סֵפֶר

וְשָׂמַחְתָּ

עַל סֵדֶר
פָּרָשׁוֹת הַשָּׁבוּעַ
וּמוֹעֲדֵי הַשָּׁנָה

מְעֻבָּד עַל פִּי סִדְרַת הַסְּפָרִים
"מַחֲשָׁבָה יְהוּדִית חִיּוּבִית"

מֵאֵת
הָרַב יְהוֹשֻׁעַ שַׁי רְאוּבֵן שְׁלִיטָ"א

אדר ב' ה'תשפ"ד

דֶּרֶךְ הַיָּשָׁ"ר

hayashar.com

הָרַב יְהוֹשֻׁעַ שַׁי רְאוּבֵן שְׁלִיטָ"א

בורא עולם
אוהב את כולם

נִתַּן לְמְצוֹא בַּאֲתַר הָרְשָׁמִי שֶׁל הָרַב:

- ❖ סִפְרֵי הָרַב בִּמַהֲדוּרָה דִּיגִיטָלִית לְהוֹרָדָה חִנָּם.
- ❖ מַאֲמָרִים בְּמַחְשָׁבָה יְהוּדִית חִיּוּבִית.
- ❖ שִׁעוּרִים מְצֻלָּמִים:
  - פָּרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ.
  - לִקּוּטֵי מוֹהַרַ"ן.
  - תַּנְיָא.
  - נְקוּדָה לְמַחְשָׁבָה - מוּסָר.
  - תַּרְיַ"ג מִצְוֹות.
  - שִׁעוּר מֻרְכָּז בַּחֲסִידוּת.
- ❖ לוּחַ בְּרָכוֹת מַלֵּא / זְמַנֵּי הַשָּׁבוּעַ.
- ❖ יְצִירַת קֶשֶׁר לִשְׁאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת עִם הָרַב.

מוסדות בית יעקב

סמטת הכרמל 6 רמת הנשיא
ת"ד 2035 בת ים 59120
טל: 03-5517298 , 03-5510991 , 03-5531253 , פקס: 03-5831214

כולל אברכים * תלמוד תורה * גני ילדים * בי"ס בנות * בית כנסת * מקוה טהרה

בס"ד

לסדר "וצויתי את ברכתי לכם" שנת תשע"ד

לכבוד ידידנו ואהובנו מעלת האברך היקר והנעלה שוקד ומתמיד בבית מדרשנו,לומד על מנת ללמד זוכה ומזכה את הרבים בדברים היוצאים מן הלב

מהר"ר יהושוע שי ראובן שליט"א

אחרי שים שלום טובה וברכה בחיבה ואהב"ר

אשריך שהנך זוכה להעלות על הכתב מדברות קודש שזכית להשמיע ברבים וע"ז הנך מוסיף להרבות לקרב לבבות אחב"י לאבינו שבשמים,הוא יתב"ש יזכה אותך להוסיף לעלות ולהתעלות בתורה וירא"ש טהורה ותזכה ללמוד וללמד ולהרבות כבוד שמים להגדיל תורה ולהאדירה כיר"א.

קראת לספרך"**ושמחת בחייך**"- אשריו למי שזוכה לקיים "עבדו את ה' בשמחה"

וכבר כתב הרמב"ם בסוף הל' לולב "השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה ובאהבת האל שצוה בהן עבודה גדולה היא וכו' ואין הגדולה והכבוד אלא לשמוח לפני ה' וכו' "ושם כ' ההמ"ג "ועיקר הדבר הוא שאין ראוי לו לאדם לעשות המצוות מצד שהן חובה עליו והוא מוכרח ואנוס בעשייתן אלא חייב לעשותן והוא שמח בעשייתן וכו'".

ועיין במ"ב ס"י תרס"ט סקי"א "שרבינו האר"י ז"ל גילה לאיש סודו שכל המעלות העליונות שהשיג בחכמה וברוה"ק באה לו ע"י שהיה שמח בכול עוז בעשייה של מצוה".

והאורחות צדיקים כתב בשער השמחה "כל העושה מצוה בשמחה יש לו שכר אלף ידות יותר ממי שהמצוה עליו למשא וכו'".

יהי"ר שתזכה להרבות גבולך בתלמידים ויפוצו מעיינותך הברוכים חוצה בכתב ובעל פה ובעל הרחמים ייהא בעזרך לזכות ולזכות את הרבים בחיבורים מועילים להגדיל תורה ולהאדירה מתוך נחת שלוה והרחבה ותמיד תזכה לקרב לבבות אחב"י לאבינו שבשמים ויחד עם נו"ב תחי' תזכו לראות נחת דקדושה מכל צאצאיכם ותזכו לראותם פורחים ומשגשגים בתורה וירא"ש טהורה כאוות נפשכם הטהורה באוי"ט דשנים ורעננים לעבוית"ש כיר"א.

בברכת התורה

שלך נשיק

בידידות ואהבה בלב ונפש

שלמה עטייה

תוכן עניינים

בראשית 1

נח 7

לך לך 13

וירא 19

חיי שרה 25

תולדות 31

ויצא 37

וישלח 43

וישב 49

מקץ 55

ויגש 61

ויחי 67

שמות 73

וארא 79

בא 85

בשלח 91

יתרו 97

משפטים 103

תרומה 109

תצוה 115

כי תשא 121

ויקהל 127

פקודי 133

ויקרא 139

צו 145

שמיני 151

תזריע 157

מצורע 163

אחרי מות 169

קדושים 175

אמור 181

בהר 187

בחקתי 193
במדבר 199
נשא 205
בהעלתך 211
שלח לך 217
קרח 223
חקת 229
בלק 235
פינחס 241
מטות 247
מסעי 253
דברים 259
ואתחנן 265
עקב 271
ראה 277
שופטים 283
כי תצא 289
כי תבוא 295
נצבים 301
וילך 307
האזינו 313

וזאת הברכה 319
ראש השנה 325
בין כסה לעשור 331
יום הכיפורים 337
סוכות 343
שמחת תורה 349
חנוכה 355
עשרה בטבת 361
ימי השובבי"ם 367
ט"ו בשבט 373
פורים 379
שבת הגדול 385
פסח 391
שביעי של פסח 397
ספירת העומר 403
יזכור (ימי השואה והזיכרון) 409
יום העצמאות 415
פסח שני 421
ל"ג לעומר 427
יום ירושלים 433
שבועות 439

בין המצרים 445

ט"ו באב 451

אלול 457

הקדמה

אוֹדָה לַה׳ יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר מְזַכֶּה אוֹתִי לִלְמֹד וּלְלַמֵּד מִתּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, לִמְסֹר שִׁיעוּרִים וּלְזַכּוֹת אֶת הָרַבִּים. מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ ה׳ אֱלֹקַי וֵאלֹקֵי אֲבוֹתַי, שֶׁשַּׂמְתָּ חֶלְקִי מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ, מַשְׁכִּים לְדִבְרֵי תוֹרָה, עָמֵל וּמְקַבֵּל שָׂכָר, וְרָץ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. עַל שֶׁהִנְּךָ מַרְעִיף עָלַי מֵאַהֲבָתְךָ וּמִבִּרְכוֹתֶיךָ, וּמְלַוֶּה אוֹתִי בְּכָל צַעַד וְשַׁעַל בְּחַיַּי, וְשֶׁאֲנִי זוֹכֶה לַחֲסוֹת בְּצִלְךָ וּבְהַשְׁגָּחָתְךָ הַפְּרָטִית, שָׂמֵחַ וּבָטוּחַ כְּתִינוֹק בְּחֵיק אִמּוֹ, וְהִנְּךָ מְמַלֵּא אֶת חַיַּי בְּאוֹר וְשִׂמְחָה וְהוֹדָאָה.

סֵפֶר זֶה הוּא עִבּוּד לַשִּׂיחוֹת שֶׁזָּכִיתִי לִמְסֹר בְּקְהִלַּת קֹדֶשׁ ״מָגֵן דָּוִד״ בְּחוֹלוֹן תּוּבב״א, בְּרָאשִׁית מָרָא דְּאַתְרָא, הַגָּאוֹן הָרַב אַבְרָהָם יוֹסֵף שְׁלִיטָ״א, בְּנוֹ שֶׁל מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ וַעֲטֶרֶת רֹאשֵׁנוּ, פְּאֵר הַדּוֹר, הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן, הַגָּאוֹן הָרַב עוֹבַדְיָה יוֹסֵף זָצוּק״ל, אֲשֶׁר הִוָּה אוֹר גָּדוֹל בְּדוֹר שֶׁחַי בַּחֹשֶׁךְ, וְזָכָנוּ לַחֲזֹר לְחֵיק אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם עִם פְּסָקָיו הַחֲשׁוּבִים שֶׁפָּתְחוּ פֶּתַח לְדוֹר שָׁלֵם לְהִתְקָרֵב אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

שָׂמַחְתִּי לִרְאוֹת אֶת הַתְּגוּבוֹת הַחִיּוּבִיּוֹת לִסְפָרַי הַקּוֹדְמִים, אֲשֶׁר רוֹמְמוּ לְבָבוֹת נִדְכָּאִים, וְגָרְמוּ לָאֲנָשִׁים לְשַׁנּוֹת אֶת צוּרַת הַמַּחֲשָׁבָה, לַחְשֹׁב בְּצוּרָה חִיּוּבִית וּלְהַכְנִיס שִׂמְחַת חַיִּים לְחַיֵּיהֶם. בְּכָל פַּעַם אֲנִי מִתְפַּלֵּא וּמִתְלַהֵב מֵחָדָשׁ

לִרְאוֹת כֵּיצַד אֲנָשִׁים שֶׁשִּׁנּוּ אֶת צוּרַת הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁלָּהֶם זָכוּ לִרְאוֹת נִסִּים מַמָּשׁ, וּבְכָךְ לְחַזֵּק אֶת הָאֱמוּנָה כִּי סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, וְאִם חוֹשְׁבִים מַחֲשָׁבוֹת שְׂמֵחוֹת וְחִיּוּבִיּוֹת מִתּוֹךְ אֱמוּנָה בְּאַהֲבָתוֹ שֶׁל בּוֹרֵא הָעוֹלָם, הֲרֵי שֶׁתּוֹצְאוֹת הַמַּעֲשֶׂה שֶׁיֵּעָשֶׂה בַּסּוֹף תִּהְיֶינָה שְׂמֵחוֹת וְחִיּוּבִיּוֹת אַף הֵן.

הַשִּׁעוּרִים נִמְסְרוּ בִּימֵי רִאשׁוֹן וְעָסְקוּ בְּעִנְיְנֵי הַחַיִּים שֶׁלָּנוּ בְּעֵין יְהוּדִית חִיּוּבִית וּבְהֶקְשֵׁר לָאוֹר שֶׁל פָּרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ וְהַמּוֹעֲדִים שֶׁחָלוּ בְּשַׁבָּת שֶׁלִּפְנֵי. לְאַחַר יְצִיאָתָם לָאוֹר שֶׁל הַסְּפָרִים הָרִאשׁוֹנִים בַּסִּדְרָה, הִתְחַלְתִּי לְעַבֵּד חֵלֶק מֵהַשִּׂיחוֹת לְעָלוֹן שַׁבָּת תַּחַת הַשֵּׁם "שִׂמְחַת חַיִּים". אָז רָאִיתִי אֶת הַתְּגוּבוֹת הַחִיּוּבִיּוֹת לְקַבָּלַת הָרַעְיוֹנוֹת שֶׁבַּסְּפָרִים בְּצוּרָה תַּמְצִיתִית וְעַל סֵדֶר פָּרָשׁוֹת הַשָּׁבוּעַ וּמוֹעֲדֵי הַשָּׁנָה.

הָרַעְיוֹן לְלַקֵּט אֶת הָעָלוֹנִים וּלְעַבֵּד אוֹתָם מֻחְדָּשׁ לְסֵפֶר עַל פִּי פָּרָשׁוֹת הַשָּׁבוּעַ וּמוֹעֲדֵי הַשָּׁנָה נִרְקַם לְאִטּוֹ, אָז גִּלִּיתִי כִּי בַּמַּעְגָּל הַשָּׁנָה אָנוּ נוֹהֲגִים לִפְסֹחַ עַל פָּרָשׁוֹת הַשָּׁבוּעַ הַסְּמוּכוֹת לְחַגִּים וּמוֹעֲדִים וּלְדַבֵּר עַל הַחַגִּים וְהַמּוֹעֲדִים עַצְמָם, מָה שֶׁיָּצַר צֹרֶךְ לַעֲרֹךְ בְּמֻיָּחָד פְּרָקִים בּוֹדְדִים בְּסֵפֶר זֶה עַל אוֹתָן פָּרָשׁוֹת שֶׁלֹּא נִכְתְּבוּ קוֹדֶם לָכֵן, עַל מְנָת לְהַגִּישׁ מוּצָר מֻגְמָר לְצִבּוּר הַקוֹרְאִים הַיָּקָר.

בְּסֵפֶר זֶה בִּקַּשְׁתִּי לְהַרְאוֹת עַד הֵיכָן שָׁיָּדִי מַגַּעַת אֶת הַיְּפִי שֶׁבַּיַּהֲדוּת, הַשִּׂמְחָה בָּהּ וְהַמַּחְשָׁבָה הַחִיּוּבִית הַיְּהוּדִית שֶׁאֶפְשָׁר וְצָרִיךְ לְהַפְעִיל בְּכָל הַקוֹרֶה לָנוּ, כֵּיצַד לְהִתְבּוֹנֵן נָכוֹן וּלְזַהוֹת אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּתוֹךְ מַעֲשֵׂי יָדָיו, וּמֵעַל לַכֹּל כֵּיצַד לְהַכְנִיס אֶת הָאֹשֶׁר בְּחַיֵּינוּ כְּבָר בָּעוֹלָם הַזֶּה, עַד שֶׁכָּל הַמְּנִיעוֹת וְהַיִּסּוּרִים יִתְגַּמְּדוּ אֶל מוּל כָּל הַחֲסָדִים וְהַשֶּׁפַע הַמֻּרְעָפִים עָלֵינוּ לְלֹא הֶרֶף וּבְלֹא הַבְחָנָה וְהִתְחַסּוּת רְאוּיָה מִצִּדֵּנוּ.

בְּמַהֲלַךְ הַשִּׁעוּרִים שֶׁזָּכִיתִי לִמְסֹר, רָאִיתִי כֵּיצַד יֵשׁ בְּכֹחָהּ שֶׁל מִלָּה טוֹבָה וּמַחֲשָׁבָה חִיּוּבִית לְהַדְלִיק לָאֲנָשִׁים אוֹר בָּעֵינַיִם, לְהַכְנִיס בָּהֶם רוּחַ חֲדָשָׁה, וּלְחַמֵּשׁ אוֹתָם בְּכוֹחוֹת מְחֻדָּשִׁים לְהִלָּחֵם בַּיֵּצֶר הָרָע וּבְמִקְרִים רַבִּים אַף לְנַצֵּחַ, לְאַחַר שֶׁהֵם לְמֵדִים לְזַהוֹת אֶת הָאוֹיֵב וְדַרְכֵי פְּעֻלָּתוֹ, וּמַצְלִיחִים סוֹף סוֹף גַּם לְהַכּוֹת בּוֹ בַּחֲזָרָה.

יְדִיעָה זוֹ הִיא שֶׁעוֹדָדָה אוֹתִי לְהַעֲלוֹת אֶת הַדְּבָרִים עַל הַכְּתָב, כְּדֵי לְחַזֵּק וְלוּ יְהוּדִי אֶחָד שֶׁיֵּצֵר הָרַע מְבַקֵּשׁ לְהַגְדִּיל לוֹ אֶת הַמַּחֲשָׁבוֹת הַשְּׁלִילִיּוֹת וְלִגְרֹר אוֹתוֹ לִזְרוֹעוֹת הַיֵּאוּשׁ חַס וְשָׁלוֹם. וְאִם יִהְיֶה יְהוּדִי אֶחָד שֶׁבִּזְכוּת הַנֶּאֱמָר כָּאן יִתְחַזֵּק לְהָשִׁיב מִלְחָמָה שַׁעְרָה, דַּיֵּנוּ, שֶׁכֵּן כָּל יְהוּדִי הוּא עוֹלָם וּמְלוֹאוֹ עֲבוּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאֵין לוֹ תַּחֲלִיף בְּעֵינָיו.

קָרָאתִי לַסֵּפֶר "**וְשָׂמַחְתָּ**", וּכְמַאֲמַר הַצַּדִּיק הַקָּדוֹשׁ רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב: "מִצְוָה גְּדוֹלָה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד" וְכִי זוֹ הַדֶּרֶךְ הַיְחִידָה שֶׁל יְהוּדִי לִחְיוֹת כַּהֲלָכָה, בְּשִׂמְחָה, וְאֵין מְשַׂמֵּחַ אֶת הַלֵּב יוֹתֵר מִתּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁדַּרְכָּהּ אָנוּ מִתְחַבְּרִים עִם בּוֹרֵא עוֹלָם. מוֹדֶה אֲנִי לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל שֶׁזִּכָּה אוֹתִי לַחֲסוֹת תַּחַת כְּנָפָיו וְלִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד, וּלְשַׂמֵּחַ וּלְחַזֵּק אֲחֵרִים שֶׁיּוּכְלוּ גַּם הֵם לִשְׂמֹחַ כָּמוֹנִי וְיוֹתֵר מִמֶּנִּי בְּאַהֲבַת ה' יִתְבָּרַךְ וּבַעֲבוֹדָתוֹ.

בִּרְצוֹנִי לְהוֹדוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַטּוֹבוֹת אֲשֶׁר עָשָׂה עִמִּי, וַאֲשֶׁר לְוָּה אוֹתִי כָּל חַיַּי, שׁוֹמֵר וְדוֹאֵג לְכָל מַחְסוֹרַי, כְּאַב רַחֲמָן עַל בְּנוֹ הַקָּטָן. וְגַם אִם אֶחְיֶה אֶלֶף שָׁנִים לֹא אוּכַל לְהַתְחִיל לְהוֹדוֹת וְלוּ עַל חֶסֶד אֶחָד מִשְּׁלַל הַחֲסָדִים שֶׁבּוֹרֵא עוֹלָם עָשָׂה וְעוֹשֶׂה עִמִּי בְּכָל יוֹם וָיוֹם. יְהִי רָצוֹן שֶׁאֶזְכֶּה לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לִפְנֵי יוֹצְרִי, וּלְזַכּוֹת יְהוּדִים אֲחֵרִים לְקַדֵּם פָּנָיו בְּתוֹדָה עַל כָּל הַחֲסָדִים וְהָאַהֲבָה שֶׁהוּא נוֹתֵן לָנוּ.

תּוֹדָה מְיוּחֶדֶת לְמֹר אָבִי הַיָּקָר, ר' **אֵלְיָהוּ רְאוּבֵן** הי"ו, אֲשֶׁר הֶעֱנִיק לִי אַהֲבַת תּוֹרָה, אֱמוּנָה תְּמִימָה וְכִבּוּד תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, וּלְאִמִּי הַמְּנוּחָה, מָרַת **שׁוּלַמִּית רְאוּבֵן** ז"ל, אֲשֶׁר גִּלְמָה בְּמַהוּתָהּ דּוּגְמָא חַיָּה לְמִדּוֹת טוֹבוֹת בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, שֶׁל הִסְתַּפְּקוּת בַּמּוּעָט, עַיִן טוֹבָה וְחִיּוּךְ נִצְחִי, הַמְלֻוֶּה בִּשְׁתֵּי מִלִּים שֶׁתָּמִיד שָׂרוּ עַל שְׂפָתוֹתֶיהָ "בָּרוּךְ ה'".

כָּאן מָקוֹם אִתִּי לְהוֹדוֹת לְחָמִי הַנִּכְבָּד, הָאָדוֹן **צַבִּיחַ הַלְבּוֹס** ז"ל, שֶׁהָלַךְ לְעוֹלָמוֹ בְּט"ו בְּכִסְלֵו תשע"ז. זָכָה שֶׁהִתְקַיֵּם בּוֹ מַאֲמַר חַז"ל (אבות א, יז): "וְלֹא מָצָאתִי לַגּוּף טוֹב אֶלָּא **שְׁתִיקָה**. וְלֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר, אֶלָּא **הַמַּעֲשֶׂה**", וְהִוָּה עֲבוּרֵנוּ דֻּגְמָא לַיְּהוּדִים הַתְּמִימִים שֶׁל פַּעַם שֶׁהִתְעַסְּקוּ בָּעִקָּר שֶׁהוּא הַמִּשְׁפָּחָה וְהָעֶזְרָה לַזּוּלָת, וְזָנְחוּ אֶת הַטָּפֵל שֶׁל הֲנָאוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה. יְהִי זִכְרוֹ בָּרוּךְ.

בִּרְכַּת וְהַכָּרַת הַטּוֹב, לַחֲמוֹתִי הַיְקָרָה הַגְּבֶרֶת **בַּרְטִינָה הַלְבּוֹס** תִּחְיֶה, אֲשֶׁר מְסַיַּעַת בְּיָדִי רַבּוֹת עַל מְנָת שֶׁאוּכַל לְפַנּוֹת אֶת זְמַנִּי וּמִרְצִי לְלִמּוּד הַתּוֹרָה וְזִכּוּי הָרַבִּים, וּמְהַוָּה כָּתֵף תּוֹמֶכֶת וּמִשְׁעֶנֶת חֲזָקָה. זְכוּת גְּדוֹלָה וְשֻׁתָּפוּת מְלֵאָה יֵשׁ לָהּ בְּכָל תּוֹרָתִי וְלִמּוּדִי, בְּזִכּוּי הָרַבִּים וְגַם בַּסֵּפֶר הַזֶּה שֶׁיּוֹצֵא לָאוֹר. ה׳ יְשַׁלֵּם שְׂכָרָהּ מָשְׁלָם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבַבָּא, וּתְבֹרַךְ בְּכָל הַבְּרָכוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה.

וְאֶקְבַּע בְּרָכָה לְעַצְמָהּ לִנְוַת בֵּיתִי, מִנָּשִׁים בָּאֹהֶל תְּבֹרַךְ, בִּבְחִינַת שֶׁלִּי וְשֶׁלָּכֶם שֶׁלָּהּ הוּא, אֲשֶׁר מַשְׁקִיעָה יָמִים וְלֵילוֹת עַל מְנָת שֶׁאוּכַל לִשְׁקֹד עַל לִמּוּדַי לְלֹא הַפְרָעָה, כְּשֶׁהִיא נוֹטֶלֶת עַל כְּתֵפָהּ אֶת נִיהוּל הַבַּיִת וְגִדּוּל יְלָדֵינוּ, מְיַעֶצֶת, תּוֹמֶכֶת וְדוֹחֶפֶת אוֹתִי לַעֲלוֹת מַעְלָה בְּמַדְרֵגוֹת עֲבוֹדַת ה׳. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְשַׁלֵּם שְׂכָרָהּ מָשְׁלָם וְיַאֲרִיךְ יָמֶיהָ בַּטּוֹב וּשְׁנוֹתֶיהָ בַּנְּעִימִים. זְכוּת זִכּוּי הָרַבִּים תַּעֲמֹד לָנוּ וּלְזַרְעֵנוּ וְלֹא תָּמוּשׁ הַתּוֹרָה מִפִּינוּ וּמִפִּי זַרְעֵנוּ עַד עוֹלָם, וְיַחַד נִזְכֶּה לְלַוּוֹת אֶת יְלָדֵינוּ לְתוֹרָה וּלְמִצְווֹת וּלְחֻפָּה וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְנִרְוֶה נַחַת יְהוּדִית אֲמִתִּית מִכָּל יוֹצְאֵי חֲלָצֵינוּ, אָמֵן.

יְהוֹשֻׁעַ-שַׁי רְאוּבֵן
דֶּרֶךְ הַיָּשָׁ״ר hayashar.com

בראשית

הִנֵּה אָנוּ מַתְחִילִים אֶת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ, וְקוֹרְאִים בְּפָרָשַׁת בְּרֵאשִׁית. בַּפָּרָשָׁה אֲנַחְנוּ קוֹרְאִים עַל הַסִּפּוּר הַמְּפָרְסָם שֶׁל קַיִן וְהֶבֶל.

כְּבָר בַּתְּאוּר שֶׁל לֵידַת שְׁנֵי הָאַחִים אָנוּ רוֹאִים הֶבְדֵּל בַּתְּאוּר, שֶׁעַל קַיִן נֶאֱמַר: "וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן", וְאִלּוּ עַל הֶבֶל נֶאֱמַר: "וַתֹּסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל". לֹא כָּתוּב "וַתַּהַר", לְהֵיכָן נָעְלָם הַהֶרָיוֹן שֶׁל הֶבֶל?

בַּהֶמְשֵׁךְ כָּתוּב: "וַיְהִי הֶבֶל רֹעֵה צֹאן וְקַיִן הָיָה עֹבֵד אֲדָמָה". קַיִן עוֹבֵד אֶת הָאֲדָמָה שֶׁמּוֹצִיאָה לוֹ פֵּרוֹת, וּמַחְלִיט עַל דַּעַת עַצְמוֹ וְלֹא מִתּוֹךְ צִוּוּי, אֶלָּא מִתּוֹךְ רָצוֹן טוֹב, לְהוֹדוֹת לַה' וּלְהָבִיא לוֹ מִנְחָה מִפֵּרוֹתָיו, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי הָאֲדָמָה מִנְחָה לַה'". הֶבֶל רוֹאֶה אֶת אָחִיו מֵבִיא קָרְבָּן לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאוֹהֵב אֶת הָרַעְיוֹן וּמֵבִיא קָרְבָּן מִצֹּאנוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: "וְהֶבֶל הֵבִיא גַם הוּא מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ וּמֵחֶלְבֵהֶן". אֲבָל אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַחְלִיט לִפְנוֹת רַק לְקָרְבָּנוֹ שֶׁל הֶבֶל, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיִּשַׁע ה' אֶל הֶבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ, וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה וַיִּחַר לְקַיִן מְאֹד וַיִּפְּלוּ פָּנָיו".

וּמַדּוּעַ לֹא פָּנָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְקָרְבָּנוֹ שֶׁל קַיִן, שֶׁיְּזַמֵּם אֶת כָּל הָרַעְיוֹן? עוֹנִים הַמְּפָרְשִׁים כִּי קַיִן הֵבִיא לְפָנָיו פֵּרוֹת בְּאוּשִׁים וְלָכֵן לֹא קִבֵּל ה' אֶת קָרְבָּנוֹ, לְעֻמַּת הֶבֶל שֶׁהֵבִיא מִבְּכוֹרוֹת צֹאנוֹ, מֵהַטּוֹבִים שֶׁבָּהֶם.

מַדּוּעַ שֶׁקַּיִן יָבִיא לוֹ פֵּרוֹת רְקוּבִים? הָרֵי זֶה הָיָה רַעְיוֹן שֶׁלּוֹ בִּכְלָל לְהָבִיא מִנְחָה. מָתַי יֵשׁ לְאָדָם יֵצֶר רַע שֶׁגּוֹרֵם לוֹ לְזַלְזֵל בַּמִּצְוֹוֹת? כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ מִצְוָה מִלְּכַתְּחִלָּה, כְּשֶׁהוּא חַיָּב לַעֲשׂוֹת דָּבָר. אֲבָל כָּאן שֶׁזֶּה הָיָה רַעְיוֹן שֶׁלּוֹ וְהוּא לֹא מְצֻוֶּה, לֹא אָמוּר לִהְיוֹת יֵצֶר רַע שֶׁיַּפְרִיעַ, אָז מַדּוּעַ לְהָבִיא פֵּרוֹת בְּאוּשִׁים?

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְגַּלֶּה אֶל קַיִן, כִּי ה׳ יוֹדֵעַ שֶׁהוּא כּוֹעֵס וּמְקַנֵּא בְּאָחִיו וְזוֹמֵם עָלָיו רָעָה, וְלָכֵן הוּא בָּא לְהַזְהִירוֹ: ״לָמָּה חָרָה לָךְ וְלָמָּה נָפְלוּ פָנֶיךָ? הֲלוֹא אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת וְאִם לֹא תֵיטִיב לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ וְאֵלֶיךָ תְּשׁוּקָתוֹ וְאַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ״. יֵשׁ לְךָ יֵצֶר רַע שֶׁחוֹגֵג עַל הַרְגָּשׁוֹת הָאֵלֶּה וּמְנַפֵּחַ אוֹתָן עַד שֶׁתַּעֲשֶׂה שְׁטָיוֹת שֶׁתִּתְחָרֵט עֲלֵיהֶן, תֵּדַע אַתָּה לִמְשׁוֹל בָּרְגָשׁוֹת שֶׁלְּךָ וְלֹא לָתֵת לַיֵּצֶר לְשַׁגֵּעַ אוֹתְךָ.

וְאָכֵן קָם קַיִן וּמִתְגָּרֶה בְּהֶבֶל מִקִּנְאָתוֹ, אוֹמֵר לוֹ שֶׁכֵּיוָן שֶׁהָאֲדָמָה שֶׁלּוֹ, שֶׁהֶבֶל יִרְעֶה אֶת צֹאנוֹ בָּאֲוִיר! וּמִתּוֹךְ מְרִיבָתָם קָם קַיִן וְרוֹצֵחַ אֶת אָחִיו. וְרַק אַחֲרֵי שֶׁהוֹרְגוֹ וְקוֹבְרוֹ, אָז מוֹפִיעַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּפוֹתֵחַ בְּשִׂיחָה עִם קַיִן:

״אֵי הֶבֶל אָחִיךָ״? וְכִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא יוֹדֵעַ מָה קָרָה? וְקַיִן עוֹנֶה לוֹ: ״לֹא יָדַעְתִּי, הַשׁוֹמֵר אָחִי אָנֹכִי״? וְכִי קַיִן לֹא יוֹדֵעַ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹדֵעַ הַכֹּל?

אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: ״מֶה עָשִׂיתָ? קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צֹעֲקִים אֵלַי מִן הָאֲדָמָה״. פָּחַד קַיִן מֵהָעֹנֶשׁ וְשָׁאַל: ״גָּדוֹל עֲוֹנִי מִנְּשׂוֹא״? הַאִם אֵין לִי תַּקָּנָה? וְה׳ הִבְטִיחַ לוֹ תַּקָּנָה: ״נָע וָנָד תִּהְיֶה בָּאָרֶץ״. מַדּוּעַ הַגָּלוּת הִיא כַּפָּרָה עַל רֶצַח, מָה תְּשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל כָּאן? מָה הַקֶּשֶׁר?

קַיִן מְפַחֵד שֶׁיַּהַרְגוּ אוֹתוֹ: ״הֵן גֵּרַשְׁתָּ אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפָּנֶיךָ אֶסָּתֵר וְהָיִיתִי נָע וָנָד בָּאָרֶץ וְהָיָה כָּל מֹצְאִי יַהַרְגֵנִי״, וּמְבַקֵּשׁ הֲגָנָה מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מִי יַהֲרֹג אוֹתוֹ? מִי יִפְגַּע בּוֹ? הֲרֵי רַק הוֹרָיו קַיָּמִים בָּעוֹלָם וְהֵם לֹא יַהַרְגוּ אוֹתוֹ. גַּם בַּעֲלֵי הַחַיִּים עַד הַמַּבּוּל הָיוּ צְמְחוֹנִיִּים בִּכְלָל, וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְאַרְיֵה עִם גְּדִי יִרְבָּץ.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לוֹ אוֹת שֶׁתָּגֵן עָלָיו מִפְּנֵי אוֹתָם אֵלֶּה שֶׁהוּא מְפַחֵד מֵהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וַיָּשֶׂם ה׳ לְקַיִן אוֹת לְבִלְתִּי הַכּוֹת אֹתוֹ כָּל מֹצְאוֹ״, וְאָז אוֹמֵר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: ״כָּל הֹרֵג קַיִן שִׁבְעָתַיִם יֻקָּם״, וְאוֹמֵר רַשִׁ״י הַקָּדוֹשׁ כִּי הַכַּוָּנָה שֶׁאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁדּוֹר שְׁבִיעִי שֶׁל קַיִן עַצְמוֹ יָקוּם״, וְאוֹמֵר רַשִׁ״י הַקָּדוֹשׁ כִּי הַכַּוָּנָה שֶׁאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁדּוֹר שְׁבִיעִי שֶׁל קַיִן עַצְמוֹ יָקוּם וַיַּהַרֹג אוֹתוֹ. וְקָשֶׁה, אִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לוֹ תְּשׁוּבָה, וְגוֹזֵר עָלָיו גָּלוּת וְעוֹשֶׂה לוֹ תִּקּוּן, וְהוּא מִתְחָרֵט עַל מַעֲשָׂיו, מַדּוּעַ שֶׁבְּעוֹד 7 דּוֹרוֹת יַהַרְגוּ אוֹתוֹ?

לְכָל הַשְּׁאֵלוֹת הַנַּ"ל יֵשׁ תְּשׁוּבָה עַל פִּי הַפְּשָׁט, אַךְ כָּאן נִנַּסֶּה לְהַסְבִּיר עַל פִּי הַדְּרָשׁ. קַיִן וְהֶבֶל שֶׁיָּצְאוּ מִבֶּטֶן אַחַת הֵם אָדָם אֶחָד. קַיִן הוּא הַגּוּף וְהֶבֶל הוּא הַנְּשָׁמָה. קַיִן הוּא מִלְּשׁוֹן קַן, בְּנָיָן. הֶבֶל הוּא מִלְּשׁוֹן רוּחַ, הָבֶל. לָכֵן רַק בְּקַיִן כָּתוּב: "**וַתַּהַר** וַתֵּלֶד אֶת קַיִן". הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת כִּי 3 שֻׁתָּפִים בִּבְרִיאָתוֹ שֶׁל אָדָם, הָאָב וְהָאֵם הַיּוֹצְרִים אֶת הַגּוּף וְה' שֻׁמּוֹסִיף לוֹ נְשָׁמָה, וְלָכֵן "וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן" הַכַּוָּנָה **לַגּוּף** כִּי אוֹתוֹ סוֹחֲבִים בָּהֶרָיוֹן, אֲבָל בְּהֶבֶל כָּתוּב "וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת" זוֹ **הַתּוֹסֶפֶת** לַגּוּף, זוֹ **הַנְּשָׁמָה** שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְחַבֵּר לְאוֹתוֹ גּוּף.

מֵאָז הַלֵּידָה יֵשׁ מִלְחָמָה בֵּין קַיִן לְהֶבֶל, בֵּין הַגּוּף לָרוּחַ. אֲבָל גַּם הַגּוּף מַכִּיר בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. קַיִן הֵבִיא קָרְבָּן מֵעַצְמוֹ, רַעְיוֹן שֶׁלּוֹ. וְהוּא לֹא הֵבִיא פֵּרוֹת בְּאוּשִׁים, נַהֲפֹךְ הוּא, הוּא הֵבִיא לוֹ מִשּׁוּפְרָא דְּשׁוּפְרָא שֶׁל פֵּרוֹת הָאָרֶץ. הַגְּדוֹלִים הַיָּפִים וְהָרֵיחָנִיִּים בְּיוֹתֵר.

אֲבָל לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵלּוּ הָיוּ פֵּרוֹת בְּאוּשִׁים, כִּי הָיָה לָהֶם סִרְחוֹן שֶׁל גַּאֲוָה. הֵם לֹא הָיוּ מְלֻוִּים בְּרוּחָנִיּוּת, בְּמַטָּרָה לְשֵׁם מִצְוָה, אֶלָּא רַק לְהַגְדִּיל אֶת שְׁמָם וּלְהַאֲדִירָם. בּוֹנִים בַּיִת כְּנֶסֶת 3 קוֹמוֹת רַק כְּדֵי שֶׁיִּתְלוּ שְׁלֵט גָּדוֹל עִם שְׁמָם, אֲבָל לֹא יִתְרְמוּ לְלוֹמְדֵי תּוֹרָה הַמַּחְזִיקִים אֶת הָעוֹלָם, כִּי אֶת זֶה אַף אֶחָד לֹא יִרְאֶה וְיִטְפַּח לָהֶם עַל הַשֶּׁכֶם. הַכֹּל כָּבוֹד! זֶה לֹא הָיָה לְשֵׁם שָׁמַיִם.

כַּאֲשֶׁר הַקָּרְבָּן בָּא מִגַּאֲוָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא יָכוֹל לְקַבֵּל אֶת הַקָּרְבָּן, גַּם "מִדַּרְכֵי שָׁלוֹם", כֵּיוָן שֶׁעַל בַּעֲלֵי הַגַּאֲוָה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: "אֵין אֲנִי וְהוּא (הַגַּאֲוָתָן) יְכוֹלִים לָדוּר בְּמָקוֹם אֶחָד". הֵיכָן שֶׁהוֹלֵךְ בָּעַל הַגַּאֲוָה - הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא נִמְצָא שָׁם בִּכְלָל, בֶּטַח שֶׁלֹּא יִקַּח אֶת קָרְבָּנוֹ. הָרֵי ה' לֹא צָרִיךְ אֶת הַקָּרְבָּן - הוּא רוֹצֶה אֶת הַלֵּב.

קַיִן לֹא הֵבִין אֶת זֶה וְנִלְחַם בְּהֶבֶל. הַגּוּף נִלְחָם בַּנְּשָׁמָה, כִּי הוּא רוֹצֶה אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה, וּבִשְׁבִיל הַתַּאֲוֹת שֶׁלּוֹ הוּא אַף מְסָגֵל "לִרְצֹחַ" אֶת הַנְּשָׁמָה שֶׁלּוֹ. וְלָכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַזְהִיר אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יִתֵּן לְיֵצֶר הָרַע לְהִשְׁתַּלֵּט עָלָיו, וּכְשֶׁזֶּה לֹא מַקְשִׁיב, הוּא שׁוֹאֵל אוֹתוֹ: "אֵי הֶבֶל אָחִיךָ", אֵיפֹה הַנְּשָׁמָה שֶׁנָּתַתִּי לְךָ?

וּמָה עוֹנֶה הַגּוּף? "לֹא יָדַעְתִּי. הַשּׁוֹמֵר אָחִי אָנֹכִי"? לֹא יָדַעְתִּי שֶׁאֲנִי צָרִיךְ לִדְאֹג לִנְשָׁמָתִי! אֲנִי צָרִיךְ לַעֲבוֹד וּלְשַׁלֵּם חֶשְׁבּוֹנוֹת וּלְהִתְיַחֵס לָאִשָּׁה וּלְשַׂחֵק עִם

הַיְלָדִים וְלָרִיב עִם הַבּוֹס, מָתַי יֵשׁ לִי זְמַן לִלְמֹד, לְהִתְפַּלֵּל? אִם כָּךְ חָשׁוּב לְךָ, תֵּן לִי מִלְיוֹן דּוֹלָר וּבְלִי דְּאָגוֹת וַאֲנִי אֵשֵׁב אֶלְמַד, אַתָּה צָרִיךְ לִשְׁמוֹר עַל נִשְׁמָתִי, לֹא אֲנִי.

עוֹנֶה לוֹ ה׳: ״קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צוֹעֲקִים אֵלַי מִן הָאֲדָמָה״, קָבַרְתָּ אֶת הַדָּם שֶׁלְּךָ, הַנֶּפֶשׁ שֶׁלְּךָ, עָמוֹק בָּאֲדָמָה בַּחָמְרִיּוּת בְּעִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה. מָה אַתָּה חוֹשֵׁב, שֶׁאֲנִי לֹא דּוֹאֵג לְךָ בֶּאֱמֶת, וְכִי אַתָּה זֶה שֶׁמְּפַרְנֵס אֶת עַצְמְךָ? וְכִי אִם תִּלְמַד וּתְחַיֶּה אֶת נַפְשְׁךָ אָז הַגּוּף לֹא יִשְׁרוֹד? וְכִי תַּפְסִיד מִלַּעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנִי וְאֶת עֲבוֹדָתִי? הֲיַעֲלֶה כָּךְ עַל דַּעְתְּךָ?!

הַגּוּף מִתְחָרֵט וּמְבַקֵּשׁ כַּפָּרָה וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לוֹ שֶׁיֵּשׁ תִּקּוּן: ״נָע וָנָד תִּהְיֶה בָּאָרֶץ״. אַתָּה תִּתְנַתֵּק מֵהָאֲדָמָה, מֵהֶחָמְרִיּוּת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, הֵפֵךְ אוֹתוֹ לַעֲרַאי. כָּל הַקִּנְיָנִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, עוֹד בָּיִת וְעוֹד רֶכֶב, אֶלָּה לֹא יַחְזִירוּ אֶת הַנְּשָׁמָה שֶׁלְּךָ וְלֹא יוֹבִילוּ אוֹתְךָ לְשׁוּם מָקוֹם, כִּי לֹא תִּקַּח אוֹתָם אִתְּךָ. הָעוֹלָם הַזֶּה צָרִיךְ לִהְיוֹת עֲבוּרְךָ כְּאֹהֶל, הַיּוֹם כָּאן וּמָחָר שָׁם, עֲרַאי, כְּלוּם.

אוֹמֵר קַיִן: ״וְהָיָה כָּל מוֹצְאִי יַהַרְגֵנִי״. אוֹמֵר הַגּוּף: אֲבָל עָשִׂיתִי עַוְונוֹת וְהֵן יָצְרוּ מַלְאֲכֵי חַבָּלָה שֶׁמְּחַפְּשִׂים אוֹתִי. הֲרֵי שֶׁהָעַוְונוֹת שֶׁלִּי יְחַפְּשׂוּ אַחֲרַי וְיַהַרְגוּנִי, וְכִי אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה? הֲרֵי הַמַּזִּיקִים הָאֵלֶּה יִמְצְאוּ אוֹתִי בְּכָל מָקוֹם בָּעוֹלָם וְיַהַרְגוּנִי.

אוֹמֵר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אֲנִי אֶתֵּן לְךָ אוֹת. אוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, אוֹת שֶׁל הַשַּׁבָּת, אוֹת בְּרִית קוֹדֶשׁ. אָדָם שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הַמַּזִּיקִים לֹא יְכוֹלִים לוֹ, הֵם בּוֹרְחִים מִמֶּנּוּ. שְׁמוֹר אֶת הַבְּרִית, שְׁמוֹר אֶת הַשַּׁבָּת, וְכַמּוּבָן תַּלְמוּד תּוֹרָה כְּנֶגֶד כֻּלָּם, כְּשֶׁיַּגִּיעַ יוֹמוֹ לְהִפָּטֵר מִן הָעוֹלָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִקַּח אוֹתוֹ בְּעַצְמוֹ כִּי גַּם מַלְאַךְ הַמָּוֶת לֹא יָכוֹל לְהִתְקָרֵב אֵלָיו! זֶה הָאוֹת שֶׁלְּךָ!

אֲבָל הוּא גַּם הִזְהִיר אוֹתוֹ בָּאוֹתִיּוֹת הַקְּטַנּוֹת שֶׁהַגּוּף לֹא שָׂם לֵב: ״כָּל הוֹרֵג קַיִן שִׁבְעָתַיִם יוּקַם״, תִּזָּהֵר מֵהַדּוֹרוֹת שֶׁלְּךָ קָדִימָה. מִשָּׁם יָכוֹל לָבוֹא מוֹתְךָ. מָה הַכַּוָּנָה?

כָּתוּב עַל קַיִן: "וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד". הַתִּקּוּן הָיָה "נָע וָנָד תִּהְיֶה", וְהוּא עָשָׂה רַק חֲצִי תִּקּוּן "וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד", עָשָׂה רַק חֲצִי תְּשׁוּבָה, חֲצִי כַּפָּרָה. מַהִי חֲצִי תְּשׁוּבָה? לְגַבֵּי עַצְמוֹ הוּא לָקַח אֶת כָּל דִּבְרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִתְשׁוּמֶת לִבּוֹ, יָשַׁב בְּתַעֲנִיּוֹת וְהָיָה בְּנִדּוּדִים וְלֹא נֶהֱנָה מֵהָעוֹלָם הַזֶּה. אֲבָל מָה עִם הַיְלָדִים שֶׁלְּךָ? צֶאֱצָאֶיךָ? מָה הֶעֱבִיר לָהֶם? לְמָה חִנַּךְ אוֹתָם?

הָבָה נִתְבּוֹנֵן בְּשֵׁמוֹת הַצֶּאֱצָאִים, הַדּוֹרוֹת שֶׁאַחֲרָיו. לַבֵּן שֶׁלּוֹ הוּא קָרָא "חֲנוֹךְ" מִלְּשׁוֹן חִנּוּךְ. וְאֵיזֶה חִנּוּךְ הִקְנָה לוֹ? בָּנָה לוֹ עִיר וְקָרָא לָהּ עַל שְׁמוֹ. בְּעוֹד שֶׁהוּא נָד, לַבֵּן שֶׁלּוֹ הוּא בּוֹנֶה עִיר, יִשּׁוּב קֶבַע בָּאֲדָמָה. אֶת הַבֵּן שֶׁלּוֹ הוּא מְחַבֵּר לַגַּשְׁמִיּוּת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. הָאַבָּא "צַדִּיק", הוֹלֵךְ לְשִׁעוּרֵי תּוֹרָה מִתְפַּלֵּל 3 פְּעָמִים בְּיוֹם, שׁוֹמֵר שַׁבָּת, אֲבָל הַבֵּן לוֹמֵד בַּאוּנִיבֶרְסִיטָה, יוֹשֵׁב עִם מַחְשֵׁב וְלוֹמֵד מַתֶּמָטִיקָה וְאַנְגְּלִית וְלֹא פּוֹתֵחַ חֻמָּשׁ. מָה עִם יִרְאַת שָׁמַיִם? תָּבוֹא אַחַר כָּךְ, "הַשּׁוֹמֵר בְּנִי אָנֹכִי"?

וְלָכֵן דּוֹר אַחֲרֵי, חֲנוֹךְ מוֹלִיד אֶת "עִירָד" שֶׁפֵּרוּשׁוֹ "עִיר-עַד", שֶׁזּוֹ שִׁקִיעָה חֲמוּרָה וַעֲמֻקָּה יוֹתֵר בַּחָמְרִיּוּת. אָז עִירָד כְּבָר יוֹלִיד אֶת "מְחוּיָאֵל", זֶה אֲשֶׁר מָחָה אֶת הָאֵל מֵחַיֵּי הַיּוֹם יוֹם שֶׁלּוֹ. בַּמִּקְרֶה הַטּוֹב תִּרְאֶה אוֹתוֹ בַּשַּׁבָּתוֹת בְּעַרְבִית, בַּמִּקְרֶה הַפָּחוֹת טוֹב הוּא יִקְפֹּץ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים 10 דַּקּוֹת לִפְנֵי הַתְּקִיעָה בַּשּׁוֹפָר שֶׁל מוֹצָאֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים, עִם צָעִיף שֶׁהָיָה פַּעַם צִיצִית שֶׁל בַּר מִצְוָה וְכִפָּה לְבָנָה גְּדוֹלָה תְּפוּחָה שֶׁלָּקַח מִבֵּית הַכְּנֶסֶת, הוּא בָּא לִשְׁמוֹעַ מָתַי מָתַר לֶאֱכוֹל.

אָז מָה יָצָא כְּבָר מִמְּחוּיָאֵל? מְתוּשָׁאֵל. מֵתוּ אֵלּוּ שֶׁשּׁוֹאֲלִים בַּאֵל, חַס וְשָׁלוֹם. הוּא לֹא מַכִּיר בִּכְלָל שֶׁיֵּשׁ דָּבָר כָּזֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיֵּשׁ לְהַאֲמִין בּוֹ וְלַעֲבֹד אוֹתוֹ. הוּא בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים טַס לְאֵילַת, וְאֶת פֶּסַח מַעֲבִיר בְּטוּרְקִיָּה עַד שֶׁיִּגְמְרוּ כָּל הַמִּשְׁגָּעִים לֶאֱכוֹל אֶת הַדִּיקְטִים שֶׁלָּהֶם בָּאָרֶץ, בִּזְמַן שֶׁהוּא אוֹכֵל טִרְפּוֹת וּנְבֵלוֹת בְּלָאפָּה חַמָּה.

וּבְעוֹד עִירָד הָיָה נִזְכָּר לָלֶכֶת לָרַבָּנִים אֲמִתִּיִּים לְקַבֵּל יְעוּץ לִבְעָיוֹתָיו, וּמְחוּיָאֵל שֶׁכְּבָר לֹא יָדַע לְהַבְדִּיל אֲבָל יָדַע שֶׁהָאֱמֶת בַּתּוֹרָה, הָיָה פּוֹנֶה לְכָל מִינֵי בַּאבּוֹת שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ קְמִיעוֹת וְרוֹדֵף בְּטָעוּת אַחֲרֵי כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ זָקָן וְכוֹבַע וְרֵיחַ שֶׁל דָּת נוֹדֵף מִמֶּנּוּ, שִׁקְרִי אוֹ אֱמִתִּי, מְתוּשָׁאֵל לְעֻמָּתָם רוֹדֵף אַחֲרֵי הָרוֹפְאִים וְעוֹרְכֵי

הַדִּין שֶׁיִּפְתְּרוּ אֶת בְּעָיוֹתָיו, וְלֹא עוֹלֶה בְּדַעְתּוֹ שֶׁהוּא יָכוֹל לְהָרִים רֹאשׁוֹ לְמַעְלָה וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים שֶׁיִּתֵּן לוֹ יָד. אָז מָה מְתוּשָׁאֵל יָכוֹל לְהוֹלִיד? אֶת לֶמֶךְ.

יְהוּדִי אֲמִתִּי הוּא מֶלֶ״ךְ שֶׁהַסֵּדֶר שֶׁל חֶלְקֵי נִשְׁמָתוֹ הֵן: **מֹחַ** (נְשָׁמָה) **לֵב** (רוּחַ) **וָנֶפֶשׁ** (נֶפֶשׁ). אֲבָל כְּשֶׁאֵין לְךָ אֱלֹקִים מֵעָלֶיךָ, אֲזַי הַלֵּב מִשְׁתַּלֵּט עַל הַמֹּחַ וְאַתָּה מַחְלִיט לְעַצְמְךָ לְלֹא הִתְחַשְּׁבוּת בְּתוֹצָאוֹת מַעֲשֶׂיךָ עַל אֲחֵרִים, וְזֶה לֶמֶ״ךְ (לֵב-מֹחַ-נֶפֶשׁ) שֶׁמַּשְׁלִיט אֶת תַּאֲוַת לִבּוֹ עַל יְשָׁרוֹת מוֹחוֹ, עַד שֶׁאֵינוֹ מַבְחִין בֵּין טוֹב וְרַע.

רַשִׁ״י מַסְבִּיר שֶׁלֶּמֶךְ הָיָה עִוֵּר, וְהוּא הָיָה צַד חָיוֹת יָחַד עִם בְּנוֹ תּוּבַל-קַיִן, שֶׁזֶּה הָיָה מְזַהֶה אֶת מִקּוּם הַחַיּוֹת וְאוֹמֵר לְאָבִיו וְאָבִיו הָיָה יוֹרֶה לְשָׁם וּפוֹגֵעַ. פַּעַם כְּשֶׁהָיוּ יַחְדָּיו טָעָה תּוּבַל-קַיִן וְזִהָה אֶת זְקֵנוֹ קַיִן כְּחַיָּה וְאָמַר לְאָבִיו. לֶמֶךְ יָרָה לְשָׁם וְהִתְבָּרֵר כִּי הָרַג אֶת זְקֵנוֹ. מִצַּעֲרוֹ סָפַק אֶת כַּפָּיו וּבְטָעוּת מָחַץ אֶת תּוּבַל-קַיִן בֵּין כַּפּוֹת יָדָיו.

לֶמֶךְ הָיָה עִוֵּר, כְּלוֹמַר לֹא לִמְּדוּ אוֹתוֹ לִרְאוֹת אֶת הָאֱמֶת, הוּא מְאַבֵּד אֶת בָּנָיו, וְגַם זְקֵנָיו שֶׁכְּבָר עָלוּ לְעוֹלָם שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב נֶעֱנָשִׁים עַל מַעֲשֵׂי צֶאֱצָאֵיהֶם. זֶה מָה שֶׁהַזְּהִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת קַיִן, אַל תַּעֲשֶׂה חֲצִי תְּשׁוּבָה, אַל תַּזְנִיחַ אֶת הַיְלָדִים, אַתָּה תֵּעָנֵשׁ גַּם עַל מַעֲשֵׂיהֶם. הָעֲוֹנוֹת שֶׁלָּהֶם עַל צַוָּארְךָ.

אִם אָדָם חָזַר בִּתְשׁוּבָה וְעָשָׂה כְּכָל יְכָלְתּוֹ עַד הַיּוֹם הָאַחֲרוֹן לְהָשִׁיב גַּם אֶת בָּנָיו, יִזְכֶּה לְרַחֲמֵי שָׁמַיִם, אֲבָל אִם הֶחְטִיאָם וְחָזַר רַק לְעַצְמוֹ וְאָמַר שֶׁהֵם יִחְיוּ אֶת חַיֵּיהֶם, הוּא יֵעָנֵשׁ עַל כָּךְ, כִּי הוּא זֶה ״שֶׁעִוֵּר״ אוֹתָם וְלָכֵן קָשֶׁה לָהֶם עַכְשָׁו לִרְאוֹת, הוּא לֹא יָכוֹל לְהִתְנַעֵר מֵאַחֲרָיוּת זוֹ עַד יוֹמוֹ הָאַחֲרוֹן כָּאן עֲלֵי אֲדָמוֹת.

צָרִיךְ בְּעִקָּר לְהִתְפַּלֵּל לְרַחֲמֵי שָׁמַיִם, וּלְהַזִּיל דְּמָעוֹת רַבּוֹת, וּמֻבְטָח לָנוּ שֶׁדְּמָעוֹת אֵלֶּה יַשְׁפִּיעוּ, אִם לֹא עַל בָּנָיו אָז עַל בְּנֵיהֶם, וְאֵלֶּה יַחְזְרוּ חֲזָרָה וְלֹא יֵעָלְמוּ כְּמוֹ צֶאֱצָאָיו שֶׁל קַיִן.

נח

פָּרָשַׁת נֹחַ מַתְחִילָה בַּמִּלִּים "אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ, נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדוֹרֹתָיו, אֶת הָאֱלֹקִים הִתְהַלֶּךְ נֹחַ". לְאַחַר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָאָה אֶת חֲטָאֵי דּוֹר הַמַּבּוּל וְהֶחְלִיט לְהַשְׁמִיד אֶת הָעוֹלָם וּלְהַתְחִיל אוֹתוֹ מֵהַתְחָלָה, הוּא בָּחַר בְּנֹחַ לִהְיוֹת הָאִישׁ שֶׁמִּמֶּנּוּ הַכֹּל יַתְחִיל מֵחָדָשׁ. ה' מְצַוֶּה אוֹתוֹ לִבְנוֹת תֵּבָה, בָּהּ יִכָּנְסוּ הוּא וּבָנָיו וּנְשׁוֹתֵיהֶם, וְכֵן יִקַּח מִכָּל בַּעֲלֵי הַחַיִּים לְהֶמְשֵׁךְ וְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם לְאַחַר הַמַּבּוּל.

לְאַחַר 150 יָמִים נֹחַ יוֹרֵד מִן הַתֵּבָה וּמְגַלֶּה כִּי כָּל הָעוֹלָם חָרֵב. רַק קְצֵה הַיַּבָּשָׁה מַתְחִיל לְהִתְגַּלּוֹת מֵהַמַּיִם שֶׁאַט אַט שׁוֹכְכִים וְיוֹרְדִים מַטָּה. הוּא מַקְרִיב קָרְבָּנוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ כְּהוֹדָיָה עַל שֶׁהִצִּיל אוֹתוֹ וְאֶת מִשְׁפַּחְתּוֹ וְנָתַן לוֹ אֶת הַזְּכוּת לְקַיֵּם אֶת כָּל הָעוֹלָם מֵחָדָשׁ.

כָּעֵת לִפְנֵי שֶׁמַּתְחִילִים שׁוּב מֵהַתְחָלָה, צָרִיךְ לְלְמֹד מָה הֵבִיא לְהִתְדַּרְדְּרוּת כָּזוֹ שֶׁלֹּא הָיְתָה שׁוּם תַּקָּנָה לְמַעֵט מְחִיקַת כָּל הַדּוֹר כֻּלּוֹ, כְּדֵי שֶׁהַדָּבָר לֹא יַחְזֹר עַל עַצְמוֹ.

אָנוּ מוּדָעִים הַיּוֹם לְזִהוּם הָאֲוִיר הַגַּשְׁמִי שֶׁאָנוּ יוֹצְרִים. כָּל הַזְּמַן מִתְפַּרְסְמִים מֶחְקָרִים עוֹלָמִיִּים הַמַּרְאִים כִּי יֵשׁ הִתְחַמְּמוּת שֶׁל הָעוֹלָם, וְ-95 אֲחוּזִים מֵעֲלֶיהָ זוֹ נוֹבְעִים מִמַּעֲשֵׂי הָאָדָם.

אֲנַחְנוּ מְזַהֲמִים וּמְקַלְקְלִים אוֹתוֹ עִם כָּל הִתְפַּתְּחוּת הַתַּעֲשִׂיָּה וְהַטֶּכְנוֹלוֹגְיָה, כְּשֶׁכָּל פִּתּוּחַ כָּזֶה בָּא "לִפְתֹּר לָנוּ בְּעָיָה" בַּחַיִּים וּמְיַצֵּר 10 חֲדָשׁוֹת, וְאָז מַשְׁקִיעִים

מִלְיוֹנִים בְּטֶכְנוֹלוֹגְיָה עַל מְנָת לִיצוֹר תְּרוּפוֹת לְמַחֲלוֹת שֶׁהַטֶּכְנוֹלוֹגְיָה וְהַהִתְפַּתְּחוּת יָצְרוּ אוֹתָן.

בַּדּוֹר שֶׁלָּנוּ יֵשׁ זְהוּם אֲוִיר רוּחָנִי כְּמוֹ זֶה שֶׁל דּוֹר הַמַּבּוּל כְּמַעַט! וּבְרֹאשָׁם הָאַייְפוֹנִים וְהַמַּכְשִׁירִים "הַחֲכָמִים" לְמִינֵיהֶם. הַגְּלִישָׁה בָּאִינְטֶרְנֶט לְכָל מִינֵי אֲתָרִים, זֶה רַק חֵלֶק קָטָן וְכְמַעַט שׁוּלִי בַּמַּכְשִׁיר הַזֶּה. יֵשׁ מִשְׂחָקִים, מוּזִיקָה, נִוּוּט דְּרָכִים, מַפּוֹת, שֵׁרוּת לַבַּנָק, לְקֻפַּת חוֹלִים, פִּתְאוֹם חַיִּים שְׁלֵמִים שֶׁל אָדָם נִמְצָאִים בְּתוֹךְ הַמַּכְשִׁיר הַקָּטָן הַזֶּה.

אָדָם מַעֲבִיר אֶת כָּל הָעֵסֶק שֶׁלּוֹ לַמַּכְשִׁיר הַזֶּה. הוּא מַפְקִיד הַמְּחָאוֹת דֶּרֶךְ הַמַּכְשִׁיר, וְשׁוֹלֵחַ וּמְקַבֵּל פַּקְסִים וּתְמוּנוֹת. אָז בַּתְּחִלָּה אֲנָשִׁים אוֹמְרִים שֶׁלֹּא רוֹצִים אִינְטֶרְנֶט, אֲבָל מָחָר בַּבֹּקֶר הוּא יִגָּלֶה שֶׁבְּלִי אַייְפוֹן הוּא לֹא יָכוֹל לִקְנוֹת בַּמַּכֹּלֶת. יְבַטְּלוּ אֶת הַכֶּסֶף הַמְּזֻמָּן וְיַעַבְרוּ הַכֹּל לְכַרְטִיסִים אֲלֶקְטְרוֹנִיִּים, יֹאמְרוּ שֶׁזֶּה בְּמַטָּרָה לְמַגֵּר אֶת "הַכֶּסֶף הַשָּׁחוֹר" שֶׁזּוֹרֵם בַּשּׁוּק, אֲבָל לְמַעֲשֶׂה זֶה שִׁעְבּוּד שֶׁל הָאֲנָשִׁים לַמַּכְשִׁיר.

בְּתוֹר אָדָם שׁוֹמֵר תּוֹרָה וּמִצְווֹת, אֲנִי מְגַלֶּה כִּי יֵשׁ יוֹתֵר וְיוֹתֵר שֵׁרוּתִים שֶׁעוֹבְרִים אַט אַט לַמַּחְשֵׁב וְלָאִינְטֶרְנֶט. "אִם אַתָּה לֹא שָׁם, אַתָּה לֹא קַיָּם". וְהָאֱמֶת הִיא בְּדִיּוּק הַהֶפֶךְ, אִם אַתָּה שָׁם אַתָּה לֹא קַיָּם, וְרַק אִם אַתָּה לֹא שָׁם אַתָּה קַיָּם!

יֵצֶר הָרַע מִשְׁתַּלֵּט עָלֵינוּ. זוֹ לֹא טֶכְנוֹלוֹגְיָה טוֹבָה. יֵשׁ מֶחְקָרִים שְׁלֵמִים עַל הַהִתְמַכְּרוּת לַמַּכְשִׁירִים הָאֵלֶּה וְכֵיצַד הֵם הוֹפְכִים אֶת הָאֲנָשִׁים לִמְנֻכָּרִים וּשְׁאָר בְּעָיוֹת, וְיֵשׁ גַּם מְכוֹנֵי גְּמִילָה מֵהַמַּכְשִׁירִים. מִצַּד שֵׁנִי זֶה חוֹסֵךְ כֹּחַ אָדָם וְהַרְבֵּה כֶּסֶף לַחֲבֵרוֹת הַגְּדוֹלוֹת וְלָכֵן הֵן מַעֲבִירוֹת הַכֹּל לָעוֹלָם הַמְּמֻחְשָׁב, עַד שָׁאַתָּה לֹא יָכוֹל אֲפִילוּ לִקְבֹּעַ תּוֹר לָרוֹפֵא בְּלִי מַכְשִׁיר.

אֲנִי מְבַקֵּשׁ לְהוֹצִיא טֹפֶס 17 לִבְדִיקָה בְּבֵית חוֹלִים, וְהַפָּקִיד אוֹמֵר שֶׁיִּשְׁלַח לִי אוֹתוֹ בָּאִי-מֵייל. וְאִם אֵין לָאָדָם אִי-מֵייל? מַכְרִיחִים אוֹתִי לְהִתְחַבֵּר לְאִינְטֶרְנֶט בְּשְׁבִיל טֹפֶס-17? גַּם חוֹלֶה אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת? אֲנִי נִכְנָס לַבַּנְק לְהַפְקִיד הַמְּחָאָה בְּמַעֲטָפָה וּמְגַלֶּה כִּי אֵין יוֹתֵר מַעֲטְפוֹת, רַק מַכְשִׁיר מַחְשֵׁב גָּדוֹל שֶׁמַּקְלִידִים וּמַפְקִידִים לְתוֹכוֹ. עוֹמֵד בַּתּוֹר אַחֲרֵי אֲנָשִׁים מְבֻגָּרִים שֶׁמְּקַבְּלִים הֶסְבֵּר מֵהַ"דַּיָּל"

הַמִּסְכֵּן שֶׁלֹּא מֵבִין מֵהֵיכָן נָפְלוּ עָלָיו כָּל הַ"פְּרִימִיטִיבִים" הָאֵלֶּה, וּלְבַסּוֹף כְּשֶׁאֲנִי מַגִּיעַ לַמַּכְשִׁיר הוּא הִתְקַלְקֵל מֵהָעוֹמֶס וְצָרִיךְ לָבוֹא לַמָּחֳרָת. מָה רַע בְּמַעֲטָפָה עִם תֵּבָה בַּחוּץ, כְּמוֹ שֶׁתָּמִיד הָיָה?

אָז זוֹ הַטֶּכְנוֹלוֹגְיָה שֶ"רָצְתָה לַעֲשׂוֹת לָנוּ רַק טוֹב", וּ"לְשַׁפֵּר לָנוּ אֶת הַחַיִּים", וְ"לַעֲשׂוֹת הַכֹּל בְּקַלּוּת". אָדָם שֶׁרָחוֹק מִתּוֹרָה וּמִצְווֹת וְעוֹבֵד עִם אַיְיפוֹן פָּרוּץ לֹא מֵבִין בְּכְלָל עַל מָה אֲנִי מְדַבֵּר אִתּוֹ. "אִינְטֶרְנֶט? וְכִי יֵשׁ לִי זְמַן לִגְלֹשׁ? אֲנִי כָּל הַיּוֹם עוֹבֵד אִתּוֹ, כָּל הָעֵסֶק שֶׁלִּי עַל הַמַּכְשִׁיר הַזֶּה. יֵשׁ לִי קַטָּלוֹג, הַצָּעוֹת מְחִיר, סְגִירַת עִסְקָאוֹת, הַכֹּל מֵהַמַּכְשִׁיר, אֵיךְ אֶפְשָׁר בְּלִי מַכְשִׁיר כָּזֶה"?

אֲנָשִׁים לֹא מַבְחִינִים עַד כַּמָּה הֵם הוֹלְכִים וּמִשְׁתַּעְבְּדִים לַטֶּכְנוֹלוֹגְיָה הַזּוֹ וְעַד כַּמָּה זֶה פּוֹגֵעַ בַּחֶבְרָה. הַפְּגִיעָה הָרִאשׁוֹנָה הִיא בַּכָּבוֹד לַמְּבֻגָּרִים וְסַמְכוּתָם. אָדָם שֶׁהָיְתָה לוֹ בְּעָיָה בַּחַיִּים הָיָה פּוֹנֶה לַעֲצַת הַזְּקֵנִים, לְאַבָּא שֶׁצָּבַר נְסָיוֹן בַּחַיִּים, לָרַב שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֶת חָכְמַת הַתּוֹרָה, אֲנָשִׁים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם חָכְמַת חַיִּים שֶׁיְּכוֹלָה לִהְיוֹת לוֹ לְעֶזֶר. הַיּוֹם אַבָּא לֹא יוֹדֵעַ לִשְׁלֹחַ אִי-מֵייל אוֹ לְחַיֵּג מֵאַיְיפוֹן, זֶה מִישֶׁהוּ שֶׁאֶפְשָׁר לְדַבֵּר אִתּוֹ בְּכְלָל? אָדָם חוֹשֵׁב שֶׁאַבָּא שֶׁלּוֹ טִפֵּשׁ כִּי הוּא לֹא יוֹדֵעַ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּ"גּוּגֶל". זֶה נִהְיָה קִנֵּה מִדָּה לְחָכְמָה. אָז אֵין כָּבוֹד לִמְבֻגָּרִים.

דָּבָר שֵׁנִי, הַתּוֹפָעָה מַזְכִּירָה מְאֹד אֶת הָעֲבוֹדָה הַזָּרָה שֶׁנִּקְרֵאת "תְּרָפִים". לַעֲבוֹדָה זוֹ הִקְרִיבוּ קָרְבָּנוֹת וּבִתְמוּרָה הִיא אָמְרָה לָהֶם מֵידַע שֶׁעָזַר לָהֶם בַּחַיִּים, בְּעִסְקָאוֹת בְּמָמוֹנוֹת וּבְשִׁאָר הַתְּחוּמִים. הַמֵּידַע שֶׁאָמָרָה הָיָה גַּם נָכוֹן וּמוֹעִיל, רַק שֶׁהָיְתָה בְּעָיָה קְטַנָּה - זוֹ הָיְתָה עֲבוֹדָה זָרָה!

וְכָךְ בִּמְקוֹם לְהִתְפַּלֵּל לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִישׁוּעוֹת, הָלְכוּ וְהִקְרִיבוּ אֵיזֶה קָרְבָּן לַתְּרָפִים וְהוּא אָמַר בְּאֵיזוֹ מְנָיָה לְהַשְׁקִיעַ הַיּוֹם וְעָשׂוּ קֶפֶּה! יֵצֶר הָרַע שְׁלֵם בִּמְזִמָּמוֹ!

זֶה הָאִינְטֶרְנֶט! הָאַיְיפוֹן! יֵשׁ לִי שְׁאֵלָה? נְחַפֵּשׂ בְּ"גּוּגֶל". נִתְקָעֲתִי בַּדֶּרֶךְ? מַדּוּעַ לְהִתְפַּלֵּל לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִישׁוּעוֹת? יֵשׁ לִי "וָוִיז". בִּמְקוֹם בִּרְכַּת הַגּוֹמֵל יֵשׁ בִּרְכַּת הַגּוֹלֵשׁ. הַכֹּל נִמְצָא בַּמַּכְשִׁיר. כּוֹלֵל כָּל הָעֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה!

אֲנַחְנוּ הוֹפְכִים לִהְיוֹת תְּלוּיִים בַּמַּכְשִׁירִים הָאֵלֶּה, הָאֲוִיר הִזְדַּהֵם. נָסַעְתִּי בְּרַכֶּבֶת עִם אִשְׁתִּי וְהִנֵּה אֲנִי רוֹאֶה שֶׁמִּעַל לְכָל מוֹשָׁב יֵשׁ תֵּקַע חַשְׁמַלִי, וְכָךְ כָּל הָאֲנָשִׁים בַּקָּרוֹן, לְמַעֵט אֲנִי וְרַעְיָתִי, הָיוּ מְחֻבָּרִים לַמַּכְשִׁיר עִם אָזְנִיּוֹת וְעִם מַטְעֵן לָחַשְׁמַל מֵעֲלֵיהֶם, וְזֶה הָיָה נִרְאֶה כְּמוֹ בְּסִפּוּרֵי אֵימָה עַל מַכְשִׁירִים שֶׁל יְצוּרִים מִכּוֹכָב אַחֵר שֶׁחָטְפוּ בְּנֵי אָדָם וְשָׁטְפוּ לָהֶם אֶת הַמֹּחַ. כֻּלָּם בּוֹהִים בַּמָּסָךְ וּמְחֻבָּרִים בְּחוּט לַתִּקְרָה!

פִּתָּרוֹן אֶחָד הוּא לַעֲשׂוֹת מַהְפֵּכָה וְלִחְיוֹת עַל הֶהָרִים עִם בְּאֵר מַיִם וְכַמָּה עִזִּים וּלְבַשֵּׁל עַל גָּזְיָה. אֶבָל כֵּיוָן שֶׁאֲנִי רוֹאֶה שֶׁאַף אֶחָד לֹא מְמַהֵר לְהִצְטָרֵף לָרַעְיוֹן הַזֶּה, צָרִיךְ לְמְצוֹא פִּתְרוֹן אַחֵר וְדָחוּף יוֹתֵר.

אִי אֶפְשָׁר לִבְרֹחַ מִזֶּה. הַכֹּל נִמְצָא בָּאִינְטֶרְנֶט. אֲפִילּוּ לִמְנַקֶּה רְחוֹבוֹת יֵשׁ אֲתָר בַּ"פֵּייסְבּוּק" וְהוּא מְקַבֵּל תְּגוּבוֹת. כֻּלָּם מְפַרְסְמִים הַיּוֹם מוֹדָעוֹת וּבַתַּחְתִּיתָן יֵשׁ אֶת הָאוֹת "אֵף" בְּאַנְגְּלִית שֶׁמְּיַצֶּגֶת שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֲתָר. "חַפְּשׂוּ אוֹתִי בַּפֵּייסְבּוּק". אֲנִי מְחַפֵּשׂ אוֹתְךָ בַּמְּצִיאוּת! וְאַתָּה מְנֻתָּק, אַתָּה לֹא קַיָּם! וְהַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מְטַמְּאִים אֶת הַנְּשָׁמָה.

מֶחְקָר עוֹלְמִי שֶׁעָרְכוּ גּוֹיִם גְּלָה כִּי יֵשׁ מֵעַל לִשְׁלוֹשָׁה מִלְיָארְד דַּפֵּי אִינְטֶרְנֶט בָּעוֹלָם, מִתּוֹכָם 85 אָחוּז הֵם בַּעֲלֵי תֹּכֶן "שְׁלִילִי". וְזֶה סֵקֶר שֶׁל גּוֹיִם פְּרוּצִים שֶׁלֹּא מְבִינִים מָה הַבְּעָיָה לְהַרְאוֹת פְּרִיצוּת וַאֲלִימוּת גַּם בְּסָרָטִים מְצֻיָּרִים לִילָדִים. אִם הֵם אוֹמְרִים שֶׁ-85 אֲחוּזִים מֵאֲתָרֵי הָאִינְטֶרְנֶט הֵם בַּעֲלֵי תֹּכֶן שְׁלִילִי, מָה אָמוּר לוֹמַר יְהוּדִי שׁוֹמֵר תּוֹרָה וּמִצְווֹת?

כְּכָל שֶׁאָדָם יוֹתֵר קָדוֹשׁ וְשׁוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ יוֹתֵר, הוּא פָּגִיעַ יוֹתֵר וַחֲסִין פַּחוֹת מִפְּנֵי זִהוּמִים. אָדָם שֶׁעוֹבֵד בַּבִּיּוּב אֵין לוֹ בְּעָיָה גַּם לַעֲצֹר וְלֶאֱכֹל צָהֳרַיִם בְּתוֹךְ הַסְּרָחוֹן, הוּא הִתְרַגֵּל וְלֹא מֵבִין מָה הַבְּעָיָה בְּכְלָל. וּבְעוֹד בַּתִּקְשֹׁרֶת הַמִּמְסָדִית יֵשׁ סוּג שֶׁל צֶנְזוּרָה דְּלִילָה וַחֲלוּשָׁה, שָׁם עוֹד לֹא עוֹבְרִים אֶת הַגְּבוּל הָאַחֲרוֹן שֶׁל מַרְאוֹת זָוָעָה אוֹ מַעֲשֵׂי עֲרָיוֹת שְׁלֵמִים, הָרֵי שֶׁבָּאִינְטֶרְנֶט אֵין גַּם אֶת זֶה. וְגַם לֹא בָּאַייפוֹנִים. וְגַם אָדָם שֶׁקּוֹנֶה מַכְשִׁיר שֶׁמַּבְטִיחַ לוֹ סִנּוּן שֶׁל חֲמֻרֵי אִינְטֶרְנֶט, אֶפְשָׁר עֲדַיִן לִשְׁלֹחַ לוֹ סִרְטוֹנִים כָּאֵלֶּה בְּאַפְּלִיקַצְיוֹת כְּמוֹ "וָואטְס-אָפּ", שֶׁלֹּא

יְפַסְפֵּס הַיֶּלֶד. וְכָךְ יֶלֶד בֶּן 8 עִם מַכְשִׁיר כָּזֶה יָכוֹל לִרְאוֹת תְּמוּנוֹת זָרָה מִפְּגִיעַ, שֶׁבַּטֶּלֶוִיזְיָה לֹא מַרְאִים לָאֲנָשִׁים בְּנֵי 40! זֶה מְטַמֵּא אֶת הַנֶּפֶשׁ!

וּבַפָּרָשָׁה טָמוּן גַּם הַפִּתָּרוֹן. הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ מְסַפֵּר כִּי כְּשֶׁנֹּחַ יָרַד מִן הַתֵּבָה וְרָאָה כִּי כָּל הָעוֹלָם שֶׁהִכִּיר בְּמֶשֶׁךְ 600 שָׁנָה חָרַב וְנֶעְלַם, הוּא הֵחֵל לִבְכּוֹת עַל הַחָרְבָּן הַגָּדוֹל. אָז הִתְגַּלָּה אֵלָיו הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאָמַר לוֹ: "עַכְשָׁו אַתָּה בּוֹכֶה? אִם הָיִיתָ בּוֹכֶה כָּךְ קוֹדֶם הַמַּבּוּל, הָיִיתָ יָכוֹל לִמְנוֹעַ אוֹתוֹ! מֵרֹעַ שֶׁשָּׁמַעְתָּ שָׁאַתָּה וּמִשְׁפַּחְתְּךָ תִּנָּצְלוּ בַּתֵּבָה, לֹא בִּקַּשְׁתָּ עַל הָאֲחֵרִים".

הָיָה עָלָיו לְהִתְפַּלֵּל וּלְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל דּוֹרוֹ. וְכִי מָה זֶה הָיָה מוֹעִיל בְּעוֹלָם בּוֹ אֲפִילוּ הָאֲוִיר הִזְדַּהֵם רוּחָנִית? וְהַתְּשׁוּבָה הִיא מַפְתִּיעָה: אֵין דָּבָר שֶׁעוֹמֵד בִּפְנֵי הַתְּפִלָּה!

הַבְּעָיָה הִיא שֶׁהַזִּהוּם הוּא כֹּה גָּדוֹל וְכֹה מַשְׁפִּיעַ עַל הַסְּבִיבָה, עַד שֶׁאֲפִילוּ צַדִּיקִים כְּמוֹ נֹחַ לֹא מַחְזִיקִים מֵהַתְּפִלָּה שֶׁלָּהֶם, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה אֲנַחְנוּ הַקְּטַנִּים. נֹחַ לֹא הֶאֱמִין שֶׁהוּא יָכוֹל לְהַצִּיל דּוֹר כָּזֶה בִּתְפִלָּה, אָז הוּא לֹא נִסָּה. וּמָה קָרָה? הָעוֹלָם אָבַד! אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: יָכָלְתָּ לְסַדֵּר הַכֹּל בִּתְפִלָּה.

אֵין קֶשֶׁר בֵּין תְּפִלָּה לְטֶבַע, הַתְּפִלָּה הִיא מֵעַל לַטֶּבַע. זוֹ הָיְתָה הַתְּבִיעָה עַל נֹחַ. מָה כְּבָר יָכֹלְתִּי לַעֲשׂוֹת עִם דּוֹר כָּזֶה שֶׁלֹּא רָצָה לִשְׁמוֹעַ? יָכֹלְתָּ לְהִתְפַּלֵּל!

לְעִתִּים נִרְאָה כִּי הַתְּפִלָּה לֹא מוֹעִילָה, כְּמוֹ בַּמִּקְרֶה שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁבִּקֵּשׁ רַחֲמִים עַל אַנְשֵׁי סְדוֹם, אַךְ הַתְּפִלָּה לֹא הָלְכָה רֵיקָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ בְּמָקוֹם אַחֵר, לְעִתִּים עַל צָאֱצָאָיו שֶׁל הַמִּתְפַּלֵּל עַצְמוֹ. צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל.

יֵשׁ הַיּוֹם בַּחוּץ מַבּוּל גָּדוֹל שֶׁמְּאַיֵּם לְהַחֲרִיב הַכֹּל. הַגַּל הָאֶלֶקְטְרוֹנִי הַזֶּה לֹא הוֹלֵךְ לְהֵעָלֵם, הוּא רַק הוֹלֵךְ וְגוֹבֵר וְכוֹבֵשׁ כָּל חֶלְקָה טוֹבָה. הַנֶּזֶק שֶׁעָשְׂתָה הַטֶּכְנוֹלוֹגְיָה בְּ-15 הַשָּׁנִים הָאַחֲרוֹנוֹת לָעוֹלָם בִּכְלָל וְלַיַּהֲדוּת בִּפְרָט, קָשֶׁה יוֹתֵר מִכָּל
הַ-2,000 שָׁנָה שֶׁקָּדְמוּ לָהּ. הַתַּרְבּוּת הַנָּכְרִית-אֱלִילִית שָׁטְפָה אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ. כֻּלָּם נִהְיוּ אֱנוֹכְיִים, הִסְתַּגְּרוּ בְּתוֹךְ עַצְמָם, הֵם מְדַבְּרִים אֶחָד עִם הַשֵּׁנִי בְּאַפְלִיקַצְיוֹת, וּמְשַׂחֲקִים בָּאִינְטֶרְנֶט. מָתַי רָאִיתָ פַּעַם אַחֲרוֹנָה יְלָדִים שֶׁמְּשַׂחֲקִים

בְּכַדּוּר בָּרְחוֹב? אֲנָשִׁים מְדַבְּרִים עִם אֲנָשִׁים אֲחֵרִים מֵהַצַּד הַשֵּׁנִי שֶׁל הָעוֹלָם דֶּרֶךְ הַמְּחַשֵּׁב, וְאֵין לָהֶם מָשָׁג אֵיךְ קוֹרְאִים לַשָּׁכֵן שֶׁלָּהֶם. זֶה אַנְטִי-יְהוּדִי!

וְאִם הַמַּבּוּל מַמְשִׁיךְ לְאַיִם וְאֵין בְּרֵירָה, אָז גַּם בּוֹנִים תֵּבַת נֹחַ. וְהַמַּטָּרָה הִיא לִגְרֹם לְכַמָּה שֶׁיּוֹתֵר אֲנָשִׁים לַעֲלוֹת עָלֶיהָ וּלְהִנָּצֵל.

תֵּבַת הַנֹּחַ שֶׁל יָמֵינוּ הֵם בָּתֵּי הַכְּנֶסֶת וּבָתֵּי הַמִּדְרָשׁ. סְגֹר אֶת הַמַּכְשִׁירִים הַטְּמֵאִים וּבֹא לְדַבֵּר עִם אָדָם אֲמִתִּי, פָּנִים מְחַיְּכוֹת, קוֹל מְשׂוֹחֵחַ, שָׂכַחְנוּ מָה זֶה. לִשְׁאֹב כֹּחַ אֶחָד מֵהַשֵּׁנִי, כָּךְ שֶׁכְּשֶׁיּוֹצְאִים מֵהַתֵּבָה הַחוּצָה לְכַמָּה שָׁעוֹת הֶכְרֵחִיּוֹת לְפַרְנָסָה וּשְׁאָר סִדּוּרִים, הַתֵּבָה תְּסַפֵּק לָנוּ מַסֵּכַת חַמְצָן, שֶׁלֹּא נִשְׁאָב הַכֹּל לָרֵאוֹת הָרוּחָנִיּוּת שֶׁלָּנוּ, כְּמוֹ הָעִיר בֶּ״יְיגִ׳ינְג בְּסִין שֶׁהִיא הַמְּזֻהֶמֶת בְּיוֹתֵר בָּעוֹלָם בְּשֶׁל שְׂרֵפַת הַפֶּחָם הַתַּעֲשִׂיָּתִי, וְכֻלָּם לוֹבְשִׁים מַסֵּכוֹת כְּשֶׁרוֹכְבִים עַל אוֹפַנַּיִם כַּמָּה דַּקּוֹת בָּרְחוֹב וּמְמַהֲרִים לְהִכָּנֵס מַהֵר לִבְנָיָנִים מְמֻזָּגִים, כְּדֵי לֹא לְהֵחָנֵק לַמָּוֶת.

פַּעַם בֵּית כְּנֶסֶת הָיָה בֵּית מִקְדָּשׁ מְעַט. תְּנָאֵי הַקַּבָּלָה לְהִכָּנֵס דָּמוּ לְאֵלֶּה שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל: בַּלְבוּשׁ, בַּדִּבּוּר, בְּכֹבֶד רֹאשׁ, בַּכַּוָּנוֹת. הַיּוֹם זוֹ תֵּבַת נֹחַ, מַכְנִיסִים אֶת כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִנָּצֵל. רַק תְּבַקְּשׁוּ לְהִנָּצֵל וְאַל תְּקַלְקְלוּ, וְתִתְקַבְּלוּ בְּרָצוֹן! כָּךְ נָבִיא יוֹתֵר אֲנָשִׁים לַתֵּבָה, נְנַתֵּק אוֹתָם מֵהַזֹּהַם בַּחוּץ וַנַּעֲבֹר אֶת הַמַּבּוּל הָאַחֲרוֹן לִפְנֵי הַגְּאוּלָה הַשְּׁלֵמָה.

לך לך

אוֹמֶרֶת הַמִּשְׁנָה: "עֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת נִתְנַסָּה אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וְעָמַד בְּכֻלָּם לְהוֹדִיעַ כַּמָּה חִבָּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם".

הָאֱמֶת הִיא שֶׁאַבְרָהָם אָבִינוּ עָבַר הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵעֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת בְּמַהֲלַךְ חַיָּיו, וְהָיוּ כָּאֵלֶּה שֶׁהוּא גַּם נָפַל בָּהֶם, לְפִי דַּרְגָּתוֹ, כִּי אָנוּ שׁוֹכְחִים שֶׁאַבְרָהָם אָבִינוּ אָמְנָם הוּא רֶגֶל רִאשׁוֹנָה לַמֶּרְכָּבָה, וְהוּא אֵבִי הָאֱמָה, וְהוּא צַדִּיק בְּמֻשָּׂגִים שֶׁאָנוּ לֹא מְסֻגָּלִים לְהָבִין בִּכְלָל בַּמֹּחַ הַקָּטָן שֶׁלָּנוּ, אַךְ בְּסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר הוּא גַּם בֶּן אָדָם, וְגַם לוֹ הָיוּ נִסְיוֹנוֹת וּנְפִילוֹת,

אִם כֵּן, מָה הַכַּוָּנָה שֶׁעֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת נִתְנַסָּה אַבְרָהָם אָבִינוּ וְעָמַד בְּכֻלָּם?

הַכַּוָּנָה הִיא שֶׁלְּאַבְרָהָם, חוּץ מִכָּל הַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁעָבַר בְּחַיָּיו בְּתוֹר הָאָדָם עַצְמוֹ, כְּמוֹ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאִתָּנוּ, הָיוּ גַּם עֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת שֶׁהוּא לֹא עָבַר בְּתוֹר "**אַבְרָהָם**" הָאָדָם עַצְמוֹ, אֶלָּא בְּתוֹר "**אָבִינוּ**", כְּדֵי שֶׁתֵּצֵא מִמֶּנּוּ הָאֻמָּה הַיִּשְׂרְאֵלִית, שֶׁתֵּרֵד הַתּוֹרָה לָעוֹלָם לְמַעֲנָם, וּבִזְכוּת שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל יִלְמַד אֶת הַתּוֹרָה יִתְקַיֵּם הָעוֹלָם כֻּלּוֹ.

מַדּוּעַ אַבְרָהָם אָבִינוּ נִבְחָר, מִכָּל מִילְיוֹנֵי הָאֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ בָּעוֹלָם? כִּי ה' הֶעֱמִיד אוֹתוֹ בַּעֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת, שֶׁאִם יַעֲמוֹד בְּכֻלָּם, יִזְכֶּה שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל יֵצֵא מִמֶּנּוּ. אֵלּוּ חַיָּבִים לִהְיוֹת עֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת גְּדוֹלִים בְּמִיָּחַד, לְצֹרֶךְ מַטָּרָה זוֹ.

מָה הָיָה הַנִּפָּיוֹן הָרִאשׁוֹן? "וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ". מַדּוּעַ זֶה נֶחְשָׁב לְנִסָּיוֹן? כִּי זוֹ הָיְתָה הַפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה שֶׁה' צִוָּה אוֹתוֹ לָקוּם וְלַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה, וְכָל הָעֲצָמוֹת שֶׁלּוֹ כְּאָדָם רָגִיל,

רָצוּ לִצְעֹק בְּאוֹתוֹ רֶגַע "לֹא רוֹצֶה", מַדּוּעַ? כִּי אַתָּה מְצַוֶּה עָלַי! כְּשֶׁמְּצַוִּים עָלֵינוּ, קוֹדֵם כָּל עוֹד בְּטֶרֶם אָנוּ שׁוֹמְעִים מָה מְבַקְּשִׁים מֵאִתָּנוּ וְאִם זֶה טוֹב אוֹ לֹא טוֹב לָנוּ, מִיָּד עוֹנִים "לֹא רוֹצֶה". "אַתָּה מַכְרִיחַ אוֹתִי? לֹא רוֹצֶה"! וְאַבְרָהָם קָם וְעָזַב הַכֹּל וְהָלַךְ לְאֶרֶץ שֶׁהוּא לֹא מַכִּיר וְלֹא רָאָה, זֶה הַנִּסָּיוֹן!

כְּשֶׁאָנוּ קוֹרְאִים אֶת הַצִּוּוּי זֶה לֹא נִרְאָה לָנוּ כָּזֶה נִסָּיוֹן גָּדוֹל, כִּי כְּבָיְכוֹל הוּא יָשַׁב 70 שָׁנָה בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ הַרְבֵּה שׂוֹנְאִים, שֶׁאֲפִילוּ אַבָּא שֶׁלּוֹ רוֹצֶה לַהֲרוֹג אוֹתוֹ, שֶׁהֲרֵי הוּא מָסַר אוֹתוֹ לְנִמְרוֹד, וְהִנֵּה ה' אוֹמֵר לוֹ בְּכְבוֹדוֹ וּבְעַצְמוֹ בּוֹא לְאֶרֶץ אַחֶרֶת, וַאֲנִי מַבְטִיחַ לְךָ שֶׁיִּהְיֶה לְךָ טוֹב יוֹתֵר פִּי 1,000 מֵעַכְשָׁו, אָז הֵיכָן הַנִּסָּיוֹן בְּכָלָל?

כָּתוּב בַּנִּסָּיוֹן הָרִאשׁוֹן "**לֶךְ לְךָ** מֵאַרְצְךָ", וְאִלּוּ בַּנִּסָּיוֹן הָאַחֲרוֹן כָּתוּב "קַח נָא אֶת בִּנְךָ אֶת יְחִידְךָ... **וְלֶךְ לְךָ** אֶל אֶרֶץ הַמֹּרִיָּה" וְגוֹ'. אֵלֶּה שְׁנֵי הַמְּקוֹמוֹת הַיְחִידִים בְּכָל הַתּוֹרָה, בָּהּ כְּתוּבִים צֶמֶד הַמִּלִּים "לֶךְ לְךָ". בְּשׁוּם מָקוֹם אַחֵר לֹא כָּתוּב "לֶךְ לְךָ". וְכֵיוָן שֶׁכָּל מָה שֶׁאַבְרָהָם אָבִינוּ עָשָׂה הוּא בְּחֶזְקַת מַעֲשֵׂי אֲבוֹת סִימָן לְבָנִים, צָרִיךְ לְהָבִין מַדּוּעַ דַּוְקָא כָּאן בַּנִּסְיוֹנוֹת הָרִאשׁוֹן וְהָאַחֲרוֹן כָּתוּב "לֶךְ לְךָ"?

צָרִיךְ לִהְיוֹת כָּאן מַשֶּׁהוּ יוֹתֵר עָמוֹק, צָרִיךְ לְהָבִין מָה הָיָה הַנִּסָּיוֹן בַּתְּחִלָּה וּמָה הָיָה הַנִּסָּיוֹן בַּסּוֹף. כֵּיצַד נִתֵּן לְהַשְׁוֹות הַנִּסָּיוֹן בַּהַתְחָלָה, לַעֲזֹב אֶת הַמָּקוֹם בּוֹ כֻּלָּם שׂוֹנְאִים אוֹתְךָ, וּמְבִיאִים אוֹתְךָ לְמָקוֹם מְצָיָן, עִם הַבְטָחָה מִמֶּנִּי ה' לִרְאוֹת נִפְלָאוֹת - לְנִסָּיוֹן בּוֹ תַּקְרִיב אֶת בִּנְךָ יְחִידְךָ שֶׁהֲעֲמַדְתִּי לְךָ? הֵיכָן הַדִּמְיוֹן מַתְחִיל בְּכָלָל?

הַתְּשׁוּבָה לַשְּׁאֵלָה הִיא שֶׁבָּעוֹלָם יֵשׁ 50 שַׁעֲרֵי טֻמְאָה, וּמוּלָם יֵשׁ 50 שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה. בְּשַׁעַר הַקְּדֻשָּׁה הַ-50, אֲנִי מַגִּיעַ לַהַתְחָלָה שֶׁל הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים. כְּשֶׁאָנוּ נַגִּיעַ לְשַׁעַר הַ-50 תּוּפָץ יְדִיעַת ה' בָּעוֹלָם, וְהָעוֹלָם הַזֶּה וְהַבָּא יִהְיוּ כְּאֶחָד, וְזֶה מָה שֶׁיִּהְיֶה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים.

אִי אֶפְשָׁר לְהִכָּנֵס לְשַׁעַר הַקְּדֻשָּׁה לִפְנֵי שֶׁנָּפַלְנוּ בְּשַׁעַר הַטֻּמְאָה הַמַּקְבִּיל לוֹ וְיָצָאנוּ מִמֶּנּוּ, אָנוּ חַיָּבִים לַעֲבוֹר דֶּרֶךְ כָּל הַ-50 הַשְּׁעָרִים הַטְּמֵאִים וְלָצֵאת, כְּדֵי לְהִכָּנֵס לָאוֹר הַמַּקְבִּיל. אֶלָּא הַמְּצִיאוּת הָיְתָה שֶׁשַּׁעַר הַטֻּמְאָה הַ-50 לֹא יָכוֹל הָיָה לְהִפָּתַח עַד שֶׁהַתּוֹרָה תֵּרֵד לָעוֹלָם וְנִסְבֹּל אֶת עֹל הַגָּלֻיּוֹת.

תַּאֲרוּ לְעַצְמְכֶם מָה הָיָה קוֹרֶה אִם הָיָה נִפְתָּח שַׁעַר הַטֶּמְאָה הַ־50 הוּא שַׁעַר הַכְּפִירָה וְהָאֶפִּיקוֹרְסִיּוֹת, עוֹד לִפְנֵי שֶׁהִצְטַבְּרוּ בְּיָדֵינוּ כָּל שְׁנוֹת הַתּוֹרָה מֵאָז מַתָּן תּוֹרָה וְעַד הַיּוֹם. הָיָה צָרִיךְ לִלְמֹד אֶת הַתּוֹרָה, וּלְפָרֵק אוֹתָהּ לְגוֹרְמֵי גּוֹרְמִים, וּלְהוֹצִיא מִמֶּנָּה אַלְפֵי סְפָרִים, לִפְנֵי שֶׁה' יִפְתַּח אֶת הַשַּׁעַר וְתִהְיֶה לָנוּ יְכֹלֶת לְהִתְמוֹדֵד אִתּוֹ. הָיֵינוּ צְרִיכִים אֶת כָּל הַנְּבִיאִים, וְהַזְּקֵנִים, וְהַשּׁוֹפְטִים. הָיֵינוּ צְרִיכִים אֶת כָּל הַתַּנָּאִים, אָמוֹרָאִים, סָבוֹרָאִים וּגְאוֹנִים, רְאשׁוֹנִים, אַחֲרוֹנִים, וְאַחֲרוֹנֵי הָאַחֲרוֹנִים. הָיֵינוּ צְרִיכִים אֶת רַבִּי עֲקִיבָא וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי, וְאֶת מָרָן הַבַּיִת יוֹסֵף, אֶת רַבִּי עוֹבַדְיָה מִבַּרְטְנוּרָא, אֶת רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶר וְהַשַּׁ"ךְ וְהַט"ז, צָרִיךְ אֶת כֻּלָּם, כִּי כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פּוֹתֵחַ אֶת שַׁעַר הַטֶּמְאָה הַ־50, בְּ־5 דַּקּוֹת הוּא יִבְלָע אֶת כֻּלָּנוּ, אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ לָנוּ 3,000 שָׁנָה שֶׁל לִמּוּד תּוֹרָה מֵאֲחוֹרֵינוּ.

בְּכָל שַׁעֲרֵי הַטֻּמְאָה הָאֲחֵרִים לֹא כָּפְרוּ הָאֻמּוֹת בַּה', הֵם הָלְכוּ אַחַר הַתַּאֲוֹת, "אָכוֹל וְשָׁתוֹ כִּי מָחָר נָמוּת", אַךְ לְעֻמָּתָם כְּפִירָה וְאֶפִּיקוֹרְסִיּוּת פְּרוּשָׁה "אֵין כְּלוּם מֵעָלַי! אֲנִי וְרַק אֲנִי הוּא זֶה שֶׁקּוֹבֵעַ, וְהַסִּבָּה הַיְחִידָה שֶׁאֲנִי לֹא רוֹצֵחַ וְגוֹנֵב וְעוֹשֶׂה מָה שֶׁבָּא לִי כִּי אֲנִי מְפֻחָד מֵהַמִּשְׁטָרָה, לֹא מִשּׁוּם דָּבָר אַחֵר".

וְלָכֵן אָנוּ רוֹאִים אֲנָשִׁים בְּרִיּוֹנִים אֲשֶׁר לֹא פּוֹחֲדִים מֵהַמִּשְׁטָרָה, אָז הֵם רוֹצְחִים וְגוֹנְבִים. מִי שֶׁלֹּא מְפֻחָד, עוֹשֶׂה מָה שֶׁבָּא לוֹ. מִי שֶׁכֵּן מְפֻחָד, לֹא עוֹשֶׂה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתָּפֵס. אֵין כָּאן יִרְאַת שָׁמַיִם יוֹתֵר, זוֹ הַכְּפִירָה וְהָאֶפִּיקוֹרְסִיּוֹת! וְזֶה הַשַּׁעַר שֶׁנִּפְתַּח בַּדּוֹר שֶׁלָּנוּ!

מוּלוֹ יֶשְׁנוֹ שַׁעַר הַקְּדֻשָּׁה הַ־50, שַׁעַר הָאֱמוּנָה הַתְּמִימָה, וְזֶה רָמוּז בְּאַבְרָהָם אָבִינוּ, בִּבְחִינַת מַעֲשֵׂי אָבוֹת סִימָן לְבָנִים. בַּגִּמָּטְרִיָּה הָרִאשׁוֹן כָּתוּב "לֶךְ לְךָ", שֶׁהִיא בִּבְחִינַת יְצִיאָה לַגָּלוּת. הַמִּילָה "לֶךְ" בְּגִימַטְרִיָּא הִיא 50, "לְךָ" בְּגִימַטְרִיָּא הִיא גַּם 50. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצַוֶּה אֶת אַבְרָהָם: "צֵא מֵ־50 שַׁעֲרֵי טֻמְאָה! לֶךְ לְךָ, כִּי אַתָּה צָרִיךְ לַעֲבוֹר וּלְהִכָּנֵס בְּ־50 שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה", וּכְדֵי לַעֲשׂוֹת זֹאת, יֵשׁ שְׁנֵי שְׁלַבִּים שֶׁצָּרִיךְ לַעֲבוֹר: "סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה טוֹב". קוֹדֶם כָּל סוּר מֵרָע: לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ.

כְּשֶׁאֲנִי מְצַוֶּה אָדָם לַעֲזֹב אֶת אַרְצוֹ, לִכְאוֹרָה הַסֵּדֶר הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת הָפוּךְ, קוֹדֶם צֵא מֵהַבַּיִת שֶׁלְּךָ, אַחַר כָּךְ מֵהָעִיר שֶׁלְּךָ, וּלְאַחַר מִכֵּן מֵאַרְצְךָ. אָז מַדּוּעַ כָּאן הַסֵּדֶר הָפוּךְ? כִּי כַּאֲשֶׁר אֲנִי מְדַבֵּר עַל יְצִיאָה מִשַּׁעֲרֵי טֻמְאָה, זֶה הַסֵּדֶר הַנָּכוֹן. "לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ", קוֹדֶם כָּל לַעֲזֹב אֶת הַדְּבָרִים הַמַּפְרִיעִים בְּכָלְיוּת לָרוּחָנִיּוּת שֶׁלִּי: הָאַרְצִיּוּת שֶׁלִּי, הַתַּאֲוֹוֹת הַפְּשׁוּטוֹת שֶׁלִּי, אֲנִי אוֹהֵב לִישׁוֹן יוֹתֵר מִדַּי, לֶאֱכוֹל יוֹתֵר מִדַּי, לִשְׁתּוֹת יוֹתֵר מִדַּי, צָרִיךְ לָצֵאת מֵהַשְׁפָּעַת דְּבָרִים אֵלּוּ.

אַחֵרֵי זֶה עוֹלִים שָׁלָב, 'מִמּוֹלַדְתְּךָ': סְבִיבָתִי הַקִּרוֹבָה הֲרִגְלִים לֹא טוֹבִים שֶׁאֲנִי מַחֲזִיק בָּהֶם הַרְבֵּה זְמַן, חֲבֵרִים לֹא טוֹבִים שֶׁאֲנִי מִסְתּוֹבֵב עִמָּם, דְּבָרִים שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁהֵם לֹא בְּסֵדֶר וַאֲנִי מַחֲזִיק בָּהֶם וְעוֹשֶׂה אוֹתָם, וּמִזֶּה קָשֶׁה יוֹתֵר לְהִפָּטֵר.

לְבַסּוֹף "מִבֵּית אָבִיךָ", אֵלֶּה הַמִּדּוֹת שֶׁלִּי, אֲנִי כַּעֲסָן, אֲנִי קַמְצָן, אֲנִי קַנַּאי. מִזֶּה הֲכִי קָשֶׁה לָצֵאת. אָז הַתְּאוּר שֶׁל הַיְצִיאָה הוּא לְפִי סֵדֶר הַקֹּשִׁי בִּמְלֹאכֶת סוּר מֵרָע.

הַמִּלִּים "לֶךְ לְךָ" בַּנּוּסָיוֹן הָאַחֲרוֹן הֵם "וַעֲשֵׂה טוֹב". לָצֵאת מֵהַשַּׁעַר הַ-50 שֶׁל הַטֻּמְאָה וּלְהִכָּנֵס לָשַׁעַר הַ-50 שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, שַׁעַר הָאֱמוּנָה הַתְּמִימָה. אֲנִי ה' אוֹמֵר לְךָ, קַח אֶת בִּנְךָ, יְחִידְךָ, אֲשֶׁר אָהַבְתָּ, חִכִּיתָ לוֹ 100 שָׁנָה, וַאֲנִי הִבְטַחְתִּי לְךָ אִישִׁית שֶׁתִּרְאֶה מִמֶּנּוּ יְלָדִים, וַאֲנִי אוֹמֵר לְךָ תַּקְרִיב אוֹתוֹ כְּשֶׁהוּא רָזוֹק! אֲנִי זֶה שֶׁאָמַרְתִּי לְךָ, לְךָ אֱמוֹר לְכֻלָּם שֶׁיַּעַזְבוּ אֶת הָאֱלֹהִים הָאֲחֵרִים שֶׁלָּהֶם, כִּי עֲבוֹדָתָם דּוֹרֶשֶׁת אֶת הַקְרָבַת יַלְדֵיהֶם עַל הַמִּזְבֵּחַ, וַאֲנִי אֵל רַחְמָן, וְהִנֵּה אֲנִי אוֹמֵר לְךָ לְהַקְרִיב לִי בֶּן אָדָם! כָּל הַמִּפְעָל שֶׁבָּנִיתָ כָּל הַחַיִּים שֶׁלְּךָ, כָּל הָאֱמוּנָה שֶׁלְּךָ, כָּל הָעֲבוֹדָה שֶׁלְּךָ, כָּל הַחַיִּים וְהַמַּהוּת שֶׁלְּךָ מִיּוֹם שֶׁהִכַּרְתָּ בִּי, אֲנִי אוֹמֵר לְךָ זְרֹק הַכֹּל לַפַּח! תַּעֲשֶׂה בְּדִיּוּק הָפוּךְ! אֵיזוֹ אֱמוּנָה חֲזָקָה וּתְמִימָה צְרִיכָה לִהְיוֹת לְאָדָם לָקוּם וְלַעֲשׂוֹת כָּזֶה מַעֲשֶׂה!

וְהִנֵּה מָה כָּתוּב בַּתּוֹרָה? "וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת חֲמֹרוֹ וַיִּקַּח אֶת שְׁנֵי נְעָרָיו אִתּוֹ וְאֵת יִצְחָק בְּנוֹ... וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר לוֹ הָאֱלֹקִים".

"וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר"! ה' לֹא הִקְצִיב לוֹ זְמַן, לֹא אָמַר לוֹ "תָּבוֹא מָחָר", אֲבָל אֵצֶל אַבְרָהָם אֵין שְׁאֵלוֹת, קָם בַּבֹּקֶר, מִתְפַּלֵּל תְּפִילַת יָצָ, חוֹבֵשׁ אֶת הַחֲמוֹר, אוֹסֵף אֶת שֵׁנֵי נְעָרָיו, וְקָדִימָה, הוֹלְכִים לִשְׁחוֹט אֶת בְּנֵי אֲהוּבִי!

בִּשְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים בַּדֶּרֶךְ לַמָּקוֹם, מְדַבֵּר עִמּוֹ יֵצֶר הָרַע: "אוּלַי לֹא הֵבַנְתָּ טוֹב? הוּא לֹא אָמַר לְךָ 'מָחָר', הֲרֵי הוּא הִבְטִיחַ לְךָ יְלָדִים מִיִּצְחָק, חַכֵּה שֶׁיִּתְחַתֵּן וְתִרְאֶה מִמֶּנּוּ בָּנִים, תַּעֲשֶׂה בְּרִית לַיֶּלֶד וְאַחַר כָּךְ תַּעֲשֶׂה 'בְּרִית' לָאַבָּא. חַכֵּה קְצָת, מָה הַלַּחַץ? וּמָה עִם חִלּוּל ה'? יֹאמְרוּ יְהוּדִי מַקְרִיב בֶּן אָדָם? אוּלַי לֹא הֵבַנְתָּ? תִּשְׁאַל עוֹד פַּעַם".

וְאַבְרָהָם? כְּלוּם. 3 יָמִים בָּהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא מְדַבֵּר אִתּוֹ, רַק יֵצֶר הָרַע. וְאַבְרָהָם לֹא זָז יְמִינָה וּשְׂמֹאלָה, עוֹקֵד אֶת בְּנוֹ וּבָא לְשָׁחֲטוֹ. רַק אָז ה' שׁוֹלֵחַ אֵלָיו מַלְאַךְ לַעֲצֹר אוֹתוֹ. זוֹ אֱמוּנָה תְּמִימָה! לָלֶכֶת גַּם נֶגֶד 'הַשֵּׂכֶל'. זוֹ הַיְצִיאָה מִשַּׁעַר הַכְּפִירָה.

וְהֵיכָן מִתְבַּצַּעַת הָעֲקֵדָה? עַל הַר הַמּוֹרִיָּה, שָׁם נִבְנוּ בַּיִת רִאשׁוֹן וּשְׁנִי, וְשָׁם יַעֲמוֹד הַבַּיִת הַשְּׁלִישִׁי וְהָאַחֲרוֹן, שָׁם תִּהְיֶה הַגְּאוּלָה, לְשָׁם יָבוֹא הַמָּשִׁיחַ. זֶה הָרֶמֶז לָנוּ, אַתֶּם רוֹצִים שֶׁמָּשִׁיחַ יָבוֹא? תַּעַבְדוּ אֶת ה' בִּתְמִימוּת.

נוֹלַדְנוּ לְתוֹךְ עוֹלָם שֶׁאֵין בּוֹ תְּמִימוּת, שָׁמוּ אוֹתָנוּ בָּלוּל, וְהִדְלִיקוּ לָנוּ טֶלֶוִיזְיָה וְרַדְיוֹ וְאִינְטֶרְנֶט וְהִכְנִיסוּ לָנוּ טֻמְאָה לְתוֹךְ הָעֵינַיִם, לְתוֹךְ הַנְּשָׁמָה. "גִּמְדוּ" אוֹתָנוּ מִבְּחִינָה רוּחָנִית עַד שֶׁהִצְטַמְּקנוּ לְגֹדֶל שֶׁל אֲפוּנָה. מֻחְקָרִים שֶׁנַּעֲשׂוּ בָּעוֹלָם הֶרְאוּ כִּי עַד גִּיל 10 יֶלֶד רוֹאֶה בַּטֶּלֶוִיזְיָה עֲשָׂרוֹת אַלְפֵי מִקְרֵי יֶרִי, אַלְפֵי מִקְרֵי רֶצַח, עֲשָׂרוֹת אַלְפֵי מִקְרֵי אַלִּימוּת, וְעוֹד מֵאוֹת מִקְרִים שֶׁאֵין רָאוּי לְהַעֲלוֹתָם עַל הַכְּתָב, וְכָל זֶה בַּטֶּלֶוִיזְיָה! בַּסָּלוֹן! בְּתוֹךְ הָעֵינַיִם שֶׁלּוֹ! יוֹשֵׁב לְיַד אַבָּא שֶׁלּוֹ בְּשָׁעָה 7 8 בָּעֶרֶב, וְצוֹפִים בְּיַחַד, חֲוָיָה מִשְׁפַּחְתִּית! וְזֶה רַק עַד גִּיל 10! אֵיזוֹ תְּמִימוּת יְכוֹלָה לִהְיוֹת לְבֶן אָדָם כָּזֶה?

עַכְשָׁו תֹּאמַר לְאָדָם כָּזֶה "לֵךְ דַּבֵּר עִם ה'", הוּא יִסְתַּכֵּל עָלֶיךָ כְּאִלּוּ נָפְלְתָּ מֵאֵיזֶה כּוֹכָב אַחֵר. "מָה זֶה ה'? מָה אַתָּה רוֹצֶה מִמֶּנִּי?" בָּרֵגַע שֶׁאָדָם כָּזֶה מְגַלֶּה שֶׁיֵּשׁ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, הוּא שָׁמֵחַ! וְכָל מִצְוָה קְטַנָּה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, בַּשָּׁמַיִם נִגְרָם רַעַשׁ גָּדוֹל!

כִּי זֶה הַתִּקּוּן שֶׁל הַדּוֹר שֶׁלָּנוּ, לַעֲבוֹד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּתְמִימוּת. אֵין לָנוּ לַעֲשׂוֹת חֶשְׁבּוֹנוֹת מַדּוּעַ אֲנִי לֹא כְּמוֹ רַבִּי עֲקִיבָא? הוּא יָדַע אֶת כָּל הַתּוֹרָה

בְּעַל פֶּה! זֶה לֹא הַתְּקוּן שֶׁלָּנוּ! לַדּוֹר שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא הָיָה אֶת שַׁעַר הַטֻּמְאָה שֶׁלּוֹ, נִכְנְסוּ וְיָצְאוּ. בַּדּוֹר שֶׁלָּנוּ זֶה שַׁעַר אַחֵר. זָרְקוּ אוֹתָנוּ בְּעוֹלָם שֶׁל תָּכְנִיּוֹת טֶלְוִיזְיָה מְטֻנָּפוֹת אִינְטֶרְנֶט טָמֵא, וּפִתְאוֹם צָרִיךְ לַעֲבוֹר לַתּוֹרָה! לַעֲזֹב אֶת "הָאָח הַגָּדוֹל" בַּטֶּלְוִיזְיָה וְלַעֲבֹר לַ"אֲחוֹת קְטַנָּה" בְּתְּפִלַּת יוֹם הַכִּפּוּרִים.

כָּךְ יוֹצְאִים מִשַּׁעַר הַטֻּמְאָה הַ-50. אָנוּ בָּאִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת, לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, שׁוֹמְעִים דִּבְרֵי תּוֹרָה, שָׁרִים וּמִתְפַּלְלִים לַה'. זֶה הַתִּקּוּן!

"לֶךְ לְךָ אֶל אֶרֶץ הַמֹּרִיָּה וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעֹלָה", הַעֲלָה אֶת יִצָּר הָרַע שֶׁלְּךָ עַל הַמּוֹקֵד! מֵהַיּוֹם אָנוּ עוֹבְדִים אֶת ה' בִּתְמִימוּת. מֵהַיּוֹם, מָה שֶּׁה' אוֹמֵר לָנוּ אָנוּ עוֹשִׂים בְּלִי שְׁאֵלוֹת. לֹא מְבִינִים לָמָּה דַּוְקָא כָּכָה? לֹא צָרִיךְ לְהָבִין! נַשְׁלִיךְ הַצִּדָּה אֶת "הַשֵּׂכֶל"! יֵשׁ אֶת הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַתּוֹרָה! עָזוֹב אֶת הַדַּעַת שֶׁל פְּרִי עֵץ הַדַּעַת, אֶחֱז בְּדַעַת תּוֹרָה, דַּעַת ה'! לֵךְ עִם עֲבוֹדַת ה' שֶׁלְּךָ עַד הַסּוֹף, וְה' יֵלֵךְ עִמְּךָ עַד הַסּוֹף הַטּוֹב.

עַל יְדֵי אֱמוּנָה תְּמִימָה זוֹ, נֵצֵא לְגַמְרֵי מִשַּׁעַר הַ-50 שֶׁל הַטֻּמְאָה אֶל תּוֹךְ שַׁעַר הַ-50 שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, וְנִזְכֶּה לַגְּאוּלָה הַשְּׁלֵמָה.

וירא

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִסָּה אֶת אַבְרָהָם אָבִינוּ בַּעֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת וְעָמַד בְּכֻלָּם. אֲבָל יֵשׁ עוֹד נִסָּיוֹן קָשֶׁה מְאֹד שֶׁאַבְרָהָם אָבִינוּ עוֹבֵר, נִסָּיוֹן שֶׁנִּמְשַׁךְ לְאֹרֶךְ שָׁנִים וְלִוָּה אֶת שְׁאָר הַנִּסְיוֹנוֹת הָאֲחֵרִים שֶׁעָבַר בְּמַהֲלָכָן. לְאַחַר שֶׁיִּצְחָק אָבִינוּ נִגְמַל מִינִיקָה בְּגִיל שְׁנָתַיִם, אַבְרָהָם אָבִינוּ עוֹרֵךְ מִסְבָּה גְּדוֹלָה לְקַדֵּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם, וְדַוְקָא לְאַחַר זְמַן שֶׁל שִׂמְחָה וְאוֹשֶׁר אֵלֶּה, הַמְּהוּלִים כֻּלָּם בִּקְדֻשָּׁה וְהוֹדָאָה לַה' יִתְבָּרַךְ עַל שֶׁהֵיטִיב עִמּוֹ, נִגָּשֶׁת אֵלָיו שָׂרָה אִשְׁתּוֹ וּמְצַוָּה אֶת אַבְרָהָם לְגָרֵשׁ אֶת הָגָר וְאֶת בְּנָם יִשְׁמָעֵאל מִן הַבָּיִת.

וּמַדּוּעַ צִוּוּי זֶה הִגִּיעַ? כָּתוּב: "וַתֵּרֶא שָׂרָה אֶת בֶּן הָגָר הַמִּצְרִית אֲשֶׁר יָלְדָה לְאַבְרָהָם מְצַחֵק", וְרַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ מְפָרֵשׁ: **מְצַחֵק** - לְשׁוֹן עֲבוֹדָה זָרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר "וַיָּקֻמוּ לְצַחֵק", כְּלוֹמַר הוּא הָיָה מְכַוֵּן לַעֲבוֹדָה זָרָה בִּזְמַן שֶׁעוֹשֶׂה מַעֲשִׂים מִבַּחוּץ הַנִּרְאִים כַּעֲבוֹדַת ה'. אָבִיו רָאָה כִּי הוּא מִתְפַּלֵּל וּמַנִּיחַ תְּפִלִּין וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַמִּצְוּוֹת כְּמוֹתוֹ מַמָּשׁ, אֲבָל לְשָׂרָה אִמֵּנוּ הָיְתָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְהִיא יָכְלָה לָדַעַת לְמָה הוּא בָּאֻמָּת כִּוֵּן בְּרֹאשׁוֹ וְלִבּוֹ בִּזְמַן שֶׁעָשָׂה מַעֲשִׂים אֵלּוּ.

לָכֵן כְּשֶׁשָּׂרָה אוֹמֶרֶת לְאַבְרָהָם שֶׁיְּגָרֵשׁ אֶת הָגָר וְיִשְׁמָעֵאל, הוּא לֹא הֵבִין מֵהֵיכָן נָפְלָה גְּזֵרָה זוֹ. הֲרֵי זֶה בְּנוֹ הַצָּמוּד אֵלָיו וּמְשָׁרֵת אוֹתוֹ וְעוֹזֵר לוֹ בְּהַכְנָסַת אוֹרְחִים הַיְדוּעָה שֶׁלּוֹ לְקַדֵּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם, וְאַף עָשָׂה לְעַצְמוֹ בְּרִית מִילָה בְּגִיל 13, מָה מָצְאוּ בּוֹ דֹּפִי? אֶלָּא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹרֶה לְאַבְרָהָם לִשְׁמוֹעַ בְּקוֹל שָׂרָה אִשְׁתּוֹ כֵּיוָן שֶׁהִיא גְּדוֹלָה מִמֶּנּוּ בַּנְּבוּאָה, וְהִיא יוֹדַעַת דְּבָרִים שֶׁהוּא לֹא יוֹדֵעַ, וּבֵינֵיהֶם שֶׁהַבֵּן שֶׁלּוֹ מְכַוֵּן לַעֲבוֹדָה זָרָה, וְהוּא יָכוֹל לְקַלְקֵל אֶת בְּנוֹ יִצְחָק. וְכָךְ אַבְרָהָם אָבִינוּ נִפְרָד בְּלֵב כָּבֵד מִבְּנוֹ יִשְׁמָעֵאל וְשׁוֹלֵחַ אוֹתוֹ לְדַרְכּוֹ.

35 שָׁנִים לְאַחַר מִכֵּן, מִתְבַּקֵּשׁ אַבְרָהָם אָבִינוּ לַעֲמֹד בְּנִסָּיוֹן הָעֲקֵדָה. עַל יְצִיאָתוֹ לַדֶּרֶךְ כָּתוּב: "וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת חֲמֹרוֹ וַיִּקַּח אֶת שְׁנֵי נְעָרָיו אִתּוֹ וְאֵת יִצְחָק בְּנוֹ וַיְבַקַּע עֲצֵי עֹלָה וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר לוֹ הָאֱלֹקִים". אֶל דֶּרֶךְ אֲרֻכָּה שֶׁל 3 יָמִים אַבְרָהָם אָבִינוּ לוֹקֵחַ שְׁנֵי נְעָרִים עִמּוֹ שֶׁיְּעַזְרוּ לוֹ.

חֲזַ"ל מְגַלִּים כִּי גַּם "הַנְּעָרִים" שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ לֹא הָיוּ בַּחוּרִים צְעִירִים, אֶלָּא הָיוּ אֵלֶּה אֱלִיעֶזֶר עַבְדּוֹ שֶׁהָיָה זָקֵן בֵּיתוֹ וְאַחֲרַאי עַל נְהוּל דְּבָרִים חֲשׁוּבִים שֶׁאַבְרָהָם הִפְקִיד בְּיָדוֹ, וּבָהֶם הַיְּשִׁיבָה שֶׁלּוֹ, וְאִלּוּ הַנַּעַר הַשֵּׁנִי הוּא יִשְׁמָעֵאל, שֶׁבִּזְמַן הָעֲקֵדָה הָיָה בֶּן 51.

הַשְּׁאֵלָה שֶׁנִּשְׁאֶלֶת הִיא מֵהֵיכָן מַגִּיעַ פִּתְאוֹם יִשְׁמָעֵאל לְתוֹךְ הַסִּפּוּר שֶׁל הָעֲקֵדָה, הֲרֵי נִפְרַדְנוּ מִמֶּנּוּ קוֹדֵם לָכֵן כְּשֶׁהָיָה בֶּן 16, וְגֹרַשׁ הוּא וְאִמּוֹ מִבֵּית אַבְרָהָם וְשָׂרָה?

בֵּין הַשּׁוּרוֹת מִתְחַבֵּא לוֹ סִפּוּר שֶׁל אֶחָד הַנִּסְיוֹנוֹת הַקָּשִׁים וְהָאֲרֻכִּים בְּיוֹתֵר שֶׁיְּכוֹלִים לַעֲבוֹר עַל אָדָם, בְּעִקָּר בַּדּוֹר שֶׁלָּנוּ, וְהוּא צַעַר גִּדּוּל בָּנִים, בּוֹ אָנוּ מְנַסִּים לְהַעֲנִיק אֶת הַמִּיטָב לִילָדֵינוּ וּמַשְׁקִיעִים בָּהֶם זְמַן, כֹּחַ, רָצוֹן וּמָמוֹן, וּלְבַסּוֹף הַיֶּלֶד סוֹטֶה מִן הַדֶּרֶךְ.

הַהַשְׁפָּעָה הָעִקָּרִית עַל הַיֶּלֶד בָּאָה מִכִּוּוּן הַהוֹרִים, וְהַרְבֵּה פְּעָמִים הַקִּלְקוּל שֶׁל הַיֶּלֶד הִתְחִיל עוֹד בְּחִנּוּךְ קְלוֹקֵל בַּבַּיִת. אֲבָל פְּעָמִים שֶׁנִּרְאֶה כִּי הַהוֹרִים עוֹשִׂים הַכֹּל לְפִי הַסֵּפֶר וּבְכָל זֹאת מַשֶּׁהוּ לֹא פּוֹעֵל. הָאָב נוֹתֵן לַבֵּן אֶת הַנְּשָׁמָה וְאֶת הַגּוּף וּבְכָל זֹאת הַבֵּן מִתְקַלְקֵל. הֲרֵי אַחֲרֵי הַכֹּל הַיּוֹם יֵשׁ הַרְבֵּה יוֹתֵר הַשְׁפָּעוֹת חִיצוֹנִיּוֹת עַל הַיְלָדִים שֶׁלָּנוּ מִבֶּעָבָר, וְהַהוֹרִים מִתְקַשִּׁים לַעֲמֹד אֶל מוּל הַקֶּצֶב הַמְסַחְרֵר שֶׁל נִסְיוֹנוֹת הַיֵּצֶר לְקַלְקֵל וּלְהָדִיחַ אֶת בְּנָם אָהוּבָם.

וְכָךְ אַבְרָהָם אָבִינוּ עָשָׂה הַכֹּל לְפִי הַסֵּפֶר וְכָל כְּלוֹ זוֹעֵק יִרְאַת שָׁמַיִם וְאַהֲבַת ה', וְהִנֵּה בְּכָל זֹאת הַבֵּן יִשְׁמָעֵאל מִתְקַלְקֵל, וְעוֹד בָּעֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁהִיא הַהֵפֶךְ מִכָּל הַמִּדּוֹת שֶׁל אָבִיו הַקָּדוֹשׁ.

עִם הַשְׁפָּעָה כָּזוֹ רָעָה הָיָה חַיָּב אַבְרָהָם אָבִינוּ לְהַרְחִיק אֶת יִשְׁמָעֵאל מִבֵּיתוֹ שֶׁלֹּא יְקַלְקֵל אֶת הָאֲחֵרִים וּבְרֹאשָׁם אֶת בְּנוֹ יִצְחָק. אֲבָל אִם מַרְחִיקִים אֶת הַיֶּלֶד לְגַמְרֵי כְּדֵי שֶׁלֹּא יְקַלְקֵל אֶת הָאֲחֵרִים, הֲרֵי בַּנִּתּוּק הַזֶּה מְאַבְּדִים אֶת הַיֶּלֶד עַצְמוֹ, שֶׁכֵּן אִם עוֹד כְּשֶׁהָיָה תַּחַת מִסְגֶּרֶת הוּא פָּרַק עֹל, מָה יַּעֲשֶׂה כָּעֵת מִבְּלִי שֶׁיִּהְיֶה מִישֶׁהוּ שֶׁיְּבַקֵּשׁ לְרַסֵּן אוֹתוֹ בְּמַעֲשָׂיו?

וְהַהוֹרִים שֶׁעוֹבְדִים כָּל כָּךְ קָשֶׁה עַל מְנָת לְסַפֵּק לַיְלָדִים אֶת כָּל צָרְכֵיהֶם, מְקַבְּלִים יוֹם אֶחָד שִׂיחַת טֶלֶפוֹן מִתַּחֲנַת הַמִּשְׁטָרָה וְחַיֵּיהֶם קוֹרְסִים בְּבַת אַחַת! אֵיזֶה כְּאֵב לֵב.

וּמָה נֹּאמַר עַל הַשְׁפָּעַת הָרְשָׁתוֹת הַחֲבְרָתִיּוֹת עַל חַיֵּינוּ? פִּתְאוֹם כַּמָּה נְעָרִים מְשֻׁעֲמָמִים נִטְפָּלִים לְבֶן כִּתָּתָם, מְפִיצִים עָלָיו שְׁקָרִים לְשׁוֹן הָרַע, שְׁמוּעוֹת מְבִישׁוֹת, וַאֲפִילוּ קוֹרְאִים עָלָיו חֵרֶם בִּלְחִיצַת כַּפְתּוֹר, וְהַיֶּלֶד הַמִּסְכֵּן לֹא עוֹמֵד בַּלַּחַץ הַחֲבְרָתִי וּפוֹגֵעַ בְּעַצְמוֹ.

וְכָךְ הַהוֹרִים חוֹזְרִים הַבַּיְתָה וּמְגַלִּים כִּי כְּבָר אֵין לָהֶם יֶלֶד יוֹתֵר, כִּי כַּמָּה צְעִירִים מְשֻׁעֲמָמִים שָׁפְכוּ אֶת דָּמוֹ בַּפֵּייסְבּוּק עַד שֶׁהוּא הֶחְלִיט שֶׁחַיָּיו אֵינָם חַיִּים וְאִבֵּד עַצְמוֹ לָדַעַת בְּהַחְלָטַת שְׁטוּת שֶׁל רֶגַע, כְּשֶׁהוֹרָיו לֹא הָיוּ בַּבַּיִת וְלֹא יָדְעוּ דָּבָר! מִי יָכוֹל לְהִתְמוֹדֵד עִם הַשְׁפָּעוֹת זָרוֹת כָּאֵלֶּה? מָה עוֹשִׂים עִם יֶלֶד שֶׁמִּתְקַלְקֵל כָּךְ?

אַבְרָהָם אָבִינוּ נֶאֱלָץ אָמְנָם לְהַרְחִיק אֶת יִשְׁמָעֵאל, בְּצַוּוּי אִשְׁתּוֹ וּבְאִשּׁוּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כִּי כָּעֵת הוּא הִגִּיעַ לְמַצָּב קָשֶׁה בּוֹ הוּא מְסֻגָּל לְקַלְקֵל אֶת יִצְחָק בְּטֶרֶם יַצְלִיחוּ לְתַקֵּן אוֹתוֹ, אִם בִּכְלָל. אֲבָל הוּא לֹא מְנַתֵּק אוֹתוֹ לְגַמְרֵי.

בַּמִּדְרָשׁ מְסֻפָּר כִּי פַּעַם אָמַר אַבְרָהָם לְאִשְׁתּוֹ כִּי הוּא מִתְאַוֶּה לִרְאוֹת בִּשְׁלוֹם בְּנוֹ יִשְׁמָעֵאל וְהָלָךְ אֶל הַמִּדְבָּר. כְּשֶׁהִגִּיעַ אֶל אָהֳלוֹ בַּחֲצִי הַיּוֹם רָכוּב עַל גָּמָל, יָצְאָה אִשְׁתּוֹ שֶׁל יִשְׁמָעֵאל מִן הָאֹהֶל וְאָמְרָה לוֹ כִּי יִשְׁמָעֵאל אֵינוֹ בַּבַּיִת. אַבְרָהָם שֶׁלֹּא הִזְדַּהָה בִּקֵּשׁ מִמֶּנָּה מְעַט מַיִם לִשְׁתּוֹת כִּי הָיָה צָמֵא וְעָיֵף מִן הַדֶּרֶךְ, אֲבָל הִיא אָמְרָה לוֹ כִּי אֵין לָהֶם מַיִם וְלֶחֶם, וְהִתְעַלְּמָה מִמֶּנּוּ, כְּשֶׁהִיא נִכְנֶסֶת לְבֵיתָהּ וּמַכָּה וּמְקַלֶּלֶת אֶת בָּנֶיהָ. שָׁמַע אוֹתָהּ אַבְרָהָם וְקָרָא לָהּ שׁוּב וְאָמַר לָהּ:

"כְּשֶׁיַּגִּיעַ בַּעֲלֵהּ יִשְׁמָעֵאל תַּאמְרִי לוֹ שֶׁבָּא אִישׁ זָקֵן מֵאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים לְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ וְכָךְ וְכָךְ הוּא נִרְאָה וְלֹא שָׁאַלְתִּ מִי הוּא, וְאָמַר לָךְ הָאִישׁ הַזָּקֵן לוֹמַר לוֹ שֶׁכְּשֶׁהוּא מַגִּיעַ לָאוֹהֶל שֶׁיָּסִיר אֶת הַיָּתֵד שֶׁשָּׁם בָּאוֹהֶל וְיָשִׂים בִּמְקוֹמָהּ יָתֵד אַחֶרֶת".

כַּאֲשֶׁר יִשְׁמָעֵאל חָזַר וְשָׁמַע אֶת דִּבְרֵי אִשְׁתּוֹ הֵבִין כִּי הָיָה זֶה אָבִיו שֶׁבָּא לְבַקְּרוֹ, וְכִי יָעַץ לוֹ שֶׁאִשְׁתּוֹ רָעָה הִיא וְעָלָיו לְגָרְשָׁהּ וְלַשְׂאֵת אַחֶרֶת, וְכָךְ אָכֵן עָשָׂה. 3 שָׁנִים לְאַחַר מִכֵּן שׁוּב אַבְרָהָם בָּא לִבְקָרוֹ, וְגַם הַפַּעַם יִשְׁמָעֵאל לֹא הָיָה בְּבֵיתוֹ וְיָצְאָה אִשְׁתּוֹ הַחֲדָשָׁה תַּחְתָּיו. הִיא הִצִּיעָה לוֹ מֵעַצְמָהּ לְהַכְנֵס לָאֳכוֹל וְלִשְׁתּוֹת אֲבָל הוּא טָעַן כִּי עָיֵף וּמְמַהֵר הוּא וְאֵינוֹ מְעֻנְיָן לָרֶדֶת מִן הַגָּמָל וְיִשְׁמַח רַק לִמְעָט מַיִם. מִיַּד רָצָה אֶל הָאוֹהֶל וֶהֱבִיאָהּ לוֹ מַיִם וְלֶחֶם וְהִפְצִירָה בּוֹ שֶׁיֹּאכַל.

אַבְרָהָם הוֹדָה לָהּ וְהוֹרָה לָהּ לוֹמַר לְבַעֲלָהּ בַּחֲזָרָתוֹ: "אִמְרִי לוֹ שֶׁאִישׁ זָקֵן בָּא מֵאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וּבִקֵּשׁ לוֹמַר לוֹ כִּי הוּא תָּקַע יָתֵד טוֹבָה בָּאוֹהֶל וְשֶׁלֹּא יָסִיר אוֹתָהּ".

כְּשֶׁחָזַר יִשְׁמָעֵאל וְשָׁמַע אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הֵבִין כִּי אָבִיו הָיָה בַּמָּקוֹם וְאִשְׁתּוֹ כִּבְּדָה אוֹתוֹ כָּרָאוּי. אָז לָקַח יִשְׁמָעֵאל אֶת אִשְׁתּוֹ וּבְנֵי בֵּיתוֹ וְהָלַךְ לְאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים לִהְיוֹת קָרוֹב לְאָבִיו, שָׁם פָּגַשׁ בְּאָבִיו שֶׁסִּפֵּר לוֹ בְּאוֹתָהּ הִזְדַּמְּנוּת מָה קָרָה בְּדִיּוּק גַּם עִם אִשְׁתּוֹ הָרִאשׁוֹנָה. וְכָךְ יִשְׁמָעֵאל נִשְׁאַר בְּקִרְבַת אָבִיו בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים יָמִים רַבִּים, שֶׁכֵּן אַבְרָהָם חַי בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים בְּמֶשֶׁךְ 26 שָׁנִים. אִם כֵּן אָנוּ דָּנִים בִּתְקוּפָה אֲרֻכָּה בָּהּ יִשְׁמָעֵאל הָיָה מֻרְחָק בְּשֶׁל הִתְנַהֲגוּתוֹ. וּמָה אֵרַע בַּסּוֹף?

כַּאֲשֶׁר אַבְרָהָם אָבִינוּ נִפְטַר, מַגִּיעִים שְׁנֵי בָּנָיו לִקְבּוֹר אוֹתוֹ, וְאוֹמֵר הַפָּסוּק: "וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ יִצְחָק וְיִשְׁמָעֵאל בָּנָיו אֶל מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה אֶל שְׂדֵה עֶפְרֹן בֶּן צֹחַר הַחִתִּי אֲשֶׁר עַל פְּנֵי מַמְרֵא", שׁוֹאֶלֶת הַגְּמָרָא מַדּוּעַ יִצְחָק קָדַם לְיִשְׁמָעֵאל בַּכְּנִיסָה לַמְּעָרָה אִם יִשְׁמָעֵאל הוּא הַבְּכוֹר?

מִכָּאן לָמְדָה הַגְּמָרָא כִּי יִשְׁמָעֵאל חָזַר בִּתְשׁוּבָה וְכִבֵּד אֶת יִצְחָק שֶׁהָיָה גָּדוֹל מִמֶּנּוּ בַּחָכְמָה וּבַתּוֹרָה, וְנָתַן לוֹ לְהִכָּנֵס רִאשׁוֹן. יִשְׁמָעֵאל הָיָה בֶּן 89 בְּאוֹתוֹ מַעֲמָד. אַבְרָהָם אָבִינוּ לֹא וִתֵּר עָלָיו כָּל חַיָּיו, הִרְחִיק אוֹתוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפְגַּע בַּאֲחֵרִים כְּשֶׁהָיָה צָרֵךְ, אַךְ לֹא נִתֵּק אֶת הַחֶבֶל הַמְקַשֵּׁר בֵּינֵיהֶם וּבְכָךְ הָיָה סוֹתֵם עָלָיו אֶת

הַגּוֹלֵל. לְהַרְחִיק וְלַקָּרֵב וְלֹא לְהַשָּׁבֵר בְּמַהֲלַךְ הַשְּׁמִירָה עַל הָאִזּוּן הָרָגִישׁ הַזֶּה, זֶהוּ נִסָּיוֹן גָּדוֹל מְאֹד.

כַּמָּה חָשׁוּב לְטַפֵּחַ אֶת הַקֶּשֶׁר עִם הַיֶּלֶד מֵהַהִתְחָלָה, שֶׁתָּמִיד תִּהְיֶה לוֹ אֹזֶן קַשֶּׁבֶת לִדְבָרֵינוּ, וְכָךְ לֹא יֵלֵךְ לְאִבּוּד. אָנוּ צְרִיכִים לָתֵת לָהֶם בִּטָּחוֹן לִפְעֹל לְבַד, וְגַם לִטְעוֹת לְבַד וְגַם לִפּוֹל וְלָקוּם לְבַד, אִי אֶפְשָׁר לִשְׁמוֹר אוֹתָם בְּתוֹךְ חֲבִילַת צֶמֶר גֶּפֶן, וְעִם כָּל הָרָצוֹן הַטּוֹב לִמְנוֹעַ מֵהַיֶּלֶד לְהִפָּגַע אוֹ לְהִכָּשֵׁל, צָרִיךְ לְהַשְׁאִיר לוֹ מִרְוָח פְּעֻלָּה וְלָתֵת לוֹ אֶת הַתְּחוּשָׁה שֶׁאֵין לוֹ בְּמַה לְהִתְבַּיֵּשׁ לָגֶשֶׁת אֵלֵינוּ גַּם אַחֲרֵי שֶׁפָּעַל לְבַד וְלֹא הִצְלִיחַ, כְּשֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁלֹּא יִגְרְמוּ לוֹ לְהַרְגִּישׁ שֶׁהוּא לֹא יָצְלַח וְלֹא יִשְׁמַע מֵאִתָּנוּ "חָבַל שֶׁלֹּא שָׁמַעְתָּ לָנוּ קוֹדֶם".

וּמֵעַל הַכֹּל עָלֵינוּ כַּמּוּבָן לְהִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם יוֹמָם וָלַיְלָה. בַּדּוֹר שֶׁלָּנוּ שֶׁיֵּשׁ כָּל כָּךְ הַרְבֵּה הַשְׁפָּעוֹת חִיצוֹנִיּוֹת קָשׁוֹת עַל הַיֶּלֶד מֵהַסְּבִיבָה, וַאֲפִילוּ סִיבּוּב קָטָן בַּשִּׁכּוּנָה מִתַּחַת לַבַּיִת לְכַמָּה דַּקּוֹת יָכוֹל לְהוֹרִיד לְטִמְיוֹן חִנּוּךְ וְהַשְׁקָעָה שֶׁל שָׁנִים, צָרִיךְ הֵמוֹן עֶזְרָה וְרַחֲמִים מִשָּׁמַיִם. אֵין לָנוּ אֶת הָרְשׁוּת וְהַיְכֹלֶת לִהְיוֹת קְשׁוּחִים מִדַּי עִמָּם. נִלְמַד מֵאַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁאָסוּר לְוַתֵּר. גַּם אִם צָרִיךְ לְהַרְחִיק אָז מַרְחִיקִים, אֲבָל לֹא מְנַתְּקִים אֶת הַקֶּשֶׁר, מַרְאִים לַיֶּלֶד שֶׁלֹּא שׁוֹנְאִים אוֹתוֹ אֶלָּא אֶת מַעֲשָׂיו, דּוֹאֲגִים שֶׁיַּרְגִּישׁ שֶׁגַּם עַכְשָׁו אוֹהֲבִים אוֹתוֹ, וְרַק כֹּחַ הַמְּצִיאוּת הוּא לְהַרְחִיקוֹ, וּכְשֶׁיִּתַּקֵּן תָּמִיד יוּכַל לַחְזֹר.

הָרֵי בַּמְּצִיאוּת שֶׁלָּנוּ רוֹב הַהוֹרִים עוֹבְדִים מִבֹּקֶר עַד עֶרֶב, כְּשֶׁיּוֹצְאִים מֵהַבַּיִת הַיֶּלֶד עוֹד לֹא הִתְעוֹרֵר וּכְשֶׁחוֹזְרִים הוּא כְּבָר הָלַךְ לִישׁוֹן. אִם הֵם שׁוֹמְרִים שַׁבָּת אָז יֵשׁ לָהֶם זְמַן אֵיכוּת קָצָר עִם הַיֶּלֶד. עַל יְדֵי שֶׁלְּחָן שַׁבָּת מַרְוִיחִים גַּם שֶׁרוֹאִים אֶת הַיְלָדִים לְפָחוֹת פַּעַם בְּשָׁבוּעַ בְּצוּרָה נוֹרְמָלִית, כֻּלָּם עֵרִים, מְסַפְּרִים חֲוָיוֹת, מָה לָמְדוּ הַשָּׁבוּעַ, מָה עָשׂוּ הַשָּׁבוּעַ. רוֹאִים וּמַכִּירִים אֶת הַיְלָדִים שֶׁלָּנוּ, אֶת הָעוֹלָם שֶׁלָּהֶם, אֶת הַחֲבֵרִים שֶׁלָּהֶם וְלוֹמְדִים מָה מְעַנְיֵן אוֹתָם בֶּאֱמֶת.

כַּאֲשֶׁר אַבָּא נִמְצָא כָּל הַזְּמַן מִחוּץ לַבַּיִת וְעוֹבֵד סְבִיב הַשָּׁעוֹן, יְגַלֶּה מְאָחָר מִדַּי שֶׁאֶת כָּל הַשָּׁעוֹת הָאֵלֶּה הוּא בִּזְבֵּז לָרִיק, כִּי לֹא נִשְׁאַר לוֹ יֶלֶד עִם נְשָׁמָה שֶׁיְּהַנֶּה מִפְּרִי עֲמָלוֹ. הוּא אֲפִילוּ לֹא יוֹדֵעַ מִי הֵם חֲבֵרָיו שֶׁל בְּנוֹ וּמָה הוּא עוֹשֶׂה כָּל הַיּוֹם.

וְנִזְכֹּר כֻּלָּנוּ שֶׁאֲנַחְנוּ גַּם בָּנִים. בָּנָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. נִלְמַד מִיִּשְׁמָעֵאל, גַּם אַחֲרֵי שֶׁקִּלְקְלנוּ וְנָפַלְנוּ וְהֻרְחַקְנוּ, עֲדַיִן אַבָּא מַשְׁגִּיחַ מֵרָחוֹק, מְחַכֶּה וּמְשְׁתּוֹקֵק שֶׁנְּתַקֵּן כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לַחְזֹר לִהְיוֹת יָחַד, אַבָּא תָּמִיד אוֹהֵב אוֹתָנוּ, הוּא רַק שׂוֹנֵא אֶת מַעֲשֵׂינוּ הָרָעִים, וְכַאֲשֶׁר נָבִין שֶׁלֹּא בָּנוּ הַבְּעָיָה אֶלָּא בְּמַעֲשֵׂינוּ וְאֶת זֶה אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹת, נְשַׁנֶּה וּנְתַקֵּן וְנִזְכֶּה שֶׁיִּקְרְבוּ אוֹתָנוּ שׁוּב, כִּי אַבָּא לֹא מְוַתֵּר עָלֵינוּ אַף פַּעַם, אַבָּא לְעוֹלָם נִשְׁאַר אַבָּא.

כַּאֲשֶׁר הַבֵּן יוֹדֵעַ שֶׁהַבַּיִת שֶׁל אַבָּא שֶׁלּוֹ תָּמִיד פָּתוּחַ עֲבוּרוֹ בָּרֶגַע שֶׁיִּתַּקֵּן מַעֲשָׂיו וְיִרְצֶה לַחְזֹר, אָז שָׁוֶה לוֹ לְהִתְאַמֵּץ וּלְתַקֵּן. אֲבָל אִם הָא חָשׁ שֶׁסָּגְרוּ לוֹ אֶת הַדֶּלֶת, הוּא מֵבִין שֶׁאֵין לוֹ לְאָן לָשׁוּב וְהוּא אֲפִילוּ לֹא טוֹרֵחַ. אָסוּר לִסְגּוֹר אֶת הַדֶּלֶת, לֹא לְבָנֵינוּ וּבְעִקָּר לְעַצְמֵנוּ.

צַעַר גָּדוֹל הַבָּנִים שֶׁלָּנוּ הוּא כְּדֵי שֶׁנַּרְגִּישׁ אֶת צַעַר גִּדּוּל הַבָּנִים שֶׁעוֹבֵר אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם עִמָּנוּ. וְכַמָּה שֶׁכּוֹאֵב לָנוּ כַּאֲשֶׁר הַיֶּלֶד בּוֹ אָנוּ הִשְׁקַעְנוּ כָּל כָּךְ פִּתְאוֹם מְקַלְקֵל, כָּךְ מַרְגִּישׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁזֶּן וּמְפַרְנֵס אוֹתָנוּ מִגִּיל אֶפֶס וּפִתְאוֹם אָנוּ מְקַלְקְלִים וְרוֹאִים רַק אֶת רְצוֹנֵנוּ, וְאֵין לָנוּ אֹזֶן קַשֶּׁבֶת עֲבוּרוֹ. וְאִם כֵּן נָטָה אֹזֶן וְנִשְׁמָע בְּקוֹלוֹ, וְנִמְצָא אֶת הַדֶּרֶךְ חֲזָרָה הַבַּיְתָה, וְכָךְ בָּנֵינוּ יִמְצְאוּ אֶת דַּרְכָּם אֶל בֵּיתֵנוּ.

חיי שרה

פָּרָשַׁת "חַיֵּי שָׂרָה" מַתְחִילָה לְאַחַר הַפְּטִירָה שֶׁל שָׂרָה אִמֵּנוּ, וְעוֹסֶקֶת בִּתְחִלָּתָהּ בִּקְנִיַּת מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה, וּמִסְתַּיֶּמֶת בִּפְטִירַת אַבְרָהָם אָבִינוּ, וְרָבָּה כְּכֻלָּהּ מְתָאֶרֶת אֶת סִפּוּר הַשִּׁדּוּךְ שֶׁל יִצְחָק. אִם כֵּן, מַדּוּעַ הַפָּרָשָׁה נִקְרֵאת "חַיֵּי שָׂרָה", אִם הִיא פּוֹתַחַת בִּפְטִירָתָהּ?

שְׁאֵלָה נוֹסֶפֶת שֶׁעוֹלָה הִיא בְּתֵאוּר שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁמַּגִּיעַ מֵהַר הַמּוֹרִיָּה, שָׁם עָבַר אֶת הַנִּסָּיוֹן הָעֲשִׂירִי שֶׁל עֲקֵדַת יִצְחָק, וּמוֹצֵא כִּי אִשְׁתּוֹ נִפְטְרָה בְּהֶעָדְרוֹ וְצָרִיךְ לְהַסְדִּיר אֶת קְבוּרָתָהּ. בַּפָּסוּק כָּתוּב: "וַתָּמָת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע הִיא חֶבְרוֹן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיָּבֹא אַבְרָהָם לִסְפֹּד לְשָׂרָה וְלִבְכֹּתָהּ", כַּאֲשֶׁר הַמִּלָּה "לִבְכֹּתָהּ" כְּתוּבָה בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה בְּכַ"ף קְטַנָּה. מַדּוּעַ בְּכַ"ף קְטַנָּה? בָּעַל הַטּוּרִים כּוֹתֵב: "לִבְכֹּתָהּ - כַּ"ף קְטַנָּה, שֶׁלֹּא בָּכָה אֶלָּא מְעַט לְפִי שֶׁזְּקֵנָה הָיְתָה". מָה פֵּרוּשׁ? לֹא צָרִיךְ לִבְכּוֹת הַרְבֵּה עַל אֲנָשִׁים זְקֵנִים?

וְעוֹד מְדֻבָּר בְּאַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁהוּא קוֹדֶשׁ קָדָשִׁים, אָז עַל אִשְׁתּוֹ הַנֶּאֱמָנָה מִזֶּה 112 שָׁנִים (שֶׁכֵּן נִשְׁאוּ כְּשֶׁהָיְתָה בַּת 15 וְנִפְטְרָה בְּגִיל 127), שֶׁעָבְרָה אִתּוֹ אֶת כָּל הַנִּסְיוֹנוֹת וְיָלְדָה לוֹ אֶת בְּנוֹ יִצְחָק וְגִדְּלָה אוֹתוֹ בְּקֶדֶשׁ עַד שֶׁהָיָה מוּכָן לְהַקְרִיב עַצְמוֹ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא רָאוּי שֶׁיִּבְכֶּה עָלֶיהָ? הָיְתָה זְקֵנָה אָז נִבְכֶּה עָלֶיהָ מְעַט?

וְעוֹד שְׁאֵלָה. הַפָּרָשָׁה עוֹסֶקֶת בְּרֶבָּהּ בַּזִּוּוּג שֶׁל יִצְחָק, וּבִשְׁלִיחַת אֱלִיעֶזֶר עֶבֶד אַבְרָהָם לְהָבִיא לְיִצְחָק אִשָּׁה מִבֵּית מִשְׁפַּחְתּוֹ שֶׁל אַבְרָהָם בְּחָרָן, וְאַבְרָהָם אָבִינוּ הָיָה צָרִיךְ לְפָרֵט וּלְהַסְבִּיר לֶאֱלִיעֶזֶר מָה הוּא מְחַפֵּשׂ בְּדִיּוּק. אֲבָל הַמְעַנְיֵן בְּשִׂיחָתָם הִיא הַפִּתְיחָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל עַבְדּוֹ זְקַן בֵּיתוֹ הַמֹּשֵׁל בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ שִׂים נָא יָדְךָ תַּחַת יֵרְכִי", וְהַכַּוָּנָה בַּמִּלִּים "תַּחַת יֵרְכִי", שֶׁבִּקֵּשׁ שֶׁאֱלִיעֶזֶר

יָשִׂים אֶת יָדוֹ עַל רַגְלוֹ תַּחַת הַיֶּרֶךְ, שֶׁקָּרוֹב לַמִּילָה, כִּי מִצְוָה זוֹ הָיְתָה חֲבִיבָה עָלָיו שֶׁעֲשָׂאָהּ בִּמְסִירוּת נֶפֶשׁ וּבִקֵּשׁ לְהַשְׁבִּיעוֹ כְּמוֹ שֶׁמַּשְׁבִּיעִים בְּסֵפֶר תּוֹרָה. נִמְצָא שֶׁלְּצָרֵךְ מִצְוָה זוֹ שֶׁל מְצִיאַת זִוּוּגוֹ שֶׁל יִצְחָק, אַבְרָהָם אָבִינוּ מַשְׁבִּיעַ אֶת אֱלִיעֶזֶר.

מַדּוּעַ בִּמְשִׁימָה זוֹ הוּא מַשְׁבִּיעַ אוֹתוֹ? וְכִי הוּא לֹא סוֹמֵךְ עָלָיו? הֲרֵי אֱלִיעֶזֶר הָיָה בְּנוֹ שֶׁל נִמְרוֹד שֶׁהָיָה מֶלֶךְ עוֹלָם, וְיָכוֹל הָיָה לִהְיוֹת מַנְהִיג עֲנָק בִּקְנֵה מִדָּה עוֹלָמִי, וְלַמְרוֹת זֹאת בָּחַר לִהְיוֹת עֶבֶד שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ וּלְשָׁרְתוֹ בְּנֶאֱמָנוּת כָּל חַיָּיו. זֶה אוֹתוֹ אֱלִיעֶזֶר שֶׁלָּמַד תּוֹרָה מֵאַבְרָהָם אָבִינוּ וְלִמֵּד אֶת בְּנֵי הַיְשִׁיבָה שֶׁל אַבְרָהָם, 318 בַּחוּרִים בְּמִסְפַּר. זֶה אֱלִיעֶזֶר שֶׁיָּצָא לַמִּלְחָמָה עִם אַבְרָהָם כְּנֶגֶד מִילְיוֹנֵי הַחַיָּלִים בְּמִלְחֶמֶת אַרְבַּעַת הַמְּלָכִים בַּחֲמִשָּׁה, וְיַחַד עִם אַבְרָהָם אָבִינוּ הִשְׁלִיכוּ גַּרְגְּרֵי חוֹל בָּאֲוִיר וְהָפְכוּ בְּנֵס לְחִצִּים וְכָךְ נִצְּחוּ בַּמִּלְחָמָה. הוּא מְנַהֵל בֵּיתוֹ וְשֻׁתָּף לְכָל מִצְווֹת הַכְנָסַת אוֹרְחִים וַהֲפָצַת הָאֱמוּנָה שֶׁל רַבּוֹ, וּפִתְאוֹם לֹא סוֹמְכִים עָלָיו וּמַשְׁבִּיעִים אוֹתוֹ?

וְאִם זֶה לֹא מַסְפִּיק, בַּגְּמָרָא מְסֻפָּר שֶׁבַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לְמִילָתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, כְּשֶׁהָיָה חוֹלֶה וְכוֹאֵב, יָשַׁב בְּפֶתַח הָאֹהֶל וְחִכָּה לָאוֹרְחִים כְּדֵי לִזְכּוֹת בְּמִצְוַת הַכְנָסַת אוֹרְחִים, אַף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹצִיא חַמָּה מִנַּרְתִּיקָהּ וְאַף אִישׁ לֹא עָבַר מִשָּׁם, כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה שֶׁאַבְרָהָם יָנוּחַ מֵהַבְּרִית. אַבְרָהָם שָׁלַח אֶת אֱלִיעֶזֶר לְחַפֵּשׂ אוֹרְחִים וּכְשֶׁזֶּה חָזַר וְאָמַר לוֹ כִּי אֵין בְּכָל אֲנָשִׁים בַּחוּץ בִּגְלַל הַחֹם, כַּעַס עָלָיו אַבְרָהָם וְאָמַר: "אֲנִי לֹא מַאֲמִין לְךָ! אֵין אֱמוּנָה בַּעֲבָדִים"! וְכָךְ יָצָא הַחוּצָה וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זִמֵּן לוֹ שְׁלוֹשָׁה מַלְאָכִים.

וְיֵשׁ לְהָבִין, מַדּוּעַ כָּךְ זִלְזֵל וּפָגַע כִּבְיָכוֹל בְּנֶאֱמָן בֵּיתוֹ, וּבִפְרָט שֶׁהֲרֵי אָמַר אֶת הָאֱמֶת וְאָכֵן לֹא הָיָה אַף אָדָם בַּחוּץ. אִם הוּא סוֹמֵךְ עָלָיו מַדּוּעַ מְדַבֵּר אֵלָיו קָשׁוֹת וְאַף מַשְׁבִּיעַ אוֹתוֹ בְּעִנְיַן יִצְחָק, וְאִם אֵינוֹ מַאֲמִין בּוֹ כֵּיצַד מִנָּה אוֹתוֹ לְנֶאֱמָן בֵּיתוֹ וְהִפְקִיד בְּיָדָיו לֹא רַק אֶת עִנְיָנָיו הַגַּשְׁמִיִּים, אֶלָּא אַף נָתַן לוֹ לְלַמֵּד אֲחֵרִים וּלְהַשְׁקוֹתָם מִתּוֹרָתוֹ?

וְנַתְחִיל בִּתְשׁוּבָה עַל הַשְּׁאֵלָה מָה כַּוָּנַת בָּעַל הַטּוּרִים שֶׁזִּקְנָה הָיְתָה וְלָכֵן בָּכָה עָלֶיהָ מְעַט. בּוֹאוּ נְקַבֵּל מְעַט מֶשֶׁג מִי וּמָה הָיְתָה שָׂרָה, וְנִשְׁאַל הַאִם לְאִשָּׁה כָּזוֹ רָאוּי לִקְרֹא "זְקֵנָה"?

כָּתוּב בַּגְּמָרָא שֶׁהָיְתָה מֵהַנָּשִׁים הַיָּפוֹת בָּעוֹלָם, עַד שֶׁכָּל אִשָּׁה אַחֶרֶת הָיְתָה נִרְאֵית כְּקוֹף לְיָדָהּ, לֹא הָיָה זֶה סְתָם יוֹפִי. כָּתוּב שֶׁכְּשֶׁאַבְרָהָם יָרַד עִמָּהּ לְמִצְרַיִם, אָמַר לָהּ: "הִנֵּה נָא יָדַעְתִּי כִּי אִשָּׁה יְפַת מַרְאֶה אָתְּ", וְשׁוֹאֲלִים וְכִי לֹא יָדַע כִּי יָפָה הִיא עַד עַתָּה? אֶלָּא שֶׁהֵם הָלְכוּ בַּדֶּרֶךְ מִבְּאֵר שֶׁבַע לְמִצְרַיִם, וְכַאֲשֶׁר נָעִים בַּדְּרָכִים בְּמֶשֶׁךְ שָׁבוּעַ עַל גְּמַלִּים, מִן הַסְּתָם אֲנָשִׁים כְּבָר לֹא נִרְאִים בְּמֵיטָבָם בִּתְנָאִים כָּאֵלֶּה, אַךְ לְעֻמַּת זֹאת שָׂרָה נִרְאֲתָה כְּאִלּוּ עַתָּה יָצְאָה מִבֵּיתָהּ נָאָה וּמְטֻפַּחַת, וְאָמַר לָהּ שֶׁעַתָּה הֵבִין עַד כַּמָּה יָפְיָהּ הוּא מְיֻחָד עַד שֶׁהוּא יָכוֹל לְהַוּוֹת כָּעֵת סַכָּנָה בְּאֶרֶץ שֶׁל אֲנָשִׁים מְכֹעָרִים וּשְׁטוּפֵי זִמָּה דְּגְמַת אַנְשֵׁי מִצְרַיִם.

אָז מָה פֵּרוּשׁ בָּעַל הַטּוּרִים שֶׁבָּכָה מְעַט בִּגְלַל שֶׁ"זְקֵנָה" הָיְתָה? יֵשׁ פֵּרוּשׁ מְעַט יוֹתֵר עָמוֹק לַהֲבָנַת הַמִּלָּה "זָקֵן" בְּמַשְׁמָעוּת אַחֶרֶת לְגַמְרֵי. בַּתּוֹרָה כָּתוּב: "מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם וְהָדַרְתָּ פְּנֵי **זָקֵן** וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹקֶיךָ אֲנִי ה'", וּמַסְבִּירִים חֲזַ"ל כִּי יֵשׁ כָּאן שְׁנֵי צִוּוּיִם: "מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם" הוּא צִוּוּי לְכַבֵּד אֲנָשִׁים הַמְּבֻגָּרִים בְּגִילָם, וְאִלּוּ "וְהָדַרְתָּ פְּנֵי זָקֵן" פֵּרוּשׁוֹ לְכַבֵּד תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, גַּם אִם הֵם צְעִירִים בְּגִילָם, כִּי פֵּרוּשׁ הַמִּלָּה "זָקֵן" הוּא "**זֶה**-**קָּנָה**-חָכְמָה". אָמְנָם כְּכָל שֶׁתַּלְמִיד-חָכָם יַמְשִׁיךְ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה הוּא יִהְיֶה חָכָם יוֹתֵר, וּמִמֵּילָא הַחֲכָמִים הַמְּפֻלָּגִים רֻבָּם כֻּלָּם גַּם זְקֵנִים בְּגִילָם, אֲבָל יֵשׁ שֶׁגַּדְלוּתָם נִכֶּרֶת כְּבָר מִגִּיל צָעִיר.

אִם כֵּן כְּשֶׁבָּעַל הַטּוּרִים כָּתַב שֶׁהָיְתָה "זְקֵנָה", הוּא לֹא הִתְכַּוֵּן לְזִקְנָה בַּגִּיל אֶלָּא לְזָקֵן בַּחָכְמָה, וְהָעֻבְדָּה כִּי הָיְתָה בְּגִיל 127 בִּפְטִירָתָהּ אֵינָהּ מְעִידָה עַל זִקְנָה בַּגִּיל, שֶׁהֲרֵי רָאִינוּ שֶׁאַבְרָהָם עַצְמוֹ חַי עַד גִּיל 175, הִתְחַתֵּן בַּשְּׁלִישִׁית וְהֵבִיא עוֹד 6 יְלָדִים לְעוֹלָם אַחֲרֵי יִצְחָק. אֶלָּא זָקֵן פֵּרוּשׁוֹ חָכָם. וְשָׂרָה אִמֵּנוּ הָיְתָה גְּדוֹלָה גַּם הִיא בְּחָכְמָה וּבְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וּבִנְבוּאָה הָיְתָה אַף גְּדוֹלָה מֵאַבְרָהָם.

לָכֵן אַבְרָהָם אָבִינוּ לֹא מָצָא מָקוֹם לִבְכּוֹת הַרְבֵּה עַל אִשָּׁה כָּזוֹ, כִּי אֵין צוֹרֶךְ. אִשָּׁה בְּדַרְגָּה כָּזוֹ עוֹלָה יָשָׁר לָעוֹלָם הַבָּא לַמָּקוֹם שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב. אַךְ כֵּיוָן שֶׁשָּׂרָה עִם עַמֵּי אֲרָצוֹת בְּאוֹתוֹ מַעֲמָד, וְלָהֶם לֹא הָיָה מֻשָּׂג וַחֲצִי מֻשָּׂג עַל צַדִּיקִים וְעוֹלָם הַבָּא, וְרַק יָרַנּוּ שֶׁהוּא אִישׁ מוּזָר וְאַכְזָר שֶׁלֹּא מֵזִיל דִּמְעָה עַל אִשָּׁה טוֹבָה שֶׁשָּׁהֲתָה עִמּוֹ 112 שָׁנָה, אָז בָּכָה מְעַט, בִּשְׁבִילָם, שֶׁלֹּא יְדַבְּרוּ. אֲבָל הוּא עַצְמוֹ?

הוּא לֹא מָצָא מָקוֹם לִבְכּוֹת עָלֶיהָ, שֶׁהֲרֵי הִיא וַדַּאי עֲבָרָה לַמָּקוֹם הַרְבֵּה יוֹתֵר טוֹב וְהוּא שָׂמֵחַ בִּשְׂבִילָהּ. הִיא הִגִּיעָה אֶל תַּכְלִיתָהּ.

וּמָה הָיְתָה תַּכְלִיתָהּ? עַל הַפָּסוּק "וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה" נֶאֱמַר כִּי הַמִּילָה "**וַיִּהְיוּ**" בְּגִימַטְרִיָּא 37, שֶׁזֶּה הָיָה גִּילוֹ שֶׁל יִצְחָק כְּשֶׁהִיא נִפְטְרָה, כְּלוֹמַר חַיֵּי שָׂרָה הָיוּ סְבִיב הֲבָאָתוֹ שֶׁל יִצְחָק לָעוֹלָם וְגִדּוּלוֹ שֶׁיַּגִּיעַ לְדַרְגּוֹת גְּבוֹהוֹת בַּעֲבוֹדַת ה'. וְלָכֵן כְּשֶׁהָיָה מוּכָן לְהַקְרִיב עַצְמוֹ לְקָרְבַּן עַל הַמִּזְבֵּחַ עֲבוּר ה', נִמְצָא שֶׁבְּכָךְ סִיְּמָה אֶת עֲבוֹדָתָהּ, שֶׁהֲרֵי מִשָּׁם וָהָלְאָה יִצְחָק כְּבָר יַמְשִׁיךְ בִּקְדֻשָּׁתוֹ, וְאָכֵן הוּא חַי לְאַחַר הָעֲקֵדָה עוֹד 143 שָׁנִים, וַחֲז"ל אָמְרוּ עָלָיו שֶׁיֵּצֶר הָרַע שֶׁלּוֹ עָזַב אוֹתוֹ בְּחַיָּיו.

אַבְרָהָם אָבִינוּ הֵבִין כִּי כָּעֵת מֻטֶּלֶת עָלָיו הַמְשִׂימָה לְחַתֵּן אוֹתוֹ עַל מְנָת שֶׁיְּקַיֵּם בָּיִת. אֲבָל מַדּוּעַ הוּא מַשְׁבִּיעַ אֶת אֱלִיעֶזֶר עַבְדּוֹ? מַדּוּעַ הוּא לֹא סוֹמֵךְ עַל נָאֱמָן בֵּיתוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה מִשִּׂימָה זוֹ עַל הַצַּד הַטּוֹב בְּיוֹתֵר, כְּפִי שֶׁעָשָׂה בִּשְׁאָר הַמַּטָּלוֹת שֶׁבָּהֶם כֵּן סָמַךְ עָלָיו לַעֲשׂוֹתָם?

הָעֲבָדָה כִּי אֱלִיעֶזֶר הָיָה אַחֲרַאי עַל נְהוּל הַתְּחוּמִים הַשּׁוֹנִים שֶׁל עִנְיָנָיו בָּעוֹלָם הַזֶּה לֹא הִסְפִּיקָה לְאַבְרָהָם אָבִינוּ. כְּשֶׁזֶּה מַגִּיעַ לְעִנְיְנֵי רוּחָנִיּוּת וּמִצְווֹת, צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה מְסִירוּת נֶפֶשׁ לְקִיּוּם הַמִּצְווֹת, וְאִם חָסֵר אֲפִילּוּ מְעַט בִּמְסִירוּת הַנֶּפֶשׁ לֹא תִּהְיֶה סִיְּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא רְאוּיָה. וְלִרְאָיָה, כַּאֲשֶׁר בִּקֵּשׁ אֶת אֱלִיעֶזֶר לְחַפֵּשׂ אוֹרְחִים בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לְמִילָתוֹ וְזֶה לֹא מָצָא הוּא כַּעַס עָלָיו לַמְרוֹת שֶׁהוּא יָדַע שֶׁאֵין אֲנָשִׁים בַּחוּץ, כִּי אִם רוֹצִים וּמוּכָנִים לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוָה בִּמְסִירוּת נֶפֶשׁ, ה' יְזַמֵּן אוֹרְחִים וְזֶה מָה שֶּׁאָכֵן קָרָה לְאַבְרָהָם עַצְמוֹ.

עִנְיַן הַגְּעָרָה הָיָה לְעוֹרֵר אֶת אֱלִיעֶזֶר, וְכָךְ גַּם הַשְּׁבוּעָה, הוּא דָּרַשׁ מֵאֱלִיעֶזֶר לְגַלּוֹת מְסִירוּת נֶפֶשׁ בַּמִּצְווֹת: "כְּשֶׁאַתָּה רוֹצֶה אֶת הַמִּצְוָה כָּל כָּךְ, ה' מְזַמֵּן לְךָ אוֹתָהּ, וְאִם יָצָאתָ וְחָזַרְתָּ רֵיקָם זֶה סִימָן שֶׁלֹּא רָצִיתָ מַסְפִּיק! וְלָכֵן כְּשֶׁאֶשְׁלַח אוֹתְךָ לְהָבִיא אִשָּׁה רְאוּיָה לַבֵּן שֶׁלִּי אַתָּה תִּשָּׁבַע לִי, וְכָךְ גַּם אִם תֶּחְסָר בָּרָצוֹן מְעַט, הַשְּׁבוּעָה תַּכְרִיחַ אוֹתְךָ לְהִשְׁתַּדֵּל יוֹתֵר, וּכְשֶׁתִּמְסֹר נֶפֶשׁ אָז יַעֲלֶה הַדָּבָר בְּיָדְךָ". זוֹ הַדְּרָגָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁצָּרִיךְ עֶבֶד ה' לְהַגִּיעַ אֵלֶיהָ.

עַל הַפָּסוּק "וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה", פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ: "שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה - כֻּלָּן שָׁוִין לְטוֹבָה". כָּל הַ-90 שָׁנָה

בָּהֶן הָיְתָה עֲקָרָה וְלֹא יָלְדָה, וּמָסְרָה אֶת הָגָר שִׁפְחָתָהּ לְבַעֲלָהּ שֶׁיִּבָּנֶה מִמֶּנָּה, וְהָגָר הָרְתָה מִיָּד בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה וְלָכֵן זִלְזְלָה בִּשָּׂרָה, וְאָז הָיָה לָהּ צַעַר מִכָּךְ, וְהִפְעָמִים שֶׁנִּלְקְחָה מִבַּעֲלָהּ לְבֵית פַּרְעֹה וּלְאַרְמוֹן אֲבִימֶלֶךְ, אֵיךְ נַשָּׂוָה זְמַנִּים אֵלֶּה לַשָּׁנִים בָּהֶם גִּדְּלָה אֶת יִצְחָק וְשָׂמְחָה בִּפְרִיחָתוֹ? הַאִם כָּל שְׁנוֹתֶיהָ שָׁוִין בָּאֱמֶת?

וְהַתְּשׁוּבָה הִיא כֵּן, כִּי רַק מִי שֶׁחַי רִבּוֹ כְּכֻלּוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה יֵשׁ לוֹ מָשָׁגִים שֶׁל יָמִים טוֹבִים יוֹתֵר וְיָמִים טוֹבִים פַּחוֹת, וְתָמִיד יֵשׁ אֲנָשִׁים שֶׁיִּפְגְּעוּ וְתָכְנִיּוֹת שֶׁתִּכָּשֵׁלְנָה וּשְׁאֵיפוֹת שֶׁתִּפּוֹגְגְנָה, אָז פְּעָמִים עֲצוּבִים וּפְעָמִים שְׂמֵחִים, פְּעָמִים כּוֹעֲסִים וּפְעָמִים מְפֻיָּסִים, פְּעָמִים מְאֻכְזָבִים וּפְעָמִים מְאֻשָּׁרִים.

אֲבָל אִם גּוּפִי בָּעוֹלָם הַזֶּה וְרֹאשִׁי בָּעוֹלָם הַבָּא, וַאֲנִי חַי בֶּאֱמוּנָה שֶׁבְּכָל רֶגַע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לִי בְּדִיּוּק אֶת כָּל מָה שֶׁאֲנִי צָרִיךְ בִּשְׁבִיל לַעֲבוֹד אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ רֶגַע כְּפִי שֶׁהוּא רוֹצֶה, אֲזַי אֵין לִי חֶסְרוֹנוֹת וְאֵין לִי טְעָנוֹת כְּלַפֵּי עַצְמִי וְאֵין לִי שְׁאֵיפוֹת שֶׁמִּתְפּוֹגְגוֹת אוֹ תָּכְנִיּוֹת שֶׁנִּכְשָׁלוֹת וַאֲנִי עוֹשֶׂה אֶת הַמָּטָּל עָלַי וּבְהַצְלָחָה, אָז מִמַּה לִהְיוֹת עָצוּב? כְּשֶׁיֵּשׁ תַּכְלִית וַאֲנִי מַגִּשִׁים אוֹתָהּ, יֵשׁ לִי תְּחוּשַׁת סִפּוּק אַדִּירָה, אֵין לִי זְמַן לִהְיוֹת עָצוּב. וְזוֹ הַדַּרְגָּה שֶׁאַבְרָהָם וְשָׂרָה אָחֲזוּ בָּהּ.

שָׂרָה סִיְּמָה אֶת תַּפְקִידָהּ בְּגִדּוּל יִצְחָק בְּרֶגַע שֶׁהוֹכִיחַ אֶת עַצְמוֹ בְּנִסָּיוֹן הָעֲקֵדָה. אַבְרָהָם אָבִינוּ לְעֻמַּת זֹאת הָיָה צָרִיךְ לְחַתֵּן אֶת בְּנוֹ וְאַף לְלַמֵּד תּוֹרָה אֶת נָכְדּוֹ יַעֲקֹב בְּמֶשֶׁךְ 15 שָׁנִים. כַּאֲשֶׁר הִגִּיעַ זְמַנּוֹ שֶׁלּוֹ, אָז הֶחְזִיר נִשְׁמָתוֹ לְבוֹרְאוֹ בְּטָהֳרָתָהּ וְהִצְטָרֵף לְאִשְׁתּוֹ הַצַּדֶּקֶת בָּעוֹלָם הַבָּא.

כְּשֶׁאָדָם יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ תַּכְלִית וְיִעוּד אֵין לוֹ עַל מָה לִבְכּוֹת וְלִהְיוֹת עָצוּב. הוּא יוֹדֵעַ שֶׁעָשָׂה מָה שֶׁיָּכוֹל הָיָה לַעֲשׂוֹת, מָה שֶׁצִּפּוּ מִמֶּנּוּ בֶּאֱמֶת בַּשָּׁמַיִם. הוּא לֹא אָמוּר לְהִתְרַגֵּשׁ מֵאֲחֵרִים וּמִמַּה שֶׁהֵם חוֹשְׁבִים, כַּאֲשֶׁר הוֹלְכִים בְּלֶב תָּמִים עִם ה׳, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר עָלָיו גַּם מֵאֵלֶּה.

אִם בִּזְמַן שֶׁהָיִיתִי כָּאן בֶּאֱמֶת הִשְׁתַּדַּלְתִּי וְהִתְאַמַּצְתִּי, וְחָשׁוּב יוֹתֵר גַּם לֹא נִכְנַעְתִּי וְלֹא נִשְׁבַּרְתִּי מֵהַנְּפִילוֹת וְהַנְּסִיגוֹת שֶׁהָיוּ בְּמַהֲלַךְ הַדֶּרֶךְ, אָז אֲנִי שָׂמֵחַ

וְסוֹמֵךְ עַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיָּדוּן אוֹתִי בְּרַחֲמִים וְיִשְׂמַח בַּמַּאֲמָץ הַתְּמִידִי שֶׁלִּי רַק לַעֲלוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ הָלְאָה, וַאֲנִי אַגִּיעַ לְמָקוֹם טוֹב יוֹתֵר.

וְלָכֵן אֶתְפַּלָּל וְאֶלְמַד תּוֹרָה, עַל מְנָת שֶׁגַּם אֲנִי אֶהְיֶה "זָקֵן" וְיִבְכּוּ עָלַי מְעַט, כִּי זוֹ הַדַּרְגָּה שֶׁכָּל יְהוּדִי צָרִיךְ לִשְׁאוֹף אֵלֶיהָ.

תולדות

בְּפָרָשַׁת "תּוֹלְדוֹת" מְסֻפָּר עַל לֵידָתָם שֶׁל יַעֲקֹב וְעֵשָׂו, מְכִירַת הַבְּכוֹרָה שֶׁל עֵשָׂו לְיַעֲקֹב, וּלְקִיחַת הַבְּרָכוֹת מִיִּצְחָק עַל יְדֵי יַעֲקֹב שֶׁבּוֹרַח חָרָנָה.

עָלֵינוּ לְהָבִין כִּי הַמַּאֲבָק הַזֶּה הוּא לֹא רַק בֵּין שְׁנֵי אַחִים, זֶהוּ הַמַּאֲבָק שֶׁל יִשְׂרָאֵל מוּל הַנָּכְרִים, וְשֶׁל יֵצֶר הַטּוֹב מוּל יֵצֶר הָרַע. עַל יְדֵי שֶׁאָנוּ לְמֵדִים עַל הַמַּאֲבָק וְעַל הִתְנַהֲלוּתוֹ, אָנוּ לְמֵדִים עַל הַמְּשִׂימָה שֶׁלָּנוּ לְהַגִּיעַ חֲזָרָה אֶל הַמָּקוֹם מִמֶּנּוּ בָּאנוּ, הָעוֹלָם הַבָּא.

הַלִּמּוּד הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר שֶׁנִּלְמַד מִסִּפּוּרָם שֶׁל יַעֲקֹב וְעֵשָׂו הוּא שֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי סוּגֵי עֵשָׂו. יֵשׁ אֶת עֵשָׂו הַחִיצוֹנִי שֶׁהוּא אֻמּוֹת הָעוֹלָם, וְיֵשׁ אֶת הָעֵשָׂו הַפְּנִימִי שֶׁהוּא יֵצֶר הָרַע הַנִּמְצָא בְּתוֹכֵנוּ. יֵשׁ עֵשָׂו בְּתוֹךְ הַיְּהוּדִי! זֶה שָׂרוֹ שֶׁבָּא לְהִלָּחֵם עִמָּנוּ. וְעָלֵינוּ לִלְמֹד כֵּיצַד לְהִלָּחֵם בִּשְׁנֵי סוּגֵי עֵשָׂו הַלָּלוּ.

הַיְּהוּדִים מְהַוִּים פְּסִיק קָטָן מִסַּךְ כָּל אוֹכְלוֹסִיַּת הָעוֹלָם, בְּקֹשִׁי עֶשְׂירִית הָאָחוּז. וְגַם הַמְּדִינָה בָּהּ גָּרִים רוֹב הַיְּהוּדִים, מְדִינַת יִשְׂרָאֵל, הַמְּהַוָּה רַק חֵלֶק מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַהִסְטוֹרִית, גַּם הִיא סְכָּה עַל מַפַּת הָעוֹלָם, וְהִנֵּה הַיְּהוּדִים הֵם נוֹשֵׂא מִסְפַּר אֶחָד בְּכָל כּוֹתָרוֹת הַחֲדָשׁוֹת.

כָּל הַיּוֹם מְדַבְּרִים עַל הַמְּדִינָה וְעַל "פִּשְׁעֵי הַמִּלְחָמָה" שֶׁהִיא מְבַצַּעַת וּשְׁאָר עֲלִילוֹת דָּם. וּמִצַּד שֵׁנִי, זֶה הָעָם שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצְאִים הֲכִי הַרְבֵּה אֲנָשִׁים חֲשׁוּבִים וּמַשְׁפִּיעִים בָּעוֹלָם, בְּצַמְרוֹת הַמֶּמְשָׁלוֹת בַּמַּעֲרָב, בַּמַּדָּע וּבָרְפוּאָה, וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה. כַּאֲשֶׁר מְחַלְּקִים אֶת פְּרָסֵי נוֹבֶל הָעוֹלָמִיִּים לַאֲנָשִׁים שֶׁהִשְׁפִּיעוּ בִּתְחוּמִים שׁוֹנִים

בָּעוֹלָם, 28 אֲחוּזִים מֵהַזּוֹכִים הֵם יְהוּדִים, וְאָנוּ אֲפִילוּ לֹא עֲשִׂירִית אָחוּז מֵאוֹכְלוֹסְיַת הָעוֹלָם.

וְכָךְ כָּל הָעוֹלָם רוֹדֵף אַחַר הַיְהוּדִים הַחֲכָמִים וּמְבַקֵּשׁ אֶת שֵׁרוּתָם וְהַשְׁמוּשׁ בָּהֶם וּבִיכֹלְתָם מִצַּד אֶחָד, אַךְ מִתְמַלֵּא בְּשִׂנְאָה וְקִנְאָה פְּנִימִית מִצַּד שֵׁנִי. שִׂנְאַת הַיְהוּדִים מַגִּיעָה עַד לְסִין וְאוֹסְטְרַלְיָה. יֵשׁ אֲפִילוּ אַנְטִישֶׁמִיּוּת מְאֹד חֲזָקָה בְּיַפָּן, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין יְהוּדִים שָׁם! אֲבָל שִׂנְאָה יֵשׁ! שִׂנְאָה בִּמְקוֹמוֹת שֶׁלֹּא גָּרוּ שָׁם יְהוּדִים כְּבָר עֲשָׂרוֹת שָׁנִים. מָה יֵּשׁ לָהֶם נֶגֶד עַם שֶׁהֵם לֹא מַכִּירִים בִּכְלָל מֵהֶכֵּרוּת אִישִׁית? שֶׁלֹּא רָאוּ יְהוּדִי מִימֵיהֶם? זֶה לֹא מוּבָן!

לְמִי זֶה לֹא מוּבָן? לִיהוּדִי שֶׁהִתְרַחֵק מִתּוֹרָה וּמִצְווֹת זֶה לֹא מוּבָן. כִּי כְּשֶׁהוּא מַבִּיט מְעֻיָּנִים שֶׁל יְהוּדִי בְּלִי תּוֹרָה וּמִצְווֹת וְרוֹאֶה גּוֹי מוּלוֹ, הוּא לֹא רוֹאֶה כָּזֶה הֶבְדֵּל גָּדוֹל שֶׁיַּצְדִּיק מִצַּד הַגּוֹי שִׂנְאָה כָּזוֹ כְּלַפָּיו. לְגוֹי אֵין זָנָב אוֹ קַרְנַיִם, יֵשׁ לוֹ מִבְנֶה גּוּף כְּמוֹ שֶׁל יְהוּדִי, וּבְדֶרֶךְ כְּלָל הוּא גַּם יוֹתֵר גָּדוֹל וְחָזָק גּוּפָנִית מֵהַיְהוּדִי.

וּמִצַּד שֵׁנִי יֵשׁ גַּם הִתְבּוֹלְלוּת גְּבוֹהָה, שֶׁזּוֹ דֶּרֶךְ אַחֶרֶת שֶׁל הַגּוֹיִם לְאַבֵּד אֶת הַיְהוּדִים מֵהָעוֹלָם, עַל יְדֵי שֶׁ"בּוֹלְעִים אוֹתָם". זוֹ הַסַּכָּנָה הַגְּדוֹלָה הַשִּׁנְיָה שֶׁל יְהוּדִים הַחַיִּים בַּגָּלוּת, אַחֲרֵי רְצִיחָה וּפְגִיעָה גּוּפָנִית, הַהִתְבּוֹלְלוּת שֶׁהִיא הַשִּׁמְד הָרוּחָנִי.

יֵשׁ מְדִינוֹת בַּמַּעֲרָב שֶׁשִּׁעוּר הַהִתְבּוֹלְלוּת הִגִּיעַ לְ-60 וּ-80 אֲחוּזִים! רַק 2 מִכָּל 10 יְהוּדִים טוֹרְחִים לְהִתְחַתֵּן עִם יְהוּדִים! הֵם לֹא יוֹדְעִים מָה זוֹ יַהֲדוּת בִּכְלָל. יְהוּדִים מִתְחַתְּנִים עִם גּוֹיוֹת וְחוֹשְׁבִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בֶּן "חֲצִי יְהוּדִי", וְנוֹתְנִים לוֹ שֵׁם עִבְרִי נוֹסַף לַלּוֹעֲזִי, וְעוֹשִׂים לוֹ בְּרִית מִילָה וּבַר מִצְוָה בְּבֵית כְּנֶסֶת רְפוֹרְמִי, וְהַיֶּלֶד גּוֹי גָּמוּר!

הָרֵי אִם נְסַתֵּכֵּל עַל דּוֹר אֶחָד אוֹ שְׁנַיִם קוֹדֵם, עֶצֶם הַמַּחְשָׁבָה שֶׁל יְהוּדִי שֶׁיִּתְחַתֵּן עִם גּוֹי הָיְתָה גּוֹרֶמֶת לְזַעֲזוּעַ אֲצָל רוֹב הַשּׁוֹמְעִים, וַאֲפִילוּ אִם הָאַבָּא אוֹ הָאִמָּא כְּבָר רְחוֹקִים מֵהַיַּהֲדוּת וּמִצְווֹת, אֶת הַגְּבוּל הַזֶּה הֵם לֹא הָיוּ מוּכָנִים שֶׁיִּלָּדֵם יֵחֶצֶה. הָיְתָה עֲדַיִן הֶבָנָה כִּי יֵשׁ הֶבְדֵּל בֵּין יְהוּדִי לְגוֹי. אֲבָל הַהֶבְדֵּל הַזֶּה הָלַךְ וְטָשְׁטַשׁ לְאַבְחָנָה בְּעַיִן בִּלְתִּי מְזֻיֶּנֶת, כִּי יְהוּדִי שֶׁהוּא נָטוּל תּוֹרָה וּמִצְווֹת יָכוֹל לְהִתְבַּלְבֵּל בֵּינוֹ לְבֵין גּוֹי מִן הַשּׁוּרָה, כִּבְיָכוֹל.

וְהַסִּפְנֶה מִפְּנֵי הַנָּכְרִים עַל קִיּוּמוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֵינָהּ רַק בִּרְדִיפוֹת מִצַּד אֶחָד וְהִתְבּוֹלְלוּת מִצַּד שֵׁנִי, אֶלָּא גַּם עַל יְדֵי הַהַשְׁפָּעוֹת הַ"תַּרְבּוּתִיּוֹת" שֶׁלָּהֶם כְּגוֹן סְרָטִים, סִדְרוֹת טֶלְוִיזְיָה, קוֹלְנוֹעַ וְאִינְטֶרְנֶט הַמַּעֲבִירִים לָנוּ אֶת תַּרְבּוּת 'הַזָּבָל' הָאֲמֶרִיקָאִית עַד שֶׁכָּל הַיְלָדִים הוֹלְכִים בִּבְגָדִים וּבְתִסְפּוֹרוֹת שֶׁל גּוֹיִם, הֵם מְדַבְּרִים בֵּינֵיהֶם בִּלְשׁוֹן קְלוֹקֶלֶת, וְחֶלְקָם אַף מְקַבְּלִים מֵהוֹרֵיהֶם שֵׁמוֹת לוֹעֲזִיִּים.

הַהַשְׁפָּעָה הַזּוֹ הִיא הַקִּלְקָה שֶׁל אֱדוֹם, שֶׁל עֵשָׂו. הַמִּדְרָשׁ מְסַפֵּר כִּי עֵשָׂו וְיַעֲקֹב הִגִּיעוּ לְהֶסְכֵּם עוֹד בְּבֶטֶן אִמָּם, אָמַר יַעֲקֹב לְעֵשָׂו אַתָּה תִּקַּח אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה אֲנִי אֶקַּח אֶת הָעוֹלָם הַבָּא. עֵשָׂו קָפַץ מִיָּד עַל הָעִסְקָה וְיָצָא רִאשׁוֹן, מִהֵר לְתִבֵּעַ אֶת הַחֵלֶק שֶׁלּוֹ.

וְהִנֵּה יַעֲקֹב תּוֹפֵס בַּעֲקֵבוֹ. וְאַחַר כָּךְ קוֹנֶה מִמֶּנּוּ אֶת הַבְּכוֹרָה וּלְבַסּוֹף אַף לוֹקֵחַ מִמֶּנּוּ אֶת הַבְּרָכוֹת. וְכָל הַבְּרָכוֹת הֵן שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה: "וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹקִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְרֹב דָּגָן וְתִירֹשׁ. יַעַבְדוּךָ עַמִּים וְיִשְׁתַּחֲווּ לְךָ לְאֻמִּים הֱוֵה גְּבִיר לְאַחֶיךָ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְךָ בְּנֵי אִמֶּךָ, אֹרְרֶיךָ אָרוּר וּמְבָרֲכֶיךָ בָּרוּךְ". מָה זֶה? מָה עִם הָעִסְקָה בֵּינֵיכֶם? הָרֵי הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁל עֵשָׂו וְהָעוֹלָם הַבָּא שֶׁל יַעֲקֹב, מַדּוּעַ יַעֲקֹב לוֹקֵחַ מֵעֵשָׂו אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה?

אֶלָּא הָאֲחִיזָה שֶׁל יַעֲקֹב בַּעֲקֵבוֹ שֶׁל עֵשָׂו הָיְתָה לוֹמַר לְעֵשָׂו שֶׁלֹּא יָבִין לֹא נָכוֹן. יַעֲקֹב וּתֵר עַל הָעוֹלָם הַזֶּה כְּמַטָּרָה, הוּא לֹא רוֹצֶה לְנַצֵּל אֶת יָמָיו בְּמִמּוּשׁ תַּאֲוֹתָיו כְּחַיַּת טֶרֶף, אֲבָל כְּדֵי לְקַבֵּל אֶת חֶלְקוֹ בָּעוֹלָם הַבָּא, יֵשׁ מִינִימוּם הֶכְרְחִי בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא כֵּן צָרִיךְ אוֹתוֹ עַל מְנָת שֶׁיּוּכַל אִתּוֹ לַעֲבוֹד אֶת ה' וּלְהַרְוִיחַ אֶת הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁלּוֹ. אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם בָּעוֹלָם הַזֶּה בָּאֲוִיר, בְּלִי חֹמֶר. בְּלִי אֹכֶל וּשְׁתִיָּה וּמָקוֹם לָשִׂים אֶת הָרֹאשׁ, וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ.

וְזֶה מָה שֶׁבִּקֵּשׁ יַעֲקֹב אָבִינוּ מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיִּתֵּן לוֹ לֶחֶם לֶאֱכוֹל וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ, זֶה כָּל מָה שֶׁהוּא רָצָה מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, הוּא לֹא רָצָה יוֹתֵר. וּבְגָדִים וְאֹכֶל הֵם חֵלֶק מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, חֵלֶק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְוַתֵּר עָלָיו וְצָרִיךְ אוֹתוֹ. זֶה הָעִקֵּב, חֵלֶק קָטָן מִסַּךְ גּוּפוֹ שֶׁל עֵשָׂו, פִּנָּה קְטַנָּה מִכָּל הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁתִּהְיֶה בְּיַד יַעֲקֹב.

אֲבָל כְּשֶׁאֲנַחְנוּ רוֹצִים יוֹתֵר מִמַּה שֶׁצָּרִיךְ, וַאֲנַחְנוּ רוֹדְפִים אַחֲרֵי הָעוֹלָם הַזֶּה כְּמַטָּרָה וְלֹא כְּאֶמְצָעִי, אֲנַחְנוּ גּוֹלְשִׁים לַתְּחוּם שֶׁל עֹשֶׁו וּמְפֻרִים בְּכָךְ אֶת הַהֶסְכֵּם שֶׁעָשִׂינוּ, וְכָאן מַתְחִילָה הַמִּלְחָמָה. כִּי גַּם עֵשָׂו מוֹדֶה בָּעַל כָּרְחוֹ שֶׁיַּעֲקֹב לֹא וִתֵּר לוֹ עַל כָּל הָעוֹלָם כְּדֵי לָמוּת מֵרָעָב וְחֹסֶר כָּל, אֲבָל כָּל דָּבָר מֵעֵבֶר לְזֶה, הוּא כְּבְיָכוֹל גָּזָל מֵחֶלְקוֹ שֶׁל עֵשָׂו, וְעַל זֶה הוּא לֹא מוֹחֵל. רַק לוֹ מָתָר לִגְזֹל!

וְזֶה הַהֶבְדֵּל הַגָּדוֹל הָאֱמִתִּי בֵּין יְהוּדֵי לְגוֹי, שֶׁלִּיהוּדֵי הָעוֹלָם הַזֶּה צָרִיךְ לִהְיוֹת רַק אֶמְצָעִי וְאִלּוּ לְגוֹי הוּא הַמַּטָּרָה. וְעֵינָיו רָעוֹת עַד שֶׁגַּם אֶת הַחֵלֶק שֶׁנִּשְׁאַר אֶצְלֵנוּ לְקִיּוּמֵנוּ הוּא גַּם חוֹמֵד, אֶת מָמוֹנֵנוּ, אֶת כָּל מָה שֶׁרֵיחַ יְהוּדִי נוֹדֵף מִמֶּנּוּ.

צָרִיךְ לְהִתְבּוֹנֵן בַּבְּרָכוֹת שֶׁקִּבֵּל עֵשָׂו מֵאָבִיו, לְאַחַר שֶׁיַּעֲקֹב הִצְלִיחַ לְקַבֵּל מֵאָבִיו אֶת הַבְּרָכוֹת קוֹדֶם לָכֵן וּבָהֶם הִבְטִיחַ לוֹ אֶת כָּל הָעוֹלָם הַזֶּה. כְּשֶׁעֵשָׂו בִּקֵּשׁ בְּרָכָה עָנָה לוֹ אָבִיו כִּי נָתַן הַכֹּל לְיַעֲקֹב וְלֹא נוֹתַר לוֹ דָּבָר לְבָרֵךְ אֶת עֵשָׂו. עֵשָׂו מָחָה, הוּא לֹא יָדַע שֶׁמִּכִּירַת הַבְּכוֹרָה תַּעֲלֶה לוֹ בִּבְרָכוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, עַל זֶה הוּא לֹא הָיָה מְוֻתָּר. בָּכָה וְשָׁאַל אֶת אָבִיו אֵין לְךָ שׁוּם בְּרָכָה בִּשְׁבִילִי? נִכְמְרוּ רַחֲמֵי הָאָב עַל בְּנוֹ וּבֵרַךְ אוֹתוֹ: "הִנֵּה מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ יִהְיֶה מוֹשָׁבֶךָ וּמִטַּל הַשָּׁמַיִם מֵעָל. וְעַל חַרְבְּךָ תִחְיֶה וְאֶת אָחִיךָ תַּעֲבֹד וְהָיָה כַּאֲשֶׁר תָּרִיד וּפָרַקְתָּ עֻלּוֹ מֵעַל צַוָּארֶךָ".

הוּא מְבָרֵךְ אוֹתוֹ בְּעִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה גַּם כֵּן: "מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ" וְגוֹ', אַךְ בַּבְּרָכָה יֵשׁ תְּנַאי: "וְאֶת אָחִיךָ תַּעֲבֹד וְהָיָה כַּאֲשֶׁר תָּרִיד" וְגוֹ', וְהַפֵּרוּשׁ הוּא שֶׁכֵּיוָן שָׁאַתָּה עֶבֶד שֶׁל יַעֲקֹב, כָּל דָּבָר שַׁיָּךְ בְּעָצֶם לְאָח שֶׁלְּךָ וְכָל עוֹד הוּא עוֹסֵק בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹות זֶה יַמְשִׁיךְ לִהְיוֹת שֶׁלּוֹ, אַךְ בְּיוֹם שֶׁהוּא יַעֲזוֹב אֶת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות, הַכֹּל עוֹבֵר אֵלֶיךָ. וּבְרֶגַע שֶׁהֵם יַחְזְרוּ אֶל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות, הַמַּצָּב יִתְהַפֵּךְ מֵחָדָשׁ.

הַשִּׂנְאָה שֶׁל עֵשָׂו הִיא עֲמוּקָה, קִלְקָפָה שֶׁל אֱדוֹם שֶׁאֲנַחְנוּ לֹא מְסֻגָּלִים לְהָבִין בִּכְלָל. הִיא נֶגֶד הַהִגָּיוֹן מַמָּשׁ. מָה אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת נֶגְדָּהּ? אֵיךְ מַרְחִיקִים אֶת עֵשָׂו שֶׁרַק רוֹצֶה לִדְבֹּק בָּנוּ וּלְמִצּוֹץ אֶת לְשַׁד עַצְמוֹתֵינוּ? עַל יְדֵי שֶׁנִּזְכֹּר וּנְטַפֵּל בְּעֵשָׂו הַשֵּׁנִי, הָעֵשָׂו הַפְּנִימִי שֶׁנִּמְצָא בְּתוֹכֵנוּ, בָּעַקֵּבֵנוּ.

כַּאֲשֶׁר יַעֲקֹב חָזַר לָקַחַת אֶת הַפַּכִּים שֶׁשָּׁכַח מֵעֵבֶר לַנָּהָר, פָּגַע בּוֹ שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, הַמַּלְאָךְ הָאַחֲרַאי עַל אֱדוֹם, וְנִלְחַם אִתּוֹ כָּל הַלַּיְלָה, וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִצְלִיחַ לְנַצֵּחַ אוֹתוֹ, הִצְלִיחַ לִפְגֹּעַ בִּירֵכוֹ, בָּרַגְלַיִם שֶׁלּוֹ. רֶמֶז לַדְּבָרִים שֶׁנִּמְצָאִים אֶצְלֵנוּ

נָמוּךְ בְּסֵדֶר הָעֲדִיפוּיוֹת - הַדְּבָרִים שֶׁאֲנַחְנוּ מְזַלְזְלִים בָּהֶם וְדוֹרְכִים עֲלֵיהֶם, הֵם הַנְּקֻדָּה הַחַלָּשָׁה שֶׁלָּנוּ. שָׁם אוֹרֵב לָנוּ עֵשָׂו.

אִסּוּר חָמֵץ שֶׁל "בַּל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא" בְּפֶסַח הוּא כֹּה חָמוּר בְּעֵינֵינוּ שֶׁאָנוּ דּוֹאֲגִים לְבַטֵּל אוֹתוֹ וּלְבַעֵר אוֹתוֹ בַּפֶּה וּבְמַעֲשֶׂה, וּמְסַלְּקִים שְׁאֵרִיּוֹת אַחֲרוֹנוֹת שֶׁשָּׁמַרְנוּ לַאֲרוּחַת בֹּקֶר כַּמָּה שָׁעוֹת טוֹבוֹת לִפְנֵי שֶׁהָאִסּוּר נִכְנָס לְתֹקֶף. מִלְחָמָה שְׁלֵמָה בְּחָמֵץ. הָאִסּוּר שֶׁל "בַּל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא" הוּא לָאו. אָדָם לֹא חַיָּב מִיתָה אוֹ כָּרֵת, לָאו רָגִיל. בְּשַׁבָּת לְעֻמַּת זֹאת יֵשׁ אִסּוּרֵי כָּרֵת וּסְקִילָה! וְהִנֵּה אֶת הֶחָמֵץ שֶׁהוּא אִסּוּר לָאו סִלַּקְנוּ מֵהַבַּיִת כַּמָּה שָׁעוֹת לִפְנֵי הָאִסּוּר, וְאִלּוּ אֶת הַדְּלָקַת הַנֵּרוֹת שֶׁל שַׁבָּת אֲנַחְנוּ מַדְלִיקִים דַּקָּה לִפְנֵי הַשְּׁקִיעָה וּמִתְפַּלְּלִים מִנְחָה בְּיָחִיד בַּחֲצַר בֵּית הַכְּנֶסֶת בִּזְמַן שֶׁהַקָּהָל בִּפְנִים כְּבָר שָׂר קַבָּלַת שַׁבָּת. מַדּוּעַ לְיוֹם הַשַּׁבָּת אֲנַחְנוּ לֹא מוּכָנִים כַּמָּה שָׁעוֹת קוֹדֵם?

וְהַתְּשׁוּבָה הִיא שֶׁפֶּסַח יֵשׁ פַּעַם בְּשָׁנָה, וְאִלּוּ שַׁבָּת יֵשׁ כָּל שָׁבוּעַ, אָז מֵקִילִים רֹאשׁ. כְּשֶׁעֵשָׂו יָצָא קוֹדֵם, יַעֲקֹב תָּפַס אוֹתוֹ בַּעֲקֵב וְלִמֵּד אוֹתָנוּ שֶׁהַדֶּרֶךְ הַיְחִידָה לְמְנוֹעַ מֵעֵשָׂו לִרְמֹס אוֹתָנוּ בְּרַגְלָיו וְלִדְרֹךְ עָלֵינוּ הִיא לִתְפֹּס לוֹ חָזָק בַּעֲקֵב, בַּמִּצְווֹת הַקְּטַנּוֹת שֶׁשִּׁבּוֹ שֶׁל הָאָדָם נוֹטֶה לְזַלְזֵל בָּהֶן. וְזֶה לֹא רַק דֶּרֶךְ לְהִתְגַּבֵּר עַל עֵשָׂו הַפְּנִימִי, אֶלָּא גַּם עַל עֵשָׂו הַחִיצוֹנִי.

14 יַעֲקֹב שֶׁבָּרַח מֵעֵשָׂו וְהָיָה בְּסַכָּנַת חַיִּים, נִטְמָן בִּישִׁיבַת שֵׁם וָעֵבֶר וְלָמַד שָׁנָה תּוֹרָה מִפִּיו שֶׁל עֵבֶר נָכְדּוֹ שֶׁל שֵׁם בֶּן נֹחַ. בַּשָּׁנִים הָאֵלֶּה הוּא זָכָה לְשַׁמֵּשׁ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְלֹא רַק לִרְאוֹתָם. יַעֲקֹב אָבִינוּ רָאָה אֶת עֵבֶר, רֹאשׁ הַיְּשִׁיבָה, הוּא הִתְבּוֹנֵן בַּצַּדִּיק וְלָמַד מִמֶּנּוּ יִרְאַת שָׁמַיִם מִדְּגְמָא אִישִׁית, אֵין סֵפֶר שֶׁיָּכוֹל לְלַמֵּד זֹאת.

צָרִיךְ שֶׁמִּי שֶׁיְּלַמֵּד אוֹתָנוּ יִהְיֶה בָּעַל עִנְיָן בַּתּוֹרָה, שֶׁנַּרְגִּישׁ שֶׁהַתּוֹרָה הִיא מַהוּתוֹ, שֶׁהוּא מִתְעַנֵּג עָלֶיהָ וְחַי וְנוֹשֵׁם אוֹתָהּ, וְלֹא מְחַפֵּשׂ אַחֲרֵי תְּאָרִים וְכָבוֹד שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, אֶלָּא לִלְמֹד וּלְלַמֵּד, שֶׁעֵינָיו נוֹצְצוֹת כְּשֶׁהוּא מוֹצֵא חִדּוּשׁ תּוֹרָה חָדָשׁ, שֶׁהוּא מַלְבֵּן אֶת הַסֶּגְיָה וּמַגִּיעַ לַהֲלָכָה. שֶׁיֵּשׁ לוֹ יִרְאַת שָׁמַיִם, שֶׁאֲנַחְנוּ יוֹדְעִים מִי הָרַב שֶׁלּוֹ וּמִי הָרַב שֶׁל הָרַב שֶׁלּוֹ, וּמְבִינִים כִּי גַּם הָרַב שֶׁלָּנוּ מְחֻבָּר

בְּשָׂרְשׁוֹ לָאֱמֶת. כְּשֶׁמּוֹצְאִים רַב כָּזֶה, שֶׁיֵּשׁ לוֹ דַּעַת תּוֹרָה וְהַשְׂקָפָה יְשָׁרָה וּמֵעַל לַכֹּל חֶשְׁקַת הַתּוֹרָה, אָז אֲנַחְנוּ דְּבֵקִים בּוֹ.

אֲנַחְנוּ לֹא יְכוֹלִים לִסְמֹךְ עַל הַשֵּׂכֶל שֶׁלָּנוּ לִרְאוֹת אֶת הָאֱמֶת כִּי אָנוּ נְגוּעִים וְיֵשׁ עָלֵינוּ קְלִפּוֹת שֶׁל עֵשָׂו, עָרְלָה עַל הַלֵּב, וְעַל יְדֵי הַהִדַּבְּקוּת וְהַהִתְבַּטְלוּת לַצַּדִּיקִים וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים וְשִׂמּוּשָׁם, אֲנַחְנוּ מְסִירִים אֶת הַקְּלִפּוֹת הַנַּ"ל, וְאָז הַמְּתִיקוּת שֶׁל הַתּוֹרָה סוֹף סוֹף מַגִּיעָה גַּם אֵלֵינוּ. וְכָךְ נִתְעַלֶּה גַּם אֲנַחְנוּ.

כָּל גְּדוֹלֵי הַדּוֹר זָכוּ לִהְיוֹת כָּאֵלֶּה כִּי הֵם הִתְרַחֲקוּ מִקְּלִפַּת עֵשָׂו וְהִרְגִּישׁוּ אֶת הַמְּתִיקוּת כְּבָר מִשָּׁלָב קָטָן וְלֹא הִסְכִּימוּ לַעֲזֹב אֶת הַתּוֹרָה עַל אַף כָּל הַמִּלְחָמוֹת וְהַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁל הַיֵּצֶר לִשְׁבֹּר אוֹתָם בְּצַעַר, עֹנִי וְרָעָב מַמָּשׁ. עֲבוּרָם הַתּוֹרָה הִיא הַחַיִּים.

וְגַם אֲנַחְנוּ, שֶׁנִּחַדֵּשׁ יְמֵינוּ כְּקֶדֶם וְנִזָּכֵר בַּכֹּחַ הַגָּדוֹל שֶׁהָיָה לְעַמֵּנוּ בְּכָל הַדּוֹרוֹת, שֶׁנִּדְבַּק בְּצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים חַיִּים וְנוֹשְׁמִים, שֶׁיִּתְּנוּ לָנוּ עֵצוֹת אֲמִתִּיּוֹת לְהִתְעַלּוֹת בְּדַרְכֵּנוּ וּבַעֲבוּרָתֵנוּ, נִזְכֶּה לְסַיְּעָתָא דִּשְׁמַיָּא מְיֻחֶדֶת לְהָסִיר מֵעָלֵינוּ אֶת קְלִפַּת עֵשָׂו הַפְּנִימִית וְהַחִיצוֹנִית, וּלְקַיֵּם בָּנוּ אֶת בִּרְכַּת יִצְחָק לְיַעֲקֹב, וְלִזְכּוֹת לַגְּאוּלָה הַשְּׁלֵמָה.

ויצא

בְּפָרָשַׁת "וַיֵּצֵא" אָנוּ קוֹרְאִים עַל נִשּׂוּאֵי יַעֲקֹב אָבִינוּ לְאַרְבַּע נְשׁוֹתָיו וְהוֹלֶדֶת בָּנָיו. בִּשְׁמוֹת 4 הַיְלָדִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁל לֵאָה אָנוּ מְבִינִים בְּאֵלּוּ יְסוּרִים הִיא קִבְּלָה אוֹתָם. לֵאָה הִתְחַתְּנָה עִם אָדָם שֶׁרָצָה בַּאֲחוֹתָהּ וּלְבַסּוֹף גַּם נָשָׂא אוֹתָהּ מִיָּד לְאַחַר 7 הַבְּרָכוֹת שֶׁלּוֹ עִם לֵאָה. לָכֵן הִיא הִתְאַוְּתָה לִבֵּן מִיַּעֲקֹב, שֶׁיִּחַבֵּר אֶת שְׁנֵיהֶם יַחְדָּיו וְגַם ה' רָאָה אֶת צָרָתָהּ וְנַעֲנָה לָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיַּרְא ה' כִּי שְׂנוּאָה לֵאָה וַיִּפְתַּח אֶת רַחְמָהּ וְרָחֵל עֲקָרָה". לֹא שֶׁחָלְילָה שָׂנָא יַעֲקֹב אָבִינוּ אֶת לֵאָה, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב: "וַיֶּאֱהַב גַּם אֶת רָחֵל", פֵּרוּשׁ הַמִּלָּה "גַּם" הוּא בְּנוֹסָף לְאַהֲבָתוֹ אֶת לֵאָה, אֶלָּא שֶׁכֵּיוָן שֶׁאָהַב אֶת רָחֵל יוֹתֵר, עֵבוּר לֵאָה הָיְתָה הַרְגָּשָׁה שֶׁהִיא שְׂנוּאָה.

הַיֶּלֶד הָרִאשׁוֹן שֶׁבָּא לָעוֹלָם נוֹתֵן לְאָבִיו אֶת הַמְּתָנָה הֲכִי יְקָרָה, הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁמַּעֲנִיק לוֹ אֶת הַתֹּאַר "אַבָּא". בִּזְכוּתוֹ קוֹרְאִים לְאָבִיו "אַבָּא". כְּשֶׁלֵּאָה יָלְדָה אֶת הַבֵּן הָרִאשׁוֹן קָרְאָה לוֹ "רְאוּבֵן", שֶׁנֶּאֱמַר: "וַתַּהַר לֵאָה וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ רְאוּבֵן כִּי אָמְרָה כִּי רָאָה ה' בְּעָנְיִי כִּי עַתָּה יֶאֱהָבַנִי אִישִׁי". 'רְאוּ – בֵּן', הֵבֵאתִי לוֹ בֵּן שֶׁבִּזְכוּתוֹ הוּא נֶהְפַּךְ לְ"אַבָּא", אוּלַי עַכְשָׁו יַעֲדִיף אוֹתִי? אֲבָל הוּא עֲדַיִן הֶעְדִּיף אֶת רָחֵל.

הַבֵּן הַשֵּׁנִי נִקְרָא "שִׁמְעוֹן", שֶׁנֶּאֱמַר: "וַתַּהַר עוֹד וַתֵּלֶד בֵּן וַתֹּאמֶר כִּי שָׁמַע ה' כִּי שְׂנוּאָה אָנֹכִי וַיִּתֶּן לִי גַּם אֶת זֶה וַתִּקְרָא שְׁמוֹ שִׁמְעוֹן". ה' שׁוֹמֵעַ לִקְרִיאוֹתָי, אוּלַי יַשְׁפִּיעַ עַל בַּעְלִי בְּבֵן זֶה שֶׁיִּקְבַּע עִקַּר דִּירָתוֹ אֶצְלִי? אַךְ לֹא, עֲדַיִן מִטָּתוֹ מָצֵבֶת בְּאָהֳלָהּ שֶׁל רָחֵל.

לַבֵּן הַשְּׁלִישִׁי קָרְאָה "לֵוִי", שֶׁנֶּאֱמַר: "עַתָּה הַפַּעַם יִלָּוֶה אִישִׁי אֵלַי כִּי יָלַדְתִּי לוֹ שְׁלֹשָׁה בָנִים עַל כֵּן קָרָא שְׁמוֹ לֵוִי", בְּתִקְוָה שֶׁבַּעֲלָהּ יִתְלַוֶּה אֵלֶיהָ, אֲבָל עֲדַיִן יַעֲקֹב מִתְלַוֶּה בְּעִקָּר לְרָחֵל.

וְאָז הִיא יוֹלֶדֶת בֵּן רְבִיעִי, כַּכָּתוּב: "וַתַּהַר עוֹד וַתֵּלֶד בֵּן וַתֹּאמֶר הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה' עַל כֵּן קָרְאָה שְׁמוֹ יְהוּדָה וַתַּעֲמֹד מִלֶּדֶת".

מָה פֵּרוּשׁ "הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה'"? רַק עַכְשָׁו נִזְכְּרָה לוֹמַר תּוֹדָה? מָה עִם 3 הַבָּנִים הַקּוֹדְמִים? וְרַשִׁ"י מְפָרֵשׁ עַל הַמִּלִּים "הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה'": "הַפַּעַם אוֹדֶה - שֶׁנָּטַלְתִּי יוֹתֵר מֵחֶלְקִי, מֵעָתָּה יֵשׁ לִי לְהוֹדוֹת". הִיא מוֹדָה לַה' שֶׁהִיא קִבְּלָהּ "מֵעֵבֶר לְמָה שֶׁמַּגִּיעַ לָהּ". מָה הַכַּוָּנָה?

כֵּיוָן שֶׁיָּדְעָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ כִּי לְיַעֲקֹב יִהְיוּ 4 נָשִׁים וּ-12 בָּנִים, הָרֵי חֶשְׁבּוֹן מָהִיר מְגַלֶּה כִּי כָּל אִשָּׁה תֵּלֵד לוֹ 3 בָּנִים. הִיא יָלְדָה בֵּן רְבִיעִי, כְּלוֹמַר הִיא קִבְּלָהּ כְּבָיְכוֹל "מֵעֵבֶר לְמָה שֶׁמַּגִּיעַ לָהּ", אָז אָמְרָה תּוֹדָה. מַדּוּעַ רַק עָלָיו? וְכִי יֵשׁ מַשֶּׁהוּ שֶׁכֵּן "מַגִּיעַ לָהּ"? 3 הַבָּנִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁנּוֹלְדוּ לָהּ הֵן חוֹק טֶבַע בַּל יַעֲבוֹר וְלֹא חֶסֶד ה'? לֹא אוֹמְרִים תּוֹדָה?

וְאִם זֶה קָשֶׁה לָנוּ, הָרֵי בָּאִים חֵז"ל וְאוֹמְרִים: "וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי, מִיּוֹם שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ לֹא הָיָה אָדָם שֶׁהוֹדָה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַד שֶׁבָּאָה לֵאָה וְהוֹדָתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה'".

לֵאָה יָלְדָה אֶת יְהוּדָה 2,196 שָׁנָה אַחֲרֵי בְּרִיאַת הָעוֹלָם! 22 דּוֹרוֹת שֶׁל בְּנֵי אָדָם הָיוּ בָּעוֹלָם, מִילְיָארְדֵי אֲנָשִׁים, אַף אֶחָד לֹא אָמַר תּוֹדָה לַה' קוֹדֶם לָכֵן? הֵיכָן כָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁהָיוּ עַד אָז? הֵיכָן יַעֲקֹב, יִצְחָק וְרִבְקָה, אַבְרָהָם וְשָׂרָה, הֵיכָן נֹחַ, שֵׁם וָעֵבֶר? מִתּוּשָׁלַח וַחֲנוֹךְ? הֵיכָן אָדָם הָרִאשׁוֹן?

אֶלָּא שֶׁנִּתָּן לְבָאֵר אֶת הַדְּבָרִים, עַל יְדֵי מַאֲמָר אַחֵר שֶׁל חֵז"ל: חַיָּב אָדָם לְבָרֵךְ עַל הָרָעָה כְּשֵׁם שֶׁמְּבָרֵךְ עַל הַטּוֹבָה שֶׁנֶּאֱמַר: "וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹקֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדֶךָ".

כַּאֲשֶׁר אָדָם חַי בְּתוֹךְ הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהוּא מַעֲבִיר בּוֹ אֶת 70 שְׁנוֹתָיו, בְּעוֹד שֶׁיּוֹם שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁקוּל לְאֶלֶף שָׁנָה שֶׁלָּנוּ, הָרֵי שֶׁהוּא חַי פַּחוֹת

מִשְּׁעָתַיִם בְּיוֹם שֶׁל ה׳ יִתְבָּרַךְ, וְהוּא רוֹצֶה לְהָבִין אֶת פְּעֻלּוֹתָיו! אֲבָל הוּא לֹא יָכוֹל לְהָבִין!

לָכֵן אִם אָדָם מַרְגִּישׁ שֶׁנֶּעֱשְׂתָה לוֹ טוֹבָה, מְבָרֵךְ ״בָּרוּךְ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב״, וְאִם הוּא מֵבִין בַּהֲבָנָתוֹ הַמֻּגְבֶּלֶת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, כִּי קָרְתָה לוֹ רָעָה, הוּא מְבָרֵךְ ״בָּרוּךְ דַּיָּן הָאֱמֶת״, שֶׁפֵּרוּשׁוֹ, אַתָּה ה׳ דַּנְתָּ בֶּאֱמֶת, וְהָאֱמֶת הִיא שֶׁכָּל מָה שֶׁאַתָּה עוֹשֶׂה הוּא לְטוֹבָה, אֲנִי מֵבִין אֶת זֶה בִּרְאִשִׁי. אֲבָל עַכְשָׁו שֶׁקָּרְתָה הָרָעָה, כְּגוֹן שֶׁנִּפְטַר קָרוֹב, לֹא עָלֵינוּ, אָדָם לֹא פּוֹתֵחַ בְּרָקוּדִים! הוּא קוֹרֵעַ אֶת הַבֶּגֶד, אוֹמֵר בָּרוּךְ דַּיָּן הָאֱמֶת! מַדּוּעַ? כִּי בְּלִבּוֹ כָּרֵגַע צַר לוֹ! וְאַף עַל פִּי שֶׁכָּל מָה שֶׁה׳ עוֹשֶׂה הוּא לְטוֹבָתוֹ, כּוֹלֵל יִסּוּרִים וְעֲנָשִׁים, הֲרֵי גַּם אִם זוֹ תְּרוּפָה עֲבוּרוֹ, זוֹ תְּרוּפָה מָרָה! אָז הוּא מְבָרֵךְ בָּרוּךְ דַּיָּן הָאֱמֶת!

אָלָּא שֶׁחָזַ״ל מְגַלִּים לָנוּ סוֹד: ״וְהָיָה ה׳ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה׳ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד״, אַטוּ הָאִידָּנָא לָאו אֶחָד הוּא? [וְכִי הַיּוֹם הוּא לֹא אֶחָד?] אָמַר רַבִּי אָחָא בַּר חֲנִינָא לֹא כָּעוֹלָם הַזֶּה הָעוֹלָם הַבָּא, הָעוֹלָם הַזֶּה עַל בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת אוֹמֵר בָּרוּךְ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב וְעַל בְּשׂוֹרוֹת רָעוֹת אוֹמֵר בָּרוּךְ דַּיָּן הָאֱמֶת, לְעוֹלָם הַבָּא כֻּלּוֹ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב.

לֶעָתִיד לָבוֹא יְבָרְכוּ עַל הַכֹּל הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב. מַדּוּעַ? כִּי לֶעָתִיד לָבוֹא כְּשֶׁהַדַּעַת תִּתְרַחֵב אָנוּ נָבִין שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָה. כְּשֶׁהַדַּעַת מְצֻמְצֶמֶת יֵשׁ לָנוּ אֶת הַהֲבָנוֹת שֶׁלָּנוּ מָה זֶה טוֹב וְרַע, אֲבָל אָנוּ נְגוּעִים מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, אָז טוֹב וְרַע מְבֻלְבָּלִים אֶצְלֵנוּ בְּיַחַד, אָנוּ לֹא תָּמִיד יוֹדְעִים לְהַבְדִּיל. לֶעָתִיד לָבוֹא כְּשֶׁתִּהְיֶה לָנוּ דַּעַת אֱלֹקִית, אָז נָבִין שֶׁהַכֹּל הוּא לְטוֹבָה.

כּוֹתֵב רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב: כְּשֶׁאָדָם יוֹדֵעַ שֶׁכָּל מְאֹרְעוֹתָיו לְטוֹבָתוֹ, זֹאת הַבְּחִינָה הִיא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״בֵּאלֹקִים אֲהַלֵּל דָּבָר, בַּה׳ אֲהַלֵּל דָּבָר״. וְזֹאת הַבְּחִינָה הִיא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. לֶעָתִיד כֻּלּוֹ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב, שֶׁיִּהְיֶה שֵׁם ה׳ וְשֵׁם אֱלֹקִים אַחְדּוּת אֶחָד.

כְּלוֹמַר ״אֱלֹקִים״ הוּא רֶמֶז לְמִידַּת הַדִּין, וְאֵלּוּ ה׳ (אוֹתִיּוֹת הוי״ה) הוּא רֶמֶז לְמִידַּת הַחֶסֶד. אָדָם צָרִיךְ לְהַלֵּל אֶת שְׁנֵיהֶם בְּאוֹתוֹ אוֹפָן, זֹאת אוֹמֶרֶת אִם אַתָּה מְבָרֵךְ עַל

הַכֹּל הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב, אַתָּה מֵבִין וָחַי שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָה, יֵשׁ לְךָ אֶת הָעוֹלָם הַבָּא כְּבָר בָּעוֹלָם הַזֶּה! כִּי זֶה הַהֶבְדֵּל בַּדַּעַת בֵּין הָעוֹלָם הַזֶּה לַבָּא, שֶׁשָּׁם אַתָּה רוֹאֶה שֶׁהַכֹּל זֶה הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב.

לֵאָה אִמֵּנוּ הִיא לֹא הָרִאשׁוֹנָה שֶׁאָמְרָה תּוֹדָה לַה', הָיוּ לְפָנֶיהָ צַדִּיקִים אֲחֵרִים, כֻּלָּם אָמְרוּ תּוֹדָה. כֻּלָּם בֵּרְכוּ עַל הָרָעָה כְּשֵׁם שֶׁבֵּרְכוּ עַל הַטּוֹבָה, אֲבָל אֶצְלָהּ הָיָה הֶבְדֵּל אֶחָד.

כַּאֲשֶׁר הִתְחַתְּנָה עִם יַעֲקֹב, הָיָה זֶה אַחֲרֵי שִׁוּרָה אֲרֻכָּה וְשָׁנִים שֶׁל יִסּוּרִים, שָׁנִים שֶׁאָמְרוּ לָהּ מֵאָז שֶׁנּוֹלְדָה שֶׁהִיא מְיֹעֶדֶת לְהִתְחַתֵּן עִם עֵשָׂו.

כָּתוּב בַּגְּמָרָא: "וְעֵינֵי לֵאָה רַכּוֹת" - מַאי "רַכּוֹת"? רַב אָמַר לְעוֹלָם רַכּוֹת מַמָּשׁ, וְלֹא גְּנַאי הוּא לָהּ אֶלָּא שֶׁבַח הוּא לָהּ, שֶׁהָיְתָה שׁוֹמַעַת עַל פָּרָשַׁת דְּרָכִים בְּנֵי אָדָם שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים "שְׁנֵי בָּנִים יֵשׁ לָהּ לִרְבְקָה, שִׁתֵּי בָּנוֹת יֵשׁ לוֹ לְלָבָן. גְּדוֹלָה לַגָּדוֹל וּקְטַנָּה לַקָּטָן". וְהָיְתָה יוֹשֶׁבֶת עַל פָּרָשַׁת דְּרָכִים וּמַשְׁאֶלֶת "גָּדוֹל מָה מַעֲשָׂיו"? "אִישׁ רַע הוּא מְלַסְטֵם בְּרִיּוֹת"! "קָטָן מָה מַעֲשָׂיו"? "אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים", וְהָיְתָה בּוֹכָה עַד שֶׁנָּשְׁרוּ רִיסֵי עֵינֶיהָ! וְהָיִינוּ דִּכְתִיב: "וַיַּרְא ה' כִּי שְׂנוּאָה לֵאָה". מַאי שְׂנוּאָה? רָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁשִּׂנּוּאִין מַעֲשֶׂיהָ עֵשָׂו בְּפָנֶיהָ.

הִיא יָשְׁבָה בְּצֹמֶת דְּרָכִים וְשָׁאֲלָה "מִי זֶה יַעֲקֹב בַּעְלָהּ שֶׁל אֲחוֹתִי לֶעָתִיד"? וּ"מִי זֶה עֵשָׂו בַּעְלִי לֶעָתִיד"? הָיְתָה שׁוֹמַעַת "יַעֲקֹב הוּא אִישׁ תָּכָם, הוּא תָּם, הוּא צַדִּיק, הוּא יְפֵה תֹּאַר", וְעַל עֵשָׂו אָמְרוּ "רָשָׁע, גַּנָּב, רוֹצֵחַ, עוֹבֵר עַל כָּל הָעֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה".

וְאָז הָיְתָה בּוֹכָה! "אֲחוֹתִי זוֹכָה לְבַעַל כָּזֶה וַאֲנִי מְקַבֶּלֶת רָשָׁע מְרֻשָּׁע, רַק בִּגְלַל שֶׁנּוֹלַדְתִּי לְפָנֶיהָ"? הִיא בָּכְתָה וּבָכְתָה, עַד שֶׁנָּשְׁרוּ רִיסֵי עֵינֶיהָ! אָז בְּנוֹסָף לַכֹּל, גַּם יָפְיָהּ נִפְגַּם!

לָבָן אֲבִיהֶן מְרַמֶּה אֶת יַעֲקֹב וּמַחְלִיף בֵּין לֵאָה לְרָחֵל בְּלֵיל הַכִּלּוּלוֹת, וּבִגְלַל הָאוֹפַן בָּהּ נַעֲשׂוּ הַנִּשּׂוּאִין הַלָּלוּ, הָיָה לְיַעֲקֹב טְרוּנְיָה עָלֶיהָ, עַל שֶׁהוֹנְתָה אוֹתוֹ. וְאָז יַעֲקֹב חוֹזֵר לְאָבִיהָ וּמִתְחַיֵּב לְעוֹד 7 שָׁנוֹת עֲבוֹדָה כְּדֵי לָשֵׂאת אֶת אֲחוֹתָהּ רָחֵל, וְהוּא מִתְחַתֵּן עִם רָחֵל בְּסוֹף הַ-7 בְּרָכוֹת שֶׁלּוֹ עִם לֵאָה! 7 יָמִים אַחֲרֵי

שֶׁהִתְחַתֵּן עִמּוֹ! בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי הוּא מֵקִים אֹהֶל עִם רָחֵל, מַכְנִיס אֶת מִטָּתוֹ לְשָׁם וְעוֹשֶׂה אוֹתָהּ לְעִקָּר בֵּיתוֹ!

הִיא יָלְדָה לוֹ 3 בָּנִים, "מִלְּאָה אֶת חֶלְקָהּ" עוֹד בְּטֶרֶם נוֹלְדוּ לוֹ יְלָדִים מִנָּשִׁים אֲחֵרוֹת, וַעֲדַיִן יַעֲקֹב מַעֲדִיף אֶת אֱחוֹתָהּ עַל פָּנֶיהָ. כְּשֶׁהִיא יָלְדָה בֵּן רְבִיעִי הִיא הֶפְתִּיעָה בְּעַצְמָהּ. הָרֵי לְיַעֲקֹב יִהְיוּ 4 נָשִׁים ו–12 יְלָדִים, צְרִיכִים לִהְיוֹת לִי 3 בָּנִים, מֵהֵיכָן בָּא הַבֵּן הָרְבִיעִי? הִיא עָשְׂתָה חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ וְגִלְתָה דָּבָר מַדְהִים. הִיא גִּלְתָה שֶׁכְּכָל שֶׁרוֹדְפִים אֶת הָאָדָם צַעַר, יִסּוּרִים וּכְאֵב, מָקוֹם הַמִּפְלָט הַיָּחִיד שֶׁיָּכוֹל לָרוּץ אֵלָיו הוּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. לְתוֹךְ זְרוֹעוֹתָיו שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ. בְּגִלַּל כָּל הַצַּעַר שֶׁהָיָה לָהּ, שֶׁאָמְרוּ לָהּ שֶׁעֹשֶׁן הָרָשָׁע יִהְיֶה בַּעְלָהּ, וְגַם בַּעְלָהּ רוֹצֶה בַּאֲחוֹתָהּ אֲפִילּוּ לְאַחַר 3 בָּנִים, כָּל הַצַּעַר וְהַיִּסּוּרִים, הָרֵי שֶׁהַתְּפִלּוֹת שֶׁלָּהּ הִרְקִיעוּ שְׁחָקִים, נוֹצַר חִבּוּר לַה', אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל חִבּוּר כָּזֶה מַגִּיעַ לְךְ בֵּן רְבִיעִי.

וְאָז הִיא הֵבִינָה, שֶׁאִם לֹא הָיוּ לָהּ כָּל הַיִּסּוּרִים וְאֶת כָּל הַצָּרוֹת הַלָּלוּ, אִם לֹא הָיָה לָהּ אֶת כָּל הַכְּאֵב הַזֶּה, אִם לֹא הָיוּ לָהּ כָּל הָ"רָעוֹת" הָאֵלֶּה, לֹא הָיָה בֵּן רְבִיעִי! אָז הִיא לֹא אָמְרָה תּוֹדָה רַק עַל יְהוּדָה, הִיא אָמְרָה תּוֹדָה עַל כָּל הַיִּסּוּרִים שֶׁבִּגְלָלָם הִיא קִבְּלָהּ אֶת יְהוּדָה! הִיא הָרְאשׁוֹנָה בַּהִסְטוֹרְיָה, 2,196 שָׁנִים מֵאָז בְּרִיאַת הָעוֹלָם וְעַד עַתָּה, שֶׁאָמְרָה תּוֹדָה אֱמִתִּית לַה', כְּלוֹמַר בֵּרְכָה "הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב" עַל הַ"צָּרוֹת" שֶׁלָּהּ!

זֶה אַף אֶחָד לֹא עָשָׂה קוֹדֶם. לֵאָה הָיְתָה הָרְאשׁוֹנָה! הִיא הֵבִינָה שֶׁהַכֹּל הָיָה לְטוֹבָה מִלְּכַתְּחִלָּה! הִיא הָרְאשׁוֹנָה שֶׁבֵּרְכָה "בָּרוּךְ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב" עַל עֶצֶם הַצָּרוֹת וְהַקְּשָׁיִים.

אָמְרָה לֵאָה לְעַצְמָהּ "אִם זֶה הַכֹּחַ שֶׁל תּוֹדָה, אָז מַדּוּעַ אֲנִי בּוֹכָה? אַתְחִיל לוֹמַר תּוֹדָה! בְּמָקוֹם לְהִתְרַכֵּז בְּמַה שֶׁאֵין לִי וְ'רַע' לִי, אֶתְרַכֵּז בְּמַה שֶׁיֵּשׁ לִי וְטוֹב לִי! אַגִּיד תּוֹדָה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא! לֹא מַגִּיעַ לִי כְּלוּם! תּוֹדָה"!

אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא "אָתְּ אוֹהֶבֶת לוֹמַר לִי תּוֹדָה? אֲנִי אֶתֵּן לָךְ סִבּוֹת לוֹמַר תּוֹדָה"! וְכָךְ נוֹלַד לָהּ יִשָּׂשכָר בְּנָהּ הַחֲמִישִׁי! וּכְשֶׁהוֹדְתָה עָלָיו, קִבְּלָהּ אֶת זְבוּלוּן, בְּנָהּ הַשִּׁשִּׁי! וְהִנֵּה כְּבָר יֵשׁ לָךְ שִׁשָּׁה בָּנִים, כְּנֶגֶד חֶלְקָן שֶׁל שְׁאָר כָּל הָאִמָּהוֹת יָחַד!

כּוֹתֵב "הַפֶּלֶא יוֹעֵץ": "וּמִכֻּלָּם חַסְדֵי ה' וּמִשְׁפְּטֵי ה' יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב, שֶׁמַּה שֶּׁאָנוּ מְבָרְכִים אוֹתוֹ וּמְהַלְלִים לִשְׁמוֹ עַל הַטּוֹבָה שֶׁעוֹשֶׂה עִמָּנוּ, יֶעֱרַב לוֹ וְה' יֵחָשֵׁב לָנוּ לְמִצְוָה וּמְקַבְּלִין עָלֵיהָ שָׂכָר, עַד שֶׁאָמְרוּ שֶׁכָּל מִי שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ נֵס וְאוֹמֵר שִׁירָה הִנֵּה שְׂכָרוֹ שֶׁעוֹשִׂים לוֹ נֵס אַחֵר, שֶׁנֶּאֱמַר: "זֹבֵחַ תּוֹדָה יְכַבְּדָנְנִי וְשָׂם דֶּרֶךְ אַרְאֶנּוּ בְּיֵשַׁע אֱלֹקִים". הֲיֵשׁ חֵךְ מָתוֹק מִזֶּה, לָכֵן הוֹדוּ לַה' כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.

כְּלוֹמַר, מִי שֶׁמּוֹדֶה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַנִּסִּים שֶׁהוּא עוֹשֶׂה עֻבּוּרוֹ, הַדָּבָר נֶחְשָׁב עֻבּוּרוֹ כְּמִצְוָה, וְהַשָּׂכָר עָלֶיהָ שֶׁיֵּעָשׂוּ לוֹ נִסִּים נוֹסָפִים!

וְגַם עַל הֶעָתִיד אֶפְשָׁר לוֹמַר תּוֹדָה, שֶׁכֵּן כָּתוּב בַּמִּדְרָשׁ: רַבִּי תַּנְחוּמָא פָּתַח: "מִי הִקְדִּימַנִי וַאֲשַׁלֵּם תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם לִי הוּא", זֶה רָוָק הַדָּר בַּמִּדִינָה וְנוֹתֵן שְׂכַר סוֹפְרִים וּמַשְׁנִים, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָלַי לְשַׁלֵּם גְּמוּלוֹ וּשְׂכָרוֹ וְלִתֵּן לוֹ בֵּן זָכָר. כֵּיוָן שֶׁהָרָוָק הִקְדִּים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשִׁלֵּם עַל הוֹצָאוֹת שֶׁל לְמוּד תּוֹרָה לִילָדִים, ה' הֶחְלִיט לְזַכּוֹתוֹ בִּילָדִים! כְּלוֹמַר אִם אֲנִי מַקְדִּים אֶת ה', אָז הוּא נוֹתֵן לִי בְּזְכוּת, אִם כֵּן נֹאמַר תּוֹדָה עַל הֶעָתִיד לָבוֹא! אִם מַקְדִּים אוֹתוֹ, הוּא יְשַׁלֵּם!

אָז נֹאמַר תּוֹדָה עַל הַכֹּל! יֵשׁ לָנוּ כָּל כָּךְ הַרְבֵּה דְּבָרִים לְהַגִּיד עֲלֵיהֶם תּוֹדָה, שֶׁתְּפִלָּה אַחַת לֹא תַּסְפִּיק. צָרִיךְ לוֹמַר תּוֹדָה כָּל הַזְּמַן! נֹאמַר תּוֹדָה, וְה' יִרְאֶה אוֹתָנוּ וְיֹאמַר: "אִם אַתֶּם אוֹהֲבִים כָּל כָּךְ לוֹמַר תּוֹדָה, אֶתֵּן לָכֶם עוֹד הַרְבֵּה סִבּוֹת לוֹמַר תּוֹדָה"! אָז נִחְיֶה בְּמֵעֵין עוֹלָם הַבָּא כְּבָר בָּעוֹלָם הַזֶּה.

וישלח

פָּרָשָׁתֵנוּ מְסַפֶּרֶת עַל הִתְכּוֹנְנוּת יַעֲקֹב אָבִינוּ לַמִּפְגָּשׁ הַמְחֻדָּשׁ עִם אָחִיו עֵשָׂו, פְּגִישָׁה שֶׁתֵּעָרֵךְ לְאַחַר שֶׁעָבְרוּ 34 שָׁנִים, מֵאָז שֶׁבָּרַח מִפָּנָיו לְאַחַר שֶׁלָּקַח אֶת הַבְּרָכוֹת מִיִּצְחָק אָבִינוּ. יַעֲקֹב רָצָה לְהִמָּנַע מִמִּלְחָמָה עִם אָחִיו, אֲבָל אֵיךְ מוֹנְעִים מִלְחָמָה עִם מִי שֶׁמְּחַכֶּה לָהּ בְּלְהִיטוּת רַבָּה כְּבָר מֵעַל לְ-30 שָׁנָה?

יַעֲקֹב בִּקֵּשׁ לְגַיֵּס מַלְאָכִים שֶׁיַּפְחִידוּ אֶת עֵשָׂו. מִי הָיוּ הַמַּלְאָכִים הַלָּלוּ? הָיוּ אֵלֶּה מַלְאָכִים שֶׁבָּרָא יַעֲקֹב אָבִינוּ מִמִּצְווֹתָיו! הוּא שָׁלַח לְעֵשָׂו מַלְאָכִים, וְהַמִּדְרָשׁ מְסַפֵּר כִּי הֵם הִגִּיעוּ אֶל עֵשָׂו וּמִשְׁלַחְתּוֹ וְהֵחֵלּוּ לְהַכּוֹת בָּהֶם!

הָיֵינוּ מְצַפִּים שֶׁכָּעֵת עֵשָׂו יָבִין אֶת הַמֶּסֶר וְיִדְחֶה תָּכְנִיּוֹתָיו לְפַעַם אַחֶרֶת, אַךְ בִּמְקוֹם זֹאת, הַמַּלְאָכִים חוֹזְרִים אֶל יַעֲקֹב עִם מֶסֶר מַפְתִּיעַ: "וַיָּשֻׁבוּ הַמַּלְאָכִים אֶל יַעֲקֹב לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל אָחִיךָ אֶל עֵשָׂו וְגַם הֹלֵךְ לִקְרָאתְךָ וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ". תֵּדַע לְךָ, הִסְבִּרְנוּ לוֹ, הָרְבַּצְנוּ לוֹ, הוֹכַחְנוּ לוֹ שֶׁהוּא טוֹעֶה, וְהוּא לֹא אִכְפַּת לוֹ. הוּא עֲדַיִן רוֹצֶה לְהִלָּחֵם בְּךָ. וְגַם אִם הוּא חוֹשֵׁב שֶׁיַּפְסִיד וְיָמוּת, לְפָחוֹת הוּא יוֹדֵעַ שֶׁאַתָּה תָּמוּת אִתּוֹ!

וְהִנֵּה, יַעֲקֹב אָבִינוּ הִתְחִיל לְפַחֵד! שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֶר לוֹ וַיַּחַץ אֶת הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וְאֶת הַצֹּאן וְאֶת הַבָּקָר וְהַגְּמַלִּים לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת. וַיֹּאמֶר אִם יָבוֹא עֵשָׂו אֶל הַמַּחֲנָה הָאַחַת וְהִכָּהוּ וְהָיָה הַמַּחֲנָה הַנִּשְׁאָר לִפְלֵיטָה. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם וֵאלֹהֵי אָבִי יִצְחָק ה' הָאֹמֵר אֵלַי שׁוּב לְאַרְצְךָ וּלְמוֹלַדְתְּךָ וְאֵיטִיבָה עִמָּךְ. קָטֹנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֱמֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת עַבְדֶּךָ כִּי בְמַקְלִי עָבַרְתִּי אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה וְעַתָּה הָיִיתִי לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת. הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו כִּי יָרֵא

אָנֹכִי אֹתוֹ פֶּן יָבוֹא וְהִכַּנִי אֵם עַל בָּנִים. וְאַתָּה אָמַרְתָּ הֵיטֵב אֵיטִיב עִמָּךְ וְשַׂמְתִּי אֶת זַרְעֲךָ כְּחוֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִסָּפֵר מֵרֹב״.

יַעֲקֹב אָבִינוּ כְּבָר בָּטוּחַ שֶׁתִּהְיֶה מִלְחָמָה, וְהוּא אַף חוֹשֵׁשׁ שֶׁיָּדוֹ שֶׁל עֵשָׂו תִּהְיֶה עַל הָעֶלְיוֹנָה! הוּא מְתַכְנֵן לְחַלֵּק אֶת הַמַּחֲנֶה שֶׁלּוֹ לִשְׁנַיִם, שֶׁיִּהְיוּ בְּמֶרְחַק שֶׁל 24 שָׁעוֹת זֶה מִזֶּה, שֶׁאִם עֵשָׂו יַהֲרֹג אוֹתוֹ וְאֶת הַמַּחֲנֶה שֶׁעִמּוֹ, הַחֵצִי הַשֵּׁנִי יִשְׂרוֹד.

לְאַחַר מִכֵּן הוּא פּוֹתֵחַ בִּתְפִלָּה וּבִתְחִינָה לַה׳ שֶׁיַּעֲזֹר לוֹ, וּמַזְכִּיר לַה׳ כִּי הוּא הִבְטִיחַ לוֹ שֶׁיַּחְזֹר בְּשָׁלוֹם, כְּלוֹמַר הוּא כְּבָר לֹא סָמַךְ עַל הַהַבְטָחָה שֶׁל ה׳ יִתְבָּרַךְ עַצְמוֹ(!) וְהָיָה צָרִיךְ לְהַזְכִּיר לַה׳ אֶת הַהַבְטָחָה בְּתוֹרַת בַּקָּשָׁה, שֶׁיַּבְטִיחַ לוֹ מֵחָדָשׁ שֶׁלֹּא יִפָּגַע.

כֵּיצַד יַעֲקֹב אָבִינוּ עָבַר לְפַחַד מַמָּשִׁי מֵהֶפְסֵד מָחְלָט בַּמִּלְחָמָה עִם אָחִיו? אַף עַל פִּי שֶׁשָּׁמַר תַּרי״ג מִצְווֹת?! אַף עַל פִּי שֶׁהָיְתָה לוֹ הַבְטָחָה מִפֹּרֶשֶׁת מֵה׳ יִתְבָּרַךְ?! מִמַּה אַתָּה מְפַחֵד? תִּשְׁלַח לוֹ אֶת הַמַּלְאָכִים שֶׁיַּכּוּ אוֹתוֹ עַד שֶׁיָּבִין, מָה שֶׁלֹּא הוֹלֵךְ בְּכֹחַ הוֹלֵךְ בְּעוֹד יוֹתֵר כֹּחַ. מָה קָרָה?

חֲזַ״ל מַסְבִּירִים כִּי יַעֲקֹב חָשַׁשׁ ״שֶׁמָּא גָּרַם הַחֵטְא״, נִכְנְסָה בּוֹ מַחֲשָׁבָה שֶׁמָּא עָשָׂה חֵטְא שֶׁבִּגְלָלוֹ הִפְסִיד זְכֻיּוֹתָיו וְאֶת הַבְטָחַת ה׳! בְּאֵיזֶה חֵטְא חָשַׁד יַעֲקֹב אָבִינוּ אֶת עַצְמוֹ? וּמַדּוּעַ דַּוְקָא עַכְשָׁו, אַחֲרֵי שֶׁהַמַּלְאָכִים חָזְרוּ אֵלָיו עִם הַבְּשׂוֹרָה שֶׁעֵשָׂו מַמְשִׁיךְ בַּדַּרְכּוֹ אֵלָיו?

כָּתוּב בַּגְּמָרָא כִּי כָּל טוֹבָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹרִיד לָעוֹלָם, הוּא לֹא לוֹקֵחַ אוֹתָהּ חֲזָרָה. כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר, חַס וְשָׁלוֹם, גְּזֵרָה רָעָה, אָז אָנוּ עֲדַיִן יְכוֹלִים לְבַטָּלָה עַל יְדֵי צוֹם, תְּפִלָּה וּצְדָקָה. אַךְ כַּאֲשֶׁר ה׳ גּוֹזֵר גְּזֵרָה טוֹבָה, זֶה חַיָּב לָרֶדֶת לָעוֹלָם. וְאִם קִלְקַלְנוּ וְלֹא מַגִּיעַ לָנוּ הַטּוֹבָה הַזּוֹ, ה׳ יַפְנֶה אוֹתָהּ לְמִישֶׁהוּ אַחֵר, אַךְ הוּא לֹא יִקַּח אוֹתָהּ חֲזָרָה.

וּבְכָל זֹאת הָיְתָה פַּעַם אַחַת בַּהִסְטוֹרְיָה שֶׁה׳ לָקַח אֶת הַטּוֹבָה בַּחֲזָרָה, הָיָה יוֹצֵא מִן הַכְּלָל! וּמָתַי הָיְתָה הַפַּעַם הַזּוֹ? בְּחָרְבָּן הַבַּיִת הָרִאשׁוֹן. כֵּיוָן שֶׁה׳ גָּזַר כִּי יְרוּשָׁלַיִם תֶּחֱרַב עַל יְדֵי הָאוֹיֵב הַמַּר שֶׁצַּר עָלֶיהָ, הָרֵי שֶׁהָיָה צָרִיךְ לִשְׁלֹחַ מַלְאַךְ

מַשְׁחִית שֶׁיִּפְגַּע בְּאַנְשֵׁי יְרוּשָׁלַיִם, כִּי לְלֹא עֶזְרָה מִלְמַעְלָה, לֹא יְכוֹלִים שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל לִפְגֹּעַ בְּעַם יִשְׂרָאֵל. אַךְ כֵּיוָן שֶׁמַּלְאַךְ מַשְׁחִית לֹא מַבְחִין בֵּין טוֹב וְרַע, בְּקֹשׁ ה' לְהַצִּיל אֶת הַצַּדִּיקִים מִפָּנָיו, שֶׁלֹּא יִפְגַּע בָּהֶם.

לָכֵן הֶחְלִיט הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהוֹרִיד טוֹבָה לַצַּדִּיקִים בִּירוּשָׁלַיִם, וְשָׁלַח אֶת הַמַּלְאָךְ גַּבְרִיאֵל לְמָטָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיֹּאמֶר ה' אֵלָיו עֲבֹר בְּתוֹךְ הָעִיר בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלָם וְהִתְוִיתָ תָּו עַל מִצְחוֹת הָאֲנָשִׁים הַנֶּאֱנָחִים וְהַנֶּאֱנָקִים עַל כָּל הַתּוֹעֵבוֹת הַנַּעֲשׂוֹת בְּתוֹכָהּ".

ה' מְצַוֶּה אֶת הַמַּלְאָךְ גַּבְרִיאֵל שֶׁיִּרְשֹׁם עַל הַמֵּצַח שֶׁל הַצַּדִּיקִים אֶת הָאוֹת תַּי"ו בַּדְּיוֹ, שֶׁפֵּרוּשׁוֹ "תְּחִיָּה", וְאָז לֹא יִשְׁלְטוּ בָּהֶם מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, וְאִלּוּ עַל מֵצַח הָרְשָׁעִים יִכְתֹּב הָאוֹת תַּי"ו בְּדָם, שֶׁפֵּרוּשׁוֹ "תָּמוּת", כְּדֵי שֶׁיִּשְׁלְטוּ בָּהֶם מַלְאֲכֵי הַחַבָּלָה.

בְּעוֹד הַמַּלְאָךְ גַּבְרִיאֵל עָשָׂה אֶת דַּרְכּוֹ לִירוּשָׁלַיִם לְסַמֵּן אֶת הַצַּדִּיקִים, הוֹפִיעָה מִדַּת הַדִּין בִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהֵחֵלָּה לְקַטְרֵג, כַּמּוּבָא בַּגְּמָרָא:

- *"רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, מָה נִשְׁתַּנּוּ אֵלּוּ מֵאֵלּוּ"?*
- *"הַלָּלוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים וְהַלָּלוּ רְשָׁעִים גְּמוּרִים",*
- *"רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הָיָה בְּיָדָם לִמְחוֹת וְלֹא מִחוּ",*
- *"גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנַי שֶׁאִם מִחוּ בָּהֶם לֹא יְקַבְּלוּ מֵהֶם",*
- *"רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אִם לְפָנֶיךָ גָּלוּי, לָהֶם מִי גָּלוּי"?*

מִדַּת הַדִּין מַחְתָּה בִּפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ, עַל כָּךְ שֶׁהוּא רוֹצֶה לְהַצִּיל אֶת הַצַּדִּיקִים, וְטָעֲנָה כִּי אֵין לְהַפְלוֹת בֵּינֵיהֶם. ה' הִסְבִּיר כִּי הֵם צַדִּיקִים, וְעוֹד בִּתְקוּפָה בָּהּ עוֹבְדֵי ה' נִרְדְּפוּ בָּרְחוֹבוֹת עַל יְדֵי הַצְּבוּר שֶׁעָבַד עֲבוֹדָה זָרָה. מִדַּת הַדִּין טָעֲנָה כִּי לֹא קִיְּמוּ מִצְוַת תּוֹכָחָה וְלֹא מִחוּ בִּידֵי הָרְשָׁעִים. ה' יִתְבָּרַךְ טָעַן לִזְכוּתָם, שֶׁהֲרֵי הַהֲלָכָה אוֹמֶרֶת כִּי פֵּרוּשׁ הַמִּלִּים "הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ" פֵּרוּשָׁהּ אֲפִילוּ 100 פְּעָמִים, אֲבָל יֵשׁ בְּכָל זֹאת גְּבוּל שֶׁשָּׁם צָרִיךְ לְהַפְסִיק לְהוֹכִיחַ.

הַגְּמָרָא שׁוֹאֶלֶת עַד הֵיכָן מִצְוַת הוֹכָחָה? 3 דֵּעוֹת בַּגְּמָרָא, הָרִאשׁוֹן אוֹמֵר עַד שֶׁיַּכּוּ אוֹתוֹ, הַשֵּׁנִי מִסְתַּפֵּק בִּקְלָלָה, וְהַשְּׁלִישִׁי אוֹמֵר עַד שֶׁיְּנַזְּפוּ בּוֹ. אָמַר ה' לְמִדַּת

הַדִּין, גָּלוּי וִידוּעַ לְפָנַי שֶׁלֹּא הָיוּ מְקַבְּלִים! הֵם הָיוּ נוֹזְפִים, וּמְקַלְּלִים וּמַכִּים! אִם כָּךְ, נֶחְשָׁב שֶׁקִּימוּ גַּם מִצְוָה זוֹ.

עָנְתָה מִדַּת הַדִּין כִּי ה׳ בּוֹחֵן כְּלָיוֹת וָלֵב וְיוֹדֵעַ כִּי הֵם לֹא הָיוּ מְקַבְּלִים, אֲבָל הַצַּדִּיקִים הָיוּ צְרִיכִים לְנַסּוֹת, וְלוּ עַד שֶׁיִּנְזְפוּ בָּהֶם. מַדּוּעַ לֹא נִסּוּ כְּלָל? וְעַל זֶה הוֹדָה ה׳ יִתְבָּרַךְ לְמִדַּת הַדִּין! הֵם הָיוּ צְרִיכִים לְנַסּוֹת! הֵם הָיוּ צְרִיכִים לָלֶכֶת לְדִפּוֹק בַּדֶּלֶת, לִפְתֹּחַ אֶת הַפֶּה, לְקַבֵּל סְטִירָה וְלַחֲזֹר. אִם הֵם לֹא עָשׂוּ אֶת זֶה, אָז חֲסֵרָה לָהֶם מִצְוָה.

וְאָז ה׳ יִתְבָּרַךְ, בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה וְהַיְחִידָה בְּתוֹלְדוֹת הָעוֹלָם, הֶחְזִיר טוֹבָה שֶׁהוֹרִיד לָעוֹלָם, וּמָנַע מִגַּבְרִיאֵל מִלְּסַמֵּן אֶת הַצַּדִּיקִים, וְלֹא רַק שֶׁגַּם הֵם נֶהֱרְגוּ, אֶלָּא הַמַּשְׁחִית פָּגַע בָּהֶם בָּרִאשׁוֹנָה! שֶׁנֶּאֱמַר: ״וּמִמִּקְדָּשִׁי תָּחֵלּוּ וַיָּחֵלּוּ בָּאֲנָשִׁים הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר לִפְנֵי הַבָּיִת״, וְאוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא תָּנֵי רַב יוֹסֵף אַל תִּקְרֵי ״מִקְדָּשַׁי״, אֶלָּא ״מְקֻדָּשַׁי״, אֵלּוּ בְּנֵי אָדָם שֶׁקִּימוּ אֶת הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ מֵאָל״ף וְעַד תַּי״ו!

יַעֲקֹב אָבִינוּ שָׁלַח לְעֵשָׂו מַלְאָכִים לְהַפְחִידוֹ: ״יֵשׁ לִי מַלְאָכִים הַמְּעִידִים כִּי שָׁמַרְתִּי אֶת כָּל מִצְוֹות הַתּוֹרָה וְלֹא הִתְקַלְקַלְתִּי, יֵשׁ לִי הַבְטָחָה מֵה׳ שֶׁאֶחֱזֹר בְּשָׁלוֹם! אַתָּה לֹא יָכוֹל לִפְגֹּעַ בִּי! לֹא כְּדַאי לְךָ לְהִלָּחֵם עִמִּי, אַתָּה תַּפְסִיד״!

עֵשָׂו הִמְשִׁיךְ לְהִתְקַדֵּם עִם 400 אִישׁ לְכִוּונוֹ. 400 בְּגִימַטְרִיָּה זוֹ הָאוֹת ״תַּי״ו״. רָמַז לוֹ עֵשָׂו בַּתְּשׁוּבָה: ״זֶה נוֹרָא נֶחְמָד שָׁאַתָּה צַדִּיק, וְיֵשׁ לְךָ פְּאוֹת יָפוֹת וְזָקָן, וְשָׁמַרְתָּ מִצְוֹות, אֲבָל הַאִם לֹא חֲסֵרָה לְךָ מִצְוָה? הַאִם הוֹכַחְתָּ אֶת לָבָן?! 20 שָׁנָה גָּרְתָּ בַּבַּיִת שֶׁלּוֹ, הַאִם פַּעַם אַחַת נִגַּשְׁתָּ אֵלָיו וְאָמַרְתָּ לוֹ בְּנֹעַם ׳תִּשְׁמַע חָמִי הַיָּקָר, אוּלַי תַּפְסִיק עִם הָעֲבוֹדָה זָרָה? אוּלַי זֶה לֹא טוֹב לְרַמּוֹת אֶת כָּל הַשְּׁכֵנִים שֶׁלְּךָ? אוּלַי זֶה לֹא כָּל כָּךְ נֶחְמָד לִכְרוֹת לְכָל הַבְּכוֹרוֹת שָׁאַתָּה פּוֹגֵשׁ אֶת הָרֹאשׁ וְלָשִׂים עַל הַמִּזְבֵּחַ?׳. הַאִם נִסִּיתָ פַּעַם אַחַת לְהַחְזִירוֹ לְדֶרֶךְ הַיָּשָׁר? אָמְנָם אִם הָיָה כּוֹעֵס עָלֶיךָ וְנוֹזֵף בְּךָ, מְקַלְלֶךָ אוֹ מַכֶּה אוֹתְךָ אָז הָיִיתָ פָּטוּר מִלְּהַמְשִׁיךְ, אֲבָל אַתָּה אֲפִילּוּ לֹא נִסִּיתָ״!

וְעַל זֶה אָמַר הַמִּדְרָשׁ, שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ חָשַׁשׁ ״שֶׁמָּא גָּרַם הַחֵטְא״. שֶׁמָּא יָכֹלְתִּי לְהוֹכִיחַ אֶת לָבָן וַאֲפִילּוּ לֹא נִסִּיתִי! וְכָתוּב ״הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ אֶת עֲמִיתֶךָ וְלֹא תִשָּׂא

עָלָיו חֵטְא״, וְאִם אֲנִי לֹא הוֹכַחְתִּי אוֹתוֹ, אֲנִי נוֹשֵׂא עָלַי אֶת חֶטְאוֹ, וְעוֹד אֶת הַחֲטָאִים שֶׁל לָבָן! בְּמַצַּב כָּזֶה עֵשָׂו בֶּאֱמֶת יָכוֹל לִפְגֹּעַ בִּי! מָה עוֹשִׂים?

מָה עוֹשִׂים? תְּשׁוּבָה. זוֹ הַמַּתָּנָה הַטּוֹבָה שֶׁנָּתַן לָנוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. גַּם אִם כְּבָר קִלְקַלְתָּ, אֵין דָּבָר שֶׁעוֹמֵד בִּפְנֵי הַתְּשׁוּבָה. אָמַר יַעֲקֹב אָבִינוּ לְעַצְמוֹ, עַד הַיּוֹם הִסְתַּכַּלְתִּי בְּתוֹךְ אַרְבַּע הָאִמּוֹת שֶׁלִּי, בְּבֵיתִי שֶׁלִּי, עַל הַהִתְנַהֲגוּת שֶׁלִּי, שֶׁל נְשׁוֹתַי, שֶׁל יְלָדַי. דַּאֲגָתִי שֶׁבְּבַיִת שֶׁלִּי לֹא יִהְיֶה גֶּזֶל, לֹא תִּהְיֶה גְּנֵבָה, לֹא תִּהְיֶה רַמָּאוּת. אֲבָל אֲנִי לֹא חַי בְּבוּעָה, וַאֲנִי לֹא חַי עַל אִי בּוֹדֵד, בְּקֶרֶב עַמִּי אֲנִי חַי! צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה אִכְפַּת לִי גַּם מִשְּׁאָר עַם יִשְׂרָאֵל, כֻּלָּם אֵיבָרִים שֶׁל אוֹתוֹ גּוּף! לֹא יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁאָדָם יִדְאַג לְיַלְדָּיו וְיִשְׁמֹר עֲלֵיהֶן, וְאֶת רַגְלָיו יַזְנִיחַ וְלֹא יְטַפֵּל בָּהֶן כְּשֶׁהֵן פְּצוּעוֹת, זֶה הַכֹּל אוֹתוֹ גּוּף!

לָכֵן צָרִיךְ לְחַלֵּק לִשְׁנַיִם אֶת עֲבוֹדַת ה׳, אֶת הַחֵלֶק שֶׁל הַבַּיִת, וְאֶת הַחֵלֶק שֶׁל הַחוּץ. וְזֶה שֶׁכָּתְבָה הַתּוֹרָה: ״וַיַּחַץ אֶת הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וְאֶת הַצֹּאן וְאֶת הַבָּקָר וְהַגְּמַלִּים לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת״.

זֹאת הַתְּשׁוּבָה שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ: הַצֹּאן מְרַמֵּז לַתְּפִלָּה, הִתְבּוֹדְדוּת וּדְבֵקוּת בַּה׳. כָּל הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים, וְכֵן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְדָוִד הַמֶּלֶךְ, כֻּלָּם נִקְרָאִים ״רַעֲיָא מְהֵימְנָא״, הָרוֹעִים הַנֶּאֱמָנִים. כֻּלָּם הָיוּ רוֹעֵי צֹאן. כְּשֶׁאָדָם יֵרֵא שָׁמַיִם רוֹעֶה צֹאן, הוּא נִמְצָא כָּל הַיּוֹם בַּשָּׂדֶה לְבַדּוֹ, מְדַבֵּר עִם ה׳. לָכֵן הַצֹּאן הוּא בִּבְחִינַת תְּפִלָּה.

וְלָכֵן הַתְּשׁוּבָה הִיא ״וַיַּחַץ אֶת הַצֹּאן״. אֲנִי מִתְפַּלֵּל עַל עַצְמִי, עַל הַמִּשְׁפָּחָה, הָאִשָּׁה וְהַיְלָדִים, עַל הַבְּרִיאוֹת וְהַפַּרְנָסָה. אֲבָל אֶתְפַּלָּל גַּם ״חֲצִי״ עַל הָעָם שֶׁלִּי, הָאַחִים הַטּוֹעִים שֶׁלִּי, בָּרוּךְ ה׳ אֲנִי הוֹלֵךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת, אֲבָל הָאַחִים שֶׁלִּי מִסְתּוֹבְבִים בִּמְקוֹמוֹת רְחוֹקִים.

כַּמָּה מְעֻכְּבֵי זִוּוּג יֵשׁ? כַּמָּה זוּגוֹת נִשּׂוּאִים לְלֹא יְלָדִים? כַּמָּה חוֹלִים, ה׳ יְרַחֵם? בְּכָל שָׁנָה עוֹד עֲשָׂרוֹת אַלְפֵי אֲנָשִׁים לוֹקִים בַּמַּחֲלָה הָאֲרוּרָה! כָּל שָׁנָה! מִישֶׁהוּ הִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם?

״וַיַּחַץ אֶת הַבָּקָר״: בָּקָר מִלְּשׁוֹן ״בִּקֻּרֶת״, תּוֹכֵחָה. תּוֹכִיחַ בַּבַּיִת, תּוֹכִיחַ גַּם בַּחוּץ. אַל תֹּאמַר אֲנִי בְּבֵיתִי צַדִּיק גָּמוּר, הָאֲחֵרִים בַּחוּץ זוֹ בְּעָיָה שֶׁלָּהֶם עִם ה׳, זֶה

לֹא עוֹבֵד כָּךְ. אָנוּ עֲרֵבִים זֶה לָזֶה. צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה אִכְפַּת לָנוּ מֵאֲחֵרִים. אִם אָנוּ יְכוֹלִים לְדַבֵּר, וְאוּלַי תִּהְיֶה סִיָּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא וְיַקְשִׁיבוּ לָנוּ, וַאֲנַחְנוּ בְּכָל זֹאת בּוֹלְמִים אֶת פִּינוּ, הָרֵי נוּכַל לְהִתָּבַע עַל זֶה! יַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁהָיָה קוֹדֶשׁ קָדָשִׁים חֲשַׁשׁ שֶׁמָּא שָׁתַק הֵיכָן שֶׁצָּרִיךְ הָיָה לְדַבֵּר, וְהֵבִין כִּי אִם כָּךְ, יִתָּכֵן וְלֹא יַעֲמִדוּ לוֹ כָּל זְכֻיּוֹתָיו וְאַף הַבְטָחַת ה׳ מְפֹרֶשֶׁת.

"וַיַּחַץ אֶת הַגְּמַלִּים": זוֹ גְּמִילוּת חֲסָדִים! שֶׁיִּהְיֶה אִכְפַּת לָנוּ מֵאֲחֵרִים, לִגְמֹל חֶסֶד. לִגְמֹל חֶסֶד בַּבַּיִת זֶה טוֹב מְאֹד, זוֹ מִצְוָה! אָדָם שֶׁעוֹזֵר לַיְלָדִים שֶׁלּוֹ, עוֹזֵר לְאִשְׁתּוֹ, מְקַיֵּם מִצְוַת גְּמִילוּת חֲסָדִים! אַף גַּם בַּחוּץ צְרִיכִים אוֹתָנוּ.

בָּרֶגַע שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ עָשָׂה תְּשׁוּבָה, הַגְּזֵרָה בָּטְלָה. כְּשֶׁעֵשָׂו מַגִּיעַ אֵלָיו לַמָּחֳרָת, הוּא מְחַבְּקוֹ וּמְנַשְּׁקוֹ, מַדּוּעַ? כִּי הוּא חָזַר בִּתְשׁוּבָה. וְאֶת מִי הֵכִי צָרִיךְ אָדָם לְהוֹכִיחַ? אֶת עַצְמוֹ. וְאֵיךְ עוֹשִׂים זֹאת? כְּשֶׁנִּלְחָמִים בַּ"שֵּׂר שֶׁל עֵשָׂו" שֶׁבְּתוֹכֵנוּ.

כָּתוּב "הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ", קוֹדֶם כָּל תּוֹכִיחַ אֶת עַצְמְךָ, וְאַחַר כָּךְ אֶת הָאַחֵר! אִם אֲנִי רוֹצֶה שֶׁמִּישֶׁהוּ יִשְׁמַע בְּקוֹלִי וְיִקַּבֵּל אֶת עֶמְדָּתִי, אֲנִי לֹא נִגַּשׁ אֵלָיו עִם פַּטִּישׁ 100 קִילוֹ וּמַנְחִית לוֹ מַהֲלֻמָּה בָּרֹאשׁ, אֶלָּא אֲנִי מִתְבּוֹנֵן לְתוֹךְ עַצְמִי.

יַעֲקֹב אָבִינוּ רָצָה לְהוֹכִיחַ אֶת עֵשָׂו, אָז הוּא נִלְחָם עִם הַשֵּׂר שֶׁל עֵשָׂו, עִם הָ"עֵשָׂו" שֶׁבְּתוֹכוֹ! אִם נְצַחְתִּי אֶת הָעֵשָׂו שֶׁבִּפְנִים, מִמֵּילָא הָעֵשָׂו שֶׁבַּחוּץ מִתְפַּיֵּס עִמִּי! לָכֵן צָרִיךְ אָדָם לְהוֹכִיחַ אֶת עַצְמוֹ וּלְתַקֵּן עַצְמוֹ, וְכַאֲשֶׁר יָבוֹא לְהוֹכִיחַ אֲחֵרִים בִּנְעִימוּת וּבְדֶרֶךְ אִישִׁית, כֵּיוָן שֶׁאִכְפַּת לוֹ מֵהַשֵּׁנִי, אֲזַי הַשֵּׁנִי גַּם יִפְתַּח לִבּוֹ לְפָנָיו וְיִקַּבֵּל מִמֶּנּוּ.

וישב

תַּאֲרוּ לְעַצְמְכֶם, עָשִׁיר שֶׁנּוֹלַד עָשִׁיר, בֵּן שֶׁל עֲשִׁירִים, נָכֶד שֶׁל עֲשִׁירִים, נִין שֶׁל עֲשִׁירִים! מִגִּיל אֶפֶס עוֹשִׁים עֲבוּרוֹ הַכֹּל, אֲפִילוּ אֶת הָאֹכֶל מְכִינִים וּמַגִּישִׁים לוֹ עַד הַפֶּה, הַכֹּל! הוּא רָגִיל לְכָל הַתַּפְנוּקִים וְהַנּוֹחִיּוּת. הוּא גַּם מְיֻחָס, מִמִּשְׁפָּחָה מְכֻבֶּדֶת, לֹא חָסֵר לוֹ כְּלוּם. וְהִנֵּה, בְּיוֹם אֶחָד הוּא מְאַבֵּד הַכֹּל. מְאַבֵּד אֶת כָּל הַכֶּסֶף, הַמַּעֲמָד, נִזְרָק אֶל הָרְחוֹב. זֶה נִסָּיוֹן קָשֶׁה! אָדָם כָּזֶה שֶׁהָיָה עָשִׁיר וְנָפַל, מֵהֵיכָן יִמְצָא כֹּחוֹת לָקוּם מֵחָדָשׁ?

וְאִם זֶה נִסָּיוֹן קָשֶׁה, דַּמְיְינוּ לְעַצְמְכֶם אָדָם שֶׁנּוֹלַד וְגָדַל בַּעֲנִיּוּת מַחְפִּירָה מַמָּשׁ, בְּקֹשִׁי אֹכֶל לֶאֱכוֹל וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ, בָּנָה אֶת עַצְמוֹ בְּשִׁתֵּי יָדָיו. עָבַד קָשֶׁה כָּל חַיָּיו, וְהִנֵּה הוּא מֵקִים מִפְעָל, לְאַט לְאַט בָּנָה עוֹד עֵסֶק וְעוֹד עֵסֶק, הִגִּיעַ לִרְוָחָה וּלְנַחֲלָה. וְאָז בְּיוֹם אֶחָד הוּא מְאַבֵּד אֶת הַכֹּל! הוּא חוֹזֵר אֲחוֹרָה לַמָּקוֹם בּוֹ הִתְחִיל בְּחֹסֶר כָּל, כְּשֶׁכָּל הָ-40 שָׁנָה הָאַחֲרוֹנוֹת נִרְאוֹת כַּחֲלוֹם, כְּאִלּוּ לֹא הָיוּ! חָזַר לְהַתְחָלָה! מֵהֵיכָן מוֹצְאִים כֹּחוֹת לְהִתְגַּבֵּר עַל מַצָּב כָּזֶה? בִּלְתִּי אֶפְשָׁרִי.

וְעַכְשָׁו חַבְּרוּ אֶת שְׁנֵי הַצִּיּוּרִים יַחְדָּיו: אָדָם עָשִׁיר, בֵּן שֶׁל עֲשִׁירִים מִלֵּדָה, אִבֵּד אֶת כָּל רְכוּשׁוֹ. מָצָא אֶת הַכֹּחוֹת לִבְנוֹת אֶת עַצְמוֹ מֵחָדָשׁ, וְאָז שׁוּב אִבֵּד אֶת הַכֹּל! זֶה כְּבָר לֹא אֲנוֹשִׁי! אֵיזֶה אֶפְשָׁר לַעֲמֹד מוּל מַכָּה כָּזוֹ? הֵיכָן אֶפְשָׁר לִמְצוֹא כֹּחוֹת לְהִתְגַּבֵּר עַל דְּבָרִים כָּאֵלֶּה?

נִתְבּוֹנֵן בְּפָרָשַׁת "וַיֵּשֶׁב". יוֹסֵף הַצַּדִּיק עָבַר אֶת שְׁנֵי הַנִּסְיוֹנוֹת הָאֵלּוּ יָחַד! מֵהֵיכָן הָיוּ לוֹ כֹּחוֹת? הוּא נוֹלָד בֶּן שֶׁל מִלְיַארְדֵרִים, וְגַם מִשְׁפָּחָה מְיֻחֶסֶת! אַבָּא שֶׁל סַבָּא שֶׁלּוֹ הָיָה הָאִישׁ הֵכִי מְפֻרְסָם בָּעוֹלָם, אַבְרָהָם אָבִינוּ, צַדִּיק, עָשִׁיר, הָיָה

מֶלֶךְ עוֹלָם! סַבָּא שֶׁלּוֹ זֶה יִצְחָק אָבִינוּ, אַבָּא שֶׁלּוֹ זֶה יַעֲקֹב אָבִינוּ! כֶּסֶף, עֹשֶׁר, פְּנוּקִים! יוֹשֵׁב וְלוֹמֵד תּוֹרָה בְּכֵיף עִם אַבָּא שֶׁלּוֹ.

פִּתְאוֹם קוֹרְעִים אוֹתוֹ מֵהַכֹּל! זוֹרְקִים אוֹתוֹ לַבּוֹר, מוֹכְרִים אוֹתוֹ, עַל יְדֵי עֲרָבִים, לִהְיוֹת עֶבֶד בְּמִצְרַיִם! אֵין גַּם אֶפְשָׁרוּת לָצֵאת מִשָּׁם! אֵין תִּקְוָה! אַבָּא שֶׁלּוֹ לֹא יְחַפֵּשׂ אוֹתוֹ! הָאַחִים מְסַפְּרִים לוֹ כִּי יֹאמְרוּ לְאַבָּא שֶׁהוּא מֵת! אָז מָה יוֹעִיל כָּל הָעֹשֶׁר שֶׁל אַבָּא שֶׁלּוֹ אִם הוּא לֹא יְחַפֵּשׂ אַחֲרָיו?! וְכָךְ הוּא מִתְגַּלְגֵּל לִהְיוֹת עֶבֶד!

הַאִם יֵשׁ לָנוּ הַתְחָלָה שֶׁל מָשָׁג מָה הָעֵרֶךְ שֶׁל עֶבֶד בַּיָּמִים הָהֵם? זֶה לֹא שָׁכִיר שֶׁמְּקַבֵּל מַשְׂכֹּרֶת, דְּמֵי הַבְרָאָה וְפֶנְסְיָה, אֵין לוֹ כְּלוּם! הוּא שָׁוֶה פַּחוֹת מִזּוּג נַעֲלָיִם! הוּא רַק מְסְתַּכֵּל עַל הַבּוֹס שֶׁלּוֹ בְּצוּרָה שֶׁלֹּא מוֹצֵאת חֵן בְּעֵינָיו, מְיַד מוֹרִידִים לוֹ אֶת הָרֹאשׁ! אַף אֶחָד לֹא יִתְלוֹנֵן! אֵין וַעֲדָה לִזְכֻיּוֹת אָדָם! אַף אֶחָד לֹא מְחַפֵּשׂ אַחֲרָיו! אִם עִצְבֵּן אֶת הַבּוֹס אָז הוּא מֵת! עֶרְכּוֹ פָּחוֹת מִשֶּׁל כֶּלֶב!

יוֹסֵף הָיָה בְּנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ, מֵעֲשֵׂירֵי עוֹלָם, וְהוּא נֶהְפַּךְ לְעֶבֶד! בְּמִצְיאוּת כָּזוֹ לֹא הָיְתָה הַפְתָּעָה גְּדוֹלָה אִם הָיָה מִשְׁתַּגֵּעַ, אוֹ נִכְנַס לְדִכָּאוֹן עָמוֹק, אוֹ מִתְדַּרְדֵּר רוּחָנִית. אֲבָל יוֹסֵף בּוֹנֶה אֶת עַצְמוֹ עוֹד פַּעַם מֵחָדָשׁ! הוּא מַגִּיעַ לִהְיוֹת אַחֲרַאי עַל כָּל רְכוּשׁוֹ וּבֵיתוֹ שֶׁל פּוֹטִיפַר, שַׂר הַטַּבָּחִים.

שַׂר הַטַּבָּחִים זֶה לֹא "שֶׁף", "טַבָּח" מִלְּשׁוֹן לִטְבּוֹחַ! מוֹצִיא לַהוֹרֵג! זֶה הָיָה הָרָמַטְכָּ"ל, שַׂר הַבִּטָּחוֹן, מֵחֲשׁוּבֵי שָׂרָיו שֶׁל הַמֶּלֶךְ פַּרְעֹה! יוֹסֵף צוֹמֵחַ מֵעֶבֶד לִהְיוֹת יָד יְמִינוֹ שֶׁל הָאִישׁ מִסְפַּר 2 בְּמִצְרַיִם! וְהִנֵּה פִּתְאוֹם, רוֹקְמִים כְּנֶגְדּוֹ עֲלִילָה וְזוֹרְקִים אוֹתוֹ לְכֶלֶא שֶׁל עֲבָדִים! מַאֲסָר עוֹלָם בְּלִי אֶפְשָׁרוּת חֲנִינָה!

וְהִנֵּה הוּא יוֹצֵא! וְעוֹד אֵיזוֹ יְצִיאָה! "וַיְרִיצֻהוּ מִן הַבּוֹר", בֵּין לַיְלָה הוּא הוֹפֵךְ מֵעֶבֶד בַּכֶּלֶא לִסְגָן מֶלֶךְ הָעוֹלָם! מֵהֵיכָן שָׂאַב אֶת הַכֹּחוֹת הָאֵלֶּה לֹא לְהִשָּׁבֵר? מָה הַסּוֹד? אֲנַחְנוּ עוֹבְרִים הַרְבֵּה נִסְיוֹנוֹת וְאָנוּ נִשְׁבָּרִים הַרְבֵּה, מָה הַפַּטֶנְט לַחְזֹר חֲזָרָה?

אִם הַתּוֹרָה כָּתְבָה לִי אֶת כָּל הַסִּפּוּר שֶׁל יוֹסֵף, הַיְרִידָה וְהָעֲלִיָּה, וְהַיְרִידָה בַּשֵּׁנִית וְהָעֲלִיָּה מִמֶּנָּה, אֵין זֶה רַק כְּדֵי שֶׁנִּתְפַּעֵל וְנֹאמַר אֵיזֶה צַדִּיק הָיָה יוֹסֵף, אֶלָּא שֶׁנִּלְמַד מַשֶּׁהוּ לְגַבֵּי עַצְמֵנוּ. אֲנִי הַקָּטָן, גַּם אֵלַי זֶה שַׁיָּךְ. אָז אֲנִי רוֹצֶה וְצָרִיךְ

לָדַעַת, מָה הַכֹּחַ שֶׁל יוֹסֵף? מֵהֵיכָן הַכֹּחַ לָקוּם מִשְּׁתֵי נְפִילוֹת עָנָק? מֶלֶךְ שֶׁהָפַךְ לְעֶבֶד, וְשׁוּב לְמֶלֶךְ, וְשׁוּב לְעֶבֶד בְּמַאֲסָר עוֹלָם, וְשׁוּב לְמֶלֶךְ! כֵּיצַד הוּא לֹא נִשְׁבַּר בָּאֱמְצַע? אֲנָשִׁים בְּנִסְיוֹנוֹת כָּאֵלֶּה יָצְאוּ מִדַּעְתָּם, פְּשׁוּטוֹ כְּמַשְׁמָעוֹ! מֵהֵיכָן אָגַר יוֹסֵף אֶת הַכֹּחוֹת הַלָּלוּ?

בּוֹאוּ נִתְחַקֶּה אַחַר הַהִתְחָלָה שֶׁל הַנְּפִילָה הָרִאשׁוֹנָה. אֶחָיו דָּנִים אוֹתוֹ, פּוֹסְקִים שֶׁהוּא אָשֵׁם וְזוֹרְקִים אוֹתוֹ לַבּוֹר! כְּשֶׁזָּרְקוּ אוֹתוֹ לַבּוֹר, הוּא לֹא שָׂמַח וְרָקַד, לֹא בֵּרַךְ "בָּרוּךְ דַּיָּן הָאֱמֶת" וְקִבֵּל אֶת הַדִּין בְּאַהֲבָה, הוּא הָיָה נַעַר בֶּן 17, שֶׁגּוֹלָה עַד כַּמָּה אֶחָיו שׂוֹנְאִים אוֹתוֹ! הֵם מָכְרוּ אוֹתוֹ בְּ–20 כֶּסֶף.

כָּתוּב בְּתַרְגּוּם יוֹנָתָן כִּי הַסְּכוּם הִסְפִּיק לְכָל אָח לִקְנוֹת זוּג סַנְדָּלִים בִּלְבַד! רָצוּ לְהַרְאוֹת לוֹ כִּי אֵין כָּאן תַּאֲוַת מָמוֹן, הֵם פָּשׁוּט שׂוֹנְאִים אוֹתוֹ! "אַתָּה לֹא שָׁוֶה לָנוּ יוֹתֵר מָזוּג סַנְדָּלִים"! אֵיזוֹ שְׁבִירָה זוֹ! אָז הוּא בָּכָה. הוּא בָּכָה וְהִתְחַנֵּן לְרַחֲמִים, "אַתֶּם הָאַחִים שֶׁלִּי, תַּחְשְׁבוּ עַל אַבָּא, תַּחֲזִירוּ אוֹתִי"! כְּלוּם.

וְאָז מַגִּיעָה הַמְּכִירָה, כַּכָּתוּב: "וַיֵּשְׁבוּ לֶאֱכָל לֶחֶם וַיִּשְׂאוּ עֵינֵיהֶם וַיִּרְאוּ וְהִנֵּה אֹרְחַת יִשְׁמְעֵאלִים בָּאָה מִגִּלְעָד וּגְמַלֵּיהֶם נֹשְׂאִים נְכֹאת וּצְרִי וָלֹט הוֹלְכִים לְהוֹרִיד מִצְרָיְמָה". הָאַחִים יוֹשְׁבִים לְיַד הַבּוֹר לֶאֱכוֹל אֲרוּחַת צָהֳרַיִם לְקוֹל צְעָקוֹת וְהַבְּכִיוֹת שֶׁל אֲחֵיהֶם שֶׁבַּבּוֹר, כְּשֶׁהֵם מַבְחִינִים בְּשַׁיָּרָה שֶׁל יִשְׁמְעֵאלִים בְּדַרְכָּהּ לְמִצְרַיִם.

הַיִּשְׁמְעֵאלִים הָיוּ נוֹשְׂאִים מִטְעָן שֶׁל נְכֹאת וּצְרִי וָלֹט, שֶׁהֵם מִינֵי בְּשָׂמִים. רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ מְפָרֵשׁ מִיָּד עַל פָּסוּק זֶה: "לָמָּה פֵּרְסֵם הַכָּתוּב אֶת מַשָּׂאָם? לְהוֹדִיעַ מַתָּן שְׂכָרָן שֶׁל צַדִּיקִים, שֶׁאֵין דַּרְכָּן שֶׁל עַרְבִיִּים לָשֵׂאת אֶלָּא נֵפֶט וְעִטְרָן שֶׁרֵיחָן רַע, וְלָזֶה נִזְדַּמְּנוּ בְּשָׂמִים, שֶׁלֹּא יֵזֵק מֵרֵיחַ רַע". כְּבָר אָז עֲרָבִים הָיוּ מִתְעַסְּקִים עִם נֵפְט, דְּבָרִים מַסְרִיחִים! אָז מַדּוּעַ זִמֵּן לוֹ עֲרָבִים שֶׁעוֹסְקִים בִּבְשָׂמִים? כִּי לֹא הָיָה מַגִּיעַ לַצַּדִּיק לְהָרִיחַ רֵיחַ רַע, לָכֵן זִמֵּן לוֹ סוֹחֲרֵי בְּשָׂמִים. לֹא נִגְזַר עָלָיו לְהֵחָנֵק כָּל הַדֶּרֶךְ לְמִצְרַיִם.

מָה רַעְיוֹן הַבֹּשֶׂם? אָדָם שֶׁהָאַחִים שָׁלוֹ מָכְרוּ אוֹתוֹ לִהְיוֹת עֶבֶד לָנֶצַח, מְעַנְיֵן אוֹתוֹ בְּכָלָל אֵיזֶה רֵיחַ יֵשׁ בַּשָּׂק בְּדַרְכּוֹ לְשָׁם? אִם מִישֶׁהוּ יָבוֹא וְיֹאמַר לָנוּ: "תִּרְאֶה,

אֲנִי הוֹלֵךְ לְהָטִיס אוֹתְךָ לִלְבָנוֹן, לִהְיוֹת שָׁבוּי שֶׁל הַחִיזְבַּאלְלָה לְעוֹלָם, אֲבָל מָה? תָּטוּס לְשָׁם בְּמָטוֹס יָקָרְתִי, מַחְלָקָה רִאשׁוֹנָה! דַּיָּל אִישִׁי! אֲרוּחוֹת גּוּרְמֵה. אָמְנָם תִּהְיֶה שָׁבוּי שֶׁל חִיזְבַּאלְלָה, אֲבָל מַחְלֶקֶת עֲסָקִים בַּדָּרֶךְ לְשָׁם, עָלַי. מָה אַתָּה אוֹמֵר"? מָה נֹאמַר לוֹ? "שְׁמוֹר אֶת הַמָּטוֹס שֶׁלְּךָ וְאֶת מַחְלֶקֶת הָעֲסָקִים שֶׁלְּךָ לְעַצְמְךָ! תַּשְׁאִיר אוֹתִי בַּבָּיִת"! יוֹסֵף הוֹלֵךְ לִהְיוֹת עֶבֶד לְעוֹלָם, הַאִם מְעַנְיֵן אוֹתוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ רֵיחַ שֶׁל בֹּשֶׂם בַּדֶּרֶךְ? אֶת מִי זֶה מְעַנְיֵן בִּכְלָל?

וְהָאֱמֶת שֶׁזֶּה מְעַנְיֵן מְאֹד! וְזֶה מָה שֶׁיּוֹסֵף הֵבִין! יוֹסֵף וְאֶחָיו, כֻּלָּם הָיוּ עַבְדֵי ה'. כֻּלָּם יָדְעוּ שֶׁיֵּשׁ ה', כֻּלָּם חָשְׁבוּ שֶׁהֵם מְבִינִים מָה ה' רוֹצֶה. הָאַחִים שׁוֹפְטִים אֶת יוֹסֵף כְּדֵי לַעֲשׂוֹת רְצוֹן ה'. כְּשֶׁהָאַחִים מָכְרוּ אֶת יוֹסֵף, זֶה הָיָה אַחֲרֵי שֶׁהֵם עָשׂוּ דִּין תּוֹרָה. הֵם עָשׂוּ בֵּית דִּין יָחַד עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (הֵם צֵרְפוּ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּגֶזֶר הַדִּין), מָצְאוּ אוֹתוֹ אָשֵׁם בְּאַשְׁמַת דִּין "מוֹסֵר", וְהוּא חַיָּב מִיתָה. הֵם עוֹד עָשׂוּ לְפָנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין וְהִמְתִּיקוּ אֶת דִּינוֹ, הֵמִירוּ מִמָּוֶת לְעַבְדוּת. הֵם לֹא רָאוּ שֶׁעָשׂוּ עֲבֵרָה כָּלְשֶׁהִי בְּהַחְלָטָתָם.

כַּאֲשֶׁר הָאַחִים פּוֹגְשִׁים אֶת יוֹסֵף בְּמִצְרַיִם 20 שָׁנָה אַחֲרֵי, וְהוּא מִתְעַמֵּר בָּהֶם, אֲזַי הֵם עוֹשִׂים חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ מַדּוּעַ הַמֶּלֶךְ הַמִּצְרִי הַזֶּה מֵצִיק לָהֶם. הָיָה בָּרוּר לָהֶם כִּי הַדָּבָר נַעֲשָׂה מֵה', וַעֲלֵיהֶם לְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשֵׂיהֶם. הֵם חָזְרוּ 20 שָׁנָה אֲחוֹרָה לַמִּכְיָרָה, וְחָשְׁבוּ שֶׁאוּלַי לֹא הָיוּ צְרִיכִים לֶאֱכוֹל לְיַד הַבּוֹר, בִּזְמַן שֶׁהוּא בָּכָה לָהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו אֲבָל אֲשֵׁמִים אֲנַחְנוּ עַל אָחִינוּ אֲשֶׁר רָאִינוּ צָרַת נַפְשׁוֹ בְּהִתְחַנְּנוֹ אֵלֵינוּ וְלֹא שָׁמָעְנוּ עַל כֵּן בָּאָה אֵלֵינוּ הַצָּרָה הַזֹּאת". בְּמֶשֶׁךְ 20 שָׁנָה הֵם חָיוּ בְּלִי לַעֲשׂוֹת עֲבֵרָה אַחַת! קֹדֶשׁ קְדָשִׁים! הָיָה בָּרוּר לָהֶם שֶׁכָּל דָּבָר שֶׁהֵם עוֹשִׂים זֶה לְפִי דַּעַת תּוֹרָה, כִּי הֵם מַאֲמִינִים שֶׁיֵּשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְיֵשׁ דִּין וְיֵשׁ דַּיָּן! וְגַם יוֹסֵף מֵבִין אֶת זֶה.

כַּאֲשֶׁר יוֹסֵף מָכְנָס אֶל הַשַּׂק הוּא עוֹשֶׂה מִיַּד חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ. "זֶה מַגִּיעַ לִי! כִּי אֲנִי דִּבַּרְתִּי עֲלֵיהֶם לְשׁוֹן הָרַע, חָשַׁדְתִּי בָּהֶם בַּעֲרָיוֹת, בְּאֵבֶר מִן הָחַי, שֶׁהֵם מִתְעַמְּרִים בִּבְנֵי הַשִּׁפְחוֹת, הוֹצֵאתִי דִּבָּתָם רָעָה לְאַבָּא"! הוּא עָשָׂה חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ בַּמָּקוֹם, וּבָכָה. עִם עֲבֵרוֹת כְּאֵלּוּ מַגִּיעַ לוֹ עֹנֶשׁ שֶׁיִּמָּכֵר לְעַבְדוּת! וַאֲפִילּוּ ה' מַסְכִּים עִם הַדִּין שֶׁל הָאַחִים שֶׁלִּי! אָז מַדּוּעַ כָּל כָּךְ חָשׁוּב לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִדְאֹג בְּדִיּוּק מָה

יִהְיֶה הַמְטַהֵר אֲוִיר אֶצְלִי בַּחֲדָר? מָה אִכְפַּת לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִמֶּנִּי? אִם אֲנִי הוֹלֵךְ לְהַמָּכֵר לְעַבְדוּת, וְזֶה הָעֹנֶשׁ שֶׁמַּגִּיעַ לִי, אָז מַדּוּעַ ה׳ שָׂם לִי בּשֶׂם בַּשָּׂק? זֶה לֹא מִסְתַּדֵּר לִי, אִם מַגִּיעַ עֹנֶשׁ, אָז עַד הַסּוֹף!

וְאָז הוּא מֵבִין, בִּזְכוּת הָרֵיחַ שֶׁל הַבּשֶׂם, כִּי אֵין כָּאן עֹנֶשׁ בִּכְלָל. הַכֹּל מְכֻוָּן מִשָּׁמַיִם, הַכֹּל בְּדִקְדּוּק אִישִׁי. ה׳ יִתְבָּרַךְ לֹא עוֹזֵב אוֹתְךָ לְעוֹלָם! גַּם אִם הִגַּעְתָּ לַתַּחְתִּית הָעֲמֻקָּה בְּיוֹתֵר, ה׳ יִתְבָּרַךְ אִתְּךָ! הוּא לֹא עָזַב אוֹתְךָ וְלוּ לִשְׁנִיָּה אַחַת! יֵשׁ לְךָ הַשְׁגָּחָה בְּדִקְדּוּק וּבְדִיּוּק עַד לְרָמָה שֶׁל מָה תָּרִיחַ בַּדֶּרֶךְ. אָז אֵיךְ אַתָּה חוֹשֵׁב שֶׁה׳ הִפְקִיר אוֹתְךָ?

אָנוּ לֹא מַשְׂכִּילִים כְּמוֹ יוֹסֵף לְהָרִיחַ אֶת הַבּשֶׂם. לִרְאוֹת אֶת כָּל הַנִּסִּים שֶׁה׳ עוֹשֶׂה עֲבוּרֵנוּ בְּתוֹךְ הַנִּסְיוֹנוֹת וְהַנְּפִילוֹת. ה׳ מְפַזֵּר אֶת הַבּשֶׂם אֲבָל אָנוּ לֹא מְרִיחִים אוֹתוֹ, כִּי אָנוּ שְׁקוּעִים בַּצָּרוֹת עַצְמָן. אָדָם אַחֵר שֶׁהָיָה עוֹבֵר מָה שֶׁיּוֹסֵף עָבַר, לֹא הָיָה אִכְפַּת לוֹ מֵהָרֵיחַ שֶׁל הַבּשֶׂם, כִּי הוּא הוֹלֵךְ לְהִמָּכֵר לְעַבְדוּת לַנֶּצַח! הוּא הָיָה נִכְנָס לְדֶכָּאוֹן, וְהוּא הָיָה נִשְׁאַר עֶבֶד עַד יוֹם מוֹתוֹ. הוּא לֹא הָיָה יוֹצֵא לַחָפְשִׁי בַּשֵּׁנִית. אֲבָל כְּשֶׁיּוֹסֵף הֵרִיחַ אֶת הַבּשֶׂם, הוּא קִבֵּל כֹּחוֹת מְחֻדָּשִׁים, הוּא הִרְגִּישׁ שֶׁה׳ כָּל הַזְּמַן נִמְצָא בִּמְחִצָּתוֹ.

10 כְּשֶׁשָּׂמוּ אוֹתוֹ בַּשּׁוּק לִמְכִירָה, הוּא חִיֵּךְ לָעוֹבְרִים וְשָׁבִים. יָשְׁבוּ לְיָדוֹ עוֹד אֲנָשִׁים מִסְכְּנִים, זֶה נָחְתַּךְ מֵעַזָּה וְזֶה מִלּוּב וּמוֹכְרִים אוֹתָם לַעֲבָדִים! הֵם שְׁקוּעִים בְּדֶכָּאוֹן, בּוֹכִים עַל שֶׁנִּקְרְעוּ מֵהַמִּשְׁפָּחָה וּמֵהַיְלָדִים שֶׁלֹּא יִרְאוּ יוֹתֵר לְעוֹלָם, מִבַּעֲלֵי מִשְׁפָּחָה הָפְכוּ לַעֲבָדִים. וְרַק יוֹסֵף עוֹמֵד וּמְחַיֵּךְ, חוֹשֵׁב לְעַצְמוֹ "ה׳ אִתִּי".

רָאָה אוֹתוֹ פּוֹטִיפַר שַׂר הַטַּבָּחִים, אָמַר לְעַצְמוֹ: "סוֹף סוֹף עֶבֶד שֶׁאֵין לוֹ פַּרְצוּף תִּשְׁעָה בְּאָב, בּוֹא אִתִּי". וְכֵן בַּפַּעַם הַשְּׁנִיָּה, הֶעֱלִילוּ עָלָיו וְהִשְׁלִיכוּ אוֹתוֹ לַכֶּלֶא. אֵיךְ נִרְאִים פָּנָיו שֶׁל אָדָם שֶׁקִּבֵּל מַאֲסָר עוֹלָם לְלֹא חֲנִינָה? וְהוּא מְחַיֵּךְ וְשָׂמֵחַ, אוֹמֵר לְעַצְמוֹ: "ה׳ אִתִּי". רָאָה אוֹתוֹ רֹאשׁ הַסּוֹהֲרִים, מִנָּה אוֹתוֹ לַמְנַהֵל עַל שְׁאָר הָאֲסִירִים! מַדּוּעַ? כִּי הוּא כָּל הַזְּמַן הִרְגִּישׁ אֶת ה׳ יִתְבָּרַךְ, בִּגְלַל הַבּשֶׂם שֶׁהוּא הֵרִיחַ בַּהַתְחָלָה.

זֶה מָה שֶׁיּוֹסֵף הַבִּין, וְלָכֵן הוּא זָכָה לִהְיוֹת שַׁלִּיט עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם, שֶׁזֶּה הָיָה שִׁלְטוֹן עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ. כָּל הָעַמִּים הַזָּרִים שֶׁהֶאֱמִינוּ בְּעַצְמָם בִּלְבַד, וְשֶׁעָלֵיהֶם נֶאֱמַר: "וְאָמַרְתָּ בִּלְבָבֶךָ כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחַיִל הַזֶּה", כֻּלָּם בָּאוּ וּמָכְרוּ אֶת עַצְמָם לַעֲבָדִים לְיוֹסֵף. הֵם מָכְרוּ אֶת עַצְמָם! מַדּוּעַ? כִּי הֵם שָׂכְחוּ שֶׁיֵּשׁ הַשְׁגָּחָה פְּרָטִית. מִי שֶׁחוֹשֵׁב "אֲנִי אֶסְתַּדֵּר בְּכֹחוֹת עַצְמִי", כְּמוֹ שֶׁהֵם חָשְׁבוּ, יִמְצָא אֶת עַצְמוֹ נִמְכָּר לְעַבְדוּת מִרְצוֹנוֹ.

אֲבָל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אָז אֲפִילוּ שֶׁהוּא כְּבָר יִהְיֶה עֶבֶד בַּפַּעַל, ה' יוֹצִיא אוֹתוֹ מִשָּׁם! בְּרֶגַע אֶחָד! זֶה "וַיְרִיצֻהוּ מִן הַבּוֹר". זֶה מָה שֶׁאָנוּ צְרִיכִים לָקַחַת אֵלֵינוּ, זֶה מוּסַר הַהַשְׁכֵּל מִסִּפּוּרוֹ שֶׁל יוֹסֵף. זֶה לֹא קָרָה רַק לְיוֹסֵף, זֶה קוֹרֶה בְּכָל דּוֹר וְדוֹר. ה' נוֹתֵן מַכּוֹת, וּבְתוֹךְ הַמַּכּוֹת הוּא מְסַגֵּר בֹּשֶׂם, כְּדֵי שֶׁנָּבִין שֶׁמַּטָּרַת הַמַּכּוֹת הִיא לֹא לְהַכְאִיב לָנוּ, אֶלָּא שֶׁנִּמְצָא אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּתוֹךְ הַמַּכָּה, וְנֵצֵא מִמֶּנָּה לְחֵירוּת, זֶה חַג הַחֵרוּת הָאֲמִתִּי. הָבָה נִלְמַד מִיּוֹסֵף, הָבָה נָרִיחַ אֶת הַבֹּשֶׂם!

מִקֵּץ

פָּרָשַׁת "מִקֵּץ" מַתְחִילָה בַּמִּלִּים: "וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפַרְעֹה חֹלֵם". מַסְבִּירִים חֲזַ"ל כִּי זֶה שְׁנָתָיִם יָמִים שֶׁהַמֶּלֶךְ חוֹלֵם אֶת אוֹתָם חֲלוֹמוֹת וְאִישׁ לֹא מַצְלִיחַ לִפְתֹּר אוֹתָם, מָה שֶׁהֵעִיב עַל רוּחוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ. כְּשֶׁשָּׁמַע פַּרְעֹה שֶׁיֵּשׁ לוֹ בַּמַּאֲסָר עֶבֶד עִבְרִי שֶׁיָּכוֹל לִפְתֹּר לוֹ אֶת הַחֲלוֹם, מִיַּד כָּתוּב: "וַיִּשְׁלַח פַּרְעֹה וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף וַיְרִיצֻהוּ מִן הַבּוֹר וַיְגַלַּח וַיְחַלֵּף שִׂמְלֹתָיו וַיָּבֹא אֶל פַּרְעֹה"! הֵרִיצוּ אוֹתוֹ מֵהַבּוֹר, גִּלְּחוּ אוֹתוֹ, קִלְּחוּ אוֹתוֹ, בְּגָדִים חֲדָשִׁים וּמַהֵר אֶל הַמֶּלֶךְ.

וְהִנֵּה מַגִּיעַ לְפָנָיו יוֹסֵף, וּפַרְעֹה מַחְלִיט לְנַסּוֹת, אוּלַי מַזָּלוֹ יִהְיֶה שׁוֹנֶה עִם הַיֶּלֶד הַזֶּה.

"תִּשְׁמַע, יֵשׁ לִי שְׁנֵי חֲלוֹמוֹת כְּבָר שְׁנָתַיִם, בָּרֹאשׁוֹן אֲנִי הוֹלֵךְ עַל יָד הַיְאוֹר, וְהִנֵּה יוֹצְאוֹת מִמֶּנּוּ 7 פָּרוֹת שְׁמֵנוֹת, בְּרִיאוֹת וְיָפוֹת. פִּתְאוֹם יוֹצְאוֹת 7 פָּרוֹת, כָּלָן עֲצֻמוֹת, וּבוֹלְעוֹת אֶת הַשְּׁמֵנוֹת וְנִשְׁאֲרוֹת עֲצֻמוֹת! זֶה הַחֲלוֹם הָרִאשׁוֹן". "וּמָה הַחֲלוֹם הַשֵּׁנִי"? "אֲנִי הוֹלֵךְ עַל יָד הַיְאוֹר, וְהִנֵּה צוֹמְחוֹת 7 שִׁבֳּלִים יָפוֹת. וּפִתְאוֹם יוֹצְאוֹת 7 שִׁבֳּלִים רָעוֹת וּבוֹלְעוֹת אוֹתָן, וְנִשְׁאֲרוֹת רָעוֹת. מָה זֶה אָמוּר לְהַבִּיעַ"?!

עָנָה לוֹ יוֹסֵף: "קוֹדֶם כָּל שְׁנֵי הַחֲלוֹמוֹת הֵן בְּעֶצֶם אוֹתוֹ חֲלוֹם. יְהִיוּ כָּאן 7 שָׁנִים שֶׁל שֶׂפַע! כֻּלָּם יִרְצוּ שִׂתֵּי מְכוֹנִיּוֹת, אַרְבָּעָה פֶּלֶאפוֹנִים, פְּלַאזְמָה בְּכָל חֶדֶר. חֲפָשׂוֹת בְּמִלּוֹנוֹת 5 כּוֹכָבִים עִם בְּרֵכָה אוֹלִימְפִּית. וְאַחֲרֵי זֶה 7 שָׁנוֹת מִתּוּן! אִינְפְּלַצְיָה! רָעָב! לֹא יִהְיֶה מָה לֶאֱכוֹל, מָה לִשְׁתּוֹת! יִהְיוּ כָּאן הַפְגָּנוֹת, מִילְיוֹנֵי אֲנָשִׁים יֵצְאוּ לָרְחוֹבוֹת שֶׁל מִצְרַיִם! יִהְיֶה מַצָּב כָּל כָּךְ קָשֶׁה, שֶׁאַף אֶחָד לֹא יִזְכּוֹר אֶת הַ-7 הַשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת מֵרֹב הַקֹּשִׁי"!

יוֹסֵף מַצִּיעַ לָקַחַת אִישׁ חָכָם וִימַנּוּ אוֹתוֹ אַחֲרַאי עַל הָאוֹצָרוֹת. הוּא יְסַפֵּק לָאֶזְרָחִים בְּמֶשֶׁךְ הַ־7 הַשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת רַק מָה שֶׁצָּרִיךְ כְּדֵי לְהִתְקַיֵּם. אָדָם לֹא צָרִיךְ 4 פְּלַאזְמוֹת! קְצָת אֹכֶל לֶאֱכוֹל, קְצָת שְׁתִיָּה לִשְׁתּוֹת, מַסְפִּיק! כָּל הַשְּׁאָר יִדְחֲפוּ לְמַחְסָנִים. כְּשֶׁיִּגָּמְרוּ הַ־7 הַשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת, וְכָל הַמִּדִינוֹת מִסָּבִיב יִגְוָעוּ מֵרָעָב, לְמִצְרָיִם יִהְיֶה אֹכֶל.

פַּרְעֹה הִתְלַהֵב מֵהַפִּתָּרוֹן וּמִנַּה אֶת יוֹסֵף לִסְגָנוֹ, וּבְעֶצֶם לְמֶלֶךְ בַּפּוֹעַל, כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר לוֹ: "אַתָּה תִּהְיֶה עַל בֵּיתִי וְעַל פִּיךָ יִשַּׁק כָּל עַמִּי רַק הַכִּסֵּא אֶגְדַּל מִמְּךָ", בְּמִלִּים אֲחֵרוֹת אַתָּה תִּהְיֶה הַשַּׁלִּיט בַּפּוֹעַל, אֲנִי אַחְזִיק רַק בַּכִּסֵּא, בַּתֹּאַר "מֶלֶךְ".

מָה הַמֶּסֶר אֵלֵינוּ בַּדּוֹר שֶׁלָּנוּ מִכָּל הַסִּפּוּר הַזֶּה? אָז בּוֹאוּ נִתְחַקֶּה שׁוּב אַחַר כָּל הַסִּפּוּר, עַל דֶּרֶךְ הַדְּרָשׁ.

בְּפָרָשַׁת בְּרֵאשִׁית מְסֻפָּר עַל חַוָּה שֶׁיָּלְדָה לְאָדָם שְׁנֵי יְלָדִים אֶת קַיִן וְהֶבֶל, עִם הֶבְדֵּל אֶחָד בַּתֹּאוּר: "וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן וַתֹּאמֶר קָנִיתִי אִישׁ אֶת ה'. וַתֹּסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל וַיְהִי הֶבֶל רֹעֵה צֹאן וְקַיִן הָיָה עֹבֵד אֲדָמָה".

כָּתוּב בַּגְּמָרָא: תָּנוּ רַבָּנָן 3 שְׁתָּפִין יֵשׁ בָּאָדָם - הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָבִיו וְאִמּוֹ. הָאַבָּא וְהָאִמָּא יוֹצְרִים אֶת הַגּוּף, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹסִיף אֶת הַנְּשָׁמָה. "קַיִן" זֶה הַגּוּף 'עוֹבֵד אֲדָמָה', הוּא בָּא מִן הָאֲדָמָה, וְאוֹתוֹ נוֹשֵׂאת הָאִשָּׁה בְּגוּפָהּ וְלָכֵן כָּתוּב: "וַתַּהַר". "הֶבֶל" הוּא הַנְּשָׁמָה (כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים 'הֶבֶל רוּחַ'), וְלָכֵן כָּתוּב עָלָיו: "וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת", הַנְּשָׁמָה הִיא תּוֹסֶפֶת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַגּוּף הַנּוֹלָד. אִם כֵּן, "יוֹסֵף" מְסַמֵּל אֶת הַנְּשָׁמָה, "הַתּוֹסֶפֶת" שֶׁה' נוֹתֵן לַגּוּף בָּעוֹלָם הַזֶּה.

סִפּוּר יוֹסֵף וּפַרְעֹה הוּא הַמַּלְחָמָה שֶׁל הַנְּשָׁמָה שֶׁלָּנוּ בְּיֵצֶר הָרַע. הַנְּשָׁמָה שֶׁלָּנוּ מַגִּיעָה מִתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד. מִי הָיָה הָאָדָם שֶׁדִּיּוֹקְנוֹ הָיָה עַל כִּסֵּא הַכָּבוֹד? יַעֲקֹב אָבִינוּ! לָכֵן נִשְׁמַת הָאָדָם שֶׁחֲצוּבָה מִתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד הִיא בָּאָה מִתַּחַת פָּנָיו שֶׁל יַעֲקֹב, וְשַׁיָּכֶת לְ"בֵּית יַעֲקֹב".

מֵהֵיכָן יוֹסֵף הִגִּיעַ? מִ"בֵּית יַעֲקֹב". שֶׁנֶּאֱמַר: "אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף", שֶׁיּוֹסֵף עָבַר מָה שֶׁעָבַר אָבִיו, מִמֶּנּוּ יָצָא, וְכֵן הַנְּשָׁמָה "יוֹסֵף" בָּאָה "מִבֵּית יַעֲקֹב", כְּלוֹמַר מִתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד.

הַנְּשָׁמָה יוֹרֶדֶת לְתוֹךְ הָעוֹלָם שֶׁלָּנוּ, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת בּוֹר. בַּהַתְחָלָה יֵשׁ חֹשֶׁךְ, הַתִּינוֹק הַנִּמְצָא בְּרֶחֶם אִמּוֹ וְיוֹצֵא אֶל הָעוֹלָם. הַדַּעַת מִצְטָרֶפֶת רַק שְׁנָתַיִם שָׁלוֹשׁ אַחֲרֵי.

וְזוֹ כַּוָּנַת הַכָּתוּב: "לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ", מִיַּד כְּשֶׁהַתִּינוֹק יוֹצֵא מִפֶּתַח רֶחֶם אִמּוֹ, הַיֵּצֶר מִתְנַפֵּל אֵלָיו וְחוֹטֵף אוֹתוֹ לִזְרוֹעוֹתָיו, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיִּשְׁלַח פַּרְעֹה וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף וַיָּרִיצֻהוּ מִן הַבּוֹר". פַּרְעֹה, שֶׁהוּא יֵצֶר הָרַע, מוֹצִיא אֶת הַנְּשָׁמָה מִן הַבּוֹר וְיָשָׂר מַכְנִיסוֹ לְעוֹלָם הַשֶּׁקֶר שֶׁבִּשְׁלִיטָתוֹ, הַנִּקְרָא "חֲלוֹם". הוּא מַצִּיעַ לָנוּ חֲלוֹם!

וּמָה הַחֲלוֹם? 7 פָּרוֹת. מָה הַפֵּרוּשׁ שֶׁל 7 פָּרוֹת? כְּנֶגֶד 70 שָׁנָה שֶׁאָדָם חַי בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁנֶּאֱמַר: "יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה". יֵצֶר הָרַע מַצִּיעַ לָנוּ 70 שָׁנָה בָּהֶן נִחְיֶה כִּבְהֵמָה. הַבְּהֵמָה חַיָּה בִּלְי דְּאָגוֹת, בִּלְי חֶשְׁבּוֹנוֹת, אֵין לָהּ בָּעַל, אֵין לָהּ יְלָדִים, אֵין לָהּ מַשְׁכַּנְתָּא, אוֹכֶלֶת הֵיכָן שֶׁהִיא רוֹצָה, שׁוֹתָה הֵיכָן שֶׁהִיא רוֹצָה, הוֹלֶכֶת עִם מִי שֶׁהִיא רוֹצָה, חַיִּים נֶהְדָּרִים וְחַסְרֵי דְּאָגָה! לֹא רוֹצָה לִחְיוֹת 70 שָׁנָה כָּאֵלֶּה?

יֵשׁ הַרְבֵּה אֲנָשִׁים שֶׁמְּאַמְּצִים אֶת הַחֲלוֹם הַזֶּה. אֲנִי רוֹאֶה הַרְבֵּה אֲנָשִׁים אוֹכְלִים בְּדוּכָן פָּלָאפֶל בַּעֲמִידָה כְּמוֹ סוּס. פַּרְעֹה, הוּא יֵצֶר הָרַע, אוֹמֵר לָאָדָם "תִּחְיֶה כְּמוֹ בְּהֵמָה, תֶּהֱנֶה, '7 פָּרוֹת', 70 שָׁנָה תֹּאכַל וְתִשְׁתֶּה בִּלְי חֶשְׁבּוֹן, 'אָכוֹל וְשָׁתוֹ כִּי מָחָר נָמוּת'".

עוֹנֶה יוֹסֵף לְפַרְעֹה (עוֹנֶה הַנְּשָׁמָה לְיֵצֶר הָרַע): "בּוֹא אֲנִי אוֹמַר לְךָ מָה הַפִּתָּרוֹן שֶׁל חֲלוֹמְךָ, בּוֹא אֲנִי אַגִּיד לְךָ מָה יוֹצֵא מֵהַשֶּׁקֶר הַזֶּה, כִּי אַחֲרֵי '7 הַפָּרוֹת הַטּוֹבוֹת', בָּאוֹת '7 הַפָּרוֹת הָרָעוֹת' – 7 מְדוֹרֵי גֵּיהִנֹּם! וְאַתֶּם יוֹדְעִים מָה הַגֵּיהִנֹּם שֶׁלּוֹ? יִפְתְּחוּ לוֹ אֶת הַשְּׁעָרִים שֶׁל גַּן עֵדֶן, וְיַדְגִּישׁוּ אֶת הַפַּרְצוּף שֶׁלּוֹ לַשָּׁמָשָׁה וְיֹאמְרוּ לוֹ: "אַתָּה רוֹאֶה? אֶת זֶה יְכֹלֶת לְהַרְוִיחַ! וְאֵין לְךָ מִזֶּה כְּלוּם"! וְהוּא נִשְׁאָר בַּחוּץ, הַפַּרְצוּף מָרוּחַ עַל הַשְּׁמָשָׁה, זֶה גֵּיהִנֹּם!

הוּא כָּל כָּךְ יִתְאַוֶּה לְהִכָּנֵס בִּפְנִים, אַךְ הוּא לֹא יוּכַל! וְהַצַּעַר שֶׁיִּהְיֶה לוֹ, הוּא לֹא יִזְכּוֹר אֶת כָּל הַ־70 שָׁנָה שֶׁהָיָה פֹּה, שֶׁאָכַל וְשָׁתָה וְנֶהֱנָה, כִּי זֶה כְּלוּם לְעֻמַּת שְׁנִיָּה אַחַת שֶׁל הֲנָאָה שֶׁהוּא יִרְאֶה מֵעֵבֶר לַשְּׁמָשָׁה וְלֹא יוּכַל לָגַעַת! וְהוּא פִּסְפֵּס אֶת זֶה! זֶה הַגֵּיהִנֹּם הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר שֶׁיָּכוֹל לִהְיוֹת! זֶה ה־7 הַפָּרוֹת הָרָעוֹת! וְהַ־70 שָׁנָה שֶׁחָגַגְתָּ פֹּה? "וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבָּנָה"! וְהָאָדָם מָרוּחַ שָׁם עַל הַשְּׁמָשָׁה וּבוֹכֶה: "בִּשְׁבִיל מָה מָכַרְתִּי אֶת כָּל זֶה? בִּשְׁבִיל מָנָה פָּלָאפֶל? אֲנִי לֹא נוֹרְמָאלִי!".

וְאִם פַּרְעֹה רוֹאֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֵסֶק עִם אֲנָשִׁים קְצָת יוֹתֵר נוֹרְמָאלִיִּים, עוֹמֵד מוּלוֹ אָדָם שֶׁאֵינוֹ טִיפּוּס שֶׁל מִסְעָדוֹת פְּאֵר וּמוֹעֲדוֹנֵי לַיְלָה, אֶלָּא מִתְחַתֵּן בְּגִיל צָעִיר, מֵקִים בָּיִת, מְיַשֵּׁב, יֵשׁ לוֹ פַּרְנָסָה, אָדָם יַצִּיב, נוֹרְמָאלִי, אוֹכֵל בִּישִׁיבָה עִם סַכִּין וּמַזְלֵג, הַכֹּל בְּסֵדֶר! אֵיךְ אֲנִי תּוֹפֵס אֶחָד כָּזֶה? אַצִּיעַ חֲלוֹם אַחֵר.

מָה זֶה שִׁבּוֹלִים? קֶמַח! קֶמַח זֶה כֶּסֶף! וְאָמְרוּ אֲבוֹתֵינוּ: "אִם אֵין קֶמַח אֵין תּוֹרָה", אַתָּה תַּעֲבֹד אֶת ה', אַתָּה יֵשׁ לְךָ רֹאשׁ טוֹב עַל הַכְּתֵפַיִם, לֹא רוֹצֶה לִחְיוֹת כְּמוֹ בְּהֵמָה. אֲבָל אַתָּה יוֹדֵעַ מָה, צָרִיךְ לֶאֱכוֹל כְּדֵי לְהִתְקַיֵּם, לֵךְ תַּעֲבֹד קְצָת, תַּרְוִיחַ 1,000 2,000... חָמֵשׁ, עֶשֶׂר, חֲמִשִּׁים... (זֶה אַף פַּעַם לֹא נִגְמָר), שְׁמֹר לַיְלָדִים, לַנְּכָדִים, מִסְכְּנִים אֵין לָהֶם מָה לֶאֱכוֹל, יֵשׁ אֲנָשִׁים עוֹבְדִים מִסְכְּנִים, בְּקִשְׁי יֵשׁ לְכָל יֶלֶד לִקְנוֹת לְעַצְמוֹ עִיר, צָרִיךְ לַעֲבוֹד! מִצִּאוּת הַחַמָּה עַד צֵאת הַנְּשָׁמָה! כֶּסֶף! כֶּסֶף! 7 שִׁבּוֹלִים טוֹבוֹת.

עוֹנֶה לוֹ יוֹסֵף (אוֹמֶרֶת הַנְּשָׁמָה): "זֶה אוֹתוֹ חֲלוֹם! אַתָּה חוֹשֵׁב שֶׁאֲנִי פְּרַאייֶר? אִם אֲנִי לֹא חַי כְּמוֹ בְּהֵמָה, תִּתְפֹּס אוֹתִי בְּתַאֲוַת מָמוֹן? גַּם כָּאן יֵשׁ '7 שִׁבּוֹלִים רָעוֹת', גַּם כָּאן הַבָּחוּר שֶׁיֵּלֵךְ אַחֲרֵי הַכֶּסֶף, יִקְחוּ אוֹתוֹ לְמַעְלָה וְיַדְבִּיקוּ אוֹתוֹ לַשְּׁמָשָׁה. וְגַם הוּא יִרְאֶה וְיֹאכַל אֶת הַלֵּב... לֹא רוֹצֶה"!

אוֹמֵר פַּרְעֹה "וְעַתָּה? נוּ, נוּ, אָז מָה אַתָּה מַצִּיעַ? מָה אַתָּה חוֹשֵׁב שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה הוּא בֶּאֱמֶת"?

וְהַתְּשׁוּבָה: "יֵרֶא פַּרְעֹה אִישׁ נָבוֹן וְחָכָם וִישִׁיתֵהוּ עַל אֶרֶץ מִצְרָיִם". אָדָם חָכָם יְמַלֵּא אֶת הָאוֹצָרוֹת שֶׁלּוֹ בְּ־'7 הַשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת', בְּ־70 הַשָּׁנָה שֶׁהוּא חַי. הוּא יֹאכַל וְיִשְׂתֶּה וְיִשַּׂן, וְהוּא יִתְחַתֵּן וְיָקִים בַּיִת כִּי צָרִיךְ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא רוֹצֶה שֶׁכָּל

חַיֵּי הָאָדָם יִהְיוּ בְּסִגּוּפִים, וְשֶׁיִּלְמְדוּ תּוֹרָה בְּלִי לֶאֱכוֹל וּבְלִי לִשְׁתּוֹת וּבְלִי לִישׁוֹן. זֶה רַק מַלְאַךְ יָכוֹל, וּמַלְאָכִים יֵשׁ לוֹ כְּבָר לְמַעְלָה מַסְפִּיק. מִלְיָארְדִים שֶׁל מַלְאָכִים יֵשׁ לוֹ!

"אֲנִי לֹא מְחַפֵּשׂ מַלְאַךְ! אֲנִי מְחַפֵּשׂ אָדָם עִם נְפִילוֹת! הָאָדָם שֶׁהוּא רָעֵב, שֶׁהוּא צָמֵא, שֶׁהוּא עָיֵף, שֶׁהוּא חוֹלֶה, וַאֲפִילוּ כָּךְ הוּא עוֹבֵד אוֹתִי! זֶה יוֹתֵר מִמַּלְאָךְ! זוֹ לֹא חָכְמָה לְאָדָם שֶׁאֵין לוֹ דְּאָגוֹת שֶׁיַּעֲבֹד אוֹתִי, אֲנִי רוֹצֶה אֶחָד שֶׁקָּשֶׁה לוֹ! שֶׁהוּא עוֹבֵד אוֹתִי הַרְבֵּה פַּחוֹת מֵהַמַּלְאָךְ בָּהֶסְפֵּק וּבַצּוּרָה, אַךְ זֶה הַרְבֵּה יוֹתֵר בִּשְׁבִילִי".

אָז אֲנִי אוֹכֵל וְאֶשְׁתֶּה מָה שֶׁצָּרִיךְ בְּ-7' הַשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת', כְּלוֹמַר בְּ-70 הַשָּׁנָה שֶׁאֲנִי כָּאן. אֲנִי לֹא צָרִיךְ 4 פְּלַאזְמוֹת עַל הַקִּיר וּמָנָה שׁוּאַרְמָה כָּל יוֹם, אֲנִי צָרִיךְ מְעַט כְּדֵי לְהִתְקַיֵּם. הִתְקַיַּמְתִּי? בְּכָל שְׁאָר הַזְּמַן הַכֹּחַ וְהַמַּשְׁאַבִּים, אֲמַלֵּא אֶת הָאוֹצָרוֹת שֶׁלִּי בְּמִצְווֹת, בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים, בִּתְפִלּוֹת, קַדִּישִׁים, שְׁעוּרֵי תּוֹרָה!

וְאָז, כְּשֶׁיִּגְמְרוּ '7 הַשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת', שֶׁיִּגְמְרוּ הַ-70 שָׁנָה שֶׁלִּי בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְהִנֵּה מַעֲלִים אוֹתִי לְמַעְלָה, וַאֲנִי רוֹאֶה אֶת הֶחָבֵר שֶׁלִּי שֶׁקִּנֵּאתִי בּוֹ, שֶׁחַי 70 שָׁנָה כִּבְהֵמָה, וְאָכַל מָה שֶׁהוּא רָצָה, וְשָׁתָה מָה שֶׁהוּא רָצָה, וְיָצָא עִם מִי שֶׁהוּא רָצָה, וְהוּא מֻדְבָּק לַשְּׁמָשָׁה מִצַּד יָמִין! וְהִנֵּה אֲנִי מִסְתַּכֵּל לִשְׂמֹאלִי, וְזֶה הֶחָבֵר שֶׁלִּי שֶׁהָיוּ לוֹ 4 מְכוֹנִיּוֹת, וּ-8 פֶּלֶאפוֹנִים, וַ-10 מַחְשֵׁבִים, וְקִנֵּאתִי בּוֹ, וְהוּא מֻדְבָּק לַשְּׁמָשָׁה מִצַּד שְׂמֹאל! וַאֲנִי? מַכְנִיסִים אוֹתִי פְּנִימָה! פּוֹתְחִים לִי אֶת הַשְּׁעָרִים! וְהָעִינַיִם שֶׁלָּהֶם יוֹצְאוֹת מִמְּקוֹמָן מִקִּנְאָה!

יֵשׁ פָּאְרְקִים שֶׁל מִשְׂחַקֵּי יְלָדִים עִם מִתְקָנִים רַבִּים. אָדָם קוֹנֶה בַּכְּנִיסָה "כֶּסֶף" שֶׁל הַמָּקוֹם, וְעִם הַשְּׁטָרוֹת הַלָּלוּ הוּא יָכוֹל לַעֲלוֹת עַל הַמִּתַּקְנִים. 'לַמִּתְקָנִים' שֶׁל גַּן עֵדֶן מְשַׁלְּמִים בְּמִצְווֹת. וַאֲנִי הֵבֵאתִי הַרְבֵּה מִצְווֹת! מִלֵּאתִי אֶת הַמַּחְסָנִים בָּהֶן! יֵשׁ לִי 'מָה לֶאֱכוֹל בְּשֶׁבַע הַשָּׁנִים הָרָעוֹת'!

עוֹנֶה פַּרְעֹה: "חָכָם אַתָּה! זוֹ בְּדִיּוּק הָאֱמֶת"! לָכֵן פַּרְעֹה קָרָא לְיוֹסֵף "צָפְנַת פַּעְנֵחַ": פְּעַנַּחְתָּ אֶת הַצֹּפֶן! הֵבַנְתָּ אֶת כָּל הַתַּרְגִּיל שֶׁלִּי! לְהָסִית אוֹתְךָ לְבַזְבֵּז אֶת הַשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת מִבְּלִי לַחְשֹׁב עַל הַשָּׁנִים הָרָעוֹת! כְּדֵי שֶׁלְּשָׁם תַּגִּיעַ רָעֵב!

וְלָכֵן, כֵּיוָן שֶׁעָלִיתָ עָלַי, רַק הַכִּסֵּא אֶגְדַּל מִמֶּךָּ - פֵּרוּשׁ שֶׁהַנְּשָׁמָה שֶׁלִּי עוֹלָה חֲזָרָה לִהְיוֹתָהּ שָׁהִיא בָּאָה מִשָּׁם, מִתַּחַת לְכִסֵּא הַכָּבוֹד! אָז "רַק כִּסֵּא הַכָּבוֹד אֶגְדַּל מִמֶּךָּ", אַתָּה חוֹזֵר בְּדִיּוּק לִהְיוֹתָן שֶׁבָּאתָ, שָׁלֵם וּמָשְׁלָם!

אֲבָל הָיוּ לִי נְפִילוֹת, פְּעָמִים שֶׁאָכַלְתִּי יוֹתֵר מִדַּי, פְּעָמִים שֶׁנִּרְדַּמְתִּי יוֹתֵר מִדַּי? מְצַיָּן! זוֹ כָּל הַנְּקֻדָּה! מַלְאָכִים יֵשׁ לַה' יִתְבָּרַךְ הַרְבֵּה, הוּא רוֹצֶה אֶת הָאָדָם הֶעָיֵף, הָרָעֵב, וְהַמְּתָשׁ מֵהַפְּקָקִים בַּכְּבִישׁ, שֶׁיָּבוֹא וְיִלְמַד. וְהוּא לוֹמֵד שָׁעָה אַחַת, בְּמִצּוּי כֹּחוֹתָיו, וְזֶה יוֹתֵר טוֹב מִמַּלְאָךְ שֶׁשָּׁר לַה' יִתְבָּרַךְ כָּל הַלַּיְלָה!

הָבָה נִלְמַד קְצָת מֵהַחָכְמָה הַזּוֹ שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא הַנְּשָׁמָה שֶׁלָּנוּ, לְמַלֵּא אֶת הָאוֹצָרוֹת. הַזְּמַן קָצַר וְהַמְּלָאכָה מְרֻבָּה. מִתּוֹךְ ה-7 שָׁנִים הַטּוֹבוֹת' עָבְרוּ כְּבָר כַּמָּה, מַסְפִּיק לֶאֱסֹף כֶּסֶף וְלֶאֱסֹף אֹכֶל, הִגִּיעַ הַזְּמַן לֶאֱסֹף מִצְווֹת! לֶאֱסֹף חֲסָדִים! לֶאֱסֹף תְּפִלּוֹת! לֶאֱסֹף שִׁעוּרֵי תּוֹרָה! לֶאֱסֹף מִשְׁנָיוֹת! לֶאֱסֹף גְּמָרוֹת! בָּרוּךְ ה' יֵשׁ בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת עִם שִׁעוּרִים מִסָּבִיב לַשָּׁעוֹן. לָבוֹא לְ-10 דַּקּוֹת, לְרֶבַע שָׁעָה, לְמַלֵּא!

לְמַעְלָה יֵשׁ רַק "שְׁטָרוֹת שֶׁל הַמִּתְקָנִים שֶׁל גַּן עֵדֶן", הֵם לֹא מְקַבְּלִים וְלֹא מַכִּירִים בַּלָּאפָה שֶׁאָכַלְנוּ וּבַמִּזְרוֹן שֶׁיָּשְׁנוּ עָלָיו, הֵם מַכִּירִים תּוֹרָה! יֵשׁ לָנוּ תּוֹרָה לְשַׁלֵּם אִתָּהּ, אָנוּ נִכְנָסִים. אֵין? נִשָּׁאֵר בַּחוּץ דְּבוּקִים לַשִּׁמָּשָׁה!

הָבָה לֹא נִשָּׁאֵר בַּחוּץ, הָבָה נִכָּנֵס בְּשִׂמְחָה, שֶׁגַּם לָנוּ יֹאמַר 'פַּרְעֹה', הוּא יֵצֵר הָרַע, "אֵין חָכָם וְנָדוֹל מִמְּךָ", וְנִהְיֶה שַׁלִּיטִים עַל 'אֶרֶץ מִצְרַיִם', עַל הָאַרְצִיּוּת וְהַיְצָרִים שֶׁלָּנוּ, וְרַק כִּסֵּא הַכָּבוֹד יִהְיֶה מֵעָלֵינוּ.

ויגש

בַּמַּעֲבָר מִימֵי שִׁמְחַת גְּאֻלַּת חֲנֻכָּה לְצוֹם י׳ בְּטֵבֵת שֶׁמְּצַיֵּן אֶת הַמָּצוֹר עַל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָרִאשׁוֹן שֶׁהִסְתַּיֵּם בְּחָרְבָּנוֹ, קוֹרְאִים אָנוּ בַּתּוֹרָה בְּפָרָשַׁת "וַיִּגַּשׁ", הַפָּרָשָׁה בָּהּ יוֹסֵף הַצַּדִּיק מִתְוַדֵּעַ בִּפְנֵי אֶחָיו הַצַּדִּיקִים וְנִפְגָּשׁ עִם אָבִיו יַעֲקֹב לְאַחַר פְּרִידָה שֶׁל 22 שָׁנָה.

כְּשֶׁיּוֹסֵף פּוֹגֵשׁ בְּאֶחָיו לָרִאשׁוֹנָה הוּא מְזַהֶה אוֹתָם מִיָּד אֲבָל הֵם לֹא זִהוּ אוֹתוֹ. הוּא מַאֲשִׁימָם בְּרִגּוּל וְאוֹסֵר אֶת שִׁמְעוֹן וּמַכְרִיחַ אוֹתָם לַחְזֹר לִכְנַעַן לְהָבִיא אֶת בִּנְיָמִין. אַחֲרֵי שָׁנָה הֵם שָׁבִים וְאָז יוֹסֵף טוֹמֵן גָּבִיעַ בְּכִיסוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין וּמַפְלִילוֹ בְּגְנֵבָה וְדוֹרֵשׁ לְהַשְׁאִירוֹ אֶצְלוֹ כְּעֶבֶד.

יְהוּדָה וְאֶחָיו חָשְׁבוּ עַד כֹּה שֶׁרְצוֹן ה׳ הוּא לְהַעֲנִישָׁם עַל שֶׁלֹּא רִחֲמוּ עַל יוֹסֵף כְּשֶׁבָּכָה בַּבּוֹר, לַמְרוֹת שֶׁהִגִּיעַ לוֹ שֶׁיִּמְכְּרוּ אוֹתוֹ לַהֲבָנָתָם, אֲבָל כָּעֵת שֶׁהַמִּצְרִי מְבַקֵּשׁ אֶת בִּנְיָמִין שֶׁלֹּא הָיָה בַּמִּכִירָה, הֵבִינוּ כִּי הוּא סְתָם רָשָׁע וּרְצוֹן ה׳ שֶׁיִּלָּחֵמוּ בּוֹ וְיַצִּילוּ אֶת בִּנְיָמִין וְלָכֵן יְהוּדָה נִגַּשׁ לְמִלְחָמָה.

בַּמִּדְרָשׁ מְסֻפָּר כִּי כָּאן הֵחֵל מִפְגָּן כֹּחַ גָּדוֹל בֵּין הָאֲרָיֵה (יְהוּדָה) לַשּׁוֹר (יוֹסֵף) שֶׁכָּל מִצְרַיִם רְעָדָה מִמֶּנּוּ. יְהוּדָה שָׁאַג שְׁאָגָה אַדִּירָה אֲשֶׁר הִרְעִידָה אֶת כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם, שֶׁכָּל חַיְלֵי מִצְרַיִם שֶׁבָּאוּ לְסַלְּקוֹ נָשְׁרוּ שִׁנֵּיהֶם מֵעָצְמַת הָרַעַשׁ.

אָז אִיֵּם יְהוּדָה לְהַחְרִיב אֶת כָּל מִצְרַיִם. יוֹסֵף שֶׁרָאָה כִּי הָאַחִים עוֹמְדִים לְהַחְרִיב אֶת כָּל הַמַּמְלָכָה, סִמֵּן לִבְנוֹ מְנַשֶּׁה שֶׁנִּגַּשׁ אֶל סֶלַע עֲנָק שֶׁהָיָה בָּאַרְמוֹן וּבִבְעִיטָה אַחַת פּוֹרֵר אוֹתָהּ לַחֲתִיכוֹת. הִבִּיטוּ הָאַחִים מֻפְתָּעִים, כִּי כֹּחַ כָּזֶה הָיָה שַׁיָּךְ רַק לִבְנֵיהֶם שֶׁל אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, עַד שֶׁאָמַר יְהוּדָה בְּעַצְמוֹ: "אַל יֹאמַר

אִישׁ מִכֶּם כִּי הָאִישׁ הַזֶּה מִצְרִי הוּא, כִּי אִם מִמִּשְׁפַּחַת אָבִינוּ הוּא בַּעֲשׂוֹתוֹ הַדָּבָר הַזֶּה", וְאַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן לֹא הִכִּירוּ שֶׁזֶּה יוֹסֵף אֲחִיהֶם.

מִיַּד הוֹשִׁיט יְהוּדָה אֶת יָדוֹ לְחַרְבּוֹ לְשָׁלְפָהּ מִנְּדָנָהּ וְזוֹ סֵרְבָה לָצֵאת. כְּאָדָם מַאֲמִין וְיֵרֵא שָׁמַיִם מִיַּד הֵבִין כִּי יָד ה' בַּדָּבָר שֶׁמּוֹנַעַת מִמֶּנּוּ לְהוֹצִיא אֶת הַחֶרֶב וְלַהֲפֹךְ אֶת כָּל מִצְרַיִם לְדָם כְּפִי שֶׁאִיִּם לַעֲשׂוֹת, וְהַמִּצְרִי הַזֶּה הוּא כַּנִּרְאֶה יֵרֵא שָׁמַיִם אִם ה' שׁוֹמֵר עָלָיו, וְהוּא מְבֻלְבָּל מַדּוּעַ מַפְרִיעִים לוֹ מִלְמַעְלָה וְאִם כֵּן מָה רְצוֹן ה' בָּאֻמָּת מוּל הַמִּצְרִי שֶׁמִּתְעַלֵּל בָּהֶם שֶׁלֹּא בְּצֶדֶק לִכְאוֹרָה. אֲבָל עֲדַיִן לֹא מִתְעוֹרְרִים לְזַהוֹת אֶת יוֹסֵף.

לִיהוּדָה הָיְתָה שְׂעָרָה עַל חֲזֵהוּ שֶׁהָיְתָה נִזְקֶרֶת בִּזְמַן כַּעֲסוֹ וְקוֹרַעַת אֶת כָּל 5 שִׂכְבוֹת הַבְּגָדִים שֶׁהָיוּ עָלָיו! יוֹסֵף מְסַמֵּן לִבְנוֹ מְנַשֶּׁה, וְזֶה נִגַּשׁ לְדוֹדוֹ וּמְכוֹפֵף בְּאֶצְבָּעוֹ אֶת שְׂעָרָתוֹ, כִּי כָּךְ יָדְעוּ הָאַחִים שֶׁאֲפְשָׁר לְהַרְגִּיעַ אֶת יְהוּדָה. יְהוּדָה הַמְּבֻלְבָּל מַבִּיט עַל אֶחָיו וְאוֹמֵר לָהֶם שֶׁגַּם זֶה סוֹד מִבֵּית אַבָּא, וּבְכָל זֹאת לֹא זִהוּ אֶת יוֹסֵף!

לְפֶתַע נֶעֱמַד מִי שֶׁחָשְׁבוּ לְמוֹשֵׁל מִצְרִי וְאוֹמֵר לָהֶם: "אֲנִי יוֹסֵף! הַעוֹד אָבִי חָי"?

לִהוֹדָעָה כָּזוֹ לֹא צִפּוּ הָאַחִים, כַּכָּתוּב: "וְלֹא יָכְלוּ אֶחָיו לַעֲנוֹת אֹתוֹ כִּי נִבְהֲלוּ מִפָּנָיו". וְהַמִּדְרָשׁ מַסְבִּיר כִּי בְּאוֹתוֹ רֶגַע שֶׁל הִתְגַּלּוּת הַהֶלֶם הָיָה כֹּה גָּדוֹל, עַד כִּי פָּרְחָה נִשְׁמַת הָאַחִים מִקִּרְבָּם! אַךְ לְאַחַר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֶחְזִיר לָהֶם אֶת נִשְׁמָתָם, כְּשֶׁהֵם מְבִינִים כִּי מוּלָם עוֹמֵד יוֹסֵף אֲחִיהֶם שֶׁמָּכְרוּ אוֹתוֹ לְעֶבֶד וְהִנֵּה הוּא מֶלֶךְ עוֹלָם, דָּבָר רִאשׁוֹן שֶׁבִּקְּשׁוּ לַעֲשׂוֹת זֶה לְהִתְנַפֵּל עָלָיו לְהוֹרְגוֹ כְּדִין רוֹדֵף שֶׁגָּזְרוּ עָלָיו 22 שָׁנָה לִפְנֵי כֵן! הָיָה צָרֵךְ שֶׁמַּלְאַךְ יוֹפִיעַ וַיְפַיֵּס בְּכָל פִּנּוֹת הַחֶדֶר, עַל מְנָת שֶׁיָּבִינוּ סוֹף סוֹף שֶׁאֵין זֶה רְצוֹן ה' שֶׁיִּגְּעוּ בּוֹ, וְרַק אָז הֵבִינוּ שֶׁאָכֵן טָעוּת הָיְתָה בְּיָדָם כָּל הַשָּׁנִים. הֵם טָעוּ!

כָּל הַמִּידַע שֶׁאָמַר לָהֶם יוֹסֵף בַּמִּפְגָּשִׁים עִמּוֹ כְּאִישׁ מִצְרִי, שֶׁרַק מִישֶׁהוּ מִבֵּית אַבָּא יָכוֹל הָיָה לָדַעַת, כֹּחוֹ הֶעָצוּם שֶׁל מְנַשֶּׁה שֶׁשָּׁיָךְ רַק לִבְנֵי יַעֲקֹב, הָעֲבָדָה כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא נָתַן לִיהוּדָה לִשְׁלוֹף אֶת חַרְבּוֹ, הָעֲבָדָה שֶׁמְּנַשֶּׁה יָדַע כֵּיצַד

לְהַרְגִּיעוֹ, הָעֲבָדָה שֶׁהִתְגַּלָּה לָהֶם אֲחֵיהֶם יוֹסֵף וְהֵבִינוּ שֶׁה׳ עָשָׂה אוֹתוֹ לְמֶלֶךְ עוֹלָם, כָּל זֶה עֲדַיִן לֹא הִסְפִּיק לָהֶם לְהוֹדוֹת לְאֶפְשָׁרוּת שֶׁאוּלַי הֵם טָעוּ.

לוֹמְדִים מִכָּאן יְסוֹד עֲנָק לְגַבֵּי נֶפֶשׁ הָאָדָם. אָדָם שֶׁמִּשְׁכְּנָע שֶׁבְּחִירוֹתָיו וְהַחְלָטוֹתָיו הֵן נְכוֹנוֹת לְלֹא סְיָג וְלֹא עוֹצֵר לְהִתְבּוֹנֵן, לְעוֹלָם לֹא יוּכַל לִרְאוֹת אִם הוּא עוֹשֶׂה טָעֻיּוֹת, וְגַם שְׁגִיאוֹת חֲמוּרוֹת וְהָרוֹת אָסוֹן לֹא יַעֲלוּ אֶל מוּל עֵינָיו, כִּי הוּא הוֹלֵךְ עִוֵּר אַחַר אֱמוּנָתוֹ בְּצִדְקַת דַּרְכּוֹ.

הַדָּבָר לֹא נוֹבֵעַ מֵרֹעַ אוֹ טִפְּשׁוּת, אֶלָּא זֶה טֶבַע אֱנוֹשִׁי הַמֻּטְבָּע בְּכָל אָדָם וְאָדָם וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ״ל: ״אֵין אָדָם רוֹאֶה נִגְעֵי עַצְמוֹ״, וְזֶה חֵלֶק מֵהָעֲבוֹדָה שֶׁלָּנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּמִסְגֶּרֶת שְׁבִירַת הַמִּדּוֹת וְהַטְּבָעִים וִיצִירַת אָדָם כְּפִי שֶׁה׳ רוֹצֶה וּמְצַפֶּה מִמֶּנּוּ שֶׁיִּהְיֶה.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁאִיר לָנוּ מָקוֹם בִּבְרִיאַת הָאָדָם, כַּאֲשֶׁר הוּא יוֹצֵר אוֹתָנוּ לֹא מֻשְׁלָמִים בְּכַוָּנָה, וּמַשְׁאִיר לָנוּ אֶת הֶעָמָל לְהַשְׁלִים אֶת עַצְמֵנוּ, כְּשֶׁהוּא מְסַפֵּק לָנוּ אֶת כָּל הַכֵּלִים הַנִּדְרָשִׁים. אִם אָדָם יִמָּשֵׁךְ אַחַר טֶבָעָיו וְצִדְקַת דַּרְכּוֹ, אָז אַף אִם יִהְיֶה טָהוֹר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ, הוּא עֲדַיִן יוּכַל לְהַגִּיעַ לְמַצָּב שֶׁיִּפְגַּע בְּאָחִיו בְּשָׂרוֹ וְדָמוֹ וְיַחְשֹׁב עוֹד שֶׁהַצֶּדֶק עִמּוֹ לַמְרוֹת שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִשְׁלַח לוֹ סִימָן אַחַר סִימָן שֶׁלֹּא כָּךְ הַדָּבָר.

וְזֶה הַקֶּשֶׁר לְצוֹם י׳ בְּטֵבֵת. כַּאֲשֶׁר נְבוּכַדְנֶאצַּר הֶחְלִיט לָצוּר עַל יְרוּשָׁלַיִם עַל מְנָת לְהַחְרִיבָהּ לְאַחַר שֶׁצִּדְקִיָּהוּ הַמֶּלֶךְ מָרַד בּוֹ, הוּא הִגִּיעַ עִם חֵילוֹתָיו הָאַדִּירִים וּמָנַע מֵאַנְשֵׁי יְרוּשָׁלַיִם אֶפְשָׁרוּת לְצֵאת וּלְהָכָנֵס אֶל הָעִיר וְנִתַּק אוֹתָהּ מִן הָעוֹלָם.

מִי הִרְגִּישׁ אֶת חֻמְרַת הַמָּצוֹר בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן? אַף אֶחָד! בָּעִיר הָיָה שֶׁפַע גָּדוֹל שֶׁיָּכוֹל לְהַסְפִּיק לְיָמִים רַבִּים. אַף אֶחָד לֹא הִתְבּוֹנֵן לְמֶרְחוֹק, לְהָבִין מַמָּשׁ אֶת הַמַּשְׁמָעוּת הָעֲמֻקָּה שֶׁל עֲמִידָה מוּל מֶלֶךְ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָסַר אֶת כָּל הָעוֹלָם בְּיָדוֹ, כּוֹלֵל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וַאֲפִילוּ יִרְמְיָה נְבִיא ה׳ הִזְהִיר כִּי רְצוֹן ה׳ שֶׁיִּכָּנְעוּ, אַךְ הֵם סֵרְבוּ לִשְׁמוֹעַ וְלִרְאוֹת אֶת הָאֱמֶת. אִם הָיוּ מִתְבּוֹנְנִים פְּנִימָה וְשׁוֹמְעִים לַנְּבִיאִים וּמְבִינִים כִּי זֶה רְצוֹן ה׳ הֵם הָיוּ נִכְנָעִים וְהַבַּיִת הָרִאשׁוֹן לֹא

הָיָה חָרֵב וְהֵם לֹא הָיוּ גּוֹלִים מֵאַרְצָם. עַל הַהַשְׁלָכוֹת שֶׁל אִי הִתְבּוֹנְנוּת זוֹ אָנוּ מִתְאַבְּלִים עַד הַיּוֹם.

בְּי׳ בְּטֵבֶת רַק הִתְחִיל הַמָּצוֹר וַעֲדַיִן ״לֹא קָרָה כְּלוּם״, אָז מַדּוּעַ הוּא כָּזֶה חָמוּר? כִּי כֵּן קָרָה מַשֶּׁהוּ בְּאוֹתוֹ יוֹם, מַשֶּׁהוּ אָיוֹם וְנוֹרָא, בְּאוֹתוֹ יוֹם אִי הַהִתְבּוֹנְנוּת חָרְצָה אֶת גּוֹרָל הַיְהוּדִים בְּיִשְׂרָאֵל!

אָמְנָם אֶת הַתּוֹצָאוֹת רָאוּ רַק כַּמָּה שָׁנִים אַחֲרֵי, אֲבָל הַגּוֹרָל נֶחְרָץ כְּבָר בְּי׳ בְּטֵבֵת, וְאִם אָז הֵם הָיוּ מִתְבּוֹנְנִים וְחוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה הָיָה אֶפְשָׁר לַעֲצֹר אֶת הַחֻרְבָּן בְּרֹאשִׁיתוֹ, אַךְ לְצַעֲרֵנוּ הַהִתְבּוֹנְנוּת לֹא נֶעֶשְׂתָה וְחָרֵב בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וּמְשׁוֹשׁ חַיֵּינוּ.

זֶה הַדִּמְיוֹן לְאַחִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁלֹּא הִתְבּוֹנְנוּ וְלֹא רָאוּ וְהִפְנִימוּ אֵיזֶה עָוֶל וְטָעוּת עָשׂוּ, טָעוּת שֶׁנִּמְשְׁכָה 21 שָׁנִים, כְּשֶׁהֵם יָכְלוּ גַּם לָצֵאת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה בְּטוּחִים שֶׁלֹּא חָטְאוּ אַף בַּאֲבַק שֶׁל עֲבֵרָה, וְאָז לְגַלּוֹת שֶׁאִבְּדוּ אֶת כָּל הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁלָּהֶם בְּשֶׁל טָעוּת אַחַת וִיחִידָה שֶׁעָשׂוּ בְּכָל שְׁנוֹת חַיֵּיהֶם.

אָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת בָּעַל אֱמוּנָה חֲזָקָה שֶׁהַכֹּל מִן ה׳ עַל מְנָת שֶׁיִּהְיֶה מְסֻגָּל לְהִתְבּוֹנֵן עַל כָּל מַעֲשָׂיו בְּעַיִן בּוֹחֶנֶת וְלֹא מְלַטֶּפֶת, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְתַקֵּן אֶת דְּרָכָיו.

וְאִם הַשְּׁבָטִים הַקְּדוֹשִׁים נָפְלוּ בְּכָךְ לַמְרוֹת אֱמוּנָתָם, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁאָנוּ הַקְּטַנִּים צְרִיכִים לְהִזָּהֵר שֶׁלֹּא לַחֲשֹׁב כִּי מֻשְׁלָמִים אֲנַחְנוּ וְלַעֲבֹר עַל כָּל מַעֲשֵׂינוּ.

הוֹלְכִים אָנוּ בְּצִדְקַת דְּרָכֵינוּ וְיִתָּכֵן שֶׁעָשִׂינוּ לִפְנֵי שָׁנִים וּפִגִּיעָה בְּאַחֵר שֶׁיָּצְאָה תַּחַת יָדֵינוּ מְקַטְרֶגֶת עָלֵינוּ שָׁנִים, מַפְרִיעָה לָנוּ בְּחַיֵּינוּ וּמְחַכָּה לָנוּ בָּעוֹלָם הַבָּא עֵת נַעֲלֶה לַעֲרֹךְ אֶת הַחֶשְׁבּוֹן הַסּוֹפִי, וְאָנוּ אֲפִילוּ לֹא חוֹשְׁבִים בַּכִּוּוּן.

וְזֶה הַקֶּשֶׁר לַחֲנֻכָּה. כֻּלָּם מְצַיְּנִים אֶת הַנֵּס שֶׁל הַנִּצָּחוֹן, אֲבָל לֹא מִתְבּוֹנְנִים כֵּיצַד הִגִּיעוּ הַיְהוּדִים לְמַצָּב כֹּה שָׁפֵל בְּטֶרֶם קָמוּ כַּמָּה קַנָּאִים וְיָצְאוּ לְהִלָּחֵם. כֵּיצַד אַף אֶחָד לֹא חָשַׁב עַל זֶה קֹדֶם?

הַיְהוּדִים שֶׁנִּכְבְּשׁוּ תַּחַת הַיְוָנִים לֹא הִתְבּוֹנְנוּ עַל הַהַשְׁלָכוֹת שֶׁכִּבּוּשׁ כָּזֶה יָכוֹל לְגָרֹם לָהֶם. לְעֻמָּתָם הַיְוָנִים כֵּן הִסְתַּכְּלוּ וְתִכְנְנוּ קְדִימָה תָּכְנִית רַב-שְׁלָבִית וּכְבָר

הֵחֵלּוּ לְהוֹצִיא אוֹתָהּ אֶל הַפֹּעַל, כַּאֲשֶׁר הֵם חוֹשְׁפִים כָּל שְׁלָב בְּהַדְרָגָה, שֶׁהַיְּהוּדִים יִתְרַגְּלוּ וְלֹא יִמְחוּ וְאָז לַעֲבוֹר עוֹד שְׁלָב קָדִימָה. וְהַיְּהוּדִים שֶׁלֹּא הִתְבּוֹנָנוּ וְלֹא הָיוּ מוּכָנִים לָצֵאת לִקְרַב וּמֶרֶד שֶׁנִּרְאֶה אָבוּד מֵרֹאשׁ בִּשְׁבִיל "רַק דָּבָר אֶחָד", סָפְגוּ גְּזֵרָה אַחַר גְּזֵרָה, וּפִתְאֹם אָסוּר לִלְמֹד תּוֹרָה, אָסוּר לָמוּל אֶת הַבָּנִים, אָסוּר לִשְׁמוֹר טָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה וְכַשְׁרוּת, וְאַף מַקְרִיבִים חֲזִירִים עַל הַמִּזְבֵּחַ בַּמִּקְדָּשׁ, וַעֲדַיִן לֹא יָצָא קוֹל שֶׁל מֶרֶד. לֹא הִתְבּוֹנָנוּ עַל הַתְּמוּנָה הַגְּדוֹלָה, לְהָבִין כִּי יֵשׁ כָּאן תָּכְנִית בִּשְׁלַבִּים לְהַעֲבִיר אֶת כֻּלָּם עַל דָּתָם.

לֹא מְשַׁנֶּה מָתַי עוֹצְרִים לְהִתְבּוֹנֵן עַל מַעֲשֵׂינוּ, בְּרֶגַע אֶחָד אֶפְשָׁר לְתַקֵּן טָעֻיּוֹת שֶׁל שָׁנִים אוֹ לְפָחוֹת לַעֲצֹר אֶת הֶמְשֵׁךְ הַנְּזָקִים וְהַצַּעַר. כָּךְ הַחַשְׁמוֹנָאִים עָצְרוּ לְהִתְבּוֹנֵן וְשָׁאֲלוּ אֶת עַצְמָם מָה בֶּאֱמֶת רְצוֹן ה'? מַדּוּעַ הֵם עוֹשִׂים מִצְווֹת בְּסֵתֶר בְּחֵרוּף נָפֶשׁ? אִם הַיְוָנִים צוֹדְקִים אָז שֶׁיִּתְיַוְונוּ וְזֶהוּ. אֶלָּא הֵם מַאֲמִינִים בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמוּכָנִים לְסַכֵּן אֶת חַיֵּיהֶם כְּדֵי לְקַיֵּם מִצְווֹת בְּסֵתֶר, אִם כֵּן מַדּוּעַ הֵם לֹא מַאֲמִינִים מַסְפִּיק שֶׁה' יִהְיֶה עִמָּם אִם יִלָּחֲמוּ בִּמְסִירוּת נֶפֶשׁ עַל תּוֹרָתוֹ?

מֵילָא כָּל אֵלֶּה שֶׁלֹּא הִתְבּוֹנְנוּ עַד שֶׁהִתְיַוְונוּ וְנֶעֱלְמוּ רַחֲמָנָא לִצְלָן, אֲבָל אֵלֶּה שֶׁכְּבָר יֵשׁ לָהֶם מְסִירוּת נֶפֶשׁ וּבוֹרְחִים לָהָרִים לְקַיֵּם מִצְווֹת בִּמְחִיר שֶׁיִּתָּפְסוּ וְיֶאֱאוּ לָהֶרֶג, מַדּוּעַ אִם כֵּן לֹא לְנַצֵּל אֶת אוֹתָהּ מְסִירוּת נֶפֶשׁ יְשִׁירוֹת נֶגֶד הַיְוָנִים? וְכִי מָה יִקָּרֶה, הֵם יָמוּתוּ? הֲרֵי גַּם כָּךְ הִפְקִירוּ עַצְמָם לְמִיתָה בְּעָצֶם כָּךְ שֶׁקִּיְּמוּ מִצְווֹת. וְהֵם עָשׂוּ זֹאת מִתּוֹךְ אֱמוּנָה בַּה', אָז מַדּוּעַ הִיא לֹא מַסְפֶּקֶת שֶׁיְּפַנּוּ אוֹתָהּ נֶגֶד הַיְוָנִים?

הַחַשְׁמוֹנָאִים הֵבִינוּ כִּי אִם לֹא יִמָּרְדוּ הֵם יוּמְתוּ אוֹ יִצְטָרְכוּ לְהָמִיר אֶת דָּתָם, אִם כֵּן מָה יֵשׁ לָהֶם לְהַפְסִיד? עָדִיף לָמוּת יְהוּדֵי מִלְחִיּוֹת כְּגוֹי. בַּהֲבָנָה זוֹ קָמוּ 12 אִישׁ עַל הַמַּמְלָכָה הַגְּדוֹלָה בָּעוֹלָם וְנִצְּחוּ אוֹתָהּ!

תּוֹךְ 3 שָׁנִים מָחֲקוּ אֶת הָאִמְפֶּרְיָה הַגְּדוֹלָה שֶׁל יָוָן שֶׁלֹּא יָכְלָה מוּל 12 חֲרֵדִים לִדְבַר ה' שֶׁעָצְרוּ לְהִתְבּוֹנֵן וְהֵבִינוּ כִּי בְּיָדָם וּבְכֹחָם לְשַׁנּוֹת אֶת הַמְּצִיאוּת לְטוֹבָה.

הַקַּו הַמְּחַבֵּר בֵּין חֲנָכָּה לְפָרָשַׁת "וַיִּגַּשׁ" וּלְצוֹם עֲשָׂרָה בְּטֵבֵת, הֵן הַהַשְׁלָכוֹת שֶׁל חֹסֶר הִתְבּוֹנְנוּת מַסְפֶּקֶת שְׁמוּבִילָה לִנְזָקִים עֲצוּמִים, לְעֻמַּת הִתְבּוֹנְנוּת אֲפִלּוּ לְאַחַר זְמַן רַב שֶׁיְּכוֹלָה לְסַיֵּעַ לַהֲפֹךְ אֶת הַכֹּל חֲזָרָה וּלְקַבֵּל סִיַּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא, כִּי זֶה רְצוֹן ה' הָאֱמִתִּי, שֶׁאֲנָשִׁים יִתְבּוֹנְנוּ וִיבַקְּשׁוּ לְתַקֵּן אֶת מַעֲשֵׂיהֶם, וּלְהִתְקָרֵב אֶל דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ מִמֶּנָּה סָטוּ וְהִתְרַחֲקוּ מִבְּלִי לְהִתְבּוֹנֵן.

כָּל אָדָם יָכוֹל לְהַצִּיל אֶת עַצְמוֹ מֵהַצָּרוֹת שֶׁנּוֹבְעוֹת מֵאִי הִתְבּוֹנְנוּת עַל יְדֵי שֶׁיַּרְגִּיל עַצְמוֹ לָשֶׁבֶת כָּל עֶרֶב חָמֵשׁ דַּקּוֹת לִבְנֵי הַשֵּׁינָה וְלַעֲבֹר על מְאֹרָעוֹת הַיּוֹם. לִשְׁאֹל אֶת עַצְמוֹ בְּמָה הוּא שׁוֹנֶה מִמִּי שֶׁהָיָה אֶתְמוֹל בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, וְכָל שֶׁכֵּן לִפְנֵי שָׁבוּעַ אוֹ חֹדֶשׁ.

עָלֵינוּ מֻטֶּלֶת הָאַחֲרָיוּת לְהִתְבּוֹנֵן וּלְהָבִין מָה ה' רוֹצֶה מֵאִתָּנוּ בְּכָל זְמַן, שֶׁלֹּא יַעֲבֹר עָלֵינוּ אֲפִלּוּ יוֹם אֶחָד שֶׁדַּרַכְנוּ בַּמָּקוֹם בְּלִי לְהִתְקַדֵּם אוֹ גָּרוּעַ מִכָּךְ נָסֹגְנוּ אֲחוֹרָה, אֶלָּא נַמְשִׁיךְ לְהִתְקַדֵּם אֶל הַמַּטָּרָה. תּוֹבָנוֹת כָּאֵלֶּה יְסַיְּעוּ לָנוּ לְזַהוֹת מֻחְדָּלִים בַּזְּמַן וּלְהוֹדוֹת מֵהֵר עַל טָעֻיּוֹת קְטַנּוֹת בְּטֶרֶם תִּגְדַּלְנָה וַתִּבְלַעְנָה אוֹתָנוּ חַיִּים.

כַּאֲשֶׁר הָאַחִים הִכִּירוּ בְּסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר בַּטָּעוּת שֶׁעָשׂוּ עִם יוֹסֵף, נִגְמָר הַנִּפָּיוֹן וְהַצַּעַר שֶׁנִּמְשַׁךְ 22 שָׁנָה לְכָל הַנִּפָּשׁוֹת הַקְּשׁוּרוֹת לַסִּפּוּר. יוֹסֵף הַצַּדִּיק צִעֵר אֶת אֶחָיו כִּי רָצָה שֶׁהֵם יַגִּיעוּ לַהֲבָנָה כִּי טָעוּ וְיִהְיוּ מְסֻגָּלִים לְהוֹדוֹת עַל טָעוּתָם. רַק כָּךְ יִזָּהֲרוּ תָּמִיד לְהִתְבּוֹנֵן עוֹד יוֹתֵר לָעֹמֶק עַל כָּל מַעֲשֶׂה וּמַעֲשֶׂה שֶׁיּוֹצֵא תַּחַת יָדָם, וְלֹא יְאַבְּדוּ אֶת עוֹלָמָם הַבָּא לַמְרוֹת צִדְקוּתָם הַמֻּפְלֶגֶת, תּוֹצָאָה שֶׁל חֹסֶר הִתְבּוֹנְנוּת אַחַת שֶׁיְּכוֹלָה לְחַסֵּל אֶת כָּל מִפְעָל חַיֵּיהֶם.

יֵשׁ שֶׁיְּכוֹלִים לִקְנוֹת עוֹלָמָם בַּ-5 דַּקּוֹת. 5 דַּקּוֹת קְטַנּוֹת בְּסוֹף הַיּוֹם שֶׁיִּתְבּוֹנְנוּ עַל כָּל מָה שֶׁאֵרַע בְּאוֹתוֹ יוֹם וּמָה הֵם יְכוֹלִים לְתַקֵּן וּלְשַׁנּוֹת, וּמִמֵּילָא הֵם יִזְכּוּ לְסַיַּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא וְיִתְעַלּוּ מַעְלָה עַד לִגְאֻלָּה וְלִישׁוּעוֹת מַמָּשׁ, שֶׁכֵּן בְּכָךְ הֵם מְקַיְּמִים אֶת תַּכְלִיתָם וּרְצוֹן ה' מֵהֶם, לְבַקֵּשׁ לְהִתְעַלּוֹת בְּכָל יוֹם וּלְהִדַּבֵּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ.

ויחי

בְּפָרָשַׁת "וַיְחִי" אוֹמֵר בָּעַל הַטּוּרִים עַל הַפָּסוּק "וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה", כִּי הַחֶשְׁבּוֹן שֶׁל הַמִּלָּה "וַיְחִי" הוּא 34, כְּנֶגֶד 17 הַשָּׁנִים שֶׁהָיָה יַעֲקֹב עִם יוֹסֵף מִלֵּדָתוֹ וְעַד מְכִירָתוֹ וְעוֹד 17 הַשָּׁנִים הָאֲחֵרוֹת מֵרֶגַע שֶׁנִּפְגְּשׁוּ יַחְדָּיו בְּמִצְרַיִם וְעַד פְּטִירָתוֹ, חַיֵּי יַעֲקֹב הָיוּ 34 הַשָּׁנִים שֶׁהָיָה עִם בְּנוֹ. כִּי כַּאֲשֶׁר אַב מְאַבֵּד בֵּן אֶחָד, אֲפִילוּ יֵשׁ לוֹ עוֹד 11 בָּנִים אֲחֵרִים, זֶה אָסוֹן כָּבֵד וְחָסֵר לוֹ מַשֶּׁהוּ בְּחַיָּיו, וְרַק כְּשֶׁכָּל בָּנָיו עִמּוֹ הוּא חַי בֶּאֱמֶת.

הִכַּרְתִּי פַּעַם שְׁנֵי אַחִים מְבֻגָּרִים, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ הַבְדֵּל שֶׁל שְׁנָתַיִם בַּגִּילָאִים שֶׁלָּהֶם, הָאָח הַגָּדוֹל הָיָה נִרְאָה יוֹתֵר כְּמוֹ אָבִיו מֵאֲשֶׁר אָחִיו הַגָּדוֹל. לְאַחַר זְמַן הִתְבָּרֵר לִי כִּי לָאָח הַגָּדוֹל הָיָה בֵּן בְּכוֹר שֶׁנָּפַל בְּאַחַת מִמִּלְחָמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְהוּא הִזְדַּקֵּן בֵּין לַיְלָה. מַמָּשׁ קָם בַּבֹּקֶר עִם שֵׂעָר לָבָן. וְאָמְנָם הָיוּ לוֹ עוֹד יְלָדִים וְזָכָה לִרְאוֹת נְכָדִים וְנִינִים וְהֶאֱרִיךְ יָמִים וְשָׁנִים, אֲבָל נְפִילָתוֹ שֶׁל הַבֵּן הַבְּכוֹר בַּקְּרָב לִוְּתָה אוֹתוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו, עַד לִפְטִירָתוֹ בְּגִיל 90.

אָדָם צָרִיךְ לְהָבִין מֵהֵיכָן מַגִּיעַ הַחִבּוּר הֶעָמֹק הַזֶּה בֵּין הָאָב לַבֵּן. הַבֵּן לֹא מֵבִין זֹאת עַד שֶׁהוּא נִהְיֶה לְאָב בְּעַצְמוֹ. רַק אַחֲרֵי שֶׁזָּכִיתִי לִילָדִים מִשֶּׁלִּי וְהִתְחַלְתִּי לְטַפֵּל בָּהֶם וְלִדְאֹג לָהֶם, וּלְהִצְטַעֵר שֶׁכּוֹאֵב לָהֶם וַאֲנִי לֹא תָּמִיד יָכוֹל לַעֲזֹר, כְּגוֹן שֶׁקִּבְּלוּ מַכָּה אוֹ חִסּוּן שֶׁהֵם צְרִיכִים לְקַבֵּל, רַק אָז הִתְחַלְתִּי לְהָבִין מָה הַהוֹרִים שֶׁלִּי עָבְרוּ.

יֵשׁ לָנוּ זִכְרוֹנוֹת יַלְדוּת שֶׁשִּׂחַקְנוּ עִם אַבָּא כָּאן אוֹ טִיַּלְנוּ עִם אִמָּא שָׁם, אֵין לָנוּ זִכְרוֹנוֹת שֶׁל יְמֵי הֱיוֹתֵנוּ תִּינוֹקוֹת חַסְרֵי אוֹנִים. כָּל הַלֵּילוֹת שֶׁנִּשְׁאֲרוּ עֵרִים

בִּגְלָלֵנוּ, שֶׁנִּסּוּ לְהָבִין מַדּוּעַ אֲנַחְנוּ בּוֹכִים, שֶׁהֶחְלִיפוּ לָנוּ וְהֶאֱכִילוּ אוֹתָנוּ וְלָקְחוּ אוֹתָנוּ לְטִפַּת חָלָב לִשְׁקֹל אוֹתָנוּ לִרְאוֹת כִּי הַכֹּל בְּסֵדֶר בַּהִתְפַּתְּחוּת שֶׁלָּנוּ.

אֲנַחְנוּ לֹא דִּבַּרְנוּ וְאָמַרְנוּ מָה אֲנַחְנוּ צְרִיכִים רַק בָּכִינוּ, בָּכִינוּ כְּשֶׁהָיִינוּ רְעֵבִים, צְמֵאִים, עֲיֵפִים, שֶׁיָּצְאוּ לָנוּ שִׁנַּיִם אוֹ לִכְלַכְנוּ אֶת עַצְמֵנוּ וְעוֹד.

וְהָאָב יוֹשֵׁב שָׁם וּמְנַסֶּה לְהָבִין מָה חָסֵר לַבֵּן שֶׁלּוֹ, מֵאֵיזוֹ סִבָּה מִתּוֹךְ אֶלֶף סִבּוֹת הוּא בּוֹכֶה? וּפְעָמִים שֶׁמַּבִּיט בִּבְנוֹ בְּעֵינַיִם נוֹאָשׁוֹת אַחֲרֵי שֶׁדָּחָה אֶת כָּל הַסִּבּוֹת הַמֻּכָּרוֹת לוֹ וְשׁוֹאֵל אוֹתוֹ: "לָמָּה אַתָּה בּוֹכֶה? מָה אַתָּה צָרִיךְ"? וְקִבֵּל בְּתִמְהוֹן לְדַאֲגָתוֹ רַק עוֹד צְרָחוֹת וּדְמָעוֹת.

וַאֲנַחְנוּ רוֹאִים הַיּוֹם בַּתַּרְבּוּת הָאֱנוֹכִית הַקְּלוֹקֶלֶת וְהָרְחוֹקָה מִתּוֹרָה מִמִּצְווֹת וּמִמָּסֹרֶת שֶׁמְּגַדְּלִים בָּהּ אֶת יְלָדֵינוּ, הֲרֵי שֶׁבְּעוֹד שֶׁבְּגִיל 4 יֶלֶד חוֹשֵׁב שֶׁאַבָּא שֶׁלּוֹ הוּא כָּל יָכוֹל, כְּכָל שֶׁהַיֶּלֶד מִתְגַּבֵּר הוּא מַעֲרִיךְ פָּחוֹת אֶת אָבִיו וּבְגִיל הַנְּעוּרִים כְּבָר רוֹאֶה אוֹתוֹ כְּ"אוֹיֵב" מַמָּשׁ.

וְהַיּוֹם שֶׁ"מְּפַנְּקִים" אוֹתָם גַּם בְּמַחְשֵׁב אִינְטֶרְנֶט וְפֶלֶאפוֹן, הוּא מַפְסִיק לְהַעֲרִיךְ אֶת אַבָּא שֶׁלּוֹ כְּבָר בְּגִיל צָעִיר עוֹד יוֹתֵר, כִּי אִם הוּא יֶלֶד בֶּן 6 יוֹדֵעַ לִשְׁלֹחַ מֶיֶל מֵהַפֶּלֶאפוֹן וְאַבָּא שֶׁלּוֹ לֹא, אָז הוּא "יוֹתֵר טוֹב" מֵאַבָּא שֶׁלּוֹ! אֵלֶּה הַמָּשָׁגִים שֶׁל הַיְלָדִים שֶׁל הַיּוֹם.

בָּעוֹלָם הַיְּהוּדִי כְּשֶׁיֵּשׁ לַיֶּלֶד קוּשְׁיָה בְּלִמּוּד בַּמִּשְׁנָה אוֹ בַּתּוֹרָה אוֹ בַּגְּמָרָא, הוּא רָץ לְאָבִיו וְאַבָּא מַסְבִּיר לוֹ, כִּי אַבָּא חָכָם יוֹתֵר שֶׁהֲרֵי לָמַד יוֹתֵר. אֲבָל בָּעוֹלָם הֶרִיק מִמִּצְווֹת וּמָלֵא בְּטֶכְנוֹלוֹגְיָה, הַשְּׁאֵלָה שֶׁל הַיֶּלֶד הִיא אֵיךְ לְהַפְעִיל אֶת הָאֶפְּלִיקַצְיָה בַּמַּחְשֵׁב וְלִשְׁלֹחַ קְבָצִים בָּאִינְטֶרְנֶט, וְאַבָּא לֹא מֵבִין בָּזֶה (פָּרוּשׁ ה'), וְאָז הַיֶּלֶד מַחְלִיט שֶׁאִם כֵּן אַבָּא מְיֻתָּר בִּכְלָל. וְכָךְ גַּדֵּל דּוֹר שֶׁנִּכְשָׁל בִּקְיוּם אַחַת הַמִּצְווֹת הַחֲשׁוּבוֹת בְּיוֹתֵר הַמּוֹפִיעָה בַּעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת: "כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ".

הֵיכָן הַכָּרַת הַטּוֹב עַל כָּל מָה שֶׁהִשְׁקִיעוּ בָּנוּ? אֲנַחְנוּ לֹא מְבִינִים כַּמָּה הִשְׁקִיעוּ בָּנוּ וּמָה הָעֹמֶק שֶׁל מִצְוַת וְחוֹבַת כִּבּוּד הוֹרִים. מִצְוַת כִּבּוּד אַב וָאֵם הוּא עַד יוֹמוֹ הָאַחֲרוֹן שֶׁל הַבֵּן. גַּם לְאַחַר שֶׁהַהוֹרִים נִפְטְרוּ לְעוֹלָם שֶׁכָּלוֹ טוֹב, הַיֶּלֶד

עֲדַיִן חַיָּב בִּכְבוֹדָם, וְיֵשׁ מִסְפֵּר לֹא מְבֻטָּל שֶׁל דְּבָרִים שֶׁחַיָּב לַעֲשׂוֹת אוֹ אָסוּר לַעֲשׂוֹת הַקָּשׁוּר בִּכְבוֹדָם, אִם בְּדִבּוּר וְאִם בְּמַעֲשִׂים. וְאַף עַל פִּי כֵן כָּל הַמִּצְוֹוֹת הַנַּ״ל בְּטֵלוֹת אֶל מוּל הַנִּסָּיוֹן שֶׁל כִּבּוּדָם בְּחַיֵּיהֶם, יוֹם יוֹם, רֶגַע רֶגַע.

צָרִיךְ לָדַעַת שֶׁכְּשֶׁאַבָּא מַשְׁקִיעַ בְּיֶלֶד כָּל כָּךְ הַרְבֵּה, הוּא הוֹפֵךְ לִהְיוֹת חֵלֶק מֵהָאָב, כִּי הַנְּתִינָה מוֹלִידָה אַהֲבָה, וְזֶה פֵּרוּשׁ ״וְנַפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְנַפְשׁוֹ״. כְּשֶׁהַיֶּלֶד מִתְחַתֵּן וְעוֹזֵב אֶת הַבַּיִת, הַהוֹרֶה מַרְגִּישׁ כְּאִלּוּ לָקְחוּ אֵיבָר מִגּוּפוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה עִמּוֹ בְּשִׁמּוּשׁ יוֹם יוֹמִי יוֹתֵר.

כָּךְ אָדָם יִלְמַד לְהִסְתַּכֵּל עַל חָמִיו וַחֲמוֹתוֹ. הוּא לֹא מֵבִין מַדּוּעַ הוּא לֹא מִסְתַּדֵּר אִתָּם תָּמִיד, כִּי כְּכָל שֶׁאִמָּא רוֹאָה אֶת בִּתָּהּ פָּחוֹת הִיא מַרְגִּישָׁה שֶׁחָתְכוּ מִמֶּנָּה יָד, בְּעוֹד שֶׁאִם הַיַּלְדָּה מְבַקֶּרֶת הַרְבֵּה עִם בַּעְלָהּ, הַחַמָּה מַרְגִּישָׁה שֶׁ״הִרְוִיחָה בֵּן״. וְלָכֵן רוֹב הַחִכּוּכִים בֵּין חָתָן לַחֲמוֹת נוֹבְעִים סָבִיב הָעִנְיָן שֶׁהֶחָתָן רוֹצֶה לְבַקֵּר שָׁם כַּמָּה שֶׁפָּחוֹת, הוּא מַעֲדִיף אֶת אִמָּא שֶׁלּוֹ, וְאָז הַחַמּוֹת מַרְגִּישָׁה חַסְרַת יָד.

וְכָךְ גַּם עַל הַכַּלָּה לְהָבִין כִּי אִמּוֹ שֶׁל בַּעְלָהּ מַרְגִּישָׁה שֶׁלָּקְחוּ מִמֶּנָּה חֵלֶק, וּכְכָל שֶׁמְּבַקֵּר הוּא פָּחוֹת אֶצְלָהּ וְיוֹתֵר אֵצֶל חֲמוֹתוֹ, אִמּוֹ ״הִפְסִידָה בֵּן״ בְּמָקוֹם ״לְהַרְוִיחַ בַּת״, וְהַכֹּל נוֹבֵעַ מֵחֹסֶר הָרְגִישׁוּת שֶׁל הַיְלָדִים לְהָבִין אֶת עָצְמַת הַקֹּשִׁי שֶׁל הַהוֹרִים שֶׁיְּלָדָם כְּבָר לֹא נִמְצָא עִמָּם יוֹתֵר, כְּבָר לֹא זָקוּק לָהֶם לְעֵצָה וּלְעֶזְרָה עַל כָּל צַעַד וָשַׁעַל, פִּתְאוֹם פָּרַשׂ כְּנָפַיִם וְעָף וְהֵם נוֹתְרוּ לְבַדָּם ׳חַסְרֵי חֲשִׁיבוּת׳.

אֲנַחְנוּ לֹא מְסֻגָּלִים לְהָבִין עַד כַּמָּה עֲמֻקָּה מִצְוָה זוֹ. כַּמָּה הִשְׁקִיעוּ בָּנוּ הוֹרֵינוּ, וְכַמָּה אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לִהְיוֹת רְגִישִׁים לַמַּצּוּקוֹת שֶׁלָּהֶם, שֶׁחֶלְקָן נוֹצָרוֹת מֵהַפְּרִידָה מֵאִתָּנוּ אוֹ מֵחֹסֶר יַחַס נָאוֹת שֶׁלָּנוּ כְּלַפֵּיהֶם.

סִפֵּר לִי פַּעַם קַבְּלָן שִׁפּוּצִים שֶׁמִּתְקָרֵב לַתּוֹרָה, כִּי הוּא לֹא יָדַע עַד כַּמָּה עִמֶּק מִצְוַת כִּבּוּד אָב וָאֵם. יֵשׁ לוֹ אָב אַלְמָן זָקֵן שֶׁהוּא מְבַקֵּר לְעִתִּים רְחוֹקוֹת, וְהִנֵּה בְּכָל פַּעַם שֶׁהוּא מְבַקֵּר אוֹתוֹ וְגַם עַל הַדֶּרֶךְ מְתַקֵּן לוֹ דְּבָרִים שֶׁהִתְקַלְקְלוּ בְּבֵיתוֹ, אָבִיו שָׂמֵחַ כָּל כָּךְ וּמְבָרֵךְ אוֹתוֹ מִכָּל לִבּוֹ. אוֹמֵר לִי אוֹתוֹ קַבְּלָן, שֶׁהוּא רוֹאֶה אֶת פֵּרוֹת הַמִּצְוָה בַּמָּקוֹם, וּכְבָר לַמָּחֳרָת הוּא מְקַבֵּל עֲבוֹדוֹת רְוָחִיוֹת לְכַמָּה שָׁבוּעוֹת

קָדִימָה, וּבַתְּחוּם שֶׁלּוֹ כְּקַבְּלָן שִׁפּוּצִים עַצְמְאִי רוֹאִים בְּחוּשׁ כֵּיצַד הַפַּרְנָסָה הִיא מִשָּׁמַיִם. וְכָךְ בְּכָל פַּעַם שֶׁהוּא מְבַקֵּר אֶת אָבִיו, וְאַף עַל פִּי כֵן הוּא עֲדַיִן מְבַקֵּר אוֹתוֹ לְעִתִּים רְחוֹקוֹת. "אֵין לוֹ זְמַן", אִשָּׁה יְלָדִים, עִסּוּקִים.

כְּשֶׁהוֹרֶה נִפְטָר, לֹא עָלֵינוּ, יֵשׁ לְכָלָם 7 יָמִים שְׁלָמִים בִּשְׁבִילוֹ. עָדִיף לָתֵת לְאַבָּא 7 דַּקּוֹת בְּיוֹם כְּשֶׁהוּא חָי, וְלוּ רַק שִׂיחַת טֶלֶפוֹן וּבִקּוּר מִדֵּי פַּעַם, מֵאָשֵׁר 7 יָמִים כְּשֶׁהוּא מֵת. שֶׁיִּרְאֶה אֶת הַנְּכָדִים, אֶת הַיְלָדִים שֶׁלּוֹ, אֶת מִי שֶׁגִּדֵּל וְהִשְׁקִיעַ בּוֹ, רָץ אִתּוֹ לְקֻפַּת חוֹלִים וְלִוָּה אוֹתוֹ בְּטִיּוּלִים שְׁנָתִיִּים וְשִׂחֵק עִמּוֹ בְּכַדּוּר, אֶת הַיֶּלֶד הַזֶּה הוּא רוֹצֶה, אֲפִילּוּ רַק כְּדֵי לְהַחְלִיף אִתּוֹ כַּמָּה מִלִּים שֶׁיִּזְכֹּר שֶׁהוּא קַיָּם, שֶׁיֵּהָנֶה מִפֵּרוֹת הַכָּרַת הַטּוֹב. כַּמָּה בּוֹכִים בַּשִּׁבְעָה וּמוּכָנִים לְשַׁלֵּם הוֹן תּוֹעָפוֹת לִזְכוֹת לִרְאוֹת אֶת אַבָּא עוֹד דַּקָּה אַחַת. אַבָּא חָי? לֵךְ לְבַקֵּר אוֹתוֹ, זֶה בְּחִנָּם!

לַהוֹרִים קָשֶׁה לִרְאוֹת אֶת הַקֵּן הָרֵיק. אוֹתוֹ בַּיִת שֶׁיְּלָדִים הִשְׁתּוֹבְבוּ בּוֹ וְהָפְכוּ אֶת כָּל הַסָּלוֹן וְזָכוּ לִצְעָקוֹת, פִּתְאוֹם הַכֹּל נָקִי וּמְסֻדָּר וְשָׁקֵט עַד אֵימָה. עַד כַּמָּה הַהוֹרִים מוּכָנִים לְשַׁלֵּם לִרְאוֹת שׁוּב אֶת הַבַּלָּגָן הַזֶּה, יֵשׁ לָהֶם צַעַר רַב. כָּל בִּקּוּר הֲכִי קָטָן שֶׁל הַיְלָדִים וְהַנְּכָדִים מְמַלֵּא אוֹתָם לִזְמַן אָרוֹךְ. וְאִם הָאָב אוֹ הָאֵם הִתְאַלְמְנוּ, אֵין לָהֶם גַּם בֶּן זוּג לְהִתְנַחֵם בּוֹ וְהֵם "מִשְׁתַּגְּעִים" בֵּין 4 קִירוֹת. לָכֵן יֵדַע אָדָם, כְּשֵׁם שֶׁזּוֹ מִצְוָה לְבַקֵּר אֶת הוֹרָיו, כָּךְ זוֹ עֲבֵרָה חֲמוּרָה מְאֹד שֶׁלֹּא לִשְׁמֹר עַל קֶשֶׁר חָם וְרָצוּף עִמָּם. זוֹ כְּפִיּוּת טוֹבָה.

כְּשֶׁאָדָם מְבַקֵּר אֶת הוֹרָיו וּמְבַקֵּשׁ מֵהֶם רְשׁוּת לִשְׁתּוֹת מַשֶּׁהוּ, הֵם כּוֹעֲסִים עָלָיו: "זֶה הַבַּיִת שֶׁלְּךָ! אַל תְּבַקֵּשׁ מֵאִתָּנוּ, זֶה מַרְגִּיז אוֹתָנוּ! לֵךְ לַמִּטְבָּח וְתִקַּח, כָּל הַבַּיִת שֶׁלְּךָ"! קָשֶׁה לָהֶם לְהָבִין שֶׁזֶּה לֹא הַבַּיִת שֶׁל הַבֵּן יוֹתֵר, יֵשׁ לוֹ בַּיִת מִשֶּׁלּוֹ אִשָּׁה וִילָדִים, הוּא אוֹרֵחַ שֶׁלָּהֶם. לְאַבָּא וּלְאִמָּא קָשֶׁה עִם זֶה, הֵם רוֹצִים לְהַרְגִּישׁ שֶׁהַיֶּלֶד עֲדַיִן אִתָּם בַּבַּיִת, חוֹשֵׁב עֲלֵיהֶם וְזוֹכֵר אוֹתָם וְזָקוּק לָהֶם.

כַּאֲשֶׁר הַהוֹרִים מִזְדַּקְּנִים, הַמִּצְוָה נַעֲשֵׂית יוֹתֵר קָשָׁה, כִּי הַרְבֵּה פְּעָמִים אֲנָשִׁים מְבֻגָּרִים חַסְרֵי סַבְלָנוּת וְקִצְרֵי רוּחַ, וּפְעָמִים שֶׁהֵם זְקוּקִים לְעֶזְרָה רְפוּאִית וְסִיּוּעַ בִּפְעֻלּוֹת פְּשׁוּטוֹת וְהֵם לֹא מוּכָנִים לְהוֹדוֹת בְּכָךְ וּמִתְבַּיְּשִׁים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּמַקֵּל אוֹ בְּמַכְשִׁיר שְׁמִיעָה, מָה שֶׁמַּקְשֶׁה עוֹד יוֹתֵר אֶת הַמִּפְגָּשִׁים עִמָּם. הוֹרִים לֹא אוֹהֲבִים לְהַרְגִּישׁ שֶׁהֵם נָטֶל וַאֲנַחְנוּ לֹא תָּמִיד מַצְלִיחִים לְהַסְתִּיר אֶת קֹצֶר

הָרוּחַ שֶׁלָּנוּ כְּלַפֵּיהֶם, וַאֲפִילוּ מְנַסִּים לְהִתְחַמֵּק מִמִּפְגָּשִׁים תְּכוּפִים, יְרַחֵם ה׳ עָלֵינוּ.

עָלֵינוּ לִהְיוֹת יוֹתֵר רְגִישִׁים בְּמַצָּבִים אֵלּוּ. הַדָּבָר הַכִּי קָשֶׁה עֲבוּר הוֹרֶה זֶה לְהִזְדַּקֵּק לַבֵּן שֶׁלּוֹ שֶׁיַּעֲזֹר לוֹ. הֵם מַעֲדִיפִים לָמוּת מִבּוּשָׁה וְלֹא לִחְיוֹת עִם עֶזְרָה שֶׁל הַיֶּלֶד.

אֲבָל לֹא לְעוֹלָם חוֹסֶן, וְנוֹפֶלֶת בְּיָדֵינוּ מִצְוָה נְדִירָה זוֹ לַעְזֹר בְּמִעַט לְמִי שֶׁנָּתַן לָנוּ אֶת כָּל שְׁנוֹתָיו וְכֹחוֹתָיו בַּשָּׁנִים הָרִאשׁוֹנוֹת שֶׁל חַיֵּינוּ וְעַד שֶׁהָפַכְנוּ לַאֲנָשִׁים עַצְמָאִיִּים בְּעַצְמֵנוּ, וְגַם אַחַר כָּךְ. אוֹי לָנוּ שֶׁנִּכְפֹּר בַּטּוֹבָה וְנוֹסִיף לְהַרְגָּשָׁתָם הָרָעָה גַּם אֶת הַתְּחוּשָׁה כִּי אֲנַחְנוּ בֶּאֱמֶת מַרְגִּישִׁים נֶטֶל מִמַּצָּבָם, חַס וְשָׁלוֹם.

הַהִתְנַהֲלוּת שֶׁל הָאָדָם אֶל מוּל מְצִיאוּת חַיָּיו קְשׁוּרָה עֲמֻקוֹת לַדָּרָךְ בָּהּ הוּא מִתְבּוֹנֵן עָלֶיהָ. יֵשׁ לְכָעֵינוּ כּוֹס מְלֵאָה מַיִם בְּחֶצְיָהּ, יֵשׁ שֶׁיִּרְאוּ חֲצִי כּוֹס מְלֵאָה יֵשׁ שֶׁיִּרְאוּ חֲצִי כּוֹס רֵיקָה וְיֵשׁ כָּאֵלֶּה שֶׁלֹּא יִרְאוּ אֶת הַכּוֹס, אֲבָל מִי שֶׁרוֹאֶה אֶת חֲצִי הַכּוֹס הַמְלֵאָה תָּמִיד יִהְיוּ לוֹ מַיִם לִשְׁתּוֹת. מָה הַכַּוָּנָה? מִי שֶׁיִּלְמַד לְהַכִּיר טוֹב אָז יִהְיֶה לוֹ עוֹד טוֹב. אִם אַתָּה יוֹדֵעַ לְהַעֲרִיךְ אֶת מָה שֶׁיֵּשׁ לְךָ וְאַתָּה אוֹמֵר תּוֹדָה מַגִּיעַ לְךָ עוֹד טוֹב.

כּוֹתֵב הַפִּלֵּא יוֹעֵץ (עֵרֶךְ: הִלּוּל) כִּי אָדָם שֶׁמּוֹדֶה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַטּוֹבוֹת שֶׁעָשָׂה לוֹ, נֶחְשָׁב לוֹ הַדָּבָר לִמְצָוָה, וּשְׂכָרָהּ הִיא שֶׁיַּעֲשׂוּ לוֹ עוֹד נִסִּים וְטוֹבוֹת!

הַכָּרַת הַטּוֹב צְרִיכָה לְהַתְחִיל מֵהַבַּיִת. לֹא רַק לְמִישֶׁהוּ שֶׁעָזַר לָנוּ מִבַּחוּץ וּבְאֹפֶן חַד פַּעֲמִי, עַל זֶה קַל לְהַכִּיר טוֹבָה. הַחָכְמָה לְהַכִּיר טוֹב לְאֵלֶּה שֶׁעוֹזְרִים לָנוּ בְּהַרְבֵּה דְּבָרִים קְטַנִּים יוֹם יוֹם עַד שֶׁאֲנַחְנוּ מִתְרַגְּלִים וְלֹא מַבְחִינִים בְּכָךְ. הַחָכְמָה לְהַכִּיר טוֹב גַּם לָאֵלֶּה שֶׁנִּסּוּ לַעְזֹר וְלֹא עָלָה בְּיָדָם אוֹ שֶׁעָזְרוּ חֶלְקִית, וְלֹא לוֹמַר מָה כְּבָר הוֹעִילוּ לָנוּ בְּתַקָּנָתָם. לְהַכִּיר טוֹבָה לַהוֹרִים שֶׁלָּנוּ שֶׁאֲנַחְנוּ רוֹאִים אוֹתָם לְפָתַע כִּמְבֻגָּרִים טַרְחָנִים שֶׁצְּרִיכִים תְּשׁוּמַת לֵב, חַס וְשָׁלוֹם (וְזֶה נוֹבֵעַ רַק מִטָּעוּת שֶׁלָּנוּ בָּהַסְתַּכְּלוּת), וְשׁוֹכְחִים אֶת עֲשָׂרוֹת הַשָּׁנִים שֶׁהִשְׁקִיעוּ בָּנוּ אֶת כָּל מָה שֶׁיֵּשׁ לָהֶם, טִפְּלוּ בָּנוּ וְחִתְלוּ אוֹתָנוּ, הֶאֱכִילוּ וְהִלְבִּישׁוּ אוֹתָנוּ, לָקְחוּ אוֹתָנוּ לָרוֹפֵא וְלַגַּן

וְלַתַּלְמוּד תּוֹרָה וְלַחֲפָּה, שָׂמְרוּ עַל הַנִּכְדִים וְעָזְרוּ בַּמַּשְׁכַּנְתָּא אוֹ בַּשְּׂכַר דִּירָה, וְעוֹד וְעוֹד וְעוֹד.

וּפִתְאוֹם הֵם נִהְיוּ חַלָּשִׁים וְחַסְרֵי אוֹנִים, וּבְעוֹד הֵם מִתְבַּיְּשִׁים בְּמַצָּבָם, אָנוּ מוֹסִיפִים לָהֶם מֶלַח עַל הַפְּצָעִים, וְגוֹרְמִים לָהֶם לְהַרְגִּישׁ כִּי הֵם צוֹדְקִים בִּתְחוּשָׁתָם שֶׁהֵם נֵטֶל, חַס וְשָׁלוֹם, בִּמְקוֹם שֶׁנַּכִּיר טוֹבָה וְנִמְסֹר נֶפֶשׁ עַל אֵלּוּ שֶׁמָּסְרוּ עָלֵינוּ נֶפֶשׁ וְשֶׁאָנוּ חַיִּים בִּזְכוּתָם.

לֹא לְחַכּוֹת שֶׁהַהוֹרֶה יִפָּטֵר וְאָז לָתֵת לוֹ 7 יָמִים וְלִכְתֹּב סֵפֶר תּוֹרָה לְעִלּוּי נִשְׁמָתוֹ. עָלֵינוּ לָתֵת לוֹ כָּל יוֹם וְלוּ כַּמָּה דַּקּוֹת, אִם בְּבִקּוּר בְּבֵיתוֹ וְאִם בְּשִׂיחַת טֶלֶפוֹן, לִזְכֹּר וּלְהַזְכִּיר כִּי אוֹהֲבִים אוֹתוֹ וּמַכִּירִים לוֹ טוֹבָה עַל כָּל מָה שֶׁעָשָׂה עֲבוּרֵנוּ כָּל חַיֵּינוּ, וְשֶׁאָנוּ כָּאן בִּזְכוּתוֹ. נְחַיֶּה אוֹתוֹ כְּפִי שֶׁהֶחֱיָה אוֹתָנוּ, וְנִזְכֶּה לְשֶׁפַע בְּרָכוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה, מִלְּבַד הַקֶּרֶן בָּעוֹלָם הַבָּא, שֶׁנֶּאֱמַר: "כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ כַּאֲשֶׁר צִוְּךָ ה' אֱלֹקֶיךָ לְמַעַן יַאֲרִיכֻן יָמֶיךָ וּלְמַעַן יִיטַב לָךְ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֶיךָ נֹתֵן לָךְ" - יַאֲרִיכֻן בְּעוֹלָם שֶׁכֻּלּוֹ אָרוֹךְ, יִיטַב בְּעוֹלָם שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב - הָעוֹלָם הַבָּא.

שמות

בְּפִתְיחַת חֻמָּשׁ "שְׁמוֹת" מְסֻפָּר עַל הַהִתְדַּרְדְּרוּת שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מִ־70 הַנְּפָשׁוֹת שֶׁיָּרְדוּ עִם יַעֲקֹב וְהָיוּ כִּבְנֵי מְלָכִים מַמָּשׁ, וְעַד לְצֶאֱצָאֵיהֶם שֶׁהָיוּ לַעֲבָדִים. אֶת שִׁנּוּי הַיַּחַס בֵּין הַדּוֹרוֹת הַכָּתוּב מְיַחֵס לְהִתְחַלְּפוּת הַשִּׁלְטוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרָיִם אֲשֶׁר לֹא יָדַע אֶת יוֹסֵף".

וִידוּעָה הַמַּחֲלֹקֶת בַּגְּמָרָא בֵּין רַב לִשְׁמוּאֵל הַאִם מְדֻבָּר בֶּאֱמֶת בְּפַרְעֹה חָדָשׁ שֶׁקָּם לְאַחַר שֶׁקּוֹדְמוֹ בַּתַּפְקִיד מֵת, אוֹ שֶׁמְּדֻבָּר בְּאוֹתוֹ פַּרְעֹה, וְהַכַּוָּנָה בִּ"מֶלֶךְ חָדָשׁ" וְ"לֹא יָדַע אֶת יוֹסֵף", שֶׁהֶעֱמִיד פָּנִים כְּאִלּוּ אֵינוֹ זוֹכְרוֹ וְכָפַר בְּטוֹבָתוֹ.

אֲבָל בֵּין אִם הָיָה זֶה מֶלֶךְ חָדָשׁ אוֹ יָשָׁן, כֵּיצַד יִתָּכֵן שֶׁכֻּלָּם שָׁכְחוּ מָה יוֹסֵף עָשָׂה עֲבוּר מִצְרַיִם, וְכִי כַּמָּה שָׁנִים עָבְרוּ מֵאָז, כְּדֵי שֶׁיִּשְׁכְּחוּ אֶת מִי שֶׁהִצִּיל אֶת מִצְרַיִם מֵחֶרְפַּת רָעָב וְהָפַךְ אוֹתָהּ לְמַעֲצָמָה אֵזוֹרִית?

הַאִם בְּפָחוֹת מִ־150 שָׁנָה שׁוֹכְחִים אֶת אֶחָד מִגְּדוֹלֵי הָאָמָּה הַמִּצְרִית בְּכָל הַזְּמַנִּים? וְעוֹד אָמָּה שֶׁהָיְתָה עוֹשָׂה פִּירָמִידוֹת וּשְׁאָר מִקְדָּשִׁים פְּסָלִים וְאַזְכָּרוֹת לְכָל גְּדוֹלֵי מַנְהִיגֶיהָ?

מְדֻבָּר בְּיוֹסֵף הַצַּדִּיק, מֶלֶךְ שֶׁהִצִּיל אֶת כֻּלָּם מֵרָעָב וְהָיָה גִּבּוֹר לְאוּמִּי שֶׁכָּתְבוּ עָלָיו בְּסִפְרֵי הַהִיסְטוֹרְיָה שֶׁלָּהֶם, וְגָמְרוּ עָלָיו אֶת הַהַלֵּל, כֵּיצַד הוּא נִשְׁכַּח מִלֵּב, שֶׁלֹּא כְּמוֹ כָּל הַפַּרְעוֹנִים שֶׁלֹּא תָּרְמוּ לַמִּדִינָה דָּבָר וַחֲצִי דָּבָר כְּפִי שֶׁהוּא עָשָׂה? כֵּיצַד קָם פַּרְעֹה שֶׁלֹּא יָדַע אֶת יוֹסֵף?

הַסְּפוֹרְנוֹ, מִמִּפְרְשֵׁי הַתּוֹרָה הַגְּדוֹלִים, עוֹנֶה עַל הַתְּמִיהָה הָעוֹלָה מִפָּסוּק זֶה, וּמַסְבִּיר: "אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה זִכָּרוֹן מִמֶּנּוּ (מִיּוֹסֵף) בְּדִבְרֵי הַיָּמִים לַמְּלָכִים בְּלִי סָפֵק,

בִּפְרָט בְּעִנְיַן הַחִדּוּשׁ אֲשֶׁר שָׂם לְחֹק, לֹא עָלְתָה עַל לֵב הַמֶּלֶךְ הֶחָדָשׁ אֶפְשָׁרוּת הֱיוֹתוֹ מִזֶּה הָעָם, וְשֶׁהָיָה עִם זֶה רָאוּי לָשֵׂאת פָּנִים לְעַמּוֹ בַּעֲבוּרוֹ".

תְּשׁוּבָתוֹ שֶׁל הַסְּפוֹרְנוֹ מַפְתִּיעָה וּמְעוֹרֶרֶת מַחֲשָׁבָה. וַדַּאי שֶׁהַמִּצְרִים יָדְעוּ מִי הָיָה יוֹסֵף הַצַּדִּיק, הֵם כָּתְבוּ עָלָיו בְּדִבְרֵי הַיָּמִים וְהִמְשִׁיכוּ לְהַעֲרִיץ וּלְכַבֵּד אוֹתוֹ. הֵם הָרֵי הִמְשִׁיכוּ גַּם לְהַנְהִיג אֶת הַחֻקִּים שֶׁהוּא עִצְּמוֹ חוֹקֵק וְנִקְרְאוּ עַל שְׁמוֹ. אֶלָּא שֶׁהַמֶּלֶךְ הֶחָדָשׁ לֹא הֵעֱלָה עַל דַּעְתּוֹ שֶׁיֵּשׁ קֶשֶׁר בֵּין יוֹסֵף לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בִּכְלָל מִשְׁתַּיֵּךְ לָעָם הַזֶּה שֶׁעוֹמֵד כָּרֶגַע לְפָנָיו. הָרֵי יוֹסֵף הָיָה עֲבוּרָם מוֹשִׁיעַ אַגָּדִי וְנַעֲרָץ, וְאִלּוּ עַם יִשְׂרָאֵל הָיָה נָחוּת וּמָאוּס, מָה הַקֶּשֶׁר בֵּינֵיהֶם?

בְּפָחוֹת מֵ־150 שָׁנָה, הִתְדַּרְדְּרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִדַּרְגָּה שֶׁל מִשְׁפַּחְתּוֹ שֶׁל יוֹסֵף שֶׁהָיָה מֶלֶךְ וְגִבּוֹר אָהוּד וּמְיֻחָס, וְעַד לְדַרְגָּה שֶׁל עַם נָחוּת וְלֹא מֻכָּר, שֶׁלֹּא קָיָם כִּבְיָכוֹל כָּל קֶשֶׁר בֵּינוֹ לְבֵין הָאַגָּדָה שֶׁשְּׁמָהּ יוֹסֵף.

בְּכָל הַשָּׁנִים הַלָּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חָיוּ בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן כִּיהוּדִים כְּשֵׁרִים, הִתְרַבּוּ וְגָדְלוּ וְהִתְעַמְּקוּ בַּתּוֹרָה וְקִיְּמוּ אֶת מִצְווֹתֶיהָ, וְלַמְרוֹת שֶׁחָיוּ בְּנִפְרָד וּבְרִחוּק מֵהַמִּצְרִים, הָעָם הַמִּצְרִי יָדַע שֶׁעַמּוֹ שֶׁל יוֹסֵף חַי וְקַיָּם בְּאוֹתוֹ מָקוֹם.

אֲבָל אָז קָם דּוֹר חָדָשׁ שֶׁל צְעִירִים בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּמְאַס לוֹ רַק לִלְמֹד כָּל הַיּוֹם וְהֶחְלִיט כִּי הוּא "רוֹצֶה לִרְאוֹת עוֹלָם" וְהֵם הִתְחִילוּ לָרֶדֶת לְמִצְרַיִם, לַמּוֹעֲדוֹנִים לַתַּאטְרָאוֹת וּבָתֵּי הַקָּפֶה. וְהֵם כְּבָר לֹא הָיוּ 70 נָפֶשׁ אֶלָּא מִלְיוֹנִים! פִּתְאוֹם הָעָם הַמִּצְרִי פּוֹתֵחַ אֶת הַחַלּוֹן בַּמִּרְפֶּסֶת וְהוּא רוֹאֶה מִלְיוֹנִים שֶׁל יְהוּדִים מְצִיפִים לוֹ אֶת הָרְחוֹבוֹת.

כָּךְ מַרְגִּישִׁים הַיּוֹם תּוֹשָׁבֵי אֵרוֹפָּה, לְהַבְדִּיל, כְּשֶׁמִּלְיוֹנֵי פְּלִיטִים מוּסְלְמִים הֵחֵלּוּ לְהַלֵּךְ בִּרְחוֹבוֹתֵיהֶם וְלָגוּר בִּשְׁכוּנוֹתֵיהֶם. כַּאֲשֶׁר כַּמָּה אַלְפֵי סוּדָנִים וְפִילִיפִּינִים הֵחֵלּוּ לָגוּר סָבִיב הַתַּחֲנָה הַמֶּרְכָּזִית הַיְשָׁנָה בְּתֵל אָבִיב, מִיָּד הֵחֵלּוּ לְצִוּוֹחַ תּוֹשְׁבֵי הָעִיר כִּי "נוֹלְדָה לָהֶם מְדִינָה בְּתוֹךְ מְדִינָה", וְאִלּוּ כָּאן הַמִּצְרִי נִתְקָל בְּמִילְיוֹנֵי יְהוּדִים בְּכָל מָקוֹם! הוּא הוֹלֵךְ לְקוֹלְנוֹעַ וְנִגְמְרוּ הַכַּרְטִיסִים, הוֹלֵךְ לְכַדּוּרֶגֶל וְלֹא נִשְׁאַר לוֹ כַּרְטִיס, הוֹלֵךְ לְבֵית קָפֶה וְאֵין מְקוֹמוֹת פְּנוּיִים, הִשְׁתַּלְּטוּ לוֹ עַל הָאָרֶץ. וְהוּא מַבִּיט עַל הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה וְלֹא מְזַהֶה אוֹתָם: "מִי הֵם הַזָּרִים

שֶׁבָּאוּ וְכָבְשׁוּ אֶת אַרְצִי״? מָה לָהֶם וּלְיוֹסֵף הַצַּדִּיק וּלְעַמּוֹ הַצַּדִּיק כְּמוֹתוֹ שֶׁהָיָה חַי פַּעַם בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן? מֵהֵיכָן הִתְחִילוּ הַשִּׂנְאָה וְהַפַּחַד שֶׁל הַמִּצְרִים מִיִּשְׂרָאֵל, וְהַשִּׂכְחָה שֶׁל הַקֶּשֶׁר בֵּינֵיהֶם לְבֵין יוֹסֵף?

זֶה הִתְחִיל כְּשֶׁבְּנֵי הַדּוֹר הַצָּעִיר עָזְבוּ וְשָׁכְחוּ אֶת הַמּוֹרֶשֶׁת שֶׁלָּהֶם כִּבְנֵי יַעֲקֹב. אִם הֵם עַצְמָם לֹא טָרְחוּ לִזְכֹּר אֶת הַקֶּשֶׁר לַאֲבוֹתֵיהֶם, מַדּוּעַ שֶׁהַמִּצְרִי יִזְכּוֹר? אִם הֵם לֹא מַמְשִׁיכִים בְּדַרְכּוֹ שֶׁל יוֹסֵף וְלֹא מִתְנַהֲגִים כְּמוֹתוֹ, אָז אֵיךְ אֲמוּרִים לְקַשֵּׁר בֵּינָם לְבֵינוֹ?

וְכָךְ, עַל פִּי הַסִּפּוּרְנוֹ, חָשְׁבוּ ״הַמֶּלֶךְ הֶחָדָשׁ״ וְכָל דּוֹרוֹ: ״יֵשׁ לָנוּ הַרְבֵּה הַכָּרַת הַטּוֹב לְיוֹסֵף, אֲבָל מַדּוּעַ שֶׁנִּתֵּן אוֹתָהּ לַיְּהוּדִים הָאֵלֶּה שֶׁמְּצִיפִים אֶת רְחוֹבוֹתֵינוּ, מָה הַקֶּשֶׁר בֵּינֵיהֶם לְיוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁלָּנוּ? הֵם לֹא נִרְאִים כָּמוֹהוּ וְלֹא מִתְנַהֲגִים כָּמוֹהוּ, זֶה לֹא הָעָם שֶׁל יוֹסֵף״!

זֶה מָה שֶׁקּוֹרֶה לָנוּ כְּשֶׁאָנוּ רוֹצִים לְאַמֵּץ תַּרְבּוּת שֶׁל אֲחֵרִים, לֹא לִהְיוֹת שׁוֹנִים מֵהֶם. אָנוּ חוֹשְׁבִים שֶׁבְּכָךְ נִתְחַבֵּב עֲלֵיהֶם אֲבָל הַדָּבָר חוֹזֵר אֵלֵינוּ וּמַכֶּה בְּפָנֵינוּ, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹכִיחַ לָנוּ שׁוּב וְשׁוּב שֶׁזֶּה לֹא יִתָּכֵן. אֲנַחְנוּ עַם נִבְדָּל, עַם נִבְחָר.

מֶלֶךְ לֹא יָכוֹל לְהִסְתּוֹבֵב בַּשּׁוּק כְּמוֹ פְּרִחַח שֶׁגַּדֵּל בָּרְחוֹב. הַמְּלָכִים הֵם מִעוּט בְּמִסְפָּרָם וּבְאֵיכוּתָם. הֵם מְעַטִּים אֲבָל מְיֻחָסִים וּמְיֻחָדִים. הֵם חַיָּבִים לִהְיוֹת מֻבְדָּלִים מִשְּׁאָר הָעָם. כֻּלָּם מְכַבְּדִים אֶת בֶּן הַמֶּלֶךְ וְיִרְאִים מִמֶּנּוּ, כִּי מַרְגִּישִׁים שֶׁהוּא מְרוֹמָם וְנַעֲלֶה מֵהֶם, אֲבָל כְּשֶׁהוּא יוֹרֵד אֲלֵיהֶם, מִתְלַבֵּשׁ וּמִתְנַהֵג כְּמוֹתָם, הֵם דּוֹחִים אוֹתוֹ מִקִּרְבָּם וּבָזִים לוֹ בְּלִבָּם. כָּךְ בְּדִיּוּק עִם הַיְּהוּדִי, כַּאֲשֶׁר הוּא מְבַקֵּשׁ לְהִתְעַלֵּם מִיִּחוּסוֹ וּלְהִטָּמַע בֵּין הַגּוֹיִם, הֵם יָקִיאוּ אוֹתוֹ הַחוּצָה מִקִּרְבָּם.

כַּאֲשֶׁר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל גָּרוּ בְּגֹשֶׁן הֵם הִתְרַבּוּ בְּצוּרָה לֹא טִבְעִית וְהָפְכוּ מִ-70 נֶפֶשׁ לְמִלְיוֹנִים. וְכֵיוָן שֶׁאֵין הַבְּרָכָה חָלָה אֶלָּא עַל דָּבָר הַסָּמוּי מִן הָעַיִן, הֵם בֵּרְכוּ בְּכַמּוּת וּבְאֵיכוּת, הָיוּ חֲזָקִים וַחֲכָמִים וְלֹא חָסֵר לָהֶם דָּבָר. רַק כַּאֲשֶׁר קָמוּ לְהִתְעָרֵב עִם הַמִּצְרִים מָצְאוּ עַצְמָם מְשֻׁעְבָּדִים.

אַךְ לְעֻמַּת שְׁאָר הַשְּׁבָטִים, שֵׁבֶט לֵוִי נִשְׁאַר בְּגֹשֶׁן לִלְמֹד תּוֹרָה וְאָכֵן הוּא הַיָּחִיד שֶׁלֹּא שָׁעַבָּד כְּמוֹ אֶחָיו. הֵם כֵּן זָכוּ לְכָבוֹד, כִּי עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם וְהַנְהָגָתָם הֵם כֵּן זוּהוּ כְּעַמּוֹ שֶׁל יוֹסֵף. עֲבָדָה כִּי מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן נִכְנְסוּ וְיָצְאוּ בְּאֹפֶן חָפְשִׁי מֵאַרְמוֹנוֹ שֶׁל פַּרְעֹה מִבְּלִי שֶׁיְּטְרְדוּ. שֵׁבֶט לֵוִי נֶחְשָׁב בְּעֵינֵי הַמִּצְרִים כְּעַם נִפְרָד מִשְּׁאָר שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל!

סִפּוּר זֶה מְלַמֵּד אוֹתָנוּ עַד כַּמָּה מוּטָל עַל הָאָדָם לִתְפֹּס בְּמוֹרֶשֶׁת אֲבוֹתָיו שֶׁהֵן זְהוּתוֹ וּמַהוּתוֹ הָאֲמִתִּית, וְהַשִּׁנּוּי הוּא זֶה שֶׁמֵּבִיא עָלֵינוּ אֶת הָאִיּוּם הַקִּיּוּמִי. כַּמָּה אָנוּ מַפְסִידִים כְּשֶׁאָנוּ מִתְבַּיְּשִׁים בְּמַה שֶּׁאָנוּ, וְרוֹצִים לִהְיוֹת מִישֶׁהוּ אַחֵר.

פַּעַם עָלָה מַשְׂכִּיל אֶחָד לְרַכֶּבֶת בִּשְׁוַיְץ וְרָאָה מוּלוֹ רַב יְהוּדִי מְכֻבָּד. הֶחְלִיט אוֹתוֹ מַשְׂכִּיל לְהִתְנַצֵּחַ אִתּוֹ וּפָנָה אֵלָיו בְּחִיּוּךְ מְלַגְלֵג:

"כְּבוֹד הָרַב, הָרֵי כָּתוּב בַּתּוֹרָה 'אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת', כְּלוֹמַר צָרִיךְ לָלֶכֶת אַחֲרֵי הַחֶלְטַת הָרוֹב. וְאִם כֵּן הַיּוֹם אֲנַחְנוּ הָרוֹב וְאִלּוּ אַתֶּם הַמִּעוּט, מִדִּין תּוֹרָה עֲלֵיכֶם לְהִצְטָרֵף אֵלֵינוּ".

חִיֵּךְ אֵלָיו הָרַב וְהִצְבִּיעַ מֵהַחַלּוֹן עַל הַמּוֹנֵי הַפָּרוֹת שֶׁהִשְׁתַּקְפוּ בַּחַלּוֹן וְאָכְלוּ מִכָּרֵי הַדֶּשֶׁא הַיְרוּקִים שֶׁל הָאֵזוֹר:

- *"אִם אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת, הָרֵי תּוֹדָה אַתָּה כִּי יֵשׁ הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵהַפָּרוֹת הַלָּלוּ מֵאָשֵׁר כְּמוֹתִי וּכְמוֹתְךָ. מַדּוּעַ אִם כֵּן לֹא נֵרֵד כֻּלָּנוּ אֶל כָּר הַדֶּשֶׁא, נְהַלֵּךְ עַל אַרְבַּע וְנֹאכַל עֵשֶׂב? אַחֲרֵי הַכֹּל, אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת".*
- *"וְכִי מַשְׁוֶה אַתָּה בְּנֵי אָדָם לְפָרוֹת? אֵלֶּה חַיּוֹת חֲסֵרוֹת דַּעַת, הֵן לֹא מִצְטָרְפוֹת לְשׁוּם רוֹב, אֵין לָהֶן חֶשְׁיבוּת בִּכְלָל".*
- *"יִשְׁמְעוּ אָזְנֶיךָ מָה שָּׂפָתְךָ מְדַבֵּר. אִם יָבוֹאוּ הַמּוֹנִים חֲסֵרֵי דַּעַת וִיבַקְּשׁוּ לְהִתְחַשֵּׁב בָּהֶם, יֵשׁ לוֹמַר לָהֶם בְּנִימוּס כִּי אֵין הֵם מִצְטָרְפִים לְשׁוּם רוֹב, בְּדִיּוּק כְּמוֹ הַפָּרוֹת הָאֵלֶּה עַל הַדֶּשֶׁא, אֵין דַּעַת - אֵין רוֹב"!*

אוֹתָם מַשְׂכִּילִים שָׂפְכוּ אֶת הַתִּינוֹק עִם הַמַּיִם, זָרְקוּ אֶת הַכֹּל. הֵיכָן חָכְמַת הַתּוֹרָה שֶׁהוֹבִילָה אֶת עַם יִשְׂרָאֵל בְּמֶשֶׁךְ אַלְפֵי שָׁנִים? מָה יוֹצֵא לָנוּ מִלְּהִדַּמּוֹת לַגּוֹיִם? אָדָם צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה לוֹ יִרְאַת שָׁמַיִם, שֶׁיִּהְיֶה בֶּן אָדָם.

אִם פַּעַם לָמְדוּ אֲנָשִׁים תּוֹרָה וְקִוּוּ הוֹרֵיהֶם שֶׁמִּיַּלְדֵיהֶם יֵצְאוּ רַבָּנִים גְּדוֹלִים וּמוֹרֵי הוֹרָאָה וְרָאשֵׁי יְשִׁיבוֹת, הַיּוֹם כָּל אָדָם צָרִיךְ לִקְבֹּעַ עִתִּים לַתּוֹרָה וְלִלְמֹד כַּמָּה שָׁעוֹת בַּיּוֹם רַק כְּדֵי לְהִשָּׁאֵר בֶּן אָדָם.

יְהוּדִי צָרִיךְ לִלְמֹד לִהְיוֹת אָדָם, לִלְמֹד מוּסָר, לִלְמֹד אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. אַחֲרֵי כֵּן יוּכַל לִלְמֹד מִקְצוֹעַ לְחַיָּיו, אֲפִילּוּ רוֹפֵא וּמְשְׁפָּטָן, אֲבָל קוֹדֵם כָּל אָדָם.

יֵשׁ לִי חָבֵר שֶׁהִסְתַּבֵּךְ עִם אֲנָשִׁים מְפֻקְפָּקִים שֶׁנִּצְּלוּ אֶת תְּמִימוּתוֹ וְהֶעֱלִילוּ עָלָיו עֲלִילָה. אוֹתוֹ בָּחוּר מִסְכֵּן יָכוֹל הָיָה לִמְצוֹא אֶת עַצְמוֹ אַף יוֹשֵׁב בַּכֶּלֶא עַל דָּבָר שֶׁלֹּא עָשָׂה. בְּמֶשֶׁךְ 7 שָׁנִים הוּא הֶחְלִיף כַּמָּה וְכַמָּה עוֹרְכֵי דִּין. כֻּלָּם עוֹרְכֵי דִּין מֻהַשּׁוּרָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁרוֹאִים אוֹתָם בַּחֲדָשׁוֹת מְיַצְּגִים עֲבַרְיָנִים כְּבֵדִים וּמְשַׁחְרְרִים אוֹתָם, וְהוּא הָיָה צָרִיךְ הַרְבֵּה כֶּסֶף שֶׁאֵין לוֹ כְּדֵי לְשַׁלֵּם לָהֶם. כָּךְ הוּא לָוָה וְשִׁלֵּם אֲבָל אַף אֶחָד מֵהֶם לֹא עָזַר לוֹ. כֻּלָּם הִתְיַחֲסוּ אֵלָיו בְּזִלְזוּל וְעָזְבוּ אוֹתוֹ לְאַחַר כַּמָּה דִּיּוּנִים בְּבֵית הַמִּשְׁפָּט. הַשּׁוֹפְטִים עַצְמָם הִתְעַצְבְּנוּ עָלָיו שֶׁכָּל עוֹרְכֵי הַדִּין שֶׁלּוֹ מִתְפַּטְּרִים.

הוּא כְּבָר הָיָה עַל סַף יֵאוּשׁ, עַד שֶׁלְּבַסּוֹף הִגִּיעַ לְעוֹרֵךְ דִּין צָעִיר חוֹבֵשׁ כִּפָּה שֶׁהִתְיַחֵס אֵלָיו בְּכָבוֹד, וּלְאַחַר שְׁנֵי דִּיּוּנִים בִּלְבַד גַּם הָפַךְ הַקְּעָרָה עַל פִּיהָ וְהוֹצִיא אוֹתוֹ זַכַּאי לַחֲלוּטִין! וְאוֹתוֹ עוֹרֵךְ דִּין לֹא בִּקֵּשׁ בֵּין מֵאוֹת לְאַלְפֵי שְׁקָלִים עַל כָּל פְּגִישַׁת יְעוּץ בָּהּ הוּא לֹא חִדֵּשׁ לְלָקוֹחוֹ דָּבָר, אֶלָּא בִּקֵּשׁ לַעְזוֹר בֶּאֱמֶת וְעָלָה הַדָּבָר בְּיָדוֹ.

וְכִי אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת עוֹרֵךְ דִּין יְרֵא שָׁמַיִם? רוֹפֵא יְרֵא שָׁמַיִם? וְכִי הָרַמְבַּ"ם לֹא הָיָה מִגְּדוֹלֵי הָרוֹפְאִים? אֲבָל הוּא לָמַד תּוֹרָה תְּחִלָּה וְרַק אַחַר כָּךְ הוֹסִיף לָהּ אֶת שְׁאָר הַחָכְמוֹת שֶׁרָכַשׁ, כְּשֶׁהוּא לֹא מָשׁ מִן הַתּוֹרָה בְּמַקְבִּיל לְאֹרֶךְ כָּל הַדֶּרֶךְ, שֶׁכֵּן הִיא הָיְתָה הַמָּקוֹר הָאֲמִתִּי לְחָכְמָתוֹ וְהַצְלָחָתוֹ.

הָרַמְבַּ״ם הִתְחַבֵּר לַשַּׁרְשֶׁרֶת הַנִּמְשֶׁכֶת אַלְפֵי שָׁנִים מֵאָז שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי וְעַד שֶׁזָּכָה שֶׁתַּגִּיעַ גַּם אֵלָיו. וְכָךְ צָרִיךְ לִהְיוֹת גַּם אִתָּנוּ. עַד כַּמָּה בֶּאֱמֶת אֲנַחְנוּ מִתְחַבְּרִים אֶל הֶעָבָר שֶׁלָּנוּ, וְכַמָּה אָנוּ מְנַסִּים לִבְרֹחַ מִמֶּנּוּ וּלְהִתְכַּחֵשׁ אֵלָיו?

כְּשֶׁקָּמָה הַמְּדִינָה, רָאשֵׁי הַמְּדִינָה שֶׁהָיוּ רְחוֹקִים מִתּוֹרָה וּמִצְווֹת בְּכָל זֹאת הִכְרִיחוּ אֶת כָּל הָעוֹלִים לְשַׁנּוֹת אֶת שְׁמוֹת הַמִּשְׁפָּחָה שֶׁלָּהֶם וּפְעָמִים אֶת הַשֵּׁמוֹת הַפְּרָטִיִּים עַל מְנָת שֶׁיִּשָּׁמְעוּ עִבְרִיִּים יוֹתֵר. וְאִלּוּ הַיּוֹם יְהוּדִים קוֹרְאִים לְיַלְדֵיהֶם בְּשֵׁמוֹת גּוֹיִם מֻבְהָקִים, שׁוֹן וְדוֹנִי וְרוֹי, שֶׁלֹּא נְדַבֵּר עַל בְּגָדִים וְתִסְרוֹקוֹת, הַמַּזְכִּירִים לְהַפְלִיא אֶת אֵלָּה שֶׁל שַׁחְקָנֵי הַדּוּרֶגֶל סְפָרָדִים עִם רָמַת מִשְׁכָּל שֶׁל תֻּכִּי, אוֹ כּוֹכָב תִּקְשֹׁרֶת שֶׁמַּצְלִיחַ פַּעַם בְּשָׁבוּעַ לִשְׁרֹךְ אֶת נְעָלָיו לְבַדּוֹ.

פִּתְאוֹם רוֹאִים יְהוּדִים בְּנֵי 40 וּ-50 נִכְנָסִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת עִם גִּ׳ינְסִים קְרוּעִים וְתִסְפֹּרֶת קָרַחַת לְמַעֵט כַּרְבֹּלֶת בָּאֶמְצַע, וְעוֹד נוֹעָצִים בָּרַב עֵינַיִם עַל הַזָּקָן, הַכּוֹבַע וְהַחֲלִיפָה הַמּוּזָרָה שֶׁהוּא לוֹבֵשׁ.

כַּאֲשֶׁר אָנוּ שׁוֹכְחִים מִי אֲנַחְנוּ, קָם מֻלְךְ חָדָשׁ שֶׁלֹּא יָדַע אֶת יוֹסֵף, שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ מָה הַקֶּשֶׁר שֶׁלָּנוּ לַאֲנָשִׁים גְּדוֹלִים כְּמוֹ יוֹסֵף, שֶׁאֲנַחְנוּ בִּכְלָל מֵאוֹתוֹ עָם! הָרֵי אָנוּ מִסְתַּפְּרִים כְּמוֹ הַגּוֹי, לוֹבְשִׁים אֶת הַחֲלְצוֹת הַמְּכֹעָרוֹת שֶׁלּוֹ עֲלֵיהֶם אָנוּ מְשַׁלְּמִים מֵאוֹת שְׁקָלִים, שׁוֹמְעִים אֶת הַמּוּזִיקָה שֶׁלּוֹ וְאוֹכְלִים אֶת הָאֹכֶל שֶׁלּוֹ, וְאַחֲרֵי זֶה אָנוּ בָּאִים בִּטְעָנוֹת שֶׁהוּא לֹא מַכִּיר בַּזְּכוּת שֶׁלָּנוּ עַל הָאָרֶץ כִּבְנֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב. מָה הַקֶּשֶׁר שֶׁלָּנוּ אֲלֵיהֶם?

פַּעַם דַּגְלוּ בָּעֲבוֹדָה עִבְרִית, שָׂפָה עִבְרִית, שֵׁמוֹת עִבְרִיִּים. הַיּוֹם הָעֲבוֹדָה הִיא סִינִית, הַשָּׂפָה הִיא אַנְגְּלִית עִלֶּגֶת וְהַשֵּׁמוֹת שֶׁל כּוֹכְבֵי הַדּוּרֶגֶל מֵאֵירוֹפָּה. אִם נִתְנַהֵג כִּיהוּדִים יְכַבְּדוּ אוֹתָנוּ כִּיהוּדִים, אִם נִתְנַהֵג כְּגוֹיִם לֹא יְכַבְּדוּ אוֹתָנוּ אֲפִילּוּ בְּתוֹר גּוֹיִם. אִם יְהוּדִי מַגִּיעַ לְמַצָּב שֶׁהַגּוֹי יַעֲרִיץ אֶת סַבָּא שֶׁלּוֹ אַךְ בּוֹ הוּא יִתְעַלֵּל כִּי הוּא לֹא רוֹאֶה אֶת הַקֶּשֶׁר בֵּינֵיהֶם, הַיְּהוּדִי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ וּלְתַקֵּן דְּרָכָיו, וְאָז גַּם הַמֻּלְךְ הֶחָדָשׁ יֵדַע אֶת יוֹסֵף וְיִתְנַהֵג בְּהֶתְאֵם, כִּי רַק יְהוּדִי שֶׁמְּכַבֵּד אֶת עַצְמוֹ, יָכוֹל לִדְרוֹשׁ זֹאת גַּם מֵאֲחֵרִים.

וארא

כְּשֶׁאָדָם מָכוּר לְתַאֲווֹתָיו וּמִתְמַסֵּר כֻּלּוֹ לִיצָרָיו, הוּא יַעֲשֶׂה הַכֹּל עַל מְנָת לְשַׂכְנֵעַ אֶת עַצְמוֹ וְאֶת סוֹבְבָיו מַדּוּעַ מָה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה כֵּן בְּסֵדֶר. בְּמִסְגֶּרֶת זוֹ הוּא יָכוֹל לְהַגִּיעַ אַף לִ'כְפִירָה מְדֻמָּה' בַּה' יִתְבָּרַךְ.

כָּל אָדָם בָּעַל הִגָּיוֹן יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ בּוֹרֵא לָעוֹלָם, הַסֵּדֶר וְהַמִּבְנֶה שֶׁל הַבְּרִיאָה זוֹעֵק אֶת קִיּוּמוֹ שֶׁל בּוֹרְאוֹ, אֲבָל כְּדֵי לְהַשְׁקִיט אֶת מַצְפּוּנוֹ, יִטְעַן אוֹתוֹ אָדָם שֶׁהוּא מַאֲמִין בְּמַשֶּׁהוּ אַחֵר, הוּא יֶאֱחֹז בְּקַשׁ מַמָּשׁ, וְזֹאת אַף וְרַק כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ עִם תַּאֲווֹתָיו.

אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא מְוַתֵּר לְאַף אֶחָד וְלֹא מְוַתֵּר עַל אַף אֶחָד. כָּל אֶחָד מוֹצֵא אֶת עַצְמוֹ בִּזְמַן מְסֻיָּם וּבְמָקוֹם מְסֻיָּם בְּחַיָּיו מִסִּבּוֹת וְחֶשְׁבּוֹנוֹת שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא נִקְלַע לְאֵיזוֹ פִּנָּה, מָבוֹי סָתוּם, שָׁם הוּא כְּבָר מוֹרִיד אֶת הָרֹאשׁ וְנִסְתַּמּוֹת טַעֲנוֹתָיו, וְחַיָּב הוּא לְהַכְרִיז וּלְהוֹדוֹת "אָצְבַּע אֱלֹקִים הִיא", וְשָׁם הוּא חַיָּב לִבְחֹר מָה לַעֲשׂוֹת בִּשְׁאָר חַיָּיו אַחֲרֵי הַהוֹדָאָה הַזּוֹ.

כָּךְ הָיָה גַּם בְּמִצְרַיִם כְּשֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ בָּא לְפַרְעֹה בִּשְׁלִיחוּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. ה' יִתְבָּרַךְ מוֹרֶה לוֹ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּשְׁנֵי מוֹפְתִים בָּאַרְמוֹן שֶׁל פַּרְעֹה, לְהַרְאוֹת לוֹ כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁלַח אוֹתוֹ: לְהַשְׁלִיךְ אֶת מַטֵּהוּ שֶׁיֵּהָפֵךְ לְנָחָשׁ, וְלִשְׁאֹב מַיִם מֵהַיְאוֹר וּלְהָפְכָם לְדָם. עַל יְדֵי שְׁנֵי מוֹפְתִים אֵלּוּ יַרְאֶה לָהֶם כִּי הוּא נִשְׁלַח עַל יְדֵי ה' שֶׁנִּמְצָא מֵעַל לְחֻקֵּי הַטֶּבַע וְהַבְּרִיאָה.

כְּשֶׁמֹּשֶׁה עָשָׂה אֶת הַמּוֹפֵת הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַשְׁלָכַת מַטֵּה אַהֲרֹן וַהֲפִיכָתוֹ לְנָחָשׁ לִפְנֵי פַּרְעֹה וּמְכַשְּׁפָיו, אוֹמֵר הַמִּדְרָשׁ שֶׁהֵם לָעֲגוּ לוֹ: "תֶּבֶן אַתָּה מַכְנִיס לַעֲפָרִים"?

אַתָּה בָּא לִסְחֹר עִמָּנוּ בִּקְצָת קַשׁ כַּאֲשֶׁר אֲנַחְנוּ "בֵּית הַתֶּבֶן" הַגָּדוֹל בָּעוֹלָם? אֲנַחְנוּ אֶרֶץ הַמְכַשְּׁפִים, אַתָּה בָּא לַעֲשׂוֹת לְפָנֵינוּ קֶסֶם וַחֲצִי? מִיַּד קָרָא פַּרְעֹה גַּם לַיְלָדִים הַקְּטַנִּים שֶׁל בֵּית הַסֵּפֶר לְכִשּׁוּף, שֶׁיַּשְׁלִיכוּ מַטּוֹת לַקַּרְקַע שֶׁיֵּרָאוּ כְּנְחָשִׁים.

הַסְּפוֹרְנוֹ כּוֹתֵב כִּי מְכַשְּׁפִים לֹא יְכוֹלִים לִיצֹר חַיִּים, וְרַק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָכוֹל לִיצוֹר וּלְהָפִיחַ נְשָׁמָה וְרוּחַ בַּדּוֹמֵם. כַּאֲשֶׁר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הִשְׁלִיךְ אֶת הַמַּטֶּה הוּא הָפַךְ לְנָחָשׁ אֲמִתִּי. לַמְכַשְּׁפִים אֵין יְכֹלֶת כָּזוֹ, הֵם יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת אֲחִיזַת עֵינַיִם שֶׁהַמַּטּוֹת שֶׁלָּהֶם יֵרָאוּ כְּנְחָשִׁים, אַךְ אֵלֶּה לֹא יִהְיוּ יוֹתֵר מִפְּסְלֵי נָחָשׁ מֵעֵץ. הַמַּטֶּה שֶׁל אַהֲרֹן הָיָה לְנָחָשׁ אֲמִתִּי, הֵם רָאוּ שֶׁזֶּה פֶּלֶא, אֲבָל הָיָה לָהֶם בְּמָה לְהֵאָחֵז, "הִנֵּה גַּם אֲנַחְנוּ עָשִׂינוּ נָחָשׁ. הַכִּשּׁוּף שֶׁלְּךָ יוֹתֵר גָּדוֹל מִשֶּׁלָּנוּ, אֲבָל זֶה עֲדַיִן כִּשּׁוּף".

כְּדֵי לְהַרְאוֹת לָהֶם שֶׁזֶּה לֹא כִּשּׁוּף, הוּא תָּפַס אֶת הַנָּחָשׁ בִּזְנָבוֹ, וְזֶה חָזַר לִהְיוֹת מַטֶּה. עָשׂוּ כָּךְ גַּם הַמְכַשְּׁפִים, וְאָז מַטֵּה אַהֲרֹן אָכַל אֶת שְׁאַר הַמַּטּוֹת! רְאִיתֶם פַּעַם קֶרֶשׁ בּוֹלֵעַ קְרָשִׁים? אֲבָל גַּם זֶה לֹא זִעְזֵעַ אוֹתָם, "לֹא תְּשַׁכְנֵעַ אוֹתָנוּ, עָשִׂינוּ גַּם אֲנַחְנוּ מַטֶּה לְנָחָשׁ וְנָחָשׁ לְמַטֶּה, לְךָ יֵשׁ קֶסֶם יוֹתֵר מִשֶּׁכְּלָל, אֲבָל זֶה כָּל מָה שֶׁזֶּה, קֶסֶם".

גַּם כַּאֲשֶׁר הָפַךְ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אֶת הַמַּיִם בְּאַרְמוֹן הַמֶּלֶךְ לְדָם לֹא נִבְהֲלוּ פַּרְעֹה וּמְכַשְּׁפָיו. מִיַּד מִהֲרוּ הַמְכַשְּׁפִים וְהָפְכוּ אֶת הַמַּיִם בִּכְלֵיהֶם לְדָם, וְטָעֲנוּ אֵין כָּאן יוֹתֵר מִכִּשּׁוּף מְיֻחָד, וְדָחוּ אוֹתוֹ. הוּא יָצָא מִן הָאַרְמוֹן וְגִלָּה כִּי פַּרְעֹה הֶחְמִיר אֶת גְּזֵרוֹתָיו עַל עַם יִשְׂרָאֵל. וְאָז מֹשֶׁה רַבֵּנוּ תָּהָה, מַדּוּעַ הִתְבַּקֵּשׁ לָתֵת שְׁנֵי סִמָּנִים שֶׁהַמְכַשְּׁפִים יוּכְלוּ לְחַקּוֹת? אֲבָל לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיוּ תָּכְנִיּוֹת אֲחֵרוֹת.

לְאַחַר שֶׁהִתְחַזְּקוּ הַמְכַשְּׁפִים בֶּאֱמוּנָתָם בְּכֹחַ הַכִּשּׁוּף שֶׁלָּהֶם וְכִי לֹא הָיָה כָּאן כָּל נֵס, כָּעֵת הִתְבַּקֵּשׁ מֹשֶׁה לִפְתֹּחַ בְּסִדְרַת מַכּוֹת שֶׁאוֹתָן לֹא יוּכְלוּ הַמְכַשְּׁפִים לְחַקּוֹת וְיִצְטָרְכוּ לְהוֹדוֹת עַל הָאֱמֶת.

יָדוּעַ כִּי כִּשּׁוּף אֵינוֹ מַשְׁפִּיעַ עַל מַיִם חַיִּים הַמְּחֻבָּרִים לַקַּרְקַע, אֶלָּא רַק עַל מַיִם שְׁאוּבִים. אַהֲרֹן הַכֹּהֵן מַכֶּה אֶת הַיְאוֹר שֶׁהוּא מְקוֹר מַיִם חַיִּים וְהוֹפֵךְ אוֹתוֹ לְדָם. אַךְ לֹא רָאִינוּ שֶׁהַמְכַשְּׁפִים הִזְדַּעְזְעוּ אוֹ צָעָקוּ: "אֲצַבַּע אֱלֹקִים הִיא". מַדּוּעַ? הֲרֵי הֵם לֹא יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת כִּשּׁוּף שֶׁיִּדְמֶה לְנֵס זֶה, רַק אֲחִיזַת עֵינַיִם עַל מַיִם

שְׁאוּבִים. אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁהֵם לֹא רוֹצִים לְהוֹדוֹת בְּקִיּוּמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁיְּחַיֵּב אוֹתָם לְקַיֵּם 7 מִצְווֹת בְּנֵי נֹחַ וְלִפְרֹשׁ מִכָּל הָעֲבֵרוֹת וְהַתַּאֲווֹת שֶׁלָּהֶם, אָז הֵם יַמְצִיאוּ לְעַצְמָם תֵּרוּצִים מֻפְרָכִים וְיֹאחֲזוּ בְּקַשׁ. "הַקַּשׁ" שֶׁלָּהֶם הָיָה "אֲנַחְנוּ הָפַכְנוּ מַיִם (שְׁאוּבִים) לְדָם, וְאַתָּה הָפַכְתָּ מַיִם לְדָם, זֶה לֹא נֵס, זֶה רַק כִּשּׁוּף יוֹתֵר מֻרְכָּב".

הוֹרָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה לָתֵת לָהֶם מַכָּה נוֹסֶפֶת. הַפַּעַם יֵשׁ לְהַכּוֹת אֶת הַיְאוֹר וּמִמֶּנּוּ יֵצְאוּ צְפַרְדְּעִים אֶל הַיַּבָּשָׁה וְיִצְעֲרוּ אֶת יוֹשְׁבֵי מִצְרַיִם בְּמֶשֶׁךְ 7 יָמִים.

בַּתְּחִלָּה יָצְאָה צְפַרְדֵּעַ עֲנָקִית גְּדוֹלָה אַחַת, וּמִהֲרוּ הַמְּצְרִים לְהַכּוֹתָהּ וּבְכָל חֲבָטָה וַחֲבָטָה יָצְאוּ מִמֶּנָּה עוֹד וְעוֹד צְפַרְדְּעִים עַד אֲשֶׁר מָלְאָה הָאָרֶץ אוֹתָם. וַהֲרֵי אָמַרְנוּ שֶׁבִּכְשׁוּף לֹא נִתַּן לִיצוֹר חַיִּים וְלֹא נִתַּן לַעֲשׂוֹתוֹ עַל מַיִם חַיִּים, וְכָאן הָיָה נֵס כָּפוּל, שֶׁל יְצִירַת חַיִּים מִשֶּׁרֶץ שֶׁעָמַד עַל שְׁפַת מְקוֹר מַיִם חַיִּים, הַאֵין זֹאת אֶצְבַּע אֱלֹקִים?

כֵּיוָן שֶׁאֵין בִּיכָלְתָּם לִיצוֹר חַיִּים וּלְכַשֵּׁף בְּמָקוֹר מַיִם חַיִּים, יָצְאוּ אֶל הַשָּׂדוֹת וּבְקִסְמֵיהֶם הֵבִיאוּ צְפַרְדְּעִים מִמְּקוֹמוֹת אֲחֵרִים לְמַלֵּא אֶת מִצְרַיִם בַּצְּפַרְדְּעִים כְּמוֹ מֹשֶׁה, לוֹמַר לוֹ שֶׁגַּם הֵם יְכוֹלִים וְזֶה הַכֹּל כִּשּׁוּף.

כְּדֵי לְהַצְלִיחַ בִּמְשִׂימָתָם זוֹ, וּלְהָבִיא הֲמוֹנֵי צְפַרְדְּעִים בְּרֶגַע אֶחָד, הִשְׁתַּמְּשׁוּ הַמִּצְרִים בְּשֵׁדִים. הָיָה בְּכֹחָם לְזַנֵּק מִקְצֵה הָעוֹלָם לְקָצֵהוּ וַחֲזָרָה בִּשְׁנִיָּה אַחַת. וְכָךְ כַּאֲשֶׁר הַמִּצְרִים רָצוּ לַעֲשׂוֹת אֲחִיזַת עֵינַיִם שֶׁל יְצִירַת יֵשׁ מֵאַיִן, הֵם הָיוּ שׁוֹלְחִים אֶת הַשֵּׁד לְהָבִיא דָּבָר מִמְּקוֹם אַחֵר בִּמְהִירוּת כָּזוֹ, שֶׁאָדָם הַמַּבִּיט מֵהַצַּד הָיָה מַאֲמִין כִּי הַחֵפֶץ שֶׁהוֹפִיעַ מִשּׁוּם מָקוֹם נִבְרָא כָּעֵת עַל יְדֵי הַכִּשּׁוּף. כָּךְ הָיָה לַמִּצְרִים "קַשׁ" לְהֶאָחֵז בּוֹ.

אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיָּדַע כָּל זֹאת, בָּנָה מַהֲלַךְ בִּשְׁלַבִּים שֶׁבְּכָל מַכָּה הֵם יְדָחֲקוּ לַפִּנָּה עַד שֶׁיְּגַמְּרוּ הַתֵּרוּצִים, וְכָךְ קָרָה בַּמַּכָּה הַשְּׁלִישִׁית, מַכַּת כִּנִּים. בְּמַכָּה זוֹ גַּם הַמִּצְרִים הוֹדוּ "אֶצְבַּע אֱלֹקִים הִיא". וּמָה נִשְׁתַּנְּתָה בַּפַּעַם הַזּוֹ?

לְאַחַר שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נֵס עַל מַיִם חַיִּים וְיִצִירַת חַיִּים שֶׁלֹּא נִתֵּן לִיצוֹר בְּכִשּׁוּף, הַפַּעַם בְּקֶשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְנַטְרֵל גַּם אֶת הַשִּׁמּוּשׁ בַּשֵּׁדִים וּבִיכֹלֶת לְכַשֵּׁף כִּשּׁוּף כָּל שֶׁהוּא.

כְּשֵׁם שֶׁכִּשּׁוּף אֵינוֹ עוֹבֵד עַל מְקוֹר מַיִם חַיִּים, כָּךְ כִּשּׁוּף אֵינוֹ עוֹבֵד כַּאֲשֶׁר הַמְּכַשֵּׁף בָּאֲוִיר וּמְנֻתָּק מִן הַקַּרְקַע. לָכֵן מַכַּת כִּנִּים הָיְתָה מֻרְכֶּבֶת מִכִּנִּים שֶׁהִגִּיעוּ אֶל אֶרֶץ מִצְרַיִם, וּמֵעָפָר מִצְרַיִם, שֶׁכֵּן כָּל גַּרְגְּרֵי הַחוֹל שֶׁל מִצְרַיִם הָפְכוּ גַּם הֵם לְכִנִּים, וְנִמְצָא שֶׁהַמְכַשְּׁפִים הָלְכוּ עַל כִּנִּים וְהָיוּ בָּאֲוִיר וְלֹא עַל הַקַּרְקַע, וְלֹא יָכְלוּ לַעֲשׂוֹת שׁוּם כִּשּׁוּף בְּעַצְמָם.

הַמְּכַשְּׁפִים חָשְׁבוּ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּשֵׁדִים, שֶׁאֵלֶּה יָבִיאוּ לָהֶם כִּנִּים מִמָּקוֹם אַחֵר וְיֵרָאֶה כְּאִלּוּ גַּם הֵם יוֹצְרִים כִּנִּים. אֲבָל יָדוּעַ כִּי שֵׁדִים לֹא יְכוֹלִים לִשְׁלֹט עַל בְּרִיּוֹת הַקְּטַנּוֹת מִשְּׁעוֹרָה, וְלָכֵן לֹא הָיָה בִּיכָלְתָּם לְהָבִיא כִּנִּים גַּם כֵּן, וְהִתְבַּיְּשׁוּ כָּל הַמְּכַשְּׁפִים שֶׁנִּתְפְּסוּ בְּקַלְקָלָתָם וְלֹא יָכְלוּ לִיצוֹר אֲפִילוּ אַשְׁלָיָה שֶׁל מַשֶּׁהוּ דּוֹמֶה, אֲפִילוּ לֹא קַשׁ לְהֶאָחֵז בּוֹ. וְכָךְ צָעָקוּ כֻּלָּם: "אֶצְבַּע אֱלֹקִים הִיא".

אִם כֵּן, מַדּוּעַ פַּרְעֹה לֹא צוֹעֵק "אֶצְבַּע אֱלֹקִים הִיא"? גַּם לוֹ נִגְמְרוּ הַתֻּרּוּצִים. אֵין כָּאן כִּשּׁוּף, אֵין שֵׁדִים, זֶה נֵס! ה' נָתַן לוֹ לִבְחֹר בְּחִירָה חוֹפְשִׁית אֲמִתִּית. מָה שֶׁכָּתוּב "הִכְבַּדְתִּי אֶת לִבּוֹ", אֵין הַכַּוָּנָה שֶׁלֹּא נָתַן לוֹ לִבְחֹר, אֶלָּא בְּדִיּוּק הָפוּךְ. כֵּיצַד?

ה' יִתְבָּרַךְ מַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם בְּהֶסְתֵּר פָּנִים, כִּי אִם הוּא יַרְאֶה לָנוּ אֶת כְּבוֹדוֹ, מִי לֹא יַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה? אֲבָל זֶה יִהְיֶה מִפַּחַד, מִיִּרְאָה. כְּשֶׁהוּא מִתְנַהֵג בְּהַסְתָּרָה, אָז יֵשׁ לִי "כְּבָיכוֹל" בְּחִירָה לְהַאֲמִין אִם הוּא קַיָּם אוֹ לֹא קַיָּם, וּכְדֵי "לְהֵאָחֵז בְּקַשׁ" זֶה מַסְפִּיק, זוֹ הַמִּלְחָמָה הַפְּרָטִית שֶׁלָּנוּ.

כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִפְלִיא מַכּוֹתָיו בְּפַרְעֹה, הָיָה זֶה בְּגִלּוּי פָּנִים. הָיוּ אֵלֶּה נִסִּים מֵעַל הַטֶּבַע וּשְׁלִיטָה מֻחְלֶטֶת בַּבְּרִיאָה, פַּרְעֹה "רָאָה" אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הוּא לֹא יָכוֹל הָיָה לְהִתְכַּחֵשׁ לְקִיּוּמוֹ, אִם הַטִּפְּשִׁים שֶׁבְּעַמּוֹ אָמְרוּ "אֶצְבַּע אֱלֹקִים הִיא", עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה מְכַשֵּׁף חָכָם וְגָדוֹל כְּפַרְעֹה. אִם ה' יִתְבָּרַךְ לֹא הָיָה מַכְבִּיד אֶת לִבּוֹ, וַדַּאי שֶׁהָיָה מְשַׁחְרֵר אֶת עַם יִשְׂרָאֵל מִיִּרְאָה, לֹא הָיְתָה לוֹ בְּכָלָל בְּחִירָה חוֹפְשִׁית. וְלָכֵן נֶאֱמַר שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הוֹדִיעַ לְמֹשֶׁה: "הִכְבַּדְתִּי אֶת לִבּוֹ",

כְּלוֹמַר חִזֵּק אֶת כְּבוֹדוֹ וּבִטְחוֹנוֹ הָעַצְמִי, כִּי אָדָם בָּעַל כָּבוֹד לֹא מְמַהֵר לְהִכָּנַע מִתּוֹךְ יִרְאָה.

ה׳ לֹא רָצָה שֶׁבְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְשֻׁחְרְרוּ מִתּוֹךְ פַּחַד מֵעֹנֶשׁ, הוּא רָצָה שֶׁפַּרְעֹה יָבִין וְיוֹדֶה שֶׁיֵּשׁ אֱלֹקִים, וְיִשַּׁחְרֵר אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִתּוֹךְ הֲבָנָה כִּי אֱלֹקִים שׁוֹלֵט בַּכֹּל וְיַכִּיר בִּגְדֻלַּת ה׳. עַל יְדֵי חִזּוּק לִבּוֹ, הוּא יָכוֹל הָיָה לְהַחְלִיט אִם לְהַאֲמִין אוֹ לֹא לְהַאֲמִין, וְהוּא שָׂגָה וְהֶחְלִיט לֹא לְהַאֲמִין.

מִסְפּוּר זֶה יֵשׁ לָקַח גָּדוֹל עֲבוּר הַדּוֹר שֶׁלָּנוּ. יֵשׁ כָּאן יְסוֹד גָּדוֹל שֶׁעָלֵינוּ לִלְמֹד. יֵצֶר הָרַע פּוֹעֵל עָלֵינוּ, וּמַקִּיף אוֹתָנוּ בִּבְעָיוֹת וְתַאֲוֹות, עַד שֶׁהוּא שׁוֹלֵט עָלֵינוּ. אָז גַּם אִם ה׳ עוֹשֶׂה לָנוּ נִסִּים, וּמְשַׁנֶּה אֶת חֻקֵּי הַטֶּבַע עֲבוּרֵנוּ, אֲנַחְנוּ עֲדַיִן "נֶאֱחָזִים בְּקַשׁ", כְּדֵי שֶׁהָאֱמֶת לֹא תְּחַיֵּב אוֹתָנוּ לְהִשְׁתַּנּוֹת. אֲנַחְנוּ לֹא רוֹצִים לְהִשְׁתַּנּוֹת. עֲבְדָה, לַמְרוֹת שֶׁכָּל הָעָם הַמִּצְרִי אָמַר "אֶצְבַּע אֱלֹקִים הִיא" כְּבָר בַּמַּכָּה הַשְּׁלִישִׁית, כְּשֶׁעַם יִשְׂרָאֵל הִגִּיעַ לַמַּכָּה הַתְּשִׁיעִית, עֲדַיִן 80 אָחוּז מִתּוֹכָם לֹא חָזְרוּ בִּתְשׁוּבָה וּמָצְאוּ אֶת מוֹתָם! מִי שֶׁבָּחַר לְהִשָּׁאֵר בַּחֹשֶׁךְ נִשְׁאַר בַּחֹשֶׁךְ לְעוֹלָם.

ה׳ אוֹהֵב אוֹתָנוּ וּמְרַחֵם עָלֵינוּ, הוּא לֹא רוֹצֶה שֶׁנִּשָּׁאֵר בַּחֹשֶׁךְ. הוּא נוֹתֵן לָנוּ מַכּוֹת הַקְּשׁוּרוֹת לְמַעֲשֵׂינוּ מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, כְּדֵי שֶׁמִּתּוֹךְ הַמַּכָּה נִלְמַד עַל מָה הִיא נִתְּנָה.

מַדּוּעַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִכָּה אֶת פַּרְעֹה דַּוְקָא דֶּרֶךְ מֹשֶׁה? לֹא מָצָא מִישֶׁהוּ אַחֵר מִלְבַד הַיֶּלֶד שֶׁפַּרְעֹה עָצְמוֹ גִּדֵּל אוֹתוֹ וְטִפֵּל בּוֹ וּפִנֵּק אוֹתוֹ? מַדּוּעַ לֹא יָבוֹא אַהֲרֹן וְיַכֶּה? הֵיכָן הַכָּרַת הַטּוֹב שֶׁל מֹשֶׁה, הֲרֵי פַּרְעֹה גִּדֵּל אוֹתוֹ? אֶלָּא הָיָה זֶה בִּמְכָוָן מֵה׳ יִתְבָּרַךְ. אִלּוּ פַּרְעֹה הָיָה מְקַבֵּל מַכּוֹת מֵה׳ דֶּרֶךְ אַהֲרֹן לְדֻגְמָא, הוּא הָיָה חוֹשֵׁב שֶׁזֶּה לֹא מַגִּיעַ לוֹ, אַךְ הִגִּיעַ מִישֶׁהוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱלֹקִים יוֹתֵר חָזָק מֵהָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁלּוֹ, קוֹרֶה... אֲבָל כַּאֲשֶׁר מֹשֶׁה הָיָה זֶה שֶׁהִכָּה אוֹתוֹ, הָיְתָה כָּאן מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה.

פַּרְעֹה נִזְכָּר: כֵּיצַד הָפַךְ לְמֶלֶךְ מִלְכַתְּחִלָּה עַל כָּל הָעוֹלָם? הָיָה זֶה שָׁנִים לִפְנֵי, כְּשֶׁיּוֹסֵף הַצַּדִּיק הִצִּיל אֶת אַרְצוֹ מִלְּגוֹעַ בָּרָעָב, וּבְחָכְמָתוֹ גַּם הֶעֱשִׁיר אֶת הַמְּדִינָה

וְהִגְדִּיל אֶת גְּבוּלוֹתֶיהָ, כַּאֲשֶׁר כָּל מְדִינוֹת הָאֵזוֹר מָכְרוּ לְפַרְעֹה אֶת רְכוּשָׁם וְאֶת גּוּפָם עֶבוּר פַּת לֶחֶם. כָּךְ פַּרְעֹה נִהְיֶה לְמֶלֶךְ אַדִּיר שֶׁשָּׁלַט בְּכָל הָאֵזוֹר בְּיַד רָמָה.

אַךְ פַּרְעֹה כָּפַר בְּטוּבָתוֹ שֶׁל יוֹסֵף וֶאֱלֹקָיו, כַּאֲשֶׁר שִׁעְבֵּד אֶת בְּנֵי עַמּוֹ דּוֹרוֹת אַחַר כָּךְ לְמַעַן הֶמְשֵׁךְ יְצִיבוּת שִׁלְטוֹנוֹ. הוּא כָּפַר בְּטוּבָתוֹ שֶׁל מִי שֶׁ"גִּדֵּל" אוֹתוֹ, וְלָכֵן הוּא יֶעֱנַשׁ עַל יְדֵי בֵּן עַמּוֹ שֶׁל יוֹסֵף שֶׁהוּא יְגַדֵּל עַל בִּרְכָּיו וְזֶה יִכְפֹּר בְּטוּבָתוֹ וְיַכֶּה אוֹתוֹ. כְּדֵי שֶׁיִּרְאֶה וְיַרְגִּישׁ אֶת הַמִּדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה וְיִלְמַד מָה הָיוּ מַעֲשָׂיו הַנִּלוֹזִים שֶׁהֵבִיאוּ עָלָיו אֶת הַמַּכּוֹת הַלָּלוּ.

אִם נְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשֵׂינוּ, נִמְצָא כִּמְעַט תָּמִיד שֶׁכָּל מַכָּה שֶׁאֲנַחְנוּ מְקַבְּלִים הִיא מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, בְּדִיּוּק כְּנֶגֶד מַשֶּׁהוּ לֹא טוֹב שֶׁעָשִׂינוּ. גַּם אִם הַמַּעֲשֶׂה הָיָה לִפְנֵי שָׁנָה, לִפְנֵי 5 וַאֲפִילוּ לִפְנֵי 10 שָׁנִים. לֹא תָּמִיד הַמַּכָּה סְמוּכָה לְמַעֲשֶׂה, אֲבָל הַכֹּל נִרְשָׁם. כֵּיצַד אִם כֵּן אֲנִי אֲחַבֵּר בֵּין מַכָּה שֶׁל הַיּוֹם לַעֲבֵרָה שֶׁלְּפָנַי עָשׂוֹר? עַל יְדֵי שֶׁהַמַּכָּה הִיא מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה לַעֲבֵרָה, וְלָכֵן אִם אֲפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשַׂי - אֶמְצָא.

אִם אָדָם מְסֻרָּב לִלְמֹד וּלְהָבִין, הוּא יַחְטֹף עוֹד מַכָּה וְעוֹד אַחַת, וְאִם לֹא יַחְכִּים בַּסּוֹף יָבוֹא הַחֹשֶׁךְ וְהוּא כְּבָר לֹא יֵצֵא מִשָּׁם, חַס וְשָׁלוֹם. בּוֹאוּ נִלְמַד מִפַּרְעֹה וְנַעֲשֶׂה מָה שֶׁהוּא לֹא עָשָׂה: אִם תַּגִּיעַ מַכָּה, לֹא עָלֵינוּ, נְפַשְׁפֵּשׁ מִיָּד לְחַפֵּשׂ אֶת הַמִּדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה וְנֵדַע מָה לְתַקֵּן כְּדֵי שֶׁה' יַעֲבִיר אֶת הַצָּרָה מֵעָלֵינוּ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִהְיֶה בְּעֶזְרֵנוּ לְהוֹבִיל אוֹתָנוּ לְתַקֵּן אֶת שֶׁהִתְקַלְקֵל.

בא

כַּאֲשֶׁר אָנוּ קוֹרְאִים בַּתּוֹרָה עַל 10 הַמַּכּוֹת שֶׁהִכָּה ה׳ אֶת מִצְרַיִם, אָנוּ מַבְחִינִים כִּי יֵשׁ הֶבְדֵּל בֵּין 5 הַמַּכּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת לָאַחֲרוֹנוֹת. אִם בַּ-5 הַמַּכּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת הָיְתָה לְפַרְעֹה בְּחִירָה חוֹפְשִׁית אִם לְשַׁחְרֵר אֶת יִשְׂרָאֵל אוֹ לֹא וְהוּא בָּחַר לְהַרְשִׁיעַ וְלֹא לְשַׁחְרְרָם, הֲרֵי שֶׁמּוּבָן גַּם מַדּוּעַ מַגִּיעָה לוֹ עוֹד מַכָּה לְאַחַר מִכֵּן. אֲבָל הֵחֵל מֵהַמַּכָּה הַשִּׁשִּׁית נִרְאָה כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא זֶה שֶׁמּוֹנֵעַ מִמֶּנּוּ לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה.

וְכָךְ אַחֲרֵי מַכַּת שְׁחִין נֶאֱמַר: ״וַיְחַזֵּק ה׳ אֶת לֵב פַּרְעֹה וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה׳ אֶל מֹשֶׁה״. אַחֲרֵי מַכַּת אַרְבֶּה נֶאֱמַר: ״וַיְחַזֵּק ה׳ אֶת לֵב פַּרְעֹה וְלֹא שִׁלַּח אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל״. וּלְאַחַר מַכַּת חֹשֶׁךְ נֶאֱמַר: ״וַיְחַזֵּק ה׳ אֶת לֵב פַּרְעֹה וְלֹא אָבָה לְשַׁלְּחָם״. וְאִם זֶה הָיָה אַחֲרֵי הַמַּכָּה, הֲרֵי שֶׁלִּפְנֵי הַמַּכּוֹת הָאֵלֶּה כְּבָר מוֹדִיעַ ה׳ לְמֹשֶׁה שֶׁהוּא לֹא יִתֵּן לְפַרְעֹה לְהִכָּנַע, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וַיֹּאמֶר ה׳ אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פַּרְעֹה, כִּי אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת לִבּוֹ וְאֶת לֵב עֲבָדָיו לְמַעַן שִׁתִי אוֹתֹתַי אֵלֶּה בְּקִרְבּוֹ״. כְּלוֹמַר ה׳ מוֹדִיעַ לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁלַּמְרוֹת הַמַּכּוֹת פַּרְעֹה לֹא יִכָּנַע, שֶׁלֹּא יִפְתָּע מַדּוּעַ פַּרְעֹה אֵינוֹ נִשְׁבַּר, כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא - הוּא זֶה שֶׁמַּכְבִּיד אֶת לִבּוֹ עַל מְנָת שֶׁיּוּכַל לְהַכּוֹת אוֹתוֹ שׁוּב וְשׁוּב כְּדֵי שֶׁכָּל הָעוֹלָם יִרְאֶה אֶת מַעֲשָׂיו וְאוֹתוֹתָיו!

אָמְנָם פַּרְעֹה הִרְשִׁיעַ וְלֹא שִׁחְרֵר אֶת עַם יִשְׂרָאֵל בַּ-5 הַמַּכּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת, וְאַף עַל פִּי שֶׁהִבְטִיחַ לְשַׁחְרְרָם חָזַר בּוֹ וְהִקְשִׁיחַ אֶת לִבּוֹ בְּשֶׁל גַּאֲוָתוֹ הַסְּרוּחָה, הֲרֵי שֶׁהֵחֵל מֵהַמַּכָּה הַשִּׁשִּׁית גַּם אִם הוּא הָיָה רוֹצֶה ״לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה״ לֹא הָיוּ נוֹתְנִים לוֹ, מַדּוּעַ? הַמִּדְרָשׁ עוֹנֶה עַל שְׁאֵלָה זוֹ: ״אִם לַלֵּצִים הוּא יָלִיץ״ - שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

הוּא מַתְרֶה בּוֹ בָּאָדָם פַּעַם רִאשׁוֹנָה וּשְׁלִישִׁית וְאִם אֵינוֹ חוֹזֵר בּוֹ, הוּא נוֹעֵל לִבּוֹ מִן הַתְּשׁוּבָה כְּדֵי לְפָרֵעַ מִמֶּנּוּ מַה שֶּׁחָטָא.

אַף כָּךְ פַּרְעֹה הָרָשָׁע, כֵּיוָן שֶׁשִּׁגֵּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא 5 פְּעָמִים וְלֹא הִשְׁגִּיחַ עַל דִּבָּרָיו, אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: "אַתָּה הִקְשֵׁיתָ עָרְפְּךָ וְהִכְבַּדְתָּ אֶת לִבְּךָ, הֲרֵינִי מוֹסִיף לְךָ טֻמְאָה עַל טֻמְאָתֶךָ", הָוֵי: "כִּי אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת לִבּוֹ". מַהוּ "הִכְבַּדְתִּי"? שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת לִבּוֹ כַּכָּבֵד הַזֶּה שֶׁהִיא מִתְבַּשֶּׁלֶת שְׁנַיָּה וְאַרְטָסִיס נִכְנָס בְּתוֹכָהּ, כָּךְ נַעֲשָׂה לִבּוֹ שֶׁל פַּרְעֹה כַּכָּבֵד הַזֶּה וְלֹא הָיָה מְקַבֵּל דִּבָּרָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הָוֵי: "כִּי אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת לִבּוֹ".

צָרִיךְ לָדַעַת כִּי לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה הִיא זְכוּת, וְאִם אָדָם לֹא מְנַצֵּל אֶת הַדָּלֶת שֶׁה' פּוֹתֵחַ לוֹ אָז הִיא נִסְגֶּרֶת, וְאָז ה' פּוֹתֵחַ חַלּוֹן וְאִם גַּם שָׁם לֹא עוֹבְרִים הוּא נִסְגַּר, וְאָז ה' בְּרַחֲמָיו פּוֹתֵחַ לוֹ אֶשְׁנָב. אֲבָל אִם אוֹתוֹ אָדָם שׁוּב וְשׁוּב מַקְשֶׁה עוֹרְפּוֹ, גַּם הָאֶשְׁנָב נִסְגַּר וְאֵין יוֹתֵר מָה לִפְתֹּחַ לְפָנָיו, אֶלָּא לְאַחַר כַּמָּה וְכַמָּה מַכּוֹת.

אָדָם נוֹסֵעַ בִּמְהִירוּת מֻפְרֶזֶת. לְפֶתַע הוּא רוֹאֶה שֶׁלֶט אַזְהָרָה שֶׁלְּפָנָיו יֵשׁ תְּהוֹם. בִּמְקוֹם לְהָאֵט הוּא דּוֹרֵס אֶת הַשֶּׁלֶט וּמַגְבִּיר אֶת מְהִירוּתוֹ! וְאָז הוּא רוֹאֶה שֶׁלֶט שֵׁנִי שֶׁמַּזְהִיר אוֹתוֹ שֶׁהוּא מִתְקָרֵב עוֹד יוֹתֵר לַתְּהוֹם, וְהוּא מַגְבִּיר אֶת מְהִירוּתוֹ וּמוֹעֵךְ גַּם אוֹתוֹ! וְכָךְ גַּם הַשֶּׁלֶט הַשְּׁלִישִׁי הָרְבִיעִי וְהַחֲמִישִׁי... וְאָז הוּא מוֹצֵא אֶת עַצְמוֹ עָף לַתְּהוֹם. עַכְשָׁו הוּא בּוֹכֶה וּמִתְחָרֵט וּמְנַסֶּה לִנְסֹעַ אֲחוֹרַנִּית, אֲבָל בְּשֶׁל נְהִיגָתוּ הַפּוֹשַׁעַת הָרֶכֶב לֹא יַעְצֹר עַד שֶׁיַּחְטֹף כַּמָּה וְכַמָּה מַכּוֹת וְיֵעָצֵר. מִי שֶׁלֹּא עוֹצֵר עִם מֹחַ, עוֹצֵר עִם כֹּחַ. מוּבָן.

כְּשֶׁהִגִּיעַ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לָרִאשׁוֹנָה לְאַרְמוֹן פַּרְעֹה בִּשְׁלִיחוּת ה', הָיָה זֶה בְּיוֹם הֻלַּדְתּוֹ. בִּפְנֵי כָּל הַמְּלָכִים וְהָאוֹרְחִים הַנִּכְבָּדִים הוֹפִיעוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְדָרְשׁוּ מִפַּרְעֹה שֶׁיְּשַׁחְרֵר אֶת עַם יִשְׂרָאֵל, בְּאוֹמְרָם: "כֹּה אָמַר ה' אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל: שַׁלַּח אֶת עַמִּי וְיָחֹגּוּ לִי בַּמִּדְבָּר". בִּפְנֵי פַּרְעֹה לֹא הֻצְּגוּ כָּל טְעָנוֹת אוֹ הָאֲשָׁמוֹת עַל שֶׁשִּׁעְבֵּד אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאַכְזָרִיּוּת, אֶלָּא הִתְבַּקֵּשׁ בַּקָּשָׁה אַחַת לְשַׁחְרֵר אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָחוּג לַה' בַּמִּדְבָּר. כְּלוֹמַר כָּל מָה שֶׁשִּׁעְבַּדְתָּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד עַכְשָׁו הָיָה זֶה רְצוֹן ה' אֱלֹקֵינוּ וְלָכֵן אֵין שׁוּם טָעֲנָה נֶגְדָּךְ. מָה שֶׁאָנוּ רוֹצִים הוּא שֶׁתַּמְשִׁיךְ

לַעֲשׂוֹת רְצוֹן ה׳ וּלְשַׁחְרֵר אֶת עַם יִשְׂרָאֵל. תִּזְכֶּה לְמִצְווֹת! אֲבָל פַּרְעֹה סָרֵב בְּאוֹמְרוֹ: ״מִי ה׳ אֲשֶׁר אֶשְׁמַע בְּקֹולוֹ לְשַׁלַּח אֶת יִשְׂרָאֵל? לֹא יָדַעְתִּי אֶת ה׳, וְגַם אֶת יִשְׂרָאֵל לֹא אֲשַׁלֵּחַ״!

אוֹמֵר הַמִּדְרָשׁ כִּי פַּרְעֹה לֹא הִסְתַּפֵּק בִּדְבָרָיו אֵלֶּה, אֶלָּא אוֹתוֹ רָשָׁע וְחָצְפָּן הֵבִיא לִפְנֵי כָּל הָאֲנָשִׁים אֶת הַסֵּפֶר בּוֹ כְּתוּבִים כָּל הָעֲבוֹדוֹת הַזָּרוֹת וְעָשָׂה עַצְמוֹ מְחַפֵּשׂ אֶת שֵׁם ה׳ בֵּינֵיהֶם, וְאָמַר כִּי הוּא לֹא מוֹצֵא אוֹתוֹ וְלָכֵן כֵּיוָן שֶׁהוּא לֹא מַכִּיר בּוֹ וּבְקִיּוּמוֹ הוּא לֹא מִתְכַּוֵּן לְשַׁחְרָרָם! כַּאֲשֶׁר אָנוּ קוֹרְאִים עַל הִתְנַהֲגוּתוֹ הַנִּלוֹזָה, לֹא פֶּלֶא שֶׁה׳ הֶחְלִיט לְהַכּוֹת אוֹתוֹ וּלְלַמֵּד אוֹתוֹ לֶקַח שֶׁיַּכִּיר בְּדִיּוּק מִיהוּ ה׳ וְיָסוּר לְמָרוּתוֹ.

כָּךְ הִגִּיעָה מַכַּת דָּם, בָּהּ ה׳ הִכָּה אֶת הַיְאוֹר שֶׁהַמִּצְרִים עָבְדוּ בְּתוֹר אֱלֹהֵיהֶם, לְהַרְאוֹת לָהֶם מִי בְּדִיּוּק הַמֶּלֶךְ הָאֲמִתִּי שֶׁל הָעוֹלָם. לַמַּכָּה קָדְמוּ 3 שָׁבוּעוֹת שֶׁל הַתְרָאָה וּלְבַסּוֹף שָׁבוּעַ שָׁלֵם שֶׁל הַמַּכָּה עַצְמָהּ. כָּל הַמַּיִם בְּמִצְרַיִם הָפְכוּ לְדָם, כּוֹלֵל מַיִם שְׁאוּבִים בְּכַדִּים וּמַיִם בִּבְאֵרוֹת תַּת קַרְקָעִיִּים, לֹא הָיָה מֵהֵיכָן לִשְׁתּוֹת, וְהָיוּ צְרִיכִים לִקְנוֹת מַיִם מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹן רַב. ה׳ פָּגַע לָהֶם בַּגַּאֲוָה, בַּכָּבוֹד וּבַכִּיס, וְנָתַן לָהֶם הִזְדַּמְּנוּת לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה.

לֹא נִצְלוּ אֶת הַהִזְדַּמְּנוּת? מַגִּיעָה עוֹד תַּחֲנָה: 3 שָׁבוּעוֹת הַתְרָאָה וּמַכָּה שְׁנִיָּה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת שָׁבוּעַ. וְכָךְ בַּמַּכָּה רְבִיעִית וַחֲמִישִׁית, נוֹתְנִים לָהֶם 3 שָׁבוּעוֹת הַתְרָאָה שֶׁיַּחְזְרוּ בִּתְשׁוּבָה וְיַחְסְכוּ אֶת הַמַּכָּה, וְאִם לֹא לוֹמְדִים רַק אָז מַגִּיעָה הַמַּכָּה, כְּלוֹמַר יֵשׁ לָהֶם הִזְדַּמְּנוּת לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה בֵּין הַמַּכּוֹת.

אָז גַּם אִם נֹאמַר שֶׁפַּרְעֹה וְעַמּוֹ הִרְשִׁיעוּ כָּל כָּךְ וְכֵיוָן שֶׁהֻחְצִיפוּ לְהַבְטִיחַ לְשַׁחְרֵר וְחָזְרוּ בָּהֶם 5 פְּעָמִים וְהֶחְלִיטוּ מִשָּׁמַיִם שֶׁלֹּא מַגִּיעָה לָהֶם הַזְכוּת לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה, מַדּוּעַ הֵם חוֹטְפִים 5 מַכּוֹת שׁוֹנוֹת לְאַחַר מִכֵּן, מַדּוּעַ לֹא מַכָּה מִתְמַשֶּׁכֶת אַחַת? הֲרֵי הָרֶוַח בֵּין הַמַּכּוֹת נִתַּן גַּם כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה לָהֶם אֶפְשָׁרוּת לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה בֵּין הַמַּכּוֹת, וְאִם כָּאן בַּמַּכָּה הַשִּׁשִׁית לֹא נוֹתְנִים לְפַרְעֹה לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה, אָז שֶׁיַּאֲרִיךְ לָהֶם ה׳ אֶת הַמַּכָּה הַזּוֹ עַד שֶׁפַּרְעֹה וְעַמּוֹ יִשָּׁבְרוּ וְיֶזְהוּ, בִּשְׁבִיל מָה לְהַפְסִיק וּלְהַכּוֹת שׁוּב וְשׁוּב אִם אֵין לְפַרְעֹה אֶפְשָׁרוּת לְהִתְחָרֵט?

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׂלַח אֶת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְדָרֹשׁ מִפַּרְעֹה שֶׁיְּשַׁחֵרֵר אֶת עַם יִשְׂרָאֵל. אִם פַּרְעֹה הָיָה מַסְכִּים בְּאוֹתוֹ זְמַן, עַם יִשְׂרָאֵל הָיָה יוֹצֵא וְשָׁם ה' הָיָה מִתְקַדֵּשׁ מִבְּלִי שֶׁיִּהְיֶה צֹרֶךְ לְהַכּוֹת אֶת הַמִּצְרִים. רְצוֹנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיַּמְלִיכוּ אוֹתוֹ הַתַּחְתּוֹנִים בְּעוֹלָמֵנוּ, לֹא רַק הַיְּהוּדִים אֶלָּא כָּל אֻמּוֹת הָעוֹלָם יַכִּירוּ בּוֹ וּבִגְדֻלָּתוֹ, שֶׁהוּא זָן וּמְפַרְנֵס לַכֹּל וְהוּא יָחִיד וְאֵין אַחֵר.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִכָּה אֶת פַּרְעֹה 5 פְּעָמִים וּפַרְעֹה לֹא נִשְׁבַּר. הָיְתָה לוֹ גַּאֲוָה וְהוּא הֶעֱמִיד פָּנִים שֶׁהוּא אֵל בְּעַצְמוֹ, כְּפִי שֶׁנֶּאֱמַר בַּנָּבִיא שֶׁהָיָה פַּרְעֹה מִתְרַבְּרֵב: "לִי יְאוֹרִי וַאֲנִי עֲשִׂיתְנִי", שֶׁהַיְּאוֹר שֶׁלּוֹ וְהוּא בָּרָא אֶת עַצְמוֹ! לָכֵן הוּא לֹא מֵהַר לַחְזֹר וּלְהוֹדוֹת עַל הָאֱמֶת בְּפָנֵי כָּל עַמּוֹ וְיוֹעֲצָיו. הוּא סָמַךְ עַל הַמְּכַשְּׁפִים וְעַל אוֹצְרוֹתָיו עַל מְנָת לְהִתְגַּבֵּר, אֲבָל לְאַחַר הַמַּכָּה הַחֲמִישִׁית הוּא הֵבִין כִּי לֹא לְעוֹלָם חֹסֶן, וֶאֱלֹקִים לֹא יַעְצֹר עַד שֶׁפַּרְעֹה יִכָּנַע אוֹ יָמוּת בְּיִסּוּרִים, בְּחִירָה שֶׁלּוֹ! כַּאֲשֶׁר זוֹ הַבְּחִירָה, גַּם פַּרְעֹה מַעֲדִיף לְהִכָּנַע.

כָּתַב הָרַמְבַּ"ן: וְהִנֵּה פֵּרְשׁוּ בַּשְּׁאֵלָה אֲשֶׁר יִשְׁאֲלוּ הַכֹּל, אִם ה' הִקְשָׁה אֶת לִבּוֹ (שֶׁל פַּרְעֹה) מָה פִּשְׁעוֹ? וְהַטַּעַם כִּי הָיוּ חֲצִי הַמַּכּוֹת עָלָיו בְּפִשְׁעוֹ, כִּי לֹא נֶאֱמַר בָּהֶן רַק "וַיֶּחֱזַק לֵב פַּרְעֹה", "וַיַּכְבֵּד פַּרְעֹה אֶת לִבּוֹ". הִנֵּה לֹא רָצָה לְשַׁלְּחָם לִכְבוֹד ה', אֲבָל כַּאֲשֶׁר גָּבְרוּ הַמַּכּוֹת עָלָיו וְנִלְאָה לִסְבֹּל אוֹתָם, רַךְ לִבּוֹ וְהָיָה נִמְלָךְ לְשַׁלְּחָם מִכֹּבֶד הַמַּכּוֹת, לֹא לַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאוֹ. וְאָז הִקְשָׁה ה' אֶת רוּחוֹ וְאִמֵּץ אֶת לְבָבוֹ לְמַעַן סַפֵּר שְׁמוֹ, כְּעִנְיָן שֶׁכָּתוּב: "וְהִתְגַּדַּלְתִּי וְהִתְקַדַּשְׁתִּי וְנוֹדַעְתִּי לְעֵינֵי גּוֹיִם רַבִּים" וְגוֹ'.

מַטָּרַת הַמַּכּוֹת הָיְתָה שֶׁכָּל הַגּוֹיִם יַכִּירוּ בִּגְדֻלָּתוֹ שֶׁל ה' וְיַחְזְרוּ מִמַּעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים, זוֹ תְּשׁוּבָה אֲמִתִּית. אֲבָל פַּרְעֹה וַעֲבָדָיו לֹא רָצוּ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, הֵם רַק פָּחֲדוּ לְקַבֵּל מַכּוֹת. לָכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא לָקַח לָהֶם אֶת הַבְּחִירָה הַחוֹפְשִׁית, הוּא לְמַעֲשֶׂה הֶחְזִיר לָהֶם אוֹתָהּ! בַּמַּכּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת פַּרְעֹה הָיָה מַלֵּא גַּאֲוָה וְכָבוֹד וְלֹא פַּחַד מֵהַמַּכּוֹת. אִם בְּמַצָּב כָּזֶה הָיָה עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה, הֲרֵי זוֹ תְּשׁוּבָה אֲמִתִּית, כָּעֵת שֶׁהוּא מְפֻחָד וְגַאֲוָתוֹ צָנְחָה פְּלָאִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא "הִכְבִּיד אֶת לִבּוֹ", מִלְּשׁוֹן "כָּבוֹד", כְּלוֹמַר חִזֵּק אֶת לִבּוֹ שֶׁיִּהְיֶה אַמִּיץ וְגַאֲוָתָן כְּבַתְּחִלָּה, כְּדֵי

שֶׁמִּמְּצִיאוּת כָּזוֹ הוּא יַכִּיר בַּה׳ וּבִגְדֻלָּתוֹ וְכָךְ יִהְיֶה קִדּוּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם אֲמִתִּי וְהַמְּלֻכָת ה׳ עַל הָעוֹלָם.

בַּמַּכָּה הָעֲשִׂירִית בָּהּ הִכָּה ה׳ אֶת כָּל בְּכוֹרוֹת מִצְרַיִם, פַּרְעֹה יָצָא בְּאֶמְצַע הַלַּיְלָה לְחַפֵּשׂ אֶת מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְלוֹמַר לָהֶם כִּי הֵם מְשֻׁחְרָרִים וְיכוֹלִים לָלֶכֶת. אֲבָל זוֹ לֹא הָיְתָה תְּשׁוּבָה אֲמִתִּית, וְעֻבְדָּה שֶׁמִּיָּד כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֶחְזִיר לָהֶם אֶת הַכָּבוֹד וְהַגַּאֲוָה לְלִבָּם, מִיָּד הִתְחָרְטוּ וְיָצְאוּ לִרְדֹּף אַחַר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר וּלְהַחְזִיר אוֹתָם לְמִצְרַיִם! 10 מַכּוֹת וְלֹא לָמְדוּ לֶקַח! לֹא הָיְתָה שׁוּם תְּשׁוּבָה אֲמִתִּית, שׁוּם חֲרָטָה, שׁוּם הִתְבּוֹנְנוּת, הֵרְבִּיצוּ לָהֶם וְכָאָב אָז הֵם שִׁחְרְרוּ, וּמִיָּד שֶׁדָּעַךְ הַכְּאֵב חָזְרוּ לְסוּרָם!

ה׳ רָצָה שֶׁפַּרְעֹה יַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה מִתּוֹךְ הַכָּרָה וַהֲבָנָה כִּי ה׳ הוּא הַמֶּלֶךְ. הַבְּחִירָה הַחוֹפְשִׁית לֹא נִטְלָה מִמֶּנּוּ, לְהֵפֶךְ הִיא הֶחְזְרָה אֵלָיו, כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה מְלֵאָה וְלִזְכּוֹת לָעוֹלָם הַזֶּה וְהַבָּא.

וְאִם כָּךְ רָצָה ה׳ לַעֲשׂוֹת עֻבּוּר פַּרְעֹה לַמְּרוֹת שֶׁהָיָה גּוֹי רָשָׁע, יֵשׁ כָּאן מוּסָר עָצוּם עֻבּוּרֵנוּ. אֵין דָּבָר כָּזֶה שֶׁאֲנַחְנוּ לֹא יְכוֹלִים לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה, שֶׁלֹּא יְקַבְּלוּ אוֹתָנוּ כִּי קִלְקַלְנוּ יוֹתֵר מִדַּי, וְגַם אִם נִנַּסֶּה וְנַרְגִּישׁ שֶׁדּוֹחִים אוֹתָנוּ, גַּם הַמְּנִיעוֹת שֶׁאָנוּ נַרְגִּישׁ הֵם רַק מִבְחָן, הַאִם אָנוּ רוֹצִים לַחְזֹר כִּי רוֹצִים "פְּרָס" וְלֹא רוֹצִים "עֹנֶשׁ", אוֹ שֶׁרוֹצִים לַחְזֹר בֶּאֱמֶת מִפְּנֵי שֶׁהֵבַנּוּ כִּי יֵשׁ בּוֹרֵא לָעוֹלָם וְאָנוּ רוֹצִים לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנוֹ וּלְהַמְלִיךְ אוֹתוֹ עָלֵינוּ מִבְּחִירָתֵנוּ שֶׁלָּנוּ. זֶה מָה שֶּׁה׳ רוֹצֶה.

לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵין שׁוּם מִגְבָּלָה לִגְאֹל יְהוּדִי מִכָּל מָקוֹם שֶׁאֵלָיו הוּא יִפּוֹל. יֵשׁ רַק דָּבָר אֶחָד שֶׁהַיְּהוּדִי צָרִיךְ וְזֶה רָצוֹן. זוֹ הַבְּחִירָה הַחוֹפְשִׁית הַיְּחִידָה שֶׁיֵּשׁ לִיהוּדִי, הַכֹּל נִקְבָּע לָאָדָם עוֹד בְּטֶרֶם נוֹלָד - הַמַּרְאֶה, מַצָּבוֹ הַכַּלְכָּלִי, הַבְּרִיאוּתִי, אִם יִהְיֶה גִּבּוֹר אוֹ חָכָם, הַכֹּל! רַק דָּבָר אֶחָד הִשְׁאִירוּ לוֹ לִבְחִירָה, יִרְאַת שָׁמַיִם. הַאִם הוּא בּוֹחֵר לִדְבֹּק בַּה׳ אוֹ לִהְיוֹת בַּחֹשֶׁךְ וּלְהַפְסִיד אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה וְהַבָּא. אָדָם צָרִיךְ לְהִזָּהֵר, כִּי הַדָּבָר הַיָּחִיד שֶׁיָּכוֹל בֶּאֱמֶת לַעֲמֹד לוֹ בַּדֶּרֶךְ וְלַעֲצֹר אוֹתוֹ מִלִּבְחֹר נָכוֹן זוֹ הַגַּאֲוָה. אוֹתוֹ כָּבוֹד שֶׁהָיָה לְפַרְעֹה.

אָדָם יָכוֹל לִחְיוֹת 60 שָׁנָה בַּחשֶׁךְ וּפִתְאוֹם לְגַלּוֹת אֶת דֶּרֶךְ הָאֱמֶת, אֲבָל הַכָּבוֹד "הַמְּדֻמֶּה" שֶׁלּוֹ שֶׁיִּפָּגַע אִם יִצְטָרֵךְ לְהוֹדוֹת שֶׁכָּל חַיָּיו עַד כֹּה הָיוּ טָעוּת וּלְשַׁנּוֹת הַכֹּל גּוֹרְמִים לוֹ לִבְחֹר לְהִשָּׁאֵר בַּחשֶׁךְ וְלִסְבֹּל!

כָּבוֹד אֲמִתִּי שֶׁל אָדָם זֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֶת הַיְכֹלֶת לְהוֹדוֹת עַל טָעוּתוֹ, אֲבָל כְּלָנוּ מִסְתּוֹבְבִים עִם כָּבוֹד "מְדֻמֶּה" שֶׁמְּשַׁשֵּׁקֶר לָנוּ כִּי זוֹ בּוּשָׁה לוֹמַר "טָעִיתִי", וְלָכֵן מַמְשִׁיכִים לְהַחֲזִיק בְּטָעוּת, גַּם כְּשֶׁאָנוּ כְּבָר גִּלִּינוּ אוֹתָהּ וְסוֹבְלִים מִמֶּנָּה! אָסוּר לָנוּ לַעֲשׂוֹת אֶת הַטָּעוּת שֶׁל פַּרְעֹה! אָסוּר לָנוּ סְתָם לְהַעֲנִישׁ אֶת עַצְמֵנוּ בְּמַכָּה אַחַר מַכָּה וְלָלֶכֶת לָאֲבַדּוֹן רַק כִּי יֵשׁ לָנוּ "כָּבוֹד". אֵיזֶה כָּבוֹד זֶה לְאַבֵּד אֶת עַצְמֵנוּ לָדַעַת?

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא מְוַתֵּר עַל אַף יְהוּדִי. אֲנַחְנוּ לֹא צְרִיכִים לַעֲבוֹר דֶּרֶךְ גֵּיהִנֹּם כְּדֵי לְהִכָּנֵס לְגַן עֵדֶן, אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לְסַדֵּר הַכֹּל כְּבָר כָּאן עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה, בַּגִּלְגּוּל הַזֶּה. כָּל מָה שֶׁעָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת זֶה לְהַכִּיר כִּי ה' הוּא הַמֶּלֶךְ, וְהוּא אוֹהֵב אוֹתָנוּ וְרוֹצֶה מְאֹד שֶׁנִּדְבַּק בּוֹ וְנַמְלִיךְ אוֹתוֹ עָלֵינוּ מֵרְצוֹנֵנוּ וְלֹא בִּשְׁבִיל עֹנֶשׁ אוֹ פֻּרְס, וְאָז נִזְכֶּה בֶּאֱמֶת לִשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, כִּי זֶה רְצוֹנוֹ שֶׁל ה', שֶׁנַּמְלִיךְ אוֹתוֹ כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהֵטִיב לָנוּ.

בשלח

עַם יִשְׂרָאֵל הָיָה מָרְכָּב מִשְׁבָּטִים וּמִשְׁפָּחוֹת מֵאָז וּמִתָּמִיד, וְעוֹד בִּיצִיאַת מִצְרַיִם רָאִינוּ כִּי הַיָּם נִגְזַר לִ-12 שְׁבִילִים, שְׁבִיל עֲבוּר כָּל שֵׁבֶט בְּנִפְרָד. כְּלוֹמַר עַם יִשְׂרָאֵל תָּמִיד הִתְאַפְיֵין בְּכָךְ שֶׁהוּא מָרְכָּב מִשְׁבָּטִים שׁוֹנִים בַּעֲלֵי אֹפִי יִחוּדִי מִשֶּׁלָּהֶם, אֲבָל הָיְתָה שָׁם אַחְדוּת, אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל גַּם לְמִי שֶׁשַּׁיָּךְ לְשֵׁבֶט אַחֵר.

אֶחָד הַנִּסִּים שֶׁנַּעֲשׂוּ בְּקִרְיעַת יָם סוּף הָיָה שֶׁהַמַּיִם נֶעֶמְדוּ כְּקִירוֹת עֲנָק וְכֻלָּם הָיוּ שְׁקוּפִים, כָּךְ שֶׁכָּל שֵׁבֶט רָאָה מִמְּקוֹמוֹ אֶת הַשְּׁבָטִים הָאֲחֵרִים הַהוֹלְכִים בַּשְּׁבִילִים הַמַּקְבִּילִים, לְהַרְגִּיעַ אוֹתָם שֶׁכֻּלָּם נִצְּלוּ! "אַף עַל פִּי שֶׁהַשְּׁבָטִים הָאֲחֵרִים שׁוֹנִים מִמֶּנִּי, הֵם עֲדַיִן הָאַחִים שֶׁלִּי וַאֲנִי אוֹהֵב אוֹתָם כְּנַפְשִׁי"! כָּזוֹ אַהֲבָה הָיְתָה בֵּין הַקְּבוּצוֹת הַשּׁוֹנוֹת בָּעָם יִשְׂרָאֵל, וְזֶהוּ יִחוּדוֹ. אֲנָשִׁים מְפָרְשִׁים בְּטָעוּת אֶת הַצִּוּוּי "וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ" שֶׁאִם רֵעִי יִהְיֶה כָּמוֹנִי, שֶׁיַּחְשֹׁב כָּמוֹנִי וְיִתְנַהֵג כָּמוֹנִי, אָז אֲנִי אוֹהֵב אוֹתוֹ. זֶה לֹא הַפֵּרוּשׁ שֶׁל "וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ"! הַפֵּרוּשׁ הוּא, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהוּא שׁוֹנֶה מִמֶּנִּי, אֲנִי אוֹהֵב אוֹתוֹ כְּמוֹ שֶׁאֲנִי אוֹהֵב אֶת עַצְמִי! זֶה מָה שֶׁכָּל יְהוּדִי צָרִיךְ לִרְאוֹת לְפָנָיו עֵינָיו! שֶׁלֹּא יְבַלְבְּלוּ אוֹתָנוּ.

הַנָּצִיב מְוּלוֹז'ִין מֵבִיא אֶת דִּבְרֵי הַמִּדְרָשׁ, שֶׁכְּשֶׁהִגִּיעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַיָּם הֵם פָּחֲדוּ. מִצַּד אֶחָד יֵשׁ אֶת הַיָּם שֶׁלֹּא נִבְקַע, מֵהַצַּד הַשֵּׁנִי הַמִּצְרִים מַגִּיעִים בַּהֲמוֹנֵיהֶם וּמִצַּד שְׁלִישִׁי חָיוֹת רָעוֹת. עַם יִשְׂרָאֵל נֶחְלַק לְאַרְבַּע כִּתּוֹת, חֵלֶק רָצוּ לְהִכָּנַע, חֵלֶק לְהִלָּחֵם, הַהֲמוּלָה הָיְתָה גְּדוֹלָה. מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בִּקֵּשׁ לְהִתְפַּלֵּל, וְאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹצֵר אוֹתוֹ: "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה מַה תִּצְעַק אֵלָי דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסָּעוּ". בְּמִלִּים אֲחֵרוֹת "מָה אַתָּה דּוֹאֵג, שֶׁאֲנִי לֹא אַצִּיל אוֹתָם? אֲנִי אַצִּיל אוֹתָם. וְכִי הוֹצֵאתִי אוֹתָם מִמִּצְרַיִם שֶׁיָּמוּתוּ פֹּה עַל שְׂפַת הַיְאוֹר"?

וְהַנָּצִיב מְוּלוֹז׳ין שׂוֹאֵל עֲצוּמָה עַל הַמִּדְרָשׁ הַזֶּה, מַדּוּעַ בֶּאֱמֶת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בִּקֵּשׁ לְהִתְפַּלֵּל, וְכִי עָלָה בְּדַעְתּוֹ וְלוּ לְרֶגַע, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא יַצִּיל אֶת עַם יִשְׂרָאֵל? וְהַתְּשׁוּבָה, וַדַּאי שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ יָדַע שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַצִּיל אֶת עַם יִשְׂרָאֵל, הוּא לֹא רָצָה לְהִתְפַּלֵּל עַל הַצָּלַת עַם יִשְׂרָאֵל, הָיָה בָּרוּר שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל יִנָּצֵל כִּי ה׳ הִבְטִיחַ, וְהָיָה בָּרוּר שֶׁבְּנֵי יִשְׂרָאֵל יַגִּיעוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. אָז מָה לֹא הָיָה בָּרוּר?

מֹשֶׁה רָצָה לְהִתְפַּלֵּל עַל הַיְחִידִים. עַל הַיְחִידִים בְּתוֹךְ הַקָּהָל. כְּשֶׁיּוֹצְאִים לַמִּלְחָמָה אָז עַם יִשְׂרָאֵל יָכוֹל לְנַצֵּחַ וּבְגָדוֹל. כִּי כְּשֶׁעוֹשִׂים רְצוֹנוֹ שֶׁל ה׳, אֲזַי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִלְחָם בִּשְׁבִילֵנוּ. אֲבָל גַּם בְּנִצְחוֹנוֹת גְּדוֹלִים יֵשׁ לִפְעָמִים הֶרוּגִים. מֹשֶׁה רַבֵּנוּ גְּדוֹל הַדּוֹר אִכְפַּת לוֹ מֵהַיְחִידִים, אָז הוּא אָמַר לַה׳ יִתְבָּרַךְ כִּי בָּרוּר לוֹ שֶׁה׳ יַכְנִיס אֶת עַם יִשְׂרָאֵל לָאָרֶץ הַמֻּבְטַחַת. הוּא בָּא לְהִתְפַּלֵּל שֶׁיַּכְנִיס אֶת כָּל עַם יִשְׂרָאֵל. שֶׁלֹּא יַדַּח מִמֶּנּוּ נָדַח.

וְכָךְ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ פּוֹנֶה אֶל ה׳ יִתְבָּרַךְ, אִם אֶחָד מֵהֶם יִשָּׁאֵר כָּאן עַל יָד הַיָּם, אֲפִילוּ רַק אֶחָד, לֹא שָׁוֶה לוֹ כָּל הַהוֹצָאָה שֶׁלָּהֶם מִמִּצְרַיִם! כִּי הוּא שֶׁהוֹצִיא אוֹתָם וְשִׁכְנַע אוֹתָם, עַד שֶׁהֵם הָלְכוּ אַחֲרָיו. אִם אֶחָד מֵהֶם יִשָּׁאֵר כָּאן, מֹשֶׁה יִחְיֶה עִם זֶה כָּל חַיָּיו, וְכָל עַם יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁיַּגִּיעוּ לָאָרֶץ הַמֻּבְטַחַת יִשְׁמְחוּ וְיִבְנוּ אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְאִלּוּ מֹשֶׁה כָּל חַיָּיו יִהְיֶה בְּעֲצָב, כִּי הָיָה יְהוּדִי אֶחָד שֶׁנִּשְׁאַר שָׁם מֵעֵבֶר לַיָּם! זוֹ מַחֲשָׁבָה שֶׁל גְּדוֹל הַדּוֹר!

וְעַל זֶה אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָה תִּצְעַק אֵלַי? דַּבֵּר אֶל הָעָם וְיִסָּעוּ. אִם הֵם יֵלְכוּ אַחֲרֶיךָ, אַף אֶחָד לֹא יִשָּׁאֵר, כֻּלָּם יִנָּצְלוּ!

זֶה הָיָה שִׁבְחָם שֶׁל דּוֹר הַמִּדְבָּר, שֶׁאַחֲרֵי 3 יָמִים שֶׁהֵם בּוֹרְחִים וּמִתְרַחֲקִים מִמִּצְרַיִם, מֹשֶׁה מוֹרֶה לָהֶם לַחְזֹר עַל עִקְּבוֹתֵיהֶם וְלָנוּעַ לְכִוּוּן מִצְרַיְמָה בַּמִּדְבָּר. הֵם הָיוּ אֲמוּרִים לְסָרֵב, "מָה פִּתְאוֹם? עַד שֶׁבָּרַחְנוּ"?! אֲבָל הֵם שָׁתְקוּ.

כּוֹתֵב רַשׁ״י עַל הַפָּסוּק: "וְחִזַּקְתִּי אֶת לֵב פַּרְעֹה וְרָדַף אַחֲרֵיהֶם וְאִכָּבְדָה בְּפַרְעֹה וּבְכָל חֵילוֹ וְיָדְעוּ מִצְרַיִם כִּי אֲנִי ה׳ וַיַּעֲשׂוּ כֵן": לְהַגִּיד שִׁבְחָן שֶׁשָּׁמְעוּ לְקוֹל מֹשֶׁה, וְלֹא אָמְרוּ 'הֵיאַךְ נִתְקָרֵב אֶל רוֹדְפֵינוּ, אֲנוּ צְרִיכִים לִבְרֹחַ', אֶלָּא אָמְרוּ:

'אֵין לָנוּ אֶלָּא דִּבְרֵי בֶּן עַמְרָם'". זֶה שִׁבְחָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אִם גְּדוֹל הַדּוֹר אָמַר, אָז גְּדוֹל הַדּוֹר אָמַר, לֹא חָלְקוּ. הַזְּכוּת הַזּוֹ הִיא הַהֶבְדֵּל הַיָּחִיד בֵּינָם לְבֵין 80 אָחוּז שֶׁנִּשְׁאֲרוּ בַּחֹשֶׁךְ. זוֹ הַפְּנָנָה לָלֶכֶת אַחֲרֵי ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוֹלְכִים אַחַר דַּעַת תּוֹרָה, וְלֹא תְּהֵיֶינָה מַחֲלוֹקוֹת.

מְסֻפָּר עַל הִסְתַּלְקוּתוֹ שֶׁל אוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ, לְאַחַר שֶׁהִתְפַּלֵּל שַׁבָּת אַחַת וְהָיָה כָּלוֹ שָׂמֵחַ מִן הַתְּפִלָּה, אַף לֹא חָלְפוּ כַּמָּה שָׁעוֹת וּפָנָיו הִתְקַדְּרוּ, הוּא נִכְנַס לְחַדְרוֹ בְּדָאגָה, וְאָז יָצָא וְהוֹדִיעַ כִּי הוּא נִקְרָא לַיְּשִׁיבָה שֶׁל מַעְלָה. תָּהוּ כֻּלָּם מָה קָרָה בְּשָׁעוֹת אֵלּוּ, שֶׁהֲרֵי בַּבֹּקֶר הָיָה כֹּה שָׂמֵחַ בִּתְפִלָּתוֹ וְעַתָּה מְגַלֶּה לָהֶם כִּי הוּא הוֹלֵךְ מִן הָעוֹלָם. וְאָז שִׁתֵּף אוֹתָם אוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ בַּסּוֹד הַנּוֹרָא:

- *"הִתְפַּלָּלְתִּי בְּכָל כֹּחִי שֶׁהַמָּשִׁיחַ יַגִּיעַ כְּבָר וְתִהְיֶה גְּאֻלָּה. וְגִלּוּ לִי מִן הַשָּׁמַיִם כִּי תְּפִלָּתִי הִתְקַבְּלָה וְהַמָּשִׁיחַ צָרִיךְ לְהַגִּיעַ! אֲבָל אָז גִּלִּיתִי כִּי יֵצֶר הָרַע כָּל כָּךְ פַּחַד שֶׁהוּא הִסְפִּיק לְהַחֲטִיא וְלַעֲשׂוֹת כָּל כָּךְ הַרְבֵּה קִלְקוּלִים בַּזְּמַן הַזֶּה, וְהַמַּצָּב הִתְהַפֵּךְ! בִּמְקוֹם גְּאֻלָּה נִגְזָרָה גְּזֵרָה קָשָׁה נֶגֶד עַם יִשְׂרָאֵל וְהִתְפַּלַּלְתִּי עוֹד פַּעַם שֶׁיְּבַטְּלוּ אֶת הַגְּזֵרָה הַנּוֹרָאָה, וְהֻבַנְתִּי כִּי לֹא יִהְיֶה נִתָּן לְבַטְּלָהּ אֶלָּא אִם כֵּן אֶמְסֹר אֶת נַפְשִׁי עַל עַם יִשְׂרָאֵל וְאֶהְיֶה לָהֶם לְכַפָּרָה".*

וְכָל זֶה הִתְרַחֵשׁ בְּשַׁבָּת אַחַת! וְנִשְׁאֶלֶת הַשְּׁאֵלָה הַמִּתְבַּקֶּשֶׁת, כֵּיצַד יָכוֹל עַם יִשְׂרָאֵל לְהַגִּיעַ מִמַּצָּב שֶׁל כִּמְעַט גְּאֻלָּה לְמַצָּב שֶׁל כְּלָיוֹן חַס וְשָׁלוֹם, וְכָל זֹאת בְּכַמָּה שָׁעוֹת? מָה כְּבָר יֵצֶר הָרַע יָכֹל לַעֲשׂוֹת לָהֶם בִּזְמַן כָּל כָּךְ קָצָר? מֵילָא אִם כֻּלָּם הָיוּ בְּמָקוֹם אֶחָד, רָאִינוּ בַּמִּדְבָּר שֶׁגָּרַם לָהֶם לַעֲשׂוֹת אֲפִילוּ עֵגֶל זָהָב, אֲבָל בִּזְמַן אוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ הַיְּהוּדִים הָיוּ מְפֻזָּרִים בְּכָל הָעוֹלָם, צָרְפַת, גֶּרְמַנְיָה, רוּסְיָה, עִירָק, מְצָרַיִם, מָרוֹקוֹ, הֵם הָיוּ מְפֻזָּרִים בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ! מָה יֵצֶר הָרַע יָכוֹל לַעֲשׂוֹת לָהֶם בְּכַמָּה שָׁעוֹת שֶׁיִּפְלוּ מִגְּאֻלָּה לִכְלָיָה?

הַתְּשׁוּבָה פְּשׁוּטָה: לִשּׁוֹן הָרַע וְשִׂנְאַת חִנָּם. זֶה הֵכִי קַל לְהַחֲטִיא. לֹא צָרִיךְ לָקוּם וְלִרְצֹחַ, לָקוּם וְלִגְנֹב, לָקוּם וְלִנְאֹף, אֵלֶּה דְּבָרִים מְסֻבָּכִים, הַמַּצְרִיכִים מַאֲמָץ וְתִכְנוּן וְהִזְדַּמְּנוּת, עַל יְדֵי לְשׁוֹן הָרַע אֶפְשָׁר לַהֲרוֹג אָדָם בְּשִׁתֵּי מִלִּים. וּכְבָר הִזְהִירוּ חֲזַ"ל כְּשֶׁדִּבְּרוּ עַל הָעֲבֵרוֹת הַחֲמוּרוֹת: "אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: רוֹב

בְּגֶזֶל, וּמְעוּט בַּעֲרָיוֹת, וְהַכֹּל בִּלְשׁוֹן הָרַע״! כֻּלָּם יְכוֹלִים לִפּוֹל בָּזֶה! אָז עָבַר יֵצֶר הָרַע בְּכָל הַתְּפוּצוֹת וּבְכַמָּה שָׁעוֹת הִפִּיל יְהוּדִים בְּכָל הָעוֹלָם בִּלְשׁוֹנָם! בְּכַמָּה שָׁעוֹת נָפְלוּ מִגְּאֻלָּה לִגְזֵרַת כְּלָיָה!

לְצַעֲרֵנוּ, הָאַחְדוּת בְּיִשְׂרָאֵל מִתְרַחֶשֶׁת בְּעִקָּר בִּזְמַן מִלְחֲמוֹת וַאֲסוֹנוֹת, כִּי כְּשֶׁקָּמִים עָלֵינוּ אָז פִּתְאוֹם נֶעֱלָמוֹת כָּל הַמַּחֲלוֹקוֹת בֵּינֵינוּ, אוֹ יוֹתֵר נָכוֹן תּוֹפְסוֹת אֶת הַמָּקוֹם וְהַמִּימְדִים הָאֲמִתִּיִּים וַהֲלֹא חֲשׁוּבִים שֶׁלָּהֶם. הָעָם נִזְכָּר שֶׁהוּא אֶחָד. זְמַן כָּזֶה שֶׁל אַחְדוּת הוּא זְמַן רָאוּי לַגְּאֻלָּה, כֻּלָּם מִתְקָרְבִים, כֻּלָּם מִתְחַזְּקִים. אָז יֵצֶר הָרַע מַתְחִיל לְפַחֵד! וְלָכֵן תָּמִיד אַחֲרֵי תְּקוּפָה שֶׁל מִלְחָמָה אוֹ אָסוֹן שֶׁאִחְדוּ אוֹתָנוּ, יֵשׁ בְּחִירוֹת, וְאָז כָּל מָה שֶׁהִשַּׂגְנוּ בְּדָמִים מַמָּשׁ, הַכֹּל מִתְאַדֶּה וְהוֹלֵךְ לְאִבּוּד בְּדַקּוֹת מַמָּשׁ, וּמִזֶּה אָנוּ צְרִיכִים לְהִזָּהֵר!

מָה אָנוּ עוֹשִׂים עֲבוּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁעוֹשֶׂה כָּל כָּךְ הַרְבֵּה עֲבוּרֵנוּ? קוֹדֵם כָּל לְדַבֵּר עִם עוֹד יְהוּדִי וְעוֹד יְהוּדִי וְעוֹד יְהוּדִי. לְהַרְאוֹת לָהֶם אֶת הַיְּפִי שֶׁל הַיַּהֲדוּת. נָקוּם וַנַּעֲבֹר בָּיִת בָּיִת, יְהוּדִי יְהוּדִי, לְדַבֵּר עִם כָּל אֶחָד.

מַדּוּעַ לַאֲנָשִׁים הָרְחוֹקִים מִתּוֹרָה וּמִצְווֹת יֵשׁ פְּנָיָה חַמָּה בַּלֵּב לַחֲסִידוּיוֹת כְּמוֹ חַבַּ״ד אוֹ בְּרֶסְלֶב? מָה כָּל כָּךְ מְיֻחָד בָּהֶם? הֵם חָשְׁפוּ צַד בַּיַּהֲדוּת שֶׁרְחוֹקִים לֹא מַכִּירִים - שִׂמְחָה! הַשִּׂמְחָה שֶׁל הַלּוֹמֵד בַּתּוֹרָה לֹא מֻכֶּרֶת לָהֶם, כִּי הוּא סָפוּן בְּבֵית מִדְרָשׁוֹ עַל הַגְּמָרָא וְנֶהֱנֶה הֲנָאַת גַּן עֵדֶן עַד שֶׁלֹּא אִכְפַּת לוֹ מִכָּל הָעוֹלָם הַזֶּה, אֶת הַשִּׂמְחָה הַזּוֹ הֵם לֹא יְכוֹלִים לִרְאוֹת בָּרְחוֹבוֹת, אֲבָל כַּאֲשֶׁר חֲסִידִים נִגָּשִׁים אֲלֵיהֶם, רוֹקְדִים עִמָּם וּשְׂמֵחִים עִמָּם, לֹא שׁוֹפְטִים אוֹתָם, וּמַעֲנִיקִים לָהֶם זְכוּת לִקְרֹא פְּרָקֵי תְּהִלִּים אוֹ לְהָנִיחַ תְּפִלִּין, וְהַכֹּל בְּהַרְגָּשָׁה כִּי זוֹ מַתָּנָה מֻפְלָאָה, זֶה מַשְׁפִּיעַ.

לַאֲנָשִׁים שֶׁלֹּא זָכוּ לִלְמֹד תּוֹרָה, לֹא מִתְחַבֵּר לָהֶם שִׂמְחָה עִם יַהֲדוּת בְּיַחַד. הַיַּהֲדוּת תָּמִיד נִרְאֲתָה לָהֶם כְּמַשֶּׂהוּ שָׁחוֹר, קָשֶׁה, פְּרִימִיטִיבִי. פִּתְאוֹם רוֹאִים מִישֶׁהוּ חָבוּשׁ כִּפָּה וְהוּא שָׂמֵחַ, וּמֵאִיר לָהֶם פָּנִים, וְלֹא מְנַסֶּה לִכְפּוֹת עֲלֵיהֶם אֶת אֹרַח חַיָּיו אוֹ לִשְׁפּוֹט אוֹתָם כִּי הֵם שׁוֹנִים מִמֶּנּוּ. אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת קִדּוּשׁ ה׳ הֵכִי גָּדוֹל וְקֵרוּב הַלְּבָבוֹת הֵכִי גָּדוֹל בְּחִיּוּךְ! בְּמִלָּה טוֹבָה!

נִתְפַּלֵּל עַל עַם יִשְׂרָאֵל! נִתְפַּלֵּל עַל הָאַחֵר, עַל שָׁלוֹם, עַל אַחְדוּת, נִתְפַּלֵּל שֶׁנַּחֲזֹר כֻּלָּנוּ בִּתְשׁוּבָה אֶל זְרוֹעוֹתָיו שֶׁל ה׳ יִתְבָּרַךְ שְׁמְחַכֶּה לָנוּ בְּאַהֲבָה. אָדָם חַיָּב לְהִתְפַּלֵּל עַל כָּל יְהוּדִי, אֲפִילוּ יְהוּדִי שֶׁהִרְשִׁיעַ בְּמַעֲשָׂיו, לְהִתְפַּלֵּל שֶׁיְּזַכֶּה וְיַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה, וְלֹא שֶׁיָּמוּת חָלִילָה.

בַּגְּמָרָא מְסֻפָּר כִּי בִּשְׁכוּנָתוֹ שֶׁל רִבִּי מֵאִיר בָּעַל הַנֵּס הָיוּ גָּרִים בְּרִיוֹנִים שֶׁצִּעֲרוּ אוֹתוֹ מְאֹד וְהוּא הִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם שֶׁיָּמוּתוּ. שָׁמְעָה אוֹתוֹ בְּרוּרְיָה אִשְׁתּוֹ, וְאָמְרָה שֶׁיִּתְפַּלֵּל שֶׁיַּחְזְרוּ בִּתְשׁוּבָה, כָּךְ עָשָׂה וְהֵם אָכֵן חָזְרוּ בִּתְשׁוּבָה!

תֶּרַח אָבִיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ הָיָה רָשָׁע, עוֹבֵד אֱלִילִים, הִסְגִּיר אֶת בְּנוֹ אַבְרָהָם לְנִמְרוֹד שֶׁיַּהֲרֹג אוֹתוֹ, אֲבָל הוּא חָזַר בִּתְשׁוּבָה, וְזָכָה שֶׁכָּל הָאָבוֹת וְהָאֲמָהוֹת יֵצְאוּ מִמֶּנּוּ, אַבְרָהָם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב, שָׂרָה, רִבְקָה, רָחֵל, לֵאָה, זִלְפָּה וּבִלְהָה! כֻּלָּם! מִתֶּרַח! מָה הָיָה קוֹרֶה אִם מִישֶׁהוּ הָיָה מִתְפַּלֵּל שֶׁיָּמוּת?

וְכִי אָנוּ יוֹדְעִים מָה יָכוֹל לִצֵּאת מִיהוּדִי? שֶׁיִּהְיֶה הֲכִי רָחוֹק, הֲכִי קִיצוֹנִי, אֲנִי לֹא אֶשְׂנָא אוֹתוֹ חַס וְשָׁלוֹם. אֲנִי יָכוֹל לִשְׂנֹא אֶת מַעֲשָׂיו, לְהוֹכִיחַ אוֹתוֹ וְאִם צָרִיךְ גַּם לְהוֹקִיעַ אוֹתוֹ בְּרַבִּים עַד שֶׁיָּבִין אֶת עַקְמִימוּת מַעֲשָׂיו וְיִתַּקֵּנֵם, זוֹ מִצְוָה, אֲבָל אֲנִי לֹא שׂוֹנֵא אֶת הָאָדָם עַצְמוֹ, אַף פַּעַם!

לֹא לְוַתֵּר עַל אַף יְהוּדִי! זֶה מָה שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ לִמֵּד אוֹתָנוּ. הוּא בָּא לְהִתְפַּלֵּל עַל הַיְּחִידִים, ״אַל תַּשְׁאִיר אַף אֶחָד מֵאֲחוֹרֶיךָ״. אוֹמֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא ״מָה תִּצְעַק אֵלַי? אַתָּה חוֹשֵׁב שֶׁאֲנִי כֵּן רוֹצֶה לְהַפְקִיר וְלוּ יְהוּדִי אֶחָד? אִם תִּהְיֶה בֵּינֵיהֶם אַחְדוּת, אֲנִי מַצִּיל אֶת כֻּלָּם״!

אִם אָנוּ רוֹצִים לַעֲשׂוֹת מַשֶּׁהוּ מוֹעִיל לַחֲבָרָה, נַתְחִיל לְהָפִיץ אַחְדוּת. נִקְרָא תְּהִלִּים עַל עַם יִשְׂרָאֵל, נַרְאֶה פָּנִים מְחַיְּכוֹת לְכָל יְהוּדִי. לֹא נִתְוַכֵּחַ עִם אַף אֶחָד. כָּל יְהוּדִי הוּא נְשָׁמָה טְהוֹרָה. כָּל יְהוּדִי הוּא נְשָׁמָה שֶׁצָּרִיךְ לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ!

מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לֹא וִתֵּר עַל אַף אֶחָד! בּוֹאוֹ נִלְמַד מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ, לֹא נְוַתֵּר עַל אַף יְהוּדִי. יְהִי רָצוֹן שֶׁנִּזְכֶּה לְאַחְדוּת וּשְׁלֵמוּת, וְנִדְאַג אֶחָד לַשֵּׁנִי, וְלֹא נִתֵּן לְאַף אֶחָד לְהַעֲמִיק הַשֶּׂסַע בֵּינֵינוּ. וּכְמוֹ שֶׁהַפּוֹלִיטִיקָאִים יוֹדְעִים לְדַאֹג לְעַצְמָם וּלְהִסְתַּדֵּר

בֵּינֵיהֶם בְּמִזְנוֹן הַכְּנֶסֶת אַחֲרֵי הַבְּחִירוֹת (וְאַחֲרֵי שֶׁפִּלְּגוּ אוֹתָנוּ וְשִׁסְּעוּ אוֹתָנוּ אֶחָד נֶגֶד הַשֵּׁנִי), כָּךְ אָנוּ צְרִיכִים לִלְמֹד לְהִסְתַּדֵּר בֵּינֵינוּ.

עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה כְּשֶׁיֵּשׁ לָנוּ אִינְטֶרֶס אֶחָד לְהָבִיא אֶת הַגְּאֻלָּה הָאֲמִתִּית לְכָאן, שֶׁיִּהְיֶה פֹּה מֶלֶךְ אֶחָד אֲמִתִּי, מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, אָז נִזְכֶּה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה לִשְׁמָהּ וּלְהִתְפַּלֵּל בְּשִׁמְחָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁיִּבָּנֶה בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן.

יתרו

פָּרָשַׁת יִתְרוֹ פּוֹתַחַת בְּמִלִּים: "וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כֹּהֵן מִדְיָן חוֹתֵן מֹשֶׁה אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹקִים לְמֹשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ כִּי הוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם". מָה פֵּרוּשׁ "כֹּהֵן מִדְיָן"? אוֹמֵר אוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ: רֹאשׁ לְמִדְיָן הָיָה וְאָדוּק בָּעֲבוֹדָה זָרָה! בַּמֻּשָּׂגִים שֶׁל הַיּוֹם זֶה כְּמוֹ לִכְתֹּב עָלָיו שֶׁהוּא הָיָה הָאַפִּיפְיוֹר!

שׁוֹאֵל אוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ: כָּךְ אוֹמְרִים עַל גֵּר צֶדֶק? לְהַזְכִּיר לוֹ אֶת עֲבָרוֹ כְּגוֹי? אָדָם בֶּן יוֹתֵר מִמֵּאָה בָּעַל מַעֲמָד שֶׁל אַפִּיפְיוֹר, כֻּלָּם בָּאִים אֵלָיו לְעֵצָה וְתֻשִׁיָּה, יֵשׁ לוֹ כֶּסֶף מַעֲמָד וְכָבוֹד, וְהוּא זוֹרֵק הַכֹּל וּבָא אֶל הַמִּדְבָּר לִדְבֹּק בְּעַם יִשְׂרָאֵל. עַל אָדָם כָּזֶה מַזְכִּירִים אֶת עָבְרוֹ וַ"חֲטָאָיו" כְּגוֹי? הֲרֵי זוֹ "אוֹנָאַת דְּבָרִים" מַמָּשׁ!

שְׁאֵלָה נוֹסֶפֶת עוֹלָה מֵהַזְּמַן בּוֹ בָּחַר יִתְרוֹ לָבֹא לַמִּדְבָּר. עַל הַמִּלִּים "וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ" שׁוֹאֶלֶת הַגְּמָרָא מָה שָׁמַע? וְעוֹנָה: שָׁמַע עַל קְרִיעַת יָם סוּף וּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק. מָה מְיֻחָד בִּשְׁנֵי דְּבָרִים אֵלּוּ מִתּוֹךְ שְׁלֹשׁ הַנִּסִּים שֶׁה' עָשָׂה בְּמִצְרַיִם לְעֵינֵי כָּל הָעוֹלָם, שֶׁדַּוְקָא הֵם גָּרְמוּ לוֹ לְהַגִּיעַ?

וּמֵהֵיכָן הַכֹּחוֹת לַעֲזֹב הַכֹּל וּלְהַגִּיעַ? אֲנִי מַכִּיר אֲנָשִׁים בְּנֵי 20 וּ-30 שֶׁמְּגַלִּים כָּעֵת כִּי הִסְתִּירוּ מֵהֶם אֶת הָאֱמֶת, וּמִתְוַדִּעִים אֶל עוֹלָם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת, וְלַמְרוֹת רְצוֹנָם לִדְבֹּק בַּתּוֹרָה, קָשֶׁה לָהֶם לְוַתֵּר עַל הַהֶרְגֵּלִים וְצוּרַת הַחַיִּים שֶׁחָיוּ בָּהּ עַד כֹּה. נִרְאָה לָהֶם בִּלְתִּי אֶפְשָׁרִי לִשְׁמוֹר שַׁבָּת בִּלִי לְשַׂחֵק בַּטֶּלֶפוֹן הַסֶּלוּלָרִי, בִּלִי לִנְסֹעַ לַיָּם אוֹ לָלֶכֶת לְכַדּוּרֶגֶל. פִּתְאוֹם אִי אֶפְשָׁר לְהִכָּנֵס לְכָל מִסְעָדָה לִפְנֵי שֶׁבּוֹדְקִים שֶׁמַּה שֶׁשָּׁמִים לוֹ בַּצַּלַּחַת הוּא לֹא גְּמָל שֶׁמֵּת בְּמַחְסוֹם עַזָּה הַמְּגַשׁ לוֹ

בְּמַסְוֶה שֶׁל בָּשָׂר בָּקָר. פִּתְאוֹם הוּא מְגַלֶּה שֶׁהַבְּגָדִים אֲמוּרִים לִהְיוֹת עַל גּוּפוֹ, וְאֵין מָקוֹם לַחֲמִשָּׁה עֲגִילִים בַּגַּבָּהּ וּלְשֵׂעָר יָרֹק, וְזֶה קָשֶׁה לוֹ. וְעַל מָה הוּא מְוַתֵּר בֶּאֱמֶת? עַל אֹכֶל לֹא בָּרִיא וְתִסְרֹקֶת מָבְחִילָה, וּצְפִיָּה בְּמֶשֶׁךְ שָׁעוֹת בַּמָּסָךְ הַקָּטָן שֶׁל הַפֶּלֶאפוֹן עַד שֶׁעֵינָיו כּוֹאֲבוֹת וּמֹחוֹ מִתְאַדֶּה? וְזֶה קָשֶׁה לוֹ!

וְהִנֵּה יִתְרוֹ מְוַתֵּר עַל 100 שָׁנִים שֶׁל גְּדֻלָּה, כֶּסֶף כֹּחַ וְכָבוֹד, וּבָא לַמִּדְבָּר בְּלִי כְּלוּם. אֵיךְ הוּא לֹא בּוֹכֶה שֶׁ"קָשֶׁה לוֹ"? יִתְרוֹ מַגִּיעַ וּמְגַלֶּה כִּי מַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל מָקוֹף בְּעַנְנֵי כָבוֹד אֲשֶׁר לֹא נִפְתָּחִים לְפָנָיו. הוּא הַחוֹתֵן שֶׁל מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל, וְהוּא לֹא שׁוֹאֵל כֵּיצַד חֲתָנוֹ לֹא שׁוֹלֵחַ לוֹ הַזְמָנָה רִשְׁמִית, פּוֹרֵשׂ שָׂטִיחַ אָדֹם אוֹ לְפָחוֹת אֵיזוֹ לִימוֹזִינָה קְטַנָּה שֶׁתַּסִּיעַ אוֹתוֹ אֶל הַמִּדְבָּר הַשּׁוֹמֵם. כְּלוּם.

יִתְרוֹ נִגַּשׁ אֶל הֶעָנָן יָחַד עִם בִּתּוֹ, אִשְׁתּוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, וּשְׁנֵי נְכָדָיו גֵּרְשׁוֹם וֶאֱלִיעֶזֶר, בָּנָיו שֶׁל מֹשֶׁה, וְהוּא מְבַקֵּשׁ שֶׁיִּפְתְּחוּ לוֹ עֲבוּרוֹ. כְּשֶׁחָשַׁשׁ שֶׁאֵינוֹ נַעֲנָה עֲבוּר זְכוּת עַצְמוֹ, בִּקֵּשׁ שֶׁיִּפְתְּחוּ לוֹ עֲבוּר בִּתּוֹ שֶׁהִיא אִשְׁתּוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, וּכְשֶׁחָשַׁב שֶׁלֹּא נַעֲנָה גַּם עֲבוּר כָּךְ, בִּקֵּשׁ לְפָחוֹת שֶׁיִּפְתְּחוּ לָהֶם עֲבוּר גֵּרְשׁוֹם וֶאֱלִיעֶזֶר בָּנָיו שֶׁל מֹשֶׁה. הוּא הָיָה מוּכָן לִהְיוֹת טָפֵל לִנְכָדָיו שֶׁיַּכְנִיסוּ אוֹתוֹ "מִתַּחַת לַשֻּׁלְחָן", הָעִקָּר שֶׁיִּכָּנֵס, וּבִשְׁבִיל זֶה הוּא מוּכָן לְוַתֵּר עַל הַמַּעֲמָד שֶׁלּוֹ בָּעוֹלָם מִמֶּנּוּ הוּא בָּא. אֵיךְ הוּא לֹא מְהַסֵּס אוֹ מְפַחֵד לַעֲשׂוֹת צָעַד כָּזֶה, וְעוֹד בְּגִיל כָּזֶה?

אֶלָּא הַכֹּל תָּלוּי בְּצוּרַת הַמַּחְשָׁבָה וְהַהִסְתַּכְּלוּת שֶׁל הָאָדָם. כַּאֲשֶׁר מִתְבּוֹנְנִים וּמְנַתְּחִים אֶת הַמַּצָּב לַאֲשׁוּרוֹ, מְגַלִּים כִּי דְּבָרִים הֵם לֹא כְּמוֹ שֶׁנִּרְאוּ בְּמַבָּט רִאשׁוֹן. נָהָג שָׁם תָּכְנַת "וָוִיז" בָּרֶכֶב וְנוֹסֵעַ. הַקּוֹל הַיּוֹצֵא מִן הַמַּכְשִׁיר אוֹמֵר לוֹ כָּל כַּמָּה מֶטְרִים לְאָן לִפְנוֹת וּלְאֵיזֶה רְחוֹב הוּא עוֹמֵד לְהַגִּיעַ. הוּא "חָלַם" לְרֶגַע וּפִסְפֵּס אֶת הַפָּנִיָּה. הַמַּסְלוּל הַמְּצָיָּר נֶעְלָם, וּבִמְקוֹמוֹ הוֹפִיעַ עִגּוּל מִסְתּוֹבֵב, וְקוֹל נָעִים וְשָׁקֵט אָמַר לוֹ בְּנַחַת: "מְחַשֵּׁב מַסְלוּל מֵחָדָשׁ". לְאַחַר שְׁנִיָּה הוֹפִיעַ מַסְלוּל חָדָשׁ וְהַקּוֹל אָמַר לוֹ מָה עָלָיו לַעֲשׂוֹת כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ בִּנְסִיעָתוֹ.

בְּכָל פַּעַם שֶׁאָנוּ "עוֹשִׂים פְּנִיָּה לֹא נָכוֹנָה" בַּחַיִּים אָנוּ רְגִילִים לִכְעֹס עַל עַצְמֵנוּ: "טִפֵּשׁ! אֵיךְ פִּסְפַּסְתָּ! מָה תַּעֲשֶׂה עַכְשָׁו? הָלַךְ הַכֹּל". "הַוָּוִיז" מְגַלֶּה דֶּרֶךְ חֲדָשָׁה: "תֻּרַגַּע, מְחַשְּׁבִים מַסְלוּל מֵחָדָשׁ. מָה קָרָה? אָז לֹא פָּנִיתָ שָׁם, עוֹד 200 מֶטֶר יֵשׁ עוֹד פְּנִיָּה, מָה קָרָה"? אָנוּ לֹא חוֹשְׁבִים אַחֲרֵי טָעוּת שֶׁעָשִׂינוּ כִּי אֶפְשָׁר

לְתַקֵּן אוֹ לְתַכְנֵן אֶת כָּל הַמַּסְלוּל מֵחָדָשׁ וּלְהַמְשִׁיךְ בַּדֶּרֶךְ, אֶלָּא מִתְרַכְּזִים רַק בְּמַה שֶּׁטָּעִינוּ, כַּמָּה פְּסָפַסְנוּ, וְכַמָּה טִפְּשִׁים אֲנַחְנוּ, וּמִתּוֹךְ עַצְבוּת וָכַעַס פְּסָפַסְנוּ אֶת הַפְּנִיּוֹת הַבָּאוֹת שֶׁיָּכְלְנוּ לַחְזֹר דַּרְכָּן עַל עִקְבוֹתֵינוּ, וְהִתְרַחַקְנוּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר מִיַּעֲדֵנוּ.

יִתְרוֹ הָיָה כֹּהֵן מִדְיָן. לְכְאוֹרָה הָיָה לוֹ הַכֹּל, אֲבָל לְמַעֲשֶׂה לֹא הָיָה לוֹ כְּלוּם. הוּא הָיָה אִישׁ אֱמֶת וְהוּא עֲדַיִן לֹא מָצָא אוֹתָהּ. גַּם כְּשֶׁיִּתְרוֹ עָבַד כָּל עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁבָּעוֹלָם, מַטָּרָתוֹ הָיְתָה אַחַת וְיִחִידָה: לִמְצוֹא מַהִי הָעֲבוֹדָה הָאֲמִתִּית, וְהָעֲבֹדָה שֶׁלֹּא עָצַר בְּשׁוּם עֲבוֹדָה זָרָה וְהִמְשִׁיךְ לְחַפֵּשׂ, מַרְאָה כִּי הוּא חָשׁ שֶׁהִיא שֶׁקֶר וְלֹא הִסְכִּים לַעֲבֹד אוֹתָהּ, אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה בְּמַעֲמַד שֶׁל כֹּהֵן בְּכָל עֲבוֹדָה כָּזוֹ וְיָכוֹל בְּקַלּוּת הָיָה לְהַרְוִיחַ כֶּסֶף מִכָּל הָאֲנָשִׁים הַתְּמִימִים וְהַטִּפְּשִׁים שֶׁעוֹבְדִים פְּסָלִים וַאֲבָנִים. יִתְרוֹ לֹא רָצָה בְּכֶסֶף אוֹ בְּכֹחַ, הוּא רָצָה אֶת הָאֱמֶת.

וּמָה מְיֻחָד דַּוְקָא בִּקְרִיעַת יָם סוּף וּמִלְחָמָה בַּעֲמָלֵק שֶׁהוּא הִשְׁתַּכְנַע? הַנִּגּוּדִיוּת שֶׁבָּהֶם שֶׁבִּטְאָה אֶת הַהַנְהָגָה שֶׁל מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה שֶׁנִּהֵל ה׳, וְכֵיצַד כָּל הַטֶּבַע כָּפוּף לַחֲלוּטִין לִרְצוֹנוֹ. בִּקְרִיעַת יָם סוּף עָשָׂה ה׳ נֵס כַּאֲשֶׁר בָּקַע אֶת הַיָּם לִ־12 גְּזָרִים וְהֶעֱבִיר אֶת עַם יִשְׂרָאֵל וְאַחַר כָּךְ סָגַר אֶת הַמַּיִם עַל הַמִּצְרִים. הַגּוֹיִם שָׁרָאוּ וְשָׁמְעוּ עַל כָּךְ הִתְלַהֲבוּ וְהִתְרַגְּשׁוּ מִנֵּס כָּזֶה גָּדוֹל, אֲבָל רַק יִתְרוֹ הִתְרַשֵּׁם מֵהַפְּרָטִים הַקְּטַנִּים שֶׁה׳ יָרַד אֲלֵיהֶם.

רַשִׁ״י הַקָּדוֹשׁ כּוֹתֵב כִּי הַמִּצְרִים שֶׁטָּבְעוּ בְּיַם לֹא מֵתוּ כֻּלָּם בְּאוֹתָהּ צוּרָה, אֶלָּא לְפִי דַּרְגַּת רִשְׁעוּתָם. אֵלֶּה שֶׁהָיוּ הֲכִי פָּחוֹת גְּרוּעִים, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר: ״צָלְלוּ כַּעוֹפֶרֶת״, שֶׁשָּׁקְעוּ מִיָּד כַּעוֹפֶרֶת בַּמַּיִם וְסִבְלָם הָיָה קָצַר בְּטֶרֶם מָצְאוּ מוֹתָם. עַל הַבֵּינוֹנִיִּים לְעֻמַּת זֹאת נֶאֱמַר: ״יָרְדוּ בִמְצוֹלֹת כְּמוֹ אָבֶן״, הֵם לֹא צָלְלוּ מִיָּד, אֶלָּא יָרְדוּ לְאַט יוֹתֵר כְּמוֹ אֲבָנִים. וְאִלּוּ עַל הָרְשָׁעִים שֶׁבַּמִּצְרִים נֶאֱמַר: ״אֹכְלֵמוֹ כַּקַּשׁ״, שֶׁהָיוּ כַּקַּשׁ עַל פְּנֵי הַמַּיִם שֶׁעוֹלֶה וְיוֹרֵד שׁוּב וְשׁוּב בְּטֶרֶם הַמַּיִם מַכְבִּידִים עָלָיו וְשׁוֹקֵעַ, כָּךְ סָבְלוּ אוֹתָם מִצְרִים בְּטֶרֶם יָצְאָה נִשְׁמָתָם. עֲבֹדוֹת אֵלּוּ הִרְשִׁימוּ אֶת יִתְרוֹ, כֵּיצַד הַמַּיִם סוֹגְרִים עַל כֻּלָּם כְּאַחַת, אַךְ כָּל אֶחָד מְקַבֵּל מֵהַמַּיִם יַחַס שׁוֹנֶה בְּהֶתְאֵם לְמַעֲשָׂיו?! מִי יָכוֹל לִשְׁלוֹט שְׁלִיטָה מֻחְלֶטֶת וּמְלֵאָה כָּזוֹ בְּכָל הַפְּרָטִים הַקְּטַנִּים בְּרָמַת דִּיּוּק מַקְסִימָלִית כָּזוֹ? רַק ה׳ אֶחָד, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא!

בְּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק בְּיִשְׂרָאֵל בִּרְפִידִים, ה׳ מָסַר בְּיַד הָעֲמָלֵקִים רַק אֶת אוֹתָם שֶׁנִּפְלְטוּ מִן הָעָנָן בְּשֶׁל מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים, אַךְ כְּשֶׁבָּאוּ לְהִלָּחֵם עַל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁהֵם מִשְׁתַּמְּשִׁים בְּכֹחוֹת כִּשּׁוּף מְיֻחָדִים שֶׁנִּבְחֲרוּ עַל פִּי מַעֲרְכוֹת הַכּוֹכָבִים וְהַשֶּׁמֶשׁ לְאוֹתוֹ יוֹם, ה׳ שִׁנָּה אֶת מַעֲרְכוֹת הַטֶּבַע וְהֶעֱמִיד אֶת הַשֶּׁמֶשׁ בִּמְקוֹמָהּ, וְכָךְ לֹא הִצְלִיחוֹ עֲמָלֵק לְנַצֵּחַ וְלִפְגֹּעַ בְּמֵי שֶׁלֹּא אָמוּר הָיָה לְהִפָּגַע, אַךְ יִשְׂרָאֵל עֲדַיִן לֹא הִצְלִיחוּ לְהַכְרִיעַ הַמִּלְחָמָה, כִּי הָיָה זֶה עָנְשָׁם עַל שֶׁיָּדָם רָפְתָה מִן הַתּוֹרָה וּבָשֵׁל כָּךְ הֵבִיא ה׳ אֶת עֲמָלֵק עֲלֵיהֶם מִלְּכַתְּחִלָּה.

יִתְרוֹ רָאָה כִּי עֲמָלֵק כֵּן הִצְלִיחוּ לַהֲרֹג אֶת מִי שֶׁנִּפְלַט מִן הֶעָנָן, וְעוֹד לִכְרוֹת אֶת מִלּוֹתֵיהֶם וּלְהַשְׁלִיךְ כְּלַפֵּי מַעְלָה בְּהַתָּרָסָה לִפְנֵי ה׳, וּמִצַּד שֵׁנִי ה׳ הֶעֱמִיד אֶת הַשֶּׁמֶשׁ בִּמְקוֹמָהּ עַד שֶׁהֵם יִסּוֹגוּ וְלֹא יַהֲרְגוּ אָדָם נוֹסָף, נִמְצָא שֶׁהַיְכֹלֶת שֶׁלָּהֶם לַהֲרֹג מֵעוֹלָם לֹא הָיְתָה בְּיָדָם, אֶלָּא הֵם רַק שִׁמְּשׁוּ כְּלֵי מִשְׂחָק עַל הַלּוּחַ בְּיָדוֹ שֶׁל ה׳, בִּרְצוֹנוֹ לְהַעֲנִישׁ אֶת הַחוֹטְאִים מְסָרָם בִּידֵי עֲמָלֵק, וּבִרְצוֹנוֹ לִשְׁמֹר עַל עַם יִשְׂרָאֵל עָצַר אֶת הָעֲמָלֵקִים כְּרוֹכֵב הַשּׁוֹלֵט בְּסוּסוֹ וּמוֹשְׁכוֹ בָּרֶסֶן. וְכָךְ לַמְרוֹת שֶׁעֲמָלֵק תּוֹקֵף אֶת כֻּלָּם וְנִלְחָם בְּכֻלָּם, נִפְגַּע רַק מִי שֶׁמַּגִּיעַ לוֹ לְהֵעָנֵשׁ. וְכָאן רָאָה שְׁלִיטָה מֻחְלֶטֶת שֶׁל ה׳ שֶׁלֹּא מַחְטִיאָה כַּחוּט הַשַּׂעֲרָה.

אָמַר יִתְרוֹ לְעַצְמוֹ, מִי שֶׁשּׁוֹלֵט כָּךְ בְּאֵיתָנֵי הַטֶּבַע הַגְּדוֹלִים עַל מְנָת לַעֲשׂוֹת חֹשְׁבִים כָּאֵלֶּה מְדֻיָּקִים, וּמִשְׁתַּמֵּשׁ בַּשֶּׁמֶשׁ וּבָיָם כִּדֵי שֶׁבְּתוֹךְ קְבוּצָה שֶׁל אֲנָשִׁים שֶׁיִּהְיוּ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם וּבְאוֹתוֹ זְמַן כָּל אֶחָד יֵהָנֶה אוֹ יֵעָנֵשׁ בְּהֶתְאֵם לְהִתְנַהֲגוּת הָאִישִׁית שֶׁלּוֹ, זֶהוּ רַק אֵל אֶחָד לְלֹא שִׁתּוּף, כָּל הַכֹּחוֹת מְסוּרִים בְּיָדוֹ, וְאֵין בִּלְתּוֹ.

בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה בַּפָּרָשָׁה יִתְרוֹ מָזְכָּר בִּשְׁנֵי תְּאָרִים, הוּא ״כֹּהֵן מִדְיָן״, וְ״חוֹתְנוֹ שֶׁל מֹשֶׁה״. פָּסוּק לְאַחַר מִכֵּן הַתּוֹרָה מַשְׁמִיטָה תֹּאַר אֶחָד וּמַשְׁאִירָה רַק אֶת תֹּאַרוֹ כְּחוֹתֵן מֹשֶׁה. לְאָן נָעְלָם הַתֹּאַר ״כֹּהֵן מִדְיָן״? וְכֵן גַּם בַּהֶמְשֵׁךְ, מִכָּאן וָהָלְאָה יִתְרוֹ מִתֹּאָר כְּחוֹתְנוֹ שֶׁל מֹשֶׁה בִּלְבַד.

אֶפְשָׁר לוֹמַר עַל דֶּרֶךְ הַדְּרָשׁ כִּי בַּתְּחִלָּה ״וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ״, הוּא ״שָׁמַע״ אֶת הָרְחוֹב שֶׁקּוֹרֵא לוֹ ״כֹּהֵן מִדְיָן״, הָעוֹלָם נָתַן לוֹ כָּבוֹד גָּדוֹל בְּתוֹר הָאַפִּיפְיוֹר שֶׁל יְמֵיהֶם, וְכַאֲשֶׁר מֹשֶׁה עָלָה לְגֶדְלָה, הָעוֹלָם צֵרַף לוֹ עוֹד תֹּאַר וְכָעֵת הוּא גַּם ״כֹּהֵן מִדְיָן״ וְגַם ״חוֹתֵן מֹשֶׁה״. כָּבוֹד כָּפוּל כִּבְיָכוֹל. אַתָּה גַּם הָאַפִּיפְיוֹר וְגַם חוֹתְנוֹ שֶׁל

מִי שֶׁמְּדַבֵּר עִם ה' יְשִׁירוֹת. זֶה מָה שֶׁהוּא "שָׁמַע", אֲבָל "וַיִּקַּח יִתְרוֹ - חוֹתֵן מֹשֶׁה", לְעַצְמוֹ הוּא "לָקַח" רַק אֶת הַתֹּאַר "חוֹתֵן מֹשֶׁה". וְכִי אֵיזֶה כָּבוֹד יֵשׁ לִהְיוֹת הָאַפִּיפְיוֹר שֶׁהוּא "כֹּהֵן" שֶׁל עֲבוֹדַת שֶׁקֶר, כַּאֲשֶׁר הֶחָתָן שֶׁלּוֹ מְדַבֵּר עִם ה' יִתְבָּרַךְ וּמְקַבֵּל מִמֶּנּוּ תּוֹרַת אֱמֶת?

יִתְרוֹ עָשָׂה חִשּׁוּב מַסְלוּל מֵחָדָשׁ. הוּא עָשָׂה עַד כֹּה אֶת כָּל הַפְּנִיּוֹת הֲלֹא נְכוֹנוּת בְּמֵאָה שְׁנוֹת חַיָּיו וְלֹא הִתְאַשׁ, כִּי הוּא רָצָה לְהַגִּיעַ אֶל הַיַּעַד, אֶל הָאֱמֶת. וְאִם כֵּן, גַּם אַחֲרֵי שֶׁהִגִּיעַ לִפְנִיָּה לֹא נָכוֹנָה שֶׁל "כֹּהֵן מִדְיָן" וְזֶה לִכְאוֹרָה הָיָה מָקוֹם "לֹא רַע" עֲבוּרוֹ לִשְׁהוֹת שָׁם, סוֹף סוֹף זֶה לֹא הַיַּעַד שֶׁהוּא רָצָה לְהַגִּיעַ אֵלָיו, אָז הוּא חִשֵּׁב מֵחָדָשׁ אֶת הַמַּסְלוּל, וּפָנָה אֶל הַמִּדְבָּר. הוּא לֹא הִתְיַחֵס לַאֲנָשִׁים שֶׁאָמְרוּ לוֹ: "וְכִי אַחֲרֵי כָּל כָּךְ הַרְבֵּה שָׁנִים שָׂאַתָּה טוֹעֶה בַּדֶּרֶךְ, עַכְשָׁו תִּפְנֶה לַכִּוּוּן הַשֵּׁנִי"? הוּא לֹא הִתְלַבֵּט אַף לְרֶגַע, וּבָרֶגַע שֶׁגִּלָּה שֶׁהַיַּעַד הָאֱמִתִּי בַּכִּוּוּן הַשֵּׁנִי הוּא חִשֵּׁב מַסְלוּל מֵחָדָשׁ וְנָסַע לִקְרָאתוֹ.

מַדּוּעַ זֶה לֹא הָיָה "בִּלְתִּי אֶפְשָׁרִי" עֲבוּרוֹ? כִּי הָיְתָה לוֹ מִדַּת הָאֱמֶת, וְהוּא חִפֵּשׂ אוֹתָהּ בְּכָל מְחִיר וּבְכָל מָקוֹם, מִבְּלִי לְהַבִּיט יָמִין וּשְׂמֹאל. וּמִדָּה זוֹ חֲסֵרָה לְצַעֲרֵנוּ לָרַבִּים מֵאִתָּנוּ, חֲסֵרָה בַּשִּׁקּוּלִים שֶׁלָּנוּ וּבְהַחְלָטוֹת שֶׁלָּנוּ.

מַדּוּעַ אֵיפֶה מְנַהֲלִים אֶת כָּל חַיֵּינוּ כְּמוֹ "וָויז"? אָדָם מַגִּיעַ לְבֵיתוֹ עָיֵף מִיּוֹם עֲבוֹדָה, וְהִנֵּה הוּא עוֹד לֹא פִּתַּח אֶת הַדֶּלֶת וּכְבָר שׁוֹמֵעַ אֶת הַיְלָדִים צוֹרְחִים וּמְקַפְּצִים בְּכָל הַבַּיִת, וְהָאִשָּׁה חֲסֵרַת הָאוֹנִים מְנַסָּה לִרְחֹץ אֶת הַתִּינוֹק וּלְהַשְׁתַּלֵּט עַל הַבַּלָּגָן תּוֹךְ שֶׁעֵינֶיהָ מִסְתַּכְּלוֹת עַל מְכוֹנַת הַכְּבִיסָה, וַאֲרוּחַת הָעֶרֶב שֶׁלּוֹ אֲפִילוּ לֹא בָּאֹפֶק. וְכָךְ בִּמְקוֹם לְהִתְעַצְבֵּן, הוּא נוֹשֵׁם עָמוֹק: "חִשּׁוּב מַסְלוּל מֵחָדָשׁ". הוּא קוֹרֵא לַיְלָדִים הַגְּדוֹלִים לְהִצְטָרֵף אֵלָיו לִנְסִיעָה לִקְנוֹת אֲרוּחַת עֶרֶב, בְּזְמַן שֶׁאִמָּא תִּסַּיֵּם עִם הַתִּינוֹק וְהַכְּבִיסָה. בִּמְקוֹם לְהִתְעַצְבֵּן וּלְהוֹסִיף שֶׁמֶן עַל הַמְּדוּרָה, הוּא שִׂמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ וְאֶת הַיְלָדִים וְגַם הִרְוִיחַ מָנָה שׁוּאַרְמָה עַל הַדֶּרֶךְ, יוֹתֵר טוֹב מִזֶּה?

וְכָךְ בְּכָל תְּחוּמֵי הַחַיִּים. אָדָם מַגִּיעַ לַעֲבוֹדָה וְרוֹאֶה כִּי הַבּוֹס קָם עַל צַד שְׂמֹאל, אוֹ שֶׁהוּא עֲדַיִן בַּחֲנָיָה כִּי הַשָּׁכֵן שֶׁלּוֹ הֶחְלִיט לַחֲנוֹת בַּאֲלַכְסוֹן וּלְהֵעָלֵם לַחֲצִי שָׁעָה. וְאָז שְׁנָיָה לִפְנֵי שֶׁהוּא מִתְפָּרֵץ וּמְכַלֶּה אֶת זַעְמוֹ עַל רִכְבּוֹ שֶׁל הַשָּׁכֵן שֶׁעִמּוֹ יַמְשִׁיךְ לָגוּר עוֹד 30 שָׁנָה לְאַחַר מִכֵּן, אוֹ צוֹעֵק עַל הַבּוֹס שֶׁלּוֹ שֶׁלֹּא יַשְׁאִיר

אוֹתוֹ בָּעֲבוֹדָה 30 שְׁנִיּוֹת לְאַחַר מִכֵּן, הוּא נוֹשֵׁם עָמוֹק וּמְחַשֵּׁב מַסְלוּל מֵחָדָשׁ. לֹא קָרָה שׁוּם דָּבָר.

זֶה מָה שֶׁיִּתְרוֹ עָשָׂה כָּל חַיָּיו. בְּמֶשֶׁךְ 100 שָׁנָה הוּא חִפֵּשׂ אֶת הָאֱמֶת, כְּשֶׁהוּא פּוֹנֶה שׁוּב וְשׁוּב בַּמְּקוֹמוֹת הֲלֹא נְכוֹנִים, וְכָל פַּעַם כְּשֶׁגִּלָּה זֹאת הוּא חִשֵּׁב מַסְלוּל מֵחָדָשׁ. 100 שָׁנָה! בְּלִי לְהִתְיָאֵשׁ!

הָבָה נִנְשׁוֹם עָמוֹק וּנְחַשֵּׁב מַסְלוּל מֵחָדָשׁ. לֹא קָרָה כְּלוּם! אָז פִּסְפַּסְנוּ בַּפְּנָיָה! אִם נַעֲשֶׂה כָּךְ, נַגִּיעַ אֶל אַבָּא הַמְּחַכֶּה וּמְצַפֶּה לָנוּ בְּאַהֲבָה וְנַעֲגוּעִים, וְנַגִּיעַ הַבָּיְתָה בְּשָׁלוֹם.

משפטים

דִּין אָמָה עִבְרִיָּה חַל דַּוְקָא עַל יָלְדָה כְּשֶׁהִיא "קְטַנָּה". מֻדָּבָר בָּאָדָם שֶׁמּוֹכֵר אֶת בִּתּוֹ לְאַחֵר, וְהִיא מְשָׁרֶתֶת אוֹתוֹ וְיכוֹלָה לְהִשְׁתַּחְרֵר בְּכַמָּה דְּרָכִים: כְּשֶׁתַּגִּיעַ לְגִיל נַעֲרוּת, אוֹ שֶׁעָבְדָה עֲבוּרוֹ 6 שָׁנִים, אִם הִגִּיעָה שְׁנַת הַיּוֹבֵל, אוֹ אִם מִישֶׁהוּ פּוֹדֶה אוֹתָהּ אַף נֶגֶד רְצוֹן אָדוֹנָהּ וּמְשַׁלֵּם לוֹ אֶת הַמַּגִּיעַ לוֹ.

אָמָה עִבְרִיָּה אֵין פֵּרוּשׁוֹ שֶׁהִיא נִמְכֶּרֶת לְשִׁפְחָה בְּזוּיָה חַס וְשָׁלוֹם, אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ כָּאן מִצְוַת "יִעוּד", לְיַעֵד אוֹתָהּ לְאִשָּׁה. כְּלוֹמַר, בְּשֵׁשׁ שָׁנִים הַלָּלוּ שֶׁהִיא עוֹבֶדֶת בְּבֵית הָאָדוֹן, הוּא יָכוֹל לִבְחֹר לָשֵׂאת אוֹתָהּ אוֹ לְהַשִּׂיאָהּ לִבְנוֹ. וְכָךְ תִּתָּכֵן מְצִיאוּת שֶׁל אִישׁ חֵסֶר אֶמְצָעִים שֶׁאֵין לוֹ נְדוּנְיָה לְהָבִיא לְבִתּוֹ, וְהִנֵּה הוּא רוֹאֶה אִישׁ כָּשֵׁר וּבַעַל יְכוֹלוֹת שֶׁהוּא אוֹ בְּנוֹ יְכוֹלִים לִהְיוֹת בְּעָלִים רְאוּיִים לְבִתּוֹ, וּבְמָקוֹם שֶׁתִּזְדַּקֵּן בְּבֵיתָהּ בְּשֶׁל עֲנִיּוּתָהּ וְאוּלַי אַף תִּתְקַלְקֵל חָלִילָה, תַּעֲבֹד בְּבֵיתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ אִישׁ וְאוּלַי תִּנָּשֵׂא לוֹ. וּבְמִדָּה וְלֹא יִרְצֶה הָאָדוֹן וְיִשַּׁחְרֵר אוֹתָהּ, הֲרֵי שֶׁבַּכֶּסֶף שֶׁאָבִיהָ קִבֵּל עָלֶיהָ יוֹכַל לָתֶת עֲבוּרָהּ נְדוּנְיָה וּלְהַשִּׂיאָהּ בְּכָבוֹד. כַּאֲשֶׁר אָנוּ חוֹשְׁבִים עַל הַתְּנָאִים בָּהֶם חָיוּ בַּיָּמִים הָהֵם, הֲרֵי יֵשׁ כָּאן הִגָּיוֹן וַאֲפִילוּ מִצְוָה לִדְאֹג לִבְנוֹת יִשְׂרָאֵל, בְּיִחוּד בְּמִשְׁפָּחוֹת חֲסֵרוֹת אֶמְצָעִים, עַל מְנָת שֶׁיָּקִימוּ בָּתִּים בְּיִשְׂרָאֵל.

אֲבָל אָז אָנוּ קוֹרְאִים בַּגְּמָרָא עַל אָדָם שֶׁעוֹבֵר עַל מִצְוַת שְׁמִטַּת הַקַּרְקָעוֹת וְסוֹחֵר בְּפֵרוֹת שְׁבִיעִית שֶׁהַתּוֹרָה הִפְקִירָה אוֹתָם לְכָל אָדָם, וְהוּא מוֹכֵר אוֹתָם נֶגֶד חֻקֵּי הַתּוֹרָה. הַגְּמָרָא מַזְהִירָה כִּי אִישׁ זֶה עָבַר עֲבֵרָה כֹּה חֲמוּרָה שֶׁבִּגְנָהּ הוּא מִתְדַּרְדֵּר מִדָּחִי אֶל דָּחִי בַּסֵּדֶר הַבָּא:

רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי חֲנִינָא אוֹמֵר: "בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה קָשָׁה אַבְקָה שֶׁל שְׁבִיעִית, אָדָם נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בְּפֵרוֹת שְׁבִיעִית לְסוֹף מוֹכֵר אֶת

מְטַלְטְלָיו... לֹא הִרְגִּישׁ לַסּוֹף מוֹכֵר אֶת שְׁדוֹתָיו... לֹא בָּאת לְיָדוֹ עַד שֶׁמּוֹכֵר אֶת בֵּיתוֹ... לֹא בָּאת לְיָדוֹ עַד שֶׁמּוֹכֵר אֶת בִּתּוֹ... לֹא בָּאת לְיָדוֹ עַד שֶׁלָּוָה בְּרִבִּית... לֹא בָּאת לְיָדוֹ עַד שֶׁמּוֹכֵר אֶת עַצְמוֹ... לֹא לְךָ אֶלָּא לַגֵּר... וְלֹא לְגֵר צֶדֶק אֶלָּא לְגֵר תּוֹשָׁב, כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר 'לְעֵקֶר', זֶה הַנִּמְכָּר לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים עַצְמָהּ"!

אוֹתוֹ אָדָם שֶׁלֹּא שָׂם לִבּוֹ לַחֲטָאָיו וְסוֹחֵר בְּפֵרוֹת שְׁבִיעִית, תְּחִלָּה מוֹכֵר אֶת כָּל חֲפָצָיו, לְאַחַר מִכֵּן כְּבָר יִצְטָרֵךְ לִמְכּוֹר שְׁדוֹתָיו וּבֵיתוֹ, אַחַר כָּךְ מוֹכֵר אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה עִבְרִיָּה, וְאָז גַּם מוֹצֵא עַצְמוֹ לוֶֹה בְּרִבִּית וּמִסְתַּבֵּךְ עַד שֶׁמּוֹכֵר אֶת עַצְמוֹ לִהְיוֹת שַׁמָּשׁ שֶׁל עֶבוֹדָה זָרָה, כְּגוֹן לְעֶבֶד הַמְנַקֶּה אֶת הַשֵּׁרוּתִים בִּכְנֶסִיָּה!

אָז הִנֵּה רוֹאִים שֶׁבְּמַהֲלָךְ הַהִתְדַּרְדְּרוּת שֶׁלּוֹ, לְאַחַר שֶׁאִבֵּד אֶת הַכֶּסֶף וְלִפְנֵי שֶׁנִּקָּה שֵׁרוּתִים לִכְנֶסִיּוֹת, הוּא מוֹכֵר אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה עִבְרִיָּה! כְּלוֹמַר מָה שֶׁקָּרָאנוּ בְּפָרָשַׁת "מִשְׁפָּטִים" וְחָשַׁבְנוּ לְמִצְוָה וּפִתְרוֹן לִבְנוֹת יִשְׂרָאֵל עֲנִיּוֹת, פִּתְאוֹם הָפַךְ לְעֹנֶשׁ לַעֲבָרְיָן הַסּוֹחֵר בְּפֵרוֹת שְׁבִיעִית, "בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה קָשָׁה אַבְקָה שֶׁל שְׁבִיעִית" - הוּא מָכַר אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה! מַדּוּעַ זוֹ לֹא מִצְוָה, וְיוֹתֵר מִכָּךְ, מַדּוּעַ זֶה עֹנֶשׁ חָמוּר?

בְּמִשְׁפָּחוֹת בְּרִיאוֹת בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה הַמְּאֻשָּׁרִים בְּיוֹתֵר הֵם הַיְלָדִים. הַסִּבָּה הִיא שֶׁהַהוֹרִים עוֹשִׂים כָּל מַאֲמָץ לְגַדֵּל אֶת הַיֶּלֶד בַּחֲמָמָה, וְלֹא חוֹשְׂפִים אוֹתוֹ לִבְעָיוֹת הַיּוֹם-יוֹם וְתַחֲלוּאֵי הַחֶבְרָה. אָדָם נוֹרְמָלִי שֶׁבְּנוֹ בֶּן הָ-4 מְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ לִקְנוֹת לוֹ צַעֲצוּעַ, לֹא מוֹשִׁיב אֶת בְּנוֹ וּמַסְבִּיר לוֹ כִּי אַבָּא פָּטֹר מֵהָעֲבוֹדָה וְהוּא לֹא יוֹדֵעַ כֵּיצַד הוּא יִתְפַּרְנֵס כָּעֵת. יֶלֶד קָטָן לֹא צָרִיךְ לְהִשְׁתַּתֵּף בִּבְעָיוֹת הַלִּלוּ, אֶלָּא שֶׁיַּמְשִׁיךְ לַחֲשֹׁב שֶׁהַכֹּל בְּסֵדֶר וְאַבָּא יָכוֹל לִקְנוֹת לוֹ אֲבָל הֶחְלִיט לֹא לַעֲשׂוֹת זֹאת כָּרֶגַע. לֹא קָרָה כְּלוּם.

הוֹרִים חֲכָמִים מִתְוַכְּחִים בְּחַדְרֵי חֲדָרִים הֵיכָן וּמָתַי שֶׁצָּרִיךְ עַד שֶׁמַּגִּיעִים לִפְתָרוֹן וּמִתְפַּיְּסִים, וְלֹא לִצְעֹק אֶחָד עַל הַשֵּׁנִיָּה בְּאֶמְצַע הַסָּלוֹן. יֶלֶד לֹא אָמוּר לִרְאוֹת דְּבָרִים כָּאֵלֶּה. הוּא לֹא אָמוּר לָדַעַת אִם לַהוֹרִים יֵשׁ בְּעָיוֹת בְּרִיאוּת אוֹ פַּרְנָסָה, וְהוּא יָכוֹל לָלֶכֶת לַגַּן וּלְבֵית הַסֵּפֶר בְּשִׂמְחָה שֶׁהַכֹּל טוֹב, כַּאֲשֶׁר הַצָּרוֹת

הַיְחִידוֹת שֶׁלּוֹ הֵן שֶׁהוּא אוֹבֵד אֶת הַצַּעֲצוּעַ הָאָהוּב עָלָיו. לָכֵן יֶלֶד בָּרִיא בְּמִשְׁפָּחָה שְׁפוּיָה רוֹאֶה אֶת כָּל הָעוֹלָם בָּעֵינַיִם וֶרֶדוֹת וְשָׂמֵחַ בֶּאֱמֶת.

אֲבָל הַיֶּלֶד גַּדֵּל, הַמִּשְׁקָפַיִם נִשְׁבָּרוֹת וְהוּא מַתְחִיל לְגַלּוֹת כִּי יֵשׁ צַד מְכֹעָר לָעוֹלָם וְלַאֲנָשִׁים שֶׁבּוֹ. הֶחָבֵר הֶכִי טוֹב מִכִּתָּה ב׳, פִּתְאֹם מַפְסִיק לְהִסְתּוֹבֵב אִתּוֹ, וּבְכִתָּה ח׳ כְּבָר מְסַפֵּר עָלָיו לְשׁוֹן הָרַע וּמְלַגְלֵג עָלָיו בַּהַפְסָקוֹת. וְאָז הוּא מִתְבַּגֵּר וְרוֹאֶה אֲנָשִׁים שֶׁמְּשַׁקְרִים וּמְרַמִּים, גּוֹנְבִים אוֹ נוֹהֲגִים בְּאַלִּימוּת, מְנַצְּלִים וְ״שָׂמִים לוֹ רֶגֶל״. וְאָז מַסְבִּירִים לוֹ כִּי אָסוּר לִהְיוֹת תָּמִים, כִּי תָּמִים זֶה טִפֵּשׁ וְהָעוֹלָם שָׂחֹר וְלֹא וָרֹד, וְאִם הוּא לֹא יִתְעוֹרֵר הוּא יִסְבֹּל כָּל חַיָּיו. וְהוּא מְקַבֵּל מָה שֶׁאוֹמְרִים לוֹ וְנִכְנָס לְעַצְבוּת.

מָה הִשְׁתַּנָּה בֶּאֱמֶת? מַדּוּעַ הוּא לֹא שָׂמַח כְּפִי שֶׁהָיָה בִּילְדוּתוֹ? כִּי כְּשֶׁהָיָה קָטָן הוּא חָשַׁב שֶׁאַבָּא שֶׁלּוֹ הוּא כָּל יָכוֹל, וְגַם אִם אָבִיו לֹא נַעֲנָה לִרְצוֹנוֹתָיו אֵין זֶה כִּי אָבִיו לֹא יָכוֹל אֶלָּא כִּי הוּא כָּעֵת לֹא רוֹצֶה, וְיֵשׁ לוֹ אֶת הַסִּבּוֹת שֶׁלּוֹ וְהוּא לֹא חַיָּב לְמְסֹר לוֹ דִּין וְחֶשְׁבּוֹן. וְגַם אָז הַיֶּלֶד לֹא שׁוֹנֵא אֶת אָבִיו אוֹ כּוֹעֵס עָלָיו כִּי הוּא יוֹדֵעַ שֶׁאַבָּא שֶׁלּוֹ אוֹהֵב אוֹתוֹ גַּם אִם הוּא לֹא נוֹתֵן לוֹ כָּל מָה שֶׁהוּא רוֹצֶה, כִּי אַבָּא יוֹדֵעַ יוֹתֵר טוֹב מִמֶּנּוּ מָה טוֹב בִּשְׁבִילוֹ, וְלָכֵן אֵין לַיֶּלֶד שׁוּם דְּאָגָה בָּעוֹלָם. אַבָּא תָּמִיד כָּאן בִּשְׁבִילוֹ.

אֲבָל כְּשֶׁהַיֶּלֶד מִתְבַּגֵּר וְהוּא צָרִיךְ לִסְמֹךְ וְלִבְטֹחַ עַל אָבִיו בַּשָּׁמַיִם כְּפִי שֶׁסָּמַךְ כְּיֶלֶד קָטָן עַל אָבִיו שֶׁבַּסָּלוֹן, מַשֶּׁהוּ שָׁם נִתְקַע. אֶת הָאַבָּא בַּסָּלוֹן אֲנִי רוֹאֶה, אֶת אַבָּא שֶׁבַּשָּׁמַיִם אֲנִי לֹא רוֹאֶה, אֵיפֹה אַבָּא? וְאָז פִּתְאוֹם כְּשֶׁאֲנִי רוֹאֶה שֶׁלְּאַבָּא בַּסָּלוֹן אֵין כֹּחוֹת אֵינְסוֹפִיִּים לַעְזוֹר לִי בְּכָל דָּבָר, וְאֵין לִי יְדִיעָה וֶאֱמוּנָה שֶׁיֵּשׁ לִי אַב בְּשָׁמַיִם שֶׁכֵּן יָכוֹל, אֲנִי נִכְנָס לַחֲרָדוֹת, הֲרֵי מִי יְדָאֵג לִי? וְאִם אֵין מִי שֶׁיְּדָאֵג לִי אֲנִי חַיָּב לִדְאֹג לְעַצְמִי, וְאִם אֲנִי דּוֹאֵג לְעַצְמִי וְרוֹצֶה לִשְׁרֹד אָז מָתָר גַּם לְשַׁקֵּר, לְרַמּוֹת וּלְעַגֵּל פִּנּוֹת חַס וְשָׁלוֹם, כִּי כֻּלָּם עוֹשִׂים אֶת זֶה, ׳אָדָם לְאָדָם זְאֵב׳, אֵיךְ אֶתְפַּרְנֵס? מִמַּה אֶחְיֶה? מַחֲשָׁבוֹת טוֹעוֹת אֵלּוּ נוֹבְעוֹת מִכָּךְ שֶׁהוּא לֹא רוֹאֶה אֶת אָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם. הַמִּשְׁקָפַיִם הַוֶּרֶדוֹת שֶׁלּוֹ רָסְקוּ עַל יְדֵי אֲנָשִׁים רָעִים, וְהוּא מְקַבֵּל מַבָּט חָדָשׁ וְעָקֹם עַל הָעוֹלָם שֶׁמּוּלוֹ, מַבָּט שֶׁמְּקַלְקֵל לוֹ אֶת כָּל חַיָּיו.

וְגַם הַהוֹרִים תּוֹרְמִים לְכָךְ מִבְּלִי לָשִׂים לֵב, כְּשֶׁהֵם רוֹצִים לַעְזוֹר לַיֶּלֶד וּמְזָרְזִים אוֹתוֹ בְּגִיל צָעִיר "לַעֲשׂוֹת מַשֶּׁהוּ מֵעַצְמוֹ" כָּל עוֹד הֵם כָּאן לַעֲזֹר לוֹ, כִּי הֵם לֹא יִחְיוּ לָנֶצַח וְאָז מִי יַעֲזֹר לוֹ? וְאֵלֶּה דִּבְרֵי כְּפִירָה, וְכִי הֵם אֵלֶּה שֶׁעוֹזְרִים לוֹ עַכְשָׁיו? הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – הוּא זֶה שֶׁעוֹזֵר לוֹ וְעוֹשֶׂה הַכֹּל עֲבוּרוֹ וְצָרִיךְ לְלַמֵּד אֶת הַיֶּלֶד לִפְנוֹת אֵלָיו, אַחֶרֶת הוּא בָּאֱמֶת יַאֲמִין כִּי אֵין אַבָּא בַּשָּׁמַיִם שֶׁמַּשְׁגִּיחַ עָלָיו, חַס וְשָׁלוֹם, וּמִכָּאן הַדֶּרֶךְ מְהִירָה לְהַתִּיר אֶת כָּל הָאִסּוּרִים בַּתֵּרוּץ: "אִם אֵין אֲנִי לִי, מִי לִי"? וְלִפּוֹל לְעַצְבוּת וּלְיֵאוּשׁ, אִם לֹא לְחַיֵּי פֶּשַׁע וְחָמוּר יוֹתֵר.

נָכוֹן שֶׁיֵּשׁ לְשַׁדֵּל הַיֶּלֶד לְנַצֵּל זְמַנּוֹ הֵיטֵב מִגִּיל צָעִיר וְלַעֲזֹר לוֹ בְּכָךְ, אַךְ יֵשׁ לְהַסְבִּיר לוֹ שֶׁכָּלָם הֵם רַק כֵּלִים שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְסַיֵּעַ בַּעֲדוֹ וְעָלָיו לְהוֹדוֹת עַל כָּךְ לְאָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וּלְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּכֵּלִים אֵלּוּ כָּל עוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְזַמֵּן לוֹ אוֹתָם.

בַּגְּמָרָא לוֹמֵד רִבִּי אֱלִיעֶזֶר שֶׁבִּמְדָּה וְהָאָמָה שֶׁחְרְרָה וְהִיא עֲדַיִן קְטַנָּה אָמְנָם אָבִיהָ יָכוֹל עֲדַיִן לְקַבֵּל אֶת קִדּוּשֶׁיהָ אַךְ לֹא לְמוֹכְרָהּ בַּשְּׁנִית כְּאָמָה עִבְרִיָּה, וְדוֹרְשִׁים אֶת הַמִּלִּים "בִּבְגִדּוֹ בָהּ" – כֵּיוָן שֶׁבָּגַד בָּהּ שׁוּב אֵינוֹ רַשַּׁאי לְמוֹכְרָהּ! וְכָאן יָכוֹל הָאָב לִטְעוֹן: מַדּוּעַ תַּאֲשִׁימוּ אוֹתִי בִּבְגִידָה? הֲרֵי אֲנִי עָנִי וְדָל אֶמְצָעִים, וְכָךְ אֲנִי דּוֹאֵג לַעֲתִידָהּ שֶׁל בִּתִּי, אֵין לִי אֶמְצָעִים לְחַתֵּן אוֹתָהּ עִם מִישֶׁהוּ רָאוּי, מִי יִדְאָג לָהּ אִם לֹא אֲנִי?

וְהַתְּשׁוּבָה הִיא שֶׁמְּדֻבָּר כָּאן בְּחֹסֶר אֱמוּנָה, וְכִי הָאָדָם זָן וּמְפַרְנֵס? וְכִי הָאָדָם מְזַוֵּג זִוּוּגִים? הַכֹּל בִּידֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, חוּץ מִיִּרְאַת שָׁמַיִם שֶׁהִיא מִצְוַת אֱמוּנָה שֶׁהוֹתִירוּ לָנוּ.

וְלָכֵן אָדָם שֶׁסּוֹחֵר בְּפֵרוֹת שְׁבִיעִית דַּוְקָא הוּא זֶה שֶׁמּוֹכֵר אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה עִבְרִיָּה, כִּי כָּל עִנְיַן דִּינֵי הַשְּׁמִיטָה הֵם מִבְּחָן בֶּאֱמוּנָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ זָן וּמְפַרְנֵס לַכֹּל, וּבַמִּבְחָן הַזֶּה הוּא נִכְשָׁל. 6 שָׁנִים אָדָם חוֹרֵשׁ, זוֹרֵעַ, מַשְׁקֶה וְקוֹצֵר וּבְסוֹף כָּל שָׁנָה מֵבִיא לִמְכִירָה. הוּא מַרְגִּישׁ וְחָשׁ שֶׁהוּא זֶה שֶׁדּוֹאֵג לְעַצְמוֹ. פִּתְאוֹם אוֹמְרִים לוֹ בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית אַל תִּגַּע בַּקַּרְקַע כָּל הַשָּׁנָה. מָה שֶׁתְּגַדֵּל אָסוּר מֵהַתּוֹרָה, מָה שֶׁיִּגְדַּל מֵעַצְמוֹ אָסוּר מִדְּרַבָּנָן. אַל תִּגַּע!

"וּמַה אֲנִי אֶחְיֶה? אֲנִי אִכָּר, הַאִם בַּשְׁמִיטָה אֶהְפֹּךְ לְעֹבֵד הַיְי-טֶק? מִמַּה אֶתְפַּרְנֵס"? וּמָה עוֹנִים לוֹ: "ה' יִדְאָג לְךָ, עַכְשָׁיו לֵךְ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ לִלְמֹד". וְהֵם אָכֵן הוֹלְכִים וְלוֹמְדִים. הִנֵּה עָבְרָה הַשָּׁנָה וְהֵם מְגַלִּים כִּי לֹא גָּוְעוּ בְּרָעָב וְלֹא חָסֵר לָהֶם דָּבָר מִכָּךְ שֶׁלֹּא עָבְדוּ, אֶלָּא נַהֲפֹךְ הוּא זָכוּ לְהַרְבֵּה תּוֹרָה שֶׁתְּלַוֶּה אוֹתָם גַּם לָעוֹלָם הַבָּא.

אוֹתוֹ אַב שֶׁמָּכַר אֶת בִּתּוֹ לֹא הֶאֱמִין שֶׁפַּרְנָסָה מִשָּׁמַיִם, הוּא הָיָה מִשְׁכְּנָע שֶׁ"גּוֹרָלוֹ בְּיָדוֹ", וְחָשַׁב שֶׁאִם יַעֲשֶׂה זֹאת בְּאִסּוּר הוּא יַרְוִיחַ יוֹתֵר, וְלָכֵן מָכַר פֵּרוֹת שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִפְקִירָם לְכֻלָּם בְּחִנָּם: "כֻּלָּם טִפְּשִׁים יוֹשְׁבִים בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ וְלוֹמְדִים, וְאִלּוּ אֲנִי כָּאן עוֹשֶׂה כֶּסֶף".

וּמָה קָרָה בְּסוֹף? כָּל אֵלֶּה שֶׁלֹּא עָבְדוּ וְלָמְדוּ כָּל הַשָּׁנָה גִּלּוּ כִּי כָּל מְזוֹנוֹתֵיהֶם הוּכְנוּ לָהֶם מֵרֹאשׁ מִבְּלִי שֶׁיִּטְרְחוּ, וְזֶה שֶׁטָּרַח וְעָבַד בְּאִסּוּר הִפְסִיד אֶת כָּל הַכֶּסֶף שֶׁעָשָׂה בְּאִסּוּר, וְעוֹד מָכַר אֶת רְכוּשׁוֹ, אֶת בִּתּוֹ וּלְבַסּוֹף אַף אֶת עַצְמוֹ לְעֶבֶד שֶׁמְּנַקֶּה שֵׁרוּתִים בְּכְנֵסִיּוֹת! זֶה הַהֶבְדֵּל בֵּין מִי שֶׁמַּאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ לְמִי שֶׁמַּאֲמִין בְּ"כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחַיִל הַזֶּה". וְלָכֵן מְכִירַת בִּתּוֹ הִיא כֹּה חֲמוּרָה, כִּי הִיא תּוֹצָאָה שֶׁל אָדָם הַלּוֹקֶה בִּבְטָחוֹנוֹ בַּה' יִתְבָּרַךְ.

עָלֵינוּ לְהִזָּהֵר לֹא לִטְעוֹת כָּךְ עִם יְלָדֵינוּ שֶׁלָּנוּ. כְּשֶׁהַיֶּלֶד תָּמִים אָנוּ טוֹרְחִים לַעֲשׂוֹת לוֹ חֲמָמָה, עָלֵינוּ לִפְעֹל שֶׁהִיא תִּשָּׁאֵר עִמּוֹ כָּל חַיָּיו. נְלַמֵּד אֶת הַיֶּלֶד מִגִּיל אֶפֶס, שֶׁאָנוּ נַעֲזֹר לוֹ וְנִשְׁמֹר עָלָיו כַּמָּה שֶׁאָנוּ יְכוֹלִים, אֲבָל ה' שׁוֹמֵר עָלָיו יוֹתֵר טוֹב מֵאִתָּנוּ, וְכָךְ כְּשֶׁיִּגְדַּל הוּא יִהְיֶה רָגוּעַ וְשָׂמֵחַ.

נִזְכֹּר גַּם שֶׁהַחֲמָמָה שֶׁלָּנוּ הִיא לֹא מֻשְׁלֶמֶת עוֹד כְּשֶׁהוּא תִּינוֹק, שֶׁהֲרֵי כְּבָר בַּפָּעוּטוֹן יִהְיֶה אֵיזֶה יֶלֶד שֶׁיִּדְחֹף אוֹתוֹ וְיִקַּח לוֹ אֶת הַצַּעֲצוּעַ, וְתִינוֹק אַחֵר יַדְבִּיק אוֹתוֹ בְּכִנִּים אוֹ בְּשַׁפָּעַת וְהוּא יִשָּׁאֵר חוֹלֶה בַּבַּיִת. הוּא יָכוֹל לִפּוֹל בַּבָּיִת וְלִבְכּוֹת, הוּא מֵבִין שֶׁלֹּא הַכֹּל וָרֹד כְּבָר מֵהַהִתְחָלָה. הֲרֵי הַיֶּלֶד הוּא לֹא טִפֵּשׁ. הוּא רָאָה שֶׁפְּעָמִים לֹא מְקַבְּלִים מָה שֶׁרוֹצִים, פְּעָמִים מְקַבְּלִים דְּבָרִים שֶׁלֹּא רוֹצִים, גַּם דְּבָרִים מְצִיקִים אוֹ כּוֹאֲבִים. אָז אֵיךְ הוּא מַצְלִיחַ לִשְׁמוֹר עַל שִׁמְחָתוֹ? כִּי הוּא סוֹמֵךְ עַל אַבָּא הַיּוֹשֵׁב בַּחֶדֶר לְיַד, שֶׁתָּמִיד יִהְיֶה שָׁם בִּשְׁבִילוֹ וְיַעֲזֹר לוֹ כְּשֶׁהוּא יְבַקֵּשׁ.

גַּם לָנוּ יֵשׁ "בְּרִיוֹנִים" הַמְּצִיקִים לָנוּ, יֵשׁ לָנוּ בְּעָיוֹת בִּבְרִיאוּת וּבַפַּרְנָסָה, בִּשְׁלוֹם בַּיִת וְסִכְסוּכֵי שְׁכֵנִים. אֲנָשִׁים מְשַׁקְּרִים לָנוּ וּמְרַמִּים אוֹתָנוּ, רוֹדְפִים אוֹתָנוּ וְיוֹרְדִים לְחַיֵּינוּ. אֲבָל יֵשׁ לָנוּ אַבָּא בַּשָּׁמַיִם, וְאִם נִסְמֹךְ עָלָיו כְּמוֹ שֶׁסָּמַכְנוּ עַל הָאַבָּא בַּסָּלוֹן כְּשֶׁהָיֵינוּ יְלָדִים, כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֹא יַפְרִיעוּ לָנוּ.

יֶלֶד שֶׁדָּחֲפוּ אוֹתוֹ בַּגָּן לֹא נִכְנַס לְדַכָּאוֹן עָמוֹק וּמְטֻפָּל בְּכַדּוּרִים. הוּא מְשַׂחֵק קְצָת עִם אַבָּא וְשׁוֹכֵחַ מֵהַצָּרוֹת. וְגַם אִם יִהְיוּ 2, 3 אוֹ 40 יְלָדִים רָעִים, יֵשׁ לוֹ אַבָּא שֶׁאוֹהֵב אוֹתוֹ, זֶה מַסְפִּיק לוֹ.

מַדּוּעַ שְׁמְצִיאוּת זוֹ תִּשְׁתַּנֶּה כְּשֶׁהַיֶּלֶד יִהְיֶה בֶּן 30? שֶׁיִּהְיוּ מִלְיוֹן אֲנָשִׁים רָעִים בַּחוּץ, יֵשׁ לָנוּ אַבָּא בַּשָּׁמַיִם שֶׁאוֹהֵב אוֹתָנוּ וּמְחַבֵּק אוֹתָנוּ, תּוֹמֵךְ בָּנוּ וְנוֹתֵן לָנוּ כָּל מָה שֶׁאָנוּ צְרִיכִים. אָסוּר לָתֶת לַאֲחֵרִים לָקַחַת אֶת הַמִּשְׁקָפַיִם הַוְרֻדּוֹת שֶׁל יְלָדֵינוּ, אֶלָּא לְהַשִּׂיג לָנוּ גַּם כֵּן זוּג כָּזֶה. לֹא נַהֲרֹס אֶת בִּטְחוֹנָם אֶלָּא נְחַזֵּק אֶת שֶׁלָּנוּ, וּנְגַלֶּה כִּי הָעוֹלָם כֵּן וָרֹד בֶּאֱמֶת. כְּמוֹ שֶׁסָּמַכְנוּ עַל אַבָּא בְּגִיל 5 וְ-6, כָּךְ נִסְמֹךְ עַל אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם אַף בְּגִיל 50 וְ-60, וְכָךְ נִהְיֶה שְׂמֵחִים וּמְאֻשָּׁרִים וְחַסְרֵי דְּאָגוֹת, עַד יוֹמֵנוּ הָאַחֲרוֹן.

תרומה

אַף עַל פִּי שֶׁחֵטְא הָעֵגֶל מִתֹּאַר בְּפָרָשַׁת "כִּי תִשָּׂא", הֲרֵי שֶׁאֵין מָקְדָּם וּמְאֻחָר בַּתּוֹרָה, וּבָמְצִיאוּת חֵטְא הָעֵגֶל קָדַם לִבְנִיַּת הַמִּשְׁכָּן.

אִם לֹא הָיוּ חוֹטְאִים וְכֵיוָן שֶׁה' עָשָׂה לָהֶם קִפִּיצַת הַדֶּרֶךְ, הֲרֵי שֶׁהָיוּ אֲמוּרִים לְהִכָּנֵס מִיָּד לָאָרֶץ עִם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ. עַם יִשְׂרָאֵל הָיָה כּוֹבֵשׁ אֶת הָאָרֶץ וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָיָה מֻמְלָךְ לְמֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ וּמֵקִים בֵּית מִקְדָּשׁ רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן שֶׁלְּעוֹלָם לֹא הָיָה חָרֵב. הַכֹּל הָיָה מֻשְׁלָם. אֶת הַשְּׁלֵמוּת הַזּוֹ הִפְסַדְנוּ.

עַל בְּנִיַּת הַמִּשְׁכָּן הִכְרִיזוּ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים כְּשֶׁיָּרַד מֹשֶׁה עִם הַלּוּחוֹת הַשְּׁנִיִּים. תּוֹךְ 3 יָמִים גִּיְּסוּ אֶת כָּל הֶחָמָרִים, הַבְּנָיָה עַצְמָהּ נִמְשְׁכָה עַד כ"ה בְּכִסְלֵו, וַחֲנֻכַּת הַמִּשְׁכָּן נִדְחֲתָה עַל יְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ עַד א' בְּנִיסָן, כִּי ה' רָצָה שֶׁהוּא יָקֹם בַּחֹדֶשׁ בּוֹ נוֹלָד יִצְחָק אָבִינוּ. מִכָּל מָקוֹם נִמְצָא כִּי הַתִּקּוּן לְפֶגֶם חֵטְא הָעֵגֶל הוּא בִּנְיָן הַמִּשְׁכָּן, וְאִם הַחֵטְא גָּרַם לְהֶפְסֵד שְׁלֵמוּת, הַמִּשְׁכָּן מְיַצֵּג שְׁלֵמוּת, כְּפִי שֶׁהָיָה הָעוֹלָם אָמוּר לִהְיוֹת לוּלֵא הָיָה חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן (שֶׁתְּקַן בְּמַעֲמַד הַר סִינַי וְחָזַר בְּעִקְּבוֹת חֵטְא הָעֵגֶל).

קְדֻשַּׁת מְקוֹם הַמִּקְדָּשׁ הִיא נִצְחִית, אֲבָל קְדֻשַּׁת הַמִּשְׁכָּן הִיא שׁוֹנָה. כַּאֲשֶׁר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חָטְאוּ בַּחֵטְא הָעֵגֶל וְגָרְמוּ לִפְגָם גָּדוֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, הֵם קִבְּלוּ כִּתְשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל לִבְנוֹת מִשְׁכַּן כִּתְשׁוּבָה. הַמִּשְׁכָּן נָדַד עִמָּם בַּמַּסָּעוֹת בַּמִּדְבָּר, וְהֵם הָיוּ מְפָרְקִים אוֹתוֹ בְּזְמַן הַמַּסָּע וּבוֹנִים אוֹתוֹ כַּאֲשֶׁר הָיוּ חוֹנִים. בְּזְמַן שֶׁהוּא הָיָה מוּקָם הוּא הָיָה בְּקְדֻשָּׁתוֹ כְּמוֹ בֵּית מִקְדָּשׁ לְכָל דָּבָר, כָּל מָה שֶׁאָסוּר בְּמִקְדַּשׁ אָסוּר בַּמִּשְׁכָּן. לְקָדְשֵׁי הַקָּדָשִׁים נִכְנַס רַק כֹּהֵן גָּדוֹל וְרַק בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וְרַק לַעֲבוֹדוֹת הַמְּיֻחָדוֹת שֶׁל הַיּוֹם וְכָל הַזָּר הַקָּרֵב יוּמַת. אֲבָל כַּאֲשֶׁר הָיוּ מְצָוִים לִנְסֹעַ

וְלַחֲנוֹת בְּמָקוֹם אַחֵר וּפֵרְקוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן, לֹא נוֹתְרָה שׁוּם קְדֻשָּׁה בַּמָּקוֹם שֶׁהוּא עָמַד שָׁם קוֹדֵם לָכֵן. בָּזֶה שׁוֹנֶה הַמִּשְׁכָּן מֵהַמִּקְדָּשׁ.

הַמִּשְׁכָּן שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ נִכְנַס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כַּאֲשֶׁר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ בָּנָה אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּירוּשָׁלַיִם, גָּנַז אֶת הַמִּשְׁכָּן וְכָל כֵּלָיו בְּהַר הַבַּיִת, וּבְמָקוֹם זֹאת בָּנָה עֲבוּר מִקְדָּשׁוֹ כֵּלִים וּמִזְבֵּחַ חֲדָשִׁים, שֶׁיָּכוֹל הָיָה לְהַקְרִיב עֲלֵיהֶם אַלְפֵי קָרְבָּנוֹת בְּיוֹם. בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָרִאשׁוֹן עָמַד עַל תִּלּוֹ בְּמֶשֶׁךְ 410 שָׁנִים. בַּשָּׁנִים הָאַחֲרוֹנוֹת לְמַלְכוּת יְהוּדָה תַּחַת שִׁלְטוֹנוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנֶאצַּר, כֵּלָיו וְאוֹצְרוֹתָיו נִבְזְזוּ עַל יְדֵי מַלְכוּת הָרִשְׁעָה שֶׁל בָּבֶל, עַד שֶׁהֶחְרִיב מַלְכָּם הָרָשָׁע אֶת הַמִּקְדָּשׁ וּשְׂרָפוֹ עַד הַיְסוֹד, וְהָיָה זֶה חָרְבַּן בֵּית רִאשׁוֹן.

הַמֶּלֶךְ יֹאשִׁיָּהוּ רָאָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שָׁנִים לִפְנֵי - שֶׁהַמִּקְדָּשׁ יֶחֱרַב וְאוֹצְרוֹתָיו יִפְּלוּ בִּידֵי הַגּוֹיִם, וְלָכֵן מֵהַר לִגְנֹז בְּהַר הַבַּיִת חֵלֶק מֵאוֹצְרוֹת הַבַּיִת כְּמוֹ אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ בּוֹ הָיוּ לוּחוֹת הַבְּרִית, אֲבָל רוֹב כֵּלָיו שֶׁל הַמִּקְדָּשׁ נָדְדוּ בָבֶלָה. בְּכָךְ תָּם עִדָּן בֵּית רִאשׁוֹן.

70 שָׁנָה לְאַחַר הַחָרְבָּן, לְאַחַר שֶׁמַּמְלֶכֶת בָּבֶל נִכְבְּשָׁה עַל יְדֵי מַלְכוּת פָּרַס, הִתִּיר מֶלֶךְ פָּרַס כּוֹרֶשׁ הַשֵּׁנִי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לִבְנוֹת אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מֵחָדָשׁ. עֶזְרָא הַסּוֹפֵר נִצֵּל אֶת הַהִזְדַּמְּנוּת וּבָנָה מַהֵר בִּנְיָן קָטָן וְצָנוּעַ בְּטֶרֶם הַשִּׁלְטוֹנוֹת יִתְחָרְטוּ. הַבִּנְיָן הַקָּטָן הַזֶּה עָמַד עַל תִּלּוֹ עַד יְמֵי שִׁלְטוֹן רוֹמִי עַל יִשְׂרָאֵל, אָז הַמֶּלֶךְ הוֹרְדוּס הָרַס אֶת הַבִּנְיָן הַקָּטָן וּבָנָה בִּמְקוֹמוֹ בִּנְיָן מְפֹאָר עָלָיו נֶאֱמַר שְׁמִי שֶׁלֹּא רָאָה אוֹתוֹ לֹא רָאָה בִּנְיָן מְפֹאָר מֵעוֹלָם.

בַּיִת שֵׁנִי עַל שְׁנֵי גִּלְגּוּלָיו יָחַד עָמַד 420 שָׁנָה, עַד שֶׁטִּיטוּס קֵיסָר רוֹמִי הָרָשָׁע צַר עַל יְרוּשָׁלַיִם וְהֶחֱרִיב אוֹתוֹ. אוֹצְרוֹת הַבַּיִת הַשֵּׁנִי הוּעֲלוּ לְרוֹמָא וּמִתְעָדִים בְּפִסּוּל בְּמַה שֶׁנִּקְרָא "שַׁעַר טִיטוּס" בְּרוֹמָא, שָׁם נִתַּן לִרְאוֹת גְּלוּף שֶׁל דְּמוּת שְׁבוּיִם מִיְּהוּדָה הַמְּבִיאִים עִמָּם אֶת הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לְרוֹמִי, וְכָל כְּלֵי הַזָּהָב וְהָעֹשֶׁר שֶׁל בַּיִת זֶה נִמְצְאִים עַד הַיּוֹם בְּמַרְתְּפֵי הַוָּתִיקָן בְּרוֹמִי, וְיֶחְזְרוּ לְמֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ בַּגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה. נִמְצָא שֶׁמְּהַמִּבְנֶה שֶׁל בַּיִת שֵׁנִי, כְּמוֹ שֶׁל קוֹדְמוֹ, לֹא נוֹתַר דָּבָר, לֹא הַמִּבְנֶה וְלֹא הַכֵּלִים.

אֲבָל הַמִּשְׁכָּן שֶׁנִּגְנַז עַל יְדֵי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ נוֹתַר בִּשְׁלֵמוּתוֹ בְּתוֹךְ הַר הַבַּיִת וּלְעָתִיד לָבוֹא בִּימֵי מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ יִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ וּבְכֵלָיו, וְכָךְ אוֹתוֹ מִבְנֶה שֶׁרָאִינוּ בַּחֲשִׁיבוּתוֹ כְּנִמוּכָה יוֹתֵר מִשֶּׁל הַמִּקְדָּשׁ, דַּוְקָא עִמּוֹ יַעַבְדוּ אֶת ה׳ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים. וְנִשְׁאֶלֶת הַשְׁאֵלָה מַה מְיֻחָד בַּמִּשְׁכָּן שֶׁזָּכָה לְכָךְ וּמַה עוֹמֶק הַתִּקּוּן שֶׁל חֵטְא הָעֵגֶל עַל יָדוֹ?

כַּאֲשֶׁר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יָצְאוּ מִמִּצְרַיִם, הֵם רָאוּ בְּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ כְּמְתַוֵּךְ בֵּינֵיהֶם לְבֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כְּכָל שֶׁהִתְקָרְבוּ אֶל מַעֲמָד הַר סִינָי, גָּבְרוּ בָּהֶם הַכִּסּוּפִים לִדְבֹק בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁאָמְרוּ לְמֹשֶׁה כִּי בְּמַעֲמַד קַבָּלַת הַתּוֹרָה כְּבָר אֵינָם חֲפֵצִים בְּתִוּוּךְ וְמְעָנְיָנִים הֵם לִשְׁמֹעַ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעַצְמָם. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁשָּׂמַח וּבֵרַךְ עַל רְצוֹנָם לִדְבֹק בּוֹ, צִוָּה אוֹתָם לְהִטָּהֵר לְמַעֲמַד הִתְגַּלּוּת הַשְּׁכִינָה. וְכָךְ פָּרְשׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנְּשׁוֹתֵיהֶם 3 יָמִים קֹדֶם לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, טָבְלוּ בַּמִּקְוֶה וְהִגִּיעוּ אֶל הַמַּעֲמָד לִשְׁמֹעַ אֶת ה׳ יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמָם.

וְהִנֵּה רַק נִשְׁמַע קוֹלוֹ שֶׁל ה׳, וְכָל הַדִּבְּרוֹת נֶאֶמְרוּ בְּקוֹל אֶחָד, מָה שֶּׁפֶה אֱנוֹשִׁי לֹא יָכוֹל לוֹמַר וְאֹזֶן אֱנוֹשִׁית לֹא יְכוֹלָה לִשְׁמֹעַ. הֵם הִצְלִיחוּ לְהָבִין מֵאוֹתוֹ קוֹל אֶת שְׁנֵי הַדִּבְּרוֹת הָרִאשׁוֹנִים בְּטֶרֶם פָּרְחָה נִשְׁמָתָם מִן הַמַּעֲמָד וְהָיָה צָרִיךְ לְהָקִים אוֹתָם לִתְחִיָּה! 3 יָמִים שֶׁל הֲכָנָה לֹא הִסְפִּיקוּ עַל מְנָת לְהִשָּׁאֵר חַי בְּשׁוֹמְעָם אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְדַבֵּר אֲלֵיהֶם פַּעַם אֶחָת!

מִיַּד נִגָּשִׁים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְדוֹרְשִׁים: "אֲנַחְנוּ לֹא נִמְצָאִים בְּדַרְגָּה כָּזוֹ שֶׁל קְרֻבָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְדַבֵּר אִתָּנוּ יְשִׁירוֹת וְנוּכַל לְהִשָּׁאֵר בַּחַיִּים, וְאִלּוּ אַתָּה מֹשֶׁה שֶׁכֵּן מְדַבֵּר עִמּוֹ אָנָּא תָּוֶךְ בֵּינֵינוּ, אֱמֹר לָנוּ מָה ה׳ רוֹצֶה מֵאִתָּנוּ וְנַקַבֵּל מִמְּךָ, כִּי אִם ה׳ יְדַבֵּר עִמָּנוּ יְשִׁירוֹת אָנוּ נָמוּת". הֵם שׁוֹלְחִים אוֹתוֹ כְּנִצִיגָם לַעֲלוֹת אֶל הָהָר וּלְהוֹרִיד לָהֶם אֶת הַתּוֹרָה.

הֵם רָאוּ שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ עֲדַיִן לֹא מַגִּיעַ וְהִתְחִילוּ לַחֲשֹׁשׁ שֶׁמָּא קָרָה אֵיזֶה אָסוֹן. הַשָּׂטָן הֵחֵל לְהָפִיץ שְׁמוּעוֹת בַּמַּחֲנֶה שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ הִתְקָרֵב יוֹתֵר מִדַּי וּמֵת, וְהֶרְאָה לָהֶם אֶת מִטָּתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה בַּשָּׁמַיִם, כְּבָיְכוֹל מֹשֶׁה מֵת! בְּתוֹךְ הַהֲמוּלָה קָמוּ אֲנָשִׁים עַל אַהֲרֹן וְדָרְשׁוּ שֶׁיַּעֲשֶׂה לָהֶם מְתַוֵּךְ חָדָשׁ, עֵגֶל מִזָּהָב.

מַדּוּעַ עֵגֶל? גַּם אִם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אָכֵן נִפְטַר, וְכִי חֲסֵרִים צַדִּיקִים אֲחֵרִים שֶׁיָּקוּמוּ תַּחְתָּיו, מָה עִם אַהֲרֹן אָחִיו? מָה עִם יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן? מָה עִם חוּר בְּנָהּ שֶׁל מִרְיָם? מָה עִם נַחְשׁוֹן בֶּן עַמִּינָדָב? חֲכָמִים וְצַדִּיקִים, מַדּוּעַ לֹא נִבְחַר בָּהֶם? אֶלָּא שֶׁהַמְּסִיתִים בָּאוּ בְּטַעֲנָה שְׁמִי שֶׁמִּתְקָרֵב אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹתֵר מִדַּי מְשַׁלֵּם בְּחַיָּיו. וְלָכֵן הַפִּתָּרוֹן, אָמְרוּ הָעֲרֶב רַב שֶׁהֵסִיתוּ אֶת עַם יִשְׂרָאֵל, הוּא מְתַוֵּךְ לְלֹא רוּחַ חַיִּים וּנְשָׁמָה, מִישֶׁהוּ שֶׁלֹּא יָמוּת, וְהִצִּיעוּ אֶת הָעֵגֶל.

אַהֲרֹן הַכֹּהֵן נִסָּה לִדְחוֹת כַּמָּה שֶׁיּוֹתֵר אֶת הַמַּעֲשֶׂה הָרַע הַזֶּה, וּבִקֵּשׁ מֵהֶם זָהָב רַב לִבְנָיָתוֹ וְשֶׁיַּעֲשֶׂה אֶת הָעֲבוֹדָה לְבַדּוֹ, בְּמַחֲשָׁבָה שֶׁהַדָּבָר יִקַּח שָׁעוֹת רַבּוֹת וְעַד אָז מֹשֶׁה רַבֵּנוּ יַסְפִּיק לָרֶדֶת וְלַעֲצֹר אוֹתָם. אֲבָל בְּקֶרֶב הָעֶרֶב רַב הָיוּ כַּמָּה מְכַשְׁפִים שֶׁהִתְעָרְבוּ בְּמַהֲלַךְ הָעֲשִׂיָּה וְכָךְ הַשָּׂטָן סִיֵּעַ בְּיָדָם לְהָקִים אֶת הָעֵגֶל בְּטֶרֶם יָשׁוּב מֹשֶׁה וְנִכְשְׁלוּ כֻּלָּם בַּחֵטְא הֶחָמוּר.

לְמַעֲשֶׂה הָיוּ כָּאן שְׁתֵּי טָעֻיּוֹת שֶׁהוֹבִילוּ לִבְנִיַּת מְתַוֵּךְ "שֶׁלֹּא יָכוֹל לָמוּת". טָעוּת רִאשׁוֹנָה כְּרוּכָה בְּכָךְ שֶׁהֶאֱמִינוּ כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מֵת, הֲרֵי הוּא עָלָה לְשָׁם בְּמִצְוַת ה' וְלֹא יִתָּכֵן כִּי ה' יְצַוֶּה אוֹתוֹ לַעֲשׂוֹת דָּבָר שֶׁיְּכוֹלָה לְצֵאת מִמֶּנּוּ תַּקָּלָה כֹּה גְּדוֹלָה שֶׁתּוֹתִיר אוֹתָם לְלֹא מוֹרֶה דֶּרֶךְ. וְלוּ יְצַיֵּר שֶׁתִּתָּכֵן מְצִיאוּת בָּהּ מֹשֶׁה כֵּן יָכוֹל לִמְצֹא אֶת מוֹתוֹ, מִי מְנָהּ אוֹתָם לְהַחְלִיט מִי יַחֲלִיף אוֹתוֹ? הַחְלָטָה כָּזוֹ צְרִיכָה לִהְיוֹת שֶׁל הַזְּקֵנִים וְלֹא שֶׁל הָאֲסַפְסוּף.

אֲבָל הַטָּעוּת הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר שֶׁלָּהֶם הָיְתָה הַהֲבָנָה כִּי הֵם זְקוּקִים לְמְתַוֵּךְ בֵּינֵיהֶם לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. ה' יִתְבָּרַךְ בִּקֵּשׁ לְהַנְהִיג אֶת הָעָם יְשִׁירוֹת, וְהוּא עָשָׂה לָהֶם אֶת כָּל הַנִּסִּים עַד כֹּה כְּדֵי שֶׁיֵּדְעוּ שֶׁהוּא קַיָּם עַל אַף שֶׁלֹּא רָאוּהוּ מֵעוֹלָם וְלֹא שָׁמְעוּ אֶת קוֹלוֹ, וְאָז בְּמַעֲמַד הַר סִינַי בִּקֵּשׁ לְהִתְגַּלּוֹת אֲלֵיהֶם בְּדִבּוּרוֹ, לְהַרְאוֹת לָהֶם כִּי אֵין הֵם מְסֻגָּלִים לִהְיוֹת בִּמְחִצָּתוֹ לְלֹא קֶשֶׁר לְכָל הֲכָנָה שֶׁיָּכִינוּ אֶת עַצְמָם, וְלָכֵן עֲלֵיהֶם לְהִתְקָרֵב אֵלָיו וְלִדְבֹּק בּוֹ עַל יְדֵי שֶׁהֵם דְּבֵקִים בְּתוֹרָתוֹ.

לְשֵׁם כָּךְ צָרִיךְ לִדְבֹּק בַּצַּדִּיקִים וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים, לֹא שֶׁהֵם מְתַוְּכִים אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁהֵם דְּבֵקִים בַּה', הֵם יְכוֹלִים לְלַמֵּד אוֹתָנוּ כֵּיצַד לִדְבֹּק בַּה' בְּעַצְמֵנוּ. אֶלָּא שֶׁפְּעָמִים רַבּוֹת אָנוּ מִתְעַצְּלִים לַעֲבֹד עַל עַצְמֵנוּ וְאָנוּ מְבַקְּשִׁים לְהִדָּבֵק בְּצַדִּיק שֶׁיַּעֲשֶׂה זֹאת עֲבוּרֵנוּ, וִיתַוֵּךְ בֵּינֵינוּ לְבֵין ה'.

כֵּיוָן שֶׁרָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל פּוֹתֵחַ תְּלוּת בְּמִשֶּׁה כְּמִתַּוֵּךְ שֶׁיִּתְפַּלֵּל עֲבוּרָם וְלֹא כְּמוֹרֶה דֶּרֶךְ שֶׁיַּצְרִיךְ אוֹתָם לַעֲבֹד עַל עַצְמָם וּלְהִשְׁתַּנּוֹת (וְלָכֵן מִיַּד בְּהֵעָדְרוֹ חִפְּשׂוּ מִישֶׁהוּ אַחֵר לְהִתָּלוֹת בּוֹ וַאֲפִילוּ עֵגֶל וּבִלְבַד שֶׁהֵם עַצְמָם לֹא יִשְׁתַּנּוּ), הֶחְלִיט הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כִּי עָלָיו לְהַרְאוֹת לָהֶם אֶת עוֹמֶק טָעוּתָם וּמָה בֶּאֱמֶת מִתְבַּקֵּשׁ מֵהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה. לְשֵׁם כָּךְ תְּשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל שֶׁהֶצְעָה כִּתְשׁוּבָה לְחֵטְא הָעֵגֶל וְחִפּוּשׂ אַחַר מְתַוֵּךְ הוּא בְּנִיַּת הַמִּשְׁכָּן וּפְעָלָתוֹ.

וְכָךְ עַם יִשְׂרָאֵל מִתְבַּקֵּשׁ לְהָבִיא חֻפָּצִים גַּשְׁמִיִּים, זָהָב וְכֶסֶף עֵצִים וּבַדִּים. מִזֶּה הֵם הִרְכִּיבוּ בָּיִת לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיָּגוּר עִמָּם, הָיָה זֶה בַּיִת קָטָן וּמִתְפָּרֵק וְמֻעָמָס עַל 4 עֲגָלוֹת. הַקְּדֻשָּׁה לֹא נִמְצֵאת בְּמָקוֹם בּוֹ מֻנַּח הַמִּשְׁכָּן, הַקְּדֻשָּׁה נִמְצֵאת בִּבְנִיַּת הַמִּשְׁכָּן וְהַקָּמָתוֹ, וְאֶת זֶה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים בְּעַצְמָם, הֵם בּוֹנִים וְהֵם מְפָרְקִים, בְּמוֹ יְדֵיהֶם הֵם קוֹבְעִים הֵיכָן תִּהְיֶה הַקְּדֻשָּׁה וְהֵם אֵלֶּה שֶׁמְּסַלְּקִים הַקְּדֻשָּׁה מֵאוֹתוֹ מָקוֹם.

הַמִּשְׁכָּן בָּא לְלַמְּדָם לֹא לְחַבֵּר אֶת הַקְּדֻשָּׁה לִזְמַן וּמָקוֹם מְסֻיָּמִים. וְכָךְ כֻּלָּם טוֹעִים לַחֲשֹׁב: "אִם הָיִיתִי גָּר בַּמָּקוֹם הַהוּא וְחַי בַּתְּקוּפָה הַהִיא הָיִיתִי יָכוֹל לִהְיוֹת קָדוֹשׁ וְטָהוֹר יוֹתֵר. יֵשׁ זְמַנִּים מְסֻיָּמִים וּמְקוֹמוֹת מְסֻיָּמִים וּמִמֵּילָא יֵשׁ רַק אֲנָשִׁים מְסֻיָּמִים שֶׁיְּכוֹלִים לְהִתְקָרֵב אֶל ה', אֲנִי לֹא יָכוֹל לְהִתְקָרֵב אֶל ה' בְּעַצְמִי וּלְהִתְקַדֵּשׁ בְּעַצְמִי, אֶלָּא לִמְצוֹא אֶת הָאִישׁ הַנָּכוֹן בַּזְּמַן הַנָּכוֹן בַּמָּקוֹם הַנָּכוֹן שֶׁכֵּן קָרוֹב אֶל ה' וּלְבַקֵּשׁ בְּרָכָה מִמֶּנּוּ", זֶה יוֹתֵר קַל מֵעֲבוֹדָה עַצְמִית.

אֲבָל הִנֵּה הֵם רוֹאִים כִּי הַמִּשְׁכָּן הוּא קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שֶׁכֵּן הַשְּׁכִינָה יוֹרֶדֶת וְשׁוֹכֶנֶת שָׁם, וְאִלּוּ הֵם אֵלֶּה שֶׁבְּמוֹ יְדֵיהֶם בּוֹנִים אֶת הַמָּקוֹם הַזֶּה מִדְּבָרִים שֶׁהֵם הֵבִיאוּ. וְכֵן כָּל הַכֵּלִים שֶׁעָשׂוּ הַזָּהָב וְהַכֶּסֶף הַכֹּל נִמְצָא בְּתוֹךְ הַמִּשְׁכָּן, מִבַּחוּץ רוֹאִים רַק אֹסֶף שֶׁל קְרָשִׁים מֵעֵץ וַעֲלֵיהֶם יְרִיעוֹת בָּד הַמְכַסּוֹת אוֹתוֹ, לֹא רוֹאִים שׁוּם דָּבָר מְיֻחָד, דָּבָר קָטָן וּפָשׁוּט שֶׁהֵם בָּנוּ בִּיכוֹלוֹת וּבְכֹחוֹת שֶׁלָּהֶם וְהִנֵּה הוּא מֵכִיל אֶת שִׂיא הַקְּדֻשָּׁה שֶׁיְּכוֹלָה לִהְיוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה.

כַּאֲשֶׁר אֲנִי מַגִּיעַ אֶל בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ עַל מְנָת לְהִתְפַּלֵּל וְלִלְמֹד, אֲנִי הוֹפֵךְ אֶת הַמָּקוֹם לְמִשְׁכָּן. זֹאת עַל יְדֵי כֹּחַ הָרָצוֹן בִּלְבַד, אֲנִי לֹא צָרִיךְ מַשֶּׁהוּ אַחֵר. אָז אָמְנָם מְקֻדָּשׁ אֵינֶנּוּ יְכוֹלִים לְהָקִים, אֲבָל מִשְׁכָּן אָנוּ כֵּן יְכוֹלִים לִבְנוֹת. מִשְׁכָּן

לֹא תָּלוּי בְּמָקוֹם הוּא תָּלוּי בִּבְנָיָה. וְכִי בֵּית כְּנֶסֶת הוּא לֹא מִשְׁכָּן? אֲנַחְנוּ עוֹבְדִים שָׁם אֶת ה׳, הַתְּפִלּוֹת הֵן כְּנֶגֶד קָרְבָּנוֹת, הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה שָׁם עָלֵינוּ, זוֹכִים לְהִדַּבֵּק בַּה׳ יִתְבָּרַךְ, בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כְּשֶׁאָנוּ גַּם פּוֹקְדִים אֶת הַשִּׁעוּרִים וּמִתְיַעֲצִים בְּרַב. עַל יְדֵי שֶׁאָנוּ מַגִּיעִים אָנוּ בּוֹנִים אֶת הַמִּשְׁכָּן וּמוֹרִידִים אֶת הַקְּדֻשָּׁה.

וְזֶה שֶׁאָמַר הַכָּתוּב עַל בְּנַיַּת הַמִּשְׁכָּן: "וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם". יְהוּדִי רוֹצֶה לִבְנוֹת מָקוֹם בּוֹ תִּשְׁכּוֹן הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה בָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמְגַלֶּה לָנוּ כִּי הַמָּקוֹם הַזֶּה הוּא בַּלֵּב שֶׁלָּנוּ, כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לָנוּ כִּי אֶת קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים שֶׁל הַמִּשְׁכָּן צָרִיךְ לְהָכִין בְּתוֹכֵנוּ, זֶה הַמִּקְדָּשׁ הָאֲמִתִּי שֶׁה׳ רוֹצֶה בּוֹ. כַּאֲשֶׁר הַשְּׁכִינָה מַגִּיעָה אֶל בֵּית הַכְּנֶסֶת הִיא לֹא בָּאָה לִשְׁרוֹת עַל הַחַלּוֹנוֹת אוֹ הַתֵּבָה, הִיא בָּאָה לִשְׁרוֹת עַל הַיְהוּדִים שֶׁנִּשְׁאָם לִבָּם לְהַגִּיעַ לְשָׁם לִדְבֹּק בַּה׳.

הַשֶּׁקֶר שֶׁל יֵצֶר הָרַע לְהַפְחִיד אוֹתָנוּ כִּי אִם נִתְקָרֵב יוֹתֵר מִדַּי אֲזַי "נָמוּת" לֹא צָרִיךְ לְהִסָּחֵף וְלִהְיוֹת "פָּאנָטִיִּים". אַל לָנוּ לְהַקְשִׁיב לַיֵּצֶר הָרַע אֶלָּא נָקוּם וְנִבְנֶה אֶת הַמִּשְׁכָּן. נָבוֹא לְהִתְפַּלֵּל וְלִלְמֹד תּוֹרָה, נִלְמַד עַל מְנָת לַעֲשׂוֹת לְלַמֵּד לִשְׁמוֹר וּלְקַיֵּם, וְנִזְכֶּה שֶׁתֵּרֵד הַשְּׁכִינָה וְתִשְׁרֶה בְּלִבֵּנוּ.

תצוה

פָּרָשַׁת תְּצַוֶּה מַתְחִילָה בַּצִּוּוּי: "וְאַתָּה תְּצַוֶּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ כָּתִית לַמָּאוֹר לְהַעֲלוֹת נֵר תָּמִיד". וּמַסְבִּיר רַשִׁ"י: "הַזֵּיתִים הָיָה כּוֹתֵשׁ בְּמַכְתֶּשֶׁת וְאֵינוֹ טוֹחֲנָן בְּרֵחַיִם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵהֵא בּוֹ שְׁמָרִים, וְאַחַר שֶׁהוֹצִיא טִפָּה רִאשׁוֹנָה, מַכְנִיסָן לָרֵחַיִם וְטוֹחֲנָן, וְהַשֶּׁמֶן הַשֵּׁנִי פָּסוּל לַמְּנוֹרָה וְכָשֵׁר לַמְּנָחוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר 'כָּתִית לַמָּאוֹר', וְלֹא 'כָּתִית לַמְּנָחוֹת'". כְּלוֹמַר יֵשׁ לְהָבִיא אֶת הַשֶּׁמֶן הַטּוֹב בְּיוֹתֵר עֲבוּר הַמְּנוֹרָה וְלֹא עֲבוּר הַמְּנָחוֹת שֶׁשָּׁם הוּא מְשַׁמֵּשׁ לַאֲכִילָה.

כְּדֵי לָרֶדֶת לְעֹמֶק הָעִנְיָן עָלֵינוּ לְהָבִין אֶת תַּהֲלִיךְ הַפָּקַת הַשֶּׁמֶן כָּתִית לַמָּאוֹר שֶׁהִשְׁתַּמְּשׁוּ בּוֹ לַמְּנוֹרָה. הַזֵּיתִים הָיוּ מַבְשִׁילִים עַל הָעֵצִים בְּ-3 שְׁלַבִּים, הַשְּׁלִישׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁל הָעֵץ הַקָּרוֹב אֶל הַשֶּׁמֶשׁ מַבְשִׁיל רִאשׁוֹן, אַחֲרֵי תְּקוּפָה מַבְשִׁיל הַחֵלֶק הָאֶמְצָעִי וּלְבַסּוֹף מַבְשִׁיל הַחֵלֶק הַתַּחְתּוֹן. בְּכָל אֶחָד מִ-3 הַתְּקוּפוֹת הָיוּ מוֹסְקִים הַזֵּיתִים, וּמוֹצִיאִים מֵהֶם אֶת הַשֶּׁמֶן בְּ-3 שְׁלַבִּים:

תְּחִלָּה מַנִּיחָם בְּתוֹךְ הַסַּל תּוֹךְ כְּדֵי מְסִיקָה מֵהָעֵץ וּכְתִישָׁה וְהַשֶּׁמֶן נִשְׁפָּךְ מִתּוֹכָם זֶה נִקְרָא "רִאשׁוֹן". לְאַחַר מִכֵּן מַנִּיחִים אוֹתָם תַּחַת קוֹרָה כְּבֵדָה שֶׁלּוֹחֲצָת עֲלֵיהֶם וְיוֹצֵא מֵהֶם שֶׁמֶן נוֹסָף מִמִּשְׁקָל הַקּוֹרָה וְהוּא נִקְרָא "שֵׁנִי". אָז הוּא טוֹחֵן אֶת הַזֵּיתִים וּמַטְעִין עֲלֵיהֶם קוֹרָה בַּשְּׁנִית וְיוֹצֵא מֵהֶם שֶׁמֶן נוֹסָף הַנִּקְרָא "שְׁלִישִׁי". הָרִאשׁוֹן הוּא הַכָּתִית לַמָּאוֹר שֶׁיְּשַׁמֵּשׁ לַמְּנוֹרָה וְהַשְּׁאָר לַמְּנָחוֹת. וְכָךְ עוֹשִׂים בְּכָל אַחַת מִ-3 הַתְּקוּפוֹת שֶׁמַּסְקִים זֵיתִים: הָרִאשׁוֹן לַמָּאוֹר וְהָאֲחֵרִים לַמְּנָחוֹת.

מַדּוּעַ לֹא לָתֵת לַכֹּהֲנִים שֶׁמֶן טוֹב לֶאֱכוֹל אוֹתוֹ? אָז הָאֱמֶת שֶׁגַּם שְׁאָר הַשְּׁמָנִים הָיוּ מְצָיָנִים לַאֲכִילָה. הָיָה זֶה שֶׁמֶן זַיִת אֲמִתִּי שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְלֹא שֶׁמֶן

גֶּפֶת מִפְסֹלֶת שֶׁל זֵיתִים שֶׁמּוֹכְרִים לָנוּ בַּחֲנוּיוֹת הַיּוֹם, אֲבָל בְּכָל זֹאת הַמַּבְחָר בְּיוֹתֵר הוֹלֵךְ לַמָּאוֹר, מַדּוּעַ? בִּשְׁבִיל זֶה אָנוּ צְרִיכִים לְהָבִין מָה מְיֻחָד בְּאוֹר הַמְּנוֹרָה וּמָה הוּא מְיַצֵּג.

וְאֶפְשָׁר לוֹמַר כִּי הָאָדָם מֻרְכָּב מִגּוּף וּנְשָׁמָה וְכָךְ הַמְּנוֹרָה מְיַצֶּגֶת אֶת הָאָדָם, שֶׁהָאוֹר הוּא כְּנֶגֶד הַנְּשָׁמָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם", וְאִלּוּ הַמְּנָחוֹת שֶׁהֵן מַאֲכָל מְיַצְּגוֹת אֶת הַגּוּף הַחָמְרִי שֶׁמִּתְקַיֵּם עַל הַלֶּחֶם, אָז אֶת הַשֶּׁמֶן הַכָּתִית יֵשׁ לָתֶת לַמָּאוֹר, אֶת הַטּוֹב בְּיוֹתֵר יֵשׁ לָתֶת לַנְּשָׁמָה לֹא לַגּוּף. כַּמּוּבָן שֶׁלַּגּוּף צָרִיךְ לָתֶת גַּם טוֹב וְלֹא לְזַלְזֵל בּוֹ כִּי הוּא הַמֻּרְכָּבָה שֶׁל הַנְּשָׁמָה בָּעוֹלָם הַזֶּה וְיֵשׁ לָנוּ צִוּוּי לִשְׁמֹר עָלָיו, אֲבָל הַטּוֹב בְּיוֹתֵר הוּא לְמִי שֶׁרוֹכֵב בַּמֻּרְכָּבָה, לִנְשָׁמָתֵנוּ.

אֲבָל גַּם תַּהֲלִיךְ הֲפָקַת הַשֶּׁמֶן שֶׁמַּצְרִיךְ כְּתִישָׁה וְהַפְעָלַת כֹּחַ וְרִסּוּק הַזֵּיתִים עַד שֶׁיֵּצֵא מֵהֶם חֹמֶר טוֹב, כָּל אֵלֶּה מְרַמְּזִים כִּי אָדָם צָרִיךְ תָּמִיד לַעֲמֹל לְהִתְאַמֵּץ וּלְהַשְׁקִיעַ כְּדֵי לְהַגִּיעַ לְהֶשֵּׂגִים הֵן בַּחֹמֶר וְהֵן בָּרוּחַ, הֵן בְּגַשְׁמִיּוּת וְהֵן בְּרוּחָנִיּוּת, וְאַף עַל פִּי שֶׁאָנוּ צְרִיכִים לִטְרֹחַ עֲבוּר שְׁנֵיהֶם, צָרִיךְ לִזְכֹּר שֶׁשִּׁעְבּוּד הַטִּרְחָה צְרִיכָה לִהְיוֹת עֲבוּר הַנֶּפֶשׁ וְהָרוּחָנִיּוּת, עִקַּר וּתְחִלַּת הַכֹּחַ יָפְנֶה אֶל הַתּוֹרָה, וְאָז שֶׁנַּשְׁקִיעַ בָּהּ הֵיא תִּפּוֹל בְּשֵׁלָה לְיָדֵנוּ וְתָאִיר לָנוּ בְּאוֹר טוֹב.

אֲבָל עֲבוּר הַחֹמֶר יֵשׁ רַק לְהִשְׁתַּדֵּל וּלְהַאֲמִין שֶׁפַּרְנָסָה מִשָּׁמַיִם, אַךְ אִם נִתְאַמֵּץ וְנִשְׁתַּדֵּל יוֹתֵר מִדַּי, נִטְעַן אֶת הַקּוֹרָה וְנִטְחַן וְנִטְעַן קוֹרָה בַּשִּׁנִּית, בְּכָל פַּעַם נְקַבֵּל שֶׁמֶן פָּחוֹת טוֹב. הַהִשְׁתַּדְּלוּת הַיְתֵרָה לֹא תוֹסִיף לָנוּ מְאוּמָה חוּץ מִיגִיעָה וְטִרְחָה שֶׁאֵין בָּהּ צֹרֶךְ.

עַל הָאָדָם לִלְמֹד כִּי גַּם אִם יוֹסִיף עַל הִשְׁתַּדְּלוּתוֹ עֲשֶׂרֶת מוֹנִים הוּא לֹא יָכוֹל לְהוֹסִיף אֲגוֹרָה בִּרְוָחָיו מִמָּה שֶׁנִּגְזַר לוֹ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קוֹבֵעַ כַּמָּה "נֶטוֹ" יַרְוִיחַ אוֹ יַפְסִיד בְּסוֹף הַשָּׁנָה, וְלָכֵן אִם אָדָם מַגְדִּיל אֶת הַהַכְנָסוֹת, הוּא גַּם יַגְדִּיל לוֹ אֶת הַהוֹצָאוֹת, כָּךְ שֶׁבַּשּׁוּרָה הַתַּחְתּוֹנָה בְּסוֹף הַשָּׁנָה הַנֶּטוֹ יִשָּׁאֵר כְּמוֹ שֶׁנִּקְבַּע לוֹ, וְכָל מָה שֶׁהוּא הוֹסִיף לְעַצְמוֹ זֶה שָׁעוֹת נוֹסָפוֹת שֶׁל עָמָל לְהַרְוִיחַ יוֹתֵר וְאֹסֶף שֶׁל הוֹצָאוֹת לֹא הֶכְרֵחִיּוֹת שֶׁנּוֹעֲדוּ לְבַטֵּל לוֹ אֶת אוֹתָם רְוָחִים נוֹסָפִים וְגַם גָּרְמוּ לוֹ לְצַעַר שֶׁיָּכוֹל הָיָה לְהִמָּנַע מִמֶּנּוּ, צַעַר שֶׁגָּזַר עַל עַצְמוֹ בְּשֶׁל הִשְׁתַּדְּלוּתוֹ הַיְתֵרָה.

לָכֵן אֵין טָעַם לְבַזְבֵּז זְמַן וְכֹחַ מֵעֵבֶר לְמַה שֶׁנָּחוּץ עַל הַחֹמֶר כִּי זֶה לֹא יַגְדִּיל אוֹתוֹ. הַבִּטָּחוֹן שֶׁלָּנוּ הוּא לֹא הָרֶוַח בַּבַּנְק שֶׁל מַטָּה, אֶלָּא מָה שֶׁהִפְקַדְנוּ בַּחֶשְׁבּוֹן שֶׁל מַעְלָה, כִּי בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת לֹא גּוֹזְרִים עָלֵינוּ, אָנוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת שָׁעוֹת נוֹסָפוֹת וּלְהַגְדִּיל רְוָחִים לְלֹא הַגְבָּלָה.

אַךְ לְצַעֲרֵנוּ הָרַב רוֹאִים בַּמְּצִיאוּת כִּי רַבִּים וְטוֹבִים נִסְחָפִים לְהַשְׁקִיעַ אֶת זְמַנָּם וּמִרְצָם בַּמְּקוֹמוֹת הֲלֹא נְכוֹנִים, כְּשֶׁהַהִשְׁתַּדְּלוּת בַּפַּרְנָסָה עָבְרָה מִזְּמַן אֶת גְּבוּל הַטַּעַם הַטּוֹב וְהָפְכָה לְמֵרָדָף בִּלְתִּי פּוֹסֵק, וְאָדָם עוֹשֶׂה שָׁעוֹת נוֹסָפוֹת וּמְחַפֵּשׂ כָּל הַזְּמַן כֵּיצַד לְהַגְדִּיל רְוָחָיו, וְכָךְ גַּם כְּשֶׁהוּא עוֹזֵב אֶת הָעֵסֶק בְּסוֹף הַיּוֹם, הָעֵסֶק לֹא עוֹזֵב אוֹתוֹ וְהוּא מַמְשִׁיךְ לַחְשֹׁב עָלָיו גַּם בַּלֵּילוֹת שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים לְלֹא הַפְסָקָה. אֲבָל בַּתּוֹרָה לֹא רַק שֶׁלֹּא שָׁם שֶׁמֶן כָּתִית לַמָּאוֹר, לִפְעָמִים הוּא בְּקִשֵּׁי שָׁם שֶׁמֶן גֶּפֶת שֶׁיָּאִיר חֲלוּשׁוֹת, אֵין לוֹ זְמַן.

חֵז"ל אָמְרוּ: "הָאוֹמֵר שֶׁלִּי שֶׁלְּךָ וְשֶׁלְּךָ שֶׁלִּי זֶה עַם הָאָרֶץ". הַפְּשָׁט הוּא שֶׁדֶּרֶךְ הָעָם לְיַשֵּׁב אֶת הָאָרֶץ בָּעֲבוֹדָה עַל יְדֵי שֶׁאֶחָד עוֹזֵר לַשֵּׁנִי וְכָךְ הִיא מִתְיַשֶּׁבֶת, אֲבָל עַל דֶּרֶךְ הַדָּרָשׁ אוֹמְרִים שֶׁיֵּצֶר הָרַע גּוֹרֵם לְאָדָם לַהֲפֹךְ אֶת הַיּוֹצְרוֹת, וּמָה שֶׁ"שֶּׁלִּי" - כְּלוֹמַר מָה שֶׁקָּשׁוּר לַנְּשָׁמָה שֶׁלִּי וּלְחִיּוּתָהּ עַל יְדֵי תּוֹרָה וּמִצְוֹת עַל זֶה אָנוּ אוֹמְרִים: "שֶׁלְּךָ" - שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אַתָּה תִּדְאַג לִי, אֲבָל מָה שֶּׁבָּאֱמֶת "שֶׁלְּךָ" שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁזּוֹ הַפַּרְנָסָה שֶׁלָּנוּ שֶׁהוּא כְּבַר קָצַב בִּתְחִלַּת הַשָּׁנָה, עַל זֶה אָנוּ אוֹמְרִים "שֶׁלִּי" שֶׁאֲנִי צָרִיךְ לִדְאֹג וּלְפַרְנֵס אֶת עַצְמִי, וּמִי שֶׁחוֹשֵׁב כָּךְ שֶׁהוּא זֶה שֶׁעָמֵל לְהִתְפַּרְנֵס בָּעוֹלָם הַזֶּה וְכִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָבִיא לוֹ אֶת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת עַל מוּכָן, וְאִם לֹא אוֹתָן אָז אֶת שְׂכָרָן, הֲרֵי זֶה עַם הָאָרֶץ וְטִפֵּשׁ גָּמוּר!

אֲבָל יֵשׁ עוֹד פֵּרוּשׁ לְגַבֵּי חֲשִׁיבוּת שֶׁמֶן כָּתִית לַמָּאוֹר. רָאִינוּ מִדִּבְרֵי הַמִּשְׁנָה לָעֵיל כִּי הַשֶּׁמֶן "הָרִאשׁוֹן" הַיְנוּ הַשֶּׁמֶן שֶׁיּוֹצֵא מֵהַזֵּיתִים כְּבָר בִּכְתִישָׁה רִאשׁוֹנָה כְּשֶׁהֵם נִתָּנִים בַּסָּל, עוֹד מִבְּלִי שֶׁשָּׁמוּ עֲלֵיהֶם אֶת הַקּוֹרָה אֲפִילוּ פַּעַם אַחַת. הַשֶּׁמֶן הַטָּהוֹר פָּשׁוּט נִשְׁפַּךְ מִן הַזַּיִת הַחוּצָה. וְאִם נֹאמַר שֶׁהַשֶּׁמֶן הַזֶּה הַמִּשַּׁמֵּשׁ לַמָּאוֹר הוּא רֶמֶז לַנְּשָׁמָה שֶׁלָּנוּ, מָה אִם כֵּן הַכַּוָּנָה שֶׁהַנְּשָׁמָה "נִשְׁפֶּכֶת הַחוּצָה"?

כַּאֲשֶׁר אָדָם מִתְבַּלְבֵּל וּמִתְעַסֵּק בַּחֹמֶר וּבְגַשְׁמִיּוּת אֲזַי הַנְּשָׁמָה הַיְּהוּדִית שֶׁלּוֹ הוֹלֶכֶת וְנֶעֱלֶמֶת מֵעַל פְּנֵי הַשָּׁטַח, וְהוּא בְּקַלּוּת יָכוֹל לְהִתְדַּרְדֵּר וּלְהֵרָאוֹת

וּלְהֵחָשֵׁב כְּגוֹי לְכָל דָּבָר. אֲבָל כֵּיוָן שֶׁהַנְּשָׁמָה שֶׁל הַיְּהוּדִי לְעוֹלָם לֹא יוֹצֵאת מִמְּנּוּ בְּחַיָּיו, הֲרֵי הִיא עֲדַיִן שָׁם וְאִם כֵּן עַל יְדֵי לְחִיצָה אַחַת נְכוֹנָה אֶפְשָׁר לְהוֹצִיא אֶת הַשֶּׁמֶן הַזֶּה הַחוּצָה, לִגְרֹם לַנְּשָׁמָה שֶׁל הַיְּהוּדִי לְצֵאת שׁוּב הַחוּצָה וּלְהָאִיר. הַיְּהוּדִי מַלֵּא בְּקִדָּשָׁה שֶׁמְּחַפֶּשֶׂת לְהִשָּׁפֵךְ הַחוּצָה.

הַיְחוּד שֶׁל שֶׁמֶן זַיִת הוּא שֶׁהוּא לֹא מִתְעָרְבֵב בְּמַשְׁקִים אֲחֵרִים, אֶלָּא כָּל מַשְׁקֶה שֶׁנִּעֲרְבֵב עִמּוֹ הַשֶּׁמֶן יִמַּהֵר לָצוּף מֵעָלָיו וְלֹא לְהִתְעָרְבֵב עִמּוֹ. אוֹמֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְעַם יִשְׂרָאֵל זֶה מָה שֶׁאֲנִי רוֹצֶה מֵעַם יִשְׂרָאֵל. אֲנִי רוֹצֶה שֶׁיִּהְיוּ שֶׁמֶן זָךְ כָּתִית לַמָּאוֹר, אֲנִי רוֹצֶה שֶׁהַנְּשָׁמָה שֶׁל הַיְּהוּדִי לֹא תִּתְעָרְבֵב עִם קְלִפּוֹת הַטֻּמְאָה שֶׁל תַּרְבּוּיוֹת הַגּוֹיִם, שֶׁלֹּא יִהְיֶה מְשִׁפָּע מִמַּעֲשֵׂיהֶם וִינַסֶּה לְהִדָּמוֹת לָהֶם.

עַל הַיְּהוּדִי לָדַעַת כִּי נִשְׁמָתוֹ הִיא אָכֵן שֶׁמֶן וְאִם הוּא יְנַסֶּה בְּכָל כֹּחוֹ לְהַדְּבֵק בַּגּוֹי, הֲרֵי הַגּוֹי עַצְמוֹ יִדְחֶה אוֹתוֹ, כִּי שֶׁמֶן לֹא מִתְמַזֵּג עִם חֳמָרִים אֲחֵרִים זֶה לֹא תָּלוּי בְּרָצוֹן זוֹ מְצִיאוּת, וְלֹא מְשַׁנֶּה אִם שׁוֹפְכִים אֶת הַשֶּׁמֶן לְתוֹךְ הַמַּשְׁקֶה אוֹ אֶת הַמַּשְׁקֶה לְתוֹךְ הַשֶּׁמֶן, הַשֶּׁמֶן יִמְצָא אֶת עַצְמוֹ צָף לְמַעְלָה בְּסוֹף הַתַּהֲלִיךְ, בֵּין אִם רָצָה וּבֵין אִם לָאו.

הַנְּסָיוֹן לְהִדָּמוֹת לְגוֹיִם וְלִהְיוֹת "כְּכָל הָעַמִּים" נִדּוֹן לְכִשָּׁלוֹן מֵרֹאשׁ. וְגַם אִם אָנוּ נִהְיֶה אֵלֶּה שֶׁמּוּכָנִים לְוַתֵּר עַל יִחוּדֵנוּ, הַגּוֹיִם הֵם אֵלֶּה שֶׁיְּדַחוּ אוֹתָנוּ, כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְנָה אֶת קִיּוּמוֹ שֶׁל כָּל הָעוֹלָם בְּכָךְ שֶׁיִּהְיֶה עַם יְהוּדִי שׁוֹמֵר תּוֹרָה וּמִצְוֹת שֶׁעָמֵל עַל הַתּוֹרָה, וּבְנִסָּיוֹן שֶׁלָּנוּ לְהִתְחַמֵּק מֵהָעֲבוֹדָה הַזּוֹ וְלִהְיוֹת "מִישֶׁהוּ אַחֵר", אָנוּ מְבַקְּשִׁים לָדוּן אֶת כָּל הָעוֹלָם לִכְלָיָה, וְאֵין לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוּם כַּוָּנָה לְאַפְשֵׁר לָנוּ לַהֲרֹס אֶת מָה שֶׁבָּרָא.

צָרִיךְ לִזְכֹּר כִּי כַּמָּה שֶׁאָדָם טָהוֹר יוֹתֵר, הַסַּכָּנוֹת לְטַמֵּא אוֹתוֹ גְּדוֹלוֹת יוֹתֵר. וְלָכֵן אָדָם שׁוֹמֵר תּוֹרָה וּמִצְוֹת יָכוֹל לְהִתְקַלְקֵל מִסְּמַרְטוּטפוֹן "כָּשֵׁר" יוֹתֵר מֵהֵר מֵאָדָם הָחַי חַיֵּי אִסּוּר וּפְרִיקַת עֹל שֶׁיַּחְזִיק בְּמַכְשִׁיר "פָּרוּץ".

לָכֵן לְהַרְבֵּה בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה יֵשׁ בְּעָיָה בְּחִנּוּךְ הַיְלָדִים, כִּי הַהוֹרִים שֶׁנּוֹלְדוּ לְחַיִּים שֶׁל פְּרִיקַת עֹל פַּחוֹת "רְגִישִׁים" לַלִּכְלוּךְ הָרוּחָנִי בָּעוֹלָם מֵאֲשֶׁר יַלְדֵיהֶם שֶׁנּוֹלְדוּ בִּקְדֻשָּׁה. יֵשׁ מַסְבִּירִים כִּי יִצְחָק אָבִינוּ הִתְעַוֵּר בְּשֶׁל עֲשַׁן הָעֲבוֹדָה זָרָה

שֶׁהָיוּ מַדְלִיקוֹת הַנָּשִׁים הָרְשָׁעוֹת שֶׁל עֵשָׂו בְּנוֹ, אֲבָל לִרְבָקָה זֶה לֹא הִזִּיק, כִּי הִיא נוֹלְדָה בְּבֵיתָם שֶׁל בְּתוּאֵל וְלָבָן שֶׁהָיוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, אָז אַף עַל פִּי שֶׁהִיא הָיְתָה צַדֶּקֶת מִלֵּידָתָהּ, הָיְתָה פַּחוֹת "רְגִישָׁה" לֶעָשָׁן זֶה מִיִּצְחָק אָבִינוּ שֶׁנּוֹלַד בִּקְדֻשָּׁה.

כַּמָּה עָלֵינוּ לְהַגְדִּיל אֶת הָרְגִישׁוּת לַטֻּמְאָה אֲצֻלֵּנוּ עַל מְנָת שֶׁנַּתְחִיל לְהָבִין כַּמָּה הִיא מְסֻכֶּנֶת לִילָדֵינוּ, שֶׁכָּל דָּבָר חָדָשׁ נוֹצֵץ וּמְגֻרֶה אֶת סַקְרָנוּתָם. אָדָם יוֹדֵעַ שֶׁעִשּׁוּן הוּא מְסֻכָּן, וְלַמְרוֹת זֹאת כְּשֶׁאֹמְרוּ לוֹ לְהַפְסִיק לְעַשֵּׁן הוּא יִפְתָּח בְּמַסֶּכֶת תֵּרוּצִים וְיָבִיא "הוֹכָחוֹת" מִמַּעֲשָׁנִים שֶׁנִּפְטְרוּ בְּגִיל 90 לְעֻמַּת צְעִירִים בְּרִיאִים שֶׁמֵּתוּ בְּגִיל 30 וְאֵין רְאָיוֹת וְאֵין הוֹכָחוֹת וְהַכֹּל בְּסֵדֶר. וְהִנֵּה כְּשֶׁבְּנוֹ בֶּן הָ-10 יַכְנִיס סִיגָרִיָּה לְפִיו הוּא יִמְצָא אֶת עַצְמוֹ בְּסַכָּנַת חַיִּים מוּל זַעְמוֹ שֶׁל הָאָב, שֶׁיִּצְעַק וְיַעֲנִישׁ וְיַסְבִּיר לוֹ כַּמָּה הַדָּבָר אָסוּר וּמְסֻכָּן. וְאָז הָאָב יֵצֵא לְמִרְפֶּסֶת לְעַשֵּׁן סִיגָרִיָּה כְּדֵי לְהֵרָגַע!

הוּא יוֹדֵעַ שֶׁהָעִשּׁוּן אָסוּר לֹא רַק לַיָּלֶד, אֲבָל לְעַצְמוֹ הוּא עוֹשֶׂה הַנָּחוֹת. וְהַתּוֹצָאָה? שֶׁרַבִּים מֵהַיְלָדִים הָאֵלֶּה גַּם יַהַפְכוּ לְמְעַשְּׁנִים. כָּל הַהַרְצָאוֹת וְהַצְּעָקוֹת שֶׁל אַבָּא עַל הַחֶמְרָה בָּעִנְיָן לֹא מִשְׁתַּוּוֹת לְדַקָּה אַחֲרֵי, בָּהּ אַבָּא מְסַיֵּם אֶת דְּבָרָיו וְיוֹצֵא לַמִּרְפֶּסֶת לְעַשֵּׁן בְּעַצְמוֹ.

אֲבָל בְּעִשּׁוּן הַמְעַשֵּׁן יוֹדֵעַ שֶׁזֶּה לֹא בְּסֵדֶר שֶׁהַיֶּלֶד יְעַשֵּׁן. מַדּוּעַ עִם אִינְטֶר-מֵת וּסְמַרְטוּטְפוֹנִים זֶה אַחֶרֶת? גַּם לָאָב אֵין אִשּׁוּר לְהַחֲזִיק מַכְשִׁיר כָּזֶה, בְּקִשֵּׁי הִתִּירוּ מַכְשִׁירִים מָגְנִים לְצָרְכֵי עֲבוֹדָה, אֲבָל מָה יֶלֶד בֶּן 10 צָרִיךְ מַכְשִׁיר כָּזֶה? הֲרֵי עִם יָד עַל הַלֵּב כָּל אָדָם יוֹדֵעַ כַּמָּה זְמַן הוּא עוֹבֵד עִם הַמַּכְשִׁיר שֶׁלּוֹ וְכַמָּה זְמַן הוּא שׁוֹרֵף אֶת זְמַנּוֹ וְנִשְׁמָתוֹ בִּמְקוֹמוֹת אֲחֵרִים, אָז מָה הֵם חוֹשְׁבִים שֶׁהַיֶּלֶד יַעֲשֶׂה עִם הַמַּכְשִׁיר?

אֲבָל זֶה כְּנֶגֶד זֶה בָּרָא ה' אֶת הָעוֹלָם. כְּמוֹ שֶׁאָדָם יָכוֹל בְּקַלּוּת רַבָּה לְהִתְרַחֵק וּבְמַכְשִׁיר אָרוּר אֶחָד לָרֶדֶת אֶל תְּהוֹם הַנְּשִׁיָּה, כָּךְ בְּאוֹתָהּ קַלּוּת אֶפְשָׁר לְהָעִיר אֶת הַנְּשָׁמָה שֶׁל הַיְּהוּדִי אִם לֹא מְוַתְּרִים לוֹ וְלֹא מְוַתְּרִים עָלָיו. יִשְׂרָאֵל וְאֻמּוֹת הָעוֹלָם הֵם שֶׁמֶן וּמַיִם. אֵין לָנוּ קֶשֶׁר וְחִבּוּר עִמָּם וְעִם הַתַּרְבּוּת הַפְּרוּצָה שֶׁלָּהֶם. הַשֶּׁמֶן לַמָּאוֹר שׁוֹנֶה מֵהַשְּׁמָנִים הָאֲחֵרִים כִּי הַשֶּׁמֶן לַמְּנָחוֹת וּלְקָרְבָּנוֹת נִשְׂרָף בַּמָּקוֹם,

וְאִלּוּ הַשֶּׁמֶן לַמָּאוֹר הִדְלִיק אֶת הָאוֹר בִּמְנוֹרָה שֶׁיָּצָא מֵהַמִּקְדָּשׁ וְהֵאִיר לְכָל הָעוֹלָם!

לָכֵן לְעוֹלָם לֹא מְאֻחָר מִדַּי לְהַתְחִיל וְלִלְחֹץ לְהוֹצִיא אֶת הַשֶּׁמֶן מֵאִתָּנוּ, לְקַדֵּשׁ אֶת הַסְּבִיבָה שֶׁלָּנוּ וְאֶת שְׁמִירַת הָעֵינַיִם שֶׁלָּנוּ מִכָּל מִינֵי מַזִּיקִים הָרוֹצִים לְטַמֵּא אֶת הַשֶּׁמֶן, וְלִזְכּוֹת לְהָאִיר אֶת הַנְּשָׁמָה שֶׁלָּנוּ, הִיא הַמְּנוֹרָה בַּמִּקְדָּשׁ.

כי תשא

בְּפָרָשַׁת "כִּי תִשָּׂא" קוֹרְאִים עַל חֵטְא הָעֵגֶל, וְעַל מְסִירוּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁגִּלָּה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְכַפֵּר אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמִחוֹל לְעָם יִשְׂרָאֵל עַל הֶעָוֹן הַנּוֹרָא, וְאַף לָתֵת לָהֶם לוּחוֹת שְׁנִיִּים בְּמָקוֹם הָרִאשׁוֹנִים שֶׁשָּׁבַר מֹשֶׁה. כַּאֲשֶׁר מְעַיְּנִים בְּמִלּוֹת הַפָּרָשָׁה, אֶפְשָׁר לִלְמֹד טוֹב יוֹתֵר עַל מָה בֶּאֱמֶת הָיָה חֲרוֹן אַפּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִשָּׁם לִלְמֹד לְגַבֵּי עַצְמֵנוּ וַעֲבוֹדַת ה' שֶׁלָּנוּ. וְכָךְ כָּתוּב בַּתּוֹרָה: "וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֶךְ רֵד כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ אֲשֶׁר הֶעֱלִיתָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם. סָרוּ מַהֵר מִן הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתִם עָשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מַסֵּכָה וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ וַיִּזְבְּחוּ לוֹ וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֶעֱלוּךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם".

כַּעֲסוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא הָיָה רַק עַל שֶׁיֵּצֶר הָרַע הִצְלִיחַ לְהַפִּילָם, כִּי כָּל אָדָם יָכוֹל לִפּוֹל בַּמִּלְחָמָה עִם הַיֵּצֶר, זֶה אֱנוֹשִׁי וּלְשֵׁם כָּךְ גַּם נִבְרְאָה הַתְּשׁוּבָה. הַבְּעָיָה הָיְתָה שֶׁהֵם סָרוּ מַהֵר מִן דֶּרֶךְ הַיָּשָׁר וְהַמְּהִירוּת הִיא שֶׁהִגְבִּירָה אֶת עֲוֹנָם.

הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת: "כָּךְ אָמְנוּתוֹ שֶׁל יֵצֶר הָרַע, הַיּוֹם אוֹמֵר לוֹ עֲשֵׂה כָּךְ, וּלְמָחָר אוֹמֵר לוֹ עֲשֵׂה כָּךְ, וּלְמָחָר אוֹמֵר לוֹ לֵךְ עֲבֹד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - וְהוֹלֵךְ וְעוֹבֵד". יֵצֶר הָרַע עוֹבֵד בִּשְׁלַבִּים וּבִשְׁטָתִיּוּת עַד שֶׁמַּשִּׂיג אֶת מַטָּרָתוֹ, וּכְשֶׁמַּטָּרָתוֹ שֶׁל הַיֵּצֶר לְהַחֲטִיא בַּעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים הָרֵי שֶׁהַזְּמַן הוּא אָרוֹךְ יוֹתֵר, כִּי יְהוּדִי כָּשֵׁר מִתְרַחֵק מֵעֲבוֹדָה זָרָה יוֹתֵר מִכָּל, שֶׁנֶּחְשָׁב לְכוֹפֵר בַּתּוֹרָה כֻּלָּהּ. וְלָכֵן כָּאן הָיְתָה טָעֲנָה עַל הַמְּהִירוּת בָּהּ הִצְלִיחַ הַיֵּצֶר לְהַפִּיל אוֹתָם לְלֹא הִתְנַגְּדוּת שֶׁל מַמָּשׁ.

מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אָמַר לָהֶם כִּי הוּא עוֹלֶה לָהָר לְ-40 יוֹם. הֵם סָפְרוּ מִיּוֹם שֶׁעָלָה וְלֹא מֵהַלַּיְלָה שֶׁלְּאַחֲרָיו, אַךְ מֹשֶׁה הִתְכַּוֵּן לְ-40 יוֹם תְּמִימִים לַיְלָה וָיוֹם. מֵחֲמַת טָעוּתָם בְּחִשּׁוּב הַיָּמִים הֵם חִכּוּ לוֹ שֶׁיֵּרֵד הַשְּׁכֵם בַּבֹּקֶר בְּט"ז בְּתַמּוּז (יוֹם לִפְנֵי הַתַּאֲרִיךְ

הָאֱמֹתִי). בַּחֲצוֹת הַיּוֹם, לְאַחַר שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ אַחַר לְהַגִּיעַ בְּ-6 שָׁעוֹת לְפִי חֶשְׁבּוֹנָם, הֵם קָמִים וְדוֹרְשִׁים מֵאֲהָרֹן הַכֹּהֵן שֶׁיַּעֲשֶׂה לָהֶם עֵגֶל! 6 שָׁעוֹת בִּלְבַד!

בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הוּא מִתְחַנֵּן לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיִּסְלַח לְעָם יִשְׂרָאֵל וְלֹא יְכַלֵּם וְה' עוֹנֶה לוֹ "סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ", וְכֵן שֶׁיַּמְשִׁיךְ ה' בְּעַצְמוֹ לְהוֹבִילָם בִּמְקוֹם מַלְאַךְ שֶׁיַּרְאֶה לָהֶם אֶת הַדֶּרֶךְ כְּפִי שֶׁתִּכְנֵן קוֹדֶם לָכֵן, וְגַם לָתֵת לָהֶם לוּחוֹת שְׁנִיִּים. רָאָה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ כִּי זוֹ שְׁעַת רָצוֹן וְהוֹסִיף עוֹד בַּקָּשָׁה: "וַיֹּאמַר הַרְאֵנִי נָא אֶת כְּבוֹדֶךָ", כְּלוֹמַר שֶׁהוּא רוֹצֶה לִרְאוֹתוֹ, כִּבְיָכוֹל.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹנֶה לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ: "לֹא תוּכַל לִרְאוֹת אֶת פָּנָי כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי. הִנֵּה מָקוֹם אִתִּי וְנִצַּבְתָּ עַל הַצּוּר, וְהָיָה בַּעֲבֹר כְּבוֹדִי וְשַׂמְתִּיךָ בְּנִקְרַת הַצּוּר וְשַׂכֹּתִי כַפִּי עָלֶיךָ עַד עָבְרִי, וַהֲסִרֹתִי אֶת כַּפִּי וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ". כְּלוֹמַר: אִי אֶפְשָׁר לִרְאוֹת אֶת פְּנֵי ה', לָכֵן יְכַנֵּס מֹשֶׁה אֶל מְעָרָה שֶׁבַּצּוּר, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַעֲבוֹר מֵעַל פָּנָיו כְּשֶׁהוּא יָנִיחַ אֶת כַּפּוֹ עַל פְּנֵי מֹשֶׁה, וּכְשֶׁיַּעֲבֹר מֵעָלָיו יָסִיר אֶת כַּפּוֹ וּמֹשֶׁה יִרְאֶה אֶת ה' רַק מֵאֲחוֹרָיו.

וְאֵינוֹ מוּבָן מָה בִּקֵּשׁ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, "הַרְאֵנִי נָא אֶת כְּבוֹדֶךָ"? הֲרֵי אֵין לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גּוּף וּדְמוּת הַגּוּף, וְכֵן תְּשׁוּבָתוֹ שֶׁל ה': "וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ", הֲרֵי אֵין לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא אָחוֹר וְלֹא פָּנִים, לֹא יָד וְלֹא רֶגֶל. אָז מָה בָּאֱמֶת בִּקֵּשׁ מֹשֶׁה, מָה עָנָה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמָה זֶה קָשׁוּר לְ"סָרוּ מַהֵר מִן הַדֶּרֶךְ"?

אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא כִּי הַטַּעֲנָה עַל עַם יִשְׂרָאֵל הָיְתָה שֶׁאֵינָם מִזְדָּרְזִים לְמִצְוָה כְּפִי שֶׁמִּזְדָּרְזִים לַעֲבֵרָה. כַּאֲשֶׁר אָסְפוּ תְּרוּמוֹת לַמִּשְׁכָּן כָּתוּב: "וַיָּבֹאוּ הָאֲנָשִׁים עַל הַנָּשִׁים כֹּל נְדִיב לֵב הֵבִיאוּ חָח וָנֶזֶם וְטַבַּעַת וְכוּמָז כָּל כְּלִי זָהָב וְכָל אִישׁ אֲשֶׁר הֵנִיף תְּנוּפַת זָהָב לַה'", וְאִלּוּ בְּחֵטְא הָעֵגֶל כָּתוּב: "וַיִּתְפָּרְקוּ כָּל הָעָם אֶת נִזְמֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר בְּאָזְנֵיהֶם וַיָּבִיאוּ אֶל אַהֲרֹן".

כַּאֲשֶׁר זֶה עֲבוּר הַמִּשְׁכָּן, נְדִיבֵי הַלֵּב הֵם אֵלֶּה שֶׁהֵבִיאוּ נִזְמֵי זָהָב, אֲחֵרִים חָשְׁבוּ פַּעֲמַיִם, אַךְ בְּחֵטְא הָעֵגֶל מִהֲרוּ כָּל הַגְּבָרִים לְהָבִיא אֶת הַנִּזְמִים שֶׁהָיוּ עַל אָזְנֵיהֶם בּוֹ בַּמָּקוֹם!

וְכֵן בְּמַעֲמַד הַר סִינַי כָּתוּב: "וַיּוֹצֵא מֹשֶׁה אֶת הָעָם לִקְרַאת הָאֱלֹקִים מִן הַמַּחֲנֶה וַיִּתְיַצְּבוּ בְּתַחְתִּית הָהָר", מֹשֶׁה הָיָה צָרִיךְ לְזָרֵז אוֹתָם וְלַקָּרֵב אוֹתָם אֶל הָהָר לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, וְאִלּוּ בְּחֵטְא הַמְרַגְּלִים כָּתוּב: "וַתִּקְרְבוּן אֵלַי כֻּלְּכֶם וַתֹּאמְרוּ נִשְׁלְחָה אֲנָשִׁים לְפָנֵינוּ וְיַחְפְּרוּ לָנוּ אֶת הָאָרֶץ וְיָשִׁבוּ אֹתָנוּ דָּבָר אֶת הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר נַעֲלֶה בָהּ וְאֵת הֶעָרִים אֲשֶׁר נָבֹא אֲלֵיהֶן", כֻּלָּם בָּאִים וּמִתְנַפְּלִים עַל מֹשֶׁה בִּזְרִיזוּת וּבְהִתְלַהֲבוּת לִשְׁלֹחַ מְרַגְּלִים לִבְדּוֹק אֶת הָאָרֶץ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִבְטִיחַ לָהֶם, לִרְאוֹת מֵרֹאשׁ אִם זֶה בֶּאֱמֶת מָה שֶׁסִּפְּרוּ לָהֶם, וְלֹא הָיָה צָרִיךְ לְזָרֵז אוֹתָם.

כְּשֶׁעַם יִשְׂרָאֵל חָזוּ בְּנֵס קְרִיעַת יָם סוּף וּסְגִירָתוֹ עַל רוֹדְפֵיהֶם הַמִּצְרִיִּים, כָּתוּב: "אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַה' וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר אָשִׁירָה לַה' כִּי גָאֹה גָּאָה סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם", כְּלוֹמַר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הוּא זֶה שֶׁזִּרְבֵּן אוֹתָם לָשִׁיר וּלְהוֹדוֹת לַה' וְלֹא יָזְמוּ זֹאת מֵעַצְמָם, אֲבָל כַּאֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֶת הוֹצָאַת הַדִּבָּה שֶׁל הַמְרַגְּלִים עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נֶאֱמַר: "וַתִּשָּׂא כָּל הָעֵדָה וַיִּתְּנוּ אֶת קוֹלָם וַיִּבְכּוּ הָעָם בַּלַּיְלָה הַהוּא", כֻּלָּם מִהֲרוּ "לָשִׁיר" וּלְהִתְבַּכְיֵין עַל מַר גּוֹרָלָם וְכֵיצַד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חַס וְשָׁלוֹם הֵבִיא אוֹתָם לְמָקוֹם שֶׁיִּהְיֶה רַע לָהֶם.

וּמְסַיֵּמֶת הַגְּמָרָא אֶת הַדְּגְמָאוֹת בַּפָּסוּק: "אָכֵן הִשְׁכִּימוּ הִשְׁחִיתוּ כֹּל עֲלִילוֹתָם", וּמַסְבִּיר כִּי "כָּל הַשְׁחָתָה שֶׁהָיוּ עוֹשִׂין - בְּהַשְׁכָּמָה הָיוּ עוֹשִׂין אוֹתָהּ". בִּשְׁבִיל עֲבֵרָה הָיוּ מוּכָנִים לָקוּם לִפְנֵי הַזְּרִיחָה.

אָדָם יוֹשֵׁב בְּמִשְׂרָדוֹ וּפִתְאוֹם מְקַבֵּל שִׂיחַת טֶלֶפוֹן מֵחֵבֵר: "מֹשֶׁה, אַתָּה יָכוֹל לְקַפֵּץ אֵלַי לַמַּחְלָקָה רָגַע, יֵשׁ לִי בְּעָיָה בַּמַּחְשֵׁב", "אֵין לִי זְמַן אָחִי, יוֹתֵר מְאֻחָר", "בְּבַקָּשָׁה, תַּעֲשֶׂה לִי טוֹבָה, יֵשׁ לִי דוֹ"ח חָשׁוּב לְהָכִין וְהַתָּכְנָה נִתְקְעָה לִי", "אֲנִי יוֹדֵעַ, אֲבָל אֲנִי בְּאֶמְצַע מַשֶּׂהוּ אֵין לִי דַּקָּה לְעַצְמִי, עוֹד שָׁעָה בְּעֵרֶךְ, בְּסֵדֶר"? "זֶה 5 דַּקּוֹת בִּשְׁבִילְךָ, בְּבַקָּשָׁה", "אֵין לִי 5 דַּקּוֹת, מְחִילָה, אֵין לִי". פִּתְאוֹם נִכְנַס בַּבֶּהָלָה מִישֶׁהוּ מֵהַחֶדֶר לְיַד: "מֹשֶׁה, בּוֹא תִּרְאֶה, הַשּׁוֹמֵר בַּחֲנָיָה 'הוֹלֵךְ מַכּוֹת' עִם חַיִּים מֵהַקִּיוֹסְק"! מִיַּד הוּא טוֹרֵק אֶת הַטֶּלֶפוֹן וְרָץ עִם חֲבֵרוֹ לִרְאוֹת אֶת "הַהַצָּגָה", לְזֶה יֵשׁ לוֹ זְמַן. זֶה סָרוּ מֵהֵר מִן הַדֶּרֶךְ. אִם כֵּן, נִמְצָא כִּי אַחַת הַסִּבּוֹת

שֶׁסָּרִים מַהֵר מִן הַדֶּרֶךְ הִיא כִּי יֵשׁ בָּנוּ חֵלֶק שֶׁרוֹצֶה לָסוּר וּמְחַפֵּשׂ תֵּרוּץ וְאָנוּ צְרִיכִים לְבַעֵרוֹ מִקִּרְבֵּנוּ.

אֲבָל יֵשׁ עוֹד סִבָּה שֶׁגּוֹרֶמֶת לָרַבִּים לִסְטוֹת מִדֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ, וְהִיא פְּגַם חָמוּר בָּאֹפִי שֶׁל הָאָדָם, שֶׁפּוֹעֵל מַהֵר מִבְּלִי לַחְשֹׁב וְלִשְׁקֹל תָּמִיד אֶת הָעִנְיָן עַד תֻּמּוֹ, אֶלָּא מַרְגִּישׁ צֹרֶךְ לְהָגִיב מִיָּד, לָרוֹב מִתּוֹךְ לָחַץ וּמְצוּקָה. וְיָדוּעַ הַפִּתְגָּם הָעֲמָמִי: "הַחְפָּזוֹן מִן הַשָּׂטָן", כַּאֲשֶׁר עַל יְדֵי שֶׁהַיֵּצֶר מְעוֹרֵר אוֹתָנוּ לְמַהֵר לְהָגִיב, אָנוּ לֹא פְּנוּיִים לְהִתְבּוֹנֵן מָה יִהְיוּ הַתּוֹצָאוֹת הַהַרְסָנִיּוֹת שֶׁל מַעֲשֵׂינוּ אֶלָּא רוֹאִים לְנֶגֶד עֵינֵינוּ רַק אֶת הַהֶנָאָה הָרִגְעִית.

הַמִּרְדָּף שֶׁלָּנוּ אַחַר עֲשִׂיַּת מַעֲשִׂים בְּמְהִירוּת גַּם יוֹצֶרֶת אֶצְלֵנוּ הֶבְנָה מְעֻוָּתֶת שֶׁל הַמְּצִיאוּת. כַּאֲשֶׁר אָנוּ נִגָּשִׁים לְאָדָם וְשׁוֹאֲלִים אוֹתוֹ שְׁאֵלוֹת בְּכָל מִינֵי נוֹשְׂאִים, וּבְכָל דָּבָר הוּא שׁוֹלֵף תְּשׁוּבָה מִן הַשַּׁרְוּוּל אָנוּ מַחְזִיקִים אוֹתוֹ לְגָאוֹן מַמָּשׁ. אֲבָל כַּאֲשֶׁר נִגָּשִׁים אֶל רַב וְהוּא אוֹמֵר שֶׁהוּא צָרִיךְ לְבְדּוֹק אֶת הָעִנְיָן וְלַחֲזֹר אֵלֵינוּ, אֲנַחְנוּ כְּבָר לֹא נַחְזֹר אֵלָיו בַּשֵּׁנִית. אִם הוּא לֹא שׁוֹלֵף 4 תְּשׁוּבוֹת לְכָל שְׁאֵלָה בַּמָּקוֹם, סִימָן עֲבוּרֵנוּ שֶׁהוּא לֹא חָכָם בְּמִיָּחַד, וְאֵינוֹ הַכְּתֹבֶת לַשְּׁאֵלוֹת שֶׁלָּנוּ.

אֲבָל פְּעָמִים שֶׁאוֹתוֹ "חָכָם" שֶׁשָּׁלַף לָנוּ תְּשׁוּבוֹת מֵהַשַּׁרְוּוּל אֵין לוֹ מֻשָּׂג עַל מָה הוּא מְדַבֵּר, וְרַק הַבִּטָּחוֹן וְהַמְּהִירוּת שֶׁעָנָה לָנוּ הֵם שֶׁשִּׁכְנְעוּ אוֹתָנוּ שֶׁפָּגַשְׁנוּ גָּאוֹן אֲמִתִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ תְּשׁוּבָה לְכָל שְׁאֵלָה. וְאִלּוּ אוֹתוֹ תַּלְמִיד חָכָם שֶׁאָמַר שֶׁיְּבַדֹּק לָנוּ אֶת הָעִנְיָן, יְעַיֵּן שׁוּב בַּסְּפָרִים, יְחַשְּׁבֵן אֶת הַשִּׁיטוֹת הָרִבּוֹת שֶׁל הַפּוֹסְקִים הַשּׁוֹנִים בַּהֲלָכָה, וְיִמְצָא לָנוּ פִּתָּרוֹן יְצִירָתִי בְּמָקוֹם סְתָם לֶאֱסוֹר הֵיכָן שֶׁמָּתָר, אוֹ חָלִילָה לְהֵפֶךְ. הוּא הֶחָכָם הָאֲמִתִּי וְהַשַּׁקּוּל, וּכְמַאֲמַר הַתַּנָּא: "הֱוֵי מְתוּנִים בַּדִּין", וּפֵרֵשׁ רַבִּי עוֹבַדְיָה מִבַּרְטְנוּרָא: "כְּלוֹמַר מַמְתִּינִים קוֹדֵם שֶׁתִּפְסְקוּ אֶת הַדִּין". אֲבָל לָנוּ אֵין סַבְלָנוּת לְחַכּוֹת לֶחָכָם, אָנוּ רוֹצִים תְּשׁוּבָה בַּמָּקוֹם.

וְהַמַּצָּב מַחְמִיר בַּדּוֹר שֶׁלָּנוּ, דּוֹר הַמִּקְרוֹגָל. אָנוּ רְגִילִים לְקַבֵּל הַכֹּל בִּלְחִיצַת כַּפְתּוֹר. מִי רוֹצֶה לְחַכּוֹת שֶׁיֵּעָשׂוּ לוֹ קָפֶה עַל גָּזְיָה? אוּלַי בַּמִּלּוּאִים אוֹ בַּמִּדְבָּר כְּשֶׁאֵין חַשְׁמַל וְאֵין בְּרֵירָה. בַּבָּיִת נַרְתִּיחַ מַיִם בְּקוּמְקוּם חַשְׁמַלִי וְנִשְׁפַּךְ לְתוֹכוֹ קָפֶה נָמֵס שֶׁמּוּכָן בְּשַׁקִּית, זֶה הַדּוֹר שֶׁלָּנוּ. וְלָכֵן בַּדּוֹר הַזֶּה יֵשׁ הַרְבֵּה יוֹתֵר בְּעָיוֹת

מְדוּרוֹת קוֹדְמִים בֵּיְחָסִים בֵּין בְּנֵי אָדָם, הֵן בָּעֲבוֹדָה וְהֵן בְּשְׁלוֹם בַּיִת, אֵין כֹּחַ לְהִתְאַמֵּץ אוֹ סַבְלָנוּת לְהַמְתִּין, רוֹצִים הַכֹּל מַהֵר וּמִיָּד.

מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אָמַר: "הַרְאֵנִי נָא אֶת כְּבוֹדֶךָ", כְּלוֹמַר: "תַּרְאֶה לִי אֵיךְ פּוֹעֲלִים חֶשְׁבּוֹנוֹת שָׁמַיִם, כֵּיצַד צַדִּיק וְטוֹב לוֹ וְצַדִּיק וְרַע לוֹ, רָשָׁע וְטוֹב לוֹ וְרָשָׁע וְרַע לוֹ. אֲנִי רוֹצֶה לָדַעַת כָּאן וְעַכְשָׁו, אֵיךְ זֶה עוֹבֵד, שֶׁאֲנִי אוּכַל לְהִסְתַּכֵּל עַל כָּל אָדָם וּלְהָבִין מִיָּד מַדּוּעַ קוֹרֶה לוֹ כָּךְ וְלֹא אַחֶרֶת". וְעַל זֶה עָנָה לוֹ ה' כִּי זֶה לֹא עוֹבֵד כָּךְ. כִּי הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא עוֹלָם הַהֶסְתֵּר.

וְכָךְ אוֹמֵר לָנוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא - "וְשַׂמְתִּיךָ בְּנִקְרַת הַצּוּר", אֲנַחְנוּ בְּתוֹךְ מְעָרָה חֲשׁוּכָה, בְּנִסְיוֹנוֹת קָשִׁים, "וְשַׂכֹּתִי כַפִּי עָלֶיךָ עַד עָבְרִי", גַּם כְּשֶׁאָנוּ בְּתוֹךְ הַקֹּשִׁי הוּא מְסוֹכֵךְ עָלֵינוּ שׁוֹמֵר וּמָגֵן עָלֵינוּ.

אֲבָל כְּשֶׁאֲנַחְנוּ בַּחֹשֶׁךְ אָנוּ לֹא רוֹאִים שֶׁהוּא אִתָּנוּ, וְרַק אַחֲרֵי שֶׁמִּסְתַּיֵּם הַנִּסָּיוֹן "וַהֲסִרֹתִי אֶת כַּפִּי וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי", כְּלוֹמַר רַק אַחֲרֵי הַנִּסָּיוֹן, רַק אָז נָבִין שֶׁכָּל הַזְּמַן הוּא הָיָה אִתָּנוּ, "וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ" - בָּעוֹלָם הַזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְאָדָם לִרְאוֹת וּלְהָבִין הַכֹּל מֵרֹאשׁ עוֹד לִפְנֵי הַנִּסָּיוֹן. "כִּי" בָּעוֹלָם הַזֶּה "לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי", וְרַק כְּשֶׁאָדָם עוֹלֶה לָעוֹלָם הַבָּא, שָׁם כְּבָר אֵין שְׁאֵלוֹת, וְשָׁם הוּא כְּבָר רוֹאֶה וּמֵבִין מֵרֹאשׁ מַדּוּעַ פְּלוֹנִי וְאַלְמוֹנִי מְקַבְּלִים נִסָּיוֹן כָּזֶה אוֹ אַחֵר.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹדֵק אוֹתָנוּ בִּשְׁעוֹת לָחַץ. אָדָם שֶׁמְּעִירִים אוֹתוֹ בְּ-2 לִפְנוֹת בֹּקֶר וּמַתְחִילִים לִשְׁאוֹל אוֹתוֹ שְׁאֵלוֹת שׁוֹנוֹת, הַשְּׁאֵלוֹת שֶׁהוּא יַצְלִיחַ לַעֲנוֹת עֲלֵיהֶן הֵכִי מַהֵר וּמִבְּלִי מַחֲשָׁבָה תְּהֵיֶינָה אֵלּוּ שֶׁנּוֹגְעִים לַשֵּׁמוֹת שֶׁלּוֹ וְשֶׁל קְרוֹבָיו, פְּרָטִים אִישִׁיִּים, תְּעוּדַת זֶהוּת כְּתֹבֶת מְגוּרִים וְכַדּוֹמֶה. אֵלֶּה דְּבָרִים שֶׁלֹּא מַצְרִיכִים מַחֲשָׁבָה כִּי הוּא חַי אוֹתָם בַּיּוֹם יוֹם, זֶה מְחֻבָּר לַמַּהוּת וְלַזֶּהוּת שֶׁלּוֹ, לְמָה שֶׁמַּעֲסִיק אוֹתוֹ וּמוֹשֵׁךְ אֶת לִבּוֹ.

לָכֵן הַתְּבִיעָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא "סָרוּ מַהֵר מִן הַדֶּרֶךְ", אִם מְהֵרוּ מִבְּלִי מַחֲשָׁבָה וְרָצוּ מִיָּד לַעֲשׂוֹת אֶת הַדָּבָר, סִימָן שֶׁבְּמָקוֹם מְסֻיָּם בְּלִבָּם הֵם רָצוּ בְּכָךְ, וְהָרָצוֹן הַזֶּה חָמוּר לֹא פַּחוֹת מֵהָעֲבֵרָה עַצְמָהּ, שֶׁכֵּן הַיֵּצֶר יָכוֹל לְפַתּוֹת אֶת הָאָדָם גַּם לַעֲבוֹד עֲבוֹדָה זָרָה, אֲבָל אִם הוּא מַצְלִיחַ מַהֵר כָּל כָּךְ, סִימָן שֶׁלֹּא הָיָה צָרִיךְ

לְפַתּוֹת אוֹתוֹ, הוּא כְּבָר הָיָה מוּכָן עוֹד בְּטֶרֶם פָּנוּ אֵלָיו. בַּתַּת מוּדָע וּבְעֹמֶק הַלֵּב כְּבָר הָיָה רָצוֹן לִפְרֹק עֹל וְרַק חִכָּה לְהִזְדַּמְּנוּת.

אִם כְּשֶׁנִּבַּקֵּשׁ מֵאָדָם לַעֲשׂוֹת מִצְוָה, לִתְרֹם תְּרוּמָה, לְהַשְׁלִים מִנְיָן אוֹ לָבוֹא לִשְׁעוּר תּוֹרָה, הוּא עוֹשֶׂה חִישׁוּבִים וְשִׁקּוּלִים שׂוֹנִים, מְהַסֵּס וְעוֹנָה בִּכְבֵדוּת, וְאִלּוּ כְּשֶׁנִּקְרָא לוֹ לְהִצְטָרֵף לְשִׂיחַת רְכִילוּת עֲסִיסִית הוּא עוֹזֵב מִיָּד אֶת כָּל עִסּוּקָיו וְרָץ לַמָּקוֹם, עָלָיו נֶאֱמַר "סָרוּ מַהֵר מִן הַדֶּרֶךְ". יֵשׁ לוֹ עֲבוֹדָה רַבָּה לְפָנָיו, לֹא רַק עַל הַמַּעֲשִׂים שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, אֶלָּא בְּעִקָּר עַל הַקִּלְקוּל הַפְּנִימִי שֶׁגּוֹרֵם לוֹ לָרוּץ אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מִלְּכַתְּחִלָּה, שֶׁכֵּן לַפֶּתַח חַטָּאת רוֹבֵץ, וְאִם לֹא הָיָה פֶּתַח פָּתוּחַ בְּלִבּוֹ, יֵצֶר הָרַע לֹא הָיָה בָּא לְהִתְאָרֵחַ וּלְהִתְרוֹעֵחַ אָצְלוֹ.

אִם אָדָם שָׂם לֵב שֶׁהוּא סָר מַהֵר מִן הַדֶּרֶךְ, יִבְדֹּק אֶת עַצְמוֹ הַאִם הַטַּעַם הוּא מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תַּאֲוֹוֹת מְקֻלְקָלוֹת שֶׁהוּא מַדְחִיק וְלֹא מְטַפֵּל בָּהֶן עַד שֶׁהֵן מִתְפָּרְצוֹת, אוֹ שֶׁבִּגְלַל שֶׁהוּא לֹא שׁוֹקֵל דְּבָרִים עַד הַסּוֹף וּמְמַהֵר לְהָגִיב מִבְּלִי לַחְשֹׁב. עַל עֲבֵרוֹת שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה תָּמִיד, אֲבָל כְּשֶׁסָּרִים מַהֵר מִן הַדֶּרֶךְ, קָשֶׁה מְאֹד לַחְזֹר מַהֵר לַמַּסְלוּל. לָכֵן עָלֵינוּ לְהִתְבּוֹנֵן מֵאֵיזוֹ סִבָּה אָנוּ סָרִים מַהֵר, שֶׁנֵּדַע כֵּיצַד לִפְעֹל כֵּיצַד לַחְזֹר מַהֵר וְלֹא לָסוּר יוֹתֵר בַּשֵּׁנִית.

ויקהל

פָּרָשַׁת "וַיַּקְהֵל" נִקְרֵאת עַל שֵׁם הַצִּוּוּי הַמּוֹפִיעַ בִּתְחִלָּתָהּ: "וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם: אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוָּה ה' לַעֲשׂוֹת אֹתָם". מִתְּחִלַּת הַתּוֹרָה וְעַד סוֹפָהּ אֵין בָּהּ פָּרָשָׁה שֶׁנֶּאֱמַר בִּרְאשָׁהּ "וַיַּקְהֵל" אֶלָּא זֹאת בִּלְבַד. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: "עֲשֵׂה לְךָ קְהִלּוֹת גְּדוֹלוֹת וּדְרֹשׁ לִפְנֵיהֶם בָּרַבִּים הִלְכוֹת שַׁבָּת, כְּדֵי שֶׁיִּלְמְדוּ מִמְּךָ דּוֹרוֹת הַבָּאִים לְהַקְהִיל קְהִלּוֹת בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת, וְלִכְנֹס בְּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת לְלַמֵּד וּלְהוֹרוֹת לְיִשְׂרָאֵל דִּבְרֵי תוֹרָה אִסּוּר וְהֶתֵּר, כְּדֵי שֶׁיִּהֵא שְׁמִי הַגָּדוֹל מִתְקַלֵּס בֵּין בָּנָיו".

מִכָּאן אָמְרוּ: מֹשֶׁה תִּקֵּן לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל שֶׁיִּהְיוּ דּוֹרְשִׁין בְּעִנְיָנוֹ שֶׁל יוֹם: הִלְכוֹת פֶּסַח בְּפֶסַח, הִלְכוֹת עֲצֶרֶת בַּעֲצֶרֶת, הִלְכוֹת הַחַג בַּחָג. אָמַר מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל: "אִם אַתֶּם עוֹשִׂים כַּסֵּדֶר הַזֶּה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַעֲלֶה עֲלֵיכֶם 'כְּאִלּוּ הִמְלַכְתֶּם אוֹתִי בְּעוֹלָמִי'", שֶׁנֶּאֱמַר: "וְאַתֶּם עֲדֵי נְאוּם ה' וַאֲנִי אֵל".

הַמִּדְרָשׁ מַסְבִּיר כִּי הַצִּוּוּי הוּא לַעֲשׂוֹת קְהִלּוֹת קְהִלּוֹת לִדְרוֹשׁ בָּהֶם הִלְכוֹת שַׁבָּת, כְּלוֹמַר לִפְתֹּחַ שְׁעוּרֵי תוֹרָה שֶׁיִּלְמְדוּ אֶת הַהֲלָכוֹת הַנּוֹגְעוֹת לַצִּבּוּר, וּפָתַח בְּשַׁבָּת שֶׁהִיא מִצְוָה חֲשׁוּבָה בְּחַיֵּי הַיּוֹם יוֹם, וּמִכָּאן לָמְדוּ גַּם לִדְרוֹשׁ אֶת עִנְיְנֵי הַחַגִּים סָמוּךְ לַמּוֹעֵד עַל מְנָת שֶׁאֲנָשִׁים יֵדְעוּ כֵּיצַד לִנְהֹג. הַשִּׁעוּר בְּשַׁבָּת נִפְתָּח לִפְנֵי הַשִּׁעוּר עַל בְּנִיַּת הַמִּשְׁכָּן, כְּדֵי לְלַמֵּד הָאֲנָשִׁים שֶׁהַמְלָכָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הָעוֹלָם הַזֶּה מַתְחִילָה בְּקִיּוּם הַמִּצְוֹת וְלֹא בִּבְנִיַּת הַמִּשְׁכָּן לְשָׁם תֵּרֵד הַשְׁכִּינָה, שֶׁכֵּן עַל יְדֵי לִמּוּד הַתּוֹרָה וַעֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹת נַעֲשָׂה מָקוֹם לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָדוּר בְּעוֹלָמֵנוּ וּבְתוֹכֵנוּ, לְלֹא תְּלוּת בְּקִיּוּמוֹ שֶׁל הַמִּשְׁכָּן.

מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בִּקֵּשׁ לִפְתֹּחַ בְּשִׁעוּר עַל שַׁבָּת לִפְנֵי הִלְכוֹת בְּנִיַּת הַמִּשְׁכָּן לְהַרְאוֹת אֶת חֲשִׁיבוּתָהּ וּקְדֻשָּׁתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת. אֲבָל מַה שֶּׁמְּעַנְיֵן הוּא הַשִּׁנּוּי בַּדֶּרֶךְ בָּהּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הֶעֱבִיר לָהֶם אֶת צִוּוּי הַשַּׁבָּת לְאַחַר שֶׁיָּרַד מִן הָהָר, לַצִּוּוּי שֶׁשָּׁמְעוּ בְּמַעֲמַד הַר סִינַי כְּשֶׁקִּבְּלוּ אֶת עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת.

בַּעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת מוֹפִיעַ הַצִּוּוּי בַּמִּלִּים: "זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ. שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל מְלַאכְתֶּךָ, וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַה' אֱלֹקֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָל מְלָאכָה" וְגוֹ'. לְעֻמַּת זֹאת כַּאֲשֶׁר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מַקְהִיל אוֹתָם בְּפָרָשַׁת "וַיַּקְהֵל" הוּא פּוֹתֵחַ אֶת הַצִּוּוּי בְּמִלִּים: "שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה, וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָכֶם קֹדֶשׁ שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן לַה' כָּל הָעוֹשֶׂה בוֹ מְלָאכָה יוּמָת".

כְּלוֹמַר, בַּעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת כָּתוּב "תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל מְלַאכְתֶּךָ", מַשְׁמַע אָדָם צָרִיךְ לַעֲבֹד וְלַעֲמֹל בְּעַצְמוֹ בְּשֵׁשֶׁת הַיָּמִים עַל מְנָת שֶׁהַמְּלָאכָה תִּתְבַּצֵּעַ, וְאִלּוּ לְאַחַר חֵטְא הָעֵגֶל וְהוֹרָדַת הַלּוּחוֹת הַשְּׁנִיִּים, מֹשֶׁה אוֹמֵר בַּצִּוּוּי: "שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה", מַשְׁמַע שֶׁהִיא תֵּעָשֶׂה מֵאֵלֶיהָ וְלֹא צָרִיךְ לִטְרֹחַ גַּם בִּימֵי הַחוֹל.

מַפְתֵּחַ הַפַּרְנָסָה הוּא בְּיָדֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהַמְּזוֹנוֹת שֶׁנִּקְצָבִים לָנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מֻרְכָּבִים מֵהִשְׁתַּדְּלוּת וֶאֱמוּנָה. הַהִשְׁתַּדְּלוּת וְהָאֱמוּנָה מַרְכִּיבִים אֶת 100 הָאֲחוּזִים שֶׁבִּזְכוּתָם ה' זָן אוֹתָנוּ, וּכְכָל שֶׁנַּקְטִין אֶת מַרְכִּיב הָאֱמוּנָה אֲנַחְנוּ נַגְבִּיר אֶת הַצֹּרֶךְ בְּהִשְׁתַּדְּלוּת, וְלֹא נוֹסִיף לְכָךְ אֲגוּרָה שְׁחוּקָה יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁנִּגְזַר, וְזוֹ הַקְּלָלָה שֶׁל "בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם".

אֲבָל כַּאֲשֶׁר אָדָם מִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה, אֲזַי הוּא עוֹשֶׂה מִצְוַת הִשְׁתַּדְּלוּת אֲבָל לֹא מַאֲמִין בָּהּ אֶלָּא בַּה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל יְדֵי הַהִשְׁתַּדְּלוּת הוּא בָּנָה כְּלִי שֶׁעָלֶיהָ תָּחוּל בִּרְכָתוֹ שֶׁל ה', וְלָכֵן אֵין טָעַם לַעֲבֹד שָׁעוֹת נוֹסָפוֹת עַל חֶשְׁבּוֹן תּוֹרָה וּמִצְוֹת, כִּי לֹא רַק שֶׁלֹּא נוֹסִיף כָּךְ לְמָמוֹנֵנוּ, אֶלָּא גַּם נִגְרַע הַרְבֵּה מִגּוּפֵנוּ וּמִנִּשְׁמָתֵנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהַבָּא.

הַבְּעָיָה שֶׁלָּנוּ הִיא שֶׁמִּצְוַת הַהִשְׁתַּדְּלוּת שֶׁלָּנוּ בְּעִנְיְנֵי פַּרְנָסָה דַּוְקָא הִיא יְכוֹלָה לְהַפִּיל אוֹתָנוּ בֶּאֱמוּנָה וּבְבִטָּחוֹן שֶׁה' אָכֵן זָן וּמְפַרְנֵס לַכֹּל, כִּי כַּאֲשֶׁר אֲנִי עוֹבֵד הַרְבֵּה שָׁעוֹת וּמַרְוִיחַ כֶּסֶף בְּיַחַס לְשָׁעוֹת אֵלֶּה, וַאֲנִי רוֹאֶה שֶׁעַל שָׁעוֹת

נוֹסָפוֹת אֲנִי מְקַבֵּל שָׂכָר נוֹסָף, אֲנִי מַתְחִיל לְהַאֲמִין כִּי אֲנִי זֶה שֶׁמְּפַרְנֵס אֶת עַצְמִי וְהַהִשְׁתַּדְּלוּת הִיא שֶׁמְּבִיאָה לַכֶּסֶף.

אֲנִי הֲרֵי לֹא יוֹדֵעַ מַה ה"נֶּטוֹ" שֶׁגָּזְרוּ לִי בַּשָּׁמַיִם, וְכִי עַל יְדֵי שֶׁאַרְוִיחַ כֶּסֶף נוֹסָף בְּהִשְׁתַּדְּלוּת יִתְרָה אֲנִי אֶגְרֹם לְעַצְמִי לְהוֹצָאוֹת חֲדָשׁוֹת כְּדֵי שֶׁהַנֶּטוֹ יִשָּׁאֵר בִּמְקוֹמוֹ. נַהֲפֹךְ הוּא, אֲנִי אוֹסִיף לַעֲבֹד שָׁעוֹת נוֹסָפוֹת וְאֶשְׁתַּדֵּל עוֹד יוֹתֵר רַק כְּדֵי לַעֲמֹד בְּהוֹצָאוֹת הַחֲדָשׁוֹת שֶׁנּוֹצְרוּ בִּגְלַל הַהִשְׁתַּדְּלוּת הַיְתֵרָה, וְנִמְצָא שֶׁאֲנִי עוֹבֵד לְחִנָּם, וּמְקַיֵּם בִּי אֶת הַקְּלָלָה שֶׁל "בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם".

וְכָךְ לִפְנֵי חֵטְא הָעֵגֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לָהֶם בְּמַעֲמַד הַר סִינַי כִּי בְּ-6 הַיָּמִים אָדָם יַעֲבֹד וְיַעֲשֶׂה מְלָאכָה, כְּדֵי לְהוֹרוֹת לוֹ שֶׁבְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי עָלָיו לָנוּחַ וְלִשְׁבּוֹת מִמְּלָאכָה וְזֶה הַצִּוּוּי הָעִקָּרִי, אֲבָל רַבִּים הֵבִינוּ בְּטָעוּת כִּי אוּלַי יֵשׁ צִוּוּי לַעֲבֹד בְּ-6 הַיָּמִים הָאֲחֵרִים וַעֲלֵיהֶם לִדְאֹג לְפַרְנָסַת עַצְמָם, וְלָכֵן כְּכָל שֶׁיַּעַבְדוּ יוֹתֵר יִתְפַּרְנְסוּ יוֹתֵר. הַתּוֹצָאָה שֶׁל מַחֲשָׁבָה כָּזוֹ יְכוֹלָה לִגְרֹם לַאֲנָשִׁים לַחְשֹׁב שֶׁאִם הַפַּרְנָסָה כְּרוּכָה בַּעֲמָלָם, הֲרֵי שֶׁאִם יַעַבְדוּ גַּם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי הֵם יַגְדִּילוּ אֶת רְוָחֵיהֶם בִּשְׁבִיעִית, וְאוּלַי יוֹתֵר בְּתַעֲרִיף שַׁבָּת.

זֶה מַה שֶּׁרָמוּז בְּעֵגֶל הַזָּהָב, הַמְּרַמֵּז לְיֵצֶר הָרַע שֶׁל רְדִיפַת הַמָּמוֹן, עַד שֶׁאָדָם יַעֲבוֹר עַל דָּתוֹ וְדַעְתּוֹ לַעֲשׂוֹת עוֹד וְעוֹד כֶּסֶף. וְעַל זֶה צָעָקוּ הָעֶרֶב-רַב כְּשֶׁעָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל: "אֵלֶּה אֱלֹקֶיךָ יִשְׂרָאֵל", וְכָךְ הֵם צוֹעֲקִים בַּאֲמֶרִיקָה עַד הַיּוֹם, כַּאֲשֶׁר הַחֶקָה מַפְרִידָה דָּת וּמְדִינָה וְאָסוּר לְהַזְכִּיר חַס וְשָׁלוֹם אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּבָתֵּי הַסֵּפֶר וּבַתִּקְשֹׁרֶת, אֲבָל מַדְפִּיסִים אֶת שְׁמוֹ בֶּהָדָר וּבְגָאוֹן עַל שְׁטָרוֹת הַדּוֹלָר וְכוֹתְבִים "בַּה' אָנוּ בּוֹטְחִים", וּמִתְכַּוְּנִים לַכֶּסֶף עַצְמוֹ שֶׁהוּא אֱלֹהֵיהֶם.

לָכֵן לְאַחַר חֵטְא הָעֵגֶל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מַקְהִיל אוֹתָם וּמַסְבִּיר לָהֶם שׁוּב: "שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה" כְּלוֹמַר נַעֲשֵׂית מֵאֵלֶיהָ, מֵעַצְמָהּ. יֵשׁ אָמְנָם מִצְוַת הִשְׁתַּדְּלוּת אֲבָל אֵין קֶשֶׁר בֵּינָהּ לַמְּזוֹנוֹת שֶׁאָדָם יְקַבֵּל, כָּךְ שֶׁגַּם אִם יַחְלִיט לַעֲשׂוֹת שָׁעוֹת נוֹסָפוֹת, בְּעִקָּר עַל חֶשְׁבּוֹן תּוֹרָה וּמִצְוֹת וְהַמְּחָיָבוּיוֹת שֶׁלּוֹ לְמִשְׁפַּחְתּוֹ, הוּא יְגַלֶּה כִּי חוּץ מִקְּלָלָה עַל גּוּפוֹ וְנִשְׁמָתוֹ הוּא לֹא הוֹסִיף גַּרְגִּיר אֶחָד לַמְּזוֹנוֹת שֶׁנִּגְזְרוּ עָלָיו.

חֲשִׁיבוּתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת הִיא בְּכָךְ שֶׁהִיא נוֹתֶנֶת לְאָדָם תַּחֲנַת עֲצִירָה לִזְכֹּר כִּי הַפַּרְנָסָה שֶׁלּוֹ מַגִּיעָה מִלְמַעְלָה, וּכְרוּכָה בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לְמָטָּה, וּבָהֶן קִדּוּשׁ הַשַּׁבָּת וְחִזּוּק הָאֱמוּנָה, הַכְּרוּכִים זֶה בָּזֶה. בְּצִוּוּי שֶׁל שְׁמִירַת הַשַּׁבָּת כָּתוּב: "כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֶת הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, עַל כֵּן בֵּרַךְ ה' אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ", וְנִמְצָא שֶׁכָּל מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת הַשַּׁבָּת מַצְהִיר כִּי הוּא מַאֲמִין שֶׁה' בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בְּ-6 יָמִים, וּבְחִזּוּק שֶׁלּוֹ בֶּאֱמוּנָה זוֹ הוּא יַמְעִיט אֶת הַצֹּרֶךְ שֶׁלּוֹ בְּהִשְׁתַּדְּלוּת.

אֲבָל יֵשׁ עוֹד עִנְיָן לִלְמֹד מְהַסְּמָכַת דִּינֵי שַׁבָּת לִבְנִיַּת הַמִּשְׁכָּן, עַל דֶּרֶךְ הַדְּרָשׁ. הַצַּדִּיק תַּלְמִיד חָכָם הוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, כְּפִי שֶׁאָמְרוּ בַּזֹּהַר תַּלְמִידָיו שֶׁל רִבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי לְרַבָּם: "אַתָּה הוּא שַׁבָּת", וְלָכֵן יֵשׁ כָּאן לִמּוּד עַל חֲשִׁיבוּתָם שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים.

יֵצֶר הָרַע לֹא שׁוֹקֵט עַל שְׁמָרָיו, הוּא מַכִּיר אֶת דִּבְרֵי חֲזַ"ל: "עֲשֵׂה לְךָ רַב וְהִסְתַּלֵּק מִן הַסָּפֵק". אָז אִם אָדָם דָּבֵק בְּתַלְמִיד חָכָם הוּא דָּבֵק בַּשְּׁכִינָה, אִם הוּא מִתְיַעֵץ עִם תַּלְמִיד חָכָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ דַּעַת תּוֹרָה הֲרֵי אֵין לוֹ יוֹתֵר סְפֵקוֹת שֶׁיְּכַרְסֵמוּ בְּלִבּוֹ וְיַפִּילוּ אוֹתוֹ לְעַצְבוּת, וְהוּא הַיֵּצֶר מַה יִהְיֶה עָלָיו? אָז הוּא מְבַקֵּשׁ לְהַרְחִיק אֶת הָאָדָם מֵהָרַבָּנִים, בְּלִי דַּעַת תּוֹרָה הַיֵּצֶר יַהֲפוֹךְ לַדֵּעָה הַמּוֹבִילָה בַּבַּיִת. חֲזַ"ל דִּקְדְּקוּ לוֹמַר "עֲשֵׂה לְךָ רַב" וְלֹא "רַבָּנִים", כִּי מַרְבֶּה דֵּעוֹת וְשִׁיטוֹת מַרְבֶּה דְּאָגָה.

אָדָם רוֹצֶה לְהִתְקָרֵב אֶל ה' וּפִתְאוֹם רוֹאֶה כִּי כְּשֶׁהָיָה רָחוֹק כָּל "הַדּוֹסִים" נִרְאוּ לוֹ אוֹתוֹ דָּבָר, וּפִתְאוֹם הוּא מְגַלֶּה שֶׁיֵּשׁ קְבוּצוֹת קְבוּצוֹת, אֵלֶּה נוֹהֲגִים בַּהֲלִכוֹתֵיהֶם כְּמוֹ הַחֲזוֹן אִי"שׁ, אֵלֶּה כְּמוֹ שֻׁלְחָן עָרוּךְ הָרַב, אֵלֶּה כְּמוֹ הַבֶּן אִישׁ חָי וְאֵלֶּה כְּמוֹ הָרַב עוֹבַדְיָה יוֹסֵף, וְהוּא מְבֻלְבָּל: מָה, יֵשׁ יוֹתֵר מִתּוֹרָה אַחַת? וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ שַׁבָּת אַחַת וְכַשְׁרוּת אַחַת וְטָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה אַחַת, יֵשׁ עֲנָפִים וְהִדּוּרִים וְחֻמְרוֹת, וְשָׁם הוּא מְגַלֶּה שֶׁזֶּה אוֹמֵר אָסוּר וְזֶה אוֹמֵר מֻתָּר.

וְאִם הוּא מְאַמֵּץ אֶת דַּעַת חֲזַ"ל לַעֲשׂוֹת רַב אֶחָד וְלִדְבֹּק בּוֹ וְאָז בֶּאֱמֶת אֵין לוֹ סְפֵקוֹת, נִכְנַס בּוֹ יֵצֶר אַחֵר שֶׁמַּסְבִּיר לוֹ כִּי הַשִּׁיטָה שֶׁל רַבּוֹ הִיא הַיְחִידָה וְכָל הַשְּׁאָר טוֹעִים, וְהוּא קָם וּפוֹעֵר פִּיו וְחוֹלֵק עַל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְצַדִּיקִים שֶׁחוֹלְקִים עַל רַבּוֹ בַּהֲלָכָה.

עָלֵינוּ לְהַזְהִיר וְלָדַעַת כִּי אֵין שׁוּם מַחְלֹקֶת בֵּין צַדִּיקִים וּגְדוֹלִים אֲמִתִּיִּים בַּתּוֹרָה וּבַמִּדּוֹת, לְמַעֵט מַחֲלוֹקוֹת בַּהֲלָכָה, בַּהֲבָנַת שׂרֹשׁ הַסֻּגְיָה בְּנוֹשֵׂא מְסֻיָּם, תּוֹךְ שֶׁכָּל צַד מִסְתַּמֵּךְ עַל הַרְבֵּה פּוֹסְקִים קוֹדְמִים שֶׁהֵבִינוּ כָּמוֹהוּ, מַשְׁמַע שֶׁמְּדֻבָּר בְּמַחֲלוֹקוֹת קְדוּמוֹת שֶׁנּוֹצְרוּ לְאַחַר חֻרְבַּן הַבַּיִת וּפִזּוּר הַכְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה.

הֲרֵי לְכָל מִצְוָה יֵשׁ לְמַעְלָה טְעָמִים רַבִּים לְהַתִּיר וְלֶאֱסֹר וְכֵן הָלְאָה, וְכָךְ הַטְּעָמִים שֶׁל שְׁנֵי הַצְּדָדִים הֵם נְכוֹנִים לָהֶם וּלְמִי שֶׁהוֹלֵךְ עַל פִּי דַּרְכָּם וְיֵשׁ לָהֶם עַל מַה לְסְמֹךְ. אֲבָל מִי שֶׁרַק מִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם וְלֹא מֵבִין אֶת הַכְּלָלִים מְפָרֵשׁ אֶת הַמַּחֲלֹקֶת בְּמֻשָּׂגִים שֶׁהוּא הִכִּיר בָּרְחוֹב, מִלְּחֻמּוֹת שֶׁל כָּבוֹד וְכֹחַ, וְהוּא קָם וְחוֹלֵק עַל גְּדוֹלֵי תּוֹרָה שֶׁאֵינוֹ מִתְקָרֵב אַף לִקְדֻשַּׁת צִפָּרְנָם הַקְּטַנָּה.

מֵהֵיכָן אָנוּ לְמֵדִים שֶׁאָסוּר לָנוּ לִדְבֹּק בַּעֲצַת הַיֵּצֶר שֶׁכָּל מִי שֶׁלֹּא הוֹלֵךְ עַל פִּי הַשִּׁיטָה שֶׁלִּי הוּא טוֹעֶה? מֵהַשַּׁבָּת! הַגְּמָרָא דָּנָה בְּאָדָם שֶׁהוֹלֵךְ יָמִים רַבִּים בַּמִּדְבָּר וְאִבֵּד אֶת סְפִירַת הַיָּמִים עַד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּאֵיזֶה יוֹם בַּשָּׁבוּעַ הוּא נִמְצָא, וְאִם כֵּן שַׁבָּת מַה יִהְיֶה עָלֶיהָ? לָכֵן הַגְּמָרָא אָמְרָה לוֹ שֶׁיִּסְפֹּר כָּל 6 יָמִים וְיִשְׁבֹּת בַּשְּׁבִיעִי לַמֵּרוֹת שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם סְפִירָתוֹ הָיְתָה נְכוֹנָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁכַּח תּוֹרַת שַׁבָּת עַד שֶׁיַּחְזֹר לִמְקוֹם יִשּׁוּב וְיִגְלֶה שׁוּב אֶת מִנְיַן הַיָּמִים.

שׁוֹאֶלֶת הַגְּמָרָא הֲרֵי אוֹתוֹ אָדָם לֹא יוֹדֵעַ אִם הַיּוֹם שֶׁבָּחַר הוּא הַשַּׁבָּת הָאֲמִתִּית, מָה יִקְרֶה אִם הוּא יִצְטָרֵךְ לְהַבְעִיר אֵשׁ? מִי אָמַר לוֹ שֶׁאוֹתוֹ יוֹם שֶׁיִּרְצֶה לְהַבְעִיר אֵשׁ הוּא בֶּאֱמֶת יוֹם חוֹל שֶׁמּוֹתָר אוֹ יוֹם שַׁבָּת שֶׁאָסוּר? לָכֵן הַגְּמָרָא אָמְרָה כִּי כָּל הַשָּׁבוּעַ מֻתָּר לוֹ לַעֲשׂוֹת מְלָאכוֹת אֲסוּרוֹת רַק בְּמִקְרֶה שֶׁל פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ, דָּבָר שֶׁמֻּתָּר גַּם בַּשַּׁבָּת הָאֲמִתִּית, וּמִשְּׁאָר מְלָאכוֹת יִמָּנַע בְּכָל יָמוּת הַשָּׁבוּעַ, שֶׁמָּא אֶחָד מֵהֶם הוּא הַשַּׁבָּת הָאֲמִתִּית.

מַקְשֶׁה הַגְּמָרָא שֶׁאִם בְּכָל 7 הַיָּמִים הוּא מַחְמִיר כְּמוֹ בְּשַׁבָּת לַעֲשׂוֹת רַק מְלָאכוֹת שֶׁל סָפֵק פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ וּלְהִמָּנַע מִכָּל הַשְּׁאָר, אָז מַה הוֹעִיל שֶׁקָּבַע יוֹם אֶחָד לְשַׁבָּת, אֵיךְ יַבְדִּיל בֵּינוֹ לְבֵין הָאֲחֵרִים אִם הוּא עוֹשֶׂה הַכֹּל אוֹתוֹ דָּבָר כְּמוֹ בְּשְׁאָר הַיָּמִים? וְעוֹנָה הַגְּמָרָא שֶׁהַהֶבְדֵּל בֵּין "הַשַּׁבָּת" שֶׁקָּבַע לִשְׁאָר הַיָּמִים, שֶׁבַּיּוֹם הַזֶּה הוּא עוֹשֶׂה קִדּוּשׁ וְהַבְדָּלָה. לְמַעֵט הַקִּדּוּשׁ וְהַהַבְדָּלָה, כָּל יְמֵי הַשָּׁבוּעַ חֲמוּרִים

כְּשַׁבָּת לְעִנְיַן מְלָאכָה, עַד שֶׁיֵּדַע מִי הַשַּׁבָּת הָאֲמִתִּית. כֻּלָּם שַׁבָּת, רַק שֶׁבַּ״שַּׁבָּת״ שֶׁלּוֹ יֵשׁ קְדוּשׁ וְהַבְדָּלָה, זֶה הַכֹּל.

אוֹמֵר רִבִּי נָתָן מִבְּרֶסְלַב כָּךְ צְרִיכָה לִהְיוֹת הַהִסְתַּכְּלוּת שֶׁל יְהוּדִי שֶׁבָּחַר לוֹ רַב, כָּל הָרַבָּנִים הֵם ״שַׁבָּתוֹת״ בַּמִּדְבָּר הָרוּחָנִי בּוֹ אָנוּ נִמְצָאִים, בָּחַרְנוּ לָנוּ אֶחָד אוֹתוֹ הֶבְדַּלְנוּ וְקִדְּשָׁנוּ לָנוּ, זֶה לֹא אוֹמֵר שֶׁכָּל הַשְּׁאָר הָפְכוּ לְ״חוֹל״ חַס וְשָׁלוֹם, הֵם גַּם קֹדֶשׁ.

וְאִם אָמַרְנוּ שֶׁתַּלְמִיד חָכָם הוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, אָז כְּמוֹ שְׁמִי שֶׁשּׁוֹמֵר רַק ״חֵלֶק מֵהַשַּׁבָּת״ אָמְנָם יֵשׁ לוֹ שָׂכָר עַל כָּל מִצְוָה שֶׁהוּא יַעֲשֶׂה בְּשַׁבָּת בִּפְנֵי עַצְמָהּ, אֲבָל אֶת הַבְּרָכָה הָאֲמִתִּית וְהַמְּלֵאָה שֶׁל הַשַּׁבָּת הוּא לֹא יוּכַל לְקַבֵּל, כָּךְ מִי שֶׁשּׁוֹמֵעַ רַק לְ״חֵלֶק״ מִמַּה שֶׁהָרַב אוֹמֵר מַפְסִיד הַרְבֵּה מֵהַשֶּׁפַע שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְהַעֲבִיר לָנוּ דֶּרֶךְ דַּעַת הַתּוֹרָה שֶׁעָשִׂינוּ.

כְּמוֹ שֶׁאָנוּ מְבִינִים כִּי הַשַּׁבָּת הִיא מַתָּנָה מֵה׳ וְאֵין לָנוּ לְשַׁנּוֹת בָּהּ וְלַעֲשׂוֹת בָּהּ כִּרְצוֹנֵנוּ אֶלָּא כִּרְצוֹנוֹ וְכָךְ נְקַבֵּל שֶׁפַע מִלְמַעְלָה, כָּךְ תַּלְמִיד חָכָם בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁאָנוּ שׁוֹמְעִים מִמֶּנּוּ מַה הַתּוֹרָה רוֹצָה וְלֹא מָה לִבֵּנוּ חָפֵץ, וְהַשֶּׁפַע יַגִּיעַ אֵלֵינוּ דֶּרֶךְ דַּעַת הַתּוֹרָה שֶׁעָשִׂינוּ.

אָנוּ שָׁרִים בַּפִּיּוּט: ״כִּי אֶשְׁמְרָה שַׁבָּת, אֵל יִשְׁמְרֵנִי״, וְנִזְכֹּר שֶׁהוּא הַדִּין שֶׁכְּשֶׁנִּשְׁמֹר אֶת דִּבְרֵי הֶחָכָם שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, גַּם נִזְכֶּה לִשְׁמִירָה זוֹ.

פקודי

אוֹמְרִים חֲזַ"ל: "אֵין הַבְּרָכָה שׁוֹרָה בַּדָּבָר הַשָּׁקוּל בַּדָּבָר הַמָּדוּד וּבַדָּבָר הַמָּנוּי, אֶלָּא בַּדָּבָר הַסָּמוּי מִן הָעַיִן". וְכֵיוָן שֶׁהַבְּרָכָה לֹא שׁוֹרָה עַל הַסָּפוּר וְהַמָּנוּי, עוֹלָה תְּמִיהָה עַל הַחְלָטָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לָתֵת דִּין וְחֶשְׁבּוֹן מִפֹּרָט עַל בְּנִיַּת הַמִּשְׁכָּן, וְכָךְ בְּפָרָשַׁת "פִּקּוּדֵי" מֹשֶׁה רַבֵּנוּ סוֹפֵר וּמוֹדֵד וְשׁוֹקֵל לְהֵיכָן הָלַךְ כָּל שֶׁקֶל וְשֶׁקֶל שֶׁנִּתְרָם לַעֲבוֹדַת הַמִּשְׁכָּן, הֵיכָן שֶׁבְּצוּ כָּל הַכֵּלִים שֶׁנִּתְרְמוּ, וְהַכֹּל סָפוּר עַד לַפְּרוּטָה הָאַחֲרוֹנָה.

הֲרֵי מֹשֶׁה רוֹצֶה לְהוֹרִיד אֶת הַשְּׁכִינָה אֶל הַמִּשְׁכָּן, שֶׁזּוֹ הַבְּרָכָה הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר שֶׁיְּכוֹלָה לִהְיוֹת לָעוֹלָם כֻּלּוֹ, כֵּיצַד אִם כֵּן הוּא סוֹפֵר וּמוֹדֵד, וַהֲרֵי אֵין בְּרָכָה בַּסָּפוּר וּבַמָּדוּד? מַדּוּעַ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ סָפַר וּמָדַד וְהִסְתַּכֵּן בְּאִבּוּד הַבְּרָכָה שֶׁל הַשְּׁרָאַת הַשְּׁכִינָה?

הַתְּשׁוּבָה שֶׁהוּא חֲשַׁשׁ יוֹתֵר מֵחִלּוּל ה'. חֲזַ"ל אוֹמְרִים עַל הַפָּסוּק "וְהָיָה כְּצֵאת מֹשֶׁה אֶל הָאֹהֶל יָקוּמוּ כָּל הָעָם וְנִצְּבוּ אִישׁ פֶּתַח אָהֳלוֹ וְהִבִּיטוּ אַחֲרֵי מֹשֶׁה עַד בֹּאוֹ הָאֹהֱלָה", שֶׁבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִתְבּוֹנְנוּ עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהָלַךְ לִקְרַאת אֹהֶל מוֹעֵד עָלָיו יָרַד עָנָן, סִימָן כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְחַכֶּה לְדַבֵּר עִמּוֹ שָׁם.

וּבְעוֹד הָעָם מַבִּיטִים בּוֹ מֵעָרְפּוֹ, הַצַּדִּיקִים הִתְקַנְּאוּ קִנְאַת סוֹפְרִים בִּגְדֻלָּתוֹ וּקְדֻשָּׁתוֹ שֶׁל רַבָּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְזַמֵּן אוֹתוֹ לְשִׂיחָה, אַךְ הָרְשָׁעִים הִבִּיטוּ וְהוֹצִיאוּ עָלָיו דִּבָּה: "רְאוּ אֶת הַצַּוָּאר הַשָּׁמָן שֶׁלּוֹ, זֶה מֵהַכֶּסֶף שֶׁלָּנוּ! וְהַיָּדַיִם הַשְּׁמֵנוֹת שֶׁלּוֹ, זֶה מֵהַכֶּסֶף שֶׁלָּנוּ! וְהָרַגְלַיִם הַשְּׁמֵנוֹת שֶׁלּוֹ, זֶה מֵהַכֶּסֶף שֶׁלָּנוּ! כָּל מָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ זֶה עַל חֶשְׁבּוֹנֵנוּ מֵהַכֶּסֶף שֶׁלָּקַח מֵאִתָּנוּ"! הַדָּתִיִּים הָאֵלֶּה שֶׁחַיִּים עַל חֶשְׁבּוֹנֵנוּ.

וְלָכֵן מֹשֶׁה מְמַהֵר לָתֵת לָעָם דִּין וְחֶשְׁבּוֹן, הֵיכָן הֶשְׁקִעוּ אוֹתָם 300,000 שֶׁקֶל שֶׁהָעָם נָתְנוּ, אַךְ הָיָה חָסֵר לְחֶשְׁבּוֹנוֹ 1,775 שְׁקָלִים שֶׁלֹּא זָכָר בְּמַה הֶשְׁקִעוּ. חֲשַׁשׁ מֹשֶׁה מֵאוֹתָם רְשָׁעִים שֶׁיַּחְשְׁדוּ בּוֹ, וְאַף שֶׁהָפַךְ לְאָדָם עָשִׁיר מְאֹד בִּזְכוּת הַפְּסֹלֶת שֶׁל הַלּוּחוֹת הַשְּׁנִיִּים שֶׁהָיוּ מֵאֶבֶן סַנְפִּירְנוֹן, וְאִם כֵּן לִכְאוֹרָה מָה לוֹ וְלִסְכוּם זָנִיחַ כָּזֶה, אַךְ הָרְשָׁעִים לֹא נוֹתְנִים לָעֲבְדוֹת לְבַלְבֵּל אוֹתָם.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵאִיר אֶת עֵינָיו וְהוּא נִזְכָּר בְּוָוִים שֶׁהִתְקִין בַּמִּשְׁכָּן, שֶׁשָּׁוְוֵם הָיָה בְּדִיּוּק לַסְּכוּם הֶחָסֵר, שֶׁנֶּאֱמַר "וְאֶת הָאֶלֶף וּשְׁבַע הַמֵּאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים (1,775) עָשָׂה וָווִים לָעַמּוּדִים וְצִפָּה רָאשֵׁיהֶם וְחִשַּׁק אֹתָם". יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁזּוֹ הַסִּבָּה שֶׁבִּסִפְרֵי תּוֹרָה מְהֻדָּרִים כָּל הַיְּרִיעוֹת מַתְחִילוֹת בָּאוֹת וְא"ו (לְמַעֵט שִׁשָּׁה מְקוֹמוֹת), לְהַצְבִּיעַ עַל קְדֻשָּׁתוֹ וְחַפּוּתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוּא אֱמֶת וְתוֹרָתוֹ אֱמֶת, וְיָעִיד עָלָיו הַסֵּפֶר וּלְסִימָן אוֹמְרִים פָּסוּק: "עָשָׂה וָווִים לָעַמּוּדִים".

אֲבָל יֵשׁ לִשְׁאוֹל כֵּיצַד יָכְלוּ לַחְשֹׁד לְכַתְּחִלָּה בְּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּמַעֲשֶׂה כָּזֶה שֶׁל גְּנֵבָה וּמְעִילָה? מְסַפֵּר הָרַב אֵלְיָהוּ לוּפְיָאן זַצַ"ל, כִּי פַּעַם אַחַת עָבַר עַל יָד אַחַת הַחֲנֻיּוֹת בָּעֲיָרָה וְרָאָה אֶת הַסַּנְדְּלָר וְהַסַּפָּר הַמְקוֹמִיִּים יוֹשְׁבִים וְשׂוֹתִים כּוֹס קָפֶה וּמְשׂוֹחֲחִים בֵּינֵיהֶם. וְהִנֵּה פִּתְאוֹם הִגִּיעַ אֶל הַמָּקוֹם אָדָם זָר לֹא מְקוֹמִי שֶׁחִפֵּשׂ כְּתֹבֶת שֶׁל אָדָם שֶׁבָּא לְבַקֵּר מֵרָחוֹק. הָרַב הִבְחִין כִּי הַסַּנְדְּלָר מִיָּד הִבִּיט עַל נְעָלָיו שֶׁל הָאוֹרֵחַ, וְאִלּוּ הַסַּפָּר הִבִּיט עַל שְׂעָרוֹ. מַסְבִּיר הָרַב לוּפְיָאן שֶׁכָּל אֶחָד מִסְתַּכֵּל עַל הָעוֹלָם מֵהָעֵינַיִם שֶׁלּוֹ, מֵהֵיכָן שֶׁהוּא נִמְצָא וְלִבּוֹ שׂוֹרֵה.

וְכָךְ חָשְׁבוּ אוֹתָם רְשָׁעִים. הֵרֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אָסַף כֶּסֶף רַב, מֵעַל לְ-300,000 שֶׁקֶל, שֶׁזֶּה מֵעַל לְ-54 טוֹן שֶׁל כֶּסֶף טָהוֹר! כָּל כָּךְ הַרְבֵּה כֶּסֶף עָבַר תַּחַת יָדוֹ, יִתָּכֵן שֶׁלֹּא שָׂם מְעַט בְּכִיסוֹ? הֵרֵי בָּעֵינַיִם שֶׁלָּהֶם, אִם הֵם הָיוּ בִּמְקוֹמוֹ לֹא הָיוּ שָׂמִים? רַק שֶׁמֹּשֶׁה צַדִּיק הוּא לֹא יִקַּח כְּמוֹ שֶׁהֵם הָיוּ לוֹקְחִים, הוּא יִסְתַּפֵּק בַּחֲצִי, אֲבָל כְּלוּם? נוּ, בֶּאֱמֶת! כָּכָה רָאוּ בְּעֵינֵיהֶם.

רָאָה זֹאת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאִפְשֵׁר לוֹ לִסְפֹּר וְלִמְדֹּד, כְּשֶׁהוּא מִתְכַּוֵּן לְהַשְׁרוֹת שְׁכִינָתוֹ וּלְבָרֵךְ גַּם אֶת הַסָּפוּר וְהַמָּנוּי. מֵאַחַר וְהַמִּשְׁכָּן הוּא תִּקּוּן לְחֵטְא הָעֶגֶל, הוּא חַיָּב לְהִחַנֵּךְ לְלֹא מַחֲלוֹקוֹת וְחֵטְא שֶׁל דִּבּוּר וּמַחְשָׁבָה לְגַבֵּי דָּבָר הַקָּשׁוּר לִבְנְיָתוֹ וְהַקָּמָתוֹ.

מַדּוּעַ עָשׂוּ דַּוְקָא עֵגֶל? הֲרֵי הָיָה לָהֶם אֶת אַהֲרֹן, חוּר, יְהוֹשֻׁעַ, נָדָב וַאֲבִיהוּ, אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר, כָּלֵב בֶּן יְפוּנֶה, נַחְשׁוֹן בֶּן עַמִּינָדָב, מָה רַע בָּהֶם? כִּי הֵם רָצוּ "מְתַוְּכִים". בְּדָתוֹת הַשֶּׁקֶר יֵשׁ כֹּהֲנֵי דָת הַמִּתְיַמְּרִים לְתַוֵּךְ בֵּינֵיהֶם לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּלְהַשִּׁיג מְחִילָה לְכָל חֲטָאֵיהֶם, תְּמוּרַת תַּשְׁלוּם גָּבוֹהַּ כַּמּוּבָן, וְכָךְ גַּם הַחוֹטֵא וְגַם הַמְּתַוְּכִים נִפְגָּשִׁים בַּגֵּיהִנֹּם. אֲבָל אֵצֶל עַם יִשְׂרָאֵל גְּדוֹלֵי הַדּוֹר הֵם מוֹרֵי הוֹרָאָה, מַדְרִיכִים שֶׁמַּרְאִים לָנוּ אֶת הַדֶּרֶךְ בַּעֲבוֹדַת ה', לֹא מְתַוְּכִים. ה' רוֹצֶה שֶׁנַּעֲבֹד אוֹתוֹ יְשִׁירוֹת, אַךְ כֵּיוָן שֶׁהֵם רָצוּ "מְתַוְּכִים", ה' הֶרְאָה לָהֶם וְלָנוּ שֶׁכָּל מְתַוֵּךְ שֶׁנִּבְחַר לָנוּ "שֶׁיַּעֲשֶׂה אֶת הָעֲבוֹדָה בִּשְׁבִילֵנוּ" הֲרֵי הוּא עֵגֶל זָהָב.

בַּעֲבוֹדַת ה' אֵין מְתַוְּכִים. ה' עוֹמֵד מוּל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יְשִׁירוֹת, מַדּוּעַ אָנוּ מְחַפְּשִׂים מְתַוֵּךְ? נְדַבֵּר עִמּוֹ יְשִׁירוֹת. זֶה הַתִּקּוּן שֶׁל הַמִּשְׁכָּן, שֶׁכֵּן מָה הָעִקָּר בּוֹ? הַחִבּוּר אֶל ה' יְשִׁירוֹת, הֶבְאַת הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁל הַחוֹטֵא שֶׁשָּׁב מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה, שִׁבְּרוֹן לִבּוֹ וּתְפִלּוֹתָיו עֵת הוּא רוֹאֶה כֵּיצַד הַקָּרְבָּן מָקְרָב תַּחְתָּיו וְנִסְלַח לוֹ בְּשֶׁל רַחֲמֵי ה' עָלָיו שֶׁעוֹשֶׂה לוֹ פִּדְיוֹן נֶפֶשׁ בְּשֶׂה אוֹ עֵגֶל בִּמְקוֹם לָקַחַת אוֹתוֹ.

הָעוֹלָם עוֹמֵד עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל גְּמִילוּת חֲסָדִים. פֵּרוּשׁ הַמִּילָה "עֲבוֹדָה" הוּא עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהָיְתָה בַּמִּשְׁכָּן וּבְבָתֵּי הַמִּקְדָּשׁ. מִיּוֹם שֶׁחָרַב הַבַּיִת וְאֵין יוֹתֵר עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת, הָעֲבוֹדָה הִיא הַתְּפִלָּה, וְכֵן פָּסַק הָרַמְבַּ"ם עַל פִּי הַגְּמָרָא, אֵיזוֹהִי עֲבוֹדָה שֶׁהִיא בַּלֵּב? הֲרֵי זוֹ תְּפִלָּה.

זֶה הַתִּקּוּן שֶׁלָּנוּ, יֵשׁ בַּתְּפִלָּה כֹּחַ לְתַקֵּן אֲפִילוּ חֵטְא חָמוּר כְּמוֹ חֵטְא הָעֵגֶל. זוֹ הַמַּהוּת הָאֲמִתִּית שֶׁל הַמִּשְׁכָּן, הַחִבּוּר אֶל ה', וְזוֹ גַּם הַמַּהוּת הָאֲמִתִּית שֶׁל הַתְּפִלָּה. הָעֲבוֹדָה, כְּלוֹמַר הַתְּפִלָּה, הִיא הַתִּקּוּן הָאֲמִתִּי לְחֵטְא הָעֵגֶל. לָכֵן הִתִּיר ה' לְמֹשֶׁה לִסְפֹּר וְלִמְנוֹת אֶת הוֹצָאוֹת הַמִּשְׁכָּן כְּדֵי שֶׁלֹּא תְּהֵא לְזוּת שְׂפָתַיִם, עַל מְנָת שֶׁלֹּא תִּהְיֶינָה הַפְרָעוֹת בְּכַוָּנָה בָּעֲבוֹדָה, שֶׁלֹּא תִּהְיֶינָה מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת מִתְעָרְבְּבוֹת בָּהּ. וְכָךְ בַּתְּפִלָּה, יֵשׁ לָהּ כֹּחַ לְהָבִיא בְּרָכָה כַּאֲשֶׁר אָנוּ מְפַנִּים אֶת לִבֵּנוּ וּמְסַלְּקִים מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת מִתּוֹכֵנוּ.

אָז מַדּוּעַ הַתְּפִלָּה שֶׁלָּנוּ לֹא נִרְאֵית כָּךְ? פֵּרְשׁוּ חֲזַ"ל אֶת הַפָּסוּק "כֶּרֶם זָלוּת לִבְנֵי אָדָם", אֵלּוּ דְּבָרִים שֶׁעוֹמְדִים בִּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם וּבְנֵי אָדָם מְזַלְזְלִים בָּהֶם? זוֹ הַתְּפִלָּה! אֲנַחְנוּ מְזַלְזְלִים בַּתְּפִלָּה. בָּעֲבוֹדָה שֶׁעָלֶיהָ הָעוֹלָם עוֹמֵד. וְקָשֶׁה מַדּוּעַ

לוֹמַר שמְזַלְזְלִים בִּתְפִלָּה? וְכִי אֲנָשִׁים שֶׁמִּתְפַּלְלִים לֹא בָּאוּ לְדַבֵּר עִם ה׳? לֹא הִתְכַּנְּסוּ לְמִנְיָן בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וְקָרְאוּ מִתּוֹךְ הַסִּדּוּר? אִם הֵם לֹא מַאֲמִינִים בַּה׳ יִתְבָּרַךְ, הֵם הָיוּ נִמְצָאִים עַתָּה בְּמָקוֹם אַחֵר, בָּעוֹלָם בַּחוּץ, רוֹדְפִים אַחֲרֵי הֶבֶל וָרִיק. עֶצֶם בּוֹאָם לְמִנְיָן לְהִתְפַּלֵּל כְּסֵדֶר, זוֹ הוֹכָחָה כִּי הֵם כֵּן מַחְשִׁיבִים אֶת הַתְּפִלָּה, אָז מָה רוֹצִים מֵאוֹתָם מִתְפַּלְּלִים?

אֶלָּא שֶׁאָמְנָם אוֹתָם אֲנָשִׁים מַאֲמִינִים בַּתְּפִלָּה, לָכֵן הֵם מִתְפַּלְּלִים אוֹתָהּ, אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ טָעוּת בְּהַעֲרָכָה הָאֲמִתִּית שֶׁלָּהּ. אָנוּ לֹא מַעֲרִיכִים עַד כַּמָּה יְכוֹלָה הַתְּפִלָּה לְכַפֵּר לָנוּ עַל כָּל הָעֲוונוֹת שֶׁעָשִׂינוּ, אֲפִילוּ בְּמֵזִיד וּבִשְׁאָט נֶפֶשׁ, תְּפִלָּה שֶׁל תְּשׁוּבָה יְכוֹלָה לְכַפֵּר עַל הַכֹּל. וְאַף לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל יִסּוּרִים שֶׁהֵם לְעִתִּים חֵלֶק בִּלְתִּי נִפְרָד מֵהַתְּשׁוּבָה, תְּפִלָּה מְבַטֶּלֶת אוֹתָם, כְּמוֹ הַקָּרְבָּנוֹת.

הַגְּמָרָא מְסַפֶּרֶת שֶׁכַּאֲשֶׁר רִבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל עָמַד לְהִפָּטֵר מִן הָעוֹלָם, בִּקְּשׁוּ מִמֶּנּוּ תַּלְמִידָיו שֶׁיְּלַמֵּד אוֹתָם הֲלָכוֹת וּמוּסָר, שֶׁכֵּן כָּל הַתּוֹרָה הָיְתָה מֻעֲבֶרֶת בְּעַל פֶּה מִדּוֹר לְדוֹר וּבִפְטִירָתוֹ יִקַּח עִמּוֹ אֶת כָּל מָה שֶׁלֹּא הִסְפִּיק לְלַמֵּד. וְשָׁם בָּחַר רִבִּי אֱלִיעֶזֶר לְלַמֵּד אוֹתָם לִמּוּד חָשׁוּב: "וּכְשֶׁאַתֶּם מִתְפַּלְּלִים, דְּעוּ לִפְנֵי מִי אַתֶּם עוֹמְדִים". וְכִי זֶה הַלִּמּוּד הֶחָשׁוּב שֶׁחָשַׁשְׁנוּ שֶׁיִּשְׁכַּח עִמּוֹ? הֲרֵי כָּל יֶלֶד קָטָן יוֹדֵעַ שֶׁהוּא עוֹמֵד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מָה בִּקֵּשׁ הָרַב לְלַמֵּד אֶת תַּלְמִידָיו?

אֶלָּא שֶׁמְּדֻבָּר פֹּה בְּתַנָּא שֶׁדִּקְדֵּק בְּמִלּוֹתָיו. פֵּרוּשׁ הַמִּלָּה "לִפְנֵי" הִיא בַּעֲלַת מַשְׁמָעוּת נוֹסֶפֶת, יֵשׁ לָהּ מַשְׁמָעוּת גַּם מִבְּחִינַת זְמַן, דְּעוּ שֶׁאַתֶּם עוֹמְדִים לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי מִישֶׁהוּ אַחֵר שֶׁאָמוּר לְהִתְפַּלֵּל כָּעֵת - הַמַּלְאָכִים. מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת אוֹמְרִים "קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ ה׳ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ", כְּלוֹמַר הֵם מֻרְשִׁים לְהַזְכִּיר אֶת שֵׁם ה׳ רַק אַחֲרֵי 3 מִלִּים, וְאִלּוּ אָנוּ מְבָרְכִים בַּתְּפִלָּה "בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ מֶלֶךְ הָעוֹלָם", וּמַזְכִּירִים אֶת שְׁמוֹ לְאַחַר שְׁתֵּי מִלִּים. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁמַּלְאָכִים שֶׁל מַעְלָה לֹא מֻרְשִׁים לוֹמַר קְדֻשָּׁה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בְּטֶרֶם עַם יִשְׂרָאֵל יֹאמַר קְדֻשָּׁה לְמָטָּה בִּתְפִלַּת שַׁחֲרִית. וְזֶה שֶׁאָמַר לָהֶם רִבִּי אֱלִיעֶזֶר "דְּעוּ לִפְנֵי מִי אַתֶּם עוֹמְדִים".

עוֹמְדִים כָּל הַמַּלְאָכִים עוֹד מִלִּפְנֵי עַמּוּד הַשַּׁחַר, מִתְרַגְּשִׁים לִקְרַאת אֲמִירַת קְדֻשָּׁה בִּפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. בְּנִימוּס וַאֲדִיבוּת הֵם אוֹמְרִים

זֶה לָזֶה לְהִתְכּוֹנֵן. יֶשְׁנָם מַלְאָכִים שֶׁחִכּוּ לַתּוֹר הַזֶּה מֵאוֹת שָׁנִים, יֵשׁ אֲחֵרִים שֶׁנִּבְרְאוּ רַק עַל מְנָת אֲמִירַת קְדֻשָּׁה אַחַת זוֹ וּלְאַחַר מִכֵּן יִסַּיְמוּ תַּפְקִידָם וְיֵעָלְמוּ, וְכֻלָּם מִתּוּחִים וּמִתְרַגְּשִׁים.

וְהִנֵּה מוֹדִיעִים לָהֶם שֶׁעֲלֵיהֶם לְהִתְאַזֵּר בְּסַבְלָנוּת לִפְנֵי כְּנִיסָתָם אֶל הַמֶּלֶךְ לוֹמַר קְדֻשָּׁה, שֶׁכֵּן ה׳ יִתְבָּרַךְ מְחַכֶּה קוֹדֶם לַקְדֻשָּׁה שֶׁל רְאוּבֵן בֶּן שִׁמְעוֹן מֵחוֹלוֹן. הַמַּלְאָכִים תּוֹהִים, אֵיזוֹ קְדֻשָּׁה יָכוֹל כְּבָר אוֹתוֹ בֶּן תְּמוּתָה לוֹמַר, שֶׁעוֹלָה עַל שֶׁלָּהֶם? זוֹ בֶּטַח קְדֻשָּׁה הַנֶּאֱמֶרֶת בְּכָל כָּךְ הַרְבֵּה תְּשׁוּקָה וָאֵשׁ שֶׁמַּלְאָכִים לֹא יְכוֹלִים לְהִשְׁתַּוּוֹת לָהּ, וְלָכֵן הִיא נֶאֱמֶרֶת רְאשׁוֹנָה. וְכָךְ הֵם מַבִּיטִים מִלְמַעְלָה עַל בֵּית הַכְּנֶסֶת שֶׁל רְאוּבֵן בֶּן שִׁמְעוֹן וּמְחַכִּים. הַתְּפִלָּה הֵחֵלָּה, וּרְאוּבֵן עֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ. פְּסוּקֵי דְזִמְרָה, שִׁירַת הַיָּם, קַדִּישׁ... וְהִנֵּה בִּתְחִלַּת בָּרְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע, כַּמָּה דַּקּוֹת לִפְנֵי תְּחִלַּת תְּפִילַּת הָעֲמִידָה, נִכְנַס רְאוּבֵן בֶּן שִׁמְעוֹן עִם כּוֹס קָפֶה אֶל בֵּית הַכְּנֶסֶת, מֵנִיחַ מַהֵר אֶת הַתְּפִלִּין וְהַצִּיצִית, וּכְשֶׁשְּׁלִיחַ הַצִּבּוּר אוֹמֵר אֶת הַקְּדוּשָּׁה, הוּא מְשַׁרְבֵּב "קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ", תּוֹךְ כְּדֵי שֶׁהוּא כּוֹרֵךְ אֶת רְצוּעַת הַתְּפִלִּין שֶׁעַל יָדוֹ וּמַבִּיט בַּמַּרְאָה שֶׁאָכֵן הַתְּפִלִּין שֶׁל הָרֹאשׁ יוֹשְׁבִים בְּמְקוֹמָן.

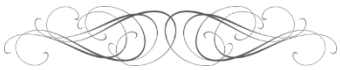
רוֹאִים זֹאת הַמַּלְאָכִים מִלְמַעְלָה וְאֵינָם מַאֲמִינִים! בְּשֶׁבִיל זֶה חִכִּינוּ כָּל הַשָּׁעוֹת הַלָּלוּ? מִילְיוֹנֵי מַלְאָכִים נִמְנָעִים מִלְהַלֵּל וּלְקַלֵּס אֶת ה׳, בְּשֶׁבִיל אֵיזֶה רְאוּבֵן שֶׁבָּא עִם כּוֹס קָפֶה וְאוֹמֵר קְדֻשָּׁה תּוֹךְ כְּדֵי שֶׁהוּא בּוֹדֵק עַצְמוֹ בַּמַּרְאָה הַקְּטַנָּה? וְכִי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁלּוֹ עוֹלָה עַל שֶׁלָּנוּ? הַתְּפִלָּה שֶׁלּוֹ עוֹלָה עַל שֶׁלָּנוּ?! וְהַתְּשׁוּבָה הִיא: **כֵּן!** הַתְּפִלָּה שֶׁל יְהוּדִי עוֹלָה עַל זוֹ שֶׁל הַמַּלְאָכִים, רַק שֶׁהַיְּהוּדִי לֹא יוֹדֵעַ זֹאת, אָז כָּךְ הִיא נִרְאֵית!

כַּאֲשֶׁר אָדָם נִמְצָא בִּמְצוּקָה הוּא מוֹצֵא עַצְמוֹ מִתְפַּלֵּל מִכָּל הַלֵּב. כַּאֲשֶׁר הוּא מֵבִין כִּי אָזְלוּ כָּל הַדְּרָכִים הָאֲחֵרוֹת לִפְתֹּר אֶת בְּעָיָתוֹ, הוּא נִזְכָּר לְפֶתַע כִּי יֵשְׁנָה רַק דֶּרֶךְ אַחַת אֲמִתִּית לִפְתֹּר אֶת הַבְּעָיָה וְדַוְקָא אוֹתָהּ הוּא לֹא עָשָׂה, לְדַבֵּר עִם ה׳. לְעִתִּים לְאָדָם יֵשׁ מַחְסוֹם לְבַקֵּשׁ לְעַצְמוֹ, מֵעִין בּוּשָׁה שֶׁבָּאָה מִצַּד הַיֵּצֶר, אֲבָל עַל אֲחֵרִים הוּא לֹא מִתְבַּיֵּשׁ, כֵּיוָן שֶׁזּוֹ מִצְוָה. יֵשׁ אֲנָשִׁים שֶׁצְּרִיכִים לְהִתְפַּלֵּל עַל עַצְמָם וְלֹא מִתְפַּלְּלִים, אֲבָל כְּשֶׁרוֹאִים חָבֵר קָרוֹב אוֹ בֶּן מִשְׁפָּחָה בְּצָרָה הֵם מִתְפַּלְּלִים מֵעֹמֶק דִּלְבָּא.

לְהִתְפַּלֵּל עַל אֲחֵרִים יוֹתֵר קַל לְךָ? אָז תִּתְפַּלֵּל עַל אֲחֵרִים. וּמִמֵּילָא תֵּעָנֶה גַּם עֲבוּר עַצְמְךָ, שֶׁכָּל הַמְּבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל חֲבֵרוֹ נַעֲנָה תְּחִלָּה. לְמִי אֵין חָבֶר אוֹ קָרוֹב בִּמְצוּקָה, מְעֻכְּבֵי שִׁדּוּךְ אוֹ לְלֹא יְלָדִים, בְּעָיוֹת פַּרְנָסָה אוֹ מַחֲלוֹת לֹא עָלֵינוּ, בְּעָיוֹת שְׁלוֹם בָּיִת וּסְתָם עַצְבוּת וְחֹסֶר שִׂמְחַת חַיִּים מִכָּל מִינֵי צָרוֹת וּמוּעֲקוֹת? תִּתְפַּלֵּל עָלָיו מֵעֻמְקָא דְּלִבָּא וּמִמֵּילָא תְּקַבֵּל אַתָּה בְּרָכָה בְּאוֹתָם דְּבָרִים וְהָעִקָּר שֶׁנִּמְצָא כִּי אַתָּה מִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה אֱמִתִּית מֵהַלֵּב.

בּוֹאוֹ נִתְפַּלֵּל מִכָּל הַלֵּב וְנָבִיא בְּרָכָה גַּם הֵיכָן שֶׁלֹּא אֱמוּרָה לִהְיוֹת בְּרָכָה, כְּבְיָכוֹל, אַף בַּסָּפוּר וּבַמָּנוּי וּבַמָּדוּד, כִּי זוֹ הַמַּטָּרָה הָאֱמִתִּית שֶׁל הַמִּשְׁכָּן, לְהִתְחַבֵּר וּלְהִתְקָרֵב אֶל הַבּוֹרֵא שֶׁיָּגוּר בֵּינֵינוּ.

ויקרא

בְּפָרָשַׁת "וַיִּקְרָא" יֵשׁ פְּנִיָּה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה: "**וַיִּקְרָא** אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר". עִם סִיּוּם בְּנִיַּת הַמִּשְׁכָּן, יִחֵד ה' אֶת אֹהֶל מוֹעֵד לַמָּקוֹם בּוֹ ה' מִתְגַּלֶּה אֶל מֹשֶׁה וּמְלַמֵּד אוֹתוֹ אֶת כָּל הַצִּוּוּיִים וְהַלִּמּוּדִים שֶׁצָּרִיךְ לְהַעֲבִיר לְעַם יִשְׂרָאֵל.

בְּכָל הַפְּעָמִים בַּתּוֹרָה שֶׁפָּנָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶל מֹשֶׁה, הַתּוֹרָה כּוֹתֶבֶת "**וַיֹּאמֶר** ה' אֶל מֹשֶׁה" אוֹ "**וַיְדַבֵּר** ה' אֶל מֹשֶׁה", הַלָּשׁוֹן "וַיִּקְרָא" מוֹפִיעָה בַּתּוֹרָה רַק ג' פְּעָמִים, בַּסְּנֶה הַבּוֹעֵר: "וַיַּרְא ה' כִּי סָר לִרְאוֹת **וַיִּקְרָא** אֵלָיו אֱלֹקִים מִתּוֹךְ הַסְּנֶה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי", בְּמַעֲמַד הַר סִינַי: "וַיִּשְׁכֹּן כְּבוֹד ה' עַל הַר סִינַי וַיְכַסֵּהוּ הֶעָנָן שִׁשֶּׁת יָמִים **וַיִּקְרָא** אֶל מֹשֶׁה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִתּוֹךְ הֶעָנָן", וְכָאן בְּפָרָשַׁת "וַיִּקְרָא", כְּשֶׁהוּא מְיַחֵד עִמּוֹ אֶת הַדִּבּוּר בְּאֹהֶל מוֹעֵד.

רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ מְפָרֵשׁ: "וַיִּקְרָא - לְשׁוֹן חִבָּה, לָשׁוֹן שֶׁמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מִשְׁתַּמְּשִׁין בּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר, וְקָרָא זֶה אֶל זֶה". אִם כֵּן, זוֹ לָשׁוֹן שֶׁל חִבָּה וְקִרְבָה, וְיֵשׁ לְהָבִין מַדּוּעַ דַּוְקָא בְּג' מְקוֹמוֹת אֵלֶּה הָיָה חָשׁוּב לַה' לְהַרְאוֹת חִבָּה וְקִרְבָה לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ.

אִם נִתְבּוֹנֵן עַל מַעֲמַד הַסְּנֶה, מוּבָן הַצֹּרֶךְ בְּהַבָּעַת חִבָּה וְקִרְבָה. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּחַר לְהִתְגַּלּוֹת בִּפְנֵי אָדָם, מָה שֶׁלֹּא הָיָה נָפוּץ בְּדִיּוּק בְּיָמָיו שֶׁל מֹשֶׁה. הַקּוֹל שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִשְׁמַע אֵלָיו וְקָרָא לוֹ, מְבַקֵּשׁ לָתֵת בְּיָדוֹ תַּפְקִיד אַדִּיר, לְהוֹצִיא עָם שָׁלֵם מֵעַבְדוּת מִמִּצְרַיִם שֶׁהָיְתָה הַמַּמְלָכָה הַמְכֻשֶּׁפֶת וְהַחֲזָקָה בְּיוֹתֵר בָּאֵזוֹר, שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ הָיָה הַיָּחִיד שֶׁהִצְלִיחַ לִבְרֹחַ מִמֶּנָּה קוֹדֶם לָכֵן. וְהִנֵּה הוּא רוֹעֶה צֹאן, כְּבַד פֶּה וּכְבַד לָשׁוֹן, וּמִתְבַּקֵּשׁ לִהְיוֹת הַגּוֹאֵל שֶׁל כָּל אוֹתָם מִילְיוֹנֵי אֲנָשִׁים

שֶׁמַּחְכִּים לַגְּאוּלָה עַשְׂרוֹת שָׁנִים. מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהָיָה עָנָו מְאֹד, הָיָה בָּטוּחַ כִּי הוּא לֹא הָאִישׁ הַמַּתְאִים לַמְּשִׁימָה וְסֵרַב לְקַבְּלָהּ. לָכֵן הָיָה צָרִיךְ לָשׁוֹן "וַיִּקְרָא" שֶׁל חִבָּה וְקִרְבָה.

גַּם בַּפַּעַם הַשְּׁנִיָּה שֶׁנֶּאֱמַר "וַיִּקְרָא", בְּמַעֲמַד הַר סִינַי, מוּבָן הַצֹּרֶךְ בִּלְשׁוֹן חִבָּה וְקִרְבָה. בַּתְּחִלָּה בִּקֵּשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִמְסֹר לְעָם יִשְׂרָאֵל אֶת עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, אַךְ כֻּלָּם פָּרְחָה נִשְׁמָתָם בַּדִּבּוּר הָרִאשׁוֹן וְהַשֵּׁנִי וְהָיָה צָרִיךְ ה' לְהַחְיוֹתָם. לָכֵן מָסַר לְמֹשֶׁה אֶת שְׁאָר הַדִּבְּרוֹת וְהוּא מְסָרָם לְעָם יִשְׂרָאֵל. אַךְ כַּאֲשֶׁר הִתְבַּקֵּשׁ לַעֲלוֹת אֶל הָהָר לְקַבֵּל פֵּרוּשׁ הַתּוֹרָה, אֲזַי גַּם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַצְמוֹ לֹא הָיָה רָאוּי, מִבְּחִינָה גַּשְׁמִית, לְהִכָּנֵס חֻצְיוֹ אֶל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן לְקַבֵּל אוֹתָהּ.

הַמִּדְרָשׁ אוֹמֵר כִּי 7 יָמִים רִאשׁוֹנִים מִתּוֹךְ 40 יוֹם שֶׁהָיָה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַל הָהָר, כִּסָּה אוֹתוֹ עָנָן שֶׁשִּׁנָּה אוֹתוֹ, כָּךְ שֶׁבִּטֵּל מִמֶּנּוּ כָּל צֹרֶךְ גַּשְׁמִי שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, עַד שֶׁהֵעִיד עַל עַצְמוֹ שֶׁכָּל ה־40 יוֹם הָאֵלֶּה הוּא לֹא אָכַל וְלֹא שָׁתָה וְלֹא יָשָׁן, כִּי הָפַךְ לְיֵשׁוּת רוּחָנִית כְּמַלְאַךְ. כָּךְ גַּם עָמַד מוּל הַמַּלְאָכִים שֶׁהִתְנַגְּדוּ לְמְסִירַת הַתּוֹרָה לַתַּחְתּוֹנִים. אָז מוּבֶנֶת לְשׁוֹן הַחִבָּה "וַיִּקְרָא", שֶׁקָּרָא לוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִתּוֹךְ הֶעָנָן עַל הָהָר, כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּבֵּר לָצֵאת לְהִתְעַמֵּת עִם הַמַּלְאָכִים וּלְהוֹרִיד אֶת הַתּוֹרָה מַטָּה.

הַפַּעַם הַשְּׁלִישִׁית שֶׁמּוֹפִיעָה הַלָּשׁוֹן "וַיִּקְרָא" הִיא בַּפָּרָשָׁה הַנִּקְרֵאת כָּךְ, הַמְּדַבֶּרֶת עַל חֲנֻכַּת אֹהֶל מוֹעֵד. וְגַם כָּאן הָיָה צָרִיךְ לָשׁוֹן שֶׁל חִבָּה וְקִרְבָה, כִּי בְּנֵית הַמִּשְׁכָּן הָיְתָה תְּשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל לְחֵטְא הָעֶגֶל. מֹשֶׁה רַבֵּנוּ חָשַׁשׁ כִּי אֵין כַּפָּרָה לְחֵטְא כֹּה גָּדוֹל, וְאַף שֶׁהִתְפַּלֵּל וְה' גִּלָּה לוֹ אֶת י"ג מִדּוֹת הָרַחֲמִים וְסָלַח לָהֶם, וְהוֹרִיד לָהֶם לוּחוֹת שְׁנִיִּים, עֲדַיִן הָיָה חָשַׁשׁ כִּי חֵטְא הָעֶגֶל לֹא נִסְלַח בִּמְלוֹאוֹ.

בְּשִׁבְעַת הַיָּמִים הָאַחֲרוֹנִים שֶׁל חֹדֶשׁ אַדָּר, מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הֵקִים אֶת הַמִּשְׁכָּן בְּכָל יוֹם וּפֵרֵק אוֹתוֹ בָּעֶרֶב, כִּי עֲדַיִן לֹא יָרְדָה הַשְּׁכִינָה לִשְׁכוֹן בְּיִשְׂרָאֵל. בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי מָשַׁח מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אֶת אָחִיו אַהֲרֹן לַכֹּהֵן, וּכְשֶׁזֶּה נִכְנַס פְּנִימָה, עֲדַיִן לֹא יָרְדָה הַשְּׁכִינָה, וְנֶעֱצַב אַהֲרֹן, כִּי חָשַׁשׁ שֶׁלֹּא נִסְלַח לָהֶם עַל חֵטְא הָעֶגֶל, עַד שֶׁהִתְפַּלְּלוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל ה' וְהַשְּׁכִינָה יָרְדָה וְשָׁכְנָה בַּמִּשְׁכָּן. מִכָּאן לְמֵדִים כַּמָּה חָשְׁשׁוּ כֻּלָּם שֶׁיִּתָּכֵן וְאֵין מְחִילָה שְׁלֵמָה עַל חֵטְא הָעֶגֶל. אָז כַּאֲשֶׁר ה' מְבַקֵּשׁ מִמֹּשֶׁה לְהִכָּנֵס

אֶל אֹהֶל מוֹעֵד, הוּא נוֹקֵט בִּלְשׁוֹן ״וַיִּקְרָא״ לָשׁוֹן שֶׁל חִבָּה וְקִרְבָה, לְהַרְגִּיעוֹ כִּי חָפֵץ ה׳ בְּקָרְבָתָם גַּם לְאַחַר שֶׁחָטְאוּ וַעֲשׂוּ תְּשׁוּבָה.

אֲבָל מַדּוּעַ כָּאן כָּתוּב ״וַיִּקְרָא״ עִם אָלֶ״ף זְעֵירָא? כִּי גַּם אַחֲרֵי שֶׁה׳ קָרָא לוֹ בַּסְּנֶה וְיִחֵד עִמּוֹ דִּבּוּר בַּשֵּׁם הַוָּיָ״ה, מָה שֶּׁהוּא לֹא עָשָׂה עִם כָּל הָאָבוֹת הַקּוֹדְמִים, וְאַחֲרֵי שֶׁהֶעֱלָה אוֹתוֹ לְהַר סִינַי וְעִמֵּת אוֹתוֹ עִם מַלְאָכִים וְנָתַן לוֹ לְהוֹרִיד אֶת הַתּוֹרָה מִן הַשָּׁמַיִם, וְאַחֲרֵי שֶׁנָּתַן לוֹ לְהָקִים אֶת הַמִּשְׁכָּן, אַחֲרֵי כָּל זֹאת, כְּשֶׁהוּא קוֹרֵא לוֹ בַּפַּעַם הַשְּׁלִישִׁית, מֹשֶׁה רַבֵּנוּ כּוֹתֵב בַּתּוֹרָה ״וַיִּקְרָא״ עִם א׳ זְעֵירָא, שֶׁכֵּן הוּא לֹא רָצָה לִכְתֹּב אֶת הָא׳ כְּלָל, אֶלָּא רָצָה שֶׁיִּהְיֶה כָּתוּב ״וַיִּקֹּר״, ״הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמִקְרֶה בָּחַר לְדַבֵּר עִמִּי, שֶׁהֲרֵי כֻּלָּם טוֹבִים וּרְאוּיִים מִמֶּנִּי״! וּמִכַּיוָן שֶׁצִּוּוּ אוֹתוֹ לִכְתֹּב ״וַיִּקְרָא״, וְהוּא לֹא יְשַׁנֶּה מִצִּוּוּי ה׳, הוּא הִקְטִין אוֹתָהּ. עַד כָּאן הִגִּיעָה עֲנָוְתָנוּתוֹ!

אֲבָל יֵשׁ עוֹד עִנְיָן שֶׁל ״וַיִּקְרָא״ בְּא׳ זְעֵירָא. מֻרְחוֹק זֶה נִרְאָה ״וַיִּקֹּר״, וְרַק כְּשֶׁמִּתְקָרְבִים אֶל הַסֵּפֶר רוֹאִים אֶת הָא׳ בְּסוֹף הַמִּלָּה. הַלָּשׁוֹן שֶׁל ״וַיִּקֹּר״ הוּא לְשׁוֹן ״מִקְרֶה״. כָּךְ הִתְגַּלָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶל בִּלְעָם, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וַיִּקֹּר אֱלֹקִים אֶל בִּלְעָם״. זוֹ תְּפִיסַת הַמַּחְשָׁבָה שֶׁל גּוֹי, יֵשׁ אוֹתָנוּ בְּנֵי הָאָדָם בָּאָרֶץ וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּשָּׁמַיִם. הַגּוֹי לֹא מִתְכַּחֵשׁ לְקִיּוּמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֶלָּא רַק לְרַעְיוֹן הַהַשְׁגָּחָה הַפְּרָטִית. ה׳ פּוֹעֵל כְּבָיכוֹל בְּמַעֲרֶכֶת נִפְרֶדֶת מֵאִתָּנוּ, עֶלְיוֹנָה וַחֲשׁוּבָה מְאֹד, כְּשֶׁמִּדֵּי פַּעַם הוּא נִזְכָּר לְהַצִּיץ לְמָטָּה בָּנוּ הַקְּטַנִּים.

לְשִׁיטָתָם, ה׳ לֹא מַשְׁגִּיחַ בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, יֵשׁ לוֹ שָׂרִים שֶׁעוֹשִׂים אֶת זֶה, אֶלָּא מִדֵּי פַּעַם הוּא מִסְתַּכֵּל לְמָטָּה וְרוֹאֶה אוֹתָנוּ בְּעַצְמוֹ, וְהוּא מִתְעַצְּבֵן, אָז צָרִיךְ לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה! כָּךְ הַגּוֹי חוֹשֵׁב, וְלָכֵן מָצִינוּ שֶׁהֵם חוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה מִפַּחַד, כִּי הֵם מַאֲמִינִים שֶׁיֵּשׁ אֱלֹקִים וְשֶׁמַּגִּיעַ לָהֶם עֹנֶשׁ אִם תּוֹפְסִים אוֹתָם.

אֲבָל הָאֱמֶת, כַּאֲשֶׁר אָדָם מִתְבּוֹנֵן בַּדְּבָרִים לְעָמְקָם, הוּא מְגַלֶּה כִּי אֵין ״מִקְרֶה״. כְּשֶׁאֲנַחְנוּ מִסְתַּכְּלִים בַּפְּרָטִים הַקְּטַנִּים, אָנוּ רוֹאִים א׳ זְעֵירָא, א׳ שֶׁהִיא אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא - הוּא מֵאֲחוֹרֵי כָּל ״הַמִּקְרִים״ הָאֵלֶּה. אֵין ״וַיִּקֹּר״, יֵשׁ ״וַיִּקְרָא״. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פּוֹנֶה אֵלַי דֶּרֶךְ כָּל הַמִּתְרַחֵשׁ עִמִּי וּסְבִיבִי, הַכֹּל מְכֻוָּן וְהַכֹּל מְתֻכְנָן.

בַּתְּחִלָּה כָּל הַנְּשָׁמוֹת הָיוּ לְמַעְלָה תַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, נֶהֱנִים מִזִּיו הַשְּׁכִינָה. אֶלָּא שֶׁלַּמְרוֹת שֶׁנֶּהֱנוּ מִכָּל הַשֶּׁפַע הָאֱלֹקִי שֶׁנִּתַּן לָהֶן, הָיְתָה לָהֶם הַרְגָּשָׁה רָעָה, הַנִּקְרֵאת "נַהֲמָא דְּכִיסּוּפָא", כְּלוֹמַר "לֶחֶם הַבּשֶׁת", הֵן מְקַבְּלוֹת צְדָקָה וּנְדָבָה מֵה׳ יִתְבָּרַךְ כְּקַבְּצָנִים הַפּוֹשְׁטִים יָד. כַּמָּה אֶפְשָׁר לִחְיוֹת עַל שֻׁלְחָנוֹ שֶׁל אַחֵר מִבְּלִי לָתֵת דָּבָר בִּתְמוּרָה? זוֹ בּוּשָׁה נוֹרָאִית לְהַרְגִּישׁ נִזְקָק.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהִבְחִין בְּמִצּוּקָתָם הִצִּיעַ פִּתָּרוֹן, שֶׁיְּרַוִּיחוּ אֶת מְקוֹמָם עַל שֻׁלְחָנוֹ. עַל יְדֵי שֶׁיִּבְרָא עוֹלָם שֶׁיִּתְקַיֵּים 6,000 שָׁנָה, בּוֹ יַעַבְרוּ נְסְיוֹנוֹת וּמִלְחָמוֹת מוּל יֵצֶר הָרַע, וְגַם גִּלְגּוּלִים וְגֵיהִנּוֹם כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְתַקֵּן בְּמִקְרֶה שֶׁנִּכְשְׁלוּ בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה וְהַשְּׁנִיָּה וְהָעֲשִׂירִית...

וְעוֹלָה הַשְּׁאֵלָה, מַדּוּעַ זֶה הַפִּתָּרוֹן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? הֲרֵי הוּא כָּל יָכוֹל! וְלִכְאוֹרָה יֵשׁ פִּתָּרוֹן הַרְבֵּה יוֹתֵר קַל, אִם יֵשׁ לַנְּשָׁמוֹת תְּחוּשָׁה שֶׁל בּוּשָׁה, ה׳ יָכוֹל לִמְחֹק לָהֶם אֶת הַבּוּשָׁה בְּהֶרֶף עַיִן וְשָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל! מִי צָרִיךְ לָבוֹא לָעוֹלָם שֶׁלָּנוּ, וְלַעֲבֹר אֶת כָּל מָה שֶׁהוּא עוֹבֵר? שֶׁיִּמְחַק אֶת הַבּוּשָׁה וְזֶהוּ.

וְהַתְּשׁוּבָה הִיא, שֶׁאִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה מֵסִיר לָנוּ אֶת הַבּוּשָׁה, כְּפִי שֶׁבְּוַדַּאי יָכוֹל הָיָה לַעֲשׂוֹת, וְהָיִינוּ נִשְׁאָרִים בָּעוֹלָם הַהוּא לְקַבֵּל אֶת כָּל הַמַּנְעָמִים, וְנֶהֱנִים מֵהֶם לְלֹא בּוּשָׁה, הָיִינוּ מְפַסְפְּסִים מַתָּנָה הַרְבֵּה יוֹתֵר גְּדוֹלָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה לָתֵת לָנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה. יֵשׁ דָּבָר אֶחָד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְהַאֲצִיל עָלֵינוּ מִתּוֹכוֹ, שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם עוֹלָם אַחֵר. כֹּחַ אֱלֹקִי שֶׁרַק לוֹ יֵשׁ אוֹתוֹ, אֲבָל בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁלָּנוּ, וְרַק כָּאן, גַּם לָנוּ יֵשׁ אֶפְשָׁרוּת לַחֲווֹת אוֹתוֹ: כֹּחַ הַנְּתִינָה.

הַנְּשָׁמוֹת שֶׁלָּנוּ הֵן חֵלֶק מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּשֶׁנִּפַּח נְשָׁמָה בָּאָדָם הָרִאשׁוֹן, וּכְבָר אָמְרוּ חַכְמֵי הַסּוֹד מָאן דְּנָפַח מִתּוֹכֵיהּ נָפַח. יֵשׁ בָּנוּ נִיצוֹץ אֱלֹקִי, וְהַנִּיצוֹץ הָאֱלֹקִי הַזֶּה לֹא יָכוֹל לְהַגִּיעַ לְשִׂיא הַתַּכְלִית וְהַשִּׂמּוּשׂ שֶׁלּוֹ עַל יְדֵי כֹּחַ הַקַּבָּלָה, אֶלָּא אַךְ וְרַק עַל יְדֵי כֹּחַ הַנְּתִינָה, וְאֵין כֹּחַ נְתִינָה בָּעוֹלָם הַבָּא, רַק לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, הַמַּלְאָכִים, הָאוֹפַנִּים, כֻּלָּם רַק מְקַבְּלִים. הָיָה צָרִיךְ לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה, כִּי רַק כָּאן יֵשׁ לָנוּ יְכֹלֶת לַעֲשׂוֹת מָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְזֶה לָתֵת. בְּרֶגַע שֶׁהָאָדָם נוֹתֵן, הוּא מַתְחִיל לְהָבִין וּלְהַרְגִּישׁ מָה הַתַּכְלִית הַיְכוֹלוֹת וְהַכֹּחוֹת הָאֲמִתִּיִּים שֶׁלּוֹ.

אִם אָדָם יִתְבּוֹנָן, יִגָּלֶה כִּי הָאֲנָשִׁים הֵכִי אֲהוּבִים עָלָיו בָּעוֹלָם הַזֶּה, אַף יוֹתֵר מֵעַצְמוֹ, אֵלֶּה הַיְלָדִים שֶׁלּוֹ. זֶה נוֹבֵעַ מִכֹּחַ הַנְּתִינָה, שֶׁהֲרֵי מֵרֶגַע שֶׁנּוֹלְדוּ הוּא נוֹתֵן וּמוֹסֵר מֵעַצְמוֹ, מִבְּלִי לְקַבֵּל תְּמוּרָה וּלְצַפּוֹת לְשָׁכָר.

יְלָדִים כְּשֶׁהֵם קְטַנִּים רוֹאִים בַּאֲבִיהֶם דְּמוּת רוּחָנִית וְגַשְׁמִית חֲכָמָה וַחֲזָקָה. אַבָּא יוֹדֵעַ הַכֹּל, אַבָּא יָכוֹל לְתַקֵּן וְלִבְנוֹת הַכֹּל, לַעֲשׂוֹת הַכֹּל. מַדּוּעַ הוּא מַרְגִּישׁ כָּךְ? כִּי הָאָב רַק נוֹתֵן לוֹ, זוֹ תְּחוּשָׁה אֱלֹקִית שֶׁמַּקְרִינָה הַחוּצָה וְהַיֶּלֶד חָשׁ בָּהּ. אֶת הַתְּחוּשָׁה הַזּוֹ אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לְהַרְגִּישׁ רַק בָּעוֹלָם הַזֶּה, זֶה "הָרֶוַח הִנָּקִי" שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. כְּשֶׁה' הֵבִיא אוֹתָנוּ לָעוֹלָם הַזֶּה, הוּא הֵבִיא אוֹתָנוּ לְטוֹבָתֵנוּ, שֶׁגַּם אָנוּ נִזְכֶּה לְהַרְגִּישׁ מֵהַכֹּחַ הָאֱלֹקִי הַזֶּה.

כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת הָעוֹלָם, הוּא הִבְּיט 6,000 שָׁנָה קָדִימָה, רָאָה הַכֹּל מִתְּחִלָּתוֹ עַד סוֹפוֹ, כָּל הַנְּפִילוֹת וְכָל הָעֲלִיּוֹת שֶׁל הָאָדָם, שָׁקַל אֶת הַכֹּל בְּמֹאזְנַיִם וְאָז מָצָא שֶׁנּוֹחַ לִבְרֹא מֵאֶשֶׁר לֹא לִבְרֹא. אִם אֲנַחְנוּ מִסְתַּכְּלִים מִנְּקוּדַת הַזְּמַן שֶׁל יָמֵינוּ אֵחוֹרָה, הָרֵי שֶׁחָוִינוּ חֶרְבָּן שֶׁל שְׁנֵי בָּתֵּי מִקְדָּשׁ, גָּלוּת שֶׁל 2,000 שָׁנָה, הִתְבּוֹלְלוּת, שׁוֹאָה וּפֶרְעָנוּיוֹת, עַם יִשְׂרָאֵל הָיָה אָמוּר לַעֲמוֹד עַל מִלְיָארְד אִישׁ בְּרִבּוּי טִבְעִי, וְלֹא עַל מִלְיוֹנִים בּוֹדְדִים. הָאֲסוֹנוֹת הַמִּתְרַחֲשִׁים בְּיָמֵינוּ הַצַּעַר וְהַיִּסּוּרִים, אִם לַה' בַּשּׁוּרָה הַתַּחְתּוֹנָה כָּל זֶה מִשְׁתַּלֵּם, סִימָן שֶׁהַחֶלֶק הַטּוֹב עֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ.

ה' הִבִּיט קָדִימָה וְרָאָה שֶׁהַטּוֹב מְנַצֵּחַ, וְאִם זֶה לֹא נִרְאָה לָנוּ כָּךְ, סִימָן שֶׁרֹב הַטּוֹב הָאֲמִתִּי עֲדַיִן בְּדַרְכּוֹ אֵלֵינוּ. קָשֶׁה לָנוּ לְהָבִין זֹאת כִּי "כָּרֵגַע" זֶה לֹא נִרְאָה טוֹב, "כָּרֵגַע" קָשֶׁה לָנוּ וְרַע לָנוּ, וַאֲנַחְנוּ לֹא מְבִינִים מַדּוּעַ הַיִּסּוּרִים לֹא נִגְמָרִים. אֲבָל אִם נִסְתַּכֵּל בַּתְּמוּנָה הַגְּדוֹלָה, שֶׁכָּל הָעוֹבֵר עָלֵינוּ מְהַוֶּה חֵלֶק מִמַּהֲלַךְ אֶחָד גָּדוֹל מְאֹד, וְשֶׁבְּסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר הַכֹּל יִשְׁתַּלֵּם, כָּל הַיִּסּוּרִים שֶׁל 6,000 שָׁנָה, נָבִין שֶׁמַּשֶּׁהוּ אָמוּר לְהִתְרַחֵשׁ בְּקָרוֹב מְאֹד, בַּדּוֹר שֶׁלָּנוּ, לִקְרַאת סוֹף הַתְּקוּפָה הַזּוֹ, וְהוּא יַכְרִיעַ אֶת כַּף הַמֹּאזְנַיִם הָאֵלֶּה. אִם נִתְבּוֹנֵן אוּלַי נַתְחִיל לְהָבִין מְעַט מִמַּה שֶׁמְּצַפֶּה לָנוּ.

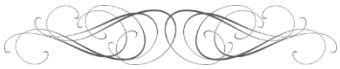
יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל עַל כָּל אָדָם מֵהַנְּקֻדָּה בָּהּ הוּא נִמְצָא, מֵהָעֵינַיִם שֶׁלּוֹ. לְכָל אֶחָד יֵשׁ אֶת הַנִּסָּיוֹן שֶׁלּוֹ, אֵין "וַיִּקָּר", יֵשׁ "וַיִּקְרָא", כְּשֶׁאֲנַחְנוּ מִסְתַּכְּלִים בִּפְנִים מִקָּרוֹב,

אָנוּ רוֹאִים אֶת אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם. הָאוֹת א׳ נִמְצֵאת בְּסוֹף הַמִּלָּה, דַּוְקָא בַּסּוֹף, אַחֲרֵי שֶׁעָבַרְנוּ אֶת כָּל הַנִּסְיוֹנוֹת, מְבִינִים בַּסּוֹף מַדּוּעַ וְכַמָּה זֶה הִשְׁתַּלֵּם. וּבֵינְתַיִם? אֱמוּנָה.

מִצְוָה בּוֹדֶדֶת יְכוֹלָה לְחַלֵּץ אוֹתָנוּ מִכָּל הַצָּרוֹת שֶׁלָּנוּ. הַמִּצְוָה הַטּוֹבָה בְּיוֹתֵר הִיא לָלֶכֶת בְּדַרְכּוֹ ה׳ וּלְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּכֹּחַ הָאֱלֹקִי שֶׁבְּתוֹכֵנוּ - **לָתֵת**!!! גְּמִילוּת חֲסָדִים, צְדָקָה, עֶזְרָה לְמִישֶׁהוּ. נְתִינָה לֹא חַיֶּבֶת לִהְיוֹת בְּכֶסֶף, פְּעָמִים מַסְפִּיק מִלָּה טוֹבָה, חִיּוּךְ, אֹזֶן קַשֶּׁבֶת, יָד תּוֹמֶכֶת, לָתֵת!!

כְּשֶׁנִּתֵּן לַאֲחֵרִים, נַרְגִּישׁ פִּתְאוֹם אֶת הַזְּכוּת לְנַצֵּל אֶת הַכֹּחַ וּלְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוָה הַכִּי גְּדוֹלָה שֶׁיְּכוֹלָה לִהְיוֹת, וְעַד כַּמָּה הַמִּצְוָה הַזֹּאת תְּרוֹמֵם אוֹתָנוּ. זוֹ הַזְּכוּת שֶׁלָּנוּ, שֶׁבִּזְכוּתָהּ נִגָּאֵל מֵהַצָּרוֹת הָאִישִׁיּוֹת שֶׁלָּנוּ וְנִזְכֶּה גַּם לִגְאֻלָּה כְּלָלִית לְכָל עַם יִשְׂרָאֵל.

צו

בְּפָרָשַׁת "צַו" אָנוּ לְמֵדִים עַל סוּגֵי הַקָּרְבָּנוֹת הַשׁוֹנִים, שֶׁרֻבָּם כְּכֻלָּם לְכַפָּרַת עֲוֹונוֹת אוֹ עוֹלוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ. יוֹצֵא דֹּפֶן הוּא קָרְבַּן הַתּוֹדָה, עַד שֶׁדָּרְשׁוּ חֲז"ל בְּפָרָשָׁתֵנוּ כִּי לֶעָתִיד לָבוֹא כָּל הַקָּרְבָּנוֹת יִתְבַּטְּלוּ וְקָרְבָּן תּוֹדָה יִשָּׁאֵר. קָרְבָּן תּוֹדָה הוּא עֲבוּר יְשׁוּעָה מֵאַרְבָּעָה סוּגֵי מְצוּקָה, וַעֲלֵיהֶם מִתְבַּסֶּסֶת בִּרְכַּת הַגּוֹמֵל שֶׁל יָמֵינוּ.

אַרְבַּעַת הָאֲנָשִׁים הַחַיָּבִים בְּתוֹדָה הֵם מִי שֶׁהָלַךְ בַּמִּדְבָּר שֶׁהִיא דֶּרֶךְ סַכָּנָה וְה' יִתְבָּרַךְ הֵבִיא אוֹתוֹ לְיַעֲדוֹ בְּשָׁלוֹם, מִי שֶׁפֵּרַשׁ לַיָּם שֶׁגַּם הוּא מָקוֹם סַכָּנָה וְה' שָׁמַר עָלָיו, מִי שֶׁחָלָה וְעָבַר יִסּוּרִים וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִבְרִיאוֹ וּמִי שֶׁהָיָה חָבוּשׁ בְּבֵית הָאֲסוּרִים וּבַשֶּׁבִי וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹשִׁיעוֹ.

מַדּוּעַ דַּוְקָא 4 אֵלֶּה חַיָּבִים לְהוֹדוֹת לַה' בְּקָרְבָּן בִּזְמַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּבְבִרְכַּת הַגּוֹמֵל בְּיָמֵינוּ? הָרֵי יֵשׁ כָּל כָּךְ הַרְבֵּה סוּגֵי יְשׁוּעוֹת אֲחֵרִים שֶׁה' עוֹשֶׂה עִמָּנוּ, מַדּוּעַ עֲלֵיהֶם אֵין בִּרְכַּת הַגּוֹמֵל? וּמַדּוּעַ סֵדֶר הַמּוֹדִים שׁוֹנֶה בְּמִזְמוֹר ק"ז בִּתְהִלִּים לְעֻמַּת הַגְּמָרָא? וּמַדּוּעַ שָׂרִים אֶת הַמִּזְמוֹר הַזֶּה דַּוְקָא בַּחַגִּים?

בְּמִזְמוֹר ק"ז דָּוִד הַמֶּלֶךְ מַזְכִּיר תְּחִלָּה אֶת הַהוֹלֵךְ בַּמִּדְבָּר, אַחֲרָיו אֶת הֶחָבוּשׁ, הַשְּׁלִישִׁי הוּא הַחוֹלֶה וּלְבַסּוֹף הַפּוֹרֵשׁ בַּיָּם. לְעֻמַּת זֹאת חֲז"ל מוֹנִים וּלְמֵדִים בַּגְּמָרָא אֶת הַמִּקְרִים בְּסֵדֶר אַחֵר: "יוֹרְדֵי הַיָּם, הוֹלְכֵי מִדְבָּרוֹת, וּמִי שֶׁהָיָה חוֹלֶה וְנִתְרַפֵּא, וּמִי שֶׁהָיָה חָבוּשׁ בְּבֵית הָאֲסוּרִים, וְיָצָא". מַדּוּעַ שִׁינּוּ אֶת הַסֵּדֶר? אֶת הַשְּׁאֵלָה הַזּוֹ שׁוֹאֲלִים בַּעֲלֵי הַתּוֹסְפוֹת עַל הַגְּמָרָא וְעוֹנִים כִּי הַסֵּדֶר שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ

הוּא מִן הַמְסֻכָּן בְּיוֹתֵר לָמְסֻכָּן פַּחוֹת, וְאִלּוּ הַגְּמָרָא נָקְטָה מֵהַמָּצוּי יוֹתֵר לַמָּצוּי פַּחוֹת.

נִמְצָא כִּי הַמְסֻכָּן בְּיוֹתֵר הוּא הַמִּדְבָּר. יְצִיאָה לַדְּרָכִים הָיְתָה מְלָוָה בַּסַּכָּנוֹת שֶׁל שׁוֹדְדִים וְחַיּוֹת רָעוֹת. כְּנֶגֶד דֶּרֶךְ זוֹ אָנוּ מְבָרְכִים הַיּוֹם בִּרְכַּת הַגּוֹמֵל עַל נְסִיעוֹת אֲרֻכּוֹת בֵּין עָרִים בִּמְקוֹמוֹת לֹא מְיוּשָׁבִים, בְּשֶׁל הַסַּכָּנָה שֶׁיֵּשׁ בַּדְּרָכִים.

שָׁאַלְנוּ גַּם מַדּוּעַ נִבְחֲרוּ דַּוְקָא 4 מִקְרִים אֵלֶּה וְלֹא מִקְרִים אֲחֵרִים? אֶת הַשְּׁאֵלָה הַזּוֹ שָׁאַל מַהֲרָשָׁ"א הַקָּדוֹשׁ בְּפֵרוּשׁוֹ לַגְּמָרָא. מַסְבִּיר הַמַּהֲרָשָׁ"א כִּי 4 הַמִּקְרִים מְסַמְּלִים 4 מְנִיעוֹת שֶׁיֵּשׁ לְאָדָם בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁלּוֹ: בְּעָיוֹת פַּרְנָסָה, שׂוֹנְאִים, חֻלְשָׁה טִבְעִית שֶׁל הַגּוּף, וְעֹשֶׁר.

הַפַּרְנָסָה הִיא נְסָיוֹן קָשֶׁה לְאָדָם, וְכַאֲשֶׁר הוּא נִמְצָא בְּמַצָּב כַּלְכָּלִי דָּחוּק וְטָרוּד כָּל הַיּוֹם מֵהֵיכָן יָבִיא כֶּסֶף לְשַׁלֵּם אֶת כָּל הַחֶשְׁבּוֹנוֹת הַשּׁוֹטְפִים וּלְשַׁלֵּם אֶת כָּל הַהוֹצָאוֹת הַהֶכְרֵחִיּוֹת, וַעֲלֵיהֶם מוֹסִיף גַּם כָּאֵלֶּה שֶׁלֹּא מַמָּשׁ הֶכְרֵחִיּוֹת אֲבָל נַפְשׁוֹ חָשְׁקָה בָּהֶם, וְכָךְ בְּעוֹד שֶׁגּוּפוֹ נָע מִמָּקוֹם אֶחָד לְמִשְׁנֵהוּ, רֹאשׁוֹ וְלִבּוֹ נִמְצָאִים בְּמָקוֹם אֶחָד: בְּמַחְשָׁבָה מֵהֵיכָן יָבִיא עוֹד כֶּסֶף. וְגַם אִם הוּא עוֹצֵר מִכָּל הִשְׁתַּדְּלוּיוֹתָיו וְהַשָּׁעוֹת הָרִבּוֹת שֶׁהוּא עוֹבֵד כְּדֵי לָלֶכֶת לְהִתְפַּלֵּל אוֹ לִשְׁמוֹעַ שִׁעוּר תּוֹרָה קָצָר, הַמַּחְשָׁבָה שֶׁלּוֹ לֹא שָׁם בִּכְלָל, וּבְעוֹד שֶׁשְּׁפָתָיו אוֹמְרוֹת נְעִימוֹת, הַלֵּב נוֹדֵד אֶל הָאַרְנָק.

מְנִיעָה אַחֶרֶת הִיא **שׂוֹנְאִים**. אָז אָמְנָם בַּגָּלוּת הָיוּ אֵלֶּה שׂוֹנְאִים גּוֹיִם בְּעִקָּר שֶׁהוּוּ סַכָּנַת חַיִּים, וְגַם הַיּוֹם הַיִּשְׁמְעֵאלִים לֹא נוֹתְנִים לָנוּ מָנוֹחַ בְּאֶרֶץ הַקֹּדֶשׁ וְלֹא הַנּוֹצְרִים בַּגּוֹלָה, אֲבָל לָאָדָם יֵשׁ הַרְבֵּה אֲנָשִׁים שֶׁמַּפְרִיעִים לוֹ בְּמַהֲלַךְ הַיּוֹם, בְּעִקָּר כִּי הוּא לֹא עוֹבֵד עַל הַמִּדּוֹת שֶׁלּוֹ, וְכָךְ כְּשֶׁשְּׁנֵי אֲנָשִׁים נִפְגָּשִׁים וְלֹא מוּכָנִים לְוַתֵּר וּלְהִסְתַּדֵּר, מַהֵר מְאֹד יִמְצְאוּ אֶת עַצְמָם עוֹמְדִים מוּל אֲנָשִׁים בָּעֲבוֹדָה בַּבַּיִת וּבַשְּׁכוּנָה שֶׁמִּתְעַמְּתִים אִתָּם עַל כָּל צַעַד וָשָׁעַל. וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ פְּעָמִים אֲנָשִׁים רָעִים מִטִּבְעָם שֶׁמְּצִיקִים לְלֹא סִבָּה טִבְעִית נִרְאֵית לָעַיִן, פְּעָמִים רַבּוֹת הַדָּבָר נוֹבֵעַ מֵחֹסֶר רָצוֹן טוֹב שֶׁל אֲנָשִׁים לְוַתֵּר וּלְהִסְתַּדֵּר. אָז "שׂוֹנְאִים" כָּאֵלֶּה גַּם יְכוֹלִים לְהַפְרִיעַ בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁל הָאָדָם.

הַמְּנִיעָה הַשְּׁלִישִׁית נִמְצֵאת אֵצֶל אֲנָשִׁים שֶׁמִּטִּבְעָם הֵם **חַלָּשִׁים**, חוֹלִים בַּגּוּף אוֹ אַף בַּנֶּפֶשׁ, וְהַתּוֹרָה מַתִּישָׁה אֶת כֹּחָם. אָדָם שֶׁעוֹבֵד בְּיָדָיו הָרֵי שֶׁהֵם יְכִאֲבוּ לוֹ בְּסוֹף הַיּוֹם, וְכֵן אָדָם שֶׁעוֹבֵד בְּרַגְלָיו אוֹ סוֹחֵב דְּבָרִים עַל גַּבּוֹ, הָאֵבֶר שֶׁאָנוּ מְאַמְּצִים בְּיוֹתֵר הוּא שֶׁיִּכְאַב אִם לֹא נִתֵּן לוֹ מְנוּחָה מַסְפֶּקֶת. אֲבָל הֶעָמֵל בַּתּוֹרָה מִשְׁתַּמֵּשׁ בַּנְּשָׁמָה הַנִּמְצֵאת בְּמוֹחוֹ, וּמִי שֶׁעָמֵל עִם מֹחוֹ מוֹצֵא שֶׁכָּל גּוּפוֹ כּוֹאֵב, וְלָכֵן נֶאֱמַר שֶׁתּוֹרָה מַתִּישָׁה כֹּחוֹ שֶׁל אָדָם. וְאִם אָדָם זֶה בְּאֹפֶן טִבְעִי חַלָּשׁ בְּגוּפוֹ, הָרֵי שֶׁהֶעָמֵל בַּתּוֹרָה אָמוּר לִהְיוֹת לוֹ קָשֶׁה שִׁבְעָתַיִם אַף מֵאָדָם רָגִיל.

וְהַסִּבָּה הָרְבִיעִית הַמַּפְרִיעָה בַּעֲבוֹדַת ה׳ הִיא **עֹשֶׁר**, וְעַל זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ הֶחָכָם מִכָּל אָדָם: ״יֵשׁ רָעָה חוֹלָה רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ עֹשֶׁר שָׁמוּר לִבְעָלָיו לְרָעָתוֹ״. וּכְבָר הִזְהִירוּ חֲזַ״ל כִּי הַמַּרְבֶּה נְכָסִים מַרְבֶּה דְּאָגָה, וְכָךְ הַמָּמוֹן מוֹצִיא אֶת הָאָדָם לֹא רַק מֵעֲבוֹדַת ה׳ אֶלָּא אַף מֵחַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה וְהַבָּא, שֶׁכָּל מַחְשְׁבוֹתָיו וְנַפְשׁוֹ שְׁקוּעִים בְּתַאֲוַת הַמָּמוֹן.

מַסְבִּיר הַמַּהַרְשָׁ״א כִּי **הַמִּדְבָּר** מְיַצֵּג אֶת מְנִיעַת הַפְּרָנָסָה, **הֶחָבוּשׁ** מְיַצֵּג אֶת מְנִיעַת הַשּׂוֹנְאִים, **הַחוֹלֶה** הוּא כְּנֶגֶד הַחַלָּשׁ בְּגוּפוֹ מִטִּבְעוֹ **וְהַיָּם** הוּא נֶגֶד מְנִיעַת הָעֹשֶׁר. עַל יְדֵי פְּסוּקֵי הַמִּזְמוֹר אָנוּ רוֹאִים כֵּיצַד יֵצֶר הָרַע גּוֹרֵם לִיצִירַת הַמְּנִיעוֹת הַנַּ״ל, וְכֵיצַד ה׳ מוֹשִׁיעָם מִתּוֹךְ מַחֲשָׁבוֹת הַיֵּצֶר לְהָבִין אֶת הָאֱמֶת וּלְהוֹדוֹת לַה׳ יִתְבָּרַךְ.

כָּךְ בַּמִּדְבָּר תָּעוּ וְטָעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְחָשְׁשׁוּ כָּל הַזְּמַן לַפַּרְנָסָה, שֶׁנֶּאֱמַר: ״תָּעוּ בַמִּדְבָּר בִּישִׁימוֹן דָּרֶךְ עִיר מוֹשָׁב לֹא מָצָאוּ״. הֵם דָּאֲגוּ וְהִתְלוֹנְנוּ: מָה יֹאכְלוּ וּמָה יִשְׁתּוּ וְכֵיצַד יַשִּׂיגוּ אֶת צָרְכֵיהֶם בַּמִּדְבָּר? וְכָךְ נָדְדוּ מִמָּקוֹם לַמָּקוֹם כְּמוֹ אוֹתָם הַמִּתְרוֹצְצִים בַּעֲבוֹדָתָם לְחַפֵּשׂ מָקוֹר לָזוּז אֶת עַצְמָם. וּבְכָל הַזְּמַן הַזֶּה ה׳ עָשָׂה לָהֶם נִסִּים, הוֹצִיא לָהֶם מַיִם מִן הַסֶּלַע וְלֶחֶם וּבָשָׂר מִן הַשָּׁמַיִם, לְלַמֵּד אוֹתָם כִּי הַפַּרְנָסָה הִיא בְּיָדָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהוּא זָן וּמְפַרְנֵס לַכֹּל, וְנָתַן לָהֶם מֵחַסְדּוֹ גַּם כְּשֶׁהִתְנַהֲגוּ לֹא כַּשּׁוּרָה וּבָכוּ לְחִנָּם וְלֹא הָיָה מַגִּיעַ לָהֶם, וְכַאֲשֶׁר זָכוּ לְהָבִין וּלְהַפְנִים כִּי מְנִיעַת הַפַּרְנָסָה הִיא תַּרְגִּיל שֶׁל יֵצֶר הָרַע וּמַפְתֵּחַ הַפַּרְנָסָה בְּיָדָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁדּוֹאֵג לָנוּ, אֲזַי ״יוֹדוּ לַה׳ חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם״.

עַל הֶחָבוּשׁ בְּבֵית הָאֲסוּרִים בַּמִּזְמוֹר נִכְתַּב: "יוֹשְׁבֵי חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת אֲסִירֵי עֹנִי וּבַרְזֶל". הֶחָבוּשׁ מְסַמֵּל אֶת הַשּׁוֹנְאִים. הַשּׁוֹנְאִים שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם הָיוּ הַמִּצְרִים שֶׁחָבְשׁוּ אוֹתָם וְכָבְלוּ אוֹתָם בְּכַבְלֵי בַּרְזֶל כְּשֶׁהֵם מְשַׁעְבְּדִים אוֹתָם וּמַעֲבִידִים אוֹתָם בְּפָרֶךְ. וְכָךְ הֵם פָּרְשׁוּ מֵעֲבוֹדַת ה' וְנָפְלוּ לַעֲבוֹד עֲבוֹדָה זָרָה כִּי הִשְׁתַּעְבְּדוּ גַּם נַפְשִׁית לַאֲדוֹנֵיהֶם הַמִּצְרִים וְלֹא יָכְלוּ אַף לְדַמְיֵן שֶׁאֶפְשָׁר יִהְיֶה לְהוֹצִיאָם מִתַּחַת יָדָם. גַּם מֹשֶׁה עַצְמוֹ נֶאֱלָץ תְּחִלָּה לִבְרֹחַ מִמִּצְרַיִם, וְהָאָרֶץ עַצְמָהּ הָיְתָה סְגוּרָה וּמְסֻגֶּרֶת וְשׁוּם עֶבֶד לֹא הִצְלִיחַ לִבְרֹחַ מֵעוֹלָם. אֲבָל אָז הֵם זָעֲקוּ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהוּא הוֹצִיאָם מֵעֲבוֹדַת לְחֵירוּת, כְּשֶׁהוּא מַכֶּה אֶת צָרֵיהֶם.

הַשְּׁלִישִׁי הַמְּזָכָּר בַּמִּזְמוֹר הוּא הַחוֹלֶה, שֶׁנֶּאֱמַר: "אֱוִילִים מִדֶּרֶךְ פִּשְׁעָם וּמֵעֲוֹנוֹתֵיהֶם יִתְעַנּוּ". כְּבָר אָמְרוּ חֲזַ"ל כִּי אֵין יִסּוּרִים בְּלֹא עָוֹן, וּמִמֵּילָא כַּאֲשֶׁר אָדָם חוֹלֶה יְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו. אֲבָל כַּאֲשֶׁר הוּא דָּבֵק בַּה', חֹלִי זֶה לֹא אָמוּר לְהַפְרִיעַ לוֹ לַעֲבוֹד אֶת ה'. וּמַסְבִּיר הַמַּהַרְשָׁ"א שֶׁהַחוֹלֶה מוֹאֵס בָּאֲכִילָה וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּרַחֲמָיו מַחְשִׁיב לוֹ זֹאת לְתַעֲנִית, כִּי הוּא מְמָרֵק אֶת עֲוֹונוֹתָיו בְּיִסּוּרִים אֵלֶּה, וּכְשֶׁזּוֹעֲקִים לוֹ הוּא מַצִּילָם. וְזֶה שֶׁהִבְטִיחַ לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: "וַיֹּאמֶר אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל ה' אֱלֹקֶיךָ וְהַיָּשָׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה וְהַאֲזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו וְשָׁמַרְתָּ כָּל חֻקָּיו - כָּל הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְמִצְרַיִם לֹא אָשִׂים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי ה' רֹפְאֶךָ". כָּךְ רָאוּ בַּמִּדְבָּר כִּי כָּל הַמַּכּוֹת וְהַמֵּיתָה הָיוּ בַּעֲוֹונוֹת בִּלְבַד, וּכְשֶׁעָשׂוּ תְּשׁוּבָה הַגְּזֵרוֹת בָּטְלוּ. וְגַם עַל זֶה הוֹדוּ לַה' כִּי טוֹב.

הַמְּנִיעָה הָרְבִיעִית הִיא עֹשֶׁר. כְּנֶגְדָּהּ מָשְׁלוּ אֶת יוֹרְדֵי הַיָּם שֶׁהָיוּ סוֹחֲרִים שֶׁיָּכְלוּ לְאַבֵּד אֶת כָּל עָשְׁרָם בְּבַת אַחַת אִם תִּטְבַּע הָאֳנִיָּה עִם כָּל הַסְּחוֹרָה, וְחָשְׁשׁוּ כָּל הַזְּמַן וְנִבְהֲלוּ עַל מָמוֹנָם. כָּךְ הַבָּהוּל עַל מָמוֹנוֹ עָסוּק וְטָבוּעַ בְּתַאֲוַת הַמָּמוֹן עַד שֶׁאֵינוֹ מְיֻשָּׁב לַעֲבוֹד אֶת ה'. חֲזַ"ל דָּרְשׁוּ עַל הַפָּסוּק: "וְלֹא מֵעֵבֶר לַיָּם הִיא (הַתּוֹרָה) לֵאמֹר מִי יַעֲבָר לָנוּ אֶל עֵבֶר הַיָּם וְיִקָּחֶהָ לָּנוּ וְיַשְׁמִעֵנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה", כִּי הַתּוֹרָה לֹא נִמְצֵאת לֹא בְּסוֹחֲרִים וְלֹא בְּתַגָּרִים שֶׁרֹאשָׁם מֵעֵבֶר לַיָּם. וְהִנֵּה הֶרְאָה לָהֶם ה' בִּיצִיאָתָם מִמִּצְרַיִם כִּי ה' הוּא זֶה שֶׁמַּעֲשִׁיר וְכַאֲשֶׁר אָדָם דָּבֵק בּוֹ הָעֹשֶׁר יָבוֹא עַד אֵלָיו וּמִבְּלִי בְּהִילוּת, כְּפִי שֶׁרָאִינוּ כִּי הַיָּם פָּלַט לָהֶם אֶת כָּל הַזָּהָב וְהָאוֹצָרוֹת שֶׁתָּלוּ הַמִּצְרִים עַל סוּסֵיהֶם בַּמִּרְדָּף אַחֲרֵיהֶם לִפְנֵי שֶׁטָּבְעוּ בַּיָּם.

אֲבָל עֲדַיִן נוֹתְרָה עוֹד שְׁאֵלָה אַחַת, מַדּוּעַ בַּחַגִּים אָנוּ שָׂרִים אֶת מִזְמוֹר ק״ז שֶׁמְּדַבֵּר עַל הָאֲנָשִׁים הַמְּבִיאִים קָרְבָּן תּוֹדָה? אֶלָּא שֶׁבְּכָל הַמְּנִיעוֹת הַנַּ״ל שֶׁהִפְרִיעוּ לִיהוּדִי לַעֲבוֹד אֶת ה׳, בָּרֶגַע שֶׁהוּא זָעַק לַה׳ שֶׁיַּצִּילוֹ וְהֶאֱמִין כִּי רַק הוּא יָכוֹל לְהוֹשִׁיעוֹ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִיַּד גְּאָלוֹ. אִם אָדָם זוֹכֵר שֶׁה׳ תָּמִיד נִמְצָא עִמּוֹ הוּא יָכוֹל לָצֵאת מִכָּל צָרָה וּמְצוּקָה. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּסוֹף הַמִּזְמוֹר: ״יִרְאוּ יְשָׁרִים וְיִשְׂמָחוּ וְכָל עַוְלָה קָפְצָה פִּיהָ״. כְּשֶׁאָדָם שָׂמֵחַ בְּבוֹרְאוֹ וּבְאַהֲבָתוֹ אֵלָיו מִיַּד נוֹפְלוֹת מִמֶּנּוּ כָּל הַמְּנִיעוֹת וְנִסְתָּם פִּיהֶם שֶׁל כָּל מְקַטְרְגָיו וְשׂוֹנְאָיו. וְזֶה הַקֶּשֶׁר לְחַגִּים, כִּי בָּהֶם הַתּוֹרָה צִוְּתָה אוֹתָנוּ: ״וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ... וְהָיִיתָ אַךְ שָׂמֵחַ״. וְלָכֵן הַחַגִּים נִקְרָאִים ״יָמִים טוֹבִים״, כִּי עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה טוֹב לָנוּ וְאָנוּ מוֹדִים לַה׳, וְזֶהוּ הַהַלֵּל שֶׁאָנוּ שָׂרִים בַּחַגִּים.

הַשִּׂמְחָה הִיא הַמַּפְתֵּחַ לְהַפְטֵר מִמְּנִיעַת הַשּׂוֹנְאִים (״חָבוּשׁ״), כִּי אָדָם הַנִּמְצָא בְּשִׂמְחָה אִי אֶפְשָׁר לִפְגֹּעַ בּוֹ. זֹאת לָמַדְנוּ מֵהָמָן הָרָשָׁע שֶׁאִסְתֵּר הַמַּלְכָּה בִּקְשָׁה לְהַפִּילוֹ בַּמִּשְׁתֶּה הָרִאשׁוֹן אַךְ רָאֲתָה כִּי הוּא שָׂרוּי בְּשִׂמְחָה וְאִי אֶפְשָׁר לִפְגֹּעַ בּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וַיֵּצֵא הָמָן בַּיּוֹם הַהוּא **שָׂמֵחַ** וְטוֹב לֵב״. אָז אִם רָשָׁע כְּהָמָן שֶׁשָּׂמַח שִׂמְחָה רִגְעִית שֶׁל עִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה הָיָה בִּלְתִּי פָּגִיעַ לְרֶגַע אֶחָד, הָרֵי יְהוּדִי הַשָּׂמֵחַ בְּבוֹרְאוֹ שִׂמְחָה תְּמִידִית, אֵין שׂוֹנֵא בָּעוֹלָם שֶׁיָּכוֹל לְהַפְרִיעַ לוֹ.

הַשִּׂמְחָה מְסִירָה גַּם אֶת דַּאֲגַת הַפַּרְנָסָה (״מִדְּבָר״). כַּאֲשֶׁר יֵצֵר הָרַע מְשַׂכְנֵעַ אוֹתָנוּ שֶׁהַפַּרְנָסָה תְּלוּיָה בָּנוּ אָנוּ כָּל הַזְּמַן טְרוּדִים וְדוֹאֲגִים, הָרֵי כֵּיצַד נוּכַל לִפְעֹל לְהַשִּׂיג פַּת לֶחֶם בְּעוֹלָם בּוֹ יֵשׁ 8 מִלְיָארְד אִישׁ הָעֲמֵלִים גַּם הֵם לְהַשִּׂיג אֶת אוֹתָהּ פַּת לְפָנֵינוּ? אֲבָל אִם יֵשׁ לָנוּ חָכְמָה בִּינָה וְדַעַת לְהָבִין כִּי ה׳ זָן וּמְפַרְנֵס לַכֹּל, אָנוּ מִתְמַלְּאִים בְּשִׂמְחָה וּבְטָחוֹן שֶׁמַּרְחִיבִים אֶת לִבֵּנוּ, וְיִצְיָאתֵנוּ לַעֲבוֹדָה הִיא רַק לְשֵׁם קִיּוּם מִצְוַת הִשְׁתַּדְּלוּת, צִנּוֹר אֶחָד מִבֵּי רַבִּים דַּרְכּוֹ יָבוֹא אֵלֵינוּ הַשֶּׁפַע שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּבָר קָבַע לָנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְאַף אֶחָד לֹא יָכוֹל לָקַחַת אוֹתוֹ מֵאִתָּנוּ.

הַשִּׂמְחָה הִיא גַּם הַפִּתְרוֹן לִמְנִיעַת הָעִשָּׁר (״יָם״). הַגְּמָרָא מְגַלָּה כִּי אֵין עָנִי וְעָשִׁיר אֶלָּא בְּדַעַת. אָדָם יָכוֹל לְהַחֲזִיק בְּיָדָיו הוֹן שֶׁל מִילְיוֹנֵי דוֹלָרִים, אֲבָל אִם הוּא עָנִי בְּדַעַת וְחוֹשֵׁב רַק עַל ״כֹּחִי וְעוֹצֶם יָדִי״, הָרֵי שֶׁאֵין לוֹ שַׂלְוַת הַדַּעַת וְכָל

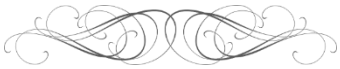
הַזְמַן בָּהוּל עַל מָמוֹנוֹ, שֶׁמָּא יִקְחוּ לוֹ אֶת כַּסְפּוֹ מִמֶּנּוּ, וְיַחֲשֹׁד בְּכָל מִי שֶׁיְּנַסֶּה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו אִם רוֹצִים בְּקִרְבָתוֹ אוֹ בְּקִרְבַת אַרְנָקוֹ. אֲבָל אָדָם שֶׁהוּא עָשִׁיר בְּדַעַת וְיוֹדֵעַ כִּי הַכֹּל מֵה', גַּם אִם בְּאַרְנָקוֹ אֵין אָגוּרָה שְׁחוּקָה, הָרֵי לִבּוֹ מַלֵּא עַד אֶפֶס מָקוֹם וְהוּא בְּשִׂמְחָה כִּי הוּא יוֹדֵעַ שֶׁה' לְעוֹלָם לֹא יַעַזְבֵנוּ וּמִמֵּילָא לֹא חָסֵר לוֹ דָּבָר, וְכִי לָמָּה הוּא צָרִיךְ כֶּסֶף בָּאַרְנָק אִם הַמֶּלֶךְ עוֹמֵד לְצִדּוֹ בְּכָל אֲשֶׁר יֵלֵךְ, וּבְרֶגַע אֶחָד יָכוֹל לְהַשְׁלִים לוֹ אֶת כָּל חֶסְרוֹנוֹ?

הַשִּׂמְחָה הִיא גַּם רְפוּאָה שְׁלֵמָה לַגּוּף (״חוֹלֶה״) וּכְפִי שֶׁמַּסְבִּיר רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֵב כִּי מִצְוָה גְּדוֹלָה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד, שֶׁהַשִּׂמְחָה מַשְׁפִּיעָה עַל הַנֶּפֶשׁ שֶׁמְּרָכָּב מֵעֲשָׂרָה מִינֵי דְּפָקִים וְכַאֲשֶׁר כֻּלָּם נִמְצָאִים בְּשִׂמְחָה וְלֹא נוֹפְלִים לְעַצְבוּת הָרֵי שֶׁהַגּוּף מִתַּפְקֵד וְהַנֶּפֶשׁ רַעֲנָנָה, וְהָאָדָם בָּרִיא בַּגּוּף וּבַנֶּפֶשׁ.

כֻּלָּנוּ שְׂמֵחִים בַּחַגִּים וּמַרְגִּישִׁים כֵּיצַד כָּל 4 מְנִיעוֹת אֵלֶּה סָרוֹת מֵעָלֵינוּ. וְכֵיצַד פּוֹתֵחַ הַמִּזְמוֹר? ״הוֹדוּ לַה' כִּי טוֹב כִּי **לְעוֹלָם** חַסְדּוֹ״. אֶת ״הַטּוֹב״ שֶׁהִיא הַשִּׂמְחָה, לֹא נִשְׁמֹר רַק לַחַגִּים, אֶלָּא ״לְעוֹלָם״, כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ. הַשִּׂמְחָה בַּחַגִּים לֹא נוֹבַעַת מִכָּךְ שֶׁיֵּשׁ לִי חֹפֶשׁ מֵהָעֲבוֹדָה אוֹ הָאֹכֶל יוֹתֵר טָעִים, הַשִּׂמְחָה נוֹבַעַת מִכָּךְ שֶׁהַשְּׂכִינָה שׁוֹרָה עָלֵינוּ בְּעֵת שֶׁאָנוּ יוֹשְׁבִים עִם יְקִירֵנוּ וּמִתְפַּלְלִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, לְבוּשִׁים וּמְבֻשָּׂמִים, וְאֵין טְרָדוֹת הַיּוֹם יוֹם מִתְרוֹצְצוֹת בְּמַחְשְׁבוֹתֵינוּ, וְאָז יֵשׁ מָקוֹם לְהַכְנִיס שָׁם קְצָת תּוֹרָה וֶאֱמוּנָה.

וְכִי טֶמְבֶּלְוִיזְיָה וּסְמַרְטוּטְפוֹנִים סוֹגְרִים רַק בְּיוֹם טוֹב? נַהֲפוֹךְ הוּא, עַל יְדֵי שֶׁנְּסַלֵּק אוֹתָם מֵחַיֵּינוּ, כָּל יוֹם יִהְיֶה ״יוֹם טוֹב״, כִּי נַקִּיף עַצְמֵנוּ בַּאֲנָשִׁים עִמָּם יֵשׁ לָנוּ קֶשֶׁר אֲנוֹשִׁי חָם וְנִתְמַלֵּא בְּשִׂמְחָה, אֶת יֵצֶר הָרַע נִדְחֶה לְ״אַחֲרֵי הַחַגִּים״, וְיִשָּׁאֵר רַק לְהוֹדוֹת לַה' כִּי טוֹב לָנוּ, וְשֶׁחַסְדּוֹ נִמְשָׁךְ וְיִמָּשֵׁךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם.

שמיני

בְּפָרָשַׁת ’שְׁמִינִי’ מִתְאָרֶת מִיתָתָם שֶׁל נָדָב וַאֲבִיהוּא בָּנָיו שֶׁל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן: ”וַיִּקְחוּ בְנֵי אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא אִישׁ מַחְתָּתוֹ וַיִּתְּנוּ בָהֵן אֵשׁ וַיָּשִׂימוּ עָלֶיהָ קְטֹרֶת וַיַּקְרִיבוּ לִפְנֵי ה’ אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אוֹתָם. וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה’ וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמֻתוּ לִפְנֵי ה’”. מֵאַחַר שֶׁהֵם עָבְרוּ עַל צִוּוּי ה’ בְּכָךְ שֶׁהִקְרִיבוּ אֵשׁ זָרָה שֶׁלֹּא צִוּוּ אוֹתָם לְהָבִיאָהּ, יָצְאָה לִשְׁוֹן אֵשׁ מִתּוֹךְ הַמִּזְבֵּחַ שֶׁנִּכְנְסָה לְתוֹךְ נְחִירֵיהֶם וְשָׂלְפָה אֶת נִשְׁמָתָם הַחוּצָה, אַךְ מוֹתִירָה אֶת גּוּפָם שָׁלֵם. מַהִי הָאֵשׁ הַזָּרָה שֶׁהִקְרִיבוּ? מָה הָיְתָה הָעֲבֵרָה?

כַּמּוּבָן שֶׁאֵין לָנוּ מָשָׂג וַהֲבָנָה בִּגְדֻלָּתָם שֶׁל נָדָב וַאֲבִיהוּא וְכֵיצַד ה’ מְדַקְדֵּק עִם צַדִּיקִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם, אֲבָל אוּלַי נִתַּן לְסַבֵּר אֶת הָאָזֶן עַל יְדֵי שֶׁנַּבִּיט קְצָת יוֹתֵר לָעֹמֶק בְּאוֹתָם מַעֲשִׂים שֶׁנֶּאֱמַר שֶׁעָשׂוּ אוֹתָם, וּנְגַלֶּה נְדָבָךְ נוֹסָף שֶׁיְּלַמֵּד אוֹתָנוּ לְגַבֵּי יָמֵינוּ וַעֲבוֹדַת ה’ שֶׁלָּנוּ.

נָדָב וַאֲבִיהוּא הָיוּ גְּדוֹלִים כְּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְהָיוּ אֲמוּרִים לִהְיוֹת הַיּוֹרְשִׁים שֶׁלָּהֶם בַּעֲבוֹדָתָם בְּהַנְהָגַת הָעָם כְּפִי שֶׁהֵם עַצְמָם יָדְעוּ וְהִרְהֲרוּ בֵּינָם לְבֵין עַצְמָם. אֶחָד מֵהֶם הָיָה אָמוּר לִהְיוֹת הַמֶּלֶךְ תַּחַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְהַשֵּׁנִי הָיָה אָמוּר לִהְיוֹת כֹּהֵן גָּדוֹל תַּחַת אַהֲרֹן הַכֹּהֵן.

אֶלָּא שֶׁהַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת כִּי אָדָם שֶׁאֵין לוֹ יְלָדִים לֹא יָכוֹל לָשֶׁבֶת בְּבֵית דִּין שָׁדָן בְּדִינֵי נְפָשׁוֹת, וְזֹאת כֵּיוָן שֶׁהַצַּעַר שֶׁל גִּדּוּל בָּנִים מְפַתֵּחַ בָּאָדָם סַבְלָנוּת וְחֶסֶד, וְאִלּוּ אָדָם שֶׁלֹּא הָיוּ לוֹ יְלָדִים הוּא נוֹטֶה יוֹתֵר לְמִדַּת הַדִּין, וּבְדִינֵי נְפָשׁוֹת הַתּוֹרָה מְחַפֶּשֶׂת תָּמִיד אַחֲרֵי מִי שֶׁיָּכוֹל לִמְצוֹא כַּף זְכוּת אֲמִתִּית עֲבוּר הַנֶּאֱשָׁם (בְּמִדָּה וּבֶאֱמֶת

יֵשׁ פָּזוּ), וְאָדָם שֶׁחֲסֵרִים לוֹ הָרַחֲמִים הַמִּתְפַּתְּחִים בִּמְצִיאוּת שֶׁל גְּדוּל מִשְׁפָּחָה לֹא יִמְצָא בּוֹ נְקוּדָה זוֹ בְּמִדָּה מַסְפֶּקֶת.

וּמִכַּיוָן שֶׁנִּדָּב וַאֲבִיהוּא הָיוּ אֲמוּרִים לְהַנְהִיג אֶת הָעָם, הַמֶּלֶךְ אָמוּר לְטַפֵּל בְּכָל צָרְכֵיהֶם שֶׁל הָעָם וְלִשְׁמֹעַ לְכָל טַעֲנוֹתֵיהֶם, וְאִלּוּ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אָמוּר לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם וּלְבַקֵּשׁ עֲבוּרָם רַחֲמִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הֲרֵי בְּכָךְ שֶׁהֵם נִמְנְעוּ מִלָּשֵׂאת נָשִׁים וּלְגַדֵּל בָּנִים הֲרֵי הֵם הָיוּ מַנְהִיגִים אֶת הָעָם מִצַּד הַדִּין וְלֹא יָכְלוּ אִם כֵּן לָשֵׂאת אֶת עַם יִשְׂרָאֵל עַל טִרְחוֹתָיו וּלְגַלּוֹת כְּלַפָּיו אֶת אוֹתָהּ סַבְלָנוּת וְאוֹתָם רַחֲמִים שֶׁגִּלּוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן.

וְעַל דֶּרֶךְ זֶה אֶפְשָׁר לְהָבִין מָה שֶׁאָמְרוּ זֶה לָזֶה: "עוֹד יָמוּתוּ שְׁנֵי זְקֵנִים אֵלּוּ, וַאֲנַחְנוּ נוֹהֲגִים בִּשְׂרָרָה עַל הַצִּבּוּר תַּחְתֵּיהֶם". אֵין הַכַּוָּנָה שֶׁיִּחֲלוּ לְמוֹתָם שֶׁל אֲבִיהֶם וְדוֹדָם עַל מְנָת לָרֶשֶׁת אֶת מְקוֹמָם, אֶלָּא דִּבְּרוּ עַל כָּךְ שֶׁבַּיּוֹם שֶׁהֵם יַנְהִיגוּ אֶת הָעָם, הֵם יִנָּהֲגוּ בִּשְׂרָרָה, כְּלוֹמַר יַעֲמִידוּ אֶת הָעָם בַּמָּקוֹם. מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן "זְקֵנִים" הֵם, כְּלוֹמַר רַחְמָנִים וְרַכִּים מִדֵּי כְּלַפֵּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. הָעָם הַזֶּה הוּא קְשֵׁה עֹרֶף חוֹטֵא וּמִתְלוֹנֵן, פּוֹגֵם וּמַאֲשִׁים אֲחֵרִים, וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן רַק מִתְפַּלְּלִים עֲלֵיהֶם וּמְבַקְּשִׁים מֵה' שֶׁיְּרַחֵם עֲלֵיהֶם וְאַף מִתְבַּטְּלִים בִּפְנֵיהֶם וְאוֹמְרִים לָהֶם: "וְנַחְנוּ מָה כִּי תַלִּינוּ עָלֵינוּ", כְּלוֹמַר: "אָנוּ אֶפֶס לְעֻמָּתְכֶם, אָז מַדּוּעַ אַתֶּם בָּאִים לְהִתְלוֹנֵן אֶצְלֵנוּ? אֲנַחְנוּ כְּלוּם"! מֶלֶךְ וְכֹהֵן גָּדוֹל מִתְבַּטְּלִים בִּפְנֵי עַם קְשֵׁה עֹרֶף בַּכְיָין וְעַצְלָן! חֲצוּפִים הָעָם הַזֶּה! כְּשֶׁאֲנַחְנוּ נַעֲמֹד בִּמְקוֹם מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, אֲנַחְנוּ כְּבָר נַעֲמִיד אוֹתָם בַּמָּקוֹם וְנִנְהֹג בָּהֶם בַּיָּד הַתַּקִּיפָה שֶׁהֵם זְקוּקִים לָהּ כָּל כָּךְ!

מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן הָיוּ "זְקֵנִים", כְּלוֹמַר חֲכָמִים, וְיָדְעוּ כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַנְהִיג אֶת הָעָם בְּמִדַּת הַדִּין. אַךְ בִּגְלַל שֶׁלְּנָדָב וַאֲבִיהוּא לֹא הָיוּ יְלָדִים מִשֶּׁלָּהֶם לֹא יָכְלוּ לְהִתְחַבֵּר מַסְפִּיק אֶל צַעַר הַזּוּלַת. זֶה הַחִסָּרוֹן שֶׁהָיָה לְבָנָיו שֶׁל אַהֲרֹן שֶׁלֹּא נָשְׂאוּ נָשִׁים.

רִבִּי נָתָן מִבְּרֶסְלַב מַסְבִּיר כִּי הַמָּקוֹר שֶׁל הָאִשָּׁה הוּא מִצַּד הַדִּין הַקָּשֶׁה שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הָעַצְבוּת, וְלָכֵן עַל יְדֵי שֶׁאָדָם נוֹשֵׂא אִשָּׁה הוּא מְקַבֵּל מִשִּׁימָה חֲשׁוּבָה לְתַקֵּן אֶת הָעַצְבוּת וְהַדִּינִים וּלְהַמְתִּיקָם עַל יְדֵי שֶׁהוּא מְשַׂמֵּחַ אֶת אִשְׁתּוֹ. וְזוֹ הַסִּבָּה שֶׁהַתּוֹרָה צִוְּתָה עַל הָאָדָם לְשַׂמֵּחַ אֶת אִשְׁתּוֹ כַּכָּתוּב: "וְשִׂמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ

אֲשֶׁר לָקַח", וַחֲז"ל אָמְרוּ לָנוּ: "כָּל אָדָם שֶׁאֵין לוֹ אִשָּׁה שָׁרוּי בְּלֹא שִׂמְחָה". וְעִקָּר מִצְוַת הַזִּוּוּג לַהֲפֹךְ הַיָּגוֹן וְהָאֲנָחָה לְשִׂמְחָה שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה.

וּמוֹסִיף וּמַסְבִּיר כִּי זוֹ הָיְתָה טָעוּתָם שֶׁל נָדָב וַאֲבִיהוּא:

"נָדָב וַאֲבִיהוּא שֶׁנִּכְנְסוּ לְהַקְטִיר קְטֹרֶת וְלֹא נָשְׂאוּ אִשָּׁה, עַל כֵּן נֶעֱנְשׁוּ בְּמִיתָה, כִּי הַבְּרוּר וְהַיִּחוּד הֲנַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַקְּטֹרֶת הַמְשַׁמַּחַת לֵב, הוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁמְּהַפְּכִין הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲתֻנָּה, בְּחִינַת זִוּוּג וּקְרֻבָה, כְּדֵי לְבָרֵר וְלַהֲפֹךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה הַנֶּאֱחָז בָּאִשָּׁה לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נָדָב וַאֲבִיהוּא שֶׁפָּגְמוּ בָּזֶה כִּי לֹא רָצוּ לְיִשָּׂא אִשָּׁה, כִּי הָיוּ אֲנָשִׁים גְּדוֹלִים צַדִּיקִים נוֹרָאִים וּקְדוֹשִׁים מְאֹד, וְהָיוּ רוֹצִים לִהְיוֹת דְּבֵקִים בַּה' יִתְבָּרַךְ בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד תָּמִיד, וְלֹא רָצוּ לְצֵאת לַחוּץ לְפִי שָׁעָה אֶל הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְהַכְנִיסוֹ לְתוֹךְ הַשִּׂמְחָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמִּצְוָה לִישָּׂא אִשָּׁה כַּנַּ"ל, כִּי לֹא רָצוּ לְהוֹרִיד עַצְמָם לְשָׁם לְהַפּוֹךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, אֲבָל פָּגְמוּ בָּזֶה, כִּי אֵין שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה וְהַשִּׂמְחָה כִּי אִם עַל יְדֵי זֶה דַּוְקָא, כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נֶעֱנְשׁוּ עַל יְדֵי הַקְּטֹרֶת, כִּי עֲלִיַּת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הַקְּטֹרֶת אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם מִי שֶׁהוּא נָשׂוּי, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַעֲלוֹת הַקְּדֻשָּׁה מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, וּלְבָרֵר הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִצְוַת נִשּׂוּאִין, בְּחִינַת קְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב וְכַנַּ"ל".

כְּלוֹמַר נָדָב וַאֲבִיהוּא לֹא נָשְׂאוּ נָשִׁים כִּי חָשְׁשׁוּ שֶׁהַדָּבָר הַזֶּה יַפְרִיעַ לָהֶם לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ מִתּוֹךְ שִׂמְחָה מַתְמֶדֶת, כִּי עַל יְדֵי חַיֵּי מִשְׁפָּחָה נִכְנֶסֶת עֲצָבוּת שֶׁצְּרִיכִים לַעֲמֹל כְּדֵי לְסַלְּקָהּ וּלְהַכְנִיס שִׂמְחָה בִּמְקוֹמָהּ וְאִלּוּ כָּעֵת הֵם כְּבָר נִמְצָאִים בְּשִׂמְחָה, אָז בִּשְׁבִיל מָה "לְהַכְנִיס רֹאשׁ בָּרִיא לְמִטָּה חוֹלָה"? אַךְ הָאֱמֶת הִיא כִּי דַּוְקָא הֲפִיכַת הַיָּגוֹן וְהָאֲנָחָה לְשִׂמְחָה הִיא הַדֶּרֶךְ לְהַגִּיעַ לְשִׂמְחָה שְׁלֵמָה וַאֲמִתִּית הַנִּחוּצָה לָאָדָם בַּעֲבוֹדַת ה', וּבִבְרִיחָתָם מֵעֲמַל זֶה הֵם לֹא יָכְלוּ לַעֲבֹד אֶת ה' כְּפִי הַנִּצְרָךְ מֵהֶם וְזוֹ הָאֵשׁ הַזָּרָה שֶׁהִכְנִיסוּ לַעֲבוֹדָתָם.

גַּם הַהֶסְבֵּר שֶׁהָיוּ שְׁתוּיֵי יַיִן אֵינוֹ שֶׁהִשְׁתַּכְּרוּ וְזָלְזְלוּ בַּמִּצְוֹות, חַס וְשָׁלוֹם. יַיִן הוּא רֶמֶז לְסוֹדוֹת הַתּוֹרָה, כִּי תּוֹרַת הַסּוֹד נִלְמֶדֶת מֵרַב לְתַלְמִיד דַּוְקָא כְּשֶׁדַּעְתּוֹ רְחָבָה וְכֵיוָן שֶׁיַּיִן מַרְחִיב דַּעְתּוֹ שֶׁל אָדָם, יָכְלוּ אוֹתָם תַּלְמִידִים לְהָבִין דְּבָרִים נִשְׂגָּבִים וּגְבוֹהִים מְאֹד. וְלָכֵן אֶפְשָׁר לוֹמַר עַל נָדָב וַאֲבִיהוּא שֶׁנִּכְנְסוּ לַעֲבֹד "שְׁתוּיֵי יַיִן", כְּלוֹמַר פְּרוּשִׁים מֵעִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וְנָעִים בָּעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים. הֵם הֵבִינוּ שֶׁכְּדֵי לְהִשָּׁאֵר בִּקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה כָּזוֹ הֵם לֹא יְכוֹלִים לְהַקְשִׁיב לְדִבּוּרֵי הָאִשָּׁה הָאֲרֻכִּים וּלְהַחְלִיף חִתּוּלִים לַיֶּלֶד, וְלָכֵן לֹא נָשְׂאוּ אִשָּׁה.

אֲבָל אִשָּׁה וִילָדִים הֵם שֶׁמְּפַתְּחִים אֵצֶל אָדָם חֻמְלָה וְרַחֲמִים, וְלָכֵן שׁוֹפְטֵי הַסַּנְהֶדְרִין שֶׁדָּנוּ בְּדִינֵי נְפָשׁוֹת הָיוּ חַיָּבִים לָשֵׂאת אִשָּׁה, וְגַם הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁמְּכַפֵּר עַל כָּל הָעָם בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים חַיָּב לִהְיוֹת נָשׂוּי!

מַדּוּעַ יֵשׁ חֲשִׁיבוּת כֹּה גְּדוֹלָה לָשֵׂאת אִשָּׁה? כִּי כַּאֲשֶׁר אָנוּ מְבַקְּשִׁים לְהַכְרִיעַ בְּדִינֵי נְפָשׁוֹת, לְהַנְהִיג אֶת הָעָם וּלְהוֹבִיל אוֹתוֹ לִגְבָהִים רוּחָנִיִּים וּלְסַיֵּעַ לָהֶם לְכַפֵּר עַל עֲוֹנוֹתֵיהֶם, יֵשׁ צֹרֶךְ לָרֶדֶת מַטָּה אֶל הַתַּחְתּוֹנִים כְּדֵי לְהַעֲלוֹתָם לְמַעְלָה. יֵשׁ לָרֶדֶת אֶל הַיָּגוֹן וְהָאֲנָחָה וּלְהָפְכָם לְשִׂמְחָה. אִי אֶפְשָׁר לְהוֹבִיל אֶת הָעָם מִצַּד מִדַּת הַדִּין, לִנְהֹג בָּהֶם בִּשְׁרָרָה, כְּפִי שֶׁהֵם חָשְׁבוּ לַעֲשׂוֹת.

וְלָכֵן נָעֲנְשׁוּ דַּוְקָא בְּמַעֲשֵׂה הַקְּטֹרֶת, כִּיּוּן שֶׁבַּקְּטֹרֶת הָיוּ 11 סַמְמָנִים לִיצוֹר אֶת רֵיחַ הַקְּטֹרֶת שֶׁהָיָה נִיחוֹחַ לַה', וּבְעוֹד 10 מִתּוֹכָם הָיוּ עִשְׂבֵי בְּשָׂמִים, הַמַּרְכִּיב הָ-11 הָיָה הַחֶלְבְּנָה שֶׁרֵיחוֹ הָיָה רָע, וְאֵין מַעֲשֵׂה הַקְּטֹרֶת שָׁלֵם בִּלְעָדָיו. וְלֹא רַק זֹאת, אֶלָּא שֶׁהוּא הָיָה גּוֹרֵם לְסַמְמָן הַנִּקְרָא "כִּפַּת הַיַּרְדֵּן" לְהוֹצִיא אֶת הָרֵיחַ הַטּוֹב הַטָּמוּן בּוֹ, כְּלוֹמַר שֶׁבִּזְכוּת הַחֶלְבְּנָה שֶׁרֵיחָהּ רָע גַּם כִּפַּת הַיַּרְדֵּן הִצְלִיחָה לְתִרֹּם לְרֵיחַ הַנִּיחוֹחַ שֶׁל הַקְּטֹרֶת. לֹא רַק שֶׁצֵּרְפָנוּ אֶת "הָרָשָׁע" וְרֵיחוֹ הָרָע נֶעְלָם בַּחֲבוּרָה, אֶלָּא הוּא גַּם "הוֹצִיא אֶת הַטּוֹב" מֵאֲחֵרִים. וְזוֹ הַחָכְמָה שֶׁצְּרִיכָה לִהְיוֹת לִגְדוֹלֵי וּמַנְהִיגֵי הַדּוֹר, הַיְכֹלֶת לָרֶדֶת לְמַטָּה וּלְהַעֲלוֹת מִשָּׁם אֶת הָאֲחֵרִים לְמַעְלָה.

אֲבָל כַּאֲשֶׁר מְבַקְּשִׁים לִשְׁלוֹט מִמִּדַּת הַדִּין הֲרֵי זוֹ אֵשׁ זָרָה. תּוֹרָה שֶׁלֹּא מִעֹרָב בָּהּ חֶסֶד הִיא אֵשׁ שׁוֹרֶפֶת עֲבוּר כָּל הָרְחוֹקִים שֶׁיְּכוֹלִים לְהִתְקָרֵב אֶל הַתּוֹרָה וּמִמִּדַּת הַדִּין תַּרְחִיק אוֹתָם. אָדָם לֹא אוֹהֵב לִשְׁמֹעַ שֶׁהוּא רָשָׁע, בּוֹגֵד, כּוֹפֵר וְאֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. אֶת זֶה הוּא מַרְגִּישׁ בְּחַיֵּי הַיּוֹם יוֹם הָרֵיקִים שֶׁלּוֹ מִבְּלִי שֶׁהַתּוֹרָה

תֹּאמַר לוֹ זֹאת, הוּא רוֹצֶה לִרְאוֹת כֵּיצַד הַתּוֹרָה מַצִּיעָה לְמַלֵּא לוֹ אֶת הֵרִיק הַזֶּה. אִי אֶפְשָׁר לְקָרֵב לְלֹא חֶסֶד, שֶׁהֲרֵי עַל הַתּוֹרָה נֶאֱמַר: "דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם".

מַנְהִיג אֲמִתִּי הוּא זֶה שֶׁמְּסֻגָּל לְהָבִין וּלְהִתְחַבֵּר לְכָל אָדָם, לְהַרְגִּישׁ אֶת כְּאֵבוֹ וְאֶת נְקוּדַּת מַבָּטוֹ, לָדַעַת לִמְצוֹא אֶת הַנְּקֻדָּה הַמַּפְעִילָה אוֹתוֹ וְדַרְכָּהּ לְהוֹבִיל אוֹתוֹ אֶל הַדֶּרֶךְ הַנְּכוֹנָה וּלְהוֹצִיא אוֹתוֹ מֵהַבִּצָּה הַסְּרוּחָה וְהַטּוֹבְעָנִית בָּהּ הוּא שָׁרוּי וְהוֹלֵךְ לְאִבּוּד. יֵשׁ צֹרֶךְ לְהִזְדַּהוֹת עִם הָאָדָם הַשֵּׁנִי בְּעֵת שֶׁמְּבַקְּשִׁים לְקָרְבוֹ, וְכַאֲשֶׁר עוֹסְקִים עִם אֲנָשִׁים כָּאֵלֶּה, צָרִיךְ לְהַחֲזִיק בִּקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה וּבְשִׂמְחָה שְׁלֵמָה עַל מְנָת לֹא לְהִטָּמֵא בְּעַצְמָם בְּמַהֲלַךְ תַּהֲלִיךְ קֵרוּב וְחִזּוּק הָעָם. אֲבָל מֵאַחַר וּבָנָיו שֶׁל אַהֲרֹן לֹא נָשְׂאוּ נָשִׁים, וְלֹא עָבְרוּ אֶת הַתַּהֲלִיךְ שֶׁל הִתְחַבְּרוּת לְיָגוֹן וַאֲנָחָה כְּדֵי לְהוֹפְכוֹ מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה, הָיְתָה חֲסֵרָה לָהֶם הַתְּכוּנָה הַנִּחוּצָה הַזּוֹ לְהִתְחַבֵּר לְעָם שֶׁנִּמְצָא בְּדַרְגָּה נְמוּכָה מֵהֶם וּלְטַהֲרוֹ וּלְרוֹמְמוֹ.

אֶלָּא אַהֲרֹן הַכֹּהֵן שֶׁכֵּן הָיָה נָשׂוּי וְהִגִּיעַ בַּעֲבוֹדָתוֹ לְדַרְגָּה שֶׁל אֵמוּנָה שְׁלֵמָה וְשִׂמְחָה שְׁלֵמָה, שֶׁיָּכוֹל לַהֲפֹךְ יָגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה וְשָׂשׂוֹן, וְהָיָה יָכוֹל לָרֶדֶת אֶל הָאֲנָשִׁים הַנִּמּוֹכִים בְּיוֹתֵר וּלְהַחְזִירָם בִּתְשׁוּבָה בְּחֶסֶד וּבְמִתְיקוּת, הֲרֵי יֵשׁ לוֹ חִבּוּר מְיֻחָד וְעָמֹק עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. בְּחִבּוּר כָּזֶה כַּאֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ לֹא לְהִתְעַצֵּב וּלְהִתְאַבֵּל עַל בָּנָיו, הוּא מְקַבֵּל הַדִּין בְּהַכְנָעָה וּשְׁלֵמוּת וּבֶאֱמֶת לֹא עָצַב בְּלִבּוֹ, וְהָרְאָיָה שֶׁהַשְׁכִּינָה שׁוֹרָה עַל יָדָיו וְהוּא יָכוֹל לְבָרֵךְ אֶת הָעָם כֻּלּוֹ! בַּיּוֹם בּוֹ מֵתוּ בָּנָיו עַל פָּנָיו! זוֹ הָאֵשׁ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁה' חָפֵץ בָּהּ מִמַּנְהִיגֵי עַמּוֹ.

מְסֻפָּר עַל יְהוּדִי רָחוֹק מִתּוֹרָה וּמִצְווֹת הַמִּתְגּוֹרֵר בְּחֵיפָה, וְהִנֵּה הוּא הִגִּיעַ אֶל הַכֹּתֶל בִּירוּשָׁלַיִם, הִפְשִׁיל אֶת שַׁרְווּל יָד שְׂמֹאל וְצָעַק בְּקוֹל כִּי הוּא הִגִּיעַ הַיּוֹם לִירוּשָׁלַיִם עַל מְנָת שֶׁלֹּא לְהָנִיחַ תְּפִלִּין! מִיָּד הִתְגּוֹדְדוּ סְבִיבוֹ אֲנָשִׁים טוֹבִים הָעוֹסְקִים בְּקֶרוּב לְתוֹרָה וּמִצְווֹת וְנִסּוּ לְשַׁכְנְעוֹ וּלְשַׁדְּלוֹ לְהָנִיחַ תְּפִלִּין, וְהוּא בְּשֶׁלּוֹ מַכְרִיז כִּי לֹא יַצְלִיחוּ וְהוּא הִגִּיעַ הַיּוֹם עַל מְנָת שֶׁלֹּא לְהָנִיחַ!

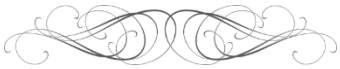
לְפֶתַע נִגַּשׁ אֵלָיו רַב זָקֵן וְחָכָם, חִיֵּךְ אֵלָיו בִּנְעִימוּת וְשָׁאַל: "אִם אַתָּה מַצְהִיר כִּי אַתָּה לֹא מַאֲמִין בְּמִצְוַת תְּפִלִּין, וְכִי מְדֻבָּר בִּשְׁטוּת וַהֲבָלִים חַס וְשָׁלוֹם, וְכִי מִצְוָה זוֹ לֹא קְשׁוּרָה אֵלֶיךָ וְאֶל צוּרַת חַיֶּיךָ וְלֹא מְעַנְיֶנֶת אוֹתְךָ כְּלָל, מַדּוּעַ הִטְרַחְתָּ

אֶת עַצְמְךָ לָבוֹא מֵחֵיפָה לִירוּשָׁלַיִם? הַאִם עֲבוּר דָּבָר שָׁאַתָּה לֹא מַאֲמִין בּוֹ וְלֹא מִתְכַּוֵּן לַעֲשׂוֹתוֹ? אִם בֶּאֱמֶת אֵין מִצְוָה זוֹ נוֹגַעַת לְךָ, הָיִיתָ נִשְׁאַר בַּבַּיִת, וּמִשָּׁם צוֹחֵק בְּלִבְּךָ עַל כָּל מִי שֶׁעוֹשֶׂה מִצְוָה זוֹ. מָה בָּעַר בְּנַפְשְׁךָ לְהַגִּיעַ עַד לְכָאן, לְהַפְשִׁיל שַׁרְווּלְךָ וְלִצְעֹק בְּרַבִּים כִּי אֵינְךָ מִתְכַּוֵּן לְהָנִיחַ תְּפִלִּין? וְהַתְּשׁוּבָה הִיא: הַנְּשָׁמָה שֶׁלְּךָ כֵּן רוֹצָה בַּמִּצְוָה! אָז הִיא הֵבִיאָה אוֹתְךָ לְכָאן כִּי הִיא רוֹצָה לְהָנִיחַ תְּפִלִּין! אַחֶרֶת הָיִיתָ עֲדַיִן יוֹשֵׁב בְּבֵיתְךָ בָּרְגָעִים אֵלֶּה וְלֹא עוֹמֵד כָּאן מוּל כָּל הָאֲנָשִׁים הַטּוֹבִים הָאֵלֶּה שֶׁמַּצִּיעִים לְךָ אֶת הַתְּפִלִּין שֶׁלָּהֶם לְהָנִיחָם".

הַבָּחוּר הִפְנִים אֶת דִּבְרֵי הָרַב, וְאָז כְּשֶׁעֵינָיו דּוֹמְעוֹת הוּא פָּנָה אֶל אֶחָד הַיְּהוּדִים הַטּוֹבִים שֶׁנִּגְּשׁוּ אֵלָיו עִם הַתְּפִלִּין שֶׁלָּהֶם וּבִקֵּשׁ שֶׁיְּסַיֵּעַ לוֹ לְהָנִיחָם! אוֹתוֹ בָּחוּר שֶׁעַד לִפְנֵי כַּמָּה דַּקּוֹת חָשְׁבוּ רַבִּים שֶׁהוּא רָשָׁע לְהַכְעִיס שֶׁבָּא לְהַתְרִיס כְּנֶגֶד הַקְּדֻשָּׁה, הִתְגַּלָּה כִּיהוּדִי טוֹב אַךְ מְבֻלְבָּל שֶׁהָיָה צָרִיךְ אֶת חַסְדֵי ה׳ לִרְאוֹת אֶת הָאוֹר.

עַל יְדֵי שֶׁאָנוּ דּוֹאֲגִים לְהָאִיר אֶחָד לַשֵּׁנִי לְרַחֵם לִדְאֹג וְלֶאֱהֹב זֶה אֶת זֶה, אָז אָנוּ הוֹפְכִים לִהְיוֹת רְאוּיִם לַגְּאֻלָּה שְׁלֵמָה. זוֹ הָאֵשׁ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה שֶׁנַּקְרִיב לְפָנָיו.

תזריע

פָּרָשַׁת "תַּזְרִיעַ" דָּנָה בְּדִינֵי טֻמְאָה שֶׁל יוֹלֶדֶת מְצֹרָע וְזָב. דִּינֵי הַצָּרַעַת מְחַבְּרִים אֶת הַפָּרָשָׁה לְפָרָשַׁת "מְצֹרָע" שֶׁאַחֲרֶיהָ, שָׁם מְפֹרָטִים דִּינֵי נִגְעֵי בָּתִּים בְּגָדִים וְהָאָדָם עַצְמוֹ.

לְכָל סוּג שֶׁל נֶגַע יֵשׁ כְּלָלִים כֵּיצַד מְטַמְּאִים אֶת הַנֶּגַע וְכֵיצַד נְטְהָרִים מִמֶּנּוּ. לְאַחַר שֶׁמְּסַיְּמִים לָדוּן בְּדִינֵי הַנְּגָעִים וְהַצָּרַעַת, מְטַפְּלִים בְּדִינֵי הַזָּבִים וְהַזָּבוֹת שֶׁהִיא טֻמְאָה אַחֶרֶת בְּגוּפוֹ שֶׁל אָדָם, וּבְכָךְ הַתּוֹרָה מְרַכֶּזֶת בְּפָרָשׁוֹת אֵלּוּ אֶת רוֹב דִּינֵי טֻמְאַת הַגּוּף.

הַפָּרָשׁוֹת נִקְרָאוֹת בְּסְמִיכוּת לְרֹאשׁ חֹדֶשׁ נִיסָן, וְלֹא בִּכְדִי. כְּדֵי לְהָבִין אֶת הַקֶּשֶׁר בֵּין חֹדֶשׁ נִיסָן לְדִינֵי טָהֳרָה וְטֻמְאָה, יֵשׁ תְּחִלָּה לְהִתְבּוֹנֵן בְּפָרָשׁוֹת אֵלּוּ.

שְׁאֵלָה הָעוֹלָה הִיא מַדּוּעַ שְׁתֵּי הַפָּרָשׁוֹת שֶׁמְּרַכְּזוֹת בְּתוֹכָן דִּינֵי טֻמְאָה וְטָהֳרָה נִפְתָּחוֹת דַּוְקָא בְּדִינֵי טֻמְאַת הַיּוֹלֶדֶת שֶׁטֻּמְאָתָהּ הִיא כְּאִשָּׁה נִדָּה וְדִינֵי טָהֳרָתָהּ, וְשָׁם מְזֻכֶּרֶת מִצְוַת בְּרִית הַמִּילָה לְבֵן זָכָר. כֵּיצַד הִשְׁתַּרְבְּבָה מִצְוָה כֹּה קְדוֹשָׁה וַחֲשׁוּבָה לְתוֹךְ הָרְשִׁימָה הָאֲרֻכָּה שֶׁל טֻמְאוֹת הַגּוּף הַחֲמוּרוֹת? מָה הַקֶּשֶׁר בֵּין בְּרִית הַמִּילָה לְטֻמְאוֹת הַמְּזֻכָּרוֹת בַּפָּרָשָׁה?

הָבָה נְעַיֵּן בְּמִצְוַת הַבְּרִית עַצְמָהּ. מְדֻבָּר בְּתַהֲלִיךְ בּוֹ מְקַדְּשִׁים אֶת הַיֶּלֶד הַיְהוּדִי הַנִּכְנָס בִּבְרִיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ עַל יְדֵי שֶׁמְּסִירִים מִמֶּנּוּ אֶת הָעָרְלָה, שֶׁהִיא סֶמֶל לַטֻּמְאָה הַדְּבוּקָה בִּבְשָׂרוֹ. וְיֵשׁ לִשְׁאוֹל, הֲרֵי הָעָרְלָה הִיא טֻמְאָה כֹּה חֲמוּרָה שֶׁיֵּשׁ לְהָסִיר אוֹתָהּ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי לְלֵידָה וְלֹא לְהִתְמַהְמֵהַּ (אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ אֹנֶס), עַד שֶׁאֲפִילוּ אִם יוֹם הַשְּׁמִינִי לַלֵּידָה חַל בְּיוֹם כִּפּוּרִים שֶׁחָל בְּשַׁבָּת, הַבְּרִית דּוֹחָה

אֶת קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת וְיוֹם כִּפּוּר וּמָלִים אוֹתוֹ, אִם כָּךְ מַדּוּעַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת הַבֵּן עִם עָרְלָה זוֹ לְכַתְּחִלָּה? מַדּוּעַ אֵינוֹ נוֹלָד מָהוּל?

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֶחְלִיט לִבְרֹא אֶת הָאָדָם בְּחֹסֶר שְׁלֵמוּת, וּלְהַשְׁאִיר לוֹ מָקוֹם לִשְׁאֹף לְהַגִּיעַ לִשְׁלֵמוּת זוֹ וּלְהַשִּׂיגָהּ מִתּוֹךְ מָקוֹם שֶׁל חֹסֶר, וְלָכֵן הוּא נוֹלָד עִם טֻמְאָה חֲמוּרָה שֶׁל עָרְלָה עָלָיו, וְהוּא חַיָּב לְהִשָּׁאֵר עִמָּהּ 8 יָמִים וְלֹא לָמוּל לִפְנֵי כֵן. מַדּוּעַ דַּוְקָא 8 יָמִים? יֵשׁ מַסְבִּירִים כִּי אִם הוּא מַמְתִּין 8 יָמִים מִיּוֹם לֵידָתוֹ, אָז לֹא מְשַׁנֶּה בְּאֵיזֶה יוֹם בַּשָּׁבוּעַ הוּא נוֹלָד, חַיֶּבֶת לַעֲבוֹר עָלָיו לְפָחוֹת שַׁבָּת אַחַת שֶׁזְּכוּתָהּ מְגִנָּה עָלָיו. וְאֶפְשָׁר לִרְמֹז בְּכָךְ לַבְּרִית שֶׁהִיא מַעֲבַר מִמַּצַּב שֶׁל "חוֹל" לְמַצָּב שֶׁל "קֹדֶשׁ", וְלָכֵן נִקְרֵאת "בְּרִית קֹדֶשׁ".

תִּינוֹק הוּא סֵמֶל לְהִתְחַדְּשׁוּת כִּי הַכֹּל חָדָשׁ עֲבוּרוֹ, וְכָל דָּבָר שֶׁהוּא מַכִּיר הוּא שָׁמֵחַ בּוֹ וּמִתְעַנְיֵן בּוֹ וְלֹא מְשַׁנֶּה לוֹ מָה קָרָה לוֹ רֶגַע לִפְנֵי, הוּא מִתְרַגֵּשׁ בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ. וְלָכֵן אֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁהוּא נוֹלָד דַּוְקָא עִם עָרְלָה שֶׁהִיא טֻמְאָה מְאֹד וְנִפְטָר מִמֶּנָּה, כְּדֵי לִרְמֹז לָנוּ כִּי גַּם אִם אָנוּ שְׁקוּעִים בְּטֻמְאָה וּבְחֹסֶר שְׁלֵמוּת, אָסוּר לָנוּ לְהִתְפַּקַע בַּמָּקוֹם אֶלָּא לְחַפֵּשׂ לְהִתְחַדֵּשׁ.

הַתּוֹרָה עוֹבֶרֶת מִיָּד מֵעִנְיַן טֻמְאַת הַלֵּידָה וּמִצְוַת הַבְּרִית לְדִינֵי נְגָעִים. נִגְעֵי הַצָּרַעַת בָּאִים לָאָדָם מִכַּמָּה סִבּוֹת, אַךְ הַגְּדוֹלָה מִכֻּלָּן הִיא עֲבֵרָה שֶׁל לָשׁוֹן הָרַע וּרְכִילוּת. אָדָם שֶׁרוֹאֶה נֶגַע כָּזֶה עַל קִירוֹת בֵּיתוֹ, עַל בְּגָדָיו אוֹ אֲפִילוּ עַל גּוּפוֹ מַמָּשׁ אֵינוֹ הוֹפֵךְ מִיָּד לְטָמֵא, אֶלָּא הוּא צָרִיךְ לָלֶכֶת לְכֹהֵן שֶׁיְּבַדֵּק אֶת הַנֶּגַע וְיַכְרִיז בְּפִיו "טָמֵא" אוֹ "טָהוֹר". עַד שֶׁהַכֹּהֵן לֹא יוֹצִיא מִפִּיו אֶת הַמִּלָּה "טָמֵא", אֵין הַנֶּגַע מְטַמֵּא.

הַגְּמָרָא מְגַלָּה לָנוּ כִּי אָדָם כֵּן רוֹאֶה אֶת נִגְעֵי עַצְמוֹ הוּא רַק לֹא יוֹדֵעַ זֹאת. כַּאֲשֶׁר רוֹאֶה "נְגָעִים" אֵצֶל אֲחֵרִים אֵלֶּה בְּעֶצֶם נִגְעֵי עַצְמוֹ, כְּלוֹמַר כָּל הַפּוֹסֵל בְּמוּמוֹ פּוֹסֵל. אִם הוּא מֵאַבְחֵן בַּאֲנָשִׁים אֲחֵרִים תְּכוּנוֹת רָעוֹת שׁוֹנוֹת, עָלָיו לְחַפֵּשׂ בְּתוֹךְ עַצְמוֹ אִם אֵין לוֹ אֶת הַתְּכוּנוֹת הַנַּ"ל וְלָכֵן לִבּוֹ נוֹטֶה לִרְאוֹת אוֹתָן אֵצֶל הַסְּבִיבָה. אִם כָּל הָעוֹלָם נִרְאֶה לִי פִּתְאוֹם עַצְבָנִי מִדַּי אוֹ עָצוּב מִדַּי, אוּלַי זֶה נִרְאֶה לִי כָּךְ כִּי אֲנִי עַצְבָנִי וְעָצוּב.

כֵּיוָן שֶׁאָדָם לֹא רוֹאֶה אֶת נִגְעֵי עַצְמוֹ עַל עַצְמוֹ אֶלָּא עַל אֲחֵרִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רִחֵם עָלָיו וְנָתַן לוֹ נֶגַע צָרָעַת. בָּרֵגַע שֶׁרָאָה עַל הַגּוּף שֶׁלּוֹ אֶת הַנֶּגַע, הוּא הָיָה חַיָּב לְחַפֵּשׂ מָה הַבְּעָיָה בּוֹ עַצְמוֹ. הוּא כְּבָר לֹא יָכוֹל לְהַאֲשִׁים מִישֶׁהוּ אַחֵר.

נִמְצָא שֶׁהַצָּרַעַת הָיְתָה זְכוּת גְּדוֹלָה לָאָדָם וְאִפְשָׁרָה לוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה אֲמִתִּית וּלְתַקֵּן אֶת מִדּוֹתָיו, וְגַם הָעֲבֵרָה שֶׁהִיא עָבְרָה בֶּרֶגַע שֶׁהִשְׂלִים אֶת תְּשׁוּבָתוֹ הָיְתָה זוֹ מַתָּנָה מִן ה', כִּי כָּךְ הַיֵּצֶר לֹא יָכוֹל הָיָה לַשֶּׁקֶר לוֹ שֶׁהוּא בְּסֵדֶר וְאֵין מָה לְתַקֵּן, שֶׁהֲרֵי גּוּפוֹ שֶׁלּוֹ אוֹמֵר לוֹ אִם סִיֵּם אֶת עֲבוֹדָתוֹ בִּנְקֻדָּה זוֹ אוֹ לֹא.

אֲבָל מַדּוּעַ הַמְּצֹרָע צָרִיךְ לְגַלַּח אֶת כָּל שְׂעָרוֹ כְּחֵלֶק מִתַּהֲלִיךְ הַהִטָּהֲרוּת? הוּא עָשָׂה תְּשׁוּבָה שֶׁהִתְקַבְּלָה וְלִכְאוֹרָה הוּא לֹא צָרִיךְ לַעֲבֹר עוֹד תַּהֲלִיךְ שֶׁיָּכוֹל לְהִתְבַּיֵּשׁ מִמֶּנּוּ, שֶׁהֲרֵי נִגְמָר הָעֹנֶשׁ וְהוּא נִטְהָר. יֵשׁ לוֹ שֵׂעָר פָּרוּעַ? שֶׁיִּסְתַּפֵּר, אֲבָל לָמָּה לַעֲשׂוֹת קָרַחַת? מָה הַקֶּשֶׁר בֵּין שְׂעָרוֹ לְטָהֳרָה שֶׁלּוֹ?

צָרִיךְ לְהָבִין אֶת שֹׁרֶשׁ הָעֲבֵרָה. מַדּוּעַ אֲנָשִׁים רַבִּים עִם אֲחֵרִים, מְקַנְּאִים בָּהֶם וּמִתְחָרִים בָּהֶם, מְדַבְּרִים עֲלֵיהֶם לָשׁוֹן הָרַע וְהוֹצָאַת דִּבָּה וּרְכִילוּת? וְהַתְּשׁוּבָה הִיא שֶׁרֹב הָאֲנָשִׁים חֲשִׁים כִּי הֵם חַיִּים בְּסֶרֶט קוֹלְנוֹעַ בּוֹ הֵם הַגִּבּוֹר הָרָאשִׁי וְכָל שְׁאָר הָעוֹלָם הֵם נִצָּבִים שֶׁאֲמוּרִים לִפְעֹל בְּהֶתְאֵם לַעֲלִילָה הָרָאשִׁית שֶׁלּוֹ.

וְכַאֲשֶׁר זוֹ הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁמּוֹבִילָה אוֹתָם, הֲרֵי כַּאֲשֶׁר הָרָצוֹן הָאִישִׁי שֶׁל שְׁנֵי אֲנָשִׁים כָּאֵלֶּה מִתְנַגֵּשׁ, וְאַף אֶחָד לֹא מוּכָן לְפַנּוֹת אֶת דַּרְכּוֹ לַשֵּׁנִי, שֶׁהֲרֵי הוּא "הַכּוֹכָב" וְהַשֵּׁנִי הוּא רַק "נִצָּב", אָז מַתְחִילָה מִלְחֶמֶת עוֹלָם: הָאִישׁ מוּלִי הוּא רָשָׁע, הוּא מְקַנֵּא בִּי, הוּא רוֹצֶה לְפַגֵּעַ בִּי, הוּא מְתַחֲרֶה בִּי, הוּא עוֹשֶׂה לִי עַיִן הָרַע, הוּא גּוֹנֵב לִי לָקוֹחוֹת בָּעֲבוֹדָה, בִּגְלָלוֹ אֲנִי לֹא מִתְחַתֵּן וְאֵין לִי יְלָדִים, הַכֹּל בִּגְלַל הַשֵּׁנִי.

וְהַדָּבָר מִתְבַּטֵּא בְּעִקָּר בְּעִנְיְנֵי הַפַּרְנָסָה. אָדָם בָּעַל חֲנוּת מְגַלֶּה כִּי מוּלוֹ פָּתְחוּ חֲנוּת אַחֶרֶת הַמּוֹכֶרֶת אֶת אוֹתָם מוּצָרִים, אוֹ אֲפִילוּ חֲנוּת שֶׁל רֶשֶׁת שֶׁיְּכוֹלָה לִמְכּוֹר בַּחֲצִי מְחִיר וְהִנֵּה הֵם "גָּנְבוּ" לוֹ אֶת הַפַּרְנָסָה. וְאִם כֵּן הַכֹּל מָתָר בַּמִּלְחָמָה, לְשַׁקֵּר וּלְהוֹצִיא דִּבָּה וּלְרַכֵּל וּלְהָסִית, לְקַנֵּא וּלְהָדִיחַ וְלִפְגֹּעַ, הֲרֵי "הֵם הִתְחִילוּ".

אֲבָל אַחֲרֵי שֶׁמְּגַלְּחִים לַמְּצֹרָע אֶת שְׂעָרוֹ, הוּא מַבְחִין בְּכָל הַנְּקֻדּוֹת הַקְּטַנּוֹת וְהַחוֹרִים הַמּוֹפִיעִים בְּעוֹרוֹ וְעַל קַרְקַפְתּוֹ, אֵלֶּה הַגּוּמּוֹת מֵהֵן יוֹצְאוֹת הַשְּׂעָרוֹת וְיוֹנְקוֹת אֶת חִיּוּתָן. וְאָז הוּא מַבְחִין כִּי אֵין אֲפִילוּ שְׂתֵּי שְׂעָרוֹת שֶׁיָּנְקוּ מֵאוֹתָהּ גּוּמָּא. אָמְנָם כַּאֲשֶׁר צוֹמֵחַ פֶּרֶא נִרְאֶה שֶׁיֵּשׁ עֲרֻבּוּבְיָה וּמִלְחֶמֶת הִשָּׂרְדוּת בֵּין הַשְּׂעָרוֹת מִי יוֹתֵר חָזָק וְגָדוֹל מִמִּי, מִי יִחְיֶה וּמִי יִנְשׁוֹר, רַק אַחֲרֵי הַתִּגְלַחַת מְגַלֶּה הָאָדָם כִּי בְּכָל הַזְּמַן הַזֶּה לְכָל שְׂעָרָה הָיְתָה "פַּרְנָסָה" מְשֻׁלָּהּ שֶׁאַף אֶחָד לֹא נָגַע בָּהּ.

וְלָכֵן אָמְרוּ חֲזַ"ל אֵין אָדָם נוֹגֵעַ בַּמּוּכָן לַחֲבֵרוֹ כְּמִלֹּא נִימָא, כְּלוֹמַר אֲפִילוּ בְּשַׂעֲרָה, לִרְמֹז לְעִנְיָן זֶה שֶׁלְּכָל שְׂעָרָה יֵשׁ אֶת הַגּוּמָּא שֶׁלָּהּ וְאַף שְׂעָרָה לֹא יְכוֹלָה לְהָדִיחַ אוֹתָהּ וְלָשֶׁבֶת שָׁם בִּמְקוֹמָהּ.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּרַחֲמָיו הַמְּרֻבִּים דָּאַג לְכָל שְׂעָרָה שֶׁיִּהְיֶה לָהּ מְקוֹר יְנִיקָה וְחַיּוּת מִשֶּׁלָּהּ, אָז לְאָדָם שֶׁמַּכִּיל אֶת כָּל הַשְּׂעָרוֹת הַנַּ"ל אֵין מְקוֹר חַיּוּת מִשֶּׁלּוֹ? וְכִי מִישֶׁהוּ אַחֵר כֵּן יָכוֹל לָקַחַת אֶת הַמּוּכָן לוֹ? אִם לְשַׂעֲרוֹת שֶׁל הָאָדָם ה' דּוֹאֵג, לְאָדָם עַצְמוֹ לֹא כָּל שֶׁכֵּן? זוֹ הַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁזּוֹכֶה לָהּ הַמְּצֹרָע הַנִּטְהָר בְּעֵת שֶׁהוּא מְגַלֵּחַ אֶת שְׂעָרוֹ.

פָּרָשׁוֹת הַנְּגָעִים מַתְחִילוֹת דַּוְקָא בְּלֵדַת הַתִּינוֹק וּמִילָתוֹ, לִרְמֹז לָנוּ כִּי כַּאֲשֶׁר הַתִּינוֹק נוֹלָד הוּא לֹא יוֹדֵעַ לַעֲשׂוֹת כְּלוּם וְהוּא צָרִיךְ שֶׁהַסְּבִיבָה תִּדְאַג לוֹ, כָּל חִיּוּתוֹ תְּלוּיָה בַּאֲחֵרִים, וְהוּא יוֹדֵעַ כִּי אֲחֵרִים דּוֹאֲגִים לוֹ, רַק הוּא צָרִיךְ לִקְרֹא לָהֶם וְהֵם יָבוֹאוּ וְיִדְאֲגוּ לוֹ. הוּא לֹא כּוֹעֵס וְלֹא מְקַנֵּא, הוּא לֹא עָצוּב וְלֹא דּוֹאֵג, יֵשׁ לוֹ יְדִיעָה פְּנִימִית כִּי יֵשׁ אַבָּא וְאִמָּא בַּסְּבִיבָה שֶׁיָּבוֹאוּ לַעֲזֹר לוֹ וְלָתֵת לוֹ אֶת צְרָכָיו.

כָּל הַטְּמְאוֹת וְהַנְּגָעִים מַגִּיעִים לְאָדָם כֵּיוָן שֶׁכְּשֶׁהוּא גָּדֵל הוּא שׁוֹכֵחַ אֶת הַמְּצִיאוּת שֶׁלּוֹ כְּתִינוֹק שֶׁאֲחֵרִים דּוֹאֲגִים לוֹ וְלֹא מֵבִין כִּי עַד יוֹמוֹ הָאַחֲרוֹן יֵשׁ לוֹ אַבָּא שֶׁבַּשָּׁמַיִם שֶׁדּוֹאֵג לוֹ וְהוּא רַק צָרִיךְ לִקְרֹא לוֹ. הוּא חוֹשֵׁב שֶׁהוּא דּוֹאֵג לְעַצְמוֹ וְכָאן מַתְחִילוֹת כָּל הַבְּעָיוֹת.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹרֵא אוֹתָנוּ לֹא מֻשְׁלָמִים וְרוֹמֵז לָנוּ כִּי הַדֶּרֶךְ לְהִתְקָרֵב לִשְׁלֵמוּת וּלְהָסִיר אֶת הָעָרְלָה הִיא עַל יְדֵי שֶׁנַּעֲזֵר בְּ"אַבָּא" שֶׁיָּסִיר מֵאִתָּנוּ אֶת

הָעֶרְלָה, שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ כְּתִינוֹק וְשֶׁ"תַּעֲבֹר עָלֵינוּ שַׁבָּת", שֶׁנִּבְקֵשׁ לְהִתְקַדֵּשׁ. וְלָכֵן פָּרָשׁוֹת "תַּזְרִיעַ"-"מְצֹרָע" נִקְרָאוֹת בִּסְמִיכוּת לְרֹאשׁ חֹדֶשׁ נִיסָן, אֲשֶׁר בָּהּ קוֹרֵא הַמַּפְטִיר אֶת "הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם", בּוֹ צִוּוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם לְקַדֵּשׁ אֶת הֶחָדָשִׁים, לִמְנוֹת אֶת חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה מִנִּיסָן וּלְצַיֵּן אֶת חַג הַפֶּסַח. כֵּיוָן שֶׁחֹדֶשׁ נִיסָן הוּא כְּלוֹ בְּסִימָן שֶׁל הִתְחַדְּשׁוּת, לָקוּם וּלְהִטָּהֵר מִמַּצַּב שֶׁל 49 שַׁעֲרֵי טֻמְאָה וּלְהִתְקַדֵּשׁ.

בַּפָּסוּק כָּתוּב: "הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה". מָה הַכַּוָּנָה "רִאשׁוֹן"? הַחוֹזֶה מִלְּבָלִין אָחַז שֶׁחֹדֶשׁ נִיסָן נִקְרָא "רִאשׁוֹן" כִּי בְּ-12 הַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁל חֹדֶשׁ זֶה אֶפְשָׁר לְאָדָם לָדַעַת מָה יִקְרֶה עִמּוֹ כָּל הַשָּׁנָה, שֶׁכֵּן כָּל יוֹם הוּא כְּנֶגֶד חֹדֶשׁ בַּשָּׁנָה.

אִם יָמִים אֵלֶּה מְבַטְּאִים אֶת הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ, הֲרֵי שֶׁאִם אָנוּ מִשְׁתַּדְּלִים לְשַׁפֵּר הִתְנַהֲגוּתֵנוּ וַהֲלִיכוֹתֵינוּ בְּיַמִּים אֵלֶּה אָנוּ יְכוֹלִים לְקַבֵּל סִיָּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא לְכָל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ. 12 הַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁל חֹדֶשׁ נִיסָן הֵם יָמִים בָּהֶם הַיֵּצֶר אוֹהֵב לְהִשְׁתּוֹלֵל כְּכָל שֶׁמִּתְקָרְבִים אֶל חַג הַפֶּסַח, וְכָךְ מַתְחִילִים הַלַּחַץ וְהַמְּרִיבוֹת סָבִיב הַנְּקִיּוֹנוֹת, הַהֲכָנוֹת לַחַג וְאֵצֶל מִי מִתְאָרְחִים. אָדָם שֶׁיּוֹדֵעַ כִּי דַּוְקָא יָמִים אֵלֶּה הֵם קְשׁוּרִים לַשָּׁנָה כֻּלָּהּ, הֲרֵי אִם יִשְׁבֹּר אֶת טִבְעוֹ וְיַחְזִיק בְּשִׂמְחָה וְסַלְחָנוּת וְעַיִן טוֹבָה כָּאן, יִזְכֶּה לְסִיָּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא שֶׁכָּךְ יִהְיֶה אִתּוֹ כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ.

כְּמוֹ שֶׁבָּחָגִים אָנוּ נֶהֱנִים לָשֶׂבֶת בְּשִׂמְחָה וְרֹגַע עִם אֲנָשִׁים שֶׁאָנוּ אוֹהֲבִים, וְאָנוּ שָׂמִים בַּצַּד אֶת כָּל הָרִיבִים וְהַלְּחָצִים שֶׁל הַיּוֹם יוֹם שֶׁלֹּא יָעִיבוּ עַל שִׂמְחַת הֶחָג, הֲרֵי בְּנִיסָן בּוֹ נִצְטַוֵּינוּ לְקַדֵּשׁ אֶת הַחֹדֶשׁ וְעַל פִּיו לִקְבֹּעַ לָנוּ אֶת הַחַגִּים אָנוּ צְרִיכִים לָחוּשׁ בְּכָל יוֹם מַעֲלַת "יוֹם טוֹב קָטָן", בְּכָל יוֹם אָנוּ צְרִיכִים לְהָנִיחַ אֶת כָּל הַשִּׁטּוּיוֹת בַּצַּד וְלֵהָנוֹת מֵהַיּוֹם עַצְמוֹ. כָּל יִשְׂרָאֵל נֶחְשָׁבִים לִטְהוֹרִים בַּחַגִּים, אֲבָל כַּאֲשֶׁר אָדָם עוֹבֵד עַל עַצְמוֹ לְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם, לִהְיוֹת יוֹם טוֹב בְּעַצְמוֹ בְּכָל יוֹם, הֲרֵי הוּא יָכוֹל לִהְיוֹת טָהוֹר כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ.

אָנוּ אֵלֶּה שֶׁבּוֹחֲרִים לְהָנִיחַ אֶת כָּל טְרָדוֹת הַיּוֹם בַּצַּד וְלֵהָנוֹת מֵהַחַג, הַכֹּחַ בְּיָדֵינוּ לָתֵת סֵדֶר עֲדִיפוּיוֹת לְמַה שֶׁקּוֹרֶה לָנוּ בְּמַהֲלַךְ הַיּוֹם, מָה חָשׁוּב יוֹתֵר וּמָה חָשׁוּב פַּחוֹת, כָּךְ אָנוּ צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת כָּל הַשָּׁנָה. כַּאֲשֶׁר יָבוֹא יֵצֶר הָרַע וְיֹאמַר לָנוּ

כִּי פְּלוֹנִי עָשָׂה לָנוּ כָּךְ וְאַלְמוֹנִי אָמַר עָלֵינוּ כָּךְ, נֹאמַר לוֹ: "אֲנִי עָסוּק כָּרֶגַע, דַּבֵּר אִתִּי אַחֲרֵי הַחַגִּים".

כָּל מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְקָרֵב אֶל אָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם יֵשׁ לוֹ דִּין שֶׁל תִּינוֹק שֶׁנּוֹלַד מֻחְדָּשׁ. מָה שֶּׁקִּלְקֵל נֶחְשָׁב לְעָרְלָה - צָרִיךְ לַחְתֹּךְ וְלִהְיוֹת קְדוֹשִׁים. בְּאוֹתוֹ רֶגַע זֶה נִרְאָה כּוֹאֵב, אֵיךְ הוּא יִסְתַּדֵּר בְּלִי כַּדּוּרֶגֶל בְּשַׁבָּת? בְּלִי אִינְטֶר-מֵת פָּרוּץ? בְּלִי לָלֶכֶת לָחוֹף הַמְּעֹרָב אוֹ לִרְקֹד בְּמוֹעֲדוֹנֵי הוֹלֶלוּת? אֶת כָּל זֶה הוּא "מַקְרִיב" עַכְשָׁו, עָרְלָה שֶׁהוּא חוֹתֵךְ בְּכְאֵב רַב וּבִמְסִירוּת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ עַל מְנָת לְהִטָּהֵר.

אַחֲרֵי שֶׁהוּא יִהְיֶה עָמוֹק בְּתוֹךְ עוֹלָם שׁוֹמְרֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת וְיַבִּיט אֲחוֹרָה, כָּל הַדְּבָרִים שֶׁוִּתֵּר עֲלֵיהֶם יֵרָאוּ כַּדָּבָר מָאוּס שֶׁהוּא לֹא הֵבִין אֵיךְ חָפַץ בָּהֶם מִלְּכַתְּחִלָּה.

זֶה הַהֶבְדֵּל בֵּין הָעָרְלָה כְּשֶׁהִיא מְחֻבֶּרֶת לַגּוּף לְבֵין הָעָרְלָה לְאַחַר הַבְּרִית, אוֹתוֹ חֵלֶק שֶׁנִּרְאָה כְּהֶמְשֵׁךְ טִבְעִי שֶׁל גּוּפִי הוֹפֵךְ לַחֲתִיכַת בָּשָׂר מְאוּסָה שֶׁאָנוּ מְמַהֲרִים לִקְבֹּר בַּעֲפַר וּלְהָסִיר מִנֶּגֶד עֵינֵינוּ. אַף אֶחָד לֹא רוֹצֶה בְּעָרְלָה כְּשֶׁהִיא מְנֻתֶּקֶת מֵהַגּוּף.

זֶה הַחִבּוּר בֵּין חֹדֶשׁ נִיסָן לְפָרָשׁוֹת הַנִּגָּעִים וּלְמִצְוַת בְּרִית הַמִּילָה, לִרְמֹז לָנוּ כִּי גַּם אַחֲרֵי שֶׁנִּטְמְאִים תָּמִיד אֶפְשָׁר לְהִטָּהֵר, כַּאֲשֶׁר מְבַקְּשִׁים לְהִתְחַדֵּשׁ, כּוֹרְתִים מֵעָלֵינוּ אֶת הָעָרְלָה, מִתְחָרְטִים עַל נִגְעֵי הֶעָבָר וּבַחֲרָטָה כֵּנָה זוֹ מוֹחֲקִים אֶת רֹשֶׁם הָעֲבֵרָה, מִתְחַזְּקִים כִּי הַכֹּל מִן ה' וְהוּא זָן וּמְפַרְנֵס לַכֹּל וְכִי אָנוּ כָּל חַיֵּינוּ תִּינוֹקוֹת שֶׁל אַבָּא שֶׁבַּשָּׁמַיִם שֶׁדּוֹאֵג בֶּאֱמֶת לְכָל צְרָכֵינוּ וּמְסַפֵּק כָּל מַחְסוֹרֵנוּ, וְלָכֵן אָנוּ תָּמִיד צְרִיכִים לִהְיוֹת "רִאשׁוֹן", לִהְיוֹת בְּשִׂמְחַת הַחַגִּים, טְהוֹרִים וּשְׂמֵחִים וּמַסִּיחִים דְּעָתֵנוּ מִשְּׁטְיוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה, וְאִלּוּ אֶת יֵצֶר הָרַע שֶׁמְּבַקֵּשׁ לְהַצִּיק לָנוּ נִדְחֶה בְּאֶלֶגַנְטִיּוּת לְ"אַחֲרֵי הַחַגִּים".

מצורע

בְּפָרָשַׁת "מְצוֹרָע" יֵשׁ אֶת כָּל דִּינֵי נְגָעִים, וּמְלַמְּדִים חֲזַ"ל שֶׁמְּדָבָר בִּנְגָעִים הַבָּאִים עַל הָאָדָם, בְּגָדָיו וּבֵיתוֹ בְּשֶׁל חֲטָאָיו וַעֲוֹונוֹתָיו, וּבְרֹאשָׁן לְשׁוֹן הָרַע.

כַּאֲשֶׁר קוֹרְאִים אֶת הַפָּרָשׁוֹת עַל דִּינֵי נְגָעִים וְלוֹמְדִים אֶת הַמִּשְׁנָיוֹת וְאֶת הַהֲלָכוֹת, נֶחְשָׂפִים לְכַמָּה פְּרָטִים מְעַנְיְנִים. אָנוּ רוֹאִים אֶת רַחֲמָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁמַּחְלִיט לְהַעֲנִישׁ אֶת הַחוֹטֵא בִּלְשׁוֹן הָרַע עַל יְדֵי נְגָעִים, וְאֵינוֹ מְמַהֵר לְהַכּוֹת אֶת גּוּפוֹ שֶׁל הַחוֹטֵא, אֶלָּא בַּתְּחִלָּה מַכֶּה אֶת קִירוֹת בֵּיתוֹ, וּכְשֶׁאֵינוֹ לוֹמֵד לֶקַח מַכֶּה אֶת בְּגָדָיו בִּנְגָעִים, וְרַק אִם עוֹמֵד בְּמֶרְיוֹ מַכֶּה אוֹתוֹ עַצְמוֹ בְּגוּפוֹ עַד כְּדֵי שֶׁרוּחוֹ תִּשָּׁבֵר וְיַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה.

כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה אֶפְשָׁר לְאַבְחֵן אֶת הַנְּגָעִים, הֵם צְרִיכִים לִהְיוֹת בַּמָּקוֹם הַנִּגְלֶה לָעַיִן. אָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ כְּעֵין נֶגַע בִּפְנִים אָזְנוֹ לְמָשָׁל, אֵין זֶה נֶגַע צָרַעַת. כָּךְ גַּם בְּדִינֵי בָּתִּים, הַכֹּהֵן שֶׁמַּכְרִיז צָרִיךְ לְהִכָּנֵס אֶל תּוֹךְ הַבַּיִת, לִרְאוֹת אֶת הַנֶּגַע הַיָּרוֹק אוֹ הָאָדוֹם שֶׁהִתְפַּשֵּׁט עַל הַקִּיר, לָצֵאת אֶל מִחוּץ לַבַּיִת וּלְהַכְרִיז "טָמֵא", וְרַק אָז הַבַּיִת טָמֵא.

כְּמוֹ כֵן צָרִיךְ לְאַבְחֵן אֶת הַנֶּגַע בַּיּוֹם לְאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ. בַּבַּיִת צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ חַלּוֹנוֹת מֵהֶם נִכְנָס אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ פְּנִימָה בַּיּוֹם, עַל מְנָת שֶׁנִּתֵּן יִהְיֶה לִרְאוֹת אֶת הַנְּגָעִים. אַךְ מָה הַדִּין כַּאֲשֶׁר לְאָדָם אֵין חַלּוֹנוֹת לְבֵיתוֹ? הוּא גָּר בֵּין אַרְבָּעָה קִירוֹת אֲטוּמִים וּמִשְׁתַּמֵּשׁ בְּאוֹר הַנֵּר בִּלְבַד? וְהִנֵּה הוּא רוֹאֶה כִּי כְּתָמִים יְרוּקִים וַאֲדוֹמִים מִתְפַּשְׁטִים עַל קִירוֹתָיו וְקוֹרֵא לַכֹּהֵן. הַכֹּהֵן אוֹמֵר לוֹ כִּי עָלָיו לְאַבְחֵן לְאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ

בַּיּוֹם וְלֹא לְאוֹר נֵרוֹת. הַאִם הָאִישׁ צָרִיךְ לִשְׁבֹּר פֶּתַח בְּקִירוֹתָיו עַל מְנָת שֶׁאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ יִכָּנֵס פְּנִימָה?

הַתְּשׁוּבָה הִיא: לֹא! אִם כֵּן כֵּיצַד יְאַבְחֲנוּ אוֹתוֹ? אֶלָּא שֶׁהַתְּשׁוּבָה הִיא שֶׁלֹּא יְאַבְחֲנוּ אוֹתוֹ, וּבֵיתוֹ נִשְׁאַר טָהוֹר, כִּי טֻמְאָתוֹ לֹא תִּלּוּיָה בַּנֶּגַע אֶלָּא בְּהַכְרָזָתוֹ שֶׁל הַכֹּהֵן וְכָאן הוּא לֹא יָכוֹל לִבְדּוֹק וּלְהַכְרִיז, וְלָכֵן בֵּיתוֹ טָהוֹר מִדִּין תּוֹרָה!

מִכָּאן לָמְדוּ בַּעֲלֵי הַמּוּסָר יְסוֹד גָּדוֹל. בָּיִת בְּלִי חַלּוֹנוֹת הוּא רֶמֶז לְאָדָם צָנוּעַ וְעָנָו הַמַּסְתִּיר עַצְמוֹ מִן הַבְּרִיּוֹת. גַּם אִם יִצְרוֹ פַּחַז עָלָיו וְהוּא חָטָא וְיֵשׁ לוֹ עֲוֹונוֹת, וְנִרְאָה לוֹ כִּי הוּא לוֹקֶה בִּנְגָעִים, וְרָאוּי הָיָה שֶׁיְּכָרִיזוּ לְעֵינֵי כָּל כִּי "טָמֵא" הוּא, כֵּיוָן שֶׁהוּא לֹא מִתְגָּאֶה וּמַרְאֶה הַחוּצָה אֶת תְּכוּלָתוֹ אֶלָּא שׁוֹמֵר וּמַצְנִיעַ דְּרָכָיו, שֶׁאֵין לָנוּ חַלּוֹנוֹת וּפְתָחִים לְהַצִּיץ לְתוֹכוֹ, אֲזַי לֹא מַכְרִיזִים עָלָיו בַּשָּׁמַיִם "טָמֵא".

וְזֶהוּ מֵחַסְדֵי ה', שֶׁאָדָם שֶׁהוּא צָנוּעַ וְיֵשׁ לוֹ לֵב נִשְׁבָּר אֵין ה' נִפְרָע מִמֶּנּוּ בְּגָלוּי, וְהוּא זוֹכֶה לְבַטֵּל מֵעָלָיו גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת וְרָעוֹת, כִּי דֶּרֶךְ הָעֲנָוָה יַגִּיעַ לִתְשׁוּבָה מִבְּלִי שֶׁיְּצָטָרְכוּ לְהַכּוֹת בּוֹ וּלְיַסֵּר אוֹתוֹ. נִמְצָא שֶׁמִּדַּת הָעֲנָוָה טוֹבָה הִיא לְקָרְבוֹ אֶל ה' חֲזָרָה לְלֹא צַעַר וְ"עִנַּשִׁים", וְלָכֵן כְּדַאי לָנוּ מְאֹד לִרְכֹּשׁ מִדָּה זוֹ.

עֲנָוָה אֵין פֵּרוּשָׁהּ שֶׁאָדָם יַחְשֹׁב שֶׁהוּא לֹא שָׁוֶה שׁוּם דָּבָר, אֶלָּא שֶׁיָּבִין שֶׁיֵּשׁ לוֹ כִּשְׁרוֹנוֹת רַבִּים וּמְיֻחָדִים רַק לוֹ, אַךְ הֵם אֵינָם סִבָּה לְהַחֲזִיק טוֹבָה לְעַצְמוֹ אֶלָּא לְהָבִין כִּי מְדֻבָּר בְּמַתָּנוֹת בְּהַשְׁאָלָה מִן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְעִמָּם אַחֲרָיוּת רַבָּה. וְכִי אָדָם שֶׁמְּקַבֵּל מִשְׂרַד מְצֻיָּד מֵהַחֶבְרָה שֶׁהוּא עוֹבֵד עֲבוּרָהּ מִתְגָּאֶה בַּמִּשְׂרָד? הֲרֵי בָּרֹגַע שֶׁיִּסְתַּיֵּם תַּפְקִידוֹ הוּא מְפַנֶּה אוֹתוֹ וְחוֹזֵר לְבֵיתוֹ, אָז בְּמַה יֵשׁ לוֹ לְהִתְגָּאוֹת? אֶלָּא יֵשׁ לוֹ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּמִּשְׂרָד בְּתְבוּנָה וּבְאַחֲרָיוּת לְצֹרֶךְ הַמְּלָאכָה הַמֻּטֶּלֶת עָלָיו. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל: "אִם לָמַדְתָּ תּוֹרָה הַרְבֵּה אַל תַּחְזִיק טוֹבָה לְעַצְמְךָ, כִּי לְכָךְ נוֹצַרְתָּ", כְּלוֹמַר הַכִּשְׁרוֹנוֹת הֵם מִשָּׁמַיִם, הָאַחֲרָיוּת הַבָּאָה עִמָּם מֻטֶּלֶת עָלֵינוּ.

וְכָךְ רָאִינוּ בְּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוֹרִיד הַתּוֹרָה מִן הַשָּׁמַיִם, וּבְרַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא שֶׁהֶעֱלָה אֶת הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה עַל הַכְּתָב שֶׁלֹּא תֹּאבַד בְּשֶׁל יִסּוּרֵי הַגָּלֻיּוֹת. הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב הֵעִידָה עַל הָרִאשׁוֹן: "וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד מִכֹּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה", וְהַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הִכְרִיזָה עַל הַשֵּׁנִי: "מִשֶּׁמֵּת רַבִּי, בָּטְלָה עֲנָוָה וְיִרְאַת חֵטְא". אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא שֶׁמִּמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ וְעַד רַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא לֹא נִרְאוּ תּוֹרָה

וּגְדֻלָּה בְּמָקוֹם אֶחָד, כְּלוֹמַר שֶׁשְּׁנֵיהֶם הָיוּ חֲכָמִים מְאֹד בַּתּוֹרָה וּבְרוּחָנִיּוֹת, וְגַם גְּדוֹלִים בָּעֹשֶׁר וּבַמַּלְכוּת, שֶׁכֵּן הָיוּ נְשִׂיאֵי הָעָם.

בְּמָקוֹם אַחֵר אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא: "הָרוֹצֶה שֶׁיַּחְכִּים יַדְרִים, וְשֶׁיַּעֲשִׁיר יַצְפִּין", וּמַסְבִּירָה לְעִנְיָן הַתְּפִלָּה שֶׁיְּצַדֵּד לְכְוּוּן דָּרוֹם אִם רוֹצֶה לְהִתְפַּלֵּל עַל חָכְמָה וּלְכְוּוּן צָפוֹן אִם רְצוֹנוֹ לְהִתְפַּלֵּל עַל עֹשֶׁר גַּשְׁמִי. נִמְצָא שֶׁמִּי שֶׁמְּבַקֵּשׁ עַל זֶה לֹא יָכוֹל לְבַקֵּשׁ עַל זֶה, שֶׁחָכְמַת הַתּוֹרָה וְעֹשֶׁר גַּשְׁמִי לֹא יְכוֹלִים לְהִתְקַיֵּם יַחְדָּיו תַּחַת קוֹרַת גַּג אַחַת.

אִם כֵּן, כֵּיצַד הִיא הִתְקַיְּמָה בְּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְרַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא שֶׁהֵבִיאוּ לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה בְּכָתָב וּבְעַל פֶּה, וְהָיוּ עֲשִׁירֵי עוֹלָם וּמְלָכִים?

אֶת הַתְּשׁוּבָה מַסְבִּיר רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב עַל יְדֵי סִפּוּר:

בִּימֵי הַמַּגִּיד זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה הָיָה אִישׁ עָשִׁיר וּמֻיְחָס, וְהָיָה מִתְנַגֵּד לְאַנְשֵׁי הַמַּגִּיד, וְסִפְּרוּ לוֹ אֲנָשָׁיו מִזֶּה הָאִישׁ, וְאָמַר לָהֶם שֶׁיִּרְאוּ לְקָרֵב אוֹתוֹ אֵלָיו, וּלְהִשְׁתַּדֵּל בָּזֶה מְאֹד וּלְהִתְפַּלֵּל לְה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּעֲזֹר לָהֶם, וְכֵן עָשׂוּ עַד שֶׁעָזָרָם ה', שֶׁהֵבִיאוּ אוֹתוֹ לְהַמַּגִּיד זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, וְנַעֲשָׂה אִישׁ כָּשֵׁר יְרֵא שָׁמַיִם, אַךְ הִתְחִיל לְיַרֵּד מִגְּבָהֵּיהֶם.

וְאָמַר הַמַּגִּיד זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁאִלּוּ שְׁנֵיהֶם אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיוּ בְּמָקוֹם אֶחָד, הַיְנוּ תּוֹרָה וּגְדֻלָּה, כִּי הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין. נִמְצָא כְּשֶׁרוֹצֶה לְהַחְכִּים עוֹמֵד לְדָרוֹם. עַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַעֲשִׁיר, כִּי כְּשֶׁהוּא בַּדָּרוֹם אֲזַי אֵינֶנּוּ בַּצָּפוֹן וַעֲשִׁירוּת בַּצָּפוֹן, וְכֵן לְהֵפֶךְ, כִּי אִם, אִם הוּא בְּתַכְלִית הָעֲנָוָה שֶׁהוּא אַיִן מַמָּשׁ, אֲזַי אֵינוֹ עוֹמֵד בְּשׁוּם צַד כִּי אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר עָלָיו שֶׁהוּא בַּצָּפוֹן אוֹ בַּדָּרוֹם מֵאַחַר שֶׁהוּא אַיִן וְאֶפֶס מַמָּשׁ, עַל כֵּן אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה תּוֹרָה וּגְדֻלָּה בְּמָקוֹם אֶחָד, כְּגוֹן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ (רַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא).

חָכְמָה נִמְצֵאת בַּדָּרוֹם וְעֹשֶׁר בַּצָּפוֹן וְאִם כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג אֶת שְׁנֵיהֶם, כִּי כְּשֶׁנּוֹטִים לְכְוּוּן דָּרוֹם הִתְרַחַקְנוּ מֵהַצָּפוֹן וּלְהֵפֶךְ. אֲבָל כַּאֲשֶׁר אָדָם רוֹכֵשׁ אֶת מִדַּת

הָעֲנָוָה וּמְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ כְּאַיִן וּכְאֶפֶס, הֲרֵי הוּא לֹא תּוֹפֵס מָקוֹם, וְאָז מִתְקַיְּמִים בּוֹ גַּם חָכְמָה וְגַם גְּדֻלָּה.

וּכְדֵי שֶׁנְּקַבֵּל מֶשֶׁךְ וַהֲבָנָה בְּמַעֲלַת הָעֲנָוָה, בַּחֲשִׁיבוּתָהּ בַּעֲבוֹדַת ה׳ וּבְהַשְׁלָכָתָה עַל מַהֲלַךְ חַיֵּינוּ, הֲרֵי שֶׁעָלֵינוּ לִקְרֹא אֶת אִגֶּרֶת הָרַמְבַּ״ן, שֶׁכָּתַב רַבִּי מֹשֶׁה בֶּן נַחְמָן זָצוּק״ל לִבְנוֹ נַחְמָן שֶׁלָּמַד בְּאוֹתָהּ תְּקוּפָה בָּעִיר קָטָלוֹנְיָה הָרְחֵק מֵאָבִיו, וְאָבִיו דָּאג לִשְׁלֹחַ לוֹ אִגֶּרֶת עִם הַנְהָגוֹת נְכוֹנוּת וְצִוָּה עָלָיו לִקְרֹא בָּהּ לְפָחוֹת פַּעַם בְּשָׁבוּעַ עַל מְנָת לְיַשְּׁמָהּ וְלִנְהֹג עַל פִּיהָ.

כּוֹתֵב הָרַמְבַּ״ן בְּאִגַּרְתּוֹ כִּי הַמַּפְתֵּחַ לְהַצְלָחָה בַּחַיִּים הַכֹּל מַתְחִיל וְנִגְמָר בַּעֲנָוָה. עַל הָאָדָם לִרְכֹּשׁ מִדָּה זוֹ וּלְהִתְנַהֵג בָּהּ תָּמִיד, וּבוֹ בַּזְּמַן לִבְרֹחַ מֵהַגַּאֲוָה וּמֵהַכַּעַס שֶׁיּוֹצְרִים אֶת הַהֶפֶךְ. הָעֲנָוָה הִיא הַמַּפְתֵּחַ לְהַשִּׂיג יִרְאַת שָׁמַיִם, וְהִיא הַמִּדָּה הַטּוֹבָה מִכָּל הַמִּדּוֹת הַטּוֹבוֹת.

מַדּוּעַ עֲנָוָה מְבִיאָה לְיִרְאַת שָׁמַיִם? כִּי הִיא מְבִיאָה קוֹדֶם כָּל לְבִטּוּל שֶׁל עַצְמוֹ וּלְהַכְּיר בִּשְׁפְלוּתוֹ. הָרַמְבַּ״ן לִמֵּד אֶת בְּנוֹ לְהִתְבּוֹנֵן עַל הַדְּבָרִים הַחֲשׁוּבִים בָּאֱמֶת, שֶׁכֵּן אִם הוּא יִתְנַהֵג בַּעֲנָוָה הוּא יִזְכֶּה לִרְוַח הַשְּׁכִינָה שֶׁתִּשְׁרֶה עָלָיו וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא!

כְּדֵי שֶׁאָדָם יִשְׂאַף לַעֲנָוָה עָלָיו קוֹדֶם לְהָבִין גַּם אֶת הַחֶמְרָה שֶׁל גַּאֲוָה. גַּאֲוָה אֵינָהּ עֲבֵרָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ, אֶלָּא הִיא מִדָּה מְשְׁחֶתֶת שֶׁמְּבִיאָהּ אֶת הָאָדָם לַעֲבוֹר עַל כָּל הָעֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה! אָדָם הַמִּתְגָּאֶה: ״כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחַיִל הַזֶּה״, נִמְצָא שֶׁכּוֹפֵר בְּטוּבָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְנִמְצָא כּוֹפֵר בַּתּוֹרָה כֻּלָּהּ! וּבַמֶּה יֵשׁ לְאָדָם לְהִתְגָּאוֹת? בָּעֹשֶׁר? זֶה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. בְּכָבוֹד? בְּחָכְמָה? גַּם הֵם מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. בְּמַה יִתְגָּאֶה?

מָשָׁל לְנָהָג שֶׁל מִלְיוֹנֵר שֶׁנּוֹהֵג בַּמֶּרְצֶדֶס שֶׁל הַבּוֹס שֶׁלּוֹ וּמִתְגָּאֶה בִּפְנֵי הָאֲנָשִׁים בָּרְחוֹב. וְכֻלָּם לוֹעֲגִים לְאוֹתוֹ שׁוֹטֶה: ״מָה אַתָּה מִתְגָּאֶה, הֲרֵי הָרֶכֶב לֹא שֶׁלְּךָ כְּלָל, וְאִם יְסַלֵּקְךָ הַמַּעֲבִיד מִתַּפְקִידְךָ, וְכִי תִּקַּח הָרֶכֶב עִמְּךָ״?

הַכֹּל שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אִם אֲנִי חוֹשֵׁב לְרֶגַע שֶׁיֵּשׁ מַשֶּׁהוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא שֶׁלִּי פִּסְפַּסְתִּי אֶת כָּל הָרַעְיוֹן, כִּי נִמְצָא שֶׁאֲנִי מַאֲמִין שֶׁיֵּשׁ עוֹד מַשֶּׁהוּ

מִלְּבַדּוֹ, חַס וְשָׁלוֹם. אִם אָדָם חוֹשֵׁב שֶׁגַּם מִמֶּנּוּ יֵשׁ מַשֶּׁהוּ, זֶה הַמַּפְתֵּחַ לְהַרְבֵּה בְּעָיוֹת שֶׁתִּכַּנַּסְנָה לְחַיָּיו.

אָז אֵיךְ אֶפְשָׁר לִהְיוֹת עֲנָוִים? קוֹדֶם כָּל לֹא לִצְעֹק. אָדָם צָרִיךְ לְדַבֵּר בְּנַחַת, כְּמוֹ שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ: "דִּבְרֵי חֲכָמִים בְּנַחַת נִשְׁמָעִים". אָדָם שֶׁצּוֹעֵק מַרְאֶה כִּי הוּא לַחוּץ וּמְאַבֵּד שְׁלִיטָה. אָדָם שֶׁמְּדַבֵּר בְּרוֹגַע סִימָן שֶׁהוּא שׁוֹלֵט בָּעִנְיָנִים.

לָכֵן גַּם בְּחִנּוּךְ יְלָדִים קְטַנִּים בַּבָּיִת לְעִתִּים יֵשׁ לִנְהוֹג בְּתַקִּיפוּת וּנְחִישׁוּת, אֲבָל לְעוֹלָם אֵין הֶתֵּר לִצְעוֹק. כְּשֶׁאָנוּ צוֹעֲקִים אָנוּ מַלְחִיצִים אֶת הַיְלָדִים וּמְשַׁדְּרִים לָהֶם חוֹסֶר בִּטָּחוֹן וּשְׁלִיטָה. וְיוֹתֵר מִכָּךְ, הַיֶּלֶד לוֹמֵד מֵאִתָּנוּ שֶׁעַל יְדֵי צְעָקוֹת נִתָּן לְהַשִּׂיג אֶת רְצוֹנוֹ, וְכָךְ יִתְנַהֵג בְּמֶשֶׁךְ חַיָּיו!

צָרִיךְ לָלֶכֶת עִם הָרֹאשׁ כָּפוּף. אֵין הַכַּוָּנָה דַּוְקָא פִּיזִית שֶׁיְּהַלֵּךְ כְּבַת יַעֲנָה בָּרְחוֹב, אֶלָּא שֶׁ"יּוֹרִיד אֶת הָרֹאשׁ", יִתְנַהֵג בַּעֲנָוָה וְיִתֵּן כָּבוֹד לְכָל אָדָם שֶׁהוּא רוֹאֶה כְּאִלּוּ הוּא טוֹב מִמֶּנּוּ, וְלֹא יִסְתַּכֵּל עָלָיו כַּ"אֲנִי וְאַפְסִי עוֹד" וּ"מִי אַתָּה שֶׁתַּגִּיד לִי מָה לַעֲשׂוֹת וְאֵיךְ לְהִתְנַהֵג", אֶלָּא נִלְמַד מֵרַבִּי חֲנִינָא שֶׁהֵעִיד עַל עַצְמוֹ: "הַרְבֵּה לָמַדְתִּי מֵרַבּוֹתָיי, וּמֵחֲבֵרַי יוֹתֵר מֵרַבּוֹתָיי, וּמִתַּלְמִידַי יוֹתֵר מִכֻּלָּם".

כַּאֲשֶׁר אֲנִי מִתְיַחֵס לְכָל אֶחָד בַּעֲנָוָה וּמְכַבֵּד אוֹתוֹ כְּאִלּוּ הוּא גָּדוֹל מִמֶּנִּי, אֲנִי אָכֵן זוֹכֶה לִלְמֹד מִמֶּנּוּ דְּבָרִים חֲדָשִׁים וְלִגְדֹּל וְלִצְמֹחַ, דְּבָרִים שֶׁהָיִיתִי מְאַבֵּד לוּ הָיִיתִי מְזַלְזֵל בָּהֶם וְחוֹשֵׁב: "מָה הֵם כְּבָר יְכוֹלִים לְהוֹעִיל לִי". וְלָכֵן אָמְרוּ חֲזַ"ל: "יְהִי כְבוֹד תַּלְמִידְךָ חָבִיב עָלֶיךָ כְּשֶׁלְּךָ, וּכְבוֹד חֲבֵרְךָ כְּמוֹרָא רַבְּךָ, וּמוֹרָא רַבְּךָ כְּמוֹרָא שָׁמַיִם", תָּמִיד תִּתְיַחֵס לְכָל אֶחָד כְּאִלּוּ הוּא בְּדַרְגָּה אַחַת גְּבוֹהָה יוֹתֵר מִמַּה שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת.

וְכָךְ אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְהִתְבּוֹנֵן בְּכָל אֶחָד בְּמַה מַעֲלָתוֹ גְּדוֹלָה מִשֶּׁלָּנוּ. אִם הוּא חָכָם אוֹ עָשִׁיר יוֹתֵר מֵאִתָּנוּ נְכַבֵּד אוֹתוֹ כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָאָה שֶׁהוּא יוֹתֵר רָאוּי מֵאִתָּנוּ לְקַבֵּל אֶת הַחָכְמָה וְהָעֹשֶׁר, שֶׁהֲרֵי הֵם מֵה' יִתְבָּרַךְ וְהוּא מַחְלִיט לְמִי לְתִתָּם, אָז יֵשׁ בָּהֶם מַשֶּׁהוּ שֶׁאֵין בָּנוּ וְלָכֵן זָכוּ.

וְאִם הוּא רָשׁ אוֹ פַּחוֹת חָכָם וְעָשִׁיר מֵאִתָּנוּ, וְה' בָּחַר בָּנוּ עַל פָּנָיו לְקַבֵּל יוֹתֵר כֵּלִים, סִימָן שֶׁהַכֵּלִים בָּאִים עִם יוֹתֵר אַחֲרָיוּת, וּמִי יוֹדֵעַ אִם אֲנַחְנוּ עוֹשִׂים אֶת

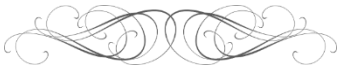
הַמָּטָל עָלֵינוּ בְּכֵלִים שֶׁבִּרְשׁוּתֵנוּ, לְעָמַת הָאִישׁ שֶׁלְּפָנֵינוּ שֶׁלּוֹ כֵּלִים קְטַנִּים יוֹתֵר אַךְ אוּלַי הוּא מְנַצְלָם עַד תֻּמָּם, וְאִם כֵּן הוּא עוֹשֶׂה רָצוֹן ה' יוֹתֵר מֵאִתָּנוּ וְקָרוֹב אֵלָיו מֵאִתָּנוּ. בְּכָל אֶחָד צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ אֶת הַנְּקֻדָּה בָּהּ הוּא יוֹתֵר טוֹב מֵאִתָּנוּ, כִּי לְכָל יְהוּדִי יֵשׁ נְקוּדָּה אַחַת שֶׁהוּא טוֹב בָּהּ מִכֻּלָּם.

עִקַּר מַהוּתָהּ שֶׁל עֲנָוָה, הַיְכֹלֶת וְהַדְּרָגָה לְהִתְבַּטֵּל לִפְנֵי כָּל אָדָם, כְּמוֹ שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ הִתְבַּטֵּל אַף לָרָשָׁעִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל. לֹא בִּגְלַל שִׁפְלוּת דַּעְתּוֹ שֶׁחָשַׁב שֶׁאֵינוֹ שָׁוֶה דָּבָר, אֶלָּא הוּא רָאָה אֶת הַנְּקֻדָּה הַטּוֹבָה וְהַמְיֻחֶדֶת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל יְהוּדִי וְהִתְבַּטֵּל אֵלֶיהָ. הָעֲבָדָה שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ הָיָה עָנָיו מִכָּל אָדָם לֹא הוֹרִידָהּ מִגְּדֻלָּתוֹ בְּמְאוּמָה, אֶלָּא נַהֲפוֹךְ הוּא, הוּא זָכָה לִהְיוֹת הַמַּנְהִיג הַמֶּלֶךְ וְהַנָּבִיא הַגָּדוֹל בְּיִשְׂרָאֵל עַד בּוֹא מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ.

נִזְכּוֹר שֶׁיֵּשׁ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵעָלֵינוּ וְלָכֵן אָנוּ צְרִיכִים לְהִתְנַהֵג בְּאֹרֶךְ אַפַּיִם לְבָנָיו, כִּי הַכֹּל מִמֶּנּוּ וְאֵין לָנוּ לְהִתְרַגֵּז וְלִכְעוֹס, אֶלָּא לְהִתְנַהֵג בְּנַחַת וּבְאַהֲבָה כְּלַפֵּי כָּל יְהוּדִי. וְאַחֲרֵי שֶׁאָנוּ מִתְחַזְּקִים בַּעֲנָוָה אֶפְשָׁר לְחַזֵּק אֶת יִרְאַת הַשָּׁמַיִם וַעֲבוֹדַת ה' שֶׁלָּנוּ שֶׁנִּלְמַד עַל מְנָת לַעֲשׂוֹת, נִתְפַּלֵּל אֶל ה' לְסַיְּעָתָא דִּשְׁמַיָּא וְנֶדְרְבֵּן עַצְמֵנוּ לְחַזֵּק אֶת עַנְוָתָנוּתֵנוּ וּמִמֵּילָא לְהַגְדִּיל אֶת הַשְׁגָּחַת ה' עָלֵינוּ וְהַהַצְלָחָה בְּדַרְכֵּנוּ בַּחַיִּים.

נִמְצָא שֶׁהַמַּפְתֵּחַ לִבְרָכָה וְהַצְלָחָה נִמְצָא בְּיָדֵינוּ - אִם נוֹרִיד אֶת הָרֹאשׁ וְנַפְנֶה מָקוֹם לַשְּׁכִינָה לָרֶדֶת וְלִשְׁרוֹת עָלֵינוּ.

אַחֲרֵי מוֹת

פָּרָשַׁת "אַחֲרֵי מוֹת" עוֹסֶקֶת בְּהִלְכוֹת יוֹם הַכִּפּוּרִים, יוֹם בּוֹ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מְנַצֵּל אֶת הַיּוֹם הַגָּדוֹל לְכַפֵּר עַל כָּל הָעֲוונוֹת שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל. יוֹם זֶה יָדוּעַ כְּיוֹם שֶׁל סְלִיחָה וְכַפָּרָה.

כְּשֶׁאֲנַחְנוּ פּוֹתְחִים אֶת הַסִּדּוּר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים, אֲנַחְנוּ מִסְתַּכְּלִים בְּנָסַח הַתְּפִלָּה, לוֹמְדִים מֵהַמִּלִּים כִּי אָכֵן יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא יוֹם שֶׁל מְחִילָה, יוֹם שֶׁל סְלִיחָה וְכַפָּרָה. רַק דָּבָר אֶחָד לֹא כָּתוּב בְּכָל הַתְּפִלּוֹת, לֹא כָּתוּב שֶׁיּוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא יוֹם מַתָּן תּוֹרָה. הָעִקָּר חָסֵר מִן הַסֵּפֶר. מַדּוּעַ?

אִם יִשְׁאֲלוּ אוֹתָנוּ מָתַי זֶה יוֹם מַתָּן תּוֹרָה, נַעֲנֶה: "בְּשָׁבוּעוֹת". מְקַשְׁטִים אֶת הַבַּיִת בְּפָרָחִים, לוֹמְדִים כָּל הַלַּיְלָה, אוֹכְלִים גְּבִינָה בַּבֹּקֶר. מְסַיְּמִים אֶת מְגִלַּת רוּת, קוֹרְאִים תְּהִלִּים, שׁוֹמְעִים אֶת הַסִּפּוּר אֵיךְ כֻּלָּם הִתְרַגְּשׁוּ עַל הַר סִינַי וְשָׁמְעוּ אֶת הַשּׁוֹפָרוֹת. אֲבָל הָאֱמֶת הִיא שֶׁבְּשָׁבוּעוֹת הָיָה רַק מַעֲמָד הַר סִינַי. שָׁם שָׁמְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקֹשִׁי שְׁנֵי דִּבְּרוֹת מִפִּי הַגְּבוּרָה וּמֵתוּ בַּמָּקוֹם! הָיָה צָרִיךְ לְהַחֲיוֹת אוֹתָם! אֶת שְׁאָר הַדִּבְּרוֹת הֵם כְּבָר שָׁמְעוּ מִפִּי מֹשֶׁה.

מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָה לְהַר סִינַי לְמֶשֶׁךְ 40 יוֹם, וְיָרַד עִם הַתּוֹרָה בִּכְתָב מִפָּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית עַד מַעֲמַד הַר סִינַי, וְעִם כָּל הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. הוּא יָרַד בְּי"ז בְּתַמּוּז, רָאָה אֶת חֵטְא הָעֵגֶל, שָׁבַר אֶת הַלּוּחוֹת וְעָלָה שׁוּב לָהָר לְמֶשֶׁךְ 40 יוֹם נוֹסָפִים לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים. הוּא יָרַד בַּשֵּׁנִית בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל, הִרְגִּיעַ אֶת הָעָם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא סָלַח לָהֶם, כַּכָּתוּב: "וַיֹּאמֶר ה' סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ", וְעָלָה בַּשְּׁלִישִׁית לְעוֹד 40 יוֹם נוֹסָפִים, לְקַבֵּל אֶת הַלּוּחוֹת הַשְּׁנִיִּים!

וּמָתַי הוּא יָרַד עִם הַלּוּחוֹת הַשְּׁנִיִּים? בָּעֲשִׂירִי בְּתִשְׁרֵי, שְׁנַת 2,449 לִבְרִיאַת הָעוֹלָם, יוֹם הַכִּפּוּרִים הָרִאשׁוֹן. אָז יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא יוֹם מַתָּן תּוֹרָה! מַדּוּעַ זֶה לֹא כָּתוּב בְּשׁוּם מָקוֹם בְּסֵדֶר הַיּוֹם?

הַמִּדְרָשׁ אוֹמֵר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת הָעוֹלָם עַל תְּנַאי, כָּל קִיּוּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם הֶתְנָה, שֶׁבְּעוֹד 2,448 שָׁנִים מֵרֶגַע בְּרִיאָתוֹ, ה׳ יִתְבָּרַךְ יָצִיעַ אֶת הַתּוֹרָה לְעָם יִשְׂרָאֵל, אִם יַסְכִּימוּ לְקַבֵּל אוֹתָהּ, אֲזַי הָעוֹלָם יִשָּׁאֵר, וְאִם יְסָרְבוּ, הָעוֹלָם יַחְזֹר לְתֹהוּ וָבֹהוּ! מִבְּחִינַת הָאֱנוֹשׁוּת, לֹא הָיָה רֶגַע חָשׁוּב יוֹתֵר מִזְּמַן קַבָּלַת הַתּוֹרָה. בְּדָבָר זֶה תָּלוּי קִיּוּם כָּל הָעוֹלָמוֹת שֶׁבָּרָא ה׳ יִתְבָּרַךְ. עַד לְאוֹתוֹ רֶגַע, הָעוֹלָם חַי עַל חֶסֶד, שֶׁיִּנָּהֲגוּ טוֹב אֶחָד עִם הַשֵּׁנִי, וּמִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחֶסֶד (כִּי כָּל עוֹד לֹא נִתְּנָה הַתּוֹרָה, אֵין מָה שֶׁיְּקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם).

הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת שֶׁהַשְּׁאֵלָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁנִּשְׁאַל אָדָם בַּשָּׁמַיִם הִיא: ׳נָשָׂאתָ וְנָתַתָּ בֶּאֱמוּנָה׳? כִּי עַל זֶה הָיָה קַיָּם הָעוֹלָם עַד מַתַּן תּוֹרָה. לָזֶה הִתְכַּוְּנוּ חֲזַ״ל: ״קָדְמָה דֶּרֶךְ אֶרֶץ אֶת הַתּוֹרָה״. ״דֶּרֶךְ אֶרֶץ״ פֵּרוּשׁוֹ מִסְחָר, מַשָּׂא וּמַתָּן, יְשׁוּב הָעוֹלָם. 2,448 שָׁנָה לִפְנֵי שֶׁנִּתְּנָה הַתּוֹרָה הָעוֹלָם הָיָה קַיָּם עַל דֶּרֶךְ אֶרֶץ, מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, וְהַכֹּל הָיָה עַל תְּנַאי, שֶׁיִּשְׂרָאֵל יַסְכִּימוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה.

מִכָּאן שֶׁיּוֹם הַכִּפּוּרִים הָרִאשׁוֹן, הוּא יוֹם בְּרִיאַת הָעוֹלָם הָאֲמִתִּי! כִּי כָּל מָה שֶׁהָיָה עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים הָיָה עַל תְּנַאי. אָז מַדּוּעַ כָּל זֶה לֹא כָּתוּב בְּשׁוּם מָקוֹם? עִם כָּל הַכָּבוֹד לִסְלִיחָה וּלְכַפָּרָה, וְלִבְכִיּוֹת וּלְתַחֲנוּנִים, לִכְתִיבָה וְלַחֲתִימָה, הֵיכָן מַתָּן תּוֹרָה? מַדּוּעַ זֶה לֹא כָּתוּב? כְּשֶׁשָּׁמְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת 10 הַדִּבְּרוֹת בְּמַעֲמַד הַר סִינַי, עָשׂינוּ מִזֶּה חַג שָׁלֵם, כְּשֶׁנִּתְּנָה לָנוּ כָּל הַתּוֹרָה, לֹא נַזְכִּיר אֶת זֶה אֲפִילוּ בְּמִלָּה אַחַת?

אֶלָּא שֶׁאָמְנָם מַתָּן תּוֹרָה הוּא דָּבָר חָשׁוּב מְאֹד, הַשְּׁאֵלָה הִיא מִי מְקַבֵּל אוֹתָהּ. הַיּוֹם יֵשׁ תַּרְגּוּם שֶׁל הַגְּמָרָא לְסִינִית וְקוֹרְיָאנִית, יוֹשְׁבִים סִינִים וְקוֹרְיָאנִים וְלוֹמְדִים גְּמָרָא! הֵם הִגִּיעוּ לַמַּסְקָנָה שֶׁסּוֹד הַחָכְמָה שֶׁל הָעָם הַיְּהוּדִי נָעוּץ בַּתַּלְמוּד! יוֹשְׁבִים צַ׳אנְג יַאנְג וְיִינְג מִינְג וְלוֹמְדִים מַחֲלוֹקוֹת אַבַּיֵי וְרָבָא! הַאִם זֶה מֵבִיא אוֹתָם לְדַרְגָּה קְדוֹשָׁה כָּמוֹנוּ? הַאִם זֶה גּוֹרֵם לָהֶם לְהֵיטִיב אֶת מִדּוֹתֵיהֶם? לִהְיוֹת מְנֻמָּסִים יוֹתֵר? לִהְיוֹת יוֹתֵר בְּנֵי אָדָם? כַּמּוּבָן שֶׁלֹּא! סְגִיּוֹת דִּינֵי נְזִיקִין

הַמּוֹפִיעִים בַּגְּמָרוֹת כְּמוֹ ’בַּבָּא קַמָּא’ אוֹ ’בַּבָּא מְצִיעָא’ נִלְמָדוֹת בַּאוּנִיבֶרְסִיטָה בַּפָּקוּלְטָה לְמִשְׁפָּטִים, עַל יְדֵי עוֹרְכֵי דִּין שֶׁלֹּא שׁוֹמְרִים תּוֹרָה וּמִצְווֹת, הַאִם זֶה נִקְרָא לִמּוּד תּוֹרָה? לֹא! לָכֵן זֶה גַּם לֹא מַשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם לִהְיוֹת טוֹבִים יוֹתֵר.

אָז מִי נֶחְשָׁב לוֹמֵד אֶת הַתּוֹרָה? מִי רָאוּי לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה? זֶה הָרַעְיוֹן שֶׁעוֹמֵד מֵאֲחוֹרֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים, זֶה הָרַעְיוֹן שֶׁל הַסְּלִיחָה וְהַכַּפָּרָה וְהַהִתְחַדְּשׁוּת. אֲנַחְנוּ רוֹצִים לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה? הַתּוֹרָה נִתְּנָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, בִּזְמַן תְּפִילַת הַנְּעִילָה, אַחֲרֵי שֶׁעָבְרוּ אֶת כָּל תַּהֲלִיךְ הַכַּפָּרָה, כְּלוֹמַר הַתּוֹרָה נִתְּנָה לְמִי שֶׁנִּטְהַר בִּפְנֵי ה’!

אִם אֲנַחְנוּ אוֹמְרִים שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה הָיְתָה קַיֶּמֶת עַל תְּנַאי שֶׁיְּקַבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, זֶה אוֹמֵר שֶׁיּוֹם הַכִּפּוּרִים מִתְחַבֵּר עִם בְּרִיאַת הָעוֹלָם, עִם הָרַעְיוֹן שֶׁל "בְּרֵאשִׁית".

מָה הָרַעְיוֹן שֶׁל ’בְּרֵאשִׁית’? מַדּוּעַ הַתּוֹרָה בּוֹחֶרֶת לְהַתְחִיל דַּוְקָא בַּמִּלָּה ’בְּרֵאשִׁית’, בָּאוֹת בֵּי"ת? הָאוֹת הָרִאשׁוֹנָה בָּאָלֶ"ף בֵּי"ת הִיא אָלֶ"ף, לָמָּה לֹא מַתְחִילִים עִם אָלֶ"ף? מִי שֶׁכֵּן מַתְחִילִים בָּאוֹת אָלֶ"ף הֵם עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר: "אָנֹכִי ה’ אֱלֹקֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים". אָז מַדּוּעַ סֵפֶר הַתּוֹרָה עַצְמוֹ מַתְחִיל בָּאוֹת בֵּי"ת? כְּדֵי לְלַמְּדֵנוּ שְׁנֵי דְּבָרִים:

הָרִאשׁוֹן, ’בְּרֵאשִׁית’, מָה שֶּׁבָּרָאתִי בָּעוֹלָם הַזֶּה, זוֹ לֹא הַהַתְחָלָה. קָדְמָה לָהּ הַתּוֹרָה. הַתּוֹרָה קָדְמָה 2,000 שָׁנָה לִבְרִיאַת הָעוֹלָם. לָכֵן הַתּוֹרָה (10 הַדִּבְּרוֹת) מַתְחִילָה בְּאָלֶ"ף, וְתֵאוּר בְּרִיאַת הָעוֹלָם (בְּרֵאשִׁית) פּוֹתֵחַ בְּבֵי"ת.

סִבָּה נוֹסֶפֶת לְהַתְחִיל בָּאוֹת בֵּי"ת, הַמִּלָּה "רֵאשִׁית" פֵּרוּשָׁהּ הַתְחָלָה, כְּלוֹמַר "בְּרֵאשִׁית" פֵּרוּשׁוֹ לַחְזֹר לַהַתְחָלָה, לְהִתְחַדֵּשׁ, כָּל הַזְּמַן!

הָעוֹלָם נִבְרָא יֵשׁ מֵאַיִן, לֹא אָמוּר לְעַנְיֵן אוֹתִי מָה הָיָה לְפָנַי וּמָה יִהְיֶה אַחֲרַי. הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת: "כָּל הַמִּסְתַּכֵּל בְּאַרְבָּעָה דְּבָרִים רָאוּי לוֹ כְּאִלּוּ לֹא בָּא לָעוֹלָם: מָה לְמַעְלָה (מֵעַל לָרָקִיעַ שֶׁעַל רָאשֵׁי חָיוֹת הַקֹּדֶשׁ) מָה לְמָטָּה (לְמָטָּה מֵהֶן) מָה לְפָנִים (מָה הָיָה לִפְנֵי בְּרִיאַת הָעוֹלָם) מָה לְאָחוֹר (מָה יִהְיֶה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים)".

רָאוּי לוֹ כְּאִלּוּ לֹא בָּא לָעוֹלָם! מַדּוּעַ? כִּי זוֹ הִתְעַסְּקוּת בִּכְלוּם. אִי אֶפְשָׁר לְהַסְבִּיר לָנוּ עִם הַמּוֹחַ שֶׁלָּנוּ אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. אֶלָּא צָרִיךְ לַעֲסֹק בְּכָאן וְעַכְשָׁו, עִם הַכֵּלִים שֶׁנָּתְנוּ לָנוּ כָּרֶגַע. 'בְּרֵאשִׁית' פְּרוּשָׁה הִתְחַדְּשׁוּת. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּחַר נְקוּדָה בַּזְּמַן (עַד שֶׁהוּא בָּרָא אֶת הָעוֹלָם לֹא הָיָה קַיָּם הַמֻּשָּׂג "זְמַן"), וּמֵאוֹתָהּ נְקוּדָה מַתְחִילָה בְּרִיאַת הָעוֹלָם. לֹא מְעַנְיֵן מָה הָיָה לִפְנֵי.

וְכֵיוָן שֶׁהָאָדָם הוּא עוֹלָם קָטָן, גַּם לְאָדָם יֵשׁ נְקוּדַת בְּרֵאשִׁית. נְקוּדָה שֶׁמִּמֶּנָּה אֲנִי מַתְחִיל מֵחָדָשׁ. לֹא מְעַנְיֵן אוֹתִי מָה הָיָה לִפְנֵי, אֲנִי לֹא שׁוֹאֵל גַּם מָה הָיָה לִפְנֵי, אֵין הַתְחָלָה, יֵשׁ נְקוּדַת בְּרֵאשִׁית.

אֲנַחְנוּ אוֹמְרִים בִּתְפִלַּת שַׁחֲרִית: "מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית". "בְּרֵאשִׁית" לֹא הָיְתָה פַּעַם אַחַת! כְּשֶׁאֲנַחְנוּ מַגִּיעִים לִשְׁמִינִי עֲצֶרֶת, אֲנַחְנוּ קוֹרְאִים אֶת פָּרָשַׁת "וְזֹאת הַבְּרָכָה" הַחוֹתֶמֶת אֶת הַתּוֹרָה, וּמִיָּד לְאַחַר מִכֵּן אָנוּ מַעֲלִים אֶת חָתָן "בְּרֵאשִׁית" וּמַתְחִילִים אֶת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ. אֵין נְקוּדַת הַתְחָלָה אַחַת בִּלְבַד, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְחַדֵּשׁ אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת מֵחָדָשׁ בְּכָל שְׁנִיָּה וּשְׁנִיָּה.

עָלֵינוּ לָדַעַת כִּי אֲנַחְנוּ בְּעֶצֶם כָּלָנוּ חֲלִקִיקִים קְטַנְטַנִּים שֶׁל אוֹר שֶׁמִּסְתּוֹבְבִים בִּמְהִירוּת מַדְהִימָה סְבִיב עַצְמָם, וְהַסִּיבּוּב הוּא כָּל כָּךְ מָהִיר שֶׁנּוֹצֶרֶת אַשְׁלָיָה שֶׁל צְפִיפוּת, אַשְׁלָיָה שֶׁל הַדָּבָר לוֹ אֲנַחְנוּ קוֹרְאִים "חֹמֶר". לָכֵן הָעוֹלָם הַזֶּה נִקְרָא עוֹלָם הַשֶּׁקֶר, כִּי אֵין דָּבָר כָּזֶה שֶׁנִּקְרָא "חֹמֶר". כָּל מָה שֶׁאֲנִי מַרְגִּישׁ, אֶת הַגּוּף שֶׁלִּי, אֶת הַשֻּׂלְחָן שֶׁלִּי, הַכֹּל זֶה חֲלִקִיקִים שֶׁל אוֹר שֶׁמִּסְתּוֹבְבִים מַהֵר מְאֹד סְבִיב עַצְמָם. וּמֵהֵיכָן מַגִּיעַ הָאוֹר הַזֶּה? זֶה הָאוֹר הָאֱלֹקִי.

מִי מְסוֹבֵב אֶת כָּל הָאוֹר הַזֶּה? הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בְּכָל שְׁנִיָּה וּשְׁנִיָּה. הַחֲלִקִיקִים הָאֵלֶּה לֹא עוֹצְרִים שְׁנִיָּה אַחַת, כִּי אִם יֵעָשׂוּ זֹאת הַכֹּל יִתְאַדֶּה וְיֵעָלֵם! מָה שֶׁיּוֹצֵר אֶת הַחֹמֶר הוּא לֹא הַחֲלִקִיקִים, אֶלָּא הַתְּנוּעָה שֶׁלָּהֶם (צְפִיפוּת הַחֹמֶר נוֹבַעַת מִמְּהִירוּת הַתְּנוּעָה, כְּכָל שֶׁהַחֹמֶר נִרְאֶה בְּעֵינֵינוּ קָשֶׁה יוֹתֵר, זֶהוּ מִשּׁוּם שֶׁמְּהִירוּת הַתְּנוּעָה גְּבוֹהָה יוֹתֵר), וּבְכָל שְׁנִיָּה וּשְׁנִיָּה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְסוֹבֵב אֶת הַחֲלִקִיקִים, הוּא בּוֹרֵא אֶת הָעוֹלָם מֵחָדָשׁ.

מִכָּאן נִלְמַד שֶׁאֲנִי שֶׁעָמַדְתִּי כָּאן לִפְנֵי כַּמָּה שְׁנִיּוֹת אֵינוֹ אוֹתוֹ אָדָם שֶׁעוֹמֵד כָּאן עַכְשָׁו. בְּכָל שְׁנִיָּה הָאָדָם מִתְחַדֵּשׁ מֵחָדָשׁ, בְּכָל שְׁנִיָּה כָּל הַטֶּבַע מִתְחַדֵּשׁ מֵחָדָשׁ! בָּעֵינַיִם שֶׁלָּנוּ הַכֹּל נִרְאֶה אוֹתוֹ דָּבָר, לֹא הִשְׁתַּנָּה כְּלוּם. אֲנִי עֲדַיִן עוֹמֵד בְּאוֹתוֹ חֶדֶר, הַכֹּל נִרְאֶה אוֹתוֹ דָּבָר, אֲבָל אֲנַחְנוּ כָּל שְׁנִיָּה מִתְחַדְּשִׁים מֵחָדָשׁ. וּכְשֵׁם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹרֵא בְּכָל רֶגַע אֶת כָּל הָעוֹלָם מֵחָדָשׁ, כֵּיוָן שֶׁהַיְהוּדִי הוּא עוֹלָם קָטָן, גַּם הַיְהוּדִי מִתְחַדֵּשׁ בְּכָל שְׁנִיָּה מֵחָדָשׁ, בַּחֵלֶק הָרוּחָנִי שֶׁלּוֹ!

אֲבָל דָּבָר זֶה לֹא נִתְפַּס בְּשִׂכְלֵנוּ. לָכֵן ה' יִתְבָּרַךְ עָשָׂה עֲבוּרֵנוּ תַּחֲנוֹת, רֹאשׁ הַשָּׁנָה, יוֹם הַכִּפּוּרִים. דָּבָר כָּזֶה אֲנַחְנוּ מְסֻגָּלִים לְעַכֵּל, יוֹם בְּשָׁנָה. לֹא מְשַׁנֶּה מָה עָשִׂיתִי בְּשָׁנָה שֶׁעָבְרָה, הִגַּעְתִּי לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה, נִשְׁפַּטְתִּי, קִבַּלְתִּי אֶת הַמִּכְסָה לְשָׁנָה הַבָּאָה. מִי לַטּוֹב, מִי לַמּוּטָב, ה' יְרַחֵם. אֲבָל נֶחְתָּם עַכְשָׁו תַּקְצִיב חָדָשׁ. אֲנִי יָכוֹל לְעַרְעֵר עָלָיו בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וַאֲנִי יָכוֹל לְכַפֵּר עַל מָה שֶׁעָשִׂיתִי.

הָאֱמֶת שֶׁגַּם זֶה קְצָת לֹא מוּבָן לָנוּ, אֵיךְ אֶפְשָׁר לְקַלְקֵל 30 שָׁנָה וּלְתַקֵּן בְּשָׁעָה אַחַת? אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְגַלֶּה לָנוּ כִּי הוּא יָצָר בְּשִׁבִילֵנוּ נְקוּדַת אִפּוּס. בַּנְּקוּדָה הַזּוֹ בַּזְּמַן אֶפְשָׁר לְהִתְנַקּוֹת.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא מְבַקֵּשׁ לְהַעֲנִישׁ אוֹתָנוּ, הוּא מְצַפֶּה שֶׁנָּבִין אֶת הַמַּהוּת הָעֲמֻקָּה שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים, נְקוּדַת הַבְּרֵאשִׁית! כָּל הָעוֹלָם מִתְחַדֵּשׁ! לֹא מְשַׁנֶּה מָה עָשִׂיתָ, כַּמָּה קִלְקַלְתָּ, בְּמִי פָּגַעְתָּ, יֵשׁ לְךָ אֶפְשָׁרוּת לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ! זוֹ הַמְּתָּנָה הֲכִי גְּדוֹלָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יָכוֹל הָיָה לָתֵת לָנוּ! לֹא מְשַׁנֶּה מָה גָּרַמְתָּ, לֹא מְשַׁנֶּה מָה עָשִׂיתָ, אַתָּה יָכוֹל לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ! זֶה דָּבָר שֶׁלֹּא נִתְפַּס בְּשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי!

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר זְרוֹק אֶת הַשֵּׂכֶל שֶׁלְּךָ, תַּכְנִיס קְצָת שֵׂכֶל אֱלֹקִי. לְדָבָר כָּזֶה צָרִיךְ 40 יְמֵי הֵכָנָה! רַק כְּדֵי שֶׁלָּאַט לְאַט נָבִין בְּמֹחֵנוּ הַזָּעִיר אֶת הָרַעְיוֹן שֶׁאָנוּ בֶּאֱמֶת יְכוֹלִים לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ, שֶׁאָנוּ בֶּאֱמֶת יְכוֹלִים לְהִשְׁתַּנּוֹת לְטוֹבָה!

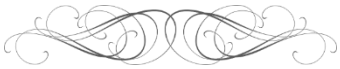
יֵשׁ אֲנָשִׁים שֶׁנּוֹשְׂאִים מִשְׁקָעִים, שִׂנְאָה וְטִינָה כְּלַפֵּי אֲחֵרִים גַּם לְתִקּוּפוֹת שֶׁל 40 וַ-50 שָׁנָה! שְׁנֵי אַחִים לֹא יְדַבְּרוּ 60 שָׁנָה בִּגְלַל שֶׁבְּאֵיזוֹ חֲתֻנָּה מִשְׁפַּחְתִּית הוּא אָמַר לוֹ הֶעָרָה לֹא בַּמָּקוֹם! אָז אֵיךְ אֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁזּוֹכֵר הַכֹּל לְדוֹרֵי דּוֹרוֹת, יִשְׁכַּח וְיִסְלַח לָנוּ עַל הַכֹּל?

אֲבָל צָרִיךְ לָדַעַת שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵינוֹ בָּא בִּטְרוּנְיָה עִם בְּרִיּוֹתָיו, נַהֲפֹךְ הוּא, הוּא מְחַפֵּשׂ שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ, וְלָכֵן הוּא אוֹמֵר לָנוּ שֶׁבְּיוֹם הַכִּפּוּרִים צָרִיךְ לִהְיוֹת עִם לֵב בּוֹכֶה וְשָׁבוּר, זוֹ תְּשׁוּבָה, אֲבָל כְּשֶׁנַּגִּיעַ אֶל תְּפִילַת הַנְּעִילָה, נִצְעָק מִתּוֹךְ שִׂמְחָה, בָּרוּךְ ה' אַחֲרֵי שֶׁעָשִׂינוּ יוֹם שֶׁל תְּשׁוּבָה, נַאֲמִין שֶׁהִיא הִתְקַבְּלָה! מֵהַיּוֹם וָהָלְאָה, כָּל יוֹם נַעֲשֶׂה חֲזָרָה בִּתְשׁוּבָה! כָּל יוֹם! לֹא נְחַכֶּה לַיּוֹם הַכִּפּוּרִים הַבָּא, נִתְחַדֵּשׁ כָּל יוֹם מֵחָדָשׁ, זֶה מָה שֶּׁה' רוֹצֶה.

הַמַּטָּרָה שֶׁלָּנוּ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים זֶה לֹא רַק לְהַזִּיל דְּמָעוֹת וְלִבְכּוֹת, אֶלָּא בֶּאֱמֶת לְהַרְהֵר בְּמַעֲשֵׂינוּ, לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה גַּם כְּלַפֵּי אֲנָשִׁים שֶׁפָּגַעְנוּ בָּהֶם.

אִם סוֹף סוֹף נִכְנַס לָנוּ לָרֹאשׁ שֶׁיֵּשׁ כָּזֶה דָּבָר שֶׁנִּקְרָא תְּשׁוּבָה וְהִתְחַדְּשׁוּת בְּכָל רֶגַע, אֲזַי אָדָם צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה כָּל יוֹם. כָּךְ בְּסוֹף הַיּוֹם יַעֲשֶׂה 5 דַּקּוֹת שֶׁל תְּשׁוּבָה עַל מָה שֶׁעָבַר עָלָיו הַיּוֹם וְלֹא הָיָה בְּסֵדֶר, יִתְבּוֹנֵן בְּמַעֲשָׂיו. כְּשֶׁהוּא יַגִּיעַ לְיוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא יִהְיֶה הַרְבֵּה יוֹתֵר נָקִי, הַרְבֵּה יוֹתֵר קַל וְהַרְבָּה יוֹתֵר שָׂמֵחַ. 5 דַּקּוֹת תְּשׁוּבָה בְּסוֹף כָּל יוֹם. עִם מִי דִּבַּרְתִּי הַיּוֹם? הַאִם יָכֹלְתִּי לוֹמַר כָּךְ אוֹ לוֹמַר אַחֶרֶת? הַאִם הִתְנַהַגְתִּי לֹא בְּסֵדֶר? אוּלַי הַתְּפִלָּה שֶׁלִּי טְעוּנָה שִׁפּוּר? אָדָם שֶׁיַּעֲשֶׂה חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ 5 דַּקּוֹת בְּכָל יוֹם, בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא יְפַחֵד פַּחוֹת. הוּא יוֹדֵעַ שֶׁהוּא מַגִּיעַ עִם מִטְעָן הַרְבֵּה יוֹתֵר קַל עַל הַגַּב.

קדושים

פָּרָשַׁת "קְדוֹשִׁים" מַתְחִילָה בַּצִּוּוּי שֶׁעַל פָּנָיו נִרְאָה לֹא מוּבָן. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר "דַּבֵּר אֶל כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה' אֱלֹקֵיכֶם".

כְּשֶׁצִּוָּה אוֹתָנוּ ה' בַּמִּצְוֹוֹת הַשׁוֹנוֹת עַד כֹּה, אָמַר לָנוּ גַּם מָה לַעֲשׂוֹת. וּמָה שֶׁלֹּא פֹּרַט בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, פֵּרְטוּ לָנוּ חֲזַ"ל בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, מָה בִּדְיּוּק לַעֲשׂוֹת, הַכֹּל מְפֹרָט וּמְסֻבָּר, אֵיךְ לַעֲשׂוֹת אֶת הַמִּצְוָה. מָה זֶה "קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ"? אִם אֲנִי אָמוּר לִהְיוֹת קָדוֹשׁ, שֶׁיַּסְבִּירוּ לִי מָה זֶה, כֵּיצַד לִהְיוֹת קָדוֹשׁ.

קָדְמוּ לְצִוּוּי זֶה שְׁתֵּי פָּרָשִׁיּוֹת חֲשׁוּבוֹת, הַפְּרָשָׁה מִמַּאֲכָלוֹת אֲסוּרִים וּמַעֲרָיוֹת. אִם אָדָם לֹא מַשְׁגִּיחַ עַל מָה שֶׁהוּא אוֹכֵל וְעִם מִי הוּא מִתְחַבֵּר, הֲרֵי שֶׁמַּאֲכָלוֹת אֲסוּרִים וּבִיאוֹת אֲסוּרוֹת אוֹטְמִים אֶת מֹחוֹ שֶׁל הָאָדָם לְכָל דָּבָר שֶׁבַּקְדֻשָּׁה, וְלָכֵן אֵין טָעַם לְצַוּוֹת עַל אָדָם לִהְיוֹת קָדוֹשׁ כְּשֶׁהוּא אוֹכֵל טְרֵפוֹת וּנְבֵלוֹת וְשָׁקוּעַ בְּטֻמְאַת הָעֲרָיוֹת. אָדָם יָכוֹל לָלֶכֶת לְשִׁעוּרֵי תּוֹרָה בְּמֶשֶׁךְ שָׁנִים, אַךְ אִם הוּא לֹא נִזְהָר מָה הוּא מַכְנִיס לְפִיו וְעִם מִי הוּא נִמְצָא, הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה יַכְבִּידוּ וְיַעַכְּבוּ אֶת הָעֲבוֹדָה שֶׁלּוֹ, עַד שֶׁסָּבִיר לְהָנִיחַ שֶׁהוּא יִשָּׁבֵר וְיִתְיָאֵשׁ בָּאֶמְצַע.

כַּמּוּבָן שֶׁאִם הוּא יַמְשִׁיךְ, גַּם מֵהַמָּקוֹם הַכִּי טָמֵא שֶׁהוּא יִפּוֹל אֵלָיו, אִם הוּא כָּל הַזְּמַן אוֹחֵז בַּתּוֹרָה, סוֹפוֹ שֶׁהִיא תְּטַהֵר אוֹתוֹ, אֲבָל יֵשׁ מִי שֶׁעוֹבֵר אֶת הַתַּהֲלִיךְ בְּדֶרֶךְ קְצָרָה, וְיֵשׁ שֶׁעוֹשֶׂה זֹאת בַּדֶּרֶךְ הָאֲרֻכָּה, כְּשֶׁבֶּן אָדָם לֹא נִזְהָר בַּעֲרָיוֹת וּבְמַאֲכָלוֹת אֲסוּרִים, הוּא נֶאֱטָם רוּחָנִית וְהַדֶּרֶךְ שֶׁלּוֹ לֹא מִסְתַּיֶּמֶת.

כָּל יְהוּדִי יוֹדֵעַ לִמְתֹּחַ קַו אֱדוֹם כְּלַפֵּי עֲרָיוֹת וּמַאֲכָלוֹת אֲסוּרִים בְּרוּרִים, כְּגוֹן בָּשָׂר עִם חָלָב אוֹ בָּשָׂר חֲזִיר, וְכֵן בַּעֲרָיוֹת כְּגוֹן אִמּוֹ אוֹ אֲחוֹתוֹ, וְאֵשֶׁת אִישׁ. קַו אָדֹם. בָּרוּר שֶׁכָּל עַם יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים מִטִּבְעָם. אֲבָל אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְהַזְהֵר גַּם בִּדְבָרִים שֶׁנִּרְאִים קְטַנִּים הַקְּשׁוּרִים לְמַאֲכָלוֹת וַעֲרָיוֹת הָאוֹטְמִים אֶת הַלֵּב.

צָרִיךְ לְהַזְהֵר בְּמַאֲכָלוֹת, גַּם בְּחוּץ לְאֶרֶץ. אֲנָשִׁים הַטַּסִּים לְחוּץ לָאָרֶץ, מַחְלִיטִים שֶׁהֵם לֹא אוֹכְלִים שָׁם בָּשָׂר כִּי זֶה טְרֵפוֹת וּנְבֵלוֹת, וְאוֹכְלִים רַק "פַּרְוָה", רַק "סְפָּגְטִי", לֹא מִסְתַּבְּכִים עִם בָּשָׂר אוֹ חָלָב. וּמִי אָמַר שֶׁסְּפָּגְטִי מֻתָּר לֶאֱכוֹל? הָרֵי אֶת הַסְּפָּגְטִי הַזֶּה בִּשְּׁלוּ בְּאוֹתָם כֵּלִים שֶׁהֵם מְבַשְּׁלִים טְרֵפוֹת וּנְבֵלוֹת וַחֲזִיר, וְגַם אִם הָאֹכֶל הוּא "פַּרְוָה" הוּא טָרֵף! זֶה אוֹטֵם לְאָדָם אֶת הַמֹּחַ, הוּא חוֹזֵר לָאָרֶץ וְלֹא מֵבִין מַדּוּעַ הוּא כָּבֵד יוֹתֵר רוּחָנִית.

גַּם בַּעֲרָיוֹת צָרִיךְ לְהַזְהֵר. יֵשׁ פְּעָמִים שֶׁאִשְׁתּוֹ שֶׁל הָאָדָם אֲסוּרָה עָלָיו! מִי שֶׁלֹּא שׁוֹמֵר טָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה וְאִשְׁתּוֹ לֹא טוֹבֶלֶת בְּמִקְוֶה, הָרֵי הִיא טְמֵאַת נִדָּה, וְכָךְ אָדָם יָכוֹל לְטַמֵּא וּלְטַמְטֵם אֶת עַצְמוֹ גַּם עִם אִשְׁתּוֹ! וְאָמְנָם יְהוּדִים קְדוֹשִׁים פּוֹרְשִׁים מֵאֵשֶׁת אִישׁ, אֲבָל גַּם הַפְּנוּיוֹת הֵן טְמֵאוֹת נִדָּה, שֶׁהֲרֵי הֵן לֹא טוֹבְלוֹת.

וְיֵשׁ מְצִיאוּת חֲדָשָׁה וּמְזַעְזַעַת שֶׁל "פְּרוּדוֹת". הָאִשָּׁה לֹא מִתְגָּרֶשֶׁת מִבַּעֲלָהּ אֶלָּא חַיִּים בְּנִפְרָד, וְהִיא הוֹלֶכֶת עִם אֲחֵרִים, וַהֲרֵי הִיא אֵשֶׁת אִישׁ לְכָל דָּבָר! הַהוֹלֵךְ עִמָּהּ חוֹטֵא בַּחֵטְא הֶחָמוּר בְּיוֹתֵר, עָלָיו הַגְּמָרָא אָמְרָה כֻּלָּם יוֹרְדִים לַגֵּיהִנֹּם וְעוֹלִים, חוּץ מֵהַבָּא עַל אֵשֶׁת אִישׁ שֶׁיּוֹרֵד וְלֹא עוֹלֶה!

נִמְצָא שֶׁאָדָם אוֹכֵל לֹא כָּשֵׁר וְנִטְמָא בַּעֲרָיוֹת מִבְּלִי לָדַעַת, וּמַגִּיעַ לְבֵית הַכְּנֶסֶת 20 שָׁנָה בְּרָצוֹן טוֹב לְהִתְקַדֵּם וּכְלוּם לֹא נִכְנַס לָרֹאשׁ! אָטוּם! וְהוּא לֹא מֵבִין מַדּוּעַ, כִּי אַף אֶחָד לֹא הִסְבִּיר לוֹ שֶׁמַּאֲכָלוֹת אֲסוּרִים זֶה לֹא רַק בָּשָׂר וְחָלָב, וַעֲרָיוֹת זֶה לֹא רַק אֵשֶׁת אִישׁ.

אָז בָּרוּךְ ה', אַחֲרֵי שֶׁהֵבַנּוּ וְלָקַחְנוּ עַל עַצְמֵנוּ לְהִתְחַזֵּק בְּעִנְיַן מַאֲכָלוֹת וַעֲרָיוֹת, אִמַּצְנוּ לְעַצְמֵנוּ אֶת הִלְכוֹת טָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה, וּמַשְׁגִּיחִים הֵיטֵב לְגַבֵּי מָה אָנוּ אוֹכְלִים, וְהַמֹּחַ נִפְתָּח יוֹתֵר לַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, עַכְשָׁו נוּכַל לִלְמֹד וּלְהָבִין מָה זֶה "קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ".

אֶת הַמַּפְתֵּחַ לַהֲבָנָה אֶפְשָׁר לִמְצוֹא בְּהֶמְשֵׁךְ הַפָּרָשָׁה, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצַוֶּה לִפְרֹשׁ מֵעֲבוֹדָה זָרָה וּמִלָּלֶכֶת לְכָל מִינֵי מְכַשְּׁפִים טְמֵאִים וּמְגַלֵּי עֲתִידוֹת וּמְסַיְּם "וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים". רַשְׁ"י הַקָּדוֹשׁ מַסְבִּיר: "וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם: זוֹ פְּרִישׁוּת עֲבוֹדַת אֱלִילִים". זֶה הַפֵּרוּשׁ שֶׁל לִהְיוֹת קָדוֹשׁ: אַל תַּעֲבֹד עֲבוֹדַת אֱלִילִים. אִם כָּךְ, כֻּלָּנוּ קְדוֹשִׁים! אֲנַחְנוּ לֹא מִשְׁתַּחֲוִים לְשׁוּם פֶּסֶל, לֹא הוֹלְכִים לִכְנֵסִיּוֹת, אֲנַחְנוּ קְדוֹשֵׁי עֶלְיוֹן!

אֲבָל כְּמוֹ שֶׁלָּמַדְנוּ לְגַבֵּי עֲרָיוֹת וּמַאֲכָלוֹת אֲסוּרִים, שֶׁמָּצָאנוּ עַצְמֵנוּ נִכְשָׁלִים מֵחוֹסֶר יְדִיעָה וַהֲבָנָה מָה הֵן כָּל הָעֲרָיוֹת הָאֲסוּרוֹת וּמָה הֵם כָּל הַמַּאֲכָלִים הָאֲסוּרִים, גַּם בַּעֲבוֹדַת אֱלִילִים יֵשׁ דְּקְדּוּקִים שֶׁנֶּעֱלָמִים מֵעֵינֵינוּ. יֵשׁ שְׁנֵי סוּגֵי עֲבוֹדָה זָרָה, יֵשׁ עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁאֲנָשִׁים עוֹבְדִים אֵל אַחֵר בִּמְקוֹם אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. הֵם מַאֲמִינִים בְּכָל מִינֵי אֱלִילִים וְכוֹחוֹת וְאוֹתָם וְאֶת צַלְמֵיהֶם הֵם עוֹבְדִים. וְיֵשׁ עֲבוֹדָה זָרָה דְּגְמַת הַנַּצְרוּת, שֶׁהִיא נִקְרֵאת "שִׁתּוּף". הֵם מַאֲמִינִים בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲבָל לֹא רַק, יֵשׁ לוֹ "עוֹזֵר", יֵשׁ לוֹ "בֵּן", יֵשׁ עוֹד מִישֶׁהוּ לְצִדּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אָז אֲנַחְנוּ לֹא מַאֲמִינִים בַּשִּׁטּוּיוֹת הַנַּ"ל, וְכַמּוּבָן שֶׁאֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ, אֲבָל צְרִיכִים אָנוּ לִבְדּוֹק אֶת עַצְמֵנוּ עַד כַּמָּה אָנוּ מַאֲמִינִים בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ בְּלִבֵּנוּ, וְהָאֵם אָנוּ לֹא סוֹמְכִים עַל עוֹד מַשֶּׁהוּ.

הַמִּלָּה "קָדוֹשׁ" בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ פֵּרוּשָׁהּ "מְיֻחָד". בֵּין לְטוֹב וּבֵין לְרָע. אִשָּׁה שֶׁיְּחֻדָּהּ עַצְמָהּ לַעֲבֵרָה נִקְרֵאת "קְדֵשָׁה", מִשֹּׁרֶשׁ ק.ד.ש., שֶׁכֵּן הִיא "מְיֻחֶדֶת" לַעֲבֵרָה. אָדָם שֶׁמִּתְאָרֵס וְשָׂם טַבַּעַת עַל יָד אֲרוּסָתוֹ, אוֹמֵר: "הָרֵי אֶת מְקֻדֶּשֶׁת לִי כְּדָת מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל", וְהַכַּוָּנָה "הָרֵי אַתְּ מְיֻחֶדֶת לִי", הִיא נֶאֱסָרָה עַל כָּל אַנְשֵׁי הָעוֹלָם, מְיֻחֶדֶת רַק לְבַעֲלָהּ.

קָדוֹשׁ פֵּרוּשׁוֹ "מְיֻחָד". כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר "קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי", אֵין הַכַּוָּנָה "תִּהְיוּ כָּמוֹנִי", אֵין דְּרִישָׁה כָּזֹאת מֵאִתָּנוּ לִהְיוֹת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאַף הַמִּדְרָשׁ שׁוֹאֵל: "קְדֹשִׁים תִּהְיוּ, יָכוֹל כָּמוֹנִי? תַּלְמוּד לוֹמַר: כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי, קְדֻשָּׁתִי לְמַעְלָה מִקְדֻשַּׁתְכֶם". אָנוּ לֹא יְכוֹלִים לְהַגִּיעַ לְדַרְגַּת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל ה', אָז מָה הַצִּוּוּי? תִּהְיוּ מְיֻחָדִים כְּמוֹ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְיֻחָד.

וְכֵיצַד אֲנִי יָכוֹל לִהְיוֹת "מְיֻחָד"? לִפְרֹשׁ מֵעֲבוֹדַת אֱלִילִים, כְּלוֹמַר לִפְרֹשׁ מִמַּחְשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁמַּפְרִיעוֹת לִי לָאֱמוּנָה שֶׁלִּי. כַּאֲשֶׁר אֲנִי מַאֲמִין בַּה' וּמַאֲמִין שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָה, אֲבָל אֲנִי מַאֲמִין גַּם קְצָת בְּכֹחִי וְעֹצֶם יָדִי, קְצָת בְּהִשְׁתַּדְּלוּת שֶׁאֲנִי עוֹשֶׂה, זוֹ עֲבוֹדָה שֶׁל שִׁתּוּף!

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצַוֶּה אוֹתָנוּ שֶׁנַּעֲשֶׂה הִשְׁתַּדְּלוּת, אֲבָל מִבְחָן הָאֱמוּנָה הוּא שֶׁנַּעֲשֶׂה אֶת הַהִשְׁתַּדְּלוּת וְלֹא נַאֲמִין בָּהּ. אִם אָדָם יֵשֵׁב בַּבַּיִת וְלֹא יַעֲשֶׂה כְּלוּם וְיַגִּיעַ אֵלָיו כָּל יוֹם כֶּסֶף הַבָּיְתָה מֵהָעֲנָנִים, בֶּטַח שֶׁהוּא "יַאֲמִין" בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲבָל אִם הוּא יֵצֵא וַיַּעֲשֶׂה פְּעֻלָּה, וְהוּא רוֹאֶה שֶׁ"בִּגְלַל" פְּעֻלָּה זוֹ הוּא מְקַבֵּל כֶּסֶף, וּבְכָל זֹאת הוּא יִתְבַּקֵּשׁ לְהַאֲמִין שֶׁאֵין קֶשֶׁר בֵּין הַכֶּסֶף לַפְּעֻלָּה שֶׁעָשָׂה, זֶה כְּבָר יוֹתֵר קָשֶׁה.

מִבְחָן הָאֱמוּנָה הָאֲמִתִּי שֶׁל הָאָדָם הוּא עַד כַּמָּה הוּא מִתְקַדֵּשׁ לַעֲבוֹד אֶת ה'. לְהַאֲמִין שֶׁאֵין עוֹד מִלְּבַדּוֹ וְכִי כָּל הַהִשְׁתַּדְּלוּת וְהַמַּעֲשִׂים שֶׁהוּא נוֹקֵט בָּהֶם אֵינָם אֶלָּא תַּעְתּוּעֵי עֵינַיִם, וְכִי הַכֹּל כְּבָר נִקְבָּע עַל יְדֵי ה', כַּמָּה יָרְוִיחַ וְכַמָּה יַפְסִיד וְאֵין בְּיָדוֹ לְהַעֲלוֹת וּלְהוֹרִיד, גַּם לֹא בְּשָׁעוֹת נוֹסָפוֹת.

יֵשׁ מַחְלֹקֶת תַּנָּאִים לְגַבֵּי בָּעַל חַיִּים הַנִּקְרָא "כּוֹי", הַאִם הוּא חַיָּה אוֹ בְּהֵמָה אוֹ בְּרִיָּה בִּפְנֵי עַצְמָה. יֵשׁ חָיוֹת כְּשֵׁרוֹת שֶׁמּוֹתַר לֶאֱכוֹל (צְבִי, אַיָּל), וְכֵן יֵשׁ בְּהֵמוֹת כְּשֵׁרוֹת לַאֲכִילָה (פָּרָה, כִּבְשָׂה), אַךְ יֵשׁ הֶבְדֵּל בַּהֲלָכוֹת. לְדֻגְמָא, כְּשֶׁשּׁוֹחֲטִים חַיָּה וְעוֹף יֵשׁ מִצְוָה לְכַסּוֹת אֶת הַדָּם, בִּבְהֵמָה אֵין חִיּוּב. יֵשׁ חֵלֶק הַנִּקְרָא "חֵלֶב" שֶׁהוּא שָׁמֶן שֶׁאָסוּר בָּאֲכִילָה בִּבְהֵמָה, אַךְ מֻתָּר בְּחַיָּה וְעוֹף. וְלָכֵן לְגַבֵּי כּוֹי חֲכָמִים לֹא הִצְלִיחוּ לְהַכְרִיעַ אִם הוּא חַיָּה אוֹ בְּהֵמָה, וּמַחְמִירִים עָלָיו אֶת חוּמְרוֹת שְׁתֵּיהֶן.

דֶּרֶךְ הַדְּרָשׁ אֶפְשָׁר לוֹמַר כִּי כּוֹ"י הוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת שֶׁל "כֹּחִי **וְ**עֹצֶם **יָ**דִי". אָדָם שֶׁמַּאֲמִין כִּי "כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחַיִל הַזֶּה" הוּא סָפֵק חַיָּה סָפֵק בְּהֵמָה וְלֹא הִכְרִיעוּ בּוֹ רַבָּנָן, וְלָכֵן מַחְמִירִים אִתּוֹ מִשָּׁמַיִם.

צָרִיךְ לָדַעַת אֶת הָעִקָּר. אָדָם צָרִיךְ לְיַחֵד וּלְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ. הַדָּבָר מִתְבַּטֵּא בַּגִּישָׁה שֶׁלּוֹ לְכָל עֲבוֹדַת ה' שֶׁלּוֹ. אָדָם שֶׁאוֹמֵר כָּל הַזְּמַן "קָשֶׁה לִי לְהִתְפַּלֵּל",

״קָשֶׁה לִי לִלְמֹד״, קָשֶׁה, קָשֶׁה. מַדּוּעַ הַכֹּל קָשֶׁה לוֹ? כִּי הוּא לוֹקֵחַ אֶת זֶה קָשֶׁה. בֵּן אָדָם שֶׁאוֹהֵב אֶת מָה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לֹא קָשֶׁה לוֹ.

כָּתוּב בַּחֲזַ״ל שֶׁאֶחָד מֵרַחֲמֵי ה׳ עָלֵינוּ הוּא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה שֶׁכָּל אָדָם יֹאהַב אֶת הַמְּלָאכָה שֶׁלּוֹ, אַחֶרֶת כֻּלָּם הָיוּ מְחַפְּשִׂים עֲבוֹדוֹת ״נְקִיּוֹת״ עִם רֶוַח רַב, וְאָז מִי הָיָה עוֹבֵד בְּדָגִים? מִי הָיָה מְעַבֵּד עוֹרוֹת? הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אוֹתוֹ כָּךְ, מִי יְסַפֵּל לְךָ בַּבִּיּוּב אִם כֻּלָּם יִשְׂנְאוּ אֶת זֶה? וְכָךְ הוּא עוֹשֶׂה אֶת הָעֲבוֹדָה וְלֹא מִתְיַחֵס לְמָה שֶׁאֲחֵרִים חוֹשְׁבִים עָלָיו וְעַל עֲבוֹדָתוֹ וּמָה אוֹמְרִים עָלָיו, זוֹ הַפַּרְנָסָה שֶׁלּוֹ.

כָּךְ גַּם בַּעֲבוֹדַת ה׳. אֲנַחְנוּ מִתְיַחֲסִים יוֹתֵר מִדַּי לַאֲנָשִׁים סְבִיבֵנוּ. אֵיךְ אֲנַחְנוּ נִרְאִים, אֵיךְ אֲנַחְנוּ מִתְנַהֲגִים, אֵיךְ אֲנַחְנוּ מְדַבְּרִים. אֲנַחְנוּ מְבַזְבְּזִים אֶת הַזְּמַן לֹא נָכוֹן, אֲנַחְנוּ לֹא מִסְתַּכְּלִים עַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מָה הוּא חוֹשֵׁב, רַק מָה הַסְּבִיבָה חוֹשֶׁבֶת.

שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ מַתְחִיל אֶת סֵפֶר קֹהֶלֶת בַּמִּלִּים ״הֲבֵל הֲבָלִים אָמַר קֹהֶלֶת הֲבֵל הֲבָלִים הַכֹּל הָבֶל״, 7 פְּעָמִים ״הֶבֶל״, וּמְסַיֵּם אֶת הַסֵּפֶר ״סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע, אֶת הָאֱלֹקִים יְרָא וְאֶת מִצְוֹתָיו שְׁמוֹר, כִּי זֶה כָּל הָאָדָם״. זֶה כְּנֶגֶד זֶה. שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ מַרְאֶה לָנוּ מָה קוֹרֶה כְּשֶׁאַתָּה עוֹבֵד אֶת ה׳, וּמָה קוֹרֶה כְּשֶׁאַתָּה עוֹבֵד אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה.

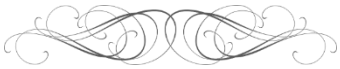
מַדּוּעַ 7 פְּעָמִים ״הֶבֶל״? חֲזַ״ל אוֹמְרִים שֶׁ-7 גִּלְגּוּלִים עוֹבֵר הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה. בְּגִיל שָׁנָה הוּא מֶלֶךְ, כֻּלָּם מְנַשְּׁקִים וּמְחַבְּקִים אוֹתוֹ. בְּגִיל שְׁנָתַיִם הוּא כְּמוֹ חֲזִיר, כָּל הַיּוֹם מִלַּכְלֵךְ וּמִתְלַכְלֵךְ וְדוֹחֵף הַכֹּל לַפֶּה. בְּגִיל 10 הוּא נִהְיֶה גְּדִי, רָץ, מִשְׁתּוֹלֵל, מְקַפֵּץ, שׁוֹבֵר אֶת הַכֹּל וְלֹא אִכְפַּת לוֹ. בְּגִיל 20 הוּא נִהְיֶה סוּס, כֻּלּוֹ גַּאֲוָה, מְחַזֵּר אַחֲרֵי בַּת זוּג, בְּגִיל 30 מִתְחַתֵּן וְצָרִיךְ פַּרְנָסָה וְנִהְיֶה לַחֲמוֹר, צָרִיךְ לַעֲבוֹד קָשֶׁה. בְּגִיל 40 יֵשׁ לוֹ כְּבָר יְלָדִים, הוּא נִהְיֶה כְּכֶלֶב, הוּא מֵעֵז פָּנָיו כְּכֶלֶב לְהָבִיא אֹכֶל לַיְלָדִים. בְּגִיל 70 כְּשֶׁכָּל הַגּוּף שָׁבוּר, וְהַמֹּחַ בּוֹגֵד בּוֹ, הוּא נִהְיֶה כְּקוֹף שֶׁכֻּלָּם מְלַגְלְגִים עָלָיו, כָּךְ נִרְאָה מִי שֶׁחַי עִם ה״הֶבֶל הֲבָלִים״. אֲבָל מִצַּד שֵׁנִי ״סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת הָאֱלֹקִים יְרָא וְאֶת מִצְוֹתָיו שְׁמוֹר״, מִי שֶׁחַי כָּךְ וְלֹא אַחַר הַבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, נִשְׁאַר בֶּן מֶלֶךְ מִתְּחִלָּה עַד סוֹף.

וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם פֵּרוּשׁוֹ פְּרִישׁוּת מֵעֲבוֹדַת אֱלִילִים. פְּרִישׁוּת מֵהַשִּׁתּוּף שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם הַסְּבִיבָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהָעֲבוֹדָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהַכֶּסֶף, יֵשׁ רַק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כָּל הַמַּהוּת שֶׁל הַיַּהֲדוּת עוֹמֶדֶת עַל "אֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ".

אָדָם צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק מְאֹד בֶּאֱמוּנָה. הַדְּרִישָׁה "קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ" אֵינָהּ דָּבָר שֶׁל מָה בְּכָךְ, זוֹ עֲבוֹדָה לְכָל הַחַיִּים. אֲבָל אֲנַחְנוּ אֲמוּרִים לִשְׁאֹף לְהַגִּיעַ לְדַרְגָּה הַזֹּאת. כְּשֶׁאָדָם מְטַהֵר אֶת עַצְמוֹ וּמִתְחַבֵּר אֶל ה', הוּא רוֹאֶה הַרְבֵּה יְשׁוּעוֹת, כִּי בּוֹרֵא עוֹלָם הוּא הַמָּקוֹר לְכָל הַבְּרָכוֹת שֶׁיֵּשׁ לָנוּ בַּחַיִּים. הוּא מְקוֹר הַכֹּחַ, הוּא הַמְּנוּעַ הַמַּפְעִיל אוֹתָנוּ.

אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְהִתְחַבֵּר לַבִּטָּחוֹן בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁלָּנוּ, לֹא לִהְיוֹת "כּוֹי", סָפֵק חַיָּה סָפֵק בְּהֵמָה שֶׁסּוֹמֵךְ עַל כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי. לֹא לַעֲבוֹד שִׁתּוּף - הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהַהִשְׁתַּדְּלוּת שֶׁלָּנוּ! עָלֵינוּ לִזְכֹּר כִּי אֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ. נְבַקֵּשׁ לִשְׁמוֹר עַל עַצְמֵנוּ, לְטַהֵר עַצְמֵנוּ, מָה אֲנַחְנוּ אוֹכְלִים, מָה לוֹבְשִׁים, אֵיךְ מִתְנַהֲגִים. לְהַרְגִּישׁ שֶׁאָנוּ בְּנֵי מְלָכִים, לְהַרְאוֹת שֶׁאֲנַחְנוּ בְּנֵי מְלָכִים. אָז אֲנַחְנוּ בֶּאֱמֶת נִהְיֶה בְּנֵי מְלָכִים!

אמור

הַגְּמָרָא מְסַפֶּרֶת כִּי פַּעַם אַחַת גָּזְרָה רוֹמִי שָׁלוֹשׁ גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת עַל עַם יִשְׂרָאֵל: שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ בְּרִית מִילָה, שֶׁלֹּא יִשְׁמְרוּ עַל טָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה, וְשֶׁלֹּא יִשְׁמְרוּ שַׁבָּת. קָסַץ יְהוּדִי בְּשֵׁם רְאוּבֵן בֶּן אִסְטְרוּבָּלִי, שֶׁהִכִּיר בְּנִבְכֵי הַדִּפְלוֹמַטְיָה וְהַפּוֹלִיטִיקָה הָרוֹמִית וְאָמַר שֶׁהוּא יְבַטֵּל אֶת הַגְּזֵרָה. הָלַךְ אוֹתוֹ רְאוּבֵן, הִתְלַבֵּשׁ וְהִסְתַּפֵּר כְּמוֹתָם, נִדְחַף אֶל פְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְשָׁאַל:

"מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אוֹיֵב יֵעָנֵי אוֹ יַעֲשִׂיר"? אָמְרוּ לוֹ "יֵעָנֵי". אָמַר לָהֶם "אִם כֵּן, לֹא יַעֲשׂוּ מְלָאכָה בְּשַׁבָּת כְּדֵי שֶׁיֵּעָנוּ". הִסְכִּימוּ וּבִטְּלוּ אֶת גְּזֵרַת הַשַּׁבָּת. "מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אוֹיֵב יַכְחִישׁ אוֹ יַבְרִיא"? "יַכְחִישׁ". "אִם כֵּן, יָמוּלוּ בְּנֵיהֶם לִשְׁמוֹנָה יָמִים - וַיַּכְחִישׁוּ". אָמְרוּ צוֹדֵק, שֶׁיִּהְיוּ חַלָּשִׁים תְּנוּ לָהֶם לַעֲשׂוֹת בְּרִית מִילָה. "מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אוֹיֵב יִרְבֶּה אוֹ יִתְמַעֵט"? "יִתְמַעֵט". "אִם כֵּן - לֹא יִבְעֲלוּ נְדוֹת, שֶׁכֵּן פְּעָמִים אִשָּׁה אֲסוּרָה עַל בַּעְלָהּ שָׁבוּעַ וּפְעָמִים שְׁבוּעַיִם, וְאִם לֹא יִשְׁמְרוּ עַל טָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה, יִפְרוּ וְיִרְבּוּ כָּל הַזְּמַן". בִּטְּלוּ אֶת גְּזֵרַת הַמִּקְוָאוֹת. חָזַר רְאוּבֵן בֶּן אִסְטְרוּבָּלִי לִירוּשָׁלַיִם בְּחָשְׁבוֹ שֶׁהִצִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל.

אַךְ נִכְנְסוּ הַיּוֹעֲצִים אֶל הַמֶּלֶךְ וְהֵבִינוּ כִּי יָד יְהוּדִי הָיְתָה בַּדָּבָר וְהֶחֱזִירוּ אֶת הַגְּזֵרוֹת עַל כַּנָּם. אָמְרוּ רַבָּנָן מָה נַעֲשָׂה עַכְשָׁו? נִשְׁלַח פּוֹלִיטִיקַאי יוֹתֵר מְשֻׁפְשָׁף? עוֹרֵךְ דִּין? לֹא! נִשְׁלַח חָכָם מְלֻמָּד בְּנִסִּים. וְכָךְ שָׁלְחוּ אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי, מִתּוֹךְ מַחֲשָׁבָה שֶׁהוּא יִזְכֶּה לְנֵס וִיבַטֵּל אֶת הַגְּזֵרָה. וְכָךְ עָצָא רַשְׁבִּ"י לִרוֹמִי בְּלִי שׁוּם תָּכְנִית בְּיָדוֹ וְרַק אֱמוּנָתוֹ בַּה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּמְצִיא לוֹ יְשׁוּעָה. אֵלָיו הִצְטָרֵף רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי יוֹסֵי.

בַּדֶּרֶךְ פָּגְשׁוּ בְּשֵׁד בְּשֵׁם בֶּן תֵּמַלְיוֹן, וְהוּא שָׁאַל אוֹתָם אִם הֵם רוֹצִים שֶׁיָּבוֹא עִמָּם וְיסַיֵּעַ לָהֶם? בָּכָה רַשְׁבַּ״י, שֶׁהֵרֵי שִׁפְחַת אָבִיו (הַכַּוָּנָה לְהָגָר שִׁפְחַת אַבְרָהָם אָבִינוּ) זָכְתָה לִרְאוֹת 4 מַלְאָכִים בַּמִּדְבָּר שֶׁבָּאוּ לִקְרָאתָהּ, וַאֲנִי זוֹכֶה רַק לְשֵׁד? אַךְ כֵּיוָן שֶׁזֶּה מָה שֶׁנִּשְׁלַח מִשָּׁמַיִם, גַּם בָּרוּךְ יִהְיֶה. קָפַץ בֶּן תֵּמַלְיוֹן לְרוֹמִי וְנִכְנַס בְּתוֹךְ בַּת הַקֵּיסָר וּמִיַּד זוֹ הִשְׁתַּגְּעָה. וְכָךְ הַקֵּיסָר רוֹאֶה אֶת בִּתּוֹ קוֹרַעַת בְּגָדֶיהָ, מוֹשֶׁכֶת בְּשַׂעֲרוֹתֶיהָ וְמַזִּילָה רִיר, וְכֻלּוֹ דְּמָעוֹת. הָרוֹפְאִים לֹא יוֹדְעִים מָה לַעֲשׂוֹת עִמָּהּ. בֵּין לְבֵין הִיא צוֹרַחַת ״הָבִיאוּ לִי אֶת בֶּן יוֹחַאי, הָבִיאוּ לִי אֶת בֶּן יוֹחַאי״.

כְּשֶׁהִגִּיעוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי וַחֲבֵרוֹ לְאַרְמוֹן, הוֹדִיעוּ לְמֶלֶךְ כִּי יֵשׁ יְהוּדִי בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי שֶׁהִגִּיעַ אֵלָיו מִירוּשָׁלַיִם. מִיַּד כְּשֶׁשָּׁמַע אֶת שְׁמוֹ הִכְנִיסוֹ פְּנִימָה, וְאָמַר לוֹ כִּי אִם יוּכַל לְהַצִּיל אֶת בִּתּוֹ הוּא יִתֵּן לוֹ כָּל מָה שֶׁיְּרָצֶה מֵאוֹצָר גְּנָזָיו. יָצְאוּ כֻּלָּם מֵהַחֶדֶר, וְנִשְׁאֲרוּ רַק רַשְׁבַּ״י וּבַת הַקֵּיסָר. מִיַּד אָמַר רַשְׁבַּ״י לְבֶן תֵּמַלְיוֹן לָצֵאת מִמֶּנָּה וְזֶה קָפַץ הַחוּצָה וְנֶעְלַם וְהַבַּת הִבְרִיאָה וְחָזְרָה לִשְׁפִיּוּתָהּ. הַקֵּיסָר שָׂמַח כָּל כָּךְ וּפָתַח אֶת אוֹצַר גְּנָזָיו בִּפְנֵי רַשְׁבַּ״י וְרַבִּי אֶלְעָזָר. הֵם רָאוּ אֶת הָאִגֶּרֶת עִם הַגְּזֵרוֹת שֶׁגַּם הִיא הָיְתָה מֻנַּחַת שָׁם וְקָרְעוּ אוֹתָהּ לַחֲתִיכוֹת וּבְכָךְ בָּטְלוּ הַגְּזֵרוֹת.

מִתּוֹךְ הַסִּפּוּר עוֹלוֹת שְׁתֵּי שְׁאֵלוֹת, הָרִאשׁוֹנָה הִיא מַדּוּעַ גִּלְגֵּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת כָּל הַסִּפּוּר עִם רְאוּבֵן בֶּן אִסְטְרוּבְּלִי שֶׁיֵּלֵךְ וְיִפְעַל, וְיַצְלִיחַ בַּתְּחִלָּה וְאָז הַכֹּל יִכָּשֵׁל? הֲרֵי ה׳ יוֹדֵעַ הַכֹּל מֵרֹאשׁ, שֶׁיִּגְרֹם לַחֲכָמִים לִשְׁלֹחַ אֶת רַשְׁבַּ״י לְכַתְּחִלָּה! וְדָבָר שֵׁנִי, מַדּוּעַ רַשְׁבַּ״י בּוֹכֶה כְּשֶׁהוּא מְקַבֵּל עֶזְרָה מִשָּׁמַיִם בְּצוּרַת שֵׁד? מָה אִכְפַּת לְךָ אִם זֶה שֵׁד אוֹ מַלְאַךְ אוֹ כָּל דָּבָר אַחֵר? עֶצֶם זֶה שֶׁה׳ יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה לְךָ נֵס וְשׁוֹלֵחַ לְךָ עֶזְרָה עַל-טִבְעִית, זוֹ סִבָּה לִפְתֹּחַ בִּרְקוּדִים. עֲבָדָה, בִּזְכוּת הַשֵּׁד הִצְלִיחַ רַשְׁבַּ״י בִּשְׁלִיחוּתוֹ.

כָּתוּב בַּגְּמָרָא: ״וְאָמַר חִזְקִיָּה אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי: רָאִיתִי בְּנֵי עֲלִיָּה וְהֵן מוּעָטִין, אִם אֶלֶף הֵן - אֲנִי וּבְנִי מֵהֶן, אִם מֵאָה הֵן - אֲנִי וּבְנִי מֵהֶן, אִם שְׁנַיִם הֵן - אֲנִי וּבְנִי הֵן״. רַשְׁבַּ״י אָמַר כִּי לְמַעֲלַת ׳בְּנֵי עֲלִיָּה׳ לֹא מַגִּיעִים רַבִּים, אִם יֵשׁ אֶלֶף כָּאֵלֶּה בְּכָל הָעוֹלָם, הוּא וּבְנוֹ אֶלְעָזָר בְּתוֹכָם, וְכֵן אִם יֵשׁ מֵאָה, אוֹ עֲשָׂרָה, וְאִם שְׁנַיִם בְּכָל הָעוֹלָם זֶה הוּא וּבְנוֹ. מַדּוּעַ עָצַר כָּאן? מַדּוּעַ לֹא הִמְשִׁיךְ

וְאִם יֵשׁ רַק אֶחָד כָּזֶה, אֲנִי הוּא? רַשְׁבַּ״י עוֹצֵר בִּשְׁנַיִם, מַדּוּעַ? וְעוֹד שְׁאֵלָה. כַּאֲשֶׁר גָּזְרָה מַלְכוּת הָרִשְׁעָה גְּזַר דִּין מָוֶת עַל רַשְׁבַּ״י שֶׁדִּבֵּר בִּגְנוּתָהּ הוּא בָּרַח עִם בְּנוֹ. מַדּוּעַ שֶׁהַבֵּן יִסְבֹּל עִמּוֹ לְלֹא צֹרֶךְ?

הַתְּשׁוּבָה נִמְצֵאת בְּפָרָשַׁת ״אֱמֹר״. הַפָּרָשָׁה מַתְחִילָה בַּצִּוּוּי: ״וַיֹּאמֶר ה׳ אֶל מֹשֶׁה אֱמֹר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם לְנֶפֶשׁ לֹא יִטַּמָּא בְּעַמָּיו״. בְּתוֹךְ הַצִּוּוּי הָאוֹסֵר עַל הַכֹּהֲנִים לְהִטָּמֵא לַמֵּתִים כְּמוֹ שְׁאָר יִשְׂרָאֵל, חוֹזֵר ה׳ עַל הַמִּלִּים ״אֱמֹר״ וְ״אָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם״, חֲזָרָה הַנִּרְאֵית לִכְאוֹרָה מְיֻתֶּרֶת.

מִכָּאן לָמְדוּ חֲזַ״ל שֶׁיֵּשׁ צִוּוּי עַל הַגְּדוֹלִים לְהַזְהִיר אֶת הַקְּטַנִּים. הַגָּדוֹל צָרִיךְ לְחַנֵּךְ אֶת הַקָּטָן לְמִצְוֹות. אֲבָל מַדּוּעַ בָּחַר ה׳ לְלַמֵּד אֶת הַכְּלָל הַזֶּה דַּוְקָא בַּמִּצְוָה הַזֹּאת שֶׁשַּׁיָּכֶת לַכֹּהֲנִים בִּלְבַד? גָּדוֹל צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ קָטָן מִכָּל הָעֲבֵרוֹת, יֶלֶד שֶׁמַּגִּיעַ לְגִיל 6-7 וְיֵשׁ לוֹ בִּינָה חַיָּב בְּכָל הַמִּצְוֹות שֶׁל הַתּוֹרָה מִדְּרַבָּנָן מִטַּעַם מִצְוַת חִנּוּךְ. אָז אֶת הַכְּלָל שֶׁהַגָּדוֹל חַיָּב לְלַמֵּד אֶת הַקָּטָן נִלְמַד דַּוְקָא מִצִּוּוּי עַל הַכֹּהֲנִים לְהַפְרִישׁ אֶת יַלְדֵיהֶם מִטֻּמְאוֹת מֵתִים?

וּתְשׁוּבָה אַחַת לְכָל הַשְּׁאֵלוֹת. רַשְׁבַּ״י מְלַמֵּד אוֹתָנוּ יְסוֹד גָּדוֹל, הַדָּבָר הֶחָשׁוּב בְּיוֹתֵר שֶׁעַל הַיְהוּדִי לַעֲשׂוֹת זֶה לִדְאֹג שֶׁדּוֹר הַהֶמְשֵׁךְ שֶׁלּוֹ יֵלֵךְ בְּעִקְבוֹתָיו וְיִהְיֶה גַּם הוּא יָרֵא שָׁמַיִם וְשׁוֹמֵר מִצְוֹת. לָכֵן אִם הָיָה בּוֹרֵחַ בְּלִי בְּנוֹ, לֹא עָשָׂה בְּכָךְ דָּבָר. הוּא לֹא בּוֹרֵחַ בִּשְׁבִיל לִשְׁמוֹר עַל חַיָּיו, הוּא פַּחַד שֶׁאִם יִפְּגְּעוּ בּוֹ, מִי יְלַמֵּד אֶת בְּנוֹ? וְלָכֵן לָקַח אוֹתוֹ עִמּוֹ לִלְמֹד תּוֹרָה.

וְלָכֵן גַּם בַּתּוֹרָה בָּחַר ה׳ לְלַמֵּד שֶׁהַגְּדוֹלִים מְצֻוִּים עַל הַקְּטַנִּים דַּוְקָא בְּאִסּוּר הַכֹּהֲנִים לְהִטָּמֵא לַמֵּתִים. כָּל גָּדוֹל מְלַמֵּד אֶת הַקָּטָן עַל הַשַּׁבָּת, אוֹ עַל כַּשְׁרוּת, וְהַיֶּלֶד מְקַבֵּל כִּי כֻּלָּם עוֹשִׂים זֹאת. אֲבָל לְהִטָּמֵא לָמֵת אָסוּר רַק לַכֹּהֲנִים. גָּדוֹל הַדּוֹר נִפְטָר, מֵאוֹת אֲלָפִים יוֹצְאִים לְלַוּוֹתוֹ, עוֹלִים עַל הַצִּיּוּן, וְרַק הַכֹּהֵן לֹא. שׁוֹאֵל הַיֶּלֶד אֶת אָבִיו: ״אַבָּא אֲנִי גַּם רוֹצֶה לַעֲלוֹת לַצִּיּוּן כְּמוֹ כָּל הַחֲבֵרִים, זֶה גָּדוֹל הַדּוֹר, מַדּוּעַ אָנוּ נִשְׁאָרִים בַּבַּיִת״? וְעוֹנֶה לוֹ אָבִיו ״אַתָּה לֹא יָכוֹל, אַתָּה כֹּהֵן״. הַיֶּלֶד מֻשְׁפָּע מִכֹּחַ הֶהָמוֹן, אִם כֻּלָּם הוֹלְכִים זֶה כַּנִּרְאֶה בְּסֵדֶר. אֲבָל הָאָב מְצֻוֶּה לְהַסְבִּיר לִבְנוֹ ״אֲפִילוּ שֶׁכֻּלָּם עוֹשִׂים, אַתָּה לֹא כְּמוֹ כֻּלָּם, אַתָּה שׁוֹנֶה. אַתָּה קָדוֹשׁ״.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר "וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ", כָּל עַם יִשְׂרָאֵל הֵם בִּבְחִינַת כֹּהֲנִים לַה' יִתְבָּרַךְ. וְעָלֵינוּ צִוָּה "קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ". קָדוֹשׁ הוּא מְיֻחָד, הוּא לֹא כְּמוֹ כֻּלָּם, וְגַם כְּשֶׁכֻּלָּם עוֹשִׂים מַשֶּׁהוּ זֶה לֹא אוֹמֵר שֶׁלְּךָ מֻתָּר (וּפְעָמִים שֶׁגַּם לָהֶם אָסוּר), אֶלָּא צָרִיךְ לְבָרֵר כָּל מִקְרֶה לְגוּפוֹ מָה מֻתָּר, מָה אָסוּר וּמָה רָאוּי. שֶׁכֵּן גַּם לֹא כָּל מָה שֶׁמֻּתָּר, רָאוּי לַעֲשׂוֹתוֹ.

רְאוּבֵן בֶּן אִסְטְרוּבְּלִי פָּעַל לְטוֹבַת עַם יִשְׂרָאֵל. אֲבָל הַפְּעֻלָּה שֶׁהוּא עָשָׂה הָיְתָה כְּרוּכָה לְהַדָּמוֹת לַגּוֹיִם וּלְדַרְכָּם. לְהִתְלַבֵּשׁ כְּמוֹתָם, לְהִסְתַּפֵּר כְּמוֹתָם, לְדַבֵּר כְּמוֹתָם, "נַשְׁפִּיעַ מִבִּפְנִים". הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא סִבֵּב אֶת כָּל הָעִנְיָן שֶׁלֹּא יַצְלִיחַ, כְּדֵי לְלַמֵּד אוֹתָנוּ שֶׁאִם אָנוּ רוֹצִים לְהַשִּׂיג אֶת הַמַּטָּרָה שֶׁלָּנוּ, אָסוּר שֶׁזֶּה יִהְיֶה כָּרוּךְ בְּוִתּוּר עַל הָעֶקְרוֹנוֹת הַמַּגְדִּירִים אוֹתָנוּ. יֵשׁ לָנוּ תּוֹרָה, יֵשׁ לָנוּ דֶּרֶךְ, הַמַּטָּרָה לֹא מְקַדֶּשֶׁת אֶת הָאֶמְצָעִים. אֲנַחְנוּ לֹא מַתְאִימִים אֶת הַדֶּרֶךְ לַבְּעָיוֹת, אֶלָּא אֶת הַבְּעָיוֹת לַדֶּרֶךְ. כְּשֶׁנִּגְלֶה בַּדֶּרֶךְ הַנְּכוֹנָה, בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה, הַכֹּל יִסְתַּדֵּר, וְנִרְאֶה נִסִּים אִם צָרִיךְ. כִּי זֹאת הַדֶּרֶךְ הַנְּכוֹנָה.

וְלָכֵן רַשְׁבַּ"י בָּכָה כְּשֶׁפָּגַשׁ אֶת הַשֵּׂד. הוּא לִמֵּד אוֹתָנוּ, לִפְנֵי שֶׁאֲנִי מְלַמֵּד אֶת הַבֵּן, אֲנִי צָרִיךְ לִבְדּוֹק אֶת עַצְמִי מָה לֹא בְּסֵדֶר בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁלִּי. רַשְׁבַּ"י הָיָה בַּמְּעָרָה, גְּלָה סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים, הָפַךְ לִמְלָמֵד בְּנִסִּים, הָיָה תַּלְמִיד חָכָם אַדִּיר, מִנּוּ אוֹתוֹ לַתַּפְקִיד מִתּוֹךְ יְדִיעָה שֶׁוַּדַּאי יִתְרַחֵשׁ לוֹ נֵס! יְכוֹלָה הָיְתָה לְהִכָּנֵס בּוֹ מַחֲשָׁבָה שֶׁהִנֵּה אָכֵן הוּא מַשֶּׁהוּ מְיֻחָד וּבְזִכּוּתוֹ יִנָּצְלוּ יִשְׂרָאֵל. אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵחַ לוֹ שֵׂד, לוֹמַר לוֹ "אֲפִילוּ לַדַּרְגָּה שֶׁל הַשִּׂפְחָה שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ לֹא הִגַּעְתָּ". אָדָם כָּל הַזְּמַן צָרִיךְ לְהַגִּיד "מָתַי יַגִּיעוּ מַעֲשַׂי לְמַעֲשֵׂי אֲבוֹתַי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב", וּלְרַשְׁבַּ"י עֲנוּ, לֹא רַק שֶׁלֹּא הִגַּעְתָּ לְמַעֲשֵׂי אֲבוֹתֶיךָ, לֹא הִגַּעְתָּ גַּם לְמַעֲשֵׂי הַשִּׂפְחָה שֶׁל אֲבוֹתֶיךָ, שֶׁהֵיא רָאֲתָה כַּמָּה וְכַמָּה מַלְאָכִים וְאַתָּה מְקַבֵּל שֵׂד. אָז הוּא הִתְחִיל לִבְכּוֹת, בָּכִי שֶׁל אָדָם שֶׁמְּשְׁתּוֹקֵק לְהִטָּהֵר יוֹתֵר, וּלְהִתְקַדֵּשׁ יוֹתֵר, וּלְהִתְקָרֵב יוֹתֵר אֶל ה', לִהְיוֹת רָאוּי יוֹתֵר בִּפְנֵי ה'.

אֲנַחְנוּ נִמְצָאִים בְּדוֹר תַּהְפּוּכוֹת. יֵשׁ הַרְבֵּה הַשְׁפָּעוֹת רָעוֹת בַּסְּבִיבָה שֶׁרוֹצוֹת לְהַרְעִיל וּלְקַלְקֵל אוֹתָנוּ מִגִּיל אֶפֶס, וְהֵן מִתְלַבְּשׁוֹת עַל הַיְלָדִים, כִּי מָה שֶׁנִּשְׁתַּל עָקוּם צוֹמֵחַ עָקוּם, וּכְשֶׁנִּהְיֶה כְּבָר עֵץ כְּמְעַט בִּלְתִּי אֶפְשָׁרִי לְיַשֵּׁר אוֹתוֹ. רַשְׁבַּ"י

הֶעְדִּיף לָקַחַת אֶת הַבֵּן שֶׁלּוֹ לַמְּעָרָה עִמּוֹ שֶׁיֹּאכַל חֲרוּבִים 13 שָׁנָה וְיִלְמַד תּוֹרָה, מֵאֲשֶׁר שֶׁיִּסְתּוֹבֵב בְּרוֹמָא בְּעֹשֶׁר וְיִתְקַלְקֵל.

כַּמָּה אָדָם טוֹרֵחַ בְּחַיָּיו עֲבוּר יְלָדָיו. אָדָם עוֹבֵד שָׁעוֹת רַבּוֹת כָּל יוֹם כְּדֵי לִקְנוֹת לִילָדִים מָה שֶׁהֵם צְרִיכִים, לְסַפֵּק לָהֶם אֹכֶל וְקוֹרַת גַּג. וְאַחַר כָּךְ מַשְׁקִיעַ גַּם בַּחוּגִים וּבְגָדִים וּמָתָרוֹת וְצַעֲצוּעִים, שֶׁיִּהְיוּ שְׂמֵחִים. כַּמָּה שָׁעוֹת הוּא מַשְׁקִיעַ, כַּמָּה מֵהַכְּחוֹת שֶׁלּוֹ, וּמֵהַבְּרִיאוּת שֶׁלּוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם כָּל מָה שֶׁהֵם צְרִיכִים לְעוֹלָם הַזֶּה.

וְכַמָּה מַשְׁקִיעַ שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם לָעוֹלָם הַבָּא? הָרֵי בָּעוֹלָם הַזֶּה, בַּמִּקְרֶה הַטּוֹב יִהְיוּ לוֹ 70 שָׁנָה לִחְיוֹת בּוֹ וְלָתֵת. אָז קָנָה לַיָּלֶד בָּיִת וּמְכוֹנִית, וְשָׁמַר לוֹ עַל הַיְלָדִים שֶׁלּוֹ כְּדֵי שֶׁהוּא יַעֲבֹד עוֹד שָׁעוֹת לִדְאֹג לַצְּרָכִים הַגַּשְׁמִיִּים שֶׁל הַנֶּכֶד, וְאַחֲרֵי 70 שָׁנָה אָדָם הוֹלֵךְ לְעוֹלָמוֹ. מָה נִשְׁאַר לָעוֹלָם הַבָּא, הַנִּצְחִי?

יֵשׁ כָּל כָּךְ הַרְבֵּה פִּתּוּיִים בַּחוּץ, וְצָרִיךְ לַעֲמוֹד עַל הַמִּשְׁמָר, לוֹמַר לַיָּלֶד "אַתָּה לֹא כְּמוֹ כֻּלָּם, אַתָּה מְיֻחָד". זֹאת עֲבוֹדָה קָשָׁה, וְלִפְעָמִים אָנוּ מַרְגִּישִׁים כִּי אֵין לָנוּ כּוֹחַ. אֲנַחְנוּ עֲמֻלִּים כָּל הַיּוֹם לְסַפֵּק אֶת כָּל מָה שֶׁהֵם צְרִיכִים לָעוֹלָם הַזֶּה, מַגִּיעִים הַבַּיְתָה עֲיֵפִים וְנִרְדָּמִים עַל הַסַּפָּה מוּל הַטֶּמְבֶּלְוִיזְיָה. אֵין לָנוּ כֹּחַ לָתֵת לַיָּלֶד אֶת הַחִנּוּךְ שֶׁהוּא צָרִיךְ, וְזֶה הָעִקָּר.

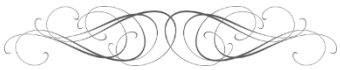
כָּתוּב בַּתּוֹרָה שֶׁכָּל הַמְּלַמֵּד אֶת בְּנוֹ דִּבְרֵי תּוֹרָה נֶחְשָׁב לוֹ כְּאִלּוּ הוּא קִבְּלָהּ בְּהַר סִינַי מִפִּי הַגְּבוּרָה. זוֹ הַחֲשִׁיבוּת שֶׁה' נָתַן לְחִנּוּךְ הַיְלָדִים. כָּל מַעֲשֶׂה קָטָן שֶׁאָנוּ עוֹשִׂים, כָּל מַאֲמָץ וְהַשְׁקָעָה קְטַנָּה שֶׁאָנוּ נוֹתְנִים וּמַשְׁקִיעִים בְּיָלְדֵנוּ בַּעֲבוֹדַת ה', זֶה נֶחֱרָט לוֹ בְּלִבּוֹ, וְזֶה יָכוֹל גַּם לְהַחְזִיר אוֹתוֹ מִתְּהוֹמֵי נְשִׁיָּה, גַּם עִם כָּל הַפִּתּוּיִים שֶׁיָּדִיחוּ אוֹתוֹ, יִהְיֶה לוֹ לְאָן לַחְזֹר.

וְכַמָּה פִּתּוּיִים וְרַעַל יֵשׁ בַּחוּץ, וּבְפָנִים, בַּמַּחְשְׁבִים וּבָאִינְטֶרְנֶט. הַזְּמִינוּת שֶׁל כָּל הָרִשְׁעוּת בָּאִינְטֶרְנֶט הִיא מַפְחִידָה. הַיֶּלֶד הַקָּטָן מִסְתַּגֵּר בַּחֶדֶר וְהַהוֹרֶה אוֹמֵר "טוֹב, לְפָחוֹת הוּא לֹא מִסְתּוֹבֵב בָּרְחוֹב". לְמָה הוּא צָרִיךְ לְהִסְתּוֹבֵב בָּרְחוֹב? הוּא מֵבִיא אֶת כָּל הָרְחוֹב לַחֶדֶר, וְלֹא רַק אֶת הָרְחוֹב הָרָאשִׁי, אֶלָּא גַּם אֶת הַסִּמְטָאוֹת הָאֲפֵלוֹת שֶׁהוּא לֹא הָיָה מְהַלֵּךְ בָּהֶן בַּחוּץ!

הַאִם אֲנַחְנוּ בֶּאֱמֶת יוֹדְעִים מָה הַיֶּלֶד שֶׁלָּנוּ רוֹאֶה? הֵיכָן הַיֶּלֶד שֶׁלָּנוּ גּוֹלֵשׁ? הַיּוֹם זֶה אֲפִילּוּ בַּפֶּלֶאפוֹן שֶׁלּוֹ. הוּא כְּבָר לֹא צָרִיךְ לְהִתְחַבֵּא בַּחֲדָר, יֵצֶר הָרַע הוֹלֵךְ אִתּוֹ לְכָל מָקוֹם שֶׁהוּא הוֹלֵךְ, לְבֵית הַסֵּפֶר, לָאוֹטוֹבּוּס, לְכָל מָקוֹם. פֶּשַׁע, עֲרָיוֹת, וּשְׁאָר מַרְעִין בִּישִׁין, וְהַהוֹרִים הַתְּמִימִים בְּסָלוֹן לֹא יוֹדְעִים עַד שֶׁזֶּה יִתְפָּרֵץ וְיִהְיֶה מְאֻחָר מִדַּי.

הָאוֹר הַגָּדוֹל שֶׁל רַשְׁבַּ״י הוּא שֶׁכְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ לִהְיוֹת עַם קָדוֹשׁ, צְרִיכִים לַעֲבוֹד. דְּבָרִים טוֹבִים לֹא בָּאִים בְּקַלּוּת אֶלָּא בַּעֲמַל. ״לֹא יָגַעְתָּ וּמָצָאתָ אַל תַּאֲמִין״. נַשְׁקִיעַ בַּיְלָדִים שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם עוֹלָם הַבָּא, וּמִמֵּילָא יִהְיֶה לָהֶם גַּם עוֹלָם הַזֶּה אֲמִתִּי (וְגַם לָנוּ). וְגַם אִם הִתְבָּגַרְתָּ, יֵשׁ לְךָ נֶכֶד? תַּשְׁקִיעַ בַּנֶּכֶד. אֲפִילּוּ אִם הוּא בָּא פַּעַם בְּשָׁבוּעַ, קַח אוֹתוֹ לְבֵית הַכְּנֶסֶת, תֵּן לוֹ שֶׁיִּטְעַם מֵהַדָּבָר הָאֲמִתִּי, וְתִרְאֶה מִזֶּה רַק אוֹרוֹת וּבְרָכָה. הַזּוֹרְעִים בְּדִמְעָה, בְּרִנָּה יִקְצֹרוּ.

בהר

פָּרָשַׁת "בְּהַר" מַתְחִילָה בַּמִּלִּים: "וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה **בְּהַר סִינַי** לֵאמֹר", וְשַׁאֲלוּ חֲזַ"ל הֲרֵי בִּשְׁאָר הַמְּקוֹמוֹת כָּתוּב "וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר", מַדּוּעַ חָשׁוּב הָיָה לְצַיֵּן כָּאן שֶׁהַנֶּאֱמַר הָיָה בְּהַר סִינָי? מָה גַּם שֶׁהַמִּצְוָה הַמְּתֹאָרֶת מִיָּד לְאַחַר מִכֵּן הִיא מִצְוַת שְׁמִטַּת הָאָרֶץ, וְעַל זֶה שׁוֹאֲלִים: "מָה עִנְיָן שְׁמִטָּה אֵצֶל הַר סִינָי"? כָּל הַמִּצְוֹת נִתְּנוּ עַל הַר סִינַי בְּמַעֲמַד קַבָּלַת הַתּוֹרָה, מַדּוּעַ לְצַיֵּן דַּוְקָא מִצְוָה זוֹ? אִם הַתּוֹרָה רָצְתָה לְלַמֵּד אוֹתָנוּ שֶׁכָּל הַמִּצְוֹת נֶאֶמְרוּ בְּסִינַי עַל יְדֵי שֶׁיִּבְחֲרוּ מִצְוָה אַחַת עַל דִּקְדּוּקֶיהָ וַיֹּאמְרוּ שָׁם שֶׁזֶּה נֶאֱמַר בְּהַר סִינַי, מַדּוּעַ בָּחֲרוּ לַעֲשׂוֹת זֹאת דַּוְקָא עִם מִצְוַת שְׁמִטָּה?

וּכְשֶׁנִּקְרָא אֶת דִּינֵי הַשְּׁמִטָּה עוֹלוֹת שְׁאֵלוֹת נוֹסָפוֹת. הַצִּוּוּי הָיָה לִמְנוֹת אֶת הַשָּׁנִים לְפִי קִבּוּצוֹת שֶׁל 7 שָׁנִים הַנִּקְרָאוֹת "שָׁבוּעַ". הַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית בַּשָּׁבוּעַ הִיא שְׁנַת שְׁמִטָּה בָּהּ אָדָם לֹא עוֹבֵד אֶת הַקַּרְקַע, לֹא מְגַדֵּל וְלֹא קוֹצֵר, לֹא חוֹרֵשׁ וְלֹא זוֹרֵעַ. בְּשָׁנָה הַשְּׁמִינִית הוּא מֻרְשֶׁה לַחֲזֹר לַעֲבֹד. הַשָּׁנָה הַשְּׁמִינִית הִיא לְמַעֲשֶׂה הַשָּׁנָה הָרִאשׁוֹנָה בַּ"שָּׁבוּעַ" הֶחָדָשׁ. וְכָךְ אַחֲרֵי 7 שָׁבוּעוֹת שֶׁהֵם 49 שָׁנִים, כַּאֲשֶׁר הַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית שֶׁל הַשָּׁבוּעַ הַשְּׁבִיעִי הִיא שְׁנַת שְׁמִטָּה, מַגִּיעָה הַשָּׁנָה הַ-50 שֶׁהִיא שְׁנַת יוֹבֵל. שְׁנַת הַיּוֹבֵל הַחַלָּה פַּעַם בַּ-50 שָׁנָה, גַּם הִיא שְׁנַת שְׁמִטָּה.

נִמְצָא שֶׁחַקְלָאִי שֶׁשָּׁבַת בְּשָׁנָה הָ-49 שֶׁהִיא שְׁנַת שְׁמִיטָה, שׁוֹבֶת שָׁנָה נוֹסֶפֶת! שְׁנָתַיִם אֵינוֹ עוֹבֵד לֹא מְגַדֵּל וְלֹא מַצְמִיחַ, לֹא חוֹרֵשׁ לֹא זוֹרֵעַ וְלֹא קוֹצֵר! אָדָם יָכוֹל לַחֲשֹׁשׁ מֵהֵיכָן תִּהְיֶה פַּרְנָסָתוֹ לִתְקוּפָה כֹּה אֲרֻכָּה? הֲרֵי הוּא חָי מִגִּדּוּלֵי הַקַּרְקַע הַזּוֹ, מָה יִקְרֶה אִם לֹא יַעֲבֹד שְׁנָתַיִם שְׁלֵמוֹת? ה' שֶׁמְּצַוֶּה עַל יִשְׂרָאֵל אֶת הַצִּוּוּי הַנַּ"ל גַּם מַבְטִיחַ לָהֶם כִּי לֹא יִנָּזְקוּ חָלִילָה מִלִּשְׁמֹעַ בְּקוֹלוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְנָתְנָה

הָאָרֶץ פִּרְיָהּ וַאֲכַלְתֶּם לָשֹׂבַע וישַׁבְתֶּם לָבֶטַח עָלֶיהָ". ה' מַבְטִיחַ כִּי הָאֲדָמָה תִּתֵּן מַסְפִּיק אֹכֶל לְכֻלָּם וְאַף אֶחָד לֹא יִפָּגַע מִמִּצְוָה זוֹ.

אֲבָל ה' צוֹפֶה כִּי יִהְיוּ כָּאֵלֶּה שֶׁעֲדַיִן לֹא יִהְיוּ רְגוּעִים מֵהַבְטָחָה זוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְכִי תֹאמְרוּ: מַה נֹּאכַל בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית? הֵן לֹא נִזְרָע וְלֹא נֶאֱסֹף אֶת תְּבוּאָתֵנוּ"! וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה, הֲרֵי ה' הִבְטִיחַ לָהֶם שֶׁהָאֲדָמָה תִּתֵּן אֶת פִּרְיָהּ וְהֵם יִשְׂבְּעוּ לָבֶטַח עָלֶיהָ, מָה יֵּשׁ לָהֶם לַחְשֹׁשׁ? וּמָה תִּשּׁוּבָתוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ לְאוֹתָם מְדַאֲגִים לַמְּרוֹת הַבְטָחָתוֹ? "וְצִוִּיתִי אֶת בִּרְכָתִי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשִּׁשִּׁית וְעָשָׂת אֶת הַתְּבוּאָה לִשְׁלֹשׁ הַשָּׁנִים. וּזְרַעְתֶּם אֵת הַשָּׁנָה הַשְּׁמִינִת וַאֲכַלְתֶּם מִן הַתְּבוּאָה יָשָׁן עַד הַשָּׁנָה הַתְּשִׁיעִית עַד בּוֹא תְּבוּאָתָהּ תֹּאכְלוּ יָשָׁן". ה' מַבְטִיחַ לָהֶם בְּרָכָה שֶׁבַּשָּׁנָה הָ-48, שֶׁהִיא הַשָּׁנָה הַשִּׁשִּׁית בַּשָּׁבוּעַ הַשְּׁבִיעִי, תֵּצֵא תְּבוּאָה פִּי 3 מֵהָרָגִיל וְהִיא תַּסְפִּיק גַּם לַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית, הַשְּׁמִינִית (הַיּוֹבֵל) וְהַתְּשִׁיעִית עַד שֶׁיִּצְמַח בָּהּ יְבוּל חָדָשׁ!

לִכְאוֹרָה לֹא מוּבָן, בִּתְחִלָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לָהֶם כִּי הָאָרֶץ תִּתֵּן אֶת פִּרְיָהּ וְיִשְׂבְּעוּ עָלֶיהָ לָבֶטַח, אֲבָל לֹא פֵּרֵט כֵּיצַד בֶּאֱמֶת יָזוּן אוֹתָם בִּשְׁלֹשׁ הַשָּׁנִים שֶׁלֹּא יַעַבְדוּ אֶת הַקַּרְקַע. וְרַק אַחֲרֵי שֶׁהִצִּיג אֶת הַטַּעֲנָה שֶׁהֵם יַעֲלוּ וְאֶת הַחֲשָׁשׁוֹת לַמְּרוֹת הַבְטָחָה זוֹ, פֵּרֵט לָהֶם ה' יִתְבָּרַךְ אֶת פִּרְטֵי הַנֵּס מֵעַל לַטֶּבַע, בּוֹ יְקַבְּלוּ בְּשָׁנָה אַחַת תְּבוּאָה בְּכַמּוּת מְשֻׁלֶּשֶׁת שֶׁתַּסְפִּיק לְשָׁלֹשׁ שָׁנִים. מַשְׁמַע שֶׁאִם לֹא הָיָה צוֹפֶה שֶׁיִּשְׁאֲלוּ אוֹתוֹ אֶת הַשְּׁאֵלָה הַזּוֹ, לֹא הָיָה טוֹרֵחַ לְפָרֵט לָהֶם אֶת פְּרָטֵי הַנֵּס. מַדּוּעַ? מָה הַהֶבְדֵּל בֵּין אִם הָיוּ מִתְלוֹנְנִים לְבֵין הָיוּ שׁוֹתְקִים וְלֹא חוֹקְרִים אַחֲרָיו?

בַּהֶמְשֵׁךְ הַפָּרָשָׁה מִתְוַדְּעִים אָנוּ לְמִצְוֹת אֲחֵרוֹת, כְּגוֹן אִסּוּר הַלְוָאָה בְּרִבִּית בֵּין יְהוּדִים, הָאִסּוּר חַל עַל הַלּוֶה וְעַל הַמַּלְוֶה וְעַל הָעֵדִים לַהַלְוָאָה וְעַל כָּל מִי שֶׁיָּדוֹ קְשׁוּרָה לְהַלְוָאָה זוֹ. אֶת עִנְיַן הָאִסּוּר הֶחָמוּר חוֹתֵם ה' בַּמִּלִּים: "אֲנִי ה' אֱלֹקֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לָתֵת לָכֶם אֶת אֶרֶץ כְּנַעַן לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹקִים", נִשְׁאַל עַתָּה מָה עִנְיַן אִסּוּר רִבִּית אֵצֶל יְצִיאַת מִצְרַיִם וְקַבָּלַת הָאָרֶץ?

וּבְהֶמְשֵׁךְ הַפָּרָשָׁה דִּין נוֹסָף: "וְכִי תַשִּׂיג יַד גֵּר וְתוֹשָׁב עִמָּךְ וּמָךְ אָחִיךָ עִמּוֹ וְנִמְכַּר לְגֵר תּוֹשָׁב עִמָּךְ אוֹ לְעֵקֶר מִשְׁפַּחַת גֵּר. אוֹ דוֹדוֹ אוֹ בֶן דּוֹדוֹ יִגְאָלֶנּוּ אוֹ מִשְּׁאֵר בְּשָׂרוֹ מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ יִגְאָלֶנּוּ אוֹ הִשִּׂיגָה יָדוֹ וְנִגְאָל". מְדֻבָּר עַל אָדָם עָנִי שֶׁמָּכַר

אֶת עַצְמוֹ לְעַבְדוּת לְגֵר אוֹ גּוֹי וַאֲפִילוּ "עֵקֶר", שֶׁמַּסְבִּירִים חֲזַ"ל כִּי זֶה גּוֹי עוֹבֵד כּוֹכָבִים, כְּלוֹמַר הַיְּהוּדִי הֶעָנִי מָכַר אֶת עַצְמוֹ לִהְיוֹת שָׂרַת וּמְנַקֶּה שֵׁרוּתִים בְּכְנֵסִיָּה בְּשֶׁל עָנְיוֹ, וְלָכֵן יֵשׁ עִנְיָן לְסַיֵּעַ לוֹ לַחְזֹר לִהְיוֹת בְּמֻחְיצַת יִשְׂרָאֵל אֶחָיו, וְהוּא יַעֲבֹד אֶת אָחִיו הַיְּהוּדִי אֲשֶׁר גָּאַל אוֹתוֹ מִיְּדֵי הַגּוֹי. וְהַפָּרָשָׁה מִסְתַּיֶּמֶת בַּפָּסוּק: "אֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ אֲנִי ה'". מָה הַקָּו הַמְּחַבֵּר בֵּין כָּל הַנּוֹשְׂאִים הַנַּ"ל?

מַסְבִּיר הַכְּלִי יָקָר כִּי עִקַּר עִנְיַן הַמִּצְוָה שֶׁל שְׁמִטָּה הוּא מִצְוַת אֱמוּנָה וּבְטָחוֹן בַּה' יִתְבָּרַךְ. אָדָם עוֹבֵד אֶת הַקַּרְקַע 6 שָׁנִים וְרוֹאֶה פְּרִי עֲמָלוֹ, הוּא חָשׁ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה וְיוֹצֵר וְהוּא מְפַרְנֵס אֶת עַצְמוֹ בְּכָבוֹד וְלֹא נִזְקָק לַבְּרִיּוֹת. אֶת מָה שֶׁהוּא זָרַע וְקָצַר הוּא מְאַחְסֵן בַּמַּחְסָן וְיֵשׁ לוֹ בְּמַה לָזוּן אֶת עַצְמוֹ כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ, עַד שֶׁיִּצְמַח הַיְּבוּל שֶׁל הַשָּׁנָה הַבָּאָה.

וְהִנֵּה בַּשָּׁנָה הַשִּׁשִּׁית בָּאִים אֶל אוֹתוֹ אָדָם וְאוֹמְרִים לוֹ כִּי אָסוּר לוֹ לִזְרֹעַ וְלִקְצֹר בְּמֶשֶׁךְ שָׁנָה שְׁלֵמָה, וּמָה שֶׁהוּא קָצַר עַתָּה בְּסוֹף שָׁנָה שִׁשִּׁית אָמוּר לְהַסְפִּיק גַּם לַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית וְגַם לְרוֹב שָׁנָה שְׁמִינִית, כִּי רַק בִּתְחִלָּתָהּ יוּכַל לִזְרֹעַ וְאִלּוּ לִקְצֹר וּלְאַחְסֵן רַק בְּסוֹפָהּ, וְיִצְטָרֵךְ לְהִסְתַּפֵּק לִשְׁנָתַיִם בִּתְבוּאָה שֶׁמַּסְפִּיקָה לוֹ כָּל שָׁנָה רַק לְשָׁנָה אַחַת.

מוּבָן כָּעֵת כֵּיצַד אָדָם שֶׁלֹּא מִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה חוֹשֵׁשׁ כֵּיצַד יָזוּן אֶת עַצְמוֹ בַּשָּׁנִים בָּהֶן לֹא תִּהְיֶה תְּבוּאָה שֶׁיִּצֹּר וַיִּשְׁמֹר לְעֵת צֹרֶךְ.

וְהִנֵּה שְׁנַת הַיּוֹבֵל הַמַּגִּיעָה לְאַחַר שְׁנַת שְׁמִטָּה וְגַם הִיא שְׁנַת שְׁמִטָּה בְּעַצְמָהּ, הֲרֵי כָּעֵת אָדָם שֶׁקִּצֵּר תְּבוּאַת שָׁנָה שִׁשִּׁית, בַּשְּׁבִיעִית וּבַשְּׁמִינִית לֹא זוֹרֵעַ כְּלָל, וּבַתְּשִׁשִּׁית מַתְחִיל לִזְרֹעַ וְלֹא יִקְצֹר עַד סוֹפָהּ, וְנִמְצָא שֶׁכָּעֵת הוּא מִתְבַּקֵּשׁ כִּבְיָכוֹל לְהִסְתַּדֵּר עִם מָזוֹן שֶׁל שָׁנָה אַחַת לְמֶשֶׁךְ 3 שָׁנִים! ה' מֵבִין לִלְבּוֹ וְאָכֵן מַבְטִיחוֹ: "וְנָתַתִּי בִרְכָתִי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשִּׁשִּׁית וְעָשָׂה אֶת הַתְּבוּאָה לִשְׁלֹשׁ הַשָּׁנִים". אִם תִּקְּחֵם אֶת מִצְוֹתַי וַדַּאי שֶׁלֹּא תִּפָּגַע מִכָּךְ, אֶלָּא אַף תַּרְוִיחַ.

כֵּיצַד יִהְיוּ אֲנָשִׁים שֶׁיִּשְׁאֲלוּ "מָה נֹּאכַל"? וְיוֹתֵר מִכֵּךְ, מַדּוּעַ לְאוֹתָם שׁוֹאֲלִים מֻבְטָח שֶׁיֵּצֵא לָהֶם יְבוּל מְשֻׁלָּשׁ שֶׁיַּסְפִּיק לְכָל הַשָּׁנִים? מַשְׁמַע שֶׁאִם הָיוּ שׁוֹמְעִים

אֶת צִוּוּי ה׳ בְּלִי לִשְׁאוֹל לֹא הָיָה מַבְטִיחַ לָהֶם יְבוּל לְשָׁלֹשׁ שָׁנִים וְנִמְצָא שְׁמִי שֶׁשּׁוֹאֵל עַל ה׳ נִשְׁכָּר? לֹא מוּבָן.

אֶלָּא יֵשׁ כָּאן שְׁתֵּי בְּרָכוֹת לִשְׁנֵי סוּגֵי אֲנָשִׁים. נִקַּח לְדֻגְמָא שְׁנֵי אֲנָשִׁים שֶׁכָּל אֶחָד מֵהֶם מְגַדֵּל וְצוֹרֵךְ 300 קִילוֹ לְשָׁנָה. הָרִאשׁוֹן שֶׁצִּוּוּ אוֹתוֹ לֹא לַעֲבֹד שָׁלֹשׁ שָׁנִים וְהִבְטִיחוּ לוֹ כִּי יֹאכַל לָשֹׂבַע וְלֹא שָׁאַל שְׁאֵלוֹת אַחַר ה׳, יָצָא לוֹ יְבוּל שֶׁל 300 קִילוֹ. וְכֵיצַד יִסְתַּדֵּר בַּשָּׁנָתַיִם לְאַחַר מִכֵּן? ה׳ יְבָרֵךְ אוֹתוֹ שֶׁהוּא יֹאכַל לָשֹׂבַע, כְּלוֹמַר בְּשׁוֹנֶה מִכָּל שָׁנָה רְגִילָה בָּהּ הוּא אוֹכֵל 300 קִילוֹ לְשָׁנָה, בַּשָּׁנִים שְׁבִיעִית שְׁמִינִית וּתְשִׁיעִית הוּא יֹאכַל 100 קִילוֹ בְּשָׁנָה וְיִשְׂבַּע מֵהֶם! ״אוֹכֵל קְמָעָא וּמִתְבָּרֵךְ בְּמֵעָיו״. הַבְּרָכָה תִּהְיֶה בּוֹ שֶׁמָּזוֹן שֶׁמַּסְפִּיק לְשָׁנָה יָזוּן אוֹתוֹ לְשָׁלֹשׁ שָׁנִים. נִמְצָא שֶׁהוּא עָבַד עֲבוּדָה רְגִילָה בְּמֶשֶׁךְ הַשָּׁנָה הַשִּׁשִּׁית וְזֶה הִסְפִּיק לוֹ לְשָׁלֹשׁ שָׁנִים.

לְעֻמַּת זֹאת שְׁכֵנוֹ שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם בָּכָה וְשָׁאַל אֶת ה׳ עַל צִוּוּיוֹ, הֲרֵי אִם הוּא יִשְׁמַע לַה׳ מָה הוּא יֹאכַל? מִי יִדְאָג לוֹ? עַל זֶה עָנָה לוֹ ה׳ כִּי הוּא יְקַבֵּל יְבוּל מְשֻׁלָּשׁ 900 קִילוֹ. הוּא יִצְטָרֵךְ לַעֲבֹד פִּי 3 בִּזְמַן הַקְּצִירָה וְהָאִחְסוּן וְיִצְטָרֵךְ פִּי 3 מַחְסָנִים מִשָּׁנָה רְגִילָה. גַּם הוּא יֹאכַל כָּל 3 הַשָּׁנִים הַלְּלוּ, אֲבָל בִּגְלַל שֶׁחָשַׁב שֶׁהוּא זֶה שֶׁצָּרִיךְ לִטְרֹחַ, בֶּאֱמֶת נָתְנוּ לוֹ לִטְרֹחַ פִּי 3 מִשְּׁכֵנוֹ הַמַּאֲמִין שֶׁעָבַד בְּאוֹתָהּ שָׁנָה כָּרָגִיל וְהָיָה לוֹ מָה לֶאֱכוֹל וְלִשְׂבֹּעַ מִמֶּנּוּ כָּל אוֹתָן 3 שָׁנִים בָּהֶם לֹא הָיָה יְבוּל. נִמְצָא שֶׁהַהֶבְדֵּל בֵּין אוֹתָם שְׁנֵי אֲנָשִׁים הוּא עוֹמֶק הָאֱמוּנָה וְהַבִּטָּחוֹן בַּה׳ יִתְבָּרַךְ.

וְכֵן בְּהַלְוָאָה, שֶׁהַלְוֶה נִכְשָׁל בְּמִבְחָן הָאֱמוּנָה, שֶׁטּוֹעֶה לַחְשֹׁב כִּי ה׳ כְּבִיכוֹל לֹא יָכוֹל לְפַרְנְסוֹ חֲלִילָה בִּדְרָכִים כְּשֵׁרוֹת, וְאִם הַלְוֶה נִכְשָׁל בְּמִבְחָן הָאֱמוּנָה שֶׁלּוֹ, הֲרֵי שֶׁהַמַּלְוֶה נוֹפֵל שִׁבְעָתַיִם. אָדָם שֶׁמַּלְוֶה בְּרִבִּית סוֹמֵךְ עַל הָרְוָחִים שֶׁכַּסְפּוֹ עוֹשֶׂה עֲבוּרוֹ. הוּא מֵסִיר אֶת בִּטְחוֹנוֹ מֵה׳ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא זֶה שֶׁזָּן וּמְפַרְנֵס אוֹתוֹ. וְזֶה הַקֶּשֶׁר בֵּין אִסּוּר רִבִּית לִיצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי כָּל הַסִּבָּה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹצִיאָנוּ מֵעַבְדוּת וְשִׁעְבּוּד לְפַרְעֹה עַל מְנָת שֶׁנַּעֲבֹד אוֹתוֹ וְנַאֲמִין בּוֹ, וְעַל סְמַךְ זֶה הוּא הֵבִיאָנוּ אֶל הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה.

כַּאֲשֶׁר אָנוּ מְאַבְּדִים אֶת הָאֱמוּנָה וְהַבִּטָּחוֹן בַּה׳, אָנוּ שׂוֹמְטִים אֶת הַקַּרְקַע מִתַּחַת רַגְלֵינוּ, וְלָכֵן גָּלִינוּ פַּעֲמַיִם מֵאַרְצֵנוּ בְּשֶׁל עֲוֹנוֹתֵינוּ בְּמִצְווֹת בֵּין אָדָם

לְמָקוֹם וּבֵין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, שֶׁהֲרֵי לְלֹא בִּטָּחוֹן שֶׁיֵּשׁ דִּין וְיֵשׁ דַּיָּן וְיֵשׁ אֵלֹקִים שָׁזָּן וּמְפַרְנֵס לַכֹּל, אָדָם פּוֹרֵק עֹל וְעוֹשֶׂה כָּל שֶׁבְּיכֹלְתּוֹ "לִדְאֹג לְעַצְמוֹ", גַּם עַל חֶשְׁבּוֹן פְּגִיעָה בַּאֲחֵרִים וְלַעֲבֹר עַל כָּל חֻקֵּי הַתּוֹרָה, וּבְזֶה לַחְזֹר לְאוֹתָם 49 שַׁעֲרֵי טֻמְאָה מֵהֶם יָצָאנוּ בִּיצִיאָתֵנוּ מִמִּצְרַיִם.

בְּאוֹתָהּ פָּרָשָׁה קָרָאנוּ עַל אוֹתוֹ אָדָם שֶׁמָּכַר עַצְמוֹ לְ"עֵקֶר", כְּלוֹמַר שֶׁמַּשׁ שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה, מְנַקֶּה שֵׂרוּתִים שֶׁל כְּנֵסִיָּה. הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת כִּי זֶה עוֹנְשׁוֹ שֶׁל מִי שֶׁסָּחַר בְּפֵרוֹת שְׁבִיעִית. בַּזְּמַן שֶׁה' הוֹרָה לְכֻלָּם לְהַפְקִיר אֶת הַפֵּרוֹת בַּשָּׂדוֹת, הוּא הִגִּיעַ עִם מַשָּׂאִית הֶעְמִיס אֶת הַכֹּל וְהִתְחִיל לִמְכּוֹר בַּשּׁוּק. הוּא הָיָה בָּטוּחַ שֶׁהוּא חָכָם גָּדוֹל וְעוֹשֶׂה רְוָחִים רַבִּים. אֲבָל כֵּיוָן שֶׁעָשָׂה אִסּוּר - אוֹמְרִים חֲזַ"ל כִּי הוּא יֵלֵךְ וְיִתְדַּרְדֵּר, יַפְסִיד אֶת הוֹנוֹ וְאֶת בֵּיתוֹ, יִלְוֶה כֶּסֶף בְּרִבִּית לְלֹא יְכֹלֶת לְהַחֲזִיר וּבַסּוֹף יִמְכֹּר אֶת עַצְמוֹ לְעֶבֶד לְבֵית עֲבוֹדָה זָרָה. וְהַכֹּל הִתְחִיל מֵ"רְוָחִים קַלִּים" שֶׁל מִסְחָר בְּפֵרוֹת שְׁבִיעִית בְּאִסּוּר. וּמַדּוּעַ הוּא עָשָׂה זֹאת? כִּי הוּא חָשַׁב שֶׁהוּא מְפַרְנֵס אֶת עַצְמוֹ וְאִם לֹא יַעֲשֶׂה זֹאת, מִמַּה יִחְיֶה? הָיָה לוֹ פְּגַם בָּאֱמוּנָה.

הַפְּגָם בָּאֱמוּנָה הוּא הַקַּו הַמְּחַבֵּר שֶׁל כָּל הַפָּרָשִׁיּוֹת הַשּׁוֹנוֹת שֶׁנֶּאֱמְרוּ בְּפָרָשַׁת "בְּהַר". פְּגַם זֶה גּוֹרֵם לְאָדָם לַחְשֹׁשׁ מָה יִהְיֶה עִמּוֹ אִם יְקַיֵּם מִצְוַת שְׁמִטַּת קַרְקָעוֹת, וְכֵן גּוֹרֵם לוֹ לִלְוּוֹת וּלְהַלְווֹת בְּרִבִּית, וּלְבַסּוֹף אַף לִמְכּוֹר אֶת עַצְמוֹ לְעֶבֶד כְּשַׁמַּשׁ לַעֲבֹדָה זָרָה!

הַפָּרָשָׁה מִסְתַּיֶּמֶת בְּצִוּוּי: "אֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ אֲנִי ה'". הַשַּׁבָּת שְׁקוּלָה כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, וְהִיא מִצְוַת הָאֱמוּנָה הַחֲזָקָה בְּיוֹתֵר, כִּי אָדָם שֶׁשּׁוֹמֵר שַׁבָּת מַאֲמִין "כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ". חֲזַ"ל אָמְרוּ כִּי כָּל הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת, אֲפִילוּ אִם בַּעֲבָרוֹ עָבַד עֲבוֹדָה זָרָה כְּדוֹר אֱנוֹשׁ, מָחוּל לוֹ! אֵין הַצְהָרַת אֱמוּנָה גְּדוֹלָה יוֹתֵר מִשְּׁמִירַת הַשַּׁבָּת כְּהִלְכָתָהּ.

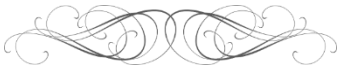
כַּאֲשֶׁר נַכְנִיס לִלְבֵּנוּ אֶת הָאֱמוּנָה כִּי יֵשׁ בּוֹרֵא לָעוֹלָם שֶׁבָּרָא אֶת הַכֹּל בְּשִׁשָּׁה יָמִים, מִמֵּילָא מִתְחַזֶּקֶת הָאֱמוּנָה שֶׁלָּנוּ בְּקִיּוּמָהּ שֶׁל הַשְּׁגָחָה פְּרָטִית, שֶׁיֵּשׁ אֱלֹקִים שֶׁהוּא זָן וּמְפַרְנֵס לַכֹּל וְעָלֵינוּ יֵשׁ רַק מִצְוַת הִשְׁתַּדְּלוּת בִּלְבַד. מִכָּאן כְּבָר אֵין לָנוּ חֲשַׁשׁ מָה יִהְיֶה עִמָּנוּ בַּשְּׁבִיעִית, אָנוּ לֹא מַלְוִים אוֹ לוֹוִים בְּרִבִּית, לֹא מְשַׁקְּרִים וְלֹא

גּוֹנְבִים וְלֹא סוֹחֲרִים בְּפֵרוֹת שְׁבִיעִית אוֹ בְּשֶׁאָר דִּבְרֵי אִסּוּר, שֶׁהֲרֵי ה׳ דּוֹאֵג לָנוּ וַאֲנַחְנוּ רַק צְרִיכִים לֹא לְהַפְרִיעַ וְלֹא לְקַלְקֵל. אִם אָנוּ מִתְחַזְּקִים בֶּאֱמוּנָה אֲזַי יִתְקַיֵּם בָּנוּ: ״וְנָתְנָה הָאָרֶץ פִּרְיָהּ וַאֲכַלְתֶּם לָשֹׂבַע וישַׁבְתֶּם לָבֶטַח עָלֶיהָ״.

וְזוֹ הַתְּשׁוּבָה לַשְּׁאֵלָה: מָה עִנְיַן שְׁמִטָּה אֵצֶל הַר סִינָי? כֵּיוָן שֶׁבְּמַעֲמַד הַר סִינַי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל זָכוּ לִשְׁמוֹעַ אֶת ה׳ יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ וְהָיוּ בְּדַרְגַּת בִּטָּחוֹן וֶאֱמוּנָה גְּדוֹלִים שֶׁרָאוּ וְחָשׁוּ אֶת ה׳ וְהַשְׁגָּחָתוֹ עֲלֵיהֶם, הֵם זָעֲקוּ: ״כֹּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה׳ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע״. הֵם הִרְגִּישׁוּ אֶת הַחִבּוּר אֶל ה׳ יִתְבָּרַךְ, הָיָה בָּרוּר לָהֶם בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה כִּי כָּל מָה שֶׁיִּתֵּן לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זֶה רַק לְטוֹבָתָם וְלַהֲנָאָתָם הַמְּלֵאָה, וְכָךְ בֶּאֱמֶת הָיָה.

אִם כֵּן כָּל הַדִּינִים הַבָּאִים בְּפָרָשָׁה זוֹ קְשׁוּרִים לְעִמָּק הָאֱמוּנָה. כְּשֶׁנַּזְכִּיר לְעַצְמֵנוּ שֶׁאֶת הַצִּוּוּיִים הָאֵלֶּה קִבַּלְנוּ בְּמַעֲמַד הַר סִינַי, שָׁם הָיְתָה לָנוּ אֱמוּנָה וִידִיעָה שְׁלֵמָה שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָתֵנוּ וְאָכֵן לֹא הִתְבַּדִּינוּ, שׁוּב לֹא נִפּוֹל לַעֲצַת הַיֵּצֶר לַעֲשׂוֹת אִסּוּרִים שׁוֹנִים כְּדֵי ״לְהַרְוִיחַ״ אוֹ ״לְהִתְפַּרְנֵס״, וְנֵדַע בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁרַק כַּאֲשֶׁר נְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹת שֶׁקִּבַּלְנוּ בְּהַר סִינַי נִזְכֶּה לִרְאוֹת אֶת הַבְּרָכָה הָאֲמִתִּית בְּכָל עַנְפֵי חַיֵּינוּ.

בחקתי

כַּאֲשֶׁר אָנוּ רוֹצִים לְתָאֵר אָדָם גָּדוֹל שֶׁנּוֹדַע בְּצִדְקוּתוֹ, בְּתוֹרָתוֹ וּבְמִדּוֹתָיו, אָנוּ מְכַנִּים אוֹתוֹ "קָדוֹשׁ וְטָהוֹר". אֲבָל כַּאֲשֶׁר לְמֵדִים חֻמָּשׁ "וַיִּקְרָא" אָנוּ מְגַלִּים כִּי אֵלֶּה שְׁנֵי מֻשָּׂגִים סוֹתְרִים כְּבָיְכוֹל, שֶׁכֵּן 'טָהוֹר' נִקְרָא רַק מִי שֶׁנִּטְמָא קֹדֶם וְעָבַר תַּהֲלִיךְ טָהֳרָה שֶׁבְּסוֹפוֹ זוֹכֶה לַתֹּאַר 'טָהוֹר', וְאִלּוּ 'קָדוֹשׁ' פֵּרוּשׁוֹ מֻיְחָד שֶׁאֵין וְלֹא הָיָה בּוֹ מוּם, כִּי אִם נוֹפֵל בּוֹ מוּם הִתְחַלֵּל מִקְדָּשָׁתוֹ. נִמְצָא אִם כֵּן בְּמַשְׁטוּת כִּי מִי שֶׁהוּא טָהוֹר כְּבָר לֹא יָכוֹל לִהְיוֹת קָדוֹשׁ וּמִי שֶׁהוּא קָדוֹשׁ אֵינוֹ טָהוֹר.

וְכָךְ רָאִינוּ כִּי הַכֹּהֲנִים שֶׁעָבְדוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיוּ צְרִיכִים לִהְיוֹת קְדוֹשִׁים, כְּלוֹמַר לְלֹא מוּם. לֹא רַק רוּחָנִית אֶלָּא גַּם גּוּפָנִית, אֶל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יָכְלוּ לָגֶשֶׁת כֹּהֲנִים חַסְרֵי אֵיבָרִים אוֹ בַּעֲלֵי מוּמִים אֲחֵרִים, וַאֲפִילּוּ עֵינֵיהֶם אוֹ אָזְנֵיהֶם הָיוּ קְטַנִּים אוֹ גְּדוֹלִים מִדַּי בְּיַחַס לִרְאֹשָׁם כְּבָר לֹא יָכְלוּ לַעֲבֹד בְּקֹדֶשׁ פְּנִימָה. וְאַף עַל פִּי שֶׁהַתּוֹרָה נוֹתֶנֶת חֲשִׁיבוּת לִשְׁלֵמוּת רוּחָנִית פְּנִימִית וְלֹא לְצוּרָה חִיצוֹנִית שֶׁל אָדָם, בְּמִקְרֶה שֶׁל הַכֹּהֲנִים הָיָה הַדָּבָר שׁוֹנֶה כֵּיוָן שֶׁהֵם הָיוּ מְשָׁרְתֵי הַמֶּלֶךְ הֵם הָיוּ צְרִיכִים לִהְיוֹת שְׁלֵמִים גַּם בְּצוּרָתָם וְלֹא רַק בִּפְנִימִיּוּתָם. קָדוֹשׁ פֵּרוּשׁוֹ מֻשְׁלָם.

אֲבָל טָהוֹר לְעֻמָּתוֹ פֵּרוּשׁוֹ שֶׁהָיָה טָמֵא. אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת טָהוֹר מִבְּלִי לְהִטָּמֵא קוֹדֶם. לָכֵן הַמֻּשָּׂג "קָדוֹשׁ וְטָהוֹר" הוּא כְּבָיְכוֹל סְתִירָה פְּנִימִית. מִי שֶׁהִתְחַלֵּל מִקְדָּשָׁתוֹ לֹא יָכוֹל לַחְזֹר וְלִהְיוֹת קָדוֹשׁ. אִשָּׁה שֶׁהִתְחַלְּלָה מִקְדָּשָׁתָהּ יְכוֹלָה לִהְיוֹת צַדְקָנִית וְאֵשֶׁת גְּדוֹל הַדּוֹר וְאִמָּא לְצַדִּיקִים גְּדוֹלִים, אַךְ לְהִנָּשֵׂא לַכֹּהֵן הִיא לֹא יְכוֹלָה.

בְּחֻמָּשׁ "וַיִּקְרָא" אָנוּ לְמֵדִים עַל כַּמָּה וְכַמָּה סוּגֵי טֻמְאוֹת וּמִכָּלָם אָדָם יָכוֹל לְהִטָּהֵר. לְדֻגְמָא יֵשׁ אֶת הַטֻּמְאָה הַחֲמוּרָה שֶׁל צָרָעַת, יֵשׁ טֻמְאַת זִיבָה, וְיֵשׁ אֶת טֻמְאַת הַנִּדָּה. אֲבָל בְּלֶב חֻמָּשׁ "וַיִּקְרָא" הַדָּן בְּעִנְיְנֵי טֻמְאָה וְטָהֳרָה יֵשׁ צִוּוּי אֶחָד הַקָּשׁוּר לִקְדֻשָּׁה דַּוְקָא, בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצַוֶּה אֶת כָּל עַם יִשְׂרָאֵל: "דַּבֵּר אֶל כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם קְדֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה' אֱלֹקֵיכֶם". אִם עַד עַכְשָׁו דָּנוּ כֵּיצַד אָנוּ יְכוֹלִים לְהִטָּהֵר מִטֻּמְאָתֵנוּ וְלִזְכּוֹת לַתֹּאַר "טָהוֹר", הֲרֵי אָנוּ מְגַלִּים כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דּוֹרֵשׁ מֵאִתָּנוּ לִהְיוֹת קְדוֹשִׁים, מֻשְׁלָמִים לְלֹא מוּם! "אַתֶּם תִּהְיוּ קְדֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי", כְּמוֹ שֶׁה' הוּא קָדוֹשׁ וּמֻשְׁלָם, כָּךְ אָנוּ צְרִיכִים לִהְיוֹת! זוֹ לֹא מִשְׁאֶלֶת לֵב אֶלָּא דְּרִישָׁה וְצִוּוּי!

וְהִנֵּה שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ הֶחָכָם מִכָּל אָדָם אוֹמֵר: "כִּי אָדָם אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יֶחֱטָא", אֵין מְצִיאוּת לִהְיוֹת מֻשְׁלָם! זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁלֹּא יִתָּכֵן לִהְיוֹת "קָדוֹשׁ" לְלֹא מוּם כְּלָל. אֲבָל מִצַּד שֵׁנִי ה' אָכֵן צִוָּה אוֹתָנוּ "קְדֹשִׁים תִּהְיוּ", וְיֵשׁ לָנוּ כְּלָל שֶׁה' לֹא מְצַוֶּה אוֹתָנוּ לַעֲשׂוֹת מַשֶּׁהוּ שֶׁאֵינוֹ בִּיכֹלְתֵּנוּ. אָז אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְהָבִין מָה עֹמֶק הַצִּוּוּי כָּאן, כֵּיצַד ה' מְבַקֵּשׁ שֶׁנִּהְיֶה קְדוֹשִׁים, לַמְרוֹת שֶׁאֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יֶחֱטָא?

לְמַעֲשֶׂה כֵּן מָצָאנוּ אִישׁ אֶחָד שֶׁיָּכוֹל לַהַפֹּךְ לְקָדוֹשׁ לַמְרוֹת שֶׁהָיָה טָמֵא. הָאִישׁ הַזֶּה הוּא הַגֵּר. הַגֵּר נוֹלָד לָעוֹלָם כְּגוֹי בֶּן לְאַחַת מֵאֻמּוֹת הָעוֹלָם. הוּא בָּא מִטִּפָּה פְּסוּלָה וּמֻתָּר לוֹ לְהִטָּמֵא לְרֹב הַדְּבָרִים שֶׁלִּיהוּדִי הַמִּתְבַּקֵּשׁ לְהִתְקַדֵּשׁ אָסוּר: לֶאֱכוֹל טְרֵפוֹת וּנְבֵלוֹת וַחֲזִיר, לֶאֱכוֹל בָּשָׂר וְחָלָב, לִלְבּוֹשׁ שַׁעַטְנֵז, לִזְרֹעַ כִּלְאַיִם, לְחַלֵּל שַׁבָּת.

לְגוֹי אָמְנָם יֵשׁ 7 מִצְוֹת בְּנֵי נֹחַ וְאִם הוּא לֹא מְקַיֵּם אוֹתָן הוּא חַיָּב מִיתָה בִּידֵי שָׁמַיִם, אֲבָל גַּם גּוֹי טָמֵא שֶׁלֹּא מְקַיֵּם מִצְוֹת אֵלֶּה, שֶׁכָּלוֹ קְלִפָּה טְמֵאָה וַחֲסַר נְשָׁמָה שֶׁיֵּשׁ רַק לִיהוּדִים, אִם הוּא מִתְגַּיֵּר מָל וְטוֹבֵל, הֲרֵי בִּיצִיאָתוֹ מֵהַמִּקְוֶה הוּא מְקַבֵּל נָפֶשׁ אֱלֹקִית מִן הַשָּׁמַיִם וְהוּא הוֹפֵךְ לִיהוּדִי קָדוֹשׁ. אֵין לוֹ שׁוּם חֵטְא אוֹ עָוֹן הוּא כְּתִינוֹק שֶׁנּוֹלַד זֶה עַתָּה. אֵין לוֹ אֲפִילוּ טֻמְאַת מֵת! אֵין בּוֹ מוּם, קָדוֹשׁ! גֵּר שֶׁהִתְגַּיֵּר כְּתִינוֹק שֶׁנּוֹלַד דָּמֵי, הוּא נוֹלָד עַתָּה! נְשָׁמָה יְהוּדִית יָרְדָה לָעוֹלָם וְנִכְנְסָה בְּגוּפוֹ.

הֵיכָן רָאינוּ מַצָּב כָּזֶה אֵצֶל עַם יִשְׂרָאֵל? בְּמַעֲמַד הַר סִינַי. כַּאֲשֶׁר עַם יִשְׂרָאֵל נִצָּב לְמַרְגְּלוֹת הַר סִינַי וְקִבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, כֻּלָּם נֶחְשְׁבוּ לְגֵרִים, תִּינוֹקוֹת שֶׁזֶּה עַתָּה נוֹלְדוּ! מַזָּל טוֹב! הֵם גַּם הִגִּיעוּ לְדַרְגָּה שֶׁל קְדֻשָּׁה, לְמֵרוֹת שֶׁרַק 50 יוֹם קוֹדֵם לָכֵן הֵם הָיוּ בְּ-49 שַׁעֲרֵי טֻמְאָה וְכִמְעַט אָבְדוּ מִן הָעוֹלָם! וְהִנֵּה כָּעֵת הֵם עוֹמְדִים לְמַרְגְּלוֹת הַר סִינַי וְרוֹאִים אֶת הַמַּעֲמָד הַגָּדוֹל וְשׁוֹמְעִים אֶת קוֹלוֹ שֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם אוֹמֵר לָהֶם אֶת הַדִּבְּרוֹת הָרִאשׁוֹנִים, בְּטֶרֶם פָּרְחָה נִשְׁמָתָם מִן הַמַּעֲמָד. קְדוֹשֵׁי עֶלְיוֹן! כָּל מָה שֶׁהָיָה קוֹדֵם לָכֵן נִמְחַק.

מַעֲמָד הַר סִינַי הֵבִיא לֹא רַק לִשְׁלֵמוּת רוּחָנִית אֶלָּא גַּם לִשְׁלֵמוּת גּוּפָנִית. כְּפִי שֶׁאָמְרוּ לְגַבֵּי הַכֹּהֲנִים שֶׁהָיוּ צְרִיכִים לִהְיוֹת שְׁלֵמִים גַּם בְּגוּפָם כִּי הֵם צְבָא ה׳ שֶׁמְּיַצֵּג אוֹתוֹ, וּמֶלֶךְ מִתְפָּאֵר בְּחַיָּלָיו גַּם מִבְּחִינָה חִיצוֹנִית כִּי זֶה כְּבוֹדוֹ, כָּךְ כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמַד הַר סִינַי הָיוּ צְרִיכִים לְהִתְקַדֵּשׁ מִבְּחִינָה גּוּפָנִית, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִכְרִיז: "וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תְּדַבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל צְרִיכִים לִהְיוֹת "מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים", שְׁלֵמִים רוּחָנִית וְגַשְׁמִית כְּדֵי לַעֲבֹד אֶת ה׳.

כַּאֲשֶׁר אָדָם לוֹקֶה בְּגוּפוֹ בֵּין מִלֵּדָה וּבֵין בְּמַהֲלַךְ חַיָּיו, הַכֹּל הוּא חֵלֶק מִתִּקּוּן אֱלֹקִי לִנְשָׁמָתוֹ וְקָשׁוּר לְמַעֲשָׂיו בְּגִלְגּוּל זֶה אוֹ בְּגִלְגּוּלִים קוֹדְמִים, וְכָךְ נִגְזַר עַל אוֹתוֹ אָדָם לְמַהֲלַךְ חַיָּיו בָּעוֹלָם הַזֶּה. אֲבָל בְּמַעֲמַד הַר סִינַי יָרְדוּ 600 אֶלֶף נְשָׁמוֹת שֶׁהָיוּ תַּחַת הַכִּסֵּא עַל מְנָת לְהַכְנֵס בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִמֵּילָא זוֹ הָיְתָה לֵידָתָם הָרִאשׁוֹנָה וְאֵין חֶשְׁבּוֹנוֹת קוֹדְמִים שֶׁמַּצְרִיכִים לִקּוּי גּוּפָנִי כָּזֶה אוֹ אַחֵר בְּגוּפָם לְצֹרֶךְ תִּקּוּן נִשְׁמָתָם, כִּי יָרְדָה לָהֶם נְשָׁמָה חֲדָשָׁה לְלֹא חֵטְא. כָּל הַמּוּמִים שֶׁהָיוּ בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצֵאתָם מִמִּצְרַיִם נֶעֶלְמוּ כְּלֹא הָיוּ, הֵם נוֹלְדוּ מֻחְדָּשׁ בְּרִיאִים וּשְׁלֵמִים.

אֲבָל אֲנַחְנוּ עֲדַיִן צְרִיכִים לְהָבִין אֶת הַצִּוּוּי לִהְיוֹת קְדוֹשִׁים. הֲרֵי רָאינוּ כִּי רַק גֵּרִים כְּבָיְכוֹל יְכוֹלִים לְהַגִּיעַ לְמַצָּב שֶׁל קָדוֹשׁ גַּם אַחֲרֵי שֶׁנִּטְמְאוּ, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמַד הַר סִינַי הָיוּ בְּמַעֲמַד שֶׁל גֵּרִים הַנִּכְנָסִים תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה, אֲבָל הַצִּוּוּי שֶׁל ה׳ שֶׁנִּהְיָה קְדוֹשִׁים נֶאֱמַר לְאַחַר מַעֲמַד הַר סִינַי, לְאַחַר חֵטְא הָעֶגֶל! אַחֲרֵי

שֶׁקִּלְקְלוּ וְיכוֹלִים רַק לְהִטָּהֵר אֲבָל לֹא לְהִתְקַדֵּשׁ, כִּבְיָכוֹל. אִם כֵּן מָה מַשְׁמָעוּת הַצִּוּוּי אָז וְהַיּוֹם?

מַעֲמָד הַר סִינַי בּוֹ הִתְכַּפְּרוּ עֲוֹנוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְהִגִּיעוּ לְמַעֲמַד שֶׁל "קְדוֹשִׁים" הָיָה בְּעֶצֶם מֵעֵין חֲפָּה בָּהּ קָשַׁרְנוּ קִשְׁרֵי נִשּׂוּאִין בֵּינֵינוּ לְבֵין ה' יִתְבָּרַךְ, הוּא הֶחָתָן. מִכָּאן לָמְדוּ בַּגְּמָרָא כִּי חָתָן וְכַלָּה בְּעֵת חֻפָּתָם מוֹחֲלִים לָהֶם עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵיהֶם, שֶׁכֵּן מַעֲמָד חֻפָּתָם הוּא מֵעֵין מַעֲמַד הַר סִינָי.

חָתָן וְכַלָּה חֲכָמִים שֶׁמְּבִינִים אֶת גֹּדֶל הַמַּעֲמָד לֹא מְבַזְבְּזִים אֶת יוֹם הַחֻפָּה לְצִלּוּמִים מְשֻׁתָּפִים עַל חוֹף הַיָּם, אֶלָּא מְכִינִים אֶת עַצְמָם לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר הַגָּדוֹל שֶׁיְּמַחַק לָהֶם אֶת הַכֹּל וְיַאֲפְשֵׁר לָהֶם לִפְתֹּחַ דַּף חָדָשׁ כְּמוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמַד הַר סִינָי. יֵשׁ עֵדוֹת הַנּוֹהֲגוֹת שֶׁהֶחָתָן וְהַכַּלָּה אֲפִילּוּ צָמִים בְּיוֹם הַחֻתָּנָה, וְיֵשׁ שֶׁמִּתְוַדִּים בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁל יוֹם הַחֻפָּה אֶת הַוִּדּוּי שֶׁל רַבֵּנוּ נְסִים גָּאוֹן בִּתְפִלַּת הַלַּחַשׁ, שֶׁהוּא הַוִּדּוּי הָאָרוֹךְ שֶׁאָנוּ נוֹהֲגִים לְהִתְוַדּוֹת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים! זֶהוּ גֹּדֶל הַמַּעֲמָד!

אָמַר פַּעַם יְהוּדִי חָכָם כִּי יוֹם הַחֻפָּה שֶׁל חָתָן וְכַלָּה בְּיִשְׂרָאֵל הוּא יוֹם כֹּה גָּדוֹל, רַק חֲבָל שֶׁנָּתְנוּ אוֹתוֹ לָאֲנָשִׁים כָּל כָּךְ קְטַנִּים, כְּלוֹמַר שֶׁהֶחָתָן וְהַכַּלָּה מֵרֹב הִתְרַגְּשׁוּתָם לְהַגִּיעַ לְחֻפָּה עַצְמָהּ, לֹא עוֹצְרִים לְהָבִין אֶת הַמַּשְׁמָעוּת הָאֲמִתִּית שֶׁל הַמַּעֲמָד הַזֶּה.

וְכָךְ לְצַעֲרֵנוּ יֵשׁ הַרְבֵּה רְחוֹקִים אֲשֶׁר בְּמָקוֹם שֶׁיִּמְחֲלוּ לָהֶם עַל כָּל הָעֲוֹנוֹת שֶׁלָּהֶם תַּחַת הַחֻפָּה, הֵם מוֹסִיפִים עֲוֹנוֹת חֲדָשִׁים עַל הַיְּשָׁנִים, כַּאֲשֶׁר מִתְלַבְּשִׁים בְּפְרִיצוּת וְרוֹקְדִים בְּעֵרוּב גְּבָרִים וְנָשִׁים, מִשְׁתַּכְּרִים וּמִתְהוֹלְלִים. יֵשׁ כָּאֵלֶּה שֶׁאַף טוֹרְחִים לַעֲשׂוֹת מוֹפַע שֶׁלֹּם שֶׁמַּטָּרָתוֹ לְנַקֵּר אֶת עֵינֵי הָאוֹרְחִים שֶׁיְּדַבְּרוּ עֲלֵיהֶם, וְהַתּוֹצָאָה הִיא שֶׁהֵם מוֹשְׁכִים לְעַצְמָם עַיִן הָרַע וּכְבָר לְאַחַר הַחֻפָּה מַתְחִילוֹת הַבְּעָיוֹת, רִיבִים פַּרְנָסָה בְּרִיאוּת עִכּוּב בִּילְדִים וְעוֹד, לֹא עָלֵינוּ! אֵיזֶה בִּזְבּוּז! זֶה יוֹם שֶׁיָּכֹלְנוּ לְהַוָּלֵד מֵחָדָשׁ כְּמוֹ בְּמַעֲמַד הַר סִינָי!

חָתָן אָכֵן יָכוֹל לְהַגִּיעַ לְדַרְגַּת קָדוֹשׁ, אֲבָל הַצִּוּוּי "וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים" הוּא עַל כָּל רֶגַע וְרֶגַע מֵחַיֵּי הָאָדָם, יֵשׁ לְכָל יְהוּדִי אֶפְשָׁרוּת לְהִתְקַדֵּשׁ בְּכָל רֶגַע. מַהִי אֶפְשָׁרוּת

זוֹ? כְּשֶׁאָנוּ קוֹרְאִים אֶת חֻמָּשׁ "וַיִּקְרָא" אָנוּ לְמֵדִים לְאָרְכּוֹ עַל טָהֳרָה, אֲבָל בִּשְׁתֵּי הַפָּרָשׁוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת "בְּהַר" וּ"בְּחֻקֹּתַי" אָנוּ מוֹצְאִים גַּם אֶת הַקְּדֻשָּׁה.

פָּרָשַׁת "בְּהַר" מַתְחִילָה בְּדִינֵי שְׁבִיעִית פּוֹתַחַת בַּמִּלִּים: "וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר", וְשׁוֹאֵל הַמְּדָרֵשׁ מַדּוּעַ דַּוְקָא בְּמִצְוָה זוֹ נֶאֱמַר שֶׁה' דִּבֵּר עִם מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי, הֲרֵי כָּל הַמִּצְוֹת נֶאֶמְרוּ שָׁם? וְעוֹנֶה הַמְּדָרֵשׁ כְּדֵי לְהָקִישׁ אֶת מִצְוַת שְׁמִטָּה לִשְׁאָר הַמִּצְוֹת, מָה מִצְוַת שְׁמִטָּה עַל כָּל פְּרָטֶיהָ וְדִקְדּוּקֵיהָ נִתְּנָה בְּסִינַי, כָּךְ כָּל הַמִּצְוֹת עַל פְּרָטֵיהֶן וְדִקְדּוּקֵיהֶן נִתְּנוּ בְּהַר סִינָי.

בְּהַר סִינַי, בְּאוֹתוֹ מַעֲמָד שֶׁל חֶפָּה בֵּינֵינוּ לְבֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁם נִמְחֲלוּ לָנוּ כָּל הָעֲוֹנוֹת, שָׁם נִתְּנָה הַתּוֹרָה. וּכְשֵׁם שֶׁהָפַכְנוּ לִקְדוֹשִׁים מֵעֶצֶם הַמַּעֲמָד, כָּךְ עַל יְדֵי הַכֶּלִי שֶׁקִּבַּלְנוּ מֶה' כְּמַתְּנַת הַקְּדוּשִׁין הִיא הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, אָנוּ יְכוֹלִים לְהִתְקַדֵּשׁ בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ.

וְזֶה פָּרָשַׁת "בְּחֻקֹּתַי", שֶׁפּוֹתַחַת בְּמִלִּים: "אִם בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ וְאֶת מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם אוֹתָם", כְּלוֹמַר כְּדֵי לִזְכּוֹת בְּכָל הַבְּרָכוֹת הַמְּתֹאָרוֹת לְאַחַר מִכֵּן צָרִיךְ לָלֶכֶת בִּדְרָכֵי הַתּוֹרָה, לִלְמֹד עַל מְנָת לַעֲשׂוֹת. לִלְמֹד עַל מְנָת לְלַמֵּד.

וְזֶה שֶׁאֲמָרָה הַגְּמָרָא כִּי כָּל הַמְּלַמֵּד אֶת בְּנוֹ וְאֶת בֶּן בְּנוֹ (נֶכְדּוֹ) תּוֹרָה, נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ קִבֵּל עָתָה אֶת הַתּוֹרָה מִסִּינַי. אֵין הַכַּוָּנָה שֶׁאָב וּבְנוֹ אוֹ סָב וְנֶכְדּוֹ פּוֹתְחִים חֻמָּשׁ וְקוֹרְאִים פֵּרוּשׁ רַשִׁ"י וּלְפֶתַע פִּתְאוֹם יִשְׁמְעוּ שׁוֹפָרוֹת וְקוֹלוֹת וּבָרָקִים, אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁבְּמַעֲמַד הַר סִינַי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹרִיד עִם הַתּוֹרָה גַּם שֶׁפַע רוּחָנִי שֶׁקִּדֵּשׁ אֶת כָּל עַם יִשְׂרָאֵל, כָּךְ עַתָּה אָדָם שֶׁיּוֹשֵׁב לְלַמֵּד אֶת צֶאֱצָאָיו תּוֹרָה יוֹרֵד אוֹתוֹ שֶׁפַע וּמְקַדֵּשׁ אוֹתָם.

אָז בִּמְקוֹם שֶׁסַּבָּא יְסַפֵּר לְנֶכְדּוֹ הַקָּטָן עַל הַדַּרְדָּסִים אוֹ סַנְדָּרְלָה, אוֹ שֶׁיִּרְאוּ סֶרֶט מְצֻיָּר שֶׁיְּצָרוּ גּוֹיִם טְמֵאִים שֶׁכָּלוֹ אַלִּימוּת פְּרִיצוּת וְנִבּוּלֵי פֶּה בְּמַעֲטָפָה מְתוּקָה לִשְׁרֹף אֶת נִשְׁמַת הַיֶּלֶד הָרַךְ, הַסַּבָּא יְסַפֵּר לַנֶּכֶד עַל הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים וְעַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, וְיִזְכֶּה לְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ בְּמָקוֹם לְטַמֵּא אוֹתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם!

וְכֵן קַל וָחֹמֶר שֶׁאָדָם יִלְמַד לְעַצְמוֹ לִפְנֵי שֶׁיִּפְנֶה לְלַמֵּד לַאֲחֵרִים, אֵיךְ הוּא יָכוֹל לָשֶׂבֶת לְלַמֵּד אֶת בְּנוֹ אִם לוֹ עַצְמוֹ אֵין יָד וְרֶגֶל בְּתוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה? אֵיךְ הוּא

יָכוֹל לְבַזְבֵּז אֶת זְמַנּוֹ לַהֶבֶל וָרִיק כַּאֲשֶׁר בְּמֶרְחַק סֵפֶר מִמֶּנּוּ מְחַכֶּה כֹּחַ אַדִּיר לְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ וְלִמְחֹק לוֹ אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָיו וְיִסּוּרָיו? מַמָּשׁ כְּמוֹ בְּמַעֲמַד הַר סִינָי!

הֲרֵי כְּשֶׁנִּרְצֶה לְהִטָּהֵר מֵעֲבֵרוֹת שֶׁעָשִׂינוּ וּנְחַפֵּשׂ בִּסְפָרִים קַדְמוֹנִים מָה "הַתְּקוּן" לְכָל אַחַת מֵעֲבֵרוֹת אֵלּוּ, אָנוּ נָרִים יָדַיִם עוֹד בְּטֶרֶם נַתְחִיל! כַּמָּה תַּעֲנִיּוֹת וְצוֹמוֹת וְגִלְגּוּלֵי שֶׁלֶג וְיִסּוּרִים צָרִיךְ לַעֲבוֹר כְּדֵי לְכַפֵּר עַל מַחֲשָׁבָה לֹא כְּשֵׁרָה אַחַת! שֶׁלֹּא לְדַבֵּר עַל מַעֲשִׂים! שֶׁלֹּא לְדַבֵּר עַל עֶשְׂיָתָם כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים עַד שֶׁדָּשׁ בָּהֶם בַּעֲקֵבוֹ! הֲרֵי אֶלֶף שָׁנוֹת חַיִּים לֹא יַסְפִּיקוּ!

אֲבָל אִם בְּמָקוֹם לְהִטָּהֵר הוּא יְבַקֵּשׁ לְהִתְקַדֵּשׁ, לִמְחֹק כָּל שֶׁעָשָׂה כְּלֹא הָיָה, הֲרֵי יְבַקֵּשׁ לַחֲזֹר לְמַעֲמַד הַר סִינַי שָׁם נִשְׁמָתוֹ הָיְתָה יָחַד עִם נִשְׁמוֹת כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁנּוֹלְדוּ וְעוֹד לֹא נוֹלְדוּ, שֶׁנֶּאֱמַר: "כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה עִמָּנוּ עוֹמֵד הַיּוֹם לִפְנֵי ה' אֱלֹקֵינוּ וְאֵת אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ פֹּה עִמָּנוּ הַיּוֹם". בִּשְׁבִיל זֶה יֵשׁ אֶת הַתִּקּוּן הַגָּדוֹל מִכֻּלָּם שֶׁמֵּבִיא אוֹתָנוּ לִשְׁלֵמוּת - דְּבֵקוּת בַּתּוֹרָה, לִלְמֹד עַל מְנָת לְלַמֵּד, לִלְמֹד עַל מְנָת לַעֲשׂוֹת, לִשְׁמוֹר וּלְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹת. וְאָז יְכוֹלִים לַהֲפֹךְ לִקְדוֹשִׁים מַמָּשׁ. זֶה יִקָּרֶה "אִם בְּחֻקּוֹתַי תֵּלֵכוּ", וְעַל זֶה פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ: "שֶׁתִּהְיוּ עֲמֵלִים בַּתּוֹרָה". הֲרֵי לָנוּ חִדּוּשׁ עָצוּם, הֶעָמָל בַּתּוֹרָה הוּא כֹּחַ אַדִּיר שֶׁמְּקַדֵּשׁ וּמְחַדֵּשׁ אוֹתָנוּ כְּתִינוֹק קָטָן שֶׁזֶּה עַתָּה נוֹלָד, נָקִי לְלֹא חֵטְא.

במדבר

חֻמָּשׁ "בַּמִּדְבָּר" נִפְתָּח בְּמִפְקַד הַנַּעֲשֶׂה בִּתְחִלַּת הַפָּרָשָׁה הָרִאשׁוֹנָה בַּסֵּפֶר. יֶשְׁנָם 4 מִפְקָדִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עָשָׂה לְעָם יִשְׂרָאֵל מִיְּצִיאַת מִצְרַיִם וְעַד הַכְּנִיסָה לָאָרֶץ.
3 הַמִּפְקָדִים הָרִאשׁוֹנִים נַעֲשׂוּ בַּשָּׁנָה הָרִאשׁוֹנָה. גַּם רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ הִתְעוֹרֵר לִתְכִיפוּת הַמִּפְקָדִים וְכָתַב שֶׁמִּתּוֹךְ חִבָּתָם חוֹזֵר וְמוֹנָם, מָשָׁל לְאָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ יַהֲלוֹמִים בַּכִּיס וּמִדֵּי פַּעַם מוֹצִיא אוֹתָם לְסוֹפָרם מֵרֹב שִׂמְחָתוֹ בָּהֶם.

אִם נִסְתַּכֵּל עַל 4 הַמִּפְקָדִים שֶׁנַּעֲשׂוּ, 3 מִתּוֹכָם מוּבָנִים עַל פְּנֵיהֶם. הַמִּפְקָד הָרִאשׁוֹן נַעֲשָׂה אַחֲרֵי יְצִיאַת מִצְרַיִם, לִרְאוֹת מִי נוֹתַר לְאַחַר מַכַּת חֹשֶׁךְ וְזָכָה לְהִגָּאֵל. בְּמַכַּת חֹשֶׁךְ מֵתוּ 80 אָחוּז, אֵלֶּה הָיוּ אֲנָשִׁים שֶׁהִתְיָאֲשׁוּ מֵהַגְּאֻלָּה, אַף עַל פִּי שֶׁזָּכוּ לִרְאוֹת 8 מַכּוֹת עַל מִצְרַיִם כְּנֶגֶד הַטֶּבַע. אָדָם שֶׁלֹּא מִתְיָאֵשׁ, יָכוֹל לְגַבּוֹר וְלִצְלוֹחַ אֶת כָּל הַנִּסְיוֹנוֹת הַקָּשִׁים בְּיוֹתֵר עִם מְעַט אֱמוּנָה בְּחֵיקוֹ, אֲבָל אִם נָפַל לְיֵאוּשׁ, אֲפִילוּ יִרְאֶה אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעֵינַיִם שֶׁהוּא בָּא לִקְרָאתוֹ, זֶה לֹא יַעֲזֹר לוֹ. לָכֵן צָרִיךְ לְהִזָּהֵר מִיֵּאוּשׁ, שֶׁהוּא הַכְּלִי הָעִקָּרִי שֶׁל יֵצֶר הָרַע עַד הַיּוֹם. לָכֵן הָיָה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מִפְקָד לְאַחַר יְצִיאַת מִצְרַיִם לִרְאוֹת כַּמָּה נוֹתְרוּ. וְסָפְרוּ אֶת כָּל הַגְּבָרִים בַּגִּילָאִים 20 עַד 60, אֲנָשִׁים הָרְאוּיִים לָצֵאת לַמִּלְחָמָה.

הַמִּפְקָד הַשֵּׁנִי הָיָה בְּתַמּוּז שֶׁל אוֹתָהּ שָׁנָה, אַחֲרֵי חֵטְא הָעֵגֶל. לִרְאוֹת מִי נוֹתַר אַחֲרֵי הָעֹנֶשׁ עַל הַחֵטְא. אָמְנָם אֶת הָעֵגֶל עָצְמוֹ יָזְמוּ וַעֲשׂוּ הָעֶרֶב רַב, רָצְחוּ אֶת חוּר בְּנָהּ שֶׁל מִרְיָם וְכָפוּ אֶת אַהֲרֹן לַעֲשׂוֹת עֵגֶל. וְהִנֵּה בִּגְלַל חֵטְא הָעֵגֶל הָרְגוּ בְּנֵי

לֵוִי 3,000 אִישׁ, כְּלוֹמַר חוּץ מֵהָעֶרֶב רַב הָיוּ גַּם 3,000 מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֶסְתּוּ עַל יָדָם, וְהִשְׁתַּתְּפוּ בְּחֵטְא הָעֵגֶל מַמָּשׁ, לְצַד הָאֲחֵרִים שֶׁלֹּא מִחוּ. כְּשֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ יָרַד מִן הָהָר עִם הַלּוּחוֹת הָרִאשׁוֹנִים וְרָאָה אוֹתָם חוֹטְאִים בְּחֵטְא הָעֵגֶל הוּא שָׁבַר אֶת הַלּוּחוֹת אָז נֶעֱמַד מֹשֶׁה מוּל הָעָם וְצָעַק "מִי לַה' אֵלָי". בְּעִקְבוֹת הַהַכְרָזָה הַזּוֹ, מִהֲרוּ כָּל שֵׁבֶט לֵוִי לִלֹּא יוֹצֵא מִן הַכְּלָל וְנֶעֶמְדוּ לְצִדּוֹ שֶׁל מֹשֶׁה. אַף אֶחָד מֵהֶם לֹא חָטָא בְּחֵטְא הָעֵגֶל. אֲבָל בִּשְׁאָר הַשְּׁבָטִים הָיְתָה הִתְלַבְּטוּת. הֵם הִסְּסוּ עַד שֶׁבָּאוּ, וְגַם אָז לֹא בָּאוּ כֻּלָּם, מִכָּל שֵׁבֶט הָיוּ כְּאֵלֶּה שֶׁנִּשְׁאֲרוּ מֵאָחוֹר, אֵלֶּה שֶׁלֹּא רָצוּ לְהִדַּבֵּק בַּה', וְהֵם נֶעֱנְשׁוּ עַל כָּךְ. לָכֵן הָיָה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מִפְקָד מִי נוֹתַר. גַּם הַמִּפְקָד הַזֶּה מוּבָן. זֶה הָיָה הַמִּפְקָד הַשֵּׁנִי.

הַמִּפְקָד הָרְבִיעִי הָיָה לְאַחַר 40 שָׁנָה, לִרְאוֹת אֶת הַדּוֹר הַחָדָשׁ שֶׁנּוֹלַד בַּמִּדְבָּר בֶּרִבּוֹ, לְבָרֵר מִי נִכְנַס לְאֶרֶץ, שֶׁכֵּן דּוֹר הַמִּדְבָּר לֹא נִכְנַס בַּסּוֹף לְאֶרֶץ בְּעִקְבוֹת חֵטְא הַמְּרַגְּלִים. לָכֵן הָיָה צָרִיךְ לִמְנוֹת מִי כֵּן נִכְנַס עִם יְהוֹשֻׁעַ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. גַּם מִפְקָד זֶה מוּבָן.

אֲבָל הַמִּפְקָד הַשְּׁלִישִׁי בּוֹ פּוֹתֵחַ סֵפֶר בַּמִּדְבָּר, הוּא לֹא מוּבָן. הַמִּפְקָד נַעֲרְךְ כַּמָּה חֳדָשִׁים לְאַחַר קוֹדְמוֹ, וּמֵעַט יוֹתֵר מִשָּׁנָה מֵהָרִאשׁוֹן. אִם סוֹפְרִים אֶת כָּל הַגְּבָרִים בְּטְוַח שֶׁל 20 עַד 60, מָה כְּבָר נִשְׁתַּנָּה מֵהַמִּפְקָד הַקּוֹדֵם?

וְעוֹד דָּבָר, בְּשׁוֹנֶה מִשְּׁלֹשֶׁת הַמִּפְקָדִים הָאֲחֵרִים, שֶׁגַּם בָּהֶם סָפְרוּ גְּבָרִים בְּגִילְאֵי 20 עַד 60, כָּאן הָיוּ גַּם מִפְקַד בְּכוֹרוֹת וּמִפְקָד לְשֵׁבֶט לֵוִי, עַל מְנָת לְהָמִיר אֶת קְדֻשַּׁת הַבְּכוֹרוֹת בַּאֲנָשֵׁי שֵׁבֶט לֵוִי. עַד חֵטְא הָעֵגֶל, מִי שֶׁהָיָה אָמוּר לַעֲבוֹד בַּמִּשְׁכָּן הָיוּ הַבְּכוֹרוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר "וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ", שֶׁמִּכָּל מִשְׁפָּחָה כְּמַעַט יִהְיֶה כֹּהֵן וְהוּא הַבֵּן הַבְּכוֹר. בְּעִקְבוֹת חֵטְא הָעֵגֶל הֻחְלַט לְהַעֲבִיר אֶת הַקְּדֻשָּׁה לְשֵׁבֶט לֵוִי שֶׁלֹּא הִשְׁתַּתֵּף בַּחֵטְא. הָיָה צָרִיךְ לְהַפְקִיעַ אֶת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁכָּל בְּכוֹר נוֹלָד לְתוֹכָהּ וּלְהַעֲבִירָהּ לִידֵי אִישׁ מִשֵּׁבֶט לֵוִי. כָּל בְּכוֹר יִשְׂרָאֵל הוּא קָדוֹשׁ מִבֶּטֶן וְצָרִיךְ לִפְדּוֹת קְדֻשָּׁתוֹ.

שָׁאֲלוּ פַּעַם אֶת הַגָּאוֹן הֶחָסִיד רַבִּי בּוֹנִים מִפְּשִׁיסְחָה, אִם בְּכוֹר נוֹלָד עִם קְדֻשָּׁה מַדּוּעַ פּוֹדִים לוֹ אוֹתָהּ? הֲרֵי כָּל כָּךְ קָשֶׁה לִהְיוֹת קָדוֹשׁ, וְזֶה כְּבָר נוֹלָד קָדוֹשׁ, מַדּוּעַ לָקַחַת לוֹ אֶת הַקְּדֻשָּׁה? וַעֲנָה הָרַב בּוֹנִים, כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא

רוֹצֶה קְדוֹשִׁים מִלֵּדָה, הוּא רוֹצֶה שֶׁאֲנָשִׁים יַעַבְדוּ עַל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁלָּהֶם. לְאַף אֶחָד אֵין בַּעֲלוּת עַל הַקְּדֻשָּׁה, מִי שֶׁיַּעֲמֹל יַגִּיעַ לַקְּדֻשָּׁה מֵעַצְמוֹ, וְזוֹ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁה' רוֹצֶה בָּהּ. מָה שֶּׁבָּא בְּקַלּוּת הוֹלֵךְ בְּקַלּוּת, אֲבָל זֶה שֶׁעוֹבֵד עַל הַקְּדֻשָּׁה וּמַרְוִיחַ אוֹתָהּ, הִיא נִשְׁאֶרֶת עִמּוֹ כָּל חַיָּיו.

3 הַמִּפְקָדִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁנַּעֲשׂוּ: בִּיצִיאַת מִצְרַיִם, לְאַחַר חֵטְא הָעֵגֶל וְלִפְנֵי חֲנֻכַּת הַמִּשְׁכָּן, הֵם כֻּלָּם תַּחֲנוֹת צִיּוּן בְּחַיָּיו שֶׁל אָדָם. הַמִּפְקָד הָרִאשׁוֹן שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם הוּא כְּנֶגֶד לֵידָתוֹ שֶׁל אָדָם וּבִיאָתוֹ לָעוֹלָם הַזֶּה. יָצָא עַם חָדָשׁ לָעוֹלָם, עַם יִשְׂרָאֵל. וּמַדּוּעַ צָרִיךְ לִסְפֹּר? כִּי בְּהַרְבֵּה לְיַדּוֹת לֹא עָלֵינוּ יֵשׁ נְפָלִים, יְלָדִים שֶׁלֹּא מִתְקַיְּמִים, אִם מֵתִים בַּלֵּידָה וְאִם בְּתוֹךְ 30 הַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים לַלֵּידָה, אָז עֲדַיִן לֹא נֶחְשָׁב לְוָלָד אֶלָּא לְנֵפֶל. לָכֵן הַמִּפְקָד הָרִאשׁוֹן לִסְפֹּר אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁסָּפְרוּ אֶת הַוָּלָד כְּתִינוֹק וְלֹא כְּנֵפֶל, לֹא עָלֵינוּ. אָדָם בָּא לָעוֹלָם - זוֹ יְצִיאַת מִצְרַיִם.

הַמִּפְקָד הַשֵּׁנִי לְאַחַר חֵטְא הָעֵגֶל, הוּא נְקוּדָה בְּחַיָּיו שֶׁל כָּל אָדָם וְאָדָם, בָּהּ ה' קוֹרֵא לוֹ מִתּוֹךְ מַהֲלַךְ הַחַיִּים בּוֹ הוּא נִמְצָא. ה' פּוֹנֶה אֶל אוֹתוֹ אָדָם בִּנְקֻדָּה כָּזוֹ אוֹ אַחֶרֶת בְּחַיָּיו, וְצוֹעֵק "מִי לַה' אֵלָי". וְלֹא מְשַׁנֶּה הֵיכָן אַתָּה נִמְצָא וּמָה עָשִׂיתָ עַד כֹּה, וּלְהֵיכָן נָפַלְתָּ וְכַמָּה קִלְקַלְתָּ, דַּוְקָא בִּגְלַל הַנְּפִילָה, דַּוְקָא בִּגְלַל הַקִּלְקוּל, בְּתוֹךְ הַתְּהוֹם הֵכִי עָמוֹק, שָׁם ה' יִקְרָא לְךָ. אָז אוֹמֵר ה': "אִם עַכְשָׁו תִּשְׁמַע מִיַּד לַקְּרִיאָה, תֶּחְדַּל מִכָּל מַעֲשֶׂיךָ הָרָעִים, מִבְּלִי לְהִתְעַצֵּב, לְהִתְיָאֵשׁ וְלִשְׁקֹעַ בְּמַחְשָׁבוֹת וְהִסּוּסִים, אֶלָּא תִּזְרֹק הַכֹּל וַתָּבוֹא אֵלַי עַכְשָׁו כִּי קָרָאתִי לְךָ, לֹא רַק שֶׁאֶמְחֹל לְךָ עַל כָּל מָה שֶׁעָשִׂיתָ, אֲנִי אֶעֱשֶׂה אוֹתְךָ קָדוֹשׁ"!

הַלְוִים רָצוּ אֶל מֹשֶׁה וְהִתְקַדְּשׁוּ. ה' קָרָא לָהֶם. וּמֵהֵיכָן? מִתּוֹךְ חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁבִּגְלָלוֹ הָיָה צָרִיךְ לִשְׁבֹּר אֶת הַלּוּחוֹת. וּמָה ה' מַכְרִיז לָעָם? "מִי לַה' אֵלַי". מִי שֶׁבָּא אֲנִי סוֹלֵחַ לוֹ! שֵׁבֶט לֵוִי שֶׁהִזְדַּרֵז, נִהְיָה קָדוֹשׁ. לְהִזְדָּרֵז לְמִצְוָה! כְּשֶׁה' קוֹרֵא לִי וַאֲנִי מִתְלַבֵּט וּמִתְחַבֵּט, חוֹשֵׁב פַּעֲמַיִם וְשָׁלוֹשׁ וְרַק בַּסּוֹף מַגִּיעַ, אֲנִי אָמְנָם אֲקַבֵּל שָׂכָר כְּשֶׁאָבוֹא בַּסּוֹף, אֲבָל גַּם אַפְסִיד הַמּוֹן, כַּמָּה יָכֹלְתִּי לְהַרְוִיחַ אִם הָיִיתִי עוֹזֵב הַכֹּל וְרָץ. אִם אֲנִי רָץ אֲנִי רוֹאֶה יְשׁוּעוֹת!

הַמִּפְקָד הַשְּׁלִישִׁי בְּפָרָשַׁת "בַּמִּדְבָּר" נַעֲשֶׂה לִפְנֵי חֲנֻכַּת הַמִּשְׁכָּן. הַמִּשְׁכָּן הָיָה כְּגַן עֵדֶן, כְּמוֹ הָעוֹלָם לִפְנֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, לְלֹא קִלְקוּל. אִם כֵּן, חֲנֻכַּת הַמִּשְׁכָּן

מְיַצֶּגֶת אֶת הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁלָּנוּ. מִי מַגִּיעַ לַמִּפְקָד הַשְּׁלִישִׁי? אִם נִבְדֹּק אֶת הַמִּסְפָּרִים מֵהַמִּפְקָד הַשֵּׁנִי לְאַחַר חֵטְא הָעֵגֶל, וְהַמִּפְקָד הַשְּׁלִישִׁי לִפְנֵי חֲנֻכַּת הַמִּשְׁכָּן, נִרְאֶה אֶת אוֹתָם הַמִּסְפָּרִים. לָכֵן הָיָה חָשׁוּב לַעֲשׂוֹת אֶת הַמִּפְקָד הַשְּׁלִישִׁי, לְהַרְאוֹת לָנוּ שֶׁכָּל מִי שֶׁרָץ לַה' כְּשֶׁקָּרָא לוֹ, אֲפִילוּ שֶׁהָיָה בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּית בְּאוֹתוֹ רֶגַע, כֵּיוָן שֶׁעָזַב הַכֹּל וְרָץ לַה', הוּא הִגִּיעַ לַמִּשְׁכָּן.

וְנִלְמַד לְגַבֵּינוּ, לְכָל מִי שֶׁעוֹבֵר נִסְיוֹנוֹת קָשִׁים בְּחַיָּיו, וְיֵצֶר הָרַע עוֹבֵד שָׁעוֹת נוֹסָפוֹת לְיַאֲשׁוֹ. לְיֵצֶר הָרַע פָּחוֹת חָשׁוּב לְהַחֲטִיא אוֹתָנוּ וְיוֹתֵר חָשׁוּב לוֹ לְיַאֵשׁ אוֹתָנוּ לְאַחַר הַחֵטְא שֶׁלֹּא נַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה, שֶׁהֲרֵי אִם נַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה מֵאַהֲבָה, מִמֵּילָא הַחֲטָאִים יַהְפְּכוּ לִזְכֻיּוֹת, וְלָכֵן עִקַּר עֲבוֹדָתוֹ לִמְנוֹעַ אֶת הַתְּשׁוּבָה עַל יְדֵי יֵאוּשׁ, שֶׁהֲרֵי אָדָם עִם עֲבֵרָה אַחַת וְיֵאוּשׁ שֶׁבְּגִינוֹ לֹא עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה, גָּרוּעַ יוֹתֵר מֵאָדָם עִם 1,000 עֲבֵרוֹת שֶׁלֹּא מִתְיָאֵשׁ וּבַסּוֹף גּוֹבֵר עַל הַיֵּצֶר וְחוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה מֵלֵאָה מֵאַהֲבָה וְכָל עֲוֹנוֹתָיו נִמְחָקִים כֻּלָּא הָיוּ. לָכֵן כָּל מִי שֶׁלֹּא הִתְיָאֵשׁ, שֶׁשָּׁמַע אֶת ה' קוֹרֵא לוֹ וְרָץ, הוּא הִגִּיעַ לַמִּפְקָד הַשְּׁלִישִׁי.

אֲבָל יֵשׁ כָּאן עוֹד דָּבָר חָשׁוּב וְעִקָּרִי. מָה מוֹתִיר אָדָם לְבָנָיו אַחֲרָיו? אִם אָדָם לֹא דּוֹאֵג לָרוּחָנִיּוּת שֶׁל יְלָדָיו שֶׁיִּגְדְּלוּ לִהְיוֹת יִרְאֵי שָׁמַיִם וְשׁוֹמְרֵי מִצְוֹות בְּעַצְמָם, לֹא שָׁוֶה כָּל עֲמָלוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה. בִּמְקוֹם לְהוֹתִיר לָהֶם רְכוּשׁ רַב שֶׁיִּתְקוֹטְטוּ הָאַחִים זֶה עִם זֶה עַד כְּדֵי שִׂנְאָה וּמִלְחָמָה, יוֹתִיר לָהֶם מִדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁיְּסַיְּעוּ לָהֶם לִחְיוֹת בְּשָׁלוֹם וּבְשַׁלְוָה בָּעוֹלָם הַזֶּה וּלְזַכּוֹת לָעוֹלָם הַבָּא. הַיּוֹם נִכְנָסִים לְחֶדֶר שֶׁל יֶלֶד בְּיִשְׂרָאֵל וְרוֹאִים עֲשָׂרוֹת סוּגֵי חֲלְצוֹת, זוּגוֹת נַעֲלַיִם, חֲגוֹרוֹת וּמִכְנָסַיִם, מַחְשֵׁב וְטֶלֶוִיזְיָה, וּבְכָל הַחֶדֶר אֵין אֲפִילוּ סֵפֶר תְּהִלִּים אֶחָד לִרְפוּאָה!

הַמִּפְקָד הָרְבִיעִי הוּא שֶׁל הַבָּנִים שֶׁנִּכְנְסוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁגַּם זֶה הָעוֹלָם הַבָּא. כְּשֶׁנִּשְׁוֶה אֶת הַמִּסְפָּרִים שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּכְנְסוּ לָאָרֶץ וְשֶׁל אֲבוֹתֵיהֶם בַּמִּפְקַד שֶׁלָּנוּ כָּאן, נְקַבֵּל מִסְפָּרִים דּוֹמִים. לוֹמַר לְךָ, כָּל מִי שֶׁהֶעֱמִיד בֶּן תַּחְתָּיו שֶׁנִּכְנַס לְגַן עֵדֶן, גַּם הָאָב נִכְנַס בִּזְכוּתוֹ לְגַן עֵדֶן. זֶה הַהֶמְשֵׁךְ.

4 הַמִּפְקָדִים הָאֵלֶּה הֵם שֶׁל בְּנֵי 20 עַד 60 הַיּוֹצְאִים לַמִּלְחָמָה. וְאֵין מִלְחָמָה אֶלָּא כְּנֶגֶד יֵצֶר הָרַע. וְהַגִּילָאִים 20 עַד 60 הֵם כְּנֶגֶד הַחוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה. אָדָם הַחוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה, כָּל מָה שֶׁעָשָׂה עַד גִּיל 20 לֹא דָּנִים אוֹתוֹ בְּבֵית דִּין שֶׁל מַעְלָה,

וְכָל מָה שֶׁנִּלְחַם בַּיֶּצֶר עַד גִּיל 60 זֶה עִקַּר הַמִּלְחָמָה, כִּי אַחֲרֵי גִּיל 60 הַגּוּף נֶחְלָשׁ וְעִמּוֹ הַיֶּצֶר (חוץ מִיֶּצֶר הַכָּבוֹד שֶׁעוֹלֶה כְּנֶגֶד שְׁאַר הַיְצָרִים שֶׁדָּעֲכוּ) אָדָם בֶּן 60 מִתְאַוֶּה פַּחוֹת לְתַאֲווֹת הַגַּשְׁמִיּוֹת כְּמוֹ אָדָם בֶּן 30. בַּגִּילָאִים 20 עַד 60, כְּשֶׁכֹּחוֹ שֶׁל אָדָם בְּמָתְנָיו וְיֵשׁ לוֹ דָּם חָם וִיצָרִים וְתַאֲווֹת חֲזָקִים וְהוּא מִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם זֶה הַנִּצָּחוֹן הַגָּדוֹל. אֵלֶּה הַיּוֹצְאִים לַמִּלְחָמָה, מִלְחָמָה בְּיֵצֶר הָרַע שֶׁנִּלְחַם בָּהֶם בְּגִילָאִים אֵלּוּ בְּכָל הַכֹּחַ.

שֵׁבֶט לֵוִי מְיַצֵּג אֶת הַצַּדִּיקִים. אֵלֶּה שֶׁגָּדְלוּ בְּתוֹךְ עוֹלָם שֶׁל תּוֹרָה וּמִצְווֹת וּמֵעוֹלָם לֹא טָעֲמוּ טָעַם חֵטְא. וְהֵם נִסְפָּרִים מִגִּיל חֹדֶשׁ וָמַעְלָה לְלֹא הַגְבָּלָה. וְאֵין גִּיל מַקְסִימָלִי, כִּי הוּא צַדִּיק עַד יוֹמוֹ הָאַחֲרוֹן. אַשְׁרָיו וְאַשְׁרֵי חֶלְקוֹ.

בָּעַל הַתְּשׁוּבָה שֶׁרוֹאֶה וּמְקַנֵּא בּוֹ קִנְאַת סוֹפְרִים, לִבּוֹ נִצְבַּט בְּקִרְבּוֹ. וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא טוֹרֵחַ וְלוֹמֵד וּמִתְקַדֵּשׁ, הַזִּכְרוֹנוֹת שֶׁל קִלְקוּלָיו הָרַבִּים מַעֲצִיבִים אֶת לִבּוֹ. אָמְנָם אִם חָזַר מֵאַהֲבָה כָּל הַזְּדוֹנוֹת הָפְכוּ בַּשָּׁמַיִם לִזְכֻיּוֹת, וְנֶאֱמַר שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִים אֵין צַדִּיקִים גְּמוּרִים יְכוֹלִים לַעֲמֹד, וּבְכָל זֹאת הוּא זוֹכֵר אֶת הָעֲבֵרוֹת שֶׁעָשָׂה וְאֶת כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת שֶׁיָּכוֹל הָיָה לַעֲשׂוֹת בִּמְקוֹם, כְּמוֹ אוֹתוֹ שֵׁבֶט לֵוִי, כְּמוֹ אוֹתוֹ צַדִּיק, וְזֶה כּוֹאֵב לוֹ.

הִנֵּה הַצַּדִּיק הָצָעִיר לוֹמֵד תּוֹרָה כְּבָר מִגִּיל 3, מְסַיֵּם אֶת הַשַּׁ"ס בְּגִיל צָעִיר, מִתְחַתֵּן וְאָב לִילָדִים תְּמִימִים וְצַדִּיקִים, בְּעוֹד שֶׁבַּעַל הַתְּשׁוּבָה בַּגִּילָאִים הָאֵלֶּה רָאָה שְׁטֻיּוֹת בַּטֶּלֶוִיזְיָה וּבְזְבֵּז שָׁנִים רַבּוֹת בְּחוֹף הַיָּם וְבַמּוֹעֲדוֹנִים, אֹחֶר לְהִתְחַתֵּן וּלְהָבִיא יְלָדִים לָעוֹלָם. הוּא מַבִּיט בִּדְמָעוֹת עַל כָּל הַזְּמַן שֶׁיָּכֹל לְנַצֵּל וְשָׂרַף בְּמוֹ יָדָיו. הוּא מִתְאַמֵּץ, בָּא לִשְׁעוּרִים, חֶלְקָם מֵבִין וְחֶלְקָם לֹא, אוֹ שֶׁנּוֹפְלוֹת עָלָיו כְּבֵדוּת וְתַרְדֵּמָה, וְגַם מָה שֶׁכֵּן נִלְחָם וְשָׂאַל וְהֵבִין, הוּא שׂוֹכֵחַ הֵרוֹב בַּדֶּרֶךְ חֲזָרָה הַבָּיְתָה. וְאָז אוֹתוֹ חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה שׁוֹאֵל עַצְמוֹ "אֵיךְ אֲנִי יָכוֹל לְהִשְׁתַּוּוֹת לְ'לֵוִי' בָּעוֹלָם הַזֶּה? אָמְנָם יֵשׁ שָׂכָר רַב בָּעוֹלָם הַבָּא, אֲבָל הֵיכָן יֵשׁ לִי אֶת הַהַרְגָּשָׁה הַטּוֹבָה בָּעוֹלָם הַזֶּה"?

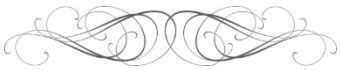
אֲבָל בָּעַל הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל לֹא מֵבִין מָה ה' רוֹצֶה מִמֶּנּוּ. כִּי אִם ה' הָיָה רוֹצֶה שֶׁיִּהְיֶה צַדִּיק מִלֵּדָה הָיָה מוֹלִיד אוֹתוֹ בִּסְבִיבָה שֶׁתְּלַמֵּד אוֹתוֹ תּוֹרָה וְלֹא שְׁטֻיּוֹת.

וּמַדּוּעַ בְּכָל זֹאת נוֹלָד הֵיכָן שֶׁנּוֹלַד וְגָדַל הֵיכָן שֶׁגָּדַל? כִּי ה׳ רָצָה שֶׁיִּמְצְאוּ אוֹתוֹ וְיַגִּיעוּ אֵלָיו מֵאוֹתָם מְקוֹמוֹת.

אוֹמֵר ה׳ הִסְתַּכְּלוּ עַל הַמִּפְקָד שֶׁל הַבְּכוֹרוֹת. אֶת הַבְּכוֹרוֹת סוֹפְרִים מִגִּיל חֹדֶשׁ וָמַעְלָה בְּדִיּוּק כְּמוֹ אֶת שֵׁבֶט לֵוִי. מִי הֵם ״הַבְּכוֹרוֹת״? אֵלֶּה יְלָדָיו שֶׁל הַחוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה. כַּאֲשֶׁר אָדָם שֶׁשָּׁב בִּתְשׁוּבָה מַכְנִיס אֶת הַתּוֹרָה הַבָּיְתָה בְּשִׂמְחָה וְאַהֲבָה, הוּא מַדְבִּיק אֶת יְלָדָיו וְהֵם גְּדֵלִים לִהְיוֹת כְּמוֹ הַלְוִיִּם, צַדִּיקִים מִיַּלְדוּת. כָּל יֶלֶד שֶׁהָאָב מַשְׁקִיעַ בּוֹ הוּא קָדוֹשׁ, ״בְּכוֹר״, מִלְּשׁוֹן חֲשִׁיבוּת, הַיֶּלֶד הַזֶּה כְּבָר יִהְיֶה צַדִּיק בִּזְכוּת אַבָּא שֶׁלּוֹ. וּמִי שֶׁיְּלָדָיו כְּבָר גָּדְלוּ, שֶׁיַּשְׁקִיעַ בַּנְּכָדִים, שֶׁבְּנֵי בָּנִים הָרֵי הֵם כְּבָנִים.

הַיְלָדִים שֶׁלָּנוּ! זֶה הַמִּפְקָד הָאַחֲרוֹן! אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לָדַעַת כִּי אָנוּ נִסְפָּרִים עַל הַיְלָדִים שֶׁלָּנוּ, שֶׁיִּהְיוּ צַדִּיקִים וְזֶה יִהְיֶה הַתִּקּוּן הָאֲמִתִּי שֶׁלָּנוּ!

נשא

לְלֵוִי בֶּן יַעֲקֹב הָיוּ 3 בָּנִים: גֵּרְשׁוֹן הַבְּכוֹר, קְהָת וּמְרָרִי, וּמֵהֶם יָצְאוּ 3 מִשְׁפְּחוֹת גְּדוֹלוֹת הַנּוֹשְׂאוֹת אֶת שְׁמָן, וְהֵן עָבְדוּ בַּעֲבוֹדַת הַמִּשְׁכָּן בְּתַפְקִידִים שׁוֹנִים. בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר מַזְכִּירִים אֶת 3 הַמִּשְׁפָּחוֹת, הַסֵּדֶר פּוֹתֵחַ בְּגֵרְשׁוֹן שֶׁהוּא הַבְּכוֹר. אַךְ הִנֵּה בַּחִבּוּר בֵּין פָּרָשׁוֹת "בַּמִּדְבָּר" וְ"נָשֹׂא", פּוֹנֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶל מֹשֶׁה וּפוֹתֵחַ בְּהוֹרָאוֹת לְמִשְׁפַּחַת הַקְּהָתִי וְרַק לְאַחַר מִכֵּן מַמְשִׁיךְ עִם צִוּוּי לְגַבֵּי מִשְׁפַּחַת הַגֵּרְשֻׁנִּי. מַדּוּעַ בָּחַר הַפַּעַם הַזּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִפְסֹחַ עַל הַבְּכוֹר וּלְצַוּוֹת קוֹדֵם עַל הַקְּהָתִי?

שְׁאֵלָה דּוֹמָה מוֹפִיעָה בְּסוֹף פָּרָשַׁת "נָשֹׂא" כַּאֲשֶׁר נְשִׂיאֵי הַשְּׁבָטִים מְבִיאִים כָּל אֶחָד קָרְבָּן לְרֶגֶל חֲנֻכַּת הַמִּשְׁכָּן, כַּאֲשֶׁר כָּל נָשִׂיא זוֹכֶה לְהָבִיאוֹ בְּיוֹם אַחֵר. בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן מַגִּיעַ הַנָּשִׂיא שֶׁל שֵׁבֶט יְהוּדָה נַחְשׁוֹן בֶּן עַמִּינָדָב, וְאַף עַל פִּי שֶׁרְאוּבֵן הוּא הַבְּכוֹר, שֵׁבֶט יְהוּדָה נִבְחָר לַמַּלְכוּת וְעַל כֵּן מָלֶךְ צוֹעֵד בָּרִאשׁ. בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי מְבַקֵּשׁ נְשִׂיא שֵׁבֶט רְאוּבֵן לְהַקְרִיב אֲבָל הוּא מְגֻלֶּה כִּי מַקְדִּימִים לְפָנָיו אֶת נְשִׂיא שֵׁבֶט יִשָּׂשכָר. מַדּוּעַ מְדַלְּגִים עַל הַבְּכוֹר?

עַל הַבְּחִירָה בַּצִּוּוּי לַקְּהָתִי לִפְנֵי הַגֵּרְשֻׁנִּי אוֹמְרִים חֲזַ"ל:

"יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים" מְדַבֵּר בְּקְהָת וְגֵרְשׁוֹן, אַף עַל פִּי שֶׁגֵּרְשׁוֹן בְּכוֹר וּמָצִינוּ שֶׁבְּכָל מָקוֹם חָלַק הַכָּתוּב כָּבוֹד לַבְּכוֹר, לְפִי שֶׁהָיָה קְהָת טוֹעֵן הָאָרוֹן שֶׁשָּׁם הַתּוֹרָה הִקְדִּימוֹ הַכָּתוּב לְגֵרְשׁוֹן, שֶׁבַּתְּחִלָּה אָמַר: "נָשֹׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי קְהָת", וְאַחַר כָּךְ אוֹמֵר: "נָשֹׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי גֵרְשׁוֹן" וְגוֹ', הֲוֵי: "יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים", מִבְּכוֹר שֶׁיָּצָא

רֹאשׁוֹן, וְאֵין "פְּנִינִים" אֶלָּא תְּחִלָּה, כְּמָה דְּתֵימָא: "וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל".

כְּלוֹמַר יֶשְׁנָה עֲדִיפוּת לַקְּהָתִי עַל הַגֵּרְשֻׁנִּי, שֶׁכֵּן בְּנֵי קְהָת הָיוּ נוֹשְׂאֵי אֲרוֹן הַבְּרִית שֶׁהִיא הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וַחֲשִׁיבוּתָהּ עוֹלָה עַל בְּכוֹרָה, וְלָכֵן אַף עַל פִּי שֶׁבְּכָל מָקוֹם חָלְקוּ כָּבוֹד לַבְּכוֹר בַּתֵּאוּרִים וּבַצִּוּוִּים, כָּאן פָּתְחוּ בִּבְנֵי קְהָת שֶׁהֵם עֲדִיפִים כִּי כֶּתֶר תּוֹרָה חָשׁוּב יוֹתֵר. וְזֶה גַּם הַתֵּרוּץ מַדּוּעַ שַׁבָּט יִשָּׂשכָר הִקְרִיב קוֹדֶם לְשֶׁבֶט רְאוּבֵן, כִּי שֶׁבֶט יִשָּׂשכָר הָיָה לוֹמֵד תּוֹרָה, וְשֶׁבֶט זְבוּלוּן תָּמַךְ בּוֹ וְלָכֵן גַּם הוּא קָדַם לִרְאוּבֵן, כִּי גַּם תּוֹמְכֵי לוֹמְדֵי הַתּוֹרָה חֲשׁוּבִים יוֹתֵר מִבְּכוֹרָה.

שׁוֹאֵל הַ"כְּלִי יָקָר": הָרֵי גֵּרְשׁוֹן צָרִיךְ לְהַמָּנוֹת רִאשׁוֹן כֵּיוָן שֶׁהוּא הַבְּכוֹר, וּמָה שֶׁתִּרְצוּ חֲזַ"ל שֶׁבָּחֲרוּ בִּקְהָת קוֹדֶם כֵּיוָן שֶׁהוּא קִבֵּל אֶת מִצְוַת נְשִׂיאַת הַתּוֹרָה זֶה עַצְמוֹ קוּשְׁיָה, מַדּוּעַ לֹא נָתְנוּ אֶת נְשִׂיאַת הַתּוֹרָה לַגֵּרְשֻׁנִּי שֶׁהוּא הַבְּכוֹר וְלַתּוֹרָה מִשְׁפָּט הַבְּכוֹרָה וְהָיוּ פּוֹתְחִים עִמּוֹ, מַדּוּעַ דִּלְגוּ עָלָיו וְנָתְנוּ אֶת הַתּוֹרָה לַקְּהָתִי וּבְכָךְ גָּרְמוּ שֶׁיֵּחָשֵׁב יוֹתֵר וְיִפְתְּחוּ עִמּוֹ?

כָּתוּב בַּמִּשְׁנָה: ג' כְּתָרִים הֵם כֶּתֶר תּוֹרָה, כֶּתֶר כְּהוּנָּה וְכֶתֶר מַלְכוּת, וְאִלּוּ בַּגְּמָרָא מְפָרֵט רַבִּי יוֹחָנָן: "שְׁלֹשָׁה זֵרִים (כְּתָרִים) הֵן, שֶׁל מִזְבֵּחַ (כֶּתֶר כְּהוּנָּה) וְשֶׁל אֲרוֹן (כֶּתֶר תּוֹרָה) וְשֶׁל שֻׁלְחָן (כֶּתֶר מַלְכוּת). שֶׁל מִזְבֵּחַ זָכָה אַהֲרֹן וּנְטָלוֹ, שֶׁל שֻׁלְחָן זָכָה דָּוִד וּנְטָלוֹ, שֶׁל אֲרוֹן עֲדַיִן מָנוּחַ הוּא כָּל הָרוֹצֶה לִיקַּח יָבֹא וְיִקַּח. שֶׁמָּא תֹּאמַר פַּחוֹת הוּא, תַּלְמוּד לוֹמַר: בִּי מְלָכִים יִמְלֹכוּ".

כֶּתֶר כְּהוּנָּה נִתַּן לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וּלְזַרְעוֹ. אָדָם יְהֵיֶה הַצַּדִּיק וְהַקְּדוּשׁ בְּיוֹתֵר, אִם אָבִיו אֵינוֹ כֹּהֵן הוּא לֹא יָכוֹל לִהְיוֹת כֹּהֵן. נִמְצָא שֶׁכֶּתֶר כְּהוּנָּה לֹא נִתַּן לְהִקָּנוֹת, אֶלָּא נוֹלָדִים אֵלָיו. וְהוּא הַדִּין בְּכֶתֶר מְלוּכָה. מַלְכוּת יִשְׂרָאֵל הֻבְטְחָה לְדָוִד הַמֶּלֶךְ וּלְזַרְעוֹ. בְּדָרָךְ כְּלָל הַבֵּן הַבְּכוֹר יָרַשׁ אֶת הַמְּלוּכָה תַּחַת אָבִיו אַךְ הָיוּ פְּעָמִים שֶׁנִּבְחַר בֵּן אַחֵר שֶׁהָיָה רָאוּי יוֹתֵר, כְּמוֹ בְּמִקְרֶה שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ שֶׁהָיָה בְּנוֹ הָרְבִיעִי שֶׁל דָּוִד. אֲבָל הַמֶּלֶךְ צָרִיךְ לְהִוָּלֵד מִזַּרְעוֹ שֶׁל דָּוִד. אָז גַּם הַצַּדִּיק וְהֶחָכָם בְּיוֹתֵר לֹא יִהְיֶה מֶלֶךְ אִם אֵינוֹ מִזַּרְעוֹ שֶׁל דָּוִד, נוֹלָדִים לַתַּפְקִיד הַזֶּה.

זְכוּת אַחֶרֶת שֶׁנִּתְּנָה מִלֵּדָה הִיא זְכוּת הַבְּכוֹרָה, הַבְּכוֹר הוּא זֶה שֶׁנּוֹלַד רִאשׁוֹן וְלוֹ מִשְׁפָּט הַבְּכוֹרָה גַּם לְנַחֲלָה, שֶׁיִּוָּרֵשׁ חֵלֶק כָּפוּל בִּנְכָסֵי אָבִיו עַל פְּנֵי שְׁאָר אֶחָיו. וְאִם יִפָּטֵר בְּחַיֵּי אָבִיו, אֶחָיו שֶׁנּוֹלַד אַחֲרָיו לֹא יְקַבֵּל חֵלֶק כָּפוּל בַּיְּרוּשָׁה אַף עַל פִּי שֶׁהוּא הָאָח הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר בַּחַיִּים בִּזְמַן הַיְּרוּשָׁה, כֵּיוָן שֶׁבִּכּוֹר יֵשׁ רַק אֶחָד, מִי שֶׁנּוֹלַד רִאשׁוֹן. נִמְצָא שֶׁכֶּתֶר כְּהוּנָּה וְכֶתֶר מַלְכוּת וְכֵן מִשְׁפָּט הַבְּכוֹרָה, כֻּלָּן זְכֻיּוֹת מוּלָדוֹת שֶׁלֹּא נִתַּן לְהַשִּׂיגָן בְּכֹחוֹת עַצְמֵנוּ.

אֲבָל רַבִּי יוֹחָנָן אוֹמֵר כִּי כֶּתֶר תּוֹרָה מֻנָּח בְּקֶרֶן זָוִית וְכָל מִי שֶׁרוֹצֶה אָז יָבוֹא וְיִקַּח, זֶה בְּהֶפְקֵר בְּחִנָּם מוּכָן וּמְזֻמָּן, אַתָּה רוֹצֶה תִּקַּח. כְּשֶׁאֲנִי מְחַפֵּשׂ סְחוֹרָה יוֹקֶרְתִית וַאֲנִי מַגִּיעַ לַחֲנֻיּוֹת יְחוּדִיּוֹת וְהֵן מְסָרְבוֹת לִמְכּוֹר לִי אֶת הַסְּחוֹרָה אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לִי אֶת הַכֶּסֶף כִּי הֵם מוֹכְרִים רַק לַחֲבֵרֵי מוֹעֲדוֹן וְהֵם לֹא מְקַבְּלִים חֲבֵרִים חֲדָשִׁים, וְהִנֵּה אֲנִי יוֹצֵא הַחוּצָה וְנִגַּשׁ אֵלַי מִישֶׁהוּ בָּרְחוֹב וְאוֹמֵר לִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בִּשְׁבִילִי מָה שֶׁאֲנִי מְחַפֵּשׂ בַּדּוּכָן הַמְאֻלְתָּר שֶׁלּוֹ בְּקֶרֶן הָרְחוֹב וְהוּא מוּכָן לָתֵת לִי אוֹתָהּ בְּחִנָּם, מָה אֲנִי אָמוּר לַחְשֹׁב עַל הַסְּחוֹרָה שֶׁלּוֹ? אוֹמֵר לוֹ: 'לֹא תּוֹדָה' וְאַמְשִׁיךְ הָלְאָה. סְחוֹרָה אֲשֶׁר נִמְכֶּרֶת בְּהוֹן רַב וְרַק לְחַבְרֵי מוֹעֲדוֹן, וְכָךְ מִישֶׁהוּ פָּשׁוּט בָּרְחוֹב מַחֲזִיק בָּהּ וּמוּכָן לָתֵת אוֹתָהּ בְּחִנָּם? מַשֶּׁהוּ לֹא בְּסֵדֶר בַּסְּחוֹרָה שֶׁלּוֹ.

לָכֵן מֵהַר רַבִּי יוֹחָנָן לְהַזְהִיר אוֹתָנוּ שֶׁלֹּא נִטְעֶה לַחְשֹׁב כָּךְ: "שֶׁמָּא תֹּאמַר פָּחוּת הוּא", שֶׁמָּא תֹּאמַר שֶׁהַתּוֹרָה הִיא סְחוֹרָה פְּחוּתָה וְלָכֵן הִיא מְחֻלֶּקֶת חִנָּם? תַּלְמוּד לוֹמַר בִּי מְלָכִים יִמְלֹכוּ, מִי שֶׁמַּחֲזִיק בַּכֶּתֶר הַזֶּה הוּא הַמֶּלֶךְ הָאֲמִתִּי! זֶה הַכֶּתֶר הַיָּקָר מִכֻּלָּם!

וְזֶה מָה שֶׁמַּסְבִּיר הַכְּלִי יָקָר: אִם הַגֶּרֶשְׁנִי הָיָה מְקַבֵּל אֶת הַזְּכוּת לָשֵׂאת אֶת אֲרוֹן הַבְּרִית, לֹא הָיִינוּ לוֹמְדִים עַל חֲשִׁיבוּת שֶׁל לוֹמְדֵי הַתּוֹרָה וְהָיִינוּ אוֹמְרִים שֶׁפּוֹתְחִים עִם גֶּרְשׁוֹן בְּגִלַּל שֶׁהוּא בְּכוֹר, וְכֵן שֶׁרַק לַבְּכוֹר וְלָחָשׁוּב רָאוּי לִלְמֹד תּוֹרָה, וְלָכֵן בָּחַר לָתֵת הָאָרוֹן לָקְהָתִים, שֶׁיִּלְמְדוּ כִּי כֶּתֶר תּוֹרָה עוֹלֶה עַל כֻּלָּם, דַּוְקָא בִּגְלַל שֶׁהוּא לֹא מוֹעֲדוֹן סָגוּר שֶׁנּוֹלָדִים לְתוֹכוֹ, אֶלָּא נִרְכַּשׁ עַל יְדֵי מִי שֶׁחָפֵץ בּוֹ וַעֲמַל לְהַשִּׂיגוֹ, וּבְכָךְ עוֹלֶה עַל כֹּהֵן גָּדוֹל מֶלֶךְ וּבְכוֹר שֶׁלֹּא עָמְלוּ כְּמוֹתוֹ עַל מְנָת לְהַשִּׂיג אֶת כִּתְרָם.

יֵשׁ כְּהוּנָה, בְּכוֹרָה וּמַלְכוּת בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּמֻשָּׂגִים שֶׁל מַעְלָה. אִם בַּמֻּשָּׂגִים שֶׁל מַטָּה מֻלָּךְ נוֹלָד לְמֻלָּךְ, כֹּהֵן נוֹלָד לְכֹהֵן וּבְכוֹר הוּא זֶה שֶׁנּוֹלַד רִאשׁוֹן, בְּעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים כָּל הַכְּתָרִים הָאֵלֶּה הֵם כֵּן נִתָּנִים לִרְכִישָׁה עַל יְדֵי כָּל אֶחָד מֵאִתָּנוּ.

וְהִנֵּה לְגַבֵּי מְלוּכָה וּכְהֻנָּה בְּכָל יִשְׂרָאֵל, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה לְצַוּוֹת לְכָל עַם יִשְׂרָאֵל: "וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת **כֹּהֲנִים** וְגוֹי קָדוֹשׁ, אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תְּדַבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל". וּלְגַבֵּי בְּכוֹרָה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה: "וְאָמַרְתָּ אֶל פַּרְעֹה כֹּה אָמַר ה' בְּנִי **בְּכוֹרִי** יִשְׂרָאֵל". וְכֵן אָמְרוּ חַז"ל בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת: "כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי **מְלָכִים** הֵם". אָז הִנֵּה כָּל יִשְׂרָאֵל הֵם כֹּהֲנִים, בְּכוֹרוֹת וּמְלָכִים, אֵיךְ זֶה יִתָּכֵן?

וְהַתְּשׁוּבָה הִיא שֶׁכֵּיוָן שֶׁה' נָתַן לְעַם יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה וְכָל אֶחָד יָכוֹל לִלְמֹד מִמֶּנָּה, הֲרֵי מִי שֶׁיִּמְסֹר נַפְשׁוֹ עָלֶיהָ וְיִזְכֶּה בְּכֶתֶר שֶׁל תּוֹרָה, הוּא הַכֹּהֵן הָאֲמִתִּי, הוּא הַבְּכוֹר הָאֲמִתִּי, וְהוּא גַּם הַמֶּלֶךְ הָאֲמִתִּי, שֶׁנֶּאֱמַר "בִּי מְלָכִים יִמְלֹכוּ"!

וְיֵשׁ תֵּרוּץ אַחֵר מַדּוּעַ בֶּאֱמֶת בָּחַרוּ וְהֶעֱדִיפוּ אֶת קְהָת עַל גֵּרְשׁוֹן. קְהָת וְגֵרְשׁוֹן הֵם צֶאֱצָאָיו שֶׁל לֵוִי בֶּן יַעֲקֹב. שִׁמְעוֹן וְלֵוִי בְּנֵי יַעֲקֹב הָיוּ קְרוֹבִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם לְאֵלֶּה שֶׁל הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים וְאֵין לָנוּ שִׂיג וְשִׂיחַ וְקָצֵהוּ שֶׁל מָשָׁ בְּדַרְגָּתָם וּמַעֲלָתָם. אַךְ יָחַד עִם כָּל הַתִּכּוּנוֹת הַמֻּפְלָאוֹת שֶׁהָיוּ לְכָל י"ב הַשְּׁבָטִים הַקְּדוֹשִׁים, שִׁמְעוֹן וְלֵוִי בַּעַר דָּמָם בְּקִרְבָּם מִקְדָּשָׁה וְקִנְאַת ה', וּפָעֲמִים פָּעֲלוּ מַהֵר מִדַּי, וְעַל כָּךְ יָצָא כַּעֲסוֹ שֶׁל אֲבִיהֶם יַעֲקֹב אָבִינוּ.

תִּכּוּנָה זוֹ שֶׁלָּהֶם הָיְתָה לִצְנִינִים בְּעֵינֵי יַעֲקֹב אֲבִיהֶם שֶׁהֶחְלִיט בְּבִרְכָתוֹ לְבָנָיו לְהָפִיצָם שֶׁלֹּא תִּהְיֶה לָהֶם נַחֲלָה מִשָּׁלָהֶם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְכָךְ שֵׁבֶט לֵוִי פָּזַר בְּעָרֵי לְוִיִּם בֵּין שְׁאָר הַשְּׁבָטִים, וְשֵׁבֶט שִׁמְעוֹן גָּר בֶּעָרִים בְּתוֹךְ נַחֲלַת שֵׁבֶט יְהוּדָה.

נִמְצָא שֶׁבִּבְחִירַת קְהָת עַל פְּנֵי גֵּרְשׁוֹן יֵשׁ מֵעֵין תִּקּוּן לְלֵוִי אֲבִיהֶם, לִרְאוֹת כֵּיצַד מֵגִיב הַבְּכוֹר אֲשֶׁר מְדַלְּגִים עָלָיו כְּבָיָכוֹל וּמַעֲבִירִים אֶת כֶּתֶר הַתּוֹרָה לְאָחִיו הַקָּטָן מִמֶּנּוּ. הַאִם הוּא יָקוּם וְיִתְרַעֵם, כְּפִי שֶׁעָשָׂה נְשִׂיא שֵׁבֶט רְאוּבֵן בַּחֲנֻכַּת הַמִּקְדָּשׁ כְּשֶׁרָאָה שֶׁנָּשִׂיא שֵׁבֶט יִשָּׂשכָר מַקְרִיב לְפָנָיו, אוֹ שֶׁגֵּרְשׁוֹן יְקַבֵּל דִּין תּוֹרָה

בְּאַהֲבָה, שֶׁהֲרֵי חֲלוּקַת הַתַּפְקִידִים הָיְתָה עַל פִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּיַד מֹשֶׁה, וְאִם כֵּן זוֹ דַּעַת הַתּוֹרָה שֶׁקְּבָעָה כָּךְ. הַאִם מְקַבְּלִים דַּעַת תּוֹרָה וּמְכַבְּדִים אוֹתָהּ?

וְהַתֵּרוּצִים מִתְחַבְּרִים, כִּי רַק מִי שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וּמְכַבֵּד אֶת לוֹמְדֶיהָ וְיֵשׁ לוֹ דַּעַת תּוֹרָה כִּי הוּא דָּבֵק בַּחֲכָמֶיהָ, רַק הוּא זוֹכֶה לַעֲבוֹד עַל מִדּוֹתָיו וּלְתַקֵּן לֹא רַק אֶת עַצְמוֹ אֶלָּא אַף אֶת מַעֲשֵׂי אֲבוֹתָיו! זוֹ כֹּחָהּ שֶׁל הַתּוֹרָה! רַק בַּעֲמַל עָלֶיהָ וּבְדִבְקוּת לְלוֹמְדֶיהָ אֶפְשָׁר לְמַגֵּר מִדּוֹת רָעוֹת כְּמוֹ כַּעַס וְקִנְאָה וּשְׂאָר מַרְעִין בִּישִׁין, וּמִמֵּילָא יוֹדְעִים לְהַכְתִּיר אֶת הֶעָמֵל עַל הַתּוֹרָה בַּכֶּתֶר שֶׁעוֹלֶה עַל כֻּלָּם.

אָנוּ חַיִּים בְּעוֹלָם "מוֹדֶרְנִי" בּוֹ קֶצֶב הַחַיִּים הוּא יוֹתֵר מִדַּי מָהִיר לַיְכֹלֶת שֶׁלָּנוּ לַעֲמֹד בּוֹ בַּמִּצִיאוּת. לוּחַ הַזְּמַנִּים הַיּוֹמִי שֶׁלָּנוּ בַּיּוֹמָן זֵהֶה לְלוּחַ זְמַנִּים שְׁבוּעִי שֶׁל אַבָּא שֶׁלָּנוּ. כַּמּוּבָן שֶׁאָנוּ לֹא מַסְפִּיקִים הַכֹּל וּבָאִים בְּאַשְׁמָה אֶל עַצְמֵנוּ, לֹא שֶׁהַלּוּחַ צָפוּף מִדַּי אֶלָּא שֶׁאֲנַחְנוּ אוֹ הַסְּבִיבָה עַצְלָנִים וְלֹא יוֹדְעִים לַעֲבוֹד. וְאֶת הַכַּעַס וְהַתִּסְכּוּל וְהָאַכְזָבוֹת הוּא נוֹשֵׂא עִמּוֹ בַּפְּקָקִים הַבָּיְתָה וּפוֹרֵק הַכֹּל עַל אִשְׁתּוֹ וְהַיְלָדִים. אָדָם יַבִּיט עַל הַצּוּרָה בָּהּ הוּא מְחַנֵּךְ אֶת בָּנָיו וְיִשְׁאַל אֶת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם שֶׁהוּא צוֹעֵק עֲלֵיהֶם, כַּמָּה מֵהַצְּעָקוֹת זֶה מִתּוֹךְ רָצוֹן לְחַנֵּךְ וּלְהַרְתִּיעַ וְכַמָּה מִתּוֹךְ רָצוֹן לִפְרֹק עֲצַבָּיו?

אִשָּׁה הוֹלֶכֶת לַבַּנְק, חוֹנָה מִסְפַּר רְחוֹבוֹת מִשָּׁם בְּשֶׁל מְצוּקַת חֲנָיָה, וְגוֹרֶרֶת בְּיָדָהּ אֶת בִּתָּהּ בַּת ה־4 בְּרִיצָה מְהִירָה. הַיַּלְדָּה מִתְעַכֶּבֶת וּמִתְעַיֶּפֶת וּמְבַקֶּשֶׁת לַעֲצֹר, וְהָאֵם מִסְתּוֹבֶבֶת וְצוֹעֶקֶת וּמְאַיֶּמֶת וְגוֹעֶרֶת בָּהּ עַל שֶׁהִיא מְעַכֶּבֶת אוֹתָהּ וּמִתְנַהֶגֶת כְּמוֹ יַלְדָּה. מָה אָתְּ פּוֹרֶקֶת עָלֶיהָ אֶת הַלְּחָצִים שֶׁלָּךְ? יַלְדָּה בַּת 4 לֹא אֲמוּרָה לָרוּץ עִמָּךְ בְּמָרְתוֹן אֶל הַתּוֹר.

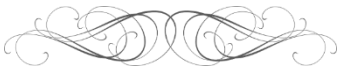
מָרָן הֶחָזוֹן אִי"שׁ הָיָה מִתְפַּלֵּל בְּבֵיתוֹ בְּמִנְיָן בְּשֶׁל חֻלְשָׁתוֹ. פַּעַם אַחַת הִגִּיעַ אַב עִם בְּנוֹ הַקָּטָן לְהִתְפַּלֵּל עִם גְּדוֹל הַדּוֹר, וְהַיֶּלֶד הֶחְלִיט לִשְׂחֹק וּלְהַרְעִישׁ (כְּמִנְהַג יְלָדִים בְּרִיאִים) דַּוְקָא בִּזְמַן הַתְּפִלָּה. הָאָב נִלְחָץ וְהִתְבַּיֵּשׁ מִשְּׁאָר מֻהַמִּתְפַּלְּלִים כְּשֶׁהוּא גּוֹעֵר בַּיֶּלֶד וּמָרִים אֶת קוֹלוֹ וּמַרְאֶה לוֹ תְּנוּעוֹת מְאַיְּמוֹת עַל מְנָת שֶׁזֶּה יַפְסִיק לִהְיוֹת יֶלֶד וַיַּהֲפֹךְ בְּאֹפֶן פֶּלֶא לִמְבֻגָּר מֵבִין עִנְיָן. בְּתֹם הַתְּפִלָּה קָרָא אֵלָיו הֶחָזוֹן אִישׁ אֶת אוֹתוֹ אַב וְאָמַר לוֹ: "הַיּוֹם הַבֵּן שֶׁלְּךָ לָמַד מִמְּךָ שְׁנֵי דְּבָרִים, הוּא לָמַד שֶׁתְּפִלַּת עֲמִידָה הִיא דָּבָר חָשׁוּב שֶׁאָסוּר לְהַפְרִיעַ, וְהוּא לָמַד גַּם שֶׁמּוֹתָר לִכְעוֹס

וּלְהִתְעַצְּבֵן. אֵיזֶה לִמּוּד מֵהַשְּׁנַיִם אַתָּה חוֹשֵׁב שֶׁהוּא יִקַּח עִמּוֹ לְהֶמְשֵׁךְ חַיָּיו״? בִּשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ כֶּתֶר תּוֹרָה, לִלְמֹד וְלִרְכֹּשׁ אֶת דַּרְכּוֹ שֶׁל ה׳, לְהִתְעַדֵּן וְלִהְיוֹת בְּנֵי אָדָם רְאוּיִים וְלִזְכּוֹת גַּם לִבְכוֹרָה כְּהוּנָּה וּמַלְכוּת.

סִפֵּר לִי אַבְרֵךְ בָּעַל תְּשׁוּבָה כִּי כְּשֶׁהָיָה עֲדַיִן רָחוֹק הָיוּ לוֹ שְׁאֵלוֹת וּסְפֵקוֹת, וְגַם אַחֵרֵי שֶׁשָּׁמַע שִׁעוּרֵי מוּסָר וְאֵמֵץ לְעַצְמוֹ מִצְווֹת, הַשְּׁאֵלוֹת וְהַסְּפֵקוֹת נִקְרוּ בּוֹ וְהֶחְלִישׁוּ אוֹתוֹ מְאֹד בְּכָל עֲבוֹדָתוֹ. הוּא הָלַךְ לְסֶמִינָר שֶׁל בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה שֶׁסִּפֵּק לוֹ תְּשׁוּבוֹת וְשִׁכְנְעוּ בַּאֱמִתּוּת הַתּוֹרָה, וַעֲדַיִן הָיוּ שְׁאֵלוֹת וּסְפֵקוֹת וְחֻלְשׁוֹת. אֲבָל מֵרֹגַע שֶׁהָפַךְ לְאַבְרֵךְ וְהֵחֵל לִלְמֹד וְלַעֲמֹל בַּתּוֹרָה, רְאוּ זֶה פֶּלֶא כָּל הַשְּׁאֵלוֹת וְהַסְּפֵקוֹת נֶעֶלְמוּ. הוּא אָמַר לִי שֶׁאֶלֶף סֶמִינָרִים לֹא יְכוֹלִים לְהוֹכִיחַ וּלְהַפְנִים בּוֹ אֶת הָאֱמוּנָה בְּקִיּוּמוֹ שֶׁל ה׳ כְּמוֹ שֶׁדַּף גְּמָרָא אֶחָד עִם רַשִׁ״י וְתוֹסְפוֹת יְכוֹלִים. אֵיךְ אֶפְשָׁר לִלְמֹד אֶת הַתּוֹרָה בִּקְדֻשָּׁה וְלֹא לִרְאוֹת אֶת הָאֱמֶת מִבַּצְבֶּצֶת מִתּוֹכָהּ וְצוֹעֶקֶת לְתוֹךְ הַנְּשָׁמָה?

כַּאֲשֶׁר אָדָם רוֹאֶה סֵפֶר תּוֹרָה הוּא מִיַּד נֶעֱמָד וּמְבַקֵּשׁ לְנַשֵּׁק אוֹתוֹ. בְּשִׁמְחַת תּוֹרָה הוּא מִתְאַמֵּץ לִזְכּוֹת לִרְקֹד עִמּוֹ וְלוּ לְרֶגַע אֶחָד. אֲבָל כַּמָּה יוֹשְׁבִים לִפְתֹּחַ וְלַעֲמֹל לְהָבִין מָה כָּתוּב בַּסֵּפֶר הַזֶּה? הָעֲמֵלִים בַּתּוֹרָה יִזְכּוּ לֹא רַק בְּכֶתֶר תּוֹרָה, אֶלָּא בְּמַלְכוּת כְּהוּנָּה וּבְכוֹרָה! נָשִׂים אֶת כֶּתֶר הַתּוֹרָה עַל רֹאשֵׁנוּ, וְאָז תָּחוּלְנָה עָלֵינוּ כָּל הַבְּרָכוֹת.

בהעלתך

פָּרָשַׁת "בְּהַעֲלוֹתְךָ" נִקְרֵאת לְאַחַר חַג הַשָּׁבוּעוֹת. כַּאֲשֶׁר אָנוּ מִתְבּוֹנְנִים בְּפָרָשַׁת "בְּהַעֲלוֹתְךָ" וְבָחָג שָׁבוּעוֹת עַצְמוֹ, עוֹלוֹת כַּמָּה שְׁאֵלוֹת שֶׁהִתְשׁוּבָה עֲלֵיהֶן נוֹתֶנֶת בְּיָדֵינוּ מַבָּט נוֹסָף עַל הָעֲבוֹדָה הַמִּתְבַּקֶּשֶׁת מֵאִתָּנוּ.

מַדּוּעַ שׁוֹנֶה חַג הַשָּׁבוּעוֹת מִשְּׁנֵי הָרְגָלִים הָאֲחֵרִים פֶּסַח וְסֻכּוֹת, שֶׁאֵין לוֹ חוֹל הַמּוֹעֵד וְהוּא נִמְשָׁךְ יוֹם אֶחָד בִּלְבַד?

הַהֶסְבֵּר טָמוּן בְּהִתְבּוֹנְנוּת בָּאוֹרוֹת הַמְיֻחָדִים שֶׁל הַחַגִּים. לְכָל מוֹעֵד יֵשׁ אוֹר רוּחָנִי מְיֻחָד מְאֹד שֶׁאֵין אוֹתוֹ בִּשְׁאָר הַשָּׁנָה, וְאֵין לָנוּ יְכֹלֶת לִתְפֹּס אֶת הָאוֹר הַזֶּה בְּיוֹם אֶחָד, הַכֵּלִים שֶׁלָּנוּ קְטַנִּים מִדַּי וְלָכֵן הָאוֹר נִמְשָׁךְ עַל פְּנֵי מִסְפַּר יָמִים. בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה יֵשׁ אוֹר גָּדוֹל שֶׁל דִּין וְרַחֲמִים מְהוּלִים יַחְדָּיו עַד שֶׁהוּא נִמְשָׁךְ עַל פְּנֵי יוֹמָיִם. הָאוֹר שֶׁל הַכַּפָּרָה שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים נִמְשָׁךְ עַד סֻכּוֹת. גַּם אוֹר הַדְּבֵקוּת בַּשְּׁכִינָה שֶׁל סֻכּוֹת וְאוֹר הַגְּאֻלָּה שֶׁל פֶּסַח נִמְשָׁכִים עַל פְּנֵי 8 וְ-7 יָמִים. הַרְבֵּה אוֹר מַצְרִיךְ זְמַן מְמֻשָּׁךְ יוֹתֵר לִקְלֹט אוֹתוֹ.

אִם כֵּן, הָאוֹר שֶׁל שָׁבוּעוֹת הוּא הָאוֹר שֶׁל מַתָּן תּוֹרָה, וְזֶה אָמוּר לִהְיוֹת הָאוֹר הֲכִי גָּדוֹל שֶׁמַּצְרִיךְ הֲכִי הַרְבֵּה זְמַן. מַדּוּעַ נָתְנוּ לָנוּ רַק יוֹם אֶחָד? הַתְּשׁוּבָה הִיא כִּי אָמְנָם הָאוֹר יוֹרֵד בַּיּוֹם הַזֶּה, אֲבָל הַכֵּלִים לִקְלֹט אוֹתוֹ מִתְפַּרְסִים עַל פְּנֵי כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ! כָּל הַשָּׁנָה הִיא "חֹל הַמּוֹעֵד" שֶׁל חַג הַשָּׁבוּעוֹת, שֶׁל אִמּוּץ אוֹר הַתּוֹרָה שֶׁמְּקַבְּלִים בְּשָׁבוּעוֹת וּפִתּוּחוֹ בְּיָדֵינוּ לְאֹרֶךְ כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ, עַד לְתוֹסֶפֶת אוֹר שֶׁנְּקַבֵּל בֶּחָג הַשָּׁבוּעוֹת שֶׁלְּאַחֲרָיו. הֲרֵי בַּשּׁוֹפָר תּוֹקְעִים יוֹמָיִם, בַּצּוֹם צָמִים יוֹם

אֶחָד, בַּסֻּכָּה יוֹשְׁבִים 7 יָמִים וְגַם אֶת הֶחָמֵץ בֵּעַרְנוּ לְ-7 יָמִים, הַמִּצוֹת מָגִבָּלוֹת בִּזְמַן, אֲבָל תּוֹרָה הִיא לְכָל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ.

הָאוֹר שֶׁל הַתּוֹרָה הוּא אוֹר מְיֻחָד שֶׁיָּכוֹל לְהַחֲזִיר אֶת הָאָדָם בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה. יֵשׁ אוֹר אֵינְסוֹף עִמּוֹ בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת אֲבָל הָאוֹר הַזֶּה חַיָּב לִהְיוֹת בְּהֶסְתֵּר פָּנִים כִּי הַכֹּל מִתְבַּטֵּל כְּלַפֵּי הָאֵינְסוֹף. אֲבָל יֵשׁ מָקוֹם אֶחָד בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִמְצָא בְּגִלּוּי פָּנִים מַמָּשׁ וְהוּא בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. וְלָכֵן אָדָם שֶׁעָמֵל בַּתּוֹרָה וְלוֹמֵד לִשְׁמָהּ מִתּוֹךְ יְדִיעָה כִּי הוּא מִתְקַשֵּׁר דַּרְכָּהּ אֶל ה' מַמָּשׁ, הוּא זוֹכֶה לְהַדְבֵּק בְּאוֹר אֵינְסוֹף וּמְמֵילָא יִתְבַּטְּלוּ כָּל הַמִּדּוֹת הָרָעוֹת שֶׁלּוֹ, כִּי הַכֹּל מִתְבַּטֵּל לְעֻמַּת הָאֵינְסוֹף.

רֶמֶז לְכָךְ נוֹכַל לְקַבֵּל מִסִּמְיכוּת חַג הַשָּׁבוּעוֹת וְהָאוֹר הַמְיֻחָד שֶׁל הַתּוֹרָה הַיּוֹרֵד עַל הָעוֹלָם בְּאוֹתוֹ זְמַן, לְבֵין פָּרָשַׁת "בְּהַעֲלוֹתְךָ", שָׁם מְצַוֶּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ: "דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּהַעֲלוֹתְךָ אֶת הַנֵּרוֹת אֶל מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יָאִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת". עַל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן נֶאֱמַר כִּי הָיָה אוֹהֵב שָׁלוֹם וְרוֹדֵף שָׁלוֹם, אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת וּמְקָרְבָן לְתוֹרָה. עַל יְדֵי הִתְנַהֲלוּת שֶׁל חֶסֶד וְהָאָרַת פָּנִים הוּא הִצְלִיחַ לְקָרֵב רַבִּים אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּלְכַיֵּס בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְצַוּוֹת אֶת אַהֲרֹן עַל הַדְלָקַת הַמְּנוֹרָה, כִּי הִיא חֵלֶק חָשׁוּב מֵעֲבוֹדַת ה' שֶׁלּוֹ וּמַטָּרָתוֹ לְקָרְבָם לַה' יִתְבָּרַךְ. וְאָכֵן אַהֲרֹן מְקַיֵּם אֶת צִוּוּיוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיַּעַשׂ כֵּן אַהֲרֹן אֶל מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה הֶעֱלָה נֵרוֹתֶיהָ כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה".

מָה הָרֶמֶז הַנִּלְמָד מִמְּנוֹרָה זוֹ? חַז"ל לָמְדוּ כִּי אַהֲרֹן עָמַד אֶל מוּל הַנֵּר הַמַּעֲרָבִי (מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה), שֶׁהוּא הַנֵּר הָאֶמְצָעִי בִּמְנוֹרַת 7 הַקָּנִים שֶׁהָיְתָה בַּמִּשְׁכָּן, וְדָלַק תָּמִיד. בִּקְצֵה כָּל אֶחָד מִן הַקָּנִים הָיְתָה כּוֹס מְלֵאָה שֶׁמֶן בָּהּ הִנִּיחוּ אֶת הַפְּתִילָה וְהִדְלִיקוּ אוֹתָהּ. אֲבָל הַלֶּהָבוֹת לֹא דָּלְקוּ בְּשָׁוֶה, אֶלָּא 3 הַלֶּהָבוֹת שֶׁבַּפְּתִילוֹת מִימִין לַנֵּר הָאֶמְצָעִי פָּנוּ לְכִוּוּן שְׂמֹאל, וְ-3 הַלֶּהָבוֹת מִשְּׂמֹאל לַנֵּר הָאֶמְצָעִי פָּנוּ לְכִוּוּן יָמִין, וְנִמְצָא כִּי כָּל 6 הַלֶּהָבוֹת פּוֹנוֹת לְכִוּוּן הַנֵּר הָאֶמְצָעִי, הוּא הַנֵּר הַמַּעֲרָבִי. וְכָאן טָמוּן הָרֶמֶז לְסוּגֵי הַנְּשָׁמוֹת בְּיִשְׂרָאֵל וְכֵיצַד לְקָרֵב אוֹתָן אֶל ה'.

יֵשׁ לָנוּ 7 רוֹעִים שֶׁעָמְדוּ לְעָם יִשְׂרָאֵל, הָאָבוֹת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, יוֹסֵף הַצַּדִּיק וְדָוִד הַמֶּלֶךְ. יָדוּעַ כִּי הֵם גַּם עוֹמְדִים אֶל מוּל 7 הַסְּפִירוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת: אַבְרָהָם כְּנֶגֶד סְפִירַת הַחֶסֶד, יִצְחָק כְּנֶגֶד סְפִירַת גְּבוּרָה, יַעֲקֹב כְּנֶגֶד סְפִירַת תִּפְאֶרֶת, מֹשֶׁה כְּנֶגֶד סְפִירַת נֵצַח, אַהֲרֹן כְּנֶגֶד סְפִירַת הוֹד, יוֹסֵף כְּנֶגֶד סְפִירַת יְסוֹד וְדָוִד כְּנֶגֶד סְפִירַת מַלְכוּת. כָּל רוֹעֶה וְהַסְּפִירָה שֶׁלּוֹ כְּנֶגֶד קָנֶה בַּמְּנוֹרָה וְחֵלֶק מֵעֲבוֹדַת ה' שֶׁל כָּל יְהוּדִי.

הַקָּנֶה הָרִאשׁוֹן כְּנֶגֶד אַבְרָהָם אָבִינוּ עַמּוּד הַחֶסֶד. כְּדֵי לִהְיוֹת עוֹבֵד ה' אֲמִתִּי צְרִיכָה שֶׁתִּהְיֶה לִיהוּדִי תְּכוּנָה שֶׁל גְּמִילוּת חֲסָדִים. בַּחֲסִידוּת אוֹמְרִים כִּי עַל יְהוּדִי לָחוּשׁ כִּי כָּל תַּכְלִית קִיּוּמוֹ שֶׁל יְהוּדִי הִיא עֲבוּר יְהוּדִים אֲחֵרִים וְלֹא עֲבוּר עַצְמוֹ, וְלָכֵן לִבּוֹ נִמְצָא בְּצַד שְׂמֹאל וְלֹא בְּצַד יָמִין שֶׁהוּא הֶחָשׁוּב בְּיוֹתֵר, כִּי הַלֵּב שֶׁלּוֹ הוּא לֹא עֲבוּרוֹ אֶלָּא עֲבוּר הַיְּהוּדִי שֶׁבָּא מוּלוֹ לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ חֶסֶד, וְנִמְצָא שֶׁלִּבּוֹ הוּא לְיָמִין הַיְּהוּדִי הַשֵּׁנִי.

הַקָּנֶה הַשֵּׁנִי כְּנֶגֶד יִצְחָק אָבִינוּ הוּא עַמּוּד הַגְּבוּרָה, וְנִקְרָא שְׁמוֹ יִצְחָק, כִּי הוּא מַמְתִּיק אֶת הַדִּינִים עַל יְדֵי הֱיוֹתוֹ עַמּוּד הָעֲבוֹדָה, אִם זוֹ עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת בִּזְמַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְאִם זוֹ עֲבוֹדָה בַּלֵּב בְּיָמֵינוּ שֶׁמַּחְלִיפָהּ אֶת הַקָּרְבָּנוֹת וְהִיא הַתְּפִלָּה. לָכֵן בְּנוֹסָף לִהְיוֹת הַיְּהוּדִי גּוֹמֵל חֲסָדִים עִם אֲחֵרִים עָלָיו לִגְמֹל חֲסָדִים עִם עַצְמוֹ עַל יְדֵי קֶשֶׁר עִם בּוֹרֵא עוֹלָם הַנַּעֲשָׂה עַל יְדֵי הַתְּפִלּוֹת, שֶׁדַּרְכָּן הוּא זוֹכֶה לִדְבֹק בַּה' יִתְבָּרַךְ.

הַקָּנֶה הַשְּׁלִישִׁי הוּא כְּנֶגֶד יַעֲקֹב שֶׁהוּא עַמּוּד הַתִּפְאֶרֶת. עַל יַעֲקֹב נֶאֱמַר: "וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם", שֶׁהָיָה אִישׁ אֱמֶת, לָכֵן נִקְרָא "תָּם" כְּלוֹמַר "שָׁלֵם" בְּפִנֵי ה', כִּי אֱמֶת הִיא הַמִּדָּה הַשְּׁלֵמָה וְהַחֲשׁוּבָה בְּיוֹתֵר עֲבוּר ה', עַד שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל כִּי חוֹתָמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא "אֱמֶת".

הַקָּנֶה הָרְבִיעִי, הַנֵּר הַמַּעֲרָבִי, הוּא כְּנֶגֶד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוּא עַמּוּד הַנֵּצַח. מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הוּא זֶה שֶׁהוֹרִיד אֶת הַתּוֹרָה לְעָם יִשְׂרָאֵל וְאַף נִקְרָאָה עַל שְׁמוֹ: "תּוֹרַת מֹשֶׁה". מִדַּת נֵצַח מְרַמֶּזֶת עַל נְצִחִיּוּת וְנִצָּחוֹן, וְכָךְ גַּם תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה הִיא נְצָחִית וְהִיא הַמַּפְתֵּחַ לְנֵצַח אֶת יֵצֶר הָרַע וּלְהַגְשִׁים אֶת תַּכְלִיתֵנוּ, וְלָכֵן עַל כָּל יְהוּדִי לִדְבֹק בַּה כָּל חַיָּיו וְלִלְמֹד עַל מְנָת לְלַמֵּד לִשְׁמֹר לְקַיֵּם וְלַעֲשׂוֹת.

הַקָּנֶה הַחֲמִישִׁי הוּא כְּנֶגֶד אַהֲרֹן הַכֹּהֵן שֶׁהוּא עַמּוּד הַהוֹד. וּבְנוֹסָף לְכָךְ שֶׁיְּהוּדִי גּוֹמֵל חֲסָדִים, מִתְפַּלֵּל, אוֹחֵז בְּמִדַּת הָאֱמֶת וְלוֹמֵד תּוֹרָה, הַ"הוֹד" שֶׁלּוֹ הוּא בְּכָךְ שֶׁהוּא אוֹהֵב שָׁלוֹם וְרוֹדֵף שָׁלוֹם, אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת וּמְקָרְבָן לְתוֹרָה. שָׁלוֹם הוּא מִשְּׁמוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלָכֵן מִי שֶׁ"אוֹהֵב שָׁלוֹם", כְּלוֹמַר אוֹהֵב אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אָז הוּא "רוֹדֵף שָׁלוֹם", כְּלוֹמַר מְבַקֵּשׁ לְהַמְלִיכוֹ עַל הַבְּרִיּוֹת עַל יְדֵי שֶׁעוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם וּמְקָרְבָם אֶל הַתּוֹרָה וְזֶה אֶל זֶה. לָכֵן אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל הִיא חֵלֶק בִּלְתִּי נִפְרָד מֵעֲבוֹדַת ה' שֶׁל הַיְּהוּדִי.

הַקָּנֶה הַשִּׁשִּׁי הוּא כְּנֶגֶד יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁהוּא עַמּוּד הַיְּסוֹד. יוֹסֵף הַצַּדִּיק מְסַמֵּל אֶת שְׁמִירַת הַבְּרִית הִיא הַיְּסוֹד, וְזֹאת עַל יְדֵי שְׁמִירַת הָעֵינַיִם וּשְׁמִירַת הַמַּחֲשָׁבָה. הוּא שֶׁהוֹרִיד אֶת הַכֹּחַ לְכָל יְהוּדִי לַעֲמֹד מוּל פִּתּוּיִים קָשִׁים, עַל יְדֵי שֶׁהִצְלִיחַ לַעֲמֹד מוּל הַנִּסְיוֹנוֹת הָעֲצוּמִים שֶׁהָיוּ לוֹ בְּמִצְרַיִם שֶׁהָיְתָה בִּירַת הַפְּרִיצוּת וְהַזִּמָּה שֶׁל הָעוֹלָם. וְעַל יְדֵי שֶׁשָּׁמַר אֶת עֵינָיו גָּרַם לְכָךְ שֶׁעַיִן הָרַע לֹא יְכוֹלָה לִשְׁלֹט בּוֹ, וְעַל זֶה נֶאֱמַר: "בֵּן פּוֹרָת יוֹסֵף בֵּן פּוֹרָת עֲלֵי עָיִן", וְאָמְרוּ חֲזַ"ל שֶׁיֵּשׁ לִקְרֹא "עוֹלֵי עַיִן", כְּלוֹמַר מִתְעַלֶּה מֵעַל עַיִן הָרַע. לָכֵן עַל כָּל עוֹבֵד ה' לִשְׁמוֹר עַל הַבְּרִית, לִשְׁמוֹר עַל טׇהַר עֵינָיו וְלִבּוֹ וְלֹא לָתוּר אַחַר אֱלֹהִים אֲחֵרִים, בִּדְמוּת שָׁלָל הַפִּתּוּיִים שֶׁיֵּשׁ לַיֵּצֶר לְהַצִּיעַ לָנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה. יְהוּדִי שֶׁשּׁוֹמֵר עַל טׇהֳרָתוֹ זוֹכֶה לִרְאוֹת בְּעֵינָיו מַרְאוֹת רוּחָנִיִּים שֶׁרַק עֵינָיִם טְהוֹרוֹת וּשְׁמוּרוֹת יְכוֹלוֹת לִרְאוֹת.

הַקָּנֶה הַשְּׁבִיעִי הוּא כְּנֶגֶד דָּוִד הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא עַמּוּד הַמַּלְכוּת. בְּכָל עוֹלָם מֵהָעוֹלָמוֹת הָרוּחָנִיִּים שֶׁבָּרָא ה', הַסְּפִירָה הַתַּחְתּוֹנָה בְּיוֹתֵר הִיא סְפִירַת מַלְכוּת, שֶׁתַּפְקִידָהּ לִקְלֹט אֶת כָּל הָאוֹרוֹת מֵהַסְּפִירוֹת שֶׁמֵּעָלֶיהָ וּלְהַעֲבִירָן לָעוֹלָם הַבָּא שֶׁמִּתַּחְתֶּיהָ. נִמְצָא שֶׁלַּמַּלְכוּת אֵין אוֹר מִשֶּׁלָּהּ, וְלָכֵן דַּוְקָא הִיא זוֹכָה לְהָאִיר לְעוֹלָם שָׁלֵם שֶׁאַחֲרֶיהָ. מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל זוֹכֶה לִמְלֹךְ עַל הָעָם הַקָּדוֹשׁ בְּיוֹתֵר וְדַרְכּוֹ עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, דַּוְקָא כַּאֲשֶׁר הוּא מִתְבַּטֵּל אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא כְּאוֹתָם רוֹדָנִים שׁוֹטִים שֶׁל אֻמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁמִּתְנַהֲלִים בְּגַסּוּת רוּחַ עַד שֶׁהָעָם שֶׁלָּהֶם קָם עֲלֵיהֶם וּמְבַקֵּשׁ לְהוֹרְגָם! וְכָךְ זוֹכֶה כָּל יְהוּדִי עַל יְדֵי הִתְבַּטְּלוּת לְמֶלֶךְ עַל יִצְרוֹ.

אַךְ לַמְרוֹת שֶׁיֵּשׁ כָּאן 7 מִדּוֹת וְכֻלָּן נְחוּצוֹת לַעֲבוֹדַת ה׳, עֲדַיִן כָּל הַלֶּהָבוֹת פּוֹנוֹת לְכִוּוּן הַגֶּבֶר הַמַּעֲרָבִי, כְּלוֹמַר הַמִּדּוֹת שֶׁל גְּמִילוּת-חֲסָדִים תְּפִלָּה אֱמֶת שָׁלוֹם שְׁמִירַת-הַבְּרִית וְהִתְבַּטְּלוּת, כֻּלָּן פּוֹנוֹת וְשׁוֹאֲבוֹת כֹּחַ מֵאוֹר הַתּוֹרָה הַנִּצְחִית, הוּא הָאוֹר הָאֱמְצָעִי שֶׁל הַגֶּבֶר הַמַּעֲרָבִי כְּנֶגֶד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ. כָּל שֶׁאָר הַמִּדּוֹת הֵן חֲשׁוּבוֹת וְחִיּוּנִיּוּת לַעֲבוֹדַת ה׳, אֲבָל הַתּוֹרָה הִיא הַלֵּב וּבְלִי לֵב אִי אֶפְשָׁר לְחָיוֹת כְּלָל. בְּלִי תּוֹרָה הַיְּהוּדִי חָשׁוּב כַּמֵּת. רַק עַל יְדֵי הַתּוֹרָה אֲנִי לוֹמֵד מַהִי גְּמִילוּת חֲסָדִים אֲמִתִּית, מַהִי תְּפִלָּה וּמַהִי אֱמֶת, מַהוּ שָׁלוֹם מַהִי שְׁמִירַת עֵינַיִם וּבְרִית וּמַהִי הִתְבַּטְּלוּת. הַכֹּחַ מַגִּיעַ מֵהָאוֹר הָאֱלֹקִי שֶׁבַּתּוֹרָה.

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּפָּסוּק: "וַיַּעַשׂ כֵּן אַהֲרֹן אֶל מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה הֶעֱלָה גֵרוֹתֶיהָ כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה׳ אֶת מֹשֶׁה", הָאוֹר שֶׁיֵּשׁ בִּידֵי אַהֲרֹן הוּא הָאוֹר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צִוָּה אֶת מֹשֶׁה, כְּלוֹמַר נָתַן לוֹ לְהַעֲבִיר הָלְאָה וְאַהֲרֹן שֶׁהִתְבַּטֵּל בִּפְנֵי מֹשֶׁה קִבֵּל מֵהָאוֹר הַזֶּה וְיָכוֹל לְהַדְלִיק אֶת הָאוֹר בְּעַצְמוֹ, כִּי זוֹ הַשַּׁרְשֶׁרֶת שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁמְּקַבְּלִים תַּלְמִיד מֵרַבּוֹ וְהָרַב מֵרַבּוֹ עַד לְמֹשֶׁה מִסִּינַי שֶׁהוֹרִיד אֶת הָאוֹר שֶׁל הָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן וְנָתַן לָנוּ אֶת הָאֶפְשָׁרוּת לְהַדְלִיק אֶת אוֹר הַמְּנוֹרָה הַזּוֹ וּלְהִתְחַבֵּר דַּרְכָּהּ אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם. כִּי כְּשֶׁאֲנִי מִתְבַּטֵּל לָרַב שֶׁמְּלַמֵּד אוֹתִי מָה הַתּוֹרָה אוֹמֶרֶת וּמְקַבֵּל מִמֶּנּוּ כְּאִלּוּ קִבַּלְתִּי אוֹתָהּ מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ מִסִּינַי שֶׁקִּבְּלָהּ מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אָז הַמְּנוֹרָה דּוֹלֶקֶת, הַתּוֹרָה עוֹבֶרֶת עוֹד דּוֹר וּבוֹעֶרֶת בָּנוּ. אֲנִי מִתְחַבֵּר לָדוֹר שֶׁלִּפָנַי שֶׁהִתְחַבֵּר לָזֶה שֶׁלְּפָנָיו וְהוּא לָזֶה שֶׁלְּפָנָיו וְאַף אֶחָד לֹא שִׁנָּה כְּלוּם, כְּמוֹ שֶׁה׳ צִוָּה לְמֹשֶׁה.

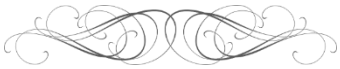
הַחָכְמָה הַגְּדוֹלָה וְהָעֲבוֹדָה הַקָּשָׁה הִיא לְהִתְמוֹדֵד מוּל כָּל מִינֵי רוּחוֹת חֲדָשׁוֹת וְאוֹפְנוֹת מִתְחַלְּפוֹת בַּחֶבְרָה, הַמְבַקְּשׁוֹת לְנַתֵּק אֶת הַקֶּשֶׁר בֵּין רַב לְתַלְמִיד וְלִגְרֹם לְאָדָם לִטְעוֹת כִּי הוּא יוֹדֵעַ יוֹתֵר טוֹב, וּמִמֶּנּוּ תַּתְחִיל שַׁרְשֶׁרֶת חֲדָשָׁה. וּלְאֹרֶךְ כָּל הַשָּׁנִים מֵאָז קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְעַד הַיּוֹם רָאינוּ כִּי בְּכָל פַּעַם שֶׁקָּמוּ כָּאֵלֶּה שֶׁבִּקְּשׁוּ שֶׁתַּתְחִיל שַׁרְשֶׁרֶת חֲדָשָׁה מֵהֶם וְלֹא הִצְטָרְפוּ לַשַּׁרְשֶׁרֶת הָאֲמִתִּית שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מִמֹּשֶׁה וְהַר סִינַי, כֻּלָּם הוֹבִילוּ לְבוֹרוֹת נִשְׁבָּרִים, הִתְבּוֹלְלוּ וְנֶעֱלְמוּ. אָדָם צָרִיךְ לַעֲמֹד עִקֵּשׁ אֶל מוּל עֵצוֹת הַיֵּצֶר "לְהִתְקַדֵּם" כְּשֶׁמַּטְרָתוֹ לְקַדֵּם אוֹתָנוּ לִבְאֵר תַּחְתִּית.

וְגַם עִנְיַן זֶה רָמוּז בַּמְּנוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר: "וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּנוֹרָה מִקְשָׁה זָהָב עַד יְרֵכָהּ עַד פִּרְחָהּ מִקְשָׁה הִיא, כַּמַּרְאֶה אֲשֶׁר הֶרְאָה ה' אֶת מֹשֶׁה כֵּן עָשָׂה אֶת הַמְּנוֹרָה". הַמְּנוֹרָה הִיא רֶמֶז לְתוֹרָה וְצוּרַת הַלְּמִידָה שֶׁלָּהּ, לַעֲשׂוֹת כְּשֵׁם שֶׁה' הוֹרָה לְמֹשֶׁה, עָלֶיהָ לִהְיוֹת מִקְשָׁה אַחַת, כְּלוֹמַר כְּשֵׁם שֶׁנִּתְּנָה כָּךְ הִיא נוֹתֶרֶת לְלֹא שִׁנּוּיִים תּוֹסְפוֹת וְחֶסְרוֹנוֹת, וְכֵן "מִקְשָׁה" מִלְּשׁוֹן "עַקְשָׁנוּת", שֶׁצָּרִיךְ לַעֲמֹד עַל כָּךְ שֶׁלֹּא יְבַקְּשׁוּ כָּל מִינֵי רְשָׁעִים לַעֲשׂוֹת בָּהּ שִׁנּוּיִים לְפִי גְּחַמָּתָם. לָכֵן הַמְּנוֹרָה הִיא מִזָּהָב, כִּי זֶה הַחֹמֶר הַיָּחִיד שֶׁלְּעוֹלָם נוֹתַר עַל כַּנּוֹ וְלֹא מִתְקַלְקֵל וְמִתְעַפֵּשׁ.

וְזֶה שֶׁמַּסְמִיכִים אֶת פָּרָשַׁת "בְּהַעֲלוֹתְךָ" לְחַג הַשָּׁבוּעוֹת, כִּי לְאַחַר שֶׁקִּבַּלְנוּ אֶת הַתּוֹרָה, צָרִיךְ לְהֵטִיב אֶת הַנֵּרוֹת בְּכָל יוֹם, לְקַבֵּעַ עִתִּים לַתּוֹרָה עַל מְנָת שֶׁהָאוֹר הַגָּדוֹל שֶׁל הֶחָג לֹא יִתְבַּזְבֵּז מִבֵּין יָדֵינוּ, שֶׁכֵּן אוֹר כָּזֶה גָּדוֹל זָקוּק לִימֵי כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ כְּדֵי לְקַבְּלוֹ. כַּאֲשֶׁר יֵשׁ לִי עִתִּים לַתּוֹרָה בְּכָל יוֹם וָיוֹם.

וְעַל זֶה נֶאֱמַר שִׁבְחוֹ שֶׁל אַהֲרֹן בְּקִיּוּם הַצִּוּוּי שֶׁל הֲטָבַת הַנֵּרוֹת, שֶׁהוּא "לֹא שִׁנָּה". וְאִם נִשְׁאַל וְכִי זוֹ חָכְמָה שֶׁלֹּא לְשַׁנּוֹת מִדִּבְרֵי ה', הֲרֵי כָּךְ ה' צִוָּה? הֲרֵי שֶׁאָנוּ רוֹאִים עִם כָּל הָרוּחוֹת הַטְּמֵאוֹת שֶׁנּוֹשְׁבוֹת בַּחוּץ, כִּי זוֹ כָּל הַחָכְמָה כֻּלָּהּ! רַק עַל יְדֵי שֶׁמְּטִיבִים אֶת אוֹתָהּ מְנוֹרָה לְלֹא שִׁנּוּי, שֶׁלּוֹמְדִים אֶת הַתּוֹרָה כְּפִי שֶׁקִּבַּלְנוּ אוֹתָהּ בְּטָהֳרָתָהּ מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, רַק כָּךְ אָנוּ זוֹכִים לְהַבְעִיר אֶת הָאֵשׁ הָאֲמִתִּית וְלִדְבֹּק בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבַבָּא.

שלח לך

אֲנַחְנוּ מַכִּירִים אֶת פָּרָשַׁת "שְׁלַח לְךָ" בְּשֵׁם "פָּרָשַׁת הַמְרַגְּלִים", שָׁם מִסְפָּר עַל 12 אֲנָשִׁים שֶׁנִּבְחֲרוּ אֶחָד מִכָּל שֵׁבֶט, לְהִכָּנֵס אֶל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּלְדַוֵּחַ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּטֶרֶם כְּנִיסָתָם אֶל הָאָרֶץ הַמֻּבְטַחַת. 12 הָאֲנָשִׁים שֶׁנִּבְחֲרוּ לַמִּשִׁימָה הָיוּ אֲנָשִׁים חֲשׁוּבִים וּגְדוֹלִים מְאֹד, הַנִּבְחָרִים שֶׁבְּכָל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט. אוֹמֵר הָאֲרִ"י זָ"ל הַקָּדוֹשׁ כִּי בְּכָל אֶחָד מֵהַמְרַגְּלִים הִתְעַבְּרָה נְשָׁמָה שֶׁל אֶחָד מִ-12 בָּנָיו שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ, לְסַיֵּעַ לָהֶם בַּמִּשִׁימָה, שֶׁכֵּן הֵם נִכְנְסוּ לָאָרֶץ שֶׁיּוֹשְׁבֶיהָ הָיוּ אֲנָשִׁים רָעִים וּטְמֵאִים וְהָיְתָה סַכָּנָה רוּחָנִית עֲבוּרָם.

וְכָךְ הִתְעַבְּרָה נִשְׁמָתוֹ שֶׁל רְאוּבֵן בֶּן יַעֲקֹב בְּשַׁמּוּעַ בֶּן זַכּוּר שֶׁנִּשְׁלַח לָתוּר הָאָרֶץ מִטַּעַם שֵׁבֶט רְאוּבֵן, נִשְׁמָתוֹ שֶׁל שִׁמְעוֹן בֶּן יַעֲקֹב הִתְעַבְּרָה בְּשָׁפָט בֶּן חוֹרִי לְמַטֵּה שִׁמְעוֹן וְכֵן בְּכָל שְׁאָר הָאֲנָשִׁים. שֵׁבֶט יוֹסֵף מָרְכָּב מִשְּׁנֵי שְׁבָטִים, אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה. נִשְׁמָת יוֹסֵף בֶּן יַעֲקֹב הִתְעַבְּרָה בְּגַדִּי בֶּן סוּסִי לְמַטֵּה מְנַשֶּׁה, וְלָכֵן כָּתוּב: "לְמַטֵּה יוֹסֵף לְמַטֵּה מְנַשֶּׁה גַּדִּי בֶּן סוּסִי". וְכֵיוָן שֶׁיּוֹסֵף הַצַּדִּיק לֹא יָכוֹל הָיָה לְהִתְעַבֵּר בְּשִׁנֵּי שִׁלְיחִים, נִמְצָא כִּי יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן שֶׁנִּשְׁלַח מִטַּעַם מַטֵּה אֶפְרַיִם נוֹתַר אִם כָּךְ לְלֹא נְשָׁמָה שֶׁל אֶחָד מִבְּנֵי יַעֲקֹב שֶׁתִּתְעַבֵּר בּוֹ.

כַּאֲשֶׁר רָאָה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ כִּי יְהוֹשֻׁעַ נוֹתַר "לְלֹא הֲגָנָה" הוּא בֵּרַךְ אוֹתוֹ שֶׁה' יוֹשִׁיעוֹ מֵעֲצַת הַמְרַגְּלִים, וּבְקֵשׁ כִּי גַּם בּוֹ תִּתְעַבֵּר נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה, הִיא נִשְׁמָתוֹ שֶׁל לֵוִי בֶּן יַעֲקֹב, שֶׁכֵּן שֵׁבֶט לֵוִי לֹא שָׁלַח שָׁלִיחַ לְרַגֵּל אֶת הָאָרֶץ. אָז בִּזְכוּת הַתְּפִלָּה שֶׁל מֹשֶׁה מִשֵּׁבֶט לֵוִי יָרְדָה נִשְׁמָתוֹ שֶׁל לֵוִי בֶּן יַעֲקֹב וְהִתְעַבְּרָה בִּיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן.

אֲבָל כַּאֲשֶׁר נִכְנְסוּ הַשְּׁלִיחִים לָאָרֶץ וְתָקַף אוֹתָם יֵצֶר הָרַע לְרַכֵּל וּלְרַגֵּל וּלְהוֹצִיא דִבָּה עַל הָאָרֶץ, עָזְבוּ אוֹתָם הַשְּׁבָטִים הַקְּדוֹשִׁים - יָצְאוּ מִתּוֹכָם הַנְּשָׁמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל בְּנֵי יַעֲקֹב שֶׁהִתְעַבְּרוּ בָּהֶם וּפָרְחוּ לָהֶם. אוֹמֵר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ אָדָם שֶׁמְּשַׁקֵּר וּמְדַבֵּר לְשׁוֹן הָרַע הַנְּשָׁמָה שֶׁלּוֹ עַצְמָהּ עוֹזֶבֶת אוֹתוֹ אַט אַט, כָּל שֶׁכֵּן נְשָׁמָה שֶׁל שֵׁבֶט קָדוֹשׁ שֶׁהִתְעַבְּרָה בּוֹ!

כַּאֲשֶׁר חָזְרוּ הַמְרַגְּלִים עִם עֲצָתָם הָרָעָה וְהוֹצִיאוּ דִבָּה עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הֵם גָּרְמוּ לָעָם יִשְׂרָאֵל לִבְכּוֹת בְּכִיָּה שֶׁל חִנָּם וְלִדְרֹשׁ מִמֹּשֶׁה שֶׁיַּחֲזִירָם לְמִצְרַיִם. הַנְּסָיוֹן שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן וְכָלֵב בֶּן יְפֻנֶּה לְשַׁכְנֵעַ אוֹתָם כִּי שֶׁקֶר דִּבְּרוּ הָאַחֵרִים הֵבִיאָה לְסִכּוּן חַיֵּיהֶם שֶׁהָעָם בִּקֵּשׁ לִרְגֹּם אוֹתָם בָּאֲבָנִים! וְכָךְ הָעָם הִתְעַקֵּשׁ לִבְכּוֹת וּלְהִתְחָרֵט שֶׁלּוֹקְחִים אוֹתָם לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הִפְנוּ עֹרֶף לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְהֶחְלִיטוּ לַחֲזֹר לְמִצְרַיִם!

אָז הִתְגַּלָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְהִבִּיעַ אֶת כַּעֲסוֹ עַל הַמַּעֲשֶׂה הֶחָמוּר שֶׁל הַמְרַגְּלִים וְהִתְנַהֲגוּתָם שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהוֹדִיעַ לוֹ שֶׁיִּבַּשֵּׁר לָעָם אֶת חֻמְרַת מַעֲשֵׂם וְהֶעֱנִישָׁם. עַל כְּפִיּוּת הַטּוֹבָה הַזּוֹ כְּבָר לֹא סָלַח לָהֶם כְּמוֹ בְּכָל הַפְּעָמִים הַקּוֹדְמוֹת שֶׁהִכְעִיסוּ אוֹתוֹ. נִגְזַר עֲלֵיהֶם לְהִסְתּוֹבֵב בַּמִּדְבָּר בְּמֶשֶׁךְ 40 שָׁנָה וְשָׁם לָמוּת וּלְהִקָּבֵר, וְרַק בְּנֵיהֶם שֶׁעֲלֵיהֶם הֵם בָּכוּ כִּי כִּבְיָכוֹל הוֹצִיא אוֹתָם ה' לָמוּת בַּמִּדְבָּר, הֵם אֵלֶּה שֶׁיִּכָּנְסוּ וְיִרְשׁוּ אֶת הָאָרֶץ בִּמְקוֹם הוֹרֵיהֶם כְּפוּיֵי הַטּוֹבָה.

אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא עַל הַפָּסוּק: "וַתִּשָּׂא כָּל הָעֵדָה וַיִּתְּנוּ אֶת קוֹלָם וַיִּבְכּוּ הָעָם בַּלַּיְלָה הַהוּא" - אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן: "אוֹתוֹ הַיּוֹם ט' בְּאָב הָיָה, אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: 'אַתֶּם בְּכִיתֶם בְּכִיָּה שֶׁל חִנָּם, אֲנִי קוֹבֵעַ לָכֶם בְּכִיָּה לְדוֹרוֹת'". וְכָאן יֵשׁ כְּלָל, כָּל מִי שֶׁעוֹשֶׂה דָּבָר לֹא טוֹב לְחִנָּם, לֹא יַעֲזֹב אֶת הָעוֹלָם עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה זֹאת מִתּוֹךְ סִבָּה אֲמִתִּית, וּכְפִי שֶׁכָּתוּב בַּמִּשְׁנָה: "וְכָל מִי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לִטֹּל (מִקֻּפַּת הַצְּדָקָה לַעֲנִיִּים) וְנוֹטֵל, אֵינוֹ נִפְטָר מִן הָעוֹלָם עַד שֶׁיִּצְטָרֵךְ לַבְּרִיּוֹת... וְכָל מִי שֶׁאֵינוֹ לֹא חִגֵּר (צוֹלֵעַ), וְלֹא סוּמָא (עִוֵּר), וְלֹא פִּסֵּחַ (נָכֶה בְּרַגְלָיו), וְעוֹשֶׂה עַצְמוֹ כְּאַחַד מֵהֶם (לְרַמּוֹת אֲחֵרִים שֶׁיְּרַחֲמוּ עָלָיו וְיִתְּנוּ לוֹ צְדָקָה), אֵינוֹ מֵת מִן הַזִּקְנָה עַד שֶׁיִּהְיֶה כְּאֶחָד מֵהֶם", מִי שֶׁמִּתְחַזֶּה לָעָנִי וּנְכֵה לְהוֹצִיא כֶּסֶף מֵאֲנָשִׁים, סוֹפוֹ שֶׁיִּהְיֶה עָנִי וּנְכֵה בֶּאֱמֶת. וְגַם כָּאן כְּלָל

לְחַיִּים – מִי שֶׁנּוֹהֵג "לִבְכּוֹת", מִשְׁמַיִם כְּבָר יְסַפְּקוּ לוֹ הַרְבֵּה סִבּוֹת לִבְכּוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן.

רָאִינוּ בַּגְּמָרָא שֶׁמְּיַשֶּׁבֶת סְתִירָה בֵּין שְׁנֵי פְּסוּקִים. בַּתּוֹרָה כָּתוּב: "פּוֹקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים וְעַל בְּנֵי בָנִים עַל שִׁלֵּשִׁים וְעַל רִבֵּעִים", מַשְׁמַע שֶׁבַּעֲבוּר עֲוֹן הָאָבוֹת נֶעֱנָשִׁים גַּם הַבָּנִים, הַנְּכָדִים (בְּנֵי בָּנִים) הַנִּינִים (שִׁלֵּשִׁים) וּבְנֵי הַנִּינִים (רִבֵּעִים), אַרְבָּעָה דּוֹרוֹת עֲדַיִן מְשַׁלְּמִים עַל הָעֲבֵרָה שֶׁל זְקֵנָם! וְאִלּוּ בְּמָקוֹם אַחֵר כָּתוּב: "לֹא יוּמְתוּ אָבוֹת עַל בָּנִים וּבָנִים לֹא יוּמְתוּ עַל אָבוֹת, אִישׁ בְּחֶטְאוֹ יוּמָתוּ", אֵין אָדָם נֶעֱנָשׁ עַל מַעֲשֵׂי אֲבוֹתָיו. וְהַגְּמָרָא מְיַשֶּׁבֶת "כָּאן כְּשֶׁאוֹחֲזִים מַעֲשֵׂי אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם וְכָאן שֶׁלֹּא אוֹחֲזִים מַעֲשֵׂי אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם", כְּלוֹמַר כַּאֲשֶׁר הַבֵּן חוֹטֵא כְּמוֹ אָבִיו מוֹסִיפִים לְעוֹנְשׁוֹ גַּם עֹנֶשׁ עַל מַעֲשֵׂה אָבִיו, אֲבָל אִם הַבֵּן צַדִּיק וַדַּאי שֶׁלֹּא יֵעָנֵשׁ עַל מַעֲשֵׂי אָבִיו.

אִם כֵּן נִלְמַד לְעִנְיָנֵנוּ, שֶׁאִם אֲבוֹתֵינוּ בָּכוּ בֶּכִי שֶׁל חִנָּם וּבִגְלָלוֹ נִגְזַר כִּי בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה בֶּכִי לְדוֹרוֹת, הֲרֵי שֶׁאִם נִשְׁמַח "שִׂמְחָה שֶׁל חִנָּם", נִזְכֶּה לְשִׂמְחָה שֶׁל דּוֹרוֹת! וְכָאן נִשְׁאֶלֶת הַשְּׁאֵלָה הַגְּדוֹלָה: אֵיךְ מַגִּיעִים לְ"שִׂמְחָה שֶׁל חִנָּם"?

לִבְכּוֹת בְּחִנָּם כֻּלָּם יוֹדְעִים. לַמְרוֹת שֶׁהֵם יֹאמְרוּ כִּי אֵין זוֹ בְּכִיָּה שֶׁל "חִנָּם", יֵשׁ לָהֶם בְּעָיוֹת אֱמִתִּיּוֹת, מַדּוּעַ נִקְרָא לְזֶה בְּכִיָּה שֶׁל חִנָּם וְנַעֲלִיב אוֹתָם? אַךְ זוֹ בְּכִיָּה שֶׁל חִנָּם כִּי הַבְּכִי נוֹצַר בְּעִקְבוֹת כָּךְ שֶׁאוֹתוֹ אָדָם מִתְעַלֵּם וְכוֹפֵר בְּשִׁטָּתִיּוּת בְּכָל הַטּוֹב שֶׁכֵּן קִבֵּל וּמִתְעַקֵּשׁ לְהִסְתַּכֵּל רַק עַל הַדְּבָרִים שֶׁ"מַּפְרִיעִים" לוֹ וְלֹא יַעְצֹר לֶהֱנוֹת לְרֶגַע מֵהַטּוֹב שֶׁכְּבָר קִבֵּל, עַד שֶׁגַּם אֶת זֶה יִקְחוּ לוֹ וְיִתְּנוּ לוֹ סִבָּה אֱמִתִּית לִבְכּוֹת, אֲבָל אָז כְּבָר יִהְיֶה מְאֻחָר.

אָז אֵיךְ אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ לְשִׂמְחָה שֶׁל חִנָּם אִם אָנוּ מִתְרַכְּזִים בְּאֹפֶן אוֹטוֹמָטִי בָּ"רָע"? אֶת הַתְּשׁוּבָה לַשְּׁאֵלָה הַזּוֹ נְגַלֶּה עַל יְדֵי שֶׁנַּחֲזֹר לְמַרְגְּלִים וְנִתְחַקֶּה אַחַר סוֹד נְפִילָתָם.

כַּאֲשֶׁר הַמְּרַגְּלִים חָזְרוּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הֵם תֵּאֲרוּ אֶת הֶעָרִים הַבְּצוּרוֹת בָּהֶם יוֹשֵׁב עַם עָז, יִלְדֵי עֲנָק בְּגֹבַהּ שֶׁל כַּמָּה וְכַמָּה מֶטְרִים, וְלֹא נִרְגְּעוּ עַד שֶׁהוֹסִיפוּ אֶת פַּרְשָׁנוּתָם וְחַוַּת דַּעְתָּם לַתְּמוּנָה: "אֶפֶס כִּי עַז הָעָם הַיּוֹשֵׁב בָּאָרֶץ וְהֶעָרִים בְּצֻרוֹת

גְּדוֹלוֹת מְאֹד וְגַם יִלְדֵי הָעֲנָק רָאִינוּ שָׁם... לֹא נוּכַל לַעֲלוֹת אֶל הָעָם כִּי חָזָק הוּא מִמֶּנּוּ". וְאָמְרוּ חֲזַ"ל: אַל תִּקְרָא "מִמֶּנּוּ" כְּלוֹמַר "מֵאִתָּנוּ", אֶלָּא "מִמֶּנּוּ" - מִן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חַס וְשָׁלוֹם! הִגִּיעוּ לִכְפִירָה שֶׁגַּם ה' יִתְבָּרַךְ לֹא יוּכַל לַעְזוֹר לָהֶם אֶל מוּל עֲנָקִים אֵלּוּ, חָלִילָה!

מִי שֶׁמִּתְבּוֹנֵן בְּדִבְרֵיהֶם בְּכֹבֶד רֹאשׁ וּבְיִשּׁוּב הַדַּעַת מִיָּד מוֹצֵא סְתִירוֹת בְּתוֹךְ טְעוּנֵיהֶם. הַמְרַגְּלִים אָמְרוּ: "כִּי עַז הָעָם הַיּוֹשֵׁב בָּאָרֶץ וְהֶעָרִים בְּצֻרוֹת גְּדוֹלוֹת מְאֹד": הֵם עַם חָזָק מְאֹד וְיֵשׁ לָהֶם חוֹמוֹת. אִם הֵם עַם כֹּה עָז עַד שֶׁהַמְרַגְּלִים כָּפְרוּ לוֹמַר שֶׁאֵפִילוּ ה' חַס וְשָׁלוֹם לֹא יוּכַל לַעֲזֹר לָהֶם נֶגְדָּם, מַדּוּעַ הֵם מִתְבַּצְּרִים מֵאֲחוֹרֵי חוֹמוֹת? הִמְשִׁיכוּ הַמְרַגְּלִים לְסַפֵּר כֵּיצַד רָאוּ אֶת "יִלְידֵי הָעֲנָק" וְכֵיצַד הֵם נִרְאוּ לְיָדָם כַּחֲגָבִים, וּבְאוֹתָהּ נְשִׁימָה אָמְרוּ: "אֶרֶץ אוֹכֶלֶת יוֹשְׁבֶיהָ הִיא וְכָל הָעָם אֲשֶׁר רָאִינוּ בְתוֹכָהּ אַנְשֵׁי מִדּוֹת" - הֵם כֻּלָּם עֲנָקִים וַחֲזָקִים וְהָאָרֶץ הִיא מַזִּיקָה וְכֻלָּם מֵתִים שָׁם... תַּחְלִיטוּ הָאָרֶץ טוֹבָה שֶׁמַּצְמִיחָה לוֹחֲמֵי עֲנָק אוֹ רָעָה שֶׁהוֹרֶגֶת אוֹתָם?

אָדָם לֹא יָכוֹל לַחֲשֹׁב שְׁתֵּי מַחְשָׁבוֹת בּוֹ זְמַנִּית, אִם הוּא מִתְרַכֵּז בְּמַחְשָׁבָה אַחַת מִמֵּילָא אֵין מָקוֹם לְמַחְשָׁבוֹת אֲחֵרוֹת לְהִכָּנֵס וּלְבַלְבְּלוֹ, אֲבָל אִם הוּא מַטֶּה אָזְנוֹ לְיֵצֶר הָרַע, הֲרֵי זֶה יַחְלִיף לוֹ בְּרֹאשׁ עַשְׂרוֹת מַחְשָׁבוֹת בִּמְהִירוּת כֹּה רַבָּה עַד שֶׁהוּא מֻתָּשׁ וְלֹא עוֹצֵר לְהִתְבּוֹנֵן כִּי הַתְּמוּנוֹת סוֹתְרוֹת זוֹ אֶת זוֹ שֶׁכֵּן מְקוֹרָן בְּשֶׁקֶר. הַיֵּצֶר לֹא צָרִיךְ לִהְיוֹת הֶגְיוֹנִי, אִם שׁוֹטְפִים לָנוּ אֶת הָרֹאשׁ בְּמַחְשָׁבוֹת רַבּוֹת וּמִשְׁתַּנּוֹת אֵין לָנוּ זְמַן לְעַכֵּל וּלְנַתֵּחַ כְּדֵי לִרְאוֹת אֶת הַשֶּׁקֶר שֶׁבָּהֶן.

אָמַר פַּעַם יְהוּדִי חָכָם אֶחָד כִּי הַסִּבָּה שֶׁכָּל כָּךְ קָשֶׁה לִמְצוֹא אֶתְרוֹג מְהֻדָּר לְלֹא פְּגָמִים לְחַג הַסֻּכּוֹת כִּי זוֹ הַמִּצְוָה. אִם הַמִּצְוָה הָיְתָה אֶתְרוֹג עִם פְּגָמִים לֹא הָיִינוּ מוֹצְאִים אֲפִילוּ אֶחָד שֶׁאֵינוֹ מֻשְׁלָם! זֶה יֵצֶר הָרַע! הוּא הוֹפֵךְ אֶת הַיּוֹצְרוֹת, מַתִּיר אֶת הָאָסוּר וְאוֹסֵר אֶת הַמֻּתָּר, מְפַחִיד מִפְּנֵי הַטּוֹב וּמְשַׁבֵּחַ בְּהִתְלַהֲבוּת אֶת הָרַע. אָדָם צָרִיךְ לָדַעַת שֶׁמָּה שֶׁמַּפְרִיעַ לוֹ לְהַשִּׂיג שִׂמְחָה וְגוֹרֵם לוֹ בְּכְיָה שֶׁל חִנָּם וְעָצֵב זֶה אַךְ וְרַק יֵצֶר הָרַע שֶׁיּוֹשֵׁב בַּמֹּחַ וּמְשַׁגֵּעַ אוֹתוֹ, וְהָאָדָם מְאַפְשֵׁר לוֹ.

כַּמָּה פְּעָמִים רַבְנוּ עִם אֲנָשִׁים וְאָמַרְנוּ דְּבָרִים שֶׁלֹּא הָיִינוּ צְרִיכִים לוֹמַר, הִסְתַּכְסַכְנוּ עִם אֲנָשִׁים וְהָרַסְנוּ קְשָׁרִים טוֹבִים וַחֲשׁוּבִים, וְהַכֹּל בְּרֶגַע אֶחָד שֶׁל

כַּעַס וְחֹסֶר מַחֲשָׁבָה, רֶגַע שֶׁל אִי זְהִירוּת - רֶגַע בּוֹ מָסַרְנוּ אֶת הַמּוֹשְׁכוֹת לְיֵצֶר הָרַע לְהַסִּיעַ אוֹתָנוּ לְאֵין מוֹצָא.

כַּאֲשֶׁר אָנוּ קָמִים בַּבֹּקֶר מֵהַשֵּׁינָה אָנוּ מְגַלִּים כִּי רוֹב הַדְּבָרִים שֶׁהִפְחִידוּ אוֹתָנוּ וְהִטְרִידוּ אֶת מַחְשְׁבוֹתֵינוּ אֶתְמוֹל נִרְאִים הַרְבֵּה פַּחוֹת גָּרוּעַ, לַמְרוֹת שֶׁלֹּא פָּעַלְנוּ שׁוּם פְּעֻלָּה עֲדַיִן בַּנּוּדּוֹן. עֶצֶם הַשֵּׁינָה עַצְמָהּ הָיָה פֶּסֶק זְמַן לְאַזֵּן אֶת הַמַּחֲשָׁבוֹת וּלְקָרֵר אֶת הַהִתְלַהֲבוּת שֶׁל הַיֵּצֶר בְּמָה שֶׁעֵינָיו שׁוֹלְטוֹת. כַּמָּה מִן הַצַּעַר וְהַכְּאֵב שֶׁהָאֲדָמָה תִּבְלַע אוֹתָנוּ בְּאוֹתוֹ רֶגַע, פִּתְאוֹם נֶעֱלָמִים וְלֹא עוֹמְדִים שׁוּב בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם.

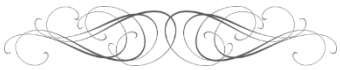
אִם נַרְגִּיל אֶת עַצְמֵנוּ "לִישׁוֹן עַל זֶה לַיְלָה" עַל כָּל הַחְלָטָה חֲשׁוּבָה יוֹתֵר אוֹ פַּחוֹת, אוֹ עַל כָּל תְּגוּבָה שֶׁנִּרְצֶה לְהָגִיב עַל מַשֶּׁהוּ שֶׁקָּרָה לָנוּ, נַחְסֹךְ לְעַצְמֵנוּ הַרְבֵּה עָגְמַת נֶפֶשׁ וּמַעֲשִׂים שֶׁנִּתְחָרֵט עֲלֵיהֶם וְלֹא נוּכַל לַהֲשִׁיבָם.

עָלֵינוּ לָדַעַת כִּי הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. הוּא כֵּן הִכְנִיס אוֹתָנוּ לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה וְכֵן נָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה וְכֵן בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים, וְכֵן נָתַן לָנוּ אֶת הַמִּשְׁימָה לְחַפֵּשׂ אַחֲרָיו לְגַלּוֹת אוֹתוֹ מִן הַהֶסְתֵּר וְלַעֲבֹד אוֹתוֹ וְלִדְבֹּק בּוֹ. כְּשֶׁאֲנַחְנוּ נַעֲשֶׂה אֶת הַמִּשְׁימָה הַזּוֹ וְנֵדַע שֶׁמִּכָּל שְׁמוֹנָה מִלְיָארְד בְּנֵי אָדָם ה' בָּחַר דַּוְקָא בָּנוּ לַמִּשְׁימָה, מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הֶעְדִּיף אוֹתָנוּ, אֶת הַקְּבוּצָה הַזּוֹ הַנִּקְרֵאת "יְהוּדִים שׁוֹמְרֵי תּוֹרָה וּמִצְוֹת", עַל פְּנֵי 8 מִלְיָארְד אֲנָשִׁים אֲחֵרִים, אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא לִשְׂמֹחַ? וְזוֹ אֲפִילוּ לֹא שִׂמְחָה שֶׁל חִנָּם זוֹ שִׂמְחָה אֲמִתִּית מְאֹד! רַק הַבְּכִי וְהַדְּאָגוֹת הֵן חִנָּם, הֲרֵי יֵשׁ לִי מֶלֶךְ שֶׁאוֹהֵב אוֹתִי דּוֹאֵג לִי וְזָן וּמְפַרְנֵס אוֹתִי, עַל מָה יֵשׁ לִבְכּוֹת?

וְכָךְ אוֹמֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵאִתָּנוּ: "אַתָּה הַבֵּן שֶׁלִּי, אֲנִי כָּל יָכוֹל וַאֲנִי רוֹצֶה לָתֵת לְךָ הַכֹּל, הַכֹּל שֶׁלְּךָ. אָז מָה אַתָּה מִתְפַּלֵּל עַל פַּרְנָסָה, עַל חֲתִיכַת לֶחֶם, אֲנִי הֵעַרְתִּי אוֹתְךָ בַּבֹּקֶר וְהֶחְזַרְתִּי לְךָ אֶת הַנְּשָׁמָה, סִימָן שֶׁאֲנִי אָזוּן אוֹתְךָ הַיּוֹם, אֲנִי אֲגַדֵּל אוֹתְךָ וְאֶבְנֶה אוֹתְךָ, שֵׁב תִּלְמַד אֲנִי אֶדְאַג לְךָ. הַחֵלֶק שֶׁלְּךָ הוּא מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, תַּשְׁאִיר אֶת הַשְּׁאָר לִי". כָּל אֶחָד מֵאִתָּנוּ בֶּן יָחִיד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַכֹּל שֶׁלָּנוּ! רַק נַעֲשֶׂה אֶת חֶלְקֵנוּ!

יֵשׁ לָנוּ "סִדּוּר מַלֵּא" מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מִי לֹא שָׂמֵחַ בְּסִדּוּר מַלֵּא? כְּשֶׁזֶּה יִקָּלֵט בִּרְאֹשֵׁנוּ, נַתְחִיל עִם שִׂמְחָה שֶׁל חִנָּם שֶׁתַּהֲפֹךְ מַהֵר מְאֹד לִשְׂמְחָה שֶׁל אֱמֶת, כִּי נִתְבּוֹנֵן בְּיִשּׁוּב הַדַּעַת וּנְגַלֶּה שֶׁיֵּשׁ לָנוּ הַרְבֵּה סִבּוֹת לִשְׂמֹחַ, וְלוּ רַק בִּזְכוּת שֶׁאָנוּ יְהוּדִים, עַל זֶה לְבַד יֵשׁ לִשְׂמֹחַ יוֹמָם וָלַיְלָה וּלְבָרֵךְ עַל כָּךְ כָּל בֹּקֶר בְּשֵׁם וּמַלְכוּת: "בָּרוּךְ שֶׁלֹּא עָשָׂנִי גּוֹי", כָּל הַשְּׁאָר זֶה בּוֹנוּס. אָנוּ יְהוּדִים וְיֵשׁ לָנוּ עוֹלָם הַבָּא, אִם נִשְׂמַח בָּזֶה יִהְיֶה לָנוּ גַּם הָעוֹלָם הַזֶּה.

קרח

בְּפָרָשַׁת "קֹרַח" אָנוּ לְמֵדִים עַל הַסַּכָּנָה שֶׁיֵּשׁ בְּמַחֲלֹקֶת. קֹרַח בֶּן יִצְהָר בֶּן קְהָת בֶּן לֵוִי הָיָה בֶּן דּוֹדוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, תַּלְמִיד חָכָם וְצַדִּיק וְנוֹשֵׂא אֲרוֹן הַבְּרִית. וְהִנֵּה דַּוְקָא הוּא קָם לַחֲלֹק עַל מֹשֶׁה וְעַל אַהֲרֹן. קֹרַח הָיָה נֶכְדּוֹ הַשְּׁלִישִׁי שֶׁל קְהָת בֶּן לֵוִי. שְׁנֵי הַנְּכָדִים הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה, אֶחָד הִתְמַנָּה לִכְהוּנָה וְהַשֵּׁנִי לְמֶלוּכָה. נִמְצָא שֶׁהַתַּפְקִיד הַבָּכִיר הַשְּׁלִישִׁי הָיָה אָמוּר לִהְיוֹת לְקֹרַח לְפִי הֲבָנָתוֹ, אֲבָל הִנֵּה הַתַּפְקִיד שֶׁל "נְשִׂיא בֵּית אַב לְמִשְׁפְּחוֹת הַקְּהָתִי" נִתֵּן לְבֶן דּוֹדוֹ הַקָּטָן מִמֶּנּוּ אֱלִיצָפָן בֶּן עוּזִּיאֵל, וְזֶה עוֹרֵר אֶת זַעְמוֹ.

יִהְיֶה הַהֶסְבֵּר אֲשֶׁר יִהְיֶה, הַאִם הַמַּחֲלֹקֶת הָיְתָה בְּדַעְתּוֹ שֶׁל קֹרַח לְשֵׁם שָׁמַיִם אוֹ מִתּוֹךְ קִנְאָה וּמְדוֹת רָעוֹת, הָעִרְעוּר עַל הָאֱמוּן בְּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ הֵכִיל בְּתוֹכוֹ הַשְׁלָכוֹת הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵרְחִיקוֹת לֶכֶת, כְּמוֹ שֶׁהָיָה נִרְאָה מִקְּרִיאָה שִׁטְחִית שֶׁל הַפָּרָשָׁה. הֲרֵי אִם הָעָם הָיָה הוֹלֵךְ אַחֲרֵי קֹרַח וּמְקַבֵּל אֶת טַעֲנָתוֹ, הוּא הָיָה מְבַטֵּל בְּכָךְ אֶת כָּל הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהֲרֵי הִיא כֻּלָּהּ נִמְסְרָה לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְבַדּוֹ מִפִּי הַשְּׁמוּעָה וְהוּא הֶעֱבִיר לָהֶם, וְאִם אֵין לָהֶם אֱמוּן בּוֹ חָלִילָה וְיקַבְּלוּ אֶת הַהַשְׁמָצָה שֶׁל קֹרַח שֶׁמֹּשֶׁה בּוֹדֶה דְּבָרִים מִלִּבּוֹ, הֲרֵי כָּל אֶחָד יָפָרֵשׁ אֶת הַתּוֹרָה לְפִי תַּאֲוֹוֹת לִבּוֹ (כְּמוֹ שֶׁעוֹשִׂים הָרֶפוֹרְמִים וְהַקּוֹנְסֶרְבָּטִיבִים בְּיָמֵינוּ) וְאַף אֶחָד לֹא יִלְמַד אוֹתָהּ לַאֲמִתָּהּ שֶׁל תּוֹרָה.

כֵּיוָן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְנָה אֶת כָּל קִיּוּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם בְּקַבָּלַת הַתּוֹרָה וְלִמּוּדָהּ לַאֲמִתָּהּ, הֲרֵי בְּכָךְ שֶׁכָּל אֶחָד יִפְרֹשׁ לְעַצְמוֹ וְיַעֲשֶׂה בַּתּוֹרָה כְּחֶפְצוֹ וְלֹא כִּרְצוֹן שָׁמַיִם, נִמְצָא שֶׁאֵין מִי שֶׁלּוֹמֵד אֶת הַתּוֹרָה כְּפִי שֶׁה' הִתְכַּוֵּן וּמִמֵּילָא אֵין מָה שֶׁיְקַיֵּם וְיַחְיֶה אֶת הָעוֹלָם וְכֻלּוֹ יַחְזֹר לְתֹהוּ וָבֹהוּ, כִּי כָּל הָעוֹלָם הָיָה קַיָּם עַל תְּנַאי

שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל יְקַבֵּל וִיקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה! כְּלוֹמַר הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁל קֹרַח יָכְלָה לְהִסְתַּיֵּם בְּחֶרְבָּן הָעוֹלָם לוּ הָיָה מַצְלִיחַ לְסַיֵּם אֶת "הַהֶפְכָה" שֶׁנִּפָּה לְבַצַּע!

וְאִם לָנוּ נִרְאָה כִּי סִכּוּיֵי הַצְלָחָתוֹ שֶׁל קֹרַח הָיוּ קְלוּשִׁים, כִּי מִי יָכוֹל לַחֲלֹק כְּבְיָכוֹל עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁכֻּלָּם רָאוּ אֶת כָּל הַנִּסִּים שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל יָדוֹ וְהוּא שֶׁהוֹרִיד אֶת הַלּוּחוֹת וְהַתּוֹרָה מֵהַר סִינַי, הֲרֵי אָנוּ רוֹאִים כִּי קֹרַח הִצְלִיחַ לְהָדִיחַ אַחֲרָיו 250 רָאשֵׁי סַנְהֶדְרָאוֹת, תַּלְמִידֵי חֲכָמִים עֲצוּמִים וּגְדוֹלִים בְּעַצְמָם, רֻבָּם מִשֵּׁבֶט רְאוּבֵן שֶׁהָיוּ בְּצַד הַמַּחֲנֶה שֶׁל קֹרַח. וְגַם אַחֲרֵי שֶׁהָאֲדָמָה פָּצְתָה אֶת פִּיהָ וּבָלְעָה אֶת כָּל בַּעֲלֵי הַמַּחֲלֹקֶת, עֲדַיִן קָמוּ לַמַּחֲרָת מֵעַל לַ-10,000 אִישׁ לַחֲלֹק עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיֵּלֹנוּ כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמָּחֳרָת עַל מֹשֶׁה וְעַל אַהֲרֹן לֵאמֹר אַתֶּם הֲמִתֶּם אֶת עַם ה'", כִּי הַהֶסְתָּה שֶׁל קֹרַח עֲדַיִן פּוֹעֶפַּעָה בְּדָמָם!

אִם כֵּן מַעֲשֵׂהוּ שֶׁל קֹרַח מַרְאֶה כְּבְיָכוֹל שֶׁאִישׁ רָשָׁע הָיָה, וְזֶה מָה שֶׁאָמַר רַשִׁ"י בְּפָרָשָׁה הַמְתָאֶרֶת אֶת סֵדֶר הַמַּחֲנוֹת עַל קִרְבָתוֹ שֶׁל קֹרַח לְשֵׁבֶט רְאוּבֵן (וּלְדָתָן וַאֲבִירָם שֶׁהִשְׁתַּיְּכוּ לְשֵׁבֶט זֶה וְהִתְחַבְּרוּ עִמּוֹ לַמַּחֲלֹקֶת):

> "מִשְׁפְּחוֹת בְּנֵי קְהָת יַחֲנוּ וְגוֹ' תֵּימָנָה וְגוֹ' - וְסִמּוּכִין לָהֶם דֶּגֶל רְאוּבֵן הַחוֹנִים תֵּימָנָה, אוֹי לָרָשָׁע וְאוֹי לִשְׁכֵנוֹ, לְכָךְ לָקוּ מֵהֶם דָּתָן וַאֲבִירָם וּ-250 אִישׁ עִם קֹרַח וַעֲדָתוֹ שֶׁנִּמְשְׁכוּ עִמָּהֶם בְּמַחְלוֹקְתָם". לִכְאוֹרָה כֵּיוָן שֶׁהָיוּ שְׁכֵנִים שֶׁל אָדָם רָשָׁע לָקוּ בִּגְלָלוֹ.

אֲבָל קֹרַח לֹא הָיָה אָדָם פָּשׁוּט כְּלָל וּכְלָל. הָאֲר"י זָ"ל הַקָּדוֹשׁ דָּרַשׁ בַּפָּסוּק: "צַדִּי**ק** כַּתָּמָ**ר** יִפְרָ**ח**", סוֹפֵי תֵּבוֹת "קֹרַח" - שֶׁלֶּעָתִיד לָבוֹא הוּא יָקוּם לִתְחִיָּה וְיַחְזֹר אֶל מַחֲנֵה הַצַּדִּיקִים. מִצֶּאֱצָאָיו יָצְאוּ אֶלְקָנָה וְחַנָּה, הוֹרָיו שֶׁל שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא שֶׁהָיָה הַשּׁוֹפֵט הָאַחֲרוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּבְיָמָיו שָׁרְתָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ עַל נְבִיאִים רַבִּים בִּזְכוּתוֹ.

בָּנָיו שֶׁל קֹרַח זָכוּ לִכְתֹּב מִזְמוֹרִים לְסֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁהָיוּ נֶאֱמָרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְאָנוּ קוֹרְאִים בָּהֶם כָּל יוֹם. וּמֵעַל לְכָל, קֹרַח הָיָה נוֹשֵׂא אֲרוֹן הַבְּרִית! לֹא כָּל אֶחָד נִמְצָא רָאוּי לָשֵׂאת אֶת הָאָרוֹן, שֶׁכֵּן לֵוִי שֶׁהָיָה מַסִּיחַ דַּעְתּוֹ וְחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבָה לֹא טוֹבָה הָיָה מֵת מִיָּד בּוֹ בַּמָּקוֹם, וְזֶה מָה שֶׁמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ שֶׁ"הָאָרוֹן

מְכַלֶּה אֶת נוֹשְׂאָיו". וְהִנֵּה קֹרַח נוֹשֵׂא אֶת הָאָרוֹן עִמּוֹ מִמַּעֲמָד הַר סִינַי וְעַד לְמוֹתוֹ בְּעִקְבוֹת הַמַּחֲלֹקֶת, מַשְׁמַע שֶׁהָיָה שָׂרוּי בִּקְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה וַאֲפִילוּ לְלֹא שׁוּם מַחֲשָׁבָה זָרָה, הַלָּזֶה נִקְרָא רָשָׁע?

שְׁאֵלָה אַחֶרֶת עוֹלָה מִפֵּרוּשׁוֹ שֶׁל רַשִׁ"י, שֶׁכָּתַב "אוֹי לָרָשָׁע אוֹי לִשְׁכֶנוֹ", כְּאִלּוּ דָּתָן וַאֲבִירָם הָיוּ מִסְכָּנִים שֶׁנִּפְגְּעוּ אַךְ וְרַק מִכֵּיוָן שֶׁהָיוּ שְׁכֵנִים שֶׁל אָדָם רָשָׁע כְּקֹרַח. אֲבָל חֲזַ"ל מְגַלִּים לָנוּ כִּי דָּתָן וַאֲבִירָם הָיוּ אֲנָשִׁים רְשָׁעִים בִּפְנֵי עַצְמָם, שֶׁבִּקְשׁוּ לַחֲלֹק עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עוֹד לִפְנֵי שֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם! הֵם הָיוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים הַנִּצִּים שֶׁהִלְשִׁינוּ לְפַרְעֹה עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ כְּשֶׁהָיָה נָסִיךְ מִצְרַיִם כִּי הָרַג אֶת הָאִישׁ הַמִּצְרִי, וְלָכֵן מֹשֶׁה הָיָה צָרִיךְ לַעֲזֹב וְלִבְרֹחַ מִשָּׁם. וְכַאֲשֶׁר הוֹצִיא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, הֵם הָיוּ בְּאַרְמוֹן פַּרְעֹה אַחֲרֵי יְצִיאַת מִצְרַיִם כְּשֶׁבְּנֵי יִשְׂרָאֵל טָעוּ בַּמִּדְבָּר וְהֵם נָתְנוּ לְפַרְעֹה אֶת הָעֵצָה לְצֵאת לַמִּדְבָּר לִתְפֹּס אֶת יוֹצְאֵי מִצְרַיִם! וּכְשֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ אָמַר לָעָם יִשְׂרָאֵל כִּי בְּשַׁבָּת לֹא יֵרֵד מָן מֵהַשָּׁמַיִם וְלָכֵן שֶׁלֹּא יֵצְאוּ לְחַפֵּשׂ וְלִלְקֹט, יָצְאוּ דָּתָן וַאֲבִירָם לְפַזֵּר מֵהֶמָּן שֶׁלָּהֶם בַּחוּץ, כְּדֵי לְשַׁכְנֵעַ אֶת עַם יִשְׂרָאֵל שֶׁמֹּשֶׁה שִׁקֵּר לָהֶם! וַעֲלֵיהֶם אוֹמֵר רַשִׁ"י: "אוֹי לָרָשָׁע אוֹי לִשְׁכֶנוֹ"?

אֶלָּא אֶפְשָׁר לִקְרֹא זֹאת אַחֶרֶת: "אוֹי לָרָשָׁע וְאוֹי לִשְׁכֶנוֹ, לְכָךְ לָקוּ מֵהֶם דָּתָן וַאֲבִירָם וּ-250 אִישׁ עִם קֹרַח וַעֲדָתוֹ, שֶׁנִּמְשְׁכוּ עִמָּהֶם בְּמַחְלוֹקְתָם" - דָּתָן וַאֲבִירָם אָכֵן לָקוּ בַּמַּחְלֹקֶת שֶׁעוֹרֵר קֹרַח, אֲבָל לֹא בִּגְלַל שֶׁהָיוּ שְׁכֵנָיו שֶׁל רָשָׁע, אֶלָּא הֵם הָיוּ הָרְשָׁעִים וְהוּא הָיָה שְׁכֵנָם! וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר קֹרַח הִתְעוֹרֵר לַעֲשׂוֹת מַחְלֹקֶת שֶׁבְּגִנָּה הָיָה אָמוּר לְהֵעָנֵשׁ בְּמִיתָה מְשֻׁנָּה, נֶעֶנְשׁוּ גַּם אוֹתָם רְשָׁעִים עַל רִשְׁעוּתָם שֶׁלָּהֶם!

חֲזַ"ל מְסַפְּרִים כִּי אִשְׁתּוֹ שֶׁל קֹרַח לָעֲגָה לוֹ וְהָיְתָה זוֹ שֶׁהֵסִיתָה אוֹתוֹ רֹאשׁוֹנָה נֶגֶד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, וְטָעֲנָה שֶׁמֹּשֶׁה לוֹעֵג לָהֶם וּבוֹדֶה הֲלָכוֹת מִלִּבּוֹ. אָז יָצָא קֹרַח כּוֹעֵס מֵאָהֳלוֹ וְעָבַר לְיַד אָהֳלָם שֶׁל דָּתָן וַאֲבִירָם שֶׁכְּבָר הָיוּ נִצָּבִים בְּפֶתַח אָהֳלֵיהֶם וְהָיָה בְּלִבָּם לַחֲלֹק עַל מֹשֶׁה בְּעִנְיַן אַחֵר, וְכָךְ עוֹדְדוּ אוֹתוֹ וְהִצְטָרְפוּ אֵלָיו לַחֲלֹק עַל מֹשֶׁה, וְאִם כֵּן הֵם הָיוּ אֵלֶּה שֶׁהֵדִיחוּ אוֹתוֹ! מִכָּאן נִלְמַד עַד כַּמָּה מְסֻכָּן לִהְיוֹת בִּמְחִיצַת שְׁכֵנִים רָעִים, שֶׁגַּם אָדָם בְּדַרְגָּתוֹ שֶׁל קֹרַח שֶׁהָיָה נוֹשֵׂא הָאָרוֹן וְהָיָה צַדִּיק וְקָדוֹשׁ, מָצָא אֶת עַצְמוֹ נִבְלַע מִתַּחַת לָאֲדָמָה!

אָדָם שֶׁצָּרִיךְ לִנְסֹעַ לַמִּזְרָח הָרָחוֹק, אָמוּר לַעֲבוֹר סִדְרָה אֲרֻכָּה שֶׁל חִסּוּנִים הַנִּמְשֶׁכֶת עַל פְּנֵי כַּמָּה יָמִים, נֶגֶד כָּל הַזִּהוּמִים וְהַמַּחֲלוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּאוֹתָן מְדִינוֹת! רַק מִכַּמּוּת הַזְּרִיקוֹת כְּבָר יוֹצֵא לוֹ הַחֵשֶׁק לִנְסֹעַ לְשָׁם. כִּי כְּשֶׁנּוֹסְעִים לִסְבִיבָה לֹא טוֹבָה צָרִיךְ חִסּוּנִים, וְגַם זֶה רַק בְּתוֹר הִשְׁתַּדְּלוּת וּבְמִקְרִים רַבִּים אֲנָשִׁים לָקוּ בְּמַחֲלוֹת לַמְרוֹת הַחִסּוּנִים אַף בִּשְׁהוּת קְצָרָה, וְלָכֵן הַהִשְׁתַּדְּלוּת הָאֲמִתִּית שֶׁמְּטִלֶּת עַל הָאָדָם הִיא לַעֲשׂוֹת כְּכָל שֶׁבְּיכֹלְתּוֹ שֶׁלֹּא לְהַגִּיעַ לִסְבִיבָה כָּזוֹ לְכַתְּחִלָּה, וְאִם נִקְלַע לְשָׁם בָּעַל כָּרְחוֹ, לְקַצֵּר שְׁהוּתוֹ שָׁם כְּכָל הָאֶפְשָׁר.

וְאֶפְשָׁר לוֹמַר כִּי הַפָּרָשָׁה נִקְרֵאת עַל שֵׁם קֹרַח וְהָאַשְׁמָה עַל הַמַּחֲלֹקֶת נָפְלָה עָלָיו, כֵּיוָן שֶׁהוּא לֹא עָשָׂה מָה שֶׁהָיָה מוּטָל עָלָיו לְהִתְרַחֵק מֵהַשְׁפָּעַת הַשְּׁכֵנִים הָרָעִים, אֶלָּא דָּבַק בָּהֶם וְנִדְבַּק מִמִּדּוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת. אֲנָשִׁים רַבִּים נוֹתְנִים לַחַיִּים לְהוֹבִיל אוֹתָם בִּמְקוֹם לָקַחַת שְׁלִיטָה וְלִזּוֹם בְּעַצְמָם. וְכָךְ הֵם מִתְיַחֲסִים לְהַרְבֵּה דְּבָרִים רָעִים בְּחַיֵּיהֶם כִּגְזֵרָה מִשָּׁמַיִם וּמַשְׁלִימִים עִם מְצִיאוּת לֹא טוֹבָה, לַמְרוֹת שֶׁעַל יְדֵי הִשְׁתַּדְּלוּת אֱמִיצָה הָיוּ יְכוֹלִים לְשַׁנּוֹת וּלְהֵיטִיב. אִם מַשֶּׁהוּ אֵינוֹ כָּרָאוּי בִּסְבִיבָתֵנוּ אָסוּר "לְהַשְׁלִים" עִם זֶה, אֶלָּא לִנְקֹט בִּצְעָדִים הַנְּכוֹנִים עַל מְנָת לְהָגֵן עַל עַצְמֵנוּ מֵהַשְׁפָּעָה שְׁלִילִית.

לְכָל אָדָם יֵשׁ תַּפְקִיד וְתַכְלִית בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁיִּוּעָדוּ לוֹ מִשָּׁמַיִם. כַּאֲשֶׁר הוּא לֹא מְחַפֵּשׂ מַהִי תַּכְלִיתוֹ וְלֹא מְקַיֵּם אֶת תַּפְקִידוֹ אֶלָּא מִסְתַּפֵּק לַצְּדָדִים וְרוֹצֶה בְּ"חַיֵּיהֶם" שֶׁל אֲחֵרִים, הֲרֵי שֶׁלֹּא רַק שֶׁלֹּא יַשִּׂיג אֶת חֶלְקָם וְ"חַיֵּיהֶם" שֶׁל הָאֲחֵרִים כִּי הֵם לֹא נִגְזְרוּ לוֹ, אֶלָּא גַּם מָה שֶׁנִּגְזַר לוֹ הוּא יְאַבֵּד, כִּי מָה שֶׁנִּגְזַר עָלָיו הוּא שֶׁלּוֹ בִּתְנַאי שֶׁיִּשְׁמֹר עָלָיו לְתַחְזֵק אוֹתוֹ, וְכַאֲשֶׁר אָדָם מַזְנִיחַ אֶת רְכוּשׁוֹ הוּא מִתְקַלְקֵל וּמִתְבַּלֶּה. לָכֵן גַּם אִם נִגְזְרוּ עָלֵינוּ דְּבָרִים טוֹבִים, אִם לֹא נַעֲשֶׂה אֶת הַהִשְׁתַּדְּלוּת לִשְׁמֹר אוֹתָם וְלִהְיוֹת רְאוּיִים לְהַחֲזִיק בָּהֶם, גַּם הֵם יִפְלוּ בֵּין אֶצְבְּעוֹתֵינוּ.

קֹרַח הָיָה נוֹשֵׂא הָאָרוֹן, זֶה הַתַּפְקִיד הַבָּכִיר בְּיוֹתֵר שֶׁיֵּשׁ בְּקֶרֶב שֵׁבֶט לֵוִי. וְאָמְרוּ חֲכָמִים כִּי רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמָנוֹת אֶת קֹרַח לְלֵוִי גָּדוֹל כְּמוֹ שֶׁאַהֲרֹן הוּא כֹּהֵן גָּדוֹל, וְכָךְ הָיְתָה מֻבְטַחַת גְּדֻלָּה לְקֹרַח וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו עַד קֵץ הַדּוֹרוֹת כְּמוֹ שֶׁהָיָה עִם אַהֲרֹן הַכֹּהֵן, וּבַמַּעֲשֶׂה שֶׁלּוֹ הִפְסִיד לוֹ וּלְזַרְעוֹ וּלְעוֹלָם כֻּלּוֹ, שֶׁכֵּן לֹא מָנָה "לֵוִי גָּדוֹל" אַחַר תַּחְתָּיו וְהַקְּדֻשָּׁה הַזּוֹ נִמְנָעָה מֵעַם יִשְׂרָאֵל.

וַעֲבוּר מָה הוּא הִפְסִיד אֶת הַגְּדֻלָּה הַזּוֹ? כִּי הוּא לֹא קִבֵּל אֶת הַתַּפְקִיד שֶׁל "נְשִׂיא בֵּית אַב לְמִשְׁפְּחוֹת הַקְּהָתִי". וַהֲרֵי הַתַּפְקִיד שֶׁלּוֹ הָרִבֵּה יוֹתֵר חָשׁוּב, אָז מַדּוּעַ הוּא מְקַנֵּא?

יֵשׁ לִי חָבֵר שֶׁעַל כָּל מָה שֶׁקּוֹרֶה לוֹ הוּא עוֹנֶה: "הַחַיִּים דְּבָשׁ", וְהַמִּילָה דְּבָ"שׁ הִיא רָאשֵׁי תֵּבוֹת שֶׁל דַּ'יֵּנוּ בְּ'מַה שֶׁ'יֵּשׁ. עַד כַּמָּה רְחוֹקָה הַמַּחְשָׁבָה שֶׁל הָאָדָם מִתְּפִיסָה זוֹ, כַּאֲשֶׁר אֵין לוֹ אֶת דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה וְהַמּוּסָר שֶׁיְּתַקְּנוּ אוֹתוֹ.

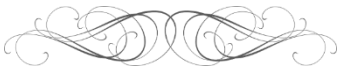
בְּמַחְשָׁבָה חָמְרִית שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, אָדָם שֶׁיֹּאמַר "דַּיֵּנוּ, זֶה מַסְפִּיק לִי", הֲרֵי לֹא יִתְּנוּ לוֹ יוֹתֵר, לָכֵן הוּא לֹא מוֹדֶה שֶׁטּוֹב לוֹ. עַל הָאָדָם לְהוֹדוֹת עַל מָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ, וְלֹא לִטְעוֹת לְהַשְׁוֹוֹת וּלְהִסְתַּכֵּל לַצְּדָדִים מָה שֶׁיֵּשׁ לַאֲחֵרִים כִּי אֵין מַלְכוּת אַחַת נוֹגַעַת בַּחֲבֶרְתָּהּ כְּמִלֹּא נִימָא, כְּלוֹמַר מָה שֶׁנִּגְזַר עַל כָּל אֶחָד אֵין מִישֶׁהוּ אַחֵר יָכוֹל לְהוֹסִיף לוֹ עָלֶיהָ אוֹ לִגְרֹעַ לוֹ מִמֶּנָּה, גַּם אִם נִרְאֶה לְמַרְאִית עַיִן שֶׁכָּךְ הֵם הַדְּבָרִים, הֲרֵי הַכֹּל מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהָבִיא אֶת הָאָדָם אֶל הַמַּצָּב שֶׁנִּגְזַר עָלָיו. אִם יְקַבֵּל זֹאת בְּשִׂמְחָה וְיוֹדֶה לַה', בִּמְקוֹם לְקַנֵּא בַּאֲחֵרִים וּ"לְהִתְאַכְזֵב מִמַּצָּבוֹ", בִּגְלַל שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַחֲשָׁבוֹת מֻטְעוֹת מָה "טוֹב" לוֹ וּמָה "מַגִּיעַ" לוֹ, הוּא יִזְכֶּה לֵהָנוֹת מִכָּל הַטּוֹב שֶׁבָּאֱמֶת כְּבָר יֵשׁ לוֹ.

הַתּוֹרָה מַזְהִירָה אוֹתָנוּ: "לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ", יֵצֶר הָרַע מְחַכֶּה לָנוּ בַּחוּץ שֶׁנִּסְתַּכֵּל עָלָיו וְנִפְתַּח לוֹ פֶּתַח. קֹרַח הָיָה אִישׁ קָדוֹשׁ וְהָיָה אָמוּר לִהְיוֹת אַף קָדוֹשׁ עוֹד יוֹתֵר וְלִהְיוֹת לֵוִי גָּדוֹל, אֲבָל הוּא הָסָת עַל יְדֵי אֲחֵרִים, אִשָּׁה רָעָה וּשְׁכֵנִים רְשָׁעִים, שֶׁכֻּלָּם הִסְבִּירוּ לוֹ כִּי מַגִּיעַ לוֹ יוֹתֵר, וּמָה שֶׁקִּבְּלוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן זֶה לֹא חֶלְקָם אֶלָּא חֶלְקוֹ שֶׁלּוֹ, וְעָלָיו לָקוּם וְלִדְרוֹשׁ בְּכֹחַ "אֶת הַמַּגִּיעַ לוֹ". וְסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר הוּא מָשַׁךְ אַחֲרָיו עוֹד 250 אֲנָשִׁים חֲכָמִים וּגְדוֹלִים, שֻׁכֻּלָּם הִסְתַּכְּלוּ גַּם הֵם לַצְּדָדִים וְרָצוּ לְעַצְמָם תַּפְקִיד עוֹד יוֹתֵר גָּדוֹל, וּבְסוֹף כֻּלָּם נִבְלְעוּ בָּאֲדָמָה עִם מִשְׁפְּחֹתָם וּרְכוּשָׁם, וְלֹא נוֹתַר מֵהֶם זֵכֶר.

אֲבָל כַּאֲשֶׁר אֲנִי מוֹרִיד אֶת מַבָּטִי מְהַפְּתוּחִים בַּצְּדָדִים וּמְכַוֵּן אוֹתוֹ אֶל סֵפֶר הַתּוֹרָה הַמּוֹרֶה לִי אֶת הַדֶּרֶךְ כֵּיצַד לִנְהֹג, וּמִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה כִּי כָּל מָה שֶׁיֵּשׁ לִי זֶה מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהַכֹּל מָדוּד וְשָׁקוּל וּלְטוֹבָתִי, וְאַף אֶחָד לֹא יָכוֹל לָקַחַת מִמֶּנִּי אֶת כָּל הַטּוֹב שֶׁגָּזְרוּ לִי מִלְמַעְלָה, חוּץ מִמֶּנִּי עַצְמִי אִם אֲאַבֵּד אֶת שִׂכְוּל הַדַּעַת

שֶׁלִּי, אֲזַי אֲנִי אוּכַל בֶּאֱמֶת לִשְׂמוֹחַ בְּמַה שֶׁיֵּשׁ לִי כִּי בֶּאֱמֶת רָאוּי לִשְׂמוֹחַ, אַחֲרֵי הַכֹּל הַחַיִּים שֶׁלָּנוּ הֵם אָכֵן דְּבָשׁ, אִם נַרְגִּיל עַצְמֵנוּ בְּמִדָּה שֶׁל דְּבָ"שׁ - דַּיֵּנוּ בְּמַה שֶׁיֵּשׁ.

חקת

בְּפָרָשַׁת "חֻקַּת" אָנוּ לְמֵדִים עַל מִצְוַת פָּרָה אֲדֻמָּה וְעַל פִּטִירָתָם שֶׁל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וּמִרְיָם הַנְּבִיאָה שֶׁהָיוּ שְׁנַיִם מִשְּׁלֹשֶׁת הָרוֹעִים שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר. חֲזַ"ל אוֹמְרִים כִּי דּוֹר הַמִּדְבָּר זָכָה לִשְׁלוֹשָׁה נְסִים בְּשֶׁל שְׁלוֹשֶׁת הָרוֹעִים, לְמָן שֶׁיָּרַד מֵהַשָּׁמַיִם בִּזְכוּת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, לְעַנְנֵי הַכָּבוֹד בִּזְכוּת אַהֲרֹן הַכֹּהֵן, וּלְבְאֵר מַיִם מִתְגַּלְגֶּלֶת עִמָּם בַּמִּדְבָּר בְּשֶׁל מִרְיָם הַנְּבִיאָה. כַּאֲשֶׁר מִרְיָם נִפְטְרָה בְּאֵר הַמַּיִם פָּסְקָה מִלִּפְעֹל וְלָעָם יִשְׂרָאֵל לֹא הָיוּ מַיִם. בְּאוֹתוֹ זְמַן מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן הָיוּ בְּאָהֳלָם יוֹשְׁבִים שִׁבְעָה עַל אֲחוֹתָם, וְהִנֵּה עַם יִשְׂרָאֵל כֻּלּוֹ נִגַּשׁ אֶל הָאֹהֶל. אַךְ לֹא בָּאוּ לְנַחֵם אוֹתָם עַל מוֹת מִרְיָם הַצַּדֶּקֶת, אֶלָּא לְהִתְלוֹנֵן כִּי אֵין מַיִם!

מֹשֶׁה רַבֵּנוּ נוֹפֵל עַל פָּנָיו לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְאָז ה' מִתְגַּלֶּה אֵלָיו וּמְצַוֵּה: וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר: "קַח אֶת הַמַּטֶּה וְהַקְהֵל אֶת הָעֵדָה אַתָּה וְאַהֲרֹן אָחִיךָ וְדִבַּרְתֶּם אֶל הַסֶּלַע לְעֵינֵיהֶם וְנָתַן מֵימָיו וְהוֹצֵאתָ לָהֶם מַיִם מִן הַסֶּלַע וְהִשְׁקִיתָ אֶת הָעֵדָה וְאֶת בְּעִירָם".

מֹשֶׁה רַבֵּנוּ קִבֵּל צִוּוּי לָקַחַת אֶת מַטֵּהוּ וּלְדַבֵּר אֶל הַסֶּלַע, אֲבָל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ כּוֹעֵס עַל הָאֲנָשִׁים שֶׁהִתְלוֹנְנוּ וְלֹא הֶאֱמִינוּ בַּה' שֶׁיִּתֵּן לָהֶם מַיִם, וְאָמְרוּ חֲזַ"ל כֵּיוָן שֶׁבָּא לְכָלָל כַּעַס בָּא לִכְלָל טָעוּת, וְכָךְ הוּא שִׁנָּה מִצִּוּוּי ה': "וַיֹּרֶם מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ וַיַּךְ אֶת הַסֶּלַע בְּמַטֵּהוּ פַּעֲמָיִם וַיֵּצְאוּ מַיִם רַבִּים וַתִּשְׁתְּ הָעֵדָה וּבְעִירָם".

מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מַכֵּה אֶת הַסֶּלַע פַּעֲמַיִם בִּמְקוֹם לְדַבֵּר עִמּוֹ שֶׁיּוֹצִיא מַיִם, וּמִיַּד ה' מִתְגַּלֶּה אֵלָיו בַּשֵּׁנִית: וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן: "יַעַן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי לְעֵינֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָכֵן לֹא תָבִיאוּ אֶת הַקָּהָל הַזֶּה אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי

לָהֶם". מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן נֶעֱנָשִׁים יַחְדָּיו עַל שְׁתֵּי הַמַּכּוֹת שֶׁל מֹשֶׁה בַּסֶּלַע, מֹשֶׁה עַל שֶׁהִכָּה אֶת הַסֶּלַע וְאַהֲרֹן עַל שֶׁלֹּא עָצַר אוֹתוֹ. הָעֹנֶשׁ הוּא שֶׁהֵם לֹא יִזְכּוּ לְהַכְנִיס אֶת עַם יִשְׂרָאֵל אֶל הָאָרֶץ הַמֻּבְטַחַת לְאַחַר כָּל 40 שָׁנוֹת הַנְּהָגָתָם בַּמִּדְבָּר עִם כָּל הַצַּעַר וְהַיִּסּוּרִים שֶׁהָיוּ לָהֶם מֵהַטַּרַח בַּדֶּרֶךְ.

הַגָּאוֹן 'בַּת עַיִן' כָּתַב כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ חָשַׁב שֶׁכֵּיוָן שֶׁהוּא פָּגַם בְּפִיו וּבְדִבּוּרוֹ כְּשֶׁכָּעַס עַל כָּל אוֹתָם אֲנָשִׁים שֶׁהִתְנַפְּלוּ עָלָיו וְקָרָא לָהֶם "מוֹרִים", אַחֲרֵי הַכֹּל הֵם בְּנֵי עַם קָדוֹשׁ, אִם כֵּן הוּא כְּבָר לֹא יוּכַל לַעֲשׂוֹת נֵס בְּדִבּוּר, כִּי פֶּה שֶׁפָּתוּחַ שֶׁלֹּא לִרְצוֹן ה', נַעֲשָׂה סָתוּם לִצְרֶךָ ה', וְלָכֵן הוּא צָרִיךְ כָּעֵת לְהַכּוֹת אֶת הַסֶּלַע כְּדֵי שֶׁיֵּצְאוּ מַיִם. אֲבָל הוּא לֹא הֶעֱרִיךְ מַסְפִּיק אֶת עָמְקָהּ וְכֹחָהּ שֶׁל הַתְּשׁוּבָה, וְאַף עַל פִּי שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה מִיַּד לְאַחַר שֶׁיָּצְאוּ הַמַּיִם הַקָּשׁוֹת מִפִּיו, הוּא לֹא הֶאֱמִין שֶׁזֶּה מַסְפִּיק כְּדֵי לְתַקֵּן, וְעַל זֶה הוֹכִיחַ אוֹתוֹ ה', שֶׁעַל יְהוּדִי תָּמִיד לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה בְּחַסְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ וּבְקַבָּלַת תְּשׁוּבָה שֶׁנַּעֲשֵׂית מִלֵּב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה.

הַמִּדְרָשׁ אוֹמֵר שֶׁאִם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָיָה נִכְנָס לָאָרֶץ וּבוֹנֶה אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּעַצְמוֹ הוּא הָיָה קַיָּם לְעוֹלָם, לֹא הָיָה חָרְבָּן בַּיִת רִאשׁוֹן וְלֹא חָרְבָּן בַּיִת שֵׁנִי, אֶלָּא בַּיִת אֶחָד שֶׁעוֹמֵד לָעַד. אִם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לֹא הָיָה מְשֻׁנֶּה בְּמַעֲשֵׂה הַסֶּלַע וּמְדַבֵּר אֲלָיו בִּמְקוֹם לְהַכּוֹת אוֹתוֹ, בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁלּוֹ הָיָה קַיָּם לָנֶצַח, כִּי אַחֲרֵי שֶׁכֻּלָּם הָיוּ רוֹאִים מָה הַכֹּחַ שֶׁל הַדִּבּוּר וְכַמָּה טוֹב (אוֹ רַע) אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת אִתּוֹ, גַּם מַמָּשׁ (וּכְנֶגְדּוֹ פֵּרְעֻנָיוֹת לֹא עָלֵינוּ), אֲזַי הָיוּ נִזְהָרִים בְּדִבּוּרָם וַחֲפָצִים לְקַדֵּשׁוֹ.

הֲרֵי כָּל אָדָם שֶׁמּוֹכִיחִים אוֹתוֹ עַל דִּבּוּר לְשׁוֹן הָרַע מִתְגּוֹנֵן מִיַּד: "מָה כְּבָר עָשִׂיתִי? סַךְ הַכֹּל אָמַרְתִּי עַל פְּלוֹנִי כָּךְ וְכָךְ, זֶה לֹא שֶׁהִרְבַּצְתִּי לוֹ אוֹ מַשֶּׁהוּ כָּזֶה"! וְכֵיוָן שֶׁמֹּשֶׁה הִכָּה בַּסֶּלַע, הֵם אָמְרוּ: "אַדְרַבָּא, אֵין בַּדִּבּוּר מַמָּשׁ, כִּי אִם דִּבּוּר הָיָה בֶּאֱמֶת חָזָק כְּמוֹ מַעֲשֶׂה, מֹשֶׁה הָיָה מְדַבֵּר אֶל הַסֶּלַע וְלֹא מַכֵּה אוֹתוֹ". עַל יְדֵי מַעֲשֶׂה זֶה נֶחְלְשׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּהֲבָנַת וְהַפְנָמַת חֲמֹרֶת כֹּחַ הַדִּבּוּר, וּמִמֵּילָא כָּעֵת יְדַבְּרוּ לְשׁוֹן הָרַע וְהַבַּיִת יֶחֱרַב. מֹשֶׁה הוּא שְׁלִיחַ ה', כָּל מָה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה מְבִינִים כֻּלָּם שֶׁכָּךְ ה' אָמַר לוֹ לַעֲשׂוֹת, וְאִם הוּא מַכֵּה סִימָן שֶׁבְּדִבּוּר לְבַד אֵין מַמָּשׁ. וְלָכֵן עַל מְנִיעַת הַתְּשׁוּבָה מֵהֶם מֹשֶׁה נֶעֱנַשׁ שֶׁלֹּא יִכָּנֵס לָאָרֶץ.

בְּאוֹתָהּ פָּרָשָׁה הַתּוֹרָה מְלַמֶּדֶת אוֹתָנוּ אֶת דִּין אֵפֶר פָּרָה אֲדֻמָּה שֶׁמְּטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל מִטֻּמְאַת מֵת שֶׁהִיא הַחֲמוּרָה מִכָּל הַטֻּמְאוֹת הָאֲחֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה. וִידוּעִים דִּבְרֵי חֲזַ"ל כִּי מִצְוָה זוֹ הִיא מִצְוָה סְתוּמָה שֶׁלֹּא נִתְגַּלָּה טַעֲמָהּ אֶלָּא לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ בִּלְבַד, וְגַם שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ נִסָּה וְלֹא הִצְלִיחַ לְהַגִּיעַ לָעֹמֶק טַעֲמֵיהּ שֶׁל הַמִּצְוָה הַזּוֹ וְעַל זֶה הֵעִיד שְׁלֹמֹה עַל עַצְמוֹ: "אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי".

אֶלָּא הַכַּוָּנָה יוֹתֵר עֲמוּקָה, הַטַּעַם שֶׁל הַמִּצְוָה הוּא שֶׁאֵין לָהּ טַעַם! הַסִּבָּה לַעֲבֶרָה וּלְכִשָּׁלוֹן שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נְעוּצָה בַּשְּׁאֵלָה: "לָמָּה"?! יֵצֶר הָרַע הוּא זֶה שֶׁשּׁוֹתֵל בָּנוּ אֶת הַסְּפֵקוֹת וּמְעוֹרֵר בָּנוּ אֶת הַשְּׁאֵלוֹת הַלֹּא נְכוֹנוֹת. כָּךְ נוֹצַר בָּנוּ רָצוֹן לְהָבִין כָּל דָּבָר, גַּם דְּבָרִים שֶׁהֵם מֵעֵבֶר לַהֲבָנָתֵנוּ, וְשָׁם מַתְחִילוֹת הַצָּרוֹת. הֲרֵי גַּם אִם נִחְיֶה 1,000 שָׁנָה זֶה לֹא יַסְפִּיק שֶׁנֵּרֵד לְעָמְקָהּ וְשָׁרְשָׁהּ שֶׁל מִצְוָה אַחַת. אֲבָל הַסָּפֵק חוֹפֵר וַאֲנַחְנוּ שׁוֹאֲלִים שְׁאֵלוֹת: "לָמָּה"?

מֵעוֹלָם לֹא רָאִיתִי מִישֶׁהוּ חוֹקֵר אֶת הָרוֹפֵא לְגַבֵּי הָאִבְחוּן שֶׁלּוֹ מִי אָמַר לוֹ שֶׁהוּא צוֹדֵק וּמֵאֵיפֹה הִגִּיעַ לַמַּסְקָנוֹת שֶׁלּוֹ. לֹא חוֹקְרִים אֶת רוֹפֵא הַשִּׁנַּיִם וְלֹא אֶת הַמּוֹסַכְנִיק, וַאֲפִילוּ לֹא בּוֹדְקִים מִי הוֹפֵךְ לָנוּ אֶת הָהַמְבּוּרְגֶּר מֵאֲחוֹרָה בַּמִּסְעָדָה (וְדַוְקָא אֶת זֶה כְּדַאי לַחְקוֹר וְלִשְׁאֹל). אֲבָל כְּשֶׁהָרַב אוֹמֵר כִּי הֲלָכָה הִיא כָּךְ וְכָךְ, מִיַּד בָּאוֹת 1,000 שְׁאֵלוֹת: "לָמָּה? מִי אָמַר לְךָ"? זֶה הַסָּפֵק שֶׁמַּגִּיעַ מֵחֹטֶא הָעֵגֶל. לִפְנֵי הָעֵגֶל נֶאֱמַר: "וַיִּקַּח סֵפֶר הַבְּרִית וַיִּקְרָא בְּאָזְנֵי הָעָם וַיֹּאמְרוּ כֹּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' **נַעֲשָׂה וְנִשְׁמָע**", אַחֲרֵי הָעֵגֶל נִשְׁאֲרוּ רַק עִם שְׁאֵלוֹת.

מִצְוַת פָּרָה אֲדֻמָּה הִיא הַתִּקּוּן לְפֶגֶם הַסָּפֵק שֶׁנִּשְׁתַּל בָּהֶם. הַתְּשׁוּבָה לַשְּׁאֵלָה "לָמָּה?" הִיא "כָּכָה"! חָטָאנוּ כְּשֶׁשָּׁאַלְנוּ "לָמָּה"? "מָה הַטַּעַם"? וְהַתְּשׁוּבָה הִיא שֶׁנַּעֲשֶׂה מַשֶּׁהוּ מִבְּלִי לָדַעַת מָה הַטַּעַם וְזֶה גַּם לֹא יְעַנְיֵן אוֹתָנוּ, כִּי אָנוּ לֹא עוֹשִׂים מָה שֶׁנִּרְאֶה לָנוּ אוֹ מוּבָן לָנוּ, אָנוּ עוֹשִׂים רַק מָה שֶׁצִּוָּה אוֹתָנוּ ה'. נְקוּדָה.

הָרַעְיוֹן שֶׁל עֹמֶק הַתְּשׁוּבָה הוּא מֵעֵבֶר לַהֲבָנָתֵנוּ, מֵעֵבֶר לְמָה שֶׁהַשֵּׂכֶל הָאֱנוֹשִׁי יָכוֹל לְהַשִּׂיג. אֵיךְ יִתָּכֵן שֶׁאָדָם יַעֲשֶׂה דָּבָר נוֹרָאִי עִם הַשְׁלָכוֹת קָשׁוֹת עָלָיו וְעַל הַסְּבִיבָה, וּבְעִקְבוֹת פְּעֻלָּה אַחֶרֶת הַמַּעֲשֶׂה הָרִאשׁוֹן יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה וְהוּא יַהֲפֹךְ לְאָדָם טוֹב יוֹתֵר וּבְמַצָּב טוֹב יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁהָיָה לוּלֵא הָיָה עוֹשֶׂה אֶת אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה נוֹרָא קֹדֶם לָכֵן? אִם בֶּאֱמֶת נִתְחָרֵט עַל מַעֲשֵׂינוּ מִכָּל הַלֵּב וְנִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה

בְּחַסְדֵי ה׳ וְנִשְׁמַח שֶׁהוּא רַחוּם וּמְכַפֵּר עָוֹן, לֹא רַק שֶׁיִּמְחֲקוּ לָנוּ אֶת פִּשְׁעֵנוּ, אֶלָּא הֵם יַהַפְכוּ לִזְכֻיּוֹת וּנְקַבֵּל עֲלֵיהֶם פְּרָס, וְזוֹ הַדַּרְגָּה הַגְּבוֹהָה בְּיוֹתֵר בַּתְּשׁוּבָה - תְּשׁוּבָה מֵאַהֲבָה בָּהּ זְדוֹנוֹת נֶהֱפָכוֹת לִזְכֻיּוֹת.

גַּם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהֵבִין אֶת מַעֲלַת הַתְּשׁוּבָה לֹא יָדַע אֶת עֹמֶק הַתְּשׁוּבָה כָּלָהּ, וְזֶה לַמְרוֹת שֶׁהוּא יָדַע אֶת הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ כְּמוֹ שֶׁאַף אָדָם לֹא יֵדַע עַד בּוֹא מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ. מַחְשַׁבְתּוֹ הָיְתָה שֶׁאִם קִלְקֵל בַּפֶּה הוּא לֹא יוּכַל לְתַקֵּן וְזוֹ הָיְתָה טָעוּת כֵּיוָן שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה מִכָּל לִבּוֹ וְהִיא הִתְקַבְּלָה בַּמָּקוֹם בְּמִלֹּאָהּ.

כְּשֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָה לְהַר סִינַי לָקַחַת אֶת הַלּוּחוֹת, הַמַּלְאָכִים אָמְרוּ מִי זֶה בֶּן אָדָם זֶה שֶׁנִּכְנַס בֵּינֵינוּ, יְלוּד אִשָּׁה? זֶה יִקַּח אֶת הַתּוֹרָה מֵאִתָּנוּ? הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּקֵּשׁ שֶׁמֹּשֶׁה יַעֲנֶה לָהֶם תְּשׁוּבָה אֲבָל הוּא פַּחַד. ה׳ חִזֵּק אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יִפְּגְעוּ בּוֹ וְאָז מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עוֹנֶה לָהֶם וּמוֹכִיחַ לָהֶם כִּי הַתּוֹרָה רְאוּיָה לִבְנֵי הָאָדָם, כִּי יֵשׁ שָׁם הַרְבֵּה מִצְוֹוֹת עֲשֵׂה וְלֹא-תַּעֲשֶׂה שֶׁלַּמַּלְאָכִים אֵין שַׂיָּכוּת בָּהֶן, שֶׁכֵּן אֵין לָהֶם הוֹרִים לְכַבֵּד אוֹ קִנְאָה וְתַאֲוָה לִרְצֹחַ וְלִגְנֹב וְלַחְטֹא בַּעֲרָיוֹת, וְאִם הַתּוֹרָה מְצָוָּה לְקַיֵּם מִצְוֹוֹת אֵלּוּ וְלִפְרֹשׁ מֵעֲבֵרוֹת אֵלּוּ, הֲרֵי הִיא מִיֹּעֶדֶת לְמִי שֶׁשַּׁיָּךְ לְקַיְּמָן.

אֲבָל עַל דֶּרֶךְ הַדְּרָשׁ אֶפְשָׁר לוֹמַר כִּי כַּאֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לְמֹשֶׁה בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה לַעֲנוֹת לָהֶם תְּשׁוּבָה, מֹשֶׁה אָמַר כִּי פַּחַד מֵהֶבֶל פִּיהֶם, שֶׁכֵּן הֵם קְדוֹשִׁים, אֵין לָהֶם עֲבֵרוֹת, אֵין לָהֶם יֵצֶר רַע, הֵם מַלְאָכִים, הֵם שָׂרִים לִפְנֵי ה׳ כָּל יוֹם, מֵעוֹלָם לֹא טִנְּפוּ אֶת דִּבּוּרָם, קִלְקְלוּ בְּמַחְשְׁבוֹתֵיהֶם אוֹ פָּגְמוּ בְּעֵינֵיהֶם, לְאַף אֶחָד מֵהֶם לֹא הָיָה אַיְיפוֹן וְאִינְטֶרְנֶט פְּרוּצִים, הֵם לֹא עָקְבוּ אַחֲרֵי "הָאָח הַגָּדוֹל", הֵם צַדִּיקִים! אַתָּה מַשְׁוֶה אוֹתִי אֲלֵיהֶם? אֵיךְ אֲנִי אֲדַבֵּר? אֲנִי רַק אֶתְקָרֵב אֲלֵיהֶם וְהֵם יִשְׁרְפוּ אוֹתִי בְּהֶבֶל פִּיהֶם, מֵהַקְדֻשָּׁה שֶׁלָּהֶם! אֲנִי בָּשָׂר וְדָם.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְתַקֵּן אוֹתוֹ: אֶחֹז בְּכִסֵּא כְּבוֹדִי וַחֲזוֹר לָהֶם: "תְּשׁוּבָה"! אַתָּה כְּאָדָם יָכוֹל לְהַגִּיעַ לְדַרְגָּה יוֹתֵר גְּבוֹהָה מֵהֶם, כִּי לְךָ יֵשׁ דָּבָר שֶׁנִּקְרָא "תְּשׁוּבָה". לַמַּלְאָכִים אֵין יֵצֶר הָרַע, לְךָ יֵשׁ וּבְכָל פַּעַם שָׁאַתָּה כּוֹבֵשׁ אוֹתוֹ אַתָּה מֵעַל לַמַּלְאָךְ, וְגַם אִם בְּכָל זֹאת יֵצֶר הָרַע הִצְלִיחַ לְמִשּׁוֹךְ אוֹתְךָ מַטָּה פֹּה וְשָׁם, אִם מִיַּד תִּתְעַשֶּׁת וְתַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה, שׁוּב אַתָּה מֵעַל לַמַּלְאָכִים. לָהֶם אֵין שַׂיָּכוּת

לַחֲטָאִים וְלָכֵן אֵין לָהֶם גַּם שַׂיָּכוּת לִ"תְּשׁוּבָה", וְזוֹ הַסִּבָּה שֶׁהַתּוֹרָה צְרִיכָה לִהְיוֹת שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם.

בְּכָל בֹּקֶר אוֹמֵר כָּל יְהוּדִי: "מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ מֶלֶךְ חַי וְקַיָּם שֶׁהֶחֱזַרְתָּ בִּי נִשְׁמָתִי בְּחֶמְלָה, רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ". יֵשׁ כְּלָל שֶׁכָּל הַפּוֹגֵעַ בִּכְבוֹד אָבִיו אוֹ רַבּוֹ, אִם הָאָב אוֹ הָרַב מוֹחֲלִים כְּבוֹדָם מָחוּל, אֲבָל הַפּוֹגֵעַ בִּכְבוֹד מַלְכוּת וְהַמֶּלֶךְ מוֹחֵל, אֵין כְּבוֹדוֹ מָחוּל! מֶלֶךְ לֹא יָכוֹל לִמְחֹל עַל פְּגִיעָה בּוֹ. אִם כֵּן בְּכָל פַּעַם שֶׁאָנוּ עוֹשִׂים עֲבֵרוֹת אָנוּ פּוֹגְעִים בִּכְבוֹדוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים, וּבְכָל לַיְלָה כְּשֶׁאָנוּ יְשֵׁנִים הַנְּשָׁמָה שֶׁלָּנוּ עוֹלָה לְמַעְלָה וְנוֹתֶנֶת דִּין וְחֶשְׁבּוֹן לַה' עַל כָּל מַעֲשֵׂינוּ. אָז אִם הִתְנַהֲגְנוּ לֹא כָּרָאוּי וְנִמְצָא שֶׁפָּגַעְנוּ בַּמֶּלֶךְ, כֵּיצַד זֶה שֶׁהוּא מַחְזִיר לָנוּ אֶת נִשְׁמָתֵנוּ?

וְזֶה הַפֵּרוּשׁ: "**מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ**" - אֲנִי מוֹדֶה וּמִתְוַדֶּה שֶׁחָטָאתִי, וּלְמִי? לְ"**מֶלֶךְ חַי וְקַיָּם**". וְכֵיצַד הַמֶּלֶךְ הֵגִיב עַל הַפְּגִיעָה בִּכְבוֹדוֹ: "**שֶׁהֶחֱזַרְתָּ בִּי נִשְׁמָתִי בְּחֶמְלָה**", וְכֵיצַד עָשָׂה זֹאת, שֶׁהֲרֵי מֶלֶךְ שֶׁמּוֹחֵל עַל כְּבוֹדוֹ אֵין כְּבוֹדוֹ מָחוּל? "**רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ**", כִּי הָאֱמוּנָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּי הִיא רַבָּה. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַאֲמִין בִּי! הוּא מַאֲמִין שֶׁאֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, וְאִם אֲנִי אֶנָּצֵל אֶת הַמִּתָּנָה לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה מִשִּׁמְחָה וְאַהֲבָה מִמֵּילָא הָעֲבֵרוֹת יַהֲפְכוּ לִזְכֻיּוֹת, וְהַפְּגִיעָה בַּמֶּלֶךְ תִּמָּחֵק כְּאִלּוּ לֹא הָיְתָה מֵעוֹלָם, וּמִמֵּילָא אֵין לַמֶּלֶךְ עַל מָה לִמְחֹל כִּי אֵין שׁוּם פְּגִיעָה רְשׁוּמָה לְפָנָיו!

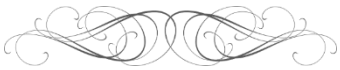
יָבוֹא יֵצֶר הָרַע לִשְׁתּוֹל בָּנוּ אֶת סְפֵקוֹתָיו כְּהֶרְגֵּלוֹ: "מִי אַתָּה חוֹשֵׁב שָׁאַתָּה? אַתָּה חוֹשֵׁב שָׁאַתָּה בֶּאֱמֶת יָכוֹל לְתַקֵּן? שֶׁלִּךְ יֵשׁ תְּשׁוּבָה"? וְאָנוּ נַעֲנֶה לוֹ: "אֶתְמוֹל בַּלַּיְלָה נִשְׁפַּטְתִּי, וְהַמֶּלֶךְ הֵעִיר אוֹתִי בַּבֹּקֶר. וְכָךְ הַמֶּלֶךְ שׁוֹפֵט אוֹתִי כָּל יוֹם מֵחָדָשׁ. אִם הוּא הֵעִיר אוֹתִי בַּבֹּקֶר, סִימָן שֶׁהַיּוֹם אֲנִי עֲדַיִן יָכוֹל לְתַקֵּן. אִם חַס וְשָׁלוֹם הָיִיתִי מַגִּיעַ לְמַצָּב שֶׁאֲנִי בֶּאֱמֶת לֹא יָכוֹל לְתַקֵּן, ה' לֹא הָיָה מַחְזִיר לִי אֶת נִשְׁמָתִי. אִם כֵּן מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים אוֹמֵר לִי שֶׁאֱמוּנָתוֹ בִּי רַבָּה, שֶׁאֲנִי עֲדַיִן יָכוֹל לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וְשֶׁהוּא רוֹצֶה בָּהּ. אָז אִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַאֲמִין בִּי, מִי אַתָּה שֶׁתֹּאמַר לִי שֶׁאֲנִי לֹא יָכוֹל לְתַקֵּן"?!

אֶת הַשְּׁאֵלוֹת וְהַסְּפֵקוֹת שֶׁל יֵצֶר הָרַע אֲנִי אַשְׁאִיר לוֹ וְלָעֻגֶל שֶׁלּוֹ, אֲנִי אַחְזִיק בְּמִצְוַת פָּרָה אֲדֻמָּה, לֹא לִשְׁאוֹל "לָמָּה", אֶלָּא "אֵיךְ": אֵיךְ אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת נַחַת

רוּחַ לְיוֹצְרִי? אִם אַחֲרֵי כָּל מָה שֶׁעָשִׂיתִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲדַיִן מַאֲמִין בִּי וְרוֹצֶה בִּי וְלָכֵן הוּא מֵעִיר אוֹתִי לְעוֹד יוֹם שֶׁל חַיִּים, אֲנִי אֶתְפֹּס אֶת הַהִזְדַּמְּנוּת לִדְבֹּק בּוֹ וְלִזְכּוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבַבָּא.

בלק

אָמְרוּ חֲזַ״ל כִּי 3 מִלָּכִים וְ-4 הֶדְיוֹטוֹת אֵין לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהִרְשִׁיעוּ וְלֹא עָשׂוּ תְּשׁוּבָה, וְרִשְׁעוּתָם הָיְתָה כֹּה גְּדוֹלָה שֶׁאֵין לָהּ תַּקָּנָה בָּעוֹלָם הַבָּא לְלֹא תְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם הַזֶּה. הַמְּלָכִים הֵם יָרָבְעָם בֶּן נְבָט וְאַחְאָב בֶּן עָמְרִי מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל, וּמְנַשֶּׁה בֶּן חִזְקִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה. 4 הַהֶדְיוֹטוֹת שֶׁאֵין לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא הֵם גֵּיחֲזִי, דּוֹאֵג, אֲחִיתֹפֶל, וּבִלְעָם!

3 הַמְּלָכִים וּ-3 הַהֶדְיוֹטוֹת הָאֲחֵרִים כֻּלָּם יְהוּדִים, בִּלְעָם לְעֻמַּת זֹאת הָיָה גּוֹי רָשָׁע וְטָמֵא, עָסַק בְּכִשּׁוּף וְטֻמְאָה, שִׁטּוּף זִמָּה וְתַאֲב בֶּצַע, מְקַלֵּל אֲנָשִׁים וּמֵטִיל עַיִן הָרַע, וְהוּא זֶה שֶׁיָּעַץ לְפַרְעֹה לְשַׁעְבֵּד אֶת הַיְהוּדִים בְּמִצְרַיִם לְעַבְדוּת וּלְשַׁבֵּר אֶת רוּחָם וְגוּפָם! הוּא נִטְמָא לָאָתוֹן שֶׁלּוֹ כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהִתְחַבֵּר אֶל כֹּחוֹת הַטֻּמְאָה וְלַעֲשׂוֹת רַע לַאֲנָשִׁים, וְאַף הִצִּיעַ לַגּוֹיִם לְהַפְקִיר אֶת הַבָּנוֹת שֶׁלָּהֶם לִזְנוּת כְּדֵי לְהַכְשִׁיל אֶת יִשְׂרָאֵל וְלִגְרֹם לַחָרוֹן אַף שֶׁיָּבִיא לְמוֹתָם!

וְנִשְׁאֶלֶת שְׁאֵלָה, מָה הַחִדּוּשׁ שֶׁאֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא? מַדּוּעַ נַחְשׁוֹב שֶׁאוּלַי הָיָה לוֹ סִכּוּי כָּזֶה? גּוֹי רָשָׁע וְטָמֵא שֶׁלֹּא עָשָׂה טוֹב מִיָּמָיו! וְכִי הוּא הַיָּחִיד? מָה עִם נְבוּכַדְנֶאצַּר טִיטוּס אַנְטִיּוֹכוּס הִיטְלֶר סָדָאם חוּסֵיין וְיָאסֶר עָרָפַאת, יִמַּח שְׁמָם וְזִכְרָם? לְמִישֶׁהוּ יֵשׁ סָפֵק קַל שֶׁכָּל אֵלֶּה נִשְׁרָפִים בַּגֵּיהִנֹּם?

אֶלָּא שֶׁלַּמְרוֹת רִשְׁעוּתוֹ וְטֻמְאָתוֹ שֶׁל בִּלְעָם, הוּא לֹא הָיָה אָדָם פָּשׁוּט כְּלָל. הָיָה זֶה אָדָם שֶׁה׳ הִתְגַּלָּה אֵלָיו, וְהָפַךְ אוֹתוֹ לְנָבִיא גָּדוֹל בַּגּוֹיִם כְּמוֹ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּיִשְׂרָאֵל! לְאֹרֶךְ כָּל פָּרָשַׁת ״בָּלָק״ רוֹאִים כֵּיצַד בִּלְעָם מַכְרִיז שׁוּב וְשׁוּב בִּפְנֵי בָּלָק כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא – הוּא הַמַּחְלִיט הַיְחִידִי בָּעוֹלָם מָה יִקְרֶה וְאֵין לַעֲשׂוֹת דָּבָר

נֶגֶד רְצוֹנוֹ, וַאֲפִילוּ הַדִּבּוּר שֶׁבְּפִיו אֵינוֹ בִּשְׁלִיטָתוֹ שֶׁלּוֹ אֶלָּא שֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם! הוּא מַבִּיט בְּעַם יִשְׂרָאֵל הַקָּדוֹשׁ וּבַשְּׁכִינָה הַשּׁוֹרָה עָלָיו, וּמְבַקֵּשׁ עַל עַצְמוֹ: "תָּמוֹת נַפְשִׁי מוֹת יְשָׁרִים וּתְהִי אַחֲרִיתִי כָּמוֹהוּ", בִּלְעָם רָאָה וְהִשְׁתּוֹקֵק: אֲנִי רוֹצֶה לָמוּת כְּמוֹ יְהוּדִי, אֲנִי רוֹצֶה עוֹלָם הַבָּא שֶׁל יְהוּדִי!

עִם הַצְּהָרוֹת כָּאֵלֶּה שֶׁל אֱמוּנָה בְּכֹחוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ וְשֶׁהוּא מְנַהֵל הָעוֹלָם וְאֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ, הָיִינוּ חוֹשְׁבִים שֶׁגַּם עִם הָעֲבֵרוֹת שֶׁעָשָׂה, אוּלַי כֵּן יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, אוּלַי גֵּיהִנֹּם אוֹ גִּלְגּוּל אֲבָל בַּסּוֹף עוֹלָם הַבָּא. מָה הוּא שׁוֹנֶה מֵהָרְבֵּה יְהוּדִים טוֹבִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֱמוּנָה אֲבָל גַּם יֵצֶר רַע שֶׁהֵם מִתְפַּתִּים לִפּוֹל אַחֲרָיו בְּסִכְלוּתָם וּלְקַלְקֵל? אָמְנָם יֵשׁ עֲבֵרוֹת שֶׁאֵין לָהֶם תִּקּוּן לְלֹא תְּשׁוּבָה, אֲבָל יֵשׁ כָּאֵלֶּה שֶׁגֵּיהִנֹּם וְגִלְגּוּל כֵּן מְתַקְּנִים, מַדּוּעַ בִּלְעָם לֹא יְמָנֶה עִם הַקִּבּוּצָה הַשְּׁנִיָּה?

אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ הֶבְדֵּל גָּדוֹל בֵּין יִשְׂרָאֵל לָאֻמּוֹת הָעוֹלָם. יִשְׂרָאֵל בְּמַהוּתוֹ הַפְּנִימִית הוּא קָדוֹשׁ, הוּא רוֹצֶה לִדְבֹּק בַּה' וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ, אַךְ יֵשׁ יֵצֶר רַע שֶׁמַּפְרִיעַ וְעִמּוֹ הוּא נִלְחָם. לָכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצָרֵף אֵצֶל יְהוּדִי מַחֲשָׁבָה טוֹבָה לְמַעֲשֶׂה וְגַם אִם לֹא עָשָׂה אֶת הַמַּעֲשֶׂה מְקַבֵּל שָׂכָר עַל הַמַּחֲשָׁבָה, כִּי זוֹ מַהוּתוֹ הָאֱמִתִּית, אֲבָל כְּשֶׁחוֹשֵׁב עַל עֲבֵרָה וְלֹא עוֹשֶׂה אוֹתָהּ הוּא לֹא נֶעֱנָשׁ עַל הַמַּחֲשָׁבָה, כִּי הַמַּחֲשָׁבָה הִיא מִצַּד הַיֵּצֶר.

וְאִלּוּ אֵצֶל אֻמּוֹת הָעוֹלָם הַמַּצָּב הוּא הָפוּךְ לַחֲלוּטִין. הֵם טְמֵאִים בִּפְנִימִיּוּתָם, שֶׁכֵּן אַחַר חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כָּל בְּנֵי אָדָם זָהֲמוּ בִּפְנִימִיּוּתָם, שֶׁנֶּאֱמַר: "כִּי יֵצֶר לֵב הָאָדָם רַע מִנְּעָרָיו", אֲבָל בְּמַעֲמַד הַר סִינַי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נָקוּ מִזֻּהֲמָה פְּנִימִית זוֹ, וְהַטֻּמְאָה שֶׁלָּהֶם נִקְרֵאת "קְלִפָּה", כְּלוֹמַר טֻמְאָה חִיצוֹנִית שֶׁנִּדְבָּקֶת בָּהֶם וּמַקִּיפָה אוֹתָם. לְעֻמָּתָם הַגּוֹי נוֹתַר טָמֵא מִבִּפְנִים, וְאִם חָשַׁב לַעֲשׂוֹת טוֹב וְלֹא עָשָׂה לֹא מְקַבֵּל שָׂכָר, זוֹ לֹא מַחֲשָׁבָה שֶׁלּוֹ זוֹ לֹא הַמַּהוּת שֶׁלּוֹ! וּלְהֵפֶךְ, חָשַׁב לַעֲשׂוֹת עֲבֵרָה וְלֹא עָבַר נֶעֱנָשׁ עַל מַחֲשַׁבְתּוֹ, כִּי זֶה בָּאֱמֶת בָּא מִמֶּנּוּ!

פַּעַם אַחַת הִגִּיעַ יְהוּדִי נִצּוֹל שׁוֹאָה לְמָרָן הַגָּאוֹן הָרַב אֶלְיָשִׁיב זַצַ"ל לִשְׁאוֹל שְׁאֵלָה קָשָׁה. בִּזְמַן הַמִּלְחָמָה הָאֲרוּרָה הוּא נִצָּל עַל יְדֵי כֹּמֶר שְׁוֵיצָרִי שֶׁרָאָה אֶת צְבִעוּתָהּ וְאַכְזָרִיוּתָהּ שֶׁל הַכְּנֵסִיָּה, וְסִכֵּן חַיָּיו לְהַחְבִּיא יְהוּדִים בְּבֵיתוֹ לְאוֹרֵךְ הַמִּלְחָמָה, וְאוֹתוֹ יְהוּדִי הָיָה אֶחָד מֵהֶם. אַחֲרֵי שֶׁנִּגְמְרָה הַמִּלְחָמָה, אוֹתוֹ יְהוּדִי זָכָה

לַעֲלוֹת לְאֶרֶץ הַקֹּדֶשׁ וּלְהָקִים בַּיִת נֶאֱמָן בְּיִשְׂרָאֵל, וּלְאֹרֶךְ כָּל הַשָּׁנִים הַנַּ״ל שָׁמַר עַל קֶשֶׁר עִם אוֹתוֹ כֹּמֶר חָסִיד אֱמוּת עוֹלָם.

וְהִנֵּה הִגִּיעַ אֵלָיו מִכְתַּב מֵאוֹתוֹ כֹּמֶר שֶׁבִּשֵּׁר לוֹ כִּי הוּא עוֹמֵד לְהִפָּטֵר מִן הָעוֹלָם בְּשֵׂל מַחֲלָה, וּמֵאַחַר שֶׁנִּקְשְׁרָה נַפְשׁוֹ בָּעָם הַיְּהוּדִי וּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שָׁלַח מִכְתַּב לַכְּנֵסִיָּה בּוֹ הוּא מוֹדִיעַ כִּי אֵין בְּכַוָּנָתוֹ לְהִקָּבֵר בְּבֵית הָעָלְמִין שֶׁלָּהֶם, וְהוּא מְבַקֵּשׁ לְהִטָּמֵן בְּקֶבֶר יִשְׂרָאֵל! אוֹתוֹ יְהוּדִי בִּקֵּשׁ לִשְׁאוֹל אֶת הָרַב הַאִם אֶפְשָׁר לִמְצוֹא אֵיזוֹ דֶּרֶךְ לְאַפְשֵׁר אֶת הַדָּבָר מִבְּחִינָה הִלְכָתִית שֶׁהַכֹּמֶר יִקָּבֵר בְּקֶבֶר יִשְׂרָאֵל?

הָרַב אֶלְיָשִׁיב עָנָה כִּי אוֹתוֹ כֹּמֶר נוֹצְרִי הוּא חָסִיד אֱמוּת עוֹלָם וְיֵשׁ לוֹ גַּן עֵדֶן שֶׁל גּוֹיִם (יֵשׁ כָּזֶה דָּבָר, רַק שֶׁאֵין שָׁם הַרְבֵּה אֲנָשִׁים), וּמַגִּיעַ לוֹ הַרְבֵּה הַכָּרַת הַטּוֹב בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבַבָּא, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא גּוֹרֵעַ שָׂכָר אַף בְּרִיָּה, יְהוּדִי אוֹ גּוֹי, אֲבָל לְהִקָּבֵר בְּקֶבֶר יִשְׂרָאֵל זֶה הוּא לֹא יָכוֹל! לְעוֹלָם!

אוֹתוֹ יְהוּדִי קִבֵּל אֶת הַתְּשׁוּבָה וְיָצָא בַּחֲשָׁשׁ לְבַשֵּׂר לִידִידוֹ מַצִּיל נַפְשׁוֹ עַל הַהַחְלָטָה. הַכֹּמֶר לְשֶׁעָבַר דַּוְקָא קִבֵּל הַדְּבָרִים בַּהֲבָנָה רַבָּה וְאָמַר כִּי הַעֲרָכָתוֹ לַדָּת הַיְּהוּדִית רַק הוֹלֶכֶת וּגְדֵלָה כְּשֶׁהוּא רוֹאֶה שֶׁלֹּא עוֹשִׂים הַנָּחוֹת וּמַשּׂוֹא פָּנִים בַּהֲלָכָה, בְּעוֹד שֶׁבַּכְּנֵסִיָּה הָיוּ מוּכָנִים אֲפִילוּ לְשַׁנּוֹת אֶת הַתּוֹרָה בִּשְׁבִיל כַּמָּה דּוֹלָרִים, וְאָז הוּא הִצִּיעַ הַצָּעָה אַחֶרֶת, שֶׁהוּא יְצַוֶּה שֶׁיִּשְׂרְפוּ אֶת גּוּפוֹ וְאֶת הָאֵפֶר יְפַזְּרוּ בְּבֵית עָלְמִין שֶׁל יְהוּדִים, שֶׁיִּהְיֶה אֵפֶר לְרַגְלֵי צַדִּיקִים.

נִגַּשׁ הַיְּהוּדִי אֶל הָרַב עִם הָעִצָּה הַחֲדָשָׁה, אֲבָל הַתְּשׁוּבָה הָיְתָה זֶהָה, לֹא רַק שֶׁאוֹתוֹ גּוֹי לֹא יָכוֹל לָבֹא בְּקֶבֶר יִשְׂרָאֵל, הוּא אַף לֹא יָכוֹל לִהְיוֹת שָׁם כְּאֵפֶר מְפָזָּר לְרַגְלֵי יִשְׂרָאֵל, אִי אֶפְשָׁר לִחְיוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּגוֹי וּלְקַבֵּל עוֹלָם הַבָּא שֶׁל יְהוּדִי! מִי שֶׁרוֹצֶה מְנוּחָה אַחֲרוֹנָה וְעוֹלָם הַבָּא שֶׁל יְהוּדִי, צָרִיךְ לִהְיוֹת כָּזֶה גַּם בְּחַיָּיו בָּעוֹלָם הַזֶּה!

בִּמְצִיאוּת הַמְצַעֶרֶת שֶׁל יָמֵינוּ יֵשׁ יוֹתֵר מִדַּי יְהוּדִים שֶׁלֹּא יוֹדְעִים לְהַעֲרִיךְ מָה זֶה עוֹלָם הַזֶּה שֶׁל יְהוּדִי, שֶׁלֹּא לְדַבֵּר עַל עוֹלָם הַבָּא שֶׁלּוֹ. הַגּוֹיִם מְבִינִים לְפָחוֹת

בָּעוֹלָם הַבָּא שֶׁל יְהוּדִי, וְאִלּוּ הַיְּהוּדִי לֹא מֵבִין אֲפִילוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁלּוֹ. מוֹכְרִים אֶת שְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת עֲבוּר נָזִיד עֲדָשִׁים וַאֲפִילוּ לֹא נֶהֱנִים מֵהַטַּעַם.

אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְהָבִין וּלְהַפְנִים אֵיזוֹ זְכוּת זוֹ לְהִוָּלֵד יְהוּדִי, שֶׁה' בָּחַר בִּי לִהְיוֹת יְהוּדִי עִם עוֹלָם הַזֶּה וְהַבָּא וְלֹא גּוֹי שֶׁאֵין לוֹ אֶת שְׁנֵיהֶם. גַּם בְּלָעָם שֶׁהָיָה גּוֹי טָמֵא וְרָצָה לְהוֹצִיא אוֹתָנוּ מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, גַּם הוּא הֵבִין מָה זֶה לִהְיוֹת יְהוּדִי, אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁלֹּא רָצָה לְוַתֵּר עַל תַּאֲוֹתָיו הוּא בִּקֵּשׁ לְהַמְשִׁיךְ לִחְיוֹת כְּגוֹי וְרַק לָמוּת כִּיהוּדִי, וְזֶה כַּמּוּבָן אִי אֶפְשָׁר.

וְהִנֵּה בַּדּוֹר שֶׁלָּנוּ אָנוּ רוֹאִים הַרְבֵּה יְהוּדִים שֶׁלֹּא נוֹתְנִים לְבָם לְסִתְיָרָה זוֹ. הֲרֵי כָּל יְהוּדִי שֶׁנִּשְׁאַל אוֹתוֹ אִם הוּא מַאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ, הוּא יֵעָלֵב מֵעֶצֶם הַשְּׁאֵלָה, כַּמּוּבָן שֶׁהוּא מַאֲמִין! אֲבָל כְּשֶׁנְּבָרֵר מָה מִן הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת הוּא מְקַיֵּם, נְגַלֶּה הַרְבֵּה פְּעָמִים שֶׁאוֹתוֹ "מַאֲמִין" לֹא שׁוֹמֵר שַׁבָּת אוֹ כַּשְׁרוּת, טָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה אוֹ אֲפִילוּ אֶת לְשׁוֹנוֹ, שֶׁלֹּא נְדַבֵּר שֶׁאֵינוֹ קוֹבֵעַ עִתִּים לְתוֹרָה, וְעַל זוֹ הַדֶּרֶךְ.

וְאָנוּ עוֹמְדִים מְבֻלְבָּלִים וְשׁוֹאֲלִים, אֵיךְ אוֹתָם אֲנָשִׁים מַצְהִירִים בְּלֵב שָׁלֵם עַל אֱמוּנָתָם בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בְּמֹשֶׁה אֱמֶת וְתוֹרָתוֹ אֱמֶת, אֲבָל זֶה לֹא בָּא לִידֵי בִּטּוּי בְּחַיֵּיהֶם מֵעֵבֶר לְהַצְהָרוֹת בִּלְבַד? מֵילָא אִם אָדָם יֹאמַר לָנוּ שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁצָּרִיךְ לְקַיֵּם כָּל הַכָּתוּב בַּתּוֹרָה, רַק שֶׁיִּצְרוֹ גּוֹבֵר עָלָיו, שֶׁזֶּה לֹא בְּסֵדֶר לְעַשֵּׁן בְּשַׁבָּת אֲבָל זֶה קָשֶׁה לוֹ, אָז הַצְהָרָתוֹ שֶׁהוּא מַאֲמִין מוּבֶנֶת, הוּא יוֹדֵעַ שֶׁמַּה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לֹא בְּסֵדֶר, רַק שֶׁיֵּשׁ לוֹ תֵּרוּצִים לְשַׁכְנֵעַ עַצְמוֹ מַדּוּעַ הוּא לֹא מְקַיֵּם אֶת הַדְּבָרִים שֶׁהוּא מְקַבֵּל שֶׁהֵם הָאֱמֶת. אֲבָל אִם הוּא מַצְהִיר בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא מַאֲמִין בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּבְתוֹרַת הָאֱמֶת, אֲבָל הוּא לֹא רוֹאֶה שׁוּם סְתִירָה בְּכָךְ שֶׁהוּא מְעַשֵּׁן בְּשַׁבָּת אוֹ אוֹכֵל טְרֵפוֹת וּנְבֵלוֹת, זֶה כְּבָר לֹא מוּבָן, אֵיךְ הַסְּתִירָה לֹא מַפְרִיעָה לוֹ?

אוֹתָהּ שְׁאֵלָה נִשְׁאֶלֶת עַל בִּלְעָם הָרָשָׁע, הֲרֵי הוּא מַצְהִיר כִּי הוּא מַאֲמִין בְּבוֹרֵא עוֹלָם וְאֵין עוֹד מִלְּבַדּוֹ וְרַק הוּא קוֹבֵעַ מָה יִהְיֶה, וְכֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵם בָּבַת עֵינוֹ וְכֻלָּם רוֹאִים אֵיךְ ה' יִתְבָּרַךְ מָגֵן עֲלֵיהֶם בְּצוּרָה פְּלִאִית וְאֵי אֶפְשָׁר לִפְגֹּעַ בָּהֶם נָגַד רְצוֹן ה', וּבְכָל זֹאת הוּא רָץ לְקַלְקְלָם וְלֹא שָׂם לִבּוֹ לְשׁוּם סִימָן בַּדֶּרֶךְ כּוֹלֵל אָתוֹן מְדַבֶּרֶת וּמַלְאַךְ עִם חֶרֶב שְׁלוּפָה! מַבִּיעַ חֶרָטָה בְּפָנֵי הַמַּלְאָךְ וּמִיַּד מַמְשִׁיךְ

בְּדַרְכּוֹ לְקַלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל! וְאַחֲרֵי שֶׁהוּא נִכְשָׁל וְה׳ הָפַךְ קִלְלוֹתָיו לִבְרָכוֹת הוּא מְנַסֶּה פַּעַם שְׁנִיָּה וּשְׁלִישִׁית, וְכִשֶּׁנִּכְשָׁל בְּכָלָן מְיַעֵץ לְבָלָק לְהַפְקִיר אֶת בְּנוֹת הַגּוֹיִם כְּדֵי לְהַכְשִׁיל אֶת יִשְׂרָאֵל בַּעֲרָיוֹת וּבַעֲבוֹדָה זָרָה, וְזֶה אַחֲרֵי שֶׁהִתְנַבֵּא כִּי בְּאַחֲרִית הַיָּמִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְנַצְּחוּ אֶת כָּל אֻמּוֹת הָעוֹלָם וְיַעֲנִישׁוּ אוֹתָם עַל מַעֲשֵׂיהֶם. כֵּיצַד יְהוּדִי יָכוֹל לְהַצְהִיר: "אֲנִי מַאֲמִין בַּה׳ יִתְבָּרַךְ" וּלְחַלֵּל שַׁבָּת וְלֹא לְהַרְגִּישׁ בְּשׁוּם סְתִירָה?

פָּרָשׁוֹת הַתּוֹרָה מְחֻלָּקוֹת כָּל אַחַת לְכַמָּה פָּרְשִׁיּוֹת, לְפִי הַנּוֹשְׂאִים הַשּׁוֹנִים שֶׁבָּהֶן, כָּל נוֹשֵׂא חָדָשׁ הוּא בְּפָרְשִׁיָּה נִפְרֶדֶת. אֲבָל פָּרָשַׁת "בָּלָק" הִיא פָּרָשָׁה אַחַת אֲרֻכָּה לְלֹא הַפְסָקוֹת. אֵין עֲצִירוֹת בַּדֶּרֶךְ. כָּאן רָמְזוּ מַדּוּעַ בִּלְעָם לֹא רָאָה אֶת הִסְתִּירָה בְּמַעֲשָׂיו, וְכֵיצַד יְהוּדִי יָכוֹל לִחְיוֹת בַּסְּתִירָה בֵּין אֱמוּנָתוֹ לְמַעֲשָׂיו וְלֹא לְרְאוֹת - כִּי אֵין לוֹ מַעֲצוֹרִים. אֵין לוֹ תַּחֲנוֹת בָּהֶן הוּא עוֹצֵר וּמִתְבּוֹנֵן עַל מַעֲשָׂיו בְּשִׁקּוּל הַדַּעַת.

בַּפַּעַם הַשְּׁלִישִׁית וְהָאַחֲרוֹנָה שֶׁבֵּרַךְ בִּלְעָם אֶת יִשְׂרָאֵל, שִׁבֵּחַ וְאָמַר: "מַה טֹּבוּ אׇהָלֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכְּנֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל". בִּלְעָם רָאָה שֶׁפִּתְחֵי אָהֳלֵיהֶם אֵינָם מְכֻוָּנִים זֶה כְּנֶגֶד זֶה, אֵין פִּתְחוֹ שֶׁל אֶחָד מוּל פֶּתַח חֲבֵרוֹ. מָה הוּא הִתְלַהֵב מַכָּךְ?

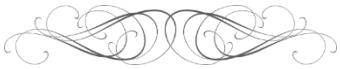
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל סוֹבְבוּ אֶת הָאׇהֶל שֶׁהֵם לֹא יָצִיצוּ לַשְּׁכֵנִים אֲפִילוּ בְּשׁוֹגֵג וַאֲפִילוּ בְּאֹנֶס. מָה שֶׁיֵּשׁ לַשָּׁכֵן שֶׁלִּי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ לַבְּרִיאוּת, אֲנִי לֹא רוֹצֶה שֶׁיֵּצֵר הָרַע יִגְרֹם לִי לְקַנֵּא בּוֹ אוֹ לָשִׂים בּוֹ אֶת עֵינִי חָלִילָה, שֶׁיִּשָּׁאֵר שְׁכֵנִי סָמוּי כְּדֵי שֶׁתִּתְקַיֵּם בּוֹ הַבְּרָכָה, שֶׁיִּהְיֶה לוֹ טוֹב! כִּי אִם אֲנִי אֶתְעַסֵּק בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁל הֶחָבֵר שֶׁלִּי אֲנִי אַאֲבֵד אֶת הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁלִּי!

כָּתוּב בַּגְּמָרָא שֶׁפָּקְעָה עֵינוֹ שֶׁל בִּלְעָם, שֶׁבִּשֶּׁל צְנִיעוּתָם וְטָהֳרַת מַחֲשַׁבְתָּם לֹא יָכוֹל הָיָה לְהַטִּיל בָּהֶם עַיִן הָרַע וְעֵינוֹ שֶׁלּוֹ נִפְקְעָה מִמְּקוֹמָהּ! בִּגְלַל שֶׁבִּקְּשׁוּ לְהִשָּׁאֵר סְמוּיִים מִן הָעַיִן וְלֹא חִטְּטוּ אֶחָד לַשֵּׁנִי, עַיִן הָרַע לֹא יְכוֹלָה הָיְתָה לִשְׁלוֹט בָּהֶם! מִי שֶׁלֹּא מִתְבַּלֵּט וְדוֹחֵף אַפּוֹ לִמְקוֹמוֹת שֶׁלֹּא שַׁיָּכִים לוֹ, לֹא מְעוֹרֵר עָלָיו קִטְרוּגִים וְעַיִן הָרַע לֹא שׁוֹלֶטֶת בּוֹ!

עָלֵינוּ לְהַזָּהֵר מִטָּעוּתוֹ שֶׁל בִּלְעָם שֶׁלֹּא עָצַר לַחֲשֹׁב וּלְהָבִין כִּי לֹא נִתַּן לִחְיוֹת כְּגוֹי וְלָמוּת כִּיהוּדִי. מִי שֶׁהוּא גּוֹי וַאֲפִילוּ חָסִיד אֻמּוֹת עוֹלָם, לֹא יָכוֹל לִהְיוֹת אֲפִילוּ אֵפֶר מְפֻזָּר בְּבֵית עָלְמִין יְהוּדִי, כָּל שֶׁכֵּן לְקַבֵּל חֵלֶק בָּעוֹלָם הַבָּא שֶׁל יְהוּדִים. לִהְיוֹת יְהוּדִי זוֹ זְכוּת!

כַּאֲשֶׁר נַעְצוֹר מִמֵּרוֹץ הַחַיִּים הַמָּהִיר לְתַחֲנוֹת שֶׁל חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ וְהִתְבּוֹנְנוּת, וְלֹא נִדְהַר לְלֹא הַפְסָקָה אֶל הָאֲבַדּוֹן כְּמוֹ בִּלְעָם, נִזְכֶּה לִרְאוֹת כַּמָּה אָנוּ בֶּאֱמֶת שָׁוִים וְנִשְׁאַף לַעֲלוֹת עוֹד וְעוֹד לְמַעְלָה, וְלֹא רַק שֶׁנִּזְכֶּה לְחֻלְקֵנוּ בָּעוֹלָם הַבָּא, אֶלָּא נַתְחִיל לִחְיוֹת בֶּאֱמֶת בָּעוֹלָם הַזֶּה.

פינחס

בְּפָרָשַׁת "פִּנְחָס" כַּאֲשֶׁר מוֹנִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מוֹפִיעַ פָּסוּק שֶׁלִּכְאוֹרָה נִרְאָה לֹא שַׁיָּךְ: "וּבְנֵי קֹרַח לֹא מֵתוּ", הַמְצַיֵּן אֵרוּעַ שֶׁחָל 39 שָׁנָה לִפְנֵי כֵּן, כַּאֲשֶׁר הָאֲדָמָה פָּצְתָה אֶת פִּיהָ לִבְלֹעַ אֶת קֹרַח וַעֲדָתוֹ וְרַק כָּעֵת מְגַלִּים כִּי בָּנָיו שֶׁחָלְקוּ עַל מֹשֶׁה נוֹתְרוּ בַּחַיִּים. וְזֶה כָּתוּב כָּאן כְּדֵי לְחַבֵּר אֶת הַשָּׁכָר הַנִּצְחִי שֶׁקִּבֵּל פִּינְחָס כָּאן עַל קִנְאָתוֹ לַה', לַשָּׁכָר הַנִּצְחִי שֶׁקִּבְּלוּ בְּנֵי קֹרַח.

מִבֵּין בְּנֵי קֹרַח אֵלּוּ יָצָא שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא, וְהֵם כָּתְבוּ מִזְמוֹרִים שֶׁנִּכְנְסוּ לְסֵפֶר תְּהִלִּים. כָּל תְּפִילַת מִנְחָה אָנוּ מַתְחִילִים עִם הַמִּזְמוֹר "לַמְנַצֵּחַ עַל הַגִּתִּית לִבְנֵי קֹרַח מִזְמוֹר", זֶהוּ אֶחָד הַמִּזְמוֹרִים שֶׁבְּנֵי קֹרַח אָמְרוּ וְדָוִד הַמֶּלֶךְ הִכְנִיס אוֹתָם לִתְהִלִּים! קְדוֹשֵׁי עֶלְיוֹן! אֵיךְ זֶה יָכוֹל לִהְיוֹת?

חֲזַ"ל מְסַפְּרִים עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁמָּחַל עַל כְּבוֹדוֹ לְצֹרֶךְ הַשָּׁלוֹם. הוּא הֵבִין שֶׁמַּחְלֹקֶת זֶה אֵשׁ, וְאִם לֹא עוֹצְרִים אוֹתָהּ הִיא מִתְפַּשֶּׁטֶת וְשׁוֹרֶפֶת הַכֹּל! מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָלַךְ לְאוֹתָם אֵלֶּה שֶׁחוֹלְקִים עָלָיו, וּכְשֶׁהוּא מִתְקָרֵב לַמַּחֲנֶה, הֵם לֹא עוֹמְדִים לְפָנָיו! גְּדוֹל הַדּוֹר! הוּא נָשִׂיא וּמֶלֶךְ, וְהָרַב שֶׁלָּהֶם, וְלֹא עוֹמְדִים לְפָנָיו! מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הִגִּיעַ כְּמַעַט עַד אֲלֵיהֶם, וְאַף אֶחָד לֹא עוֹמֵד.

יוֹשְׁבִים בְּנֵי קֹרַח לְיַד אֲבִיהֶם וְשׁוֹאֲלִים אֶת עַצְמָם מָה לַעֲשׂוֹת? הִתְלַבְּטוּת קָשָׁה עוֹבֶרֶת בְּרֹאשָׁם, "אִם נַעֲמֹד זֶה נֶגֶד רָצוֹן הָאַבָּא, חוֹלְקִים עַל אָבִינוּ, וְעוֹד בְּפַרְהֶסְיָה! זֶה חִלּוּל הַשֵּׁם! נַעֲבֹר עַל 'כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ'! אִם לֹא נַעֲמֹד, זֶה פְּגִיעָה בִּכְבוֹד הָרַב, כְּבוֹד הָרַב מוּל כְּבוֹד הָאָב! בְּמַה נִבְחָר"? הֵם לֹא עָמְדוּ! וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ מִתְקָרֵב וְהֵם לֹא עוֹמְדִים, מִתְלַבְּטִים.

כְּשֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ מַגִּיעַ מַמָּשׁ אֶל הַמָּקוֹם בּוֹ הֵם יָשְׁבוּ, הֵם עוֹמְדִים לְאַט לְאַט, בְּפַחַד, רַק קִדָּה קְצָרָה וּמִיַּד מְמַהֲרִים לָשֶׁבֶת. אַף אֶחָד לֹא שָׂם לֵב בִּכְלָל! זֶה כָּל מָה שֶׁהֵם עָשׂוּ! הֵם לֹא פָּרְשׂוּ מֵהַמַּחֲלֹקֶת, לֹא חָלְקוּ עַל אַבָּא, כְּשֶׁאֲבִיהֶם בָּא לַמַּחֲנֶה עִם כֻּלָּם לַחְלֹק עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, הֵם בָּאוּ אִתּוֹ! כָּל מָה שֶׁעָשׂוּ הָיָה רַק הַקִּימָה הַקְּטַנָּה הַזֹּאת.

מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בִּקֵּשׁ: "אִם כְּמוֹת כָּל הָאָדָם יְמֻתוּן אֵלֶּה וּפְקֻדַּת כָּל הָאָדָם יִפָּקֵד עֲלֵיהֶם לֹא ה' שְׁלָחָנִי, וְאִם בְּרִיאָה יִבְרָא ה' וּפָצְתָה הָאֲדָמָה אֶת פִּיהָ וּבָלְעָה אֹתָם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם וְיָרְדוּ חַיִּים שְׁאֹלָה וִידַעְתֶּם כִּי נִאֲצוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֶת ה'", כְּלוֹמַר, הוּא מְבַקֵּשׁ מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיַּכֶּה אוֹתָם בְּמִיתָה מְיֻחֶדֶת שֶׁיִּרְאוּ כֻּלָּם כִּי הִיא מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁלֹּא יֵחָשֵׁב שַׁקְרָן בְּעֵינֵי הָעָם!

כָּתוּב שֶׁהָאֲדָמָה פָּתְחָה אֶת פִּיהָ. זוֹ לֹא אֵיזוֹ רְעִידַת אֲדָמָה, אֶלָּא בְּאַלְפִּית שְׁנִיָּה נִפְעֲרָה הַקַּרְקַע תַּחְתֵּיהֶם לִשְׁנֵי הַצְּדָדִים, רֶגַע אֶחָד הֵם בָּאֲוִיר, וְאָז נוֹפְלִים לְמָטָּה! אֵין הִזְדַּמְּנוּת עֲבוּרָם לְהִרְהוּר תְּשׁוּבָה! אֵין אַף שְׁנִיָּה אַחַת, רֶגַע אֶחָד הֵם עוֹמְדִים עַל הַקַּרְקַע, וּשְׁנִיָּה אַחֲרֵי נוֹפְלִים לְתוֹךְ הַגֵּיהִנֹּם! אֵין לָהֶם זְמַן לְהִרְהוּר, לַחֲרָטָה, אֵין לָהֶם זְמַן לִכְלוּם!

אֲבָל בְּנֵי קֹרַח, כֵּיוָן שֶׁהֵם עָשׂוּ אֶת הַקִּימָה הַהִיא לִפְנֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, הָיְתָה לָהֶם זְכוּת, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה לְהַצִּילָם. אָז הוּא נָתַן לָהֶם הִזְדַּמְּנוּת! לְכֻלָּם הָאֲדָמָה פָּתְחָה אֶת פִּיהָ, אֵצֶל בְּנֵי קֹרַח הָאֲדָמָה נָטְתָה בַּאֲלַכְסוֹן, מֵעֵין מִדְרוֹן, הֵם הִתְגַּלְגְּלוּ שְׁנִיָּה שְׁתַּיִם, וְאָז נָפְלוּ. בַּשְּׁנִיָּה הַזֹּאת הֵם הִרְהֲרוּ תְּשׁוּבָה! הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְקִין לָהֶם מָקוֹם גָּבוֹהַּ בְּתוֹךְ הַגֵּיהִנֹּם וְהֵם עָמְדוּ עָלָיו! כָּל הָאַחֵרִים נָפְלוּ לַגֵּיהִנֹּם פְּנִימָה! הַכֹּל בִּזְכוּת רֶגַע אֶחָד שֶׁל אֱמֶת, שֶׁקָּמוּ עֲבוּר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ.

וַאֲנִי שׁוֹאֵל, הָיְתָה לָהֶם בְּסַךְ הַכֹּל שְׁנִיָּה אַחַת! אֵיזֶה הִרְהוּר תְּשׁוּבָה אֶפְשָׁר כְּבָר לְהַרְהֵר בִּשְׁנִיָּה אַחַת? וְלֹא סְתָם הִרְהוּר תְּשׁוּבָה. אֶלָּא אֶחָד כָּזֶה שֶׁיַּצִּילֵם מִמַּחְלֹקֶת עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ!

הַגְּמָרָא מְבִיאָה דֻּגְמָאוֹת לְאָדָם שֶׁמְּקַדֵּשׁ אִשָּׁה עַל תְּנַאי, שֶׁאִם הַתְּנַאי מִתְקַיֵּים הַקִּדּוּשִׁין חָלִים, וְאִם הַתְּנַאי לֹא מִתְקַיֵּים הִיא לֹא מְקֻדֶּשֶׁת לוֹ. אַחַת הַדֻּגְמָאוֹת הִיא עַל רָשָׁע גָּמוּר (רָשָׁע גָּמוּר: רוֹצֵחַ; גַּנָּב; נוֹאֵף;) שֶׁמְּקַדֵּשׁ אִשָּׁה, עָנַד לָהּ טַבַּעַת עַל הָאֶצְבַּע וְאוֹמֵר "הָרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי בְּטַבַּעַת זוֹ עַל מְנָת שֶׁאֲנִי צַדִּיק גָּמוּר"! לֹא "אֲנִי רוֹצֶה לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה", אֶלָּא "עַל מְנָת שֶׁאֲנִי צַדִּיק גָּמוּר", עַכְשָׁו! וְעַל צִיּוּר זֶה פּוֹסֶקֶת הַגְּמָרָא שֶׁהָאִשָּׁה הַזּוֹ הִיא מְקֻדֶּשֶׁת (מְפֻפֶּקֶת)! לָמָּה? שֶׁמָּא הִרְהֵר תְּשׁוּבָה, וְאִם כֵּן, הָרֵי הִיא מְקֻדֶּשֶׁת! אָנוּ לֹא יוֹדְעִים אִם הִרְהֵר תְּשׁוּבָה אוֹ לֹא, לָכֵן זֶה רַק סָפֵק!

וַאֲנִי שׁוֹאֵל, הָרֵי זֶה עוֹד יוֹתֵר קָשֶׁה מִבְּנֵי קוֹרַח! מִשְּׁנָיָה שֶׁל הִרְהוּר תְּשׁוּבָה הָפַכְתָּ אוֹתוֹ מֵרָשָׁע גָּמוּר לְצַדִּיק גָּמוּר? מֵילָא, תַּעֲשֶׂה אוֹתוֹ בָּעַל תְּשׁוּבָה, חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה, אֲבָל צַדִּיק גָּמוּר? וְאִם הוּא חָטָא בֵּין אָדָם לְאָדָם? הָרֵי הַמִּשְׁנָה אוֹמֶרֶת: "עֲבֵרוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, אֵין יוֹם הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר עַד שֶׁיְּרַצֶּה אֶת חֲבֵרוֹ"! צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ אֶת הָאָדָם שֶׁפָּגַעְנוּ בּוֹ וּלְבַקֵּשׁ סְלִיחָתוֹ! אֵיךְ אֲנִי יָכוֹל לִהְיוֹת צַדִּיק גָּמוּר בִּשְׁנִיָּה שֶׁל מַחֲשָׁבָה אִם גָּזַלְתִּי? צָרִיךְ לְהַחְזִיר אֶת הַגֶּזֶל! וְאִם שִׁקַּרְתִּי? צָרִיךְ לְהִתְוַדּוֹת! אִם גָּנַבְתִּי מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אֲנִי צָרִיךְ לְהַחְזִיר עִם קְנָס! יֵשׁ עוֹד תִּקּוּנִים שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת, לֹא מַסְפִּיקָה מַחֲשָׁבָה בִּלְבַד! אָז כֵּיצַד יִתָּכֵן שֶׁאִם הִרְהֵר תְּשׁוּבָה הוּא צַדִּיק גָּמוּר? מַשֶּׁהוּ לֹא מִסְתַּדֵּר!

הַתְּשׁוּבָה הִיא שֶׁכְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּנָה אֶת הַמַּנְגָּנוֹן שֶׁל תְּשׁוּבָה, הוּא הִרְכִּיבוֹ מִשְּׁנֵי שְׁלַבִּים. הַשָּׁלָב הָרִאשׁוֹן נִקְרָא חֲרָטָה, וְהַשָּׁלָב הַשֵּׁנִי נִקְרָא תִּקּוּן. הַחֲרָטָה זֶה צַעַר עַל מָה שֶׁעָשִׂיתִי, וְהַתִּקּוּן זוֹ הַדֶּרֶךְ לְתַקֵּן מָה שֶׁקִּלְקַלְתִּי. כְּשֶׁאֲנִי עוֹשֶׂה עֲבֵרָה יֵשׁ לָהּ שְׁנֵי מִישׁוֹרִים, יֵשׁ לָהּ נֵזֶק בָּעוֹלָם הַזֶּה, כְּגוֹן גָּנַבְתִּי מִמִּישֶׁהוּ, שִׁקַּרְתִּי, פָּגַעְתִּי, וְיֵשׁ אֶת הַנֵּזֶק בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים שֶׁמַּצְרִיךְ תִּקּוּן רוּחָנִי, יֵשׁ עוֹלָמוֹת שְׁלֵמִים שֶׁהֲרַסְתִּי! לְכָל דָּבָר כָּזֶה יֵשׁ תִּקּוּן. יֵשׁ תִּקּוּנִים. אֶלָּא שֶׁבִּלִּי חֲרָטָה זֶה לֹא שָׁוֶה! עִקַּר הַדִּרִישָׁה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵאִתָּנוּ הִיא הַחֲרָטָה. כַּמּוּבָן שֶׁחֲרָטָה בִּלִּי תִּכְנוּן לְתַקֵּן גַּם לֹא שָׁוֶה, אַךְ חֲרָטָה עִם רָצוֹן לְתַקֵּן הִיא שֶׁעוֹשָׂה אֶת כָּל הַהֶבְדֵּל.

צָרִיךְ לָדַעַת כִּי לְמַעְלָה יֵשׁ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְיֵשׁ אֶת בֵּית דִּין שֶׁל מַעְלָה, מַלְאָכִים סָנֵגוֹרִים וְקָטֵגוֹרִים. הַקָּטֵגוֹרִים הֵם הַמַּלְאָכִים שֶׁנִּבְרְאוּ מִמַּעֲשֵׂי הָעֲבֵרוֹת

שֶׁל הָאָדָם, וְהֵם דּוֹרְשִׁים לְהַעֲנִישׁ אֶת הָאָדָם וּלְהַפְרַע מִמֶּנּוּ, וּכְדֵי לְפַיֵּס אֶת כָּל הַמְּקַטְרְגִים, חַיָּבִים לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַתִּקּוּן.

אֲבָל כְּדֵי לְפַיֵּס אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לְזֶה צָרִיךְ חֲרָטָה כֵּנָה. זֹאת אוֹמֶרֶת, לְתַקֵּן מָה שֶׁקִּלְקַלְנוּ יָכוֹל לִפְעָמִים לָקַחַת שָׁנִים, לְהִתְחָרֵט עַל מָה שֶׁעָשִׂינוּ לוֹקֵחַ שְׁנֵיָּה אַחַת בְּדִיּוּק! זֶה מַסְפִּיק לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא! כִּי הוּא בּוֹחֵן כְּלָיוֹת וָלֵב, וְיוֹדֵעַ שֶׁאֲנַחְנוּ מִתַּכְנְנִים בִּרְצִינוּת גַּם לְתַקֵּן, זוֹ לֹא סְתָם חֲרָטָה, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר "רְשָׁעִים מְלֵאִים חֲרָטָה". אִם הוּא רוֹאֶה שֶׁבְּשְׁנֵיָּה זוֹ אָנוּ מִצְטַעֲרִים, זֶה מַסְפִּיק לוֹ! אֵיזוֹ מַתָּנָה אַדִּירָה זוֹ! אִם הוּא רוֹאֶה שֶׁאָנוּ מִצְטַעֲרִים, זֶה מַסְפִּיק לוֹ! בְּאוֹתוֹ רֶגַע, בִּשְׁבִיל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִבְּחִינָתוֹ אֲנַחְנוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים! וּמָה עִם כָּל מָה שֶׁיֵּשׁ לָנוּ עַכְשָׁו לְתַקֵּן? ה' יִתְבָּרַךְ יִתֵּן לָנוּ אֶת הַזְּמַן שֶׁאָנוּ צְרִיכִים, וְכֵן אֶת הַכֹּחַ, וְאֶת הַכֵּלִים! מַדּוּעַ? כִּי עֲבוּרוֹ כְּבָר מָחוּל לָנוּ!

אָז מָה יָכְלוּ לְהַרְהֵר בְּנֵי קֹרַח בִּשְׁנֵיָּה אַחַת שֶׁהִתְגַּלְגְּלוּ? "חֲבָל", "מִצְטַעֵר", אַף לֹא "חֲבָל שֶׁעָשִׂיתִי", זֶה כְּבָר שְׁתֵּי מִלִּים! אֶלָּא מִלָּה אַחַת, 'חֲבָל', 'מִצְטַעֵר', 'סְלִיחָה', מִלָּה אַחַת. הֵם לֹא צְרִיכִים לְהַגִּיד אֶת זֶה, הֵם צְרִיכִים לַחֲשֹׁב אֶת זֶה! צְרִיכִים לְהַרְגִּישׁ אֶת זֶה! אֲנִי מַרְגִּישׁ "סְלִיחָה", מַרְגִּישׁ "חֲבָל". וְאָז יֹאמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא "זֶהוּ, זֶה אֲמִתִּי", וְיִסְלַח לִי בְּאוֹתוֹ רֶגַע! כָּל הַשְּׁאָר מָה שֶׁצָּרִיךְ לְתַקֵּן הוּא כְּבָר יִתֵּן לִי, הוּא יִתֵּן לִי אֶת הַכֵּלִים, אֶת הַהִזְדַּמְּנוּת, כָּל מָה שֶׁאֲנִי צָרִיךְ. אִם הַכַּוָּנָה שֶׁלִּי אֲמִתִּית. וְהֵיכָן זֶה מִתְבַּטֵּא? בַּחֲרָטָה שֶׁלִּי.

כֻּלָּנוּ נִמְצָאִים כָּעֵת בְּחַבְלֵי מָשִׁיחַ, הַזְּמַן קָצַר וְהַמְּלָאכָה מֻרְבָּה וְיֵצֶר הָרַע מַפִּיל עוֹד וְעוֹד חֲלָלִים. כֵּיצַד אֶפְשָׁר לְהַאֲמִין שֶׁרֻבֵּנוּ כְּכֻלָּנוּ נִנָּצֵל וְנִגָּאֵל? אִם יִהְיֶה לְכָל אֶחָד הִרְהוּר תְּשׁוּבָה, הוּא יָכוֹל לְהֵחָשֵׁב צַדִּיק גָּמוּר! כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הִרְהוּר תְּשׁוּבָה לְכָל אֶחָד, צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה לָהֶם אֶת מָה שֶׁלִּבְנֵי קֹרַח הָיָה, זְכוּת שֶׁל מִצְוָה! תַּפְקִידֵנוּ לִתְפֹּס עוֹד וְעוֹד יְהוּדִים וּלְשַׁכְנְעָם שֶׁיִּקְחוּ עַל עַצְמָם מִצְוָה אַחַת, אַחַת! נְשַׁכְנֵעַ, נְדַבֵּר עִם יְהוּדִי 5 דַּקּוֹת בַּתּוֹר בַּבַּנְק, 5 דַּקּוֹת בַּמּוֹנִית, 5 דַּקּוֹת! נָגִיד לוֹ "קַח עָלֶיךָ נְטִילַת יָדַיִם", אוֹ "תִּקְרָא פֶּרֶק תְּהִלִּים בְּיוֹם, מָה אִכְפַּת לְךָ? מַשֶּׁהוּ".

לִפְנֵי שֶׁהַמָּשִׁיחַ מַגִּיעַ, יֵשׁ תְּקִיעַת שׁוֹפָר אֲרֻכָּה שֶׁכֻּלָּם שׁוֹמְעִים, וְאִם לְכָל אֶחָד שֶׁנִּפְגֹּשׁ וּנְשַׁכְנֵעַ, אֲנַחְנוּ נַצְמִיד מִצְוָה אַחַת, הַמִּצְוָה הַזֹּאת תִּהְיֶה לוֹ לִזְכוּת.

בְּעֶזְרַת הַזְּכוּת הַזּוֹ, כְּשֶׁתִּשְׁמַע הַתְּקִיעָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְזַכֶּה אוֹתוֹ לְהַרְהֵר תְּשׁוּבָה. מִמֵּילָא, בַּהַרְהוּר תְּשׁוּבָה הַזֶּה, בַּשְּׁנִיָּה שֶׁל תְּקִיעַת הַשּׁוֹפָר, בַּשְּׁנִיָּה לִפְנֵי שֶׁהַמָּשִׁיחַ מַגִּיעַ, הֵם כֻּלָּם יֵחָשְׁבוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים לִפְנֵי ה׳, וְכָךְ כֻּלָּם יְכוֹלִים לְהִנָּצֵל!

תְּקִיעַת הַשּׁוֹפָר תִּתְפֹּס אוֹתָם עִם 17 עֲגִילִים בַּגַּבָּה עוֹמְדִים בְּאֶמְצַע גֵּיהִנֹּם(!) אֲבָל בִּגְלַל שֶׁלִּפְנֵי שָׁבוּעַ שִׁכְנַעֲנוּ אֶחָד כָּזֶה שֶׁיִּשְׁלִים מִנְיָן, זֶה הִצִּיל אוֹתוֹ בַּשְּׁנִיָּה שֶׁל הַשּׁוֹפָר! וְהַבֵּן דָּוֹד שֶׁלִּי שֶׁלֹּא מַכִּיר בְּשַׁבָּת, וְלֹא מַכִּיר בִּתְפִלִּין, אֲנִי שִׁכְנַעְתִּי אוֹתוֹ לִקְרֹא פֶּרֶק תְּהִלִּים אֶחָד בְּיוֹם, אָמַרְתִּי לוֹ בִּשְׁבִיל אִמָּא, בִּשְׁבִיל אַבָּא, בִּשְׁבִיל סַבָּא שֶׁנִּפְטַר, וְהוּא קוֹרֵא כָּל יוֹם פֶּרֶק תְּהִלִּים. בִּתְקִיעַת שׁוֹפָר זֶה יַסְפִּיק כְּדֵי שֶׁיִּנָּצֵל!

רַבִּי לֵוִי יִצְחָק מִבֶּרְדִּיטֶשֶב, סָנֵגוֹרָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אָמַר פַּעַם: "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֶת כָּל הַתֵּאוּרִים שֶׁל הַגֵּיהִנֹּם לִפָּרָטֵי פְּרָטִים, שַׂמְתָּ בַּסֵּפֶר 'רֵאשִׁית חָכְמָה שֶׁנִּמְצָא עָמוֹק בְּתוֹךְ הַמַּדָּף, אֲבָל אֶת הַתַּאֲוֹוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה פָּרַשְׂתָּ לָנוּ אֶל מוּל הָעֵינַיִם! אִם רַק תָּשִׂים אֶת הַתַּאֲוֹוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה בְּתוֹךְ סֵפֶר 'רֵאשִׁית חָכְמָה וְאִלּוּ אֶת הַגֵּיהִנֹּם מוּל הָעֵינַיִם, אֲנִי מַבְטִיחַ לְךָ, אַף אֶחָד לֹא חוֹטֵא"! אָז יֵשׁ לָנוּ כַּף זְכוּת, בּוֹאוּ נְנַצֵּל אוֹתָהּ.

כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ "כְּבִישׁ עוֹקֵף", יֵשׁ גַּם כְּבִישׁ עוֹקֵף גֵּיהִנֹּם! אֵיךְ? עַל יְדֵי הִרְהוּר תְּשׁוּבָה! עַל יְדֵי שֶׁאֲנִי גּוֹרֵם לְבֶן אָדָם לַעֲשׂוֹת מִצְוָה אַחַת, אוּלַי מֵהַמִּצְוָה הַזֹּאת יְגַלְגְּלוּ זְכוּת לְאוֹתוֹ אָדָם לְהַרְהֵר תְּשׁוּבָה! בַּשּׁוּרָה הַתַּחְתּוֹנָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֲכִי אוֹהֵב אֶת אֵלּוּ שֶׁמִּקָּרְבִים! אֶת אֵלּוּ שֶׁמְּזַכִּים רַבִּים! לִזְכוֹת רַבִּים זֶה לֹא רַק לַעֲמוֹד וְלִמְסֹר שִׁעוּר לְ-100 אִישׁ! הַאִם יֵשׁ זְכוּי רַבִּים יוֹתֵר אַדִּיר מִלְּתְפּוֹס יְהוּדִי אֶחָד בְּיוֹם שִׁישִׁי, לָתֵת לוֹ שְׁנֵי נֵרוֹת קְטַנִּים שֶׁיַּדְלִיק לְשַׁבָּת? אוּלַי יְדַלֵּק לוֹ מַשֶּׁהוּ בַּלֵּב? זֶהוּ זְכוּי הָרַבִּים!

נִתֵּן לוֹ דִּיסְק-אוֹן-קִי, נֹאמַר לוֹ שֶׁיַּנִּיחַ תְּפִלִּין לְ-5 דַּקּוֹת כָּל יוֹם, שֶׁיִּקְרָא פֶּרֶק תְּהִלִּים, זֶה זְכוּי הָרַבִּים! מָה זֶה יַעֲשֶׂה לוֹ הָלְאָה? אִם זֶה יִגְרֹם לוֹ לְהַרְהוּר תְּשׁוּבָה, כָּל הַטּוֹב שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ, כָּל הַמִּצְוֹוֹת, וּמֵהַיְלָדִים שֶׁלּוֹ וּמֵהַנְּכָדִים שֶׁלּוֹ, אָנוּ נְקַבֵּל שָׂכָר עַל הַכֹּל! וְאָנוּ עוֹלִים לְמַעְלָה אַחֲרֵי 120 וּמְגַלִּים שֶׁחִלַּקְנוּ כַּמָּה דִּיסְק-אוֹן-

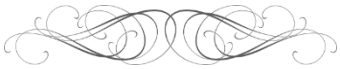
קִי וּמְסַרְנוּ גֵּרוֹת וְהִנֵּה עֲשָׂרוֹת מִשְׁפְּחוֹת וְצֶאֱצָאִים יְרֵאֵי שָׁמַיִם נִזְקָפִים לְזִכּוּתֵנוּ! אֲנָשִׁים שֶׁאָנוּ לֹא מַכִּירִים בִּכְלָל!

זוֹ הַדֶּרֶךְ הָאֱמִתִּית לָצֵאת מִן הַגֵּיהִנֹּם! הַמָּשִׁיחַ יָבוֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן, וַאֲנַחְנוּ לֹא רוֹצִים שֶׁיִּתְפֹּס אוֹתָנוּ לֹא מוּכָנִים. אֲנַחְנוּ רוֹצִים, שֶׁכְּשֶׁיִּשְׁמַע הַשּׁוֹפָר כֻּלָּם יְהַרְהֲרוּ תְּשׁוּבָה! אֲבָל לְהַרְהֵר בִּתְשׁוּבָה רַבּוֹתַיי זוֹ לֹא בְּחִירָה שֶׁלָּנוּ! לְהַרְהֵר תְּשׁוּבָה זוֹ זְכוּת! זֶה מָה שֶׁלִּמַּדְנוּ מִבְּנֵי קֹרַח. וּכְדֵי שֶׁתִּהְיֶה זְכוּת, צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה לְאָדָם מְצָוָה, צָרִיךְ לְזַכּוֹת כָּל אֶחָד בְּמִצְוָה אַחַת, אַחַת זֶה מַסְפִּיק! בְּנֵי קֹרַח, הֵם אָמְרוּ רַק "חֶבֶל", וְתִרְאוּ אֵיזֶה שָׂכָר הֵם קִבְּלוּ.

לַעֲשׂוֹת מִצְוָה כָּזֹאת, לְקָרֵב כָּל אֶחָד, קָרוֹב מִשְׁפָּחָה, אָח, אֲחוֹת, דּוֹדָה. מִצְוָה אַחַת שֶׁיִּקְחוּ, שֶׁיִּהְיוּ מוּכָנִים שֶׁכְּשֶׁתִּשָּׁמַע תְּקִיעַת הַשּׁוֹפָר שֶׁל בִּיאַת הַמָּשִׁיחַ בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם, בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ.

יְהִי רָצוֹן שֶׁתְּקִיעָה זוֹ תִּשָּׁמַע בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, וְכוּלָּנוּ יָחַד נוּכַל לָצֵאת וּלְקַבֵּל אֶת מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ בִּירוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה, אָמֵן וְאָמֵן.

מטות

בְּפָרָשַׁת "מַטּוֹת" אָנוּ לְמֵדִים עַל הַכֹּחַ שֶׁל דִּבּוּר כְּשֶׁעוֹסְקִים בִּנְדָרִים. נֶדֶר הוּא בְּדִבּוּר וְלֹא בְּמַעֲשֶׂה, וְאַף עַל פִּי כֵן הַדִּבּוּר שֶׁלּוֹ יָכוֹל לַהַפּוֹךְ דָּבָר מֻתָּר לְדַבֵּר אָסוּר וְאַף לְהֵעָנֵשׁ אִם הוּא עוֹבֵר עַל דִּבְרֵי עַצְמוֹ! הַדִּבּוּר הוּא אֶחָד מִלְּבוּשֵׁי הַנְּשָׁמָה וְעַל יְדֵי הַדִּבּוּר הוּא יָכוֹל לַהַפּוֹךְ מֻרְכָּבָה לַשְּׁכִינָה מִצַּד אֶחָד אוֹ לַקְּלִפָּה מִצַּד שֵׁנִי, חַס וְחָלִילָה.

אָדָם לֹא מֵבִין מָה הַכֹּחַ וְהַסַּכָּנָה בְּדִבּוּר "חָפְשִׁי" לְלֹא מַחֲשָׁבָה וְשֶׁלֹּא עַל פִּי הַהֲלָכָה. מִי שֶׁלֹּא מַשְׁגִּיחַ עַל הַמִּלִּים הַיּוֹצְאוֹת מִפִּיו דּוֹמֶה לְיֶלֶד קָטָן שֶׁרָץ בָּרְחוֹבוֹת עִם אֶקְדָּח טָעוּן. כְּשֶׁאֲנִי רוֹאֶה יֶלֶד שֶׁרָץ עִם אֶקְדָּח טָעוּן אֲנִי יוֹדֵעַ לִתְפֹּס מַחֲסֶה וּלְהַזְהִיר מִפָּנָיו בְּטֶרֶם יִפְגַּע בִּי בְּשֶׁל חֹסֶר דַּעְתּוֹ, אֲבָל לְצַעֲרֵנוּ אֵין לָנוּ דַּעַת דּוֹמָה לְהַזְהִיר מֵאֲנָשִׁים הָרָצִים עִם לָשׁוֹן טְעוּנָה בָּרְחוֹבוֹת, וּלְעִתִּים אָנוּ אַף רָצִים לִקְרָאתָם בִּמְקוֹם לִבְרֹחַ מִפְּנֵיהֶם.

כָּתוּב בַּמִּשְׁנָה: "נִמְצָא הָאוֹמֵר בְּפִיו יוֹתֵר מִן הָעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה, שֶׁכֵּן מָצִינוּ שֶׁלֹּא נֶחְתַּם גְּזַר דִּין עַל אֲבוֹתֵינוּ בַּמִּדְבָּר אֶלָּא עַל לְשׁוֹן הָרַע, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיְנַסּוּ אוֹתִי זֶה 10 פְּעָמִים וְלֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי". עַם יִשְׂרָאֵל הִכְעִיסוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא 10 פְּעָמִים בַּמִּדְבָּר, כַּאֲשֶׁר הַפַּעַם הָעֲשִׂירִית הָיְתָה בְּחֵטְא הַמְרַגְּלִים שֶׁהוֹצִיאוּ אֶת דִּבַּת הָאָרֶץ רָעָה. אֲבָל קָדְמוּ לְמַעֲשֶׂה זֶה 9 פְּעָמִים אֲחֵרוֹת, וְהַגְּמָרָא מוֹנָה אֶת כֻּלָּן.

כַּאֲשֶׁר עוֹבְרִים עַל הָרְשִׁימָה שֶׁל 10 הַפְּעָמִים, 9 מֵהֶן הָיוּ בְּחֵטְא שֶׁל דִּבּוּר, מִתְּלוּנוֹת שָׁוְא וְעַד הוֹצָאַת דִּבָּה וּלְשׁוֹן הָרַע, מְהוּלּוֹת בַּהֲרָטָה עַל שֶׁיָּצְאוּ

מִמִּצְרַיִם וּבְטַעֲנוֹת כְּלַפֵּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: "הוֹצֵאתָנוּ לָמוּת בַּמִּדְבָּר". הַחֵטְא הַיָּחִיד שֶׁהָיָה מַעֲשֶׂה הוּא חֵטְא עֶשֶׂת הָעֵגֶל. עַל הַחֲטָאִים שֶׁעָשׂוּ בְּדִבּוּר לֹא נִסְלַח לָהֶם כְּפִי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא סָלַח עַל חֵטְא הָעֵגֶל בִּשְׁעָתוֹ, הֵם רַק הִצְטַבְּרוּ עַד לַחֵטְא הָעֲשִׂירִי שֶׁהִגְדִּישׁ אֶת הַסְּאָה. וְגַם חֵטְא הָעֵגֶל נִמְחָל בְּזְמַנּוֹ וְחָזַר עַל יְדֵי חֵטְא שֶׁל דִּבּוּר.

כַּאֲשֶׁר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָה אֶל הָהָר בַּפַּעַם הַשְּׁנִיָּה, לְאַחַר שֶׁשָּׁבַר אֶת הַלּוּחוֹת בְּעִקְבוֹת חֵטְא הָעֵגֶל וְהָרַג אֶת הַחוֹטְאִים וְהַמַּחְטִיאִים בַּפֹּעַל, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לְמֹשֶׁה כִּי בְּמַעֲמַד הַר סִינַי עַם יִשְׂרָאֵל שָׁמַע אֶת שְׁנֵי הַדִּבְּרוֹת הָרִאשׁוֹנִים מִפִּי הַגְּבוּרָה, בְּטֶרֶם פָּרְחָה נִשְׁמָתָם וְשָׁמְעוּ אֶת שְׁאָר הַדִּבְּרוֹת מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ. בִּשְׁנֵי הַדִּבְּרוֹת הָרִאשׁוֹנִים נֶאֱמַר לָהֶם כִּי ה' הוֹצִיאֵם מִמִּצְרַיִם וְלֹא יִהְיוּ לָהֶם אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָיו. וְהִנֵּה בְּחֵטְא הָעֵגֶל עָבְרוּ עַל שְׁנֵי הַדִּבְּרוֹת, כְּשֶׁעָשׂוּ לְעַצְמָם אֱלוֹהַּ וְהִכְרִיזוּ "אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֶעֱלוּךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם"!

מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עוֹנֶה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כִּי שְׁנֵי הַדִּבְּרוֹת הַנַּ"ל נֶאֶמְרוּ בִּלְשׁוֹן יָחִיד וְאִם כֵּן עַם יִשְׂרָאֵל חָשַׁב שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצַוֶּה לְמֹשֶׁה לְבַדּוֹ לִזְכֹּר כִּי הוּא הוֹצִיאוֹ מִמִּצְרַיִם וְשֶׁלֹּא יִהְיוּ לוֹ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָיו, מִמֵּילָא הֵם לֹא אֲשֵׁמִים בַּהֲפָרַת שְׁנֵי הַדִּבְּרוֹת בְּמֵזִיד.

כְּשָׁנָה לְאַחַר מִכֵּן מַגִּיעַ בֶּן דּוֹדוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, קֹרַח בֶּן יִצְהָר, וּמְעוֹרֵר מַחְלֹקֶת עַל מֹשֶׁה. כְּדֵי לִגְרוֹר אֶת כָּל הָאֲנָשִׁים אַחֲרָיו, הוּא בָּא לְעָרְעֵר עַל הַיְסוֹד שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ הוּא הָרַב שֶׁכֻּלָּם צְרִיכִים לְהַקְשִׁיב לוֹ, שֶׁנִּבְחַר עַל יְדֵי ה' שֶׁמְּדַבֵּר רַק עִמּוֹ, וְלָכֵן אָמַר: "רַב לָכֶם כִּי כָל הָעֵדָה כֻּלָּם קְדֹשִׁים וּבְתוֹכָם ה' וּמַדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל קְהַל ה'"?

הַמִּדְרָשׁ מְבָאֵר אֶת טַעֲנָתוֹ שֶׁל קֹרַח: "וַיִּקָּהֵל עֲלֵיהֶם קֹרַח. אָמַר לָהֶם: רַב לָכֶם כִּי כָל הָעֵדָה כֻּלָּם קְדוֹשִׁים, וְכֻלָּם שָׁמְעוּ בְּסִינַי, אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ. וּמַדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ"? הַטַּעֲנָה שֶׁל קֹרַח הִיא כִּי מֹשֶׁה אֵינוֹ יוֹתֵר מִיָּחִד מֵהֶם, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דִּבֵּר אֶל כֻּלָּם בְּמַעֲמַד הַר סִינַי! בְּמִלִּים אֵלּוּ מַמָּשׁ שָׁמַט קֹרַח אֶת טְעוּן הַהֶגְנָה שֶׁל מֹשֶׁה לְאַחַר חֵטְא הָעֵגֶל, שֶׁהָעָם הֵבִין בְּטָעוּת כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דִּבֵּר רַק אֵלָיו, וְהִנֵּה מַצְהִיר קֹרַח קְבָל עַם וְעֵדָה, כְּשֶׁהַצִּבּוּר הַמּוּסָת מְהַנְהֵן

בְּהַסְכָּמָה: ״הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דִּבֵּר אִתָּנוּ! גַּם לָנוּ הָיָה הַצִּוּוּי״! מִיַּד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַחֲזִיר לִרְשִׁימַת הָעֲבֵרוֹת גַּם אֶת הַחוֹב שֶׁל חֵטְא הָעֵגֶל, וְזוֹ הַסִּבָּה שֶׁחֲזַ״ל אוֹמְרִים כִּי 10 פְּעָמִים הִכְעִיסוּ אוֹתוֹ בַּמִּדְבָּר, אַף עַל פִּי שֶׁעַל הָעֵגֶל נִסְלַח לָהֶם בִּשְׁעָתוֹ. נִמְצָא שֶׁעַל כָּל 10 הַפְּעָמִים הֵם הִתְחַיְּבוּ בְּדִבּוּר!

עַל זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ: ״מָוֶת וְחַיִּים בְּיַד לָשׁוֹן״. כַּאֲשֶׁר לֹא נִזְהַרוּ בְּדִבּוּר וְהִכְעִיסוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא 10 פְּעָמִים בַּמִּדְבָּר עַל יְדֵי לְשׁוֹנָם, כָּךְ שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שִׁנָּה וְשִׁבֵּד אֶת כָּל מַעַרְכוֹת הַטֶּבַע לְהוֹצִיאָם מִמִּצְרַיִם בְּאוֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים, אִבְּדוּ אֶת הַזְּכוּת לְהִכָּנֵס אֶל הָאָרֶץ הַמֻּבְטַחַת וּמֵתוּ בַּמִּדְבָּר. כַּמָּה אָדָם צָרִיךְ לְהִזָּהֵר בַּדְּבָרִים הַיּוֹצְאִים מִפִּיו, שֶׁכֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהַחְזִירָם וְלָרֹב נִגְרָם נֵזֶק שֶׁלֹּא תָּמִיד קַל לְתַקֵּן, אִם בִּכְלָל.

מִי שֶׁבִּקֵּר בְּבֵית הָעָלְמִין שֶׁל סְגוּלָה הַקָּיָם מֵעַל לְ-130 שָׁנָה, יִרְאֶה כִּי עַל הַמַּצֵּבָה שֶׁל הַנִּפְטָר הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּטְמַן שָׁם כָּתוּב: ״בְּרִית כְּרוּתָה לַשְּׁפָתַיִם״. פַּעַם הִתְעַנְיֵן מְבַקֵּר אֶחָד מָה הַסִּפּוּר הַטָּמוּן מֵאֲחוֹרֵי מַצֵּבָה זוֹ וְגִלָּה סִפּוּר מְזַעְזֵעַ. כַּאֲשֶׁר הֵקִימוּ אֶת בֵּית הָעָלְמִין, הִגִּיעוּ אֶל הַמָּקוֹם אֲנָשִׁים רַבִּים לְטֶקֶס שֶׁנַּעֲשָׂה שָׁם. אָמַר אֶחָד הַנּוֹכְחִים לַחֲבֵרוֹ: ״מְעַנְיֵן מִי יִהְיֶה הָרִאשׁוֹן שֶׁיִּטָּמֵן כָּאן״? שֹׁמֵעַ אוֹתָם בָּחוּר צָעִיר וְהִכְרִיז בִּבְדִיחוּת וּלְלֹא מַחֲשָׁבָה: ״אֲנִי מִתְנַדֵּב לִהְיוֹת הָרִאשׁוֹן״. לֹא עָבְרוּ יָמִים מְעַטִּים וְאוֹתוֹ צָעִיר נֶהֱרַג בִּתְאוּנָה, וְאָכֵן ״זָכָה״ לִהְיוֹת הָרִאשׁוֹן שֶׁחָנַךְ אֶת בֵּית הָעָלְמִין. לָכֵן כָּתְבוּ עַל מַצֵּבָתוֹ: ״בְּרִית כְּרוּתָה לַשְּׁפָתַיִם״, לְלַמֵּד עַד כַּמָּה אָדָם צָרִיךְ לְהִזָּהֵר מֵהַמִּלִּים שֶׁיּוֹצְאוֹת מִפִּיו, גַּם כָּאֵלּוּ שֶׁ״לֹא הִתְכַּוֵּן״ וְ״רַק בִּצְחוֹק״.

וּכְשֵׁם שֶׁאָנוּ צְרִיכִים לְהִזָּהֵר מִדִּבּוּר שְׁלִילִי, כָּךְ עָלֵינוּ לְהַרְבּוֹת בְּדִבּוּר חִיּוּבִי וְלֹא לְצַמְצֵם בּוֹ, כִּי אָנוּ לֹא יוֹדְעִים מָתַי יֵשׁ שְׁעַת רָצוֹן בַּשָּׁמַיִם, וּכְפִי שֶׁרָאִינוּ שֶׁדְּבָרִים שְׁלִילִיִּים נִשְׁמָעִים וּמִתְקַיְּמִים, כָּךְ גַּם דְּבָרִים חִיּוּבִיִּים מִתְגַּשְּׁמִים בְּשָׁעוֹת אֵלֶּה כְּמַאֲמָרָן, וְלָכֵן גַּם לְגַבֵּי דִּבּוּר חִיּוּבִי עָלֵינוּ לִלְמֹד שֶׁאִם אָנוּ ״מִתְקַמְצְנִים״ בְּמִלִּים וּבַבַּקָּשׁוֹת וְלֹא מְבָאֲרִים דְּבָרֵינוּ, גַּם בַּקָּשָׁה אוֹ מַאֲמָר חִיּוּבִי יְכוֹלִים לִהְיוֹת מְסֻכָּנִים בִּגְלַל נִסּוּחַ לֹא מְדֻקְדָּק שֶׁל הַמִּלִּים בָּהֶן בָּחַרְנוּ לְבַטֵּא עַצְמֵנוּ.

בְּסֵפֶר שְׁמוּאֵל מְסֻפָּר עַל חַנָּה אֵשֶׁת אֶלְקָנָה שֶׁלֹּא זָכְתָה לַפְּרִי בֶּטֶן בְּמֶשֶׁךְ שָׁנִים רַבּוֹת, עַד שֶׁפַּעַם אַחַת כְּשֶׁעָלוּ לָרֶגֶל, נִשְׁבְּרָה חַנָּה וּבִתְפִלָּה מֵעֻמְקָא דִּלְבָּא הִצִּיעָה "עִסְקָה" לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: "ה' צְבָאוֹת אִם רָאֹה תִּרְאֶה בָּעֳנִי אֲמָתֶךָ וּזְכַרְתַּנִי וְלֹא תִשְׁכַּח אֶת אֲמָתֶךָ וְנָתַתָּה לַאֲמָתְךָ זֶרַע אֲנָשִׁים, וּנְתַתִּיו לַה' כָּל יְמֵי חַיָּיו וּמוֹרָה לֹא יַעֲלֶה עַל רֹאשׁוֹ". וְאָכֵן זְמַן קָצַר לְאַחַר מִכֵּן הִיא נִפְקְדָה בִּבְנָהּ שְׁמוּאֵל, וּלְאַחַר שְׁנָתַיִם שֶׁנִּגְמַל מִינִיקָתוֹ, הֶעֱלְתָה אוֹתוֹ לְשִׁילֹה שֶׁיַּעֲבֹד אֶת ה' בְּתוֹר לֵוִי בַּמִּשְׁכָּן כָּל יְמֵי חַיָּיו, כְּשֶׁהִיא אוֹמֶרֶת לְבַעֲלָהּ: "עַד יִגָּמֵל הַנַּעַר וַהֲבִאֹתִיו וְנִרְאָה אֶת פְּנֵי ה' וְיָשַׁב שָׁם עַד עוֹלָם". לְאַחַר מִכֵּן זָכְתָה לְאַרְבָּעָה יְלָדִים נוֹסָפִים, אַךְ לִשְׁמוּאֵל הִיא דָּאֲגָה לִשְׁלֹחַ מְעִיל חָדָשׁ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, שֶׁיְּשַׁמֵּשׁ אוֹתוֹ בַּעֲבוֹדָתוֹ.

שְׁמוּאֵל נִפְטַר בְּגִיל 52, וְהַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת שֶׁנִּפְטַר בְּגִיל צָעִיר יַחֲסִית בִּגְלַל שֶׁאִמּוֹ הִבְטִיחָה כִּי הִיא מַקְדִּישָׁהּ אוֹתוֹ לְכָל יְמֵי חַיָּיו, וְשֶׁיִּשֵּׁב שָׁם עַד עוֹלָם, וְכֵיוָן שֶׁלֵּוִי עוֹבֵד בַּמִּשְׁכָּן רַק 50 שָׁנָה, זֶהוּ "עוֹלָמוֹ" שֶׁל לֵוִי, וְהִיא הֶעֱלְתָה אוֹתוֹ לְשִׁילֹה בְּגִיל שְׁנָתַיִם, אָז בִּמְלֹאוֹת 52 שָׁנִים הוּא נִפְטַר, שֶׁכֵּן תָּם "עוֹלָמוֹ" וְלָכֵן אֱלֹה הָיוּ "כָּל יְמֵי חַיָּיו". אֲזַי מוֹתוֹ הָיָה בְּשֶׁל בְּרִית כְּרוּתָה לַשְּׁפָתַיִם. כִּי כְּשֶׁמְּדַבְּרִים לְטוֹבָה וּמִתְפַּלְלִים לְטוֹבָה וּמְבַקְּשִׁים לְטוֹבָה, כָּאן תָּמִיד יֵשׁ לְהַרְחִיב וּלְהוֹסִיף. מַדּוּעַ לַחֲסֹךְ בְּמִלִּים טוֹבוֹת?

אָסוּר לְהוֹצִיא מִלִּים שְׁלִילִיּוֹת מֵהַפֶּה. חָבֵר חָכָם אָמַר לִי פַּעַם כִּי בְּאוֹצָר הַמִּלִּים שֶׁל הַיְּהוּדִי לֹא צְרִיכָה לִהְיוֹת הַמִּילָה "אֵין" חוּץ מִמְּקוֹם אֶחָד: "אֵין עוֹד מִלְּבַדּוֹ". אָסוּר לוֹמַר: "אֵין לִי כֶּסֶף", "אֵין לִי כֹּחַ", אֲנַחְנוּ עֲלוּלִים לִכְרוֹת גּוֹרָלֵנוּ בְּשִׁפְתוֹתֵינוּ. אָדָם חוֹזֵר מִקְּנִיּוֹת עִם שַׁקִּיּוֹת בִּשְׁתֵּי יָדָיו וְאִשְׁתּוֹ אוֹמֶרֶת לוֹ בִּכְנִיסָתוֹ שֶׁהִיא זְקוּקָה שֶׁיַּעֲבִיר לָהּ חָפֵץ כָּלְשֶׁהוּ, וְהוּא מֵיָּד עוֹנֶה: "אֵין לִי יָדַיִם"! מָה זֹאת אוֹמֶרֶת אֵין לוֹ יָדַיִם? "בָּרוּךְ ה' יֵשׁ לִי שְׁתֵּי יָדַיִם מְתַפְקְדוֹת וּבְרִיאוֹת, הֵן רַק לֹא פְּנוּיוֹת כָּרֶגַע".

כַּמָּה אָנוּ צְרִיכִים לְעַדְכֵּן אֶת הַמִּילוֹן שֶׁלָּנוּ. "דַּבֵּר טוֹב - יִהְיֶה טוֹב", זֶה לֹא סְטִיקֶר זוֹ תְּפִיסַת חַיִּים. הַדִּבּוּר שֶׁלָּנוּ מַגִּיעַ מֵהַנְּשָׁמָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָפַח בָּנוּ, זֶהוּ הַכֹּחַ שֶׁמְּחַבֵּר אוֹתִי עִם עוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים. כָּל דִּבּוּר שֶׁאֲנִי מוֹצִיא מִפִּי הוּא

בָּעַל הַשְׂלָכוֹת אֵינְסוֹפִיוֹת בְּמָנָחִים רוּחָנִיִּים, הֵן לְחִיּוּב וְהֵן לִשְׁלִילָה חָלִילָה. לָכֵן אָנוּ מִתְפַּלְּלִים בְּחִתּוּךְ הַמִּלִּים בַּשְּׂפָתַיִם אַף עַל פִּי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹדֵעַ אֶת מַחְשְׁבוֹתֵינוּ, כִּי עַל יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁל הַתְּפִלָּה, הַמִּלִּים יוֹצְרוֹת אֶת הַכֹּלִי שֶׁקּוֹלֵט אֶת הַשֶּׁפַע הַיּוֹרֵד מִן הַשָּׁמַיִם בְּהֶתְאֵם לַמַּחְשָׁבוֹת שֶׁלָּנוּ, וְלוּלֵא הַדִּבּוּר, לֹא הָיִינוּ זוֹכִים לִרְאוֹת אֶת רְצוֹנוֹת לִבֵּנוּ מִתְגַּשְּׁמִים. הַדִּבּוּר מַשְׁפִּיעַ.

כָּל אָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת מוּדָע שֶׁבְּדִבּוּר חִיּוּבִי הוּא יָכוֹל לְהַשְׁפִּיעַ עַל כָּל הַסְּבִיבָה שֶׁלּוֹ לְחִיּוּב, וְאִם דִּבּוּרוֹ שְׁלִילִי הוּא יָכוֹל לְהַשְׁפִּיעַ עַל כָּל הַסְּבִיבָה שֶׁלּוֹ לְרָעָה. הַרְבֵּה יְהוּדִים אֲשֶׁר נִמְצָאִים בְּמַצָּבִים קָשִׁים מִבְּחִינָה בְּרִיאוּתִית אוֹ כַּלְכָּלִית וְאִי אֶפְשָׁר לַעְזוֹר לָהֶם מֵהַבְּחִינָה הַזּוֹ, לְאַחַר שִׂיחַת חִזּוּק הֵם מַרְגִּישִׁים שֶׁנִּסְכּוּ בָּהֶם חַיִּים חֲדָשִׁים וְכֹחוֹת מְחֻדָּשִׁים לְהִתְמוֹדֵד עִם הַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁלָּהֶם. שִׂיחָה חִיּוּבִית יְכוֹלָה לַעֲשׂוֹת נִפְלָאוֹת עֲבוּר אָדָם, וְכָל מָה שֶׁאָנוּ צְרִיכִים זֶה רַק רָצוֹן טוֹב לַעְזוֹר וּנְקֻדַּת מַבָּט חִיּוּבִית, וְהַכֹּל טוֹב.

כַּמָּה מִלָּה טוֹבָה יְכוֹלָה לְשַׁנּוֹת אֶת חַיֵּי הַבַּיִת שֶׁלָּנוּ לְטוֹבָה, כַּמָּה יְכוֹלָה לְעוֹדֵד אָדָם שֶׁנָּפְלוּ פָּנָיו. מָתַי אָמַרְנוּ תּוֹדָה לְאִשָּׁה עַל הָאֲרוּחָה הַטְּעִימָה שֶׁעָשְׂתָה, הַבִּגְדִים שֶׁכִּבְּסָה אוֹ הַבַּיִת שֶׁנִּקְתָה? מָתַי אָמַרְנוּ תּוֹדָה לַבַּעַל שֶׁתִּקֵּן דְּבָרִים בַּבַּיִת אוֹ עָשָׂה קְנִיּוֹת? אָדָם רָעֵב לְמִלָּה טוֹבָה, וְכָךְ אָדָם זָר שֶׁיּוֹדֶה לוֹ מֵעֹמֶק הַלֵּב עַל עֶזְרָה שֶׁקִּבֵּל מֵחֲבֵרוֹ, יִגְלֶה כִּי אוֹתוֹ חָבֵר מוּכָן לָבוֹא כָּעֵת גַּם בְּאֶמְצַע הַלַּיְלָה לְחַלֵּץ אוֹתוֹ מִכְּבִישׁ בּוֹ הוּא נִתְקַע, כִּי הַתּוֹדָה שֶׁלּוֹ חִיְּתָה אוֹתוֹ יוֹתֵר מִכָּל כֶּסֶף אוֹ תְּמוּרָה אַחֶרֶת שֶׁהָיָה מְקַבֵּל עַל עֶזְרָתוֹ.

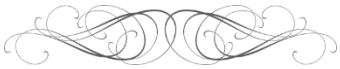
לְעֻמַּת זֹאת אִשְׁתּוֹ מֻפְתַּעַת וְכוֹעֶסֶת, כֵּיצַד בַּעְלָהּ קָם בְּאֶמְצַע הַלַּיְלָה לַעְזוֹר לְאֵיזֶה חָבֵר שֶׁנִּתְקַע בַּכְּבִישׁ, וְאִלּוּ הַבֶּרֶז בָּאַמְבַּטְיָה מְטַפְטֵף כְּבָר חֲדָשִׁים וְהוּא אֲפִילּוּ לֹא טוֹרֵחַ לְהַחְלִיף גּוּמְיָה! אֶלָּא שֶׁאוֹתוֹ חָבֵר מוֹדֶה לוֹ מְקֻרָּב לֵב, בְּעוֹד שֶׁבַּבַּיִת הָאַחֲרוֹנָה שֶׁתִּקֵּן דָּבָר בַּבַּיִת, אִשְׁתּוֹ הֵעִירָה לוֹ עַל הַתּוֹצָאָה, וְשָׁאֲלָה: "בִּשְׁבִיל זֶה חִכִּיתִי"? מִיָּד חָשַׁב הַבַּעַל בְּלִבּוֹ: "אֵין בְּעָיָה. פַּעַם הַבָּאָה אַל תְּחַכִּי אֲפִילּוּ"... מַדּוּעַ לַחֲסֹךְ בְּמִלִּים טוֹבוֹת? הָרֶוַח בְּסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר יִהְיֶה שֶׁל הַמְדַבֵּר עַצְמוֹ, שֶׁיֵּהָנֶה מִפֵּרוֹת דִּבּוּרוֹ.

וְיוֹתֵר מִכָּךְ, כָּתוּב בַּזֹּהַר: "כְּמוֹ שֶׁעֹנֶשׁ הָאָדָם הוּא מִשּׁוּם דִּבּוּר רָע, כָּךְ עוֹנְשׁוֹ מִשּׁוּם דִּבּוּר טוֹב שֶׁבָּא לְיָדוֹ וְיָכוֹל לְדַבֵּר וְלֹא דִּבֵּר". אָדָם שֶׁלֹּא מֵפַרְגֵן לֹא רַק שֶׁמּוֹנֵעַ טוֹבָה מֵחֲבֵרוֹ, אֶלָּא בְּכָךְ שֶׁמּוֹנֵעַ דִּבּוּר טוֹב, הוּא מוֹסִיף לִפְגָם הַדִּבּוּר כְּמוֹ מִי שֶׁדִּבֵּר לָשׁוֹן הָרַע! עַד כְּדֵי כָּךְ חָשׁוּב לְהוֹסִיף דִּבּוּרִים טוֹבִים לְעוֹלָם, לֹא רַק לְטוֹבָתוֹ אֶלָּא לְטוֹבַת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ.

בַּדּוֹר שֶׁלָּנוּ עִם ה"פֵּייסבּוּק" וְה"וַואטְס-אָפּ", כְּבָר שָׂכַחְנוּ מַהוּ קוֹל אֱנוֹשִׁי. בָּעַל וְאִשָּׁה יוֹשְׁבִים שְׁנֵיהֶם בַּסָּלוֹן וּמְדַבְּרִים דֶּרֶךְ הַטַּאבְלֶט, הוּא שׁוֹלֵחַ הוֹדָעָה וְהִיא מְשִׁיבָה לוֹ, וְהֵם יוֹשְׁבִים אֶחָד לְיַד הַשֵּׁנִיָּה! זֶה חֹלִי נֶפֶשׁ! זוֹ הַתּוֹצָאָה שֶׁל מַכְשִׁיר "חָכָם" שֶׁהוֹפֵךְ אֶת בְּעָלָיו לְ"טִפֵּשׁ", וּמְרוֹקֵן מִמֶּנּוּ אֶת הָאֱנוֹשִׁיּוּת בְּרָמָה כָּזוֹ אוֹ אַחֶרֶת. צָרִיךְ לְדַבֵּר! לְהוֹצִיא מֵהַפֶּה!

כָּל אֶחָד מֵאִתָּנוּ צָרִיךְ לְנַהֵל פִּנְקָס קָטָן וְלִכְתֹּב שָׁם תּוֹדָה עַל כָּל הַדְּבָרִים הַטּוֹבִים שֶׁיֵּשׁ לָנוּ, לְהַרְגִּיל אוֹתָנוּ לְהוֹדוֹת וּלְזַהוֹת אֶת כָּל הַטּוֹב שֶׁיֵּשׁ לָנוּ. לִפְתֹּחַ אֶת הַבֹּקֶר בְּמִלִּים חִיּוּבִיּוֹת, בְּשִׂמְחָה וּבְהוֹדָאָה, וּבְכָךְ יִהְיֶה סִימָנָא טָבָא לְכָל הַיּוֹם כֻּלּוֹ, שֶׁיִּהְיֶה שָׂמֵחַ וְחִיּוּבִי וְעִם הַרְבֵּה סִבּוֹת לְהוֹדוֹת לַה'. אִם חַיִּים וָמָוֶת בְּיַד הַלָּשׁוֹן, הָבָה נִבְחַר בַּחַיִּים, נְדַבֵּר טוֹב וְיִהְיֶה טוֹב, תָּמִיד.

מסעי

פָּרָשַׁת "מַסְעֵי" נִקְרֵאת כָּךְ עַל שֵׁם הַפָּסוּק הָרִאשׁוֹן בַּפָּרָשָׁה: "אֵלֶּה מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָצְאוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְצִבְאֹתָם בְּיַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן". מִיַּד לְאַחַר מִכֵּן פּוֹתַחַת הַפָּרָשָׁה בְּכָל הַתַּחֲנוֹת שֶׁחָנוּ בָּהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמֶשֶׁךְ 40 שְׁנוֹת הַנְּדוּדִים שֶׁלָּהֶם בְּדַרְכָּם מִמִּצְרַיִם לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְלִכְאוֹרָה עוֹלָה שְׁאֵלָה מַדּוּעַ זֶה נִקְרָא "מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" בִּלְשׁוֹן רַבִּים, הֲרֵי מְדֻבָּר בְּמַסַּע אֶחָד אָרוֹךְ מִמִּצְרַיִם לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כַּאֲשֶׁר כָּל 42 הַמְּקוֹמוֹת הַמְּצֻיָּנִים בִּתְחִלַּת פָּרָשָׁה זוֹ הָיוּ "תַּחֲנוֹת" זְמַנִּיּוֹת, וְאִם כֵּן הָיָה צָרִיךְ לִכְתֹּב "אֵלֶּה הַתַּחֲנוֹת בַּמַּסָּע שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", מַדּוּעַ לִקְרֹא לְכָל תַּחֲנָה מַסָּע בִּפְנֵי עַצְמוֹ?

הַמִּלִּים "מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", גּוֹרְמוֹת לָנוּ לַחֲשֹׁב כִּי אֵלֶּה אוֹתָם אֲנָשִׁים שֶׁנּוֹדְדִים בְּכָל הַתַּחֲנוֹת הָאֵלֶּה עַל פְּנֵי 40 שָׁנָה, וְזֶה לֹא נָכוֹן! לְאַחַר חֵטְא הַמְּרַגְּלִים בְּאֶמְצַע הַשָּׁנָה הַשְּׁנִיָּה לִיצִיאָתָם מִמִּצְרַיִם דּוֹר הַמִּדְבָּר נֶעֱנַשׁ שֶׁיִּנְדֹּד וְיָמוּת בַּמִּדְבָּר, וְאִלּוּ יַלְדֵיהֶם שֶׁרָבָּם הַגָּדוֹל עוֹד לֹא בָּא לָעוֹלָם, הֵם אֵלֶּה שֶׁיִּזְכּוּ לְהִכָּנֵס לָאָרֶץ. כָּךְ שֶׁבַּשָּׁנָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁנָּדְדוּ 14 פְּעָמִים, אַף אֶחָד מֵהֶם לֹא הִגִּיעַ לְ-8 הַפְּעָמִים שֶׁל הַשָּׁנָה הָאַחֲרוֹנָה, וְרוֹב אֵלּוּ שֶׁנָּדְדוּ בְּ-8 הַפְּעָמִים שֶׁל הַשָּׁנָה הָאַחֲרוֹנָה לֹא הָיוּ בָּעוֹלָם בִּכְלָל בַּשָּׁנָה הָרִאשׁוֹנָה בָּהּ נָדְדוּ 14 מַסָּעוֹת! אָז מַדּוּעַ הַפָּסוּק סוֹתֵם "מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" כְּאִלּוּ אוֹתָם אֲנָשִׁים נָדְדוּ אֶת כָּל הַמַּסָּעוֹת עַל פְּנֵי כָּל הַשָּׁנִים הַלָּלוּ?

כַּאֲשֶׁר מִסְתַּכְּלִים עַל הָרְשִׁימָה שֶׁל הַתַּחֲנוֹת עוֹלָה שְׁאֵלָה נוֹסֶפֶת. בְּכָל הַתַּחֲנוֹת כְּתוּבִים רַק שְׁמוֹת הַמְּקוֹמוֹת "וַיִּסְעוּ" מִמְּקוֹם אֶחָד וַיִּחֲנוּ" בְּמָקוֹם שֵׁנִי, "וַיִּסְעוּ" מֵהַמָּקוֹם הַשֵּׁנִי "וַיִּחֲנוּ" בַּמָּקוֹם הַשְּׁלִישִׁי וְכֵן הָלְאָה. הַתּוֹרָה לֹא כּוֹתֶבֶת

מָה אֵרַע בִּמְקוֹמוֹת אֵלּוּ כֵּיוָן שֶׁכְּבָר קָרָאנוּ עַל כָּךְ בַּפָּרָשׁוֹת הַקּוֹדְמוֹת, זוֹ רְשִׁימַת סִפּוּם, וְאָנוּ מְעַיְּנִים בַּמִּפָּרְשִׁים שֶׁיַּזְכִּירוּ לָנוּ מָה קָרָה בִּמְקוֹמוֹת אֵלֶּה.

כָּךְ כָּתוּב: "וַיִּסְעוּ מֵרְפִידִים וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר סִינָי", "וַיִּסְעוּ מֵחֲצֵרוֹת וַיַּחֲנוּ בְּרִתְמָה", "וַיִּסְעוּ מִקָּדֵשׁ וַיַּחֲנוּ בְּהֹר הָהָר בִּקְצֵה אֶרֶץ אֱדוֹם", וְאָנוּ צְרִיכִים לְהַזְכִּיר לְעַצְמֵנוּ כִּי בִּ"רְפִידִים" הָיְתָה הַמִּלְחָמָה בַּעֲמָלֵק, בְּ"מִדְבַּר סִינַי" קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה עַל הַר סִינַי, "חֲצֵרוֹת" רֶמֶז לַמַּחֲלֹקֶת שֶׁל קֹרַח, וְ"רִתְמָה" זֶה חֵטְא הַמְרַגְּלִים, "קָדֵשׁ" פֵּרוּשׁוֹ פְּטִירַת מִרְיָם הַצַּדִּיקָה וְכֵן הָלְאָה. אֵין פֵּרוּט עַל אַף אֶחָד מִן הַמִּקְרִים. עַד כָּאן מוּבָן כִּי זוֹ רְשִׁימַת סִפּוּם וְהַכֹּל מְפֹרָט בַּתּוֹרָה קוֹדֵם לָכֵן.

אֶלָּא שֶׁבְּתוֹךְ הָרְשִׁימָה הָאֲרֻכָּה הַזּוֹ יֵשׁ שְׁנֵי מְקוֹמוֹת שֶׁהַתּוֹרָה עוֹצֶרֶת מִמְּנָיַת הַמַּסָּעוֹת וּמַתְחִילָה לְפָרֵט עַל אוֹתָהּ תַּחֲנָה. הַתַּחֲנָה הַשְּׁנִיָּה שֶׁהַתּוֹרָה עוֹצֶרֶת וּמְפָרֶטֶת הִיא בְּמוֹתוֹ שֶׁל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן, וְאֶפְשָׁר לְהָבִין שֶׁעָצְרוּ לְפָרֵט כִּי בְּעִקְבוֹת מוֹתוֹ שֶׁל אַהֲרֹן פָּרְחוּ עֲנָנֵי הַכָּבוֹד וְעָם יִשְׂרָאֵל שֶׁפָּחֲדוּ בָּרְחוּ 8 תַּחֲנוֹת אֲחוֹרָה, אָז בְּגִלַּל פְּטִירָתוֹ נוֹסְפוּ 8 מַסָּעוֹת לַסַּךְ הַכְּלָלִי.

אַךְ הַתַּחֲנָה הָרִאשׁוֹנָה מְעוֹרֶרֶת תְּמִיהָה, שֶׁכֵּן כָּתוּב: "וַיִּסְעוּ מִמָּרָה וַיָּבֹאוּ אֵילִמָה וּבְאֵילִם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינוֹת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים וַיַּחֲנוּ שָׁם". רְשִׁימַת הַתַּחֲנוֹת לֹא עָצְרָה לְפָרֵט עַל הַמִּלְחָמָה בַּעֲמָלֵק, עַל מַעֲמַד הַר סִינַי, חֵטְא הָעֵגֶל אוֹ חֵטְא הַמְרַגְּלִים שֶׁבִּגְלָלוֹ נָדְדוּ בַּמִּדְבָּר, אֲבָל כֵּן טָרְחָה לְפָרֵט שֶׁכְּשֶׁהִגִּיעוּ לְאֵילִם הָיוּ שָׁם 12 מַעְיְנוֹת מַיִם וְ-70 דְּקָלִים... מָה כָּל כָּךְ חָשׁוּב לְפָרֵט לִי כָּךְ עַל אֵילִם? מַדּוּעַ טָרְחָה הַתּוֹרָה לְפָרֵט וּלְהַזְכִּיר שֶׁהָיוּ שָׁם 12 מַעְיְנוֹת וְ-70 דְּקָלִים?

מַסָּעָם שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא הַמַּסָּע שֶׁל כָּל עַם יִשְׂרָאֵל לְדוֹרוֹת, מֵהַיְצִיאָה 'מִמִּצְרַיִם' וְעַד הַהַגָּעָה 'לָאָרֶץ הַמֻּבְטַחַת'. עַל אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיוּ 600 אֶלֶף נְשָׁמוֹת כְּלָלִיּוֹת שֶׁכָּל אַחַת מֻרְכֶּבֶת מִ-600 אֶלֶף נְשָׁמוֹת פְּרָטִיּוֹת, כְּלוֹמַר 360 מִלְיָארְד נִיצוֹצוֹת קְדוֹשִׁים שֶׁנִּפְלוּ מִמֶּנּוּ בְּעֵת שֶׁחָטָא בְּחֵטְא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, וְנָפְלוּ וְהִתְפַּזְּרוּ אֶל קִלְפּוֹת הַטֻּמְאָה. הַמַּסָּע שֶׁל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הוּא לְתַקֵּן אֶת הַנִּיצוֹצוֹת הָאֵלֶּה עַל יְדֵי תּוֹרָה וּמִצְווֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בֵּין אָדָם לַמָּקוֹם וּבֵין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, וְזֶה הַמַּסָּע שֶׁל כָּל הַיְהוּדִים בְּכָל הַשָּׁנִים שֶׁגּוֹאֲלִים אֶת

הַנִּיצוֹצוֹת מֵהַחֹשֶׁךְ הִיא 'מִצְרַיִם', וּמַעֲלִים אוֹתָם לָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים הֵם 'הָאָרֶץ הַמֻּבְטַחַת', וְכַאֲשֶׁר תֻּשְׁלַם הַמְּלָאכָה יָבוֹאוּ הַמָּשִׁיחַ וְהַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה.

נִמְצָא שֶׁהַמַּסָּע הַזֶּה נִמְשָׁךְ עַל כַּמָּה אַלְפֵי שָׁנִים, וְהוּא מֻרְכָּב מֵהַרְבֵּה מַסָּעוֹת קְטַנִּים, שֶׁכֵּן כָּל יְהוּדִי וִיהוּדִי הוּא עוֹלָם בְּפָנֵי עַצְמוֹ וּמַסָּע בְּפָנֵי עַצְמוֹ, וְלָכֵן כָּתוּב "אֵלֶּה מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", שֶׁכֵּן כָּל יְהוּדִי מִתְעַסֵּק רַק בַּמַּסָּע שֶׁלּוֹ וְתוֹרֵם בְּכָךְ אֶת חֶלְקוֹ לַמַּסָּע הַכְּלָלִי. הַמַּסָּע הִתְחִיל לִפְנֵי אַלְפֵי שָׁנִים וְרַבָּם כְּכֻלָּם שֶׁנִּטְלוּ חֵלֶק בַּמַּסָּע הַזֶּה לֹא זָכוּ לִרְאוֹת אֶת סִיּוּמוֹ בִּזְמַנָּם וְיִרְאוּ זֹאת רַק בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים, אֲבָל בַּדּוֹר שֶׁלָּנוּ שֶׁאָנוּ מִתְקָרְבִים לְסוֹף הַמַּסָּע הַכְּלָלִי, הַמַּסָּעוֹת הַקְּטַנִּים הָאַחֲרוֹנִים שֶׁנּוֹתְרוּ הֵם אֵלֶּה שֶׁיְּכוֹלִים לְהָבִיא אֶת הַגְּאֻלָּה וְהַמָּשִׁיחַ בְּכָל רֶגַע מַמָּשׁ.

כֵּיוָן שֶׁכָּל אָדָם חַי רַק אֶת הַמַּסָּע הָאִישִׁי שֶׁלּוֹ וְהוּא לֹא רוֹאֶה אֶת אַלְפֵי הַשָּׁנִים שֶׁהָיוּ מֵאֲחוֹרָיו וְאֶת הַמַּסָּעוֹת שֶׁנּוֹתְרוּ עַד הַסּוֹף, וַאֲפִילּוּ אֶת הַמַּסָּעוֹת שֶׁל אֲחֵרִים בְּדוֹרוֹ שֶׁלּוֹ, הַנְּפוּק מֵהַתְּמוּנָה הַכְּלָלִית וְהַבְּדִידוּת יְכוֹלִים לִגְרֹם לוֹ לִשְׁקֹעַ בְּעַצְבוּת וְיֵאוּשׁ תַּחַת כָּל הַצָּרוֹת וְהַמְּנִיעוֹת וְהַבְּעָיוֹת שֶׁהוּא חָשׁ בְּחַיָּיו.

אַךְ כַּאֲשֶׁר אֲנִי מֵבִין שֶׁהַמַּסָּע שֶׁלִּי הוּא חֵלֶק מִשַּׁרְשֶׁרֶת שֶׁל מַסָּע אָרוֹךְ מְאֹד שֶׁהִתְחִיל עוֹד לִפְנֵי שָׁנִים רַבּוֹת וְכִי אֲנִי בַּכִּוּוּן הַנָּכוֹן וְלִקְרַאת סוֹף הַמַּסָּע, אֲנִי מַתְחִיל לְהָבִין מָה מְצַפִּים מִמֶּנִּי, מָה תַּכְלִיתִי וּמָה אֲנִי בָּאֱמֶת מְסֻגָּל לַעֲשׂוֹת. עָלַי לְהָבִיא אֶת הַמַּסָּע הָאִישִׁי שֶׁלִּי לִשְׁיא הַהַצְלָחָה וְהַנִּצּוּל, גַּם אִם לֹא אֶרְאֶה מִיַּד כֵּיצַד זֶה תָּרַם לַמַּסָּע הַכְּלָלִי, רַק לְהַאֲמִין שֶׁזֶּה תָּרַם כְּמוֹ בְּכָל הַדּוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים שֶׁלֹּא שָׁאֲלוּ שְׁאֵלוֹת רַק נִזְהֲרוּ לִצְעֹד בַּכִּוּוּן הַנָּכוֹן וְלֹא לִסְטוֹת לַצְּדָדִים וְלָלֶכֶת לְאִבּוּד.

וְהָאֱמֶת הִיא שֶׁכֻּלָּנוּ כֵּן הָיִינוּ בִּתְחִלַּת הַמַּסָּע הַכְּלָלִי, שֶׁכֵּן נִשְׁמוֹת כָּל הַיְּהוּדִים נָכְחוּ בְּמַעֲמַד הַר סִינַי וְכָרְתוּ בְּרִית עִם ה', כּוֹלֵל אֵלֶּה שֶׁעוֹד לֹא נוֹלְדוּ בַּגּוּפִים עַד אָז. כֻּלָּנוּ הָיִינוּ בְּאוֹתוֹ מַעֲמָד. וְכֻלָּנוּ בְּעֶזְרַת ה' נִהְיֶה בְּסוֹף הַמַּסָּע בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים, וְנִמְצָא שֶׁבֶּאֱמֶת כֻּלָּנוּ הָיִינוּ בַּמַּסָּע הַזֶּה מִתְּחִלָּתוֹ וְעַד סוֹפוֹ, אֲפִילּוּ שֶׁנֶּעְדַּרְנוּ מֵחֶלְקִים גְּדוֹלִים בָּאֶמְצַע. לָכֵן כְּשֶׁכָּתוּב "מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" זֶה כֵּן אוֹתָם אֲנָשִׁים, כֻּלָּנוּ יָצָאנוּ מִמִּצְרַיִם וְנַגִּיעַ לָאָרֶץ הַמֻּבְטַחַת. רַק שֶׁמַּסָּע זֶה נִקְרָא "מַסְעֵי" בִּלְשׁוֹן רַבִּים, כִּי אֵלּוּ הַרְבֵּה מַסָּעוֹת פְּרָטִיִּים שֶׁמִּתְחַבְּרִים וּמִשְׁתַּלְּבִים לְמַסָּע אֶחָד אָרוֹךְ,

כַּאֲשֶׁר נִדְאַג שֶׁהַמַּסָּע הַפְּרָטִי שֶׁלָּנוּ לֹא יִסְטֶה מֵהַדֶּרֶךְ וְיִצְטָרֵף לַמַּסָּע הַגָּדוֹל לְאוֹתוֹ כִּוּוּן.

לָכֵן הַתּוֹרָה הִתְעַכְּבָה דַּוְקָא עַל הַמַּסָּע בְּאֵילִם, וּפֵרְטָה לָנוּ עַל דְּקָלִים וּמַעְיְנוֹת. כָּל הַתַּחֲנוֹת הָאֲחֵרוֹת בָּהֶן מַתָּן תּוֹרָה מֵחַד וְעֵגֶל הַזָּהָב מֵאִידָךְ הֵם אֵרוּעִים חַד פַּעֲמִיִּים בְּחַיָּיו שֶׁל אָדָם. מְקוֹמוֹת שֶׁהָיוּ לְאָדָם נְסָיוֹן כָּזֶה אוֹ אַחֵר, בְּחִירָה לַעֲשׂוֹת וּמַעֲשֶׂה לְבַצַּע, פְּעָמִים טוֹעִים וּפְעָמִים מַצְלִיחִים, אָדָם מִתְחַתֵּן וּבוֹנֶה בַּיִת, בּוֹחֵר עֵסֶק, פְּעָמִים מַצְלִיחַ וּפְעָמִים כּוֹשֵׁל. מִכָּל דָּבָר הוּא לוֹמֵד אֲבָל הָאֵרוּעִים הָאֵלֶּה הֵם חַד פַּעֲמִיִּים. אֵילִם מְיַצֶּגֶת תַּחֲנָה שֶׁצְּרִיכָה לְלַוּוֹת אֶת הָאָדָם כָּל חַיָּיו. אִם אָדָם מַרְגִּישׁ שֶׁהָלַךְ לְאִבּוּד, עָצוּב וּמְבֻלְבָּל וְלֹא יוֹדֵעַ מָה לַעֲשׂוֹת וְכֵיצַד לִבְחֹר, אִם הוּא לִפְנֵי הַחְלָטָה חֲדָשָׁה וַחֲשׁוּבָה וְהוּא רוֹצֶה לִהְיוֹת בָּטוּחַ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה אֶת הַדָּבָר הַנָּכוֹן, עָלָיו לָלֶכֶת לְאֵילִם.

בְּאֵילִם הָיוּ 12 מַעְיְנוֹת וְ-70 עֲצֵי תָּמָר, רֶמֶז לְ-12 הַשְּׁבָטִים שֶׁמַּרְכִּיבִים אֶת עַם יִשְׂרָאֵל, וּמָקוֹר הַחִיּוּת שֶׁלָּהֶם הוּא הַהִתְחַבְּרוּת אֶל 70 הַדְּקָלִים שֶׁהֵם זִקְנֵי הָעָם, שֶׁנֶּאֱמַר: "צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח".

כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְמֵי מָרָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צִוָּה לְמֹשֶׁה לְהַשְׁלִיךְ עֵץ מַר לְתוֹךְ הַמַּיִם וְיִמְתְּקוּ. כַּאֲשֶׁר אָדָם בְּנִסָּיוֹן קָשֶׁה וְהוּא חֲסַר אֱמוּנָה, אָז הַכֹּל נִרְאָה לוֹ מַר וְהוּא צָרִיךְ נֵס מַמָּשׁ עַל מְנָת לִרְאוֹת אֶת הָאֱמֶת. אֲבָל כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְאֵילִם גִּילוּ כִּי לֹא צָרִיךְ נֵס לְהַמְתִּיק מַיִם מָרִים, יֵשׁ מָקוֹם שֶׁהַמַּיִם מְתוּקִים שָׁם מִלְּכַתְּחִלָּה וְזֶה בְּצִלָּם שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁמּוֹרִים וּמְלַמְּדִים אוֹתָנוּ אֶת דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת בֵּין אָדָם לַמָּקוֹם וּבֵין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, וְאָז לֹא מַרְגִּישִׁים שׁוּם מְרִירוּת מִדָּמָה בְּחַיֵּינוּ. זוֹ הַתַּחֲנָה מִמֶּנָּה אָנוּ שׁוֹאֲבִים אֶת הַכֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ בַּמַּסָּע שֶׁלָּנוּ. אֵילִם אֵינָהּ עוֹד מַסָּע, הִיא תְּחִנַּת הַדְּלֵק הָרוּחָנִית שֶׁלָּנוּ.

פָּרָשַׁת "מַסְעֵי" נִקְרֵאת בִּימֵי בֵּין הַמְּצָרִים, בָּהֶם אָנוּ מְצַיְּנִים אֶת חָרְבָּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּגָלַל מִדּוֹת רָעוֹת וְשִׂנְאַת חִנָּם שֶׁהָיְתָה בְּקֶרֶב עַם יִשְׂרָאֵל. כַּאֲשֶׁר אַהֲרֹן הַכֹּהֵן נִפְטַר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חָזְרוּ 8 מַסָּעוֹת אֲחוֹרָה, לְרַמֵּז לָנוּ כִּי כַּאֲשֶׁר אָנוּ נִפְרָדִים מֵ"אַהֲרֹן הַפְּנִימִי" שֶׁלָּנוּ, מֵהַמִּדּוֹת שֶׁל אַהֲבַת הַשָּׁלוֹם וְאַהֲבַת הַבְּרִיּוֹת, אֲנַחְנוּ נְסוֹגִים אֲחוֹרָה וּמִתְרַחֲקִים עוֹד יוֹתֵר מֵהַתַּכְלִית וְהַיַּעַד הַסּוֹפִי שֶׁלָּנוּ. אֲנַחְנוּ

רוֹצִים לְהַגִּיעַ לָ"אָרֶץ הַמֻּבְטַחַת" וְלַגְּאֻלָּה הַשְׁלֵמָה, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת זֹאת בְּלִי "אַהֲרֹן", בְּלִי הַמִּדּוֹת הַטּוֹבוֹת וְאַהֲבַת-חִנָּם שֶׁהוּא מְיַצֵּג, וְלָכֵן מִשֶּׁנִּכְנַס אַב מְמַעֲטִין בְּשִׂמְחָה, כִּי בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אַב הִסְתַּלֵּק אַהֲרֹן מִבֵּינֵינוּ, כְּלוֹמַר הִתְרַחֲקְנוּ מֵהַמִּדּוֹת שֶׁהוּא מְסַמֵּל.

אִם כֵּן אֵיךְ אָנוּ יְכוֹלִים לְסַיֵּם אֶת הַמַּסָּע לְלֹא אַהֲרֹן? חֲזַ"ל אָמְרוּ כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁלִים שְׁנוֹתֵיהֶם שֶׁל צַדִּיקִים, וְאִם כֵּן אַהֲרֹן גַּם נוֹלַד בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אַב. לְפִי זֶה רֹאשׁ חֹדֶשׁ אַב צָרִיךְ לִהְיוֹת תַּאֲרִיךְ טוֹב בּוֹ זְמַנָּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל עוֹלֶה, הֲכִיצַד? הֲרֵי הוּא נִפְטַר בְּתַאֲרִיךְ זֶה? אֶלָּא שֶׁצַּדִּיקִים גַּם בְּמוֹתָם נִקְרָאִים חַיִּים. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל עַל יַעֲקֹב אָבִינוּ כִּי הוּא לֹא מֵת, וְהִסְבִּירוּ שֶׁהַכַּוָּנָה שֶׁהוּא הֶעֱמִיד בָּנִים וְתַלְמִידִים שֶׁיַּמְשִׁיכוּ בְּדַרְכּוֹ, הֲרֵי כָּל מִי שֶׁדּוֹאֵג שֶׁיַּמְשִׁיכוּ אוֹתוֹ נֶחְשָׁב עֲדַיִן חַי.

אַהֲרֹן הַכֹּהֵן זָכָה לִרְאוֹת אֶת בְּנוֹ אֶלְעָזָר מִתְמַנֶּה לְכֹהֵן גָּדוֹל תַּחְתָּיו עוֹד בְּחַיָּיו, כַּאֲשֶׁר ה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה נֵס וּמַעֲבִיר אֶת בְּגָדָיו מִמֶּנּוּ לִבְנוֹ בְּעוֹד שֶׁאוֹתוֹ עַצְמוֹ הוּא מַלְבִּישׁ בִּבְגָדָיו הָרוּחָנִיִּים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא עוֹד בָּעוֹלָם הַזֶּה! זֶה הַשָּׂכָר שֶׁל מִי שֶׁהִשְׁקִיעַ לְהַעֲמִיד לוֹ מַמְשִׁיךְ לְדַרְכּוֹ. עָלֵינוּ לִהְיוֹת מַמְשִׁיכֵי דַּרְכּוֹ שֶׁל אַהֲרֹן וּבְכָךְ הוּא עַצְמוֹ לֹא יִסְתַּלֵּק מֵאִתָּנוּ וְהַמַּסָּע יַמְשִׁיךְ. בִּשְׁבִיל כָּךְ מוּטָל עָלֵינוּ לֶאֱהֹב אֶת הַשָּׁלוֹם וְלִרְדֹּף אַחֲרָיו, לֶאֱהֹב אֶת הַבְּרִיּוֹת וּלְקָרְבָן לַתּוֹרָה.

אַהֲרֹן נִקְבַּר בְּהֹר הָהָר. הַר זֶה הָיָה מוּל הַר שֵׂעִיר שֶׁל אֶרֶץ אֱדוֹם. בְּכָל פַּעַם שֶׁיֵּשׁ שִׂנְאַת חִנָּם וְכָל אֶחָד חוֹשֵׁב עַל עַצְמוֹ, קָם שִׂטְנוֹ שֶׁל עֵשָׂו מֵאֱדוֹם לְקַטְרֵג, וְאָז הוּא רוֹאֶה אֶת קִבְרוֹ שֶׁל אַהֲרֹן, הֲרֵי עֵשָׂו רוֹצֶה לְקַטְרֵג שֶׁהוּא הַבְּכוֹר וְרִימּוּ אוֹתוֹ וְלָקְחוּ מִמֶּנּוּ וְשִׁקְרוּ לוֹ. וְהִנֵּה אַהֲרֹן שֶׁהִנְהִיג אֶת עַם יִשְׂרָאֵל בְּמֶשֶׁךְ שָׁנִים בְּמִצְרַיִם עַד גִּיל 83, וְאָז אָמְרוּ לוֹ שֶׁאָחִיו הַקָּטָן בָּא לָקַחַת אֶת הַתַּפְקִיד מִמֶּנּוּ, וְהוּא רָץ אֵלָיו בְּשִׂמְחָה לְחַבְּקוֹ וּלְנָשְׁקוֹ, וְהַתּוֹרָה מְעִידָה עָלָיו שֶׁבֶּאֱמֶת הָיָה שָׂמֵחַ. אַהֲבַת חִנָּם! וְאָז עֵשָׂו הוּא אֱדוֹם, שְׁמָכַר אֶת הַבְּכוֹרָה וּבַז לָהּ לֹא עוֹמֵד מוּל אַהֲרֹן שֶׁהֶחְלִיפוּ אוֹתוֹ לְלֹא הִתְיַעֲצוּת עִמּוֹ כְּלָל וְהוּא שָׂמַח עַל כָּךְ בְּכָל לִבּוֹ, פִּרְגֵּן לְאָחִיו הַקָּטָן וְהִתְבַּטֵּל לְפָנָיו כְּמוֹרוֹ וְרַבּוֹ הַמְּבֻהָק! הַקִּטְרוּג נֶחְלָשׁ!

כְּדֵי לְהַפְסִיק אֶת הַקִּטְרוּג לְגַמְרֵי עָלֵינוּ לְחַקּוֹת אֶת מַעֲשֵׂי אַהֲרֹן. עָלֵינוּ לִזְכֹּר כִּי כָּל מַסָּע אִישִׁי קָטָן שֶׁלָּנוּ הוּא חֵלֶק מִמַּסָּע אֶחָד גָּדוֹל שֶׁל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁלָּנוּ שֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם וּצְרִיכוֹת לְהִכָּנֵס אֶל הָעוֹלָם הַבָּא, וּכְדֵי שֶׁלֹּא נִסְטֶה מִן הַדֶּרֶךְ וְלֹא נֵלֵךְ לְאִבּוּד, נִדְבַּק בַּחֲכָמִים שֶׁיּוֹרוּ לָנוּ כֵּיצַד עָלֵינוּ לִפְעֹל, וְנֶחֱסֶה תַּחַת צִלָּם, וְנִלְמַד כֵּיצַד לִהְיוֹת אוֹהֲבֵי שָׁלוֹם וְרוֹדְפֵי שָׁלוֹם, אוֹהֲבֵי הַבְּרִיּוֹת וּמְקָרְבָם לַתּוֹרָה, וְכֵן נִזְכֶּה לְהַגִּיעַ סוֹף סוֹף אֶל הָאָרֶץ הַמֻּבְטַחַת.

דברים

חֻמָּשׁ דְּבָרִים פּוֹתֵחַ בִּנְאוּם הַפְּרֵדָה שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מֵעֵם יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הִסְתַּלְּקוּתוֹ, הוּא מַתְחִיל בְּתוֹכֵחָה וּמוֹסֵר וּמַמְשִׁיךְ לְלִמּוּד תּוֹרָה כְּשֶׁהוּא חוֹזֵר עַל עִקְרֵי הַהֲלָכוֹת שֶׁלָּמְדוּ בְּמֶשֶׁךְ 40 שָׁנָה. חֲזַ"ל לָמְדוּ מִדִּבְרֵי מֹשֶׁה כָּאן כַּמָּה וְכַמָּה הֲלָכוֹת בְּעִנְיַן תּוֹכֵחָה.

מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָבַר עִם יִשְׂרָאֵל הַרְבֵּה תְּלָאוֹת בְּמֶשֶׁךְ 40 שָׁנָה בַּמִּדְבָּר, אֲבָל אֶת הַתּוֹכֵחָה הוּא שָׁמַר כָּל הַזְּמַן עַד לַסּוֹף, כִּי הִרְגִּישׁ שֶׁרַק לִפְנֵי פְּרִידָתוֹ יוּכַל לְהוֹכִיחָם מִבְּלִי שֶׁיִּצְטָרְכוּ לְהִתְבַּיֵּשׁ מִפָּנָיו אַחַר כָּךְ וְאוּלַי חַס וְשָׁלוֹם אַף לִפְרֹק עֹל בִּשֶּׁל כָּךְ. הַמַּטָּרָה בָּהוֹכָחָה אֵינָהּ הַלְבָּנַת פָּנִים וּפְרִיקַת כַּעַס וְתִסְכּוּל, אֶלָּא הַמַּטָּרָה לְהוֹעִיל לַמּוּכָח לְהָבִין אֶת טָעוּתוֹ וְלִגְרֹם לוֹ לְבַקֵּשׁ לְתַקֵּן אוֹתָהּ וּלְהִשְׁתַּפֵּר.

עוֹד לָמְדוּ כִּי אֵין לְהוֹכִיחַ בְּדָם אֵשׁ וְתִימְרוֹת עָשָׁן, אֶלָּא אִם אֶפְשָׁר לְהוֹכִיחַ בְּרֶמֶז וְהַמּוּכָח יָבִין זֶה עָדִיף. כָּךְ הוּא יִתְבַּיֵּשׁ פַּחוֹת וְיַפְנִים יוֹתֵר. לָכֵן פָּרָשַׁת דְּבָרִים מַתְחִילָה בְּתוֹכֵחָה אַחַת אֲרֻכָּה שֶׁכֻּלָּהּ בִּרְמָזִים בִּלְבַד, וְכָךְ כָּתוּב בַּפָּסוּק: "אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן בַּמִּדְבָּר בָּעֲרָבָה מוֹל סוּף בֵּין פָּארָן וּבֵין תֹּפֶל וְלָבָן וַחֲצֵרֹת וְדִי זָהָב". חֲזַ"ל אוֹמְרִים שֶׁכֵּיוָן שֶׁחֵלֶק מִמְּקוֹמוֹת אֵלֶּה לֹא הֻזְכְּרוּ כְּלָל בַּתּוֹרָה, מִכָּאן לְמֵדִים שֶׁיֵּשׁ כָּאן רְמָזִים לְמַעֲשִׂים שֶׁהֵם עָשׂוּ בְּמִקּוֹמוֹת שׁוֹנִים בַּמִּדְבָּר, וְכָךְ מְפָרֵשׁ רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ אֶת הַפָּסוּק:

אֵלֶּה הַדְּבָרִים - לְפִי שֶׁהֵן דִּבְרֵי תוֹכָחוֹת וּמָנָה כָּאן כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁהִכְעִיסוּ לִפְנֵי הַמָּקוֹם בָּהֶן, לְפִיכָךְ סָתַם אֶת הַדְּבָרִים וְהִזְכִּירָם בְּרֶמֶז מִפְּנֵי כְּבוֹדָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. **בַּמִּדְבָּר** *- לֹא בַּמִּדְבָּר הָיוּ אֶלָּא בְּעַרְבוֹת מוֹאָב, וּמַהוּ בַּמִּדְבָּר? אֶלָּא בִּשְׁבִיל מָה שֶׁהִכְעִיסוּהוּ בַּמִּדְבָּר שֶׁאָמְרוּ: מִי יִתֵּן מוּתֵנוּ וְגוֹ'.* **בָּעֲרָבָה** *- בִּשְׁבִיל הָעֲרָבָה שֶׁחָטְאוּ בְּבַעַל פְּעוֹר בַּשִּׁטִּים בְּעַרְבוֹת מוֹאָב.* **מוֹל סוּף** *- עַל מָה שֶׁהִמְרוּ בְּיַם סוּף בְּבוֹאָם לְיַם סוּף שֶׁאָמְרוּ: הֲמִבְּלִי אֵין קְבָרִים בְּמִצְרַיִם, וְכֵן בְּנָסְעָם מִתּוֹךְ הַיָּם, שֶׁנֶּאֱמַר: וַיֹּמְרוּ עַל יָם בְּיַם סוּף.* **בֵּין פָּארָן וּבֵין תֹּפֶל וְלָבָן** *- אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן חָזַרְנוּ עַל כָּל הַמִּקְרָא וְלֹא מָצִינוּ מָקוֹם שֶׁשְּׁמוֹ תֹּפֶל וְלָבָן, אֶלָּא הוֹכִיחָן עַל הַדְּבָרִים שֶׁתָּפְלוּ עַל הַמָּן שֶׁהוּא לָבָן, שֶׁאָמְרוּ: וְנַפְשֵׁנוּ קָצָה בַּלֶּחֶם הַקְּלֹקֵל, וְעַל מָה שֶׁעָשׂוּ בְּמִדְבַּר פָּארָן עַל יְדֵי הַמְרַגְּלִים.* **וַחֲצֵרֹת** *- בַּמַּחֲלֹקֶת שֶׁל קֹרַח. דָּבָר אַחֵר אָמַר לָהֶם, הָיָה לָכֶם לִלְמֹד מִמַּה שֶּׁעָשִׂיתִי לְמִרְיָם בַּחֲצֵרוֹת בִּשְׁבִיל לָשׁוֹן הָרַע, וְאַתֶּם נִדַּבַּרְתֶּם בַּמָּקוֹם (דִּבַּרְתֶּם עַל ה').* **וְדִי זָהָב** *- הוֹכִיחָן עַל הָעֵגֶל שֶׁעָשׂוּ בִּשְׁבִיל רוֹב זָהָב שֶׁהָיָה לָהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר: וְכֶסֶף הִרְבֵּיתִי לָהּ וְזָהָב עָשׂוּ לַבָּעַל.*

הַמִּלִּים הַפְּשׁוּטוֹת הֵן רְמָזִים לַחֲטָאִים גְּדוֹלִים, טְעָנוֹת הַכְּפִירָה שֶׁלָּהֶם שֶׁה׳ הוֹצִיאֵם מִמִּצְרַיִם לְהוֹרְגָם בַּמִּדְבָּר, הָעֲבוֹדָה-זָרָה שֶׁעָבְדוּ בָּעֲרָבָה, הַתְּלוּנוֹת שֶׁהִשְׁמִיעוּ בְּבוֹאָם לְיַם סוּף, הוֹצָאַת הַדִּבָּה שֶׁלָּהֶם עַל הַמָּן שֶׁיָּרַד לָהֶם מִן הַשָּׁמַיִם, וְשֶׁל הַמְרַגְּלִים עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּבָרֹאשׁ מַחְלֹקֶת קֹרַח וְחֵטְא עֵגֶל הַזָּהָב. וְהַכֹּל בְּרֶמֶז.

אֲבָל הַדְּבָרִים נֶאֱמְרוּ וְהַהוֹכָחָה נִשְׁמְעָה, כִּי בְּסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר הַתַּכְלִית שֶׁל כָּל יְהוּדִי הִיא לְהַגִּיעַ לָאֱמֶת לַאֲמִתָּה, וּבְכָךְ לְהִתְחַבֵּר אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם שֶׁחוֹתָמוֹ אֱמֶת, וְלָכֵן גַּם אִם אֵין לְהוֹכִיחַ בְּתַקִּיפוּת שֶׁהַיְּהוּדִי לֹא יִפָּגַע וְיִבְרַח, אָסוּר מִצַּד שֵׁנִי לְהִתְעַלֵּם מִטָּעֻיּוֹתָיו וְלִמְנֹעַ מִמֶּנּוּ מִלְּהַגִּיעַ אֶל הָאֱמֶת וּלְפַסְפֵּס אֶת תַּכְלִיתוֹ. לָכֵן הַתּוֹכָחָה הִיא אוּמָנוּת, צָרִיךְ לָדַעַת אֵיךְ לְהוֹכִיחַ וְשֶׁיָּבוֹא הַדָּבָר מִתּוֹךְ הַלֵּב כְּדֵי לַעְזוֹר וְלֹא מִתּוֹךְ כַּעַס שֶׁרוֹצִים לִפְרֹק עַל הַמּוּכָח. אֲבָל צָרִיךְ לָדַעַת שֶׁצָּרִיךְ לִלְמֹד

לֶאֱחֹז בְּאֻמָּנוּת זוֹ וְלֹא לְוַתֵּר עָלֶיהָ וְלוֹמַר לְעַצְמֵנוּ מָה לָּנוּ וְלַצָּרָה זוֹ, כִּי הַתּוֹכֵחָה יְכוֹלָה לְהַצִּיל אוֹתָנוּ מִפְּרָעָנוּת.

בְּמַעֲשֶׂה הָעֵגֶל בַּפֹּעַל חָטְאוּ כְּ-3,000 אִישׁ חוּץ מֵהָעֶרֶב-רַב וְהֵם כֻּלָּם הוּמְתוּ בְּצִוּוּי ה' עַל יְדֵי בְּנֵי שֵׁבֶט לֵוִי, אֲבָל עַל הַחֵטְא נֶעֱנְשׁוּ וְעֲדַיִן נֶעֱנָשִׁים כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְדוֹרוֹת, עַד שֶׁאוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא: "אֵין לְךָ כָּל פֻּרְעָנוּת וּפוּרְעָנוּת שֶׁבָּאָה לְעוֹלָם שֶׁאֵין בָּהּ אֶחָד מִ-24 בְּהֶכְרֵעַ לִיטְרָא שֶׁל עֵגֶל הָרִאשׁוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר: וּבְיוֹם פָּקְדִי וּפָקַדְתִּי עֲלֵיהֶם חַטָּאתָם". כְּלוֹמַר אֲנַחְנוּ מְשַׁלְּמִים עַל הַחֵטְא הַזֶּה עַד הַיּוֹם וְהַתַּשְׁלוּמִים עֲדַיִן לֹא נִגְמְרוּ! וְזֶה עַל חֵטְא שֶׁעָשׂוּ 3,000 גְּבָרִים מִתּוֹךְ 600 אֶלֶף גְּבָרִים (בְּלִי לִסְפֹּר נָשִׁים קְטַנִּים וּזְקֵנִים), כְּלוֹמַר חֲצִי עֲשִׂירִית הָאָחוּז! אֵיךְ הֵם לֹא בְּטֵלִים בָּרֹב? מַדּוּעַ אָנוּ מְשַׁלְּמִים עַל כָּךְ עַד הַיּוֹם?

וְהַתְּשׁוּבָה הִיא כִּי כָּל הָאֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא חָטְאוּ בַּפֹּעַל, לֹא מָחוּ בְּפְנֵי אֵלֶּה שֶׁכֵּן עָשׂוּ אֶת מַעֲשֶׂה הָעֲוֹלָה בְּפְנֵיהֶם. וְזוֹ הַשְׁאֵלָה הַגְּדוֹלָה, מַדּוּעַ הֵם בֶּאֱמֶת שָׁתְקוּ, כְּשֶׁרָאוּ שֶׁמּוּלָם עוֹשִׂים עֲבֵרוֹת מְכֹעָרוֹת שֶׁכָּאֵלֶּה, אֵיךְ יָכוֹל עַם קָדוֹשׁ כָּל כָּךְ לַעֲמוֹד בַּצַּד וְלִשְׁתֹּק?

אָמְנָם אָנוּ חַיִּים בְּדוֹר חַלָּשׁ שֶׁלֹּא מְסֻגָּל לְקַבֵּל תּוֹכֵחָה קָשָׁה, וַאֲפִילוּ בְּדוֹרוֹת עָבְרוּ רָאִינוּ בְּעָיָה זוֹ, כַּנֶּאֱמָר בַּגְּמָרָא:

מִנַּיִן לָרוֹאֶה בַּחֲבֵירוֹ דָּבָר מְגוּנֶּה שֶׁחַיָּיב לְהוֹכִיחוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: "הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ". הוֹכִיחוֹ וְלֹא קִבֵּל, מִנַּיִן שֶׁיַּחֲזוֹר וְיוֹכִיחֶנּוּ? תַּלְמוּד לוֹמַר "תּוֹכִיחַ" מִכָּל מָקוֹם. יָכוֹל אֲפִילוּ מִשְׁתַּמֵּט פָּנָיו? תַּלְמוּד לוֹמַר "לֹא תִשָּׂא עָלָיו חֵטְא". תַּנְיָא אָמַר רַבִּי טַרְפוֹן תָּמֵהַּ אֲנִי אִם יֵשׁ בַּדּוֹר הַזֶּה שֶׁמְּקַבֵּל תּוֹכַחָה, אִם אָמַר לוֹ "טוֹל קֵיסָם מִבֵּין עֵינֶיךָ", אוֹמֵר לוֹ "טוֹל קוֹרָה מִבֵּין עֵינֶיךָ". אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה, תְּמֵיהַנִּי אִם יֵשׁ בַּדּוֹר הַזֶּה שֶׁיּוֹדֵעַ לְהוֹכִיחַ.

כְּלוֹמַר יֵשׁ לָנוּ צִוּוּי מִן הַתּוֹרָה לְהוֹכִיחַ, אֲבָל לְהוֹכִיחַ נָכוֹן בְּצוּרָה שֶׁהַמּוּכָח לֹא יִפָּגַע, אַחֶרֶת נוֹשְׂאִים עָלָיו חֵטְא, וְעַל זֶה אָמַר רַבִּי טַרְפוֹן שֶׁבַּדּוֹר שֶׁלָּהֶם אֵין

מִי שֶׁמּוּכָן לְקַבֵּל תּוֹכֵחָה, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אָמַר שֶׁאֵין מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְהוֹכִיחַ, וְאִם כֵּן בַּדּוֹר שֶׁלָּנוּ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

אֲבָל אָסוּר לָנוּ לְהִתְבַּלְבֵּל, מְחָאָה הִיא לֹא תּוֹכֵחָה! וְלָכֵן גַּם אִם לֹא יוֹדְעִים לְהוֹכִיחַ עֲדַיִן צָרִיךְ לִמְחוֹת. מְחָאָה הִיא בִּטּוּי שֶׁל צַעַר הַנּוֹבֵעַ מִכְּאֵב מֵעֹמֶק הַלֵּב. אָדָם שֶׁלֹּא מוֹחֶה עַל עַוְלָה שֶׁהוּא רוֹאֶה, בְּמִלִּים אֲחֵרוֹת הוּא אוֹמֵר קִבָּל עַם וְעֵדָה: "זֶה לֹא כּוֹאֵב לִי".

כָּל אֶחָד עָסוּק בִּלְלַקֵּק אֶת פְּצָעָיו, לְכָל אֶחָד יֵשׁ אֶת שַׂק הַצָּרוֹת שֶׁלּוֹ וְהַכְּאֵב שֶׁלּוֹ. אֲבָל עַל זֶה אָנוּ הִתְבָּקַשְׁנוּ לַעֲבוֹד, עַל הֲרָמַת הָרֹאשׁ מִתּוֹךְ הַשִּׁלּוּלִית שֶׁלָּנוּ בָּהּ אָנוּ יוֹשְׁבִים, וְלִרְאוֹת אֶת הָאֲחֵרִים מִסְּבִיבֵנוּ, לְהִזְדַּהוֹת עִמָּם וְלַעֲזֹר לָהֶם, כַּאֲשֶׁר הָעֶזְרָה וְהַסִּיּוּעַ הָאֵלֶּה מִצִּדֵּנוּ הֵם אֵלֶּה שֶׁבְּסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר יַעַזְרוּ וְיסַיְּעוּ לָנוּ, כִּי הַכֹּל מַתְחִיל וְנִגְמָר בְּאַחְדוּת, כְּשֶׁאִכְפַּת לִי מֵאַחַי הָאֲחֵרִים. זוֹ הַדֶּרֶךְ הַיְּחִידָה שֶׁנִּהְיֶה רְאוּיִים לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר וְהַשֶּׁפַע שֶׁל הַתּוֹרָה.

הַטַּעֲנָה הִיא לֹא עַל הֶאָח הָרָחוֹק שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ כַּמָּה חָמוּר מַעֲשֵׂהוּ, עָלֵינוּ לִרְאוֹת מֵהֵיכָן הוּא לָמַד שֶׁזֶּה לֹא כָּזֶה חָמוּר, וּמָה חֶלְקֵנוּ בִּתְפִיסָתוֹ הַמֻּטְעֵית הַזּוֹ. זוֹ הַהִסְתַּכְּלוּת הַנְּכוֹנָה. הָרַב נִסִּים יָגֵן זַצַ"ל סִפֵּר פַּעַם עַל אִשָּׁה שׁוֹמֶרֶת תּוֹרָה וּמִצְווֹת שֶׁבָּאָה לִבְכּוֹת לוֹ כִּי בִּתָּהּ הִתְרַחֲקָה מִן הַקְּדֻשָּׁה וּכְבָר לֹא שׁוֹמֶרֶת מִצְווֹת. שָׁאַל אוֹתָהּ הָרַב יָגֵן הַאִם בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה שֶׁבִּתָּהּ חִלְּלָה שַׁבָּת לְעֵינֶיהָ, הַאִם הִיא הִתְעַלְּפָה בַּמָּקוֹם? הָאִשָּׁה הַמֻּפְתַּעַת עָנְתָה בְּשִׁלִּילָה. אָמַר לָהּ הָרַב כִּי אִם הִיא הָיְתָה מִתְעַלֶּפֶת, בִּתָּהּ הָיְתָה שׁוֹמֶרֶת תּוֹרָה וּמִצְווֹת עַד הַיּוֹם, כִּי הִיא הָיְתָה מְבִינָה עַד כַּמָּה חָמוּר הַמַּעֲשֶׂה שֶׁעָשְׂתָה. אֲבָל הָאֱמֶת לֹא הִתְעַלְּפָה, וְהַבַּת לֹא הִפְנִימָה וְהִמְשִׁיכָה לְהִתְדַּרְדֵּר.

יֵשׁ דִּין שֶׁמִּי שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ לְהוֹכִיחַ אָסוּר לוֹ לְהוֹכִיחַ. עַד שֶׁאֲנִי בָּא לְהוֹכִיחַ אָדָם אַחֵר, אֲנִי צָרִיךְ לִבְדּוֹק אֶת עַצְמִי הַאִם אֲנִי כֵּן בְּסֵדֶר בְּמַעֲשַׂי שֶׁאֲנִי מְבַקֵּשׁ לְתַקֵּן אֲחֵרִים. אֲבָל אָנוּ הִמְשַׁכְנוּ עִם תְּפִיסָה זוֹ וְשִׁבַּשְׁנוּ אוֹתָהּ לְגַמְרֵי, בְּמָקוֹם "לֹא לְהוֹכִיחַ", הִגַּעְנוּ לְמַצָּב שֶׁל "אַל תַּגִּיד כְּלוּם, אַל תִּתְעָרֵב בִּכְלָל בָּעִנְיָן, אַל תִּרְאֶה שֶׁזֶּה אֲפִילּוּ מַפְרִיעַ לְךָ", וְזֶה לֹא נָכוֹן! זוֹ טָעוּת מְסֻכֶּנֶת! אִם אֲנַחְנוּ רוֹאִים אָדָם הַהוֹלֵךְ וּמַגִּיעַ לְקָצֶה וּמִתַּחְתָּיו תְּהוֹם פְּעוּרָה, וְהוּא לֹא מַבְחִין כִּי הוּא הוֹלֵךְ אֶל

מוֹתוֹ, הַאִם נֹאמַר שֶׁזֶּה לֹא קָשׁוּר אֵלֵינוּ? הֲרֵי אָנוּ נִצְעָק אֵלָיו שֶׁיַּעֲצֹר. אַף אֶחָד מֵאִתָּנוּ לֹא יַחְשֹׁב שֶׁאֲנַחְנוּ מִתְעָרְבִים לוֹ בְּעִנְיָנָיו אוֹ מוֹכִיחִים אוֹתוֹ... אֲנַחְנוּ מַצִּילִים אוֹתוֹ! כַּאֲנָשִׁים יִרְאֵי שָׁמַיִם חוֹבָתֵנוּ לִצְעֹק, שֶׁלֹּא יִתְבְּעוּ אוֹתָנוּ בַּשָּׁמַיִם שֶׁעָבַרְנוּ עַל הַצִּוּוּי: "לֹא תַעֲמֹד עַל דַּם רֵעֶךָ"!

יְהוּדִים רַבִּים שֶׁגָּדְלוּ דּוֹר וּשְׁנַיִם לְלֹא תּוֹרָה וּמִצְוֹות וּפִתְאוֹם אֶחָד מִבְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה חוֹזֵר אֶל דֶּרֶךְ אֲבוֹתָיו, וְהִנֵּה כָּל שַׁבָּת, חַג וְאֵרוּעַ מִשְׁפַּחְתִּי הוֹפְכִים לְנוֹשֵׂא מֻרְכָּב, טָעוּן וְרָגִישׁ שֶׁמַּצְרִיךְ לְמִצוֹא פִּתְרוֹנוֹת יְצִירָתִיִּים שֶׁלֹּא יִתְפָּרְקוּ מִשְׁפָּחוֹת, ה' יְרַחֵם. יֵצֶר הָרַע מְבַקֵּשׁ לְהָסִית אֶת הַמִּתְחַזְּקִים וְהַשָּׁבִים לְדֶרֶךְ הַיָּשָׁר, לְהִתְמוֹדֵד חֲזִיתִית אֶל מוּל מִשְׁפַּחְתָּם וְחַבְרֵיהֶם שֶׁנּוֹתְרוּ רְחוֹקִים מֵאָחוֹר, לָרִיב וּלְהִתְוַכֵּחַ עַל כָּל דָּבָר, וְלִגְרֹם לָהֶם לְהִתְרַחֵק וּלְהִתְפַּצֵּל, וְגַם לְהָבִיא פְּעָמִים לְחִלּוּל ה' וּלְהַחֲלָשָׁתוֹ שֶׁל הַמִּתְקָרֵב אֶל ה' לְהַמְשִׁיךְ בְּדַרְכּוֹ הַחֲדָשָׁה.

וְאִלּוּ יֵשׁ אֲחֵרִים שֶׁאוֹמְרִים "גָּדוֹל הַשָּׁלוֹם" וְלָכֵן לֹא אוֹמְרִים שׁוּם דָּבָר. לֹא רוֹצִים "לָרִיב עַל כָּל דָּבָר", הֲרֵי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ הִגְדִּיר אֶת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה: "דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם", וּמִי וּמָה אֲנַחְנוּ שֶׁנַּעֲשֶׂה אֶת מִלְחֲמוֹת ה'? וְכָךְ הֵם "מְעַגְּלִים פִּנּוֹת" גַּם הֵיכָן שֶׁלֹּא צָרִיךְ וּמְשְׁתַּתְּפִים בְּאֵרוּעִים שֶׁלֹּא מַתְאִימִים לְדַרְכָּם הַחֲדָשָׁה דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה, וְחוֹשְׁבִים שֶׁעוֹשִׂים מִצְוֹות.

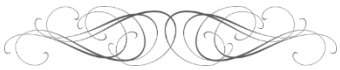
אָז מָה כֵּן אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת? לְהַרְאוֹת לַאֲחֵרִים מָה חָשׁוּב לָנוּ, מִבְּלִי לִצְעֹק אַךְ מִבְּלִי לִשְׁתֹּק. אִם אֲנִי מִתְאָרֵחַ בְּבֵית מִשְׁפָּחָה רְחוֹקָה בְּשַׁבָּת וּפִתְאוֹם מִישֶׁהוּ מַדְלִיק אֶת הַפֶּלֶאפוֹן שֶׁלּוֹ, אֲנִי לֹא צוֹעֵק עָלָיו וַאֲנִי לֹא מְחַיֵּךְ אֵלָיו וְשׁוֹאֵל מָה הוּא רוֹאֶה, אֲנִי פָּשׁוּט אוֹמֵר לוֹ בְּנִימוּס: "אֲנִי נוֹרָא מִצְטַעֵר, אֲבָל הַפְּעָלָתוֹ שֶׁל הַמַּכְשִׁיר הַזֶּה בְּשַׁבָּת גּוֹרֶמֶת לִי לְצַעַר", וְקָם וּפוֹרֵשׁ לַמָּקוֹם אַחֵר. אֲנִי לֹא כּוֹפֶה דַּיְעוֹתַי עַל אֲחֵרִים וְלֹא מוֹכִיחַ אוֹתָם, אֲבָל אֲנִי מוֹחֶה בַּעֲדִינוּת וּמַרְאֶה שֶׁכּוֹאֵב לִי. וְזֶה מַשְׁפִּיעַ הַרְבֵּה יוֹתֵר.

זוֹ מְחָאָה. לֹא לְהַבְלִיג, "לְהִתְעַלֵּם", "לְהַעֲבִיר", כִּי זֶה יַחְלִחֵל לַנְּשָׁמָה שֶׁלָּנוּ וַאֲנַחְנוּ נִתְקָרֵר בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁלָּנוּ. אִם נְשַׁדֵּר הַחוּצָה עַל כָּל מַעֲשֶׂה לֹא רָאוּי שֶׁ"זֶה לֹא נוֹרָא", בַּסּוֹף זֶה יִכָּנֵס אֶל לִבֵּנוּ שֶׁזֶּה בֶּאֱמֶת לֹא נוֹרָא!

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא בָּא בִּטְרוּנְיָה עִם בְּרִיּוֹתָיו. נַהֲפוֹךְ הוּא, הוּא בָּרָא אֶת הָעוֹלָם עַל מְנָת לָתֵת לָנוּ מֻרְחָמָיו, אֶלָּא שֶׁמַּעֲשֵׂינוּ מְקַלְקְלִים אֶת הַשׁוֹרָה וּמַרְחִיקִים אֶת כָּל הַשֶּׁפַע מֵאִתָּנוּ. וּפְעָמִים שֶׁאָנוּ מִסְתַּכְּלִים עַל הַמַּעֲשִׂים שֶׁלָּנוּ וְאָנוּ לֹא מְבִינִים מַדּוּעַ מַצָּבֵנוּ לֹא טוֹב יוֹתֵר, הֲרֵי אָנוּ כֵּן מִשְׁתַּדְּלִים "לַעֲבוֹד לְפִי הַסֵּפֶר" וּמַצָּבֵנוּ הָאִישִׁי הוּא לֹא כָּזֶה נוֹרָא. אֶלָּא שֶׁאֲנַחְנוּ שׁוֹכְחִים לְהָרִים אֶת מַבָּטֵנוּ וּלְהִסְתַּכֵּל עַל הַסְּבִיבָה, כִּי אִם יֵשׁ עַוְלָה סְבִיבֵנוּ וְאָנוּ לֹא מוֹחִים, הֲרֵי יֵשׁ כָּאן בְּעָיָה פְּנִימִית בְּתוֹכֵנוּ שֶׁאָנוּ לֹא נוֹתְנִים לָהּ אֶת לִבֵּנוּ.

לָכֵן עָלֵינוּ לִמְחוֹת, כִּי זוֹ מִחָאָה בְּיֵצֶר הָרַע עַצְמוֹ, שֶׁיַּעֲזֹב אוֹתָנוּ וְאֶת עַמֵּנוּ וְיִסַּיֵּם אֶת עִכּוּב גְּאֻלָּתֵנוּ. אָסוּר לָנוּ לְהִתְקָרֵר, אָנוּ כֹּה קְרוֹבִים אֶל הַמַּטָּרָה וּבְאוֹתָהּ נְשִׁימָה רְחוֹקִים מִמֶּנָּה, כִּי הַכֹּל תָּלוּי בַּחֲמִימוּת הַבּוֹעֶרֶת בְּקִרְבֵּנוּ, חֲמִימוּת וּתְשׁוּקָה שֶׁל יְהוּדִים לִגְאֻלָּה וְלַחֲזָרָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְכָעֵת שֶׁחָזַרְנוּ, הַחֲמִימוּת צְרִיכָה לִגְדֹּל וְלִפְנוֹת אֶל הַחֲזָרָה הָרוּחָנִית הַבָּיְתָה, וְלֹא לְהִתְקָרֵר וּלְהִתְבּוֹלֵל. צָרִיךְ לִצְעֹק כְּשֶׁכּוֹאֵב, וְנִזְכֹּר שֶׁכָּל יְצִיאַת מִצְרַיִם קַבָּלַת הַשַּׁבָּת וּנְתִינַת הַתּוֹרָה הִתְחִילוּ בִּצְעָקָה אֶל ה', שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיֹּאמֶר ה' רָאֹה רָאִיתִי אֶת עֳנִי עַמִּי אֲשֶׁר בְּמִצְרָיִם וְאֶת צַעֲקָתָם שָׁמַעְתִּי מִפְּנֵי נֹגְשָׂיו כִּי יָדַעְתִּי אֶת מַכְאֹבָיו", וְהַגְּאֻלָּה שֶׁתָּבוֹא בְּסִיּוּם הַתַּהֲלִיךְ תַּגִּיעַ גַּם הִיא בִּצְעָקָה - בִּתְפִלָּה וּבִמְחָאָה כְּנֶגֶד יֵצֶר הָרַע וְחֵילוֹתָיו, שֶׁיְּעוֹרְרוּ רַחֲמֵי שָׁמַיִם עַל כֻּלָּנוּ.

ואתחנן

פָּרָשַׁת "וָאֶתְחַנַּן" פּוֹתַחַת בַּדִּבּוּי שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַל נְסִיּוֹנוֹ לְבַטֵּל אֶת הַגְּזֵרָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא לֹא יִכָּנֵס אֶל הָאָרֶץ בְּעִקְבוֹת מֵי מְרִיבָה, שָׁם הִכָּה עַל הַסֶּלַע לְהוֹצִיא מַיִם בִּמְקוֹם לְדַבֵּר אֵלָיו. וְכָךְ מְסַפֵּר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְעָם יִשְׂרָאֵל:

"וָאֶתְחַנַּן אֶל ה' בָּעֵת הַהִיא לֵאמֹר, ה' אֱלֹקִים אַתָּה הַחִלּוֹתָ לְהַרְאוֹת אֶת עַבְדְּךָ אֶת גָּדְלְךָ וְאֶת יָדְךָ הַחֲזָקָה אֲשֶׁר מִי אֵל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה כְמַעֲשֶׂיךָ וְכִגְבוּרֹתֶךָ. אֶעְבְּרָה נָּא וְאֶרְאֶה אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן הָהָר הַטּוֹב הַזֶּה וְהַלְּבָנוֹן. וַיִּתְעַבֵּר ה' בִּי לְמַעַנְכֶם וְלֹא שָׁמַע אֵלָי, וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי: רַב לָךְ אַל תּוֹסֶף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בַּדָּבָר הַזֶּה. עֲלֵה רֹאשׁ הַפִּסְגָּה וְשָׂא עֵינֶיךָ יָמָּה וְצָפוֹנָה וְתֵימָנָה וּמִזְרָחָה וּרְאֵה בְעֵינֶיךָ כִּי לֹא תַעֲבֹר אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה".

אוֹמְרִים חֲזַ"ל כִּי הַתְּחִנָּה שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָיְתָה מֻרְכֶּבֶת מֵ-515 תְּפִלּוֹת כְּמִנְיַן "וָאֶתְחַנַּן"! 515 תְּפִלּוֹת! מֹשֶׁה רַבֵּנוּ יָדַע אֶת כֹּחָהּ שֶׁל תְּפִלָּה וְלָכֵן לֹא וִתֵּר עַד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָצַר אוֹתוֹ.

וַאֲנַחְנוּ? עַל הַפָּסוּק "כֶּרֶם זָלוּת לִבְנֵי אָדָם", אָמְרוּ חֲזַ"ל: "אֵלּוּ דְּבָרִים שֶׁעוֹמְדִים בִּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם וּבְנֵי אָדָם מְזַלְזְלִים בָּהֶן", וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ: "כְּגוֹן תְּפִלָּה שֶׁעוֹלָה לְמַעְלָה". אִם פַּעַם יֵצֶר הָרַע הָיָה נוֹתֵן לָנוּ לְקַיֵּם 612 מִצְוֹת, רַק שֶׁנִּוָּתֵר לוֹ עַל אַחַת, מִצְוַת לִמּוּד הַתּוֹרָה, הֲרֵי שֶׁהַיּוֹם הוּא יִתֵּן לָנוּ גַּם לִלְמֹד, גַּם

לְלַמֵּד וְלִפְתֹּחַ כּוֹלֵל וְלִהְיוֹת רֹאשׁ יְשִׁיבָה וְלִמְסֹר שִׁעוּרִים בְּכָל הָאָרֶץ וּבָעוֹלָם, רַק שֶׁלֹּא נִתְפַּלֵּל!

"אַל תִּתְפַּלְּלוּ כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ! אֲנִי אֶתֵּן לָכֶם לִלְמֹד תּוֹרָה כַּמָּה שֶׁאַתֶּם רוֹצִים, תַּשְׁקִיעוּ בַּלִּמּוּד, רַק לֹא בַּתְּפִלּוֹת"! כָּכָה הוּא מְפַחֵד מֵהַתְּפִלָּה! וְהַבְּעָיָה הִיא שֶׁאָנוּ לֹא מַעֲרִיכִים אֶת הַכֹּחַ שֶׁל הַתְּפִלָּה שֶׁל עַצְמֵנוּ.

הַפִּתָּרוֹן לְ-99 אֲחוּזִים מֵהַבְּעָיוֹת הוּא הַתְּפִלָּה עַצְמָהּ אֲפִילוּ בְּלִי הִשְׁתַּדְּלוּת אַחֶרֶת! יֵשׁ פְּעָמִים שֶׁצָּרִיךְ לָקוּם וְלַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה, כְּמוֹ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לְמֹשֶׁה: "מָה תִּצְעַק אֵלָי דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסָּעוּ", כְּלוֹמַר כָּאן עַל יָד יָם-סוּף זֶה לֹא זְמַן תְּפִלָּה, הַפַּעַם כַּנָּס לַמַּיִם, תַּעֲשֶׂה הִשְׁתַּדְּלוּת מַעֲשִׂית שֶׁל בִּטָּחוֹן. אָז כְּשֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ (שֶׁזֶּה הָרַב שֶׁלָּנוּ, כִּי כָּל רַב בְּדוֹרוֹ נִקְרָא מֹשֶׁה) יֹאמַר לָנוּ: "מַה תִּצְעַק אֵלָי דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסָּעוּ", נָקוּם וְנַעֲשֶׂה. אֲבָל כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר לָנוּ: "תִּתְפַּלְּלוּ עַל זֶה" אָז זֶה הַפִּתָּרוֹן!

קָשֶׁה לָנוּ לְקַבֵּל זֹאת כִּי אֲנַחְנוּ מַאֲמִינִים בַּמַּרְאֶה עֵינַיִם וּבְמַעֲשֶׂה יָדַיִם, אֲנִי אוֹהֵב מְצִיאוּת בָּהּ אֲנִי מֵרִים טֶלֶפוֹן לְמִישֶׁהוּ שֶׁיַּעֲזֹר, שֶׁאֲנִי מֵזִיז מַשֶּׁהוּ, אֲנִי רָץ אַחֲרֵי הָרוֹפֵא הַזֶּה וְאַחֲרֵי הָרוֹפֵא הַהוּא. מָה זֶה לְהִתְפַּלֵּל? בְּהִשְׁתַּדְּלוּת אֲנִי רוֹאֶה בֶּן אָדָם מוּלִי, אֲנִי רוֹאֶה שֶׁיֵּשׁ בְּעָיָה אָז אֲנִי רָץ מֵהָרוֹפֵא הַזֶּה לָרוֹפֵא הַהוּא. וּמָה עִם תְּפִלָּה?

"הִתְפַּלַלְתָּ עַל זֶה"? "בֶּטַח! בֶּטַח שֶׁהִתְפַּלַלְתִּי עַל זֶה", "כַּמָּה פְּעָמִים"? "שָׁלוֹשׁ"! מָה 3? אֲנַחְנוּ רָצִים אֶל 10 רוֹפְאִים וּמִסְתַּפְּקִים בְּ-3 תְּפִלּוֹת? מַדּוּעַ? כִּי אֲנַחְנוּ נִשְׁבָּרִים מַהֵר. כְּשֶׁאֲנִי מְדַבֵּר עִם הָרוֹפֵא, וְהָרוֹפֵא עוֹנֶה לִי, אָז יֵשׁ לִי תְּחוּשָׁה שֶׁהִתְחִיל לָנוּעַ תַּהֲלִיךְ מְסָיָּם לְהוֹצִיא אוֹתִי מִן הַבְּעָיָה, יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁאֵין כָּאן כְּלוּם, אֲבָל אֲנִי מַרְגִּישׁ שֶׁעָשִׂיתִי מַשֶּׁהוּ.

כְּשֶׁאֲנִי מִתְפַּלֵּל, וְלֹא נִפְתָּחִים לִי הַשָּׁמַיִם וַאֲנִי לֹא רוֹאֶה פָּנִים שֶׁמַּבִּיטוֹת אֵלַי, אָז אֲנִי כְּבָר מַתְחִיל לְפַקְפֵּק בַּכֹּחַ שֶׁל הַתְּפִלָּה. וְיֵשׁ כָּאֵלֶּה שֶׁמִּתְפַּלְּלִים יוֹם יוֹמָיִם, חֹדֶשׁ חֳדָשַׁיִם, שָׁנָה שְׁנָתַיִם, עַל מַשֶּׁהוּ מְסָיָּם וְלֹא מְקַבְּלִים אוֹתוֹ! אֵיךְ לֹא יִשָּׁבְרוּ?

צָרִיךְ לָדַעַת כִּי שׁוּם תְּפִלָּה לֹא חוֹזֶרֶת רֵיקָם! ה׳ יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה מֵהַתְּפִלּוֹת הַלָּלוּ מַטְעַמִּים. וְהוּא עוֹנֶה. רַק שֶׁאֲנַחְנוּ לֹא רוֹאִים. וַהֲ״לֹא רוֹאִים״ הַזֶּה שׁוֹבֵר אוֹתָנוּ.

כַּאֲשֶׁר אֲנַחְנוּ רוֹאִים אֲנָשִׁים שֶׁמִּתְפַּלְּלִים בָּאַדִּיקוּת, בְּדֶרֶךְ כְּלָל זֶה נוֹבֵעַ מִתּוֹךְ מְצוּקָה, לְצַעֲרֵנוּ הָרַב. בֶּן אָדָם לֹא מַרְבֶּה לְהִתְפַּלֵּל כְּשֶׁטּוֹב לוֹ. אֵלּוּ שֶׁמִּתְפַּלְּלִים בְּתָמִימוּת, הֵם אֵלֶּה שֶׁרוֹאִים יְשׁוּעוֹת, הֵם רוֹאִים אוֹתָן בַּדְּבָרִים הַקְּטַנִּים, וְאָז הֵם מְבִינִים אֶת הַכֹּחַ שֶׁל הַתְּפִלָּה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. הֵם רוֹאִים אֶת הָאֱמֶת. אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְקַבֵּל חִזּוּקִים לֹא רַק מִמִּקְרֵי נִסִּים כָּאֵלֶּה שֶׁקָּרוּ לָנוּ אוֹ לַאֲחֵרִים, צָרִיךְ לְקַבֵּל חִזּוּקִים גַּם מִדְּבָרִים קְטַנִּים, תְּפִלָּה קְטַנָּה.

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא הֵבִינוּ כֹּחָהּ שֶׁל תְּפִלָּה אַחַת, וְעַל זֶה אָמַר ה״שִּׂפַת אֱמֶת״ שֶׁלּוּ רַק הָיוּ מַאֲמִינִים בַּתְּפִלָּה הַחֲסֵרָה הָיוּ זוֹכִים לְהִכָּנֵס לָאָרֶץ עִם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, וְהָיָה בּוֹנֶה בֵּית מִקְדָּשׁ שֶׁלֹּא יֶחֱרַב לְעוֹלָם וְזוֹכִים לַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה. מֻדְבָּר בַּדּוֹר דֵּיעָה שֶׁרָאָה כְּבָר נִסִּים וְנִפְלָאוֹת בְּעֵינָיו, הַנְּהָגָה עִילָּאִית בְּמֶשֶׁךְ 40 שָׁנָה, אֲבָל הָיְתָה לָהֶם כִּבְיָכוֹל טָעֲנָה אַחַת מוֹחָצֶת: מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הִתְפַּלֵּל תְּפִלּוֹת שֶׁאַף אֶחָד מֵאִתָּנוּ לֹא יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל, וְלֹא אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם אֶלָּא 515 וּבְכָל זֹאת לֹא נַעֲנָה, רוֹאִים מִכָּאן שֶׁה׳ לֹא רוֹצֶה לְבַטֵּל אֶת הַגְּזֵרָה וְלָכֵן אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ חֲזַ״ל ה׳ גּוֹזֵר וְהַצַּדִּיק מְבַטֵּל, הִנֵּה גְּזֵרָה שֶׁגַּם הַצַּדִּיק לֹא מַצְלִיחַ לְבַטֵּל, אִם כֵּן מָה אָנוּ נוּכַל לַעֲשׂוֹת?

אֲבָל כְּדֵי לְהָבִין אֶת שֹׁרֶשׁ טָעוּתָם הֵם לֹא הָיוּ צְרִיכִים לְהַרְחִיק הַרְבֵּה, אֶלָּא חָדְשַׁיִם אֲחוֹרָה, מֵחֹדֶשׁ תִּשְׁרֵי בּוֹ מֹשֶׁה הִתְפַּלֵּל לַחֹדֶשׁ אַב שֶׁקָּדַם לוֹ. לְאַחַר חֵטְא הַמְּרַגְּלִים שֶׁהָיָה בְּט׳ בְּאָב גָּזַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל כָּל דּוֹר הַמִּדְבָּר שֶׁיִּנְדְּדוּ 40 שָׁנָה בַּמִּדְבָּר וּבְכָל שָׁנָה בְּט׳ בְּאָב יִפָּטְרוּ 15 אֶלֶף אִישׁ מֵאוֹתוֹ דּוֹר, עַד שֶׁכָּל 600 אֶלֶף הַגְּבָרִים מִגִּיל 20 עַד 60 שֶׁבָּכוּ לְחִנָּם בְּחֵטְא הַמְּרַגְּלִים וְקִבְּלוּ לָשׁוֹן הָרַע וְהוֹצָאַת דִּבָּה עַל הָאָרֶץ יָמוּתוּ בַּמִּדְבָּר. בַּשָּׁנָה הָאַחֲרוֹנָה נוֹתְרוּ 15 אֶלֶף הָאַחֲרוֹנִים. הֵם חָפְרוּ לְעַצְמָם קְבָרִים וְשָׁכְבוּ בְּתוֹכָם בַּלַּיְלָה, לְאַחַר שֶׁהִתְפַּלְּלוּ וְהִתְוַדּוּ וְנִפְרְדוּ מִבְּנֵי מִשְׁפְּחוֹתֵיהֶם. וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ זוֹרַחַת וְהֵם בַּחַיִּים! חָשְׁבוּ שֶׁאוּלַי הִתְבַּלְבְּלוּ בְּחִשּׁוּב הַחֹדֶשׁ וְהָיָה זֶה ח׳ בְּאָב, לָכֵן חָזְרוּ עַל כָּל הַטֶּקֶס גַּם לַמָּחֳרָת, וְשׁוּב מָצְאוּ עַצְמָם קְמִים בַּבֹּקֶר! וְכָךְ עָשׂוּ שׁוּב וְשׁוּב עַד ט״ו בְּאָב,

כְּשֶׁרָאוּ אֶת הַלְּבָנָה בִּמְלֹאָהּ וְהֵבִינוּ כִּי אָכֵן הַלַּיְלָה הָרִאשׁוֹן הָיָה ט׳ בְּאָב וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא סָלַח לָהֶם וְהֶחְלִיט לְהַשְׁאִירָם בַּחַיִּים!

הֵם לֹא הֵבִינוּ כֵּיצַד יִתָּכֵן הַדָּבָר. הֲרֵי בְּכָל שָׁנָה הֵם הִתְפַּלְּלוּ וְהִתְוַדּוּ, וּבְכָל שָׁנָה נִפְטְרוּ אוֹתָם 15 אֶלֶף אִישׁ שֶׁהִגִּיעַ תּוֹרָם. הֲלֹא יֵשׁ גְּזֵרָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁמִּכָּל דּוֹר הַמִּדְבָּר רַק כָּלֵב בֶּן יְפֻנֶּה וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן יִכָּנְסוּ אֶל הָאָרֶץ, שֶׁכֵּן הֵם הָיוּ שְׁנֵי הַמְרַגְּלִים שֶׁסִּפְּרוּ אֱמֶת וְלֹא קִלְקְלוּ וּבִקְּשׁוּ לִמְנוֹעַ מֵהָעָם לִבְכּוֹת בְּכְיָה שֶׁל חִנָּם. ה׳ כְּבָר הִכְרִיז 40 שָׁנָה קוֹדֵם: ״מוֹת יָמֻתוּ בַּמִּדְבָּר וְלֹא נוֹתַר מֵהֶם אִישׁ כִּי אִם כָּלֵב בֶּן יְפֻנֶּה וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן״. 15 אֶלֶף אִישׁ אֵלֶּה הָיוּ הָאַחֲרוֹנִים, רָאוּ כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְכַּוֵּן לַעֲמֹד בִּגְזֵרָתוֹ וּבְכָל שָׁנָה לוֹקֵחַ עוֹד וְעוֹד אֲנָשִׁים, רַק הֵם נוֹתְרוּ, מַדּוּעַ לָהֶם נִסְלַח?

מִהֲרוּ אֶל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְהוּא עָנָה לָהֶם כִּי הֵם הִתְפַּלְּלוּ וְהִתְוַדּוּ וְלָכֵן נִסְלַח לָהֶם. מִיַּד טָעֲנוּ כִּי בְּכָל שָׁנָה הֵם הִתְפַּלְּלוּ וְהִתְוַדּוּ, וְכֵן עָשׂוּ כָּל הָאֲחֵרִים בְּכָל הַשָּׁנִים, מָה שׁוֹנִים הֵם בַּפַּעַם הַזּוֹ מִכֻּלָּם בְּכָל הַפְּעָמִים הַקּוֹדְמוֹת? עָנָה לָהֶם מֹשֶׁה בְּפַשְׁטוּת: ״בְּכָל שָׁנָה הִתְפַּלַּלְתֶּם וְהִתְוַדֵּיתֶם, אֲבָל כֵּיוָן שֶׁהָיְתָה אֶפְשָׁרוּת שֶׁמִּישֶׁהוּ אַחֵר יָמוּת הַשָּׁנָה וּזְמַנְּכֶם לֹא הִגִּיעַ, מַשֶּׁהוּ בִּתְפִלָּה הָיָה חָסֵר, מַשֶּׁהוּ בְּוִדּוּי וּבְשִׁבְרוֹן לֵב הָיָה לָקוּי, אֶצְלְכֶם וָאצֶל כָּל הָאֲחֵרִים. הַשָּׁנָה יְדַעְתֶּם כִּי אַתֶּם הָאַחֲרוֹנִים וְאִם כֵּן וַדַּאי שֶׁאַתֶּם הוֹלְכִים לְהִפָּטֵר מִן הָעוֹלָם, הַוִּדּוּי וְהַתְּפִלָּה שֶׁלָּכֶם הָיוּ אַחֶרֶת לְגַמְרֵי, הֵן הָיוּ בְּלֵב נִשְׁבָּר, וְזֶה מַסְפִּיק כְּדֵי לְשַׁנּוֹת אֶת הַגְּזֵרָה״!

לֹא הָיוּ אֵלֶּה תְּפִלּוֹת שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, זוֹ גַּם לֹא הָיְתָה תְּפִילַת צִבּוּר שֶׁכֹּחָהּ רַב, אֶלָּא 15 אֶלֶף תְּפִלּוֹת יָחִיד שֶׁל אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים שֶׁנִּגְזַר עֲלֵיהֶם לָמוּת בַּמִּדְבָּר וְהֵם בָּכוּ עַל עַצְמָם. אֲבָל כֵּיוָן שֶׁעָשׂוּ זֹאת בְּלֵב שָׁלֵם הֵם הִצְלִיחוּ לְבַטֵּל אֶת הַגְּזֵרָה!

וְאִם נִשְׁאַל מַדּוּעַ עָשׂוּ אֶת ט״וּ בְּאָב לְיוֹם טוֹב זֵכֶר לְנֵס זֶה, הֲרֵי בְּט׳ בְּאָב בָּטְלָה הַגְּזֵרָה, הֵם רַק הֵבִינוּ זֹאת לְאַחַר כַּמָּה יָמִים? אֶלָּא בְּט״וּ בְּאָב הָיְתָה שִׂמְחָה עַל הַהֶבָנָה שֶׁנִּצְּלוּ, אֲבָל בְּט׳ אַב יֵשׁ לָהֶם סִבָּה נוֹסֶפֶת לְהִתְאַבֵּל, כִּי עַתָּה הֵבִינוּ שֶׁאִם כֻּלָּם הָיוּ בּוֹכִים מִתְוַדִּים וּמִתְפַּלְּלִים מִכָּל הַלֵּב בַּשָּׁנָה הָרִאשׁוֹנָה, אַף אֶחָד מֵהֶם לֹא הָיָה מֵת! וְלֹא רַק זֹאת, אֶלָּא כָּל גְּזֵרַת הַנְּדוּדִים בַּמִּדְבָּר הָיְתָה כְּדֵי שֶׁיָּמוּתוּ אַט אַט בַּמִּדְבָּר וְאִם כֵּן בְּבִטּוּל גְּזֵרַת הַמִּיתָה גַּם הַנְּדוּדִים הָיוּ מִתְבַּטְּלִים!

וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַצְמוֹ לֹא הָיָה חוֹטֵא בְּמֵי מְרִיבָה וְלֹא הָיָה צָרִיךְ לְהִשָּׁאֵר בַּמִּדְבָּר, אֶלָּא נִכְנַס אִתָּם לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּבָר בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִיָּה וּבוֹנָה לָהֶם אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהָיָה עוֹמֵד לָנֶצַח! כָּל זֶה הֵם הִפְסִידוּ בְּט׳ בְּאָב הָרִאשׁוֹן וּבְכָל אֵלֶּה שֶׁאַחֲרָיו, כְּשֶׁלֹּא הִפְנִימוּ מָה הֵם יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת בִּתְפִלָּה אַחַת מִכָּל הַלֵּב!

הָעֻזָּרָה בַּדְּבָרִים הַקְּטַנִּים גּוֹרֶמֶת לָנוּ לְהַאֲמִין בַּתְּפִלָּה. כִּי כַּאֲשֶׁר אֲנַחְנוּ מִתְפַּלְּלִים עַל דְּבָרִים גְּדוֹלִים וְלֹא נַעֲנִים בַּמָּקוֹם, אָנוּ נִבְהָלִים וְהוֹלְכִים אֲחוֹרַנִּית. לְהִתְפַּלֵּל עַל רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְמִישֶׁהוּ בְּמַצָּב קָשֶׁה? אָנוּ אוֹמְרִים לְעַצְמֵנוּ: הַבֵּן אָדָם חוֹלֶה, הוּא צָרִיךְ נִתּוּחַ, "הָרוֹפֵא" אָמַר שֶׁהוּא צָרִיךְ נִתּוּחַ. כָּל מָה שֶׁיֵּשׁ לָנוּ בָּרֹאשׁ עַכְשָׁו זֶה שֶׁהָרוֹפֵא אָמַר שֶׁצָּרִיךְ נִתּוּחַ, אָז הַתְּפִלָּה שֶׁלָּנוּ הִיא לֹא שֶׁיִּבְרִיא הַחוֹלֶה מִיָּד, אֶלָּא שֶׁיַּצְלִיחַ הַנִּתּוּחַ... כְּאִלּוּ אֵין אֶפְשָׁרוּת בִּלְי נִתּוּחַ, כִּי הָרוֹפֵא אָמַר שֶׁצָּרִיךְ!

וְכָכָה כָּל דָּבָר בַּחַיִּים, אִם זֶה צֹרֶךְ גָּדוֹל, מְצוּקָה גְּדוֹלָה, אֲנַחְנוּ מִתְפַּלְּלִים מְעַט עִם הִשְׁתַּדְּלוּת יְתֵרָה, תְּפִלָּה עִם עוֹד מַשֶּׁהוּ מֵהַצַּד, זֶה נִקְרָא שַׁעֲטְנֵז! אֲנִי מְעַרְבֵּב שְׁנֵי דְּבָרִים, אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם עוֹד מִישֶׁהוּ, וְאֵין לְחַבֵּר אֶת ה׳ עִם עוֹד מִישֶׁהוּ! כְּשֶׁאֲנַחְנוּ בָּאִים לְהִתְפַּלֵּל, זֶה רַק אֲנַחְנוּ וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֵין אַף אֶחָד לְיָדֵנוּ!

כְּשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל עֲמִידָה, בְּתוֹךְ 5 דַּקּוֹת עוֹבְרוֹת 100 מַחֲשָׁבוֹת בָּרֹאשׁ! הַתְּפִלָּה שֶׁלּוֹ נִרְאֵית כָּךְ "מָגֵן אַבְרָהָם... מְחַיֵּה הַמֵּתִים... הָאֵל הַקָּדוֹשׁ... ׳דִּינְג דּוֹנְג׳ בְּרוּכִים הַבָּאִים לְנַתְבַּ״ג, אֲנַחְנוּ נוֹחֲתִים עַכְשָׁו בְּאַנְגְלִיָה, צָרְפַת, אֲרָצוֹת-הַבְּרִית, ׳דִּינְג דּוֹנְג בְּרוּכִים הַשָּׁבִים לָאָרֶץ׳, עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו"... מָה ׳עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו׳? אֵיפֹה נֶעֱלָמָה כָּל הַתְּפִלָּה? וְכָל פַּעַם כָּכָה, אָז מָה נוֹתַר לַעֲשׂוֹת? לְהִתְיָאֵשׁ?

בּוֹאוּ נַתְחִיל עִם 5 דַּקּוֹת בְּיוֹם! אֲנַחְנוּ לֹא רְגִילִים לְדַבֵּר עִם ה׳ יִתְבָּרַךְ. אֲנַחְנוּ רְגִילִים לָלֶכֶת לִשְׁעוּרֵי תּוֹרָה, בָּרוּךְ ה׳ אֲנַחְנוּ שׁוֹמְרִים שַׁבָּת, יֵשׁ שִׁירֵי שַׁבָּת, יֵשׁ 4 סְעוּדוֹת, נוֹתְנִים צְדָקָה, כְּשֶׁיֵּשׁ הַכְנָסַת סֵפֶר תּוֹרָה אֲנַחְנוּ יוֹצְאִים לָרְחוֹב, רוֹקְדִים וְשָׂרִים, אֵיזֶה יוֹפִי! וּמִתּוֹךְ כָּל עֲבוֹדַת ה׳ הַזּוֹ, מָתַי דִּבַּרְנוּ אִתּוֹ בַּפַּעַם אַחֲרוֹנָה?

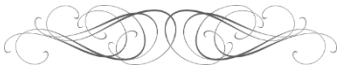
תְּפִילַת הָעֲמִידָה שֶׁלָּנוּ הִיא דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ. הִיא עוֹשָׂה אֶת מְלַאכְתָּהּ בַּשָּׁמַיִם גַּם מִבְּלִי שֶׁנֵּדַע לְכַוֵּן בְּכָלָל, בְּקֹשִׁי פְּשָׁט מִלִּים שֶׁל הַבְּרָכָה הָרִאשׁוֹנָה, לָמָּה? כִּי כָּתְבוּ אוֹתָהּ אַנְשֵׁי הַכְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה, וּבֵינֵיהֶם שְׁלוֹשֶׁת הַנְּבִיאִים הָאַחֲרוֹנִים (חַגַּי, זְכַרְיָה וּמַלְאָכִי) בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ! הַנֹּסַח הוּא קָדוֹשׁ בָּעַל סוֹדוֹת עֲצוּמִים וְאָסוּר לְשַׁנּוֹת מִמֶּנּוּ!

אֲבָל אָז אֲנִי הַקָּטָן, קָשֶׁה לִי פְּעָמִים רַבּוֹת לְהִתְחַבֵּר לַנֹּסַח שֶׁל הַתְּפִלָּה, כִּי בְּדֶרֶךְ הַמֶּלֶךְ יֵשׁ גַּם שׁוֹדְדִים, וְהֵם גּוֹנְבִים לִי אֶת הַמַּחְשָׁבוֹת שֶׁלִּי, אֶת הַכַּוָּנוֹת שֶׁלִּי, אֲנִי נִשְׁאַר בְּלִי כְּלוּם! לָכֵן אֲנִי צָרִיךְ לִמְצוֹא שְׁבִיל עוֹקֵף, תְּפִלָּה נוֹסֶפֶת שֶׁלִּי, 5 דַּקּוֹת בַּמִּלִּים שֶׁלִּי, לְדַבֵּר עִם ה׳.

אֲנָשִׁים יַתְחִילוּ לְדַבֵּר 5 דַּקּוֹת וְיִרְאוּ יְשׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת. נַתְחִיל עִם דְּבָרִים קְטַנִּים כָּמוֹנִי, נְבַקֵּשׁ אַבְקַת כְּבִיסָה! כְּשֶׁנְּקַבֵּל אֶת רְצוֹנֵנוּ הַקָּטָן, נִרְאֶה שֶׁתְּפִלּוֹת מִתְקַבְּלוֹת, נַתְחִיל לַעֲבוֹר לַדְּבָרִים הַגְּדוֹלִים. בִּשְׁבִיל ה׳ לְרַפֵּא מְמַחֲלָה סוֹפָנִית וְלָתֵת לָנוּ אַבְקַת כְּבִיסָה זֶה אוֹתוֹ דָּבָר! רַק שֶׁאֲנַחְנוּ זְקוּקִים לְהַפְנִים אֶת זֶה, לְהַאֲמִין בְּאוֹתָהּ צוּרָה בַּתְּפִלָּה עַל רְפוּאָה כְּמוֹ בַּתְּפִלָּה עַל חֲנָיָה, עַל שְׁלוֹם בָּיִת כְּמוֹ עַל אַבְקַת כְּבִיסָה, עַל פַּרְנָסָה כְּמוֹ עַל זוּג נַעֲלַיִם.

נְדַבֵּר עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. נַרְגִּישׁ שֶׁאֲנַחְנוּ עוֹמְדִים מוּל הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא גַּם אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם, נִתְפַּלֵּל מִתּוֹךְ הַנֹּסַח מֵהַסִּדּוּר שֶׁנִּכְתַּב בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְעָלָיו נוֹסִיף וּנְדַבֵּר גַּם כַּמָּה דַּקּוֹת מֵהַלֵּב, וְאָז נִרְאֶה יְשׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת, אָמֵן וְאָמֵן.

עקב

פָּרָשַׁת "עֵקֶב" נִקְרֵאת תָּמִיד בְּשַׁבָּת "מְבָרְכִין" שֶׁל חֹדֶשׁ אֱלוּל, וְהִיא מְרַמֶּזֶת בְּתוֹכָהּ אֶת הַדְּבָרִים שֶׁעָלֵינוּ לְהִתְבּוֹנֵן עֲלֵיהֶם וְלַעֲבֹד לְתַקְּנָם. אַךְ לִפְנֵי כֵּן אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְהָבִין מָה הוּא בְּדִיּוּק אֱלוּל.

הַשַּׁבָּת הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל כָּל חֹדֶשׁ נִקְרֵאת "שַׁבָּת מְבָרְכִין", כִּי בְּאוֹתָהּ שַׁבָּת מַכְרִיזִים בְּאֵיזֶה יוֹם בְּשָׁבוּעַ הַקָּרוֹב יָחוּל רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַבָּא, וְאָז מְבָרְכִים עָלָיו שֶׁיָּבוֹא לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה. כָּךְ עוֹשִׂים 11 חֳדָשִׁים בְּשָׁנָה. אֲבָל עַל רֹאשׁ חֹדֶשׁ תִּשְׁרֵי לֹא מַכְרִיזִים, כִּי הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכֻלָּם יוֹדְעִים מָתַי הוּא חַל. לָכֵן יֵשׁ אוֹמְרִים כִּי בְּשַׁבָּת בָּהּ מַכְרִיזִין עַל רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל יֵשׁ לְכַוֵּן גַּם עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁחַל בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ תִּשְׁרֵי, וְזוֹ הַסִּבָּה שֶׁ"שַׁבָּת מְבָרְכִין" שֶׁלִּפְנֵי רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל הִיא מְיֻחֶדֶת מִכָּל הָאֲחֵרוֹת.

בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ מוּבָא כִּי יַעֲקֹב וְעֵשָׂו נוֹלְדוּ בְּמַזָּל תְּאוֹמִים וְחָלְקוּ בֵּינֵיהֶם אֶת חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה שֶׁיִּהְיוּ תַּחַת הַשְׁפָּעָתָם. יַעֲקֹב בָּחַר אֶת הַחֳדָשִׁים סְבִיב מַזַּל תְּאוֹמִים וְהֵם נִיסָן אִיָּר וְסִיוָן. עֵשָׂו בָּחַר אֶת הַחֳדָשִׁים הָעוֹקְבִים תַּמּוּז אָב וֶאֱלוּל. יַעֲקֹב אָבִינוּ הִתְחַכֵּם וְלָקַח מִמֶּנּוּ אֶת חֹדֶשׁ אֱלוּל.

יַעֲקֹב וְעֵשָׂו הִתְחַלְּקוּ: הָעוֹלָם הַזֶּה לְעֵשָׂו וְהַבָּא לְיַעֲקֹב, אֲבָל הַדֶּרֶךְ לָעוֹלָם הַבָּא כְּמַטָּרָה עוֹבֶרֶת דֶּרֶךְ הָעוֹלָם הַזֶּה כְּאֶמְצָעִי, וְצָרִיךְ אֶת חֹדֶשׁ אֱלוּל לַעֲבֹד בּוֹ כְּדֵי לְהַגִּיעַ מוּכָנִים לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּתִשְׁרֵי כְּדֵי לְהַשִּׂיג מֵהַחַגִּים אֶת הַשֶּׁפַע הָרוּחָנִי שֶׁאָנוּ צְרִיכִים לְהֶמְשֵׁךְ עֲבוֹדָתֵנוּ. וְכֵיוָן שֶׁעֵשָׂו יוֹדֵעַ זֹאת, הוּא מַגְבִּיר אֶת כֹּחוֹת

הַטֻּמְאָה בֶּחָדָשִׁים תַּמּוּז וְאָב עַל מְנָת שֶׁנֵּצֵא מֵהַמַּסְלוּל עוֹד בְּטֶרֶם נִדְרֹךְ בֶּאֱלוּל, וּמִשָּׁם כְּבָר נְפַסְּפֵס חָלִילָה אֶת תִּשְׁרֵי כֻּלּוֹ.

לָכֵן בְּשַׁבָּת מְבָרְכִין שֶׁלִּפְנֵי רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל אָנוּ מְקַבְּלִים רְמָזִים עַל הַקּוֹרֶה עִמָּנוּ בַּיָּמִים אֵלֶּה בַּפָּרָשָׁה הַנִּקְרֵאת בְּאוֹתָהּ שַׁבָּת וְהִיא פָּרָשַׁת "עֵקֶב". בַּמִּלָּה עֵקֶב רָמוּז הֶעָקֵב שֶׁאָחַז יַעֲקֹב בְּרַגְלוֹ שֶׁל עֵשָׂו, שֶׁמַּזְכִּיר לָנוּ כִּי אָמְנָם עֵשָׂו קִבֵּל אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה כְּמַטָּרָה אֲבָל גַּם לָנוּ צְרִיכָה לִהְיוֹת בּוֹ אֲחִיזָה כְּאֶמְצָעִי לְהַגִּיעַ לָעוֹלָם הַבָּא. אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת, לִישׁוֹן וְלָנוּחַ וְלִצְבּוֹר כֹּחוֹת. אֲנַחְנוּ לֹא מַלְאָכִים אֶלָּא בָּשָׂר וְדָם וְיֵשׁ לְטַפֵּל בַּגּוּף עַל מְנָת שֶׁיְּמַשְׁכִּיךְ לְהוֹבִיל אֶת הַנְּשָׁמָה. אָמְנָם הָרֶכֶב בָּטֵל לַנּוֹסֵעַ, אֲבָל אִם לֹא מְטַפְּלִים נָכוֹן בָּרֶכֶב, הַנּוֹסֵעַ לֹא יוּכַל לְהַמְשִׁיךְ בַּנְּסִיעָה אֶל יְעָדוֹ.

אֲבָל לְעֵשָׂו יֵשׁ תָּכְנִיּוֹת אֲחֵרוֹת עֲבוּרֵנוּ. בִּזְמַן שֶׁהַגּוּף עוֹצֵר לָנוּחַ וְלֶאֱגֹר כֹּחוֹת בַּקֵּיץ, עֵשָׂו פּוֹעֵל לְהַשְׁפִּיעַ לָרָעָה עַל הַנְּשָׁמָה. אֵלֶּה חֲדָשִׁים קָשִׁים לַיְּהוּדִים, לֹא בִּכְדֵי חֻפְּשַׁת הַקַּיִץ מַתְחִילָה בְּמוֹסְדוֹת הַתּוֹרָה בְּיוֹם ט׳ בְּאָב, רֶמֶז לְכָךְ שֶׁאִם לֹא נִתְבּוֹנֵן וְנִשָּׁמֵר, הַיָּמִים הַבָּאִים יְכוֹלִים לְהָבִיא לְחֻרְבַּן רוּחָנִי עֲבוּרֵנוּ.

אָז אֵיךְ מִתְכּוֹנְנִים לֶאֱלוּל? זֶה הָרֶמֶז הַשֵּׁנִי בְּשֵׁם הַפָּרָשָׁה "עֵקֶב", וּמַסְבִּיר רַשִׁ"י עַל הַפָּסוּק: "וְהָיָה **עֵקֶב** תִּשְׁמְעוּן אֵת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם אוֹתָם וְשָׁמַר ה׳ אֱלֹקֶיךָ לְךָ אֶת הַבְּרִית וְאֶת הַחֶסֶד אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבוֹתֶיךָ", כִּי כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה שֶׁה׳ בַּחֲסָדָיו יַסְכִּים לִשְׁמוֹר עַל הַבְּרִית וְהַחֶסֶד שֶׁעָשָׂה עִם אֲבוֹתֵינוּ, עָלֵינוּ לִשְׁמוֹר גַּם עַל ה"עֲקֵב", כְּלוֹמַר מִצְווֹת שֶׁאָדָם נוֹטֶה לְזַלְזֵל בָּהֶם וְלָדוּשׁ אוֹתָם בַּעֲקֵבוֹ. אֵלֶּה הַמִּצְווֹת הַתְּדִירוֹת שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה בְּמַהֲלַךְ הַשָּׁנִים הַרְבֵּה פְּעָמִים עַד שֶׁהֵן כְּבָר הוֹפְכוֹת לִהְיוֹת נְטוּלוֹת כַּוָּנָה וְנַעֲשׂוֹת בְּאֹפֶן אוֹטוֹמָטִי.

עַל כָּל אֶחָד מֵאִתָּנוּ לְנַצֵּל אֶת הַזְּמַן הַמְּיֻחָד שֶׁל אֱלוּל עַל מְנָת לְהִתְעוֹרֵר לְחֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ וְלִבְחֹן לֹא רַק כִּיצַד לְהִתְרַחֵק מֵעֲבֵירוֹת, אֶלָּא כִּיצַד אָנוּ עוֹשִׂים אֶת הַמִּצְווֹת שֶׁאָנוּ כְּבָר אוֹחֲזִים בָּהֶן.

עָלֵינוּ לְהַפְנִים גֹּדֶל הַמַּעֲמָד, וַחֲשִׁיבוּת הַזְּמַן הַמְּיֻחָד הַזֶּה. וּמְסֻפָּר עַל הֶחָפֵץ חַיִּים הַקָּדוֹשׁ, רַבִּי יִשְׂרָאֵל מֵאִיר הַכֹּהֵן מֵרָאדִין זַצַ"ל, שֶׁכְּבָר הִגִּיעַ לְגִיל מְפֻלָּג שֶׁל

קָרוֹב לְמֵאָה, הָיָה רֹאשׁ הַגּוֹלָה, מְזַכֶּה רַבִּים וּמוֹרֶה הוֹרָאָה, בָּעַל נִסִּים וְחָסִיד יֵרֵא שָׁמַיִם בְּתַכְלִית, מִי שֶׁבְּחַיָּיו הָפַךְ לְסֵמֶל שֶׁל תּוֹרָה וּקְדֻשָּׁה. וְהִנֵּה כְּשֶׁהִגִּיעָה שַׁבָּת מְבָרְכִין שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל, כְּשֶׁהִכְרִיז שְׁלִיחַ הַצִּבּוּר כִּי "בְּסִימָן טוֹב יִהְיֶה לָנוּ חֹדֶשׁ **אֱלוּל** בְּיוֹם...", מִיַּד כְּשֶׁשָּׁמַע אֶת הַמִּלָּה "אֱלוּל" פָּרַץ בִּבְכִי מַחֲרִיד שֶׁנִּמְשַׁךְ כְּרֶבַע שָׁעָה! כַּאֲשֶׁר רָאוּ כָּל יוֹשְׁבֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת אֶת הַמַּעֲמָד הַנּוֹרָא, בּוֹ צַדִּיק הַדּוֹר בּוֹכֶה כְּלוֹ מִיִּרְאַת יוֹם הַדִּין כְּבָר מִמְּרוֹמֵי רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל, פָּרְצוּ כֻּלָּם בִּבְכִיָּה אַדִּירָה! כִּי אִם הֶחָפֵץ חַיִּים חוֹשֵׁשׁ מָה נֹאמַר אֲנַחְנוּ?

"אֱלוּל" לֹא נוֹעָד לְהַפְחִיד אוֹתָנוּ אֶלָּא לְעוֹרֵר אוֹתָנוּ וְלַעֲזֹר לָנוּ לִזְכּוֹת לְשֶׁפַע גָּדוֹל שֶׁמְּחַכֶּה לָנוּ לְאַחַר שֶׁנִּתְכּוֹנֵן וְנַעֲמֹד בְּצוּרָה יָפָה אֶל מוּל יוֹם הַדִּין שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אִם עָשָׂו הָיָה מַחֲזִיק בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל כְּמוֹ שֶׁהוּא מַחֲזִיק בְּתַמּוּז וּבְאָב, אָז הָיוּ לָנוּ סִבּוֹת לִבְכּוֹת מִדְּאָגָה, אֲבָל עַתָּה שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ נִלְחָם עֲבוּרֵנוּ לְהַעֲבִיר אֶת הַחֹדֶשׁ הַזֶּה אֵלֵינוּ, עָלֵינוּ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ נְכוֹנָה, וְזֹאת עַל יְדֵי שֶׁנִּבְנֶה לְעַצְמֵנוּ אֶת "מִסְגֶּרֶת אֱלוּל".

אַחֲרֵי קֵיץ שָׁלֵם שֶׁעָשָׂו הָרָשָׁע גָּרַם לָנוּ לָדוּשׁ בָּעַקֵּבֵנוּ עַל הַמִּצְוֹוֹת הַתְּדִירוֹת, לָקוּם לִתְפִלּוֹת מְאֻחָרוֹת וּלְהִתְפַּלֵּל אַף בְּיָחִיד, פִּתְאוֹם בּוֹנִים מִסְגֶּרֶת בָּהּ בְּמֶשֶׁךְ חֹדֶשׁ שָׁלֵם אָנוּ קָמִים בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר לַסְּלִיחוֹת וּלְאַחֲרֶיהָן לִתְפִלַּת "נֵץ" בְּזְרִיחַת הַשֶּׁמֶשׁ!

זוֹ מַמָּשׁ מְסִירוּת נֶפֶשׁ לַעֲמוֹד בְּמִסְגֶּרֶת כָּזוֹ. בְּעִקָּר שֶׁבָּאנוּ מִחֹפֶשׁ גָּדוֹל וְאָנוּ בְּדַרְכֵּנוּ לְחֻפְשׁוֹת הַחַגִּים וְיֵשׁ בָּנוּ יֵצֶר רַע שֶׁמְּבַקֵּשׁ שֶׁנַּעֲשֶׂה "גֶּשֶׁר" בֵּינֵיהֶם בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל, גֶּשֶׁר שֶׁיּוֹבִיל אוֹתָנוּ לַתְּהוֹם, וְאָנוּ קָמִים וְנִלְחָמִים לַעֲשׂוֹת גֶּשֶׁר מֵהַלֵּב שֶׁלָּנוּ אֶל אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם.

אַחֲרֵי חָדְשֵׁי הַקַּיִץ שֶׁל עֵשָׂו הָרָשָׁע בָּהֶם בִּקֵּשׁ לְהַפְשִׁיט אוֹתָנוּ מִכָּל אוֹצְרוֹתֵינוּ הָרוּחָנִיִּים, אָנוּ נִרְתָּמִים בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל לְמַלֵּא הַמַּלְאֵי בְּמִצְוֹוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים. לְהַקְפִּיד עַל כָּל הַתְּפִלּוֹת בִּזְמַנָּן וּבְמִנְיָן, לְהַגְבִּיר אֶת הַקְּבִיעוּת עִתִּים לַתּוֹרָה וְלִפְתֹּחַ אֶת הַלֵּב וְהָאַרְנָק לְמִצְוֹוֹת הַצְּדָקָה וְהַחֶסֶד. אָנוּ מְבַקְּשִׁים לִבְנוֹת לָנוּ מִסְגֶּרֶת שֶׁל קְדֻשָּׁה שֶׁתָּגֵן עָלֵינוּ. וְכָאן יֵצֶר הָרַע מְבַקֵּשׁ לְהַחְלִישֵׁנוּ, מָה כְּבָר

אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת בְּמִסְגֶּרֶת שֶׁל 30 יוֹם בֵּין הַקָּיִץ לְחַגִּים? וְהַתְּשׁוּבָה הִיא כִּי בְּ־30 יוֹם אֶפְשָׁר וְצָרִיךְ לְהַרְאוֹת **מְגַמָּה** שֶׁל הִתְקַדְּשׁוּת.

כַּאֲשֶׁר רוֹפֵא הַמִּשְׁפָּחָה מַכְרִיחַ אוֹתָנוּ לַעֲשׂוֹת בְּדִיקוֹת דָּם תְּקוּפַתִיּוֹת, אֲנַחְנוּ מִסְתַּכְּלִים עַל הַתּוֹצָאוֹת לִרְאוֹת אִם בָּאַחַת הַשּׁוּרוֹת הַכּוֹלֶסְטְרִין יָצְאָה מֵהַסּוֹגְרִים, שֶׁאָז הַכַּוָּנָה כִּי יֵשׁ מַשֶּׁהוּ בַּבְּדִיקָה שֶׁיָּצָא לֹא בְּסֵדֶר. כָּל עוֹד הַכּוֹלֶסְטְרִיּוֹת בִּפְנִים, אֲנַחְנוּ נִרְגָּעִים וְשׂוֹכְחִים מֵהַבְּדִיקָה עַד שֶׁהָרוֹפֵא מַכְרִיחַ אוֹתָנוּ לַעֲשׂוֹת בְּדִיקָה אַחֶרֶת.

אֲבָל אָדָם חָכָם שֶׁעֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ וְאִכְפַּת לוֹ מִבְּרִיאוּתוֹ, הוּא דּוֹאֵג לִשְׁמֹר הַתּוֹצָאוֹת וּלְהַשְׁוֹוֹת לִבְדִיקוֹת קוֹדְמוֹת, כִּי הוּא לֹא רַק מְחַפֵּשׂ לִרְאוֹת אִם אֵיזוֹ כּוֹלֶסְטְרִית יָצְאָה הַחוּצָה מֵהַסּוֹגְרִים, אֶלָּא אֵיזוֹ כּוֹלֶסְטְרִית הִתְחִילָה לְהִתְקָרֵב לַסּוֹגְרִים מֵאָז הַפַּעַם הַקּוֹדֶמֶת, לְזַהּוֹת אֶת הַבְּעָיָה לִפְנֵי שֶׁהִיא פּוֹרֶצֶת.

כַּאֲשֶׁר הַכּוֹלֶסְטְרִית בְּאֶמְצַע הַסּוֹגְרִים הִיא בְּמַצָּב אוֹפְּטִימָלִי. כַּאֲשֶׁר אֲנִי מַשְׁוֶה כַּמָּה בְּדִיקוֹת וְרוֹאֶה כִּי בְּכָל חֲצִי שָׁנָה הִיא מַמְשִׁיכָה לָזוּז לְכִוּוּן הַסּוֹגְרִים אֲנִי מְזַהֶה "מְגַמָּה" – עֲדַיִן לֹא פָּרְצָה בְּעָיָה בִּבְרִיאוּתֵנוּ שֶׁזְּקוּקָה לְטִפּוּל רְפוּאִי בָּרוּךְ ה', אֲבָל יֵשׁ כָּאן מְגַמָּה הַמַּרְאָה כִּי אִם לֹא נַעֲשֶׂה תִּקּוּן כָּלְשֶׁהוּ בְּאֹרַח חַיֵּינוּ אָנוּ נַגִּיעַ לְמָקוֹם שֶׁאָנוּ לֹא רוֹצִים לִהְיוֹת בּוֹ.

מְגַמָּה מַרְאָה לָנוּ כִּי גַּם אִם אָנוּ לֹא נִמְצָאִים בְּמַצָּב אוֹ בְּמָקוֹם מְסֻיָּם כָּרֶגַע, הֲרֵי שֶׁפָּנִינוּ מוֹעֲדוֹת לְשָׁם. כָּךְ בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל אֲנִי לֹא יָכוֹל לִהְיוֹת בְּמַצָּב וּבַמָּקוֹם הַרְבֵּה יוֹתֵר טוֹבִים תּוֹךְ 30 יוֹם, אֲבָל אֲנִי כֵּן יָכוֹל לְהַרְאוֹת מְגַמָּה שֶׁאֲנִי צוֹעֵד לִקְרַאת מָקוֹם אַחֵר, וּ־30 יוֹם הֵם נָתַח מְכֻבָּד לְהַרְאוֹת שֶׁהַמְּגַמָּה הַזּוֹ הִיא רְצִינִית וְלֹא קְפִיצָה חַד פְּעָמִית כְּלַפֵּי מַעְלָה. לָכֵן עָלַי לְהַחֲזִיק בְּמִסְגֶּרֶת זוֹ שֶׁל חֹדֶשׁ אֱלוּל בְּבִנְיַת מְגַמָּה זוֹ, בְּעִקָּר כְּשֶׁעֹשֶׁר הָרָשָׁע נוֹשֵׁף בְּעָרְפִּי עִם חָדְשֵׁי הַקָּיִץ שֶׁלּוֹ כְּדֵי שֶׁחֲלִילָה נַרְאֶה מְגַמָּה הֲפוּכָה לְגַמְרֵי.

בְּפָרָשַׁת "עֵקֶב" הַנְּקֵרֵאת בִּכְנִיסָתֵנוּ לְחֹדֶשׁ אֱלוּל יֵשׁ רְמָזִים לַמְּגַמּוֹת שֶׁאָנוּ צְרִיכִים לְהַרְאוֹת. הַמִּלִּים הָרִאשׁוֹנוֹת בְּפָרָשָׁה הֵן: "וְהָיָה עֵקֶב **תִּשְׁמְעוּן** אֵת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם", וְהָרֶמֶז הוּא בַּמִּילָה "תִּשְׁמָעוּן"

שֶׁנִּקְרָא אוֹתָהּ: "תַּשׁ מֵעָוֹן" - כְּלוֹמַר עַל יְדֵי שֶׁנִּקַּיִם אֶת הַמִּשְׁפָּטִים לִשְׁמוֹר אוֹתָם וְלַעֲשׂוֹתָם, הֲרֵי נָתִישׁ אֶת עֲוונוֹתֵינוּ וְנַעֲלֶה עַל דֶּרֶךְ הַיָּשָׁר. אֲזַי כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁמַּגִּיעוֹת מִיָּד לְאַחַר מִכֵּן יָחוּלוּ עָלֵינוּ.

אֲבָל אִם חָלִילָה לֹא נְאַמֵּץ לְעַצְמֵנוּ מֵהַמִּשְׁפָּטִים לְשׁוֹמְרָם וְלַעֲשׂוֹתָם בְּחֹדֶשׁ זֶה כְּדֵי לְפַתֵּחַ מְגַמָּה חִיּוּבִית, הַדָּבָר יוֹבִיל לִמְגַמָּה הֲפוּכָה, לַמַּצָּב הַמּוֹפִיעַ בְּסוֹף הַפָּרָשָׁה: "וָרָם לְבָבֶךָ וְשָׁכַחְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ הַמּוֹצִיאֲךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים. וְאָמַרְתָּ בִּלְבָבֶךָ **כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי** עָשָׂה לִי אֶת הַחַיִל הַזֶּה", וְאוֹי לְמִי שֶׁמַּגִּיעַ לַמִּשְׁפָּט לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם מְגַמָּה זוֹ. אֵלֶּה שְׁנֵי הַכִּוּוּנִים אֲלֵיהֶם הַיְהוּדִי יָכוֹל לִפְנוֹת, אַחֲרֵי "קוֹל יַעֲקֹב" אוֹ אַחֲרֵי "יְדֵי עֵשָׂו".

בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ אָנוּ עוֹשִׂים לְעַצְמֵנוּ הַרְבֵּה הַנָּחוֹת בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁלָּנוּ, מַמְצִיאִים לָנוּ כָּל מִינֵי אוֹנָסִים שֶׁיִּפְטְרוּ אוֹתָנוּ מִתְּפִלּוֹת בְּמִנְיָן אוֹ לָלֶכֶת לְשִׁעוּרֵי תּוֹרָה, אֲבָל כְּשֶׁמַּגִּיעַ חֹדֶשׁ אֱלוּל עָלֵינוּ לְהַרְאוֹת מְגַמָּה שֶׁאָנוּ מִתְחַזְּקִים וְגַם בְּ"אוֹנָסִים" מִתְגַּבְּרִים וְלֹא עוֹשִׂים הַקַּלּוֹת. גַּם חָפְשָׁה בְּמָלוֹן לֹא פּוֹטֶרֶת אוֹתָנוּ לִנְפֹּשׁ בְּמָקוֹם בּוֹ נִמְצָא בֵּית כְּנֶסֶת מְסֻדָּר בְּשָׁעָה נוֹרְמָלִית אֵלֶיהָ נַגִּיעַ לְבוּשִׁים כְּמוֹ יְהוּדִים, וְלֹא כְּמוֹ...

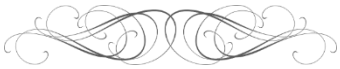
כְּשֶׁלֹּא נְזָרֵז אֶת הַיַּהֲדוּת בְּחָדְשֵׁי תַּמּוּז וְאָב מֵהַחַלּוֹן, לֹא יִהְיֶה קָשֶׁה לְהִתְאַרְגֵּן לִקְרַאת אֱלוּל. וְכָל חֹדֶשׁ אֱלוּל עַצְמוֹ הוּא הֲכָנָה לִרְאֹשׁ הַשָּׁנָה, וְצָרִיךְ לְכַוֵּן בְּ"שַׁבָּת מְבָרְכִין" שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל, כִּי עַל רֹאשׁ חֹדֶשׁ תִּשְׁרֵי מַכְרִיזִין חֹדֶשׁ קוֹדֶם! וּמַדּוּעַ? כִּי אָנוּ יְשֵׁנִים וְצָרִיךְ לְעוֹרֵר אוֹתָנוּ מִשִּׁינַת הַקֵּיץ. גַּם הַסְּלִיחוֹת בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל מַתְחִילוֹת בַּמִּלִּים: "בֶּן אָדָם מָה לְךָ נִרְדָּם", אֵיךְ אֶפְשָׁר לִישׁוֹן כְּשֶׁרֹאשׁ הַשָּׁנָה מִתְקָרֵב?

כַּמָּה הָיִינוּ מוּכָנִים לְשַׁלֵּם כְּדֵי שֶׁיַּבְטִיחוּ לָנוּ שֶׁהַשָּׁנָה הַקְּרוֹבָה תִּהְיֶה יוֹתֵר טוֹבָה מִזּוֹ שֶׁחָלְפָה, שֶׁתִּהְיֶה לָנוּ בְּרִיאוּת וּפַרְנָסָה וָנַחַת רוּחַ מֵהַיְלָדִים? וְהִנֵּה מַצִּיעִים לָנוּ אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהַתַּשְׁלוּם הוּא לְהַרְאוֹת מְגַמָּה חִיּוּבִית, לְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְחַזֵּק. חֹדֶשׁ שָׁלֵם בּוֹ אָנוּ מַרְאִים שֶׁעָלֵינוּ עַל הַדֶּרֶךְ הַנְּכוֹנָה, וְהַתַּקְצִיב שֶׁנְּקַבֵּל יִהְיֶה לֹא רַק עַל מָה שֶׁצָּעַדְנוּ בְּחֹדֶשׁ זֶה, אֶלָּא עַל הֶמְשֵׁךְ הַדֶּרֶךְ שֶׁהֶרְאֵנוּ בַּמְּגַמָּה שֶׁאָנוּ מִתְכַּוְּנִים לִצְעֹד בָּהּ הָלְאָה.

בַּחֲסִידוּת אוֹמְרִים כִּי הַסִּבָּה שֶׁאֵין 'שַׁבָּת מְבָרְכִין' לַחֹדֶשׁ תִּשְׁרֵי בִּגְלַל שֶׁחֹדֶשׁ תִּשְׁרֵי הוּא חֹדֶשׁ קָדוֹשׁ שֶׁמְּבָרֵךְ אֶת שְׁאָר חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה וְלֹא צָרִיךְ לְבָרֵךְ עָלָיו, הוּא מְקוֹר הַבְּרָכָה, כִּי בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן אוֹתָנוּ וּמְבָרֵךְ אוֹתָנוּ לְכָל הַקּוֹרוֹת אוֹתָנוּ בַּשָּׁנָה הַקְּרוֹבָה. זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁעַל יְדֵי הַתְּאוּצָה שֶׁ"הָרַכֶּבֶת" שֶׁלָּנוּ פָּתְחָה בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל אָנוּ נִכְנָסִים לַחֹדֶשׁ תִּשְׁרֵי בַּסָּעָרָה, וּמוֹשְׁכִים אֵלֵינוּ אֶת הַבְּרָכוֹת שֶׁה' מַשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ בְּיָמִים אֵלֶּה. הַכֹּל אִם "עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן", שֶׁלָּקַחְנוּ לִתְשׁוּמֶת לִבֵּנוּ לְאַמֵּץ אֶת רְצוֹן ה' יִתְבָּרֵךְ עַל יְדֵי קִיּוּם הַתּוֹרָה וּמִצְווֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְהִתְרַחֲקוּת מִכָּל הַהִשְׁתַּדְּלוּיוֹת שֶׁל עֵשָׂו הָרָשָׁע לְהִצְטָרֵף אֶל הַמַּחֲנֶה שֶׁלּוֹ הַהוֹלֵךְ לָאֲבַדּוֹן.

הָבָה נִתְחַזֵּק כֻּלָּנוּ וְלֹא רַק לִקְרַאת רֹאשׁ הַשָּׁנָה אֶלָּא כָּל הַשָּׁנָה. כַּאֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִרְאֶה אֶת הָרְצִינוּת שֶׁלָּנוּ וְנַגְבִּיר אֶת הָאֱמוּן אָצְלוֹ, גַּם הַתַּקְצִיב יִהְיֶה בְּהֶתְאֵם, וְנִזְכֶּה לְכָל הַבְּרָכוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ.

ראה

לִקְרַאת חֹדֶשׁ אֱלוּל אָנוּ קוֹרְאִים אֶת פָּרָשַׁת "רְאֵה" הַפּוֹתַחַת בַּמִּלִּים: "רְאֵה אָנֹכִי נוֹתֵן לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה". כֵּיוָן שֶׁפָּרָשַׁת "רְאֵה" נִקְרֵאת תָּמִיד לִקְרַאת רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל, נִתַּן לִמְצוֹא רְמָזִים בַּפָּרָשָׁה לִתְקוּפָה מְיֻחֶדֶת זוֹ שֶׁהִיא כֻּלָּהּ הֲכָנָה אֲרֻכָּה לִקְרַאת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים.

אִם כֵּן פָּרָשַׁת "רְאֵה" אֲמוּרָה כְּבֵיכוֹל לְהַכְנִיס אוֹתָנוּ לְאֵימָה וּפַחַד מִיּוֹם הַדִּין, וְאָכֵן בַּפִּתְיָחָה כְּבָר מְדַבְּרִים עִמָּנוּ עַל "בְּרָכָה וּקְלָלָה". הַפָּרָשָׁה מַמְשִׁיכָה לְסַפֵּר עַל הַנְּבוּאָה לַכְּנִיסָה לָאָרֶץ הַמֻּבְטַחַת, עַל כָּל הַמִּצְוֹת הַתְּלוּיוֹת בָּאָרֶץ שֶׁיִּזְכּוּ בָּהּ עַם יִשְׂרָאֵל, וּמְסַיֶּמֶת בַּחַגִּים. אֲבָל בְּפָרָשָׁה זוֹ מוֹפִיעַ הַשֹּׁרֶשׁ **ש.מ.ח.** הַרְבֵּה יוֹתֵר פְּעָמִים מִכָּל פָּרָשָׁה אַחֶרֶת כּוֹלֵל הַצִּוּוּי הַמִּפֹרָשׁ: "וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ... וְהָיִיתָ אַךְ שָׂמֵחַ".

הֲרֵי אָנוּ לִקְרַאת חֹדֶשׁ אֱלוּל, חֹדֶשׁ שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ, תְּשׁוּבָה עַל הָעֲבֵרוֹת, וְקַבָּלָה עַל הַמִּצְוֹת, לְהִתְכּוֹנֵן לְיוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא הַבָּא עָלֵינוּ, שָׁם יָדוּנוּ אוֹתָנוּ אִם לִבְרָכָה וְאִם לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, אֵיךְ זֶה מִסְתַּדֵּר עִם שִׂמְחָה? אִם עָשִׂיתִי אֶת כָּל הַמִּצְוֹת יֵשׁ לִי בְּרָכָה וְאִם לֹא אָז... וַאֲנִי מַכִּיר אֶת עַצְמִי וַאֲנִי רָחוֹק כְּבֵיכוֹל מֵהַתְּנָאִים לְקַבֵּל בְּרָכָה, ה' יְרַחֵם, כְּלִי אֵימָה וָפַחַד מֵהַמְצַפֶּה לִי, עַכְשָׁו אוֹמְרִים לִי לִשְׂמוֹחַ? מְדַבְּרִים אִתִּי עַל הַחַגִּים וַאֲנִי בְּקוֹשִׁי בְּפִתְחוֹ שֶׁל אֱלוּל?

הַמִּלִּים הָרִאשׁוֹנוֹת שֶׁל הַפָּרָשָׁה: "רְאֵה אָנֹכִי נוֹתֵן לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה", הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה לֹא נִתָּנוֹת לָנוּ הַיּוֹם, אֶלָּא זוֹ הֵ"א הַיְדִיעָה הַ-יּוֹם, הֵן נִתָּנוֹת בַּיּוֹם הַמְיֻחָד לְכָךְ וְהוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וּמַדּוּעַ זֶה יוֹם לִבְרָכוֹת וּקְלָלוֹת? כִּי

דָּנִים אֶת הָאָדָם עַל פִּי מַעֲשָׂיו בַּשָּׁנָה הַחוֹלֶפֶת וּבְהֶתְאֵם לְכָךְ פּוֹסְקִים לוֹ לַשָּׁנָה הַבָּאָה, אִם לִבְרָכָה וְאִם לְ...

אֲבָל יֵשׁ הֶבְדֵּל בֵּין הַקְּלָלָה לַבְּרָכָה. בְּעוֹד שֶׁאֶת הַבְּרָכָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְבָרֵךְ אוֹתָנוּ מִפִּיו עַל מַעֲשֵׂינוּ הַטּוֹבִים, אֶת הַקְּלָלָה אָנוּ חַס וְשָׁלוֹם מוֹשְׁכִים אֵלֵינוּ מֵעַצְמֵנוּ כַּאֲשֶׁר אָנוּ מִתְנַהֲגִים לֹא כָּרָאוּי.

הַיְסוּרִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵבִיא עַל חוֹטְאִים בָּעוֹלָם הַזֶּה הוּא כְּלוֹ רַחֲמִים וְחֶסֶד, כִּי מַטָּרָתָם לְשַׁבֵּר אֶת לִבּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ חוֹטֵא כְּדֵי שֶׁיַּעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה, וּמִמֵּילָא יִמְחֲלוּ לוֹ עַל הָעֹנֶשׁ הַמַּגִּיעַ לוֹ בְּעוֹלָם הָאֱמֶת לְאַחַר מוֹתוֹ, כָּךְ שְׁמִי שֶׁשָּׁב בִּתְשׁוּבָה יְסוּרִים אֵלּוּ "נֶחְשָׁבִים" לוֹ לְעֹנֶשׁ לַמְרוֹת שֶׁלֹּא הָיוּ כָּאֵלֶּה, אֲבָל אִם אוֹתוֹ אָדָם מַחֲזִיק בְּרִשְׁעוּתוֹ, הֲרֵי כָּל הַמַּכּוֹת וְהַ"קְּלָלוֹת" שֶׁקִּבֵּל עַל עַצְמוֹ אֵינָן מַפְחִיתוֹת מֵעוֹנְשׁוֹ בָּעוֹלָם הַבָּא אַף כְּחוּט הַשְּׂעָרָה.

אֶלָּא שֶׁטִּבְעוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁאֵינוֹ אוֹהֵב לַעֲשׂוֹת חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ וּלְחַפֵּשׂ מָה לֹא טוֹב בּוֹ שֶׁטָּעוּן שִׁפּוּר, כִּי זֶה מַכְנִיס אוֹתוֹ לְעַצְבוּת בִּמְקוֹם לְעוֹרְרוֹ לְתִקּוּן. שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ אָמַר: "טוֹב לָלֶכֶת אֶל בֵּית אֵבֶל מִלֶּכֶת אֶל בֵּית מִשְׁתֶּה בַּאֲשֶׁר הוּא סוֹף כָּל הָאָדָם וְהַחַי יִתֵּן אֶל לִבּוֹ", כְּלוֹמַר טוֹב לָלֶכֶת לְנַחֵם אֲבֵלִים (בֵּית אֵבֶל) מֵאֲשֶׁר לַחֲתֻנָּה (בֵּית מִשְׁתֶּה), כִּי הַמָּוֶת הוּא סוֹפוֹ שֶׁל כָּל אָדָם, וְלָכֵן בְּאוֹתוֹ בִּקּוּר הוּא יַעֲשֶׂה חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ לְהַכּוֹת עַל חֶטְאָיו שֶׁלּוֹ וְלָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה (וְהַחַי יִתֵּן אֶל לִבּוֹ).

אֲבָל בַּמְּצִיאוּת שֶׁל יָמֵינוּ אָנוּ מַעֲדִיפִים לָלֶכֶת כַּמּוּבָן לַחֲתֻנָּה, לַמִּזְנוֹן בַּחוּץ וְהָרִקּוּדִים וְהַשִּׂמְחָה בִּפְנִים, מִי מְעָנְיָן לְהִתְעַסֵּק בְּמַחְשָׁבוֹת עַל יוֹמוֹ הָאַחֲרוֹן? אֲנַחְנוּ דּוֹר שֶׁסּוֹבֵל מֵעַצְבוּת צָרוֹת דִּכָּאוֹן וְיִסּוּרִים, וְכִי אָנוּ צְרִיכִים לְהוֹסִיף לְזֶה מַחֲשָׁבוֹת עַל מוֹתֵנוּ וְעַל מָה שֶׁיִּהְיֶה לְאַחַר מִכֵּן?

בַּעֲלֵי הַחֲסִידוּת מְפָרְשִׁים אֶת הַפָּסוּק: "רְאֵה אָנֹכִי נוֹתֵן לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה", שֶׁהַבְּרָכָה מַגִּיעָה לָאָדָם אִם יִשְׁמוֹר אֶת הַמְּצוֹת בְּאוֹתוֹ "יוֹם". וּמַהוּ אוֹתוֹ הַ-יּוֹם? כָּל יוֹם בִּפְנֵי עַצְמוֹ! כָּל יוֹם הוּא הַ-יּוֹם בְּהֶ"א הַיְדִיעָה! כָּל אֶחָד יָכוֹל לְהִתְאַמֵּץ וְלִהְיוֹת צַדִּיק לְיוֹם אֶחָד, אִם כֵּן בְּכָל יוֹם שֶׁהוּא מִתְעוֹרֵר יַחְשׁוֹב שֶׁזֶּה הַיּוֹם הָאַחֲרוֹן שֶׁנִּשְׁאַר לוֹ וְאִם יִהְיֶה בּוֹ צַדִּיק יִזְכֶּה לָצֵאת צַדִּיק מִן הָעוֹלָם.

אָדָם שֶׁחָשׁ כִּי מִמֵּילָא נוֹתַר לוֹ רַק יוֹם זֶה לַעֲבוֹדָה לֹא נוֹפֵל לְדִכְאוֹנוֹת וּפְחָדִים, וְאֵינוֹ מַשְׁוֶה עַצְמוֹ לַאֲחֵרִים כַּמָּה הֵם מַסְפִּיקִים יוֹתֵר אוֹ פַּחוֹת, יֵשׁ לוֹ זְמַן קָצַר וּמְלָאכָה מְרֻבָּה אָז הוּא עָסוּק בְּלַעֲבוֹד. אֲבָל כַּאֲשֶׁר אָדָם חוֹשֵׁב שֶׁיֵּשׁ עוֹד שָׁנִים רַבּוֹת לְפָנָיו, הֲרֵי שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו 30 וְ-40 שָׁנָה שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לִישׁוֹן כָּל יוֹם כְּשֶׁהוּא שָׂבֵעַ וְלָבוּשׁ וְקוֹרַת גַּג לְרֹאשׁוֹ וּבְכָל זֹאת כֻּלּוֹ רָדוּף דְּאָגוֹת שֶׁמָּא מָחָר לֹא יִהְיֶה כָּךְ בִּמְקוֹם לְהוֹדוֹת עַל הַיּוֹם.

מַדּוּעַ הוּא דּוֹאֵג שֶׁמָּחָר יִהְיֶה אַחֶרֶת? הֲרֵי הוּא רוֹאֶה שֶׁגַּם הַיּוֹם הוּא לֹא נִשְׁאַר רָעֵב, גַּם הַיּוֹם הָיוּ לוֹ בְּגָדִים לְגוּפוֹ לְחַמְּמוֹ וְגַם הַיּוֹם הוּא יָשֵׁן בְּמִטָּה תַּחַת קוֹרַת גַּגּוֹ. וְכִי כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה תְּלוּיִים בְּמַעֲשָׂיו? כַּמָּה דְּבָרִים רָצִינוּ לַעֲשׂוֹת וְלֹא הִצְלַחְנוּ, בְּכַמָּה נִכְשַׁלְנוּ וְנָפַלְנוּ, כַּמָּה עִסְקָאוֹת בָּטְלוּ וּבַסּוֹף הַהַכְנָסוֹת הִגִּיעוּ מִמָּקוֹר אַחֵר שֶׁלֹּא חָשַׁבְנוּ עָלָיו.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צִוָּה אוֹתָנוּ בְּמִצְוַת הַהִשְׁתַּדְּלוּת, אֲבָל שֶׁלֹּא נִתְבַּלְבֵּל שֶׁמַּה שֶּׁאָנוּ מְקַבְּלִים בַּחַיִּים הוּא תּוֹצָאַת הַמַּעֲשֶׂה עַצְמוֹ, אֶלָּא הַהִשְׁתַּדְּלוּת הִיא עוֹד מִצְוָה בִּשְׁלַל הַמִּצְוֹת שֶׁאֲנַחְנוּ מְחֻיָּבִים בָּהֶן, הַפְּרָנָסָה מַגִּיעָה מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ, מִי שֶׁהֵעִיר אוֹתִי בַּבֹּקֶר הוּא זֶה שֶׁזָּן וּמְפַרְנֵס אוֹתִי בַּיּוֹם. וְלָכֵן הַפָּסוּק רָמַז (״רְאֵה אָנֹכִי נוֹתֵן לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה״) שְׁמִי שֶׁ״רוֹאֶה״ אֶת ״הַיּוֹם״ וְלֹא דּוֹאֵג לְמָחָר כִּי יֵשׁ לוֹ אֱמוּנָה שֶׁהַכֹּל מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, זוֹהִי הַבְּרָכָה הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר שֶׁהוּא יָכוֹל לְהָבִיא עַל עַצְמוֹ.

וְכֵן בְּעִנְיַן הַקְּלָלָה אֶפְשָׁר לִדְרוֹשׁ כָּךְ אֶת הַפָּסוּק: ״וְהַקְּלָלָה אִם לֹא תִשְׁמְעוּ אֶל מִצְוֹת ה׳ אֱלֹקֵיכֶם וְסַרְתֶּם מִן הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם״, אֲנִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצַוֶּה אֶתְכֶם ״הַיּוֹם״, כְּלוֹמַר לִרְאוֹת כָּל יוֹם כְּאִלּוּ הַיּוֹם זֶה הַיּוֹם הַיָּחִיד שֶׁנִּשְׁאַר לָכֶם לַעֲבוֹד אוֹתִי, וְזֶה מָה שֶּׁיְּקַל לַעֲשׂוֹת אֶת הָעֲבוֹדָה בִּשְׁלֵמוּת מַמָּשׁ. אֲבָל אִם תָּסוּרוּ מִן הַדֶּרֶךְ וְתַחְשְׁבוּ שֶׁיֵּשׁ לָכֶם עוֹד הַרְבֵּה זְמַן לְתַקֵּן, יִמָּצֵא שֶׁלֹּא תַּעֲשׂוּ שׁוּם דָּבָר כָּל הַיָּמִים וּמִמֵּילָא כָּל הַקְּלָלוֹת יִמָּשְׁכוּ אֲלֵיכֶם חַס וְשָׁלוֹם.

הַהַגְדָּרָה שֶׁל חָסִיד בַּגְּמָרָא הִיא: עוֹשֶׂה לִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין. הוּא לֹא עוֹשֶׂה רַק מָה שֶּׁ״חַיָּבִים״ לַעֲשׂוֹת, הוּא מְחַפֵּשׂ כֵּיצַד לַעֲשׂוֹת יוֹתֵר, לִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין,

עַל מְנָת לְהִתְקַדֵּשׁ יוֹתֵר וּבְכָךְ לִהְיוֹת רָאוּי לְהִתְקָרֵב יוֹתֵר לַה'. אָמְנָם לִטְרֹחַ לְחַיֵּב אֶת עַצְמֵנוּ גַּם בְּמַה שֶׁפִּטְרוּ אוֹתָנוּ וּלְהוֹסִיף לְמָה שֶׁאֲנַחְנוּ כְּבָר מְצֻוִּים לַעֲשׂוֹת נִשְׁמַע קָשֶׁה מְאֹד, אַךְ לְמַעֲשֶׂה לְיֵצֶר הָרַע זֶה קָשֶׁה שִׁבְעָתַיִם, כִּי הוּא לֹא יָכוֹל לְקַטְרֵג עַל מַעֲשִׂים שֶׁל הִדּוּר וַחֲסִידוּת.

כָּל מִצְוָה שֶׁאָנוּ חַיָּבִים לַעֲשׂוֹת הוּא מִיַּד יִדְאָג לִבְדּוֹק עַד כַּמָּה טוֹב (או לא טוב) אָנוּ עוֹשִׂים אֶת אוֹתָהּ מִצְוָה, אֲבָל כַּאֲשֶׁר אֲנַחְנוּ לֹא מְחֻיָּבִים וְעוֹשִׂים, מָה הוּא יָכוֹל לְהִתְלוֹנֵן, הֲרֵי אַף אֶחָד לֹא חִיֵּב אוֹתָנוּ אֶלָּא עָשִׂינוּ זֹאת מֵאַהֲבַת ה' יִתְבָּרַךְ, וְכִי הוּא יָכוֹל לְקַטְרֵג עַל כָּךְ שֶׁאָנוּ אוֹהֲבִים אֶת ה' וְרוֹצִים לְהִתְקָרֵב אֵלָיו?

לַמְרוֹת שֶׁאֵין שָׂכַר לְמִצְוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּאֹפֶן כְּלָלִי, יֵשׁ מִצְוֹת שֶׁיֵּשׁ לָהֶן פֵּרוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה חוּץ מֵהַשָּׂכָר בָּעוֹלָם הַבָּא, וּבְעִקָּר הִדּוּר מִצְוֹות וּפְעֻלָּה לִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין. מַדּוּעַ? כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְנַהֵל אֶת הָעוֹלָם מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, וּכְשֶׁאָנוּ עוֹשִׂים גַּם מָה שֶׁאָנוּ לֹא מְחֻיָּבִים וְרַק מֵאַהֲבָתֵנוּ לַה', ה' נוֹתֵן לָנוּ גַּם מָה שֶׁלֹּא מַגִּיעַ לָנוּ, מֵאַהֲבָתוֹ אוֹתָנוּ, וְאֵין לְאַף אֶחָד בְּכָל הָעוֹלָמוֹת רָצוֹן גָּדוֹל יוֹתֵר לָתֵת וְלַעֲשׂוֹת טוֹב מֵה' יִתְבָּרַךְ.

בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אָנוּ אֲמוּרִים לִתְקוֹעַ בַּשּׁוֹפָר וְלַעֲשׂוֹת 9 קוֹלוֹת, כְּלוֹמַר 9 סִדְרוֹת שֶׁל תְּקִיעָה-תְּרוּעָה-תְּקִיעָה (תר"ת). אֲבָל כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ מַחְלֹקֶת מַהִי הַ"תְּרוּעָה" וְיֵשׁ 3 שִׁיטוֹת שׁוֹנוֹת (תשר"ת תש"ת תר"ת), אָנוּ תּוֹקְעִים אֶת כָּל הַשִּׁיטוֹת וְהַגַּעְנוּ לְ-30 קוֹלוֹת. וְהִנֵּה בַּתְּפִלָּה נוֹהֲגִים 30 קוֹלוֹת בִּישִׁיבָה לִפְנֵי תְּפִילַת מוּסָף, וְעוֹד 30 קוֹלוֹת בִּתְפִלַּת הַלַּחַשׁ שֶׁל מוּסָף וְעוֹד 30 קוֹלוֹת בִּתְפִלַּת הַחֲזָרָה שֶׁל הַמּוּסָף וְעוֹד 10 קוֹלוֹת בַּקַּדִּישׁ שֶׁל שְׁלִיחַ הַצִּבּוּר וְעוֹד קוֹל תְּרוּעָה אֲרֻכָּה בְּסוֹף הַתְּפִלָּה וְכָךְ הִגַּעְנוּ מֵחִיּוּב שֶׁל 9 קוֹלוֹת לְ-101 קוֹלוֹת! וּבִזְכוּת זֶה עוֹצְרִים אֶת קִטְרוּג הַשָּׂטָן! יֵצֶר הָרַע בָּא לְקַטְרֵג עַל הַתְּפִלָּה שֶׁלָּנוּ וְהִנֵּה הוּא מִתְבַּלְבֵּל מִכָּל הַתְּקִיעוֹת, מַדּוּעַ הֵם מַחְמִירִים כָּל כָּךְ הֲרֵי הֵם לֹא חַיָּבִים? וְאָז הוּא מִשְׁתַּתֵּק וְאֵינוֹ יָכוֹל לְקַלְקֵל לָנוּ וְהַתְּפִלּוֹת מִתְקַבְּלוֹת.

וְהַשְּׁאֵלָה שֶׁשָּׁאַלְנוּ הִיא מַדּוּעַ הַפָּרָשָׁה מְסֻפֶּרֶת לָנוּ עַל הַשִּׂמְחָה בַּחַגִּים כְּשֶׁאֲנִי בְּכָלָל בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל? אָז בִּשְׁלָמָא הַמִּצְוָה לִשְׂמוֹחַ בַּחַג עַצְמוֹ הִיא מוּבָנֶת, כִּי

הִיא מְיַצֶּגֶת אֶת הָאֱמוּנָה וְהַבִּטָּחוֹן שֶׁלָּנוּ בְּרַחֲמֵי ה׳, שֶׁאַחֲרֵי שֶׁעָבַרְנוּ אֶת יוֹם הַדִּין, אֶת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְאֶת יוֹם הַכִּפּוּרִים, אָנוּ יְכוֹלִים לְצֵאת וְלִשְׂמוֹחַ בַּמִּצְווֹת לַמְרוֹת שֶׁאָנוּ לֹא יוֹדְעִים מָה נִגְזַר עָלֵינוּ, כִּי אָנוּ סוֹמְכִים עַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא יַעֲשֶׂה עֲבוּרֵנוּ רַק מָה שֶׁטּוֹב לָנוּ. אֲבָל מַדּוּעַ לְסַפֵּר לָנוּ עַל כָּךְ בַּכְּנִיסָה לְחֹדֶשׁ אֱלוּל בּוֹ אָנוּ אֲמוּרִים לִהְיוֹת תַּחַת אֵימַת הַדִּין?

לְמַעֲשֶׂה אָנוּ אֲמוּרִים לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה בֶּאֱלוּל הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵאָשֵׁר בַּחַגִּים, כִּי בֶּאֱלוּל עוֹד אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת מִצְווֹת וּלְתַקֵּן וְאִלּוּ אַחֲרֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים כְּבָר גָּזְרוּ אֶת דִּינֵנוּ וַאֲנַחְנוּ אֲפִילוּ לֹא יוֹדְעִים מָה פָּסְקוּ, אֵיךְ אֶפְשָׁר לִפְתּוֹחַ אֶת הַמַּנְגָּל? אוּלַי הֶחְלִיטוּ חַס וְשָׁלוֹם שֶׁאֲנַחְנוּ נִהְיֶה עַל הַמַּנְגָּל הַשָּׁנָה?

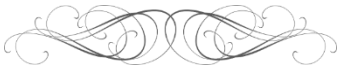
אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁאֲנִי שָׂמֵחַ בַּחַגִּים לְאַחַר גְּזַר הַדִּין כִּי יֵשׁ לִי אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּאַהֲבַת ה׳ אֵלַי וּבְדַאֲגָתוֹ אֵלַי וְהוּא יַעֲשֶׂה רַק טוֹב עֲבוּרִי, כִּי הוּא כֻּלּוֹ חֲסָדִים וְאַהֲבָה, כָּךְ גַּם בַּכְּנִיסָה אֶל חֹדֶשׁ אֱלוּל כְּשֶׁאֲנִי מִתְכּוֹנֵן לְיוֹם הַדִּין, לֹא מִתּוֹךְ אֵימָה מְשַׁתֶּקֶת, אֶלָּא מִירְאָה הַמְהוּלָה בְּהַרְבֵּה אַהֲבָה וּבִטָּחוֹן שֶׁה׳ יָחוּס וִירַחֵם עָלַי, אִם רַק אַרְאֶה לוֹ אֶת עוֹמֶק אֱמוּנָתִי שֶׁאֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ וְהוּא זֶה שֶׁעוֹשֶׂה הַכֹּל, וַאֲנִי רַק צָרִיךְ לְנַקּוֹת אֶת הַלֵּב כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מָקוֹם לָאַהֲבָה שֶׁלּוֹ לְהִכָּנֵס.

אִם נָבִין מָה אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת בֶּאֱלוּל אִי אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא לִהְיוֹת שָׂמֵחַ. אוֹתוֹ יֵצֶר שֶׁהִרְדִּים אוֹתָנוּ וְשָׁלַח אוֹתָנוּ לְהִתְפַּלֵּל שַׁחֲרִית בְּיָחִיד וּלְהַנִּיחַ תְּפִלִּין בְּעֶשֶׂר בַּבֹּקֶר, אִם בְּכָלָל, נִדְחָה מִפָּנֵי רְצוֹנֵנוּ לְהִשְׁתַּנּוֹת וְאָנוּ קָמִים בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר לַסְּלִיחוֹת וְלַתְּפִלָּה בַּנֵּץ! חֹדֶשׁ שָׁלֵם! מַדִּירִים שֵׁינָה מֵעֵינֵינוּ מֵאַהֲבָתֵנוּ אֶת ה׳ יִתְבָּרַךְ. הֲרֵי הַשָּׁעוֹת הַמֻּקְדָּמוֹת שֶׁל הַבֹּקֶר הֵן שָׁעוֹת הַשֵּׁינָה הַכִּי מְתוּקוֹת וְאוֹתָן אָנוּ מַקְרִיבִים עַל הַמִּזְבֵּחַ עֲבוּר ה׳, זוֹ לֹא תְּשׁוּבָה? אֵיךְ ה׳ יִתְבָּרַךְ לֹא יִשְׂמַח בָּנוּ?

וְכָךְ כָּל יוֹם בִּכְנֵי עַצְמוֹ בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל אָנוּ קָמִים וּמְנַצְּלִים וְיֵשׁ לָנוּ בְּסוֹף הַחֹדֶשׁ 30 יָמִים מְלֵאִים, 24 שָׁעוֹת בְּכָל יוֹם. אֲפִילוּ הַשֵּׁינָה וְהָאֲכִילָה נִסְפָּרִים לָנוּ לַעֲבוֹדַת ה׳, אֲחֵרֵי שֶׁהוֹרַדְנוּ מֵהַשֻּׁלְחָן אֶת כָּל הַשְּׁטוּיּוֹת שֶׁל טֶמְבֶּלְוִיזְיָה אִינְטֶר-מֶת וּשְׁאָר מַרְעִין בִּישִׁין וְנִצַּלְנוּ כָּל רֶגַע לְחֶסֶד תְּפִלָּה וְתוֹרָה, אָז גַּם הָרְגָעִים בָּהֶם אָנוּ עוֹבְדִים אוֹ מִתְקַלְּחִים נִרְשָׁמִים לָנוּ לְמִצְווֹת. אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא לִהְיוֹת שָׂמֵחַ כְּשֶׁאֲנִי יָכוֹל לִהְיוֹת קָדוֹשׁ כָּל יוֹם בִּכְנֵי עַצְמוֹ בְּמֶשֶׁךְ חֹדֶשׁ שָׁלֵם?

הַמַּזָּל שֶׁל חֹדֶשׁ תִּשְׁרֵי הוּא מַזַּל מֹאזְנַיִם, שֶׁל דִּין, אֲבָל לְפָנָיו יֵשׁ אֶת חֹדֶשׁ אֱלוּל שֶׁמַּזָּלוֹ הוּא מַזַּל בְּתוּלָה, הַמְיַצֵּג מַשֶּׁהוּ חָדָשׁ שֶׁלֹּא נָגְעוּ בּוֹ, קַרְקַע בְּתוּלָה שֶׁלֹּא חָפְרוּ בָּהּ מֵעוֹלָם, חֵלֶק בְּתוֹכִי שֶׁיֵּצֶר הָרַע עוֹד לֹא הִגִּיעַ אֵלָיו וְאוֹתוֹ אֲנִי מַעֲלָה כְּלַפֵּי מַעְלָה אֶל פְּנֵי הַשָּׁטַח וּמַנִּיחַ עַל הַמֹּאזְנַיִם וְהוּא מַכְרִיעַ אוֹתִי לְטוֹבָה. אָז אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא לִשְׂמוֹחַ בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל?

שופטים

אַחַת הַפָּרָשׁוֹת שֶׁאָנוּ קוֹרְאִים בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל הִיא פָּרָשַׁת "שׁוֹפְטִים", שָׁם מְסֻפָּר עַל הַתַּהֲלִיךְ שֶׁנַּעֲשָׂה לִפְנֵי הַיְצִיאָה לַמִּלְחָמָה. הָיוּ קוֹרְאִים לְכָל הַגְּבָרִים בְּנֵי 20 עַד 60 שֶׁכְּשֵׁרִים לַמִּלְחָמָה, וּמַתְחִילִים לְנַפּוֹת אֶת כָּל מִי שֶׁלֹּא רָאוּי לָצֵאת לַקְּרָב. הַכֹּהֵן הַמָּשׁוּחַ-מִלְחָמָה מְדַבֵּר אֶל הַגְּבָרִים שֶׁנִּקְרְאוּ בְּ"צַו-8" וּמַסְבִּיר לָהֶם לְקְרַאת מָה הֵם הוֹלְכִים. בּוֹ בַּזְּמַן הוּא בּוֹחֵן מִי מֵאוֹתָם אֲנָשִׁים לֹא עוֹנֶה עַל הַתְּנָאִים לַיְצִיאָה, וְכָךְ מְתֹאָר הַמַּעֲמָד בַּתּוֹרָה: וְהָיָה כְּקָרְבְכֶם אֶל הַמִּלְחָמָה, וְנִגַּשׁ הַכֹּהֵן וְדִבֶּר אֶל הָעָם וְאָמַר אֲלֵהֶם: "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, אַתֶּם קְרֵבִים הַיּוֹם לַמִּלְחָמָה עַל אוֹיְבֵיכֶם, אַל יֵרַךְ לְבַבְכֶם אַל תִּירְאוּ וְאַל תַּחְפְּזוּ וְאַל תַּעַרְצוּ מִפְּנֵיהֶם".

כְּלוֹמַר הַחֶשְׁשׁ הָעִקָּרִי הַמּוּבָא כָּאן הוּא שֶׁיִּהְיוּ כָּאֵלֶּה שֶׁיִּפַּחֲדוּ מֵעֶצֶם הַמִּלְחָמָה עַצְמָהּ, שֶׁהֲרֵי אֵין זֶה מַעֲמָד קַל, וּבְעִקָּר שֶׁלֹּא מִדָּבָר בְּצָבָא סָדִיר שֶׁל לוֹחֲמִים, אֶלָּא בְּגִיּוּס שֶׁל גְּבָרִים הָעוֹבְדִים בְּתְחוּמִים שׁוֹנִים לְמִחְיָתָם, וּפִתְאוֹם מִתְבַּקְּשִׁים לָקַחַת עִמָּם מָגֵן וְחֶרֶב וְלָצֵאת לְהִלָּחֵם וְלַהֲרֹג אוֹ לֵהָרֵג. מַפְחִיד.

הַגְּמָרָא מַמְשִׁיכָה וְאוֹמֶרֶת שֶׁלְּמַעֲשֶׂה רַכֵּי הַלֵּב הֵם הַסַּכָּנָה הָעִקָּרִית, וּבִגְלָלָם פָּטְרוּ גַּם אֶת הַמְּאֹרָסִים בּוֹנֵי הַבָּתִּים וְנוֹטְעֵי הַכְּרָמִים. כְּלוֹמַר פָּטְרוּ אֶת הָאֲחֵרִים לְמִרּוֹת שֶׁיָּכְלוּ לִדְחֹק בָּהֶם לְהִלָּחֵם, רַק כְּדֵי שֶׁלֵּב הַלֵּב לֹא יֵצֵא לַמִּלְחָמָה כִּי הוּא בּוֹשׁ לְהוֹדוֹת שֶׁיֵּשׁ עֲבֵרוֹת בְּיָדוֹ, וְאָז בִּזְמַן מִלְחָמָה הוּא יְקַבֵּל רַגְלַיִם קָרוֹת וּבִנְסִיגָתוֹ יִגְרֹם לְמַפָּלָה שֶׁל כֻּלָּם.

נִמְצָא שֶׁלַּמִּלְחָמָה עַצְמָהּ יָצְאוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים נְקִיִּים אַף מֵעֲבֵרוֹת "קַלּוֹת" כְּמוֹ לְדַבֵּר בְּטָעוּת בֵּין תְּפִלִּין שֶׁל יָד לִתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ. מִדָּבָר אִם כֵּן בְּתַלְמִידֵי

חֲכָמִים שֶׁלּוֹמְדִים תּוֹרָה וּמְקַיְּמִים אֶת כָּל הַמִּצְוֹות, אֲנָשִׁים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם זְכָיּוֹת גְּדוֹלוֹת, שֶׁיְּכוֹלִים לִסְמֹךְ שֶׁלֹּא רַק שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְנַצַּח עֲבוּרָם אֶת הַמִּלְחָמָה אֶלָּא יַחְזִיר אֶת כֻּלָּם בְּשָׁלוֹם עֲבוּרָם. צַדִּיקִים.

מַדּוּעַ בַּפָּסוּק כָּתוּב: "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" בִּלְשׁוֹן יָחִיד? הֲרֵי הוּא פּוֹנֶה אֶל כָּל הַגְּבָרִים שֶׁהִגִּיעוּ, וְאִם כֵּן הָיָה צָרִיךְ לִפְתֹּחַ בַּמִּלִּים "שִׁמְעוּ יִשְׂרָאֵל", שֶׁהֲרֵי מִיַּד הוּא מַמְשִׁיךְ: "אַתֶּם קְרֵבִים הַיּוֹם לַמִּלְחָמָה עַל אוֹיְבֵיכֶם" וְגוֹ'. וְהַתְּשׁוּבָה הִיא כְּדֵי לְהַזְכִּיר לָנוּ אֶת הַפָּסוּק "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד". וּמָה הַקֶּשֶׁר?

עַל זֶה אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי בַּגְּמָרָא שֶׁאָמַר הַכֹּהֵן הַמָּשׁוּחַ לְכָל הָעָם הַיּוֹצְאִים לַמִּלְחָמָה: "תֵּדְעוּ לָכֶם, גַּם אִם אֵין לָכֶם שׁוּם זְכוּת חוּץ מִקְּרִיאַת שְׁמַע שֶׁאַתֶּם קוֹרְאִים בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב, אֲזַי וַדַּאי שֶׁה' יִתְבָּרַךְ לֹא יִתֵּן אֶתְכֶם בְּיַד הָאוֹיֵב, בָּרוּר שֶׁתִּנָּצֵחוּ".

לֹא מוּבָן. הֲרֵי הַכֹּהֵן וְהַשּׁוֹפְטִים עָשׂוּ נִפּוּי וְלֹא שָׁלְחוּ לַקְּרָב מִישֶׁהוּ שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ עֲבֵרוֹת, אֲפִילוּ שֶׁדִּבֵּר בֵּין תְּפִלִּין שֶׁל יָד לִתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, מִדָּבָר כָּאן בְּצַדִּיקִים גְּמוּרִים הַמְּלֵאִים בְּתוֹרָה וּמִצְוֹות, וְלָהֶם אוֹמֵר הַכֹּהֵן שֶׁגַּם אִם אֵין לָהֶם זְכָיּוֹת מִלְּבַד קְרִיאַת שְׁמַע זֶה יַסְפִּיק לָהֶם? הֲרֵי יֵשׁ לָהֶם גַּם אֶת כָּל הַמִּצְוֹות הָאֲחֵרוֹת.

אִם קְרִיאַת שְׁמַע מַסְפֶּקֶת אָז נִשְׁלַח אֶת כֻּלָּם לַמִּלְחָמָה וְאִם לְשׁוֹחֵחַ בֵּין תְּפִלִּין שֶׁל יָד לִתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ הִיא סִבָּה לָתֵת פְּטוֹר, מַשְׁמַע שֶׁלְּכָל הַשְּׁאָר יֵשׁ הַרְבֵּה מִצְוֹות וְאֵין עֲבֵרוֹת, מַדּוּעַ לִתְלוֹת לָהֶם אֶת כָּל הַזְּכוּת בִּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית וְעַרְבִית וְלוֹמַר שֶׁזֶּה מַסְפִּיק לָהֶם גַּם אִם אֵין לָהֶם מַשֶּׁהוּ אַחֵר, כְּשֶׁיּוֹדְעִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם?

כְּדֵי לְתָרֵץ נַקְדִּים הַקְדָּמָה קְצָרָה. יָדוּעַ שֶׁבַּעֲלֵי הַמּוּסָר דּוֹרְשִׁים אֶת הַפָּרָשׁוֹת "רְאֵה" "שׁוֹפְטִים" "כִּי תֵצֵא" "כִּי תָבוֹא" וְ"נִצָּבִים" עַל תְּקוּפַת חֹדֶשׁ אֱלוּל וְרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁבָּהּ הֵן נִקְרָאוֹת. בְּכָל הַפָּרָשׁוֹת הָאֵלֶּה בַּשֵּׁמוֹת וּבַתָּכְנִים יֵשׁ רֶמֶז לַעֲבוֹדַת ה' הַנִּצְרֶכֶת מֵאִתָּנוּ בִּתְקוּפָה זוֹ, בָּהּ אָנוּ מְבַקְשִׁים לְהִטָּהֵר, לָצֵאת לַמִּלְחָמָה נֶגֶד יֵצֶר הָרַע וְלָשׁוּב מְנַצְּחִים בְּבוֹאֵנוּ לְהִתְיַצֵּב מוּל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים בְּיוֹם הַמִּשְׁפָּט, הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה בּוֹ דָּנִים אוֹתָנוּ לְכָל הַשָּׁנָה הַבָּאָה כְּלָהּ.

הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת שֶׁאֵין לָאָדָם צָרִים לְמָטָּה אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ לוֹ צָרִים מִלְמַעְלָה. כָּל הַמַּעֲרָכוֹת שֶׁנַּעֲשׂוֹת לְמָטָּה אֲמוּרוֹת לִהְיוֹת מֻכְרָעוֹת קֹדֶם לְמַעְלָה, וְעָלֵינוּ לְהִתְפַּלֵּל וּלְהַרְבּוֹת זְכֻיּוֹת וּמִצְווֹת שֶׁיּוֹעִילוּ וְיַעַמְדוּ לְצַד חַיָּלֵינוּ הַיּוֹצְאִים לְהִלָּחֵם לְמָטָּה.

אִם אֲנַחְנוּ מְסַדְּרִים אֶת עַצְמֵנוּ לְמַעְלָה, מִמֵּילָא לְמָטָּה הַמִּלְחָמָה תִּסְתַּיֵּים. הֵן בַּמִּישׁוֹר הַלְּאוּמִי וְהֵן בַּמִּישׁוֹר הַפְּרָטִי לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵאִתָּנוּ. וְזֶה רָמוּז כְּבָר בִּתְחִלַּת פָּרָשַׁת "שׁוֹפְטִים" שֶׁאָנוּ מִתְבַּקְּשִׁים לְמָנוֹת שׁוֹפְטִים שֶׁיַּעֲשׂוּ אֶת הַדִּין וְהַצֶּדֶק, וְשׁוֹטְרִים שֶׁיַּאַכְפוּ אֶת הַחֹק בְּפְנֵי מִי שֶׁיִּסָּרֵב לְהִשָּׁמַע לְדַעַת הַתּוֹרָה. אַךְ תַּפְקִיד הַשּׁוֹטְרִים הוּא לֹא רַק לַעֲצֹר אֶת הָאָדָם אַחֲרֵי שֶׁעָשָׂה אֶת הָעֲבֵרָה וְלִדְאֹג לֶאֱכֹף עָלָיו אֶת הָעֹנֶשׁ, אֶלָּא לְהַשְׁלִיט סֵדֶר שֶׁיַּעֲצֹר אֶת הָאֲנָשִׁים עוֹד בְּטֶרֶם עָשׂוּ אֶת הָעֲבֵרוֹת מֵחֲשָׁשׁ שֶׁיִּתָּפְסוּ וְיֵעָנְשׁוּ, וְאִלּוּ תַּפְקִיד הַשּׁוֹפְטִים הוּא לָדוּן אַחֲרֵי שֶׁנֶּעֶשְׂתָה הָעֲבֵרָה וְהַנֶּאֱשָׁמִים מוּבָאִים לִפְנֵיהֶם לְדִין.

וְעַל פִּי זֶה אֶפְשָׁר לִדְרוֹשׁ לַעֲבוֹדָתֵנוּ בִּתְקוּפָה זוֹ, לָשִׂים עָלֵינוּ שׁוֹפְטִים וְשׁוֹטְרִים, "הַשּׁוֹפְטִים" פֵּרוּשׁוֹ לִבְדּוֹק בְּעַצְמֵנוּ וְלַעֲבֹר עַל כָּל מָה שֶׁעָשִׂינוּ וּפָעַלְנוּ עַד עַתָּה, מָה לֹא הָיָה בְּסֵדֶר וְדוֹרֵשׁ תִּקּוּן וַחֲזָרָה בִּתְשׁוּבָה, שׁוֹפְטִים אֶת "הָעֲבֵרוֹת" שֶׁלָּנוּ. וְאִלּוּ "הַשּׁוֹטְרִים" פֵּרוּשׁוֹ הַקַּבָּלוֹת לֶעָתִיד שֶׁיַּעֲצְרוּ אוֹתָנוּ בְּטֶרֶם נִפּוֹל בַּשִּׁנִּית וְנַעֲשֶׂה דְּבָרִים לֹא רְאוּיִם, אוֹ שֶׁיְּחַפּוּ אוֹתָנוּ לַעֲשׂוֹת אֶת הַמִּצְווֹת בְּצוּרָה טוֹבָה יוֹתֵר.

וְאִם כֵּן אֶפְשָׁר לְתָרֵץ אֶת הַסְּתִירָה בֵּין מָה שֶׁחָזַ"ל אָמְרוּ כִּי נִשְׁלְחוּ לַמִּלְחָמָה אֲנָשִׁים שֶׁלֹּא דִּבְּרוּ אַף בֵּין תְּפִלִּין שֶׁל יָד לִתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, לְבֵין דִּבָּרָיו שֶׁל רַשְׁבַּ"י שֶׁמַּסְפִּיק שֶׁתִּהְיֶה לָנוּ רַק אֶת זְכוּת מִצְוַת קְרִיאַת שְׁמַע כְּדֵי לְהִנָּצֵל.

בְּכָל דּוֹר יֵשׁ אֶת הַצַּדִּיקִים שֶׁמּוֹבִילִים אֶת הָעָם בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר, וְיֵשׁ אֶת הָעָם שֶׁהוֹלֵךְ אַחֲרֵיהֶם וְגָדֵל לְאוֹרָם. כַּאֲשֶׁר הָעָם מִתְבַּטֵּל אֶל הַצַּדִּיקִים וּמוֹרֵי הַדֶּרֶךְ, הֲרֵי בְּכָךְ הֵם מְקַיְּמִים אֶת הַצִּוּוּי: "שׁוֹפְטִים וְשׁוֹטְרִים תִּתֶּן לְךָ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ... וְשָׁפְטוּ אֶת הָעָם מִשְׁפַּט צֶדֶק".

קְרִיאַת שְׁמַע הִיא קַבָּלַת עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם, וְאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם אִם אָנוּ לֹא מְקַבְּלִים עָלֵינוּ אֶת גְּדוֹלֵי הַדּוֹר הַצַּדִּיקִים לִהְיוֹת קוֹל הַתּוֹרָה שֶׁמְּדַבֵּר אֵלֵינוּ וּמוֹרֶה לָנוּ אֶת הַדֶּרֶךְ. הַהִתְבַּטְלוּת שֶׁלָּנוּ אֲלֵיהֶם הִיא הַהִתְבַּטְלוּת שֶׁלָּנוּ אֶל בּוֹרֵא הָעוֹלָם. וְזֶה הַתֵּרוּץ הָרִאשׁוֹן: אִם יֵשׁ בְּיָדֵינוּ מִצְוַת "קְרִיאַת שְׁמַע", כְּלוֹמַר שֶׁאָנוּ מְקַבְּלִים עָלֵינוּ אֶת הוֹרָאוֹת גְּדוֹלֵי הַדּוֹר, אֲזַי נִנָּצֵחַ אֶת הַמִּלְחָמָה, כִּי מִי שֶׁיּוֹבִיל אוֹתָהּ יִהְיוּ הַצַּדִּיקִים עַצְמָם שֶׁאֵין חֵטְא בָּא לְיָדָם, וְהֵם שֶׁיּוֹבִילוּ אֶת כֻּלָּנוּ לְחוֹף מִבְטָחִים.

קְרִיאַת שְׁמַע הִיא גַּם רֶמֶז לְתַלְמוּד תּוֹרָה. רִבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי הוּא זֶה שֶׁאָמַר שֶׁאִם יֵשׁ לַיּוֹצְאִים לַמִּלְחָמָה רַק מִצְוַת קְרִיאַת שְׁמַע זֶה יַסְפִּיק לָהֶם, וְאִלּוּ בְּמָקוֹם אַחֵר אוֹמֵר רַשְׁבִּ"י כִּי אִם אָדָם אָנוּס וְלֹא יָכוֹל לִלְמֹד תּוֹרָה, וְאָמַר רַק קְרִיאַת שְׁמַע בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב, נֶחְשָׁב שֶׁקִּיֵּם מִצְוַת תַּלְמוּד תּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלָיְלָה".

כָּתוּב בַּגְּמָרָא כִּי יֵשׁ כַּמָּה מִצְווֹת הַכְּרוּכוֹת בַּאֲמִירַת דְּבָרִים, וַאֲמִירָה זוֹ חַיֶּבֶת לִהְיוֹת דָּוְקָא בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְהַדָּבָר מְעַכֵּב בְּקִיּוּם הַמִּצְוָה. בֵּין הַמִּצְווֹת בָּרְשִׁימָה יֵשׁ אֶת עִנְיַן הַכֹּהֵן הַמְּשׁוּחַ הַמְדַבֵּר אֶל הַלּוֹחֲמִים בְּטֶרֶם הֵם יוֹצְאִים לַמִּלְחָמָה. דְּבָרִים אֵלֶּה נֶאֱמָרִים בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ בִּלְבַד. הַגְּמָרָא לוֹמֶדֶת דִּין זֶה מִגְּזֵרָה שָׁוָה, מֵהַמִּלָּה "דִּבֵּר" הַמּוֹפִיעָה בַּפְּסוּקִים: "וְהָיָה כְּקָרָבְכֶם אֶל הַמִּלְחָמָה וְנִגַּשׁ הַכֹּהֵן וְדִבֶּר אֶל הָעָם", וְכֵן: "וַיְהִי קוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹקִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל", וְלוֹמֶדֶת הַגְּמָרָא כִּי הַכֹּהֵן מָשׁוּחַ דִּבֵּר אֶל הָעָם בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כְּפִי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דִּבֵּר אֶל מֹשֶׁה בְּמַתַּן תּוֹרָה בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כָּךְ שֶׁדִּבְרֵי הַכֹּהֵן: "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל", הֵם כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה שֶׁמֹּשֶׁה קִבֵּל מִסִּינַי.

קְרִיאַת שְׁמַע הִיא גַּם רֶמֶז לָאֱמוּנָה, כִּי בָּהּ אָנוּ מְכַוְּנִים בְּמִצְוַת "יִחוּד ה'", הָאֱמוּנָה כִּי אֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ, הַכֹּל מִמֶּנּוּ וְהַכֹּל לְטוֹבָה, וְזֶה פֵּרוּשׁ הַפָּסוּק: "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד", שֶׁה' (חֶסֶד) אֱלֹקֵינוּ (דִּין) הוּא אֶחָד, הוּא ה' (רַחֲמִים) וְהַכֹּל לְטוֹבָה.

פְּעָמִים רַבּוֹת אָדָם סוֹבֵל מִיִּסּוּרִים וּמְנִיעוֹת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מַעֲמִיד בְּדַרְכּוֹ כְּדֵי שֶׁהָאָדָם יָרוּץ אֶל אָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם. כְּשֶׁאָנוּ מַרְגִּישִׁים בְּ"נֹחַ", יֵשׁ לָנוּ נְטִיָּה לְהִתְיַשֵּׁב

וּלְהִתְבּוֹסֵס בִּמְקוֹמֵנוּ בְּמִקוֹם לְהַמְשִׁיךְ וְלָרוּץ אֶל זְרוֹעוֹת ה׳ יִתְבָּרַךְ, וְכָל עֲבוֹדַת ה׳ שֶׁלָּנוּ נִתְקָעַת. ה׳ יִתְבָּרַךְ שֶׁרוֹצֶה שֶׁנַּמְשִׁיךְ לָרוּץ אֵלָיו, מְזָרֵז אוֹתָנוּ עַל יְדֵי שֶׁהוּא ״מוֹצִיא אוֹתָנוּ לַמִּלְחָמָה״. כְּשֶׁיֵּשׁ מִלְחָמָה כֻּלָּם מִתְעוֹרְרִים לְהִתְפַּלֵּל לְהִתְחַזֵּק וּלְקַבֵּל קַבָּלוֹת.

בְּטֶרֶם יָצְאוּ לַקְּרָב, הַכֹּהֵן הִזְהִיר אֶת הַלּוֹחֲמִים הַיּוֹצְאִים לַמִּלְחָמָה: ״אַתֶּם קְרֵבִים הַיּוֹם לַמִּלְחָמָה עַל אוֹיְבֵיכֶם, אַל יֵרַךְ לְבַבְכֶם אַל תִּירְאוּ וְאַל תַּחְפְּזוּ וְאַל תַּעַרְצוּ מִפְּנֵיהֶם״, וְהִסְבִּירוּ חֲזַ״ל: ״אַל יֵרַךְ לְבַבְכֶם - מִפְּנֵי צָהֳלַת סוּסִים וְצִחְצוּחַ חֲרָבוֹת, אַל תִּירְאוּ - מִפְּנֵי הֲגָפַת תְּרִיסִין וְשִׁפְעַת הַקַּלְגָּסִין, וְאַל תַּחְפְּזוּ - מִקּוֹל קְרָנוֹת, וְאַל תַּעַרְצוּ - מִפְּנֵי קוֹל צְוָחוֹת״. כְּלוֹמַר, כְּשֶׁהֵיוּ יוֹצְאִים לַמִּלְחָמָה, הָאוֹיֵב תָּמִיד בְּקֶשׁ לִיצוֹר יִתְרוֹן פְּסִיכוֹלוֹגִי וְלִנְטוֹעַ פַּחַד בְּלֵב הַלּוֹחֲמִים שֶׁל הַצַּד הַשֵּׁנִי עוֹד בְּטֶרֶם יָרוּ חֵץ אֶחָד. לָכֵן הַגּוֹיִם הָיוּ עוֹשִׂים הַרְבֵּה רַעַשׁ, אִם בַּהֲגָפַת הַתְּרִיסִים (מָגִנֵּי הַפְּלָדָה), צָהֳלוֹת הַסּוּסִים, תְּקִיעָה בְּקַרְנוֹת (שׁוֹפָרוֹת) וּצְוָחוֹת הַלּוֹחֲמִים בְּקוֹל רָם. הָרַעַשׁ הָאַדִּיר הָיָה מַפְחִיד וּמַרְתִּיעַ אֶת הַחַיָּלִים הַבָּאִים לְהִלָּחֵם וְגוֹרֵם לָהֶם לְשִׁתּוּק אוֹ אַף לָנוּס, וּמִשָּׁם הַדֶּרֶךְ לִנְצָחוֹן עַל הָאוֹיֵב הָיְתָה קְצָרָה.

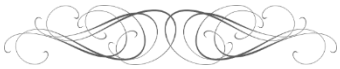
״שְׁמַע יִשְׂרָאֵל״ פֵּרוּשׁוֹ שֶׁיֵּשׁ לִי אֱמוּנָה בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ וְהַכֹּל לְטוֹבָה. אִם יֵשׁ לָנוּ בְּיָדֵינוּ ״מִצְוַת קְרִיאַת שְׁמַע״, כְּלוֹמַר אֱמוּנָה בַּה׳, אָז וַדַּאי נִנָּצֵחַ. וְזֶה שֶׁכָּתוּב: ״שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתֶּם קְרֵבִים הַיּוֹם לַמִּלְחָמָה עַל אֹיְבֵיכֶם״ וְגוֹ׳, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁכֻּלָּם יוֹצְאִים לַמִּלְחָמָה, ״שְׁמַע יִשְׂרָאֵל״ נֶאֱמָרֶת בִּלְשׁוֹן יָחִיד, שֶׁכֵּן אָמְנָם הַגְּאֻלָּה הִיא שֶׁל כֻּלָּם אֲבָל הָאֱמוּנָה שֶׁל כָּל אֶחָד הִיא עֲבוּדָה אִישִׁית שֶׁלּוֹ, אִי אֶפְשָׁר ״לְהַאֲמִין״ בִּשְׁבִיל מִישֶׁהוּ אַחֵר. אִם כָּל אֶחָד יִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה, תִּהְיֶה לוֹ גְּאֻלָּה פְּרָטִית בְּתוֹךְ הַגְּאֻלָּה הַכְּלָלִית שֶׁוַּדַּאי מֻבְטַחַת לְעָם יִשְׂרָאֵל.

תֵּרוּץ נוֹסָף עַל הַפָּסוּק: ״שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתֶּם קְרֵבִים הַיּוֹם לַמִּלְחָמָה עַל אוֹיְבֵיכֶם״ וְגוֹ׳, שֶׁהַיּוֹצְאִים לַמִּלְחָמָה הֵם אֵלֶּה שֶׁיֵּשׁ לָהֶם מִצְוַת ״שְׁמַע יִשְׂרָאֵל״, שֶׁהוֹלְכִים בְּדַרְכּוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא יַעֲקֹב אָבִינוּ, שֶׁהָיָה תָּמִים וְשָׁלֵם עִם אֱלֹקָיו, הֵן מִבְּחִינַת לִמּוּד הַתּוֹרָה וְהֵן מִבְּחִינַת שִׁמְירַת הַבְּרִית, וּבְכָךְ יָכוֹל לִגְבֹּר עַל יֵצֶר הָרַע שֶׁמְּנַסֶּה לְהַפִּיל אֶת הָאָדָם בַּעֲרָיוֹת וּלְהַרְחִיקוֹ מִן הַתּוֹרָה, וְעַל יְדֵי שֶׁנַּחְזִיק בִּשְׁנֵי

דְּבָרִים אֵלֶּה, אֵין לָנוּ מָה לְהַחֵד מִקּוֹלוֹת יֵצֶר הָרַע, שֶׁכֵּן הַיּוֹצְאִים לַמִּלְחָמָה הֵם אָכֵן צַדִּיקִים, כִּי הֵם לוֹמְדֵי תּוֹרָה וּגְדוּרִים בַּעֲרָיוֹת.

נִמְצָא שֶׁמִּצְוַת קְרִיאַת שְׁמַע מְסַמֶּלֶת קַבָּלַת עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם הַמִּתְבַּטֵּאת בְּהִתְבַּטְּלוּת לְדַעַת תּוֹרָה, בַּתַּלְמוּד תּוֹרָה עַצְמוֹ, בָּאֱמוּנָה בְּיִחוּד ה׳ שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָה, וּבִשְׁמִירַת הַבְּרִית וּגְדֵרָה מֵעֲרָיוֹת. וְזוֹ הָעֲבוֹדָה שֶׁלָּנוּ בָּ-40 הַיָּמִים בֵּין רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל לְיוֹם הַכִּפּוּרִים. נִתְחַזֵּק לָלֶכֶת בְּדַרְכּוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל סַבָּא, וְנָשׁוּב אֶל אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם כְּשֶׁאָנוּ מוֹתִירִים מֵאֲחוֹרֵינוּ אֶת יֵצֶר הָרַע מוּבָס וּמוּדָּח לָנוּ עַל הַבְּרָכוֹת.

כי תצא

בְּפָרָשַׁת "כִּי תֵצֵא" כָּתוּב: "לֹא יִהְיֶה כְּלִי גֶּבֶר עַל אִשָּׁה וְלֹא יִלְבַּשׁ גֶּבֶר שִׂמְלַת אִשָּׁה כִּי תוֹעֲבַת ה' אֱלֹקֶיךָ כָּל עוֹשֵׂה אֵלֶּה". מָה טַעַם הָאִסּוּר? רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ מֵבִיא בְּשֵׁם חֲזַ"ל:

לֹא יִהְיֶה כְּלִי גֶּבֶר עַל אִשָּׁה - *שֶׁתְּהֵא דּוֹמָה לְאִישׁ כְּדֵי שֶׁתֵּלֵךְ בֵּין הָאֲנָשִׁים, שֶׁאֵין זוֹ אֶלָּא לְשֵׁם נאוף.* ***וְלֹא יִלְבַּשׁ גֶּבֶר שִׂמְלַת אִשָּׁה*** - *לֵילֵךְ וְלֵישֵׁב בֵּין הַנָּשִׁים. דָּבָר אַחֵר שֶׁלֹּא יָשִׁיר שִׁעָר הָעֶרְוָה וְשִׁעָר שֶׁל בֵּית הַשָּׁחִי.* ***כִּי תוֹעֲבַת*** - *לֹא אָסְרָה תּוֹרָה אֶלָּא לְבוּשׁ הַמֵּבִיא לִידֵי תּוֹעֵבָה".*

כְּלוֹמַר הַטַּעַם הָעִקָּרִי נִלְמַד מֵהַמִּלָּה "תּוֹעֵבָה", אִסּוּר הַלְּבוּשׁ וְהַסָּרַת שֵׂעָר אֵצֶל גֶּבֶר בַּמְּקוֹמוֹת הַצְּנוּעִים הֵם מֵחֲשָׁשׁ שֶׁיָּבִיאוּ לִידֵי נאוף, שֶׁגֶּבֶר מְחֻפָּשׂ יִסְתּוֹבֵב עִם נָשִׁים וּלְהֶפֶךְ. אִם זֶה הַטַּעַם, הֲרֵי שַׁחְקָן תֵּאַטְרוֹן שֶׁרוֹצֶה לְהִתְלַבֵּשׁ לְאִשָּׁה "לְצָרְכֵי פַּרְנָסָה" אוֹ אִשָּׁה שֶׁמַּחְלִיטָה "לְהִתְחַפֵּשׂ לְגֶבֶר" לִכְבוֹד פּוּרִים אוֹ מִסִּבַּת תַּחְפּוֹשׂוֹת, אֵין בְּכָךְ כְּבָיְכוֹל בְּעָיָה, כִּי הַטַּעַם שֶׁלָּהֶם אֵינוֹ נאוף. אֲבָל זֶה לֹא נָכוֹן! יֵשׁ טְעָמִים רַבִּים לַתּוֹעֵבָה שֶׁבַּמַּעֲשֶׂה זֶה, וְדַיֵּנוּ שֶׁכָּתוּב שֶׁזֶּה אָסוּר, וְלֹא נְחַפֵּשׂ לָנוּ הַקַּלּוֹת וְתֵרוּצִים וְלֹא נַעֲבֹר עַל הַכָּתוּב בַּתּוֹרָה. אִם כָּתוּב בַּתּוֹרָה שֶׁאָסוּר, אָז אָסוּר. זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה.

אָז טְעָמִים בְּמִצְווֹת הַתּוֹרָה אֵין לָנוּ לַחְקוֹר עַל מְנָת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם לְהֶתֵּרִים בְּמַסְוֶה שֶׁל 'הֶבְנַת' הַמִּצְוָה, דָּבָר שֶׁלֹּא נִמְצָא בְּיָדֵינוּ. אֲבָל כֵּן מָצָאנוּ שֶׁחֲכָמִים דָּרְשׁוּ צִוּוּיָם וְטַעֲמֵיהֶם עַל מְנָת לִלְמֹד עַל הַנְהָגוֹת רְאוּיוֹת מֵעֵבֶר לִפְשָׁט הַצִּוּוּי

שֶׁהוּא וַדַּאי צָרִיךְ לִהְיוֹת מְקֻיָּם לְלֹא עִרְעוּר. גַּם הַצִּוּוּי שֶׁל "לֹא יִלְבַּשׁ" נִתַּן לְדִרוֹשׁ, וּלְגַלּוֹת בְּכָךְ עַד כַּמָּה עֲמוּקָה כָּל מִצְוָה שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיֵּשׁ בָּהּ פֵּרוּשִׁים רַבִּים עַל דֶּרֶךְ הַפַּרְדֵּ"ס (פְּשָׁט, רֶמֶז, דְּרָשׁ, סוֹד), וְכֻלָּם אֱמֶת.

אַחַת הַדְּרָשׁוֹת עַל פָּסוּק זֶה מְשַׂיֵּכֶת אֶת שְׁנֵי הָאִסּוּרִים עַל הַגֶּבֶר, לֹא רַק "לֹא יִלְבַּשׁ גֶּבֶר שִׂמְלַת אִשָּׁה", אֶלָּא גַּם "לֹא יִהְיֶה כְּלִי גֶּבֶר עַל אִשָּׁה" גַּם הוּא אִסּוּר לַגֶּבֶר! מָה הַפֵּרוּשׁ? עַל דֶּרֶךְ הַדְּרָשׁ אֶפְשָׁר לְהַסְבִּיר כִּי "גֶּבֶר" הוּא כִּנּוּי לִקְבוּצָה שֶׁל תְּכוּנוֹת: עַזּוּת, שְׂכַלְתָּנִיּוּת וַחֲקִירוֹת, וְאִלּוּ "אִשָּׁה" הוּא כִּנּוּי לִקְבוּצָה שֶׁל תְּכוּנוֹת וּבָהֵן עֲנָוָה וּצְנִיעוּת, רֶגֶשׁ וֶאֱמוּנָה. שְׁתֵּי הַקְּבוּצוֹת הָאֵלּוּ שֶׁל 'גֶּבֶר' וְ'אִשָּׁה' צְרִיכוֹת לִהְיוֹת קַיָּמוֹת בְּכָל אָדָם, וְעָלָיו מוּטָל לָדַעַת מָתַי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּקְבוּצָה אַחַת וּמָתַי בַּשְּׁנִיָּה, וּפְעָמִים כְּשֶׁיִּשְׁתַּמֵּשׁ בִּתְכוּנוֹת שֶׁל קְבוּצָה א' בְּמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּקְבוּצָה ב', נִמְצָא שֶׁהוּא 'עוֹבֵר' עַל אִסּוּר "לֹא יִלְבַּשׁ".

יֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁצָּרִיךְ לִלְבּשׁ 'שִׂמְלַת אִשָּׁה', כְּלוֹמַר לִנְהֹג בַּעֲנָוָה וּבֶאֱמוּנָה תְּמִימָה, כְּמוֹ בְּקִיּוּם הַמִּצְווֹת. אָדָם לֹא יָכוֹל שָׁם לִנְהֹג בְּעַזּוּת וּבִשְׂכַלְתָּנִיּוּת וְלוֹמַר: "עַד שֶׁאֲנִי לֹא מֵבִין אֶת כָּל הַהֲלָכוֹת עַל בּוּרְיָן, טַעֲמֵיהֶן וּפְעֻלּוֹתֵיהֶן אֲנִי לֹא מְקַיֵּם אוֹתָן"! אָדָם שֶׁנּוֹהֵג כָּךְ, לֹא רַק שֶׁעוֹבֵר עַל מִצְוַת הַתּוֹרָה שֶׁמְּבַטֵּל אוֹתָהּ (אוֹ חָלִילָה אִסּוּר שֶׁעוֹבֵר עָלָיו), אֶלָּא עוֹבֵר בְּצוּרָה מְסֻיֶּמֶת גַּם עַל אִסּוּר שֶׁל 'לֹא יִהְיֶה כְּלִי גֶּבֶר עַל אִשָּׁה', שֶׁהִתְלַבֵּשׁ 'כְּגֶבֶר' הֵיכָן שֶׁהָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת 'אִשָּׁה'.

אֶת הַמִּצְווֹת צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מִתּוֹךְ אֱמוּנָה תְּמִימָה וּבְלִי שְׁאֵלוֹת. אֵין הַכַּוָּנָה שֶׁאָסוּר לָנוּ לַחְקוֹר אֶת הַהֲלָכָה, אֶלָּא אַף רָצוּי וּמִצְוָה, זוֹ אֲפִילוּ חוֹבָה! יֵשׁ לָנוּ חִיּוּב לִלְמֹד אֶת הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, וּבַשָּׁמַיִם יִשְׁאֲלוּ אוֹתָנוּ אִם קָבַעְנוּ עִתִּים לְתוֹרָה וְטָרַחְנוּ לָשֶׁבֶת וּלְהָבִין מָה אֲנַחְנוּ עוֹשִׂים. אִם נָתְנוּ לָנוּ שֵׂכֶל אֲנַחְנוּ אֲמוּרִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ.

אֲבָל הַצִּוּוּי לִלְמֹד הוּא עַל מְנָת לְהָבִין כֵּיצַד לַעֲשׂוֹת אֶת הַמִּצְוָה עַל הַצַּד הַטּוֹב בְּיוֹתֵר, שֶׁלֹּא נְשַׁבֵּשׁ וְתִהְיֶה תַּקָּלָה. אֲנַחְנוּ לֹא לוֹמְדִים 'מַדּוּעַ' מְקַיְּמִים אֶת הַמִּצְווֹת אֶלָּא 'אֵיךְ' מְקַיְּמִים אוֹתָן. וְהִנֵּה אִם נִקְרָא לֶחָבֵר שֶׁיָּבוֹא לִלְמֹד עִמָּנוּ, וְהוּא יְתָרֵץ "אֵין לִי צֹרֶךְ, אֲנִי דָּתִי מִלֵּדָה, לָמַדְתִּי מֵאַבָּא שֶׁלִּי, אֲנִי כְּבָר יוֹדֵעַ", הוּא עוֹבֵר בְּכָךְ עַל "לֹא יִלְבַּשׁ גֶּבֶר שִׂמְלַת אִשָּׁה"! לְמוּד הַתּוֹרָה הוּא מִצְוָה בִּפְנֵי

עַצְמָהּ, תַּלְמוּד תּוֹרָה כְּנֶגֶד כֻּלָּן! וְגָדוֹל הַלִּמּוּד הַמֵּבִיא לִידֵי מַעֲשֶׂה. פִּתְאוֹם כְּשֶׁצָּרִיךְ לִלְמֹד וְלַחְקֹר וּלְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּשֵּׂכֶל, הוּא מִתְמַלֵּא בְּ"אֱמוּנָה תְּמִימָה" שֶׁמַּה שֶּׁהוּא עוֹשֶׂה זֶה בְּסֵדֶר וּמַסְפִּיק!

עוֹד מָקוֹם בּוֹ אָנוּ יְכוֹלִים לִפּוֹל בְּאִסּוּר זֶה הוּא שִׁמּוּשׁ לֹא נָכוֹן וְהַחְלָפָה בֵּין תְּכוּנַת הָעַזּוּת (כְּלִי גֶּבֶר) לַעֲנָוָה וּצְנִיעוּת (שִׂמְלַת אִשָּׁה). פְּעָמִים שֶׁצָּרִיךְ לִלְבֹּשׁ "כְּלִי גֶּבֶר" לַעֲבוֹדַת ה', לִלְבֹּשׁ עַזּוּת שֶׁל קְדֻשָּׁה וְלִהְיוֹת "עָז כַּנָּמֵר". יֵשׁ בְּכֹחֵנוּ וְתַפְקִידֵנוּ לִמְחוֹת וּלְהַלְחֵם נֶגֶד כָּל הַפִּרְצוֹת שֶׁעוֹשִׂים רְשָׁעִים בְּחוֹמוֹת הַקְּדֻשָּׁה. כַּאֲשֶׁר זֶרֶם קִיצוֹנִי קָטָן מִתּוֹךְ עַמֵּנוּ וְאַרְצֵנוּ מְבַקֵּשׁ לְתַקֵּף אֶת כָּל הַקָּדוֹשׁ לָנוּ, פִּתְאוֹם כֻּלָּם לוֹבְשִׁים עֲנָוָה פְּסוּלָה וְלֹא צוֹעֲקִים, וְעוֹבְרִים עַל אִסּוּר 'לֹא יִלְבַּשׁ שִׂמְלַת אִשָּׁה'!

הַבְּעָיָה שֶׁקָּשֶׁה לָנוּ לְזַהוֹת "רֹעַ" בְּקֶרֶב יְהוּדִים אֲחֵרִים, מָה גַּם שֶׁרֹב הַיְהוּדִים הָרְחוֹקִים מִתּוֹרָה וּמִצְווֹת פָּשׁוּט מוּלָכִים שׁוֹלָל עַל יְדֵי שְׁלַל הַסְּמָאוֹת וְהַתַּעֲמוּלוֹת שֶׁאוֹתוֹ קֹמֶץ מוֹצִיא, וְתַחַת לָשׁוֹן נְקִיָּה שֶׁל "שִׁוְיוֹן בַּנֶּטֶל", "זְכֻיּוֹת הַפְּרָט", "מְדִינָה דְּמוֹקְרָטִית", "הַדָּרַת נָשִׁים" וְ"הָדָתָה", מְחַפֵּשׂ אוֹתוֹ קֹמֶץ לִנְגֹּס בְּעוֹד עֵרֶךְ קָדוֹשׁ בַּחֶבְרָה הַיִּשְׂרְאֵלִית וּלְהַדִּיר אֶת רַגְלֵי הָעָם מִכָּל מָה שֶׁקָּדוֹשׁ. הַגְּזֵרוֹת אֵינָן עַל הַמִּגְזָר שׁוֹמֵר הַתּוֹרָה וּמִצְווֹת בִּלְבַד, כִּי אֵין יְהוּדִי אָדוֹק אֶחָד שֶׁיַּעֲבֹר עַל מִצְוָה קָלָה שֶׁבַּתּוֹרָה בְּגַלַל "חוֹק מְדִינָה", אֶלָּא הַמַּטָּרָה לִגְרֹם לְקִטּוּב וְהַרְחָקַת הַיְהוּדִים 'הַמְסוֹרָתִיִּים' אֲשֶׁר טֶרֶם הִתְקָרְבוּ מַסְפִּיק אֲבָל גַּם בָּרוּךְ ה' לֹא הִתְרַחֲקוּ מַסְפִּיק.

אוֹתוֹ קֹמֶץ נִלְחָם לְאַבֵּד אֶת הַנְּשָׁמוֹת שֶׁלָּהֶם, שֶׁיִּלְדֵיהֶם לֹא יֵדְעוּ אַף מֻשָּׂגִים פְּשׁוּטִים בַּיַּהֲדוּת וְיִגְדְּלוּ לִהְיוֹת כְּגוֹיִם גְּמוּרִים, רַחֲמָנָא לִיצְלָן. אוֹתָם יְהוּדִים "מְסוֹרָתִיִּים" שֶׁמְּקַיְּמִים חֵלֶק מֵהַמִּצְווֹת אֲבָל גַּם צוֹפִים בְּטֶלֶוִיזְיָה גּוֹלְשִׁים בָּאִינְטֶרְנֶט וּמְשַׁחֲקִים בַּסְּמַרְטוּט-פוֹנִים שֶׁלָּהֶם, לֹא מוּדָעִים לַמִּלְחָמָה הַנֶּעֱרֶכֶת עַל נִשְׁמוֹתֵיהֶם וְעַל עוֹלָמָם הַבָּא.

וְהַטַּעֲנָה לֹא עֲלֵיהֶם, אֶלָּא עַל מִי שֶׁכֵּן שׁוֹמֵר תּוֹרָה וּמִצְווֹת, וּפִתְאוֹם "לוֹבֵשׁ שִׂמְלַת אִשָּׁה" וְשׁוֹתֵק. וְכָךְ רָאִינוּ תּוֹפָעוֹת מִכְעָרוֹת וּבָרַאשׁוֹן הַמִּלְחָמָה "לְחַלֵּן" אֶת הַשַּׁבָּת, וְלַעֲשׂוֹתָהּ לְעוֹד יוֹם בַּשָּׁבוּעַ, מָה שֶׁלֹּא קָיַם אַף בָּאֲרָצוֹת נוֹצְרִיוֹת!

תַּחַת כּוֹתָרוֹת שֶׁל "מְדִינָה דְמוֹקְרָטִית" וּ"זְכָיוֹת הַפְּרָט" מְבַקְּשִׁים לְהַתִּיר לְכָל בַּעֲלֵי הָעֲסָקִים הַגְּדוֹלִים לִפְתֹּחַ אֶת חֲנוּיוֹתֵיהֶם בְּשַׁבָּת קוֹדֶשׁ, וּכְנָגְדָּם בַּעֲלֵי עֲסָקִים קְטַנִּים וּפַחוֹת חֲזָקִים בֶּאֱמוּנָה יַחְשְׁבוּ שֶׁהֵם "מַפְסִידִים" וְיִפְתְּחוּ גַּם הֵם בְּשַׁבָּת, לַמְרוֹת שֶׁזֶּה יוֹם הַמְּנוּחָה שֶׁלָּהֶם. וְגַם בַּעֲלֵי הָעֲסָקִים הַגְּדוֹלִים לֹא בְּדֵיוּק עוֹמְדִים מֵאֲחוֹרֵי הַקֶּפָּה בִּסְנִיפֵי הָרְשָׁתוֹת שֶׁלָּהֶם, אֶלָּא אוֹתָם צְעִירִים וּבְנֵי מִשְׁפָּחוֹת מִעוּטֵי יְכֹלֶת יָקוּמוּ בְּשֵׁשׁ בַּבֹּקֶר בְּשַׁבָּת קוֹדֶשׁ וְיִסְעוּ מֵאַשְׁדּוֹד לְתֵל אָבִיב, כְּדֵי שֶׁתֵּל אֲבִיבִי אֶחָד יוּכַל לִקְנוֹת שַׁקִּית חָלָב בְּעֶשֶׂר בַּבֹּקֶר, כִּי הוּא לֹא רָצָה לִטְרֹחַ לִקְנוֹת בְּיוֹם שִׁישִׁי וְלָשִׂים בַּמְּקָרֵר.

כָּל אֵלֶּה שֶׁקּוֹנִים בִּמְקוֹמוֹת אֵלֶּה יְשָׁאֲלוּ אֶת עַצְמָם הַאִם הֵם הָיוּ מוּכָנִים כָּעֵת לַעֲמֹד מֵהַצַּד הַשֵּׁנִי שֶׁל הַדֶּלְפֵּק? הַאִם מָה שֶׁמְּשַׁקְּרִים לְעַצְמָם: 'הוּא מְקַבֵּל מַשְׂכֹּרֶת גְּבוֹהָה יוֹתֵר בְּשַׁבָּת' הָיָה פּוֹעֵל גַּם עֲלֵיהֶם וְהֵם הָיוּ מוּכָנִים לְוַתֵּר עַל מְנוּחַת הַשַּׁבָּת שֶׁלָּהֶם בִּשְׁבִיל עוֹד כַּמָּה שְׁקָלִים אִם הֵם לֹא בֶּאֱמֶת הָיוּ צְרִיכִים?

אָז מַדּוּעַ אָנוּ לֹא שׂוֹמְעִים מִחָאָה גְּדוֹלָה יוֹתֵר בָּעִנְיָן? כִּי כָּל מִי שֶׁמֵּבִין מָה עֶרְכָּהּ הָאֲמִתִּי שֶׁל הַשַּׁבָּת, בִּמְקוֹם לְלָמְדָהּ לַצִּבּוּר הָרָחָב שֶׁמַּסְתִּירִים מִמֶּנּוּ, הוּא עָסוּק בְּ"לִלְבֹּשׁ שִׂמְלַת אִשָּׁה" וְלִשְׁתֹּק. וְגַם אִם נָבוֹא וְנִטְעַן כִּי אָנוּ לֹא יְכוֹלִים "לִכְפּוֹת עַל הָרוֹב" וְזוֹ "מְדִינָה דְמוֹקְרָטִית" וּשְׁאָר שְׁטֻיּוֹת מִן הַנַּ"ל, נִזְכֹּר כִּי לֹא כָּל דָּבָר צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת בְּהַפְגָּנוֹת וּצְעָקוֹת. עָלֵינוּ לָדַעַת כֵּיצַד לְהַגִּיעַ אֶל אַחֵינוּ הָרְחוֹקִים וּלְלַמְּדָם אֶת חֲשִׁיבוּת הַמִּצְווֹת וְאֶת יָפְיָהּ שֶׁל הַתּוֹרָה.

וְנִזְכֹּר כִּי הַהִסְבָּרָה הַיְעִילָה בְּיוֹתֵר הִיא דְּגִמָּא אִישִׁית, שֶׁנִּלְמַד וְנֶהֱנֶה מֵעֲבוֹדַת ה' בְּעַצְמֵנוּ, וְאָז נְקָרֵב אֲחֵרִים שֶׁיִּלְמְדוּ מֵאִתָּנוּ וְיִזְכּוּ גַּם הֵם לְאֹשֶׁר אֱמִתִּי. אֲבָל אָסוּר לָנוּ לִטְמוֹן אֶת רֹאשׁ בַּחוֹל וְלוֹמַר: "אֲצִלִי הַכֹּל בְּסֵדֶר, זוֹ בְּעָיָה שֶׁלָּהֶם", כִּי הַתֵּרוּץ הַזֶּה לֹא מִתְקַבֵּל בַּשָּׁמַיִם, יֵשׁ לְכָלֵנוּ דִּין עֲרֻבוּת זֶה לָזֶה וְעָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל מָה שֶׁבִּיכָלְתֵּנוּ לְהוֹסִיף לְכֹחוֹת הַקְּדֻשָּׁה וְלֹא לָתֵת לַאֲחֵרִים לִנְגֹּס בָּהֶן, אָסוּר לָנוּ "לִלְבֹּשׁ שִׂמְלַת אִשָּׁה".

מַדּוּעַ בַּדְּבָרִים הַנּוֹגְעִים לָנוּ בְּגַשְׁמִיּוּת כֻּלָּם "לוֹבְשִׁים כְּלֵי גֶּבֶר". מִי זֶה שֶׁיָּעֵז לַעֲקֹף אוֹתָנוּ בַּכְּבִישׁ אוֹ לַחְסֹם אוֹתָנוּ בַּחֲנָיָה? כָּאן פִּתְאוֹם כֻּלָּם עוֹמְדִים עַל

שֶׁלָּהֶם, עַל ״צִדְקָתָם״. עַל עַזּוּת פָּנִים זוֹ אָמְרוּ חֲזַ״ל: ״עָז פָּנִים לַגֵּיהִנֹּם״! לִכְבוֹד שָׁמַיִם אֵינְךָ דּוֹאֵג וְלִכְבוֹדְךָ כֵּן?

בַּתַּנַ״ךְ מְסֻפָּר עַל מַעֲשֶׂה שֶׁל ״פִּילֶגֶשׁ בַּגִּבְעָה״, בָּהּ יְהוּדִי מִשֵּׁבֶט לֵוִי חַנָּה לְמֶשֶׁךְ הַלַּיְלָה הוּא וּפִילַגְשׁוֹ בְּעִיר שֶׁל שֵׁבֶט בִּנְיָמִין. הָיוּ שָׁם כַּמָּה בְּנֵי בְּלִיַּעַל שֶׁהִתְנַפְּלוּ עֲלֵיהֶם וְהִתְעַלְּלוּ וְהָרְגוּ אֶת הַפִּילֶגֶשׁ הַמִּסְכֵּנָה.

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִזְדַּעְזְעוּ מִן הַמַּעֲשֶׂה הַנּוֹרָא וְקָמוּ כָּל הַשְּׁבָטִים עַל שֵׁבֶט בִּנְיָמִין וְדָרְשׁוּ לְהַסְגִּיר אֶת הָרוֹצְחִים. שֵׁבֶט בִּנְיָמִין טָעָה וְחָשַׁב שֶׁמְּקַיֵּם מִצְוַת ״וּמִבְּשָׂרְךָ לֹא תִתְעַלָּם״, וְלֹא הִסְכִּימוּ לְהַסְגִּירָם. בְּעִקְבוֹת כָּךְ פָּרְצָה מִלְחֶמֶת אַחִים וְהַשְּׁבָטִים שֶׁקָּמוּ עַל שֵׁבֶט בִּנְיָמִין הוּבְסוּ בַּפַּעֲמַיִם הָרִאשׁוֹנוֹת וְנָפְלוּ מֵהֶם קָרְבָּנוֹת רַבִּים, בְּטֶרֶם עָלוּ בַּפַּעַם הַשְּׁלִישִׁית וְהִכּוּ אֶת שֵׁבֶט בִּנְיָמִין.

וְנִשְׁאֲלָה הַשְּׁאֵלָה: מַדּוּעַ נִמְתְּחָה מִדַּת הַדִּין עַל הַשְּׁבָטִים הָאֲחֵרִים, הָרֵי הֵם מְחוּ עַל נְבָלָה שֶׁנֶּעֶשְׂתָה בְּיִשְׂרָאֵל וְרָצוּ צֶדֶק, אִם כֵּן לָמָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גָּרַם שֶׁיַּפְסִידוּ בַּפַּעֲמַיִם הָרִאשׁוֹנוֹת וְיִשָּׁלְמוּ עַל כָּךְ בְּדָמִים יְקָרִים?

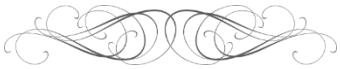
וְהַתְּשׁוּבָה הִיא שֶׁמִּדַּת הַדִּין הָיְתָה מְתוּחָה כִּי בְּאוֹתָן שָׁנִים הָיָה בְּשֵׁבֶט דָּן ״פֶּסֶל-מִיכָה״ שֶׁהָיָה עֲבוֹדָה זָרָה וְהָיָה קַיָּם מִכְּנִיסָתָם לָאָרֶץ כִּמְעַט וְעַד חָרְבָּן בָּיִת רִאשׁוֹן וְאַף אֶחָד לֹא מָחָה. וְעַל זֶה מִדַּת הַדִּין קִטְרְגָה: ״עַל מַעֲשֵׂה הַפִּילֶגֶשׁ מִיַּד בָּאוּ וְעַל הַפֶּסֶל הֵם שׁוֹתְקִים, עַל כְּבוֹדָם לֹא מָחֲלוּ וְעַל כְּבוֹדְךָ מוֹחֲלִים״?! כְּשֶׁיֵּשׁ פְּגִיעָה בַּקְּדֻשָּׁה, זוֹ פְּגִיעָה בִּכְבוֹדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְיֵשׁ לִמְחוֹת כְּכָל יְכֹלְתֵּנוּ עַל מְנָת לְהָסִיר אֶת מִדַּת הַדִּין מֵעַל כָּל עַם יִשְׂרָאֵל.

וְעוֹד מָקוֹם שֶׁאָסוּר לַגֶּבֶר ״לְלַבֵּשׁ שִׂמְלַת אִשָּׁה״ הוּא בַּבָּיִת שֶׁלָּנוּ. בַּיַּהֲדוּת ״הַזָּכָר״ פֵּרוּשׁוֹ ״מַשְׁפִּיעַ״ - ״נוֹתֵן״, וְאִלּוּ ״נְקֵבָה״ פֵּרוּשָׁהּ ״מָשְׁפָּע״ - ״מְקַבֵּל״, וְלָכֵן גֶּבֶר שֶׁלֹּא נוֹתֵן וּמַעֲנִיק מֵעַצְמוֹ בַּבָּיִת וְרַק רוֹצֶה לְקַבֵּל, הָרֵי שֶׁיֵּשׁ שְׁתֵּי ״נְקֵבוֹת״ בַּבָּיִת וְהַבַּיִת הַזֶּה לֹא מְתַפְקֵד! צָרִיךְ תָּמִיד לָתֵת מֵעַצְמֵנוּ וּלְלַמֵּד אֶת בְּנֵי הַבַּיִת שֶׁלֹּא ״מְקַבְּלִים״ מַתָּנוֹת חִנָּם, אֶלָּא אָדָם צָרִיךְ קוֹדֶם כָּל לִדְרוֹשׁ וְלָתֵת מֵעַצְמוֹ וְאַחַר כָּךְ לְצַפּוֹת מֵאֲחֵרִים.

בַּבָּתִּים שֶׁל חֲרֵדִים לִדְבַר ה׳, אֶפְשָׁר לִרְאוֹת כֵּיצַד נוֹתְנִים לִילָדִים קְטַנִּים עֲבוֹדוֹת בָּיִת. פִּתְאוֹם רוֹאִים יֶלֶד בְּגִיל 5 אוֹ 6 שֶׁרוֹחֵץ כֵּלִים אוֹ שׁוֹטֵף אֶת הַסָּלוֹן. רְאִיתֶם פַּעַם אֵיךְ נִרְאֵית סְפוֹנְגָ׳ה שֶׁל יֶלֶד בֶּן 6? צָרִיךְ לִשְׁטֹף אַחֲרָיו! אָז בִּשְׁבִיל מָה לְהַטְרִיחוֹ? כְּדֵי שֶׁהוּא יִלְמַד לָתֵת! "שֶׁיִּלְבַּשׁ כְּלִי גֶּבֶר". כָּךְ הַגְּדוֹלִים עוֹזְרִים בְּטִפּוּל שֶׁל הַקְּטַנִּים, וּכְשֶׁהֵם מִתְבַּגְּרִים וּמִתְחַתְּנִים הֵם כְּבָר יְנַהֲלוּ בָּיִת בָּרִיא בּוֹ כֻּלָּם יוֹדְעִים לָתֵת וְלֹא לִבְּחוֹת וְלִרְצוֹת רַק לְקַבֵּל. וְזֶה פּוֹתֵר הַרְבֵּה בְּעָיוֹת שֶׁל שְׁלוֹם בָּיִת שֶׁאָנוּ רוֹאִים בַּבָּתִּים שֶׁל בְּנֵי זוּג שֶׁגָּדְלוּ בְּפִנּוּק וּבְחֹסֶר מַעֲשׂ וְעַד גִּיל 30 לֹא הֵרִימוּ חֻלְצָה מֵהָרְצָפָה, כִּי אִמָּא הֶרִימָה עֲבוּרָם.

לָכֵן עַל כָּל אָדָם בָּרֹאשׁ וּבָרִאשׁוֹנָה לְקַבֵּעַ וּלְהַגְדִּיל אֶת הָעִבְּתִים לַתּוֹרָה. אַף עַל פִּי שֶׁאֵין לָנוּ טַעֲמֵי מִצְוֹוֹת לִדְרוֹשׁ בָּהֶם וְעָלֵינוּ לְקַיְּמָן כְּפִשׁוּטָן, יֵשׁ לָנוּ טְעָמִים לִדְרוֹשׁ בָּהֶם עֲבוּר הַנְהָגוֹת חַיִּים, לִלְמֹד כֵּיצַד לִשְׁמוֹר עַל הַקְּדֻשָּׁה וּכְבוֹד שָׁמַיִם, כֵּיצַד לְהִמָּנַע מִמַּחְלֹקֶת וְלֹא לְהִלָּחֵם עַל כְּבוֹדֵנוּ שֶׁלָּנוּ, וְכֵיצַד לְנַהֵל בָּיִת יְהוּדִי בָּרִיא וּלְלַמֵּד אֶת יְלָדֵינוּ שֶׁגַּם הֵם יִזְכּוּ לְכָךְ. כַּאֲשֶׁר כָּל אֶחָד יִלְבַּשׁ אֶת הַבְּגָדִים שֶׁהוּא אָמוּר לִלְבֹּשׁ, אָז תָּסוּר "הַתּוֹעֵבָה" מִקִּרְבֵּנוּ, הוּא יֵצֶר הָרַע שֶׁמְּדִיחֵנוּ לַעֲבוֹר עַל דִּבְרֵי ה׳, וְנִזְכֶּה לָעוֹלָם הַזֶּה וְהַבָּא גַּם יָחַד.

כי תבוא

מְסֻפָּר בַּגְּמָרָא עַל רַבִּי יוֹנָתָן בֶּן עַסְמַיי וְרַבִּי יְהוּדָה בֶּן גֵּרִים שֶׁבָּאוּ לְהִפָּרֵד לְשָׁלוֹם מִגְּדוֹל הַדּוֹר, רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי. כֵּיוָן שֶׁהִבְחִין בָּהֶם שֶׁחֲכָמִים הֵם, קָרָא לִבְנוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר לְאַחַר שֶׁעָזְבוּ הַצַּדִּיקִים אֶת בֵּיתוֹ, וְאָמַר לוֹ: "לֵךְ אֲלֵיהֶם וּבַקֵּשׁ מֵהֶם בְּרָכָה". שָׁמַע רַבִּי אֶלְעָזָר בְּקוֹל אָבִיו וּמֵהֵר אַחֲרֵיהֶם. כְּשֶׁנִּגַּשׁ אֲלֵיהֶם שָׁאֲלוּ לִרְצוֹנוֹ, וְאָמַר כִּי אָבִיו בִּקֵּשׁ שֶׁיְּבָרְכוּ אוֹתוֹ. אָז פָּנוּ אֶל רַבִּי אֶלְעָזָר הַצָּעִיר וְאָמְרוּ: "יְהִי רָצוֹן שֶׁתִּזָּרַע וְלֹא תִקָּצוֹר! שֶׁתַּכְנִיס וְלֹא תוֹצִיא! שֶׁתּוֹצִיא וְלֹא תַּכְנִיס! שֶׁיֵּחָרֵב בֵּיתְךָ, וְהָאוֹרְחִים שֶׁלְּךָ יֵשְׁבוּ וְיָגוּרוּ בִּמְקוֹמְךָ! שֶׁשֻּׁלְחָנְךָ יֶחֱלְבַל! וְשֶׁלֹּא תִּרְאֶה שָׁנָה חֲדָשָׁה"!

רַבִּי אֶלְעָזָר חָזַר לְבֵיתוֹ מְזֻעְזָע. הוּא בִּקֵּשׁ בְּרָכוֹת וְקִבֵּל "בְּרָכוֹת". הוּא נִכְנַס עָצוּב אֶל אָבִיו וְאָמַר לוֹ לֹא רַק שֶׁלֹּא בֵּרְכוּ אוֹתִי, אֶלָּא שֶׁצִּעֲרוּ אוֹתִי. רַבִּי שִׁמְעוֹן הֶפְתֵּעַ וּבִקֵּשׁ מִבְּנוֹ לַחְזֹר עַל דִּבְרֵי הַחֲכָמִים, וּכְשֶׁאָמַר לוֹ בְּמָה בֵּרְכוּ אוֹתוֹ, חִיֵּךְ רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר לוֹ כִּי הַכֹּל בֶּאֱמֶת בְּרָכוֹת הֵן עַל דֶּרֶךְ מָשָׁל, וְאֵלֶּה פֵּרוּשָׁן:

*"**שֶׁתִּזָּרַע וְלֹא תִקָּצוֹר**, הַכַּוָּנָה שֶׁתּוֹלִיד בָּנִים וּבָנוֹת (תִּזָּרַע) וְלֹא יָמוּתוּ בְּחַיֶּיךָ (תִּקָּצוֹר). **שֶׁתַּכְנִיס וְלֹא תוֹצִיא**, שֶׁכָּל הַכַּלּוֹת שֶׁבָּנֶיךָ יַכְנִיסוּ לְבֵיתָם לֹא יֵצְאוּ, כְּלוֹמַר בָּנֶיךָ לֹא יָמוּתוּ בְּחַיֶּיהֶן אוֹ לֹא יְגָרְשׁוּ אוֹתָן חָלִילָה. **שֶׁתּוֹצִיא וְלֹא תַּכְנִיס**, שֶׁכָּל הַחֲתָנִים שֶׁיַּכְנִיסוּ אֶת בְּנוֹתֶיךָ אֲלֵיהֶם לֹא יָמוּתוּ בְּחַיֶּיהֶן אוֹ יְגָרְשׁוּ אוֹתָן וְתִצְטָרֵךְ חָלִילָה לְכוֹנְסָן חֲזָרָה לְבֵיתְךָ. **שֶׁיֵּחָרֵב בֵּיתְךָ וְהָאוֹרְחִים שֶׁלְּךָ יֵשְׁבוּ וְיָגוּרוּ בִּמְקוֹמְךָ**, הַכַּוָּנָה לַבַּיִת הַקָּבוּעַ וְהָאֲמִתִּי שֶׁל כָּל אָדָם וְזֶה הַקֶּבֶר שֶׁלּוֹ, וְאָמְרוּ לְךָ שֶׁיֵּחָרֵב בָּיִת זֶה וְלֹא יָבוֹא לִידֵי שִׁמּוּשׁ, וְאִלּוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁכָּלָנוּ*

אוֹרְחִים בּוֹ אַתָּה תִּהְיֶה בָּעַל הַבַּיִת, כְּלוֹמַר שֶׁתַּאֲרִיךְ יָמִים וְשָׁנִים. **שֶׁשִּׂלְחָנְךָ יִהְיֶה מְבֻלְבָּל,** *שֶׁתִּזְכֶּה לִרְאוֹת בְּחַיֶּיךָ הַרְבֵּה יְלָדִים וּנְכָדִים קְטַנִּים וּבְרִיאִים שֶׁיְּהַפְּכוּ לְךָ אֶת הַבַּיִת.* **וְשֶׁלֹּא תִּרְאֶה שָׁנָה חֲדָשָׁה,** *שֶׁאִשְׁתְּךָ תִּזְכֶּה גַּם הִיא לְשָׁנִים טוֹבוֹת וַאֲרֻכּוֹת בְּמִחִיצָתְךָ, וְשֶׁלֹּא תִּצְטָרֵךְ חָלִילָה לָשֵׂאת אִשָּׁה חֲדָשָׁה שֶׁבָּהּ נֶאֱמַר: כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה* **חֲדָשָׁה** *נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ* **שָׁנָה אֶחָת** *וְשִׂמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר לָקָח".*

מַסְבִּיר בְּ"עֵץ יוֹסֵף" כִּי אוֹתָם חֲכָמִים בִּקְּשׁוּ לְבָרֵךְ אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר בִּבְרָכוֹת גְּדוֹלוֹת מְאֹד, וְלָכֵן הָיָה צָרִיךְ לְהַטְמִין וּלְהַסְתִּיר אוֹתָן בְּדִבְרֵי חִידָה מִפְּנֵי הַמְּקַטְרְגִים לְמַעְלָה, הַמְבַקְּשִׁים לְעַרְעֵר עַל הַזְּכוּת שֶׁל הַמִּתְבָּרֵךְ לְקַבְּלָן.

יְסוֹד זֶה מִתְגַּלֶּה בְּפָרָשַׁת "כִּי תָּבוֹא" בָּהּ יֵשׁ כְּבָיְכוֹל 98 קְלָלוֹת נוֹרָאִיוֹת עַל עַם יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא שֶׁלְּמַעֲשֶׂה הֵן בְּרָכוֹת גְּדוֹלוֹת מְאֹד שֶׁנֶּאֶמְרוּ בְּמַסְוֶה שֶׁל קְלָלוֹת עַל מְנָת שֶׁלֹּא יְקַטְרְגוּ עֲלֵיהֶן מִשָּׁמַיִם וְיִמְנְעוּ אֶת עַם יִשְׂרָאֵל מִלְּקַבְּלָן בְּטַעֲנָה שֶׁהֵם אֵינָם רְאוּיִים לָהֶן.

בְּפָרָשַׁת "כִּי תָּבוֹא" 98 הַקְּלָלוֹת הֵן בְּרָכוֹת נִשְׂגָּבוֹת מְאֹד שֶׁנִּתְּנוּ לְדוֹר שֶׁחָטָא בְּעֵגֶל הַזָּהָב וּבְחֵטְא הַמְּרַגְּלִים, שֶׁרִבּוֹ כְּכֻלּוֹ נִגְזַר עָלָיו לָמוּת בַּמִּדְבָּר וּבָנָיו הֵם אֵלֶּה שֶׁנִּכְנְסִים פְּנִימָה וְלָהֶם הַבְּרָכוֹת. "עַל מָה וְלָמָּה מַגִּיעַ לָהֶם בְּרָכוֹת"? יְצִעֲקוּ הַמְּקַטְרְגִים, וְלָכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֶחְבִּיא אֶת הַבְּרָכוֹת הַלָּלוּ בְּתוֹךְ הַקְּלָלוֹת. אֲבָל צָרִיךְ לָדַעַת לִקְרֹא אֶת הַבְּרָכוֹת שֶׁבְּתוֹךְ הַמִּלִּים, כְּפִי שֶׁעָשָׂה רַבִּי שִׁמְעוֹן לִבְנוֹ בַּבְּרָכוֹת שֶׁל אוֹתָם שְׁנֵי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים.

הַשְׁגָּחַת ה' בְּהֶסְתֵּר פָּנִים הִיא גְּבוֹהָה יוֹתֵר, כִּי דַּוְקָא בְּצוּרָה שֶׁל הֶסְתֵּר הוּא יָכוֹל לָתֵת לָנוּ שֶׁפַע גָּדוֹל יוֹתֵר מִבִּלִי שֶׁיִּהְיֶה קִטְרוּג שֶׁיַּפְרִיעַ. וּכְבָר אָמְרוּ חֲזַ"ל שֶׁלִּוּחוֹת הָרִאשׁוֹנִים נִשְׁתַּבְּרוּ כִּי נִתְּנוּ בְּמַעֲמַד כֹּה מַרְשִׁים שֶׁכָּל הָעוֹלָם נֶחֱשָׁף אֲלֵיו, מְמֵילָא שָׁלְטָה בּוֹ עַיִן הָרַע. וְכָךְ רָאִינוּ שֶׁאֶת כָּל הַדְּבָרִים הַחֲשׁוּבִים בָּאֱמֶת לְעָם יִשְׂרָאֵל, הַבְּרָכוֹת וְהַמַּתָּנוֹת הַגְּדוֹלוֹת בְּיוֹתֵר, תָּמִיד הָיָה צָרִיךְ לְהַעֲבִיר בִּדְרָכִים עֲקַלְקַלּוֹת שֶׁיַּעַקְפוּ אֶת כָּל הַמְּקַטְרְגִים שֶׁמְּנַסִּים לִמְנוֹעַ וּלְעַכֵּב.

מְסֻפָּר בַּגְּמָרָא עַל בַּר הֶדְיָא פּוֹתֵר הַחֲלוֹמוֹת. הָיָה זֶה אִישׁ רָשָׁע וְרוֹדֵף בֶּצַע שֶׁפָּתַר חֲלוֹמוֹת שֶׁל אֲנָשִׁים. מִי שֶׁשִּׁלֵּם לוֹ הָיָה זוֹכֶה שֶׁפָּתַר לוֹ הַחֲלוֹמוֹת לְטוֹבָה, וּמִי שֶׁלֹּא שִׁלֵּם לוֹ הָיָה לוֹקֶה שֶׁפָּתְרוּ לוֹ אֶת הַחֲלוֹמוֹת לִשְׁלִילָה. וְהִנֵּה בֵּין הַבָּאִים אֵלָיו הָיוּ שְׁנֵי גְּדוֹלֵי הַדּוֹר אַבַּיֵי וְרָבָא שֶׁמִּדֵּי פַּעַם הָיוּ תּוֹקְפִים אוֹתָם חֲלוֹמוֹת מַדְאִיגִים, וְהֵם שֶׁלֹּא יָדְעוּ בִּרְשָׁעוּתוֹ שֶׁל זֶה, בִּקְּשׁוּ שֶׁיִּפְתֹּר לָהֶם אוֹתָם. אַבַּיֵי שֶׁשִּׁלֵּם זָכָה שֶׁיִּפְתְּרוּ לוֹ לְטוֹבָה, וְרָבָא שֶׁלֹּא שִׁלֵּם לָקָה שֶׁפָּתְרוּ לוֹ לִשְׁלִילָה.

כַּמָּה פְּעָמִים אַחֲרֵי שֶׁלָּקָה הֵחֵל גַּם רָבָא לְשַׁלֵּם וְאָז זָכָה שֶׁחֲלוֹמוֹת רָעִים מְאֹד נִפְתְּרוּ לְטוֹבָה. כָּל הַפִּתְרוֹנוֹת הִתְגַּשְּׁמוּ, וְאָז גִּלָּה רָבָא כִּי הַחֲלוֹמוֹת הוֹלְכִים אַחֲרֵי הַפּוֹתֵר, וְנִמְצָא שֶׁלֹּא הָיָה חַיָּב לִלְקוֹת בְּכָל הַדְּבָרִים הָרָעִים שֶׁפָּתְרוּ לוֹ וּבָהֶם מִיתַת אִשְׁתּוֹ! בְּכַעְסוֹ קִלֵּל אֶת בַּר הֶדְיָא הָרָשָׁע וְזֶה מָצָא אֶת מוֹתוֹ בִּידֵי הַמַּלְכוּת.

בֵּין הַחֲלוֹמוֹת שֶׁל אַבַּיֵי וְרָבָא הָיוּ כַּמָּה וְכַמָּה פְּסוּקֵי קְלָלוֹת מִפָּרָשַׁת "כִּי תָבוֹא" וְאַף עַל פִּי שֶׁשְּׁנֵיהֶם חָלְמוּ אֶת אוֹתוֹ פָּסוּק, בַּר הֶדְיָא הָרָשָׁע פֵּרֵשׁ לְכָל אֶחָד בְּצוּרָה אַחֶרֶת. פַּעַם אַחַת הִגִּיעַ רָבָא אֶל בַּר הֶדְיָא וְאָמַר לוֹ כִּי חָלַם אֶת הַפָּסוּק: "שׂוֹרְךָ טָבוּחַ לְעֵינֶיךָ וְלֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ". פָּתָר לוֹ בַּר הֶדְיָא אֶת הַפָּסוּק לִקְלָלָה: "הָעֵסֶק שֶׁלְּךָ יִפְשֹׁט רֶגֶל וְלֹא יִהְיֶה לְךָ תֵּאָבוֹן לֶאֱכוֹל אֶת הָאֹכֶל שֶׁמֻּנָּח לְפָנֶיךָ בִּגְלַל הַדְּכָאוֹן וְהָעַצְבוּת"! כַּאֲשֶׁר הִגִּיעַ אַבַּיֵי עִם חֲלוֹם עַל אוֹתוֹ פָּסוּק וְשִׁלֵּם עֲבוּר פִּתְרוֹנוֹ, פָּתָר לוֹ בַּר הֶדְיָא: "יִהְיֶה לְךָ שֶׂפַע שֶׁל פַּרְנָסָה, שֶׁהַלָּקוּחוֹת רַק יֵצְאוּ וְיָבוֹאוּ כָּל הַיּוֹם עַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה לְךָ פְּנַאי אֲפִילוּ לַעֲצֹר לֶאֱכוֹל אֶת הָאֹכֶל שֶׁהֻכְנַתָּ לְפָנֶיךָ".

בְּפַעַם אַחֶרֶת חָלְמוּ רָבָא וְאַבַּיֵי עַל הַפָּסוּק: "בָּנִים וּבָנוֹת תּוֹלִיד וְלֹא יִהְיוּ לָךְ כִּי יֵלְכוּ בַּשֶּׁבִי". לְרָבָא שֶׁלֹּא שִׁלֵּם הוּא פָּתָר כִּלְשׁוֹן קְלָלָה: "יָבוֹאוּ צָבָאוֹת הָאוֹיֵב וְיַחְטְפוּ אֶת הַיְלָדִים שֶׁלְּךָ וְיִפְּלוּ בַּשֶּׁבִי, כִּפְשׁוּטוֹ". לְאַבַּיֵי הוּא פָּתָר: "הַבָּנוֹת שֶׁלְּךָ יִתְחַתְּנוּ עִם חֲתָנִים מִפֹּאָרִים, רַק שֶׁהֵם יָגוּרוּ רָחוֹק וְהַבָּנוֹת שֶׁלְּךָ יַעַבְרוּ אִתָּם, וְזֶה יֶרֶאה לְךָ כְּאִלּוּ הֵן 'שְׁבוּיוֹת'".

פָּסוּק אַחֵר שֶׁחָלְמוּ שְׁנֵיהֶם מִן הַפָּרָשָׁה: "בָּנֶיךָ וּבְנוֹתֶיךָ נְתֻנִים לְעַם אַחֵר וְעֵינֶיךָ רוֹאוֹת וְכָלוֹת אֲלֵיהֶם כָּל הַיּוֹם וְאֵין לְאֵל יָדֶךָ", לְאַבַּיֵי פֵּרֵשׁ כִּי יַצִּיעוּ לוֹ

כַּלּוֹת וַחֲתָנִים מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ וּמִמִּשְׁפַּחַת אִשְׁתּוֹ וּלְבַסּוֹף אִשְׁתּוֹ תַּכְרִיעַ שֶׁיִּתְחַתְּנוּ עִם קְרוֹבֶיהָ וְלֹא קְרוֹבָיו, וְלָכֵן יֵרָאֶה לוֹ שֶׁהֵם כִּבְיָכוֹל נְתוּנִים לְעָם אַחֵר. לְרָבָא הוּא פָּתָר שֶׁאִשְׁתּוֹ תָּמוּת וְהוּא יִתְחַתֵּן בַּשֵּׁנִית, וְהָאֵם הַחוֹרֶגֶת לֹא תְּגַלֶּה מַסְפִּיק רַחֲמִים לִילָדָיו מֵאִשְׁתּוֹ הַקּוֹדֶמֶת, וְיִדְמוּ בְּעֵינָיו כִּשְׁבוּיִים שֶׁאֵין בִּיכֹלְתּוֹ לִפְדּוֹתָם.

הִנֵּה שְׁנֵיהֶם חוֹלְמִים אֶת אוֹתָם פְּסוּקִים, הַפְּשָׁט הוּא קְלָלָה וְאָכֵן כָּךְ פֵּרֵשׁ בַּר הֶדְיָא הָרָשָׁע עֵבוּר רָבָא, אֲבָל לְאַבַּיֵי הוּא מָצָא אֶת הַבְּרָכָה שֶׁמִּתַּחַת לְמַעֲטֵה הַמִּלִּים. נִמְצָא שֶׁצָּרִיךְ רַק לָדַעַת אֵיךְ לִקְרֹא אוֹתָם.

כַּאֲשֶׁר מִסְתַּכְּלִים עַל פָּרָשַׁת הַקְּלָלוֹת מְגַלִּים דָּבָר מְעַנְיֵן, הַשֵּׁם "אֱלֹקִים" הַמַּצְבִּיעַ עַל מִדַּת הַדִּין אֵינוֹ מוֹפִיעַ בָּהֶם, רַק הַשֵּׁם הוי"ה שֶׁמְּמַרְמֵז עַל חֶסֶד וְרַחֲמִים. וְלִכְאוֹרָה אִם מְדֻבָּר בִּקְלָלוֹת שֶׁהֵן עֲנָשִׁים עַל חֲטָאִים הֲרֵי זוֹ מִדַּת הַדִּין שֶׁפּוֹעֶלֶת, אִם כֵּן מַדּוּעַ בְּכָל הַקְּלָלוֹת מֻזְכָּר שֵׁם שֶׁל חֶסֶד וְרַחֲמִים? אֶלָּא וַדַּאי שֶׁיֵּשׁ לְפָנֵינוּ כָּאן חֲסָדִים רַבִּים וְשֶׁפַע שֶׁל טוּב שֶׁעָטְפוּ אוֹתָם בְּמַעֲטָפָה שֶׁנּוֹעֲדָה לַעֲבוֹר אֶת כָּל הַקִּטְרוּגִים שֶׁל מַעְלָה וּלְהָבִיא אֶת הַטּוֹב לְפִתְחֵנוּ, מִתּוֹךְ אַהֲבָתוֹ וּרְצוֹנוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ לְהֵטִיב עִמָּנוּ. וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין לָנוּ פּוֹתְרֵי חֲלוֹמוֹת וּמְפָרְשֵׁי בְּרָכוֹת שֶׁיּוֹרוּ לָנוּ מָה הַכַּוָּנָה הָעֲמֻקָּה בַּדְּבָרִים, יֵשׁ לָנוּ כֵּלִים לְזַהּוֹת אֶת הַטּוֹב הַנִּמְצָא כָּאן וְכֵיצַד לְהַגִּיעַ אֵלָיו.

וְאֶפְשָׁר לִלְמֹד מִן הַטָּמֵא לַטָּהוֹר. אוֹתוֹ רָשָׁע בַּר הֶדְיָא פּוֹתֵר הַחֲלוֹמוֹת הָיָה תָּאֵב בֶּצַע, וְכַאֲשֶׁר שִׁלְּמוּ לוֹ הוּא הָיָה בְּשִׂמְחָה בְּשֶׁל מִלּוּי תַּאֲוָתוֹ, וְעִם שִׂמְחָה זוֹ הוּא פָּתָר אֶת הַחֲלוֹמוֹת לְטוֹבָה וְכָךְ אָכֵן הִתְגַּשְּׁמוּ. אֲבָל כְּשֶׁלֹּא שִׁלְּמוּ לוֹ וְלֹא בָּא עַל סִפּוּקוֹ מִיַּד נִכְנַס לְעַצְבוּת וּמְרִמּוּר וְכָךְ נִפְתְּרוּ גַּם הַחֲלוֹמוֹת שֶׁנִּשְׁאַל עֲלֵיהֶם. לְלַמְּדֵנוּ שֶׁגַּם מָה שֶׁנִּרְאֶה כְּקִלָּלָה יָכוֹל לַהֲפֹךְ לִבְרָכָה עַל יְדֵי שִׂמְחָת "הַפּוֹתֵר".

וּכְבָר אָמְרוּ חֲזַ"ל: אֵין שְׁכִינָה שׁוֹרָה אֶלָּא מִתּוֹךְ דְּבַר שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה. כַּאֲשֶׁר יֵשׁ לָנוּ שִׂמְחָה בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁלָּנוּ, יֵשׁ שְׁכִינָה שֶׁמְּלַוָּה אוֹתָנוּ, וּבְמָקוֹם שֶׁל שְׁכִינָה כַּמּוּבָן שֶׁאֵין קִיּוּם וּמְצִיאוּת שֶׁל קְלָלוֹת. הַמְּצִיאוּת שֶׁל "הֶסְתֵּר פָּנִים" שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִיא עֻטִּיפָה דַּקָּה שֶׁנִּתָּן לְקִרּוֹעַ אוֹתָהּ עַל יְדֵי שִׂמְחָה, וְכֵיוָן שֶׁבַּדּוֹרוֹת הַחוֹלְפִים הָעֲצָבוּת מֵהַגָּלוּת הֶעֱמִיקָה, הַהֶסְתֵּר נִהְיָה יוֹתֵר גָּדוֹל. וּבָנוּ תָּלוּי הַדָּבָר,

שֶׁלֹּא נִחַכָּה שֶׁיִּהְיֶה גִּלּוּי פָּנִים שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ וְאָז נִשְׂמַח, אֶלָּא הָפוּךְ, עַל יְדֵי שֶׁנִּשְׂמַח נִזְכֶּה לְגִלּוּי פָּנִים.

וְכָתַב רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב כִּי חַיָּב אָדָם לְחַפֵּשׂ בְּעַצְמוֹ נְקוּדָה טוֹבָה שֶׁאֵין בָּהּ חֵלֶק רַע כְּלָל, וְגַם אִם יִמְצָא שֶׁ-999 חֲלָקִים מִתּוֹכוֹ הֵם כִּבְיָכוֹל רָעִים וְרַק חֵלֶק אֶחָד מֵאֶלֶף הוּא טוֹב, וְגַם בָּאַלְפִּית שֶׁמָּצָא 999 חֲלָקִים מִתּוֹכָהּ מְעוֹרָבוֹת בָּהֶם פְּנִיּוֹת, וּמָצָא רַק חֶלְקִיק קָטָן, אֶחָד חֶלְקֵי מִלְיוֹן מִתּוֹכוֹ שֶׁהוּא טוֹב מֻחְלָט, תַּעֲזֹר נְקוּדָה זוֹ לְרוֹמֵם אוֹתוֹ וּלְשַׂמֵּחַ אוֹתוֹ, עַד שֶׁיִּמְצָא עוֹד וְעוֹד נְקוּדוֹת טוֹבוֹת וְיַחְזֹר לַמּוּטָב.

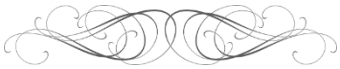
לִכְאוֹרָה לֹא מוּבָנִים דְּבָרָיו. כֵּיצַד יִתָּכֵן שֶׁאָדָם יְחַפֵּשׂ בְּעַצְמוֹ וְיִמְצָא רַק רַע, וּבְזִכּוּת גַּרְגִּיר קָטָן שֶׁל אֶחָד חֶלְקֵי מִלְיוֹן מִתּוֹךְ עַצְמוֹ פִּתְאוֹם הוּא אָמוּר לְהִתְעוֹדֵד וּלְהִתְרוֹמֵם עַד שֶׁיּוֹצִיא עַצְמוֹ מֵחֶזְקַת רָשָׁע? וְעוֹד שֶׁלְּפֶתַע בִּזְכוּת נְקוּדָה אַחַת הוּא יִמְצָא עוֹד וְעוֹד נְקוּדוֹת טוֹבוֹת? הֵיכָן הֵן הָיוּ קוֹדֵם לָכֵן בְּטֶרֶם מָצָא אֶת אוֹתָהּ נְקוּדָה בּוֹדֶדֶת, כֵּיצַד הוּא "נִזְכָּר" בָּהֶן לְפֶתַע לְאַחַר שֶׁהִתְקַשָּׁה לְמְצוֹא מַשֶּׁהוּ טוֹב אֶחָד וְנָקִי וְהִגִּיעַ פִּתְאוֹם מוֹצֵא הַרְבֵּה כָּאֵלֶּה, שֶׁ"לֹּא הִבְחִין" בָּהֶן קוֹדֵם לָכֵן? יֵשׁ לְהָבִין אִם כֵּן אֶת עוֹמֶק דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים.

יָדוּעַ שְׁמִי שֶׁאוֹהֵב אוֹתִי רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת לִי רַק טוֹב וּמִי שֶׁשּׂוֹנֵא אוֹתִי רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת לִי רַק רַע. אֲבָל בָּעוֹלָם הַמְּבֻלְבָּל שֶׁל יָמֵינוּ אָנוּ רוֹאִים דְּבָרִים טוֹבִים וְרָעִים מַגִּיעִים מֵאוֹתוֹ אָדָם וְאָנוּ לֹא מַצְלִיחִים לְהָבִין מָה הוּא חָשׁ כְּלַפֵּינוּ. וְכָךְ גַּם כִּבְיָכוֹל כְּלַפֵּי בּוֹרֵא עוֹלָם, שֶׁשּׂוֹלֵחַ לָנוּ מַתָּנוֹת וּמַלְקוֹת, וְאָנוּ לֹא מַצְלִיחִים לְהָבִין, שֶׁהֲרֵי אִם אוֹהֵב הוּא מַדּוּעַ יֵשׁ מַלְקוֹת, וְאִם אֵינוֹ אוֹהֵב חַס וְשָׁלוֹם, מַדּוּעַ יֵשׁ מַתָּנוֹת?

אֶלָּא שֶׁאִם יִתְבָּרֵר שֶׁאָדָם מְסֻיָּם הָיָה שׂוֹנֵא שֶׁלִּי כָּל הַזְּמַן, אָז יִתְגַּלֶּה שֶׁגַּם הַמַּעֲשִׂים "הַטּוֹבִים" שֶׁלּוֹ כְּלַפַּי הָיוּ מַעֲשִׂים רָעִים בְּמַסְוֶה, וְאִם יִתְבָּרֵר שֶׁהוּא אוֹהֵב שֶׁלִּי, גַּם הַמַּעֲשִׂים "הָרָעִים" יִתְגַּלּוּ כְּטוֹבִים בֶּאֱמֶת. אָנוּ יוֹדְעִים שֶׁבּוֹרֵא עוֹלָם הוּא טוֹב וּמֵטִיב, רַק שֶׁלְּעִתִּים אָנוּ מִתְבַּלְבְּלִים וּמַתְחִילִים לְהִסְתַּפֵּק: "הַאִם הוּא אוֹהֵב אוֹתָנוּ"? עַל זֶה אָמַר רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב שֶׁאִם נִמְצָא נְקוּדָה אַחַת שֶׁהִיא רַק טוֹב, גַּרְגִּיר קְטַנְטַן שֶׁל טוֹב מֻחְלָט שֶׁהוּא וַדַּאי לֹא רַע בְּמַסְוֶה, סִימָן

שֶׁכָּל הַשְּׁאָר שֶׁנִּרְאָה "רַע" הוּא טוֹב בְּמַסָּוֶה. אָז נַתְחִיל לְהִתְבּוֹנֵן שׁוּב בְּכָל קוֹרוֹתֵינוּ וּלְגַלּוֹת עוֹד הַרְבֵּה טוֹב שֶׁהָיָה בְּמַסָּוֶה וּבְסִימָן שְׁאֵלָה אִם טוֹב הוּא אוֹ רַע, וְאוֹתָהּ נְקוּדָה טוֹבָה רַק גִּלְּתָה לָנוּ שֶׁגַּם הַנְּקֻדּוֹת הָאֲחֵרוֹת הֵן טוֹבוֹת. וּכְשֶׁאֲנִי מְגַלֶּה כִּי הַכֹּל טוֹב, אֲנִי שָׂמֵחַ כִּי אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁה' אוֹהֵב אוֹתִי. עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה הַזּוֹ נִקְרָעוֹת הָעֲטִיפוֹת מֵעַל "הַקְּלָלוֹת" הַמִּתְגַּלּוֹת בֶּאֱמֶת כִּבְרָכָה אַחַת גְּדוֹלָה מֵאַבָּא שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וְלָרְאשׁוֹנָה אֲנִי בֶּאֱמֶת יוֹדֵעַ חַי וּמַרְגִּישׁ שֶׁהַכֹּל מֵה' וְהַכֹּל לְטוֹבָה.

נצבים

בְּפָרָשַׁת "נִצָּבִים" אוֹמֵר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְעָם יִשְׂרָאֵל עַל הַתּוֹרָה: "לֹא בַשָּׁמַיִם הִיא לֵאמֹר מִי יַעֲלֶה לָנוּ הַשָּׁמַיְמָה וְיִקָּחֶהָ לָנוּ וְיַשְׁמִעֵנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה, וְלֹא מֵעֵבֶר לַיָּם הִיא לֵאמֹר מִי יַעֲבָר לָנוּ אֶל עֵבֶר הַיָּם וְיִקָּחֶהָ לָנוּ וְיַשְׁמִעֵנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה". וְהִסְבִּירוּ חֲזַ"ל כִּי גַּם אִם הָיְתָה בַּשָּׁמַיִם הָיִינוּ צְרִיכִים לַעֲלוֹת לְשָׁם וְלִלְמֹד אוֹתָהּ, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רִחֵם עָלֵינוּ וְהוֹרִיד אוֹתָהּ אֵלֵינוּ.

אֲבָל עוֹד מַשְׁמָעוּת לַמִּלִּים "לֹא בַשָּׁמַיִם הִיא" שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹרִיד לָנוּ עִם הַתּוֹרָה גַּם אֶת הַכֹּחַ לְהַחְלִיט וּלְהַשְׁפִּיעַ עַל גּוֹרָל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, כִּי כֹּחַ הַתּוֹרָה עַצְמָהּ יָרַד מֵהַשָּׁמַיִם וְנִתַּן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַלּוֹמְדִים בָּהּ, וְזוֹ הַסִּבָּה שֶׁהַמַּלְאָכִים הִתְנַגְּדוּ לְהוֹרָדַת הַתּוֹרָה לְעוֹלָם שֶׁלָּנוּ, כִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְקַבְּלוּ כֹּחַ לְהִשְׁתַּתֵּף בִּבְרִיאַת וְקִיּוּם הָעוֹלָם, מָה שֶּׁאֲפִילוּ הֵם לֹא קִבְּלוּ כְּשֶׁלָּמְדוּ בָּהּ לְמַעְלָה.

יֶשְׁנָה מַחְלֹקֶת מְפֹרְסֶמֶת בַּגְּמָרָא בֵּין רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מָתַי נִבְרָא הָעוֹלָם. לְמַעֲשֵׂה הֵם נֶחְלְקוּ מָתַי נִבְרָא הָאָדָם, שֶׁזֶּה הָיָה בְּיוֹם הַשִּׁשִּׁי לַבְּרִיאָה, אַךְ הֵם נָקְטוּ בְּמִלִּים מָתַי נִבְרָא הָעוֹלָם, כֵּיוָן שֶׁאֵין לָעוֹלָם מַשְׁמָעוּת לְלֹא בְּרִיאַת הָאָדָם, שֶׁהֲרֵי הָעוֹלָם נִבְרָא עֲבוּרוֹ. שְׁנֵי הַחֲכָמִים מוֹדִים כִּי לֹא הָיוּ שֵׁמוֹת לָחֳדָשִׁים עַד גָּלוּת בָּבֶל, אָז הֵבִיאוּ מֵהַגּוֹלָה אֶת הַשֵּׁמוֹת הַיְּדוּעִים לָנוּ כַּיּוֹם, תִּשְׁרֵי חֶשְׁוָן כִּסְלֵו וְכוּ'. וּשְׁנֵיהֶם מוֹדִים כִּי סְפִירַת הַחֳדָשִׁים הֵחֵל מִיְּצִיאַת מִצְרַיִם הִיא מֵחֹדֶשׁ נִיסָן וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מְצַיֵּין אֶת הַחַגִּים וְהַמּוֹעֲדִים וְנוֹקֵט בִּשְׁמוֹת הַחֳדָשִׁים עַל פִּי מִסְפָּרָם, כְּגוֹן הַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן וְהַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, הַכַּוָּנָה שֶׁנִּיסָן הוּא הָרִאשׁוֹן, וְתִשְׁרֵי הוּא הַשְּׁבִיעִי.

הַמַּחֲלֹקֶת הִיא כֵּיצַד מוֹנִים אֶת הַחֳדָשִׁים מִבְּרִיאַת הָעוֹלָם וְעַד יְצִיאַת מִצְרַיִם. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ סוֹבֵר כִּי הַמִּנְיָן תָּמִיד הָיָה בְּנִיסָן, בְּנִיסָן נִבְרָא הָעוֹלָם וְזֶהוּ הַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן. לְעֻמָּתוֹ סוֹבֵר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר כִּי הָעוֹלָם נִבְרָא בְּתִשְׁרֵי, אִם כֵּן תִּשְׁרֵי הָיָה הַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן וְכָךְ נִמְשְׁכָה הַסְּפִירָה עַד לִיצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁאָז שִׁינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מִנְיָנָם זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם, וְהָפְכוּ אֶת נִיסָן לָרִאשׁוֹן לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה. אַךְ לְמַחֲלֹקֶת זוֹ יֵשׁ יוֹתֵר מִמַּשְׁמָעוּת הִסְטוֹרִית, יֵשׁ לָהּ הַשְׁלָכוֹת עַל קִיּוּמוֹ שֶׁל עוֹלָמֵנוּ מִתְּחִלָּתוֹ וְעַד סוֹפוֹ.

אִם הָעוֹלָם נִבְרָא בְּתִשְׁרֵי כְּפִי שֶׁטָּעַן רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אֲזַי סֵדֶר הַחֳדָשִׁים הוּא מִתִּשְׁרֵי וְעַד אֱלוּל, וְאִם נִבְרָא בְּנִיסָן כְּפִי שֶׁטָּעַן רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָז סֵדֶר הַחֳדָשִׁים הוּא מִנִּיסָן וְעַד אֲדָר. וְכָךְ נַבִּיט כְּנֶגֶד הַחֳדָשִׁים עַל 6,000 הַשָּׁנִים שֶׁל הַבְּרִיאָה מִתְּחִלָּתָהּ וְעַד סוֹפָהּ.

עַל פִּי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁמַּתְחִילִים בְּנִיסָן, הָעוֹלָם נִבְרָא בְּחֹדֶשׁ שֶׁל יְשׁוּעוֹת וְנִסִּים מֵעַל הַטֶּבַע, לְאַחַר מִכֵּן מַגִּיעִים תַּמּוּז-אָב, תְּקוּפָה קָשָׁה שֶׁל חֻרְבָּן, בָּהֶם חֻרְבָּן שְׁנֵי בָּתֵּי מִקְדָּשׁ וּשְׁתֵּי גָּלֻיּוֹת מִבֵּיתֵנוּ. לְאַחַר מִכֵּן מַגִּיעַ חֹדֶשׁ שֶׁל תִּשְׁרֵי שֶׁהוּא פְּרִיחָה מִתּוֹךְ חֻסָּדִים וְרַחֲמִים שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהֵן שְׁנוֹת עֲלִיַּת קַרְנָהּ שֶׁל הַתּוֹרָה אַחַר הַחֻרְבָּן, הַתַּנָּאִים וְהָאֲמוֹרָאִים, הַסָּבוֹרָאִים וְהַגְּאוֹנִים, הָרִאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים, וּבֵינֵיהֶם יֵשׁ אֶת טֵבֶת, שֶׁהוּא חֻרְבָּן קָשֶׁה נוֹסָף, אַךְ פַּחוֹת קָשֶׁה מִזֶּה שֶׁל חֻרְבָּן הַבָּתִּים, וְזוֹ הַגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה, וּלְבַסּוֹף אֲדָר, שֶׁהִיא הַגְּאוּלָה וְהַנִּסִּים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לָנוּ, חֹדֶשׁ בּוֹ הַמַּזָּל שֶׁל יִשְׂרָאֵל עוֹלֶה מַעְלָה וְשֶׁל עֵשָׂו יוֹרֵד מַטָּה. גְּאוּלָה שְׁלֵמָה.

אֲבָל עַל פִּי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מַתְחִילִים לִמְנוֹת מִתִּשְׁרֵי. הָעוֹלָם נִבְרָא בְּחֹדֶשׁ שֶׁל רַחֲמִים וּסְלִיחוֹת, וְזֶה שֶׁפֵּרְשׁוּ עַל הַפָּסוּק "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ", שֶׁבִּקֵּשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם בַּדִּין וְרָאָה כִּי לֹא יָכוֹל הָעוֹלָם לְהַחֲזִיק וְצֵרֵף אֵלָיו אֶת מִדַּת הָרַחֲמִים. אַחַר כָּךְ יֵשׁ תְּקוּפָה קָשָׁה שֶׁל טֵבֶת, שֶׁהִיא גָּלֻיּוֹת וּמִלְחָמוֹת וְחֻרְבַּן בָּתֵּי הַמִּקְדָּשׁ, לְאַחַר מִכֵּן יֵשׁ אֶת נִיסָן שֶׁהוּא צְמִיחַת וַעֲלִיַּת קֶרֶן הַתּוֹרָה, אֲבָל לִקְרַאת הַסּוֹף יִהְיוּ תַּמּוּז וְאָב שֶׁהֵם יָמִים קָשִׁים לְיִשְׂרָאֵל, חַבְלֵי מָשִׁיחַ קָשִׁים לִפְנֵי הַגְּאוּלָה אַף יוֹתֵר מֵחֻרְבַּן בָּתֵּי הַמִּקְדָּשׁ,

וּבְסוֹפָם חֹדֶשׁ אֱלוּל, בּוֹ כֻּלָּנוּ תְּלוּיִים וְעוֹמְדִים וּמְבַקְּשִׁים רַחֲמִים וְלֹא יוֹדְעִים כֵּיצַד יָדוּנוּ אוֹתָנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, מִי לְחַיִּים וּמִי...

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הָיָה מִבֵּית שַׁמַּאי הַמְזַהִים עִם מִדַּת הַדִּין, וְאִלּוּ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הָיָה מִבֵּית הִלֵּל הַמְזַהִים עִם מִדַּת הָרַחֲמִים. הַמַּחֲלֹקֶת בֵּינֵיהֶם עַל בְּרִיאַת הָעוֹלָם הִיא בְּעֶצֶם הַמַּחֲלֹקֶת כֵּיצַד תִּרָאֶה הַגְּאוּלָה הָאַחֲרוֹנָה, מִצַּד הַדִּין (אֱלוּל) אוֹ מִצַּד הַחֶסֶד וְהָרַחֲמִים (אַדָּר). מַחְלֹקֶת זוֹ הִיא לֹא בֵּין רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אֶלָּא בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְעַם יִשְׂרָאֵל.

כָּךְ אֶפְשָׁר לִלְמֹד מִמַּחְלֹקֶת אַחֶרֶת שֶׁהָיְתָה בֵּין רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְבֵין רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וַחֲכָמִים, בְּעִנְיַן תַּנּוּרוֹ שֶׁל עַכְנַאי, הַאִם כְּלִי זֶה טָהוֹר כְּפִי שֶׁפָּסַק רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אוֹ טָמֵא כְּפִי שֶׁפָּסַק רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. וְכָךְ מוּבָא בַּגְּמָרָא: בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם הֵשִׁיב רַבִּי אֱלִיעֶזֶר כָּל תְּשׁוּבוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וְלֹא קִבְּלוּ הֵימֶנּוּ... אָמַר לָהֶם: "אִם הֲלָכָה כְּמוֹתִי, מִן הַשָּׁמַיִם יוֹכִיחוּ". יָצְאָה בַּת קוֹל וְאָמְרָה: "מָה לָכֶם אֵצֶל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, שֶׁהֲלָכָה כְּמוֹתוֹ בְּכָל מָקוֹם"? עָמַד רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל רַגְלָיו וְאָמַר: "לֹא בַשָּׁמַיִם הִיא". מַאי "לֹא בַשָּׁמַיִם הִיא"? אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: שֶׁכְּבָר נִתְּנָה תּוֹרָה מֵהַר סִינַי, אֵין אָנוּ מַשְׁגִּיחִין בְּבַת קוֹל, שֶׁכְּבָר כָּתַבְתָּ בְּהַר סִינַי בַּתּוֹרָה: "אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטֹּת". אַשְׁכְּחֵיהּ (פָּגַשׁ) רַבִּי נָתָן לְאֵלְיָהוּ, אָמַר לֵיהּ: "מַאי עָבֵיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַהִיא שַׁעְתָּא"? (מָה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁעָנָה לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ כָּךְ?), אָמַר לֵיהּ: "קָא חַיֵּךְ וְאָמַר: נִצְּחוּנִי בָּנַי, נִצְּחוּנִי בָּנַי".

בְּמִסְגֶּרֶת הַמַּחֲלֹקֶת בֵּין רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וַחֲבֵרָיו לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, סֵרַב רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְקַבֵּל אֶת הַכְרָעָתָם שֶׁהַכְּלִי טָמֵא וְנִסָּה לְהוֹכִיחַ בְּמוֹפְתִים כִּי הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ. בְּשִׁיא הַשִּׁיחַ וּדְבָרִים הוּא עֵרֶב בַּת-קוֹל וְכָל יוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ שָׁמְעוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַכְרִיז כִּי הֲלָכָה כְּמוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּכָל מָקוֹם. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹדִיעַ לְכֻלָּם כִּי בַּשָּׁמַיִם הַכֹּל נִפְסָק כְּמוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. מִמֵּילָא לְעִנְיָנֵנוּ, גַּם בְּמַחֲלֹקֶת לְגַבֵּי בְּרִיאַת הָעוֹלָם הֲלָכָה בַּשָּׁמַיִם כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וְכָךְ הַגְּאוּלָה תִּרָאֶה, שֶׁתַּתְחִיל בְּתִשְׁרֵי וְתִסְתַּיֵּים בֶּאֱלוּל, אַחֲרֵי שֶׁיִּהְיוּ תַּמּוּז וְאָב שֶׁהֵם גְּרוּעִים יוֹתֵר מֵחָרְבַּן שְׁנֵי בָּתֵּי הַמִּקְדָּשׁ, וְהַסּוֹף יִהְיֶה אֱלוּל, שֶׁנִּהְיֶה תְּלוּיִים וְעוֹמְדִים, זוֹעֲקִים לְרַחֲמִים וְלֹא יוֹדְעִים מָה יַעֲלֶה בְּגוֹרָלֵנוּ

אֲבָל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר כִּי מַחְלֹקֶת הַגְּאוּלָה לֹא תֶּכְרַע בַּשָּׁמַיִם, כִּי לֹא בַשָּׁמַיִם הִיא! אַחַר שֶׁנִּתְּנָה תּוֹרָה מִסִּינַי לֹא מַשְׁגִּיחִין בְּבַת קוֹל, אֶלָּא נוֹטִים אַחֲרֵי רוֹב הַפּוֹסְקִים בַּחָכְמָה וּבַמִּנְיָן, וּמָה שֶׁהֵם מַחְלִיטִים כָּאן כָּךְ יִקְבַּע בַּשָּׁמַיִם. גַּם אִם תַּנּוּרוֹ שֶׁל עַכְנַאי הָיָה דִּינוֹ לִהְיוֹת טָהוֹר מִבְּרִיאַת הָעוֹלָם וְעַד הַמַּחֲלֹקֶת בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, עַתָּה שֶׁפָּסַקְנוּ כִּי הוּא טָמֵא, שִׁנִּינוּ אֶת הַדִּין בַּשָּׁמַיִם וְהוּא טָמֵא! ה׳ יִתְבָּרַךְ נָתַן לַחֲכָמִים אֶת הַכֹּחַ לְהַחְלִיט, מִמֵּילָא פּוֹסְקִים הַחֲכָמִים שֶׁאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וְגַם בַּמַּחְלֹקֶת עַל בְּרִיאַת הָעוֹלָם אֶפְשָׁר יִהְיֶה לִפְסֹק כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, וְתִהְיֶה גְּאוּלָה שֶׁמִּסְתַּיֶּמֶת בַּאֲדָר, כְּשֶׁהַמַּזָּל שֶׁלָּנוּ עוֹלֶה וְשֶׁל עֵשָׂו יוֹרֵד.

אָז כְּמוֹ מִי הַהֲלָכָה בְּמַחֲלֹקֶת עַל בְּרִיאַת הָעוֹלָם? אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא: "תָּנוּ רַבָּנָן: חֲכְמֵי יִשְׂרָאֵל מוֹנִין לַמַּבּוּל כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וְלַתְּקוּפָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ". חֲכָמִים קִבְּלוּ כִּי הָעוֹלָם אָכֵן נִבְרָא בְּתִשְׁרֵי, אֲבָל אֶת הַתְּקוּפָה מוֹנִין כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. אַךְ מָה הַכַּוָּנָה בִּ"תְּקוּפָה"? שְׁנַת הַחַמָּה מוֹנָה 365 יָמִים וְרֶבַע יוֹם. הִיא מְחֻלֶּקֶת לְאַרְבַּע תְּקוּפוֹת שֶׁאֹרֶךְ כָּל אַחַת קְצָת יוֹתֵר מִ-91 יָמִים וְרֶבַע יוֹם. תְּקוּפַת הָאָבִיב שֶׁנִּקְרֵאת "תְּקוּפַת נִיסָן", תְּקוּפַת הַקָּיִץ שֶׁנִּקְרֵאת "תְּקוּפַת תַּמּוּז", תְּקוּפַת הַסְּתָיו שֶׁנִּקְרֵאת "תְּקוּפַת תִּשְׁרֵי", וּתְקוּפַת הַחֹרֶף הַנִּקְרֵאת "תְּקוּפַת טֵבֵת". הַתְּקוּפָה הָרִאשׁוֹנָה הִיא תְּקוּפַת הָאָבִיב, בָּהּ מִתְקַיֵּם חַג הַפֶּסַח שֶׁהוּא הֶחָג הָרִאשׁוֹן לָרֶגֶל, וְלָכֵן א׳ בְּנִיסָן נִקְרָא רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי בּוֹ חַל חַג הַפֶּסַח שֶׁהוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה לָרֶגֶל, וְכָל שְׁאָר הַחַגִּים בַּשָּׁנָה נִקְבָּעִים עַל פִּיו.

אָז אִם גַּם שִׁיטַת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְגַם שִׁיטַת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ נִפְסְקוּ לַהֲלָכָה, כָּל אֶחָד בְּהֶקְשֵׁר שֶׁלּוֹ, כְּמוֹ מִי אָנוּ פּוֹסְקִים לְעִנְיַן הַגְּאוּלָה שֶׁלָּנוּ? הַאִם כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, שֶׁלִּקְרַאת סוֹף הַגְּאוּלָה רַק יֵלֵךְ וְיִהְיֶה יוֹתֵר וְיוֹתֵר קָשֶׁה (תַּמּוּז-אָב) וּלְבַסּוֹף כֻּלָּנוּ נִהְיֶה תְּלוּיִים וְעוֹמְדִים מְבַקְּשִׁים רַחֲמִים וְלֹא יוֹדְעִים כֵּיצַד יֵחָרֵץ גּוֹרָלֵנוּ (אֱלוּל)? אוֹ אוּלַי כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁיִּהְיֶה קְצָת קָשֶׁה (טֵבֵת) אֲבָל לְבַסּוֹף נִזְכֶּה לַגְּאוּלָה שְׁלֵמָה וּמַזָּלֵנוּ יַעֲלֶה מַעְלָה וְשֶׁל אוֹיְבֵינוּ מַטָּה בַּנִּצָּחוֹן סוֹחֵף (אֲדָר), וְ"לַיְּהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה וְשָׂשׂוֹן וִיקָר"?

עַל אַחֲרִית הַיָּמִים הִתְנַבֵּא יְשַׁעְיָה הַנָּבִיא: "הַקָּטָן יִהְיֶה לָאֶלֶף וְהַצָּעִיר לְגוֹי עָצוּם אֲנִי ה׳ בְּעִתָּהּ אֲחִישֶׁנָּה", וְאָמְרוּ חֲזַ"ל: "זָכוּ - אֲחִישֶׁנָּה, לֹא זָכוּ - בְּעִתָּהּ".

כְּלוֹמַר יֵשׁ זְמַן וְעֵת לַגְּאוּלָה שֶׁתַּגִּיעַ בִּזְמַנָּהּ, בֵּין אִם נִהְיֶה מוּכָנִים מִצִּדֵּנוּ אוֹ לֹא, וּגְאֻלָּה זוֹ תִּגְבֶּה עִמָּהּ הַרְבֵּה קָרְבָּנוֹת מֵעַמֵּנוּ. אֲבָל אִם אָנוּ נְתַקֵּן מַעֲשֵׂינוּ וּנְזָרֵז וְנָחִישׁ אֶת הַגְּאוּלָה בְּעִקְבוֹת הֶטְבַת דַּרְכֵּנוּ, תִּהְיֶה זוֹ גְּאוּלָה שְׁלֵמָה וְטוֹבָה לְכָל עַם יִשְׂרָאֵל. נִמְצָא שֶׁמַּחְלֹקֶת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הִיא אֵיזֶה צַד בִּנְבוּאַת הַנָּבִיא תִּתְגַּשֵּׁם, הַאִם "בְּעִתָּהּ" אוֹ "אֲחִישֶׁנָּה"?

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר כִּי בְּתִשְׁרֵי נִבְרָא הָעוֹלָם וְכָךְ פָּסְקוּ חֲכָמִים לַהֲלָכָה, אִם כֵּן נִמְצָא שֶׁהוּא הַצַּד שֶׁל "בְּעִתָּהּ" בַּנְּבוּאָה. מַתְחִילִים בְּתִשְׁרֵי, סוֹבְלִים לִקְרַאת הַסּוֹף בְּתַמּוּז וְאָב וּלְבַסּוֹף יֵשׁ גְּאוּלָה בֶּאֱלוּל כְּשֶׁכֻּלָּם צְרִיכִים רַחֲמִים רַבִּים שֶׁרַבֵּנוּ תְּלוּיִים וְעוֹמְדִים וְלֹא יוֹדְעִים מִי לְחַיִּים וּמִי לֹא. אֲבָל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְיַצֵּג אֶת הַצַּד שֶׁל "בְּעִתָּהּ", שֶׁכֵּן הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ בְּתִקּוּפוֹת, וְעַל פִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הַחֲכָמִים הֵם שֶׁפּוֹסְקִים מָתַי יָחוּלוּ הַחַגִּים בְּתִקּוּפוֹת אֵלּוּ, כְּשֶׁהָרְאשׁוֹנָה הִיא תְּקוּפַת נִיסָן שֶׁחָלָה בָּאָבִיב וְהָאַחֲרוֹנָה הִיא תְּקוּפַת טֵבֵת, שֶׁמִּסְתַּיֶּמֶת בְּחֹדֶשׁ אַדָּר, שֶׁל גְּאוּלָה וְהַצָּלָה שְׁלֵמָה לְעָם יִשְׂרָאֵל. בַּיָּדִים שֶׁל הַיְּהוּדִי הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה לִקְבֹּעַ אֶת הַזְּמַנִּים, וּבָהֶם אַף אֶת זְמַן הַגְּאוּלָה וּלְהָחִישׁ אוֹתָהּ.

כָּתַב רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב: "כִּי קוֹדֵם מַתַּן תּוֹרָה הָיָה הַמַּמְשָׁלָה בְּיַד ה' יִתְבָּרַךְ, וְאַחַר מַתַּן תּוֹרָה נָתַן הַמַּמְשָׁלָה לְיַד כָּל יִשְׂרָאֵל, כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ. כִּי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הֵם הִתְלַבְּשׁוּת רְצוֹנוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי רְצוֹנוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהַמִּצְווֹת יִהְיוּ כָּךְ. לְמָשָׁל מִצְוַת תְּפִלִּין, הָיָה רְצוֹנוֹ שֶׁיִּהְיֶה בְּאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת וּבָתִּים שֶׁל עוֹר וְלֹא שֶׁל כֶּסֶף, כִּי כֵּן רְצוֹנוֹ, נִמְצָא שֶׁרְצוֹנוֹ מֻלְבָּשׁ בְּכָל הַתּוֹרָה. וְעַכְשָׁו שֶׁהַתּוֹרָה מְסוּרָה בְּיָדֵינוּ, גַּם הָרָצוֹן שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ מְסוּרָה בְּיָדֵינוּ. שֶׁאָנוּ מוֹשְׁלִין כְּבָיְכוֹל לִהְיוֹת רְצוֹנוֹ כְּפִי רְצוֹנֵנוּ, וְזֶה בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל מַמְשִׁלוֹתָיו".

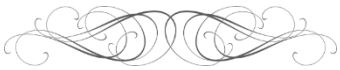
הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא טָמַן אֶת כָּל רְצוֹנוֹתָיו בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כֵּיצַד הוּא רוֹצֶה שֶׁתֵּרֶאֶה כָּל מִצְוָה, כֵּיצַד יִתְנַהֲלוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת וְכוּ'. מִמֵּילָא, מִי שֶׁאוֹחֵז בַּתּוֹרָה, הוּא מַחֲזִיק בְּיָד אֶת הָרָצוֹן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּבָיְכוֹל, וְלָכֵן אָמְרוּ חֲזַ"ל: ה' גּוֹזֵר וְצַדִּיק מְבַטֵּל, צַדִּיק גּוֹזֵר וְה' מְבַטֵּל. וּמִי נִקְרָא צַדִּיק? "וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אֶרֶץ נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר", מִי שֶׁעוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה "עַמֵּךְ", שֶׁהוּא "עַמֵּךְ" בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְווֹת. כָּל יְהוּדִי הַמֵּמִית עַצְמוֹ בְּאָהֳלָהּ שֶׁל תּוֹרָה יֵדַע כִּי

ה׳ יִתְבָּרַךְ הִפְקִיד בְּתוֹכָהּ אֶת רְצוֹנוֹתָיו וְלָכֵן הַצַּדִּיק יָכוֹל לִגְזֹר וּלְבַטֵּל, וְה׳ נַעֲנָה לוֹ בְּשִׂמְחָה וּבַהֲנָאָה.

אָז גַּם אִם בַּשָּׁמַיִם הֶחְלִיטוּ שֶׁהַלָּכָה כִּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּכָל מָקוֹם, אֲפִילוּ בְּצוּרַת הַגְּאוּלָה שֶׁלָּנוּ וְקָבְעוּ לָהּ זְמַן, לֹא בַּשָּׁמַיִם הִיא! אִם אָנוּ אוֹחֲזִים בַּתּוֹרָה אָנוּ יְכוֹלִים לְשַׁנּוֹת אֶת הַהַחְלָטָה. עַל יְדֵי אַהֲבַת חִנָּם וְהִתְחַזְּקוּת בַּמִּצְווֹת בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ וּבֵין אָדָם לַמָּקוֹם, אָנוּ זוֹכִים לְאוֹתָהּ כַּפָּרָה וּמְחִילָה שְׁלֵמָה שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים.

הִתְחַזְּקוּת בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הִיא הַסִּבָּה שֶׁבִּזְכוּתָהּ חֲכָמִים קוֹבְעִים אֶת הַתְּקוּפוֹת וּמְבַטְּלִים אֶת הַגְּזֵרוֹת, וּמְזָרְזִים אֶת הַגְּאוּלָה הַשְּׁלֵמָה וְהַמְיֻחֶלֶת. כָּל אֶחָד מֵאִתָּנוּ צָרִיךְ לִתְרֹם אֶת הֶחָלָק שֶׁלּוֹ. ״וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים״. לִפְתֹּחַ אֶת הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים וּלְהִתְקָרֵב אֶל ה׳, לְהַפְסִיק לִשְׁמוֹעַ חֲדָשׁוֹת וּלְהַתְחִיל לִקְבֹּעַ אוֹתָן, אָנוּ מַחְלִיטִים מָה תִּהְיֶינָה הַחֲדָשׁוֹת, לֹא בַּשָּׁמַיִם הִיא, אֶלָּא בְּיָדֵינוּ שֶׁלָּנוּ. אָז בּוֹאוֹ וְנָחִישׁ אֶת הַגְּאוּלָה.

וילך

בְּפָרָשַׁת "וַיֵּלֶךְ" מִתְנַבֵּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ כִּי לֶעָתִיד לָבוֹא יִשְׂרָאֵל יְקַלְקְלוּ כָּל כָּךְ וְיֶחֱטְאוּ בָּעֲבוֹדָה זָרָה, עַד שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יַעֲבוֹר מֵהַנְהָגָה גְּלוּיָה לְהֶסְתֵּר פָּנִים, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר פָּנַי בַּיּוֹם הַהוּא עַל כָּל הָרָעָה אֲשֶׁר עָשָׂה כִּי פָנָה אֶל אֱלֹהִים אֲחֵרִים".

מֵהוֹצָאַת עַם יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, וְעַד חָרְבָּן הַבַּיִת הָרִאשׁוֹן, הִנְהִיג ה' אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּגִלּוּי פָּנִים. בְּדוֹרוֹ שֶׁל מֹשֶׁה גַּם נִפְתָּחוּ הַשָּׁמַיִם בְּעֵת קְרִיעַת יָם סוּף, וְרָאָתָה שִׁפְחָה עַל הַיָּם מָה שֶׁלֹּא רָאָה הַנָּבִיא יְחֶזְקֵאל בֶּן בּוּזִי, שֶׁנֶּאֱמַר "זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ", וְאָמְרוּ חֲזַ"ל לָשׁוֹן "זֶה" פֵּרוּשׁוֹ שֶׁמַּצְבִּיעִים עַל מָה שֶׁהֵם רוֹאִים, כְּלוֹמַר בִּזְמַן קְרִיעַת יָם סוּף הִצְבִּיעוּ וְאָמְרוּ "זֶה" עַל כִּסֵּא הַכָּבוֹד, וְאֶת זֶה רָאָתָה אַף הַשִּׁפְחָה הֵכִי פְּשׁוּטָה.

וְגַם אַחֲרֵי הַכְּנִיסָה לָאָרֶץ הָיוּ נְבִיאִים, הָיָה אוּרִים וְתוּמִּים שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל דַּרְכּוֹ דִּבְּרוּ עִם ה', הָיוּ נְסִים בְּמִלְחָמוֹת יִשְׂרָאֵל, וִיהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן עָצַר אֶת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבְעוֹן לְיוֹם שָׁלֵם, וְכֵן יָרַד עַל הָאוֹיְבִים מָטָר שֶׁל אֲבָנִים מֵהַשָּׁמַיִם, וְיָרַד מַלְאַךְ וְהָרַג אֶת מִילְיוֹנֵי חַיָּלָיו שֶׁל סַנְחֵרִיב הַמֶּלֶךְ הָרָשָׁע בֵּין לַיְלָה, וְה' הֶחְזִיר אֶת הַשֶּׁמֶשׁ אֲחוֹרַנִּית 14 שָׁעוֹת, רַק לְהַרְאוֹת אֶת אַהֲבָתוֹ וּמְחִילָתוֹ לְחִזְקִיָּה הַמֶּלֶךְ.

וְכַמּוּבָן שֶׁהָיוּ גַּם 10 נְסִים מֵעַל לַטֶּבַע עַל בָּסִיס יוֹם יוֹמִי בִּירוּשָׁלַיִם, אוֹתָם מוֹנָה הַגְּמָרָא. גַּם בְּסִפְרֵי הַנְּבִיאִים רוֹאִים שֶׁאֲפִילוּ הַחוֹטְאִים הַגְּדוֹלִים בְּיוֹתֵר אֲשֶׁר עָשׂוּ עֲבוֹדָה זָרָה וּבְתוֹךְ הַמִּקְדָּשׁ עַצְמוֹ, גַּם הֵם לֹא הִכְחִישׁוּ אֶת קִיּוּמוֹ שֶׁל ה' כִּי לֹא יָכְלוּ לְהִתְעַלֵּם מֵהַהַשְׁגָּחָה הַגְּלוּיָה וּמֵהַנִּסִּים הַמִּתְקַיְּמִים בַּמִּקְדָּשׁ כְּנֶגֶד

עֵינֵיהֶם. לְהֵפֶךְ, הֵם סָמְכוּ עַל כָּךְ לְהַמְשִׁיךְ בְּדַרְכָּם הָרָעָה, בְּאוֹמְרָם כִּי כָּל עוֹד הַבַּיִת קַיָּם וּמַקְרִיבִים קָרְבָּן תָּמִיד אֶחָד בַּבֹּקֶר וְאֶחָד בָּעֶרֶב, הַדָּבָר מְכַפֵּר גַּם עַל עֲוֹנוֹת בְּמִזִיד (לְפִי מַחֲשַׁבְתָּם), וְכֵיוָן שֶׁהַמִּקְדָּשׁ הוּא בֵּיתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִן הַסְּתָם הוּא לֹא יַחֲרִיב אֶת הַבַּיִת שֶׁל עַצְמוֹ בִּגְלַל מַעֲשֵׂיהֶם, מִמֵּילָא יוּכְלוּ לְהַקְרִיב קָרְבָּנוֹת בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב, וּלְהַרְשִׁיעַ בֵּינֵיהֶם... זֶה הַהֶגְיוֹן הַמְּעָוָת שֶׁל יֵצֶר הָרַע.

וְלָכֵן כְּשֶׁחָרַב הַבַּיִת הָרִאשׁוֹן, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָבַר לְהַנְהִיג אֶת עַם יִשְׂרָאֵל בְּהַנְהָגָה שֶׁל הֶסְתֵּר פָּנִים, הָיָה זֶה מַשְׁבֵּר עֲנָק עֵבוּר הָעָם הַיְהוּדִי. הֵם לֹא הִרְגִּישׁוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא "נִסְתָּר", אֶלָּא שֶׁחָס וְשָׁלוֹם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָטַשׁ אוֹתָם. הֵם חָשׁוּ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם דִּין שֶׁל אִשָּׁה שֶׁזִּנְּתָה תַּחַת בַּעְלָהּ, שֶׁעַל בַּעְלָהּ לִגָּרְשָׁהּ וְאֵינוֹ מַחְזִירָהּ... כָּךְ הִרְגִּישׁוּ הַיְהוּדִים שֶׁגָּלוּ, וְזוֹ הַסִּבָּה שֶׁתּוֹךְ 70 שָׁנָה שֶׁל גָּלוּת בָּבֶל הָיְתָה הִתְפָּרְקוּת כִּמְעַט מָשְׁלֶמֶת שֶׁל רוֹב הָעָם וְהִתְנַתְּקוּת מֵעִקְרֵי הַיַּהֲדוּת.

לֶדֶגְמָא, רַבָּם שָׁכְחוּ אֶת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ! לִפְנֵי הַגָּלוּת, כַּאֲשֶׁר סַנְחֵרִיב אִיֵּם לִכְבּוֹשׁ אֶת יְרוּשָׁלַיִם בִּימֵי הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּה, הוּא שָׁלַח אֵלֵיהֶם אֶת רַבְשָׁקֵה עוֹזְרוֹ לְאַיֵּם עֲלֵיהֶם מֵעֵבֶר לַחוֹמָה. רַבְשָׁקֵה דִּבֵּר עִמָּם בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, אֲשֶׁר הַתַּנַ"ךְ מְכַנֶּה אוֹתָהּ "יְהוּדִית". הַחֲכָמִים בִּקְּשׁוּ מִמֶּנּוּ שֶׁיַּפְסִיק לְדַבֵּר בִּיהוּדִית וְיַעֲבֹר לַאֲרַמִּית (שֶׁכֵּן הַחֲכָמִים יָדְעוּ אֶת 70 הָשְׁפוֹת שֶׁבָּעוֹלָם), כְּדֵי שֶׁהָעָם לֹא יָבִין, אַךְ רַבְשָׁקֵה צָחַק שֶׁהֲרֵי זוֹ בְּדִיּוּק הָיְתָה כַּוָּנָתוֹ, לְהַפְחִיד אֶת פְּשׁוּטֵי הָעָם. כְּלוֹמַר בַּשָּׂלָב הַהוּא אַף אֶחָד לֹא יָדַע אֲרַמִּית.

וְאִלּוּ אַחֲרֵי 70 שָׁנָה בְּבָבֶל, זוֹ הַשָּׂפָה הַיְּחִידָה שֶׁהִכִּירוּ. וְגַם כְּשֶׁחָזְרוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, זוֹ הָיְתָה הַשָּׂפָה הַמְדֻבֶּרֶת בְּקֶרֶב פְּשׁוּטֵי הָעָם בְּמֶשֶׁךְ מֵאוֹת שָׁנִים עַד לִתְקוּפַת הַגְּמָרָא, וְלָכֵן הַגְּמָרָא וְהַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ נִכְתְּבוּ בַּאֲרַמִּית, שֶׁגַּם הַיְהוּדִים הַפְּשׁוּטִים יוּכְלוּ לִלְמֹד בָּהֶם.

עֶזְרָא הַסּוֹפֵר שֶׁקִּבֵּל רְשׁוּת בְּסוֹף שְׁנוֹת הַגָּלוּת לַחְזֹר לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מְחַפֵּשׂ מִי יִתְלַוֶּה אֵלָיו, וּמְגַלֶּה כִּי הַרְבֵּה מֵהַדּוֹר שֶׁנּוֹלַד שָׁם כְּבָר הִתְחַתְּנוּ עִם גּוֹיוֹת וְעָבְרוּ עַל שְׁאָר חֻקֵּי הַתּוֹרָה. לֹא יָדְעוּ לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, מַשְׁמַע לֹא לָמְדוּ תּוֹרָה וְלֹא קָרְאוּ בָּהּ. וְזֶה רַק דּוֹר אֶחָד! הַאִם שָׁכְחוּ שֶׁיֵּשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? לֹא, אֶלָּא הֵם הִרְגִּישׁוּ בַּגָּלוּת שֶׁה' עָזַב אוֹתָם, גֵּרֵשׁ אוֹתָם, וּבְצֶדֶק! אָז הֵם גַּם לֹא בָּאוּ לְבַקֵּשׁ מֵהַקָּדוֹשׁ

בָּרוּךְ הוּא שֶׁיַּחְזִיר אוֹתָם, שֶׁהֲרֵי אִשָּׁה שֶׁזִּנְּתָה תַּחַת בַּעְלָהּ, מְגָרְשָׁהּ וְלֹא מַחְזִירָהּ. וּכְדֵי שֶׁלֹּא תִּהְיֶינָה אִי הֲבָנוֹת בֵּין הַבַּעַל לְאִשָּׁה הַמִּתְגָּרְשִׁים, כָּאן "הַבַּעַל" גַּם שָׂרַף אֶת הַבַּיִת שֶׁלָּהֶם וְהָלָךְ, אֵין לְאָן לַחְזֹר.

כַּאֲשֶׁר לְאָדָם יֵשׁ נְסָיוֹן קָשֶׁה, אַךְ אוֹמְרִים לוֹ מֵרֹאשׁ לְכַמָּה זְמַן וּמָה הַתּוֹצָאוֹת הַטּוֹבוֹת שֶׁיְּקַבֵּל בְּסוֹפָן, הוּא מִתְמוֹדֵד עִמָּם בְּקַלּוּת רַבָּה. כְּשֶׁסִּפֵּם לָבָן עִם יַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁיַּעֲבֹד 7 שָׁנִים עֲבוּר רָחֵל, וּבְאוֹתָן 7 שָׁנִים רִמָּה אוֹתוֹ וְנִצַּל אוֹתוֹ וְהֶעֱבִידוֹ יוֹמָם וָלַיִל, בְּכָל זֹאת כָּתוּב "וַיִּהְיוּ בְעֵינָיו כְּיָמִים אֲחָדִים". מַדּוּעַ כְּיָמִים אֲחָדִים? כִּי יַעֲקֹב יָדַע שֶׁכָּל מָה שֶׁלָּבָן יַעֲשֶׂה לוֹ, וּכְכָל שֶׁעָלָיו לְהִתְיַסֵּר וְלִסְבֹּל, בְּסוֹף 7 שָׁנִים הוּא יְקַבֵּל אֶת רְצוֹנוֹ, אָז הָיָה לוֹ לְמָה לְצַפּוֹת.

אֲבָל אִם אוֹמְרִים לְאָדָם כִּי עָלָיו לַעֲבוֹר יִסּוּרִים וְלֹא מַגְדִּירִים לוֹ לְכַמָּה זְמַן וּמָה יְקַבֵּל בְּסוֹפָם אִם בִּכְלָל, אָז אֲפִילּוּ יִסּוּרִים קַלִּים וְקַצְרֵי טְוָח יִהְיוּ בִּלְתִּי נִסְבָּלִים עֲבוּרוֹ וְהוּא יִשָּׁבֵר. שֶׁהֲרֵי הוּא לֹא יוֹדֵעַ מָה יִקְרֶה וְאִם הַיִּסּוּרִים יִגָּמְרוּ וְהַפַּחַד מֵהַבִּלְתִּי נוֹדָע וְהַחֲשָׁשׁ שֶׁהַיִּסּוּרִים לְעוֹלָם לֹא יִגָּמְרוּ, הַרְגָּשׁוֹת הַלָּלוּ הֵם שֶׁיִּשְׁבְּרוּ אוֹתוֹ וְיִגְזְלוּ מִמֶּנּוּ אֶת הַכֹּחוֹת לְהִתְמוֹדֵד עִם מַצָּבוֹ.

אֲנַחְנוּ עוֹבְרִים נְסְיוֹנוֹת קָשִׁים בַּחַיִּים, אֲבָל קָשֶׁה יוֹתֵר שֶׁאֲנַחְנוּ לֹא יוֹדְעִים מַדּוּעַ. זוֹ לֹא חָכְמָה לְהִתְבּוֹנֵן לְמַפְרֵעַ וְלִרְאוֹת אֶת הַהַשְׁגָּחָה הַפְּרָטִית. צָרִיךְ לָדַעַת תּוֹךְ כְּדֵי הַנִּסָּיוֹן שֶׁאִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לָנוּ כָּךְ, זֶה רַק לְטוֹבָתֵנוּ. יֵשׁ שֶׁיִּגְלוּ אַחֲרֵי שָׁנָה, וְיֵשׁ אַחֲרֵי עָשׂוֹר, וְיֵשׁ כְּאֵלֶּה שֶׁיָּבִינוּ רַק בָּעוֹלָם הַבָּא, אֲבָל בַּסּוֹף הוּא יִגָּלֶה שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָה. וְזוֹ הָעֲבוֹדָה שֶׁל הַדּוֹרוֹת שֶׁחַיִּים בְּהֶסְתֵּר פָּנִים.

פַּעַם הָיָה יָתוֹם שֶׁמִּגִּיל יַלְדוּת יָצָא מִבֵּית הַסֵּפֶר וְנֶאֱלַץ לַעֲבוֹד לְפַרְנָסָתוֹ. וְכָךְ מָצָא עֲבוֹדוֹת נְקִיּוֹן בְּמִפְעָל וְשָׁם עָבַד בְּמֶשֶׁךְ עַשְׂרוֹת שָׁנִים. הוּא זָכָה לְהָקִים מִשְׁפָּחָה וּלְהִתְפַּרְנֵס בְּכָבוֹד וּמֵעוֹלָם לֹא הִתְלוֹנֵן עַל מַצָּבוֹ. אֲבָל יוֹם אֶחָד הוֹדִיעוּ לוֹ שֶׁעֵקֶב הַמַּצָּב הַכַּלְכָּלִי הַקָּשֶׁה הַמִּפְעָל פּוֹשֵׁט אֶת הָרֶגֶל. וְכָךְ מָצָא עַצְמוֹ מָבְטָל בֶּן 55, עִם נְסָיוֹן מִקְצוֹעִי שֶׁל נְקִיּוֹן שֵׁרוּתִים וּרְצָפוֹת בִּלְבַד.

חָבֵר סִפֵּר לוֹ כִּי רָאָה מוֹדָעָה שֶׁבֵּית סֵפֶר מְקוֹמִי מְחַפֵּשׂ מְנַקֶּה לַמּוֹסָד. הָלַךְ חֲבֵרֵנוּ הַמָּבְטָל לִרְאָיוֹן עֲבוֹדָה וְרָאָה כִּי חוּץ מִמֶּנּוּ מְחַכִּים לִרְאָיוֹן בַּחוּרִים צְעִירִים

בִּלְבַד. מְנַהֵל בֵּית הַסֵּפֶר שֶׁקִּבֵּל אוֹתוֹ הֶפְתֵּעַ מִגִּילוֹ הַמְּבֻגָּר שֶׁל הָאִישׁ שֶׁמְּבַקֵּשׁ לַעֲבוֹד בְּמוֹסָדוֹ: "כְּבוֹדוֹ וַדַּאי מֵבִין כִּי זוֹ עֲבוֹדָה גּוּפָנִית קָשָׁה, יֵשׁ לַהֲפֹךְ כְּסָאוֹת וּלְהָזִיז שֻׁלְחָנוֹת בְּכָל הַכִּתּוֹת, וְזֶה הַרְבֵּה חֲדָרִים", "זֶה בְּסֵדֶר, יֵשׁ לִי נְסָיוֹן שֶׁל 40 שָׁנָה בְּנִקָּיוֹן מִפְעָל שֶׁגָּדוֹל מֵהַמּוֹסָד שֶׁלְּךָ כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים, יֵשׁ לִי אֶת הַכֹּחוֹת לַעֲבוֹדָה הַזּוֹ", "וְהָאֻמָּת שֶׁגַּם הַמַּשְׂכֹּרֶת הִיא נְמוּכָה, זוֹ מַשְׂכֹּרֶת מִינִימוּם. בָּאִים לְכָאן רַק צְעִירִים שֶׁמְּחַפְּשִׂים עֲבוֹדָה לְשָׁנָה שְׁנָתַיִם, וְאַתָּה עִם הַוָּתֶק שֶׁלְּךָ, מָה תַּעֲשֶׂה עִם מַשְׂכֹּרֶת מִינִימוּם"? "עָדִיף מִשּׁוּם מַשְׂכֹּרֶת בִּכְלָל".

הַמְּנַהֵל הִתְרַשֵּׁם לְטוֹבָה וְאָמַר לוֹ כִּי מִבְּחִינָתוֹ הוּא הִתְקַבֵּל לַעֲבוֹדָה. הוּא הִגִּישׁ לוֹ חוֹזֶה וּבִקֵּשׁ שֶׁיִּקְרָא אוֹתוֹ וְיַחְתֹּם. שָׂאַל אוֹתוֹ הַמְּנַקֶּה אִם הוּא יָכוֹל לָקַחַת אֶת הַחוֹזֶה הַבַּיְתָה. "מַדּוּעַ אַתָּה צָרִיךְ לָקַחַת אוֹתוֹ הַבַּיְתָה"? "הָאֻמָּת זֶה קְצָת מֵבִיךְ, אֲבָל אֲנִי צָרִיךְ שֶׁאִשְׁתִּי תִּקְרָא אוֹתוֹ", "אִשְׁתְּךָ עוֹרֶכֶת דִּין? זֶה חוֹזֶה פָּשׁוּט", "לֹא, אֲנִי צָרִיךְ פָּשׁוּט שֶׁהִיא תַּקְרִיא לִי אוֹתוֹ", "תִּקְרָא אוֹתוֹ בְּעַצְמְךָ", "זֶהוּ... שֶׁאֲנִי לֹא יוֹדֵעַ לִקְרֹא".

הַמְּנַהֵל הֶפְתֵּעַ לַחֲלוּטִין מִדִּבְרֵי הַמְּנַקֶּה, "כְּבוֹדוֹ לֹא יוֹדֵעַ קְרֹא וּכְתֹב"? "לְצַעֲרִי לֹא, אֲנִי עוֹבֵד מִגִּיל צָעִיר מְאֹד, מֵעוֹלָם לֹא הִתְפַּנֵּיתִי". "אִם כָּךְ, מִחֵילָה, אַךְ אַתָּה לֹא יָכוֹל לְקַבֵּל אֶת הָעֲבוֹדָה", "מַדּוּעַ? זֶה לֹא הִפְרִיעַ לִי לַעֲבוֹד בָּעֲבוֹדָה הַקּוֹדֶמֶת", "אֲנִי נוֹרָא מִצְטַעֵר, זֶה מוֹסָד חִנּוּכִי אַחֲרֵי הַכֹּל, זֶה תְּנַאי הֶכְרֵחִי לָדַעַת לִפָּחוֹת קְרֹא וּכְתֹב, מְחִילָה".

וְכָךְ נִשְׁבַּר לִבּוֹ בְּקִרְבּוֹ. מַגִּיעַ הַבַּיְתָה אָדָם שֶׁחַי בָּעוֹלָם הַזֶּה חֲמִשָּׁה עָשׂוֹרִים, וּמְגַלֶּה כִּי לֹא רַק שֶׁהוּא מֻבְטָל, אֶלָּא שֶׁהוּא נִמְצָא לֹא רָאוּי לְנַקּוֹת שֵׁרוּתִים וּרְצָפוֹת! הוּא שָׁקַע בִּדְכָאוֹן וְלֹא רָצָה לָצֵאת מִבֵּיתוֹ. כָּל הַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁל אִשְׁתּוֹ לְעוֹדְדוֹ לֹא צָלְחוּ, וְהוּא יָשַׁב בְּבֵיתוֹ בְּחֹסֶר מַעֲשׂ, מִתְבַּיֵּשׁ לְהוֹצִיא רֹאשׁוֹ מִבֵּיתוֹ.

יוֹם אֶחָד כְּשֶׁהָיָה לְבַדּוֹ בְּבֵיתוֹ וְחִפֵּשׂ מַשֶּׁהוּ לֶאֱכוֹל, מָצָא בָּאָרוֹן מוּצְרֵי אֲפִיָּה וְהֶחְלִיט לְפַנֵּק עַצְמוֹ בַּאֲפִיַּת עוּגִיּוֹת שֶׁלִּמְּדָה אוֹתוֹ סָבְתּוֹ הַמְּנוּחָה. הוּא הֵכִין מַגָּשׁ עִם כַּמָּה סוּגֵי עוּגִיּוֹת וְיָשַׁב לְהַבִּיט בְּנַחַת בָּעֻגִיּוֹת הַתּוֹפְחוֹת בַּתַּנּוּר, מַעֲלוֹת רֵיחַ נִיחוֹחַ וְזִכְרוֹנוֹת יַלְדוּת. אֶלָּא שֶׁכְּשֶׁהִגִּיעַ הַזְּמַן לְאוֹכְלָם לְצַד כּוֹס קָפֶה טוֹבָה, גִּלָּה כִּי אֵין קָפֶה בְּבֵיתוֹ, לָכֵן לָקַח אֶת הָעוּגִיּוֹת בְּשַׂקִּית וְיָרַד אֶל בֵּית הַקָּפֶה הַסָּמוּךְ.

לְפֶתַע הִבְחִין מְנַהֵל הַמָּקוֹם בַּלָּקוּחַ הַמּוּזָר שֶׁמַּזְמִין קָפֶה וְשׁוֹלֵף עוּגִיּוֹת מִכִּיסוֹ. הוּא נִגַּשׁ אֵלָיו וְאָמַר לוֹ כִּי לֹא נָהוּג לְהָבִיא אֶל הַמָּקוֹם אֹכֶל מֵהַבַּיִת, אֶלָּא קוֹנִים מִמּוּצְרֵי הַמָּקוֹם. אָמַר לוֹ הַמְנַקֶּה כִּי אִם יֵשׁ לוֹ עוּגִיּוֹת כְּמוֹ אֵלּוּ, הוּא יִקְנֶה בְּשִׂמְחָה. הִסְתַּקְרֵן הַמְּנַהֵל וּבִקֵּשׁ לִטְעֹם. כָּל עוּגִיָּה הָיְתָה טְעִימָה יוֹתֵר מִקּוֹדַמְתָּהּ, עַד שֶׁמָּצָא עַצְמוֹ מַזְמִין מֵהַמְנַקֶּה אַרְבָּעָה מַגָּשִׁים שֶׁל אַרְבָּעָה סוּגֵי עוּגִיּוֹת לְבֵית הַקָּפֶה שֶׁלּוֹ! וְכָךְ הַמְנַקֶּה הָפַךְ לָאוֹפֶה. הוּא לֹא הִרְוִיחַ הַרְבֵּה, אֲבָל הָיְתָה לוֹ סִבָּה לָקוּם בַּבֹּקֶר. הוּא אַף הָיָה יוֹשֵׁב בְּבֵית הַקָּפֶה וּמַבִּיט בְּכָל הַלְּקוּחוֹת שֶׁמִּתְנַפְּלִים עַל הָעוּגִיּוֹת שֶׁלּוֹ, עַד שֶׁמְּנַהֵל הַמָּקוֹם הֶעֱלָה אֶת הַהַזְמָנוֹת לְ-8 וְ-10 מַגָּשִׁים לְיוֹם!

בֹּקֶר אֶחָד הִגִּיעַ לַמָּקוֹם אָדָם עָשִׁיר שֶׁמְּנַהֵל רֶשֶׁת מִסְעָדוֹת וּבָתֵּי קָפֶה, טָעַם מִן הָעוּגִיּוֹת וְנִגַּשׁ אֶל מְנַהֵל הַמָּקוֹם שֶׁהִפְנָה אוֹתוֹ אֶל הָאוֹפֶה הֶחָבִיב שֶׁיּוֹשֵׁב בַּצַּד וּמַבִּיט עַל הַלְּקוּחוֹת. הֶעָשִׁיר פָּנָה אֶל הָאוֹפֶה וְהִסְבִּיר לוֹ כִּי הוּא מְעֻנְיָן לִרְכּוֹשׁ מִמֶּנּוּ אֶת הַזְּכֻיּוֹת שֶׁל הַמַּתְכּוֹנִים, וְאַף לָתֵת לוֹ אֲחוּזִים מֵהַמְּכִירוֹת, שֶׁכֵּן הוּא מִתְכַּוֵּן לַעֲשׂוֹת פַּס יְצוּר שֶׁל עוּגִיּוֹת אֵלּוּ. כַּאֲשֶׁר הָאוֹפֶה גִּלָּה לוֹ כִּי יֵשׁ בְּיָדוֹ עוֹד כַּמָּה וְכַמָּה מַתְכּוֹנִים, הִתְלַהֵב הֶעָשִׁיר וּבִקֵּשׁ שֶׁיָּסוּר אֵלָיו כְּבָר לַמָּחָרָת לִסְגּוֹר עִמּוֹ חוֹזֶה.

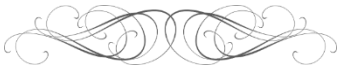
לַמָּחָרָת הִגִּיעַ הָאוֹפֶה בְּלִוּוּי אִשְׁתּוֹ, שָׁם קִבְּלָם הֶעָשִׁיר בְּסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת וְאָמַר לָהֶם כִּי עִם הַסְכּוּם שֶׁיְּשַׁלֵּם עַל הַזְּכֻיּוֹת וְהָאֲחוּזִים שֶׁיְּקַבֵּל הָאוֹפֶה, הוּא הוֹלֵךְ לִהְיוֹת אִישׁ עָשִׁיר מְאֹד וּמַהֵר מְאֹד. אָז שָׁלַף לוֹ אֶת הַחוֹזֶה שֶׁהֵכִין מִבְּעוֹד מוֹעֵד וּבִקֵּשׁ שֶׁהָאוֹפֶה יִקְרָא וְיַחְתֹּם. שָׁאַל אוֹתוֹ הָאוֹפֶה אִם הוּא יָכוֹל לָקַחַת אֶת הַמִּסְמָךְ הַבָּיְתָה, וְהֶעָשִׁיר עָנָה לוֹ כִּי הוּא אָמוּר לָטוּס לְמַסָּע עֲסָקִים אָרוֹךְ בְּעוֹד כַּמָּה שָׁעוֹת וְהוּא רוֹצֶה לְסַיֵּם אֶת הָעִסְקָה עַכְשָׁו.

הִתְבַּיֵּשׁ הָאוֹפֶה מְעַט אֲבָל אָזַר עוֹז וְהִסְבִּיר לְעָשִׁיר כִּי הוּא לֹא יוֹדֵעַ לִקְרֹא וְהוּא פָּשׁוּט רָצָה שֶׁאִשְׁתּוֹ תַּקְרִיא לוֹ אֶת הַמִּסְמָךְ. הִתְפַּלֵּא הֶעָשִׁיר אַךְ הִסְכִּים לַבַּקָּשָׁה. וְכָךְ הֵחֵלָּה הָאִשָּׁה לְהַקְרִיא אֶת הַחוֹזֶה לְבַעֲלָהּ, וְזֶה מַבְחִין כִּי הֶעָשִׁיר מִסְתַּכֵּל עַל שְׁנֵיהֶם וּמְחַיֵּךְ.

"מְחִילָה, אֲבָל מַדּוּעַ אַתָּה צוֹחֵק? עָשִׂיתִי מַשֶּׁהוּ לֹא בְּסֵדֶר"? "חָלִילָה, אֶלָּא שֶׁפָּשׁוּט חָשַׁבְתִּי לְעַצְמִי, אַתָּה הוֹלֵךְ לִהְיוֹת אָדָם מְפֻרְסָם וְעָשִׁיר, הָעוּגִיּוֹת שֶׁלְּךָ יַהַפְכוּ לְשֵׁם דָּבָר בְּכָל הָאָרֶץ, אַתָּה עוֹמֵד לִזְכּוֹת לִגְדֻלָּה רַבָּה, וְכָל זֹאת כְּשֶׁאַתָּה לֹא יוֹדֵעַ לִקְרֹא וְלִכְתֹּב. תָּאֵר לְךָ הֵיכָן הָיִיתָ הַיּוֹם אִם כֵּן הָיִיתָ יוֹדֵעַ לִקְרֹא וְלִכְתֹּב", "אֲנִי אוֹמֵר לְךָ בְּדִיּוּק הֵיכָן הָיִיתִי, הָיִיתִי מְנַקֶּה שֵׁרוּתִים וּרְצָפוֹת בְּבֵית סֵפֶר בְּשָׂכָר מִינִימוּם"!

אָנוּ לֹא תָּמִיד יוֹדְעִים לְהֵיכָן ה' מְגַלְגֵּל אוֹתָנוּ בְּמַהֲלַךְ חַיֵּינוּ, אֲבָל אָנוּ כֵּן צְרִיכִים לָדַעַת בְּכָל רֶגַע שֶׁהַכֹּל מְנֻוָּט לְטוֹבָתֵנוּ. אֲנַחְנוּ שָׁנִמְצָאִים בְּתוֹךְ נִסְיוֹנוֹת, אֲפִילוּ כָּאֵלֶּה שֶׁנִּמְשָׁכִים כַּמָּה שָׁנִים, וְאוּלַי מַרְגִּישִׁים עַכְשָׁו שֶׁאָנוּ לֹא רְאוּיִים לִהְיוֹת אֲפִילוּ "מְנַקֵּי שֵׁרוּתִים" כְּמוֹ אוֹתוֹ הַמְנַקֶּה בַּסְּפִּוּר, אַךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְגַלֶּה לָנוּ שֶׁאֲנַחְנוּ "מִלְיוֹנֵרִים". הַחָכְמָה הִיא לְהַרְגִּישׁ כָּךְ בִּזְמַן אֱמֶת, "לְגַלּוֹת אֶת הַנִּסְתָּר", גִּלּוּי ה' בִּזְמַן שֶׁל הֶסְתֵּר הַפָּנִים. הַהַשְׁגָּחָה הַזֹּאת שֶׁל ה' קַיֶּמֶת עַתָּה וְתִהְיֶה קַיֶּמֶת לָנֶצַח, ה' נִמְצָא אִתָּנוּ תָּמִיד, הַמֶּלֶךְ נִמְצָא אִתָּנוּ בְּכָל מָקוֹם, מְלֵוֶּה אוֹתָנוּ וְדוֹאֵג לָנוּ וְעוֹשֶׂה הַכֹּל לְטוֹבָתֵנוּ. וּכְשֶׁנִּזְכֶּה לְהַרְגִּישׁ זֹאת, נַרְגִּישׁ שִׂמְחָה וְצָהֳלָה, וְאָז נִזְכֶּה לַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ.

האזינו

פָּרָשַׁת "הַאֲזִינוּ" הִיא נְבוּאָה אֲרֻכָּה שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּטֶרֶם הוּא נִפְרָד מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל. נְבוּאַת תּוֹכֵחָה שֶׁבָּהּ הוּא מְנַבֵּא כָּל מָה שֶׁיִּקְרֶה לְעָם יִשְׂרָאֵל עַד הַגְּאוּלָה הַשְּׁלֵמָה, הָאֲסוֹנוֹת וְהַפְּרָעוֹת, הַמַּכּוֹת וְהָעֲנָשִׁים עַל מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל שֶׁיְּקַלְקְלוּ בְּמַעֲשֵׂיהֶם יַעַבְדוּ עֲבוֹדָה זָרָה וַיַּכְעִיסוּ אֶת קוֹנָם. הֵם שֶׁיָּבִיאוּ עַל עַצְמָם שֶׁיִּגְלוּ מֵאַרְצָם, שֶׁיְּרֻדְּפוּ אוֹתָם הַשּׂוֹנְאִים בְּכָל מָקוֹם, וּבְכָךְ תִּשַּׁבֵּר גַּאֲוָתָם הַסְּרוּחָה וְיַחְזְרוּ אֶל אֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם.

אֲבָל יָדַע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כִּי בְּכָל שְׁנוֹת הַגָּלוּת וְהָאֲסוֹנוֹת אֲנָשִׁים רַבִּים יִשָּׁבְרוּ חָלִילָה וְאוּלַי גַּם יַתְרִיסוּ כְּלַפֵּי מַעְלָה, כִּבְיָכוֹל שֶׁלֹּא מַגִּיעַ לָהֶם מַכּוֹת כָּאֵלֶּה קָשׁוֹת, וִיפַקְפְּקוּ הַאִם בִּכְלָל יֵשׁ הַשְׁגָּחָה פְּרָטִית וְיִכְפְּרוּ בָּעִקָּר חַס וְשָׁלוֹם. עַל כָּךְ מַקְדִּים מֹשֶׁה וְאוֹמֵר בִּנְבוּאָתוֹ: "הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ כִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא", אֵצֶל בּוֹרֵא עוֹלָם אֵין טָעֲיוֹת הַכֹּל מְכֻוָּן עַל הַמִּדָּה, הַכֹּל נַעֲשָׂה בְּצֶדֶק.

רַק שֶׁמִּהַצַּד שֶׁלָּנוּ יֵשׁ מִבְחָן אִם נָבִין שֶׁה' עוֹמֵד מֵאֲחוֹרֵי הַכֹּל וְזֶה לְטוֹבָתֵנוּ, זֶה מִבְחָן בֶּאֱמוּנָה, כְּפִי שֶׁאָמַר לָהֶם מֹשֶׁה בִּנְבוּאָה זוֹ: "וַיֹּאמֶר אַסְתִּירָה פָנַי מֵהֶם אֶרְאֶה מָה אַחֲרִיתָם כִּי דוֹר תַּהְפֻּכֹת הֵמָּה בָּנִים לֹא אֱמֻן בָּם". וּבְתוֹךְ הַנְּבוּאָה הַזּוֹ מִסְתַּתֵּר גַּם הַפִּתָּרוֹן לְהַחְזִיר אֶת הַגַּלְגַּל לְמַעְלָה: כַּאֲשֶׁר ה' מַסְתִּיר אֶת פָּנָיו מֵאִתָּנוּ (אַסְתִּירָה פָּנָי), הַדּוֹר יַהֲפֹךְ אֶת הַגַּלְגַּל (דּוֹר תַּהְפֻּכוֹת הֵמָּה) כְּשֶׁיַּחְזְרוּ לְהַאֲמִין בִּי וְלֹא בְּעַצְמָם (לֹא אֱמֻן בָּם), שֶׁיָּבִינוּ שֶׁהַכֹּל מִמֶּנִּי וְהַכֹּל לְטוֹבָה, וְאָז יִרְאוּ שֶׁגַּם כָּל הֶסְתֵּר הַפָּנִים הָיָה טוֹבָה אַחַת גְּדוֹלָה עִמָּם.

כְּתוּב בַּגְּמָרָא:

וּכְבָר הָיָה רַבָּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי עֲקִיבָא מַהְלְכִין בַּדֶּרֶךְ, וְשָׁמְעוּ קוֹל הֲמוֹנָהּ שֶׁל רוֹמִי מִפְּלָטָה (כְּפֶרֶה שֶׁל רוֹמִי) בְּרָחוֹק 120 מִיל וְהִתְחִילוּ בּוֹכִין וְרַבִּי עֲקִיבָא מְשַׂחֵק (צוֹחֵק).
אָמְרוּ לוֹ "מִפְּנֵי מַה אַתָּה מְשַׂחֵק"? אָמַר לָהֶם "וְאַתֶּם, מִפְּנֵי מַה אַתֶּם בּוֹכִים"? אָמְרוּ לוֹ "הַלָּלוּ כּוּשִׁיִּים שֶׁמִּשְׁתַּחֲוִים לָעֲצַבִּים וּמְקַטְּרִים לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים יוֹשְׁבִין בָּטֵחַ וְהַשְׁקֵט, וְאָנוּ בֵּית הֶדוֹם רַגְלֵי אֱלֹהֵינוּ (בֵּית הַמִּקְדָּשׁ) שָׂרוּף בָּאֵשׁ וְלֹא נִבְכֶּה"? אָמַר לָהֶן "לְכָךְ אֲנִי מְצַחֵק, וּמַה לְעוֹבְרֵי רְצוֹנוֹ כָּךְ, לְעוֹשֵׂי רְצוֹנוֹ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה".
שׁוּב פַּעַם אַחַת הָיוּ עוֹלִין לִירוּשָׁלַיִם, כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעוּ לְהַר הַצּוֹפִים קָרְעוּ בִּגְדֵיהֶם. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעוּ לְהַר הַבַּיִת רָאוּ שׁוּעָל שֶׁיָּצָא מִבֵּית קָדְשֵׁי הַקָּדָשִׁים, הִתְחִילוּ הֵן בּוֹכִין וְרַבִּי עֲקִיבָא מְצַחֵק. אָמְרוּ לוֹ "מִפְּנֵי מַה אַתָּה מְצַחֵק"? אָמַר לָהֶם "מִפְּנֵי מַה אַתֶּם בּוֹכִים"? אָמְרוּ לוֹ "מָקוֹם שֶׁכָּתוּב בּוֹ 'וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת', וְעַכְשָׁיו שׁוּעָלִים הָלְכוּ בּוֹ וְלֹא נִבְכֶּה"? אָמַר לָהֶן "לְכָךְ אֲנִי מְצַחֵק, דִּכְתִיב 'וְאָעִידָה לִּי עֵדִים נֶאֱמָנִים אֵת אוּרִיָּה הַכֹּהֵן וְאֵת זְכַרְיָהוּ בֶּן יְבֶרֶכְיָהוּ', וְכִי מַה עִנְיַן אוּרִיָּה אֵצֶל זְכַרְיָה? אוּרִיָּה בְּמִקְדָּשׁ רִאשׁוֹן וּזְכַרְיָה בְּמִקְדָּשׁ שֵׁנִי. אֶלָּא תָּלָה הַכָּתוּב נְבוּאָתוֹ שֶׁל זְכַרְיָה בִּנְבוּאָתוֹ שֶׁל אוּרִיָּה, בְּאוּרִיָּה כְּתִיב 'לָכֵן בִּגְלַלְכֶם צִיּוֹן שָׂדֶה תֵּחָרֵשׁ' וְגוֹ', בִּזְכַרְיָה כְּתִיב 'עוֹד יֵשְׁבוּ זְקֵנִים וּזְקֵנוֹת בִּרְחֹבוֹת יְרוּשָׁלָיִם'. עַד שֶׁלֹּא נִתְקַיְּמָה נְבוּאָתוֹ שֶׁל אוּרִיָּה הָיִיתִי מִתְיָרֵא שֶׁלֹּא תִּתְקַיֵּם נְבוּאָתוֹ שֶׁל זְכַרְיָה. עַכְשָׁיו שֶׁנִּתְקַיְּמָה נְבוּאָתוֹ שֶׁל אוּרִיָּה, בְּיָדוּעַ שֶׁנִּבְוּאָתוֹ שֶׁל זְכַרְיָה מִתְקַיֶּמֶת". בַּקָּשׁוֹן הַזֶּה אָמְרוּ לוֹ "עֲקִיבָא נִחַמְתָּנוּ, עֲקִיבָא נִחַמְתָּנוּ".

אָמְרוּ לוֹ חֲבֵרָיו "אַתָּה רוֹאֶה מָה שֶׁאֲנַחְנוּ לֹא רוֹאִים. אֲנַחְנוּ רוֹאִים לַטָּוָח הַקָּצָר. כָּרֵגַע כְּבָיְכוֹל רַע לָנוּ. כֵּיוָן שָׁאַתָּה רוֹאֶה אֶת הָעוֹלָם עַד סוֹפוֹ, וְהַסּוֹף טוֹב,

אַתָּה חַי אֶת זֶה וְטוֹב לְךָ כְּבָר עַכְשָׁו. אַתָּה חַי אֶת זֶה שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָה. אֵין אֶצְלְךָ הֶסְתֵּר פָּנִים, עַל יְדֵי שָׁאַתָּה מֵבִין שֶׁהַכֹּל מֵה' וְהַכֹּל לְטוֹבָה אַתָּה רוֹאֶה אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאֶת הַשְׁגָּחָתוֹ אֶל מוּל עֵינֶיךָ". וְזוֹ הַסִּבָּה שֶׁאָמְרוּ פַּעֲמַיִם "עֲקִיבָא נַחַמְתָּנוּ", שֶׁלֹּא רַק נִחַמְתָּנוּ לֶעָתִיד לָבוֹא שֶׁתִּהְיֶה גְּאוּלָה, אֶלָּא נִחַמְתָּ אוֹתָנוּ כְּבָר עַכְשָׁו, שֶׁאָנוּ חָשִׁים אֶת הַתִּקְוָה בַּהוֹוֶה בִּזְכוּתְךָ, וּמְמֵילָא טוֹב לָנוּ כְּבָר עַכְשָׁו.

וְכֵן רָאִינוּ כַּאֲשֶׁר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ דִּבֵּר עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הָהָר בְּ-40 הַיָּמִים הָאֶמְצָעִיִּים לְאַחַר שְׁבִירַת הַלּוּחוֹת הָרִאשׁוֹנִים וּבְטֶרֶם קִבֵּל רְשׁוּת לַעֲלוֹת וּלְקַבֵּל אֶת הַשְּׁנִיִּים, כַּאֲשֶׁר הוּא מְנַסֶּה לְפַיֵּס אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִכַּעֲסוֹ וּמְגַלֶּה שְׁעַת רָצוֹן שֶׁה' יִתְבָּרַךְ אוֹהֲבוֹ וְנוֹתֵן לוֹ רְצוֹנוֹ, אֲזַי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אָמַר לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא "תַּסְבִּיר לִי אֵיךְ הָעוֹלָם עוֹבֵד, אֲנִי רוֹאֶה כָּל כָּךְ הַרְבֵּה רְשָׁעִים וְטוֹב לָהֶם צַדִּיקִים וְרַע לָהֶם, אֵיךְ הָעוֹלָם עוֹבֵד 'הַרְאֵנִי נָא אֶת כְּבֹדֶךָ', תַּסְבִּיר לִי אֶת הַחֶשְׁבּוֹנוֹת שֶׁלְּךָ".

אוֹמֵר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא "הִנֵּה מָקוֹם אִתִּי וְנִצַּבְתָּ עַל הַצּוּר וְהָיָה בַּעֲבֹר כְּבֹדִי וְשַׂמְתִּיךָ בְּנִקְרַת הַצּוּר וְשַׂכֹּתִי כַפִּי עָלֶיךָ עַד עָבְרִי וַהֲסִרֹתִי אֶת כַּפִּי וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ", כְּלוֹמַר אֲנִי אֶעֱבוֹר מֵעָלֶיךָ, אָשִׂים אֶת כַּפִּי עַל פָּנֶיךָ, אֶת פָּנַי לֹא תִּרְאֶה, וּכְשֶׁאֶעֱבוֹר אָסִיר אֶת כַּפִּי וְתִרְאֶה אֶת אֲחֹרָי. מָה הַפֵּרוּשׁ? וְכִי יֵשׁ לַה' כַּף יָד אוֹ פָּנִים וְאָחוֹר?

אֶלָּא זוֹ הָיְתָה הַמַּשְׁמָעוּת הָאֲמִתִּית שֶׁל הַשִּׂיחָה: "תַּסְבִּיר לִי אֵיךְ הָעוֹלָם עוֹבֵד, אֲנִי רוֹצֶה לָדַעַת", "תֵּדַע לְךָ, כְּשֶׁאַתָּה בְּתוֹךְ הַנִּסָּיוֹן, כְּשֶׁאֲנִי עוֹבֵר מֵעָלֶיךָ, אֲנִי שָׂם כַּף יָד עַל פָּנֶיךָ, אַתָּה לֹא רוֹאֶה אוֹתִי. כְּשֶׁהַנִּסָּיוֹן נִגְמָר וַאֲנִי עוֹבֵר, אַתָּה רוֹאֶה אֶת אֲחֹרָי, כְּלוֹמַר אַתָּה מִסְתַּכֵּל אֲחוֹרָה וְאַתָּה אוֹמֵר אֵלּוּ נִסִּים ה' עָשָׂה לִי. תָּמִיד בְּמַבָּט לְאָחוֹר אַתָּה תָּבִין. בִּזְמַן הַנִּסָּיוֹן אַתָּה לֹא תָּבִין, אַתָּה צָרִיךְ לְהַאֲמִין שֶׁזֶּה טוֹב עַד שֶׁתַּעֲבֹר אֶת זֶה, וְתִרְאֶה אוֹתִי מֵאֲחוֹרַי. אֲבָל אִם תָּבִין בַּזְּמַן שָׁאַתָּה לֹא רוֹאֶה כִּי זוֹ הַיָּד שֶׁלִּי עַל עֵינֶיךָ, כְּלוֹמַר אֲנִי אִתְּךָ גַּם בָּרֶגַע הֲכִי חָשׁוּךְ וְקָשֶׁה, זֶה יַעֲזֹר לְךָ לַעֲבוֹר אֶת הַחֹשֶׁךְ וְאָז לִרְאוֹת אוֹתִי מֵאֲחוֹרַי, כְּלוֹמַר לִהְיוֹת אַחֲרֵי הַנִּסָּיוֹן וְלִרְאוֹת אֶת הַהַשְׁגָּחָה".

אָדָם צָרִיךְ לְהַכִּיר וְלִרְאוֹת אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּתוֹךְ הַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁהוּא עוֹבֵר, בְּתוֹךְ הַמְּנִיעוֹת שֶׁלֹּא מוּבָנוֹת לוֹ, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהוּא פּוֹעֵל כִּבְיָכוֹל עַל פִּי הַסֵּפֶר וְעוֹשֶׂה כָּל מָה שֶׁכָּתוּב בְּכָל זֹאת "לֹא הוֹלֵךְ", כִּי ה' רוֹצֶה לִרְאוֹת אִם הוּא יָבִין וַיִּפְנִים שֶׁהַכֹּל מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהוּא זֶה שֶׁמַּחְלִיט עַל פִּי חֶשְׁבּוֹנוֹת שֶׁלּוֹ, וַאֲנַחְנוּ אֲמוּרִים לַעֲבוֹד אוֹתוֹ שֶׁלֹּא עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס, וְלֹא "מַגִּיעַ לָנוּ" כִּי אָנוּ "עוֹשִׂים מָה שֶׁצָּרִיךְ". אִם נָבִין וְנִתְבַּטֵּל בְּפָנָיו כְּעֶבֶד בִּפְנֵי אֲדוֹנוֹ, וְנָבִין וְנַפְנִים שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָה, גַּם יִזְכּוּ אוֹתָנוּ לִרְאוֹת אֵיךְ הַכֹּל לְטוֹבָה, גַּם מָה שֶׁנִּרְאֶה "רַע".

בָּעֲיָרָה קְטַנָּה חַי יְהוּדִי עָנִי אַךְ שָׂמֵחַ וָטוֹב לֵב שֶׁקִּבֵּל כָּל הַקּוֹרוֹת לוֹ לְטוֹבָה. הַכֹּל מֵה'. יוֹם אֶחָד, כְּשָׁעָה לִפְנֵי הַשְׁקִיעָה, פָּנָתָה אִשְׁתּוֹ הַצַּדֶּקֶת שֶׁל אוֹתוֹ יְהוּדִי וּבִקְּשָׁה שֶׁיֵּלֵךְ אֶל הַשּׁוּק וְיִחַפֵּשׂ בַּסְּחוֹרָה שֶׁזּוֹרְקִים הַסּוֹחֲרִים בְּסוֹף הַיּוֹם מַשֶּׁהוּ לֶאֱכוֹל לְהַחֲיוֹת נַפְשָׁם שֶׁזֶּה יוֹמָיִם שֶׁלֹּא הִגִּיעַ אֹכֶל אֶל פִּיהֶם. אֲפִילּוּ פְּרוּטוֹת לְקִנּוֹת בְּמִחִירֵי סוֹף הַיּוֹם לֹא הָיָה לָהֶם, אֶלָּא הָיָה רָגִיל לְהַמְתִּין שֶׁיַּשְׁלִיכוּ אֶת מָה שֶׁנִּשְׁאַר וּמִזֶּה יָבִיא הַבַּיְתָה.

וְהִנֵּה אוֹתוֹ יְהוּדִי יוֹצֵא מִבֵּיתוֹ כָּלוּ זוֹרֵחַ וְטוֹב לֵב, מִתְפַּלֵּל וּמְשַׁבֵּחַ וּמְהַלֵּל אֶת ה' עַל כָּל מָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ וְעַל מָה שֶׁאֵין. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה עָמַד הַפָּרִיץ בְּקֶרֶן רְחוֹב טָרוּד בְּחֶשְׁבּוֹנוֹתָיו, וְהוּא מַבְחִין בַּיְּהוּדִי הַשָּׂמֵחַ וְטוֹב הַלֵּב, מַרְאֶה שׂוֹנֶה וְזָר לוֹ בָּעֲיָרָה בָּהּ כֻּלָּם הָיוּ טְרוּדִים וַחֲמוּרֵי סֵבֶר כָּל הַיּוֹם. עָצַר אוֹתוֹ וְשָׁאַל: "מָה אַתָּה שָׂמֵחַ כָּל כָּךְ יְהוּדִי, זָכִיתָ בְּאֵיזֶה פְּרָס כַּסְּפִי גָּדוֹל"? "לֹא, אֲפִילּוּ לֹא בְּקָטָן". "אָכַלְתָּ אֵיזֶה בָּשָׂר טָעִים אִם כָּךְ", "הָאֱמֶת שֶׁזֶּה יוֹמָיִם שֶׁלֹּא בָּא אֹכֶל אֶל פִּי וַאֲנִי בְּדַרְכִּי לַשּׁוּק לִרְאוֹת מָה נִשְׁאַר שָׁם בְּסוֹף הַיּוֹם". "אָז מָה אַתָּה מְאֻשָּׁר כָּל כָּךְ"? "בָּרוּךְ ה' הַכֹּל טוֹב. הָרֵי הַכֹּל מִמֶּנּוּ, אִם אֲנִי אָמוּר לִהְיוֹת רָעֵב גַּם זֶה מִמֶּנּוּ וְגַם זֶה טוֹב".

צָחַק הַפָּרִיץ הַגּוֹי מֵהִתְנַהֲגוּתוֹ "הַמּוּזָרָה" שֶׁל הַיְּהוּדִי וְאָמַר: "אַתָּה מוֹצֵא חֵן בְּעֵינָי. אַתָּה שׂוֹנֶה מִכָּל הַבַּכְיָינִים הָאֵלֶּה שֶׁאֲנִי רוֹאֶה בָּעֲיָרָה כָּל הַיּוֹם. כַּנֵּס אֶל הַמִּטְבָּח שֶׁלִּי וֶאֱמֹר לָעוֹזֶרֶת שֶׁלִּי שֶׁתִּתֵּן לְךָ כָּל מָה שֶׁתּוּכַל לָקַחַת לֶאֱכוֹל מִמֶּנִּי, דָּגִים, פֵּרוֹת, מָה שֶׁתִּרְצֶה. וּמָחָר בַּבֹּקֶר תָּבוֹא אֵלַי וְנֵלֵךְ לָצוּד קְצָת יָחַד, אֲנִי רוֹצֶה מִישֶׁהוּ כָּמוֹךָ שֶׁיִּהְיֶה אִתִּי, וַאֲנִי אֲשַׁלֵּם לְךָ עֲשָׂרָה רוּבָּלִים עַל לֶכְתְּךָ עִמִּי".

מִהֵר הַיְהוּדִי וּמִלֵּא שְׁנֵי שַׂקִּים גְּדוֹלִים מִכָּל הַטּוֹב שֶׁיָּכוֹל הָיָה לָקַחַת מִגּוֹי בְּתוֹר יְהוּדִי וְלֹא נֶאֱסַר עָלָיו בָּאֲכִילָה. וְכָךְ מִהֵר אֶל בֵּיתוֹ וְסִפֵּר לְאִשְׁתּוֹ עַל חַסְדֵי ה' עִמּוֹ. לַמָּחֳרָת כְּבָר מָצָא עַצְמוֹ מְלַוֶּה אֶת הַפָּרִיץ לְבֵדוֹ בַּצַּיִד שֶׁעָשָׂה בַּיַּעַר הַסָּמוּךְ. וְהִנֵּה הַפָּרִיץ הִבְחִין בְּחַיָּה שֶׁנִּקְרְתָה בְּדַרְכָּם וְהֵרִים אֶת קַשְׁתּוֹ לִירוֹת בָּהּ חֵץ אַךְ אֶצְבָּעוֹ הִסְתַּבְּכָה וְהוּא קָטַע אֶת רֹאשׁ אֶגֶדְלוֹ... הֵחֵל הַפָּרִיץ לִצְרוֹחַ וּלְדַמֵּם, וְהַיְהוּדִי הַתָּמִים מְנַסֶּה לְהַרְגִּיעוֹ וּמַסְבִּיר לוֹ כִּי הַכֹּל מֵה' וְזֶה לְטוֹבָתוֹ.

הַפָּרִיץ שֶׁשָּׁמַע אֶת דְּבָרָיו שֶׁל הַיְהוּדִי בְּעוֹדוֹ סוֹבֵל אֶת כְּאֵבוֹ, רָתַח לִבּוֹ עָלָיו וְהִשְׁלִיךְ אֶת הַיְהוּדִי לְבוֹר עָמוֹק שֶׁחָפַר קוֹדֶם לָכֵן לְהָנִיחַ בּוֹ אֶת הַחַיּוֹת שֶׁתִּכְלֶנָּן לָצוּד. כְּשֶׁשָּׁאַל אֶת הַיְהוּדִי מָה הוּא אוֹמֵר עַכְשָׁו כְּשֶׁהוּא בַּבּוֹר, הַאִם גַּם זֶה לְטוֹבָה? עָנָה לוֹ הַיְהוּדִי בְּפַשְׁטוּת שֶׁאִם ה' הִנִּיחוֹ בַּבּוֹר הָרֵי וַדַּאי שֶׁזֶּה לְטוֹבָה. הַפָּרִיץ צָעַק עָלָיו שֶׁאִם זוֹ תְּשׁוּבָתוֹ, אָז שֶׁיִּשָּׁאֵר שָׁם וְעָשָׂה דַּרְכּוֹ לְבַד לְטִירָתוֹ.

בְּעוֹדוֹ הוֹלֵךְ כּוֹעֵס וְכוֹאֵב הֵחֵל לְאַבֵּד אֶת דַּרְכּוֹ בַּדֶּרֶךְ עַד שֶׁמָּצָא עַצְמוֹ בְּקָרַחַת הַיַּעַר, מָקוֹם כְּנָפְיָה שֶׁל שׁוֹדְדִים צְמֵאֵי דָּם. הוּא נִסָּה לְדַבֵּר עַל לִבָּם וְהִבְטִיחַ לָהֶם הוֹן רַב, אַךְ אֵלֶּה צָחֲקוּ וְאָמְרוּ לוֹ כִּי יֵשׁ לָהֶם כָּל מָה שֶׁיִּרְצוּ, שֶׁכֵּן הֵם עוֹבְדִים אֱלִיל רַב כֹּחַ וּמַקְרִיבִים לוֹ קָרְבָּנוֹת אָדָם, וְהוּא בִּתְמוּרָה מְזַמֵּן לָהֶם אֲנָשִׁים לִשְׁדוֹד וּ"לְהִתְפָּרְנֵס בְּכָבוֹד".

וְכָךְ כָּפְתוּ אֶת הַפָּרִיץ עַל אֶבֶן גְּדוֹלָה וְחִכּוּ לִרְאוֹת הַשּׁוֹדְדִים שֶׁיַּחְזֹר וְיַקְרִיב אוֹתוֹ. אֲבָל כְּשֶׁזֶּה חָזַר הִבִּיט בַּפָּרִיץ וְצָרַח עַל אֲנָשָׁיו: "הִשְׁתַּגַּעְתֶּם? אַתֶּם לֹא רוֹאִים שֶׁהוּא קְטוֹעַ אֶצְבַּע? אַתֶּם רוֹצִים לְהַקְרִיב קָרְבָּן בָּעַל מוּם לָאֱלִיל שֶׁלָּנוּ?" וְכָךְ שִׁחְרֵר אֶת הַפָּרִיץ בְּעוֹדוֹ צוֹרֵחַ עַל אֲנָשָׁיו, וְזֶה לֹא חָשַׁב פַּעֲמַיִם נָשָׂא אֶת רַגְלָיו וּבָרַח, בְּעוֹדוֹ שׁוֹמֵעַ כֵּיצַד רֹאשׁ הַשּׁוֹדְדִים מְכַלֶּה זַעְמוֹ עַל אֲנָשָׁיו שֶׁפָּגְעוּ בְּכְבוֹד אֱלִילָם. וְהִנֵּה לֹא עָבְרוּ כַּמָּה דַּקּוֹת וְהַפָּרִיץ מָצָא עַצְמוֹ לְיַד הַבּוֹר בּוֹ הִשְׁלִיךְ אֶת הַיְהוּדִי, שָׁיָּשַׁב שָׁם וְקָרָא לְעַצְמוֹ פְּרִקֵי תְּהִלִּים.

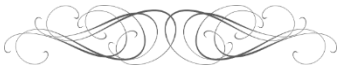
"יְהוּדִי מוּזָר שֶׁכָּמוֹךָ! אַתָּה צַדַּקְתָּ! הָאֶצְבַּע שֶׁלִּי שֶׁנִּקְטְעָה זֶה הָיָה הַדָּבָר הֲכִי טוֹב שֶׁיָּכוֹל הָיָה לִקְרוֹת לִי! נִתְקַלְתִּי בְּרוֹצְחִים שָׁרְצוּ לְהַקְרִיב אוֹתִי לָאֱלִיל שֶׁלָּהֶם אֲבָל כְּשֶׁרָאוּ שֶׁיֵּשׁ בִּי מוּם עָזְבוּ אוֹתִי לְנַפְשִׁי. בִּזְכוּת הָאֶצְבַּע שֶׁנִּקְטְעָה נִצַּלְתִּי חַיַּי"! הוּא הוֹצִיא אֶת הַיְהוּדִי מֵהַבּוֹר וְחִבֵּק אוֹתוֹ בְּחֹם. וְאָז עָצַר הַפָּרִיץ וְשָׁאַל: "אָמְנָם

אֲנִי רוֹאֶה שֶׁקִּטִיעַת הָאֶצְבַּע הָיְתָה לְטוֹבָתִי, אֲבָל אֲנִי עֲדַיִן לֹא מֵבִין מָה הָיָה טוֹב עֲבוּרְךָ שֶׁהִשְׁלַכְתִּי אוֹתְךָ לַבּוֹר", חִיֵּךְ הַיְהוּדִי וְעָנָה: "זֶה דַּוְקָא כֵּן מוּבָן. אִם לֹא הָיִיתָ זוֹרֵק אוֹתִי וְהָיִיתִי הוֹלֵךְ אִתְּךָ, הֵם הָיוּ מַקְרִיבִים אוֹתִי".

אָדָם שֶׁמַּכִּיר, מֵבִין וְרוֹאֶה שֶׁהַכֹּל מֵה' וְהַכֹּל טוֹב, אָז הַכֹּל טוֹב. אַךְ מָה לַעֲשׂוֹת שֶׁלֹּא תָּמִיד רוֹאִים, מְרֻכָּזִים בַּצָּרוֹת וּבַבָּעָיוֹת שֶׁלָּנוּ וְלֹא רוֹאִים אֶת סוֹפָן, מְבַקְּשִׁים וּמִתְפַּלְּלִים וּמְעַיְּנִים בַּתְּפִלָּה וְרַק מַגִּיעִים לְדַאֲבוֹן לֵב. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה שֶׁנַּכִּיר בּוֹ בְּתוֹךְ הַמְּצוּקָה.

עָלֵינוּ לְהָבִין שֶׁגַּם כְּשֶׁקָּשֶׁה וְיֵשׁ לָנוּ צָרוֹת וּבְעָיוֹת וּמְנִיעוֹת זֶה הַכֹּל מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַכֹּל מְחֻשְׁבָּן עַד לַפְּרָט הָאַחֲרוֹן, וְגַם אִם אֲנַחְנוּ פּוֹעֲלִים עַל פִּי הַסֵּפֶר וּבְכָל זֹאת "נִכְשָׁלִים", גַּם לְכִשְׁלוֹנוֹת אֵלּוּ יֵשׁ מַטָּרָה לְלַמֵּד אוֹתָנוּ לִרְאוֹת אֶת ה' בְּתוֹךְ הַהֶסְתֵּר, שֶׁמְּבַקֵּשׁ שֶׁנִּזְכֹּר אוֹתוֹ בְּתוֹךְ הַבְּעָיוֹת, וּבְכָךְ נַהֲפוֹךְ חֲזָרָה אֶת הַשְּׁגָחָתוֹ לִגְלוּיָה וְנִזְכֶּה לַגְּאוּלָה הַשְּׁלֵמָה.

וזאת הברכה

בְּפָרָשַׁת "וְזֹאת הַבְּרָכָה" מֹשֶׁה רַבֵּנוּ נִפְרָד מֵעַם יִשְׂרָאֵל בַּכְּנִיסָה לָאָרֶץ הַמֻּבְטַחַת, רוֹאֶה אַךְ לֹא זוֹכֶה לְהִכָּנֵס, כִּי הוּא נֶעֱנַשׁ עַל חֵטְא מֵי מְרִיבָה, שֶׁהִכָּה אֶת הַסֶּלַע לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ מַיִם בְּמָקוֹם לְדַבֵּר אִתּוֹ כְּפִי שֶׁה' צִוָּה אוֹתוֹ. מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הִתְפַּלֵּל 515 תְּפִלּוֹת עַל מְנָת לְבַטֵּל אֶת הַגְּזֵרָה וְלֹא הִצְלִיחַ וְעָלָה אֶל הָהָר לִרְאוֹת אֶת הָאָרֶץ הַמֻּבְטַחַת אֵלֶיהָ לֹא יִכָּנֵס.

הַתְּחִנָּה שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָיְתָה מְרֻכֶּבֶת מֵ-515 תְּפִלּוֹת, וְהַשְּׁאֵלָה שֶׁצְּרִיכָה לְהִשָּׁאֵל הִיא מָתַי הִסְפִּיק מֹשֶׁה לְהִתְפַּלֵּל כָּל כָּךְ הַרְבֵּה תְּפִלּוֹת? הֲרֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מַנְהִיג אֶת כָּל עַם יִשְׂרָאֵל, הוּא הַמֶּלֶךְ וּבֵית דִּין, הָרַב מוֹרֶה הֲלָכוֹת וְהַמְפַקֵּד מִפְּנֵי מִלְחֲמוֹת, מָתַי הָיָה לוֹ זְמַן לַעֲצֹר וּלְהִתְפַּלֵּל 515 תְּפִלּוֹת מְיֻחָדוֹת רַק עַל הַנּוֹשֵׂא הַזֶּה שֶׁל בְּטוּל הַגְּזֵרָה עָלָיו?

חֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ שׁוֹהִים שָׁעָה אַחַת לִפְנֵי כָּל תְּפִלָּה כְּדֵי לְהִתְכּוֹנֵן לַתְּפִלָּה, שָׁעָה נוֹסֶפֶת מִתְפַּלְּלִין וְעוֹד שָׁעָה אַחֲרֵי הַתְּפִלָּה שׁוֹהִין בְּטֶרֶם חוֹזְרִים לָעוֹלָם הַזֶּה, וְכֵיוָן שֶׁיֵּשׁ 3 תְּפִלּוֹת בְּיוֹם, הֲרֵי נִמְצָא שֶׁהֵם הִשְׁקִיעוּ 9 שָׁעוֹת בַּיּוֹם רַק לִתְפִלּוֹת! אָמְנָם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לֹא הָיָה צָרִיךְ מִן הַסְּתָם לִשְׁהוֹת שָׁעָה לִפְנֵי וְאַחֲרֵי כָּל תְּפִלָּה כֵּיוָן שֶׁהָיָה בְּכָל עֵת מוּכָן וְדָרוּךְ לְדַבֵּר עִם ה' יִתְבָּרַךְ, אֲבָל לְגַבֵּי הַתְּפִלָּה עַצְמָהּ מִן הַסְּתָם לֹא נָפַל מֵאוֹתָם חֲסִידִים, וְלָכֵן נִמְצָא שֶׁהוּא הִתְפַּלֵּל 515 שָׁעוֹת עֲבוּר הַכְּנִיסָה לָאָרֶץ, וְכָאן עוֹלָה הַשְּׁאֵלָה מָתַי הוּא מָצָא 515 שָׁעוֹת פְּנוּיוֹת לְהִתְפַּלֵּל אֶת כָּל הַתְּפִלּוֹת הַלָּלוּ לְבַטֵּל אֶת הַגְּזֵרָה?

אָמַר הָרַב מְאוֹסְטְרוֹבְצֶה כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הֵחֵל לְהִתְפַּלֵּל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְהִמְשִׁיךְ רָצוּף עַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת! כֵּיוָן שֶׁמִּתְחִלַּת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְעַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת קוֹבְעִים אֶת מַזָּלוֹ שֶׁל אָדָם מָה יִהְיֶה עִמּוֹ בְּאוֹתָהּ שָׁנָה, מִכְּתִיבַת הַדִּין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה דֶּרֶךְ חֲתִימָתוֹ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וְעַד לִירִידַת הַפְּתָקָאוֹת בַּהוֹשַׁעְנָא רַבָּה וַחֲלוּקָתָם בְּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת, כָּל עוֹד אֶפְשָׁר לְהִשְׁתַּדֵּל בַּיָּמִים אֵלֶּה וּלְבַטֵּל אֶת הַגְּזֵרָה מֹשֶׁה לֹא פָּסַק לְשׁוּם דָּבָר אַחֵר.

הַחֶשְׁבּוֹן שֶׁל הָרַב מְאוֹסְטְרוֹבְצֶה הָיָה כָּךְ: מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְעַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת כּוֹלֵל יֵשׁ 22 יָמִים. הוּא הִתְחִיל מִלֵּיל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְעַד לֵיל שְׁמִינִי עֲצֶרֶת הָיוּ 21 יְמָמוֹת שְׁלֵמוֹת, כָּל יְמָמָה 24 שָׁעוֹת, סַךְ הַכֹּל 504 שָׁעוֹת. הוּא הִתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל בַּלַּיְלָה שֶׁל שְׁמִינִי עֲצֶרֶת שֶׁמְּרֻכָּב מִ-12, אֶלָּא שֶׁשָּׁעָה לִפְנֵי שֶׁעָלָה עַמּוּד הַשַּׁחַר, לְאַחַר 11 שָׁעוֹת שֶׁל תְּפִלָּה בַּלַּיְלָה, ה׳ עוֹצֵר אוֹתוֹ וְאוֹמֵר לוֹ: ״רַב לָךְ אַל תּוֹסֵף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בַּדָּבָר הַזֶּה״. נִמְצָא שֶׁהִתְפַּלֵּל סַךְ הַכֹּל 515 שָׁעוֹת רָצוּף מֵעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְעַד הַשָּׁעָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל לֵיל שְׁמִינִי עֲצֶרֶת.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹחֵר שֶׁלֹּא לַעֲצֹר אֶת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַד שֶׁזֶּה יִתְפַּלֵּל 515 תְּפִלּוֹת, וְרַק כְּשֶׁהוּא עוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל אֶת הַתְּפִלָּה הַ-516 הוּא עוֹצֵר אוֹתוֹ, וְאוֹמְרִים חֲזַ״ל שֶׁעָשָׂה זֹאת כִּי אִם הָיָה מִתְפַּלֵּל אֶת הַתְּפִלָּה הַזּוֹ הוּא הָיָה מְבַטֵּל אֶת הַגְּזֵרָה בִּתְפִלּוֹתָיו. אַף עַל פִּי שֶׁה׳ יָדַע מֵרֹאשׁ שֶׁלַּמְרוֹת שֶׁמֹּשֶׁה יִתְפַּלֵּל אֶת כָּל הַתְּפִלּוֹת הָאֵלֶּה הוּא יַעְצֹר אוֹתוֹ לְבַסּוֹף, בְּכָל זֹאת הֵנִיחַ לְמֹשֶׁה לְהִתְפַּלֵּל 515 שָׁעוֹת רָצוּף וְלֹא עָצַר אוֹתוֹ לִפְנֵי כֵּן.

הַתְּפִלּוֹת שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לֹא הָיוּ דָּבָר שֶׁל מָה בְּכָךְ. מֹשֶׁה רַבֵּנוּ יָדַע שֶׁמּוֹת קְדוֹשִׁים שֶׁיְּכוֹלִים לַעֲבוֹר אֶת כָּל הַשְּׁעָרִים וְהַמַּחְסוֹמִים בַּשָּׁמַיִם, הוּא יָדַע לְהַשְׁבִּיעַ מַלְאָכִים וּלְיַחֵד יְחוּדִים. הַמִּלָּה ״וָאֶתְחַנַּן״ הִיא בְּגִימַטְרִיָּא 515, כְּמוֹ הַמִּלָּה ״שִׁירָה״, וּבָזֶה נִרְמָז כִּי הוּא לֹא יָשַׁב וְדִקְלֵם אֶת אוֹתָהּ הַתְּפִלָּה 515 פְּעָמִים, אֶלָּא תְּפִלּוֹתָיו הָיוּ כְּשִׁירָה מַמָּשׁ, מְמַעֲמְקֵי לִבּוֹ, מְנַגְּנִים עַל מֵיתְרֵי הַנֶּפֶשׁ וּמְעוֹרְרִים רַחֲמֵי שָׁמַיִם מְרֻבִּים.

זֹהַמִּדְרָשׁ מְסַפֵּר:

מִיָּד לָבַשׁ (ס"מ - מַלְאַךְ הַמָּוֶת) כַּעַס, וְחָגַר חֲרְבּוֹ וְנִתְעַטֵּף אַכְזָרִיּוּת וְהָלַךְ לִקְרָאתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, כֵּיוָן שֶׁרָאָה אוֹתוֹ שֶׁהוּא יוֹשֵׁב וְכוֹתֵב שֵׁם הַמְפֹרָשׁ, וְזֹהַר מַרְאֵהוּ דּוֹמֶה לַשֶּׁמֶשׁ וְהוּא דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת, הָיָה מִתְיָרֵא ס"מ מִן מֹשֶׁה, אָמַר וַדַּאי שֶׁאֵין הַמַּלְאָכִים יְכוֹלִין לִטֹּל נִשְׁמָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, וְטָרַם שֶׁהֵרָאָה ס"מ אֶת עַצְמוֹ לְמֹשֶׁה, הָיָה מֹשֶׁה יוֹדֵעַ שֶׁבָּא ס"מ, וְכֵיוָן שֶׁרָאָה ס"מ אֶת מֹשֶׁה אֲחָזַתּוּ רְעָדָה וְחִיל כַּיּוֹלֵדָה, וְלֹא מָצָא פִּתְחוֹן פֶּה לְדַבֵּר עִם מֹשֶׁה, עַד שֶׁאָמַר מֹשֶׁה לְס"מ: "אֵין שָׁלוֹם אָמַר ה' לָרְשָׁעִים, מַה תַּעֲשֶׂה בְּכָאן"?

אָמַר לוֹ: "לִטֹּל נִשְׁמָתְךָ בָּאתִי", אָמַר לוֹ: "מִי שְׁגִּרְךָ"? אָמַר לוֹ: "מִי שֶׁבָּרָא אֶת כָּל הַבְּרִיּוֹת". אָמַר לוֹ: "אֵין אַתָּה נוֹטֵל נִשְׁמָתִי". אָמַר לוֹ: "כָּל בָּאֵי הָעוֹלָם נִשְׁמָתָן מְסוּרִין לְיָדִי", אָמַר לוֹ: "יֵשׁ בִּי כֹּחַ מִכָּל בָּאֵי הָעוֹלָם". אָמַר לוֹ: "מַה כֹּחֲךָ"?

אָמַר לוֹ: "אֲנִי בָּן עַמְרָם שֶׁיָּצָאתִי מִמְּעֵי אִמִּי מָהוּל, וְלֹא נִצְרַכְתִּי לְמָהֳלֵנִי, וּבוֹ בַּיּוֹם שֶׁנּוֹלַדְתִּי מָצָאתִי פִּתְחוֹן פֶּה, וְהָלַכְתִּי בְרַגְלַי, וְדִבַּרְתִּי עִם אָבִי וְאִמִּי, וַאֲפִלּוּ חָלָב לֹא יָנַקְתִּי, וּכְשֶׁהָיִיתִי בֶּן 3 חֳדָשִׁים הִתְנַבֵּאתִי וְאָמַרְתִּי שֶׁעָתִיד אֲנִי לְקַבֵּל תּוֹרָה מִתּוֹךְ לַהֲבֵי אֵשׁ. וּכְשֶׁהָיִיתִי מְהַלֵּךְ בַּחוּץ נִכְנַסְתִּי לְפַלְטְרִין שֶׁל מֶלֶךְ וְנָטַלְתִּי כֶּתֶר מֵעַל רֹאשׁוֹ, וּכְשֶׁהָיִיתִי בֶּן 80 שָׁנָה עָשִׂיתִי אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים בְּמִצְרַיִם, וְהוֹצֵאתִי 60 רִבּוֹא לְעֵינֵי כָּל מִצְרַיִם, וְקָרַעְתִּי אֶת הַיָּם לִ-12 קְרָעִים, וְהָפַכְתִּי מֵי מָרָה לְמָתוֹק, וְעָלִיתִי וְדָרַכְתִּי דֶּרֶךְ בַּשָּׁמַיִם, וְהָיִיתִי תּוֹפֵס בְּמִלְחַמְתָּן שֶׁל מַלְאָכִים, וְקִבַּלְתִּי תּוֹרָה שֶׁל אֵשׁ, וְדָרַכְתִּי תַּחַת כִּסֵּא אֵשׁ, וְסָכָתִי תַּחַת עַמּוּד אֵשׁ, וְדִבַּרְתִּי עִמּוֹ פָּנִים בְּפָנִים, וְנִצַּחְתִּי בְּפָמַלְיָא שֶׁל מַעְלָה, וְגָלִיתִי רָזֵיהֶם לִבְנֵי אָדָם, וְקִבַּלְתִּי תּוֹרָה מִימִינוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלִמַּדְתִּי אוֹתָהּ לְיִשְׂרָאֵל, וְעָשִׂיתִי מִלְחָמָה עִם סִיחוֹן וְעִם עוֹג שְׁנֵי גִּבּוֹרֵי עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֶׁבִּשְׁעַת הַמַּבּוּל לֹא הִגִּיעוּ מַיִם לְקַרְסֻלֵּיהֶן מִפְּנֵי גָּבְהָן, וְהֶעֱמַדְתִּי חַמָּה וּלְבָנָה בְּרוּם עוֹלָם, וְהִכֵּיתִים בַּמַּטֶּה שֶׁבְּיָדִי

וַהֲרַגְתִּים. מִי יֵשׁ בְּבָאֵי עוֹלָם שֶׁיָּכוֹל לַעֲשׂוֹת כֵּן? לְךָ רָשָׁע מִכָּאן אֵין לְךָ לוֹמַר כֵּן, לְךָ בְּרַח מִלְּפָנַי, אֵינִי נוֹתֵן נִשְׁמָתִי לְךָ".
מִיָּד חָזַר ס"מ וְהֵשִׁיב דָּבָר לִפְנֵי הַגְּבוּרָה. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְס"מ: "בּוֹא וְהָבֵא נִשְׁמָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה". מִיָּד שָׁלַח חַרְבּוֹ מֵהַעֲרוֹ וְעָמַד עַל מֹשֶׁה. מִיָּד קָצַף עָלָיו מֹשֶׁה וְנָטַל אֶת הַמַּטֶּה בְּיָדוֹ שֶׁחָקוּק בּוֹ שֵׁם הַמְפֹרָשׁ וּפָגַע בּוֹ בְּס"מ בְּכָל כֹּחוֹ, עַד שֶׁנָּפַס מִלְּפָנָיו, וְרָץ אַחֲרָיו בַּשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ וְנָטַל קֶרֶן הוֹדוֹ מִבֵּין עֵינָיו וְעִוֵּר אֶת עֵינָיו!

מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לֹא הִסְכִּים לְמְסֹר אֶת נִשְׁמָתוֹ אֶלָּא לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְשִׁירוֹת, וְכַאֲשֶׁר מַלְאַךְ הַמָּוֶת בָּא לְקַחְתּוֹ, רָדַף אַחֲרָיו מֹשֶׁה עִם הַמַּטֶּה הִכָּה וּפָצַע אוֹתוֹ! עַד שֶׁהַמַּלְאָךְ חָזַר מֻכֶּה אֶל ה' וְאָמַר לוֹ כִּי הוּא לֹא יָכוֹל לְהִתְקָרֵב אֶל מֹשֶׁה! אָז יָרַד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָקַחַת אֶת נִשְׁמָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה וּלְטַפֵּל בִּקְבוּרָתוֹ בְּעַצְמוֹ. זֶה הָאִישׁ שֶׁהִתְפַּלֵּל 515 פַּעַם!

וְכָךְ לְאַחַר 515 שָׁעוֹת, 515 תְּפִלּוֹת וְשִׁירוֹת, תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת, עוֹצֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת מֹשֶׁה וּמַסְבִּיר לוֹ כִּי הוּא לֹא יָכוֹל לְאַפְשֵׁר לוֹ לְהִתְפַּלֵּל אֶת הַתְּפִלָּה הָאַחֲרוֹנָה עַל עַצְמוֹ וּלְבַטֵּל אֶת הַגְּזֵרָה.

הַמִּדְרָשׁ מְסַפֵּר:

כֵּיוָן שֶׁבָּא לִכָּנֵס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הִתְחִיל אוֹמֵר: "אֶעְבְּרָה נָּא וְאֶרְאֶה אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה". אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: "מֹשֶׁה, כְּבָר בִּטַּלְתָּ אֶת שֶׁלִּי וְקִיַּמְתִּי אֶת שֶׁלְּךָ, אֲנִי אָמַרְתִּי וַאֲשִׁמִּידֵם, וְאַתְּ אָמַרְתְּ סְלַח נָא, וְנִתְקַיְּמִים שֶׁלְּךָ, וְאַף עַכְשָׁו מְבַקֵּשׁ אֲנִי לְקַיֵּם אֶת שֶׁלִּי וּלְבַטֵּל אֶת שֶׁלְּךָ". אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: "מֹשֶׁה, אֵין אַתָּה יוֹדֵעַ מַה לַּעֲשׂוֹת, אַתָּה רוֹצֶה לֶאֱחֹז אֶת הַחֶבֶל בִּשְׁנֵי רָאשִׁין". אָמַר לוֹ: "אִם 'אֶעְבְּרָה נָא' אַתָּה מְבַקֵּשׁ לְקַיֵּם, בַּטֵּל 'סְלַח נָא', וְאִם 'סְלַח נָא' אַתָּה מְבַקֵּשׁ לְקַיֵּם, בַּטֵּל 'אֶעְבְּרָה נָא'". אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: כֵּיוָן שֶׁשָּׁמַע מֹשֶׁה רַבֵּינוּ כָּךְ, אָמַר לְפָנָיו: "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, יָמוּת מֹשֶׁה ו-100 כַּיּוֹצֵא בּוֹ וְלֹא תִּנָּזֵק צִפָּרְנוֹ שֶׁל אֶחָד מֵהֶם".

ה׳ נָתַן לוֹ לִבְחֹר בֵּין שְׁתֵּי בַּקָּשׁוֹת גְּדוֹלוֹת: ״סְלַח נָא״ אוֹ ״אֶעְבְּרָה נָא״. כְּלוֹמַר מָה שֶׁבִּקֵּשׁ מֹשֶׁה ״סְלַח נָא״ שֶׁיִּסְלַח לְעָם יִשְׂרָאֵל עַל חֵטְא הָעֵגֶל אֲבָל הוּא מֹשֶׁה לֹא יִכָּנֵס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אוֹ ״אֶעְבְּרָה נָא״ שֶׁיַּעֲבֹר אֶת הַיַּרְדֵּן וְיִכָּנֵס, אֲבָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יֵעָנְשׁוּ עַל חֵטְא הָעֵגֶל וְלֹא יִכָּנְסוּ עִמּוֹ. כְּשֶׁשָּׁמַע זֹאת מֹשֶׁה, וּתֵר וְאָמַר: ״100 מֹשֶׁה וְלֹא צִפֹּרֶן אַחַת מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל״!

מַמְשִׁיךְ הַמִּדְרָשׁ וְאוֹמֵר:

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר יִצְחָק: כֵּיוָן שֶׁנָּטָה מֹשֶׁה לָמוּת וְלֹא בִּקֵּשׁ עָלָיו רַחֲמִים שֶׁיִּכָּנֵס לָאָרֶץ, כִּנֵּס אוֹתָן וְהִתְחִיל מוֹכִיחָן. אָמַר לָהֶם: ״אֶחָד פָּדָה 60 רִבּוֹא בְּעֵגֶל, וְ-60 רִבּוֹא לֹא הָיוּ יְכוֹלִין לִפְדּוֹת אָדָם אֶחָד? הֲרֵי וְלֹא נָתַן ה׳ לָכֶם לֵב לָדַעַת״. אָמַר לָהֶם: ״אִי אַתֶּם זְכוּרִים כָּל מַה שֶׁהִנְהַגְתִּי אֶתְכֶם בַּמִּדְבָּר״, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וָאוֹלֵךְ אֶתְכֶם 40 שָׁנָה בַּמִּדְבָּר״ וְגוֹ׳

אוֹמֵר הַ״שְׁפַת אֱמֶת״ כִּי כַּאֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לְמֹשֶׁה: ״רַב לָךְ, אַל תּוֹסֶף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בַּדָּבָר הַזֶּה״, הוּא הִתְכַּוֵּן כִּי הוּא לֹא מְאַפְשֵׁר לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְהַשְׁלִים אֶת הַתְּפִלָּה הַחֲסֵרָה לְבַטֵּל הַגְּזֵרָה, כְּלוֹמַר רַק לְמֹשֶׁה אָסוּר לְבַקֵּשׁ עַל עַצְמוֹ, אֲבָל אִם עַם יִשְׂרָאֵל יִתְפַּלְלוּ הֲרֵי הוּא כֵּן יְבַטֵּל אֶת הַגְּזֵרָה. וְזוֹ כַּוָּנַת הַמִּדְרָשׁ שֶׁהוֹכִיחַ אוֹתָם מֹשֶׁה עַל כָּךְ שֶׁלֹּא הִתְפַּלְּלוּ עֲבוּרוֹ, שֶׁהֲרֵי הוּא בִּתְפִלָּה שֶׁל יָחִיד בִּטֵּל גְּזֵרָה עַל 600 אֶלֶף אִישׁ, וְכִי 600 אֶלֶף אִישׁ לֹא יְכוֹלִים לְהִתְפַּלֵּל לְבַטֵּל גְּזֵרָה עַל אִישׁ אֶחָד? אֶלָּא שֶׁה׳ הוּא שֶׁלֹּא נוֹתֵן לָהֶם לֵב לָדַעַת שֶׁבְּכֹחָם לְהַצִּילוֹ!

וְקָשֶׁה, מַדּוּעַ בֶּאֱמֶת לֹא רָאוּ דּוֹר דֵּעָה לְנָכוֹן לְהִתְפַּלֵּל עַל מַנְהִיגָם אָהוּבָם? וְאֶפְשָׁר לְתָרֵץ לְפִי הָרַב מְאוֹסְטְרוֹבְצֶה, כִּי הַתְּפִלּוֹת הָאֵלֶּה הָיוּ מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְעַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת, וְאִם כֵּן מַכַּךְ שֶׁהִתְפַּלֵּל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בַּיָּמִים גְּדוֹלִים אֵלֶּה 515 תְּפִלּוֹת רָצוּף, דַּוְקָא מִשָּׁם רָפוּ יְדֵיהֶם שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִלְּהִתְפַּלֵּל עָלָיו! מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הוּא עַמּוּד הַתְּפִלָּה, שֶׁהֲרֵי עַל אֲחוֹתוֹ שֶׁקִּבְּלָה צָרַעַת הוּא הִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה קְצָרָה: ״אֵל נָא רְפָא נָא לָהּ״, וּתְפִלָּתוֹ הִתְקַבְּלָה בַּמָּקוֹם! וְאִלּוּ כָּאן הוּא מִתְפַּלֵּל כְּבָר 3 שָׁבוּעוֹת רָצוּף וְלֹא נַעֲנָה, שֶׁהֲרֵי הוּא מַמְשִׁיךְ. אִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא נַעֲנָה לְכָל

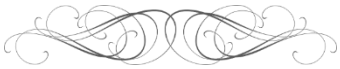
הַתְּפִלּוֹת הַגְּדוֹלוֹת הַלָּלוּ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אֲהוּבוֹ וְעַבְדּוֹ הַנֶּאֱמָן, אָז אֶת הַתְּפִלָּה שֶׁלָּנוּ הוּא יִשְׁמַע"?

כַּמּוּבָן שֶׁבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִתְפַּלְּלוּ עָלָיו, אֲבָל הַתְּפִלָּה שֶׁלָּהֶם הָיְתָה חַסְרַת אֱמוּנָה מִצִּדָּם שֶׁתִּשָּׁמַע בִּכְלָל! וְכַאֲשֶׁר מִתְפַּלְּלִים מִתּוֹךְ אֱמוּנָה שֶׁהִיא לֹא תִּתְקַבֵּל, אָז הַתּוֹצָאוֹת בְּהֶתְאֵם. "אִם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לֹא יָכוֹל לְבַטֵּל אֶת הַגְּזֵרָה, אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים? חַיִּים הַסַּנְדְּלָר וְדָוִד הַנַּגָּר יְבַטְּלוּ מָה שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁשָּׁקוּל כְּ-600 אֶלֶף אִישׁ לֹא מַצְלִיחַ לְבַטֵּל"? אֶלָּא שֶׁאָסוּר הָיָה לָהֶם לַעֲשׂוֹת חֶשְׁבּוֹן כָּזֶה.

מֹשֶׁה הִתְפַּלֵּל 515 תְּפִלּוֹת שֶׁקָּרְעוּ שָׁבְרוּ וְרִסְּקוּ אֶת הַחוֹמָה שֶׁעָמְדָה בֵּינוֹ לְבֵין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁנִּשְׁאַר נֵיָר דַּק דַּק, הָיָה צָרִיךְ רַק אֶת הַסּוֹף כְּדֵי שֶׁיִּפּוֹל, מַגָּע קַל שֶׁל אֶצְבַּע, הַקִּיר שֶׁעוֹמֵד מוּלָם הוּא רַק נִרְאֶה שָׁלֵם מִבַּחוּץ כְּאִלּוּ לֹא זָז, אֲבָל מֵאֲחוֹרָיו הוּא הִתְפּוֹרֵר לְגַמְרֵי, רַק לִנְשׁוֹף נְשִׁיפָה קָלָה, הֶבֶל פֶּה, תְּפִלָּה קְטַנָּה מֵהַלֵּב. אֲבָל מַרְאֶה הַחוֹמָה שֶׁכְּבָיְכוֹל לֹא נִסְּיָקה הִרְפָּה אֶת יָדָם וְאַף אֶחָד לֹא נִגַּשׁ לִנְשׁוֹף אֶת הַנְּשִׁיפָה הַחֲסֵרָה, וְהַקִּיר נִשְׁאַר עוֹמֵד בֵּין מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל!

מָקוֹם קְבוּרָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אֵינוֹ יָדוּעַ לָנוּ, כִּי אִם הָיֵינוּ מִתְפַּלְּלִים עַל צִיּוּנוֹ מִיָּד הָיֵינוּ נִגְאָלִים. אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא רָצָה לִגְאוֹל אוֹתָנוּ עַל יְדֵי שֶׁנְּבַקֵּשׁ מֵהַצַּדִּיק שֶׁיִּתְפַּלֵּל עָלֵינוּ, אֶלָּא שֶׁנְּבַקֵּשׁ מֵעַצְמֵנוּ, וְאִם נַאֲמִין בְּכֹחָהּ שֶׁל תְּפִלָּה וּנְבַקֵּשׁ מֵה' כְּמוֹ שֶׁמֹּשֶׁה בִּקֵּשׁ וְנַשְׁלִים אֶת הַתְּפִלָּה הַ-516 מִיָּד נִגָּאֵל, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

ראש השנה

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לָנוּ בְּמַתָּנָה אֶת חֹדֶשׁ אֱלוּל עַל מְנָת לְהִתְכּוֹנֵן לַיּוֹם שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ תְּפִלָּה. הַתְּפִלָּה שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה, תְּפִלָּה בָּהּ אָנוּ מְבַקְּשִׁים רַחֲמִים עַל כָּל הַשָּׁנָה הַבָּאָה וְאַף עַל דְּבָרִים שֶׁיִּקְבְּעוּ לְכַמָּה וְכַמָּה שָׁנִים, אִם לֹא לְכָל יְמֵי חַיֵּינוּ. אָז עַל מָה צָרִיךְ לְהִתְמַקֵּד? מָה מְבַקְּשִׁים בְּיוֹם גּוֹרָלִי כָּל כָּךְ? הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ אוֹמֵר שֶׁלֹּא לְבַקֵּשׁ עַל דְּבָרִים גַּשְׁמִיִּים. בְּנֵי אָדָם שׂוֹכְחִים אֶת מַעֲמָד הַיּוֹם וּמְבַקְּשִׁים לְעַצְמָם: הַב לִי מְזוֹנַי, הַב לִי חַיַּי, הַב הַב הַב, כְּלָבִים צוֹוְחִים. בְּיוֹם כָּךְ מְרוֹמָם אֵין מָקוֹם, כִּבְיָכוֹל, לְבַקָּשׁוֹת אִישִׁיּוֹת, לֹא בַּתְּחוּם הַגַּשְׁמִי לְפָחוֹת. וְכֵן כְּשֶׁנִּתְבּוֹנֵן בְּנֻסַּח הַבְּרָכוֹת בַּתְּפִלָּה יֵשׁ רַק מַלְכֻיּוֹת זִכְרוֹנוֹת וְשׁוֹפָרוֹת, וּבַקָּשָׁה לְגִלּוּי כְּבוֹד מַלְכוּת שָׁמַיִם, אָנוּ מַמְלִיכִים אֶת הַמֶּלֶךְ עָלֵינוּ, אֵין בְּנֻסַּח הַתְּפִלָּה בַּקָּשׁוֹת עַל בְּרִיאוּת אוֹ פַּרְנָסָה, אָנוּ עֲסוּקִים בְּדְבָרִים גְּדוֹלִים יוֹתֵר.

מִצַּד שֵׁנִי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא יוֹם הַדִּין, בּוֹ מַחְלִיטִים לֹא רַק מִי לְמִיתָה וּמִי לְחַיִּים, אֶלָּא גַּם מִי שֶׁנִּשְׁפָּט לְחַיִּים תָּלוּי אֵיזוֹ אֵיכוּת תִּהְיֶה לָהֶם... מַחְלִיטִים אִם אָדָם יִהְיֶה בָּרִיא אוֹ חוֹלֶה, אִם יְאַבֵּד אֵיבָר חָלִילָה, אִם הַפַּרְנָסָה שֶׁלּוֹ תִּפָּגַע וְהָעֵסֶק שֶׁלּוֹ יִסָּגֵר אוֹ שֶׁיַּצְלִיחַ וְיִפְרַח, כָּל הַדְּבָרִים הַגַּשְׁמִיִּים מֻחְלָטִים גַּם הֵם בַּיּוֹם הַזֶּה, שׁוֹפְטִים אוֹתָנוּ עַל הַכֹּל וּמַחְלִיטִים לָנוּ עַל הַכֹּל, וְאִם כֵּן אִם לֹא נְבַקֵּשׁ אֵיךְ נְקַבֵּל? בְּיִחוּד אִם לֹא מַגִּיעַ לָנוּ וְאָנוּ רוֹצִים לְבַקֵּשׁ מִצַּד מַתְּנַת חִנָּם וְחֶסֶד, וְכִי מִישֶׁהוּ יָכוֹל לוֹמַר שֶׁמַּגִּיעַ לוֹ בַּדִּין וְיַקַּבֵּל אֲפִילוּ בְּלִי לְבַקֵּשׁ?

בַּדּוֹרוֹת עָבְרוּ הָיוּ אֲנָשִׁים רוּחָנִיִּים יוֹתֵר אֲשֶׁר הָיְתָה לָהֶם דְּבֵקוּת גְּדוֹלָה בַּה׳ יִתְבָּרַךְ וְשִׁוּוּ אֶת ה׳ לְנֶגְדָּם תָּמִיד, אֲנָשִׁים כָּאֵלֶּה גַּם נָשְׂאוּ כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ תְּפִלָּה חֲרִישִׁית לְעֶזְרָה לִפְנֵי כָּל מַעֲשֶׂה וּתְפִלַּת הוֹדָיָה לְאַחַר שֶׁנַּעֲנוּ, אֲפִילוּ נַעֲנוּ

לִשְׁלִילָה. לָכֵן לֹא הִרְגִּישׁוּ צֹרֶךְ לְבַקֵּשׁ בַּקָּשׁוֹת אִישִׁיּוֹת גַּשְׁמִיּוֹת בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, נַהֲפוֹךְ הוּא, הֵם בִּקְּשׁוּ לְהַמְלִיךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֶלֶךְ עֲלֵיהֶם שֶׁהוּא יַחְלִיט, מִתּוֹךְ אֱמוּנָה וִידִיעָה שֶׁמַּה שֶּׁיַּחְלִיט הַמֶּלֶךְ זֶה הֲכִי טוֹב, מִמֵּילָא הוּא יְמַלֵּא אֶת כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבָּם לְטוֹבָה וִימַלֵּא אֶת כָּל מַחְסוֹרָם הַגַּשְׁמִי כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, נִשְׁאַר לָהֶם רַק לְבַקֵּשׁ עַל הַחֵלֶק הָרוּחָנִי שֶׁבְּחַיֵּיהֶם, שֶׁכֵּן חֵלֶק זֶה תָּלוּי רַק בָּהֶם, כְּפִי שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל: "הַכֹּל בִּידֵי שָׁמַיִם חוּץ מִיִּרְאַת שָׁמַיִם".

אֲבָל הַגָּאוֹן רַבִּי יִשְׂרָאֵל סְלַאנְטֶר זָצוּק"ל, אֲבִי תְּנוּעַת הַמּוּסָר, אָמַר כִּי בַּדּוֹר שֶׁלָּנוּ אָדָם שֶׁמִּתְפַּלֵּל לֹא רַק שֶׁמּוֹתָר לוֹ לְבַקֵּשׁ בַּקָּשׁוֹת גַּשְׁמִיּוֹת, אֶלָּא חוֹבָה עָלָיו. בְּשׁוֹנָה מִדּוֹר הַגְּמָרָא וּמִדִּבְרֵי הַזֹּהַר וּמִתְּקוּפַת הָרִאשׁוֹנִים שֶׁהָיוּ דְּבֵקִים בַּה' כָּל יוֹם כָּל הַיּוֹם, הָרֵי בְּדוֹרוֹת חַלָּשִׁים וּרְחוֹקִים כְּשֶׁלָּנוּ, אָדָם שֶׁלֹּא מִתְפַּלֵּל וּמְבַקֵּשׁ עַל הָעִנְיָנִים הַגַּשְׁמִיִּים זֶה לֹא נוֹבֵעַ מִבּוּשָׁה אוֹ תְּחוּשָׁה שֶׁלֹּא שַׂיָּךְ בְּיוֹם נִשְׂגָּב וּמְרוֹמַם כָּל כָּךְ לְבַקֵּשׁ בַּקָּשׁוֹת פְּרָטִיּוֹת, אֶלָּא פָּשׁוּט כִּי הוּא לֹא מַאֲמִין בַּתְּפִלָּה שֶׁמִּישֶׁהוּ שׁוֹמֵעַ אוֹתוֹ בִּכְלָל.

אָדָם שֶׁלֹּא מְבַקֵּשׁ עַל הַדְּבָרִים שֶׁהוּא רוֹצֶה בַּיּוֹם שֶׁמַּחְלִיטִים עֲלֵיהֶם, מַרְאֶה הַדָּבָר עַל חֹסֶר יִרְאַת שָׁמַיִם וֶאֱמוּנָה בְּבוֹרֵא עוֹלָם וּבְמַעֲשָׂיו בְּיוֹם זֶה. אִם יוֹם זֶה שֶׁל הַמְלָכַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָלֵינוּ מִסְתַּכְּמֶת בִּקְרִיאָה בְּיֹבֶשׁ שֶׁל פְּסוּקֵי הַתְּפִלָּה מֵהַסִּדּוּר, וְאֵין הַרְגָּשָׁה שֶׁכָּעֵת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַחְלִיט עֲבוּרֵנוּ עַל הַכֹּל וְאָנוּ יְכוֹלִים לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים וְשֶׁיִּתֵּן לָנוּ אֶת מִשְׁאֲלוֹת לִבֵּנוּ לְטוֹבָה כְּמַתְּנַת חִנָּם, אָז סִימָן שֶׁאָנוּ לֹא מַמָּשׁ מַאֲמִינִים בַּיּוֹם הַזֶּה וּבְמֵי שֶׁשָּׂשׂוֹפֵט אוֹתָנוּ בּוֹ. חֲסֵרָה לָנוּ הַהַרְגָּשָׁה כִּי בְּדַקּוֹת אֵלּוּ מַמָּשׁ מָנָח עַל כַּף הַמֹּאזְנַיִם גַּם כָּל עֲתִידֵנוּ הַגַּשְׁמִי, וְכַמָּה שֶׁנְּבַקֵּשׁ וְנִתְחַנֵּן וְנַפְצִיר בְּדָמָעוֹת שָׁלִישׁ, כָּךְ יוּכְרַע גּוֹרָלֵנוּ.

וְכָךְ פָּסַק הַגָּאוֹן הָרַב יוֹסֵף שָׁלוֹם אֶלְיָשִׁיב זָצוּק"ל, כִּי בִּימֵינוּ מָתָר לְבַקֵּשׁ בַּקָּשׁוֹת אִישִׁיּוֹת אֲפִילּוּ בַּתְּפִלּוֹת שֶׁל שַׁבָּת וְכָל שֶׁכֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁחֲלִים בְּשַׁבָּת כִּי יָמִים אֵלֶּה הֻקְבְּעוּ לְבַקָּשׁוֹת וְתַחֲנוּנִים וְאֵין לַחְשֹׁשׁ מִשּׁוּם אִסּוּר בַּקָּשַׁת רַחֲמִים וּשְׁאִילַת צָרְכָיו בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, וְלֹא כִּזְמַן הַזֹּהַר שֶׁנֶּחְשְׁבוּ לִכְלָבִים צוֹוְחִים. זֶה הַמָּקוֹם בּוֹ נִמְצָא הַדּוֹר שֶׁלָּנוּ מִבְּחִינַת אֱמוּנָה. וְזֶה פְּסַק

הֲלָכָה! אִם מַחְלִיטִים עֲבוּרֵנוּ מָה יִקְרֶה לָנוּ כָּל הַשָּׁנָה, וְחֵלֶק מֵהַחְלָטוֹת אֵלּוּ יְכוֹלוֹת לִהְיוֹת גַּם בִּלְתִּי הֲפִיכוֹת, הַאִם לֹא מָטָל עָלֵינוּ לְבַקֵּשׁ עַל נַפְשֵׁנוּ?

אֶלָּא שֶׁיֶּשְׁנָה עוֹד בְּעָיָה קְטַנָּה הָעוֹמֶדֶת בֵּינֵינוּ לְבֵין הַתְּפִלָּה עַל דְּבָרִים אִישִׁיִּים בִּרְאֹשׁ הַשָּׁנָה בְּצוּרָה שֶׁהֵן תֵּעָנֶינָה. הַרְבֵּה פְּעָמִים כְּשֶׁאָנוּ בָּאִים לְבַקֵּשׁ בַּקָּשָׁה אִישִׁית, אֲנַחְנוּ לֹא בֶּאֱמֶת יוֹדְעִים מָה אָנוּ רוֹצִים. אָנוּ גָּרִים בְּדוֹר מְבֻלְבָּל שֶׁמְּתַרְגֵּם אֶת הָרְצוֹנוֹת הָאֲמִתִּיִּים שֶׁלּוֹ לְאַשְׁלָיוֹת וּמַחְשָׁבוֹת זָרוֹת הַנִּכְנָסוֹת לוֹ מִצּוּרַת הַחַיִּים וְהַתַּרְבּוּת הָעַכְשָׁוִית. קֶצֶב מְהִירוּת הַחַיִּים וְהַהַשְׁפָּעוֹת הַזָּרוֹת עָלֵינוּ, גּוֹרְמִים לְכָךְ שֶׁאָנוּ לֹא עוֹצְרִים לַעֲשׂוֹת חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ אֲמִתִּי עִם עַצְמֵנוּ וּלְבָרֵר מָה בֶּאֱמֶת אָנוּ רוֹצִים וּמָה אָנוּ רַק חוֹשְׁבִים שֶׁאָנוּ רוֹצִים.

עָלֵינוּ לְנַצֵּל אֶת חֹדֶשׁ אֱלוּל לִפְנֵי בּוֹאֵנוּ לִרְאֹשׁ הַשָּׁנָה, לְגַלּוֹת מָה אֲנַחְנוּ בֶּאֱמֶת רוֹצִים וּצְרִיכִים, וּנְגַלֶּה אַחַת מֵהַשְּׁתַּיִם, אוֹ שֶׁכְּבָר קִבַּלְנוּ וְלֹא זְהִנּוּ, אוֹ שֶׁמֵּעוֹלָם לֹא בִּקַּשְׁנוּ כִּי הֵבַנּוּ בְּטָעוּת שֶׁאָנוּ צְרִיכִים אוֹ רוֹצִים מַשֶּׁהוּ אַחֵר. הַמְּרַגֵּל מְחַפֵּשׂ אַחַר כָּל הַפְּרָטִים הַקְּטַנִּים, הוּא לֹא מַשְׁאִיר שׁוּם דָּבָר וְשׁוּם פִּנָּה שֶׁלֹּא הָפַךְ בָּהּ, שׁוּם דָּבָר לֹא נִשְׁאַר מְעֻרְפָּל. הָרֵי אָנוּ רוֹאִים הַרְבֵּה רַעֲוָקִים וְרַעֲוָקוֹת וּכְשֶׁשּׁוֹאֲלִים אוֹתָם מָה הֵם מְחַפְּשִׂים בְּבֶן זוּג, אָז הֵם עוֹנִים "מִישֶׁהוּ נֶחְמָד". וְכִי מִתּוֹךְ כָּל מִילְיוֹנֵי הַיְהוּדִים וְהַיְהוּדִיּוֹת בָּעוֹלָם, אֵין רַעֲוָקִים נֶחְמָדִים? אֶלָּא שֶׁהֵם מְחַפְּשִׂים דְּבָרִים נוֹסָפִים שֶׁהֵם לֹא שָׂמִים עֲלֵיהֶם אֶת הָאֶצְבַּע וְלֹא מוֹדִים עֲלֵיהֶם בֵּינָם לְבֵין עַצְמָם, חוֹשְׁבִים שֶׁהֵם מְחַפְּשִׂים דָּבָר אֶחָד וְהַלֵּב רוֹצֶה וְצָרִיךְ מַשֶּׁהוּ אַחֵר, וְלָכֵן הֵם לֹא מוֹצְאִים.

עִקַּר הַיּוֹם שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הִיא תְּפִלָּה. אָנוּ בָּאִים לְהִתְפַּלֵּל בְּמֶשֶׁךְ שָׁעוֹת, יֵשׁ שֶׁמִּתְפַּלְּלִים עִם הַזְּרִיחָה, וּבְהַרְבֵּה מְקוֹמוֹת תְּפִילַת הַמּוּסָף יְכוֹלָה לְהַגִּיעַ עַד לַחֲצוֹת הַיּוֹם מַמָּשׁ. הַרְבֵּה שָׁעוֹת שֶׁל תְּפִלָּה, אַךְ עִם מָה אָנוּ יוֹצְאִים בְּיָדֵינוּ בְּסוֹף הַיּוֹם? יֵשׁ הַרְבֵּה דַּפִּים בַּסִּדּוּר שֶׁאָנוּ קוֹרְאִים, שֶׁכְּבָר אֵין לָנוּ כֹּחַ לְהוֹסִיף מִלִּים מִשֶּׁלָּנוּ, וְגַם אִם נִרְצֶה, הַאִם אָנוּ בֶּאֱמֶת מוֹצְאִים אֶת הַמִּלִּים הַנְּכוֹנוֹת? הַאִם חָשַׁבְנוּ עַל הַמַּעֲמָד וְכֵיצַד לְנַצֵּל אוֹתוֹ כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, בְּלִי "מִקְצֵה שִׁפּוּרִים" בַּיָּמִים הַנּוֹרָאִים וּבְכִיּוֹת בְּיוֹם כִּפּוּר, לְהַתְחִיל מֵהַתְחָלָה כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ?

אֲנַחְנוּ רוֹדְפִים אַחֲרֵי דִּמְיוֹנוֹת וְתַכְתִּיבֵי אָפְנָה חוֹלְפִים, בִּמְקוֹם לִשְׁאוֹל אֶת עַצְמֵנוּ מָה בֶּאֱמֶת טוֹב לָנוּ וּמָה אָנוּ בֶּאֱמֶת צְרִיכִים. יֵשׁ לָנוּ תַּאֲוֹוֹת וְיֵצֶר רַע שֶׁמַּסְתִּירִים אוֹתָנוּ מִן הַמַּטָּרָה הָאֲמִתִּית וְהַדָּרָךְ הַיְחִידָה לְהַשִּׂיג אֶת הַטּוֹב עֲבוּרֵנוּ וְהִיא לִדְבֹק בַּה׳. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְגַלֶּה לָנוּ כִּי הַכֹּל נִקְבָּע בְּיוֹם אֶחָד בַּשָּׁנָה וְעוֹד אוֹמֵר לָנוּ מָה הַתַּאֲרִיךְ וּמָתַי לָבוֹא וְנוּכַל לְבַקֵּשׁ כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ וַאֲנַחְנוּ לֹא מִתְכּוֹנְנִים.

אָדָם שֶׁיַּעֲמֹד לַמִּשְׁפָּט מוּל בָּשָׂר וָדָם יִתְכּוֹנֵן הַרְבֵּה מְאֹד לִפְנֵי הַמִּשְׁפָּט שֶׁלּוֹ, יַעֲבוֹר עַל כָּל הַמִּסְמָכִים וְהָרְאָיוֹת וְהָעֵדוּיוֹת, וְיַעֲרֹךְ הַדְמָיוֹת שֶׁל הַמִּשְׁפָּט עִם עוֹרֵךְ הַדִּין שֶׁלּוֹ כְּדֵי לִהְיוֹת מוּכָן. וְאִלּוּ בַּמִּשְׁפָּט הָאֱמִתִּי בּוֹ יִקְבְּעוּ לוֹ אֶת כָּל הַשָּׁנָה, כּוֹלֵל אִם יַעֲמוֹד בְּמַהֲלַךְ הַשָּׁנָה בְּמִשְׁפָּט שֶׁל בָּשָׂר וָדָם וּמָה תִּהְיֶה הַתּוֹצָאָה, וְלַיּוֹם הַזֶּה אֲנַחְנוּ מִתְכּוֹנְנִים עַל יְדֵי קְנִיַּת רֹאשׁ כֶּבֶשׂ אוֹ דָּג וּמְחַפְּשִׂים סִימָנִים, וְקוֹנִים יֶרֶקוֹת בִּמְחִיר מָפְרָז וְעִם חֲרָקִים בְּמִסְפַּר רַב יוֹתֵר.

אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְהַגְדִּיר לְעַצְמֵנוּ מָה בֶּאֱמֶת אָנוּ רוֹצִים וְהַאִם זֶה בֶּאֱמֶת טוֹב לָנוּ כִּי אִם נָבוֹא וּנְבַקֵּשׁ דְּבָרִים שֶׁלֹּא טוֹבִים לָנוּ וְאָנוּ לֹא רוֹצִים בָּהֶם בֶּאֱמֶת הַתְּפִלָּה לֹא תִּתְקַבֵּל. שֶׁהֲרֵי עַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נֶאֱמַר: "פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן", אֲבָל אִם אָנוּ לֹא בֶּאֱמֶת רוֹצִים אֶת מָה שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים, עַל זֶה לֹא נֶאֱמַר שֶׁנְּקַבֵּל. כַּאֲשֶׁר אָדָם בֶּאֱמֶת יוֹדֵעַ מָה הוּא רוֹצֶה וּמִתְפַּלֵּל עַל כָּךְ - הוּא מְקַבֵּל.

אָנוּ בָּאִים לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה וּמִתְפַּלְלִים עַל יִרְאַת שָׁמַיִם, שֶׁמֹּחֵנוּ וְלִבֵּנוּ יִפָּתְחוּ לַתּוֹרָה, שֶׁנִּזְכֶּה לִהְיוֹת הָרַב עוֹבַדְיָה יוֹסֵף הַבָּא. כָּל אֵלֶּה בַּקָּשׁוֹת רְאוּיוֹת וְטוֹבוֹת וְצָרִיךְ לְבַקֵּשׁ אוֹתָן גַּם אִם לִבֵּנוּ לֹא שָׁם, שֶׁמִּתּוֹךְ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ יָבוֹא לִשְׁמָהּ, אֲבָל עַל מָה אֲנַחְנוּ בֶּאֱמֶת רוֹצִים לְהִתְפַּלֵּל? עַל בָּיִת פְּרָטִי עִם גִּנָּה וְאוֹטוֹ חָדָשׁ, עַל הַעֲלָאָה בַּמַּשְׂכֹּרֶת וְעַל בְּגָדִים חֲדָשִׁים, וַאֲנַחְנוּ לֹא מְבַקְּשִׁים כִּי "לֹא נָעִים לְהַטְרִיד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּיּוֹם הַזֶּה עַל שְׁטֻיּוֹת כָּאֵלֶּה". אֲבָל זֶה מָה שֶׁאֲנַחְנוּ רוֹצִים, וְזֶה מָה שֶׁנְּנַסֶּה לְהַשִּׂיג גַּם אִם לֹא נִתְפַּלֵּל, אָז מָה אֲנַחְנוּ אוֹמְרִים לַה׳ בָּזֶה שֶׁאָנוּ לֹא מְבַקְּשִׁים אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, "לֹא רוֹצִים לְהַטְרִיחַ אוֹתְךָ סְתָם, אֶת זֶה נַשִּׂיג לְבַד"...

וְכִי אָנוּ יְכוֹלִים אֲפִילוּ לְהָרִים אֶצְבַּע לְלֹא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִתֵּן לָנוּ אֶת הַכֹּחַ וְהַיְכֹלֶת לְכָךְ? אִם אָנוּ רוֹצִים בֶּאֱמֶת אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְאָנוּ יוֹדְעִים שֶׁנַּעֲשֶׂה כֹּל הִשְׁתַּדְּלוּת לְהַשִּׂיגָם, אָז הַהִשְׁתַּדְּלוּת הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר תִּהְיֶה תְּפִלָּה עַל כָּךְ בִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

הַדּוֹר שֶׁלָּנוּ כָּל כָּךְ חַלָּשׁ, וְעַל יְדֵי הַבַּקָּשׁוֹת הָאִישִׁיּוֹת שֶׁלָּנוּ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֲנַחְנוּ מוֹכִיחִים שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּבַתְּפִלָּה. בְּדוֹר גַּשְׁמִי כָּל כָּךְ הָרְצוֹנוֹת שֶׁלָּנוּ כְּלַפֵּי חוּץ הֵם גַּשְׁמִיִּים. אַל לָנוּ לִדְחוֹת אֶת כֻּלָּם עַל הַסַּף בַּבַּקָּשׁוֹת שֶׁלָּנוּ, אֶלָּא לִבְדּוֹק כָּל אַחַת מֵהֶן וְאִם יֵשׁ בָּהֶן חֵלֶק רוּחָנִי שֶׁטּוֹב לָנוּ נַמְשִׁיךְ וּנְבַקֵּשׁ. אָדָם רוֹצֶה זְוּוג כִּי הוּא לֹא רוֹצֶה לִהְיוֹת לְבַד, שֶׁנֶּאֱמַר "לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ", אֲבָל בִּזּוּגִיּוֹת וּמִשְׁפָּחָה יֵשׁ כָּל כָּךְ הַרְבֵּה דְּבָרִים רוּחָנִיִּים, כָּל כָּךְ הַרְבֵּה מִצְוֹות, מִצְוַת "וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ" עִם הָאִשָּׁה, מִצְוַת פְּרִיָּה וְרִבְיָה, מִצְוַת מִילָה, מִצְוַת תַּלְמוּד תּוֹרָה לַיְלָדִים, וְכָל הַחֲסָדִים שֶׁאֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת עֲבוּר כָּל בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה, לָכֵן נַלְבִּישׁ עַל הָרָצוֹן הַגַּשְׁמִי בַּקָּשׁוֹת רוּחָנִיּוּת:

- *"אַבָּא, אֲנִי רוֹצֶה לָשֵׂאת אִשָּׁה כִּי אֲנִי לֹא רוֹצֶה לָשֶׁבֶת כָּל הַיּוֹם בְּהִרְהוּרֵי עֲבֵרָה וּבִטְלְבּוּלִים, בְּעַצְבוּת וּבְיֵאוּשׁ, שֶׁאוּכַל לְקַיֵּם אֶת כָּל הַמִּצְוֹות בַּתּוֹרָה הַקְּשׁוּרוֹת לָאִשָּׁה וְלַמִּשְׁפָּחָה".*
- *"אַבָּא, אֲנִי רוֹצֶה שֶׁיִּהְיֶה לִי יוֹתֵר כֶּסֶף, שֶׁאוּכַל לַעֲבוֹד אֶת ה' בְּשֶׂמְחָה, בְּלִי חוֹבוֹת וְרִצּוֹת וְלִסְגֹּר מִינּוּס עִם הַלְוָאָה שֶׁעוֹשָׂה מִינּוּס יוֹתֵר גָּדוֹל, בְּלִי דְּאָגוֹת בַּלַּיְלָה שֶׁמַּטְרִידוֹת אֶת מַחְשְׁבוֹתַי וְטוֹרְדוֹת אֶת תְּפִלּוֹתַי".*
- *"אַבָּא, אֲנִי רוֹצֶה בְּרִיאוּת שֶׁאוּכַל לְהַגִּיעַ אֶל בֵּית הַכְּנֶסֶת בְּלִי כְּאֵבִים וּלְהִתְרַכֵּז בַּתְּפִלּוֹת וּבַשִּׁעוּרִים".*

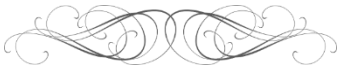
אִם "נַלְבִּישׁ" תּוֹסֶפֶת רוּחָנִית עַל הַבַּקָּשָׁה הַגַּשְׁמִית שֶׁלָּנוּ, סְכוּיָה לְהִתְקַבֵּל גְּדוֹלִים יוֹתֵר, כֵּיוָן שֶׁאֶת הַחֵלֶק הַגַּשְׁמִי אֲנַחְנוּ רוֹצִים בֶּאֱמֶת, וְאֶת הַחֵלֶק הָרוּחָנִי מְקַבְּלִים בְּשִׂמְחָה בַּשָּׁמַיִם, וְאִם כֵּן כַּאֲשֶׁר אָנוּ נִרְאָה וּנְזַהֶה אֶת הַחֵלֶק הָרוּחָנִי בַּבַּקָּשָׁה הַגַּשְׁמִית שֶׁלָּנוּ וְנָבִין שֶׁגַּם הִיא לְטוֹבָתֵנוּ וּנְבַקֵּשׁ אֶת שֶׁחָפֵץ לִבֵּנוּ עַל צִדּוֹ הָרוּחָנִי וְהַגַּשְׁמִי בְּרָצוֹן אֲמִתִּי, נִזְכֶּה שֶׁיַּעֲנוּ לִרְצוֹנֵנוּ.

אַל לָנוּ לְשַׁקֵּר אֶת עַצְמֵנוּ. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹדֵעַ בֶּאֱמֶת מָה אָנוּ רוֹצִים וּמָה טוֹב לָנוּ, לָכֵן חָשׁוּב שֶׁנֵּדַע בְּעַצְמֵנוּ מָה צָרִיךְ. עָלֵינוּ לְהִתְפַּלֵּל עַל מָה שֶׁאֲנַחְנוּ רוֹצִים בֶּאֱמֶת, רַבֵּנוּ לֹא רוֹצִים לְהִתְפַּלֵּל עַל שָׁלוֹם עוֹלְמֵי אֶלָּא שֶׁיְּסָגֵר הַמִּינוּס בַּבַּנְק. נָכוֹן שֶׁזּוֹ נִרְאֵית בַּקָּשָׁה לֹא רְאוּיָה בִּרְאֹשׁ הַשָּׁנָה, מִי אָמַר שֶׁיַּחְתְּמוּ אוֹתָנוּ לְחַיִּים בְּכָל שֶׁאֲנַחְנוּ דּוֹאֲגִים לַמִּינוּס, אֲבָל מִצַּד שֵׁנִי זֶה מָה שֶׁאֲנַחְנוּ רוֹצִים, וְלוּלֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִמָּנוּ, הַמִּינוּס לֹא יִסָּגֵר לְעוֹלָם. נִהְיֶה אֲמִתִּיִּים עִם עַצְמֵנוּ וְעִם ה'. נֵדַע מָה הַדַּרְגָּה שֶׁלָּנוּ. נָכוֹן שֶׁאִם נַעֲשֶׂה כָּךְ 80 אָחוּז מֵהַבַּקָּשׁוֹת שֶׁלָּנוּ תִּהְיֶינָה גַּשְׁמִיּוּת, אֲבָל אֲנַחְנוּ 80 אָחוּז גַּשְׁמִיִּים אָז זֶה בְּסֵדֶר.

בִּרְאֹשׁ הַשָּׁנָה אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לִזְכֹּר כִּי אָמְנָם הֶמְלַכְנוּ עָלֵינוּ מֶלֶךְ אֲבָל הוּא עֲדַיִן אַבָּא שֶׁלָּנוּ, וַאֲנַחְנוּ הַיְלָדִים הַקְּטַנִּים. יֶלֶד קָטָן צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה לוֹ קוֹרַת גַּג לְרֹאשׁוֹ וּבֶגֶד לְגוּפוֹ וּבְרִיאוּת וְאֹכֶל, אֲבָל הוּא מְבַקֵּשׁ בְּעִקָּר סֻכָּרִיּוֹת וּמַמְתַּקִּים, כִּי שָׁם הוּא נִמְצָא. וְאַבָּא נוֹתֵן לוֹ. אֲנַחְנוּ לֹא מַלְאָכִים אֶלָּא בָּשָׂר וָדָם, אֲנַחְנוּ רְעֵבִים וַעֲיֵפִים, אֲנַחְנוּ אוֹהֲבִים בְּגָדִים יָפִים וְלִנְפֹּשׁ מִדֵּי פַּעַם, הַאִם זֶה אָסוּר? אִם עוֹשִׂים הַכֹּל בִּקְדֻשָּׁה וְעִם מַשְׁמָעוּת רוּחָנִית הַנִּלְוֵית זֶה מִצְוָה. זֶה כָּל מָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה, שֶׁנִּחְיֶה בָּעוֹלָם הַגַּשְׁמִי הַזֶּה וְנָהֱנֶה מִמַּה שֶּׁהוּא בָּרָא עֲבוּרֵנוּ, מִתּוֹךְ קְדֻשָּׁה וֶאֱמוּנָה בַּה' וּבְרַחֲמָיו הָאֵינְסוֹפִיִּים.

וְלָכֵן כְּשֶׁנִּחַפֵּשׂ בְּעַצְמֵנוּ מָה אָנוּ בֶּאֱמֶת רוֹצִים וּצְרִיכִים, וּמָה הַחֵלֶק הָרוּחָנִי הָעוֹמֵד מֵאֲחוֹרֵי הָרָצוֹן הָאֲמִתִּי שֶׁלָּנוּ, שֶׁאֵין זוֹ סְתָם אַשְׁלָיָה שֶׁל הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי וַחֲלוֹם שֶׁקֶר שֶׁנִּרְדַּף אַחֲרָיו לְחִנָּם וּנְקַבֵּל מִמֶּנּוּ רַק שִׂבְרוֹן לֵב, אָז נוּכַל לָבוֹא וּלְהִתְפַּלֵּל בִּרְאֹשׁ שָׁקֵט בְּיוֹדְעֵנוּ כִּי זֶה מָה שֶׁאָנוּ בֶּאֱמֶת רוֹצִים וּצְרִיכִים וְטוֹב לָנוּ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִתֵּן לָנוּ מִשְׁאֲלוֹת לִבֵּנוּ לְטוֹבָה, שֶׁכֵּן הוּא מַשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן.

בין כסה לעשור

אֲנַחְנוּ נִמְצָאִים בִּימֵים גְּדוֹלִים מְאֹד בֵּין רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְיוֹם הַכִּפּוּרִים, יָמִים שֶׁל דִּין וְרַחֲמִים יַחְדָּיו. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב בְּכִסֵּא הַדִּין וְדָן אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ עַל כָּל בְּרִיּוֹתָיו, וְקוֹבֵעַ לוֹ מָה יִקְרֶה עִמּוֹ בְּכָל הַשָּׁנָה הַקְּרוֹבָה (לְפָחוֹת, אִם לֹא לְכַמָּה שָׁנִים וּלְעִתִּים אַף עַד סוֹף חַיָּיו), וְיָדוּעַ כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אֶת הַמִּשְׁפָּט, וּבְיָמִים אֵלֶּה אָנוּ אוֹמְרִים בִּתְפִלָּה "הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט", הַמֶּלֶךְ שֶׁהַמִּשְׁפָּט שֶׁלּוֹ וְהוּא דָּן אֶת כֻּלָּם עַל פִּי מַעֲשֵׂיהֶם.

אֲבָל יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אֶת הַמִּשְׁפָּט הוּא אוֹהֵב אֶת יִשְׂרָאֵל, וְאַף עַל פִּי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא יַתְרָן וְלֹא מְעַקֵּם מִשְׁפָּט חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אוֹהֵב הוּא אֶת הַמִּשְׁפָּט, הוּא נוֹתֵן לָנוּ אֶפְשָׁרוּת לְשַׁנּוֹת אֶת גְּזַר הַדִּין וּלְהַמְתִּיק אוֹתוֹ, כְּשֶׁאֲנַחְנוּ יוֹדְעִים מָתַי יוֹם הַדִּין וּמִתְכּוֹנְנִים אֵלָיו בְּהֶתְאֵם, וְאַף זוֹכִים לְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא יוֹם שֶׁל מְחִילָה, וּבוֹ אָנוּ יְכוֹלִים גַּם בְּמַעֲשֵׂינוּ וּבִתְשׁוּבָתֵנוּ לְשַׁנּוֹת לְטוֹבָה גְּזַר דִּין לֹא טוֹב שֶׁנִּכְתַּב בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְכֵיוָן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אֶת הַמִּשְׁפָּט וְאוֹהֵב אֶת יִשְׂרָאֵל וּמְעֻנְיָן לְקַיֵּם אֶת שְׁנֵיהֶם, הֲרֵי שֶׁעָלֵינוּ לְהַקְשִׁיב לְדִבְרֵי חֲכָמֵינוּ וּלְהָבִין מָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה מֵאִתָּנוּ שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּיָמִים אֵלֶּה, עַל מְנָת לַחְתֹּם אֶת כֻּלָּנוּ לְטוֹבָה.

יָמִים אֵלֶּה בֵּין רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְיוֹם הַכִּפּוּרִים נִקְרָאִים "בֵּין כֵּסֶה לְעָשׂוֹר", כַּאֲשֶׁר הַמִּילָה "כֵּסֶה" רוֹמֶזֶת לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כַּכָּתוּב בַּפָּסוּק: "תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר **בַּכֶּסֶה** לְיוֹם חַגֵּנוּ", וְדָרְשׁוּ חֲזַ"ל בְּאֵיזֶה חַג הַלְּבָנָה **מְתֻכַּסָּה** מֵעֵינֵי רוֹאֶיהָ? (כְּלוֹמַר הֶחָג חַל בְּרֹאשׁ הַחֹדֶשׁ וְלֹא בְּאֶמְצָעוֹ כְּמוֹ שְׁאָר הַחַגִּים) וְעוֹנָה רֹאשׁ הַשָּׁנָה. "עָשׂוֹר" הוּא יוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁחָל בָּעֲשִׂירִי לְחֹדֶשׁ תִּשְׁרֵי.

חֲז״ל דּוֹרְשִׁים עַל הַתְּקוּפָה הַזּוֹ אֶת הַפָּסוּק: ״דִּרְשׁוּ ה׳ בְּהִמָּצְאוֹ קְרָאֻהוּ בִּהְיוֹתוֹ קָרוֹב״, וּמַמְשִׁילִים אֶת הַתְּקוּפָה לְמֶלֶךְ שֶׁיּוֹצֵא מֵאַרְמוֹנוֹ אֶל הַשָּׂדוֹת וְנִמְצָא קָרוֹב בְּיָמִים אֵלֶּה לְכָל נְתִינָיו, וְכָל אֶחָד יָכוֹל לָגֶשֶׁת אֵלָיו וּלְדַבֵּר עִמּוֹ לְלֹא הַפְרָעוֹת וְקִטְרוּגִים שֶׁל ״יוֹעֲצֵי הַמֶּלֶךְ״, מָה שֶׁנִּבְצַר מֵהֶם כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ.

הַמָּרְדְּכִי מֵחַלֵּק אֶת הַפָּסוּק לִשְׁנַיִם: ״דִּרְשׁוּ ה׳ בְּהִמָּצְאוֹ״ מְדַבֵּר עַל הַיָּמִים בֵּין רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְיוֹם הַכִּפּוּרִים, וְאִלּוּ ״קְרָאוּהוּ בִּהְיוֹתוֹ קָרוֹב״ זֶה כְּבָר יוֹם הַכִּפּוּרִים עַצְמוֹ. אָז בִּתְפִלַּת הַנְּעִילָה נֶחְתָּם דִּינֵנוּ, וַדַּוְקָא שָׁם ה׳ פּוֹתֵחַ אֶת הַשְּׁעָרִים וְנוֹתֵן לָנוּ לִזְעֹק וּלְבַקֵּשׁ, לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה וּלְהִתְחַנֵּן לְרַחֲמִים, וְכֵיוָן שֶׁהַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הֶחָתוּם, אַחֲרֵי שֶׁה׳ רָאָה אֶת הָעֲבוֹדָה שֶׁלָּנוּ בְּכָל הַיָּמִים הַנַּ״ל, הוּא מִתְקָרֵב אֵלֵינוּ בְּיוֹתֵר בָּרְגָעִים שֶׁלִּפְנֵי סְגִירַת שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם לֶאֱסֹף אֶת לִבֵּנוּ אֵלָיו וּלְהַמְתִּיק אֶת כָּל הַדִּינִים שֶׁעָלֵינוּ.

כַּמָּה חָשׁוּב לְנַצֵּל אֶת הַיָּמִים הַמְיֻחָדִים הָאֵלֶּה נָכוֹן. כּוֹתֵב רַבֵּנוּ יוֹנָה שֶׁיִּזָּהֵר אָדָם לֹא לְהִתְעַסֵּק בְּעִנְיָנָיו כָּרָגִיל בְּיָמִים אֵלּוּ, שֶׁהֲרֵי אָדָם שֶׁצָּרִיךְ לַעֲמֹד לְמִשְׁפָּט בִּפְנֵי מֶלֶךְ בָּשָׂר וְדָם בְּעוֹד עֶשָׂרָה יָמִים, הַאִם הוּא יֵלֵךְ לַעֲבוֹדָה כָּרָגִיל וְיַעֲבֹד גַּם שָׁעוֹת נוֹסָפוֹת? מָה פִּתְאוֹם! פַּחַד פִּחָדִים! בַּיָּמִים הָאֵלֶּה צָרִיךְ לְהַפְחִית כְּכָל שֶׁנִּתָּן אֶת הַהִתְעַסְּקוּת בְּעִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְלַעֲסֹק בִּתְשׁוּבָה וּבִתְפִלָּה שֶׁיְּקִבְּעוּ לָנוּ בֶּאֱמֶת מָה יִקְרֶה אִתָּנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבַבָּא, וְזוֹ הַהִשְׁתַּדְּלוּת הָאֲמִתִּית לְפַרְנָסָה וּבְרִיאוּת וְעוֹד, כִּי הַכֹּל נִקְבָּע בְּיָמִים אֵלֶּה וְנֶחְתָּם בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים.

עַל מַעְלָה נוֹסֶפֶת שֶׁיֵּשׁ בְּיָמִים אֵלֶּה כָּתַב הָרַב ״רֵאשִׁית חָכְמָה״: ״וַאֲנִי אוֹמֵר שֶׁלֹּא יַעֲסֹק בִּמְלָאכָה בְּכָל יוֹם מֵאוֹתָם הַיָּמִים אֶלָּא מָה שֶׁיַּסְפִּיק לוֹ בְּצִמְצוּם, כִּי יָמִים אֵלּוּ מְקֻדָּשִׁים, שֶׁיּוֹם טוֹב לִפְנֵיהֶם וּלְאַחֲרֵיהֶם, וְהֵם כְּמוֹ **חוֹלוֹ שֶׁל מוֹעֵד**״. וּכְמוֹ שֶׁבַּחֹל הַמּוֹעֵד יֵשׁ לְמַעֵט בִּמְלָאכָה, וּבְקֹשִׁי הִתִּירוּ לוֹ לַעֲבוֹד לְמְנוֹעַ הֶפְסֵדִים (אַךְ לֹא הִתִּירוּ עַל מְנָת לְהַרְוִיחַ, לְמֵרוֹת שֶׁיֵּשׁ כָּאֵלֶּה שֶׁעַדַיִן לֹא מְבִינִים מָה הַהֶבְדֵּל בֵּין מְנִיעַת רֶוַח לְהֶפְסֵד), **וְאִם** הוּא שָׂכִיר שֶׁלֹּא יָכוֹל לָקַחַת חֹפֶשׁ בְּחֶלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד, צָרִיךְ לְנַסּוֹת לְצַמְצֵם בְּשִׁעוֹת הָעֲבוֹדָה בְּשֶׁל קְדֻשַּׁת הַיָּמִים, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְנַצֵּל אֶת זְמַנּוֹ נָכוֹן בַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה.

וְאַף עַל פִּי שֶׁעַל אָדָם לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה בְּכָל יוֹם, הָרֵי עַל מַעֲלַת קַבָּלַת הַתְּשׁוּבָה בְּיָמִים אֵלֶּה אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ: "וְאִם עֲשִׂיתֶם תְּשׁוּבָה בָּהֶם וְאַתֶּם בָּאִים לְפָנַי בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים **וַאֲפִילוּ יֵשׁ לָכֶם עֲוֹונוֹת מִן הָאָרֶץ וְעַד הַשָּׁמַיִם** אֲנִי מַלְבִּינָם כַּשֶּׁלֶג"! הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹדֵעַ שֶׁאֲנַחְנוּ לֹא מַלְאָכִים, אֲבָל כְּשֶׁאָנוּ מִשְׁתַּדְּלִים אָנוּ יְכוֹלִים אַף לַעֲבוֹר אֶת דַּרְגָּתָם, וְלָכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לָנוּ חֲלוֹנוֹת שֶׁל תְּשׁוּבָה שֶׁאִם נִבְחָר לְנַצְלָם נוּכַל לָגַעַת בְּחֵלֶק הַנְּשָׁמָה הָאֱלֹקִית שֶׁלָּנוּ וּלְטַהֵר, שֶׁזֶּה הַמַּצָּב הָאֲמִתִּי וְהַטִּבְעִי שֶׁל הַנְּשָׁמָה הַטְּהוֹרָה שֶׁלָּנוּ הַקְּבוּרָה כָּל הַשָּׁנָה תַּחַת קְלִפּוֹת הַתַּאֲווֹת שֶׁל יֵצֶר הָרַע. וְכַאֲשֶׁר ה' פּוֹתֵחַ לָנוּ חַלּוֹן מִלְמַעְלָה, זֶה הַזְּמַן לְהִזְדָּרֵז לְהָסִיר אֶת כָּל הַשְּׁכָבוֹת מֵעָלֵינוּ וְלִדְבֹּק בּוֹ חֲזָרָה.

וּכְבָר אָמְרוּ חַז"ל כִּי יָפָה צְעָקָה לָאָדָם בֵּין לִפְנֵי גְּזַר הַדִּין וּבֵין לְאַחֲרָיו, אַף יֵשׁ חִלּוּק בֵּין יָחִיד לְצִבּוּר, שֶׁתְּפִלַּת צִבּוּר תָּמִיד נִשְׁמַעַת גַּם לְאַחַר שֶׁכְּבָר נִגְזַר דִּינוֹ, וְאִלּוּ תְּפִלָּתוֹ שֶׁל יָחִיד יִתָּכֵן שֶׁתִּשָּׁמַע וְיִתָּכֵן שֶׁלֹּא, אֲבָל אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ כִּי בַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה יֵשׁ כֹּחַ לַיָּחִיד כְּמוֹ לְצִבּוּר בִּתְפִלָּתוֹ וְצַעֲקָתוֹ. אֵין זֶה אוֹמֵר שֶׁנִּפְטֹר אֶת עַצְמֵנוּ בִּתְפִלָּה בְּמִנְיָן בְּיָמִים אֵלֶּה, חָלִילָה, אֶלָּא שֶׁנָּבִין מָה הַמַּעֲלָה וְהַכֹּחַ שֶׁל תְּפִלָּה בְּיָמִים אֵלֶּה לְהַשְׁפִּיעַ עַל דִּינוֹ שֶׁל הָאָדָם.

אֲנַחְנוּ מַמְלִיכִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָלֵינוּ כְּדֵי לָדוּן אוֹתָנוּ בְּיָמִים אֵלֶּה, וְלָכֵן בַּתְּפִלָּה אָנוּ אוֹמְרִים "הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ" וְ"הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט", וְאַף עַל פִּי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא מֶלֶךְ מִבְּלִי שֶׁיְּצְטָרֵךְ לְאִשּׁוּרֵנוּ, הָרֵי בְּכָךְ שֶׁהוּא כְּבָיְכוֹל נוֹתֵן לָנוּ לְהַמְלִיךְ אוֹתוֹ, הוּא מְעוֹרֵר בְּכָךְ זְכוּת שֶׁלָּנוּ שֶׁאָנוּ רוֹצִים בְּמַלְכוּתוֹ וּמַאֲמִינִים בְּדִינוֹ, וְזֶה לְבַדּוֹ נִרְשָׁם לָנוּ לְטוֹבָתֵנוּ בַּחֲסָדָיו הָרַבִּים.

לְעֻמַּת זֹאת הַגּוֹיִם שֶׁנִּשְׁפָּטִים בַּיּוֹם הַזֶּה לֹא רַק שֶׁלֹּא מַמְלִיכִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הֵם בִּכְלָל לֹא מוּדָעִים לַיּוֹם הַזֶּה וְלֹא מְבַקְּשִׁים רַחֲמִים, וְנִשְׁפָּטִים שֶׁלֹּא בְּפְנֵיהֶם עַל אַפָּם וְעַל חֲמָתָם! כַּמָּה רַחֲמִים וַחֲסָדִים עוֹשֶׂה עִמָּנוּ אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם. וְאִם אָנוּ חוֹשְׁשִׁים מִשּׁוּם שֶׁאָנוּ יוֹדְעִים שֶׁאִם יַעֲשׂוּ עִמָּנוּ דִּין וְחֶשְׁבּוֹן מִדָּיֵק נִמְצָא עַצְמֵנוּ בְּמִינוּס וְאִם כֵּן "לֹא מַגִּיעַ" לָנוּ דָּבָר, כֵּיצַד נוּכַל לָבוֹא בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים וּלְבַקֵּשׁ מֵאֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא?

אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לָדַעַת שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵעַ אֶת הַתְּפִלּוֹת וְרוֹצֶה בְּקִרְבָתֵנוּ, וְכֵיוָן שֶׁהוּא אוֹהֵב מִשְׁפָּט הוּא חַיָּב לְהַעֲמִיד לָנוּ מִבְחָן לְקַבֵּל מַתְּנַת חִנָּם זוֹ. וְיֵשׁ לָדַעַת בְּבוֹאֵנוּ לְיָמִים אֵלֶּה וּבְכָל לַשָּׁנָה כָּלָה, כִּי הַמִּבְחָן הָעִקָּרִי בְּכָל הַשָּׁנִים מֵאָז בְּרִיאַת הָעוֹלָם לְקַבֵּל מַתְּנַת חִנָּם מֵאוֹצָר מַתְּנוֹת חִנָּם שֶׁלֹּא מַגִּיעָה לָנוּ הוּא אוֹתוֹ מִבְחָן בְּדִיּוּק - מִבְחָן הַכַּעַס.

נִמְצָא כִּי עָלֵינוּ לְהִזָּהֵר וְלָדַעַת שֶׁמִּכָּל הַמִּדּוֹת הַמְגֻנּוֹת שֶׁיְּכוֹלוֹת לִדְבֹּק בָּנוּ, מִדַּת הַכַּעַס הִיא יְכוֹלָה לִהְיוֹת בְּעָכְרֵנוּ בְּעִקָּר בַּיָּמִים הָאֵלֶּה, וּכְבָר הִפְלִיגוּ חֲכָמִים בַּחֲשִׁיבוּת שֶׁלֹּא לִכְעוֹס בְּכָל הַשָּׁנָה בִּכְלָל וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה בִּפְרָט וְאַף פָּסְקוּ כָּךְ לַהֲלָכָה, וְלֹא סְתָם אָמְרוּ "כָּל הַכּוֹעֵס כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה"! וְיוֹתֵר מִכָּל, אֵין לָנוּ מָשָׁג כַּמָּה אָנוּ מְקֻלְקָלִים כְּשֶׁאָנוּ אוֹחֲזִים בְּמִדָּה זוֹ. וְלָכֵן יֵדַע אָדָם כִּי הוּא כֵּן יָכוֹל לְבַקֵּשׁ מַתְּנוֹת חִנָּם מִבּוֹרֵא עוֹלָם, הֵן בְּגִלַּל שֶׁהוּא הַמָּקוֹר הַיָּחִיד שֶׁיָּכוֹל לָתֵת לָנוּ אֶת רְצוֹנֵנוּ וּבִלְעָדָיו לֹא נַצְלִיחַ, וְהֵן בְּגִלַּל שֶׁיֵּשׁ אוֹצַר כָּזֶה גָּדוֹל שֶׁמְּחַכֶּה שֶׁנִּתְפַּלֵּל וְנוֹצִיא מִמֶּנּוּ. אֲבָל אִם הוּא קָם לְתַקֵּן דְּרָכָיו בְּיָמִים אֵלֶּה וְלִדְבֹּק בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וּלְהִתְפַּלֵּל לְחַלּוֹן הַהִזְדַּמְּנוּיוֹת שֶׁנִּפְתַּח לְפָנָיו לְהִלְבִּינוּ כַּשָּׁלֶג, יִזְכּוֹר כִּי יֵצֶר הָרַע יְבַקֵּשׁ לִגְרֹם לוֹ לְאַבֵּד הַכֹּל, בְּמַעֲשֶׂה בּוֹדֵד שֶׁל כַּעַס.

יֵשׁ מָשָׁל יָפֶה עַל כֶּלֶב רָעֵב שֶׁלֹּא אָכַל כַּמָּה יָמִים. הוּא שׁוֹטֵט בָּרְחוֹבוֹת וְעָבַר לְיַד מַאֲפִיָּה, וְאָז הִבְחִין בָּאוֹפֶה הָאֵימְתָנִי מוֹצִיא מַגָּשׁ גָּדוֹל שֶׁל לַחְמָנִיּוֹת מִן הַתַּנּוּר וּמַנִּיחָן לְהִתְקָרֵר בַּחוּץ, כְּשֶׁרֵיחָן הַנּוֹדֵף מוֹשֵׁךְ אֶת הַקּוֹנִים עוֹד בְּטֶרֶם יִתְקָרְרוּ. גַּם הַכֶּלֶב מֵרִיחַ אֶת הָרֵיחַ, וּבְהִתְחַשֵּׁב שֶׁלֹּא אָכַל כַּמָּה יָמִים, רִיר הֵחֵל לִנְזוֹל מִפִּיו וְאַפּוֹ זָז לְלֹא הֶפְסֵק. אֲבָל הוּא חָשַׁשׁ מֵהָאוֹפֶה שֶׁיַּכֶּה בּוֹ לְלֹא רַחֵם עוֹד בְּטֶרֶם יַסְפִּיק לְהִתְקָרֵב. מָה עָשָׂה? הִתְיַשֵּׁב בִּתְמִימוּת בְּמֶרְחַק מָה, וּבָרַע שֶׁרָאָה שֶׁהָאוֹפֶה דַּיְּתוֹ שֶׁל הָאוֹפֶה, רָץ אֶל תּוֹךְ עֶגְלַת הַלַּחְמָנִיּוֹת וְהִפִּיל אֶת כָּל הַמַּגָּשׁ עַל הָרִצְפָּה! הָאוֹפֶה יָצָא בִּצְעָקוֹת, וְהֵחֵל לֶהָרִים אֶת הַלַּחְמָנִיּוֹת בְּעוֹד שֶׁהַכֶּלֶב תָּפַס אַחַת מֵהֶן וְנִמְלָט לְנַפְשׁוֹ. הָאוֹפֶה סָפַר וּבָדַק וְגִלָּה כִּי "רַק" לַחְמָנִיָּה אַחַת אָבְדָה לוֹ וְהִתְנַחֵם בְּכָךְ. אַךְ הוּא לֹא יָדַע שֶׁאוּתָהּ לַחְמָנִיָּה זֶה כָּל מָה שֶׁהַכֶּלֶב רָצָה מִלְּכַתְּחִלָּה.

כָּךְ בְּדִיּוּק פּוֹעֵל יֵצֶר הָרַע! הוּא רוֹצֶה ׳רַק׳ שֶׁנִּכְעַס לְרֶגַע, שֶׁנִּצְעָק וּנְקַלֵּל וּנְאַבֵּד אֶת הָעֶשְׁתּוֹנוֹת כִּי ׳לֹא הוֹלֵךְ לָנוּ׳. מִיַּד כְּשֶׁנִּכְעַס הוּא ׳יָרוּץ עִם הַלַּחְמָנִיָּה׳ וְלָנוּ תִּפָּטֵר הַבְּעָיָה שֶׁבִּגְלָלָהּ כָּעַסְנוּ, אֲבָל לֹא הֵבְחַנּוּ כִּי אוֹתוֹ כֶּלֶב רָץ עִם הַשֶּׂפַע שֶׁלָּנוּ שֶׁנִּשְׁלַח מֵאוֹצָר מַתְּנַת חִנָּם. אָדָם שֶׁרוֹאֶה כִּי הוּא ׳נִתְקַע׳ בְּדָבָר וְהַכַּעַס הַפְּנִימִי מַתְחִיל לְבַעְבֵּעַ עַל פְּנֵי הַשָּׂטַח יָבִין כִּי הוּא בְּמִבְחָן וְיִסֹּיחַ אֶת דַּעְתּוֹ לְדָבָר אַחֵר, כִּי אִם הוּא יִתְעַקֵּשׁ יִתָּכֵן וְיִקַּבֵּל אֶת רְצוֹנוֹ, אַךְ בַּדֶּרֶךְ הוּא יִכְעַס וְיַפְסִיד מַשֶּׂהוּ גָּדוֹל הַרְבֵּה יוֹתֵר, מַשֶּׂהוּ שֶׁהוּא אֲפִילוּ לֹא יָכוֹל לַחֲלוֹם לְהַשִּׂיגוֹ וְאֶפְשָׁר לְקַבְּלוֹ רַק כְּמַתְּנַת חִנָּם.

הַגְּמָרָא דּוֹרֶשֶׁת אֶת הַפָּסוּק: "אִם יֵשׁ עָלָיו **מַלְאָךְ מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי אָלֶף** לְהַגִּיד לְאָדָם יָשְׁרוֹ", שֶׁאִם לְמַעְלָה בָּאִים אֶלֶף מַלְאָכִים שֶׁנּוֹצְרוּ מִמַּעֲשָׂיו שֶׁל אָדָם, 999 מִתּוֹכָם הֵם מַלְאֲכֵי חַבָּלָה מֵעֲבֵרוֹתָיו וְאֶחָד מַלְאַךְ מִמִּצְוָה וְהוּא מְסַנְגֵּר עָלָיו, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׂוֹמֵעַ לַיָּחִיד. וְיֵשׁ דֵּעָה אַחֶרֶת בַּגְּמָרָא שֶׁאִם אוֹתוֹ מַלְאַךְ עַצְמוֹ שֶׁבָּא לְדַבֵּר עָלָיו, 999 מִתּוֹךְ אֶלֶף מִדְּבָרָיו הֵם לְחוֹבָה וְהוּא מָצָא רַק עֶשְׂירִית הֶאָחוּז שֶׁל דָּבָר טוֹב לְדַבֵּר עָלָיו, גַּם מְקַבְּלִים מִמֶּנּוּ!

שׁוֹאֵל רַבִּי נָתָן מִבְּרֶסְלֶב כֵּיצַד יִתָּכֵן שֶׁמּוּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַעַמְדוּ 999 מַלְאֲכֵי חַבָּלָה מוּל מַלְאַךְ אֶחָד טוֹב וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַטֶּה לְכִוּוּן הַמַּלְאָךְ הַטּוֹב? זֶה צֶדֶק זֶה? שָׂכָר מִצְוָה וּשְׂכַר עֲבֵרָה עֲבֵרָה, אֲבָל 999 מוּל אֶלֶף זֶה לֹא חֲצִי חֲצִי, זֶה בָּטֵל בְּרֹב! הַכֹּל רַע! אֵיךְ יִתָּכֵן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַטֶּה כְּלַפֵּי הַמַּלְאָךְ הַטּוֹב, זֶה נִקְרָא מִשְׁפָּט?

וְעוֹנֶה רַבִּי נָתָן כִּי 999 מַלְאֲכֵי הַחַבָּלָה שֶׁנּוֹצְרוּ מֵחֲטָאָיו, הָרֵי לְאַחַר שֶׁנּוֹצְרוּ הֵם יָשְׁבוּ עַל הָאָדָם וְדָחֲקוּ בּוֹ לַחְזֹר וְלַחְטֹא, בִּשְׁיטַת "חָבֵר מֵבִיא חָבֵר", שֶׁבַּתְּחִלָּה חָטָא וְהִתְבַּיֵּשׁ בְּעַצְמוֹ וְהָיוּ לוֹ חֲרָטָה, אַךְ כִּוֵּן שֶׁחָזַר וְשָׁנָה בְּחֶטְאוֹ נִרְאָה לוֹ כְּהֶתֵּר, וַעֲבֵרָה גּוֹרֶרֶת עֲבֵרָה, וְאוֹתָם מַלְאֲכֵי חַבָּלָה הִגִּיעוּ כְּבָר לְאֶלֶף פַּחוֹת אֶחָד, וְהִגִּיעַ עִם כָּל מִשְׁקָלָם אוֹתוֹ יְהוּדִי מִסְכֵּן וְלִכְאוֹרָה אָבוּד, קָם וְעוֹשֶׂה מִצְוָה! קָם וּמַשְׁלִים מִנְיָן, קָם וּמַגִּיחַ תְּפִלִּין, קָם וּמְבָרֵךְ... זוֹ אָמְנָם מִצְוָה אַחַת, אֲבָל זוֹ מִצְוָה שֶׁנַּעֲשֵׂית תַּחַת שִׁלְטוֹן שֶׁל 999 מַלְאֲכֵי חַבָּלָה הַיּוֹשְׁבִים עַל צַוָּארוֹ וּמַדִּיחִים

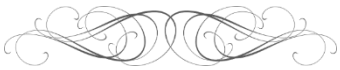
אוֹתוֹ לַחֲטֹא שׁוּב וְשׁוּב כְּדֵי לְהַגְבִּיר מִסְפָּרָם, וְלַמְרוֹת הַכֹּל הוּא מַצְלִיחַ לְהִתְרוֹמֵם לַעֲשׂוֹת מִצְוָה אַחַת! לָכֵן הַמַּלְאָךְ הַמֵּלִיץ מִמִּצְוָה כָּזוֹ הוּא יָקָר מְאֹד.

אָז אִם אָנוּ רוֹצִים לְנַצֵּל אֶת הַחַלּוֹן הָעֲנָק שֶׁנִּפְתַּח לָנוּ בַּיָּמִים הַגְּדוֹלִים הָאֵלֶּה וְאָמוּר לְהַסְגִּר בִּתְפִלַּת הַנְּעִילָה, נְשַׁנֵּן אֶת שֶׁלָּמַדְנוּ כָּאן עַל מְנָת לְנַצֵּל אֶת הַיָּמִים הָאֵלֶּה עַד תֹּם:

1. לִזְכֹּר תָּמִיד כִּי ה׳ רוֹצֶה אֶת הַתְּשׁוּבָה שֶׁלִּי, כִּי אָמְנָם ה׳ אוֹהֵב אֶת הַמִּשְׁפָּט אֲבָל אוֹהֵב אֶת יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר, וְלָכֵן הוּא מוֹרֶה לָנוּ כֵּיצַד כְּדַאי לָנוּ לִנְהֹג עַל מְנָת שֶׁנֵּצֵא זַכָּאִין בַּמִּשְׁפָּט, כַּאֲשֶׁר נְנַטְרֵל אֶת הַקִּטְרוּג מֵעָלֵינוּ וְנִשָּׁאֵר רַק מוּל רַחֲמָיו הָאֵינְסוֹפִיִּים שֶׁל ה׳ יִתְבָּרַךְ.
2. יֵשׁ לְהִזָּהֵר מְאֹד מִמִּדַּת הַכַּעַס. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְבַקֵּשׁ לָתֵת לִי מַתָּנוֹת חִנָּם אַף שֶׁלֹּא מַגִּיעַ לִי, וַאֲנִי מְאַבֵּד אוֹתָם. אָדָם מִתְפַּלֵּל שָׁנִים לִישׁוּעָה וְלֹא נַעֲנָה, וְלֹא שָׂם לֵב שֶׁמִּדֵּי פַּעַם הוּא כּוֹעֵס מַמָּשׁ, וּבְכָךְ דּוֹחֶה אֶת הַיְשׁוּעָה לְעוֹד הַרְבֵּה שָׁנִים וּתְפִלּוֹת נוֹסָפוֹת. אָסוּר לְכְעוֹס בְּשׁוּם מְחִיר.
3. לָדַעַת שֶׁאֲפִילוּ שֶׁעָשִׂיתִי 999 עֲבֵרוֹת, אִם לַמְרוֹת זֹאת אֲנִי קָם וּמִתְגַּבֵּר וְעוֹשֶׂה מִצְוָה אַחַת, ה׳ בּוֹדֵק אוֹתִי בְּאֵיכוּת וְלֹא בְּכַמּוּת, כִּי דַּוְקָא כְּשֶׁאֲנִי קָם מֵחָדָשׁ מִמָּקוֹם נָמוּךְ וּמַתְחִיל לְהִתְקָרֵב אֶל ה׳, הַצְּעָדִים שֶׁלִּי נִסְפָּרִים אַחֶרֶת בַּשָּׁמַיִם מֵאֲשֶׁר כָּאן בָּאָרֶץ, וְלָכֵן לֹא לְהִתְיָאֵשׁ וּלְהַתְחִיל לִצְעֹד בַּכִּוּוּן הַנָּכוֹן.

יְהִי רָצוֹן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְקַבֵּל אֶת תְּשׁוּבָתֵנוּ וּתְפִלּוֹתֵינוּ בְּרָצוֹן, וְנִזְכֶּה לְשֶׁפַע וּלְגְאֻלָּה שְׁלֵמָה לָנוּ וּלְכָל עַם יִשְׂרָאֵל.

יום הכיפורים

כָּתוּב בַּגְּמָרָא כִּי מֵעוֹלָם לֹא הָיוּ יָמִים טוֹבִים לְיִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מִט״וּ בְּאָב וְיוֹם הַכִּפּוּרִים. כְּלוֹמַר יוֹם הַכִּפּוּרִים אֵינוֹ רַק יוֹם-טוֹב, חַג כְּמוֹ שְׁאָר הַחַגִּים, אֶלָּא הוּא הַיּוֹם הַטּוֹב בְּיוֹתֵר בְּהֶ״א הַיְדִיעָה. וְאִם יֵשׁ לָנוּ צוּוּי לִשְׂמוֹחַ בַּחַגִּים, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ... וְהָיִיתָ אַךְ שָׂמֵחַ״ הֲרֵי שֶׁבְּיוֹם הַכִּפּוּרִים הַשִּׂמְחָה צְרִיכָה לִהְיוֹת כְּפוּלָה וּמְכֻפֶּלֶת, שֶׁהֲרֵי גִּילוּ לָנוּ חֲזַ״ל כִּי הוּא טוֹב יוֹתֵר מִשְּׁאָר הַחַגִּים!

לִכְאוֹרָה דְּבָרִים אֵלֶּה לֹא כָּל כָּךְ מִסְתַּדְּרִים לָנוּ עִם הַמֻּשָּׂג שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים, וְעִם כָּל הַהֲכָנוֹת שֶׁעָשִׂינוּ אֵלָיו בָּאַרְבָּעִים הַיָּמִים שֶׁקָּדְמוּ לוֹ, כָּל חֹדֶשׁ אֱלוּל שֶׁקָּמְנוּ בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר לַסְּלִיחוֹת, רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהִתְפַּלַּלְנוּ בְּיוֹם הַדִּין בּוֹ כָּתְבוּ אֶת גְּזַר דִּינֵנוּ, הַיָּמִים הַנּוֹרָאִים וְשַׁבָּת תְּשׁוּבָה בַּדֶּרֶךְ לְיוֹם הַכִּפּוּרִים בּוֹ חוֹתְמִים אֶת דִּינֵנוּ בִּתְפִלַּת הַנְּעִילָה. כָּל הַדֶּרֶךְ הֵבַנּוּ שֶׁאָנוּ הוֹלְכִים לִקְרַאת הַמִּשְׁפָּט שֶׁיַּחֲרֹץ אֶת גּוֹרָלֵנוּ לַשָּׁנָה הַקְּרוֹבָה וְאוּלַי לְעוֹלָמִים, וְאָנוּ יוֹצְאִים לְמַסַּע אָרוֹךְ בַּדֶּרֶךְ וְקָצַר בַּזְּמַן לִצְבֹּר זְכֻיּוֹת וְלַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל הָעֲבֵרוֹת כְּדֵי שֶׁנֵּצֵא זַכָּאִים בַּדִּין, וְתַחַת כָּל הַלַּחַץ הַזֶּה אוֹמְרִים לָנוּ כִּי זֶה הַיּוֹם הֲכִי טוֹב שֶׁיֵּשׁ לָנוּ, וְאִם כֵּן כֵּיצַד אָנוּ אֲמוּרִים לִשְׂמוֹחַ בּוֹ שִׂמְחָה כְּפוּלָה וּמְכֻפֶּלֶת?

אָמְנָם אֶפְשָׁר לְהָבִין כִּי אֵין מָקוֹם לְעַצְבוּת בַּיּוֹם הַזֶּה, וְאָכֵן הוּא נֶחְשָׁב לְיוֹם טוֹב כֵּיוָן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לָנוּ הִזְדַּמְּנוּת שְׁנִיָּה לְתַקֵּן כָּל מַה שֶּׁקִּלְקַלְנוּ. וְלָכֵן מִי שֶׁבּוֹכֶה בְּיוֹם זֶה בֶּכִי שֶׁל כְּאֵב וַחֲרָטָה עַל הָעֲבֵרוֹת, בֶּכִי שֶׁל כִּסּוּפִים וְלֵב נִשְׁבָּר שֶׁרוֹצֶה לַחְזֹר לְאָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם, הֲרֵי זֶה בֶּכִי רָצוּי, וּדְמָעוֹת אֵלֶּה מְהַוּוֹת אֶת מֵי מִקְוֵה הַטָּהֳרָה הַמְּטַהֵר אוֹתָנוּ מִכָּל הַכְּתָמִים שֶׁדָּבְקוּ בָּנוּ. אֲבָל עֲדַיִן לְהַרְגִּישׁ שִׂמְחָה שֶׁל חַג, וְעוֹד בְּצוּרָה גְּדוֹלָה יוֹתֵר מִשְּׁאָר הַחַגִּים, אֶת הָעִנְיָן הַזֶּה צָרִיךְ

לְבָאֵר. הֲרֵי אִם בְּיוֹם זֶה אָנוּ כֻּלָּנוּ עוֹמְדִים לַמִּשְׁפָּט, מִי יָכוֹל לִשְׁמוֹחַ כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ מִשְׁפָּט?

הָרַמְבַּ״ם מְגַלֶּה לָנוּ יְסוֹד חָשׁוּב בְּתַהֲלִיךְ הַכַּפָּרָה שֶׁל אָדָם עַל חֲטָאָיו, שֶׁהַדָּבָר כָּרוּךְ לֹא רַק בַּחֲלָקִים ״הַטֶּכְנִיִּים״ שֶׁל הַתְּשׁוּבָה, הַקָּרְבָּן שֶׁהָיָה מֵבִיא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ אוֹ הַתְּפִלּוֹת שֶׁהוּא נוֹשֵׂא בָּעִנְיָן, אֶלָּא בָּרֹאשׁ וּבָרִאשׁוֹנָה הַדָּבָר תָּלוּי **בָּאֱמוּנָה שֶׁלּוֹ** שֶׁאָכֵן ה׳ יְכַפֵּר לוֹ עַל חֲטָאָיו אִם הוּא יַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה אֱמִתִּית! וְכָךְ פָּסַק הָרַמְבַּ״ם לַהֲלָכָה שֶׁגַּם אִם אָדָם מֵבִיא אֶת הַקָּרְבָּן וְקוֹרֵא אֶת הַוִּדּוּי וְעוֹשֶׂה הַכֹּל ״עַל פִּי הַסֵּפֶר״, רַק שֶׁבַּלֵּב פְּנִימָה הוּא חוֹשֵׁב שֶׁזֶּה לֹא מוֹעִיל לוֹ וְלֹא מְכַפֵּרִים לוֹ, הֲרֵי שֶׁנֶּחְשָׁב כְּאִלּוּ לֹא עָשָׂה דָּבָר, וְכַאֲשֶׁר יַחְזֹר בּוֹ וְיַאֲמִין בְּתַהֲלִיךְ הַכַּפָּרָה עָלָיו לְהִתְחִיל אוֹתוֹ מֵחָדָשׁ וּלְהָבִיא קָרְבָּן חָדָשׁ, כִּי מַה שֶּׁעָשָׂה עַד כֹּה נֶחְשָׁב כִּכְלוּם מַמָּשׁ! הָעִקָּר הוּא הָאֱמוּנָה שֶׁאִם יַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה מִלֵּאָה וְיַאֲמִין בְּתַהֲלִיךְ הַכַּפָּרָה שֶׁהוּא יוֹעִיל לוֹ, אָז וְרַק אָז תִּהְיֶה לוֹ כַּפָּרָה. כְּעִמֶּק הָאֱמוּנָה בַּכַּפָּרָה כָּךְ עֹמֶק הַמִּחִילָה וְהַסְּלִיחָה מִשָּׁמַיִם.

הַכֹּל מִצְטַמְצֵם לִכְלָל פָּשׁוּט: אִם אֲנִי מַאֲמִין שֶׁעַכְשָׁו שֶׁאֲנִי בָּאֱמֶת מִתְחָרֵט עַל הַדְּבָרִים הָרָעִים וּמְקַבֵּל עַל עַצְמִי לַעֲשׂוֹת אֶת הַמִּצְווֹת שֶׁנִּשְׁמָתִי תִּתְחַיֶּבָה לְקַיְּמָם בְּמַעֲמַד הַר סִינַי וְלִפְרֹשׁ מִן הָעֲבֵרוֹת, הֲרֵי שֶׁנִּרְשָׁם לִי שֶׁעָשִׂיתִי תְּשׁוּבָה מִלֵּאָה וּפוֹתְחִים לִי דַּף חָדָשׁ לְמַעְלָה. כַּמָּה שֶׁאַאֲמִין בְּכָךְ יוֹתֵר, כָּךְ בֶּאֱמֶת זֶה יִהְיֶה. וְאִם לֹא אַאֲמִין בְּכָךְ.

אִם אֲנִי מַגִּיעַ לִתְפִלַּת יוֹם הַכִּפּוּרִים לְאַחַר שֶׁעָבַרְתִּי תַּהֲלִיךְ שֶׁל תְּשׁוּבָה וְחָשְׁבוֹן נֶפֶשׁ, נִצַּלְתִּי אֶת הַיָּמִים שֶׁל אֱלוּל וְהַיָּמִים הַנּוֹרָאִים בֵּין רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְיוֹם הַכִּפּוּרִים כְּדֵי לַעֲבוֹר עַל כָּל הַמֻּחְדָּלִים שֶׁל הַשָּׁנָה הָאַחֲרוֹנָה, אִם אָכֵן פִּיַּסְתִּי אֶת כָּל אֵלֶּה שֶׁפָּגַעְתִּי בָּהֶם וְסָלַחְתִּי לְכָל אֵלּוּ שֶׁפָּגְעוּ בִּי, וְהִתְחָרַטְתִּי עַל כָּל הַמִּצְווֹת שֶׁבִּטַּלְתִּי וְהָעֲבֵרוֹת שֶׁעָשִׂיתִי וְקִבַּלְתִּי עַל עַצְמִי לָסוּר מִדַּרְכִּי הָרָעָה וְלָלֶכֶת בַּדֶּרֶךְ הַטּוֹבָה, וּבִתְפִלַּת הַנְּעִילָה בָּכִיתִי בֶּכִי שֶׁל כִּסּוּפִים וְהִשְׁתּוֹקְקוּת לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה, הֲרֵי עָלַי לְהַאֲמִין שֶׁזָּכִיתִי לְכַפָּרָה. וְאִם אַחֲרֵי כָּל הַתַּהֲלִיךְ הַזֶּה שֶׁעָשִׂיתִי אֵצֵא מִבֵּית הַכְּנֶסֶת בְּהַרְגָּשָׁה שֶׁלֹּא מָחֲלוּ לִי, אָז בְּרֶגַע אֶחָד מָחַקְתִּי אֶת כָּל הָעֲבוֹדָה הַקָּשָׁה שֶׁעָשִׂיתִי!!! הַכַּפָּרָה תְּלוּיָה בָּאֱמוּנָה שֶׁהַתְּשׁוּבָה אָכֵן מְכַפֶּרֶת.

מַה שֶּׁמַּקְשֶׁה עָלֵינוּ לְהָבִין וְלִשְׁמוֹחַ בְּיוֹם זֶה, הוּא עוֹלָם הַמֻּשָּׂגִים הַדַּל שֶׁלָּנוּ לְעֻמַּת הָרַחֲמִים הָאֵינְסוֹפִיִּים שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. הֲרֵי בָּרוּר וְיָדוּעַ לָנוּ כִּי כַּאֲשֶׁר מִישֶׁהוּ פָּגַע בָּנוּ קָשֶׁה לָנוּ לִסְלוֹחַ, וְגַם אִם מָצָאנוּ בְּלִבֵּנוּ כֹּחַ לְהִתְגַּבֵּר וְלִמְחוֹל אָנוּ לֹא יְכוֹלִים לִשְׁכֹּחַ כְּאִלּוּ הַדָּבָר לֹא הָיָה, וְאִם כֵּן נוֹתַר רֹשֶׁם שֶׁל אוֹתָהּ פְּגִיעָה וְלָכֵן הַדְּבָרִים לְעוֹלָם לֹא חוֹזְרִים מַמָּשׁ לְקַדְמוּתָם. וְאִם אוֹתָם אֲנָשִׁים שֶׁהִרְשִׁיעוּ כְּלַפֵּינוּ עָשׂוּ זֹאת בְּמֵזִיד וְחָזְרוּ עַל מַעֲשֵׂיהֶם פְּעָמִים רַבּוֹת, יִהְיֶה זֶה מַמָּשׁ בִּלְתִּי אֶפְשָׁרִי עֲבוּרֵנוּ לַעֲבוֹר עַל כָּךְ לְסֵדֶר הַיּוֹם. וְגַם אִם נִרְצָה לִסְלוֹחַ לְטוֹבָתֵנוּ שֶׁלָּנוּ, עַל מְנָת שֶׁהַכַּעַס וְהָאַכְזָבָה לֹא יִפָּגְמוּ בִּבְרִיאוּתֵנוּ, אֲנַחְנוּ עֲדַיִן נִבָּתֵק אֶת הַקֶּשֶׁר עִם אוֹתָם אֲנָשִׁים וְנִשְׁתַּדֵּל לְהִתְרַחֵק מִקָּרְבָתָם כְּכָל הָאֶפְשָׁר.

וְאִלּוּ כַּאֲשֶׁר מְדַבְּרִים עַל כַּפָּרָה מִשָּׁמַיִם, מְבַקְּשִׁים מִמֶּנִּי לְהַאֲמִין שֶׁאֲנִי שֶׁפָּגַעְתִּי וְקִלְקַלְתִּי כָּל כָּךְ הַרְבֵּה פְּעָמִים, אִם אֲנִי מִתְחָרֵט, מִתְוַדֶּה עַל מַעֲשַׂיי וּמְקַבֵּל עַל עַצְמִי לֹא לַעֲשׂוֹת זֹאת יוֹתֵר, הֲרֵי שֶׁכְּלַפֵּי שָׁמַיִם חָזַרְתִּי לִהְיוֹת כְּמִקֹּדֶם. לֹא רַק שֶׁסּוֹלְחִים לִי, לֹא זוֹכְרִים לִי בְּכָלָל שֶׁעָשִׂיתִי מַשֶּׁהוּ רַע, הַכֹּל בְּסֵדֶר, וְעוֹד מוֹסִיפִים לִי לַזְּכֻיּוֹת! לֹא נִתְפַּס בַּמַּחְשָׁבָה כְּלָל!

וְלָכֵן עָלַי לְהַפְנִים כִּי לֹא רַק שֶׁעָלַי לְפַיֵּס כָּל מִי שֶׁפָּגַעְתִּי בּוֹ, אֶלָּא חוֹבָה עָלַי לְהִתְפַּיֵּס עִם כָּל מִי שֶׁפָּגַע בִּי וְעָשָׂה עַל כָּךְ תְּשׁוּבָה. וְלֹא רַק לוֹמַר לוֹ "סָלַחְתִּי לְךָ" בְּלָשׁוֹן רָפָה וּבְלֵב טָעוּן, אֶלָּא לְהִתְאַמֵּץ לִסְלוֹחַ לוֹ בְּלֵב שָׁלֵם, וְאַף לְהִתְפַּלֵּל עָלָיו לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁגַּם הוּא יְקַבֵּל אֶת תְּשׁוּבָתוֹ שֶׁל הָאִישׁ וְיִסְלַח לוֹ, כִּי כַּאֲשֶׁר אָדָם פּוֹגֵעַ בִּי שֶׁלֹּא כַּדִּין הֲרֵי הוּא גַּם חוֹטֵא כְּלַפֵּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּכְשֵׁם שֶׁמֻּטָּל עָלַי לִסְלוֹחַ לוֹ אִם עָשָׂה תְּשׁוּבָה אֲמִתִּית, כָּךְ עָלַי לִפְעֹל עֲבוּרוֹ בַּשָּׁמַיִם שֶׁה' יִסְלַח לוֹ!

אָדָם שֶׁפָּרַץ לְבֵיתֵנוּ וְגָנַב וְנִתְפַּס. הֲרֵי בְּדִין תּוֹרָה הוּא אָמוּר לַעֲמֹד לְדִין וּלְשַׁלֵּם עַל מַעֲשָׂיו, אַךְ הֶחְזֵר שׁוֹוִי הַנָּזָק לֹא תָּמִיד מַסְפִּיק כְּדֵי לְפַיֵּס עַל כָּל הַפְּגִיעָה הַנַּפְשִׁית וְהַטְּרָאוּמָה שֶׁעָבַרְנוּ, עַל הַנָּזָק הָרִגְשִׁי שֶׁל לְקִיחַת דְּבָרִים שֶׁנִּקְשַׁרְנוּ אֲלֵיהֶם בְּזִכְרוֹנוֹת, וְאֵין לָהֶם כָּל מְחִיר כַּסְפִּי בְּעֵינֵינוּ, נֶזֶק שֶׁאֵין בְּיַד הַגַּנָּב לְהָשִׁיב. וְהִנֵּה עוֹמֵד לְפָנֵינוּ הַגַּנָּב בִּדְמָעוֹת וּמְסַפֵּר כֵּיצַד הוּא מִתְחָרֵט עַל מַעֲשָׂיו וְרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וּמְבַקֵּשׁ שֶׁנִּמְחַל לוֹ, וְאָנוּ רוֹאִים כִּי הַחֲרָטָה שֶׁלּוֹ

כֵּנָה, עִם כָּל הַקֹּשִׁי שֶׁלָּנוּ עָלֵינוּ לְהִתְאַמֵּץ וְלִמְחֹל לוֹ בְּמְחִילָה שְׁלֵמָה, וּבְטֶרֶם נִפְטַר אוֹתוֹ בְּ"סָלַחְתִּי כִדְבָרֶךָ", נִזְכֹּר כִּי לְמַעֲשֶׂה גַּם לְאַחַר שֶׁבִּקֵּשׁ סְלִיחָה מֵאִתָּנוּ וְשִׂכֵּם לָנוּ עַל הַנֶּזֶק, יֵשׁ לוֹ עֲדַיִן עֲבֵרָה כְּלַפֵּי שָׁמַיִם שֶׁהֲרֵי הוּא עָבַר עַל הַצִּוּוּי: "לֹא תִגְנֹבוּ"! כָּעֵת עָלֵינוּ לְהִתְפַּלֵּל לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁכְּשֵׁם שֶׁאָנוּ סוֹלְחִים לוֹ בְּלֵב שָׁלֵם עַל הָעֲבֵרָה שֶׁעָשָׂה כְּלַפֵּינוּ, כָּךְ ה' יִמְחַל לוֹ מְחִילָה שְׁלֵמָה עַל הָעֲבֵרָה שֶׁהַגַּנָּב עָבַר עַל צִוּוּיוֹ!

כְּדֵי לְנַצֵּל אֶת הַהִזְדַּמְּנוּת שֶׁאָנוּ מְקַבְּלִים בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לְתַקֵּן וּלְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ, עָלֵינוּ לְהִתְכּוֹנֵן בַּיָּמִים שֶׁקּוֹדְמִים לוֹ עַל מְנָת לְהַפְנִים אֶת הַמַּעֲמָד אֵלָיו אָנוּ מַגִּיעִים וּלְהַשִּׂיג אֶת הַמֵּיטָב שֶׁאָנוּ יְכוֹלִים לְהוֹצִיא מִיּוֹם כָּזֶה קָדוֹשׁ. לְשֵׁם כָּךְ עָלֵינוּ לִזְכֹּר וּלְשַׁנֵּן שְׁנֵי כְּלָלִים חֲשׁוּבִים:

כְּלָל רִאשׁוֹן הוּא נִצּוּל שִׁבְעַת הַיָּמִים בֵּין רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְיוֹם הַכִּפּוּרִים, ג' עַד ט' בְּתִשְׁרֵי. שִׁבְעַת יָמִים אֵלֶּה הֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעַת יְמֵי הַשָּׁבוּעַ שֶׁל כָּל הַשָּׁבוּעוֹת שֶׁחָלְפוּ בַּשָּׁנָה שֶׁקָּדְמָה לְיוֹם הַכִּפּוּרִים הַנּוֹכְחִי. אִם ג' בְּתִשְׁרֵי חַל בְּיוֹם שַׁבָּת, הֲרֵי יוֹם זֶה עוֹמֵד כְּנֶגֶד כָּל הַשַּׁבָּתוֹת שֶׁל הַשָּׁנָה שֶׁחָלְפָה. ד' בְּתִשְׁרֵי יַעֲמוֹד נֶגֶד כָּל יְמֵי רִאשׁוֹן שֶׁל הַשָּׁנָה שֶׁחָלְפָה, וְעַל זוֹ הַדֶּרֶךְ. עַל יְדֵי נִצּוּל נָכוֹן וּמֵרַבִּי שֶׁל כָּל רֶגַע וְרֶגַע בְּכָל אֶחָד מֵהַיָּמִים הָאֵלֶּה, אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לְתַקֵּן אֶת כָּל הָרְגָעִים שֶׁבָּזְבְּזוּ כָּל הַשָּׁנָה בְּאוֹתוֹ יוֹם בַּשָּׁבוּעַ.

עַל חֲשִׁיבוּת נִצּוּל הַזְּמַן נוּכַל לְהָבִין מֵהַמָּשָׁל הַבָּא. מַעֲשֶׂה בָּאָדָם עָנִי מְאֹד שֶׁחַי בְּבַיִת שֶׁל חֶדֶר אֶחָד עִם מִשְׁפָּחָה מְרֻבַּת יְלָדִים. בַּבֵּית-חֶדֶר הַדַּל שֶׁלּוֹ הָיָה רַק תַּקַּע חַשְׁמַלְי אֶחָד, אֵלָיו הָיוּ מְחַבְּרִים אֶת מְכוֹנַת הַכְּבִיסָה, הַתַּנּוּר וְהַמַּגְהֵץ לְסֵרוּגִין... וְהִנֵּה יוֹם אֶחָד הוֹדִיעָה הַמַּלְכוּת לְבַעַל הַבַּיִת כִּי הוּא זָכָה בָּהַגְרָלָה לְרֶגֶל חֲגִיגוֹת הַמַּמְלָכָה וְהוּא יִזְכֶּה לְהַכְנִיס לְבֵיתוֹ אֶת הַמְּכוֹנָה הַמְּמְשַׁלְתִּית לְהַדְפָּסַת שְׁטָרוֹת כֶּסֶף, וְכָל מַה שֶּׁיַּדְפִּיס בְּמֶשֶׁךְ 24 שָׁעוֹת יִהְיֶה שֶׁלּוֹ!

וְהִנֵּה אֲבִי הַמִּשְׁפָּחָה רַק הִכְנִיס אֶת הַמְּכוֹנָה לַשָּׁקַע וּבְכָל רֶגַע נִגַּשׁ קָרוֹב מִשְׁפָּחָה אַחֵר שֶׁרוֹצֶה לְכַבֵּס חֻלְצָה אוֹ לְהָכִין טוֹסְט. רִכֵּז הֶעָנִי אֶת כָּל הַמִּשְׁפָּחָה וְאָמַר: "אֵין תֵּקַע חַשְׁמַלְי! תַּחְשְׁבוּ שֶׁהַבַּיִת שֶׁלָּנוּ נֶהֱרַס לְ-24 שָׁעוֹת! אֵין לָנוּ זְמַן מְיֻתָּר לְכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה שֶׁאַתֶּם מְבַקְּשִׁים, כִּי בִּזְכוּת הַזְּמַן הַזֶּה שֶׁהַמְּכוֹנָה

עוֹבֶדֶת נִזְכֶּה שֶׁלֹּא נִצְטָרֵךְ לִדְאוֹג לַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כָּל הַשָּׁנָה יוֹתֵר, עַכְשָׁו זוּזוּ וּתְנוּ לַעֲבֹד"!

בְּכָל אֶחָד מִשִּׁבְעַת הַיָּמִים הַלָּלוּ עָלֵינוּ לְנַצֵּל כָּל רֶגַע "לְהַדְפִּיס כֶּסֶף", אָמְנָם צָרִיךְ לָלֶכֶת לַעֲבֹד, לִישׁוֹן לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת, אֲבָל גַּם בְּזֶה כְּדַאי לְצַמְצֵם עַד כַּמָּה שֶׁאֶפְשָׁר, וּבְוַדַּאי לֹא לְבַזְבֵּז זְמַן לָרִיק. אָנוּ מַדְפִּיסִים כֶּסֶף! וְאָז אָנוּ מַגִּיעִים לְיוֹם כִּפּוּר בּוֹ מְחַבְּרִים אֶת הַמְּכוֹנָה לָחַשְׁמַל וּמוֹחֲקִים אֶת כָּל הָעִוָּונוֹת, וּבְכָךְ מוֹרִידִים לְעַצְמֵנוּ שֶׁפַע גָּדוֹל לְכָל הַשָּׁנָה כֻּלָּה. מִי יָכוֹל לְהַרְשׁוֹת לְעַצְמוֹ לְפַסְפֵּס וְלוּ רֶגַע אֶחָד בְּיוֹם כָּזֶה?

כְּלָל שֵׁנִי, צְרִיכִים לָדַעַת לְהִתְרוֹמֵם מֵהַנְּפִילוֹת שֶׁל הֶעָבָר, עַל מְנָת שֶׁלֹּא יַשְׁאִירוּ אוֹתָנוּ עַל הָרִצְפָּה מִתְבּוֹסְסִים בְּכִשְׁלוֹנֵנוּ וּנְפַסְפֵּס גַּם אֶת הַהֹוֶה וְהֶעָתִיד חַס וְשָׁלוֹם. אָנוּ לֹא מַבְחִינִים כִּי בַּאֲחִיזָה שֶׁלָּנוּ בֶּעָבָר אָנוּ בְּעֶצֶם מוֹשְׁכִים אֶת עַצְמֵנוּ אֶל מְקוֹמוֹת לֹא רְצוּיִים לְלֹא שְׁלִיטָה עַל גּוֹרָלֵנוּ. רַק עַל יְדֵי שֶׁנִּסְתַּכֵּל קָדִימָה נוּכַל לְבַסּוֹף לְהִתְקַדֵּם בַּפּוֹעַל.

אִם יֵשׁ לִכְלוּךְ אָז מְכַבְּסִים, וְיוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא הַנָּהָר שֶׁמֵּסִיר אֶת כָּל הַכְּתָמִים, וְהוּא תָּלוּי בְּכָךְ שֶׁנָּבוֹא אֵלָיו עִם הַבְּגָדִים הַמְטֻנָּפִים וּנְנַקֵּה. כַּאֲשֶׁר אָדָם מִתְלַכְלֵךְ מְעַט בְּבוֹץ לַח, אִם הוּא מְנַסֶּה לְנַקּוֹת אוֹתוֹ מִיָּד הֲרֵי הוּא רַק נִמְרָח וְחוֹדֵר אֶל תּוֹךְ הַבֶּגֶד, אֲבָל אִם הוּא מַמְשִׁיךְ לָלֶכֶת וְלֹא מִתְבּוֹסֵס בְּכִתְמוֹ, הֲרֵי הַבּוֹץ יִתְיַבֵּשׁ וְיִתְפּוֹרֵר מֵעַצְמוֹ.

בִּמְקוֹם לְהִלָּחֵם בַּכְּתָמִים שֶׁנִּדְבְּקוּ בָּנוּ, אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְיַבֵּשׁ אוֹתָם וְהֵם יִפְּלוּ מֵעַצְמָם. עָלֵינוּ לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ. עַל יְדֵי שֶׁנַּעֲצֹר וְנַעֲשֶׂה חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ, נִתְחָרֵט עַל הֶעָבָר וְנִצְעַד קָדִימָה עִם קַבָּלוֹת חֲדָשׁוֹת, הֲרֵי אוֹתָם כְּתָמִים כְּבָר לֹא יִמָּרְחוּ וְיִתְבּוֹסְסוּ בְּתוֹכֵנוּ, אֶלָּא הֵם יִהְיוּ חֵלֶק מֵאוֹתוֹ עָבָר שֶׁשִּׁחְרְרָנוּ מֵאֲחוֹרֵינוּ וְאָז נוּכַל בֶּאֱמֶת לְהַרְגִּישׁ אֶת הַכַּפָּרָה וְהַמְּחִילָה, וּלְהִוָּלֵד מֵחָדָשׁ מַמָּשׁ.

הָרַמְבַּ"ם הַקָּדוֹשׁ מוֹנֶה אֶת מִצְוַת הַתְּשׁוּבָה כְּאַחַת מִתַּרְיַ"ג הַמִּצְווֹת מִן הַתּוֹרָה, וּבְסֵפֶר הַהֲלָכָה שֶׁלּוֹ הוּא מַקְדִּישׁ לְמִצְוָה זוֹ 10 פְּרָקִים שְׁלֵמִים! בַּהֲלָכָה

הָרִאשׁוֹנָה כּוֹתֵב הָרַמְבַּ״ם כִּי אֶחָד הַחֲלָקִים הַחֲשׁוּבִים וְהַמְעַכְּבִים בְּתַהֲלִיךְ הַתְּשׁוּבָה הוּא הַוִּדּוּי עַל הַמַּעֲשִׂים שֶׁעָשִׂינוּ.

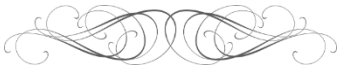
גַּם אִם הֵשַׁבְנוּ גְּזֵלָה שֶׁגָּזַלְנוּ, וְאַף אִם בִּזְמַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הֵבֵאנוּ אֶת קָרְבָּן הַכַּפָּרָה הַמַּתְאִים לְאוֹתָהּ עֲבֵרָה שֶׁעָשִׂינוּ, כָּל עוֹד אֵין וִדּוּי בַּפֶּה הַתְּשׁוּבָה מִתְעַכֶּבֶת. מַדּוּעַ כֹּה חָשׁוּב שֶׁאָדָם יוֹצִיא בְּפִיו מָה עָשָׂה וְעַל מָה הוּא מִתְחָרֵט? אֶלָּא גַּם אִם אָנוּ מִתְחָרְטִים עַל עֲבֵרוֹת שֶׁעָשִׂינוּ, וַהֲרֵי יֵשׁ לְכָל יְהוּדִי נְשָׁמָה אֱלֹקִית בְּתוֹכוֹ שֶׁאָכֵן לֹא חָפְצָה בְּמַעֲשִׂים אֵלֶּה, אִם לֹא נִפְעָל בְּכָל יְכֹלְתֵּנוּ לִמְחֹק אֶת הָרֹשֶׁם שֶׁל אוֹתָן עֲבֵרוֹת הֵן יִמְשְׁכוּ אוֹתָנוּ לַחְזֹר עֲלֵיהֶן.

אֲבָל כַּאֲשֶׁר מִתְמוֹדְדִים עִם הָרֹשֶׁם הַפְּנִימִי שֶׁל הָעֲבֵרוֹת שֶׁנִּמְצָא בְּתוֹכֵנוּ, יֵשׁ כָּאן תַּהֲלִיךְ שֶׁל רִפּוּי, כִּי אֲנַחְנוּ ״מְשַׁחְרְרִים״ אֶת הָאֲחִיזָה שֶׁלָּנוּ בָּרָע. כַּאֲשֶׁר אָדָם מוֹצִיא בְּפִיו אוֹ מַעֲלֶה עַל כְּתָב אֶת הַמַּעֲשִׂים שֶׁלּוֹ, בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה הוּא מִתְמוֹדֵד עִמָּם בֶּאֱמֶת וְלוֹקֵחַ עֲלֵיהֶם אַחֲרָיוּת, וְלֹא מְנַפְנֵף אוֹתָם מִזִּכְרוֹנוֹ לְמַעֲמַקֵּי לִבּוֹ, שָׁם הֵם שׁוֹקְעִים וּמְקַלְקְלִים כָּל חֶלְקָה טוֹבָה.

יֵצֶר הָרַע גּוֹרֵם לָנוּ שֶׁלֹּא לְהִתְיַחֵס בִּרְצִינוּת לַמַּעֲשִׂים שֶׁלָּנוּ וְלֹא לְהִתְבּוֹנֵן עֲלֵיהֶם, וּבְכָךְ אָנוּ יְכוֹלִים לַחְזֹר עַל אוֹתָן טָעֻיּוֹת שׁוּב וָשׁוּב. רַק כַּאֲשֶׁר אָנוּ רוֹאִים אוֹתָם אֶל מוּל עֵינֵינוּ, ״שָׂחֹר עַל גַּבֵּי לָבָן״, אֲנַחְנוּ בֶּאֱמֶת מַפְנִימִים וּמִתְבּוֹנְנִים הֵיטֵב בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה עַל מָה שֶׁיָּצָא מִתַּחַת יָדֵינוּ, וְיֵשׁ לָנוּ יְכֹלֶת לִתְפֹּס שְׁלִיטָה וּלְהַחְלִיט לְשַׁנּוֹת כִּוּוּן וְלִפְעֹל אַחֶרֶת מֵהַיּוֹם וָהָלְאָה.

בְּיוֹם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה אֲנַחְנוּ נִמְצָאִים תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה, תַּחַת חֲסוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, יָדָיו מוּשָׁטוֹת לְכָל מִי שֶׁרוֹצֶה וּמַאֲמִין שֶׁה׳ יְכַפֵּר לוֹ עַל כָּל חֲטָאָיו, יִמְחַל וְיִסְלַח, יְחַבֵּק וִיבָרֵךְ אוֹתוֹ, וְכָל מָה שֶׁעָלָיו לַעֲשׂוֹת זוֹ מִצְוַת הַתְּשׁוּבָה, מִתּוֹךְ יְדִיעָה כִּי אִם אֲנִי מַאֲמִין שֶׁעַל יְדֵי תְּשׁוּבָתִי ה׳ יְכַפֵּר לִי עַל כָּל מַעֲשַׂיי כָּךְ בֶּאֱמֶת יְכַפֵּר לִי. וְזֶה מֵחַסְדֵי וְרַחֲמֵי ה׳ יִתְבָּרַךְ בְּאַהֲבָתוֹ אֵלֵינוּ. וְעַכְשָׁו מוּבָן מַדּוּעַ יֵשׁ לִשְׁמוֹחַ בְּיוֹם זֶה, כִּי מֵעוֹלָם לֹא הָיוּ יָמִים טוֹבִים לְיִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מִיּוֹם הַכִּפּוּרִים.

סוכות

הַסְּכָךְ הוּא הַחֵלֶק הֶחָשׁוּב בְּיוֹתֵר בַּסֻּכָּה, וּבְעוֹד שֶׁאֶת הַמִּחְצוֹת נִתֵּן לִבְנוֹת כְּמַעַט מִכָּל חֹמֶר, הַסְּכָךְ מֻגְבָּל לְדָבָר שֶׁהוּא תָּלוּשׁ וּמִן הַצּוֹמֵחַ, וְכָךְ אָסוּר לַעֲשׂוֹת לַסֻּכָּה גַּג מִפְּלָטוֹת עֵץ אוֹ מֵחֲתִיכוֹת מַתֶּכֶת, אֶלָּא דַּוְקָא מִקָּנִים אוֹ עֲצֵי דֶּקֶל. אֲבָל הַגְּמָרָא לוֹמֶדֶת עַל עוֹד חֹמֶר שֶׁמִּמֶּנּוּ נִתֵּן לִבְנוֹת אֶת הַסֻּכָּה: "בְּאָסְפְּךָ מִגָּרְנְךָ וּמִיִּקְבֶךָ" – עוֹשִׂים סְכָךְ מֵהַפְּסֹלֶת שֶׁל הַגֹּרֶן וְהַיֶּקֶב! הַכַּוָּנָה בְּ"פְּסֹלֶת גֹּרֶן" לַקַּשִּׁים הַנִּפְרָדִים מִן הַשִּׁבּוֹלִים עַל יְדֵי הַדִּישָׁה, וּבְ"פְּסוֹלֶת יֶקֶב" לִזְמוֹרוֹת וְאֶשְׁכּוֹלוֹת רֵיקָנִים, אֵלֶּה דְּבָרִים שֶׁנֶּחְשָׁבִים לְכָל מַטָּרָה אַחֶרֶת כִּפְסֹלֶת, וְאִלּוּ כָּאן הֵם הַהִדּוּר לַמִּצְוָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל הַסֻּכָּה! בְּטוֹן יָקֶר וּבַרְזֶל אֵיכוּתִי, דְּבָרִים שֶׁאָנוּ שְׁמֵחִים לַעֲשׂוֹת עִמָּם אֶת תִּקְרַת בֵּית הַקֶּבַע שֶׁלָּנוּ הֵם פְּסוּלִים לַסֻּכָּה, אֲבָל פְּסֹלֶת כֵּן רְאוּיָה וְלֹא רַק זֹאת, אֶלָּא הִיא עִקַּר הַמִּצְוָה, וְכָל הַסֻּכָּה נִקְרֵאת עַל שְׁמָהּ! ("סֻכָּה" מִלְּשׁוֹן "סְכָךְ").

וּכְפִי שֶׁבְּיוֹם הַכִּפּוּרִים אָנוּ מַכְרִיזִים בִּתְחִלַּת הַלַּיְלָה הַקָּדוֹשׁ בְּטֶרֶם הַתְּפִלָּה הָרִאשׁוֹנָה כִּי אֲנַחְנוּ מְצָרְפִים לַתְּפִלָּה אֶת הָעֲבָרְיָנִים, שֶׁאֵין תְּפִילַת צִבּוּר שְׁלֵמָה לְלֹא הַ"פְּסֹלֶת", שֶׁדַּוְקָא הַלֵּב הַנִּשְׁבָּר שֶׁלָּהֶם עַל מַעֲשֵׂיהֶם בְּיוֹם זֶה מַעֲלָה אֶת הַתְּפִלּוֹת שֶׁל כֻּלָּם מַעְלָה, גַּם בֶּחָג הַסֻּכּוֹת אוֹמְרִים לָנוּ שֶׁהַפְּסֹלֶת יְכוֹלָה לִטּוֹל חֵלֶק בַּמִּצְוָה, וְעוֹד לִהְיוֹת עִקַּר הַמִּצְוָה וְשָׁמִים אוֹתָהּ מֵעַל לְרֹאשֵׁנוּ, כֵּיוָן שֶׁהַפַּעַם הָאָדָם חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה מִשִּׂמְחָה וְאַהֲבָה שֶׁמַּעֲלָתָהּ גְּדוֹלָה יוֹתֵר.

לִיהוּדִים רַבִּים קָשֶׁה לְהָבִין וּלְקַבֵּל אֶת הָרַעְיוֹן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַאֲמִין בָּנוּ עַד כְּדֵי כָּךְ, שֶׁקּוֹרֵא לָנוּ לָבוֹא לָדוּר עִמּוֹ בְּמֶשֶׁךְ שָׁבוּעַ וּלְהִתְמַלֵּא בְּשִׂמְחָה עַל מְנָת שֶׁנּוּכַל לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה מֵאַהֲבָה וְלַהֲפֹךְ אֶת כָּל הַזְּדוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת. עַד כְּדֵי כָּךְ

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה בָּנוּ, עַד שֶׁהוּא לוֹקֵחַ אֶת הַפִּסֹּלֶת שֶׁכֻּלָּם רוֹצִים לִבְרֹחַ מִמֶּנָּה וּלְהִפָּטֵר מִמֶּנָּה, וְהוֹפֵךְ אוֹתָהּ לְמִצְוָה קְדוֹשָׁה שֶׁאָנוּ שָׂמִים עַל רֹאשֵׁנוּ, כְּאוֹמֵר לֹא מְשַׁנֶּה מֵהֵיכָן אַתָּה מַגִּיעַ, אִם תְּבַקֵּשׁ לְהִתְקָרֵב אֵלַי וְתַעֲשֶׂה זֹאת בְּשִׂמְחָה אָז תַּגִּיעַ לַמָּקוֹם הֲכִי גָּבוֹהַּ שֶׁאֶפְשָׁר לְאָדָם לְהַגִּיעַ אֵלָיו בְּכָל הָעוֹלָמוֹת.

אֶלָּא שֶׁאָנוּ לֹא מַאֲמִינִים בְּעַצְמֵנוּ כְּמוֹ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַאֲמִין בָּנוּ. כֻּלָּנוּ מַגְדִּירִים אֶת עַצְמֵנוּ בְּיַחַס לַמַּצָּב הַנַּשְׁמִי שֶׁל שְׁכֵנֵינוּ, הַכַּלְכָּלִי אוֹ הַבְּרִיאוּתִי, הַמִּשְׁפַּחְתִּי אוֹ הַחֶבְרָתִי. הַאִם אָנוּ עֲשִׁירִים אוֹ עֲנִיִּים, מְכֹעָרִים אוֹ יָפִים, נְמוּכִים אוֹ גְּבוֹהִים, שְׁמֵנִים אוֹ רָזִים וְעַל זוֹ הַדֶּרֶךְ. וּמִכַּיָּון שֶׁתָּמִיד נִמְצָא אֲחֵרִים שֶׁנֶּחְשָׁבִים יוֹתֵר מֵאִתָּנוּ בְּדְבָרִים אֵלּוּ, נַרְגִּישׁ תְּחוּשָׁה שֶׁל חֹסֶר חֲשִׁיבוּת וְשֶׁל עֲלִיבוּת כְּאִלּוּ מַשֶּׁהוּ בָּנוּ לֹא בְּסֵדֶר. מַחֲשָׁבוֹת עַל מִי אֲנַחְנוּ וּמָה אָנוּ שָׁוִים, אִם בְּכְלָל.

אֶחָד הַמִּבְחָנִים הַקָּשִׁים בְּיוֹתֵר בַּדּוֹרוֹת שֶׁלָּנוּ הוּא עִנְיַן הַפַּרְנָסָה. אָדָם רוֹדֵף אַחֲרֵי מְזוֹנוֹתָיו, לָרוֹב גַּם מַגִּיעַ לְמִשְׂרָה בָּהּ הוּא עוֹבֵד יוֹתֵר וּמַרְוִיחַ פַּחוֹת, וְרַק חוֹלֵם עַל עֲשִׁירוּת, אֲבָל בְּכָל זֹאת רוֹדֵף אַחַר עֲבוֹדָתוֹ וּמַגְדִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּיַחַס אֵלֶיהָ, וְלָכֵן כְּשֶׁהוּא מְפֻטָּר הַדָּבָר יָכוֹל לִפְגֹּעַ בּוֹ קָשׁוֹת, לֹא רַק כַּלְכָּלִית אֶלָּא בְּעִקָּר נַפְשִׁית, כִּי אוֹמְרִים לוֹ בְּפִטּוּרָיו שֶׁבְּעֶצֶם אֶפְשָׁר לְהִסְתַּדֵּר בִּלְעָדָיו, לֹא צְרִיכִים אוֹתוֹ! וְזוֹ הַרְגָּשָׁה רָעָה מְאֹד.

אִם עָבְרוּ עָלָיו שְׁבוּעַיִם שְׁלוֹשָׁה וְהוּא עֲדַיִן לֹא רוֹאֶה שׁוּם מִשְׂרָה חֲדָשָׁה בָּאֹפֶק, אָז יֵצֶר הָרַע נִכְנָס לִפְעֻלָּה וְהַמַּחְשָׁבוֹת הָרָעוֹת מַתְחִילוֹת לַעֲלוֹת בְּרֹאשׁוֹ: "אֲנִי לֹא שָׁוֶה כְּלוּם! לֹא רוֹצִים וְלֹא צְרִיכִים אוֹתִי! וְלֹא רַק בָּעֲבוֹדָה הַקּוֹדֶמֶת, אֶלָּא לְשׁוּם עֲבוֹדָה אַחֶרֶת! אֲנִי מְיֻתָּר וְלֹא חָשׁוּב"! מִשָּׁם הַדֶּרֶךְ קְצָרָה לִשְׁקֹעַ בְּדִכָּאוֹן עָמוֹק.

מַצָּב דּוֹמֶה אָנוּ רוֹאִים אֵצֶל אֲנָשִׁים מְבֻגָּרִים שֶׁיָּצְאוּ לְפֶנְסְיָה. אַחֲרֵי שָׁנִים שֶׁהָיוּ אַב הַמִּשְׁפָּחָה הַמְפֻרְנֵס, גִּדְּלוּ יְלָדִים וּנְכָדִים, נֶהֱלוּ חֲנוּת אוֹ חֶבְרָה, קִבְּעוּ הַחְלָטוֹת וְהֶעְסִיקוּ אֲנָשִׁים אֲחֵרִים, פִּתְאוֹם הַכֹּל נִלְקָח מֵהֶם כְּאַחַת. זִקְנָה קוֹפֶצֶת עֲלֵיהֶם כְּאַחַת, וּפְעָמִים לֹא עָלֵינוּ שֶׁאָדָם מִתְאַלְמֵן, וְאָז הוּא כְּבָר הָפַךְ לְאוֹתוֹ זָקֵן בּוֹדֵד וְנִדְּנִיק שֶׁהַיְלָדִים מִתְנַכְּחִים מִי יִקַּח אוֹתוֹ אֲלֵיהֶם בַּחַגִּים, וְהוּא מַרְגִּישׁ פִּתְאוֹם כְּמִטְרָד וְטִרְחָה. וְכָךְ הוּא מְחַכֶּה לְשִׂיחוֹת טֶלֶפוֹן וּבִקּוּרִים מֵהַנְּכָדִים,

כְּשֶׁהוּא מְפַחֵד לְהַבִּיעַ אֶת דַּעְתּוֹ וּמְחָאָתוֹ בְּנוֹשְׂאִים הַכּוֹאֲבִים לוֹ, פֶּן יְלָדָיו יִכְעֲסוּ אוֹ יִפָּגְעוּ וְלֹא יְבַקְּרוּ אוֹתוֹ יוֹתֵר. מִי שֶׁהָיָה אָדָם חָשׁוּב וּמוֹבִיל, מַרְגִּישׁ פִּתְאוֹם חָסֵר יֶשַׁע וּמִטְרָד, וְהַהַרְגָּשָׁה הַזּוֹ שׁוֹאֶבֶת מִמֶּנּוּ אֶת הַכֹּחוֹת הָאַחֲרוֹנִים שֶׁיֵּשׁ לוֹ לִרְצוֹת לְהַמְשִׁיךְ לִחְיוֹת לְזוֹם לַעֲשׂוֹת וּלְיַצֵּר.

אָדָם לֹא אוֹהֵב לְהַרְגִּישׁ מְיֻתָּר. זוֹ הַהַרְגָּשָׁה הֲכִי קָשָׁה שֶׁיְּכוֹלָה לִהְיוֹת. זוֹ לֹא רַק תְּחוּשָׁה שֶׁל מָבְטַלִּים וּקְשִׁישִׁים, הַרְבֵּה פְּעָמִים גַּם אֲנָשִׁים צְעִירִים בְּרִיאִים וּבַעֲלֵי מִשְׁפָּחוֹת וַעֲבוֹדָה חֲשִׁים לְפֶתַע רְגָעִים קָשִׁים וּמַחְשָׁבוֹת לֹא טוֹבוֹת שֶׁל ״מָה עָשִׂיתִי בַּחַיִּים? הַאִם אֲנִי תָּמִיד אֶשָּׁאֵר בְּמַצָּב הַנּוֹכְחִי, וְלֹא ׳אֶתְקַדֵּם׳״? וּשְׁאָר מַחֲשָׁבוֹת דּוֹמוֹת. הוּא נִזְכָּר כֵּיצַד כְּשֶׁהָיָה קָטָן הוּא חָלַם לִהְיוֹת מִישֶׁהוּ מְפֻרְסָם אוֹ עָשִׁיר אוֹ בָּעַל כֹּחַ וְהַשְׁפָּעָה, וְהִנֵּה הוּא אָדָם רָגִיל מִן הַשּׁוּרָה שֶׁעוֹבֵד קָשֶׁה לְפַרְנָסָתוֹ, מְשַׁלֵּם חֶשְׁבּוֹנוֹת וְלוֹקֵחַ אֶת הַיְלָדִים לְבֵית הַסֵּפֶר, וְהוּא שׁוֹאֵל ״זֶה הַכֹּל״? הוּא לֹא מַרְגִּישׁ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה מַשֶּׁהוּ חָשׁוּב, שֶׁמִּישֶׁהוּ יִזְכּוֹר אוֹתוֹ אִם הוּא יֵעָלֵם פִּתְאוֹם, כִּי הוּא ״לֹא הִשְׁאִיר רֹשֶׁם״ בָּעוֹלָם.

מִי שֶׁפּוֹעֵל בַּמִּישׁוֹר שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה קָשֶׁה לוֹ לְהַאֲמִין שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַאֲמִין בּוֹ כִּי הוּא לֹא מַאֲמִין בְּעַצְמוֹ. הוּא לֹא מַרְגִּישׁ שֶׁהִשְׁפִּיעַ אוֹ שִׁנָּה דָּבָר וַחֲצִי דָּבָר. וְאִם פַּעַם אֲנָשִׁים הָיוּ לְפָחוֹת עוֹבְדִים בִּשְׁבִיל קְבִיעוּת וְפֶנְסְיָה, הַיּוֹם גַּם נָעְלָם מַעֲמָדוֹ שֶׁל הַפּוֹעֵל, וּבְגִיל 40 אוֹ 50 הוּא מֻחְלָף בְּצָעִיר בֶּן 20 פְּלוּס שֶׁיַּעֲשֶׂה אֶת הָעֲבוֹדָה יוֹתֵר מַהֵר וּבְפָחוֹת כֶּסֶף. וְכַמּוּבָן שֶׁאוֹתוֹ אַף אֶחָד לֹא יִקַּח בְּגִיל כָּזֶה לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ בְּמָקוֹם אַחֵר, וְהִנֵּה בְּגִיל 45 בְּאֶמְצַע הַחַיִּים מַמָּשׁ, אָדָם מַרְגִּישׁ שֶׁהָעוֹלָם הֶחְלִיט כִּי הוּא מְיֻתָּר, אוֹ כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בָּרְחוֹב ״הָעוֹלָם שַׂיָּךְ לַצְּעִירִים״, וְגִיל 45 נֶחְשָׁב כְּבָר לִמְבֻגָּר מִדַּי.

וְכָךְ בָּעוֹלָם ״הַמִּתְקַדֵּם״ כְּבָר לֹא מַחְלִיפִים אֶת הַמְּבֻגָּרִים בִּצְעִירִים אֶלָּא בִּמְכוֹנוֹת, מַכְשִׁיר עַל כָּל עֲשָׂרָה פּוֹעֲלִים. זֶה חֵלֶק מִתַּהֲלִיךְ ״הַיְעוּל״ שֶׁל הָעוֹלָם (לְמַעֵט בְּסִין שֶׁמַּחְלִיפִים מְכוֹנָה בַּעֲשָׂרָה פּוֹעֲלִים כִּי כֹּחַ הָעֲבוֹדָה שָׁם זוֹל יוֹתֵר), וְכָךְ לְמַעֲשֶׂה אֲנָשִׁים הוֹלְכִים הַבַּיְתָה כִּי אוֹמְרִים לָהֶם שֶׁמַּעֲדִיפִים עֲלֵיהֶם חֲתִיכַת מַתֶּכֶת הַמְחֻבֶּרֶת לַתֶּקַע. אָדָם הוֹפֵךְ לִמְיֻתָּר לְעֻמַּת טוֹסְטֶר.

אֲבָל בַּתַּפְקִיד הָרוּחָנִי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יֵיעַד לָנוּ, עָלֵינוּ לָדַעַת שֶׁבָּזֶה אֵין לָנוּ תַּחְלִיף. אֵין אָדָם אֶחָד מִכָּל 8 מִלְיָארְד הָאֱנָשִׁים שֶׁמְּאַכְלְסִים אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁיְּכוֹלִים לַעֲשׂוֹת אֶת הַתַּפְקִיד שֶׁלִּי, בֶּטַח וּבְטַח שׁוּם מְכוֹנָה, מַכְשִׁיר חֵסַר נְשָׁמָה. כָּל עוֹד אֲנִי חַי וְנוֹשֵׁם, סִימָן שֶׁיֵּשׁ לִי תַּפְקִיד שֶׁרַק אֲנִי אָמוּר לַעֲשׂוֹת וְשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא סוֹמֵךְ עָלַי וּמַאֲמִין בִּי שֶׁאֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹתוֹ, וְלָכֵן הוּא מֵקִים אוֹתִי עוֹד יוֹם אֶחָד בָּעוֹלָם הַזֶּה. כַּאֲשֶׁר אֲנִי קָם עִם הַמַּחְשָׁבָה וְהָאֱמוּנָה הַזּוֹ בַּבֹּקֶר, כָּל הַהִסְתַּכְּלוּת שֶׁלִּי עַל הַחַיִּים מִשְׁתַּנָּה.

יֵשׁ בְּדִיקָה פְּשׁוּטָה וְקַלָּה מְאֹד לִרְאוֹת אִם אָנוּ מְיֻתָּרִים אוֹ לֹא. נַצְמִיד אֶת הַיָּד לַנְּחִירַיִם וְנַרְגִּישׁ אִם אָנוּ נוֹשְׁמִים אוֹ לֹא. אִם אֲנִי נוֹשֵׁם סִימָן שֶׁיֵּשׁ לִי עֲדַיִן תַּפְקִיד בָּעוֹלָם הַזֶּה. בְּכָל יוֹם שֶׁאָדָם יָשֵׁן נִשְׁמָתוֹ עוֹלָה לְמַעְלָה וְהוּא נִשְׁפָּט עַל כָּל מַעֲשָׂיו, וּבְכָל לַיְלָה מָכְרָע הַאִם הוּא סִיֵּם אֶת תַּפְקִידוֹ אוֹ שֶׁעֲדַיִן הוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת אֶת הַמְצָפֶּה מִמֶּנּוּ. בְּמִדָּה וּמַאֲמִינִים בּוֹ שֶׁהוּא עֲדַיִן יָכוֹל לַעֲשׂוֹת אֶת מָה שֶׁרוֹצִים מִמֶּנּוּ, אֲפִילּוּ שֶׁהוּא עוֹד לֹא הִתְחִיל, יַחְזִירוּ אֶת נִשְׁמָתוֹ. בְּמִדָּה וְיַחְלִיטוּ כִּי הוּא סִיֵּם אֶת תַּפְקִידוֹ אוֹ שֶׁהוּא לְעוֹלָם לֹא יַתְחִיל, יַשְׁאִירוּ אוֹתוֹ שָׁם לְמַעְלָה. אִם אֲנִי קָם בַּבֹּקֶר, סִימָן שֶׁבַּשָּׁמַיִם הֶחְלִיטוּ כִּי יֵשׁ בִּי תּוֹעֶלֶת וְשִׁמּוּשׁ וְיֵשׁ לִי תַּפְקִיד לַעֲשׂוֹת הַיּוֹם.

וּכְדֵי לִזְכֹּר נְקוּדָה זוֹ, נִתְמַקֵּד בַּמִּלִּים שֶׁל בִּרְכַּת "מוֹדֶה אֲנִי" שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים מִיָּד עִם פְּתִיחַת עֵינֵינוּ בַּבֹּקֶר: "מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ מֶלֶךְ חַי וְקַיָּם שֶׁהֶחֱזַרְתָּ בִּי נִשְׁמָתִי בְּחֶמְלָה - **רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ**". אָנוּ אוֹמְרִים לַמֶּלֶךְ תּוֹדָה שֶׁהֶחְזִיר אוֹתָנוּ לְכָאן, אֶת הַנְּשָׁמָה לַגּוּף, וְעָשָׂה זֹאת בְּחֶמְלָה וּבְרַחֲמִים כִּי אֲנַחְנוּ לֹא הִצְדַּקְנוּ זֹאת בְּמַעֲשֵׂינוּ, וְאִם כֵּן מַדּוּעַ חָזַרְנוּ? כִּי "רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ", הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲדַיִן מַאֲמִין בָּנוּ שֶׁאָנוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת אֶת מָה שֶׁהוּא מְצַפֶּה מֵאִתָּנוּ לְבַצַּע בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבִשְׁבִיל זֶה הוּא בָּרָא אוֹתָנוּ.

וְגַם אָדָם שֶׁהֶעֱבִיר 60 וּ-70 שָׁנָה בָּעוֹלָם הַזֶּה וַעֲדַיִן לֹא הִתְחִיל, וְכוּלָּנוּ מַבִּיטִים עָלָיו בְּבוּז אוֹ בְּחֶמְלָה וְאוֹמְרִים לְעַצְמֵנוּ כֵּיצַד אָדָם הָפַךְ אֶת עַצְמוֹ לְמֻיָּתָר בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, אִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֶחְזִיר לוֹ אֶת נִשְׁמָתוֹ לְאוֹתוֹ בֹּקֶר סִימָן שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲדַיִן מָה לַעֲשׂוֹת בְּכָל הַיּוֹם כֻּלּוֹ. יֵשׁ לָנוּ בְּחִירָה חוֹפְשִׁית הַאִם לְנַצֵּל

אֶת הַהִזְדַּמְּנוּת וּבֶאֱמֶת לַעֲשׂוֹת אוֹ לְבַזְבֵּז גַּם אֶת הַיּוֹם הַזֶּה, עַד שֶׁיּוֹם אֶחָד כְּבָר לֹא נְקַבֵּל הִזְדַּמְּנוּת נוֹסֶפֶת, אֲבָל פּוֹטֶנְצִיָאל יֵשׁ וֶאֱמוּנָה מִצִּדּוֹ שֶׁל הַבּוֹרֵא יֵשׁ, אָז מַדּוּעַ אוֹתוֹ אָדָם לֹא מַאֲמִין בְּעַצְמוֹ וּמַתְחִיל לַעֲשׂוֹת מַשֶּׁהוּ אֲמִתִּי עִם חַיָּיו, בְּמִקוֹם לְבַזְבֵּז אוֹתָם עַל חֲלוֹמוֹת שֶׁמֵּהֶם לֹא יֵצֵא דָּבָר חוּץ מִשִּׁבְרוֹן לֵב וְעַצְבוּת? אֲבָל הוּא עֲדַיִן יָכוֹל לַחְזֹר, לֹא מִשְּׁנֶה כַּמָּה קִלְקֵל. הוּא חַי? מַאֲמִינִים בּוֹ!

אָדָם גַּם צָרִיךְ לְהִתְבּוֹנֵן שֶׁהוּא מְזַהֶה הֵיטֵב אֶת הַכֵּלִים הַיְחוּדִיִּים שֶׁנָּתַן לוֹ ה׳ וְהָאֵם הוּא מְנַצֵּל אוֹתָם לַמַּטָּרוֹת הַנְּכוֹנוֹת. לְכָל אִישׁ יֵשׁ תְּכוּנוֹת טוֹבוֹת שֶׁה׳ חָנַן אוֹתוֹ בָּהֶם. יֵשׁ כָּאֵלֶּה שֶׁמְּדַבְּרִים יָפֶה וּמוֹשְׁכִים אֶת הָאָזֶן, יֵשׁ שֶׁיּוֹדְעִים לְהִתְנַסֵּחַ יָפֶה בִּכְתָב, וַאֲחֵרִים קִבְּלוּ כִּשְׁרוֹן בִּנְגִינָה אוֹ יָדַיִם פּוֹעֲלוֹת. הַאִם אֲנִי מְנַצֵּל אֶת הַמַּתָּנוֹת הָאֵלֶּה בְּצוּרָה נָכוֹנָה. הָרֵי לְכָל מַתָּנָה כָּזוֹ יֵשׁ צוּרָה חִיצוֹנִית וְעֹמֶק רוּחָנִי פְּנִימִי. וְכַאֲשֶׁר אָדָם לֹא עוֹצֵר לִשְׁקוֹל כֵּיצַד הוּא מְנַצֵּל אֶת הַמַּתָּנוֹת שֶׁקִּבֵּל, הוּא יָכוֹל לְהִתְבַּלְבֵּל וּלְהִתְרַחֵק מֵהַיְעוּד הַמְּקוֹרִי שֶׁלּוֹ.

כָּךְ אָדָם יָכוֹל לְקַבֵּל יְכֹלֶת וּמַתָּנָה לְדַבֵּר וּלְהַשְׁפִּיעַ, לְהוֹבִיל וּלְהַנְהִיג, וְכַאֲשֶׁר הוּא יַפְנֶה אֶת הַמַּתָּנוֹת הָאֵלֶּה לָעוֹלָם הַפּוֹלִיטִי אוֹ הָעִסְקִי הוּא יַצְלִיחַ וְיִזְכֶּה לְעֹשֶׁר וּפִרְסוּם, וְעָלוּל בְּשֶׁל כָּךְ לַחְשֹׁב שֶׁהַנֵּה הוּא מַגִּשִׁים אֶת יְעוּדוֹ, וּמְנַצֵּל בְּצוּרָה נְכוֹנָה אֶת תְּכוּנוֹת נַפְשׁוֹ, שֶׁהֲרֵי הוּא הִשִּׂיג אֶת הַמַּטָּרוֹת שֶׁהוּא שָׂם לְפָנָיו. אֲבָל הוּא לֹא שָׂם לֵב שֶׁהוּא נִתְקַע בְּזִהוּי הַחִיצוֹנִי שֶׁל הַכֵּלִים שֶׁנִּתַּן בָּהֶם, וְאִם הָיָה נָע בְּמִישׁוֹר רוּחָנִי הָיָה יוֹדֵעַ לְנַצֵּל אֶת הַכֹּחוֹת הָאֵלֶּה לִדְבָרִים גְּדוֹלִים הַרְבֵּה יוֹתֵר.

כַּאֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹאֶה כִּי יֵשׁ לְאוֹתוֹ אָדָם טָעוּת בְּזִהוּי, אָז בְּשֶׁל רַחֲמָיו הָרַבִּים עַל אוֹתוֹ אָדָם וּרְצוֹנוֹ שֶׁיַּגִּיעַ לִיעוּדוֹ הָאֲמִתִּי, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לוֹקֵחַ מִמֶּנּוּ אֶת ״הַהֶשֵּׂגִים״ שֶׁהִגִּיעַ אֲלֵיהֶם עִם מַתָּנוֹת אֵלֶּה. אָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַמְצִיא וּלְהַנְהִיג וּלְהַשְׁפִּיעַ וּבוֹנֶה חֶבְרָה גְּדוֹלָה וּמַעֲבִיד 200 אֲנָשִׁים, יָכוֹל לְבַזְבֵּז עוֹד 50 שָׁנָה רַק בְּלַיֵּצֵר עוֹד כֶּסֶף, אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לוֹ קְשָׁיִים וּפְעָמִים אַף יִקַּח מִמֶּנּוּ אֶת הַחֶבְרָה עַצְמָהּ, לְהָעִיר אוֹתוֹ כִּי זֶה לֹא הַיְעוּד שֶׁלּוֹ. אָדָם לְלֹא אֱמוּנָה יָכוֹל לְהִקָּלַע לְמַשְׁבֵּר גָּדוֹל שֶׁלֹּא יֵצֵא מִמֶּנּוּ, אֲבָל אָדָם עִם אֱמוּנָה שֶׁגַּם לוֹ

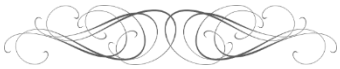
זֶה נִסָּיוֹן קָשֶׁה מְאֹד, בְּעִקָּר בַּתְּחִלָּה, יָבִין כִּי אִם ה׳ עָשָׂה זֹאת זֶה בִּגְלַל שֶׁיֵּשׁ מַשֶּׁהוּ אַחֵר שֶׁעָלָיו לַעֲשׂוֹת וּמָקוֹם אַחֵר לִהְיוֹת בּוֹ בְּמִסְגֶּרֶת הַתִּקּוּן שֶׁלּוֹ.

וְזֶה מָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ כְּשֶׁהוּא מְצַוֶּה אוֹתָנוּ לָצֵאת אֶל הַסָּכָּה. ״לֵךְ לְךָ״ מֵהַבַּיִת הַבָּטוּחַ וְהַנֹּחַ, מִמַּה שֶׁאֲנִי מַכִּיר וְלֹא אוֹהֵב לְשַׁנּוֹת וּלְזַעְזֵעַ, וְכָךְ יָכוֹל לְפַסְפֵּס אֶת כָּל הַיִּעוּד שֶׁלִּי, וְלַחְשֹׁב בְּטָעוּת שֶׁהִגַּעְתִּי לַמְּנוּחָה וְלַנַּחֲלָה וְאֵין לִי דָּבָר לְהוֹסִיף מִמַּה שֶׁיֵּשׁ לִי.

אִם ה׳ מַחְזִיר לִי אֶת נִשְׁמָתִי סִימָן שֶׁלֹּא תַּמָּה הָעֲבוֹדָה וְיֵשׁ עוֹד דְּבָרִים שֶׁמְּצַפִּים מִמֶּנִּי לַעֲשׂוֹת. וְאִם ה׳ טוֹרֵחַ כָּל כָּךְ לְזַעְזֵעַ אוֹתִי עַל מְנָת שֶׁאֲנִי לֹא אֶקְפָּא עַל מְקוֹמִי, סִימָן שֶׁהוּא מַאֲמִין בִּי וַאֲנִי חָשׁוּב לוֹ, יֵשׁ לִי תַּפְקִיד שֶׁאַף אֶחָד לֹא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת בִּמְקוֹמִי, וְלָכֵן הוּא לֹא מְוַתֵּר עָלַי וּפוֹנֶה לְמִישֶׁהוּ אַחֵר, אֶלָּא מֵעִיר אוֹתִי גַּם הַבֹּקֶר לְהַמְשִׁיךְ וּלְהִתְקַדֵּם.

כְּשֶׁאֲנִי מֵבִין שֶׁאֲנִי חָשׁוּב לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהוּא מַאֲמִין בִּי, אָז אֲנִי מַאֲמִין בְּעַצְמִי. וְזוֹ ״צִלָּא דִּמְהֵימָנוּתָא״ שֶׁל הַסָּכָּה, הַהַחֲזָרָה שֶׁל הָאֱמוּנָה בַּחֲשִׁיבוּת שֶׁל עַצְמֵנוּ וּבַצֹּרֶךְ בָּנוּ. וְלָכֵן אָנוּ שְׂמֵחִים בֶּחָג הַזֶּה, כִּי בּוֹ אָנוּ מַתְחִילִים לְהָבִין עַד כַּמָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַאֲמִין בָּנוּ וְנוֹתֵן לָנוּ עוֹד הִזְדַּמְּנוּת לְהוֹכִיחַ אֶת עַצְמֵנוּ. הוּא לֹא עוֹזֵב אוֹתָנוּ לִשְׁקֹעַ בְּתוֹךְ הַהֶבֶנָה הַמֻּטְעֵית שֶׁלָּנוּ עַל יְעוּדֵנוּ וְעַל חֹסֶר חֲשִׁיבוּתֵנוּ, וְהוּא מְזַעְזֵעַ וּמְנַעֵר אוֹתָנוּ לְהִתְעוֹרֵר וּלְהַבְחִין כִּי יֵשׁ לָנוּ עוֹד עֲבוֹדָה לַעֲשׂוֹת וְהוּא מַאֲמִין שֶׁאָנוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹתָהּ וּבְהַצְלָחָה רַבָּה. אָז נַפְשִׁיל שַׁרְווּלִים וְנַתְחִיל לַעֲבוֹד, הָרֵי צְרִיכִים אוֹתָנוּ.

שמחת תורה

"הַיָּמִים הַנּוֹרָאִים" נִרְאוּ מַפְחִידִים, כִּי עָמַדְנוּ לַמִּשְׁפָּט בַּיָּמִים הַלָּלוּ. פִּתְאוֹם אֲנַחְנוּ עוֹבְרִים מַעֲבַר חַד לְ-11 יוֹם שֶׁל שִׂמְחָה! "וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ... **וְהָיִיתָ אַךְ שָׂמֵחַ**", וְהַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי הוּא יוֹם הוֹשַׁעְנָא רַבָּה. 51 יָמִים שֶׁל תְּשׁוּבָה שֶׁהֵחֵלּוּ מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל מִסְתַּיְּמִים בְּיוֹם הַ-51 (כִּפּוּר **ג"א**), בַּיּוֹם הַזֶּה נִמְסָרוֹת הַפִּתְקָאוֹת עִם גְּזַר הַדִּין שֶׁלָּנוּ מִיּוֹם הַכִּפּוּרִים.

אִם נִחְתַּמְתִּי בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, מַדּוּעַ לוֹקֵחַ כָּל כָּךְ הַרְבֵּה זְמַן עַד שֶׁהַפִּתְקָאוֹת יוֹרְדוֹת? אִם נִחְתַּמְתִּי אָז אִי אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹת אֶת הַכָּתוּב בַּפֶּתֶק, לְמָה לְחַכּוֹת? וְאִם כֵּן אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹת, אָז מַדּוּעַ אֲנִי מְצַיֵּן 11 יָמִים שֶׁל שִׂמְחָה? תְּנוּ לִי עוֹד 11 יָמִים שֶׁל סְלִיחוֹת, עַד הָרֶגַע הָאַחֲרוֹן. לְכְאוֹרָה לֹא מוּבָן הָרַעְיוֹן שֶׁל הוֹשַׁעְנָא רַבָּה.

וְאִם כָּל זֶה לֹא מַסְפִּיק, אָז אַחֲרֵי שֶׁיָּרְדוּ הַפִּתְקָאוֹת, הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן הָאֲמִתִּי שֶׁל הַשָּׁנָה הוּא אִם כֵּן כ"ב בְּתִשְׁרֵי, וְגַם הוּא חָג! אָדָם יוֹצֵא מִכָּל אֵימַת הַדִּין לְחַיּוֹת אֶת הַשָּׁנָה הַחֲדָשָׁה, וּפוֹתֵחַ אוֹתָהּ בֶּחָג?! וְאַחֲרֵי כָּל הַתַּהֲלִיךְ שֶׁעָבַרְנוּ, שֶׁהִתְחַלְנוּ בְּתַרְדֵּמֶת בִּתְחִלַּת חֹדֶשׁ אֱלוּל, עַד שֶׁהִתְחַלְנוּ לְהִתְאַזֵּן שָׁיֵּשׁ חַגִּים, וְהִתְעַלֵּנוּ רוּחָנִית, וְשַׂמְחֵנוּ וְעָלִינוּ, וְעָלִינוּ, וְעָלִינוּ... עַד שֶׁכְּבָר נִגְמָרִים הַחַגִּים, וַאֲנַחְנוּ בָּאִים לַעֲשׂוֹת הַקָּפוֹת שְׁנִיּוֹת בְּמוֹצָאֵי הֶחָג בְּשִׂמְחָה רַבָּה, וְסוֹף סוֹף נָפַל לָנוּ הָאֶסִימוֹן מָה זֶה לִהְיוֹת שָׂמֵחַ, אַחֲרֵי כָּל זֹאת מִיַּד לַמַּחֲרָת חוֹזְרִים לַשִּׁגְרָה! לַעֲבוֹדָה! לַפְּקָקִים!

אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְהָבִין אֶת שֹׁרֶשׁ הַדְּבָרִים שֶׁל כָּל 51 יְמֵי הַסְּלִיחָה. אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְחַלְּקָם לִשְׁתֵּי קְבוּצוֹת: 40 יָמִים שֶׁל סְלִיחוֹת וְאֵימַת הַדִּין, וְ-11 יָמִים

שֶׁל "וְהָיִיתָ אַךְ שָׂמֵחַ". צָרִיךְ לָדַעַת כִּי יֵשׁ לָנוּ שְׁנֵי תִּקּוּנִים חֲשׁוּבִים לַעֲשׂוֹת, כְּשֶׁלְּכָל אֶחָד זְמַן מִשֶּׁלּוֹ.

הַתִּקּוּן הָרִאשׁוֹן נַעֲשָׂה בְּ-40 הַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים, מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל וְעַד יוֹם הַכִּפּוּרִים, וְהוּא נוֹעָד לְתַקֵּן כָּל מָה שֶׁקִּלְקַלְתִּי. אֲנִי מַגִּיעַ בְּסוֹף הַשָּׁנָה, לִקְרַאת תְּחִלַּת הַשָּׁנָה הַחֲדָשָׁה, לַבַּנְק שֶׁל מַעְלָה לְבַקֵּשׁ הַלְוָאָה חֲדָשָׁה. אָז מַבְהִירִים לָנוּ שֶׁצָּרִיךְ לִרְאוֹת מָה עָשִׂינוּ עִם הַהַלְוָאָה הַקּוֹדֶמֶת, מָה עָשִׂינוּ עִם "הַכֶּסֶף" שֶׁל שָׁנָה שֶׁעָבְרָה? גַּם אָז בִּקַּשְׁנוּ חַיִּים, בִּקַּשְׁנוּ בְּרִיאוּת, עַכְשָׁו ה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה מַאֲזָן כַּמָּה מֵהַבְּרִיאוּת הַזּוֹ נָצְלָה לְתוֹרָה, לִתְפִלּוֹת וּלְמִצְווֹת, כַּמָּה נָצַל לְחַיֵּי הַיּוֹם יוֹם שֶׁל פַּרְנָסָה וְסִדּוּרִים, וְכַמָּה בִּזְבַּזְנוּ עַל שְׁטְיוּת, הֲבָלִים וְאִסּוּרִים! מָה רָאִינוּ עִם הָעֵינַיִם שֶׁלָּנוּ, מָה עָשִׂינוּ עִם הַיָּדַיִם שֶׁלָּנוּ, מָה שָׁמַעְנוּ עִם הָאָזְנַיִם שֶׁלָּנוּ, מָה אָמַרְנוּ עִם הַלָּשׁוֹן שֶׁלָּנוּ, כָּל אֵיבָר נִשְׁפָּט בִּפְנֵי עַצְמוֹ! עַד שֶׁהוּא מְקַבֵּל אַשְׁרַאי לַשָּׁנָה הַבָּאָה, רוֹאִים מָה עָשָׂה בַּשָּׁנָה הַחוֹלֶפֶת! וְכָךְ שׁוֹפְטִים אוֹתָנוּ. שָׂלָב זֶה נִמְשָׁךְ עַד תְּפִילַת הַנְּעִילָה. מָה שֶׁנֶּחְתַּם בַּפִּתְקָאוֹת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים אִי אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹת. אָז לָמָּה צָרִיךְ עוֹד 11 יָמִים שֶׁל שִׂמְחָה? מָה הַתִּקּוּן הַשֵּׁנִי?

כַּאֲשֶׁר אֲנִי כּוֹתֵב מִבְרָק וְשׁוֹלֵחַ אוֹתוֹ מֵהַדּאַר, הַמִּבְרָק עוֹבֵר 3 שְׁלַבִּים. הַשָּׂלָב הָרִאשׁוֹן הוּא הַכְּתִיבָה, בּוֹ אֲנִי מְנַסֵּחַ אֶת מָה שֶׁאֲנִי רוֹצֶה לוֹמַר. אַחֲרֵי שֶׁכָּתַבְתִּי אֲנִי עוֹבֵר לַשָּׂלָב הַשֵּׁנִי, בּוֹ אֲנִי מְבַקֵּשׁ לְהַכְנִיס שִׁנּוּיִים. הַכְנָסַת שִׁנּוּיִים לְאַחַר הַכְּתִיבָה הִיא כְּבָר יוֹתֵר מְסֻבָּכֶת, כִּי צָרִיךְ לִפְתֹּחַ מֵחָדָשׁ מָה שֶׁנִּכְתַּב עַל מְנָת לְהוֹסִיף אוֹ לְהַשְׁמִיט, אַךְ זֶה עֲדַיִן אֶפְשָׁרִי. בָּרֶגַע שֶׁסִּיַּמְתִּי אֶת כָּל הַשִּׁנּוּיִים וְאִשַּׁרְתִּי אֶת הַמִּבְרָק עַל תּוֹכְנוֹ, מַגִּיעַ הַשָּׂלָב הַשְּׁלִישִׁי וְהָאַחֲרוֹן, בּוֹ יָצָא הַמִּבְרָק עִם הַשְּׁלִיחַ אֶל יְעָדוֹ. זֶהוּ, הַמִּבְרָק נֶחְתַּם, אֲנִי כְּבָר לֹא יָכוֹל לְשַׁנּוֹת מָה שֶׁכָּתוּב בּוֹ. מָה אֲנִי עוֹשֶׂה עַכְשָׁו אִם הִתְחָרַטְתִּי?

אֵיךְ אֲנִי יָכוֹל לִמְנוֹעַ אֶת הַגָּעַת הַמִּבְרָק לְיַעֲדוֹ אִם אֲנִי לֹא יָכוֹל לְשַׁנּוֹת אֶת תּוֹכְנוֹ, אוֹ לְהַשִּׂיג אֶת הַשָּׁלִיחַ? אִם אִי אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹת אֶת הַמַּעַן, צָרִיךְ לְטַפֵּל בַּנִּמְעָן. מָה קוֹרֶה אִם הַדַּוָּר מַגִּיעַ לַבַּיִת וְהַנִּמְעָן לֹא נִמְצָא? מַחְזִירִים אֶת הַמִּבְרָק לַמּוֹעֵן "לֹא מָצָאנוּ אֶת הַנִּמְעָן, הוּא לֹא נִמְצָא בְּבֵיתוֹ, הוּא לֹא בָּא לָקַחַת".

בְּמֶשֶׁךְ 30 יוֹם מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל וְעַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה "נִסַּחְנוּ" אֶת הַמִּבְרָק". בָּכִינוּ וְהִשְׁתַּדַּלְנוּ לְקַבֵּעַ לְעַצְמֵנוּ גְּזַר דִּין טוֹב שֶׁיִּתֵּן לָנוּ עוֹד שְׁנַת חַיִּים. בַּשָּׁלָב הַשֵּׁנִי נִצַּלְנוּ עוֹד 10 יָמִים נוֹרָאִים עַד לְיוֹם הַכִּפּוּרִים עַל מְנָת לְשַׁנּוֹת אֶת הַנֶּפֶשׁ הַקּוֹדֶם, זֶה כְּבָר יוֹתֵר קָשֶׁה אַךְ אֶפְשָׁרִי, בְּעִקָּר אִם נִשְׁתַּדֵּל וּנְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה. בַּשָּׁלָב הַשְּׁלִישִׁי נֶחְתַּם הַמִּבְרָק וְנִשְׁלַח לְיַעֲדוֹ. בְּמוֹצָאֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים נִגְמָר הַדִּין, אֲנִי כְּבָר לֹא יָכוֹל לְשַׁנּוֹת מָה שֶׁכָּתוּב לִי בַּ"מִּבְרָק". מָה אֲנִי כֵּן יָכוֹל לְשַׁנּוֹת? אֶת עַצְמִי! אִם אֲנִי אֲשַׁנֶּה אֶת הַנִּמְעָן, וְהַדָּוָר לֹא יִמְצָא אוֹתִי, הוּא יַחְזִיר אֶת הָאִגֶּרֶת לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

11 אָז אֵיךְ אֲנִי מְשַׁנֶּה אֶת הַנִּמְעָן בְּ-11 יוֹם? 40 יוֹם שֶׁל בְּכִי לֹא הִסְפִּיקוּ, מָה 11 יוֹם יְשַׁנּוּ? אֶלָּא שֶׁה' יִתְבָּרַךְ אוֹמֵר לָנוּ שֶׁהֶמְשֵׁךְ הַתִּקּוּן הוּא אֵינוֹ בְּבֶכִי. הַבְּכִי הָיָה עַל מְנָת לְבַקֵּשׁ סְלִיחָה עַל הַקִּלְקוּלִים שֶׁעָשִׂינוּ, הוּא לֹא מוֹנֵעַ הִשָּׁנוּת שֶׁל קִלְקוּלִים בְּעָתִיד. וּמָה כֵּן מוֹנֵעַ קִלְקוּלִים נוֹסָפִים בְּעָתִיד? מָה מְתַקֵּן אֶת שׂרֶשׁ הַבְּעָיָה בְּתוֹכֵנוּ? **שִׂמְחָה**! הַשׂרֶשׁ שֶׁל כָּל הָעֲבֵרוֹת, וְהַשׂרֶשׁ שֶׁל כָּל הַמַּחֲלוֹת הַנַּפְשִׁיּוֹת וְהַגּוּפָנִיּוֹת, וְשֶׁל כָּל הַצָּרוֹת וְהַמְּנִיעוֹת הוּא **הֶעָדְרוּת הַשִּׂמְחָה**!

רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב כָּתַב כִּי הַנְּטִיָּה הַטִּבְעִית שֶׁל הָאָדָם הִיא לִפּוֹל לְעַצְבוּת וְדִכָּאוֹן וּלְמָרָה שְׁחוֹרָה. וְזֶה כְּמוֹ חוֹר שָׁחֹר, מַגְנֵט שֶׁמּוֹשֵׁךְ אֵלָיו אֶת כָּל הַצָּרוֹת הָאֶפְשָׁרִיּוֹת, מִמֵּילָא אָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ כָּל הַזְּמַן צָרוֹת הוּא כָּל הַזְּמַן בְּצַעַר וּבְכַעַס, בְּמִרְמוּר וּבְעֶצֶב. אֵין לוֹ יִשּׁוּב הַדַּעַת, וּמִכָּאן הַדֶּרֶךְ קָצְרָה עַד שֶׁהוּא גַּם עוֹשֶׂה שְׁטֻיּוֹת וַעֲבֵרוֹת. וְלָכֵן יֵשׁ לְתַקֵּן אֶת שׂרֶשׁ הַחֵטְא שֶׁזּוֹ הָעַצְבוּת, לְשַׁנּוֹת אֶת עַצְמִי וְלִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה, מִמֵּילָא כְּבָר לֹא אֶעֱשֶׂה עֲבֵרוֹת חֲדָשׁוֹת, וּמִכֵּיוָן שֶׁשִּׁנִּיתִי אֶת עַצְמִי אָז שְׁלִיחֵי הַפִּתְקָאוֹת לֹא יִמְצְאוּ אוֹתִי!

אֵיךְ מְשַׁנִּים אֶת עַצְמֵנוּ? הַמַּרְכִּיב שֶׁל שִׂמְחָה בְּחַיֵּינוּ הוּא דָּבָר שֶׁלֹּא מוּבָן לָנוּ. אֲנַחְנוּ לֹא יוֹדְעִים מַהִי שִׂמְחָה אֲמִתִּית. רוֹב בְּנֵי הָאָדָם חוֹוִים רַק "שִׂמְחַת חֶסְרוֹנוֹת". כְּלוֹמַר, חָסֵר לִי בַּחַיִּים דָּבָר שֶׁאֲנִי רוֹצֶה, אֲנִי עוֹבֵד קָשֶׁה, עֲבוֹדָה פִּיזִית, הִשְׁתַּדְּלוּת אֵצֶל אֲנָשִׁים, מִתְאַמֵּץ לְמַלֵּא אֶת הַחֶסְרוֹן. כְּשֶׁהַחִסָּרוֹן מִתְמַלֵּא, אֲנִי שָׂמֵחַ. שַׂמְתִּי לְעַצְמִי מַטָּרָה, אֲנִי רוֹצֶה בַּיִת, אֲנִי רוֹצֶה רֶכֶב, אֲנִי רוֹצֶה שִׁדּוּךְ, אֲנִי רוֹצֶה יֶלֶד, אֲנִי רוֹצֶה עֲבוֹדָה. כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ חִסָּרוֹן מְסֻיָּם, הוּא עוֹבֵד קָשֶׁה

לְהַשִּׂיג אֶת הַחְסָרוֹן, וּכְשֶׁהוּא מַשִּׂיג אוֹתוֹ, בְּאוֹתוֹ יוֹם הוּא שָׂמֵחַ. כַּמָּה זְמַן מַחְזִיקָה הַשִּׂמְחָה הַזֹּאת? יוֹם יוֹמָיִם, שָׁבוּעַ, שְׁבוּעַיִם, וְזֶהוּ. מַדּוּעַ? כִּי יֵשׁ לוֹ עוֹד הַרְבֵּה חֶסְרוֹנוֹת, הוּא עוֹד לֹא סִיֵּם לְמַצּוֹת אֶת שִׂמְחָתוֹ מֵהַשְׂלָמַת הַחְסָרוֹן שֶׁהִשִּׂיג, וּכְבָר עוֹבֵר לַחְסָרוֹן הַבָּא שֶׁלּוֹ, וְהוּא מַתְחִיל מַסָּע חָדָשׁ.

זֶה הַפְּגָם בְּשִׂמְחַת הַחֶסְרוֹנוֹת! כְּשֶׁאֲנִי מִתְרַכֵּז רַק בְּסִפּוּק הַתַּאֲוֹות הַגַּשְׁמִיּוֹת שֶׁלִּי, אֲנִי אַף פַּעַם לֹא אַשִּׂיג אַף חֲצִי מִמַּה שֶׁאֶרְצֶה, כַּמָּה שֶׁאוֹכַל יוֹתֵר, כָּךְ הַתֵּאָבוֹן שֶׁלִּי יִגְדַּל יוֹתֵר, וְתָמִיד אֶהְיֶה עָצוּב!

הַסִּבָּה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵבִיא לָנוּ אֶת חַג הַסֻּכּוֹת מִיָּד לְאַחַר יְמֵי הַדִּין לְלַמֵּד אוֹתָנוּ אֵיךְ לִשְׂמוֹחַ שִׂמְחָה אֲמִתִּית! אֲנַחְנוּ שָׂכַחְנוּ אֵיךְ לִשְׂמוֹחַ! אֵיךְ מְלַמְּדִים שִׂמְחָה? מָה זוֹ שִׂמְחָה אֲמִתִּית? חֲזַ"ל אוֹמְרִים כִּי אֵין שְׂכִינָה שׁוֹרָה אֶלָּא בִּמְקוֹם שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה, וְהַכַּוָּנָה שֶׁהַשִּׂמְחָה הָאֲמִתִּית הִיא כְּשֶׁאֲנִי דָּבֵק בַּשְּׂכִינָה, וַאֲנִי נֶהֱנֶה מֵהַמִּצְוֹות. הַדֶּרֶךְ הָאֲמִתִּית לַעֲשׂוֹת מִצְוָה, הִיא בְּשִׂמְחָה כָּזוֹ שֶׁתִּשְׁרֶה עָלַי שְׂכִינָה!

אֲבָל אֲנַחְנוּ לֹא יוֹדְעִים לַעֲשׂוֹת זֹאת, אֵיךְ מַגִּיעִים לְשִׂמְחָה כָּזוֹ? אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁהוֹפְכִים נַעַר בֶּן 18 לְלוֹחֵם קְרָבִי עַל יְדֵי טִירוֹנוּת, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַצִּיעַ לָנוּ, לְהַבְדִּיל, טִירוֹנוּת שֶׁל שִׂמְחָה. אֶת אֹהֶל הַסַּיָּרִים מַחְלִיפָה הַסֻּכָּה, וְכָאן ה' יִתְבָּרַךְ מִתְרַגֵּל עִמָּנוּ שִׂמְחָה.

סֻכּוֹת זֶה חַג מְיֻחָד, כִּי זֶה הַזְּמַן וְהַמָּקוֹם הַיְחִידִים בָּהֶם יְהוּדִי אֶחָד יָכוֹל לְהוֹרִיד שְׂכִינָה עַל עַצְמוֹ. חֲזַ"ל אוֹמְרִים כִּי לְכָל דָּבָר שֶׁבַּקְדֻשָּׁה צָרִיךְ מִנְיָן, עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים, כַּאֲשֶׁר יֵשׁ מִנְיָן אֲזַי שְׂכִינָה יוֹרֶדֶת. לֹא כָּךְ בְּסֻכָּה. יְהוּדִי יוֹשֵׁב בַּסֻּכָּה לְבַדּוֹ, זֶה כָּל מָה שֶׁהוּא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת, לָשֶׁבֶת בְּסֻכָּה כְּשֵׁרָה, הוּא רַק יוֹשֵׁב בַּסֻּכָּה וְהַשְּׂכִינָה בָּאָה! יְהוּדִי אֶחָד! לִפְנֵי שֶׁהוּא לָמַד תּוֹרָה בַּסֻּכָּה, אוֹ בֵּרַךְ בַּסֻּכָּה, אוֹ אָכַל בַּסֻּכָּה, אוֹ אֲפִילוּ יָשַׁב בַּסֻּכָּה! רַק נִכְנַס וְהַשְּׂכִינָה בָּאָה. זוֹ הָאַהֲבָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵלֵינוּ, הַיְהוּדִי נִכְנַס לְתוֹךְ הַסֻּכָּה וְהַשְּׂכִינָה שׁוֹרָה עָלָיו, וְאָז הוּא שָׂמֵחַ.

כְּשֶׁנִּגְמַר הֶחָג, הַשְּׂכִינָה מִסְתַּלֶּקֶת, אֲבָל אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לָנוּ הֶסָּבָה מֵאִמּוּנִים לַקֶּרֶב. **הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן הָאֲמִתִּי שֶׁל הַשָּׁנָה הוּא כ"ב בְּתִשְׁרֵי.** זֶה

הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַשָּׁנָה. נִגְמָר הוֹשַׁעְנָא רַבָּה, יָרְדוּ הַפִּתְקָאוֹת, זֶה הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַשָּׁנָה. וּמַהוּ? **שְׂמִינִי עֲצֶרֶת, חַג שְׂמְחַת תּוֹרָה!** עוֹד חָג! וַאֲנַחְנוּ עוֹבְרִים מִשְׂמְחָה שֶׁל סֻכּוֹת לְשִׂמְחָה שֶׁל תּוֹרָה, וַאֲנַחְנוּ שָׂרִים וְרוֹקְדִים וְשׂוּב שְׂכִינָה שׁוֹרָה עָלֵינוּ, וַאֲנַחְנוּ מְאֻשָּׁרִים.

רַק שֶׁלֹּא שַׂמְנוּ לֵב שֶׁהָפְכוּ לָנוּ אֶת הַיְּוצְרוֹת. אִם בַּסֻּכּוֹת הַשְׂכִינָה יָרְדָה קֹדֶם וְאָז שָׂמַחְנוּ, הֲרֵי שֶׂבְּשִׂמְחַת תּוֹרָה אֲנַחְנוּ שָׂמַחְנוּ וְאָז הַשְׂכִינָה יָרְדָה! זֶה הַמַּצָּב הַטִּבְעִי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה שֶׁנִּהְיֶה בּוֹ!

אֲבָל כֵּיוָן שֶׁכְּבָר בָּאנוּ מִתּוֹךְ שִׂמְחָה שֶׁל 7 יָמִים, אָז הָיָה קַל לִשְׂמוֹחַ עוֹד יוֹם אֶחָד. אֲפִילּוּ בְּמוֹצָאֵי הֶחָג יֵשׁ הַקָּפוֹת שְׁנִיּוֹת, זֶה יוֹם הַחוֹל הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַשָּׁנָה, אֲנָשִׁים רַבִּים בָּאִים לִשְׂמוֹחַ. זוֹ שִׂמְחָה אֲמִתִּית שֶׁמְּבִיאָה אֶת הַשְׂכִינָה.

הַשְׂכִינָה לֹא בָּאָה מֵעַצְמָהּ כְּמוֹ בְּסֻכּוֹת. אַחֲרֵי שֶׁהֵכִינוּ אוֹתָנוּ וּבָנוּ אוֹתָנוּ, גִּלִּינוּ שֶׁיֵּשׁ בָּנוּ שִׂמְחָה פְּנִימִית. הַשִּׂמְחָה הָאֲמִתִּית, הַפְּנִימִית, בָּאָה מֵהַנְּשָׁמָה. רַק שֶׁאֲנַחְנוּ מַרְדִּימִים אֶת הַנְּשָׁמָה שֶׁלָּנוּ כָּל הַשָּׁנָה, אָז הַגּוּף חַי, וְהוּא רוֹצֶה שִׂמָּחוֹת שֶׁל גּוּף, אֹכֶל טוֹב, שֵׁינָה טוֹבָה, שִׂמְחָה כָּזוֹ הִיא שִׂמְחַת חֻסְרוֹנוֹת. הַנְּשָׁמָה שֶׁלָּנוּ הִיא אֵינְסוֹפִית, הִיא צְרִיכָה שִׂמְחָה אֵינְסוֹפִית. אֶת הַשִּׂמְחָה הַזּוֹ אֶפְשָׁר לִמְצוֹא רַק בֶּאֱמוּנָה, עַל יְדֵי קִיּוּם תּוֹרָה וּמִצְוֹוֹת. אָז אֲנַחְנוּ רוֹאִים בְּתוֹךְ הֶחָג הָאַחֲרוֹן, שֶׁהָאָדָם שָׂמֵחַ בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה, יֵשׁ בּוֹ שִׂמְחָה שֶׁבָּאָה מִמָּנּוּ, מֵהַלֵּב, מֵהַנְּשָׁמָה, וְהוּא רוֹקֵד וְשָׁר.

הַאִם יִתָּכֵן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵרִים אוֹתָנוּ מִבְּחִינָה רוּחָנִית בְּמֶשֶׁךְ 52 יוֹם, מֵאֱלוּל עַד שִׂמְחַת תּוֹרָה, שֶׁאֲנַחְנוּ שְׂמֵחִים כָּל כָּךְ, וּפִתְאוֹם יִסְגֹּר אֶת הָאוֹר, לְכוּ לַעֲבוֹדָה, הֶחָג הַבָּא עוֹד חֲצִי שָׁנָה, בְּפֶסַח?! הֵיכָן הָרַחֲמִים הַיְּדוּעִים שֶׁלּוֹ?

אֶלָּא שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְרַמֵּז לָנוּ: "חֲבִיבִי, תִּסְתַּכֵּל מָה עָשִׂיתָ בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה! שִׂמְחַת הַתּוֹרָה שֶׁלְּךָ לֹא בָּאָה מִמֶּנִּי! אָמְנָם כָּל הַשִּׂמְחָה שֶׁלְּךָ בְּסֻכּוֹת זֶה אֲנִי עָשִׂיתִי, אֲנִי הֵבֵאתִי אֶת הַשְׂכִינָה וְלָכֵן שָׂמַחְתָּ. אֲבָל בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה אַתָּה שָׂמַחְתָּ, אַתָּה הֵבֵאתָ אֶת הַשְׂכִינָה, אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת זֶה! אַתָּה מְסֻגָּל לִהְיוֹת שָׂמֵחַ כְּשֶׁאַתָּה רוֹצֶה! אַתָּה לֹא צָרִיךְ אֶת הַחַגִּים לְשֵׁם כָּךְ, אַתָּה לֹא צָרִיךְ מוֹעֲדִים כְּדֵי לִהְיוֹת

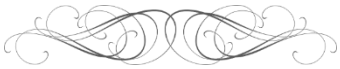
שָׂמֵחַ. הַשִּׂמְחָה נִמְצֵאת בְּתוֹכְךָ! רַק תֵּן לַנְּשָׁמָה שֶׁלְּךָ לְהוֹצִיא אוֹתָהּ הַחוּצָה, הַשִּׂמְחָה הָאֲמִתִּית הִיא שִׂמְחָה רוּחָנִית, שִׂמְחָה בְּמִצְוֹות! שִׂמְחָה מֵהַתּוֹרָה! שִׂמְחָה שָׂאַתָּה יְהוּדִי! כַּמָּה שָׂאַתָּה חוֹשֵׁב שָׂאַתָּה רָחוֹק, תִּשְׂמַח! תַּחְשֹׁב עַל הַדְּבָרִים הַטּוֹבִים שֶׁיֵּשׁ בְּךָ. אַתָּה עוֹשֶׂה מִצְוֹות! אַתָּה מִתְפַּלֵּל! יֵשׁ בְּךָ הַרְבֵּה דְּבָרִים טוֹבִים, אָז תַּתְחִיל לָשִׂים לֵב! אַתָּה מְיֻחָד! בִּשְׁבִילִי, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֵין מִישֶׁהוּ שֶׁיָּכוֹל לְהַחְלִיף אוֹתְךָ״!

נִשְׂמַח! נְחַיֵּךְ ״אֲנִי יְהוּדִי״! גַּם אִם אֵין לָנוּ אַף סִבָּה אַחֶרֶת לִשְׂמוֹחַ, אֵין לָנוּ בַּיִת, אֵין לָנוּ בֶּן זוּג, אֵין לָנוּ יְלָדִים, נִשְׂמַח שֶׁאֲנַחְנוּ יְהוּדִים! הֲרֵי כְּשֶׁרַע לָנוּ, לְמִי אֲנַחְנוּ בּוֹכִים? לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא! לֹא לְאֵיזוֹ פָּרָה בְּהוֹדוּ בָּחָצֵר! אֲנַחְנוּ יְהוּדִים! זֶה צָרִיךְ לְהַסְפִּיק לָנוּ לְבַדּוֹ, כָּל הַשְּׁאָר זֶה בּוֹנוּסִים! יֵשׁ לָנוּ בְּרָכָה בְּשֵׁם וּמַלְכוּת עַל כָּךְ כָּל בֹּקֶר: ״בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אֱלֹקֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשָׂנִי גּוֹי״! נִשְׂמַח מִזֶּה, וְאָז יָבוֹאוּ שְׂמָחוֹת אֲחֵרוֹת.

לַיַּרְקָן מַצִּיעִים יְרָקוֹת, לְיַהֲלוֹמָן מַצִּיעִים יַהֲלוֹמִים, לְבַכְיָין יִתְּנוּ הַרְבֵּה סִבּוֹת לִבְכּוֹת, וּמִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בְּשִׂמְחָה, יַזְמִינוּ לוֹ עוֹד הַרְבֵּה סִבּוֹת לִשְׂמוֹחַ. וְיֵשׁ לָנוּ הַרְבֵּה דְּבָרִים לִהְיוֹת שְׂמֵחִים בְּגִינָם. אֲנַחְנוּ הַרְבֵּה יוֹתֵר חֲשׁוּבִים לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִמַּה שֶׁאֲנַחְנוּ חוֹשְׁבִים. אָנוּ הַרְבֵּה יוֹתֵר גְּדוֹלִים בְּעֵינֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִמַּה שֶׁאָנוּ מְבִינִים. אִם אֲנַחְנוּ נַתְחִיל לְהָבִין כַּמָּה אֲנַחְנוּ שָׁוִים לַה׳, מֵעַצְמֵנוּ נִרְצֶה לַעֲשׂוֹת אֶת הַמִּצְוֹות, לַחְמֹד אוֹתָן, לִשְׁמוֹחַ בָּהֶן.

וְנִזְכֹּר, מִצְוָה גְּדוֹלָה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד, וְעַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה, אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לְשַׁנּוֹת אֶת גְּזַר הַדִּין, גַּם אַחֲרֵי הַחֲתִימָה!

חנוכה

יְדוּעָה הַהֲלָכָה בְּעִנְיַן הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה: "מִנְיחוֹ (אֶת נֵר הַחֲנֻכָּה) לְמַעְלָה מִשְׁלוֹשָׁה טְפָחִים וּמִצָּוָה לְהַנִּיחוֹ לְמָטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, וְאִם הִנִּיחוֹ לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים יָצָא, אֲבָל אִם מִנִּיחוֹ לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים אַמָּה לֹא יָצָא". כְּלוֹמַר, עִקַּר מִצְוַת הַדְלָקַת נֵרוֹת חֲנֻכָּה מִחוּץ לַבַּיִת עַל יָד הַשַּׁעַר (לְמִי שֶׁגָּר בְּבַיִת פְּרָטִי, אוֹ בְּקוֹמַת קַרְקַע וְהַדֶּלֶת פּוֹנָה לָרְחוֹב) לְפַרְסֵם אֶת הַנֵּס בִּפְנֵי הָעוֹבְרִים וְשָׁבִים, וְצָרִיךְ לְהַדְלִיקָם בְּגֹבַהּ שֶׁל פַּחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים מֵהַקַּרְקַע (פַּחוֹת מִמֶּטֶר).

מַדּוּעַ כָּל כָּךְ נָמוּךְ? הָרֵי אֶת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת וְיוֹם טוֹב אָנוּ שָׂמִים בְּמָקוֹם גָּבוֹהַּ שֶׁכְּבָלְנוּ נָהֱנֶה מֵאוֹרָם, וְכָאן מַקְפִּידִים שֶׁלֹּא יִגִּיעַ אֲפִילוּ לְמֶטֶר מִן הַקַּרְקַע?

עוֹנֶה הַ"מִּשְׁנָה בְּרוּרָה": "**לְמָטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים** - דְּאִיכָּא פִּרְסוּם הַנֵּס טְפֵי כְּשֶׁהוּא לְמָטָּה, דְּדָבָר הֶעָשׂוּי לְאוֹר אֵין דֶּרֶךְ לְהַנִּיחָהּ כָּל כָּךְ לְמָטָּה". כְּלוֹמַר, כֵּיוָן שֶׁדֶּרֶךְ אֲנָשִׁים לְהַדְלִיק נֵרוֹת לְמָאוֹר בְּמָקוֹם גָּבוֹהַּ יוֹתֵר, הָרֵי כָּעֵת שֶׁעוֹשִׂים שִׁנּוּי כָּזֶה הַנִּלְכָּד בְּזָוִית עֵינוֹ שֶׁל הַהוֹלֵךְ בָּרְחוֹב, אוֹתוֹ אָדָם מִתְעַכֵּב לְהַבִּיט וְנִזְכַּר בַּחֲנֻכָּה וּבַנִּסִּים שֶׁשִּׁמָּם הִדְלִיקוּ נֵרוֹת אֵלּוּ, מָה שֶׁאֵין כֵּן בְּאוֹר הַמַּגִּיעַ מִמְּקוֹם גָּבוֹהַּ יוֹתֵר, שֶׁהָיוּ מַדְלִיקִים כָּךְ כָּל יוֹם לְמָאוֹר הַבַּיִת, וְאִישׁ לֹא יַעְצֹר לְהָסֵב מַבָּטוֹ לְהִסְתַּכֵּל עָלָיו.

אִם כֵּן עִקַּר הַמִּצְוָה הוּא לְהַדְלִיק בְּפָחוֹת מִגֹּבַהּ שֶׁל עֲשָׂרָה טְפָחִים מִן הַקַּרְקַע. אֲבָל הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת כִּי הַשִּׁכְינָה מֵעוֹלָם לֹא יָרְדָה עַד לְגֹבַהּ שֶׁל עֲשָׂרָה טְפָחִים מִן הַקַּרְקַע. יֵשׁ כַּמָּה דַּרְגּוֹת שֶׁל שְׁכִינָה, מֵעֲשָׂרָה יְהוּדִים הַמִּתְקַבְּצִים בְּמִנְיָן לִלְמֹד אוֹ לְהִתְפַּלֵּל וּשְׁכִינָה שׁוֹרָה בֵּינֵיהֶם, וְעַד לָרָמָה הַגְּבוֹהָה שֶׁל הַשְּׁכִינָה

שֶׁהָיְתָה בַּמִּשְׁכָּן וּבְבֵית הַמִּקְדָּשׁ, אֲבָל כֻּלָּם תָּמִיד הָיוּ מֵעַל לַעֲשָׂרָה טְפָחִים מֵעַל גַּבֵּי הַקַּרְקַע, וְהַשְּׁכִינָה לֹא יָרְדָה אֶל הַקַּרְקַע מַמָּשׁ. נִמְצָא אִם כֵּן שֶׁמִּצְוַת הַדְלָקַת נֵר הַחֲנֻכָּה וּפִרְסוּם הַנֵּס הֵם לְכַתְּחִלָּה בְּמָקוֹם בּוֹ הַשְּׁכִינָה לֹא שׁוֹרָה לְעוֹלָם. כֵּיצַד יִתָּכֵן שֶׁחֲזַ"ל עָשׂוּ אֶת עִקַּר וְהִדּוּר הַמִּצְוָה בְּגֹבַהּ זֶה שֶׁשְּׁכִינָה לֹא שׁוֹרָה עָלָיו?

לְאַחַר שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשֵּׁנִי בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, עַם יִשְׂרָאֵל וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְרַחֲקוּ זֶה מִזֶּה. וְאַף עַל פִּי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תָּמִיד שׁוֹמֵר וּמָגֵן עַל עַם יִשְׂרָאֵל, הֲרֵי שֶׁעֲדַיִן לֹא זָכִינוּ לְהַשְׁרַאת הַשְּׁכִינָה כְּפִי שֶׁהָיְתָה בְּעָצְמָתָהּ בִּזְמַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, דָּבָר שֶׁגַּם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְגַם יִשְׂרָאֵל רוֹצִים בּוֹ. אָז מַדּוּעַ הַשְּׁכִינָה לֹא חוֹזֶרֶת? כִּי יֵשׁ וְכוּחַ כְּבָיְכוֹל בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְעָם יִשְׂרָאֵל מִי אָמוּר לַעֲשׂוֹת אֶת הַצַּעַד הָרִאשׁוֹן, מִי יֵרָאֶה נְכוֹנוּת לְהִתְקָרֵב בֶּאֱמֶת אֶל הַשֵּׁנִי, וְאָז הַשֵּׁנִי יִתְקָרֵב גַּם הוּא.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לְעָם יִשְׂרָאֵל כִּי עֲלֵיהֶם לָשׁוּב אֵלָיו קוֹדֵם וְרַק אָז הוּא יִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר: "**שׁוּבוּ אֵלַי** וְאָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם אָמַר ה' צְבָאוֹת". אֲבָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְבַקְּשִׁים כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַעֲשֶׂה אֶת הַצַּעַד הָרִאשׁוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר: "**הֲשִׁיבֵנוּ** ה' אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה, חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם".

מַסְבִּיר רַבִּי נָתָן מִבְּרֶסְלֶב מַדּוּעַ מַדְלִיקִים אֶת הַחֲנֻכִּיָּה מִתַּחַת לַעֲשָׂרָה טְפָחִים, אִם שָׁם בְּעֶצֶם לֹא שׁוֹרָה הַשְּׁכִינָה כִּדְבְרֵי הַגְּמָרָא? כִּי כַּאֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁרֶה אֶת שְׁכִינָתוֹ עַל הַצַּדִּיק שֶׁיִּגְאַל אֶת הַדּוֹר, יֵשׁ בְּכֹחַ אוֹתוֹ צַדִּיק לְהוֹרִיד אֶת הַשֶּׁפַע גַּם אֶל מִתַּחַת לַעֲשָׂרָה טְפָחִים, לְהַגִּיעַ וְלִגְאֹל כָּךְ גַּם אֶת הַגְּרוּעִים וְהָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר, אֲלֶה שֶׁלֹּא לוֹמְדִים, לֹא קוֹרְאִים וְלֹא שׁוֹנִים, לֹא מְקַיְּמִים מִצְוֹות וְעוֹשִׂים עֲבֵרוֹת, עַד שֶׁבִּזְמַן רָגִיל מִתְעַלְּמִים מֵהֶם מִן הַשָּׁמַיִם וּמוֹסְרִים אוֹתָם בִּידֵי הַקָּמִים עֲלֵיהֶם בְּשֶׁל מַעֲשֵׂיהֶם, וּבַזְּמַן שֶׁל "חֲנֻכָּה" שֶׁל הִתְעוֹרְרוּת מִלְמַעְלָה, הַצַּדִּיק שֶׁהַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה עָלָיו נִשְׁלַח לִגְאוֹל גַּם אוֹתָם, **בְּתָנַאי שֶׁיִּרְצוּ בָּכָהּ**, זֶה כָּל מָה שֶׁהֵם צְרִיכִים בְּאוֹתָהּ שָׁעָה - רָצוֹן לָשׁוּב לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם וְלָצֵאת מִן הַתַּחְתִּית שֶׁבָּהּ שָׁקְעוּ וְאֵין מִמָּנָּה מוֹצָא, כִּי עַל יְדֵי הָרָצוֹן שֶׁלָּהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹצִיא אוֹתָם.

בַּחֲנֻכָּה רָאינוּ הִתְעוֹרְרוּת מִלְמַעְלָה, כַּאֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִשְׁרָה אֶת שְׁכִינָתוֹ עַל 12 צַדִּיקִים וְהֵם הוֹבִילוּ עַם שָׁלֵם לְהִלָּחֵם בָּאִימְפֶּרְיָה הַיְוָנִית, וְאַף עַל פִּי שֶׁגַּם פֹּה הָיוּ יְהוּדִים שֶׁהִתְיַוְונוּ וְקִלְקְלוּ, הַגְּאוּלָה הָיְתָה כָּאן שְׁלֵמָה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִצְלִיחוּ לְגָרֵשׁ אֶת הַיְוָנִים, לַחֲנוֹךְ אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מֵחָדָשׁ וּלְהָקִים מַמְלָכָה עַצְמָאִית וְחוֹפְשִׁית. צְבָאוֹת שֶׁל מִילְיוֹנֵי חַיָּלִים הִגִּיעוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּבְמֶשֶׁךְ שָׁלוֹשׁ שָׁנִים נִמְשְׁכָה הַמִּלְחָמָה, כַּאֲשֶׁר כְּבָר בִּתְחִלָּתָהּ גֹּרְשׁוּ הַיְוָנִים וְנֶחְנְכָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מֵחָדָשׁ, וּבְמֶשֶׁךְ שָׁלוֹשׁ שָׁנִים אֵלּוּ נִסּוּ הַיְוָנִים לִכְבּוֹשׁ אֶת הָאָרֶץ חֲזָרָה לְלֹא הַצְלָחָה, עַד שֶׁהַחַשְׁמוֹנָאִים הִפִּילוּ אֶת כָּל מַמְלֶכֶת יָוָן. וְלָכֵן בַּחֲנֻכָּה אוֹמְרִים הַלֵּל גָּמוּר כִּי הַחֵירוֹת הֻשְׁלְמָה וּכְבָר לֹא הָיוּ עֲבָדִים שֶׁל בָּשָׂר וָדָם, אֶלָּא עַבְדֵי ה׳.

בַּחֲנֻכָּה בָּחַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְעוֹרֵר מִלְמַעְלָה אֶת מִשְׁפַּחַת הַכֹּהֲנִים הַצַּדִּיקִים שֶׁעָבְדוּ בַּמִּקְדָּשׁ לִפְנֵי הַכִּבּוּשׁ הַיְוָנִי, כִּי הַכֹּהֲנִים מְיַצְּגִים אֶת עֲבוֹדַת ה׳ בְּטָהֳרָה, שֶׁכֵּן כֹּהֵן טָמֵא לֹא יָכוֹל לַעֲבוֹד בַּמִּקְדָּשׁ. וְזוֹ הַסִּבָּה כִּי הִתְרַחֵשׁ לָהֶם נֵס פַּךְ הַשֶּׁמֶן, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאִם כָּל הַמִּקְדָּשׁ וְכֵלָיו נִטְמְאוּ מָתָר לְהַדְלִיק גַּם שֶׁמֶן טָמֵא.

כֵּיוָן שֶׁהַכֹּהֲנִים הוֹבִילוּ מִלְחָמָה לְטַהֵר אֶת מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל מֵהַשְׁפָּעוֹת הַטֻּמְאָה שֶׁל הַתַּרְבּוּת הַיְוָנִית עַל עַם יִשְׂרָאֵל הַקָּדוֹשׁ, הַגְּאוּלָה הָיְתָה שְׁלֵמָה וְזָכוּ לְנֵס שֶׁל פַּךְ שֶׁמֶן טָהוֹר הַמְסַמֵּל אֶת הַסִּיְעְתָּא דִּשְׁמַיָּא הַנִּפְתֶּנֶת לְכָל מִי שֶׁבָּא לְטַהֵר.

בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל בְּרִיאַת הָעוֹלָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אוֹר מְיֻחָד בְּמִינוֹ שֶׁבּוֹ אֶפְשָׁר הָיָה לָאָדָם לִרְאוֹת מֵתְחִילַת הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ. כֵּיוָן שֶׁרָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כִּי יִהְיוּ רְשָׁעִים בָּעוֹלָם וְלֹא רָצָה שֶׁיֵּהָנוּ מֵאוֹר זֶה, לָכֵן גָּנַז אוֹתוֹ וּבִמְקוֹמוֹ בָּרָא בַּיּוֹם הָרְבִיעִי אֶת הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ, הַמְּאוֹר הַגָּדוֹל וְהַמְּאוֹר הַקָּטָן. הָאוֹר שֶׁל הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן הָיָה בָּעַל עֶרֶךְ רוּחָנִי גָּדוֹל שֶׁלֹּא קַיָּם בָּאוֹר הָרָגִיל שֶׁל יָמֵינוּ, שֶׁהֲרֵי הַשֶּׁמֶשׁ הִיא בְּסַךְ הַכֹּל מְנוֹרָה גְּדוֹלָה לְהָאִיר לָנוּ אֶת דְּרָכֵינוּ וְיוֹמֵנוּ, וְאִלּוּ בָּאוֹר הַגָּנוּז טְמוּנִים אוֹצְרוֹת רוּחָנִיִּים גְּדוֹלִים עֲבוּר אֵלֶּה שֶׁיֵּהָנוּ מִמֶּנּוּ לְעָתִיד לָבוֹא.

וּמָה יַעֲשׂוּ אֵלֶּה שֶׁרוֹצִים לִטְעֹם מִן הָאוֹר הַזֶּה מִעַט בְּיָמֵינוּ אֵלֶּה? מָקוֹם אֶחָד בּוֹ נִתֵּן לִמְצוֹא מִן הָאוֹר הַזֶּה הוּא בִּלְמוּד הַתּוֹרָה, כְּשֶׁאָדָם לוֹמֵד אֶת הַתַּנַ״ךְ, וְאָז

מִשְׁנָה וּגְמָרָא וְחוֹקֵר לְהַגִּיעַ אֶל הַהֲלָכָה, הַלִּמּוּד בְּעִיּוּן מִצַּד אֶחָד וּבְקִיאוּת מִצַּד שֵׁנִי חוֹשְׁפִים אֶת הֶעָמֵל עַל הַתּוֹרָה לְאוֹר מְיֻחָד שֶׁגּוֹרֵם לוֹ לְעֹנֶג שֶׁאֵין שֵׁנִי לוֹ בָּעוֹלָם כֻּלּוֹ, וְאִי אֶפְשָׁר לְתָאֵר אוֹתוֹ לְמִי שֶׁלֹּא עָמַל עַל הַתּוֹרָה. וְלָכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׂרָצָה לִמְנוֹעַ מֵהָרְשָׁעִים לֵהָנוֹת מֵהָאוֹר הַזֶּה גָּנַז אוֹתוֹ בַּתּוֹרָה, כִּי הָרְשָׁעִים לֹא מִתְקָרְבִים אֵלֶיהָ וּמִמֵּילָא לֹא יוּכְלוּ לֵהָנוֹת מִמֶּנּוּ וְלִטְעֹם מְעַט מֵהָעוֹלָם הַבָּא.

הָאוֹר גָּנוּז בַּתּוֹרָה פְּנִימָה וְלֹא נִמְצָא בְּקִרְיאָה שִׁטְחִית. אָדָם הַבָּא לִשְׁעוּר גְּמָרָא אוֹ שִׁעוּר הֲלָכָה עִם כָּל הַקְּלִפּוֹת שֶׁלּוֹ שֶׁנּוֹצְרוּ מִמַּעֲשָׂיו, פּוֹתֵחַ אֶת הַסֵּפֶר וּמְצַפֶּה לִרְאוֹת אוֹרוֹת גְּדוֹלִים, לִהְיוֹת גְּדוֹל הַדּוֹר הַבָּא, וּמַגְלֶה כִּי הוּא לֹא מֵבִין כְּלוּם, כְּאִלּוּ הוּא לוֹמֵד לְדַבֵּר בְּסִינִית. הוּא יָכוֹל לָבוֹא לַשִּׁעוּר יוֹם יוֹמַיִם, שָׁבוּעַ אוֹ חֹדֶשׁ וְלֹא יִפָּתַח לוֹ דָּבָר. הוּא לֹא יִרְאֶה שׁוּם אוֹר, וְיָקוּם וְיֵלֵךְ.

כְּדֵי לֵהָנוֹת מֵאוֹר זֶה צָרִיךְ לַעֲמֹל וְלַחְפֹּר כְּדֵי לִמְצוֹא אוֹתוֹ. אֲבָל בָּרֶגַע שֶׁהוּא עָמֵל וְהָאוֹר מַתְחִיל לְהִתְגַּלּוֹת, הוּא חָשׁ טָעַם כֹּה מָתוֹק שֶׁהוּא לְעוֹלָם לֹא יִהְיֶה מְסֻגָּל לַעֲזֹב אֶת הַתּוֹרָה אֶלָּא לְצָרְכֵי קִיּוּמוֹ בִּלְבַד, וְגַם זֶה בְּקֹשִׁי.

אֲבָל בַּחֲסָדָיו וּבְרַחֲמָיו הָאֵינְסוֹפִיִּים שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הוּא מְבַקֵּשׁ לַחְשֹׂף אֶת כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִמְעַט מֵהָאוֹר הַגָּנוּז שֶׁיְּדְעוּ אֶת טַעְמוֹ, גַּם לְאֵלֶּה שֶׁרְחוֹקִים מִתּוֹרָה וּמִצְווֹת וְלֹא זָכוּ לַעֲמֹל עַל הַתּוֹרָה. וּמִכַּיָּן שֶׁחַג הַחֲנֻכָּה הוּא חַג שֶׁל הִתְעוֹרְרוּת שֶׁבָּאָה מִלְּמַעְלָה, גַּם כְּשֶׁהַיְּהוּדִי נִמְצָא לְמָטָּה וַעֲדַיִן לֹא רָאוּי וְצָרִיךְ לְדִרְבּוּן, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גָּנַז מִן הָאוֹר הַזֶּה גַּם בִּימֵי הֶחָג, וְהוּא נִמְצָא בַּלֶּהָבוֹת שֶׁל נֵר הַחֲנֻכָּה בִּזְמַן שֶׁל מִצְוַת הַהַדְלָקָה הַנִּמְשָׁךְ כְּמַחֲצִית הַשָּׁעָה מֵהַדְלָקָתוֹ מִזְּמַן צֵאת הַכּוֹכָבִים וָהָלְאָה.

לָכֵן עַל כָּל אֶחָד מֵאִתָּנוּ לְנַצֵּל אֶת הַזְּמַן הַזֶּה וְלָשֶׁבֶת וּלְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹר הַנְּרוֹת הַמְרַצֵּד, וְנִזְכֶּה גַּם אָנוּ לִטְעִימָה מֵהָאוֹר הַזֶּה, עַד שֶׁנִּזְכֶּה לַעֲמֹל בַּתּוֹרָה וּלְהִתְגַּדֵּל בָּהּ כְּדֵי לְהִתְחַבֵּר לְאוֹר הַזֶּה כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ. אָדָם חָכָם יְנַצֵּל אֶת הַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל מַעְלָה בְּיָמִים אֵלֶּה וְיִשְׁאַב מִן הָאוֹר הַזֶּה כְּדֵי שֶׁיַּבְעִיר אֶת הַנִּיצוֹץ הַפְּנִימִי שֶׁבּוֹ, וְיַחְזִיר אוֹתוֹ אֶל דֶּרֶךְ הַנָּכוֹן, וְיִזַּכֶּה אוֹתוֹ בְּסִיַּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא מִן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

חֵז״ל שׁוֹאֲלִים מִי קוֹבַע אֵיזוֹ גְּמָרָא אוֹ אֵלּוּ הֲלָכוֹת לוֹמְדִים, הָרַב הַמְּלַמֵּד אוֹ הַתַּלְמִידִים? וְעוֹנִים שֶׁבְּכָל הַשָּׁנָה הָרַב הוּא זֶה שֶׁמַּחְלִיט מָה לוֹמְדִים, חוּץ מֵחָדְשַׁיִם בַּשָּׁנָה, תִּשְׁרֵי וְנִיסָן הַנִּקְרָאִים ׳יַרְחֵי כַלָּה׳, בָּהֶם הַתַּלְמִידִים מַחְלִיטִים עֲבוּר הָרַב שֶׁיְּלַמֵּד אוֹתָם אֶת הַנּוֹשְׂאִים הַקְּשׁוּרִים לַזְּמַנִּים הָאֵלֶּה וּבְעִקָּרָן הִלְכוֹת הַחַגִּים.

כָּךְ גַּם בַּוִּכּוּחַ שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִי יִשּׁוּב אֶל מִי רִאשׁוֹן. בְּכָל הַשָּׁנָה הָרַב קוֹבֵעַ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר אַתֶּם תָּשׁוּבוּ קוֹדֶם וְתִתְעוֹרְרוּ מִלְמַטָּה, וַאֲנִי אָשׁוּב אֲלֵיכֶם מִלְמַעְלָה. אֲבָל בַּחֲנֻכָּה הַתַּלְמִידִים קוֹבְעִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְעוֹרֵר מִלְמַעְלָה וְיָשׁוּב אֵלֵינוּ, וְאָז נִתְעוֹרֵר מִלְמַטָּה וְנָשׁוּב אֵלָיו.

אָנוּ אוֹמְרִים לָרַב: ״זֶה זְמַן חַגִּים, לַמֵּד אוֹתָנוּ הִלְכוֹת חֲנֻכָּה״. מָה הֵן הִלְכוֹת חֲנֻכָּה? שֶׁגַּם אִם מַדְלִיקִים אֶת הַמְּנוֹרָה מִתַּחַת לַעֲשָׂרָה טְפָחִים וְהַשְּׁכִינָה לֹא מַגִּיעָה לְשָׁם כָּל הַשָּׁנָה, כָּאן הִיא תַּגִּיעַ, כִּי בְּהִתְעוֹרְרוּת שֶׁמִּלְמַעְלָה לְמָטָּה, הִיא מַגִּיעָה גַּם לְאֵלּוּ שֶׁנִּמְצָאִים ״מִתַּחַת לַשְּׁכִינָה״ כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ, וְגַם לָהֶם יֵשׁ אֶפְשָׁרוּת לְהִגָּאֵל.

וְכֵן אָנוּ רוֹאִים יְסוֹד זֶה בְּפָרָשַׁת ״מִקֵּץ״ שֶׁאָנוּ קוֹרְאִים בִּימֵי הַחֲנֻכָּה. כָּתוּב שֶׁהָאַחִים שֶׁל יוֹסֵף לֹא הִכִּירוּ אוֹתוֹ אֲבָל הוּא כֵּן זִהָה אוֹתָם, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וַיַּכֵּר יוֹסֵף אֶת אֶחָיו וְהֵם לֹא הִכָּרֻהוּ״. וּמַסְבִּירִים חֵז״ל כִּי כְּשֶׁעָזַב אוֹתָם הָיָה נַעַר בֶּן 17 לְלֹא חֻתִּימַת זָקָן וְאִלּוּ לָהֶם כְּבָר הָיוּ זְקָנִים, וְלָכֵן כָּעֵת שֶׁהָיָה מְבֻגָּר עִם זָקָן נִרְאָה שׁוֹנֶה מִכְּדֵי שֶׁיַּכִּירוּהוּ וְאִלּוּ הֵם לֹא הִשְׁתַּנּוּ וְזִהָה אוֹתָם מִיָּד.

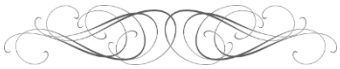
וְאֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ עַל דֶּרֶךְ הַדְּרָשׁ, בְּפֵרוּשׁ ״חֻתִּימַת זָקָן״, שֶׁ״זָקָן״ פֵּרוּשׁוֹ ״זֶה קָנָה חָכְמָה״, כְּלוֹמַר כְּשֶׁהוּא עָזַב אוֹתָם הֵם כְּבָר לָמְדוּ דֶּרֶךְ אַחַת שֶׁל לִמּוּד הַתּוֹרָה וַעֲשִׂיָּתָהּ בְּחַיֵּיהֶם וְחָתְמוּ לִמּוּדָם. אֲבָל יוֹסֵף לֹא חָתַם אֶת לִמּוּדוֹ, כִּי הוּא עָבַר דְּבָרִים שֶׁהֵם לֹא עָבְרוּ, הוּא הוּשַׁם בְּבוֹר מִתַּחַת לָאֲדָמָה, מָקוֹם שֶׁשְּׁכִינָה לֹא שׁוֹרָה שָׁם כִּבְיָכוֹל, וּבְכָל זֹאת זָכָה לְגַלּוֹת שֶׁגַּם שָׁם הַשְּׁכִינָה נִמְצֵאת עִמּוֹ וְלֹא כְּמוֹ שֶׁחָשַׁב.

הָיְתָה הִתְעוֹרְרוּת מִלְמַעְלָה וּמִיָּד בְּרֶגַע אֶחָד הוּא נִשְׁלַף מֵהַבּוֹר בּוֹ אָמוּר הָיָה לְהֵרָקֵב עַד סוֹף יָמָיו כִּבְיָכוֹל, וְתוֹךְ שָׁעוֹת בּוֹדְדוֹת כְּבָר הָפַךְ לְשַׁלִּיט עַל כָּל מִצְרַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיִּשְׁלַח פַּרְעֹה וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף **וַיְרִיצֻהוּ מִן הַבּוֹר** ... וַיָּבֹא אֶל פַּרְעֹה"! אֶת דֶּרֶךְ עֲבוֹדַת ה' שֶׁלּוֹ הָאַחִים לֹא הִכִּירוּ, שֶׁכֵּן לֹא עָבְרוּ אֶת הַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁהוּא עָבַר, וְלֹא זָכוּ לְגַלּוֹת אֶת הַשְּׁכִינָה בַּמְּקוֹמוֹת הַנְּמוּכִים, כִּי מֵעוֹלָם לֹא יָרְדוּ אֲלֵיהֶם.

מֵחֲנָכָה וּמִיּוֹסֵף הַצַּדִּיק לְמֵדִים כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ הִתְעוֹרְרוּת מִלְמַעְלָה, הִיא יוֹרֶדֶת גַּם מִתַּחַת לַעֲשָׂרָה טְפָחִים וַאֲפִילוּ לְתוֹךְ הַבּוֹר. כַּמָּה שֶׁיְּהוּדִי יִפּוֹל וְיִתְרַחֵק, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַמְצִיא לוֹ דֶּרֶךְ לָשׁוּב אֵלָיו, יָאִיר עָלָיו מֵהָאוֹר הַגָּנוּז, יִשְׁלַח לוֹ צַדִּיקִים שֶׁיְּבַקְּשׁוּ לְקָרֵב אוֹתוֹ וְלִגְאֹל אוֹתוֹ מִיְּסוּרָיו, וְכָל מָה שֶׁהוּא צָרִיךְ זֶה רַק לִרְצוֹת לְנַצֵּל אֶת הַהִזְדַּמְּנוּת הַזּוֹ, וְאַף אִם אֵין לוֹ שׂוּם זְכוּת אַחֶרֶת זֶה יַסְפִּיק לוֹ בִּשְׁעַת רָצוֹן זוֹ.

לָכֵן יֵשׁ לְנַצֵּל אֶת יְמֵי הַחֲנֻכָּה וּבְעִקָּר אֶת הַיּוֹם הַשְּׁמִינִי, שֶׁעַל אוֹר הַנֵּרוֹת בְּיוֹם זֶה נֶאֱמַר כִּי נִמְצָא בּוֹ הַחוֹתָם הָאַחֲרוֹן שֶׁל חֲתִימַת דִּינֵנוּ שֶׁמַּשְׁכִּינוּ עוֹד מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה, יוֹם הַכִּפּוּרִים וְהוֹשַׁעְנָא רַבָּה, וְנוּכַל לַחְתֹּם סוֹפִית אֶת הַשָּׁנָה לְטוֹבָה, שֶׁכֵּן יְמֵי תִּשְׁרֵי הָיוּ תְּלוּיִים בְּהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלָּנוּ מִלְמַטָּה, וְכָאן בַּחוֹתָם הָאַחֲרוֹן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גּוֹרֵם לְהִתְעוֹרְרוּת מִלְמַעְלָה, שֶׁתִּסַּיַּע לָנוּ וְנִזְכֶּה לְהִדַּבֵּק בּוֹ וּלְהָגְאֵל גְּאוּלָה שְׁלֵמָה, אִם וְכַאֲשֶׁר נִהְיֶה מַסְפִּיק חֲכָמִים לְזַהוֹת וּלְנַצֵּל אֶת הַהִזְדַּמְּנוּת וְהַמַּתָּנָה הַנִּפְלָאָה שֶׁל יָמִים אֵלֶּה.

עשרה בטבת

צוֹם עֲשָׂרָה בְּטֵבֵת הוּא צוֹם מְיֻחָד, שֶׁבְּמִדָּה וְהוּא חַל בְּיוֹם שִׁישִׁי, צָמִים אוֹתוֹ בִּזְמַנּוֹ, מָה שֶׁאֵין כֵּן בִּשְׁאָר תַּעֲנִיּוֹת שֶׁל פֻּרְעָנוּת שֶׁדּוֹחִים אוֹתָם לְיוֹם רִאשׁוֹן. אֲבָל לִפְנֵי שֶׁנַּסְבִּיר עַל הַמְיֻחָדוֹת שֶׁל הַצוֹם הַנַּ״ל, עָלֵינוּ קוֹדֵם כָּל לַעֲשׂוֹת סֵדֶר בַּתַּעֲנִיּוֹת וּבַצּוֹמוֹת שֶׁיֵּשׁ לָנוּ בַּמַּעְגָּל הַשָּׁנָה, וְרַק אָז נִרְאֶה אֶת הַמְיֻחָדוּת שֶׁל תַּעֲנִית זוֹ לְעֻמַּת הָאֲחֵרוֹת.

יֵשׁ לָנוּ אַרְבַּע תַּעֲנִיּוֹת מִדִּבְרֵי קַבָּלָה, הַכַּוָּנָה לַנְּבִיאִים, שֶׁנִּקְרָאִים בִּלְשׁוֹן חֲז״ל דִּבְרֵי קַבָּלָה. וְכָךְ אָמַר הַנָּבִיא ״כֹּה אָמַר ה׳ צְבָאוֹת צוֹם **הָרְבִיעִי** וְצוֹם **הַחֲמִישִׁי** וְצוֹם **הַשְּׁבִיעִי** וְצוֹם **הָעֲשִׂירִי** יִהְיֶה לְבֵית יְהוּדָה לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה וּלְמוֹעֲדִים טוֹבִים וְהָאֱמֶת וְהַשָּׁלוֹם אֱהָבוּ״. צוֹם הָרְבִיעִי הוּא הַצוֹם שֶׁל י״ז בְּתַמּוּז, שֶׁהוּא הַחֹדֶשׁ הָרְבִיעִי מִנִּיסָן, צוֹם הַחֲמִישִׁי הוּא צוֹם תִּשְׁעָה בְּאָב, צוֹם הַשְּׁבִיעִי הוּא צוֹם גְּדַלְיָה בְּג׳ בְּתִשְׁרֵי, וְצוֹם הָעֲשִׂירִי הוּא צוֹם עֲשָׂרָה בְּטֵבֵת.

חוֹמוֹת בָּיִת שֵׁנִי נִפְרְצוּ בִּי״ז בְּתַמּוּז. צוֹם תִּשְׁעָה בְּאָב הוּא עַל חֻרְבָּן שְׁנֵי הַבָּתִּים, שֶׁעַל פִּי רַבּוֹתֵינוּ חָרְבוּ בְּאוֹתוֹ תַּאֲרִיךְ. צוֹם הַשְּׁבִיעִי הוּא עַל מוֹתוֹ שֶׁל גְּדַלְיָה בֶּן אֲחִיקָם. וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא נֶהֱרָג חָדְשַׁיִם לְאַחַר חֻרְבָּן בָּיִת רִאשׁוֹן וְהָפַךְ לְחַג בְּבִנְיָן בָּיִת שֵׁנִי, הֲרֵי שֶׁלְּאַחַר חֻרְבָּן בָּיִת שֵׁנִי הוּא חָזַר שׁוּב לִהְיוֹת יוֹם שֶׁל צוֹם.

גָּלוּת בָּבֶל שֶׁהֵחֵלָה עִם חֻרְבָּן הַבַּיִת הָרִאשׁוֹן בְּתִשְׁעָה בְּאָב עֲדַיִן לֹא הֶחְרִיבָה אֶת הַיְּשׁוּב הַיְּהוּדִי בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. הַמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנֶאצַּר עֲדַיִן רָצָה בַּיַּיִן וּבַשֶּׂמֶן שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהִסְכִּים לְהַשְׁאִיר יִשּׁוּב יְהוּדִי קָטָן בָּאָרֶץ שֶׁיַּעֲשׂוּ לוֹ יַיִן. עַל הַיְּשׁוּב

הַזֶּה הִתְמַנָּה צַדִּיק בְּשֵׁם גְּדַלְיָה בֶּן אֲחִיקָם, וְהוּא הִתְחִיל לְשַׁקֵּם אֶת הַיְשׁוּב הַיְהוּדִי בָּאָרֶץ, עַד שֶׁנִּרְצַח עַל יְדֵי יִשְׁמָעֵאל בֶּן נְתַנְיָה וַחֲבֵרָיו. כַּאֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנֶאצַּר שָׁמַע עַל כָּךְ הוּא רָדְפָם לְמִצְרַיִם וַהֲרָגָם שָׁם וְכָךְ חָרַב הַיְשׁוּב הַיְהוּדִי בְּאֹפֶן סוֹפִי.

ג׳ בְּתִשְׁרֵי מְצַיֵּין אֶת הַתַּאֲרִיךְ שֶׁל הַמַּעֲשֶׂה שֶׁבְּגִינוֹ פָּסַק יְשׁוּב יְהוּדִי בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְמֶשֶׁךְ 70 שָׁנָה. שְׁלֵמוּת הַחֻרְבָּן.

כַּאֲשֶׁר אָנוּ לְמֵדִים מָה עוֹמֵד מֵאֲחוֹרֵי 3 תַּעֲנִיּוֹת הַלָּלוּ אָנוּ מְבִינִים מַדּוּעַ אָנוּ מִתְעַנִּים, עַל הַפְּרָעָנִויּוֹת שֶׁחָלוּ בַּתַּאֲרִיכִים הָאֵלֶּה וְכֵיצַד קְשׁוּרִים כֻּלָּם לַחֻרְבָּן: נְפִילַת הַחוֹמוֹת, שְׂרֵפַת בָּתֵּי הַמִּקְדָּשׁ וְגֵרוּשׁ הַיְהוּדִים הָאַחֲרוֹנִים מֵעַל אַדְמָתֵנוּ. הַתְּמִיהָה מַתְחִילָה עִם הַתַּעֲנִית הָרְבִיעִית, צוֹם הָעֲשִׂירִי, צוֹם עֲשָׂרָה בְּטֵבֵת.

הֲצוֹם הַזֶּה מְצַיֵּן כִּבְיָכוֹל אֶת הַמִּקְרֶה "הַקַּל" בְּיוֹתֵר מִכָּל הָאֵרוּעִים שֶׁל הַחֻרְבָּן. הַמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנֶאצַּר עָלָה עַל יְרוּשָׁלַיִם וְהֵחֵל אֶת הַמָּצוֹר עָלֶיהָ בַּעֲשָׂרָה בְּטֵבֵת, מָצוֹר שֶׁנִּמְשַׁךְ כְּשָׁנָה וַחֲצִי עַד שֶׁפָּרַץ אֶת הַחוֹמוֹת בְּתִשְׁעָה בְּתַמּוּז. בַּעֲשָׂרָה בְּטֵבֵת לֹא הִרְגִּישׁוּ הַנְּצוּרִים בִּירוּשָׁלַיִם בְּדָבָר. הַכֹּל הִמְשִׁיךְ כָּרָגִיל.

בִּתְחִלָּה הַמָּצוֹר לֹא שִׁנָּה כְּלוּם מֵחַיֵּיהֶם. הָיוּ שֶׂמַע בְּרָכָה וְאֹכֶל. עֲדַיִן הָיוּ מַקְרִיבִים בַּמִּקְדָּשׁ אֶת קָרְבָּנוֹת הַתָּמִיד בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב, בָּעֵרֶב כִּפֵּר הַקָּרְבָּן עַל הַחֲטָאִים שֶׁל הַיּוֹם, בַּבֹּקֶר כִּפֵּר הַקָּרְבָּן עַל הַחֲטָאִים שֶׁל הַלַּיְלָה, וְהַכֹּל בָּא עַל מְקוֹמוֹ בְּשָׁלוֹם. אֶת חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַיִם אִי אֶפְשָׁר הָיָה לְהַחְרִיב כָּל עוֹד הַקָּרְבָּנוֹת מֻקְרָבִים. הֵם לֹא הִרְגִּישׁוּ אֶת הַמָּצוֹר.

וְאִלּוּ אָנוּ רוֹאִים בַּהֲלָכָה כִּי צוֹם עֲשָׂרָה בְּטֵבֵת הוּא הֶחָמוּר מִכֻּלָּם, שֶׁהֲרֵי אִם הוּא חַל בְּיוֹם שִׁישִׁי הוּא לֹא נִדָּחָה, אֶלָּא צָמִים בְּיוֹם שִׁישִׁי עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים וְנִכְנָסִים לְשַׁבָּת וְלַקִּדּוּשׁ מִתּוֹךְ צוֹם! וְכָתַב הָאַבּוּדְרָהָם שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁלְּאַחַר שֶׁסִּדְּרוּ אֶת הַלּוּחַ וַעֲשָׂרָה בְּטֵבֵת לְעוֹלָם לֹא יָחוּל בְּשַׁבָּת, צוֹם זֶה כֹּה חָמוּר שֶׁאִם הָיוּ מְקַדְּשִׁים עַל פִּי הַלְּבָנָה כִּבְעָבָר וְהָיָה חַל בְּשַׁבָּת הוּא לֹא הָיָה נִדָּחָה וְהָיוּ צָמִים בְּשַׁבָּת! מָה כָּל כָּךְ חָמוּר בַּעֲשָׂרָה בְּטֵבֵת? יוֹתֵר מִפְּרִיצַת הַחוֹמוֹת, חֻרְבָּן בָּתֵּי הַמִּקְדָּשׁ וְרֵצַח שֶׁהֵבִיא לִכְרִיתַת הַיְשׁוּב הַיְהוּדִי בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְמֶשֶׁךְ 70 שָׁנָה?

כְּדֵי לַעֲנוֹת עַל הַשְּׁאֵלָה הַזּוֹ יֵשׁ לְהִתְיַחֵס לְעוֹד נְקוּדָה אַחַת. כַּאֲשֶׁר קָמָה הַמְּדִינָה הֶחְלַט שֶׁיִּהְיֶה יוֹם שֶׁיְּצַיֵּן אֶת זְכָרוֹן הַשּׁוֹאָה. הַצִּיּוֹנוּת הַדָּתִית בִּקְשָׁה לִקְבֹּעַ תַּעֲנִית מְיֻחֶדֶת עֲבוּרָם אַךְ הַצָּעָה זוֹ לֹא הִתְקַבְּלָה, וְלָכֵן הֶחְלַט לְחַבֵּר אֶת זְכָרוֹן הַשּׁוֹאָה עִם תַּעֲנִית קַיֶּמֶת וּבָחֲרוּ בַּעֲשָׂרָה בְּטֵבֵת. וְכָךְ יוֹם הַתַּעֲנִית הַזֶּה הָפַךְ לְיוֹם הַקַּדִּישׁ הָעוֹלָמִי עַל כָּל מִי שֶׁנִּסְפּוּ וְלֹא יָדוּעַ מָתַי נִסְפּוּ וְאֵין מִי שֶׁיֹּאמַר עֲלֵיהֶם קַדִּישׁ.

לְאַחַר כַּמָּה שָׁנִים הַחֲלִיטָה הַמְּדִינָה לְיַסֵּד יוֹם זִכָּרוֹן לַשּׁוֹאָה בַּתַּאֲרִיךְ שֶׁל מֶרֶד גֶּטוֹ וַרְשָׁה, אַךְ הַצִּבּוּר הַדָּתִי מַמְשִׁיךְ לְהַחֲזִיק בְּצוֹם עֲשָׂרָה בְּטֵבֵת כְּיוֹם הַזִּכָּרוֹן לְנִצּוֹלֵי הַשּׁוֹאָה בְּתוֹךְ כָּל שְׁאָר מְתֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁתַּאֲרִיךְ פְּטִירָתָם לֹא יָדוּעַ, תַּחַת הַכּוֹתֶרֶת "יוֹם הַקַּדִּישׁ הָעוֹלָמִי".

כָּל יְהוּדִי מַאֲמִין מֵבִין כִּי זְוָעוֹת הַשּׁוֹאָה גַּם הֵן כַּמּוּבָן מֵה' יִתְבָּרַךְ, וְהָיְתָה זוֹ שְׁעַת זָעַם וְחָרוֹן עֲבוּר הָעָם הַיְּהוּדִי כְּמוֹ בִּזְמַנִּים קוֹדְמִים דְּגִמַּת חָרְבָּן הַבַּיִת. וְלָכֵן יְהוּדִים רַבִּים נִסְפּוּ בְּמַה שֶׁנִּרְאֶה לַמִּתְבּוֹנֵן מֵהַצַּד כַּצֹּאן לַטֶּבַח, חֲיָלִים נָאצִים בּוֹזְדִים שֶׁשָּׁמְרוּ עַל רְבָבוֹת יְהוּדִים וְהוֹבִילוּ אוֹתָם אֶל מוֹתָם לְלֹא הִתְנַגְּדוּת מַמָּשׁ, אַךְ אֶת זֶה כְּבָר נִבָּא הַנָּבִיא: "אֵיכָה יִרְדֹּף אֶחָד אֶלֶף וּשְׁנַיִם יָנִיסוּ רְבָבָה **אִם לֹא כִּי צוּרָם מְכָרָם וַה' הִסְגִּירָם**", וְכָךְ רָאִינוּ אֵיךְ חַיָּל נָאצִי אוֹ שְׁנַיִם פָּקְדוּ וְשָׁמְרוּ וְהוֹלִיכוּ לַמָּוֶת אֲלָפִים וּרְבָבוֹת שֶׁל יְהוּדִים אֶל מוֹתָם, כִּי ה' הִסְגִּירָם בְּיָדָם. נְבוּאוֹת אֵלֶּה הִתְגַּשְּׁמוּ אַחַת לְאַחַת בַּפֶּרְעָנוּיוֹת הַקָּשׁוֹת שֶׁבָּאוּ עַל עַם יִשְׂרָאֵל בִּשְׁנוֹת הַגָּלוּת, וּבָהֶן הַשּׁוֹאָה הָאַיֻּמָה.

הַשְּׁאֵלָה הַנִּשְׁאֶלֶת הִיא מַדּוּעַ בָּחַרוּ אֵלֶּה שֶׁרָצוּ יוֹם תַּעֲנִית עִם סַמְמָנִים דָּתִיִּים שֶׁל קַדִּישִׁים וּתְפִלּוֹת, לְחַבֵּר אֶת זִכָּרוֹן הַשּׁוֹאָה דַּוְקָא עִם תַּעֲנִית עֲשָׂרָה בְּטֵבֵת, וְלֹא לְצוֹמוֹת אֲחֵרִים כְּגוֹן י"ז בְּתַמּוּז אוֹ תִּשְׁעָה בְּאָב? הָרֵי הָיָה הֶגְיוֹנִי הַרְבֵּה יוֹתֵר לְחַבֵּר אֶת זֵכֶר הַשּׁוֹאָה עִם תִּשְׁעָה בְּאָב, לְגֹדֶל הַחָרְבָּן שֶׁל הָעָם הַיְּהוּדִי שֶׁשְּׁלִישׁ מִמֶּנּוּ נִסְפָּה בִּימֵי הַמִּלְחָמָה וְהַזַּעַם, חָרְבָּן בָּיִת מַמָּשׁ.

כַּאֲשֶׁר פָּרְצָה מִלְחֶמֶת הָעוֹלָם הַשְּׁנִיָּה, הַנָּאצִים יִמַּח שְׁמָם עֲדַיִן לֹא הֶחְלִיטוּ מָה לַעֲשׂוֹת עִם הַיְּהוּדִים וְכֵיצַד "לְטַפֵּל" בַּבְּעָיָה הַיְּהוּדִית. בַּתְּחִלָּה רָצוּ לְגָרֵשׁ אֶת כֻּלָּם לְ"מֶדַּגַסְקַר" שֶׁבְּאַפְרִיקָה, אַךְ תָּכְנִית זוֹ בָּטְלָה לְאַחַר שֶׁהַמָּקוֹם נִכְבָּשׁ עַל יְדֵי

הַבְּרִיטִים. רַק בְּמַהֲלַךְ הַמִּלְחָמָה הִתְכַּנְסָה אוֹתָהּ וַעֲדָה יְדוּעָה לְשִׁמְצָה שֶׁתִּכְנְנָה אֶת "הַפִּתָּרוֹן הַסּוֹפִי" שֶׁל הַשְׁמָדַת יְהוּדֵי אֵרוֹפָּה בְּצוּרָה שִׁטָּתִית וּמְסֻדֶּרֶת, שֶׁהֵבִיאָה לְמוֹתָם שֶׁל מִילְיוֹנֵי יְהוּדִים. חֶרְבָּן וְרֶצַח עַם, כְּפִי שֶׁהָיָה בִּימֵי חֶרְבָּן שְׁנֵי בָּתֵּי הַמִּקְדָּשׁ. הַחְלָטַת הַוְעִידָה הַזּוֹ הִיא הַמְבַשֶּׂרֶת אֶת הַתָּכְנִית הַמְסֻדֶּרֶת לַהֲרֹג וְהַשְׁמָדָה שֶׁל מִילְיוֹנֵי הַיְהוּדִים שֶׁאָכֵן נִסְפּוּ, לֹא רָאוּי הָיָה לְחַבֵּר אוֹתָהּ עִם פְּרִיצַת הַחוֹמוֹת בְּי"ז בְּתַמּוּז אוֹ עִם חָרְבָּן הַבַּיִת שֶׁל תִּשְׁעָה בְּאָב?

וְהַתְּשׁוּבָה הִיא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רַחֲמָן וְהָאוֹהֵב, כַּאֲשֶׁר הוּא רוֹאֶה שֶׁצָּרִיךְ לְהַחְזִיר אֶת בָּנָיו לְדֶרֶךְ הַיָּשָׁר, הוּא לֹא מֵגִיחַ פִּתְאוֹם בְּיוֹם בָּהִיר וּמַכֶּה אֶת בְּנוֹ בְּמַכָּה אֲנוּשָׁה. הַחְזָרַת הַיְּהוּדִי לַמּוּטָב תָּמִיד נַעֲשֵׂית בְּתַהֲלִיךְ שֶׁל כַּדּוּר שֶׁלֶג הַמִּתְגַּלְגֵּל אֵלָיו, וּכְשֶׁיִּתְעוֹרֵר לִזְהוּתוֹ בַּזְּמַן יוּכַל לַעֲצֹר אוֹתוֹ עִם נֶזֶק מְצֻמְצָם אִם בִּכְלָל. אֲבָל אִם יַחְלִיט לַעֲצֹם עֵינָיו, הַכַּדּוּר יֵלֵךְ וְיִגְדַּל עַד שֶׁיְּדַרְסוֹס אוֹתוֹ. בְּכָל שֶׁלָּב לִפְנֵי כֵן עֲדַיִן נִתָּן לַעֲצֹר אֶת הַכַּדּוּר, כְּכָל שֶׁהוּא גָּדוֹל יוֹתֵר זֶה קָשֶׁה יוֹתֵר, צָרִיךְ יוֹתֵר תְּפִלּוֹת וּתְשׁוּבָה, אֲבָל עֲדַיִן אֶפְשָׁרִי, עַד שֶׁעוֹבְרִים אֶת נְקוּדַת הָאַל-חֲזוֹר וּמַגִּיעַ כַּדּוּר שֶׁלֹּא נִתָּן לַעֲצֹר.

כָּל הַפֶּרְעָנֻיּוֹת שֶׁבָּאוּ עַל עַם יִשְׂרָאֵל לְדוֹרוֹתָיו הִתְחִילוּ עִם כַּדּוּר שֶׁלֶג בְּגֹדֶל שֶׁל אֲפוּנָה. אָדָם הַמַּאֲמִין בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוּדָע לְמַעֲשָׂיו וְעוֹשֶׂה חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ, וּכְבָר כְּשֶׁרוֹאֶה כַּדּוּר שֶׁלֶג בְּגֹדֶל אֲפוּנָה הַמִּתְגַּלְגֵּל אֵלָיו מַתְחִיל לְהִתְבּוֹנֵן וְלַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה.

עֲשָׂרוֹת שָׁנִים לִפְנֵי שֶׁנְּבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל הֵחֵל בַּמָּצוֹר עַל יְרוּשָׁלַיִם, קָדַם לוֹ סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ אַשּׁוּר שֶׁכָּבַשׁ גַּם הוּא אֶת כָּל הָעוֹלָם וְאֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְגֵרֵשׁ אֶת עֲשֶׂרֶת הַשְּׁבָטִים. הוּא הִגִּיעַ עַד לִירוּשָׁלַיִם, וְעָשָׂה מָצוֹר עַל חוֹמוֹתֶיהָ. כְּבָר בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן הִזְדַּעֲקָ הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּה הַצַּדִּיק, וְהִכְרִיז כִּי עַל כָּלָם לְהִתְכַּנֵּס בְּבָתֵּי הַמִּדְרָשׁוֹת וְלִלְמֹד תּוֹרָה לְבִטּוּל הַגְּזֵרָה, וְכָךְ תּוֹךְ זְמַן קָצַר לֹא נִמְצְאוּ יֶלֶד וְיַלְדָּה שֶׁלֹּא יָדְעוּ אֶת כָּל הֲלָכוֹת טָמְאָה וְטָהֳרָה בְּעַל פֶּה.

בְּכָל הַזְּמַן הַזֶּה חִזְקִיָּה הַמֶּלֶךְ לֹא עָשָׂה הִשְׁתַּדְּלוּת צְבָאִית וְלֹא הֵכִין חַיָּלִים לַמִּלְחָמָה, וּלְאַחַר שֶׁרָאָה כִּי חִזֵּק אֶת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת בְּקֶרֶב עַמּוֹ הַנָּצוּר, אָמַר לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁמִּכָּאן וָהָלְאָה אֵין בְּיָדָיו לְהוֹסִיף וְהוּא סוֹמֵךְ עַל הַקָּדוֹשׁ

בָּרוּךְ הוּא שֶׁיָּגֵן עָלָיו וְהָלְךְ לִישׁוֹן! בַּבֹּקֶר הוּא הִתְעוֹרֵר וְגִלָּה כִּי ה׳ שָׁלַח מַלְאַךְ בַּלַּיְלָה שֶׁהָרַג אֶת כָּל צְבָאוֹ שֶׁל סַנְחֵרִיב, עַל 185 אֶלֶף מְפַקְּדָיו וּמִילְיוֹנֵי חַיָּלָיו!

חִזְקִיָּה הַמֶּלֶךְ הִשְׂכִּיל לְהָבִין, כִּי כְּשֶׁרוֹאִים כַּדּוּר שֶׁלֶג מִתְגַּלְגֵּל עוֹצְרִים אוֹתוֹ מִיָּד בַּהַתְחָלָה. אֲבָל שָׁנִים אַחַר כָּךְ כְּשֶׁמַּלַךְ בָּבֶל עָשָׂה מָצוֹר עַל יְרוּשָׁלַיִם, הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ לֹא הִשְׂכִּיל לַעֲשׂוֹת כְּמוֹ חִזְקִיָּה הַמֶּלֶךְ שֶׁהָיָה מֵאֲבוֹת אֲבוֹתָיו, וְלֹא מָצָא אֶת הָאֹמֶץ לָצֵאת נֶגֶד רוֹב אַנְשֵׁי יְרוּשָׁלַיִם שֶׁהִרְשִׁיעוּ וְעָבְדוּ עֲבוֹדָה זָרָה וּבִטְּלוּ תּוֹרָה, וְלֹא טָרַח לְהַחְזִירָם לַמּוּטָב כְּחִזְקִיָּה זְקֵנוֹ, וְכַדּוּר הַשֶּׁלֶג שֶׁהִתְחִיל לְהִתְגַּלְגֵּל בַּעֲשָׂרָה בְּטֵבֵת הִתְגַּלְגֵּל בְּמֶשֶׁךְ שָׁנָה וַחֲצִי עַד שֶׁבִּתְשִׁעָה בְּתַמּוּז הוּא פָּרַץ אֶת חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַיִם וּבְתִשְׁעָה בְּאָב הֶחֱרִיב אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

וְלָכֵן גַּם זֵכֶר הַשּׁוֹאָה צָיְן בְּתַעֲנִית זוֹ. הַפִּתָּרוֹן הַסּוֹפִי שֶׁהֻחְלַט בְּאֶמְצַע הַמִּלְחָמָה בְּאוֹתָהּ וַעֲדָה יְדוּעָה לְשִׁמְצָה לֹא הָיָה הַתְחָלַת הַשּׁוֹאָה. הַהַתְחָלָה הָיְתָה 9 שָׁנִים קוֹדֶם לָכֵן כַּאֲשֶׁר עָלָה הַצּוֹרֵר הַגֶּרְמָנִי הִיטְלֶר יִמַּח שְׁמוֹ לַשִּׁלְטוֹן, בִּשְׁנַת תרצ״ג (1933). אוֹתוֹ צוֹרֵר לֹא הִסְתִּיר אֶת שִׂנְאָתוֹ לַיְּהוּדִים, וְכָתַב שָׁנִים לִפְנֵי כֵּן אֶת סִפְרוֹ ״הַמִּלְחָמָה שֶׁלִּי״, בָּהּ כָּתַב כִּי הַפִּתָּרוֹן הַיְחִידִי לִבְעָיַת הַיְּהוּדִים הִיא הַשְׁמָדָתָם. אָז הָיוּ הַיְּהוּדִים צְרִיכִים לִקְרוֹעַ בִּגְדֵיהֶם וְלַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, כְּשֶׁכַּדּוּר הַשֶּׁלֶג הָיָה בְּגֹדֶל שֶׁל אֲפוּנָה בִּלְבַד.

אֲבָל אֲנָשִׁים עָצְמוּ עֵינֵיהֶם. חֵלֶק גָּדוֹל מֵהַצִּבּוּר הַגֶּרְמָנִי הָיָה קָרוֹב לָרַעְיוֹן הַקּוֹמוּנִיסְטִי בְּכָלָל וְשִׂשָּׂה מִתּוֹךְ עֲשָׂרָה יְהוּדִים הָיוּ נִשּׂוּאִים לְגוֹיִם גֶּרְמָנִים. הָעַלְיָה שֶׁל הִיטְלֶר לַשִּׁלְטוֹן נִתְפְּסָה כְּטָעוּת חוֹלֶפֶת וְחָשְׁבוּ שֶׁהוּא יִפּוֹל בַּבְּחִירוֹת הַבָּאוֹת. אֶלָּא שֶׁהִיטְלֶר יִמַּח שְׁמוֹ דָּאַג שֶׁלֹּא תִּהְיֶינָה בְּחִירוֹת נוֹסָפוֹת לְאַחַר עֲלִיָּתוֹ לַשִּׁלְטוֹן.

אָז הֵחֵלּוּ חֻקִּים הַמַּצְמִיחִים אֶת זְכֻיּוֹת הַיְּהוּדִים, רְכוּשָׁם נִלְקָח מֵהֶם עַל יְדֵי הַמְּדִינָה, הֵם פֻּטְרוּ מִמִּקְומוֹת עֲבוֹדָה וְרַגְלָם נִדְחֲקָה מִכָּל מוֹסְדוֹת הַחִנּוּךְ וְהַהַשְׁפָּעָה בַּחֶבְרָה הַגֶּרְמָנִית. לְאַחַר מִכֵּן הֶעֱבִרוּ לְגֶטָאוֹת וּמִשָּׁם לְמַחֲנוֹת עֲבוֹדָה, וַעֲדַיִן שָׂתְקוּ וְלֹא רָצוּ לְהַאֲמִין וּלְהָבִין וּלְהִתְפַּלֵּל לְבִטּוּל הַגְּזֵרָה, וְהַכַּדּוּר הָלַךְ וְגָדַל. וְכָךְ לֹא זָכוּ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה בַּזְּמַן וְלַעֲצֹר אֶת הַהַשְׁמָדָה, וּמֵתוּ עַל קִדּוּשׁ ה׳ וּבְכָךְ כִּפְּרוּ בְּמוֹתָם בְּמָקוֹם בְּחַיֵּיהֶם.

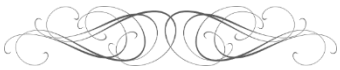
וּמִי מְגַלְגֵּל אֶת הַכַּדּוּר? הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא! וְלָכֵן זֶה כַּדּוּר שָׁלֵג, כִּי שָׁלֵג זֶה רַחֲמִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא רוֹצֶה חַס וְשָׁלוֹם לִדְרֹס וְלִפְגֹּעַ, הוּא רוֹצֶה תְּשׁוּבָה. הוּא רוֹצֶה שֶׁנִּתְעוֹרֵר. חִזְקִיָּהוּ הַמֶּלֶךְ שֶׁהֵבִין עָצַר אֶת הַכַּדּוּר בַּזְּמַן וְזָכָה לְנֵס, צִדְקִיָּהוּ לֹא הֵבִין וְנִגְמַר בַּחֻרְבָּן, וְכָךְ גַּם יְהוּדֵי אֵרוֹפָּה לֹא הֵבִינוּ בַּזְּמַן וּמָצְאוּ אֶת מוֹתָם.

הָבָה נַעֲשֶׂה אֶת אוֹתָהּ טָעוּת, יֵשׁ אֲנָשִׁים רְשָׁעִים בְּעֻמְדּוֹת מַפְתֵּחַ בְּאַרְצֵנוּ הַקְּטַנָּה שֶׁמְּנַסִּים לְקַעֲקֵעַ אֶת הַתּוֹרָה וְהַיַּהֲדוּת בִּמְדִינַת יִשְׂרָאֵל וּבְקֶרֶב עַם יִשְׂרָאֵל, וְהֵם שֶׁמְּבִיאִים לְכָל הָרָעוֹת, כִּי הַתּוֹרָה הִצִּילָה אֶת עַם יִשְׂרָאֵל בַּמָּצוֹר שֶׁל חִזְקִיָּה, אֲבָל עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה בִּימֵי צִדְקִיָּהוּ וְהַמַּשְׂכִּילִים בִּימֵי הַשּׁוֹאָה שֶׁקִּעְקְעוּ אֶת הַתּוֹרָה וּמִעֲטוּ אֶת לוֹמְדֶיהָ, הֵם הֵבִיאוּ אֶת הַחֻרְבָּן.

הַכַּדּוּר הַזֶּה נֶעְצָר עַל יְדֵי לִמּוּד תּוֹרָה וְקִיּוּם תְּפִלּוֹת וּמִצְווֹת. וְלֹא מַסְפִּיק רַק עַל יְדֵי קֹמֶץ אַבְרֵכִים יִרְאֵי שָׁמַיִם, אֶלָּא כָּל אֶחָד חַיָּב לִתְרֹם אֶת חֶלְקוֹ לַעֲצִירַת הַסַּכָּנָה, וְזֹאת עַל יְדֵי שֶׁכָּל יְהוּדִי יִקְבַּע לְעַצְמוֹ עִתִּים לַתּוֹרָה, וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עִתִּים כְּבָר שֶׁיַּגְדִּילָם, בִּמְקוֹם שָׁעָה שְׁעָתַיִם, בְּמָקוֹם דַּף גְּמָרָא שְׁנֵי דַּפֵּי גְּמָרָא, בִּמְקוֹם שְׁתֵּי הֲלָכוֹת בְּיוֹם אַרְבַּע הֲלָכוֹת, רַק כָּךְ כָּל אֶחָד יִתְרֹם אֶת חֶלְקוֹ לַעֲצִירַת הַכַּדּוּר הַמִּתְגַּלְגֵּל לְעֻבְרֵנוּ.

עַם יִשְׂרָאֵל חַי בִּזְכוּת הַתּוֹרָה שֶׁל כֻּלָּנוּ, גַּם שֶׁל בָּעַל הַבַּיִת שֶׁעוֹבֵד רוֹב הַיּוֹם לְמִחְיָתוֹ, וּמִתְאַמֵּץ לְהִתְפַּלֵּל שָׁלוֹשׁ תְּפִלּוֹת בַּיּוֹם וְלִלְמֹד "חוֹק לְיִשְׂרָאֵל" בַּבֹּקֶר, לִשְׁמוֹעַ שִׁעוּר בֵּין מִנְחָה לְעַרְבִית וְלִקְרֹא תְּהִלִּים בְּמַהֲלַךְ הַיּוֹם, גַּם אִם זֶה כָּל מָה שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת, שֶׁלֹּא יְזַלְזֵל בְּכָךְ אֶלָּא יֵדַע שֶׁהוּא מְחַיֶּה נְפָשׁוֹת שֶׁל יְהוּדִים רַבִּים בְּכָל רֶגַע שֶׁל עִסּוּקוֹ בַּתּוֹרָה. הוּא יָכוֹל לְהַכְרִיעַ בְּלִמּוּד שֶׁלּוֹ אֶת קִיּוּמוֹ שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל וְהָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וְלִהְיוֹת זֶה שֶׁנַּעֲץ אֶת הַחֶרֶב הַסּוֹפִית בְּכַדּוּר הַשֶּׁלֶג וְעוֹצֵר אוֹתוֹ. וְלָכֵן מוּטָל עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת אֶת חֶלְקֵנוּ, וְאָז כִּבְימֵי חִזְקִיָּה הַמֶּלֶךְ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִתְרַצֶּה מִמַּעֲשֵׂינוּ וְיִגְאָל אוֹתָנוּ.

ימי השובבי"ם

פָּרָשַׁת "שְׁמוֹת" הַפּוֹתַחַת אֶת הַסֵּפֶר הַשֵּׁנִי בַּתּוֹרָה, הִיא גַּם הָרִאשׁוֹנָה מִתּוֹךְ 6 הַפָּרָשׁוֹת שֶׁל תְּקוּפַת **הַשּׁוֹבְבִי"ם**. תְּקוּפָה חֲשׁוּבָה מְאֹד בָּהּ יֵשׁ שִׁשָּׁה שָׁבוּעוֹת שֶׁל עֵת רָצוֹן מְיֻחָדֶת לִפְעֹל, לְתַקֵּן וְלַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל עֲבֵרוֹת שֶׁעָשִׂינוּ, וּבְעִקָּר עַל פְּגַם הַבְּרִית הֶחָמוּר. יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהַשֵּׁם שֶׁל הַתְּקוּפָה הַזּוֹ נִגְזַר מִתּוֹךְ רָאשֵׁי הַתֵּבוֹת שֶׁל הַפָּרָשׁוֹת: **שְׁ**מוֹת-**וָ**אֵרָא-**בֹּ**א-**בְּ**שַׁלַּח-**יִ**תְרוֹ-**מִ**שְׁפָּטִים, וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁשֵּׁם הַתְּקוּפָה נִגְזַר עַל פִּי הַפָּסוּק: "שׁוּבוּ בָּנִים שׁוֹבָבִים אֶרְפָּה מְשׁוּבֹתֵיכֶם, הִנֻּנוּ אָתָּנוּ לָךְ כִּי אַתָּה ה' אֱלֹקֵינוּ".

אָדָם הָרוֹצֶה לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה, פְּעָמִים שֶׁמְּזַמְּנִים לוֹ מְנִיעוֹת מִשָּׁמַיִם בִּגְלַל מִדַּת הַדִּין הַמְּתוּחָה עָלָיו, וּפְעָמִים שֶׁיֵּשׁ עִתּוֹת רָצוֹן. תְּקוּפָה זוֹ הִיא עֵת רָצוֹן, ה' אוֹמֵר: "שׁוּבוּ בָּנִים שׁוֹבָבִים - לֹא מְשַׁנֶּה מָה עֲשִׂיתֶם, אִם תְּנַצְּלוּ אֶת הַתְּקוּפָה הַזּוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, יֶחָשְׁבוּ בְּעֵינַי מַעֲשֵׂיכֶם כְּמַעֲשֵׂי שׁוֹבָבוּת בְּעָלְמָא". כַּמָּה צָרִיךְ לְנַצֵּל אֶת הַהִזְדַּמְּנוּת הַזּוֹ לַחְזֹר אֶל ה'.

תְּקוּפַת הַשּׁוֹבָבִי"ם הִיא זְמַן לְהִתְעוֹרְרוּת נֶפֶשׁ, זְמַן הַמְּסֻגָּל לְתִקּוּן אֶחָד הַפְּגָמִים הַקָּשִׁים בְּיוֹתֵר שֶׁקָּיְמִים, פְּגַם הַבְּרִית, עַד שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ כִּי אֵין תִּקּוּן לַחֵטְא וְלַפְּגָם הַנַּ"ל. אָמְנָם אֵין דָּבָר הָעוֹמֵד בִּפְנֵי הַתְּשׁוּבָה, אֶלָּא הַכַּוָּנָה שֶׁמְּאֹד קָשֶׁה לְתַקֵּן אֶת הַפְּגָם הַזֶּה, וְלָכֵן כְּשֶׁיֵּשׁ לָנוּ תְּקוּפָה כָּזוֹ שֶׁהִיא מְסֻגֶּלֶת זֶה הַזְּמַן לְנַצֵּל אוֹתָהּ.

מְגַלֶּה לָנוּ הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ יְסוֹד מֻפְלָא. כַּאֲשֶׁר אָדָם נִכְנַס בִּבְרִיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ, הֲרֵי הוּא נִכְנַס לְחֶלְקוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַנִּקְרָא "צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם" שֶׁה' נוֹטֵעַ בִּיהוּדִי בִּזְמַן בְּרִית הַמִּילָה, וּמִמֵּילָא הוּא נוֹשֵׂא אוֹתוֹ עִמּוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו.

הוּא נוֹשֵׂא עִמּוֹ חֵלֶק מֵה׳ יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם! זֶה חֵלֶק מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁנִּמְצָא בְּתוֹכוֹ! עַד כְּדֵי כָּךְ ה׳ יִתְבָּרַךְ מוֹקִיר, מַחְשִׁיב וּמַעֲרִיךְ אֶת עַם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא כּוֹרֵת עִמּוֹ בְּרִית, וּמִצְוַת הַמִּילָה הִיא אֶמְצָעִי הַחִבּוּר בֵּין ה׳ יִתְבָּרַךְ אֵלֵינוּ.

וְכוֹתֵב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁכְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה בְּרִית מִילָה לַבֵּן שֶׁלּוֹ, הוּא מֵבִיא קָרְבָּן לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְה׳ יִתְבָּרַךְ מֵבִיא אִתּוֹ אֶת כָּל הַפָּמַלְיָא שֶׁל מַעְלָה, וְכֻלָּם מִסְתַּכְּלִים עַל אֲבִי הַבֵּן: ״תִּרְאוּ אֵיזֶה קָרְבָּן הוּא הֵבִיא לִי״. וְגַם אִם הָאִישׁ הַזֶּה יְהֶיֶה רָחוֹק מִלִּשְׁמֹר תּוֹרָה וּמִצְוֹות, אֶת הַמִּצְוָה הַזּוֹ הוּא עוֹשֶׂה בִּמְסִירוּת נֶפֶשׁ, ״אֵין כָּזֶה דָּבָר שֶׁלַּבֵּן שֶׁלִּי לֹא יַעֲשׂוּ בְּרִית״! כָּל הַפָּמַלְיָא שֶׁל מַעְלָה מְעִידָה עָלָיו, וְנִטַּע בַּיֶּלֶד חֵלֶק מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִמִּדַּת ״צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם״, וְהוּא נִכְנָס תַּחַת ״וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים״.

וּבַגְּמָרָא כָּתוּב שֶׁאַבְרָהָם אָבִינוּ יוֹשֵׁב עַל פִּתְחָהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם וְכָל מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת בְּרִיתוֹ, אֲפִילוּ נִתְחַיֵּב לַגֵּיהִנֹּם לְפִי שָׁעָה, הוּא מַעֲלֶה אוֹתוֹ מִשָּׁם! עַד כְּדֵי כָּךְ הַחֲשִׁיבוּת שֶׁל שְׁמִירַת הַבְּרִית!

כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁעוֹבְרוֹת עַל עַם יִשְׂרָאֵל, כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל הִתְגַּלְגֵּל אֲלֵיהֶם וְסָבְלוּ שָׁם, הַכֹּל זֶה תִּקּוּן פְּגַם הַבְּרִית שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁהִתְפַּזְּרוּ מִמֶּנּוּ. לְאַחַר שֶׁגֵּרְשׁוּ מִגַּן עֵדֶן וְקַיִן הָרַג אֶת הֶבֶל, אָדָם הָרִאשׁוֹן פָּרַשׁ מֵאִשְׁתּוֹ לְמֶשֶׁךְ 130 שָׁנָה. בְּ־130 הַשָּׁנִים הָאֵלֶּה, בָּאָה אֵלָיו בִּשְׁנָתוֹ אִשְׁתּוֹ שֶׁל הַס״מ וְהוֹלִידָה מִמֶּנּוּ שֵׁדִים, וְלָקְחָה מִמֶּנּוּ טִפּוֹת קְדוֹשׁוֹת כַּכָּתוּב בַּמִּדְרָשׁ: דְּאָמַר רַבִּי סִימוֹן כָּל 130 שָׁנָה שֶׁפֵּרְשָׁה חַוָּה מֵאָדָם, הָיוּ רוּחוֹת נְקֵבוֹת מִתְחַמְּמוֹת מֵאָדָם וּמוֹלִידוֹת מִמֶּנּוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב: ״אֲשֶׁר בְּהַעֲוֹתוֹ וְהוֹכַחְתִּיו בְּשֵׁבֶט אֲנָשִׁים וּבְנִגְעֵי בְּנֵי אָדָם״. הַטִּפּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הַלָּלוּ נִתְפַּסּוּ בַּמְּקוֹמוֹת הֵכִי אֲפֵלִים. הַתִּקּוּן שֶׁל הָעוֹלָם הוּא הַתִּקּוּנִים שֶׁיֵּעָשׂוּ לַטִּפּוֹת הָאֵלֶּה.

יֶשְׁנָם שְׁנֵי סוּגֵי תִּקּוּנִים לַטִּפּוֹת הָאֵלֶּה. תִּקּוּן אֶחָד נַעֲשָׂה עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים הַיּוֹשְׁבִים וְלוֹמְדִים תּוֹרָה, בְּבֵית מִדְרָשָׁם עַל כִּסְאָם. מִשָּׁם הֵם מַצְלִיחִים לְתַקֵּן, לֹא צְרִיכִים אֲפִילוּ לָצֵאת אֶל הָרְחוֹב. אַךְ יֵשׁ טִפּוֹת בַּמְּקוֹמוֹת הַקָּשִׁים בְּיוֹתֵר, וְכַאֲשֶׁר ה׳ מַעֲבִיר אֶת הָאָדָם בַּנִּסְיוֹנוֹת הַקָּשִׁים בְּיוֹתֵר, הוּא מוֹצִיא אוֹתוֹ אֶל אוֹתָם

מְקוֹמוֹת שֶׁשָּׁם צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת אֶת הַתִּקּוּן, וְכַאֲשֶׁר אָדָם נִלְחָם בַּמְּנִיעָה וְעוֹמֵד בַּנִּסָּיוֹן הוּא מְתַקֵּן אֶת הַנִּיצוֹצוֹת הַתְּקִעִים שָׁם.

כְּשֶׁהָאָדָם עוֹמֵד בְּנִסָּיוֹן (וְאַף אִם חָלִילָה נָפַל, אַךְ עָשָׂה תְּשׁוּבָה), הוּא מְתַקֵּן אֶת הַנִּיצוֹצוֹת הָאֵלֶּה שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּאוֹתוֹ מָקוֹם. עַל זֶה נֶאֱמַר: "מָקוֹם שֶׁבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִין צַדִּיקִים גְּמוּרִים אֵינָם עוֹמְדִין". אֵין הַכַּוָּנָה שֶׁיֶּשְׁנָה תַּחֲרוּת בֵּין צַדִּיק לְבַעַל תְּשׁוּבָה "מִי יוֹתֵר טוֹב", אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי סוּגֵי תִּקּוּן, שְׁנֵי שְׁבִילֵי עֲבוֹדָה שׁוֹנִים, דֶּרֶךְ שֶׁל "צַדִּיק", שֶׁאֵין מַטְרִיחִים אוֹתוֹ לָצֵאת מִבֵּית מִדְרָשׁוֹ כְּדֵי לְתַקֵּן אֶת הַנִּיצוֹצוֹת, וְיֵשׁ דֶּרֶךְ שֶׁל "בָּעַל תְּשׁוּבָה", שֶׁהִיא נִסָּיוֹן שֶׁל אָדָם מִחוּץ לְבֵיתוֹ, וְצָרִךְ לַעֲמוֹד בּוֹ עַל מְנָת לְתַקֵּן אֶת הַנִּיצוֹצוֹת. "הַצַּדִּיק" לֹא יָכוֹל לַעֲמוֹד בְּמַסְלוּל שֶׁל "בָּעַל הַתְּשׁוּבָה", כִּי זֶה לֹא מַסְלוּל הָעֲבוֹדָה שֶׁלּוֹ. כָּל אֶחָד עוֹבֵד בַּכֵּלִים שֶׁנִּתְּנוּ לוֹ, בַּמָּקוֹם שֶׁנִּתָּן לוֹ.

וְלָכֵן אָדָם צָרִיךְ לְהָבִין, כִּי הַרְבֵּה פְּעָמִים כְּשֶׁמַּעֲמִידִים אוֹתוֹ בְּנִסָּיוֹן, כְּשֶׁהוּא נִלְחָם לַעֲמוֹד בּוֹ בִּגְבוּרָה (וְאַף אִם חָלִילָה נִכְשָׁל אַךְ לֹא הִתְיָאֵשׁ וְעָשָׂה תְּשׁוּבָה) יֵדַע שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֶעֱמִיד אוֹתוֹ בַּנִּסָּיוֹן זֶה כְּדֵי שֶׁיּוֹסִיף לַתִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁל הָעוֹלָם.

אִם נִרְצֶה לִגְאוֹל אֶת עַצְמֵנוּ מִיֵּדֵי קְלִפּוֹת הַטֻּמְאָה וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא שֶׁרוֹצֶה לִנְעֹץ בָּנוּ צִפָּרְנָיו, הַמַּפְתֵּחַ הוּא שְׁמִירַת הַבְּרִית. וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדֵינוּ מִצְווֹת וּזְכֻיּוֹת אֲחֵרוֹת, הֲרֵי כָּאן יֵשׁ בְּרִית עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁאָנוּ מַכְנִיסִים לִפְעֻלָּה, כְּשֶׁאָנוּ שׁוֹמְרִים עַל בְּרִיתֵנוּ, אֲזַי מִתְעוֹרֶרֶת בָּנוּ מִדַּת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁתַל בָּנוּ, וּמִמֵּילָא קַל לָנוּ יוֹתֵר לְהַמְשִׁיךְ וּלְהִטַּהֵר מִשְּׁאָר הַטֻּמְאוֹת וְהַתַּאֲווֹת.

אֵצֶל הַגּוֹיִם הַזֶּרַע הוּא רַק טִפָּה שֶׁמִּשַּׁמֶּשֶׁת אֶמְצָעִי לְרִבְיָה, כְּמוֹ כָּל בָּעַל חַיִּים אַחֵר בַּטֶּבַע, וְלָכֵן עֲלֵיהֶם אָמַר הַנָּבִיא: "בְּשַׂר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם וְזִרְמַת סוּסִים זִרְמָתָם", שֶׁגּוּפָם (בָּשָׂר) מְחֻבָּר לַחֹמֶר (חֲמוֹרִים), וְהֵם לֹא נָעִים מֵעֵבֶר לַמִּישׁוֹר שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה.

אֲבָל אֵצֶל יְהוּדִי יֵשׁ פְּגַם רוּחָנִי גָּבוֹהַּ, כִּי אֵצֶל יְהוּדִי הַזֶּרַע נִתְלַשׁ מִמֹּחוֹ, וּכְשֶׁהוּא יוֹצֵא, נֶעֱקָר חֵלֶק מִמֹּחוֹ! מָה הַכַּוָּנָה? אֵיזֶה זֶרַע יֵשׁ בַּמֹּחַ? לָמָּה חֲזַ"ל הִתְכַּוְּונוּ? אֶלָּא לְכָל דָּבָר גַּשְׁמִי יֵשׁ חֵלֶק רוּחָנִי שֶׁהוּא הַחִיּוּת שֶׁלּוֹ. הַזֶּרַע הוּא הַדָּבָר

הַיָּחִיד שֶׁכָּל עוֹד הוּא בְּגוּף הָאָדָם פְּנִימָה, חֶלְקוֹ הָרוּחָנִי וְחֶלְקוֹ הַגַּשְׁמִי לֹא נִמְצָאִים בְּאוֹתוֹ מָקוֹם. הַחֵלֶק הַגַּשְׁמִי הַטְּפָּה הַסְּרוּחָה נִמְצָא בְּאֵיבְרֵי הָרְבִיָּה לְמָטָּה, אֲבָל הַחֵלֶק הָרוּחָנִי שֶׁמִּצְטָרֵף אֵלֶיהָ נִמְצָא בַּמֹּחַ, כִּי בַּמֹּחַ נִמְצֵאת הַנְּשָׁמָה.

בְּכָל פַּעַם שֶׁאָדָם מוֹצִיא זֶרַע מִגּוּפוֹ, נֶעֱקָר מִמֶּנּוּ חֵלֶק מֵהַמֹּחַ, נִיצוֹץ מֵהַנְּשָׁמָה שֶׁלּוֹ וּמִשְׁתַּרְבֵּב בְּתוֹךְ אוֹתָהּ טִפָּה לַעֲשׂוֹת אֶת תִּקּוּנוֹ. בִּזְמַן שֶׁאָדָם מְקַיֵּם הַמִּצְוָה עִם אִשְׁתּוֹ כְּשֶׁהִיא טְהוֹרָה כַּדָּת וּמֻתֶּרֶת לוֹ, בֵּין אִם הִיא תִּתְעַבֵּר וּבֵין אִם הִיא כְּבָר מְעֻבֶּרֶת, אוֹ זְקֵנָה, אוֹ עֲקָרָה שֶׁלֹּא יְכוֹלָה לָלֶדֶת, מֵעֶצֶם הַמִּצְוָה וְהַיִּחוּד הַקָּדוֹשׁ, מֻשְׁלָם הַתִּקּוּן לְאוֹתָן נִיצוֹצוֹת הַיּוֹצְאִים מִמֶּנּוּ. כַּאֲשֶׁר אָדָם פּוֹגֵם בְּבְרִיתוֹ, הַנִּיצוֹצוֹת הָאֵלֶּה נוֹתְרוּ לְלֹא תִּקּוּן, וְלָכֵן נִהְיֶה לוֹ פְּגַם בַּמֹּחַ, חִסָּרוֹן בַּנְּשָׁמָה.

אָדָם וְאִשְׁתּוֹ נֶחְשָׁבִים כְּגוּף אֶחָד וּנְשָׁמָה אַחַת, וְכַאֲשֶׁר הַמִּצְוָה מִתְקַיֶּמֶת בֵּין שְׁנֵיהֶם, הַתִּקּוּן נַעֲשָׂה מִבְּלִי שֶׁיִּהְיֶה חִסָּרוֹן בַּנְּשָׁמָה שֶׁל הַגֶּבֶר, אֲבָל כְּשֶׁהוּא מוּצָא לְבַטָּלָה, הָאָדָם תּוֹלֵשׁ חֲלָקִים מִנִּשְׁמָתוֹ וְהֵם הוֹלְכִים לְאִבּוּד, זֶהוּ פְּגַם קָשֶׁה מְאֹד. הַדָּבָר גּוֹרֵם לְהִזְדַּקְנוּת מְהִירָה, לְדִכְאוֹנוֹת וְעַצְבוּת, זֶה מְשַׁבֵּשׁ לוֹ אֶת כָּל הַמַּעֲרָכוֹת רוּחָנִית וְגַשְׁמִית, הוּא נִהְיֶה אָטוּם רוּחָנִית!

וְלָכֵן יֵצֶר הָרַע, שֶׁיּוֹדֵעַ כָּל זֹאת, מַטָּרָתוֹ לִגְרֹם לִיהוּדִי לִפְגֹּם בִּבְרִיתוֹ וּלְהַרְחִיקוֹ מֵעֲבוֹדַת ה'. הַצַּעַד הָרִאשׁוֹן הוּא לְעַכֵּב אֶת הַיְּהוּדִי מִלְּהִתְחַתֵּן. כְּכָל שֶׁזֶּה יִדְחֶה אֶת חֲתֻנָּתוֹ, הוּא שׁוֹקֵעַ עָמוֹק יוֹתֵר בְּהִרְהוּרֵי עֲבֵרָה וּלְבַסּוֹף נוֹפֵל גַּם בַּעֲבֵרָה עַצְמָהּ!

אָמַר רַב חִסְדָּא: "אֲנִי עָדִיף מֵחֲבֵרַי, כִּי הִתְחַתַּנְתִּי בְּגִיל 16, וְאִם הָיִיתִי מִתְחַתֵּן בְּגִיל 14, הָיִיתִי אוֹמֵר לַשָּׂטָן 'חֵץ בְּעֵינֶיךָ'"! כְּלוֹמַר, לֹא רַק שֶׁהָיָה נִשְׁמַר טוֹב יוֹתֵר מִיֵּצֶר הָרַע שֶׁל הָעֲרָיוֹת, כְּפִי שֶׁקָּרָה לוֹ כִּי הִתְחַתֵּן בְּגִיל 16, אֶלָּא אִם הָיָה מַקְדִּים, יָכוֹל הָיָה אַף לְהִתְגָּרוֹת בַּיֵּצֶר הָרַע! עַד כְּדֵי כָּךְ.

וְהִנֵּה, הַמַּכָּה הַ-11 נָחֲתָה עָלֵינוּ, וְאָנוּ רוֹאִים אֲנָשִׁים בְּשָׁנוֹת הַ-30 וְהַ-40 לְחַיֵּיהֶם וַעֲדַיִן לֹא מִתְחַתְּנִים. וְאַתָּה מַבִּיט בָּהֶם וְלֹא מֵבִין, מָה הַבְּעָיָה בָּהֶם? הֵם נִרְאִים בְּרִיאִים, יֵשׁ לָהֶם פַּרְנָסָה טוֹבָה, יֵשׁ אֶפִילוּ יִרְאַת שָׁמַיִם. אָז הֵיכָן מִסְתַּתֵּר הַפְּגָם? אֵין זֶה אֶלָּא יֵצֶר הָרַע הַמִּתְלַבֵּשׁ בּוֹ וְעוֹשֶׂה אוֹתוֹ בָּרְרָן.

הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת: "נָחֵית דַּרְגָּא נָסֵיב אִיתְתָא" (תֵּרֵד דַּרְגָּה וְתִשָּׂא אִשָּׁה). תּוֹרִיד דַּרְגָּה! אָז מָה אִם הוּא בּוֹגֵר אוּנִיבֶרְסִיטָה, וְהִיא בְּקִשְׁי בּוֹגֶרֶת בֵּית סֵפֶר עַמָּמִי? הַגְּמָרָא מְסַפֶּרֶת (שם) כִּי אִשְׁתּוֹ שֶׁל הַתַּנָּא הַקָּדוֹשׁ רַבִּי חִיָּא הָיְתָה מְצַעֶרֶת אוֹתוֹ. וּבְכָל זֹאת בְּכָל פַּעַם שֶׁמָּצָא מַשֶּׁהוּ נָאֶה הָיָה שָׂם בְּסוּדָרוֹ וּמֵבִיא לָהּ מַתָּנָה. אָמַר לוֹ חֲבֵרוֹ רַב, "וַהֲרֵי הִיא מְצַעֶרֶת אוֹתְךָ", עָנָה לוֹ רַבִּי חִיָּא "דַּיֵּנוּ שֶׁמְּגַדְּלוֹת בָּנֵינוּ (לַתּוֹרָה) וּמַצִּילוֹת אוֹתָנוּ מִן הַחֵטְא".

זֶה מָה שֶׁדּוֹרְשִׁים מִמֶּנָּה. כָּל הַשְּׁאָר זֶה בּוֹנוּס, אֲבָל שֶׁתַּצִּיל אוֹתָנוּ מִן הַחֵטְא! מֵהֶרְהוּרִים! אָדָם שֶׁנִּשְׁאַר רָוָק עַד גִּיל מְאֻחָר הוּא לֹא מֻיָּשָׁב, כָּל הַזְּמַן יֵשׁ לוֹ הֶרְהוּרִים, אָז שֶׁיּוֹרִיד דַּרְגָּה! יֵשׁ לָהּ מִדּוֹת טוֹבוֹת? הִיא מְגַדֶּלֶת אֶת הַיְלָדִים לְתוֹרָה וּמִצְוֹות וְיִרְאַת שָׁמַיִם? הִיא מַצִּילָה אוֹתוֹ מִן הַחֵטְא? זֶה מָה שֶׁהוּא צָרִיךְ!

וְאִם הִגְדִּיל לַעֲשׂוֹת וְנָשָׂא אִשָּׁה, הַאִם הוּא חוֹשֵׁב שֶׁיֵּצֶר הָרַע יַעַזְבֵנוּ, בְּיִחוּד אִם הִתְחַתֵּן בְּגִיל מְאֻחָר? יֵצֶר הָרַע עוֹשֶׂה הַכֹּל בַּשָּׁנָה הָרִאשׁוֹנָה לְקַלְקֵל לוֹ אֶת הַבַּיִת! הַכֹּל! רוֹב הַזּוּגוֹת שֶׁמִּתְגָּרְשִׁים כַּיּוֹם, כְּמַעַט כֻּלָּם הִתְגָּרְשׁוּ בַּשָּׁנָה הָרִאשׁוֹנָה לְנִשּׂוּאֵיהֶם! זוֹ הַשָּׁנָה הֲכִי קָשָׁה! אָדָם שֶׁמִּתְחַתֵּן בְּגִיל מְאֻחָר, גַּם כָּךְ פִּתַּח הֶרְגֵּלִים מְשֻׁלּוֹ, הוּא לֹא אוֹהֵב לְהִתְפַּשֵּׁר. מַגִּיעִים שְׁנֵי עוֹלָמוֹת שׁוֹנִים לְבַיִת אֶחָד וּמִתְנַגְּשִׁים!

וְאָז הַהוֹרִים נִדְחָפִים פְּנִימָה. וְכָךְ בְּכָל רִיב זֶה רָץ לְאִמָּא שֶׁלּוֹ, זוֹ רָצָה לְאִמָּא שֶׁלָּהּ, וְכָךְ מַגִּיעִים לְגֵט! וְעַכְשָׁו הָאִמָּא שֶׁרָצְתָה אֶת "הַטּוֹבָה שֶׁל הַבַּת שֶׁלָּהּ" יֵשׁ לָהּ בַּת גְּרוּשָׁה בַּת 35 בַּבָּיִת, חָבַל, מָה הִיא תַּעֲשֶׂה עַכְשָׁו? כַּמָּה צָרִיךְ לְהִזָּהֵר מִיֵּצֶר הָרַע.

אֵין גְּבוּל לָמָּה שֶׁהַיֵּצֶר מוּכָן לַעֲשׂוֹת כְּדֵי שֶׁיִּפְּלוּ אֲנָשִׁים בַּפְּגָם הַבְּרִית! מַדּוּעַ? כִּי פְּגַם הַבְּרִית מְעַכֵּב אֶת הַגְּאֻלָּה, וְזֶה מָה שֶׁהַיֵּצֶר רוֹצֶה יוֹתֵר מִכָּל, עִנְיַן שֶׁל הִשָּׁרְדוּת, שֶׁהֲרֵי בִּבּוֹא הַגְּאֻלָּה הוּא יִצְטָרֵךְ לָצֵאת לְפֶנְסְיָה. כָּתוּב בַּגְּמָרָא: "אֵין בֶּן דָּוִד (הַמָּשִׁיחַ) בָּא עַד שֶׁיִּכְלוּ כָּל נִשְׁמוֹת שֶׁבְּגוּף". יֵשׁ "גּוּף" בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן שֶׁמָּלֵא נְשָׁמוֹת, כֻּלָּן צְרִיכוֹת לָרֶדֶת לָעוֹלָם הַזֶּה, וְאָדָם שֶׁמְּתְעַכֵּב מִפְּרִיָּה וְרִבְיָה, הוּא מְעַכֵּב אֶת הַגְּאוּלָה!

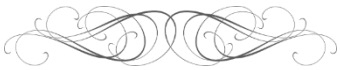
כְּשֶׁאָדָם דּוֹחֶה אֶת נְשׁוּאָיו וְהוּא מִתְעַכֵּב וּמִתְפַּנֵּק, וּמַקְפִּיד, וְעוֹד עַל דְּבָרִים שֶׁל הֶבֶל, הֵיא "גְּבוֹהָה מִדַּי", "נְמוּכָה מִדַּי", "שְׁמֶנָה מִדַּי", "רָזָה מִדַּי"... הוּא חוֹשֵׁב שֶׁהוּא מִתְחַתֵּן עִם פֶּסֶל נָאֶה שֶׁיֵּצֵב בַּסָּלוֹן וְיִשָּׁאֵר בְּצוּרָתוֹ לְעוֹלָמִים. אַחֲרֵי הַנִּשּׂוּאִין כֻּלָּם מִשְׁתַּנִּים, זֶה עִנְיָן שֶׁל זְמַן וּמְצִיאוּת. וְהֵיא שֶׁמִּתַּכָּה לַנָּסִיךְ עַל הַסּוּס הַלָּבָן, וּמַשְׁוָה אוֹתוֹ לַבַּחוּרִים הַיָּפִים מִסִּדְרוֹת הַטֶּמְבֶּלְוִיזְיָה בִּסְפָרַדִית, אֵיזֶה הֶבֶל וּשְׁטוּת רוּחַ!

וְהִנֵּה אָנוּ רוֹאִים זוּג מְאֻשָּׁר אַחֲרֵי כַּמָּה שְׁנוֹת נְשׂוּאִים, וְהַקֶּשֶׁר בֵּין הַמַּרְאָה שֶׁלָּהֶם כַּיּוֹם לִתְמוּנַת הַחֲתֻנָּה הוּא מִקְרִי בְּהֶחְלֵט, וְלֹא אִכְפַּת לָהֶם. יֵשׁ לוֹ פַּחוֹת שְׂעָרוֹת עַל הָרֹאשׁ וּקְצָת יוֹתֵר בֶּטֶן בַּחוּץ, וְגַם הִיא אַחֲרֵי כַּמָּה לֵידוֹת כְּבָר לֹא נִכְנֶסֶת לְאוֹתָם בְּגָדִים, אֲבָל זֶה לֹא מְהַוֶּה שִׁקּוּל בְּכָלָל לְקִיּוּם בֵּיתָם, זֶה רַק יֵצֶר הָרַע שֶׁמְּשַׁגֵּעַ אוֹתָנוּ לִפְנֵי הַחֲתֻנָּה. אַחֲרֵי הַחֲתֻנָּה הוּא יְחַפֵּשׂ לְשַׁגֵּעַ אוֹתָנוּ בִּדְבָרִים אֲחֵרִים, הַכֹּל כְּדֵי שֶׁנִּפְגֹּם בַּבְּרִית, חַס וְשָׁלוֹם. לַיֵּצֶר גַּם יֵשׁ יֵצֶר, יֵצֶר הַהִשְׁתַּדְּרוּת.

אָז אִם הַקִּלְקוּל שֶׁל פִּגַּם הַבְּרִית הוּא בַּמֹּחַ, גַּם הַתִּקּוּן צָרִיךְ לִהְיוֹת שָׁם. אֲנִי "רוֹקַנְתִּי" אֶת הַמֹּחַ, אֲנִי צָרִיךְ לְאַמֵּץ אוֹתוֹ וְעַל יְדֵי כָּךְ לְמַלֵּא אוֹתוֹ. אוֹמֵר הַמִּדְרָשׁ: "רַב הוּנָא אָמַר: אִם נִכְשַׁל אָדָם בַּעֲבֵרָה חַיָּב מִיתָה בִּידֵי שָׁמַיִם, מַה יַּעֲשֶׂה וְיִחְיֶה? אִם הָיָה לָמוּד לִקְרוֹת דַּף אֶחָד קוֹרֵא שְׁנֵי דַּפִּים, וְאִם הָיָה לָמוּד לִשְׁנוֹת פֶּרֶק אֶחָד, יִשְׁנֶה שְׁנַיִם". עָלֵינוּ לִלְמֹד תּוֹרָה, לְאַמֵּץ אֶת הַמֹּחַ, לְתַקֵּן הֵיכָן שֶׁנִּפְגַּם. זֶה הַכֹּחַ שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה! הִיא פּוֹעֶלֶת עִם הַמֹּחַ! פָּגַמְנוּ עִם הַמֹּחַ? נְתַקֵּן עִם הַמֹּחַ! לְכָל דָּבָר יֵשׁ תִּקּוּן.

תְּקוּפַת הַשּׁוֹבָבִי"ם הִיא תְּקוּפָה מְסֻגֶּלֶת כָּזוֹ, ה' לֹא רוֹצֶה בְּצוֹמוֹת וּבְתַעֲנִיּוֹת, לֹא שֶׁנִּתְגַּלְגֵּל בְּשֶׂלֶג, אֶלָּא שֶׁנִּלְמַד! אִם לֹא זָכִינוּ לִקְבֹּעַ עִתִּים לַתּוֹרָה עַד כֹּה, נַתְחִיל עַכְשָׁו, אִם זָכִינוּ כְּבָר לִלְמֹד, בָּרוּךְ ה', אָז נַכְפִּיל! לָמַדְנוּ שָׁעָה בְּיוֹם? מֵעַכְשָׁו שְׁעָתַיִם! לָמַדְנוּ 2 הֲלָכוֹת בַּבֹּקֶר אַחֲרֵי הַתְּפִלָּה, נִלְמַד 4! נַגְבִּיר, נוֹסִיף, נְאַמֵּץ אֶת הַמֹּחַ וְזֶה יִהְיֶה הַתִּקּוּן! זֶה יִהְיֶה הַתִּקּוּן הָאִישִׁי שֶׁלָּנוּ וְזֶה יִהְיֶה הַתִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁל הָעוֹלָם! בִּזְכוּת זֹאת נָבִיא אֶת הַגְּאֻלָּה.

ט"ו בשבט

ט"ו בִּשְׁבָט יָדוּעַ בְּתוֹר "חַג לָאִילָנוֹת". הַמָּקוֹר לַחֲשִׁיבוּת הַיּוֹם הַזֶּה בַּיַּהֲדוּת הוּא בַּמִּשְׁנָה בְּמַסֶּכֶת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שָׁם נֶאֱמַר כִּי זֶה רֹאשׁ הַשָּׁנָה לָאִילָנוֹת. בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁלָּנוּ יֵשׁ שְׁנֵי יָמִים טוֹבִים, עִם תְּפִלּוֹת אֲרֻכּוֹת וּמְיֻחָדוֹת וּתְקִיעַת שׁוֹפָר, יֵשׁ שְׁבִיתָה מִמְּלָאכָה וּסְעוּדָה חֲגִיגִית עַל בָּשָׂר וְיַיִן. כָּאן אָכַלְנוּ כַּמָּה פֵּרוֹת וְהָלָכְנוּ לַעֲבוֹדָה. מָה רֹאשׁ הַשָּׁנָה כָּאן?

אָמְנָם בַּשָּׁנִים הָאַחֲרוֹנוֹת אָנוּ רוֹאִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר יְהוּדִים יְקָרִים שׁוֹמְרֵי תּוֹרָה וּמִצְווֹת אֲשֶׁר אוֹחֲזִים בַּסְּפָרִים שֶׁמְּבַקְּשִׁים לָתֵת סֵדֶר לִמּוּד מְיֻחָד לְיוֹם זֶה, וְלֹא לְהִסְתַּפֵּק בַּאֲכִילַת פֵּרוֹת. בְּרֹאשָׁם יֵשׁ אֶת הַתִּקּוּן "פְּרִי עֵץ הָדָר" הַמּוּבָא בַּסֵּפֶר "חֶמְדַּת יָמִים", בּוֹ לִקְטוּ קְטָעִים מֵהַזֹּהַר וּמֵהַמִּדְרָשִׁים שֶׁבָּהֶם מְדֻבָּר עַל פֵּרוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְסִדְּרוּ אוֹתָם לְפִי אֶתְרוֹג וְתַפּוּחַ וְתָמָר וְכוּ'. אֲבָל בְּרֹב תְּפוּצוֹת יִשְׂרָאֵל לֹא מָצִינוּ סֵדֶר לִמּוּד מְיֻחָד הַנָּהוּג בְּיוֹם זֶה. אָז מָה כֵּן נָהוּג?

הַחֲשִׁיבוּת הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר לְיוֹם זֶה, שֶׁלָּכֶן הוּא נִקְרָא "רֹאשׁ הַשָּׁנָה" לָאִילָנוֹת, הוּא בְּגִלַּל שֶׁבְּיוֹם זֶה יוֹשֵׁב וְדָן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת כָּל הָאִילָנוֹת בָּעוֹלָם עַל הַפֵּרוֹת שֶׁיּוֹצִיאוּ בְּמַהֲלַךְ הַשָּׁנָה עַד ט"ו בִּשְׁבָט הַבָּא, בְּדוֹמֶה לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּתִשְׁרֵי בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן אֶת כָּל בְּנֵי הָאָדָם עַד לַשָּׁנָה שֶׁאַחֲרֵי. וְכֵיוָן שֶׁכָּאן דָּנִים אֶת הָאִילָנוֹת, הֲרֵי זֶה רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁלָּהֶם, כִּי כָּאן דָּנִים מָה יִהְיֶה לְמֶשֶׁךְ הַשָּׁנָה הַקְּרוֹבָה.

בַּתּוֹרָה הַקָּדוֹשָׁה מְצֻוֶּה עַם יִשְׂרָאֵל שֶׁצַּר עַל עִיר הָאוֹיֵב שֶׁלֹּא לְהַשְׁחִית אֶת עֲצֵי הַפְּרִי שֶׁמְּסָבִיב, וְכָךְ לָשׁוֹן הַצִּוּוּי: "כִּי תָצוּר אֶל עִיר יָמִים רַבִּים לְהִלָּחֶם עָלֶיהָ

לְתָפְשָׂהּ, לֹא תַשְׁחִית אֶת עֵצָהּ לִנְדֹּחַ עָלָיו גַּרְזֶן, כִּי מִמֶּנּוּ תֹאכֵל וְאוֹתוֹ לֹא תִכְרוֹת, **כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה** לָבֹא מִפָּנֶיךָ בַּמָּצוֹר".

וְשַׁאֲלוּ חֲז"ל מַאי דִּכְתִיב: "כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה", וְכִי אָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה הוּא? אֶלָּא מֵקִישׁ הַכָּתוּב אָדָם לְעֵץ הַשָּׂדֶה, נֶאֱמַר בַּפָּסוּק: "כִּי מִמֶּנּוּ תֹאכֵל וְאוֹתוֹ **לֹא תִכְרוֹת**", וְאִלּוּ בַּפָּסוּק אַחֲרֵי כָּתוּב: "רַק עֵץ אֲשֶׁר תֵּדַע כִּי לֹא עֵץ מַאֲכָל הוּא **אוֹתוֹ תַשְׁחִית וְכָרָתָּ**" וְגוֹ', מֵקִישׁ הַכָּתוּב כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ הֶבְדֵּל בֵּין עֵץ פְּרִי שֶׁשּׁוֹמְרִים לְעֵץ סְרָק שֶׁכּוֹרְתִים, כָּךְ יֵשׁ הֶבְדֵּל בֵּין תַּלְמִיד חָכָם הָגוּן לְעַמַּת אֶחָד שֶׁאֵינוֹ כָּזֶה. מִי שֶׁאֶפְשָׁר לִלְמֹד מִמֶּנּוּ וּלְקַבֵּל מִמֶּנּוּ פֵּרוֹת אוֹתוֹ נִשְׁמֹר, וּמִי שֶׁאֵינוֹ כָּזֶה...

אָז כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ עִנְיַן בַּיּוֹם הַזֶּה לְהִתְפַּלֵּל עַל פֵּרוֹת הָאִילָנוֹת שֶׁלָּנוּ, וְיֵשׁ שֶׁנּוֹשְׂאִים תְּפִלָּה מְיֻחֶדֶת עַל הָאֶתְרוֹג שֶׁיִּפּוֹל בְּיָדֵינוּ בַּסָּכּוֹת שֶׁאַחֲרֵי, כָּךְ אֲנַחְנוּ מְשׁוּלִים לְאִילָנוֹת וּצְרִיכִים לְהִתְפַּלֵּל עַל הַפֵּרוֹת שֶׁל עַצְמֵנוּ! שֶׁלֹּא נִהְיֶה עֲצֵי סְרָק חָלִילָה שֶׁאֵין בָּהֶם תּוֹעֶלֶת וְלֹא נֶאֱסַר לְהַכְרִיתָם לְצֹרֶךְ שִׁמּוּשׁ כָּזֶה אוֹ אַחֵר!

בַּגְּמָרָא יֵשׁ מַחְלֹקֶת מְפֹרֶסֶמֶת בֵּין רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מָתַי נִבְרָא הָעוֹלָם. עַל פִּי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּתִשְׁרֵי נִבְרָא הָעוֹלָם, וְהַכַּוָּנָה שֶׁאָדָם הָרִאשׁוֹן נִבְרָא לְשִׁיטָתוֹ בְּא' בְּתִשְׁרֵי. וְכֵיוָן שֶׁהָאָדָם נִבְרָא בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי לַבְּרִיאָה, הֲרֵי שֶׁהַיּוֹם הָרִאשׁוֹן לַבְּרִיאָה הָיָה בְּכ"ה בֶּאֱלוּל. וְהִנֵּה יָדוּעַ כִּי 40 יוֹם לִפְנֵי יְצִירַת הַוָּלָד, מְבִיאִים אֶת הַנִּשָּׁמָה לִפְנֵי שֶׁיּוֹרֶדֶת לָעוֹלָם בִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁשָּׁם הוּא פּוֹסֵק מָה יִהְיֶה מִמֶּנָּה בְּכָל הַתְּחוּמִים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה: עָשִׁיר אוֹ עָנִי, יָפֶה אוֹ מְכֹעָר, גָּבוֹהַּ אוֹ נָמוּךְ וְכֵן הָלְאָה. וְאִלּוּ אֶת הַחֵלֶק הָרוּחָנִי אִם יִהְיֶה צַדִּיק אוֹ רָשָׁע מַשְׁאִירִים לָאָדָם לִבְחֹר. בְּאוֹתוֹ זְמַן גַּם יוֹצֵאת בַּת קוֹל הַמַּכְרִיזָה: בַּת פְּלוֹנִי לְפְלוֹנִי, שֶׁדֶּה פְּלוֹנִי לְפְלוֹנִי, בַּיִת פְּלוֹנִי לְפְלוֹנִי, כְּלוֹמַר קוֹבְעִים לוֹ עִם מִי יִתְחַתֵּן בְּמַה יַעֲסֹק וְהֵיכָן יָגוּר. נִמְצָא שֶׁ-40 יוֹם לִפְנֵי הַיְצִירָה בָּאָה הַמַּחְשָׁבָה. לְפִי זֶה נִמְצָא שֶׁלִּשִׁיטַת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַמַּחְשָׁבָה שֶׁקְּדָמָה לִיצִירַת הָעוֹלָם הָיְתָה 40 יוֹם לִפְנֵי כ"ה בֶּאֱלוּל וְזֶהוּ ט"וּ בְּאָב. וְלָכֵן ט"וּ בְּאָב הוּא יוֹם הַמִּסְגָּל לִתְפִלּוֹת, כִּי שָׁם מַתְחִילָה לְהִוָּצֵר הַמַּחְשָׁבָה וְכָל הַהַחְלָטוֹת לְגַבֵּי הַשָּׁנָה הַבָּאָה שֶׁיֵּרְדוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְשָׁם קַל יוֹתֵר לְהַשְׁפִּיעַ וּלְבַקֵּשׁ בְּטֶרֶם דָּבָר נֶחְרָץ בַּשָּׁמַיִם.

אֲבָל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר שֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא בְּנִיסָן, כְּלוֹמַר אָדָם הָרִאשׁוֹן נִבְרָא בְּנִיסָן, וְכֵיוָן שֶׁזֶּהוּ הַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי לַבְּרִיאָה, נִמְצָא שֶׁהַיּוֹם הָרִאשׁוֹן לַבְּרִיאָה הָיָה בְּכ"ה בַּאֲדָר. וְכֵיוָן שֶׁ-40 יוֹם קוֹדֵם לַיְצִירָה בָּאָה הַמַּחְשָׁבָה, נִמְצָא שֶׁהַמַּחְשָׁבָה לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם לְפִי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הָיְתָה בְּט"ו בִּשְׁבָט. וּכְבָר אָמְרוּ חֲכָמִים כִּי אֵין מַחְלֹקֶת בֶּאֱמֶת בֵּין רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אֶלָּא בְּנִיסָן עָלְתָה מַחְשָׁבַת הַבְּרִיאָה לִפְרָטֶיהָ וּבְתִשְׁרֵי יָצְאָה אֶל הַפּוֹעַל. וּלְפִי זֶה ט"ו בִּשְׁבָט הוּא תְּחִלַּת הַמַּחְשָׁבָה שֶׁל הַמַּחְשָׁבָה, נְקוּדַת הַהַתְחָלָה, הַגַּרְעִין שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצְאִים הַפֵּרוֹת שֶׁל שָׁנָה הַבָּאָה, כְּבָר מִכָּאן!

וְאָכֵן בְּעוֹד שֶׁבְּנִיסָן מְבָרְכִים עַל הָאִילָנוֹת הַמְּלַבְלְבִים, הֲרֵי שֶׁבִּשְׁבָט רוֹב כָּל הָעֵצִים הֵם קֵרְחִים וַעֲרוּמִים, נְטוּלֵי עָלִים וּפֵרוֹת וְנִרְאָה כִּי הִגִּיעַ זְמַנָּם לַחֲלֹף מִן הָעוֹלָם. דַּוְקָא מָה שֶׁנִּרְאֶה לָעַיִן כְּסוֹפוֹ שֶׁל הָעֵץ, הוּא נְקוּדַת הַהִתְחַדְּשׁוּת שֶׁל הָעֵץ לַשָּׁנָה הַבָּאָה, וּמִכָּאן תַּתְחִיל הַצְּמִיחָה הַגְּדוֹלָה שֶׁאֵת לִבְלוּבֶיהָ נִרְאֶה בְּנִיסָן וְאֶת פֵּרוֹתֶיהָ הַחֲדָשִׁים אַחֲרֵי. הָאִילָן נִמְצָא בִּשְׁלַב בֵּינַיִם בּוֹ נִסְתַּיֵּם מַעְגַּל הַשָּׁנָה הַנּוֹכְחִי וּמַתְחִיל מַעְגַּל חַיִּים שָׁנָתִי חָדָשׁ.

אִם כֵּן עָלֵינוּ לִלְמֹד מִן הָאִילָנוֹת מְעַט עַל עֲבוֹדַת ה' שֶׁלָּנוּ. כֵּיצַד יוֹדְעִים מָה גִּילוֹ שֶׁל עֵץ? יֶשְׁנָם עֵצִים שֶׁקַּיָּמִים גַּם מֵאוֹת וְאַלְפֵי שָׁנִים! אַחַת הַשִּׁיטוֹת הִיא לִמְדֹּד אֶת הֵקֶפּוֹ. הָעֵץ לְעוֹלָם לֹא מַגִּיעַ לְשִׂיא גְּדוּלוֹ, אֶלָּא הוּא כָּל הַזְּמַן מַמְשִׁיךְ לְהוֹסִיף עַל הֶקֵּף וְעֹבִי גִּזְעוֹ. כָּךְ גַּם אָדָם צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ לִגְדֹּל כָּל עוֹד הוּא חַי. וְאֵין הַכַּוָּנָה לְהוֹסִיף לְעֹבִי הַכֶּרֶס (לַמֵּרוֹת שֶׁבְּכָךְ כֻּלָּנוּ מְהַדְּרִים), אֶלָּא לִצְמֹחַ מִבְּחִינָה רוּחָנִית. בְּט"ו בִּשְׁבָט כַּאֲשֶׁר דָּנִים אֶת הָאִילָנוֹת עַל פֵּרוֹתֵיהֶם, אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ בְּכַמָּה אֲנַחְנוּ גָּדַלְנוּ הַשָּׁנָה הַזּוֹ, וּלְאָן אֲנַחְנוּ שׁוֹאֲפִים בַּשָּׁנָה הַבָּאָה. עֵץ שֶׁמַּפְסִיק לִגְדּוֹל וְלֹא מוֹצִיא פֵּרוֹת מֻתָּר לִכְרוֹת אוֹתוֹ, הוּא כְּבָר לֹא מוֹעִיל בִּהְיוֹתוֹ בַּקַּרְקַע... כָּל הָעֵרֶךְ שֶׁל עֵץ בָּאֲדָמָה טָמוּן בְּכָךְ שֶׁשָּׁרָשָׁיו מַמְשִׁיכִים לְהַשְׁרִישׁ וְלִצְמֹחַ, וּפֵרוֹתָיו מִתְחַדְּשִׁים בְּכָל שָׁנָה מֵחָדָשׁ.

כַּאֲשֶׁר אָנוּ מַגִּיעִים לַחֵלֶק הָרוּחָנִי שֶׁבְּחַיֵּינוּ, אָסוּר לָנוּ לַעֲצֹר וְלוֹמַר לְעַצְמֵנוּ שֶׁהִגַּעְנוּ אֶל הַמְּנוּחָה וְהַנַּחֲלָה, "מָה שֶׁאֲנִי עוֹשֶׂה זֶה מַסְפִּיק". אָדָם כָּל הַזְּמַן צָרִיךְ לִשְׁאֹף לִגְדֹּל וְלִצְמֹחַ, לְעַדֵּן אֶת מִדּוֹתָיו יוֹתֵר וְיוֹתֵר, לְקַיֵּם וּלְדַקְדֵּק בַּמִּצְוֹוֹת יוֹתֵר,

לְהוֹסִיף בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה בְּכַמּוּת וּבְאֵיכוּת, הֲרֵי לַתּוֹרָה וּלְמִצְווֹתֶיהָ יֵשׁ עֹמֶק אֵינְסוֹפִי, הִשְׁאִירוּ לָנוּ מָקוֹם לִגְדֹּל בּוֹ. אֲבָל אִם אֲנִי עוֹצֵר וְלֹא מוֹסִיף לְעֹבִי הַגֶּזַע שֶׁלִּי וּלְאֹרֶךְ הַשָּׂרָשִׁים שֶׁלִּי עוֹד קְצָת בְּכָל יוֹם, הֲרֵי יֵשׁ כָּאן חֲשַׁשׁ שֶׁהָעֵץ הַזֶּה מִתְיַבֵּשׁ וְאֵין בּוֹ שׁוּם תּוֹעֶלֶת.

לְעִתִּים נִתַּן לִרְאוֹת בַּפַּרְדֵּס עֵצִים בִּגְדָלִים שׁוֹנִים, וּכְכָל שֶׁהָעֵץ עָבֶה וְגָבוֹהַ יוֹתֵר, אָנוּ מַנִּיחִים כִּי זֶה עֵץ שֶׁשָּׂרָשָׁיו טוֹבִים יוֹתֵר וּפֵרוֹתָיו טוֹבִים יוֹתֵר. אִם יֹאמְרוּ לָנוּ שֶׁבַּעַל הַפַּרְדֵּס אָמוּר לַעֲקוֹר כַּמָּה עֵצִים, אֲנַחְנוּ נִתְבּוֹנֵן בַּגְּדָלִים שֶׁלָּהֶם, וְנִבְחַר בַּנְּמוּכִים וּבַדַּקִּיקִים. אֲבָל בָּעַל הַפַּרְדֵּס יֹאמַר לָנוּ כִּי הַמָּדָד הוּא אַחֵר לְגַמְרֵי: מִי מַמְשִׁיךְ לִצְמֹחַ וּמִי מַתְחִיל "לְגַמְגֵּם". אִילָן גָּבוֹהַּ שֶׁלֹּא צוֹמֵחַ יוֹתֵר הוּא מְיֻתָּר לְעֻמַּת עֵץ נָמוּךְ שֶׁצּוֹמֵחַ לְאַט אֲבָל לֹא עוֹצֵר.

גַּם אָדָם לֹא יִתְבּוֹנֵן עַל אֵלֶּה שֶׁנִּרְאִים גְּדוֹלִים מִמֶּנּוּ וְיִחְשֹׁב עַצְמוֹ לְמְיֻתָּר, אֶלָּא יִתְבּוֹנֵן בְּאֵלֶּה שֶׁמַּמְשִׁיכִים לִגְדֹּל וּלְהַשְׁרִישׁ וּלְהוֹצִיא פֵּרוֹת, וּמֵהֶם לְקַבֵּל הַשְׁרָאָה לִגְדֹּל בְּעַצְמוֹ. הַגְּדֻלָּה הִיא בְּהַצְמָחַת פֵּרוֹת, צָרִיךְ לְהִתְבּוֹנֵן עַל הַפֵּרוֹת שֶׁלָּנוּ. וּמָה הֵם פֵּרוֹתָיו שֶׁל הָאָדָם? הַפֵּרוֹת הֵם גַּם הַבָּנִים וְהַתַּלְמִידִים שֶׁאָדָם מַעֲמִיד לְעַצְמוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְגַם מִצְווֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּמוֹ יָדָיו וְהֵם עוֹשִׂים אֶת פּוֹעֲלָם וְרִשְׁמָם עַל הָעוֹלָם. עַל הַפֵּרוֹת הָאֵלֶּה אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְהִתְבּוֹנֵן וּלְהִתְפַּלֵּל בְּט"וּ בִּשְׁבָט (וּבְכָל שְׁאָר הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ).

בְּיוֹם זֶה אָנוּ מִתְפַּלְּלִים עַל הַפֵּרוֹת שֶׁיּוֹצִיאוּ הָאִילָנוֹת, וְצָרִיךְ לָדַעַת כִּי יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה תְּנָאִים הַמַּשְׁפִּיעִים עַל הוֹצָאַת הַפֵּרוֹת שֶׁל הָאִילָן וְעַל צְמִיחָתוֹ שֶׁל הָעֵץ עַצְמוֹ. יֵשׁ חֲשִׁיבוּת גְּדוֹלָה שֶׁהָאֲדָמָה תַּחַת הָעֵץ תִּהְיֶה פּוֹרִיָּה, וְשֶׁיִּהְיֶה בְּקִרְבַת מְקוֹר מַיִם חַיִּים שֶׁמְּמֻנּוּ יִנָּק. אִם הָאֲדָמָה לֹא טוֹבָה וְאֵין מְקוֹר מַיִם, לֹא רַק שֶׁהָעֵץ לֹא יוֹצִיא פֵּרוֹת, אֶלָּא הוּא עַצְמוֹ יִתְיַבֵּשׁ.

וְכֵיוָן שֶׁהָאָדָם הוּא עֵץ הַשָּׂדֶה, נִבְדֹּק עַל אֵיזוֹ אֲדָמָה וּמַהוּ מְקוֹר הַמַּיִם שֶׁמֵּהֶם אָמוּר לִצְמֹחַ הַיְּהוּדִי וּלְהוֹצִיא פֵּרוֹת טוֹבִים. הָאֲדָמָה הִיא הָאֱמוּנָה וְהַמַּיִם הֵם הַתּוֹרָה. לְלֹא אֱמוּנָה יְהוּדִי לֹא יָכוֹל לִצְמֹחַ, לְהַשְׁרִישׁ וּלְהוֹצִיא פֵּרוֹת, גַּם אִם לוֹמֵד תּוֹרָה וּמְקַיֵּם מִצְווֹת, כֵּיוָן שֶׁהֵם לוֹקִים בְּחֹסֶר וְחַסְרוֹת חִיּוּת וְשִׂמְחָה. וְכֵן לְהֶפֶךְ אֱמוּנָה לְלֹא תּוֹרָה גַּם הִיא כָּאֲדָמָה בְּלִי מַיִם וְהָעֵץ מִתְיַבֵּשׁ.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹלִיךְ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר לִקְרַאת מַתָּן תּוֹרָה, הֵם הַמַּיִם שֶׁמֵּהֶם אָמוּר לִשְׁתּוֹת הָאֵילָן, אֲבָל ה' מְעַכֵּב אֶת מַתָּן תּוֹרָה בְּ-50 יוֹם מִיְּצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי צָרִיךְ אֶת הָאֲדָמָה לִנְטֹעַ בָּהּ אֶת הָעֵץ בְּטֶרֶם נַשְׁקֶה אוֹתוֹ, צָרִיךְ אֱמוּנָה. וְאַף עַל פִּי שֶׁהוֹצִיאָם מִמִּצְרַיִם בְּאוֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים, הִכָּה אֶת כָּל מִצְרַיִם וְקָרַע לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּם, עֲדַיִן 210 שָׁנוֹת גָּלוּת וְעַבְדוּת עָשׂוּ אֶת הָרֹשֶׁם שֶׁלָּהֶם בְּגוּפָם שֶׁל הַיְהוּדִים הַשְּׁבוּרִים וְהֵם הָיוּ לוֹקִים בֶּאֱמוּנָתָם וַאֲפוּפִים בְּשַׁעֲרֵי טֻמְאָה שֶׁל הַסְּבִיבָה הַמַּזִּיקָה מִמֶּנָּה נָתְקוּ רַק לִפְנֵי זְמַן מָה.

גַּם עַל הָעֲלִיּוֹת וְהַיְרִידוֹת שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל אָז וְהַיּוֹם אֶפְשָׁר לִלְמֹד מֵהָאִילָנוֹת. אַחַת הַפְּעֻלּוֹת שֶׁאָנוּ רוֹאִים אֵצֶל אֲנָשִׁים הָעוֹסְקִים בְּגִדּוּלֵי מַטָּעִים וּפַרְדֵּסִים הוּא זְמִירָה, בָּהֶם כּוֹרְתִים מֵעַנְפֵי הָעֵצִים. פְּעֻלָּה זֹאת נִרְאֵית לַעַיִן הֲלֹא מְבִינָה כְּרֶמֶז לְכָךְ שֶׁהָעֵץ חוֹלֶה, אֲבָל לְמַעֲשֶׂה פְּעֻלָּה זוֹ נַעֲשֵׂית עַל מְנָת לְהַצְמִיחַ מִמֶּנּוּ עֳנָפִים חֲדָשִׁים חֲזָקִים וּבְרִיאִים יוֹתֵר. רַק כַּאֲשֶׁר הַגֶּזַע עַצְמוֹ לֹא צוֹמֵחַ הוּא נִכְרַת לָגֶצַח. לָכֵן עַל אָדָם לָדַעַת שֶׁחֵלֶק מֵהַגְּדִילָה שֶׁלּוֹ וְהַדֶּרֶךְ שֶׁלּוֹ לְהָבִיא פֵּרוֹת טוֹבִים יוֹתֵר הוּא לַעֲבוֹר "זְמִירָה", לַעֲבוֹר נְסִיּוֹנוֹת וּמְנִיעוֹת הַמְּחַשְּׁלוֹת אוֹתוֹ, וְכָךְ הוּא מִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה וּמִתְעַמֵּק בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְווֹת, וּמִמֵּילָא עֳנָפִים חֲדָשִׁים יִצְמְחוּ מִמֶּנּוּ וּפֵרוֹת טוֹבִים יֵצְאוּ מִמֶּנּוּ.

בַּגְּמָרָא מוּבָא מָשָׁל לִבְרָכָה שֶׁבֵּרַךְ רַבִּי יִצְחָק אֶת חֲבֵרוֹ רַב נַחְמָן כְּשֶׁנִּפְרָד מִמֶּנּוּ וּבִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ בְּרָכָה: "אֶמְשֹׁל לְךָ מְשַׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה: לְאָדָם שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בַּמִּדְבָּר וְהָיָה רָעֵב וְעָיֵף וְצָמֵא, וּמָצָא אִילָן שֶׁפֵּרוֹתָיו מְתוּקִין וְצִלּוֹ נָאֶה וְאַמַּת הַמַּיִם עוֹבֶרֶת תַּחְתָּיו. אָכַל מִפֵּרוֹתָיו וְשָׁתָה מִמֵּימָיו וְיָשַׁב בְּצִלּוֹ, וּכְשֶׁבִּקֵּשׁ לֵילֵךְ אָמַר: 'אִילָן אִילָן בְּמָה אֲבָרֶכְךָ? אִם אוֹמַר לְךָ שֶׁיִּהְיוּ פֵּרוֹתֶיךָ מְתוּקִין - הָרֵי פֵּרוֹתֶיךָ מְתוּקִין, שֶׁיִּהֵא צִלְּךָ נָאֶה - הָרֵי צִלְּךָ נָאֶה, שֶׁתְּהֵא אַמַּת הַמַּיִם עוֹבֶרֶת תַּחְתֶּיךָ - הָרֵי אַמַּת הַמַּיִם עוֹבֶרֶת תַּחְתֶּיךָ, אֶלָּא יְהִי רָצוֹן שֶׁכָּל נְטִיעוֹת שֶׁנּוֹטְעִין מִמְּךָ יִהְיוּ כְּמוֹתְךָ', אַף אַתָּה בְּמָה אֲבָרֶכְךָ? אִם בַּתּוֹרָה - הָרֵי תּוֹרָה, אִם בָּעֹשֶׁר - הָרֵי עֹשֶׁר, אִם בְּבָנִים - הָרֵי בָּנִים, אֶלָּא יְהִי רָצוֹן שֶׁיִּהְיוּ צֶאֱצָאֶיךָ מֵעֶיךָ כְּמוֹתְךָ"!

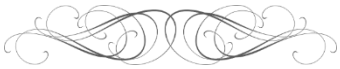
הַבְּרָכָה הַטּוֹבָה בְּיוֹתֵר לְאִילָן שֶׁיֵּשׁ לוֹ כְּבָר אֲדָמָה טוֹבָה וּמַיִם לִשְׁתּוֹת וְהוּא מַשְׁרִישׁ וְעִם פֵּרוֹת מְתוּקִין, שֶׁהַנְּטִיעוֹת שֶׁיּוֹצְאִים מִמֶּנּוּ, הָעֵצִים שֶׁיֵּצְאוּ מִזְּרְעֵי

פֵּרוֹתָיו, יְהִיוּ כְּמוֹתוֹ. כָּךְ גַּם הַבְּרָכָה שֶׁל אוֹתוֹ תַּלְמִיד חָכָם לַחֲבֵרוֹ, הַבְּרָכָה הָאֱמִתִּית לְכָל יְהוּדִי כָּשֵׁר שֶׁעָבַד עַל עַצְמוֹ וְעוֹשֶׂה נַחַת לְיוֹצְרוֹ, שֶׁגַּם בָּנָיו יִהְיוּ כְּמוֹתוֹ.

אֲבָל אִם הָעֵץ עַצְמוֹ יָבֵשׁ, אֵין לְצַפּוֹת לִנְטִיעוֹת מְפֹאָרוֹת שֶׁיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ, מִמַּה הֵם יִנָּקוּ? אֲנַחְנוּ רוֹצִים שֶׁיִּהְיוּ לָנוּ יְלָדִים לְתִפְאֶרֶת, זֶה תָּלוּי הַרְבֵּה בָּעֲבוֹדָה שֶׁלָּנוּ עַל עַצְמֵנוּ, וְלָכֵן בְּט״וּ בִּשְׁבָט כְּשֶׁמִּתְפַּלְּלִים עַל פֵּרוֹת הָאִילָנוֹת, צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל עַל הַפֵּרוֹת שֶׁלָּנוּ, הֵן הַמַּעֲשִׂים שֶׁלָּנוּ וְהֵן הַיְלָדִים שֶׁלָּנוּ, כִּי פֵּרוֹת אֵלֶּה (הַבָּנִים) תְּלוּיִים בְּפֵרוֹת אֵלֶּה (הַמַּעֲשִׂים), אִם הַהַנְהָגָה שֶׁלָּנוּ וּמַעֲשֵׂינוּ יִהְיוּ בֶּאֱמוּנָה וְעַל פִּי הַתּוֹרָה, גַּם הַפֵּרוֹת שֶׁהֵם יְלָדֵינוּ יִלָּבְלְבוּ וְיִצְמְחוּ.

נִמְצָא שֶׁבְּיוֹם קָדוֹשׁ זֶה עִקַּר הָעֲבוֹדָה הִיא בְּחֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ וּבַתְּפִלָּה הַמְצֹרֶפֶת אֵלָיו, לְהִתְפַּלֵּל עַל פֵּרוֹת הָאִילָן לַשָּׁנָה הַבָּאָה, וְעַל הַפֵּרוֹת שֶׁלָּנוּ, בְּמַעֲשֵׂינוּ וּבְלִמּוּדֵנוּ מֵחַד, וּבִילָדֵינוּ וְתַלְמִידֵנוּ שֶׁנַּעֲמִיד מֵאִידָךְ, שֶׁהַכֹּל יִהְיֶה לִרְצוֹן ה׳ יִתְבָּרַךְ לַעֲשׂוֹת לוֹ נַחַת רוּחַ, וְלִרְווֹת נַחַת בְּעַצְמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂה יָדֵינוּ וּפֵרוֹתֵנוּ, וְלִדְאֹג שֶׁכָּל הַזְּמַן רַק נַמְשִׁיךְ לִצְמֹחַ וְלִגְדֹּל.

פּוּרִים

בֶּחָג פּוּרִים אָנוּ זוֹכִים לִקְרֹא אֶת הַמְּגִלָּה בַּלַּיְלָה וּלְשְׁנוֹתָהּ בַּיּוֹם, וְכָךְ בְּמֶשֶׁךְ 80 דַּקּוֹת שָׁמָעְנוּ אֶת כָּל הַסִּפּוּר פַּעֲמַיִם. אֲבָל לִפְנֵי שֶׁמִּסַּמְּנִים לְעַצְמֵנוּ שֶׁבִּצַּעְנוּ אֶת הַמִּשִׁימָה וְנִגָּשִׁים לַמִּצְווֹת הַנּוֹסָפוֹת שֶׁל מַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים וּמִשְׁלוֹחֵי מָנוֹת, וְכַמּוּבָן סְעוּדָה טוֹבָה עִם יַיִן, נַעְצֹר לְרֶגַע וְנִתְבּוֹנֵן מָה בֶּאֱמֶת קָרָאנוּ.

מְגִלַּת אֶסְתֵּר בָּאָה, כִּבְיָכוֹל, לְגַלּוֹת לָנוּ הֵיכָן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִמְצָא גַּם בְּמַצַּב שֶׁל הֶסְתֵּר פָּנִים. הִיא מְתָאֶרֶת 4 נְקוּדוֹת זְמַן בְּתְקוּפָה שֶׁל כְּעָשׂוֹר. הַמְּגִלָּה מַתְחִילָה בַּשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁית לַמַּלְכוּת, שָׁם הַמֶּלֶךְ מִשְׁתַּכֵּר וְהוֹרֵג אֶת וַשְׁתִּי, מִשָּׁם הַמְּגִלָּה מְדַלֶּגֶת לַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית לַמַּלְכוּת, אָז אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ נוֹשֵׂא אֶת אֶסְתֵּר, מִשָּׁם עוֹבְרִים לַשָּׁנָה הַ-12 לַמַּלְכוּת, בָּהּ הַמֶּלֶךְ מַעֲלֶה אֶת הָמָן בַּדַּרְגּוֹת עַד לַמִּשְׁנֶה לַמֶּלֶךְ, וְהָמָן גּוֹזֵר גְּזֵרָה קָשָׁה עַל יִשְׂרָאֵל אַךְ נַעֲשָׂה נֵס וְהוּא נֶהֱרָג וְנִתְלָה עַל עֵץ, וּמִשָּׁם לַשָּׁנָה הַ-13 לַמַּלְכוּת, כְּשֶׁאֶסְתֵּר מְצַוָּה עַל חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁיַּחְגְּגוּ אֶת נֵס הַפּוּרִים לְדוֹרוֹת.

אֲבָל יֵשׁ כַּמָּה פְּרָטִים שֶׁחֲסֵרִים בַּמְּגִלָּה, שֶׁאִם נָשִׂים אֲלֵיהֶם לֵב הֵם בַּעְלֵי מֶסֶר עָמוֹק וְחָשׁוּב מְאֹד בַּעֲבוֹדַת ה'. יֵשׁ לִקְרֹא גַּם אֶת מָה שֶׁלֹּא כָּתוּב. הַמְּגִלָּה מְצַמְצֶמֶת בִּפְרָטִים עַל אֶחָד הַגִּבּוֹרִים הָרָאשִׁיִּים בַּסִּפּוּר וְהוּא מָרְדְּכַי. עַל כָּל פְּרַט שֶׁהַמְּגִלָּה כָּתְבָה עָלָיו הִיא הִשְׁמִיטָה כַּמָּה אֲחֵרִים, שֶׁאוֹתָם מְגַלִּים לָנוּ חֲזַ"ל.

חֲזַ"ל מְגַלִּים לָנוּ כִּי מָרְדְּכַי לֹא הָיָה אִישׁ פָּשׁוּט כְּלָל. הוּא הָיָה יוֹעֵץ שֶׁל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְאַף מַצְבִּיא בִּצְבָא הַמֶּלֶךְ. הוּא הָיָה תַּלְמִיד חָכָם גָּדוֹל מֵאַנְשֵׁי הַסַּנְהֶדְרִין שֶׁגָּלְתָה, וְיָדַע אַף 70 שָׂפוֹת מִלְבַד לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וְהוּא גִּדֵּל אֶת אֶסְתֵּר

אַחְיָניתוֹ וְאַף נָשָׂא אוֹתָהּ לְאִשָּׁה. מָרְדְּכַי רָצָה לְהִתְרַחֵק מֵהַמֶּלֶךְ וְהַמְשִׂימוֹת בָּאַרְמוֹן, לִלְמֹד תּוֹרָה וּלְנַהֵל חַיֵּי מִשְׁפָּחָה יְהוּדִיִּים פְּשׁוּטִים, וְלָכֵן הוּא בָּחַר מִכָּל 127 הַמְּדִינוֹת שֶׁהָיוּ תַּחַת שִׁלְטוֹן מַלְכוּתוֹ, לָגוּר דַּוְקָא בְּשׁוּשָׁן.

וּמַדּוּעַ? כִּי אָז שׁוּשָׁן עֲדַיִן לֹא הָיְתָה הַבִּירָה, אֶלָּא אֵזוֹר הַתַּעֲשִׂיָּה שֶׁל הַמַּלְכוּת. עִיר קְטַנָּה וְחַסְרַת חֲשִׁיבוּת שֶׁאַף אֶחָד לֹא שָׂם אוֹתָהּ עַל הַמַּפָּה בְּכְלָל, כָּאן קִוָּה מָרְדְּכַי שֶׁלֹּא יַטְרִידוּ אוֹתוֹ מִטַּעַם הַמַּלְכוּת. אֶלָּא מַאי, אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הָיָה בְּמִצְרַיִם וְרָאָה אֶת הַכִּסֵּא שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ שֶׁהָיָה בְּגִנְזֵי הַמֶּלֶךְ פַּרְעֹה. כְּשֶׁאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ רָאָה אֶת הַכִּסֵּא, רָצָה אוֹתוֹ לְעַצְמוֹ עַל מְנָת לְהַגְדִּיל וּלְפָאֵר אֶת מַלְכוּתוֹ. כִּסֵּא מְיֻחָס וּמַלְכוּתִי כָּזֶה יָרִים אֶת קַרְנוֹ כְּמֶלֶךְ רָאוּי. אֲבָל אָז הִתְבָּרֵר כִּי אֵין דֶּרֶךְ לְהָבִיאוֹ אֶל פָּרַס, שֶׁכֵּן בְּשֶׁל גָּדְלוֹ וּמִשְׁקָלוֹ, הוּא לֹא יַעֲמוֹד בִּטְלְטוּלֵי הַדֶּרֶךְ. אָמְרוּ לוֹ חֲכָמָיו כִּי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת הֶעְתֵּק זֵהֶה לַכִּסֵּא הַזֶּה בְּאַרְצוֹ. בַּחֲזָרָתָם מִמִּצְרַיִם בֵּרְרוּ וּמָצְאוּ כִּי בְּאֵזוֹר הַתַּעֲשִׂיָּה שֶׁל הַמַּלְכוּת, הָעִיר הַקְּטַנָּה שׁוּשָׁן, שָׁם אֶפְשָׁר לִמְצוֹא אַנְשֵׁי מִקְצוֹעַ שֶׁיּוּכְלוּ לִבְנוֹת כִּסֵּא דּוֹמֶה לַמֶּלֶךְ.

וְכָךְ נִמְשְׁכָה הָעֲבוֹדָה בְּמֶשֶׁךְ 3 שָׁנִים, אֲבָל אָז הִתְבָּרֵר כִּי הַמַּעֲתִיקִים עָשׂוּ אֶת עֲבוֹדָתָם יוֹתֵר מִדַּי טוֹב, וְגַם הַכִּסֵּא הַזֶּה הָיָה גָּדוֹל מִדַּי מִכְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְהָזִיזוֹ וּלְהָבִיאוֹ לַמֶּלֶךְ! כַּעַס הַמֶּלֶךְ, וְכִי מָה הוֹעִיל לְחַכּוֹת שָׁלוֹשׁ שָׁנִים וְלִבְנוֹת כִּסֵּא דּוֹמֶה אִם לֹא יֵהָנֶה מִמֶּנּוּ? קָם וְעָשָׂה מַעֲשֶׂה, צִוָּה לִבְנוֹת לוֹ אַרְמוֹן סָבִיב הַכִּסֵּא וְהֶעֱבִיר אֶת כָּל בִּירַת מַלְכוּתוֹ לְשׁוּשָׁן הַקְּטַנָּה! מַדּוּעַ? רַק בִּשְׁבִיל הַכִּסֵּא.

וְכָאן מַתְחִילָה הַמְּגִלָּה, מַדּוּעַ הוּא חוֹגֵג רַק לְאַחַר 3 שָׁנִים מֵעֲלָיָתוֹ לַשִּׁלְטוֹן וְלֹא מִיָּד בַּהַתְחָלָה? כִּי רַק עַכְשָׁו יֵשׁ לוֹ כִּסֵּא... וְאָז בַּחֲגִיגוֹת הוּא מַחְלִיט לִקְרֹא לְוַשְׁתִּי שֶׁתּוֹפִיעַ, מַלְכָּה מְיֻחֶסֶת וְכִסֵּא מְיֻחָס יְיַצְּגוּ אֶת שִׁלְטוֹנוֹ. אֲבָל הַשָּׂטָן נִכְנַס וְרִקֵּד בֵּינֵיהֶם, וְכָךְ וַשְׁתִּי סֵרְבָה לְהַגִּיעַ לַמִּשְׁתֶּה וֶהֱבִיאָהּ בְּכָךְ לְמוֹתָהּ.

הוּא מַתְחִיל בְּמַסַּע אָרוֹךְ שֶׁנִּמְשַׁךְ 4 שָׁנִים, כְּשֶׁבְּכָל יוֹם מְבִיאִים לְפָנָיו נַעֲרָה אַחֶרֶת. כַּאֲשֶׁר גִּילוּ הָאָבוֹת שֶׁל הַנַּעֲרוֹת הַבְּתוּלוֹת כִּי הַמֶּלֶךְ מְנַצֵּל אֶת הַנָּשִׁים הַבָּאוֹת אֵלָיו וְלֹא נוֹשֵׂא אוֹתָן, שֶׁהֲרֵי יִבְחַר לְעַצְמוֹ רַק אַחַת, מִהֲרוּ כֻּלָּם לְהַשִּׂיא אֶת בְּנוֹתֵיהֶם וּלְהַרְחִיקָם מֵהַמֶּלֶךְ. גִּילָה הַמֶּלֶךְ אֶת שֶׁעָשׂוּ אֲבוֹת הַנַּעֲרוֹת

הַבְּתוּלוֹת, וְצִוָּה שֶׁיָּבִיאוּ לְפָנָיו גַּם אֶת הַנָּשִׁים הַנְּשׂוּאוֹת, הוּא רוֹצֶה לִרְאוֹת אֶת כֻּלָּן! וְכָךְ נִלְקָחָה גַּם אֶסְתֵּר, אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ כִּי הִיא נְשׂוּאָה לְמָרְדְּכַי.

חֲז״ל אוֹמְרִים כִּי בְּאוֹתוֹ זְמַן הָיְתָה אֶסְתֵּר בַּת 80! הַמְּגִלָּה מְתָאֶרֶת אֶת לְקִיחָתָהּ שֶׁל אֶסְתֵּר לָאַרְמוֹן בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית וּמִשָּׁם מְדַלֶּגֶת לַשָּׁנָה הַ-12 עַל עֲלִיָּתוֹ שֶׁל הָמָן. אֲבָל הִיא מַשְׁמִיטָה מָה שֶׁעָבַר עַל מָרְדְּכַי בְּמֶשֶׁךְ 5 הַשָּׁנִים הַלָּלוּ. אוֹתוֹ יְהוּדִי חָכָם, בָּחַר לָגוּר בְּעִיר קְטַנָּה הַרְחֵק מֵעֵין הַמֶּלֶךְ, וְהִנֵּה הַמֶּלֶךְ מַעֲבִיר אֶת בִּירַת מַלְכוּתוֹ לְעִירוֹ, וְעוֹד מִכָּל נְשׁוֹת הָעוֹלָם בּוֹחֵר לָקַחַת מִמָּרְדֳּכַי אֶת אִשְׁתּוֹ הַיְרֻקְרֶקֶת בַּת הַ-80! הוּא יוֹשֵׁב בְּשַׁעֲרֵי הָעִיר וְלֹא מֵבִין מָה קָרָה לוֹ. וְכָךְ יוֹם יוֹם בְּמֶשֶׁךְ 5 שָׁנִים! אָמְנָם אֵין יִסּוּרִין לְלֹא עֲוֹן אֲבָל יֵשׁ גַּם הַנָּהָגַת שָׁמַיִם מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, ״מָה כְּבָר עָשִׂיתִי שֶׁיִּקְחוּ לִי אֶת אִשְׁתִּי כְּנֶגֶד״? לְזֶה הוּא לֹא מָצָא תְּשׁוּבָה.

כִּיהוּדִי מַאֲמִין הוּא נִסָּה לְהָבִין מָה הַהִשְׁתַּדְּלוּת הַמְצֻפָּה מִמֶּנּוּ. מָה ה׳ רוֹצֶה מִמֶּנּוּ? אֵין נְבִיאִים, אֵין בַּת קוֹל, אֵין אוּרִים וְתוּמִּים... הוּא אָמוּר לְנַסּוֹת לְהוֹצִיאָהּ מִידֵי הַמֶּלֶךְ אוֹ לְהַשְׁאִירָהּ שָׁם? הוּא לֹא יָדַע. אָז כָּל עוֹד אֵין בַּת קוֹל שֶׁעוֹזֶרֶת לוֹ, עוֹשִׂים הִשְׁתַּדְּלוּת ״לְפִי הַסֵּפֶר״. יֵשׁ כָּאן מִקְרֶה שֶׁל פִּדְיוֹן שְׁבוּיִים, יֵשׁ בַּת יִשְׂרָאֵל בְּיָדַיִם שֶׁל גּוֹי נָגֶד רְצוֹנָהּ, צָרִיךְ לְחַלְּצָה. כֵּיוָן שֶׁהוּא שִׁמֵּשׁ יוֹעֵץ שֶׁל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְהִכִּיר אוֹתוֹ, הוּא מַחְלִיט לִנְקֹט בִּצְעָדִים לְהַמְאִיס עָלָיו אֶת אֶסְתֵּר.

מָרְדְּכַי מוֹרֶה לְאֶסְתֵּר שֶׁלֹּא תֹּאמַר לַמֶּלֶךְ אֶת מוֹצָאָהּ, וְיֵשׁ לְכָךְ שְׁתֵּי סִבּוֹת, הָאַחַת שֶׁהִיא מְיֻחֶסֶת לַמַּלְכוּת, שֶׁכֵּן הִיא מִזַּרְעוֹ שֶׁל שָׁאוּל הַמֶּלֶךְ, וְאִם אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ יְגַלֶּה זֹאת הוּא לֹא יְשַׂחְרְרָהּ. דָּבָר שֵׁנִי כָּל עוֹד הוּא לֹא יֵדַע שֶׁהִיא מְיֻחֶסֶת הוּא לֹא יוּכַל לְקָרְבָה אֵלָיו יוֹתֵר מִדַּי שֶׁמָּא תִּמָּצֵא פְּסוּלָה וְזֶה יָעִיב עַל יַחֲסֵיהֶם, וְאָכֵן הַגְּמָרָא מְגַלָּה כִּי בְּכָל 5 הַשָּׁנִים הַלָּלוּ הוּא דִּבֵּר עִמָּהּ עַל יְדֵי מְתֻרְגְּמָן וְלֹא יְשִׁירוֹת מִכֵּיוָן שֶׁלֹּא הָיָה זֶה ״לִכְבוֹדוֹ״ לְדַבֵּר עִם מִישֶׁהִי לֹא מְיֻחֶסֶת. וְכַמּוּבָן שֶׁיִּשְׁנָה סִבָּה שְׁלִישִׁית, שֶׁהַמֶּלֶךְ יֹאבַד אֶת סַבְלָנוּתוֹ וְיִגָּרְשָׁהּ.

וְאָכֵן הַמֶּלֶךְ מַגִּיעַ אֶל מָרְדְּכַי וּמְסַפֵּר לוֹ אֶת בְּעָיָתוֹ שֶׁהַמַּלְכָּה לֹא מוּכָנָה לְגַלּוֹת לוֹ אֶת מוֹצָאָהּ. מָרְדְּכַי מְיַעֵץ לוֹ כֵּיצַד לִגְרֹם לָהּ לְגַלּוֹת, שֶׁכֵּן אֵין אִשָּׁה מִתְקַנְּאָה אֶלָּא בְּיֶרֶךְ חֲבֶרְתָּהּ, תְּפַרְסֵם שׁוּב שָׁאַתָּה מְחַפֵּשׂ מַלְכָּה אַחֶרֶת וְאָז הִיא

וַדַּאי תְּקַנֵּא וּתְגַלֶּה לְךָ. הַמֶּלֶךְ מַקְשִׁיב לוֹ וּמֵבִיא כָּל לַיְלָה נַעֲרָה אַחֶרֶת אֶל בֵּיתוֹ. כָּךְ קְוָה מָרְדְּכַי שֶׁהַמֶּלֶךְ יִמְצָא מִישֶׁהִי אַחֶרֶת שֶׁתִּמְצָא חֵן בְּעֵינָיו וְהוּא יְשַׁחְרֵר אֶת אֶסְתֵּר.

אֲבָל גַּם אַחֲרֵי שֶׁעִצּוֹת אֵלּוּ לֹא פָּעֲלוּ, מָרְדְּכַי מַתְחִיל לְהָבִין כִּי רָצוֹן ה׳ הוּא אַחֵר מִמַּה שֶׁקִּוָּה, אֶסְתֵּר כָּאן כְּדֵי לְהַשְׁאִיר בִּידֵי הַמֶּלֶךְ לְעֵת עַתָּה. אֲבָל מָה כֵּן ה׳ רוֹצֶה מֵהֶם?

אוֹמֵר הַפָּסוּק "וּבְכָל יוֹם וָיוֹם מָרְדֳּכַי מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי חֲצַר בֵּית הַנָּשִׁים לָדַעַת אֶת שְׁלוֹם אֶסְתֵּר וּמַה יֵּעָשֶׂה **בָּהּ**". לֹא כָּתוּב "וּמָה יֵּעָשֶׂה לָהּ", אֶלָּא "בָּהּ". הֵיא לֹא כָּאן כִּי הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְקָחָהּ, אֶלָּא כִּי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הֲבִיאָהּ לְשָׁם בְּמִסְגֶּרֶת תָּכְנִית שֶׁיְּדוּעָה רַק לוֹ וְהוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּאֶסְתֵּר, וְלָכֵן נֶאֱמַר "וּמָה יֵּעָשֶׂה **בָּהּ**", הוּא הִמְתִּין לִרְאוֹת מָה ה׳ יַעֲשֶׂה בְּאֶסְתֵּר, כֵּיצַד יִשְׁתַּמֵּשׁ בַּהֲפִיכָתָהּ לְמַלְכָּהּ לִצְרָךְ קְדוֹשׁ. הוּא הָיָה בָּעַל אֱמוּנָה, וּכְכָזֶה לֹא הָיָה לוֹ סָפֵק שֶׁה׳ עוֹשֶׂה רַק טוֹב, אַךְ לְעֵת עַתָּה הוּא עֲדַיִן לֹא יָדַע מָה הַטּוֹב הַזֶּה.

אַף כְּשֶׁהָמָן עָלָה לִגְדוֹלָה וְגָזַר כְּלָיָה עַל עַם יִשְׂרָאֵל, מָרְדְּכַי פּוֹנֶה אֶל אֶסְתֵּר וְאוֹמֵר ""כִּי אִם הַחֲרֵשׁ תַּחֲרִישִׁי בָּעֵת הַזֹּאת **רֶוַח וְהַצָּלָה יַעֲמוֹד לַיְּהוּדִים מִמָּקוֹם אַחֵר** וְאַתְּ וּבֵית אָבִיךְ תֹּאבֵדוּ **וּמִי יוֹדֵעַ אִם לְעֵת כָּזֹאת הִגַּעַתְּ לַמַּלְכוּת**". כְּלוֹמַר לֹא הָיָה לוֹ סָפֵק שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַצִּיל אֶת עַם יִשְׂרָאֵל מֵהַגְּזֵרָה.

וְכֵיצַד יָדַע זֹאת? בְּכָל פַּעַם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַמְלִיךְ עַל הָעוֹלָם כַּמָּה מְלָכִים, וְאָז אִם חַס וְשָׁלוֹם אֶחָד מֵהֶם יִפְגַּע בַּיְּהוּדִים שֶׁתַּחְתָּיו, תִּהְיֶה שְׁאֵרִית פְּלֵיטָה בַּמַּלְכוּיוֹת הָאֲחֵרוֹת. בִּתְקוּפַת הַגְּמָרָא מָצִינוּ שֶׁמַּמְלֶכֶת פָּרַס שָׁלְטָה עַל חֲצִי עוֹלָם, וּמַמְלֶכֶת רוֹמָא שָׁלְטָה עַל הַחֵצִי הַשֵּׁנִי. כְּשֶׁבְּרוֹמָא קָם קֵיסָר רָשָׁע שֶׁגָּזַר גְּזֵרוֹת עַל יִשְׂרָאֵל, הָיָה מֶלֶךְ פָּרְסִי שֶׁהָיָה טוֹב לַיְּהוּדִים כְּמוֹ שְׁבוּר מַלְכָּא, וּכְשֶׁבְּפָרָס הָיָה מֶלֶךְ רָשָׁע שֶׁהִצִּיק לַיְּהוּדִים, בְּרוֹמָא קָם קֵיסָר טוֹב לַיְּהוּדִים כְּמוֹ אַנְטוֹנִינוּס. תָּמִיד כְּשֶׁמִּישֶׁהוּ מֵהֶם יָכוֹל לִפְגֹּעַ, ה׳ מַשְׁאִיר מָקוֹם בּוֹ תִּהְיֶה שְׁאֵרִית פְּלֵיטָה, וְגַם הַנָּאצִים יִמַּח שְׁמָם הִצְלִיחוּ לִפְגֹּעַ בַּיְּהוּדֵי אֵרוֹפָּה, כִּי הָיְתָה שְׁאֵרִית פְּלֵיטָה בַּמִּזְרָח, וְלֹא הָיְתָה סַכָּנָה קִיּוּמִית לְהַכְחָדַת כָּל עַם יִשְׂרָאֵל חָלִילָה.

אֲבָל כֵּיוָן שֶׁאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ שָׁלַט עַל כָּל הָעוֹלָם, אִם הַגְּזֵרָה תֵּצֵא לַפֹּעַל לֹא יִשָּׁאֵר יְהוּדִי אֶחָד כִּי אֵין לְאָן לִבְרֹחַ, וְזֶה בִּלְתִּי אֶפְשָׁרִי שֶׁיִּקְרֶה, כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִבְטִיחַ שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל תָּמִיד יִשָּׁאֵר קַיָּם. אָז רֶוַח וְהַצָּלָה וַדַּאי מֻבְטָחִים לָעָם יִשְׂרָאֵל, רַק שֶׁמָּרְדְּכַי הִסְתַּפֵּק הַאִם הַהַצָּלָה הַזּוֹ תִּתְגַּלְגֵּל עַל יְדֵי אֶסְתֵּר, אוֹ שֶׁמָּא "רֶוַח וְהַצָּלָה יַעֲמוֹד לַיְּהוּדִים מִמָּקוֹם אַחֵר וְאַתְּ וּבֵית אָבִיךְ תֹּאבֵדוּ", זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁעַד הָרֶגַע הָאַחֲרוֹן מָרְדְּכַי לֹא יָדַע בְּוַדָּאוּת מַדּוּעַ אֶסְתֵּר נִלְקָחָה מִמֶּנּוּ.

זֶה נִסָּיוֹן קָשֶׁה מְאֹד שֶׁעָבַר עַל מָרְדְּכַי וְלֹא מִתֹּאַר כְּלָל בַּמַּגְלָה! זֶה **הַסּוֹד** שֶׁל מְגִלַּת אֶסְתֵּר, זֶה גִּלּוּי הַנִּסָּתָר, אָדָם שֶׁעוֹבֵר כָּזֶה נִסָּיוֹן אָרוֹךְ וְהוּא לֹא יוֹדֵעַ מַדּוּעַ. אָדָם בְּנִסָּיוֹן כָּזֶה יָכוֹל לָצֵאת מִדַּעְתּוֹ חַס וְשָׁלוֹם.

כַּאֲשֶׁר לְאָדָם יֵשׁ נִסָּיוֹן קָשֶׁה, אַף אוֹמְרִים לוֹ מֵרֹאשׁ לְכַמָּה זְמַן וּמָה הַתּוֹצָאוֹת הַטּוֹבוֹת שֶׁיְּקַבֵּל בְּסוֹפָן, הוּא מִתְמוֹדֵד עִמָּם בְּקַלּוּת רַבָּה. כְּשֶׁסִּפֵּם לָבָן עִם יַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁיַּעֲבֹד 7 שָׁנִים עֲבוּר רָחֵל, וּבְאוֹתָן 7 שָׁנִים רִמָּה אוֹתוֹ וְנִצֵּל אוֹתוֹ וְהֶעֱבִידוֹ יוֹמָם וָלַיִל, בְּכָל זֹאת כָּתוּב: "וַיִּהְיוּ בְעֵינָיו כְּיָמִים אֲחָדִים"... מַדּוּעַ כְּיָמִים אֲחָדִים? כִּי יַעֲקֹב יָדַע שֶׁכָּל מָה שֶׁלָּבָן יַעֲשֶׂה לוֹ, וּכְכָל שֶׁעָלָיו לְהִתְיַסֵּר וְלִסְבֹּל, בְּסוֹף 7 שָׁנִים הוּא יְקַבֵּל אֶת רְצוֹנוֹ, אָז הָיָה לוֹ לְמָה לְצַפּוֹת.

אֲבָל אִם אוֹמְרִים לְאָדָם כִּי עָלָיו לַעֲבוֹר יִסּוּרִים וְלֹא מַגְדִּירִים לוֹ לְכַמָּה זְמַן וּמָה יְקַבֵּל בְּסוֹפָם אִם בִּכְלָל, אָז אֲפִילוּ יִסּוּרִים קַלִּים וְקַצְרֵי טְוָח יִהְיוּ בִּלְתִּי נִסְבָּלִים עֲבוּרוֹ וְהוּא יִשָּׁבֵר. שֶׁהֲרֵי הוּא לֹא יוֹדֵעַ מָה יִקְרֶה וְאִם הַיִּסּוּרִים יָגְמְרוּ וְהַפַּחַד מֵהַבִּלְתִּי נוֹדָע וְהַחֲשָׁשׁ שֶׁהַיִּסּוּרִים לְעוֹלָם לֹא יִגָּמְרוּ, הַרְגָּשׁוֹת הַלָּלוּ הֵם שֶׁיִּשְׁבְּרוּ אוֹתוֹ וְיִגְזְלוּ מִמֶּנּוּ אֶת הַכֹּחוֹת לְהִתְמוֹדֵד עִם מַצָּבוֹ.

מָרְדְּכַי הַיְּהוּדִי לֹא יָדַע מָה יַעֲלֶה בְּגוֹרָלָהּ שֶׁל אֶסְתֵּר, בְּמֶשֶׁךְ 5 שָׁנִים הוּא לֹא הֵבִין מַדּוּעַ אֵרַע לוֹ הַדָּבָר, מָתַי זֶה יִסְתַּיֵּם אִם בִּכְלָל... וּבְכָל זֹאת הוּא לֹא נִשְׁבַּר וְהִמְשִׁיךְ לְהַחֲזִיק בֶּאֱמוּנָתוֹ וְזֶה דָּבָר מַדְהִים שֶׁצְּרִיכִים לִלְמֹד. אֲנַחְנוּ עוֹבְרִים נִסְיוֹנוֹת קָשִׁים בַּחַיִּים, אֲבָל קָשֶׁה יוֹתֵר שֶׁאֲנַחְנוּ לֹא יוֹדְעִים מַדּוּעַ. זוֹ לֹא חָכְמָה לְהִתְבּוֹנֵן לְמַפְרֵעַ וְלִרְאוֹת אֶת הַהַשְׁגָּחָה הַפְּרָטִית. צָרִיךְ לָדַעַת תּוֹךְ כְּדֵי הַנִּסָּיוֹן שֶׁאִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לָנוּ כָּךְ, זֶה רַק לְטוֹבָתֵנוּ. יֵשׁ שֶׁיִּגְלוּ אַחֲרֵי שָׁנָה, וְיֵשׁ אַחֲרֵי עָשׂוֹר, וְיֵשׁ כָּאֵלֶּה שֶׁיְּבִינוּ רַק בָּעוֹלָם הַבָּא, אֲבָל בַּסּוֹף הוּא יְגַלֶּה שֶׁהַכֹּל

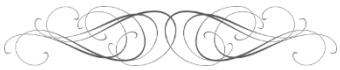
לְטוֹבָה. אֶת זֹאת יָדַע מָרְדְּכַי וְלָכֵן כָּתוּב "לִרְאוֹת מָה יֵעָשֶׂה **בָּהּ**", וַדַּאי יֵעָשֶׂה בָּהּ מַשֶּׁהוּ טוֹב, כָּעֵת אֲנִי לֹא יוֹדֵעַ מָה, אֲבָל טוֹב וַדַּאי שֶׁיֵּצֵא מִזֶּה.

אָנוּ לֹא תָּמִיד יוֹדְעִים לְהֵיכָן ה' מְגַלְגֵּל אוֹתָנוּ בְּמַהֲלַךְ חַיֵּינוּ, אֲבָל אָנוּ כֵּן צְרִיכִים לָדַעַת בְּכָל רֶגַע שֶׁהַכֹּל מְנֻוָּט לְטוֹבָתֵנוּ. וְזֶה מָה שֶׁמָּרְדְּכַי יָדַע. הוּא אָמְנָם לֹא יָדַע בְּמֶשֶׁךְ חָמֵשׁ שָׁנִים מַדּוּעַ לָקְחוּ מִמֶּנּוּ אֶת אִשְׁתּוֹ, אֲבָל הוּא כֵּן יָשַׁב וְחִכָּה לִרְאוֹת "מָה יֵעָשֶׂה **בָּהּ**", וַדַּאי שֶׁיֵּעָשֶׂה בָּהּ מַשֶּׁהוּ טוֹב עַל יְדֵי ה', כִּי מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא יוֹצְאוֹת תַּקָּלוֹת וְלֹא מַגִּיעַ רַע. וְאָכֵן יָצְאָה מִמֶּנָּה גְּאוּלָה שְׁלֵמָה לְכָל עַם יִשְׂרָאֵל.

וְגַם אֲנַחְנוּ שֶׁנִּמְצָאִים בְּתוֹךְ נִסְיוֹנוֹת, אֲפִילוּ כָּאֵלֶּה שֶׁנִּמְשָׁכִים כַּמָּה שָׁנִים, וְאוּלַי מַרְגִּישִׁים עַכְשָׁו שֶׁאָנוּ לֹא רְאוּיִים לִהְיוֹת אֲפִילוּ "מְנַקֵּי שֵׁרוּתִים", אַךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְגַלֶּה לָנוּ שֶׁאֲנַחְנוּ "מִלְיוֹנֵרִים". הַחָכְמָה הִיא לְהַרְגִּישׁ כָּךְ בִּזְמַן אֱמֶת, "לְגַלּוֹת אֶת הַנִּסְתָּר", זוֹ הֶחָכְמָה שֶׁל מְגִלַּת אֶסְתֵּר, הַסּוֹד שֶׁל גִּלּוּי ה' בִּזְמַן שֶׁל הֶסְתֵּר הַפָּנִים, וְלָכֵן אָנוּ שְׂמֵחִים בֶּחָג הַזֶּה וּבַמְּגִלָּה עַצְמָהּ שֶׁמְּגַלָּה לָנוּ רָז נִפְלָא זֶה.

וְזוֹ הַסִּבָּה שֶׁהַמְּגִלָּה הַזֹּאת לֹא תִּתְבַּטֵּל בְּאַחֲרִית הַיָּמִים כִּי הַהַשְׁגָּחָה הַזֹּאת שֶׁל ה' קַיֶּמֶת עַתָּה וְתִהְיֶה קַיֶּמֶת לָנֶצַח, ה' נִמְצָא אִתָּנוּ תָּמִיד, הַמֶּלֶךְ נִמְצָא אִתָּנוּ בְּכָל מָקוֹם, מְלַוֶּה אוֹתָנוּ וְדוֹאֵג לָנוּ וְעוֹשֶׂה הַכֹּל לְטוֹבָתֵנוּ. וּכְשֶׁנִּזְכֶּה לְהַרְגִּישׁ זֹאת, נַרְגִּישׁ שִׂמְחָה וְצָהֳלָה, וְאָז נִזְכֶּה לַגְּאֻלָּה הַשְׁלֵמָה בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ.

שבת הגדול

הַשַּׁבָּת שֶׁלִּפְנֵי חַג הַפֶּסַח נִקְרֵאת "הַשַּׁבָּת הַגָּדוֹל", וְנוֹהֲגִים לְבָרֵךְ אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ "שַׁבָּת הַגָּדוֹל שָׁלוֹם".

יֵשׁ אוֹמְרִים כִּי שַׁבָּת זוֹ נִקְרֵאת "שַׁבָּת הַגָּדוֹל" עַל שׁוּם הַנֵּס הַגָּדוֹל שֶׁהָיָה בְּאוֹתוֹ יוֹם, שַׁבָּת י׳ בְּנִיסָן שְׁנַת 2,448 לִבְרִיאַת הָעוֹלָם, חֲמִשָּׁה יָמִים לִפְנֵי מַכַּת בְּכוֹרוֹת וִיצִיאַת מִצְרַיִם: אַרְבָּעָה יָמִים לִפְנֵי שְׁחִיטַת קָרְבָּן הַפֶּסַח בְּיוֹם שִׁשִּׁי י״ד בְּנִיסָן, הִצְטַוּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתָהּ שַׁבָּת לְהַפְרִישׁ טָלֶה אוֹתוֹ יִשְׁחֲטוּ כְּקָרְבָּן וְאוֹתוֹ הַתְּבַקְשׁוּ לִקְשֹׁר לְמִטָּתָם. הַמִּצְרִים לֹא הֶאֱמִינוּ לַחֻצְפָּה וְהַתְּעוּזָה שֶׁל מִי שֶׁהָיוּ עַד לֹא מִזְּמַן עֲבָדִים חַסְרֵי שֵׁם וַחֲשִׁיבוּת, וְכָעֵת מְתַכְנְנִים לֶאֱכוֹל אֶת אֱלִילֵיהֶם עַל רֶקַע מוֹת בְּנֵיהֶם הַבְּכוֹרִים! הֵם הֶחְלִיטוּ לְהַכּוֹת אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה נֵס גָּדוֹל וְהִכָּה אוֹתָם בְּתַחֲלוּאִים וּכְאֵבִים שׁוֹנִים וְהֵם לֹא יָכְלוּ לְהִתְקָרֵב אֶל הַיְּהוּדִים כְּלָל.

כָּאן הִתְחִיל סִכְסוּךְ פְּנִימִי בְּכָל מִצְרַיִם, כַּאֲשֶׁר הַבְּכוֹרוֹת דָּרְשׁוּ בִּתְקֶף לְשַׁחְרֵר אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי שֶׁיִּשַּׁלְמוּ עַל כָּךְ בְּחַיֵּיהֶם, וְאִלּוּ כָּל הַמִּצְרִים שֶׁאֵינָם בְּכוֹרוֹת לֹא הִתְרַגְּשׁוּ מִן הָעִנְיָן וְאָמְרוּ שֶׁהֵם נִשְׁאָרִים בְּעַקְשָׁנוּתָם לֹא לְשַׁחְרֵר! עַל רֶקַע זֶה פָּרְצָה מִלְחֶמֶת אֶזְרָחִים בְּאוֹתוֹ יוֹם וְהַבְּכוֹרוֹת נִלְחָמוּ בַּאֲבוֹתֵיהֶם וְהָרְגוּ זֶה בָּזֶה, וּמֵתוּ יוֹתֵר אֲנָשִׁים בְּאוֹתָהּ שַׁבָּת מֵאֲשֶׁר בְּמַכַּת בְּכוֹרוֹת. עַל הַנֵּס הַכָּפוּל הַזֶּה שֶׁהַמִּצְרִים הָכּוּ עַל יְדֵי ה׳ כְּשֶׁרָצוּ לַעֲצֹר אֶת יִשְׂרָאֵל, וְהַמִּלְחָמָה שֶׁסִּכְסֵךְ ה׳ מִצְרַיִם בְּמִצְרַיִם וְהָרְגוּ הֵם בְּעַצְמָם יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר מַכַּת בְּכוֹרוֹת, נִקְרֵאת הַשַּׁבָּת שֶׁלִּפְנֵי פֶּסַח בְּשֵׁם "שַׁבָּת הַגָּדוֹל".

פֵּרוּשׁ אַחֵר שֶׁ'הַגָּדוֹל' הַכַּוָּנָה לָרַב הַגָּדוֹל בַּקְּהִלָּה. בְּשַׁבָּת זוֹ שֶׁלִּפְנֵי פֶּסַח יֵשׁ לִדְרוֹשׁ אֶת הַהֲלָכוֹת שֶׁל חַג הַפֶּסַח בִּפְנֵי הַצִּבּוּר. וְכָךְ בְּכָל מָקוֹם הָיָה דּוֹרֵשׁ הַמָּרָא דְּאַתְרָא, הָרַב הַגָּדוֹל בְּאֵזוֹר שֶׁהָיָה מַגִּיעַ לְבָתֵּי הַכְּנֶסֶת הַמֻּרְכָּזִיִּים וְכָל הַצִּבּוּר הָיוּ עוֹלִים לִשְׁמוֹעַ אוֹתוֹ.

הֶסְבֵּר נוֹסָף אוֹמֵר כִּי 'הַגָּדוֹל' לֹא הוֹלֵךְ עַל הָרַב אֶלָּא עַל הַצִּבּוּר. כַּאֲשֶׁר מַגִּיעָה הַשַּׁבָּת שֶׁלִּפְנֵי פֶּסַח וְיֵשׁ אֶת הַשִּׁעוּר הַמֻּרְכָּזִי שֶׁל הָרַב הָרָאשִׁי בָּעִיר הַגְּדוֹלָה, הָיוּ עוֹלִים כָּל בְּנֵי הַכְּפָרִים וְהָעֲיָרוֹת לִשְׁמוֹעַ אוֹתוֹ עַל מְנָת לָדַעַת אֶת הַהֲלָכוֹת לִפְנֵי הַפֶּסַח. וְכֵיוָן שֶׁהַשִּׁעוּר הָיָה בְּשַׁבָּת, הֲרֵי כֻּלָּם הָיוּ עוֹלִים כְּבָר בְּיוֹם שִׁשִּׁי וְשׁוֹהִים אֶת כָּל הַשַּׁבָּת בָּעִיר עַל מְנָת לִהְיוֹת נוֹכְחִים בַּשִּׁעוּר בַּשַּׁבָּת עַצְמָהּ. נִמְצָא שֶׁבְּאוֹתָהּ שַׁבָּת הָיָה קָהָל אֲנָשִׁים עָצוּם שֶׁשָּׁהָה בְּעִיר, וְלָכֵן נִקְרֵאת 'שַׁבָּת הַגָּדוֹל' עַל שׁוּם הַכִּנּוּס הַגָּדוֹל שֶׁל הָאֲנָשִׁים.

בְּשַׁבָּת הַגָּדוֹל הַמְּקוֹרִית י' בְּנִיסָן 2,448 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִצְטַוּוּ כָּל אֶחָד לָקַחַת טָלֶה לְהַקְרִיבוֹ לְקָרְבַּן פֶּסַח, וְנִמְצָא כִּי זוֹ הַמִּצְוָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהֵם הִצְטַוּוּ כְּעַם. אֶת שְׁאָר הַמִּצְוֹת הֵם יְקַבְּלוּ בְּמַעֲמַד הַר סִינַי וְחֵלֶק מֵהֶם עוֹד לִפְנֵי כֵּן, אֲבָל מִצְוַת הַפֶּסַח הִיא הַמִּצְוָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁקִּבְּלוּ כְּעַם עוֹד לִפְנֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה. עַד כֹּה הָיוּ לָהֶם שֶׁבַע מִצְוֹת בְּנֵי נֹחַ וְאֶת מִצְוַת הַמִּילָה שֶׁנִּצְטַוָּה אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו וְעַל זַרְעוֹ, אֲבָל כָּאן קִבְּלוּ מִצְוָה רִאשׁוֹנָה כְּ"בְנֵי יִשְׂרָאֵל". בְּמִצְוָה זוֹ הֵם הָפְכוּ לִיהוּדִים.

עַל יְדֵי מִצְוָה זוֹ שֶׁל קִיּוּם הַפֶּסַח הֵם קִיְּמוּ בְּעֶצֶם אֶת מִצְוַת הָאֱמוּנָה וְהַבִּטָּחוֹן בְּאֹפֶן מֻחְלָט בְּבוֹרֵא עוֹלָם. אֱמוּנָה כִּי אֵין עוֹד מִלְּבַדּוֹ וְאַף אֶחָד לֹא יָכוֹל לִפְגֹּעַ בָּנוּ כְּמִלֹּא נִימָא לְלֹא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִתֵּן לָהֶם, וְאִם אָנוּ חוֹסִים תַּחַת אַב רַחְמָן וְאוֹהֵב כָּזֶה, אֵין לָנוּ מִמַּה לִירָא. וְעַל יְדֵי שֶׁהִתְגַּבְּרוּ עַל פַּחְדָּם וְנִצְחוּ אֶת יֵצֶר הָרַע שֶׁלָּהֶם וְקִיְּמוּ אֶת הַמִּצְוָה הָרִאשׁוֹנָה, הָיָה זֶה יוֹם גָּדוֹל בּוֹ הָפְכוּ כָּל הָעָם לְמִצְוִים וְעוֹשִׂים. שַׁבָּת הַגָּדוֹל.

פֵּרוּשׁ נוֹסָף לְ'שַׁבָּת הַגָּדוֹל' הוּא עַל מְנָת לְהַבְדִּיל מִן 'הַשַּׁבָּת הַקָּטָן'. יֵשׁ מַחְלֹקֶת גְּדוֹלָה בֵּין חַכְמֵי הַתּוֹרָה לַצְּדוֹקִים וְהַבַּיְתוֹסִים שֶׁכָּפְרוּ בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הַקְּשׁוּרָה לְפֶסַח. אוֹתָם כּוֹפְרִים פֵּרְשׁוּ אֶת הַתּוֹרָה בִּכְתָב עַל פִּי הֲבָנָתָם כִּי סֵרְבוּ

לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁעָבְרָה בְּמָסֹרֶת מֵרַב לְתַלְמִיד מֵעֵת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּסִינַי. בֵּין הַמַּחֲלוֹקוֹת הָרִבּוֹת שֶׁהָיוּ בֵּין הַחֲכָמִים לַכּוֹפְרִים (מַחֲלוֹקוֹת הַקַּיָּמוֹת עַד הַיּוֹם בֵּין חַכְמֵי כָּל דּוֹר וָדוֹר לְצֹאֲצָאֵיהֶם וְיוֹרְשֵׁיהֶם שֶׁל אוֹתָם כּוֹפְרִים דְּגִמַּת הָרֶפוֹרְמִים, הַקּוֹנְסֶרְבָּטִיבִים וְהַקָּרָאִים שֶׁכָּפְרוּ כָּל אֶחָד בְּדוֹרוֹ בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה) הָיְתָה מַחְלֹקֶת לְגַבֵּי חַג הַשָּׁבוּעוֹת. חַג הַשָּׁבוּעוֹת הוּא הֶחָג הַיָּחִיד שֶׁאֵין לוֹ תַּאֲרִיךְ קָבוּעַ מִן הַתּוֹרָה, אֶלָּא הוּא חַל 50 יוֹם מִמּוֹצָאֵי חַג הַפֶּסַח. וְלָכֵן אָנוּ סוֹפְרִים 7 שָׁבוּעוֹת מִיּוֹם הַקְרָבַת הָעֹמֶר בְּמוֹצָאֵי הַפֶּסַח, וּבְסוֹף סְפִירָה זוֹ הַמְּכוֹנָה "סְפִירַת הָעֹמֶר", אָנוּ מְצַיְּנִים אֶת לֵיל שָׁבוּעוֹת בְּלֵיל הַחֲמִשִּׁים לִסְפִירָה.

הַצִּוּוּי עַל הַסְּפִירָה נִכְתַּב בַּתּוֹרָה בִּלְשׁוֹן זוֹ: "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמָּחֳרַת **הַשַּׁבָּת** מִיּוֹם הֲבִיאֲכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפָה שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה". הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה מַסְבִּירָה כִּי הַכַּוָּנָה בַּמִּילָה "שַׁבָּת" הִיא חַג הַפֶּסַח, וְלָכֵן הַסְּפִירָה מַתְחִילָה מִמּוֹצָאֵי הֶחָג. אֲבָל הַכּוֹפְרִים בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה טָעֲנוּ כִּי מְדֻבָּר בְּיוֹם שַׁבָּת בַּשָּׁבוּעַ שֶׁבָּא אַחֲרֵי הֶחָג, וְכָךְ גַּם אִם הֶחָג חַל בְּיוֹם רִאשׁוֹן, שְׁלִישִׁי, אוֹ חֲמִישִׁי, לְעוֹלָם מְחַכִּים הֵם לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת חוֹל הַמּוֹעֵד וּמִשָּׁם מוֹנִים 50 יוֹם לְחַג הַשָּׁבוּעוֹת, שֶׁלְּעוֹלָם חַל לְפִי מִנְיָנָם הַטּוֹעֶה בְּיוֹם רִאשׁוֹן בַּשָּׁבוּעַ. הַצְּדוֹקִים וְהַבַּיְתוֹסִים הָיוּ מְנַסִּים לְשַׁבֵּשׁ אֶת קִדּוּשׁ הַלְּבָנָה שֶׁהָיוּ עוֹשִׂים חֲכָמִים וּלְשַׁנּוֹת אֶת קְבִיעַת הַחֳדָשִׁים עַל מְנָת שֶׁשָּׁבוּעוֹת יָחוּל דַּוְקָא בְּיוֹם רִאשׁוֹן וְיַתְאִים לְשִׁיטָתָם.

לְעֻמַּת זֹאת הַחֲכָמִים עָשׂוּ פְּעֻלּוֹת רַבּוֹת לְהוֹכִיחַ וּלְהַשְׁרִישׁ בָּעָם כִּי תּוֹרַת הָאֱמֶת מוֹרָה לְקַיֵּם אֶת הַקָּרְבָּן דַּוְקָא בְּמוֹצָאֵי הֶחָג, אַף שֶׁלֹּא חַל בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, וְהָיוּ עוֹשִׂים טֶקֶס גָּדוֹל מִקְּצִירַת הָעֹמֶר וּבְרֹב עַם הַדְּרַת מֶלֶךְ לְהוֹצִיא אֶת הָאֱמוּנָה הַמָּטְעֵית וְהַשְּׁקְרִית שֶׁל הַכּוֹפְרִים מִלֵּב הָעָם הַתָּמִים. כְּחֵלֶק מֵהַפְּעֻלּוֹת שֶׁנָּקְטוּ לְהַשְׁרִישׁ דָּבָר זֶה בְּלֵב הָעָם, הֵם קָרְאוּ לַשַּׁבָּת שֶׁלִּפְנֵי פֶּסַח 'שַׁבָּת הַגָּדוֹל', לְהוֹרוֹת כִּי הֶחָג שֶׁיָּחוּל בְּשַׁבּוּעַ שֶׁאַחֲרֵי שַׁבָּת זוֹ הוּא בְּעֶצֶם 'שַׁבָּת קָטָן', שֶׁכֵּן כָּל חַג הוּא שַׁבָּת קָטָן, שֶׁאֵין בֵּין יוֹם טוֹב לְשַׁבָּת אֶלָּא אֹכֶל נֶפֶשׁ בִּלְבַד, שֶׁבְּיוֹם טוֹב מֻתָּר לְהַדְלִיק אֵשׁ מֵאֵשׁ וּלְבַשֵּׁל מָה שֶׁאֵין כֵּן בְּשַׁבָּת, אֲבָל יֵשׁ צִוּוּי לִשְׁבוֹת מִשְּׁאָר הַמְּלָאכוֹת הָאֲסוּרוֹת בְּשַׁבָּת, וְלָכֵן גַּם יוֹם טוֹב נִקְרָא "שַׁבָּת" כִּלְשׁוֹן הַפָּסוּק. נִמְצָא

שֶׁהַמִּילָה "גָּדוֹל" אָכֵן הוֹלֶכֶת עַל יוֹם הַשַּׁבָּת, לְהַבְדִּיל מִיּוֹם טוֹב שֶׁל פֶּסַח, שֶׁהוּא שַׁבָּת "קָטָן".

חֲז"ל סִפְּרוּ לָנוּ כִּי יַעֲקֹב אָבִינוּ וְעֵשָׂו הָרָשָׁע עָשׂוּ עִסְקָה עוֹד בְּבֶטֶן אִמָּם שֶׁיַּעֲקֹב יְקַבֵּל אֶת הָעוֹלָם הַבָּא וְאִלּוּ עֵשָׂו יְקַבֵּל אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה. וְהִנֵּה מַגִּיעַ חַג הַפֶּסַח וְיִשְׂרָאֵל פּוֹתְחִים שֻׁלְחָן מְלָכִים, וּבְמֶרְכָּזוֹ מָנַח טָלֶה שָׁלֵם צָלוּי עַל הָאֵשׁ... "מָה זֶה"?! מִזְדַּעֵק עֵשָׂו, הֵרֵי הָיְתָה כָּאן עִסְקָה. מָה פִּתְאוֹם הֲנָאָה כָּזוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה? לִיהוּדִי מֻתָּר לֵהָנוֹת רַק בָּעוֹלָם הַבָּא! זֶה גֵּזֶל גָּמוּר! זוֹ הֲפָרַת הֶסְכֵּם! כֵּיצַד מֻתָּר לִיהוּדִי לֵהָנוֹת מֵהָעוֹלָם הַזֶּה?

כָּתוּב בַּתּוֹרָה: "**כִּי** שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ", וְלִכְאוֹרָה הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת כָּתוּב "**בְּ**שֵׁשֶׁת יָמִים", שֶׁבְּשִׁשָּׁה יָמִים בָּרָא אֶת הָעוֹלָם. אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת הָעוֹלָם עִם כֹּחַ לְהִתְקַיֵּם שִׁשָּׁה יָמִים בִּלְבַד. וְכֵיצַד אִם כֵּן קַיָּם הָעוֹלָם עַד יָמֵינוּ, כְּמֵעַט 6,000 שָׁנָה אַחֲרֵי? כִּי לְאַחַר 6 יָמִים מַגִּיעָה הַשַּׁבָּת, וּמִכֹּחַ קְדֻשָּׁתָהּ שֶׁלַּה נִמְשֶׁכֶת זְכוּת הַקִּיּוּם שֶׁל 6 הַיָּמִים הַבָּאִים אַחֲרֶיהָ. נִמְצָא כִּי כָּל הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם בִּזְכוּת הַשַּׁבָּת, שֶׁכָּל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַשָּׁבוּעַ הָעוֹלָם חָי בִּזְכוּת הַשַּׁבָּת שֶׁעֲבָרָה.

מֵאָז בְּרִיאַת הָעוֹלָם וְעַד שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל הִצְטַוּוּ בַּמִּצְוֹת, הָעוֹלָם הָיָה קַיָּם עַל חֶסֶד, שֶׁקְּדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת תַּחְזִיק אֶת הָעוֹלָם אַף עַל פִּי שֶׁאֵין אִישׁ מְצֻוֶּה לִשְׁוֹמְרָהּ וּלְקַדְּשָׁהּ. אֲבָל מֵרֶגַע שֶׁקִּבְּלוּ עַם יִשְׂרָאֵל אֶת מִצְוַת הַשַּׁבָּת, הֵרֵי שֶׁקִּיּוּם הָעוֹלָם קַיָּם עֲלֵיהֶם שֶׁרַק אִם יִשְׁמְרוּ אֶת הַשַּׁבָּת הִיא תַּעֲבִיר מִקְדֻּשָּׁתָהּ לְשֵׁשֶׁת הַיָּמִים שֶׁאַחֲרֶיהָ.

אָז אָמְנָם יַעֲקֹב וְעֵשָׂו חִלְקוּ אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה בֵּינֵיהֶם, וְאָכֵן לְיַעֲקֹב הָיָה מַגִּיעַ רַק עָקֵב בָּעוֹלָם הַזֶּה כִּי הוּא שַׁיָּךְ לְעֵשָׂו, אֲבָל מֵרֶגַע שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל קִבְּלוּ מִצְוֹת בְּאוֹתָהּ שַׁבָּת, הֵרֵי בִּזְכוּת כֹּחַ הַמִּצְוֹת קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת הֶעֱבִירָה אֶת כֹּחָהּ לִשְׁאָר יְמֵי הַשָּׁבוּעַ מִצַּד הַדִּין וְלֹא בְּחֶסֶד, בְּגִלָּל עַם יִשְׂרָאֵל וְלֹא בְּשֶׁל מַתְּנַת חִנָּם שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וַהֲרֵי נֶחְשָׁב הַדָּבָר שֶׁהָעוֹלָם הָיָה אָמוּר לָלֶכֶת לַאֲבַדּוֹן וְעָם יִשְׂרָאֵל הוּא זֶה שֶׁהִצִּיל אוֹתוֹ, וְהוּא בְּעָלָיו הָאֲמִתִּיִּים. מִכָּאן וָהָלְאָה נִתְּנָה רְשׁוּת לְיִשְׂרָאֵל לֵהָנוֹת (בִּקְדֻשָּׁה כַּמּוּבָן) גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה. לָכֵן שַׁבָּת זוֹ נִקְרֵאת "שַׁבָּת הַגָּדוֹל", כִּי בִּזְכוּת

הַמִּצְוֹת שֶׁקִּבַּלְנוּ בְּשַׁבָּת זוֹ לִפְנֵי הַפֶּסַח הָרִאשׁוֹן בְּמִצְרַיִם הָפַכְנוּ לַבְּעָלִים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה.

יֵשׁ אוֹמְרִים כִּי "שַׁבָּת הַגָּדוֹל" נִקְרֵאת כָּךְ בְּשֶׁל הַהַפְטָרָה שֶׁאָנוּ קוֹרְאִים בְּשַׁבָּת זוֹ, שָׁם יֵשׁ נְבוּאָה עַל הַגְּאֻלָּה וְאוֹתָהּ אָנוּ קוֹרְאִים כִּי הַגְּאֻלָּה אֲמוּרָה לִהְיוֹת בְּנִיסָן בְּפֶסַח. הַהַפְטָרָה נֶחְתֶּמֶת בַּפָּסוּק: "הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ לָכֶם אֵת אֵלִיָּה הַנָּבִיא לִפְנֵי בּוֹא יוֹם ה' **הַגָּדוֹל** וְהַנּוֹרָא". אָז "הַגָּדוֹל" מְצַיֵּין אֶת הַיּוֹם בּוֹ יָבוֹא מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ, כַּאֲשֶׁר בַּיּוֹם לְפָנָיו יִשְׁלַח לָנוּ ה' אֶת אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא כְּחֵלֶק מֵהַהֶכָנָה לַגְּאֻלָּה.

אִם כֵּן מָצָאנוּ שֶׁ"שַׁבָּת הַגָּדוֹל" קִבְּלָהּ אֶת שְׁמָהּ בְּשֶׁל הַנִּסִּים, הָרַב, הָעָם הַמִּתְכַּנֵּס בַּעֲיָרוֹת לִשְׁמוֹעַ אוֹתוֹ, עַל הַפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה שֶׁנִּצְטַוֵּינוּ בְּמִצְוֹת כְּעַם, עַל הָעוֹלָם שֶׁהָפַךְ לְקַיָּם בִּזְכוּתֵנוּ כִּי נִצְטַוֵּינוּ וְהִתְחַלְנוּ לְהַעֲבִיר מִקְדָּשַׁת הַשַּׁבָּת לִשְׁאָר הַשָּׁבוּעַ בַּדִּין וְלֹא בְּחֶסֶד, וְכֵן בְּשֶׁל הַהַפְטָרָה הַמְדַבֶּרֶת עַל אַחֲרִית הַיָּמִים. מָה מִכָּל הַתֵּרוּצִים הוּא הַנָּכוֹן? הַכֹּל נָכוֹן, הַכֹּל אֱמֶת!

בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ מוּבָא כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַתּוֹרָה וְעָם יִשְׂרָאֵל הֵם אֶחָד. קֶשֶׁר מְשֻׁלָּשׁ שֶׁלֹּא יִנָּתֵק, כַּאֲשֶׁר עַם יִשְׂרָאֵל מִתְחַבֵּר וּמִתְיַחֵד עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל יְדֵי לִמּוּד הַתּוֹרָה וְקִיּוּם הַמִּצְוֹת. וְעַל זֶה דָּרְשׁוּ חֲזַ"ל אֶת הַפָּסוּק: "**בְּרֵאשִׁית** בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ" - בִּשְׁבִיל ב' דְּבָרִים הַנִּקְרָאִים "רֵאשִׁית" בָּרָא ה' אֶת הָעוֹלָם: עַם יִשְׂרָאֵל הַנִּקְרָא רֵאשִׁית, שֶׁנֶּאֱמַר: "קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' **רֵאשִׁית** תְּבוּאָתֹה" וְגוֹ', וְהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הַנִּקְרֵאת רֵאשִׁית שֶׁנֶּאֱמַר: "ה' קָנָנִי **רֵאשִׁית** דַּרְכּוֹ" וְגוֹ'. מֵרֹגַע שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָסַר אֶת הַתּוֹרָה לְעָם יִשְׂרָאֵל, הָפַךְ הָעוֹלָם לִמְחוֹיָב הַמְּצִיאוּת, כִּי הוּא קַיָּם עֲבוּר עַם יִשְׂרָאֵל שֶׁלּוֹמֵד אֶת הַתּוֹרָה וְשַׁיָּךְ לוֹ.

אָז אָמְנָם הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ נִמְסְרָה לָנוּ בְּעֵת מַתַּן תּוֹרָה, אֲבָל חֵלֶק מִן הַמִּצְוֹת נִמְסְרוּ עוֹד לִפְנֵי כֵן, וּבָהֶם הַמִּצְוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת שֶׁנִּתְּנוּ בְּשַׁבָּת הַגָּדוֹל, י' בְּנִיסָן שְׁנַת 2,448 לִבְרִיאַת הָעוֹלָם. עַל יְדֵי קִיּוּם הַמִּצְוֹת שֶׁנִּתְּנוּ לָהֶם שָׁם, הַשַּׁבָּת הַהִיא הִתְקַדְּשָׁה עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל וְהֵם אֵלֶּה שֶׁהֶעֱבִירוּ אֶת כֹּחַהּ לְשִׁשֶּׁת הַיָּמִים שֶׁאַחֲרֶיהָ, וְהָעוֹלָם הֵחֵל לְהִתְקַיֵּם בִּזְכוּתָם, כְּפִי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְנָה עִם הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית.

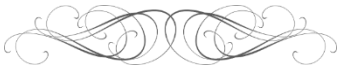
וְעַל מְנָת לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹת כְּהִלְכָתָן, יֵשׁ לָלֶכֶת אֶל הָרַב הַגָּדוֹל שֶׁיְּלַמֵּד אוֹתָנוּ, כְּפִי שֶׁהוּא לָמַד מֵרַבּוֹ וְרַבּוֹ מֵרַבּוֹ עַד לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, תּוֹרָה בִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. כָּךְ אָנוּ יוֹדְעִים מָה לַעֲשׂוֹת וּמָה לֹא לַעֲשׂוֹת, מַהִי הַנְהָגָה טוֹבָה, מַהִי חוּמְרָא שֶׁל שְׁטוּת וּמַהוּ עִקַּר הַמִּצְוָה. וְכָךְ הָיוּ תְּקוּפוֹת שֶׁאֲנָשִׁים עָזְבוּ אֶת בָּתֵּיהֶם לִתְקוּפוֹת שֶׁל שָׁבוּעוֹת חֲדָשִׁים וְשָׁנִים וְהִרְחִיקוּ לְמָקוֹם שֶׁל תּוֹרָה עַל מְנָת לִלְמֹד תּוֹרָה כְּדֵי לְקַיְּמָהּ כְּהִלְכָתָהּ. וְכָךְ גַּם בְּשַׁבָּת זוֹ קָמוּ כָּל אַנְשֵׁי הַכַּפְרִים וְהָעֲיָרוֹת שָׂרְצוּ לְקַיֵּם אֶת הַפֶּסַח כְּהִלְכָתוֹ וְגָלוּ מִבָּתֵּיהֶם לְשַׁבָּת אַחַת לָעִיר הַגְּדוֹלָה לִשְׁמוֹעַ שָׁם אֶת הָרַב שֶׁיַּעֲבִיר לָהֶם אֶת כָּל מִצְוֹת הֶחָג כְּתוֹרָה מִסִּינַי.

נִמְצָא שֶׁהַשַּׁבָּת הַגָּדוֹל הָיָה עַל **הָעָבָר**, הַשַּׁבָּת הָרִאשׁוֹנָה בָּהּ הִצְטַוּוּ בְּמִצְוָה רִאשׁוֹנָה כְּעַם וְהָעוֹלָם הָפַךְ לִמְחֻיָּב הַמְּצִיאוּת בִּזְכוּתָם, נִקְרָא עַל **הַהוֹוָה** שֶׁהָעָם הוֹלֵךְ אֶל הָרַב לִלְמֹד אֶת הַתּוֹרָה עַל מְנָת לְקַיְּמָהּ וּבְכָךְ לִמְשׁוֹךְ מֵאוֹר הַשַּׁבָּת חַיּוּת לְשִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, וְכֵן עַל **הָעָתִיד** כְּנֶגֶד הַיּוֹם הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִשְׁלַח לָנוּ אֶת מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ לִגְאוֹל אוֹתָנוּ

בְּי״ג יָמִים רִאשׁוֹנִים שֶׁל חֹדֶשׁ נִיסָן אֵין אָנוּ אוֹמְרִים תַּחֲנוּן זֵכֶר לִי״ב הַיָּמִים הַטּוֹבִים שֶׁהָיוּ לִנְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל בִּזְמַן חֲנֻכַּת הַמִּשְׁכָּן בִּימֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בַּמִּדְבָּר, י״ג בְּנִיסָן הוּא אִסְרוּ חַג שֶׁל אוֹתָם יָמִים. **זֶה זֵכֶר לַעֲבָר**. בְּיָמִים י״ד עַד כ״א בְּנִיסָן אֵין אָנוּ אוֹמְרִים תַּחֲנוּן כִּי אֵלֶּה יְמֵי הֶחָג עַצְמוֹ שֶׁאָנוּ מְצַיָּנִים כָּל שָׁנָה, **וְזֶה חֵלֶק הַהוֹוֶה**. וּלְעָתִיד לָבוֹא יֵרֵד בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מִן הַשָּׁמַיִם בְּנִיסָן וְנִרְצֶה לַחְגֹּג לוֹ שִׁבְעָה יָמִים, וְכֵיוָן שֶׁיֵּרֵד בְּפֶסַח וְאָנוּ כְּבָר מְצַיְּנִים אֶת הֶחָג וְאֵין מְעָרְבִים שִׂמְחָה בְּשִׂמְחָה, הֲרֵי שֶׁהַחֲגִיגָה תִּדָּחֶה לְאַחַר הַפֶּסַח לְיָמִים כ״ב עַד כ״ח בְּנִיסָן, וְלָכֵן כְּבָר הַיּוֹם אֵין אָנוּ אוֹמְרִים תַּחֲנוּן בְּיָמִים אֵלֶּה **עַל שֵׁם הָעָתִיד**.

נִמְצָא שֶׁכָּל חֹדֶשׁ נִיסָן הוּא שִׁלּוּב שֶׁל עָבַר הוֹוֶה וְעָתִיד. כָּךְ גַּם שַׁבָּת הַגָּדוֹל הִיא עַל שֵׁם הֶעָבָר שֶׁנַּעֲשָׂה לָנוּ נֵס גָּדוֹל בַּשַּׁבָּת הָאַחֲרוֹנָה לִפְנֵי יְצִיאַת מִצְרַיִם, עַל שֵׁם **הַהוֹוֶה** שֶׁכֻּלָּם מִתְכַּנְּסִים לִשְׁמוֹעַ אֶת הָרַב הַגָּדוֹל וּלְלִמֹּד אֶת הֲלָכוֹת עַל מְנָת לְקַיְּמָן, וְעַל שֵׁם **הָעָתִיד** הוּא הַיּוֹם הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא בּוֹ ה׳ יִגְאַל אוֹתָנוּ לְאַחַר שֶׁאָנוּ נִדְאָג אֶחָד לַשֵּׁנִי וְנַרְבֶּה בְּאַהֲבַת חִנָּם, וְאָז יִתְקַיֵּם בָּנוּ מַאֲמַר חֲזַ״ל: ״בְּנִיסָן נִגְאֲלוּ וּבְנִיסָן עֲתִידִין לְהִגָּאֵל״.

פסח

הַחֵלֶק שֶׁל הַהַגָּדָה מַתְחִיל בְּאַרְבַּע שְׁאֵלוֹת, כַּאֲשֶׁר שְׁאָר הַחֵלֶק שֶׁל הַמַּגִּיד הוּא בְּעֶצֶם תְּשׁוּבָה אֲרֻכָּה לָהֶן. וְכָךְ פּוֹתֵחַ הַבֵּן בְּאַרְבַּע הַקְּשְׁיוֹת:

מַה נִּשְׁתַּנָּה הַלַּיְלָה הַזֶּה מִכָּל הַלֵּילוֹת?
שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אֵין אָנוּ מְטַבְּלִין אֲפִילוּ פַּעַם אַחַת. וְהַלַּיְלָה הַזֶּה שְׁתֵּי פְּעָמִים?
שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין חָמֵץ אוֹ מַצָּה. וְהַלַּיְלָה הַזֶּה כּוּלּוֹ מַצָּה?
שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין שְׁאָר יְרָקוֹת. וְהַלַּיְלָה הַזֶּה מָרוֹר?
שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין וְשׁוֹתִין בֵּין יוֹשְׁבִין וּבֵין מְסֻבִּין. וְהַלַּיְלָה הַזֶּה כֻּלָּנוּ מְסֻבִּין?

אָנוּ רְגִילִים לוֹמַר שֶׁשּׁוֹאֲלִים אֶת 4 הַקְּשְׁיוֹת, אַךְ לְמַעֲשֶׂה יֵשׁ כָּאן קוּשְׁיָה אַחַת וְהִיא: "מָה נִּשְׁתַּנָּה הַלַּיְלָה הַזֶּה מִכָּל הַלֵּילוֹת"? בּוֹאוֹ נִתְבּוֹנֵן תְּחִלָּה בְּתוֹכֶן הַקְּשְׁיוֹת עַצְמָן וּנְנַסֶּה לְהָבִין מָה אֲנַחְנוּ אֲמוּרִים לִלְמֹד מֵהֶן.

הַקְּשְׁיָה הָרִאשׁוֹנָה הִיא מַדּוּעַ אָנוּ מְשַׁנִּים מִדַּרְכֵּנוּ שֶׁאֵין אָנוּ מַטְבִּילִין אֲפִילוּ פַּעַם אַחַת וְאִלּוּ הַלַּיְלָה שְׁתֵּי פְּעָמִים. הַכַּוָּנָה הִיא שֶׁכְּשֶׁאֲנַחְנוּ יוֹשְׁבִים לֶאֱכוֹל פְּעָמִים שֶׁאָנוּ מְצֻוִּים לִטּוֹל יָדַיִם לִלֹּא בְּרָכָה כְּגוֹן שֶׁמַּטְבִּילִין אֶת הַמַּאֲכָל בְּמַשְׁקֶה (מַיִם, יַיִן, חָלָב, שֶׁמֶן וּדְבָשׁ) וְאוֹכְלִים. בְּכָל הַלֵּילוֹת אֵין אָנוּ מַטְבִּילִין, וְאִלּוּ הַלַּיְלָה אֲנַחְנוּ מַטְבִּילִין אֶת הַכַּרְפַּס (סֶלֶרִי) בְּמֵי-מֶלַח אוֹ מַיִם עִם לִימוֹן בִּתְחִלַּת הַסֵּדֶר, וְאֶת הַמָּרוֹר (חָסָה) לְאַחַר שֶׁנָּטַלְנוּ יָדַיִם עִם בְּרָכָה וּבֵרַכְנוּ "הַמּוֹצִיא" עַל הַמַּצָּה. מָה נִּשְׁתַּנָּה הַלַּיְלָה הַזֶּה שֶׁהִתְחַלְנוּ לֶאֱכוֹל יְרָקוֹת וְעוֹד לִטּוֹל יָדַיִם וּלְהַטְבִּילָם בְּמַשְׁקֶה?

הַשְּׁנוּי הַשֵּׁנִי הוּא שֶׁהַלַּיְלָה הַזֶּה כֻּלּוֹ מַצָּה. לְאָן נֶעֱלָם הֶחָמֵץ? הֵיכָן הַפִּתּוֹת וְהַלָּאפוֹת הָעוּגִיּוֹת וְהָעוּגוֹת הַבַּגֶּטִים וְהַלַּחְמַנִיּוֹת הַפִּיצוֹת וְהָרוֹגָלַךְ הַמָּקְרוֹנִים וְהַבּוּרֶקָס? לָמָּה הֶחְלַפְנוּ אֶת כָּל הַבָּצֵק הַטָּעִים בְּדִיקְטִים שְׁרוּפִים מִבָּצֵק שֶׁלֹּא תָּפַח?

הַשְּׁנוּי הַשְּׁלִישִׁי הוּא שֶׁבַּלַּיְלָה הַזֶּה אוֹכְלִים גַּם מָרוֹר. כָּאן הַיֶּלֶד שׁוֹאֵל מַדּוּעַ בְּכָל הַלֵּילוֹת אֲנַחְנוּ אוֹכְלִים רַק אֶת הַיְּרָקוֹת שֶׁאֲנַחְנוּ אוֹהֲבִים, וּבַלַּיְלָה הַזֶּה אֲנַחְנוּ אוֹכְלִים מַשֶּׁהוּ מָרִיר? מִי גּוֹרֵם לְעַצְמוֹ לִסְבֹּל לְלֹא צֹרֶךְ?

וְהַשְּׁנוּי הָרְבִיעִי הוּא שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִים בֵּין יוֹשְׁבִים וּבֵין מְסֻבִּים וְהַלַּיְלָה הַזֶּה כֻּלָּנוּ מְסֻבִּים. בְּשָׁנִים עָבְרוּ נָהֲגוּ בְּסְעוּדוֹת גְּדוֹלוֹת וּמְמֻשָּׁכוֹת לְהָסֵב בְּנַחַת עַל מִטּוֹת נְמוּכוֹת, לִשְׁכַּב מְעַט עַל צַד שְׂמֹאל, וְלֶאֱכֹל מִתּוֹךְ מַגָּשׁ שֶׁהֻגַּשׁ עַל כְּסֵא נָמוּךְ אִישִׁי לְצַד הַמִּטָּה שֶׁלָּנוּ. וְהִנֵּה הַלַּיְלָה הַיֶּלֶד רוֹאֶה שֻׁכָּלָם יוֹשְׁבִים מְסֻבִּים כְּמוֹ בְּסְעוּדַת מַלְכוּת, וְלֹא מִתְיַשְּׁבִים לְבַד לֶאֱכוֹל בַּחֻטָּף וּלְהִתְפַּנּוֹת לִשְׁאָר עִנְיְנֵי הָעֶרֶב כְּמוֹ בְּכָל יוֹם, מָה נִשְׁתַּנָּה?

לְמַעֲשֶׂה כֻּלָּנוּ הַבָּנִים שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וַאֲנַחְנוּ שׁוֹאֲלִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אַרְבַּע הַקְּשָׁיּוֹת, כְּדֵי שֶׁהוּא יַסְבִּיר לָנוּ דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה וַחֲכָמֶיהָ מָה בֶּאֱמֶת נִשְׁתַּנָּה הַלַּיְלָה הַזֶּה מִכָּל הַלֵּילוֹת? הֲרֵי גַּם שָׁנָה שֶׁעָבְרָה עָרַכְנוּ אֶת הַסֵּדֶר וְקָרָאנוּ אֶת אוֹתָן הַמִּלִּים, וְגַם בַּשָּׁנָה שֶׁלִּפְנֵי זֶה וּבַשָּׁנָה שֶׁלִּפְנֵיהָ, אָז מָה נִשְׁתַּנָּה הַלַּיְלָה הַזֶּה?

בְּמֵאָה הַשָּׁנִים הָאַחֲרוֹנוֹת נֶעֱלְמָה תּוֹפָעַת "הָעַבְדוּת" הַמֻּכֶּרֶת מֵרְחֵבֵי הָעוֹלָם, אַךְ יֵשׁ עַבְדוּת אַחֶרֶת, עַבְדוּת בַּנֶּפֶשׁ. רֻבֵּנוּ עֲבָדִים כָּאֵלֶּה. אֲנַחְנוּ כִּבְיָכוֹל בְּנֵי חוֹרִין מִבְּחִינָה גַּשְׁמִית, יֵשׁ לָנוּ סוּג שֶׁל בְּחִירָה חוֹפְשִׁית הֵיכָן לָגוּר וּבַמֶּה לַעֲסֹק לְמִחְיָתֵנוּ, יֵשׁ לָנוּ בַּיִת וְרֶכֶב וּרְכוּשׁ מִשֶּׁל עַצְמֵנוּ, וְכִבְיָכוֹל מַצָּבֵנוּ מֵעוֹלָם לֹא הָיָה טוֹב יוֹתֵר וַאֲנַחְנוּ אֲמוּרִים לְהַרְגִּישׁ בְּנֵי חוֹרִין לְגַמְרֵי. אֲבָל אֲנַחְנוּ מְשֻׁעְבָּדִים נַפְשִׁית, וְזֶה שִׁעְבּוּד שֶׁאֲנַחְנוּ אֲמוּרִים לְזַהּוֹת וְלִשְׁבֹּר עֻלּוֹ מֵעָלֵינוּ כְּדֵי לִהְיוֹת בֶּאֱמֶת בְּנֵי חוֹרִין. וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר הָאָב מְסַפֵּר לַבֵּן כֵּיצַד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם, יִתְבּוֹנָן בַּסִּפּוּר לְזַהּוֹת אֶת הַשִּׁעְבּוּד הַנַּפְשִׁי וְהַמִּלְחָמָה לָצֵאת גַּם מִמֶּנּוּ.

בְּרִחוֹבוֹת הָעוֹלָם מְהַלְּכִים מִילְיָארְדֵי אֲנָשִׁים בְּרִיאִים בְּגוּפָם, אֲבָל יֵשׁ לָהֶם שִׁתּוּק נַפְשִׁי בִּמְאַת הָאֲחוּזִים. הֵם עֲבָדִים לַפְּחָדִים וְלַתַּאֲוֹוֹת שֶׁלָּהֶם, וְלָעַצְבוּת אֲשֶׁר בָּאָה בְּעִקְבוֹתֵיהֶם. אֵין לָהֶם אֶת הַדַּעַת וְהַכֹּחוֹת לְזַהוֹת וּלְטַפֵּל בַּשִּׁעְבּוּד הַנַּ״ל וְאָז הֵם נִשְׁבָּרִים נַפְשִׁית.

הַפַּחַד הַמֻּשְׁרָשׁ בָּנוּ מְשַׁעְבֵּד וּמְשַׁתֵּק אוֹתָנוּ לִפְעֹל וּלְשַׁנּוֹת אֶת מַצָּבֵנוּ כְּשֶׁאָנוּ לֹא מְרוּצִים מִמֶּנּוּ. הַפַּחַד הוּא הָאָדוֹן הַכֹּל יָכוֹל שֶׁמְּעַרְעֵר אֶת בִּטְחוֹנֵנוּ, וּמַשְׁאִיר אוֹתָנוּ תְּקוּעִים בַּעֲבוֹדָה לֹא טוֹבָה, בְּסְבִיבַת מְגוּרִים מַזִּיקָה, בְּמַעֲרְכוֹת יַחֲסִים עִם אֲנָשִׁים שֶׁלֹּא טוֹבִים וְלֹא מַתְאִימִים לָנוּ. אִם רַע לָנוּ מַדּוּעַ שֶׁלֹּא נִפְעָל לְשַׁנּוֹת וּלְשַׁפֵּר אֶת מַצָּבֵנוּ? כִּי הַפַּחַד מַתְרִיעַ מִפְּנֵי הֲלֹא נוֹדָע וּמְצַיֵּר אוֹתוֹ בִּצְבָעִים קוֹדְרִים, עַד שֶׁאֲנַחְנוּ מַעֲדִיפִים לִסְבֹּל מֵהָרַע הַקַּיָּם מֵאֲשֶׁר דִּמְיוֹן לֹא מָכָר. כֵּיצַד אֶפְשָׁר לִשְׁבֹּר אֶת הַשִּׁתּוּק הַנַּ״ל וְלִהְיוֹת בְּנֵי חוֹרִין וַאֲדוֹנִים לְגוֹרָלֵנוּ שֶׁלָּנוּ?

שְׁאֵלָה רִאשׁוֹנָה הִיא מָה נִשְׁתַּנָּה שֶׁאֲנַחְנוּ מַטְבִּילִין בַּלַּיְלָה הַזֶּה שִׁתֵּי פְּעָמִים. הַטְּבִילָה הָרִאשׁוֹנָה הִיא שֶׁל הַכַּרְפַּס. כַּרְפַּס (סֶלֶרִי) מֵהַסּוֹף לְהַתְחָלָה הוּא ס׳-פָּ״ך כְּלוֹמַר רֶמֶז לְ-600 אֶלֶף הַגְּבָרִים, 60 רִבּוֹא (ס׳) שֶׁעָבְדוּ בְּפָרֶךְ. מִכָּאן שֶׁהַכַּרְפַּ״ס מְסַמֵּל אֶת הַקֹּשִׁי שֶׁל הָעַבְדוּת מִמֶּנָּה יָצָאנוּ. אֶת הַכַּרְפַּס אֲנַחְנוּ מַטְבִּילִין בְּמֵי מֶלַח אוֹ מֵי-לִימוֹן וְהוֹפְכִים אוֹתוֹ לַחֲמוּץ אוֹ מַלּוּחַ, שֶׁהוּא פַּחוֹת נָעִים לַאֲכִילָה. מַדּוּעַ?

פְּעָמִים רַבּוֹת יֵשׁ לָנוּ קֹשִׁי בַּחַיִּים וְלֹא נֹחַ לָנוּ בָּהֶם, אֲנַחְנוּ מְבַקְּשִׁים לְהַמְתִּיק אוֹתָם, לִבְרֹחַ מֵהַלַּחַץ וְהַמְּנִיעָה, ״לְהַטְבִּיל אוֹתָם בְּמַיִם מְתוּקִים״. וְהִנֵּה אַחֲרֵי שֶׁאֲנַחְנוּ מַטְבִּילִים נִהְיָה לָנוּ יוֹתֵר מַלּוּחַ בַּפֶּה, כְּלוֹמַר כַּאֲשֶׁר אֲנַחְנוּ בּוֹרְחִים מֵהַמְּנִיעוּת בְּמָקוֹם לְהִתְמוֹדֵד עִמָּן, הַמַּצָּב רַק מַחְמִיר. הָרָצוֹן לִבְרֹחַ לְמָקוֹם שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ ״נֹחַ״ לֹא פּוֹתֵר לָנוּ אֶת הַבְּעָיוֹת, אֶלָּא הוּא רַק מַגְדִּיל אוֹתָן עַד שֶׁהֵן מַשְׁיגוֹת אוֹתָנוּ גְּדוֹלוֹת וַחֲזָקוֹת יוֹתֵר וְהַמַּשְׁבֵּר מַכְפִּיל אֶת עַצְמוֹ.

לְעֻמַּת זֹאת הַמָּרוֹר הוּא יֶרֶק שֶׁמַּר לֶאֱכוֹל, וַאֲנַחְנוּ מַטְבִּילִין אוֹתוֹ בַּחֲרוֹסֶת שֶׁיְּמַשֵּׁךְ אֶת הָאֶרֶס מִתּוֹכוֹ עַד שֶׁהוּא מִתְמַתֵּק וְנָעִים לְאוֹכְלוֹ. הַחֲרוֹסֶת שֶׁנַּעֲשֵׂית מִתַּפּוּחִים וּדְבָשׁ וֶאֱגוֹזִים, אֲמוּרִים לְיַצֵּג אֶת הַטִּיט שֶׁבּוֹ עָבְדוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמֻמָּנוּ עָשׂוּ לְבֵנִים. כְּלוֹמַר אֲנַחְנוּ לֹא בּוֹרְחִים מֵהַקְּשָׁיִים וַאֲנַחְנוּ ״טוֹבְלִים״ בְּתוֹכָם, וְהִנֵּה

אָז הָאֶרֶס מִתְמַתֵּק וְנִהְיָה קַל וְטָעִים יוֹתֵר, הַהִתְמוֹדְדוּת שֶׁלָּנוּ עִם הַמְּנִיעוֹת הִיא הַדֶּרֶךְ הַיְחִידָה שֶׁלָּנוּ לִצְלוֹחַ אוֹתָן וּלְהִתְעַלּוֹת יוֹתֵר.

אָמְנָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַחְלִיט בַּשָּׁמַיִם אִלּוּ תַּחָנוֹת וְנִסְיוֹנוֹת נַעֲבֹר בְּחַיֵּינוּ, אֲבָל לָנוּ הוּא הִשְׁאִיר אֶת הַדֶּרֶךְ אֵיךְ לְהִתְמוֹדֵד וּלְקַבֵּל אֶת הַנִּסְיוֹנוֹת. אֲנַחְנוּ לֹא יְכוֹלִים לִטְבֹּל מָתוֹק בְּמַלּוּחַ וּלְהִתְלוֹנֵן שֶׁזֶּה לֹא טָעִים, מִצַּד שֵׁנִי אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לָקַחַת אֶת הַמַּר וּלְהַטְבִּיל בְּמָתוֹק וְלֶאֱכֹל אֶת הָאֶצְבָּעוֹת. לָנוּ יֵשׁ אֶת הָאֶפְשָׁרוּת וְהַכֹּחוֹת אִם לְקַבֵּל בְּשִׂמְחָה אוֹ לִבְכּוֹת וּלְהִתְלוֹנֵן.

לָכֵן הַהֲבָנָה הָרִאשׁוֹנָה בַּדֶּרֶךְ לַיְצִיאָה לְחֵרוּת הִיא עַל יְדֵי שֶׁנִּדַּע לַעֲבוֹר בְּכָל הַתַּחָנוֹת שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׂם לָנוּ בַּדֶּרֶךְ, וּלְהִתְפַּלֵּל שֶׁיַּעֲזֹר לָנוּ לִצְלוֹחַ אוֹתָם וְלִפְעֹל בָּהֶם בְּדַעַת תּוֹרָה וּכְרָצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ, וְלֹא לִבְרֹחַ וּלְהִסְתַּתֵּר מֵהַקְּשָׁיִים, כִּי הֵם רַק יְרַדְּפוּ אַחֲרֵינוּ וְיִשְׁבְּרוּ אֶת רוּחֵנוּ.

הַשִּׁנּוּי הַשֵּׁנִי הָיָה שֶׁהַלַּיְלָה הַזֶּה כֻּלּוֹ מַצָּה. הֶחָמֵץ מְיַצֵּג אֶת הַיֵּצֶר הָרַע, הַתַּאֲווֹת וְהַמִּדּוֹת הָרָעוֹת, הָעֲבֵרוֹת וְהַנְּפִילוֹת שֶׁלָּנוּ. הַמַּצָּה מְרַמֶּזֶת אֶת עֲבוֹדַת ה' הָרְצוּיָה, טְהוֹרָה וְחָפָה מִכָּל רַע, לְמִוּד תּוֹרָה לִשְׁמָהּ, קִיּוּם הַמִּצְווֹת בְּכַוָּנָה וּבִשְׁלֵמוּת לְלֹא גַּרְגֵּר חָמֵץ וְכוּ'. כָּל הַשָּׁנָה אֲנָשִׁים מְעַרְבְּבִים חָמֵץ וּמַצָּה, שׁוֹמְעִים שִׁעוּר תּוֹרָה וְגוֹלְשִׁים בָּאִינְטֶר-מֵת, מִתְפַּלְּלִים 3 תְּפִלּוֹת בְּיוֹם וּמְיַד שׁוֹקְעִים בַּסְּמַרְטוּט-פוֹן, הַכֹּל מְעֹרְבָּב יָחַד. כְּשֶׁיֵּשׁ חָמֵץ עִם מַצָּה לֹא מַרְגִּישִׁים טַעַם שֶׁל מַצָּה, רַק הֶחָמֵץ שׁוֹלֵט בְּכָל פִּנָּה.

הַשֶּׁלֶב הַשֵּׁנִי לַיְצִיאָה מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת בְּנַפְשֵׁנוּ, הוּא לְבָעֵר אֶת הֶחָמֵץ וְלִהְיוֹת בְּמַצַּב מַצָּה. כַּאֲשֶׁר אֲנַחְנוּ מַגִּיעִים לְשֶׁלֶב "מוֹצִיא-מַצָּה" אֲנַחְנוּ מְבָרְכִים שְׁתֵּי בְּרָכוֹת, הָרִאשׁוֹנָה "הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ", וְהַשְּׁנִיָּה "שֶׁקִּדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מַצָּה". בַּבְּרָכָה הָרִאשׁוֹנָה אָנוּ מְבָרְכִים לְהוֹצִיא אֶת הַלֶּחֶם מֵהָאַרְצִיּוּת שֶׁלָּנוּ, לִבְרֹר אֶת מָה שֶׁאֲנַחְנוּ זְקוּקִים לוֹ בְּגַשְׁמִיּוּת לְקִיּוּמֵנוּ מִתּוֹךְ כָּל הַמּוֹתָרוֹת שֶׁמַּחְבָּרוֹת אוֹתָנוּ לָאָרֶץ, וְאָז בַּבְּרָכָה הַשְּׁנִיָּה אָנוּ מְבָרְכִים כִּי אֲנַחְנוּ מְקַדְּשִׁים אֶת עַצְמֵנוּ עַל יְדֵי שֶׁאָנוּ עוֹשִׂים מִצְווֹת בַּפְּעֻלּוֹת הַגַּשְׁמִיּוֹת שֶׁלָּנוּ וְכָךְ אוֹכְלִים "מַצָּה", מְטַהֲרִים אֶת עַצְמֵנוּ. הַהֶבְדֵּל בֵּין חָמֵץ לְמַצָּה הוּא שֶׁהַמַּצָּה לֹא תּוֹפַחַת וְלֹא מִתְמַלֵּאת בָּאֲוִיר שֶׁמַּחֲמִיץ אוֹתָהּ, כָּךְ גַּם אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְהוֹצִיא אֶת הָאֲוִיר

מִתּוֹכֵנוּ - הִיא הַגַּאֲוָה הַסְּרוּחָה וְתוֹלְדוֹתֶיהָ כְּגוֹן הַתַּאֲוָה לְכָבוֹד וּמִדַּת הַכַּעַס, וְאָז כְּשֶׁמִּתְנַקִּים וּמִתְנַתְּקִים מֵהַתַּאֲווֹת הַלָּלוּ, אֲנַחְנוּ בֶּאֱמֶת טוֹעֲמִים טָעַם אַחֵר בַּמַּצָּה, טָעַם שֶׁל טָהֳרָה.

הַתְּשׁוּבָה לַשְּׁאֵלָה הַשְּׁלִישִׁית מַדּוּעַ בַּלַּיְלָה הַזֶּה אֲנַחְנוּ אוֹכְלִים מָרוֹר, שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִים שְׁאָר יְרָקוֹת, פֵּרוּשׁ אֲנַחְנוּ אוֹהֲבִים לַעֲשׂוֹת רַק מָה שֶׁאֲנַחְנוּ רוֹצִים וְנֹחַ לָנוּ בָּהֶם, וְלֹא אוֹהֲבִים לְהִתְמוֹדֵד עִם חוֹבוֹת וּקְשָׁיִים שֶׁמְּמָרְרִים לָנוּ אֶת יָמֵינוּ. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְלַמֵּד אוֹתָנוּ כִּי לֹא זוֹ הַדֶּרֶךְ לְהִתְמוֹדֵד. עָלֵינוּ לִתְפֹּס אֶת הַמָּרוֹר בַּיָּדַיִם, לְבָרֵךְ עָלָיו!

וְלֹא כְּמוֹ שֶׁשָּׂרִים בְּטָעוּת "**כֻּלּוֹ** מָרוֹר", הָאֱמֶת הִיא שֶׁהַלַּיְלָה הַזֶּה הוּא לֹא כֻּלּוֹ מָרוֹר, אֶלָּא יֵשׁ בּוֹ מָרוֹר כִּי זֶה חֵלֶק בִּלְתִּי נִפְרָד מֵהַסֵּדֶר, בְּלִי מָרוֹר לֹא נַעֲרִיךְ אֶת הַמָּתוֹק, אֵין חֵרוּת אִם לֹא הָיְתָה עַבְדוּת שֶׁהִשְׁתַּחְרַרְנוּ מִמֶּנָּה קֹדֶם. כַּאֲשֶׁר יֵשׁ לָנוּ אֶת הָאֱמוּנָה וְהַיְדִיעָה שֶׁזֶּה אָכֵן מָרוֹר שֶׁאֲנַחְנוּ מְסֻגָּלִים לֶאֱכוֹל, אֲנַחְנוּ לֹא בּוֹרְחִים אוֹ מִתְבַּכְיֵינִים, אֶלָּא מַטְבִּילִים אוֹתוֹ בַּחֲרוֹסֶת, כּוֹרְכִים אוֹתוֹ עִם הַמַּצָּה וְאוֹכְלִים בַּהֲסֻבָּה, הוּא כְּבָר לֹא מַפְחִיד אוֹתָנוּ יוֹתֵר, הַמַּר נִהְיָה מָתוֹק.

שָׁאַלְנוּ מָה נִשְׁתַּנָּה שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִים בֵּין יוֹשְׁבִים וּבֵין מְסֻבִּים וְהַלַּיְלָה הַזֶּה כֻּלָּנוּ מְסֻבִּים. לְאָדָם יֵשׁ 2 מַצָּבִים: יֵשׁ שֶׁהוּא יוֹשֵׁב וְקוֹפֵא עַל שְׁמָרָיו, מְשֻׁתָּק מִכְּדֵי לְנַסּוֹת וּלְהִתְמוֹדֵד וּלְשַׁנּוֹת אֶת חַיָּיו לָאֲפִיקִים טוֹבִים יוֹתֵר, וְיֵשׁ פְּעָמִים שֶׁהוּא מֵסֵב וְנֶהֱנֶה מֵרְגָעִים וַהֲפוּגוֹת בַּחַיִּים בָּהֶם הוּא מַרְגִּישׁ כְּבֶן שֶׁל מֶלֶךְ. לְכָל אֶחָד יֵשׁ רְגָעִים כָּאֵלֶּה, יוֹם יָפֶה בּוֹ לֹא הָיוּ פְּקָקִים בַּכְּבִישִׁים, הַבּוֹס לֹא הִשְׁתַּגֵּעַ בְּלִי סִבָּה, הָאִשָּׁה פִּנְּקָה אוֹתָנוּ בַּאֲרוּחַת עֶרֶב חֲמִימָה, וַאֲפִילּוּ הַשָּׂכֶן לֹא חָסַם לָנוּ אֶת הַחֲנָיָה. וְאָז מַגִּיעַ יוֹם שֶׁ"יּוֹשֵׁב עָלֵינוּ", בּוֹ לֹא מָצָאנוּ חֲנָיָה, פִּסְפַּסְנוּ פִּגִּישָׁה חֲשׁוּבָה, הָאִשָּׁה רָבָה אִתָּנוּ עַל זְכָרוֹן שֶׁצָּץ מִלִּפְנֵי 20 שָׁנָה, וְהַשָּׂכֶן שׁוּב הִשְׁאִיר עֶרֶמָה שֶׁל שַׁקִּיּוֹת זֶבֶל מִחוּץ לְדַלְתּוֹ אֲשֶׁר זוֹלְגוֹת לַדֶּלֶת שֶׁלָּנוּ, אָז אִם שׁוֹאֲלִים אוֹתָנוּ אֵיךְ אֲנַחְנוּ מַרְגִּישִׁים, זֶה תָּלוּי בְּאֵיזֶה רֶגַע בְּדִיּוּק תָּפְסוּ אוֹתָנוּ.

הַלַּיְלָה הַזֶּה אֲנַחְנוּ לוֹמְדִים לִהְיוֹת מְשֻׁחְרָרִים וְחָפְשִׁיִּים בְּמַחְשַׁבְתֵּנוּ, מוֹצִיאִים אֶת מֹחֵנוּ לְחֵרוּת נַפְשִׁית, מֵהַשִּׁעְבּוּד שֶׁל הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי עָלֵינוּ. הַלַּיְלָה כֻּלָּם מְסֻבִּים, שׁוּם דָּבָר לֹא יוֹרִיד מֵהַשִּׂמְחָה שֶׁלִּי, אֶת הַדַּעַת שֶׁלִּי אִי אֶפְשָׁר

לָקַחַת. בַּלַּיְלָה הַזֶּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב עַל שֻׁלְחָנִי עִם כָּל פָּמַלְיָא שֶׁל מַעְלָה. אִם מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים לְצִדִּי, מָה יָכוֹל לְהַטְרִיד אוֹתִי?

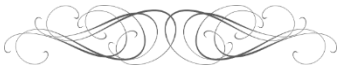
אֶת הַהֲבָנָה וְהַהַרְגָּשָׁה הַזּוֹ אֲנִי צָרִיךְ לָקַחַת עִמִּי לְכָל הַשָּׁנָה: מִמַּה אֲנִי בְּדִיּוּק פּוֹחֵד? מָה מְשַׁתֵּק אוֹתִי? וְגַם אִם אֲנִי מְנַסֶּה וְנִכְשָׁל, אֲנִי זוֹכֵר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְלַוֶּה אוֹתִי וְזֶה הוּא שֶׁהִכְשִׁיל אוֹתִי כִּי הוּא אוֹמֵר לִי שֶׁכְּדַאי לִי לְנַסּוֹת בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁיִּהְיֶה לִי שָׁם יוֹתֵר טוֹב, אָז מָה יֵשׁ לִי לְהִכָּנֵס לְעַצְבוּת שֶׁ"לֹּא הִצְלַחְתִּי", זֶה לֹא נָכוֹן.

הַחֶשְׁשׁ הֵכִי גָּדוֹל שֶׁיֵּשׁ לְאָדָם זֶה שֶׁהוּא יִכָּשֵׁל, וְכָעֵת הֵבַנּוּ שֶׁאֵין כָּזֶה דָּבָר, הַמָּשָׁג כִּשָּׁלוֹן הוּא הַמְצָאָה שֶׁל יֵצֶר הָרַע שֶׁמְּשַׁתֵּק עִם הַדִּמְיוֹן שֶׁלָּנוּ, בַּשָּׁמַיִם אֵין כִּשְׁלוֹנוֹת, יֵשׁ עֻזָּרָה לֹא לְהִכָּנֵס לִמְקוֹמוֹת לֹא נְכוֹנִים וּלְכַוֵּן אוֹתָנוּ לְהַמְשִׁיךְ בַּדֶּרֶךְ אֶל הַיַּעַד הָאֲמִתִּי אֵלָיו אָנוּ אֲמוּרִים לְהַגִּיעַ.

וְזֶה מָה שֶׁהִשְׁתַּנָּה הַלַּיְלָה הַזֶּה. כִּי בַּתְּחִלָּה הָיִינוּ עֲבָדִים לְפַרְעֹה בְּמִצְרַיִם, לְיֵצֶר הָרַע שֶׁשּׁוֹלֵט עַל הַיְצָרִים שֶׁלָּנוּ, מְשַׁתֵּק וּמַפְחִיד אוֹתָנוּ וּמַבְרִיחַ אוֹתָנוּ מֵהִתְמוֹדְדוּיוֹת, אֲבָל הַלַּיְלָה הַזֶּה כֻּלּוֹ לְקִיחַת הַשְׁלִיטָה לַיָּדִים, לְקִיחַת הַמָּרוֹר בַּיָּד וְהַמְתָּקָתוֹ, לְבַטֵּל אֶת הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁל הַיֵּצֶר, אֶת הֶחָמֵץ שֶׁיֵּשׁ לָנוּ בַּלֵּב וּבָרֹאשׁ, וְלֶאֱכֹל מַצָּה טְהוֹרָה עִם הַמָּרוֹר כִּבְנֵי מְלָכִים, כִּי הַלַּיְלָה יָצָאנוּ לְחֵרוּת, הַלַּיְלָה לָמַדְנוּ אֵיךְ לְהוֹצִיא אֶת הָעַבְדוּת מֵעַצְמֵנוּ.

אַחֲרֵי שֶׁהִפְנַמְנוּ אֶת כָּל הַכֵּלִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן לָנוּ, לַהֲפֹךְ אֶת הַמָּרוֹר לְמָתוֹק וְלִהְיוֹת בְּנֵי חוֹרִין אַף בַּמַּחְשָׁבָה, לְהוֹצִיא אֶת הָעַבְדוּת מִתּוֹכֵנוּ, אֲזַי נִהְיֶה בֶּאֱמֶת רְצוּיִם בִּפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ, וְנִזְכֶּה לִהְיוֹת מְרוּצִים מֵהַחַיִּים שֶׁלָּנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, בַּדֶּרֶךְ לָעוֹלָם הַבָּא. כִּי בַּלַּיְלָה הַזֶּה לָמַדְנוּ מָה עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ, וּכְשֶׁשָּׁנָה הַבָּאָה יִשְׁאֲלוּ אוֹתָנוּ "מָה נִשְׁתַּנָּה"? נֵדַע מָה לַעֲנוֹת: "אֲנַחְנוּ".

שביעי של פסח

בַּשְּׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח אָנוּ מְצַיְּנִים אֶת נֵס קְרִיעַת יָם סוּף וְאֶת שִׁירַת הַיָּם. כָּתוּב בַּמִּדְרָשׁ שֶׁעָשָׂר שִׁירוֹת קְדוֹשׁוֹת נֶאֶמְרוּ בָּעוֹלָם, בַּתּוֹרָה כְּתוּבוֹת 3 מֵהֶן, שִׁירַת הַיָּם (בְּעֵת יְצִיאַת מִצְרַיִם), שִׁירַת הַבְּאֵר (בְּאֵר הַמַּיִם פָּסְקָה מִלְּהוֹצִיא מַיִם, וּבִזְכוּת מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן הַבְּאֵר שָׂבָה לִנְבֹּעַ, וְאָז עַם יִשְׂרָאֵל שַׁר) וְשִׁירַת "הַאֲזִינוּ" שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁהִיא קוֹדֶשׁ וְנָבוֹאָה לְכָל מָה שֶׁיִּקְרֶה לְעָם יִשְׂרָאֵל עַד אַחֲרִית הַיָּמִים, מֵהַכְּנִיסָה לָאָרֶץ וְהַגָּלֻיּוֹת הַפֻּרְעָנֻיּוֹת הַשּׁוֹאוֹת הַתְּקוּמוֹת וְהַהִתְחַדְּשׁוּת, וְעַד הַגְּאוּלָה הָאַחֲרוֹנָה.

מָה הָרַעְיוֹן שֶׁל כָּל הַשִּׁירָה הַזֹּאת? אִם נִתְבּוֹנֵן בִּשְׁלֹשׁ הַשִּׁירוֹת הַמּוֹפִיעוֹת בַּתּוֹרָה. הַשִּׁירָה הָרִאשׁוֹנָה הַכְּתוּבָה הִיא שִׁירַת הַיָּם. עַם יִשְׂרָאֵל מַגִּיעַ אֶל הַיָּם הַסָּגוּר כַּאֲשֶׁר הַמִּצְרִים רוֹדְפִים אַחֲרֵיהֶם. וְאָז נַעֲשָׂה נֵס וְנִפְתַּח לָהֶם הַיָּם.

כְּשֶׁהִגִּיעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל הָעֵבֶר הַשֵּׁנִי, בְּמָקוֹם לְהִתְפַּעֵל מִכָּל הַנִּסִּים הַלָּלוּ, הֵם עֲדַיִן פָּחֲדוּ, שָׁמָּא הַמִּצְרִים עָבְרוּ גַּם הֵם מִמָּקוֹם אַחֵר וְיַמְשִׁיכוּ לִרְדֹּף אַחֲרֵיהֶם. אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה נֵס נוֹסָף וְאָמַר לַיָּם לִפְלֹט אֶת הַמִּצְרִים אֶל הַיַּבָּשָׁה, יָשָׁר לְרַגְלֵי הַיְהוּדִים לָהֶם הִצִּיקוּ. וּפִתְאוֹם אַבְרָהָם, יִצְחָק וְדָוִד רוֹאִים אֶת מוּחַמַּד, אַחְמָד וּמוּסְטָפָה שֶׁהִצִּיקוּ לָהֶם, וְהִנֵּה הֵם מֻטָּלִים לְרַגְלֵיהֶם לְלֹא רוּחַ חַיִּים. אָז הֵם הִפְנִימוּ לָרִאשׁוֹנָה שֶׁהָעַבְדוּת בְּאֱמֶת נִגְמְרָה. אֵין יוֹתֵר מִצְרַיִם! וְגַם אָז הֵם לֹא פּוֹרְצִים בְּשִׁיר...

כָּתוּב "אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת", וּמְפָרְשִׁים שֶׁמֹּשֶׁה הִתְחִיל לָשִׁיר בְּהוֹדָיָה לַה' וְהֵם חָזְרוּ אַחֲרָיו... וְאָכֵן שִׁירַת הַאֲזִינוּ שֶׁשָּׁר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְבַדּוֹ הִיא הַכִּי אֲרֻכָּה, שִׁירַת הַיָּם שֶׁזִּרְבְּבֵן אוֹתָם לָשִׁיר עִמּוֹ קְצָרָה יוֹתֵר, וְאִלּוּ

שִׁירַת הַבְּאֵר שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל שָׁר לְבַדּוֹ הִיא הַקְּצָרָה מִכֻּלָּן... מַדּוּעַ עַם יִשְׂרָאֵל לֹא פָּצְחוּ מֵעַצְמָם בְּשִׁיר הוֹדָיָה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל כָּל הַנִּסִּים שֶׁזָּכוּ לִרְאוֹת?

הַבְּעָיָה הַזּוֹ הִיא אֵצֶל הַגִּבָּרִים... לִדְבוֹרָה הַנְּבִיאָה לֹא הָיְתָה כָּל בְּעָיָה לָשִׁיר שִׁירָה אֲרֻכָּה עֲבוּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַנִּסִּים שֶׁעָשָׂה לָהֶם בַּמִּלְחָמָה עִם סִיסְרָא. וְגַם בְּשִׁירַת הַיָּם יֵשׁ אֶת שִׁירַת הַנָּשִׁים, כַּאֲשֶׁר מִרְיָם הַנְּבִיאָה מוֹבִילָה בְּרֹאשׁ הַנָּשִׁים בְּתוֹף וּמְחוֹלוֹת וְשִׁירָה.

שׁוֹאֵל רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ בַּמָּקוֹם, מֵהֵיכָן הָיוּ תְּפִים לְמָרִים הַנְּבִיאָה וּלְנָשִׁים שֶׁעִמָּהּ? אָדָם יוֹצֵא לַמִּדְבָּר, אֶל מְקוֹם סַכָּנָה, לֹא יוֹדֵעַ כַּמָּה זְמַן הוּא אָמוּר לִהְיוֹת שָׁם, צָרִיךְ לָקַחַת רַק מָה שֶּׁהֶכְרֵחִי. אֲפִילּוּ אֹכֶל לֹא הִסְפִּיקוּ לְהָכִין כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ וְהַלֶּחֶם לֹא הֶחְמִיץ וְיָצְאוּ עִם מַצּוֹת... הַגִּבָּרִים לָקְחוּ עִמָּם נֶשֶׁק, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַחֲמֻשִׁים עָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם", זֶה עוֹד מוּבָן, אֲבָל תֻּפִּים?

וּמִי צָדַק בַּסּוֹף? בַּנֶּשֶׁק הִשְׁתַּמְּשׁוּ שָׁם? לֹא הִשְׁתַּמְּשׁוּ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ לַיָּם, הָיוּ שָׁם 600 אֶלֶף גִּבָּרִים חֲמוּשִׁים מוּל 600 רֶכֶב מִצְרִים וְהַגִּבָּרִים הִתְחִילוּ לְבְכּוֹת, "תַּעֲזֹר לָנוּ, מָה נַעֲשֶׂה"? אֲבָל נָשִׁים הוֹצִיאוּ תֻּפִּים שֶׁלָּקְחוּ בַּתִּיק וְרָקְדוּ לְהוֹדוֹת לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַחַר הַנֵּס. אֵיךְ הֵן יָדְעוּ שֶׁתֵּעָשֶׂה לָהֶם סִדְרָה כָּזוֹ גְּדוֹלָה שֶׁל נִסִּים שֶׁיִּצְטָרְכוּ לָשִׁיר וּלְחוֹלֵל וּלְתֹפֶף מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְהוֹדָיָה?

עוֹנֶה רַשִׁ"י: "מֻבְטָחוֹת הָיוּ צַדְקָנִיּוֹת שֶׁבַּדּוֹר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לָהֶם נִסִּים וְהוֹצִיאוּ תֻּפִּים מִמִּצְרַיִם". הֵן יָדְעוּ שֶׁיַּעֲשׂוּ לָהֶם נֵס! וְלָכֵן לָקְחוּ אֶת הַתֻּפִּים מֵרֹאשׁ, בִּזְמַן שֶׁהַגִּבָּרִים לָקְחוּ נֶשֶׁק וּמַצּוֹת לֶאֱכוֹל, הַנָּשִׁים לָקְחוּ תֻּפִּים לִנְגֹּן לַה'.

הַהֶבְדֵּל הַגָּדוֹל בֵּין גֶּבֶר לְאִשָּׁה הוּא, שֶׁגֶּבֶר פּוֹעֵל בְּדֶרֶךְ כְּלָל עִם "שֵׂכֶל קַר", בְּעוֹד הָאִשָּׁה מְשַׁלֶּבֶת הַרְבֵּה רֶגֶשׁ בְּהַחְלָטוֹתֶיהָ. אָמְנָם אָדָם שֶׁפּוֹעֵל רַק עַל פִּי רֶגֶשׁ לְלֹא שֵׂכֶל בִּכְלָל לֹא יָכוֹל לְתַפְקֵד, וַדַּאי לֹא בְּמַצָּבֵי לָחַץ הַמַּצְרִיכִים הַחְלָטוֹת וְהַכְרָעוֹת חֲשׁוּבוֹת בִּזְמַן אֱמֶת, וְלָכֵן צָרִיךְ שֶׁהַשֵּׂכֶל יִשְׁלֹט עַל הָרֶגֶשׁ בְּעֵת קַבָּלַת הַחְלָטוֹת, אֲבָל לְצַעֲרֵנוּ הַרְבֵּה מְבִינִים זֹאת לֹא נָכוֹן, שֶׁכְּדֵי שֶׁהַשֵּׂכֶל יִשְׁלֹט צָרִיךְ לְדַכֵּא אֶת הָרֶגֶשׁ, כְּבָיְכוֹל לִרְמֹס אוֹתוֹ כְּאִלּוּ אֵין רֶגֶשׁ בִּכְלָל, וְזוֹ הַטָּעוּת.

זוֹ אַחַת הַסִּבּוֹת לַבְּעָיוֹת שְׁלוֹם בָּיִת בֵּין בָּעַל לְאִשְׁתּוֹ, שֶׁהוּא מְנַסֶּה לְהָבִין הַכֹּל תּוֹךְ כְּדֵי הַפְעָלַת "שֵׁכֶל קַר", כְּשֶׁלְמַעֲשֶׂה לְאִשְׁתּוֹ אֵין צוֹרֶךְ בְּעֵצוֹת וּפִתְרוֹנוֹת לַבְּעָיוֹת שֶׁהִיא מַצִּיעָה בְּפָנָיו, אֶלָּא לְאָזֶן קַשֶּׁבֶת וְהַפְנָנַת רְגָשׁוֹת שֶׁל הִזְדַּהוּת וַהֲבָנָה. גֶּבֶר שֶׁלֹּא מְדַכֵּא אֶת רִגְשׁוֹתָיו וְיוֹדֵעַ לִשְׁלוֹט עֲלֵיהֶן מִבְּלִי לִדְכָּאן, יָכוֹל לְהִסְתַּדֵּר כְּמֵעַט עִם כָּל אִשָּׁה שֶׁיִּתְחַתֵּן עִמָּהּ. זוֹ הַסִּבָּה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַכְרִיחַ אֶת הַגֶּבֶר לְהִתְחַתֵּן, כִּי הוּא צָרִיךְ לִלְמֹד כֵּיצַד לְהַכְנִיס אֶת הָרֶגֶשׁ לַעֲבוֹדַת ה', לִשְׁלוֹט עָלָיו בְּשִׂכְלוֹ מִבְּלִי לְבַטְּלוֹ וּלְדַכְּאוֹ.

לִפְעָמִים צָרִיךְ לִפְעֹל עִם רֶגֶשׁ. גֶּבֶר שֶׁמְּדַכֵּא אֶת הָרֶגֶשׁ יֵדַע שֶׁיֵּשׁ לְזֶה מְחִיר. הַמִּבְחָן הֲכִי טוֹב לִרְאוֹת זֹאת בַּיְלָדִים הַקְּטַנִּים. כְּשֶׁלְּאָדָם נוֹלָד תִּינוֹק, הָאָב מְגַלֶּה אֶצְלוֹ לִפְתַע אַרְסֶנַל שָׁלֵם שֶׁל רִגְשׁוֹת חִבָּה וְשִׂמְחָה. כָּל הַזְּמַן מְחַבֵּק אוֹתוֹ וּמְנַשֵּׁק אוֹתוֹ, וְשָׂר לוֹ. אוֹהֵב אוֹתוֹ לְלֹא הַגְבָּלָה וּבְלִי תְּנָאִים. מָה הַיֶּלֶד נוֹתֵן לְאַב בִּתְמוּרָה? יֶלֶד בֶּן שְׁנָתַיִם שֶׁבְּקֹשִׁי מְדַבֵּר, שֶׁבְּקֹשִׁי לָמַד לָלֶכֶת, הוּא כְּבָר מְחַכֶּה לְאַבָּא בַּמִּרְפֶּסֶת שֶׁיַּגִּיעַ, הוּא רוֹאֶה אוֹתוֹ לְמָטָּה וְצוֹעֵק "אַבָּא, אַבָּא", הוּא רָץ לַדֶּלֶת לִפְתֹּחַ, כְּשֶׁהוּא לֹא מַגִּיעַ לַיְדִית. כְּשֶׁהַיֶּלֶד בְּגִיל 15, הוּא לֹא טוֹרֵחַ לָקוּם מֵהַסַּפָּה אוֹ אַף לְהָרִים אֶת הָרֹאשׁ לִרְאוֹת מִי נִכְנַס אֵלָיו הַבַּיְתָה לַסָּלוֹן. מָה הִשְׁתַּנָּה?

הָאָב הִשְׁתַּנָּה! מָתַי הוּא חִבֵּק בַּפַּעַם הָאַחֲרוֹנָה אֶת הַיֶּלֶד בֶּן 15 שֶׁלּוֹ? אֶת הַתִּינוֹק מְנַשֵּׁקִים, כְּלַפֵּי אָדָם בּוֹגֵר יוֹתֵר הַפְּגָנַת רֶגֶשׁ הָפְכָה פִּתְאוֹם לְסוּג שֶׁל מַתָּנָה אוֹ פֶּרֶס נִיחוּמִים, "הוּא עָצוּב? אֲנִי אֶתֵּן לוֹ חִבּוּק", "הוּא קִבֵּל מֵאָה בַּמִּבְחָן? אֲנִי אֶתֵּן לוֹ נְשִׁיקָה". אֲבָל כָּךְ סְתָם לָבוֹא לְחַבֵּק אֶת הַיֶּלֶד שֶׁלָּנוּ, מָה קָרָה? מָה פִּתְאוֹם? אֲנַחְנוּ גְּבָרִים. מַקְסִימוּם יְקַבֵּל טְפִיחָה עַל הַשֶּׁכֶם. יֵשׁ לָנוּ מַחְסוֹם.

שִׂירָה מְבַטֵּאת רֶגֶשׁ פְּנִימִי גָּדוֹל שֶׁפּוֹרֵץ הַחוּצָה אָדָם שָׂמֵחַ רוֹצֶה לְפָרוֹץ בְּשִׁירִים וְרִקּוּדִים, , אֲבָל אִם הוּא פּוֹרֵץ בְּשִׁירִים וְרִקּוּדִים כָּךְ סְתָם בְּאֶמְצַע הָרְחוֹב יַעַצְרוּ אוֹתוֹ וְיַאַשְׁפִּזוּ אוֹתוֹ לְהִסְתַּכְּלוּת... הִשְׁתַּגַּעְתָּ? מִי שָׂר בְּאֶמְצַע הָרְחוֹב? אָז אֲנַחְנוּ מְגִבָּלִים. אָסוּר לִשְׂמוֹחַ וְלִרְקֹד, נְחַכֶּה לַחֲתֻנָּה שֶׁל חָבֵר.

שִׂמְחָה הִיא רְכִיב מְאֹד חִיּוּנִי בַּעֲבוֹדַת ה'! וְלָזֶה הִתְכַּוְּנוּ חֲכָמִים שֶׁבִּזְכוּת נָשִׁים צַדְקָנִיּוֹת נִגְאַל, כְּשֶׁנִּלְמַד מֵהֶן לְהַחְצִין גַּם אֶת הָרֶגֶשׁ. לְהַחְזִיר אֶת הָרֶגֶשׁ

לַעֲבוֹדַת ה׳, אֶת הַשִּׂמְחָה. יֵשׁ לָנוּ זְכוּת לִהְיוֹת יְהוּדִים! אֲנַחְנוּ כָּל הַזְּמַן מַרְגִּישִׁים שֶׁהַתּוֹרָה הִיא עֹל, שֶׁהֲרֵי אָמְרוּ לָנוּ"כָּל הַמְּקַבֵּל עַל עַצְמוֹ **עֹל** תּוֹרָה" וְגוֹ', אֲבָל הֵיכָן כָּתוּב שֶׁעֹל זֶה מַשֶּׂהוּ עָצוּב וְרַע שֶׁצָּרִיךְ לִסְבֹּל מִמֶּנּוּ?

כְּשֶׁאָמְרוּ לָנוּ "עֹל תּוֹרָה וּמִצְוֹות", לֹא הִתְכַּוְּנוּ שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ קָשֶׁה וְנִסְתּוֹבֵב עִם פַּרְצוּף חֲמוּץ וּמְדֻכֶּא. מַחֲשָׁבָה זוֹ מַגִּיעָה מֵהַ"שֵּׂכֶל". אֲבָל הָרֶגֶשׁ מֵבִין אֵיזוֹ זְכוּת נָפְלָה בְּיָדֵינוּ, אֵיזֶה כֵּיף לִהְיוֹת יְהוּדִי. אֲנִי מִסְתַּכֵּל עַל הַגּוֹיִם בַּחוּץ מִסְכְּנִים אֵין לָהֶם כְּלוּם, הֵם כָּל כָּךְ עֲנִיִּים שֶׁאֵין לָהֶם כְּלוּם חוּץ מִכֶּסֶף. הָרֶגֶשׁ מְשַׂמֵּחַ אוֹתִי, אֲנִי נֶהֱנֶה מֵהָעֹל!

בְּשִׁירָה קְדוֹשָׁה לֹא שָׁרִים שִׁירִים שֶׁל גּוֹיִם. הַשִּׁירִים שֶׁלָּהֶם בַּעֲלֵי מִלִּים נְבוּבוֹת וְנִבּוּלֵי פֶּה וּמִתְבַּסְּסִים בְּעִקָּר עַל הַמּוּזִיקָה הָרוֹעֶשֶׁת שֶׁמְּעוֹרֶרֶת אֶת הַיְּצָרִים הַבְּהֵמִיִּים שֶׁל הָאָדָם. אֲנַחְנוּ שָׁרִים שִׁירִים קְדוֹשִׁים, שֶׁל שִׂמְחָה אֲמִתִּית, שֶׁל אֹשֶׁר אֲמִתִּי, שֶׁל קְדֻשָּׁה אֲמִתִּית, שֶׁהַמָּקוֹר שֶׁלָּהֶם הוּא מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כְּשֶׁהַלְוִיִּם הָיוּ שָׁרִים לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, זוֹ הַשִּׁירָה הָאֲמִתִּית. שִׁירָה שֶׁל הַלֵּב. הַמִּשְׁקָל הָרַב הוּא עַל הַמִּלִּים, שֶׁהֵן שְׂפָתָהּ שֶׁל הַנְּשָׁמָה הַנִּמְצֵאת בַּמֹּחַ. הַמִּלִּים מְעוֹרְרוֹת אֶת הָרֶגֶשׁ, וְאָז בְּאֶמְצָעוּת הַנִּגּוּן הֵן פּוֹרְטוֹת עַל מֵיתָרֵי הַנְּשָׁמָה שֶׁלָּנוּ, הַקִּינוֹת וְהַהוֹדָיוֹת, הַעֶצֶב וְהַשִּׂמְחָה, רֶגֶשׁ שֶׁל אָדָם וְלֹא יְצָרִים שֶׁל בְּהֵמָה.

שִׁירָתָן שֶׁל הַנָּשִׁים בְּהַנְהָגַת מִרְיָם הָיְתָה פּוֹרְקָן רְגָשׁוֹת עָז שֶׁל הוֹדָיָה וְשִׂמְחָה, מֵאַחַר וְהַסֵּבֶל שֶׁלָּהֶן הָיָה קָשֶׁה יוֹתֵר מִשֶּׁל הַגְּבָרִים, כִּי הוּא לֹא נִמְדָּד רַק בְּיִסּוּרִים גּוּפָנִיִּים, אֶלָּא בְּרֶגֶשׁוֹת עַזִּים שֶׁל עֶצֶב, כְּאֵב וְיֵאוּשׁ, שֶׁל אִשָּׁה הַמְּגַדֶּלֶת אֶת בְּנָהּ בְּרַחְמָהּ תִּשְׁעָה חֳדָשִׁים וְאָז צְרִיכָה לְהַחְבִּיא וְלִמְסֹר אוֹתוֹ, אַחֶרֶת הוּא יִמָּצֵא וְיֵהָרֵג עַל יְדֵי הַמִּצְרִים הָרְשָׁעִים. כַּאֲשֶׁר הִגִּיעָה הַגְּאוּלָה שֶׁהֶאֱמִינוּ בָּהּ וְצִפּוּ לָהּ לָקְחוּ עִמָּן תֻּפִּים, הֵן יָצְאוּ לָשִׁיר וְלִרְקֹד, לְהוֹדוֹת מֵהַלֵּב.

הַשִּׁירָה הַתְּשִׁיעִית הִיא שִׁיר הַשִּׁירִים. הִיא מְלַמֶּדֶת אוֹתָנוּ לִהְיוֹת זְרִיזִים וּשְׂמֵחִים בַּעֲבוֹדַת ה׳, לֹא לִהְיוֹת עַצְלָנִים. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דּוֹפֵק לָנוּ עַל הַדֶּלֶת "פִּתְחִי לִי אֲחֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי שֶׁרֹּאשִׁי נִמְלָא טָל קְוֻצּוֹתַי רְסִיסֵי לָיְלָה", הַבַּעַל עוֹמֵד כָּלוֹ רָטוּב בַּגֶּשֶׁם וּמִתְחַנֵּן לְרַעְיָתוֹ שֶׁתִּפְתַּח עַל מְנָת שֶׁיּוּכְלוּ לִהְיוֹת שׁוּב יָחַד לְאַחַר הַפְּרִדּוּת אֲרֻכָּה, וְהִיא? "פָּשַׁטְתִּי אֶת כָּתָנְתִּי אֵיכָכָה אֶלְבָּשֶׁנָּה

רָחַצְתִּי אֶת רַגְלַי אֵיכָכָה אֲטַנְּפֵם" - "עָכְשָׁו נִכְנַסְתִּי לַמִּטָּה, קַר בַּחוּץ, וְגַם מָרַחְתִּי אֶת הַקְּרֻמִים".

עַד שֶׁהִיא קָמָה בַּעֲצַלְתַּיִם אֶל הַדֶּלֶת "פָּתַחְתִּי אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי חָמַק עָבָר נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ בִּקַּשְׁתִּיהוּ וְלֹא מְצָאתִיהוּ קְרָאתִיו וְלֹא עָנָנִי". חָשַׁבְנוּ עִם שֵׂכֶל קַר בְּמָקוֹם עִם אֵשׁ שֶׁל אַהֲבָה יוֹקֶדֶת, וּפָרְחָה וְנִדְחֲתָה לָהּ הַגְּאוּלָה. גְּאוּלָה תָּבוֹא רַק מֵעֲבוֹדָה עִם רֶגֶשׁ, "כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה קָשָׁה כִשְׁאוֹל קִנְאָה רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶתְיָה, מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ, זֶה הַמַּפְתֵּחַ.

וְזֶה מַתְחִיל אִתָּנוּ בַּבַּיִת, שֶׁאָנוּ נִגָּשִׁים אֶל הַיֶּלֶד בֶּן 15 ו-16 וּמְחַבְּקִים אוֹתוֹ וּמְנַשְּׁקִים אוֹתוֹ. הוּא לֹא יָבִין בַּהַתְחָלָה מַדּוּעַ, כִּי הוּא לֹא הֵבִיא שׁוּם מִבְחָן טוֹב אוֹ רַע, לֹא צָרִיךְ פְּרָס אוֹ תַּנְחוּמִים. וְאָז נֹאמַר לוֹ "זֶה לֹא פְּרָס וְלֹא נִחוּם, זֶה כִּי אֲנִי אוֹהֵב אוֹתְךָ". בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה הוּא יַחְשֹׁב שֶׁהִשְׁתַּגַּעְנוּ, אַחַר כָּךְ הוּא יַחְשֹׁב שֶׁיֵּשׁ כָּאן אֵיזוֹ תָּכְנִית שֶׁנִּרְקֶמֶת סְבִיבוֹ, עַד שֶׁלְּבַסּוֹף הוּא יָבִין וְיַאֲמִין שֶׁאוֹהֲבִים אוֹתוֹ.

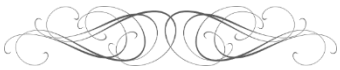
יֵשׁ הֶבְדֵּל בַּצּוּרָה בָּהּ יֶלֶד מִתְנַהֵל מוּל הוֹרָיו. יֶלֶד **יוֹדֵעַ** שֶׁאַבָּא שֶׁלּוֹ אוֹהֵב אוֹתוֹ, יֶלֶד **מַרְגִּישׁ** שֶׁאִמָּא שֶׁלּוֹ אוֹהֶבֶת אוֹתוֹ. הוּא מַרְגִּישׁ כִּי הִיא כָּל הַזְּמַן מְחַבֶּקֶת, כָּל הַזְּמַן מְנַשֶּׁקֶת, כָּל הַזְּמַן מִילָה טוֹבָה. הוּא **יוֹדֵעַ** שֶׁאִם, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא יִהְיֶה בְּצָרָה, אַבָּא יוֹפִיעַ וְיִתֵּן הַכֹּל עֲבוּרוֹ, אֲבָל בַּיּוֹם-יוֹם הוּא לֹא **מַרְגִּישׁ**, כִּי אַבָּא לֹא מַרְאֶה.

יֵשׁ לָנוּ מַחְסוֹם, אִם נִשְׁבֹּר אֶת הַמַּחְסוֹם הַזֶּה וְנַרְאֶה רֶגֶשׁ לִבְנֵי הַמִּשְׁפָּחָה, זֶה יִסְחֹף הָלְאָה אֶל הַחֲבֵרִים, אֶל קְרוֹבִים וּרְחוֹקִים, פִּתְאוֹם נְחַבֵּק אֶת הַחֲבֵרִים שֶׁלָּנוּ, נָגִיב בְּשִׂמְחָה בְּחִיּוּךְ לַאֲנָשִׁים זָרִים. וְאָז נַעֲלֶה מַעְלָה מַעְלָה בַּעֲבוֹדַת ה', עַד שֶׁנַּגִּיעַ לְמַדְרֵגָה שֶׁל נְגוּן שֶׁל שִׂמְחָה, וּכְשֶׁזֶּה יַגִּיעַ אָז תִּהְיֶה גְּאוּלָה, זוֹ הַשִּׁירָה **הֶעָשִׁירִית** שֶׁל הַגְּאוּלָה הָאַחֲרוֹנָה, כִּי הַגְּאוּלָה הַכְּלָלִית בָּאָה דֶּרֶךְ הַגְּאוּלָה הַפְּרָטִית, וְהַגְּאֻלָּה הַפְּרָטִית בָּאָה דֶּרֶךְ הַשִּׁירָה, אָז נִלְמַד מִמִּרְיָם הַנְּבִיאָה וּמִנְּשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הַצַּדְקָנִיּוֹת, לָדַעַת וּלְהַרְגִּישׁ שֶׁוַּדַּאי נִרְאֶה נֵס וְנִגָּאֵל, וְנִשְׂמַח מֵעָתָּה.

אָמְרוּ חֲזַ"ל: מִנַּיִן לִתְחִיַּת הַמֵּתִים מִן הַתּוֹרָה? שֶׁנֶּאֱמַר: "אָז **יָשִׁיר** מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַה'", "**שָׁר**" לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא "**יָשִׁיר**" מִכָּאן לִתְחִיַּת הַמֵּתִים מִן הַתּוֹרָה. כְּלוֹמַר בִּגְלַל שֶׁהַתּוֹרָה כָּתְבָה עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְעָם יִשְׂרָאֵל בְּלְשׁוֹן עָתִיד, הֲבִינוּ חֲכָמִים כִּי הֵם יָשִׁירוּ עוֹד שִׁירָה אַחַת לֶעָתִיד לָבוֹא, הַשִּׁירָה הָעֲשִׁירִית. וְנִלְמַד מִשָּׁם גַּם אֲנַחְנוּ, כַּאֲשֶׁר אָדָם שָׁר, הוּא מְפַתֵּחַ אֶת רִגְשׁוֹת הָאַהֲבָה וְהַהוֹדָיָה שֶׁלּוֹ, וּמוֹדֶה בְּכָל זְמַן וּזְמַן, לֹא רַק "שָׁר" בְּאֹפֶן חַד פַּעֲמִי עַל נֵס גָּדוֹל, אֶלָּא "יָשִׁיר", עַל כָּל רֶגַע וְרֶגַע שֶׁל הִרְגַּשְׁתָּ אַהֲבַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵלָיו, עַל יְדֵי שֶׁיִּשְׂמַח בְּעַצְמוֹ וְיִפְנֶה לְשַׂמֵּחַ אֲחֵרִים, זוֹ תִּהְיֶה תְּחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁלּוֹ, שֶׁלֹּא יְהַלֵּךְ "מֵת" עוֹד בְּחַיָּיו, אֶלָּא יַרְגִּישׁ אֶת הַחַיּוּת מְפַעֲמָת בּוֹ.

לִפְעָמִים לֹא צָרִיךְ יוֹתֵר מִדַּי "שֵׂכֶל", צָרִיךְ לְהַבְעִיר אֶת הָרֶגֶשׁ בַּעֲבוֹדַת ה', צְרִיכִים אֶת הַשִּׂמְחָה, פָּשׁוּט לִשְׂמוֹחַ. צָרִיךְ לֶאֱהֹב בְּלִי לַחְשֹׁב יוֹתֵר מִדַּי, "מִסְתַּכְּלִים עָלַי, זֶה לֹא נָעִים, זֶה לֹא שַׁיָּךְ", צָרִיךְ מִדֵּי פַּעַם לְחַבֵּק אֶת הַקְּרוֹבִים שֶׁלָּנוּ, לְהַרְאוֹת פָּנִים מְחַיְּכוֹת לַחֲבֵרִים שֶׁלָּנוּ, לָתֵת חִבּוּק וּנְשִׁיקָה, מָה כְּבָר יִקָּרֶה? נַעֲשֶׂה זֹאת, נַתְחִיל אֶת הַשִּׁירָה הָעֲשִׁירִית, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְחַבֵּק וְיִנַּשֵּׁק אֶת כֻּלָּנוּ וְנִזְכֶּה אָז לַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה.

ספירת העומר

יְמֵי סְפִירַת הָעֹמֶר הֵם יָמִים שֶׁל הֲכָנָה, מֵחַג הַפֶּסַח שֶׁמְּצַיְּנִים בּוֹ אֶת נֵס יְצִיאַת מִצְרַיִם וְעַד לְחַג הַשָּׁבוּעוֹת שֶׁמְּצַיְּנִים בּוֹ אֶת מַתַּן הַתּוֹרָה. בְּיָמִים אֵלּוּ זָכוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָצֵאת מִ-49 שַׁעֲרֵי טֻמְאָה וּלְהִכָּנֵס לְ-49 שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה, מִמַּצַּב שֶׁל צָעַד אֶחָד שֶׁהָיוּ לִפְנֵי אֲבַדּוֹן מָחְלָט וְעַד לְמַעֲמַד אָדָם הָרִאשׁוֹן לִפְנֵי הַחֵטְא. וְאֵלֶּה הָאוֹרוֹת שֶׁל הַיָּמִים הָאֵלֶּה שֶׁמְּאִירִים עָלֵינוּ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה.

אִם כֵּן אֵלֶּה יָמִים טוֹבִים שֶׁל הִטָּהֲרוּת וּתְשׁוּבָה, שֶׁל תִּקּוּן וְהִתְעַלּוּת. יֵשׁ אוֹמְרִים כִּי חַג הַשָּׁבוּעוֹת, הַנִּקְרָא בִּלְשׁוֹן חֲזַ"ל "עֲצֶרֶת", הוּא הַשְּׁמִינִי-עֲצֶרֶת שֶׁל פֶּסַח, כְּמוֹ שֶׁחַג שְׁמִחַת תּוֹרָה הוּא הַשְּׁמִינִי שֶׁל סֻכּוֹת, וְאִם כֵּן לִימֵי סְפִירַת הָעֹמֶר יֵשׁ גַּם מֵעֵין אוֹרוֹת שֶׁל חוֹל הַמּוֹעֵד אֶחָד אָרוֹךְ.

וְדַוְקָא בְּתוֹךְ הַיָּמִים הַקְּדוֹשִׁים וְהַטְּהוֹרִים הַלָּלוּ, אָנוּ מְצַיְּנִים 33 יָמִים מִתּוֹכָם בְּמִנְהֲגֵי אֲבֵלוּת, עַל תַּלְמִידָיו שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁנִּפְטְרוּ בְּתְקוּפָה זוֹ. אָנוּ לֹא מִתְגַּלְּחִים וְלֹא שׂוֹמְעִים מוּזִיקָה וּכְלֵי נְגִינָה, וּמְמַעֲטִים בְּשִׂמְחָה.

ל"ג לָעֹמֶר עֲדַיִן הָיוּ נִפְטָרִים וְהָיִינוּ אֲמוּרִים לְהִתְאַבֵּל בּוֹ, אֲבָל לְמַעֲשֶׂה זֶהוּ יוֹם שֶׁל שִׂמְחָה, הַהִלּוּלָא שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי, רַשְׁבִּ"י הַקָּדוֹשׁ. בְּתוֹךְ יְמֵי הָאֲבֵלוּת אֲנַחְנוּ עוֹשִׂים לָנוּ חַג, עִם מוּזִיקָה וְשִׁירִים, מְדוּרוֹת וְאֹכֶל טוֹב, וְכַמּוּבָן הָעֲלִיָּה הַמְסוֹרְתִית לְמֵרוֹן וַעֲרִיכַת תְּפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת לַה' עַל צִיּוּנוֹ שֶׁל הַתַּנָּא הָאֱלֹקִי. וּמִמָּתַי רָאִינוּ כִּי הִלּוּלָא שֶׁל צַדִּיק הוֹפֶכֶת לְיוֹם טוֹב כְּלָלִי לְכָל עַם יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁלֹּא אוֹמְרִים תַּחֲנוּן בְּבָתֵּי הַכְּנֶסֶת? שֶׁכְּלָל יִשְׂרָאֵל יַעֲשׂוּ יוֹם הִלּוּלָא שֶׁל צַדִּיק לְיוֹם חַג כְּלָלִי?

כְּדֵי לְהָבִין מָה יָמִים אֵלּוּ מְרַמְּזִים לָנוּ, וּמַדּוּעַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּחַר אֶת הַיָּמִים הַקְּדוֹשִׁים הָאֵלֶּה שֶׁדַּוְקָא בָּהֶם יִפָּטְרוּ תַּלְמִידָיו שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא וְנִתְאַבֵּל עֲלֵיהֶם, וּבְתוֹכָם יִהְיֶה תַּלְמִיד אֶחָד (רַשְׁבַּ"י) שֶׁיַּגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר וְכֻלָּנוּ נַחְגּוֹג וְהַכֹּל בְּאוֹתוֹ זְמַן, צָרִיךְ לְהִתְבּוֹנֵן. מָה אֲנִי אָמוּר לִלְמֹד מֵהַיָּמִים הָאֵלֶּה עַל חַיֵּינוּ בַּזְּמַן הַזֶּה?

כַּאֲשֶׁר מִסְתַּכְּלִים עַל פַּרְצוּפֵיהֶם שֶׁל הַרְבֵּה אֲנָשִׁים הַמְהַלְּכִים בִּרְחוֹב, רוֹאִים יוֹתֵר מִדַּי אֲנָשִׁים שֶׁנִּרְאִים עֲצוּבִים, מְדֻכָּאִים, מְמֻרְמָרִים, שְׁקוּעִים בְּמַחְשָׁבוֹת, כּוֹעֲסִים. הַגּוּף הוֹלֵךְ בְּמָקוֹם אֶחָד וְהָרֹאשׁ נִמְצָא בְּמָקוֹם אַחֵר. אִם פַּעַם חָשַׁבְנוּ שֶׁעַצְבוּת וְהִתְמַרְמְרוּת שַׁיָּכִים לַאֲנָשִׁים מְבֻגָּרִים שֶׁיָּצְאוּ לְפֶנְסְיָה וְעוֹשִׂים חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ אֶחָד אָרוֹךְ עַל כָּל חַיֵּיהֶם וּמִתְעַצְּבִים מִכָּל הָאַכְזָבוֹת שֶׁנָּחֲלוּ וְתָכְנִיּוֹת שֶׁנִּכְשְׁלוּ, הָרֵי הַיּוֹם רוֹאִים הַרְבֵּה צְעִירִים שֶׁשְּׁרוּיִים בְּעַצְבוּת וְדֻכָּאוֹן, וְזֶה לֹא מוּבָן - מַדּוּעַ שֶׁאָדָם צָעִיר יִהְיֶה בְּדֻכָּאוֹן? הוּא בְּקֹשִׁי הִתְחִיל לִחְיוֹת בִּכְלָל.

אָדָם מְבֻגָּר בַּדֶּרֶךְ כְּלָל מַרְגִּישׁ עֻצֶב כְּשֶׁהוּא רוֹאֶה וּמְגַלֶּה כִּי הַגּוּף שֶׁלּוֹ מִזְדַּקֵּן וְלֹא מֵגִיב כְּפַעַם. פַּעַם שֶׁהוּא הָיָה צָעִיר הוּא יָכוֹל הָיָה לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת מָה שֶׁבָּא לוֹ וּמָתַי שֶׁבָּא לוֹ. פִּתְאוֹם הַגּוּף לֹא מְפָרֵק הַכֹּל כְּמוֹ פַּעַם, צָרִיךְ תָּכְנִית דִּיאֶטָה וּפְעִילוּת גּוּפָנִית, הַפִּיתּוֹת מְחֻלָּפוֹת בְּפִרְכִיּוֹת וְהַפִּיצָה בִּגְבִינָה חֲצִי אָחוּז שֶׁמָּן, וְאָדָם יוֹשֵׁב וְתוֹהֶה כֵּיצַד הִשְׁתַּנְּתָה הַמְּצִיאוּת וְהַגּוּף שֶׁהָיָה בִּלְתִּי פָּגִיעַ פִּתְאוֹם נִהְיֶה כָּזֶה שַׁבְרִירִי?

הַכֹּחַ שֶׁל הַגּוּף קָשׁוּר לִשְׁמִחַת הַנֶּפֶשׁ, הָרָצוֹן שֶׁל אָדָם צָעִיר לִחְיוֹת. אֲבָל כְּשֶׁעָבְרוּ עָלָיו שְׁנוֹתָיו וְהוּא יָצָא לְפֶנְסְיָה, וְהוּא חַי בַּחֶבְרָה לְלֹא עֵרְכִים רוּחָנִיִּים אֶלָּא נִמְדָּד אַךְ וְרַק לְפִי כַּמָּה כֶּסֶף הוּא מַרְוִיחַ, פִּתְאוֹם הוּא הָפַךְ לַ"חֲסַר תּוֹעֶלֶת". הוּא מַרְוִיחַ פַּחוֹת, סִימָן שֶׁהוּא שָׁוֶה פַּחוֹת. וְהוּא נִהְיֶה עָצוּב. הוּא מִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ שֶׁהָיָה בָּחוּר צָעִיר, הֵיכָן חָשַׁב שֶׁיִּהְיֶה כְּשֶׁיַּגִּיעַ לְגִיל 60 וְ-70 וְהֵיכָן הוּא נִמְצָא עַתָּה כְּשֶׁבֶּאֱמֶת הִגִּיעַ לַגִּיל הַזֶּה. לָרוֹב יֵשׁ הֶבְדֵּל גָּדוֹל בֵּין חֲלוֹמוֹת שֶׁל בָּחוּר בֶּן 20 לְמִצִיאוּת שֶׁל בֶּן 60, וְהוּא מִתְמַלֵּא חֲרָטוֹת.

הַמַּחְשָׁבוֹת הָאֵלֶּה מוֹרִידוֹת לוֹ מֵהַחֵשֶׁק הָעַז לִחְיוֹת שֶׁקַּיָּם לְבָחוּר צָעִיר מִן הַשּׁוֹרָה, וּכְשֶׁהָאוֹר הַזֶּה כָּבֶה וַאֲפִילוּ מְעַט, נִפְתָּח הַפֶּתַח לְיֵצֶר הָרַע לְהִכָּנֵס

וּלְהַשְׂלִים אֶת הָעֲבוֹדָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ", הוּא מְחַכֶּה עַל הַפֶּתַח וּבָרַגַע שֶׁפּוֹתְחִים לוֹ הוּא מִיַּד מְזַנֵּק פְּנִימָה. וְכָךְ הָעַצְבוּת וְהַהִרְהוּרִים וְשִׁבְרוֹן הַלֵּב הוֹלְכִים וּמִתְעַצְמִים, וְהַכֹּחַ וְהָרָצוֹן שֶׁל הַגּוּף לְהִלָּחֵם בְּכָל הַמַּחֲלוֹת שֶׁקּוֹפְצוֹת עָלָיו כָּל הַזְּמַן פּוֹחֵת.

וְהִנֵּה עַד שֶׁאוֹתוֹ אָדָם יָצָא לְגִמְלָאוֹת וְאָמוּר לֶהָנוֹת מְעַט מִשְּׁנוֹתָיו הָאַחֲרוֹנוֹת אַחֲרֵי שֶׁעָבַד וְעָמַל קָשֶׁה כָּל חַיָּיו, דַּוְקָא עַכְשָׁו הוּא מוֹצֵא עַצְמוֹ מְבַקֵּר פַּעֲמַיִם בְּשָׁבוּעַ בְּקֻפַּת חוֹלִים וּבֵית מִרְקַחַת. מִי שֶׁהָיָה חָזָק וּבָרִיא מוֹצֵא עַצְמוֹ חַלָּשׁ וְחוֹלֶה וּבְסֶבֶל לֹא נִגְמָר שֶׁל בְּדִיקוֹת וְטִפּוּלִים. וְהַדָּבָר רַק מַעֲצִיב אוֹתוֹ עוֹד יוֹתֵר, לֹא מַסְפִּיק שֶׁהוּא כְּבָר לֹא עוֹבֵד וּפָעִיל כְּמוֹ פַּעַם, הוּא גַּם חוֹלֶה? וְהָעֶצֶב מַחְלִישׁ אוֹתוֹ וְהוּא נִהְיָה יוֹתֵר חוֹלֶה, וּמַתְחִיל מַעְגַּל הַרְסָנִי בּוֹ הוּא הוֹלֵךְ וְדוֹעֵךְ, נַפְשִׁית וְגַשְׁמִית.

אֲבָל אִם בֶּעָבָר הַמְּציאוּת הָיְתָה שֶׁעַצְבוּת זוֹ תָּקְפָה בְּעִקָּר מְבֻגָּרִים שֶׁעָבְרוּ שִׁנּוּי מִמַּהֲלַךְ חַיֵּיהֶם לוֹ הָרְגִּלוּ עֲשָׂרוֹת שָׁנִים, דָּבָר שֶׁהִכְנִיס אוֹתָם לְמַשְׁבֵּר נַפְשִׁי וְחֻבָּרְתִּי עָמוֹק עִם תּוֹצְאוֹת גּוּפָנִיּוֹת, הָרֵי שֶׁבַּדּוֹרוֹת הָאַחֲרוֹנִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר צְעִירִים נִכְנָסִים אֶל הָרְשִׁימָה.

הַלַּחַץ שֶׁל חַיֵּי הַיּוֹם יוֹם שֶׁלָּנוּ הוּא שׁוֹנֶה מִדּוֹרוֹת קוֹדְמִים. אִם נִשְׁאַל אֶת הַצְּעִירִים הָרֵי יֵשׁ לָהֶם אֶת כָּל הַסִּבּוֹת וְהַתֵּרוּצִים לִהְיוֹת עֲצוּבִים. וּבָרֹאשׁ וּבָרִאשׁוֹנָה יֹקֶר הַמִּחְיָה. אָדָם וְאִשְׁתּוֹ עוֹבְדִים שְׁתֵּי מִשְׂרוֹת וְלֹא מַסְפִּיק בְּכָלָל לְשִׂכִּירוּת, וּפִתְאוֹם יֵשׁ הוֹצָאוֹת לְגַנֵּי הַיְלָדִים, וּלְחוּגִים, וּלְמִסִּים, שֶׁלֹּא לְדַבֵּר עַל נוֹפֶשׁ. בַּסּוֹף מֵרֹב עֲצַבִּים הוּא רוֹצֶה לְעַשֵּׁן וּמְגַלֶּה כִּי גַּם הַמְּחִיר שֶׁל הַסִּיגָרִיּוֹת עָלָה. אָז אֵיךְ הוּא אָמוּר לִהְיוֹת שָׂמֵחַ?

אַךְ מָה הָיָה בַּדּוֹר הַקּוֹדֵם? דּוֹר שֶׁגָּדַל בִּתְקוּפַת צֶנַע לְלֹא כָּל הַשֶּׂפַע שֶׁל הַיּוֹם, מִי חָלַם עַל נַפְשִׁים וְטִיפּוּלִים וְחוּגִים וּמְכוֹנִית לְכָל אֶחָד מִבְּנֵי הַבַּיִת וּמַכְשִׁירֵי טֶלֶפוֹן וּמַחְשֵׁבִים? הָעֲבוֹדָה הָיְתָה גּוּפָנִית וְתוֹבָעָנִית, הַשָּׂכָר הָיָה זָעוּם וְכָל הַזְּמַן הָיוּ מִלְחֲמוֹת. וּבְכָל זֹאת לֹא הֵצִיפוּ צְעִירֵי הַדּוֹר הַהוּא אֶת בָּתֵּי הַחוֹלִים בְּהֶתְקֵפֵי חֲרָדָה וְדִכְּאוֹנוֹת. מַדּוּעַ? כִּי הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ לָנוּ בְּחִירָה בַּחַיִּים, רַק שֶׁאֲנַחְנוּ לֹא מְבִינִים מָה הַבְּחִירָה הָאֱמִתִּית שֶׁעָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת.

כָּתוּב בַּתּוֹרָה: "הַעִדֹתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ **הַחַיִּים וְהַמָּוֶת נָתַתִּי לְפָנֶיךָ** הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה **וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים** לְמַעַן תִּחְיֶה אַתָּה וְזַרְעֶךָ". אוֹמֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא נוֹתֵן לָנוּ לִבְחֹר מָה אָנוּ רוֹצִים, חַיִּים אוֹ מָוֶת, קְלָלָה אוֹ בְּרָכָה. הוּא גַּם אוֹמֵר לָנוּ בְּמַה כְּדַאי לִבְחֹר, בַּחַיִּים. וַאֲנִי שׁוֹאֵל מָה זֹאת אוֹמֶרֶת לִבְחֹר בֵּין חַיִּים וּמָוֶת? מִי הָאִדְיוֹט שֶׁבּוֹחֵר בְּמָוֶת וּבִקְלָלָה? בָּרוּר שֶׁנִּבְחַר בַּחַיִּים. וּמָה זוֹ בְּחִירָה בַּחַיִּים? אֲנִי אָמְנָם אוֹהֵב אֶת הַחַיִּים אֲבָל הַאִם אֲנִי יָכוֹל לִבְחֹר לֹא לָמוּת לְעוֹלָם? זוֹ בְּחִירָה שֶׁלִּי?

אֶלָּא שֶׁלְּאָדָם יֵשׁ שְׁנֵי תַּאֲרִיכֵי פְּטִירָה. אֶחָד מֵהֶם הוּא הַתַּאֲרִיךְ בּוֹ הַנְּשָׁמָה עוֹזֶבֶת אֶת הַגּוּף וְחוֹזֶרֶת לְבֵיתָהּ לְמַעְלָה. אֲבָל יֵשׁ כָּאֵלֶּה שֶׁאֲמוּרִים לַעֲזֹב אֶת הָעוֹלָם בְּעוֹד 40 ו-50 שָׁנָה וְהֵם כְּבָר מֵתִים מֵעַכְשָׁו, מֵתִים מְהַלְכִים. אֲנָשִׁים שֶׁאֵין לָהֶם תְּחוּשַׁת חַיּוּת, הַנְּשָׁמָה שֶׁלָּהֶם כְּבוּיָה, הָעֵינַיִם כְּבוּיוֹת, הַכֹּל בְּעֶצֶב. הֵם "עוֹבְדִים עַל אוֹטוֹמָט". אָמְנָם רוֹאִים אוֹתָם קָמִים בַּבֹּקֶר הוֹלְכִים לַעֲבוֹדָה אוֹכְלִים אֲרוּחַת בוֹקֶר וְצָהֳרַיִם, מִתְקַלְחִים מִשְׁלְמִים מִסִּים, הַכֹּל, וּבְכָל זֹאת הֵם מֵתִים. אֵין לָהֶם חֵשֶׁק לִחְיוֹת. וְכָךְ עוֹבְרִים עֲלֵיהֶם גַּם 40 ו-50 שָׁנָה.

אוֹמֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַתִּי לְךָ מָוֶת וְנָתַתִּי לְךָ חַיִּים, אֲנִי קוֹבֵע מָתַי אַתָּה נוֹלָד וּמָתַי אַתָּה עוֹזֵב אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁנֶּאֱמַר: עַל כָּרְחֲךָ אַתָּה נוֹצָר, וְעַל כָּרְחֲךָ אַתָּה נוֹלָד, עַל כָּרְחֲךָ אַתָּה חַי וְעַל כָּרְחֲךָ אַתָּה מֵת, וְעַל כָּרְחֲךָ אַתָּה נוֹתֵן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן. אָז מָה הַבְּחִירָה הַחוֹפְשִׁית שֶׁלָּנוּ? הַאִם אָנוּ בּוֹחֲרִים לִחְיוֹת בַּזְּמַן שֶׁאָנוּ חַיִּים. הַאִם אָנוּ שְׂמֵחִים בַּשָּׁנִים שֶׁקִּבַּלְנוּ מֵה' אוֹ שֶׁאָנוּ מֵתִים מְהַלְכִים?

וְזֶה שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם: "עֲצַבֵּי הַגּוֹיִם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם, פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ, אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יַאֲזִינוּ אַף אֵין יֶשׁ רוּחַ בְּפִיהֶם. כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר בֹּטֵחַ בָּהֶם. בֵּית יִשְׂרָאֵל בָּרְכוּ אֶת ה', בֵּית אַהֲרֹן בָּרְכוּ אֶת ה', בֵּית הַלֵּוִי בָּרְכוּ אֶת ה', יִרְאֵי ה' בָּרְכוּ אֶת ה'".

פְּשָׁט הַמִּזְמוֹר דָּן בְּהַשְׁוָאַת עַם יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים לְבֵין הַגּוֹיִם עוֹבְדֵי הָאֱלִילִים. הֵם עוֹבְדִים עֲבוֹדָה זָרָה הַמְּכֻנָּה "עֲצַבִּים", לַפֶּסֶל יֵשׁ פֶּה וְאָזְנַיִם וְאַף, אַךְ כַּמּוּבָן שֶׁאֵין הֵם רוֹאִים שׁוֹמְעִים אוֹ מְרִיחִים שֶׁהֲרֵי הֵם גְּלָמִים. כְּמוֹתָם יִהְיוּ עוֹשֵׂיהֶם -

מִי שֶׁמַּאֲמִין שֶׁהַגֹּלֶם הַזֶּה הוּא אֵל חָרֵי הוּא גֹּלֶם בְּעַצְמוֹ. אֲבָל עַם יִשְׂרָאֵל יְבָרְכוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, יִשְׂרָאֵל, לֵוִי וְכֹהֵן (בֵּית אַהֲרֹן).

אֲבָל עַל דֶּרֶךְ הַדְּרָשׁ, נֹאמַר כִּי "עֲצַבֵּי הַגּוֹיִם" מִלְּשׁוֹן עֲצַבִּים (כַּעַס) וּמִלְּשׁוֹן עַצְבוּת. הַכַּעַס וְהָהִתְמַרְמְרוּת מַגִּיעִים מִמִּי שֶׁאֵין לוֹ אֱמוּנָה בְּבוֹרֵא עוֹלָם, מַעֲשֵׂי הַגּוֹיִם בַּמַּעֲרָב שֶׁלֹּא מַאֲמִינִים בְּדָבָר, הֵם מַאֲמִינִים רַק בְּכֶסֶף וּבְזָהָב, בְּ"כֹחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחַיִל הַזֶּה". וְהַכַּעַס וְהַדְּכָאוֹן גּוֹרֵם לָהֶם שֶׁיִּהְיוּ מֵתִים מְהַלְּכִים, פֶּה לָהֶם אַךְ לֹא יְדַבֵּרוּ, אָזְנַיִם לָהֶם אַךְ לֹא יִשְׁמְעוּ, כָּךְ יִהְיֶה כָּל מִי שֶׁיֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ הַגּוֹיִם וְיַעֲשֶׂה כְּמוֹתָם לִמְחֹק הָאֱמוּנָה וְהָרוּחָנִיּוּת מִלִּבּוֹ.

וּמִי הֵם יִרְאֵי ה'? וּמַדּוּעַ אֵין לָהֶם בַּיִת כְּמוֹ לְבֵית יִשְׂרָאֵל, בֵּית אַהֲרֹן וּבֵית לֵוִי? אֶלָּא יִרְאֵי ה' הֵם אֵלֶּה שֶׁנִּמְצָאִים בְּתוֹךְ הַבָּתִּים הַנַּ"ל, יִרְאֵי ה' שֶׁבְּבֵית יִשְׂרָאֵל, שֶׁבְּבֵית אַהֲרֹן וְשֶׁבְּבֵית לֵוִי. מַאֲמִינִים בְּנֵי מַאֲמִינִים, שֶׁיּוֹדְעִים שֶׁיֵּשׁ עוֹלָם שָׁלֵם מֵעֵבֶר לָעוֹלָם הַזֶּה וְשׁוֹאֲפִים וְעוֹבְדִים לְהַגִּיעַ אֵלָיו, יֵשׁ לָהֶם תַּפְקִיד בָּעוֹלָם הַזֶּה, יֵשׁ לָהֶם מַשְׁמָעוּת וְעֵרֶךְ מוּסָף, וְעַל זֶה הֵם מוֹדִים כָּל בֹּקֶר "בָּרוּךְ שֶׁלֹּא עָשָׂנִי גּוֹי", לִי אֵין חֵלֶק בְּדִכָּאוֹן וּבְכַעַס, אֵלֶּה עֲצַבֵּי הַגּוֹיִם. לִי יֵשׁ מַטָּרָה בַּחַיִּים.

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל "אֵיזֶהוּ הֶעָשִׁיר? הַשָּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ". מָה הַפֵּרוּשׁ? מֵיהוּ הֶעָשִׁיר הָאֱמִתִּי? זֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ כָּל מָה שֶׁהוּא רוֹצֶה. אֲבָל זֶה דָּבָר שֶׁאֵינוֹ יִתָּכֵן לְעוֹלָם בְּמֻשָּׂגִים גַּשְׁמִיִּים, כִּי תָּמִיד יִרְצֶה עוֹד. הוּא תָּמִיד יִסְתַּכֵּל עַל הָאַחֵר וִיחַפֵּשׂ מָה חָסֵר אֶצְלוֹ. אֵין עָשִׁיר גַּשְׁמִי אֱמִתִּי, לְלֹא קֶשֶׁר לְכַמָּה הוֹן יֵשׁ לוֹ בַּבַּנְק, הוּא לֹא שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ.

הָעַצְבוּת הִיא הַפֶּתַח לְיֵצֶר הָרַע, וְהַשִּׂמְחָה הִיא הָאֶמְצָעִי לְסַלְּקוֹ. עָשִׁיר הוּא מִי שֶׁמֵּבִין כִּי אֵין אָדָם נוֹגֵעַ בַּמּוּכָן לַחֲבֵרוֹ כְּמִלֹּא נִימָה, שֶׁהַחֵלֶק שֶׁלִּי הוּא רַק שֶׁלִּי וְאִם דָּבָר מְסֻיָּם נִלְקָח מִיָּדִי אוֹ שֶׁלֹּא הִגִּיעַ אֵלַי מִלְּכַתְּחִלָּה, סִימָן שֶׁהוּא לֹא שֶׁלִּי, כִּי אִם הָיָה שֶׁלִּי הוּא הָיָה נוֹתַר בְּיָדִי. וְלָכֵן מִי שֶׁמֵּבִין שֶׁמַּה יֵּשׁ לוֹ זֶה כָּל מָה שֶׁהוּא צָרִיךְ לְתִקּוּנוֹ, חָרֵי זֶה מָה שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת רוֹצֶה, וְנִמְצָא שֶׁיֵּשׁ לוֹ כָּל מָה שֶׁהוּא רוֹצֶה וְאָז הוּא עָשִׁיר, כִּי הוּא שָׂמֵחַ בְּמַה שֶׁיֵּשׁ לוֹ.

הַקְּלִקּוּל שֶׁל תַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא הָיָה שֶׁלֹּא שָׂמְחוּ בְּחֶלְקָם וְהָיוּ צָרֵי עַיִן בְּהַצְלָחַת חַבְרֵיהֶם וְלֹא נָהֲגוּ כָּבוֹד זֶה בָּזֶה. וְהַתִּקּוּן בְּיָמִים אֵלֶּה נִלְמַד בְּל״ג לָעֹמֶר, בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי שֶׁשָּׂמַח בְּחֶלְקוֹ וּבַמֶּה שֶׁה׳ זִכָּה אוֹתוֹ. וְכָךְ כְּשֶׁיָּצְאוּ רַשְׁבִּ״י וּבְנוֹ מֵהַמְּעָרָה בָּהּ שָׁהוּ 13 שָׁנָה, רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ לֹא יָכוֹל הָיָה לִרְאוֹת אֲנָשִׁים שֶׁלֹּא יוֹשְׁבִים וְלוֹמְדִים תּוֹרָה כָּל הַיּוֹם אֶלָּא עוֹסְקִים בְּעִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, וַעֲנָה לוֹ אָבִיו: ״בְּנִי, דַּי לָעוֹלָם אֲנִי וְאַתָּה״. אֲנַחְנוּ זָכִינוּ, אַשְׁרֵינוּ. יֵשׁ לִשְׁמוֹחַ בְּכָךְ, בַּחֵלֶק שֶׁלָּנוּ שֶׁקִּבַּלְנוּ בְּמַתָּנָה מִן ה׳.

וְלָכֵן רַשְׁבִּ״י בִּקֵּשׁ שֶׁיּוֹם הַהִלּוּלָא שֶׁלּוֹ יִהְיֶה יוֹם שֶׁל שִׂמְחָה וְשֶׁיָּבוֹאוּ אֵלָיו. בַּיּוֹם הַזֶּה אֵין כְּנִיסָה לְעַצְבוּת, הוּא הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל מָה שֶׁהִתְקַלְקֵל בִּימֵי סְפִירַת הָעֹמֶר, שֶׁהָפְכוּ אוֹתָם מְיָמִים שְׂמֵחִים כְּחוֹל מוֹעֵד אָרוֹךְ לִימֵי אֲבֵלוּת וְצַעַר. וְאָמַר רַשְׁבִּ״י יָכוֹל אֲנִי לִפְטֹר אֶת כָּל הָעוֹלָם מִן הַדִּין, וְזֹאת כְּשֶׁנִּלְמַד אֶת הַיְּסוֹד שֶׁל הַשִּׂמְחָה שֶׁיֵּשׁ לָנוּ בַּתּוֹרָה, שֶׁיֵּשׁ לָנוּ טָעַם לַחַיִּים, שֶׁנִּשְׁמַח בַּחַיִּים שֶׁלָּנוּ. אָדָם צָרִיךְ לָדַעַת שֶׁאַף אֶחָד לֹא יָכוֹל לָגַעַת בַּמּוּכָן לוֹ כִּמְלֹא נִימָה, אָז הוּא שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ, מָה שֶׁכָּתְבוּ לוֹ מִשָּׁמַיִם זֶה שֶׁלּוֹ.

כְּשֶׁאֲנִי קָם בַּבֹּקֶר יֵשׁ לִי רַק בְּחִירָה אַחַת, אֵיךְ אֲנִי מַחְלִיט לְקַבֵּל אֶת כָּל מָה שֶׁיִּקְרֶה לִי הַיּוֹם, בְּשִׂמְחָה וַהֲבָנָה אוֹ בְּעַצְבוּת וָכַעַס. הַכֹּל מֵה׳, הַכֹּל לְטוֹבָתִי הַנִּצְחִית, אֲנִי תָּמִיד בְּאֹשֶׁר. אֵיזֶהוּ עָשִׁיר? הַשָּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ. זֶה מָה שֶׁצָּרִיךְ לָקַחַת אִתָּנוּ, זוֹ הַמַּשְׁמָעוּת שֶׁל ל״ג לָעֹמֶר, שֶׁל כָּל הַחַיִּים.

לְעַצְבוּת אֵין מָקוֹם בַּחַיִּים שֶׁלָּנוּ, ״עֲצַבֵּי הַגּוֹיִם כֶּסֶף וְזָהָב״, תַּשְׁאִירוּ לַגּוֹיִם אֶת הָעַצְבוּת וְהַכַּעַס. אֲנַחְנוּ יִרְאֵי ה׳ נְבָרֵךְ אוֹתוֹ. נְבָרֵךְ שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ גּוֹי. יֵשׁ לָנוּ תּוֹרָה, מִצְווֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, יֵשׁ לָנוּ אֶת הַחֵלֶק שֶׁלָּנוּ שֶׁאִישׁ לֹא יָכוֹל לָגַעַת בּוֹ וְאָנוּ שְׂמֵחִים בּוֹ וַעֲשִׂירִים בֶּאֱמֶת. יֵשׁ לָנוּ כָּל מָה שֶׁצָּרִיךְ. בָּרוּךְ ה׳.

יזכור
(ימי השואה והזיכרון)

בַּשָּׁבוּעַ הָאַחֲרוֹן שֶׁל חֹדֶשׁ נִיסָן וּבַשָּׁבוּעַ הָרִאשׁוֹן שֶׁל חֹדֶשׁ אִיָּר אֲנַחְנוּ מְצַיְּנִים אֶת יוֹם הַשּׁוֹאָה וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן לְחַלְלֵי מַעֲרָכוֹת יִשְׂרָאֵל וְקָרְבְּנוֹת פְּעֻלּוֹת הָאֵיבָה. בִּתְקוּפָה זוֹ אֲנַחְנוּ קוֹרְאִים אֶת פָּרָשׁוֹת "אַחֲרֵי מוֹת" "קְדוֹשִׁים", וְיֵשׁ קֶשֶׁר חָשׁוּב שֶׁמְּחַבֵּר אֶת כָּל הָרָגָעִים הָאֵלֶּה יַחְדָּיו.

עֲבוּר רַבִּים וְטוֹבִים מֵאִתָּנוּ שֶׁאֵין לָהֶם קֶשֶׁר אִישִׁי לְקָרְבְּנוֹת הַשּׁוֹאָה אוֹ לְחַלְלֵי צָהַ"ל וּפְעֻלּוֹת הָאֵיבָה, בַּיָּמִים הָאֵלֶּה הֵם מְצַיְּנִים מְסַפְּרִים. כָּךְ וְכָךְ מֵתוּ בַּשּׁוֹאָה, כָּךְ וְכָךְ מֵתוּ בַּמִּלְחָמוֹת, כָּךְ וְכָךְ מֵתוּ בְּפִגּוּעִים. וּבְעוֹד שֶׁמִּסְפָּר קָרְבָּנוֹת הַשּׁוֹאָה נוֹתַר קָבוּעַ, לְצַעֲרֵנוּ הָרַב מִסְפַּר הַחֲלָלִים בַּמִּלְחָמוֹת וּבַפִּגּוּעִים מַמְשִׁיךְ לְגְדוֹל בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה. אֲבָל אֲנַחְנוּ שׁוֹכְחִים שֶׁמֵּאֲחוֹרֵי הַמִּסְפָּרִים וְהַשֵּׁמוֹת עוֹמְדִים אֲנָשִׁים, אֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ לָהֶם חַיִּים וּמִשְׁפָּחוֹת וַחֲבֵרִים. לְמִי שֶׁרָחוֹק מֵהֶם הוּא רוֹאֶה רַק נְקוּדוֹת, אוֹתִיּוֹת וּמִסְפָּרִים.

כַּאֲשֶׁר אֲנַחְנוּ בָּאִים לְצַיֵּן אֶת הַיָּמִים הָאֵלֶּה, אֶת הָאֲנָשִׁים שֶׁשִּׁלְמוּ אֶת הַמְּחִיר הַיָּקָר בְּיוֹתֵר שֶׁיָּכוֹל אָדָם לְשַׁלֵּם, אֶת הַחַיִּים עַצְמָם, אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לִזְכֹּר כִּי אֲנָשִׁים אֵלֶּה נִדְרְשׁוּ לְשַׁלֵּם אֶת הַמְּחִיר רַק בִּגְלַל סִבָּה אַחַת, שֶׁהֵם הָיוּ יְהוּדִים. חֶלְקָם הָיוּ שׁוֹמְרֵי תּוֹרָה וּמִצְווֹת וְחֶלְקָם הָיוּ רְחוֹקִים מִמָּנָּה כְּמֶרְחַק מִזְרַח מִמַּעֲרָב, אֲבָל בְּכֻלָּם הָיְתָה נְשָׁמָה אֱלֹקִית שֶׁקִּבְּלוּ מִבּוֹרֵא עוֹלָם, וְכֻלָּם נָעָקְדוּ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם. כֻּלָּם נֶחְשָׁבִים "הֲרוּגֵי מַלְכוּת", אֲנָשִׁים שֶׁמֵּתוּ עַל יַהֲדוּתָם, וְיֵשׁ לָהֶם

מָקוֹם מְיֻחָד בְּגַן עֵדֶן. גַּם אִם לֹא כֻּלָּם חָיוּ חַיִּים כִּיהוּדִים, כֻּלָּם מֵתוּ כִּיהוּדִים. אַךְ יוֹתֵר מִכָּךְ, כֻּלָּם מֵתוּ כִּיהוּדִים וּבְמוֹתָם חִיְּבוּ אוֹתָנוּ לִחְיוֹת כִּיהוּדִים.

מִשְׁפָּט אַיְכְמָן פָּתַח עוֹלָם שֶׁהָיָה נִסְתָּר לִילִידֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. מֵאָז הַשּׁוֹאָה וְעַד לַמִּשְׁפָּט הַנִּצּוֹלִים חָיוּ לְבַדָּם עִם הַזִּוָּעוֹת שֶׁרָאוּ וְלֹא חַלְקוּ אוֹתָן עִם אִישׁ. אַף אֶחָד לֹא יָדַע אוֹ הֵבִין מָה הֵם עָבְרוּ וּמָה הֵם רָאוּ. אֲבָל כָּעֵת שֶׁנִּתְבַּקְּשׁוּ לְהָעִיד, עַם יִשְׂרָאֵל קִבֵּל אֶפְשָׁרוּת לָרְאשׁוֹנָה לְהַצִּיץ לָאֶחָד הַפְּרָקִים הָאֲפֵלִים בַּהִסְטוֹרְיָה שֶׁל הָאֻמּוֹת, וּלְאֶחָד הַכּוֹאֲבִים שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל.

בְּמִסְגֶּרֶת הַמִּשְׁפָּט הֵבִיאוּ כְּעֵדוּת יוֹמָן שֶׁל קָצִין נָאצִי אַחֵר שֶׁעָסַק בְּהַשְׁמָדַת יְהוּדִים וְשֶׁרֶת עִם אַיְכְמָן. אַיְכְמָן שָׂם אֶת הַדָּגֶשׁ עַל הַשְׁמָדַת יְלָדִים דַּוְקָא, וְדָאַג שֶׁיְּרָצְחוּ לְפָחוֹת 1,000 יְלָדִים בְּיוֹם! אוֹתוֹ קָצִין גֶּרְמָנִי כָּתַב שֶׁאַף שֶׁהָיָה מַלֵּא בְּשִׂנְאָה לַיְּהוּדִים וְלֹא הִתְרַגֵּשׁ מֵהֲרִיגַת יְהוּדִים מְבֻגָּרִים, דְּמָעוֹת וּצְרָחוֹת שֶׁל אַלְפֵי יְלָדִים כָּל יוֹם בְּכָל זֹאת הִצְלִיחוּ לְזַעְזֵעַ גַּם אוֹתוֹ, וְהוּא הָיָה נִכְנַס לְ״שִׂיחוֹת עִדּוּד״ עִם אַיְכְמָן, שֶׁבְּסוֹפָן כָּתַב שֶׁאַיְכְמָן גָּרַם לוֹ לְהִתְבַּיֵּשׁ שֶׁהוּא רִחֵם עֲלֵיהֶם בְּכְלָל!

אַיְכְמָן הִסְבִּיר לוֹ כִּי עִקַּר הָעֲבוֹדָה שֶׁלָּהֶם זֶה עֲקִירַת הַדּוֹר הַבָּא. לֹא מְעַנְיֵן אוֹתוֹ הַמְּבֻגָּרִים וְהַזְּקֵנִים, כִּי כָּל עוֹד יֵשׁ יְלָדִים הֵם יִצְמְחוּ לִהְיוֹת דּוֹר חָדָשׁ שֶׁל יְהוּדִים שׁוֹמְרֵי תּוֹרָה וּמִצְווֹת וְאִם כֵּן לֹא עָשִׂינוּ דָּבָר. כְּדֵי לִמְחֹק אֶת הָאוֹיֵב הַיְּהוּדִי יֵשׁ לְהַשְׁמִיד קוֹדֶם כָּל אֶת הַיְלָדִים! הֵם בִּקְּשׁוּ לִמְחֹק אֶת כָּל הָעָם מֵהַשֹּׁרֶשׁ. שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר זֵכֶר לְעָם יִשְׂרָאֵל.

כַּמָּה יָמִים לִפְנֵי יוֹם הַשּׁוֹאָה רָאִיתִי עוֹד מוֹדָעָה לְעוֹדֵד אֲנָשִׁים לְהָנִיחַ תְּפִלִּין. בְּתְמוּנָה מֵהַמִּלְחָמָה רוֹאִים רְחוֹב שָׁלֵם שֶׁל גּוּפוֹת שֶׁל יְהוּדִים שֶׁנִּרְצְחוּ זֶה הָרֵגַע, וְשׁוּרָה שֶׁל חֲיָלִים חֲמוּשִׁים, כְּשֶׁהֵם עוֹמְדִים מְחַיְכִים וּמַבִּיטִים בַּיְּהוּדִי הַיְּחִיד שֶׁנּוֹתַר בַּחַיִּים כְּשֶׁהוּא עוֹמֵד וּמַנִּיחַ תְּפִלִּין, וְהֵם מְחַכִּים לוֹ שֶׁיִּקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע וְיִרְוּ בּוֹ לְאַחַר מִכֵּן. הַכּוֹתֶרֶת שֶׁל הַמּוֹדָעָה הָיְתָה: ״לַאֲבוֹתֶיךָ הָיָה זְמַן לְהָנִיחַ תְּפִלִּין, לְךָ אֵין 5 דַּקּוֹת״?

הַמֶּסֶר שֶׁל הַמּוֹדָעָה הָיָה חָזָק מְאֹד, בְּיִחוּד עַל רֶקַע הַיָּמִים הַלָּלוּ, וּבְהֶחְלֵט זְעְזַע אֲנָשִׁים לְהָנִיחַ תְּפִלִּין. אֲבָל אוֹתִי עִנְיֵן דָּבָר אֶחָד, אֵיךְ בֶּאֱמֶת הָיָה לוֹ זְמַן לְהָנִיחַ תְּפִלִּין? מֵילָא שֶׁהָיָה לוֹ רָצוֹן, הֲרֵי הָיָה זֶה יְהוּדִי מַאֲמִין שֶׁהֵבִין כִּי הַכֹּל גְּזִירַת שָׁמַיִם וּבִקֵּשׁ לָצֵאת מֵהָעוֹלָם כְּשֶׁהוּא מְקַבֵּל עָלָיו עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם וּלְהַצְדִּיק עָלָיו אֶת הַדִּין, אֲבָל מַדּוּעַ הָרוֹצְחִים הַשְּׁפָלִים הַלָּלוּ שֶׁהֲרֵגַע חִסְּלוּ אֶת כָּל שְׁאָר הַשְּׁכוּנָה, שֶׁגּוּפוֹתֵיהֶם מֻנָּחוֹת לְרַגְלֵיהֶם, כֵּיצַד הֵם מַנִּיחִים לוֹ לְהָנִיחַ תְּפִלִּין, וְעוֹד מִצְטַלְמִים לְצִדּוֹ מְחַיְכִים? מָה עָבַר לָהֶם בָּרֹאשׁ?

לְאַחַר כַּמָּה זְמַן הֵבַנְתִּי אֶת עוֹמֶק הָרִשְׁעוּת שֶׁל אוֹתָם אֲנָשִׁים, הַהֶבְדֵּל בֵּינֵיהֶם זֶרַע עֲמָלֵק לִשְׁאָר הַגּוֹיִם. בְּמַעֲמַד הַר סִינַי יָרְדָה שִׂנְאָה לְכָל אֻמּוֹת הָעוֹלָם, וְיֵשׁ הַרְבֵּה גּוֹיִם שֶׁשּׂוֹנְאִים אֶת יִשְׂרָאֵל, אֲבָל עֲמָלֵק הוּא לֹא שׂוֹנֵא שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֶלָּא אוֹיֵב שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ, וְכֵיוָן שֶׁאֵין לוֹ דֶּרֶךְ לְהִלָּחֵם בַּה' יִתְבָּרַךְ, עֲמָלֵק נִלְחָם מֵצִיק וְהוֹרֵג בִּילָדָיו אֲהוּבָיו שֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם, עַם יִשְׂרָאֵל.

עֲמָלֵק מְבַקֵּשׁ לַהֲרוֹג אֶת הַיְהוּדִים כִּי הוּא רוֹצֶה לַהֲרוֹג אֶת הַיַּהֲדוּת, וּמִמֵּילָא לְהַפְסִיק אֶת מַלְכוּתוֹ שֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם עַל הָעוֹלָם שֶׁלָּנוּ, הַמִּתְקַיֶּמֶת דֶּרֶךְ קִיּוּם הַמִּצְווֹת שֶׁל הַיְהוּדִים שֶׁמַּמְלִיכִים אוֹתוֹ עַל הָעוֹלָם וּמְפִיצִים שְׁמוֹ בְּקִרְבֵּנוּ. כְּבָר בְּדוֹר הַמִּדְבָּר הֵם חִפְּשׂוּ אֶת הַיְהוּדִים שֶׁנִּטְמְאוּ בְּקֶרִי וְנִפְלְטוּ מֵעֲנְנֵי הַכָּבוֹד, כְּדֵי לְכָרוֹת לָהֶם אֶת הַבְּרִית וְלִזְרֹק אוֹתָם כְּלַפֵּי מַעְלָה כְּאוֹמְרִים לַה' יִתְבָּרַךְ קַח אֶת שֶׁלְּךָ וַחֲזוֹר אֶל הָעֶלְיוֹנִים! וְלָכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִכְרִיז עֲלֵיהֶם מִלְחָמָה וְצִוָּה אוֹתָנוּ לְהַשְׁמִיד אֶת עֲמָלֵק וְלִמְחֹק אֶת זִכְרוֹ, וְכִסְאוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ לֹא יִהְיֶה שָׁלֵם עַד שֶׁמִּצְוָה זוֹ תִּקָּיֵם בִּמְלֹאָהּ.

הַנָּאצִים שֶׁהָיוּ זֶרַע עֲמָלֵק גָּרְמוּ לְמוֹתָם שֶׁל מֵאוֹת מִילְיוֹנֵי אֲנָשִׁים, כָּל עֲשָׂרוֹת מִילְיוֹנֵי הַחַיָּלִים, מִילְיוֹנֵי הָאֲנָשִׁים שֶׁמֵּתוּ בַּמַּחֲנוֹת וּבֵינֵיהֶם צוֹעֲנִים, מִתְנַגְּדֵי מִשְׁטָר, שְׁבוּיֵי מִלְחָמָה וַאֲפִילּוּ חַיָּלִים גֶּרְמָנִים שֶׁנִּפְצְעוּ וְנִהְיוּ נֵכִים, וּבְמָקוֹם לְקַבֵּל הוֹקָרָה עַל הַקָּרְבָּתָם נִרְצְחוּ כִּי כְּבָר לֹא יָכְלוּ לִהְיוֹת שַׂיָּכִים לַגֶּזַע הָאֲרִי הַמֻּשְׁלָם, לְפִי תְּפִיסָתָם הַמְעֻוֶּתֶת. לָהֶם נוֹסִיף אֶת עֲשָׂרוֹת וּמֵאוֹת מִילְיוֹנֵי הָאֶזְרָחִים שֶׁמֵּתוּ בְּכָל הָעוֹלָם מֵהַמִּלְחָמָה שֶׁפָּרְצָה, הֵן בָּרָעָב הֵן בְּמַגֵּפוֹת הֵן

בִּנְדוּדִים, הֵן עַל יְדֵי הָאִיטַלְקִים וְהַיַּפָּנִים בְּנֵי בְּרִיתָם שֶׁל הַגֶּרְמָנִים, כָּל הַדָּם הַזֶּה עַל יְדֵיהֶם שֶׁל אוֹתָם נָאצִים שֶׁיָּצְאוּ לִכְבּוֹשׁ אֶת הָעוֹלָם.

אֲבָל רַק הַיְהוּדִים סָבְלוּ הִתְעַלְּלוּת וּבִזָּיוֹנוֹת טֶרֶם מוֹתָם. הַגֶּרְמָנִים לֹא הִסְתַּפְּקוּ בְּמוֹתָם שֶׁל יְהוּדִים, הֵם בִּקְּשׁוּ לִמְחֹק אֶת זֵכֶר הַיַּהֲדוּת. הֵם חִפְּשׂוּ אַחַר הָרַבָּנִים, שָׂרְפוּ אֶת בָּתֵּי הַכְּנֶסֶת וּבִזּוּ אֶת סִפְרֵי הַתּוֹרָה אוֹתָם קָרְעוּ וְשָׂמוּ בְּסָלִיוֹת נַעֲלֵיהֶם. הֵם הִכְרִיחוּ אֶת הַיְהוּדִים לְהַפְסִיק מֵעֲבוֹדָתָם וּלְנַגֵּן בִּכְלֵי תִּזְמֹרֶת בְּתִשְׁעָה בְּאָב, וְשָׁלְחוּ יְהוּדִים רְעֵבִים לַעֲבוֹד בַּמִּטְבָּח דַּוְקָא בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. הֵם שָׁלְחוּ לְמִיתָה מִשְׁלוֹחֵי יְלָדִים גְּדוֹלִים בְּמֶיָחָד דַּוְקָא בְּחַגֵּי יִשְׂרָאֵל, וְכָךְ הַיְהוּדִים שֶׁאִבְּדוּ אֶת הַזְּמַן בַּשָּׁבוּעַ וּבַחֹדֶשׁ, יָדְעוּ שֶׁיֵּשׁ חַג לְפִי כַּמּוּת הַיְלָדִים שֶׁנִּשְׁלְחוּ לְמִיתָה בְּאוֹתוֹ יוֹם! הָיָה כָּאן רָצוֹן שֶׁל עֶמֶלֶק לִמְחֹק אֶת זֵכֶר יִשְׂרָאֵל!

אוֹתָם רוֹצְחִים בַּתְּמוּנָה הָיוּ מְשֻׁכְנָעִים בְּאוֹתוֹ זְמַן כִּי חָלוֹמָם אָכֵן יַעֲלֶה בְּיָדָם וְהֵם יַצְלִיחוּ לַהֲרוֹג וּלְהַשְׁמִיד אֶת כָּל יְהוּדֵי הָעוֹלָם. הֵם דִּמְיְנוּ לְעַצְמָם שֶׁבְּעוֹד 50 שָׁנָה הֵם יֵשְׁבוּ בְּבֵיתָם וִיסַפְּרוּ לַנֶּכֶד הַקָּטָן עַל עַם יָשָׁן וְקָדוּם שֶׁהָיוּ מַנִּיחִים קֻפְסָא עַל הַיָּד וְקֻפְסָא עַל הָרֹאשׁ וּמִתְעַטְּפִים בַּחֲתִיכַת בָּד לְבָנָה, וְכַאֲשֶׁר הַנֶּכֶד יְפַקְפֵּק בְּסִפּוּרָם, כְּאִלּוּ סִפְּרוּ לוֹ עַל דְּרָקוֹן אוֹ חַד-קֶרֶן אוֹ יְצוּר אַגָּדָה אַחֵר, הֵם יִשְׁלְפוּ אֶת הַתְּמוּנָה הַזּוֹ וְיִתְגָּאוּ: "אַתָּה רוֹאֶה, זֶה יְהוּדִי! זֶה הָיָה מֵהָאַחֲרוֹנִים שֶׁהִתְקַיְּמוּ בְּזִמַּנִי, וַאֲנִי צַדְתִּי אוֹתוֹ"! בִּשְׁבִיל זֶה הַמְּתִינוּ שָׁעֲנִיחַ תְּפִלִּין וְיִצְטַלְּמוּ אִתּוֹ!

לָכֵן יֵדַע כָּל יְהוּדִי שֶׁהַגֵּיהִנֹּם הָאֲמִתִּי שֶׁל אַיְכְמָן וַחֲבֵרָיו אֵינוֹ סְתָם שְׂרֵפָה בַּגֵּיהִנֹּם, אֶלָּא הוּא יוֹשֵׁב שָׁם בְּאוֹתָהּ תֵּבַת זְכוּכִית וּמַרְאִים לוֹ כָּל יְהוּדִי שֶׁמִּתְעַטֵּף בְּצִיצִית, מֵנִיחַ תְּפִלִּין, קוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע וּמִתְפַּלֵּל. יְהוּדִי שֶׁמְּבָרֵךְ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְלוֹמֵד תּוֹרָה, סוֹפֵר סְפִירַת הָעֹמֶר וּמַדְלִיק נֵרוֹת חֲנֻכָּה, וְרַעְשָׁן בְּפּוּרִים. יְהוּדִי שֶׁאוֹכֵל מָרוֹר בְּפֶסַח, זֶה מַר מְאֹד בַּפֶּה שֶׁל אוֹתוֹ צוֹרֵר בַּגֵּיהִנֹּם, וְשׁוֹרֵף אֶת נִשְׁמָתוֹ הָאֲרוּרָה עֲשָׂרוֹת מוֹנִים מִכָּל אֵשׁ שֶׁל גֵּיהִנֹּם, כִּי אֶת זֶה הוּא בִּקֵּשׁ לִמְחֹק וּלְאַבֵּד, וְלֹא עָלָה בְּיָדוֹ.

אֲנַחְנוּ כְּלָל יִשְׂרָאֵל. הַנְּשָׁמוֹת שֶׁלָּנוּ מְחֻבָּרוֹת יַחְדָּיו, זֶה הַכֹּחַ שֶׁל הָעָם הַיְּהוּדִי, זֶה הַכֹּחַ שֶׁהַשּׂוֹנְאִים שֶׁלָּנוּ מְפַחֲדִים מֵאִתָּנוּ וּמְנַסִּים לְלֹא הַצְלָחָה לְאַבֵּד אוֹתָנוּ מֵהָעוֹלָם כְּבָר אַלְפֵי שָׁנִים.

10 שָׁנִים לִפְנֵי שֶׁהִיטְלֶר נִבְחַר לַשִּׁלְטוֹן הוּא נִסָּה לִתְפֹּס אוֹתוֹ בְּכֹחַ בַּהֲפִיכָה כּוֹשֶׁלֶת וְנִכְלָא בַּכֶּלֶא הַגֶּרְמָנִי. הוּא נִצֵּל אֶת הַזְּמַן לִכְתֹּב סֵפֶר שְׁנִאָה שֶׁפָּרַס אֶת מִשְׁנָתוֹ הַשְּׁטָנִית, תַּחַת הַשֵּׁם: "הַמִּלְחָמָה שֶׁלִּי", בָּהּ תֵּאֵר בֵּין הַיֶּתֶר אֶת רְצוֹנוֹ וְאֶת הַצֹּרֶךְ שֶׁל הָאֲנוֹשׁוּת לִמְחֹק אֶת הָעָם הַיְּהוּדִי מֵהָעוֹלָם, כֵּיוָן שֶׁהוּא מְהַוֶּה אֶת הַמָּקוֹר לְכָל הַצָּרוֹת וְהַמִּלְחָמוֹת לְפִי דַּעְתּוֹ הַמְעֻוָּתֶת. הוּא לֹא הִסְתִּיר אֶת רְצוֹנוֹ, וּכְשֶׁתָּפַס אֶת הַשִּׁלְטוֹן, סִפְּרוֹ שֶׁהָפַךְ בֵּינְתַיִם לְרַב מֶכֶר הָפַךְ לְתָכְנִית הַפְּעֻלָּה שֶׁל הַמִּפְלֶצֶת הַנָּאצִית. בְּסֵפֶר זֶה בִּקֵּשׁ הִיטְלֶר לְהַבִּיעַ אֶת סִלְידָתוֹ מֵהָעָם הַיְּהוּדִי שֶׁהֵבִיא לָעוֹלָם מוּם רוּחָנִי שֶׁנִּקְרָא "מַצְפוּן"! זוֹ הָיְתָה הַמִּלְחָמָה שֶׁלּוֹ.

כְּנֶגֶד הַסֵּפֶר "הַמִּלְחָמָה שֶׁלִּי" שֶׁל אוֹתוֹ צוֹרֵר, הָרֵי כָּל יְהוּדִי שֶׁשּׁוֹמֵר תּוֹרָה וּמִצְוֹות מִתְפַּלֵּל לוֹמֵד תּוֹרָה וְקוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע כּוֹתֵב גַּם הוּא סֵפֶר, בְּעֶצֶם הָעֲבְדָּה שֶׁהוּא חַי וְקַיֵּם בָּעוֹלָם בְּתוֹר יְהוּדִי שׁוֹמֵר תּוֹרָה וּמִצְוֹות הוּא סֵפֶר חַי, סֵפֶר שֶׁנִּקְרָא "הַנִּצָּחוֹן שֶׁלִּי". הַמִּלְחָמָה הָיְתָה שֶׁלּוֹ אֲבָל הַנִּצָּחוֹן הִיא שֶׁל אוֹתוֹ יְהוּדִי שֶׁהַצּוֹרֵר בִּקֵּשׁ לְאַבֵּד מֵהָעוֹלָם.

"הַנִּצָּחוֹן שֶׁלִּי" - אֲנַחְנוּ נִצַּחְנוּ! הִיטְלֶר וְדוֹמָיו נִשְׁרָפִים בַּגֵּיהִנֹּם וְאָבַד זִכְרָם מֵהָעוֹלָם, אֲבָל אֲנַחְנוּ מַמְשִׁיכִים לְקַיֵּם אֶת הָעָם הַיְּהוּדִי שָׁחַי וְקַיָּם וְשׁוֹמֵר תּוֹרָה וּמִצְוֹות בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ אֲבוֹת אֲבוֹתֵינוּ מִזֶּה אַלְפֵי שָׁנִים, עַם יִשְׂרָאֵל חַי!

זֶה לֹא נִגְמָר בַּגָּלוּת וּבַשּׁוֹאָה. בָּנִינוּ מְדִינָה, יֵשׁ לָנוּ צָבָא מֵהַחֲזָקִים בָּעוֹלָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בֵּרַךְ אוֹתָנוּ בִּיהוּדִים בַּעֲלֵי מֹחוֹת שֶׁהִמְצִיאוּ הַרְבֵּה הַמְצָאוֹת מְשֻׁכְלָלוֹת לְהָגֵן וּלְהַצִּיל חַיִּים, יֵשׁ לָנוּ עָצְמָה צְבָאִית וְכַלְכָּלִית, אַף דָּבָר זֶה לֹא מַעֲלֶה וְלֹא מוֹרִיד אֶת הַשִּׂנְאָה אֵצֶל שְׁכֵנֵינוּ הָרְשָׁעִים. הַדָּת שֶׁלָּנוּ מְקַדֶּשֶׁת חַיִּים, וְאִלּוּ לָהֶם יֵשׁ אֱמוּנָה מְסֻלֶּפֶת שֶׁמְּקַדֶּשֶׁת אֶת הַמָּוֶת. הֵם עֲדַיִן שׂוֹנְאִים וְרוֹצְחִים, אֲפִילּוּ נָשִׁים וִילָדִים, וְהַכֹּל בְּשֵׁם סִבָּה אַחַת - הֵם לֹא רוֹצִים שֶׁיִּהְיוּ כָּאן יְהוּדִים, יְהוּדִים שֶׁיִּשְׁמְרוּ שַׁבָּת יִקְרְאוּ קְרִיאַת שְׁמַע וְיִתְפַּלְלוּ. וּבְכָל פַּעַם שֶׁיְּהוּדִי מִתְרַחֵק לְצַעֲרֵנוּ וּפוֹתֵחַ אֶת הַדֶּרֶךְ לוֹ אוֹ לְזַרְעוֹ לְהִתְבּוֹלֵל בֵּין אֻמּוֹת הָעוֹלָם, הוּא מוֹחֵא

לַשּׂוֹנְאִים הָאֵלֶּה כַּפַּיִם, וְאִלּוּ בְּכָל פַּעַם שֶׁיְּהוּדִי מִתְקָרֵב חֲזָרָה לְבוֹרֵא עוֹלָם, הוּא מוֹחֵק לָהֶם אֶת הַחִיּוּךְ מֵהַפַּרְצוּף.

הַכֹּחַ וְהָעָצְמָה הָאֱמִתִּיִּים שֶׁלָּנוּ נִמְצָאִים בְּחִבּוּר שֶׁלָּנוּ לְבוֹרֵא עוֹלָם, לָאֱמוּנָה הַיְּהוּדִית, לַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת שֶׁקִּבַּלְנוּ לִפְנֵי יוֹתֵר מִ-3,300 שָׁנָה. כָּל אוֹתָם יְהוּדִים יְקָרִים שֶׁשִּׁלְמוּ אֶת הַמְּחִיר הַיָּקָר בְּיוֹתֵר, אֶת חַיֵּיהֶם, וְשֶׁאֶת מוֹתָם אָנוּ מְצַיְּנִים וּמְכַבְּדִים בְּיָמִים אֵלֶּה, כָּל אֵלֶּה מֵתוּ יְהוּדִים כְּדֵי שֶׁאָנוּ נִחְיֶה כִּיהוּדִים.

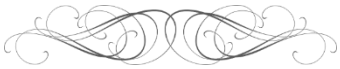
לָכֵן בְּיָמִים אֵלֶּה אָנוּ קוֹרְאִים אֶת הַפָּרָשׁוֹת "אַחֲרֵי מוֹת" "קְדוֹשִׁים", שֶׁהֵם מָסְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם כְּדֵי שֶׁאַחֲרֵי מוֹתָם נוּכַל אֲנַחְנוּ הַחַיִּים לְהִתְקַדֵּשׁ, שֶׁנִּשְׁמֹר תּוֹרָה וּמִצְווֹת, וְכֵיוָן שֶׁכָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל כְּרוּכוֹת זוֹ בַּזּוֹ, גַּם הֵם יַמְשִׁיכוּ לִחְיוֹת דֶּרֶךְ הַמִּצְווֹת שֶׁלָּנוּ, שֶׁהֲרֵי רַק בִּזְכוּת קָרְבָּנָם אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לָשֶׁבֶת בְּאַרְצֵנוּ וּלְקַיֵּם אֶת הַמִּצְווֹת, אָז הַמִּצְווֹת שַׁיָּכוֹת גַּם לָהֶם.

כָּל בְּרָכָה שֶׁאֲנִי מְבָרֵךְ, כָּל מִצְוָה שֶׁאֲנִי עוֹשֶׂה, הַיְּהוּדִים הַיְּקָרִים הָאֵלֶּה חַיִּים! כָּל פַּעַם שֶׁאֲנִי מְבָרֵךְ, הַחַיָּל שֶׁנָּפַל עַל הַמִּשְׁמֶרֶת מְבָרֵךְ, כְּשֶׁאֲנִי מֵנִיחַ תְּפִלִּין בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בִּמְדִינַת יִשְׂרָאֵל, גַּם הוּא מֵנִיחַ! הוּא חַי! הַקְּדִישִׁים שֶׁלִּי הוֹלְכִים אֵלָיו גַּם אִם אֲנִי לֹא מְכַוֵּן בְּכָלָל, וּלְמַעֲשֶׂה גַּם אִם לֹא הִכַּרְתִּי אוֹתוֹ - בְּכָךְ שֶׁמָּסַר אֶת נַפְשׁוֹ אֲנִי יָכוֹל לְקַיֵּם מִצְווֹת, אָז הֵן גַּם שֶׁלּוֹ, וְהוּא חַי.

יְהוּדִים טוֹבִים וִיקָרִים הַמְבַקְּשִׁים לַעֲשׂוֹת דָּבָר עֵבוּר זִכְרָם שֶׁל אוֹתָם חֲלָלִים שֶׁנֶּעֱקְדוּ עַל קִדֻּשַׁת ה', נֶעֱמָדִים לִצְפִירָה פַּעֲמַיִם בְּשָׁנָה לְדַקָּה אוֹ שְׁתַּיִם. אֲבָל אוֹתָם יְהוּדִים שֶׁמָּסְרוּ אֶת נַפְשָׁם וְלֹא יְכוֹלִים לְקַיֵּם תּוֹרָה וּמִצְווֹת יוֹתֵר, הֵם זְקוּקִים לְיוֹתֵר מִשְּׁתֵּי דַּקּוֹת. הַכָּרַת הַטּוֹב שֶׁלָּנוּ צְרִיכָה לִהְיוֹת חַיִּים שְׁלֵמִים שֶׁל יְהוּדִי טוֹב, זֶה הַמִּינִימוּם שֶׁאֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת לֹא רַק עֵבוּר נַפְשִׁי אֶלָּא עֵבוּר נַפְשָׁם, הֵם מֵתוּ כִּיהוּדִים כְּדֵי שֶׁאֲנַחְנוּ נִחְיֶה כְּכָאֵלֶּה, זֶה עִלּוּי הַנְּשָׁמָה הָאֱמִתִּי שֶׁלָּהֶם.

יְהִי רָצוֹן שֶׁכֻּלָּנוּ נִתְחַזֵּק וְנִמְחַק אֶת הַחִיּוּךְ לְכָל הָרְשָׁעִים שֶׁקָּמוּ עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵינוּ, וְנִזְכֶּה לְקַבֵּל אֶת מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ כִּיהוּדִים כְּשֵׁרִים וּקְדוֹשִׁים בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן.

יום העצמאות

מְדִינַת יִשְׂרָאֵל הֻקְמָה כְּדֵי לְהַוּוֹת פִּתָּרוֹן לִ"בְּעָיַת הַיְהוּדִים". הָרַעְיוֹן נוֹצַר בְּרֹאשׁ הַמְיַסְּדִים שֶׁהִגִּיעוּ לַמַּסְקָנָה כִּי הַיְהוּדִים הֵם "בְּעָיָה"! כָּךְ בְּכָל שְׁנוֹת הַגָּלוּת תָּמִיד הָיוּ הַיְהוּדִים הַשָּׁעִיר לַעֲזָאזֵל שֶׁאָשֵׁם בְּכָל הָרַע שֶׁקּוֹרֶה לָהֶם. אָז כְּשֶׁעָשִׂינוּ אֶת רָצוֹן ה' וְיָשַׁבְנוּ בְּאַרְצֵנוּ וְהַשְׁכִּינָה שָׁרְתָה עִמָּנוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, הַגּוֹיִם לֹא יָכְלוּ לִפְגֹּעַ בָּנוּ. אֲבָל כַּאֲשֶׁר קִלְקַלְנוּ בְּמַעֲשֵׂינוּ ה' מָסַר אוֹתָנוּ בְּיָדָם, וְכָךְ מָצְאנוּ עַצְמֵנוּ גּוֹלִים מֵאֶרֶץ לְאֶרֶץ וּמַגִּיעִים לְכָל קְצָווֹת תֵּבֵל. וְהֵיכָן שֶׁהִגַּעְנוּ, גִּלִּינוּ מַהֵר מְאֹד שֶׁאֲנַחְנוּ "בְּעָיָה".

וְכָךְ הִתְחִיל הַמַּסָּע אַחַר הֻקָּמַת "בַּיִת יְהוּדִי" בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. הַמַּסָּע הַזֶּה שֶׁעָבַר דֶּרֶךְ שׁוּרָה אֲרוּכָה שֶׁל יִסּוּרִים וּמָוֶת וּבְשִׁיאָם הַשּׁוֹאָה הָאֵיֻמָּה שֶׁגָּבְתָה שִׁשָּׁה מִלְיוֹן מִבְּנֵי עַמֵּנוּ, הִסְתַּיְּמָה בְּהַכְרָזַת מְדִינָה לָעָם הַיְהוּדִי בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הִיא מְדִינַת יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ, אָנוּ עַכְשָׁו כְּבָר לֹא בְּעָיָה שֶׁל הָעוֹלָם.

אֶלָּא שֶׁאָז נִפְתְּרָה "בְּעָיַת הַיְהוּדִים" וְנוֹלְדָה "בְּעָיַת מְדִינַת הַיְהוּדִים"! אַחֲרֵי שֶׁרִכַּזְנוּ אֶת רֹב יְהוּדֵי הָעוֹלָם בְּמָקוֹם אֶחָד, קַל יוֹתֵר לְרַכֵּז אֶת כָּל חִצֵּי הַשִּׂנְאָה אֵלֵינוּ. הַיְהוּדִים כְּבָר לֹא בְּעָיָה, "יִשְׂרָאֵל" הִיא הַבְּעָיָה הַגְּדוֹלָה שֶׁל הָעוֹלָם. אֲנַחְנוּ נֶגֶד הַמְּדִינִיּוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הַכִּבּוּשׁ הָאַכְזָרִי בַּשְּׁטָחִים, זֶה לֹא קָשׁוּר לְיַהֲדוּת. אָז לָמָּה בְּשֵׁם הַכַּעַס עַל יִשְׂרָאֵל רוֹצְחִים יְהוּדֵי חֲרֵדִי בְּצָרְפַת? מָה הַקֶּשֶׁר שֶׁלּוֹ לִבְעָיַת "מְדִינַת הַיְהוּדִים"? אֲבָל אָז עֻשָּׂו מִתָּמֵם: נָא לֹא לְבַלְבֵּל אוֹתָנוּ עִם הָעֻבְדּוֹת, אָנוּ אוֹהֲבִים (לַהֲרוֹג) יְהוּדִים, זוֹ רַק יִשְׂרָאֵל הַבְּעָיָה".

בַּשָּׁנִים הָרִאשׁוֹנוֹת שֶׁל הַמְּדִינָה הָיְתָה יִשְׂרָאֵל בְּמַצָּב שֶׁל מִלְחָמָה מַתְמֶדֶת. אוֹיֵב מְשֻׁתָּף מִבַּחוּץ תָּמִיד סִיֵּעַ לְאַחֵד אֶת כָּל הַיְהוּדִים עַל פְּלָגָיו. הָיְתָה תְּקוּפָה

שֶׁל צָנַע וְשֵׁפֶל, אֲנָשִׁים קָנוּ מַרְגָּרִינָה בַּשּׁוּק הַשָּׁחוֹר. כֻּלָּם נִרְתְּמוּ לַמַּעֲרָכָה לִבְנוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֶל מוּל הָעֲרָבִים שֶׁבִּקְּשׁוּ לַהֲרֹס וְלַהֲרֹג. וְכָךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָאָה אֶת הָאַחְדוּת שֶׁהָיְתָה בְּקֶרֶב עַמֵּנוּ וְהוּא נִלְחָם אֶת הַמִּלְחָמוֹת שֶׁלָּנוּ. אֶת מִלְחֶמֶת הָעַצְמָאוּת נִצְּחָה יִשְׂרָאֵל עִם חֵיל אֲוִיר שֶׁהָיָה מֻרְכָּב מִשְׁלֹשָׁה מָטוֹסֵי רִסּוּס שֶׁזְּרָקוּ בַּלּוֹנֵי גָז קְטַנִּים מֵהָאֲוִיר. בְּמִבְצָע סִינַי כָּבְשָׁה יִשְׂרָאֵל אֶת חֲצִי הָאִי סִינַי בְּתוֹךְ 18 שָׁעוֹת! בְּמִלְחֶמֶת שֵׁשֶׁת הַיָּמִים נָצְחוּ יַרְדֵּן סוּרְיָה וּמִצְרַיִם וְחָזְרוּ לְיַדֵּינוּ כָּל הַמְּקוֹמוֹת הַקְּדוֹשִׁים. נֵס עַל נֵס עַל נֵס!

רָאשֵׁי הַמֶּמְשָׁלָה הָרִאשׁוֹנִים, בְּמִקּוֹם לְהַכִּיר בַּנִּסִּים הָעֲצוּמִים וּלְהָבִין שֶׁעַל פִּי דֶּרֶךְ הַטֶּבַע לֹא הָיְתָה לָנוּ אֶפְשָׁרוּת לְנַצֵּחַ, וְלִרְאוֹת בְּכָךְ אֶת אַהֲבָתוֹ שֶׁל אַבָּא שֶׁבַּשָּׁמַיִם שֶׁנִּלְחַם אֶת מִלְחֲמוֹתֵינוּ וְעָשָׂה לָנוּ אֶת הַנִּצָּחוֹנוֹת, בְּמִקּוֹם כָּל זֹאת הֵם הָיוּ שְׁכוּרִים מִ"**כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי** עָשׂוּ לִי אֶת הַחַיִל הַזֶּה", וּבְעַזּוּת פָּנִים זוֹ הֵם גַּם הִתְנַהֲגוּ אֶל מוּל אֻמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁלֹּא הָיוּ רְגִילִים לִיהוּדִי שֶׁהוֹלֵךְ עִם רֹאשׁ זָקוּף. הַזִּלְזוּל כְּלַפֵּי חוּץ הִרְתִּיחַ אֶת דָּמָם שֶׁל אֲרָצוֹת עֶרֶב שֶׁקָּמוּ עַל הַמְּדִינָה הַקְּטַנָּה לְעוֹד מִלְחָמָה שֶׁבָּהּ הָאַבָּא הָאוֹהֵב הִמְשִׁיךְ לַעֲשׂוֹת לָנוּ עוֹד נִסִּים כַּאֲשֶׁר תּוֹךְ שִׁשָּׁה יָמִים הֵם הִפְסִידוּ שְׁטָחִים נִרְחָבִים וּבָהֶם כָּל הַמְּקוֹמוֹת הַקְּדוֹשִׁים לְעָם יִשְׂרָאֵל. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֶחֱזִיר לָנוּ אֶת יְרוּשָׁלַיִם חֶבְרוֹן שְׁכֶם וּבֵית לֶחֶם, אֶת הַר הַבַּיִת מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה קֶבֶר יוֹסֵף וְקֶבֶר רָחֵל. הַיִּשְׁמְעֵאלִים בָּרְחוּ עִם נַעֲלֵיהֶם בְּיֵדֵיהֶם.

אֲבָל אָז בַּשִּׁלְטוֹן הָיָה רֹאשׁ מֶמְשָׁלָה אַחֵר, חֵסֶר קֶשֶׁר וַהֲבָנָה לְכָל מָה שֶׁקָּדוֹשׁ כְּמוֹ קוֹדְמָיו, וּנְטוּל הַחֲצָפָה וְעַזּוּת הַפָּנִים שֶׁהָיְתָה לָהֶם מֵאִידָךְ, וְהַנְּהָרָה שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל אֶל הַמְּקוֹמוֹת הַקְּדוֹשִׁים לֹא הָיְתָה בְּדִיּוּק הַדָּבָר הָרָצוּי בְּיוֹתֵר עֲבוּרוֹ וַעֲבוּר הַשְׂקָפַת עוֹלָמוֹ הָעֲקוּמָה, וְלָכֵן הִכְרִיז הַשִּׁלְטוֹן הַיִּשְׂרְאֵלִי כִּי הוּא לֹא מְסַפֵּחַ אֶת הַשְּׁטָחִים שֶׁשֻּׁחְרְרוּ, אֶלָּא שׁוֹמֵר אוֹתָם לְקֶלַף מִקּוּחַ לְמַשָּׂא וּמַתָּן לְשָׁלוֹם עִם הַשְּׁכֵנִים הַיִּשְׁמְעֵאלִים. "הַיְּהוּדִי הֶחָדָשׁ" שׁוּב הִרְכִּין אֶת רֹאשׁוֹ לְדַעַת הָעוֹלָם הַנָּכְרִי וְזֶה קָפַץ עַל הַמְּצִיאָה לִדְרֹךְ עָלָיו וּלְחַדֵּשׁ יָמָיו כְּקֶדֶם. הֵם פָּנוּ אֶל הָאו"ם לְתַוֵּךְ וּלְהַבִּיעַ אֶת דַּעְתּוֹ. וּמֵאָז אוֹתוֹ מוֹסָד מַאֲשִׁים אֶת הַמְּדִינָה שֶׁלָּנוּ בְּכָל הַבְּעָיוֹת וְהָרַע בָּעוֹלָם! כָּךְ הָפְכָה הַמְּדִינָה הַקְּטַנָּה שֶׁרָבָּם לֹא יְכוֹלִים לְאַתֵּר אוֹתָהּ עַל הַמַּפָּה, לְמֻרְכַּז הַחֲדָשׁוֹת הָעוֹלָמִי. כֻּלָּם מְדַבְּרִים וְהַכֹּל בְּשִׁנְאָה וְקִנְאָה. יוֹשֵׁב

לוֹ יְהוּדִי נֶחְמָד בְּיִשְׂרָאֵל וְרוֹאֶה כֵּיצַד כָּל הָעוֹלָם עוֹסֵק בּוֹ וְלָמָּה הוּא שַׂיָּךְ לְמֶרְכַּז הָרֶשַׁע הָעוֹלָמִי! זֶה לֹא הֶגְיוֹנִי! מַדּוּעַ זֶה כָּךְ?

וְהַתְּשׁוּבָה הִיא: עֵשָׂו שׂוֹנֵא לְיַעֲקֹב. רַק שֶׁהוּא מִתְבַּיֵּשׁ לְהַבִּיעַ שִׂנְאָה לִיהוּדִי בְּגָלוּי, וְלָכֵן הוּא מְשַׁנֶּה אֶת הַלָּשׁוֹן: אָנוּ לֹא שׂוֹנְאִים יְהוּדִים חַס וְשָׁלוֹם, אֲנַחְנוּ רַק דּוֹאֲגִים לַפַּלֶשְׁתִּינָאִים הַמִּסְכֵּנִים, הַבְּעָיָה הִיא הַמִּדִינָה, הַכִּבּוּשׁ, אֲבָל יְהוּדִים? מָה פִּתְאוֹם. וְהַשִּׂלְטוֹן בַּמְּדִינָה שֶׁלָּנוּ שֶׁהִמְשִׁיךְ לִהְיוֹת מְנֻתָּק מִדָּתוֹ וּמֵהִתְיַעֲצוּת בַּחֲכָמָיָה, הִקְשִׁיב לְעֵשָׂו וְאִמֵּץ לְעַצְמוֹ אֶת טַעֲנוֹתָיו. פִּתְאוֹם הִתְחִילוּ לְהִתְנַצֵּל שֶׁנֶּאֱלָצִים לְהָגֵן עַל עַצְמֵנוּ. חַיָּל הוֹרֵג מְחַבֵּל וְנִשְׁלַח לַכֶּלֶא, בְּעוֹד שֶׁלַּמְחַבֵּל קוֹרְאִים "הַמָּנוֹחַ" בְּתַחֲנַת הָרַדְיוֹ הַצְּבָאִית.

כֵּיצַד הִגַּעְנוּ לְמְצִיאוּת כָּזוֹ, שֶׁכָּל הָעוֹלָם מַאֲשִׁים אוֹתָנוּ וְאָנוּ מְקַבְּלִים וּמִתְנַצְּלִים? שָׂכַחְנוּ צִוּוּי חָשׁוּב שֶׁנָּתַן לָנוּ ה' לְקַיֵּם אִם וְכַאֲשֶׁר אָנוּ נִכְנָסִים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, תְּנַאי קַבָּלָה שֶׁאוֹתוֹ אָנוּ קוֹרְאִים בַּפָּרָשָׁה הַנִּקְרֵאת בַּתְּקוּפָה זוֹ: "קְדֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי". זֶה הַתְּנַאי. גַּם אִם לַמְּדִינָה יִהְיֶה הַצָּבָא הֵכִי חָזָק בָּעוֹלָם וְנֶשֶׁק אַטוֹמִי, כֹּחוֹת בִּטָּחוֹן וּמוֹדִיעִין מְעֻלִּים, אִם אֵין לָנוּ אֶת הָעִקָּר שֶׁזּוֹ הַקְּדֻשָּׁה, כְּלוּם לֹא שָׁוֶוה!

בְּתוֹךְ פָּרָשַׁת "קְדוֹשִׁים" מוּבָאִים דִּינֵי אִסּוּר עָרְלָה. אָדָם שׁוֹתֵל לְעַצְמוֹ עֵץ פֵּרוֹת. כָּל הַפֵּרוֹת הַיּוֹצְאִים בִּשְׁלֹשׁ הַשָּׁנִים הָרִאשׁוֹנוֹת יֵשׁ לָהֶם דִּין עָרְלָה, כְּלוֹמַר הֵם אֲסוּרִים בָּאֲכִילָה וַאֲפִילּוּ בַּהֲנָאָה, אָסוּר לָתֵת לַכְּלָבִים, צָרִיךְ לְהַשְׁמִיד מִן הָעוֹלָם! מַגִּיעָה הַשָּׁנָה הָרְבִיעִית, הוּא קוֹטֵף אֶת הַפֵּרוֹת בְּשִׂמְחָה, הָרֶגַע הַמְיֻחָל לוֹ חִכָּה זְמַן רַב, אֲבָל אָז הַתּוֹרָה אוֹמֶרֶת לוֹ כִּי פֵּרוֹת אֵלֶּה הֵם קְדוֹשִׁים, "נֶטַע רְבָעִי", וְאֶפְשָׁר לֶאֱכֹל אוֹתָם רַק בִּירוּשָׁלַיִם! אִם יֵרָצֶה לְאָכְלָם כָּאן, יָכוֹל לִפְדּוֹתָם וּבַכֶּסֶף לִקְנוֹת אֹכֶל בִּירוּשָׁלַיִם, אֲבָל לְלֹא פִּדְיוֹן אוֹ עֲלִיָּה לִירוּשָׁלַיִם, הוּא לֹא מָתָר גַּם בְּפֵרוֹת אֵלּוּ. רַק בַּשָּׁנָה הַחֲמִשִּׁית הוּא יוֹצֵא מִכָּל דִּינֵי עָרְלָה וְנֶטַע רְבָעִי, סוֹף סוֹף הוּא יָכוֹל לֶאֱכֹל וְלֵהָנוֹת מֵהַפֵּרוֹת, מָה שֶׁלֹּא יָכוֹל הָיָה לַעֲשׂוֹת בִּשְׁלֹשׁ הַשָּׁנִים הָרִאשׁוֹנוֹת שֶׁל הָעָרְלָה.

רִבִּי נָתָן מִבְּרֶסְלַב כּוֹתֵב כִּי 3 שְׁנוֹת הָעָרְלָה מְסַמְּלוֹת מִלְחָמָה שֶׁאָדָם צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת בְּשָׁלֹשׁ תַּאֲווֹת שֶׁהֵן קְלִפּוֹת טֻמְאָה מִתְרַבּוֹת הַגּוֹיִם הַמַּשְׁפִּיעוֹת עַל

הַיְהוּדִים: תַּאֲוַת עֲרָיוֹת, תַּאֲוַת מָמוֹן וְתַאֲוַת אֲכִילָה. בְּכָל שָׁנָה יֵשׁ שְׁלֹשָׁה רְגָלִים שֶׁכָּל אֶחָד מֵהֶם עוֹמֵד לְתִקּוּן שֶׁל תְּאַוָּה אַחֶרֶת: פֶּסַח מְסָגֵּל לְתִקּוּן תַּאֲוַת הַמָּמוֹן, שָׁבוּעוֹת מְסָגֵּל לְתִקּוּן תַּאֲוַת הָעֲרָיוֹת וְסֻכּוֹת מְסָגֵּל לְתִקּוּן תַּאֲוַת הָאֲכִילָה. אֲבָל כֵּיוָן שֶׁכָּל תַּאֲוָה כְּלוּלָה גַּם מֵהַשְׁתַּיִם הָאֲחֵרוֹת לָכֵן שָׁנָה אַחַת לֹא מַסְפִּיקָה, וּצְרִיכִים לַעֲבֹר אֶת שְׁלֹשֶׁת הָרְגָלִים שָׁלֹשׁ פְּעָמִים כְּדֵי שֶׁבְּכָל רֶגֶל נְבַטֵּל מִכָּל תַּאֲוָה אֶת שְׁלֹשֶׁת הֶבֵּטֶיהָ, וְאֵלֶּה 3 שְׁנוֹת הָעָרְלָה. לְאַחַר שֶׁעָמָלְנוּ בְּשָׁלֹשׁ שָׁנִים אֵלֶּה לְהָסִיר אֶת שְׁלֹשׁ הַטֻּמְאוֹת הָאֵלֶּה עַל יְדֵי הַרְחָקָה מֵהֶן, שֶׁכֵּן הָעָרְלָה אָסוּרָה הֵן בָּאֲכִילָה וְהֵן בַּהֲנָאָה וְיֵשׁ לְהַעֲבִיר אוֹתָהּ מִן הָעוֹלָם, כָּךְ עָשׂינוּ עִם שָׁלוֹשׁ טֻמְאוֹת אֵלֶּה, כָּעֵת מַגִּיעָה הַשָּׁנָה הָרְבִיעִית שְׁבָה אָנוּ בּוֹרְרִים בֵּין הַקֹּדֶשׁ לַחוֹל, וּמַעֲלִים אֶת הַבִּכּוּרִים אֶל יְרוּשָׁלַיִם.

הַיְהוּדִי מְקַבֵּל נֶפֶשׁ אֶלְקִית בְּגוּף גַּשְׁמִי. הַגּוּף "צוֹמֵחַ קֹדֶם" מִן הָאֲדָמָה וּמְחֻבָּר אֶל הַחֹמֶר וְעָטוּף בְּקִלְפּוֹת עָרְלָה. עַל יְדֵי שֶׁאָנוּ עוֹבְדִים עַל עַצְמֵנוּ וְעַל מִדּוֹתֵינוּ, אָנוּ גּוֹזְרִים אֶת עַצְמֵנוּ גַּם בַּמֻּתָּר לָנוּ מִלְּבַד מָה שֶׁבּוֹרְחִים מִכָּל הָאָסוּר לָנוּ, וְלוֹמְדִים אֶת כָּל הַהֲלָכוֹת הַקְּשׁוּרוֹת לְגַבֵּי 3 תַּאֲוֹת אֵלּוּ עַל מְנָת לְשַׁבְּרָם וּלְהַעֲבִירָם מִן הָעוֹלָם, אֲזַי בְּשָׁנָה הָרְבִיעִית אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת לִירוּשָׁלַיִם, שֶׁפֵּרוּשׁ שְׁמָהּ הוּא "יִרְאֶה-שָׁלֵם", שֶׁכֵּן מַלְכֵּי צֶדֶק, הוּא שֵׁם בֶּן נֹחַ, הָיָה הַמֶּלֶךְ הָרִאשׁוֹן בָּעִיר וְקָרָא לָהּ "שָׁלֵם", שֶׁנֶּאֱמַר: "וּמַלְכִּי צֶדֶק מֶלֶךְ **שָׁלֵם** הוֹצִיא לֶחֶם וָיָיִן וְהוּא כֹּהֵן לְאֵל עֶלְיוֹן", וְאַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁעָקַד אֶת יִצְחָק עַל הַר הַמּוֹרִיָּה קָרָא לַמָּרוֹם "יִרְאֶה" שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיִּקְרָא אַבְרָהָם שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא ה' **יִרְאֶה** אֲשֶׁר יֵאָמֵר הַיּוֹם בְּהַר ה' יֵרָאֶה", וְלָכֵן ה' קָרָא אֶת הָעִיר עַל שֵׁם הַשֵּׁמוֹת שֶׁנָּתְנוּ שְׁנֵי הַצַּדִּיקִים, וּפֵרוּשׁוֹ "יִרְאֶה שְׁלֵמָה".

אָדָם שֶׁעוֹבֵד עַל מִדּוֹתָיו כִּי הוּא שׁוֹאֵף לְהַדְבִּיק לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָכוֹל לְהַגִּיעַ לְדַרְגָּה שֶׁהוּא יְקַדֵּשׁ אֶת תַּאֲוֹתָיו, שֶׁכֵּן מָמוֹן עֲרָיוֹת וּמַאֲכַל בְּשָׂרָשָׁם אֵינָם דְּבָרִים אֲסוּרִים אִם עוֹשִׂים אוֹתָם מַעֲשִׂים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה. מָמוֹן הוּא לֹא דָּבָר רַע, הֲרֵי עִמּוֹ אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת צְדָקוֹת וְחֶסֶד וּלְהַרְבּוֹת בְּתוֹרָה. עֲרָיוֹת אֵינָן דָּבָר רַע כַּאֲשֶׁר מְדֻבָּר בְּאִשְׁתּוֹ הַמֻּתֶּרֶת לוֹ, אֲזַי הוּא זוֹכֶה לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוָה הָרִאשׁוֹנָה בַּתּוֹרָה שֶׁל פְּרִיָה וּרְבִיָה, וּלְהַעֲמִיד בָּנִים צַדִּיקִים. אֲכִילָה הִיא דָּבָר חָשׁוּב לְחַזֵּק אֶת הַגּוּף לַעֲבֹד אֶת ה', וְכֵן אֶפְשָׁר לְקַיֵּם בּוֹ מִצְוֹת שׁוֹנוֹת כְּגוֹן תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת וְהַפְרָשַׁת

חַלָּה, וְכַמּוּבָן לְבָרֵךְ עָלָיו. נִמְצָא כִּי בְּעוֹד שֶׁתַּאֲוֹוֹת אֵלּוּ קַיָּמוֹת אֵצֶל הַגּוֹיִם בְּצוּרָה הָרָעָה בִּלְבַד, אֵצֶל הַיְהוּדִים הַטּוֹב וְהָרָע מְעֹרְבָבִים בְּשֶׁל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאָכַל מִפְּרִי עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע וְעִרְבְּבָם, וַעֲלֵיהֶם מוּטָל לִבְרֹר אֶת הַטּוֹב מִתּוֹךְ הָרַע וּבְכָךְ לְהַגִּיעַ לִשְׁלֵמוּת הַיְּרָאָה.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַזְהִיר אוֹתָנוּ כִּי אִם לֹא נַעֲבֹד עַל הַמִּדּוֹת שֶׁלָּנוּ לִבְרֹר הַטּוֹב מִתּוֹךְ הָרַע וּלְקַדֵּשׁ עַצְמֵנוּ, הֲרֵי שֶׁהַטֻּמְאָה שֶׁל אֻמּוֹת הָעוֹלָם תִּגְבַּר עָלֵינוּ וְתִגְרֹם לָנוּ לַעֲשׂוֹת רַע. אָנוּ הַיְחִידִים מִכָּל אֻמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁמְּסֻגָּלִים לְקַדֵּשׁ אֶת הַחֹמֶר

וּלְאַחַר שֶׁהַתּוֹרָה מוֹנָה אֶת כָּל הָאִסּוּרִים וְהַדִּינִים כְּנֶגֶד 3 תַּאֲוֹוֹת הַנַּ"ל, הִיא מְסַיֶּמֶת בְּאַזְהָרָה: "וּשְׁמַרְתֶּם אֶת כָּל חֻקֹּתַי וְאֶת כָּל מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם **וְלֹא תָקִיא אֶתְכֶם הָאָרֶץ** אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה לָשֶׁבֶת בָּהּ. **וְלֹא תֵלְכוּ בְּחֻקּוֹת הַגּוֹי** אֲשֶׁר אֲנִי מְשַׁלֵּחַ מִפְּנֵיכֶם **כִּי אֶת כָּל אֵלֶּה עָשׂוּ וָאָקֻץ בָּם**". אִם נִתְקָה אֶת הַגּוֹיִם וְנַעֲשֶׂה רַע כְּמוֹתָם הֲרֵי שֶׁהָאָרֶץ הַזּוֹ תָּקִיא אוֹתָנוּ הַחוּצָה, כִּי ה' לֹא מוּכָן שֶׁיְּטַמְּאוּהָ.

עָבְרוּ כַּמָּה וְכַמָּה עָשׂוֹרִים מֵאָז שֶׁהַמְּדִינָה שֶׁלָּנוּ קָמָה, שָׁנִים הַשְּׁקוּלוֹת לִשְׁלֹשׁ שְׁנוֹת הָעָרְלָה. שָׁנִים שֶׁל חֹמֶר בּוֹ בָּנִינוּ בִּנְיָן נֶהְדָּר אֲבָל חֲסַר לֵב וּקְדֻשָּׁה. כָּעֵת הִגִּיעַ לַהֲפֹךְ אֶת פְּרִיוֹ קֹדֶשׁ הִלּוּלִים, לְהַכְנִיס נְשָׁמָה אֶל הַגּוּף, לְהָסִיר קְלִפּוֹת הַטֻּמְאָה וּלְהַכְנִיס אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁתְּבִיאֵנוּ לִירוּשָׁלַיִם, לְיִרְאָה הָשְׁלֵמָה. הַמְּדִינָה נוֹלְדָה וְצַמְּחָה מִתּוֹךְ עָרְלָה דַּוְקָא, כִּי כְּמוֹ בְּעָרְלַת הַמִּילָה שֶׁהַתִּינוֹק נוֹלָד עִמָּהּ בְּשֶׁל רְצוֹנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהַהוֹרִים שֶׁל הַיֶּלֶד יִשְׁתַּתְּפוּ בִּיצִירָתוֹ עַל יְדֵי שֶׁיְּבִיאוּהוּ לִשְׁלֵמוּת, כָּךְ הַמְּדִינָה הַזּוֹ נוֹצְרָה עַל יְדֵי אֲנָשִׁים שֶׁבִּקְּשׁוּ לִמְחֹק הַכֹּל, וּרְצוֹן ה' הוּא שֶׁהָעָם עַצְמוֹ יִרְצֶה בַּתּוֹרָה וּבַחֲזָרָתָהּ, וְלֹא יִגְדַּל לְתוֹכָהּ כְּמִצְוַת אֲנָשִׁים מְלֻמָּדָה.

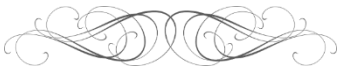
וְלָכֵן הַמְּדִינָה הַזּוֹ קָמָה לְתוֹךְ מִלְחָמוֹת וְהַשְׁנָאָה בַּחוּץ אֵלֵינוּ רַק הוֹלָכַת וְגוֹבֶרֶת כְּדֵי שֶׁנָּבִין שֶׁעֵשָׂו שׂוֹנֵא לְיַעֲקֹב, וְגַם יִשְׁמָעֵאל לֹא מְחַבֵּב אוֹתָנוּ בְּמֻיָּחָד, אֵין לָנוּ מָה לְחַפֵּשׂ מִחוּץ לַבָּיִת. חָזַרְנוּ אֶל הַבַּיִת אַחֲרֵי 2,000 שָׁנוֹת גָּלוּת, אֲבָל

אַחֲרֵי שֶׁהַגּוּף נִכְנַס וְנָח צָרִיךְ לִפְתֹּחַ אֶת הַדֶּלֶת לַנְּשָׁמָה שֶׁגַּם הִיא תִּסַּיֵּם אֶת גָּלוּתָהּ וְתִתְכַּנֵּס אֶל הַבַּיִת.

שִׁבְעָה עָשׂוֹרִים עָבְרוּ עַל מְדִינָתֵנוּ, בְּמִלְחָמוֹת שֶׁהָיוּ עָלֵינוּ מִבַּיִת וּמִחוּץ בָּנֵינוּ אֶת הַשֶּׁלֶד, עָשִׂינוּ אֶת עֲבוֹדַת הַפְּנִים וְעָשִׂינוּ אֶת הַגִּמּוּר. כָּעֵת נִקַּח אֶת הַבַּיִת הַקָּטָן וְנַעֲשֶׂה לוֹ חֲנֻכַּת בַּיִת. וְלָכֵן בֵּין הַיָּמִים בָּהֶם אָנוּ מְצַיְּנִים אֶת יוֹם הַשּׁוֹאָה וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן וְיוֹם הָעַצְמָאוּת, יָמִים בָּהֶם אָנוּ מְצַיְּנִים אֶת מְחִיר הַדָּמִים הַיָּקָר שֶׁשִּׁלַּמְנוּ כְּדֵי לְהַעֲמִיד לָנוּ בַּיִת, דַּוְקָא אָז אָנוּ קוֹרְאִים אֶת פָּרָשַׁת "קְדוֹשִׁים" לְהַזְכִּיר לָנוּ לֹא לִשְׁכֹּחַ אֶת הַחֵלֶק הַכִּי חָשׁוּב שֶׁיַּכְשִׁיר לָנוּ אֶת הַמְּגוּרִים בַּבָּיִת, שֶׁיְּסַיֵּם אֶת הָעָרְלָה הָאֲסוּרָה בָּאֲכִילָה וַיָּבִיא לָנוּ פְּרִי קָדוֹשׁ רָאוּי לַאֲכִילָה וַעֲשִׂיַּת מִצְוֹת, עָלֵינוּ לְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמֵנוּ וּלְהָסִיר אֶת הַתַּאֲוֹות שֶׁנִּדְבָּקוֹת בָּנוּ בְּשֶׁל תַּרְבּוּת הַגּוֹיִם. הָאָרֶץ כְּבָר הֵקִיאָה אוֹתָם וְלֹא קָלְטָה מֵהֶם בְּכָל הַשָּׁנִים שֶׁלֹּא הָיִינוּ כָּאן כִּי הֵם לֹא מְסֻגָּלִים לְעוֹלָם לְהַגִּיעַ לְדַרְגּוֹת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיִם לָגוּר כָּאן, אֲבָל אֲנַחְנוּ כֵּן יְכוֹלִים, וְזוֹ הָעֲבוֹדָה שֶׁלָּנוּ.

בָּרוּךְ ה׳ אָנוּ רוֹאִים כִּי בְּשָׁנִים הָאַחֲרוֹנוֹת רַבּוּ שִׁעוּרֵי הַתּוֹרָה בְּיוֹם הָעַצְמָאוּת, לְקַיֵּם אֶת דִּבְרֵי חֲזַ"ל: אֵין בֵּן חוֹרִין אֶלָּא מִי שֶׁעוֹסֵק בַּתַּלְמוּד תּוֹרָה, וְכָךְ יְהוּדִים רַבִּים הַנִּמְצָאִים בְּיוֹם חֹפֶשׁ מֵעֲבוֹדָתָם זוֹכִים לִטְעֹם מֵהַפְּרִי לְאַחַר 3 שָׁנִים שֶׁל עָרְלָה, וּלְהַרְגִּישׁ אֶת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁמַּעֲלִים לִירוּשָׁלַיִם. עַל יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות שֶׁאָנוּ זוֹכִים לְקַיֵּם עַל אַדְמַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אָנוּ זוֹכִים לְהוֹקִיר וּלְיַקֵּר אֶת זִכְרָם שֶׁל כָּל אֵלֶּה שֶׁשִּׁלְּמוּ אֶת הַמְּחִיר הַיָּקָר מִכָּל כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לַעֲשׂוֹת זֹאת, וְאָנוּ בְּתוֹרֵנוּ מַחְזִירִים לָהֶם וּמוֹעִילִים לְעִלּוּי נִשְׁמָתָם הַנִּצְחִית בְּתוֹרָה וּמִצְוֹות שֶׁאָנוּ לוֹמְדִים וְעוֹשִׂים. לְאַחַר 2,000 שָׁנוֹת גָּלוּת שׁוּב קוֹל הַתּוֹרָה נִשְׁמָע בְּאַרְצֵנוּ בְּגָאוֹן וְהוּא הוֹלֵךְ וְגוֹבֵר. הָבָה נָרִימָה קוֹלֵנוּ זֶה הַשָּׁמַיְמָה וְנִזְכֶּה סוֹף סוֹף לַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה.

פסח שני

י״ד בְּאִיָּר נִקְרָא ״פֶּסַח שֵׁנִי״. בִּזְמַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אִם הָיוּ אֲנָשִׁים טְמֵאִים שֶׁלֹּא יָכְלוּ לְהַקְרִיב אֶת קָרְבָּן הַפֶּסַח בִּי״ד בְּנִיסָן, הֵם עָלוּ לִירוּשָׁלַיִם בְּי״ד בְּאִיָּר וְהִקְרִיבוּ קָרְבָּן פֶּסַח בַּיּוֹם וְאָכְלוּ בַּלַּיְלָה, כִּ״תְקוּוֹן״ לַקָּרְבָּן שֶׁלֹּא אָכְלוּ בְּפֶסַח, וְיוֹם זֶה נִקְרָא ״פֶּסַח שֵׁנִי״. כַּיּוֹם אָנוּ מְצַיְּנִים יוֹם זֶה עַל יְדֵי אִי אֲמִירַת תַּחֲנוּן בַּתְּפִלָּה, וְיֵשׁ נוֹהֲגִים לִשְׁמוֹר מַצָּה שְׁמָרָה מִפֶּסַח וּלְאָכְלָהּ בְּיוֹם זֶה.

יֵשׁ הַמְצַיְּנִים בַּיּוֹם זֶה אֶת הַהִלּוּלָא שֶׁל רַבִּי מֵאִיר בָּעַל הַנֵּס. לְמַעֲשֶׂה אֵין לָנוּ קַבָּלָה מֵרַבּוֹתֵינוּ מַהוּ תַּאֲרִיךְ פְּטִירָתוֹ שֶׁל רַבִּי מֵאִיר, וְיוֹם זֶה נִקְבָּע לַהִלּוּלָא שֶׁלּוֹ בְּגִלַּל הַהִלּוּלָא שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי אַרְבָּעָה יָמִים לְאַחַר מִכֵּן בְּי״ח בְּאִיָּר, הוּא ל״ג לָעֹמֶר, וְהוּא שֶׁהוֹבִיל לִקְבִיעַת הַהִלּוּלָא שֶׁל רַבִּי מֵאִיר בָּעַל הַנֵּס בִּטְבֶרְיָה בְּי״ד בְּאִיָּר, וּמַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה כָּךְ הָיָה:

בְּשָׁנִים עָבְרוּ הָיוּ עוֹלִים רַבִּים בְּשַׁיָּרוֹת לַחְגֹּג בְּמִירוֹן אֶת הַהִלּוּלָא שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי שֶׁנִּמְשְׁכָה פְּעָמִים עַל פְּנֵי כַּמָּה יָמִים. בְּמִסְגֶּרֶת הַהִלּוּלָא הָיוּ שָׁנָהֲגוּ גַּם לִזְרֹק בְּגָדִים וַחֲפָצִים יְקָרֵי עֵרֶךְ לַמְּדוּרָה לִכְבוֹדוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק.

בְּאוֹתָהּ תְּקוּפָה בִּטְבֶרְיָה הַסְּמוּכָה הָיוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁסָּבְלוּ מֵעוֹנִי עַד פַּת לֶחֶם מַמָּשׁ. כְּשֶׁרָאוּ אֶת כָּל הַשַּׁיָּרוֹת הָעוֹלוֹת לַצַּדִּיק, אָמְרוּ לְעַצְמָם שֶׁגַּם אֲצָלָם טָמוּן צַדִּיק, הֲלֹא הוּא חֲבֵרוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן - רַבִּי מֵאִיר בָּעַל הַנֵּס. אֶלָּא שֶׁהֵם לֹא יָדְעוּ מָה הוּא יוֹם פְּטִירָתוֹ. הֶחְלִיטוּ כִּי יְחַפְּשׂוּ יוֹם הַסָּמוּךְ לַהִלּוּלָא שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי, כָּךְ שֶׁהָאֲנָשִׁים הָעוֹלִים לְמֵרוֹן יַעַצְרוּ דַּרְכָּם וְאוּלַי יַשְׁאִירוּ אֲצָלָם קְצָת מִן הַדְּבָרִים בִּטְבֶרְיָה בְּמָקוֹם לִשְׂרֹף אוֹתָם שָׁם בַּמְּדוּרָה.

אֲבָל כֵּיוָן שֶׁהַהִלּוּלָא שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי הִנָּהּ כֹּה מְיֻחֶדֶת שֶׁלֹּא אוֹמְרִים בָּהּ תַּחֲנוּן, אִם יֹאמְרוּ תַּחֲנוּן בַּיּוֹם שֶׁל רַבִּי מֵאִיר זֶה כְּבָיְכוֹל יַפְחִית מֵחֲשִׁיבוּתוֹ לְעֻמַּת רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְלָכֵן בַּחֲרוּ אֶת יוֹם י״ד בְּאִיָּר שֶׁהוּא ״פֶּסַח שֵׁנִי״ וּבוֹ לֹא אוֹמְרִים תַּחֲנוּן. וְכָךְ נוֹצְרָה הַהִלּוּלָא שֶׁל רַבִּי מֵאִיר, בִּזְכוּת רַבִּי שִׁמְעוֹן חֲבֵרוֹ!

אַךְ מָה מְיֻחָד בְּ״פֶּסַח שֵׁנִי״, כֵּיצַד הוּא נוֹצַר וּמָה הוּא מְיַצֵּג עֲבוּרֵנוּ בִּזְמַן שֶׁאֵין בֵּית מִקְדָּשׁ וְאֵין קָרְבָּן פֶּסַח, חוּץ מֵהָעֲבָדָה שֶׁלֹּא אוֹמְרִים תַּחֲנוּן בַּתְּפִלּוֹת בְּאוֹתוֹ יוֹם?

כְּשֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם, צִוּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל חַג הַפֶּסַח הָרִאשׁוֹן. בְּמַעֲמַד הַר סִינַי צִוּוּ עַל פֶּסַח לְדוֹרוֹת, עַל כָּל חֻקָּיו וּמִצְוֹותָיו, וּכְשֶׁמִּשָּׁה רַבֵּנוּ יָרַד עִם הַתּוֹרָה מִסִּינַי, לֹא מָזְכָּר שָׁם פֶּסַח שֵׁנִי. כָּל מָה שֶׁנֶּאֱמַר הוּא שֶׁאָדָם טְמֵא מֵת לֹא יָכוֹל לֶאֱכוֹל אֶת קָרְבַּן הַפֶּסַח.

וְהִנֵּה הִגִּיעוּ אֶל מֹשֶׁה אֲנָשִׁים טְמֵאֵי מֵתִים. יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהָיוּ אֵלֶּה נוֹשְׂאֵי אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף, יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהָיוּ אֵלֶּה בְּנֵי דּוֹדָם שֶׁל נָדָב וַאֲבִיהוּא, בָּנָיו שֶׁל אַהֲרֹן שֶׁה׳ לָקַח אֶת נִשְׁמָתָם בְּיוֹם חֲנֻכַּת הַמִּשְׁכָּן, וּבְנֵי דּוֹדָם נִטְמְאוּ אֲלֵיהֶם לְהוֹצִיא אוֹתָם מִן הַמִּשְׁכָּן, וְלֹא הִסְפִּיקוּ לְטָהֵר עַד הֶחָג, וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהָיוּ אֵלֶּה אֲנָשִׁים שֶׁמֵּת לָהֶם אָדָם פִּתְאוֹם וְהָיוּ צְרִיכִים לְטַפֵּל בְּמֵת מִצְוָה[1].

וְהִנֵּה אוֹתָם טְמֵאִים רוֹאִים אֶת מִילְיוֹנֵי עַם יִשְׂרָאֵל מִתְכּוֹנְנִים לְפֶסַח (שֶׁבְּדִיעֲבַד הִתְבָּרֵר שֶׁהָיָה זֶה הַפֶּסַח הַיָּחִיד שֶׁעָשׂוּ 40 בְּמֶשֶׁךְ שָׁנָה בַּמִּדְבָּר), וְאֵין טְמֵאֵי מֵתִים בֵּינֵיהֶם כִּי אֵין מָוֶת בַּמִּדְבָּר, וְרַק הֵם נִטְמְאוּ וְנִבְצַר מֵהֶם לָחֹג אֶת הַפֶּסַח. הַיְחִידִים מִתּוֹךְ מִלְיוֹנִים. אֵיזֶה צַעַר!

אֲנִי זוֹכֵר שֶׁכְּשֶׁהָיִיתִי יֶלֶד קָטָן, עָשׂוּ חֲגִיגַת פּוּרִים שְׁלֵמָה בַּמָּקוֹם בּוֹ לָמַדְתִּי, וְהָפְכוּ אֶת כָּל הַכִּתּוֹת לְחַדְרֵי מְשַׂחֲקִים וְהַפְתָּעוֹת לִפְנֵי נוֹשְׂאִים. אֶחָד הַחֲדָרִים

---

[1] זוֹ לְשׁוֹן הַגְּמָרָא: וְהָעוֹסֵק בְּמִצְוָה פָּטוּר מִן הַמִּצְוָה מֵהָכָא נָפְקָא? מֵהָתָם נָפְקָא, דְּתַנְיָא ״וַיְהִי אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם״ וְגוֹ׳, אוֹתָם אֲנָשִׁים מִי הָיוּ? נוֹשְׂאֵי אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף הָיוּ, דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי, רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר מִישָׁאֵל וְאֶלְצָפָן הָיוּ, שֶׁהָיוּ עוֹסְקִין בְּנָדָב וַאֲבִיהוּא. רַבִּי יִצְחָק אוֹמֵר אִם נוֹשְׂאֵי אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף הָיוּ, כְּבָר הָיוּ יְכוֹלִין לִיטָּהֵר, אִם מִישָׁאֵל וְאֶלְצָפָן הָיוּ, יְכוֹלִין הָיוּ לִיטַּהֵר. אֶלָּא עוֹסְקִין בְּמֵת מִצְוָה הָיוּ, שֶׁחָל שְׁבִיעִי שֶׁלָּהֶן לִהְיוֹת בָּעֶרֶב פֶּסַח. שֶׁנֶּאֱמַר ״וְלֹא יָכְלוּ לַעֲשׂת הַפֶּסַח בַּיּוֹם הַהוּא״, בַּיּוֹם הַהוּא אֵין יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת, הָא לְמָחָר יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת.

הָיָה חֲדֵר חֲלוּקַת מַתָּנוֹת. הֵבִיאוּ לְכָל יֶלֶד קְעָרָה לִמְשׁוֹךְ פֶּתֶק עִם מִסְפַּר, וּלְפִי הַמִּסְפָּר הֵבִיאוּ לַיֶּלֶד מַתָּנָה, מַשְׁרוֹקִית, כַּדּוּר, תְּמוּנָה, מַשֶּׁהוּ קָטָן וְנֶחְמָד. וְהִנֵּה עָמַדְתִּי בַּתּוֹר כְּמוֹ כֻּלָּם, וְהוֹצֵאתִי פֶּתֶק וְעָלָיו הָיוּ כָּתוּב הַמִּסְפָּר "אֶפֶס". שׁוּם מַתָּנָה! הַיְחִיד! עַד הַיּוֹם לֹא הֵבַנְתִּי, אֵיךְ אֶפְשָׁר לָשִׂים פֶּתֶק כָּזֶה בַּקְּעָרָה וְלַעֲשׂוֹת כָּךְ לְיֶלֶד, אֲבָל זֶה מָה שֶׁהָיָה. כְּשֶׁיָּצָאתִי מֵהַחֲדֵר כֻּלָּם הִסְתַּקְּרוּ לִרְאוֹת בְּמַה זָכִיתִי, וּלְכֻלָּם עָנִיתִי בְּעַצְבוּת "יָצָא לִי אֶפֶס, לֹא זָכִיתִי בִּכְלוּם". אֵיזֶה צַעַר לַיֶּלֶד קָטָן, כֻּלָּם קִבְּלוּ מַשֶּׁהוּ וְרַק הוּא לֹא.

בָּאוּ אוֹתָם טְמֵאִים לְמֹשֶׁה וְאָמְרוּ: "רַק אֲנַחְנוּ טְמֵאֵי מֵתִים. לְאַף אֶחָד לֹא מֵת קָרוֹב שֶׁיְּטַמֵּא לוֹ, רַק אֲנַחְנוּ! הֲנִהְיֶה לִיחִידִים שֶׁלֹּא יָחֹגּוּ אֶת הַפֶּסַח? לֹא יֹאכְלוּ מֵהַקָּרְבָּן? נָכוֹן שֶׁאָנוּס פָּטוּר וְה' מְצָרֵף מַחֲשָׁבָה טוֹבָה לְמַעֲשֶׂה, אֲבָל לֹא רוֹצִים פְּטוּר! רוֹצִים לְקַיֵּם אֶת מִצְוַת הַפֶּסַח כְּמוֹ כֻּלָּם".

וְכָךְ בָּכוּ לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ. מֹשֶׁה לֹא יָדַע מָה לַעֲנוֹת לָהֶם וְהֶחְלִיט לִפְנוֹת אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִרְאוֹת מָה יִפְסֹק בְּעִנְיָנָם, שֶׁהֲרֵי הֵם עָשׂוּ מִצְוָה גְּדוֹלָה שֶׁנִּטְמְאוּ לְמֵתִים לְקָבְרָם, הֵיתָּכֵן שֶׁשָּׁלִיחַ מִצְוָה יִנָּזֵק? אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: "אִם יֵשׁ מְעַט שֶׁנִּטְמְאוּ, יָבוֹאוּ בְּיוֹם י"ד בְּאִיָּר עִם קָרְבָּן פֶּסַח יֹאכְלוּ אוֹתוֹ אָז, וְזֶהוּ פֶּסַח שֵׁנִי, פִּתָּרוֹן לְמִי שֶׁהָיָה טָמֵא בָּרִאשׁוֹן".

וְעוֹלָה שְׁאֵלָה. הֲרֵי הַתּוֹרָה נִכְתְּבָה 2,000 שָׁנָה לִפְנֵי בְּרִיאַת הָעוֹלָם, וְה' מְדַבֵּר אֶל מֹשֶׁה לְגַבֵּי פֶּסַח שֵׁנִי בִּשְׁנַת 2,449 לִבְרִיאַת הָעוֹלָם, נִמְצָא שֶׁפֶּסַח שֵׁנִי הָיָה כָּתוּב 4,500 שָׁנָה לִפְנֵי הָאֵרוּעַ שֶׁל אוֹתָם טְמֵאֵי מֵתִים שֶׁפָּנוּ אֶל מֹשֶׁה, מַדּוּעַ ה' יִתְבָּרַךְ לֹא אָמַר כְּלוּם לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ, לֹא סִפֵּר לוֹ עַל כָּךְ בְּמַעֲמַד הַר סִינַי? לָמָּה לְחַכּוֹת שֶׁאוֹתָם אֲנָשִׁים יִטַּמְּאוּ וְיִצְטַעֲרוּ וְיִבְכּוּ, וְאָז יֹאמַר לָהֶם שֶׁאֵין בְּעָיָה, יֵשׁ כְּבָר פִּתָּרוֹן לַשְּׁאֵלָה שֶׁלָּהֶם?

וְהַתְּשׁוּבָה הִיא כִּי יֵשׁ שְׁנֵי סוּגִים שֶׁל עֲשִׂיַּת מִצְוָה. אָמְנָם מִבְּחִינַת הַמַּעֲשֶׂה הַחִיצוֹנִי, תָּמִיד הַמִּצְוָה הִיא אוֹתָהּ מִצְוָה וַעֲשִׂיָּתָהּ הִיא אוֹתָהּ עֲשָׂיָה, אֲבָל הַמַּחְשָׁבָה הַמְּצָטָרֶפֶת לַמַּעֲשֶׂה הִיא אַחֶרֶת. הַאִם אַתָּה עוֹשֶׂה מִצְוָה אוֹ הַאִם אַתָּה מוֹסֵר נֶפֶשׁ עֲבוּר הַמִּצְוָה? וְהַהֶבְדֵּל הוּא, שֶׁכְּשֶׁאַתָּה עוֹשֶׂה מִצְוָה יֵשׁ שָׂכָר, וְאִם אַתָּה אָנוּס אַתָּה אָנוּס, וְאָמְרוּ חֲזַ"ל אָנוּס רַחֲמָנָא פַּטְרֵיהּ (הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פּוֹטֵר אֶת

הָאָנוּס מֵהַמִּצְוָה), וְה׳ מְצָרֵף מַחֲשָׁבָה טוֹבָה לְמַעֲשֶׂה, יֵשׁ לָנוּ שָׂכָר שֶׁהִתְכַּוְּנוּ אֲפִילוּ שֶׁלֹּא עָשִׂינוּ. אֲבָל יֵשׁ אֶחָד שֶׁמּוֹסֵר נֶפֶשׁ עֲבוּר הַמִּצְוָה. וּכְשֶׁהוּא מוֹסֵר עָלֶיהָ נֶפֶשׁ, הוּא זוֹכֶה שֶׁהִיא תִּמְסֹר נֶפֶשׁ עָלָיו. הוּא רוֹכֵשׁ אֶת הַמִּצְוָה.

מְסַפְּרִים עַל הַבָּבָא סָאלִי, רַבִּי יִשְׂרָאֵל אַבּוּחֲצֵירָא זָצוֹק״ל, שֶׁכְּשֶׁהָיָה בְּצָרְפַת הָיָה חֹדֶשׁ אֶחָד שֶׁלֹּא רָאוּ אֶת הַלְּבָנָה כְּדֵי לְבָרֵךְ עָלֶיהָ בְּגִלַּל מֶזֶג הָאֲוִיר הַחֹרְפִי. וְהִגִּיעַ הַיּוֹם הָאַחֲרוֹן לַבְּרָכָה וַעֲדַיִן מְעָנָּן וְהַלְּבָנָה לֹא נִרְאֵית. אָמְרוּ הָאֲנָשִׁים כִּי אֲנוּסִים הֵם וְלֹא יְבָרְכוּ. אֶחָד מֵהָאֲנָשִׁים הִפְטִיר בְּדָרְךְ אַגַּב כִּי הַלְּבָנָה נִרְאֵית בְּעִיר אַחֶרֶת, מֶרְחָק שֶׁל כַּמָּה שְׁעוֹת נְסִיעָה. כֻּלָּם הִנְהֲנוּ בְּרֹאשָׁם עַל אוֹתָם יְהוּדִים בָּרֵי מַזָּל הַגָּרִים בְּאוֹתָהּ עִיר שֶׁכֵּן יִזְכּוּ לְבָרֵךְ. רַק הַבָּבָא סָאלִי עָשָׂה מַעֲשֶׂה, שָׂכָר מוֹנִית וְנָסַע עַד לְאוֹתָהּ עִיר וּבֵרַךְ עַל הַלְּבָנָה שָׁם מַמָּשׁ לִפְנֵי שֶׁהַבֹּקֶר עָלָה.

שָׁנִים אַחֲרֵי, בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בִּקְּשׁוּ לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַלְּבָנָה בִּנְתִיבוֹת, עִירוֹ שֶׁל הַבָּבָא סָאלִי, וְהָיָה זֶה יוֹם מְעָנָּן וְהַלְּבָנָה לֹא נִרְאֲתָה. יָצָא הַבָּבָא סָאלִי מִבֵּיתוֹ וְנִפְנֵף בִּיָדָיו בָּאֲוִיר כְּאִלּוּ הוּא מְסַלֵּק הָעֲנָנִים לַצְּדָדִים, וְאָכֵן הָעֲנָנִים זָזוּ וְהַלְּבָנָה נִרְאֲתָה בְּתִפְאַרְתָּהּ. מִהֲרוּ כֻּלָּם לְבָרֵךְ וְאָז סִלֵּק הָרַב אֶת יָדוֹ וְהָעֲנָנִים חָזְרוּ לִמְקוֹמָם. כֻּלָּם דִּבְּרוּ בְּמֶשֶׁךְ שָׁנִים עַל הַנֵּס וְהַמּוֹפֵת שֶׁחָזוּ בְּעֵינֵיהֶם, אַךְ הַבָּבָא סָאלִי הִסְבִּיר לְכָל מִי שֶׁשָּׁאַל, כִּי לֹא הָיָה זֶה נֵס אוֹ מוֹפֵת, אֶלָּא תּוֹצָאָה שֶׁל מְסִירוּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁגִּלָּה שָׁנִים קוֹדֶם עַל מִצְוָה זוֹ, שֶׁנָּסַע בְּמוֹנִית מֶרְחָק שֶׁל שָׁעוֹת כְּדֵי לְבָרֵךְ, וְהִנֵּה בְּכָךְ רָכַשׁ אֶת הַמִּצְוָה. כְּשֶׁאָדָם מוֹסֵר נֶפֶשׁ עַל מִצְוָה זֶה סִפּוּר אַחֵר לְגַמְרֵי.

הַטְּמֵאִים שֶׁבִּקְּשׁוּ לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח לֹא יָדְעוּ שֶׁקַּיָּם דָּבָר כָּזֶה פֶּסַח שֵׁנִי, מָה הֵם מִצְטַעֲרִים? הֵם אֲנוּסִים! עָסְקוּ בְּמִצְוָה חֲשׁוּבָה, יֵשׁ שָׂכָר, יֵשׁ כָּבוֹד, אָז לֹא יֹאכְלוּ כֶּבֶשׂ בָּעֶרֶב, מָה קָרָה? ״אֲבָל זוֹ מִצְוָה! אָנוּ רוֹצִים אֶת הַמִּצְוָה! לֹא רוֹצִים פְּטוֹר! רוֹצִים מִצְוָה״! אַתֶּם רוֹצִים מִצְוָה? שָׂמֵח ה׳ יִתְבָּרַךְ, אָז בּוֹאוּ וְאַפְתִּיעַ אֶתְכֶם, יֵשׁ פֶּסַח שֵׁנִי, אַתֶּם יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת פֶּסַח.

אֲנַחְנוּ יְשֵׁנִים, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לָנוּ סְטִירוֹת קְטַנּוֹת כְּדֵי שֶׁנִּתְעוֹרֵר: ״גָּלוּ מְסִירוּת נֶפֶשׁ, וְתִרְאוּ בְּמַה תִּזְכּוּ״. אֲנָשִׁים שׁוֹאֲלִים מָה לַעֲשׂוֹת כְּדֵי

שֶׁהַתְּפִלּוֹת שֶׁלָּהֶם תַּעֲנֶיָּנָה? כָּתוּב שֶׁאֵין תְּפִלָּה שָׁבָה רֵיקָם, רַק לֹא כָּתוּב תּוֹךְ כַּמָּה זְמַן. וְכָךְ יֶשׁ קִטְרוּגִים עַל הַתְּפִלּוֹת, זֶה נַעֲנָה אַחֲרֵי שָׁבוּעַ זֶה אַחֲרֵי שָׁנָה, וְזֶה רַק נְכָדָיו יִרְאוּ פֵּרוֹת אַחֲרֵי מוֹתוֹ, אֲבָל יֶשׁ לוֹ צָרָה עַכְשָׁו! הוּא זָקוּק לִישׁוּעָה עַכְשָׁו!

הָיָה אַבְרֵךְ שֶׁחָלָה בְּמַחֲלָה קָשָׁה שֶׁהָרוֹפְאִים כְּבָר הִתְיָאֲשׁוּ מִמֶּנּוּ. חֲבֵרָיו הֶחְלִיטוּ לְהִתְחַזֵּק בַּתְּפִלָּה לְהַצָּלָתוֹ וּבְרִיאוּתוֹ. וְכָךְ הִקְפִּידוּ לְהַגִּיעַ לַתְּפִלָּה מִתְּחִלָּתָהּ, וְלֹא עָזְבוּ אֶת הַמָּקוֹם עַד אַחֲרֵי "עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ". בַּחֲזָרַת הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר וְהַקְּרִיאָה בַּתּוֹרָה לֹא נִשְׁמַע קוֹל, כֻּלָּם שָׁתְקוּ וְהִקְשִׁיבוּ לַשָּׁלִיחַ צִבּוּר. וְהִנֵּה לְאַחַר שְׁבוּעַיִם הָאַבְרֵךְ הֶחְלִים וְקָם מִמִּטָּתוֹ נָגֶד כָּל צִפִּיּוֹת הָרוֹפְאִים. נִגְּשׁוּ הַתַּלְמִידִים אֶל הָרַב לְהָבִין עַד כַּמָּה הָיְתָה חֲזָקָה הַסְּגֻלָּה שֶׁנָּקְטוּ בָּהּ.

עָנָה לָהֶם הָרַב שֶׁאֵין כָּאן שׁוּם סְגֻלָּה. בֶּרֶגַע שֶׁהִתְגַּבְּרוּ עַל יֵצֶר הָרַע וּמָסְרוּ נֶפֶשׁ עַל הַתְּפִלָּה, לִהְיוֹת בִּתְפִלָּה בְּצִבּוּר מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף וּבְלִי דִּבּוּרִים וְהַפְסָקוֹת, הֶרְאוּ בָּזֹאת כִּי הֵם מַעֲרִיכִים אֶת הַתְּפִלָּה וּמַאֲמִינִים בְּכֹחָהּ, וְלָכֵן הִיא עָבְדָה מִיַּד וּלְלֹא קִטְרוּגִים.

אָדָם יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל 3 תְּפִלּוֹת בְּיוֹם, 22 תְּפִלּוֹת בְּשָׁבוּעַ, וְלֹא לִרְאוֹת שׁוּם יְשׁוּעָה. וּבַסּוֹף הוּא עוֹד אוֹמֵר כִּי הַתְּפִלָּה לֹא עוֹבֶדֶת. אֲבָל הוּא צָרִיךְ לָדַעַת כִּי הוּא לֹא מַאֲמִין בַּתְּפִלָּה, וְלָכֵן הִיא לֹא מַאֲמִינָה בּוֹ. אָדָם מְסַיֵּם אֶת תְּפִלָּתוֹ בְּמִהֵירוּת, וּמִיַּד בּוֹכֶה לַחֲבֵרוֹ עַל כָּל צָרוֹתָיו, הֲרֵי הָרֶגַע שֶׁטַּחְתָּ צָרוֹתֶיךָ בִּפְנֵי בּוֹרֵא עוֹלָם, מַדּוּעַ אַתָּה לֹא מַאֲמִין שֶׁהוּא יִפְתֹּר אוֹתָן? אִם אַתָּה לֹא מַאֲמִין בַּתְּפִלָּה, מַדּוּעַ שֶׁהִיא תִּפְעָל?

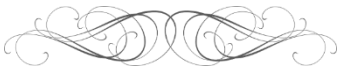
אָדָם שֶׁיְּגֵלָּה מְסִירוּת נֶפֶשׁ עַל הַתְּפִלָּה, מֻבְטָח לוֹ שֶׁהִיא תִּתְקַבֵּל. יֶשׁ הַמְחַפְּשִׂים סְגוּלוֹת, לְהִשְׁתַּטֵּחַ עַל קִבְרֵי צַדִּיקִים וְכוּ'. לֹא צָרִיךְ! לֹא צָרִיךְ סְגוּלוֹת, מַסָּעוֹת אֶל קִבְרֵי צַדִּיקִים אוֹ קְמִיעוֹת, אֶלָּא תְּפִלּוֹת פְּשׁוּטוֹת וּטְהוֹרוֹת בְּלֵב נָקִי, וְשֶׁנַּאֲמִין בְּכֹחָהּ שֶׁל הַתְּפִלָּה. נַעֲשֶׂה מִצְווֹת בְּשִׂמְחָה וְהֵן תִּמְסֹרְנָה נֶפֶשׁ עָלֵינוּ.

לֹא רַק שֶׁיֵּשׁ שָׂכָר, אֶלָּא גַּם הֲנָאָה וּפֵרוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה. זוֹ הַסִּבָּה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִסְתִּיר מֵאוֹתָם יְהוּדִים אֶת הַפִּתָּרוֹן לְצַעֲרָם. הוּא לֹא רָצָה שֶׁיֹּאמְרוּ

״מָה נִּטְמֵאנוּ? לֹא נִוָּרֵא יֵשׁ פֶּסַח שֵׁנִי״, אֶלָּא שֶׁיִּבְכּוּ מַדּוּעַ נִבְצַר מֵהֶם, וְיִרְצוּ בָּאֱמֶת בַּמִּצְוָה, וְאָז ה׳ יְגַלֶּה לָהֶם, וְכָךְ יִתְחַזְּקוּ יִתְקָרְבוּ וְיִשְׂמְחוּ.

וְזֶה כָּל הַסּוֹד כֻּלּוֹ, כְּשֶׁנִּרְצֶה בֶּאֱמֶת אֶת הַמִּצְוָה עַצְמָהּ, ה׳ יְזַכֶּה אוֹתָנוּ לְקַיְּמָהּ, כְּשֶׁלֹּא נְחַפֵּשׂ פְּטוֹר, נִזְכֶּה לִדְבֹק בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּבָר בָּעוֹלָם הַזֶּה.

ל"ג לעומר

לְאַחַר שְׁנֵי שְׁלִישׁ מִתְּקוּפַת סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁאוֹתָם צִיְּנוּ עִם סַמְמָנֵי אֲבֵלוּת עַל מוֹתָם שֶׁל 24 אֶלֶף תַּלְמִידָיו שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁמֵּתוּ בִּתְקוּפָה זוֹ, מַגִּיעַ יוֹם גָּדוֹל, יוֹם הַהִלּוּלָא שֶׁל תַּלְמִידוֹ הַגָּדוֹל שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא, הֲלֹא הוּא רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי זְכוּתוֹ תָּגֵן עָלֵינוּ.

יוֹם זֶה הוּא יוֹם שִׂמְחָה מְיֻחָד, בּוֹ לֹא אוֹמְרִים תַּחֲנוּן בַּתְּפִלָּה כְּמוֹ בְּיוֹם טוֹב. זוֹהִי הַהִלּוּלָא הַיְחִידָה שֶׁלֹּא אוֹמְרִים בָּהּ תַּחֲנוּן לִכְבוֹד הַצַּדִּיק, מָה שֶׁאֵין כֵּן עִם צַדִּיקִים אֲחֵרִים, אַף לֹא בְּז׳ בַּאֲדָר יוֹם פְּטִירָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁהוּא בְּכָלָל יוֹם צוֹם וְתַעֲנִית לְאַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה.

לְמַעֲשֶׂה יֵשׁ מַחְלֹקֶת בֵּין חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל לְדוֹרוֹת אִם ל״ג לָעֹמֶר הִנּוֹ יוֹם פְּטִירָתוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי, אוֹ שֶׁהַתַּאֲרִיךְ קָשׁוּר לְאֵרוּעַ אַחֵר בְּיָמָיו, אֲבָל אֵין סָפֵק בְּמָסֹרֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּה אָכֵן יוֹמוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּשָּׁמַיִם, וְלָכֵן הוּא יוֹם גָּדוֹל בָּאָרֶץ.

רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב מַסְבִּיר כִּי כַּאֲשֶׁר צַדִּיקִים כְּמוֹ הַתַּנָּאִים הַקְּדוֹשִׁים לָמְדוּ אֶת תּוֹרָתָם, הֵם הָפְכוּ לְחֵלֶק מֵהַתּוֹרָה עַצְמָהּ, וְכַאֲשֶׁר אָדָם לוֹמֵד אֶת הַתּוֹרָה שֶׁל אוֹתוֹ צַדִּיק, נִשְׁמָתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק נִמְצֵאת בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה שֶׁהוּא לוֹמֵד וְנִמְצֵאת לְצִדּוֹ. דִּבּוּרָיו שֶׁל הַצַּדִּיק עוֹשִׂים רֹשֶׁם גָּדוֹל בַּשָּׁמַיִם, וּבְעִקָּר בְּיוֹם הַהִלּוּלָא שֶׁלָּהֶם שֶׁאָז רַבִּים נוֹהֲרִים אֲלֵיהֶם וּמִתְעַמְּקִים בְּתוֹרָתָם, וְכֹחָם לְהַשְׁפִּיעַ וְלַעֲזֹר לַאֲחֵיהֶם שֶׁבָּעוֹלָם הַזֶּה גָּדוֹל יוֹתֵר. עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה דִּבּוּרָיו שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי, שֶׁאָמַר כִּי יָכוֹל הוּא לִפְטֹר אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ מִן הַדִּין.

כֻּלָּנוּ צְרִיכִים מְלִיצֵי יֹשֶׁר בַּשָּׁמַיִם, כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ מִשְׁפָּט צְרִיכִים סַנֵּגוֹר טוֹב, וְכִי יֵשׁ סַנֵּגוֹר גָּדוֹל יוֹתֵר מֵרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי שֶׁמֵּעִיד עַל עַצְמוֹ: "יָכוֹל אֲנִי לִפְטֹר אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ מִן הַדִּין"?! אֶחָד הַמִּנְיָנִים הַגְּדוֹלִים בְּיוֹתֵר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא בְּמִירוֹן בַּצִּיּוּן שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן, כִּי אִם דָּנִים אוֹתָנוּ בַּיּוֹם הַזֶּה, מִי יָכוֹל לִהְיוֹת סַנֵּגוֹר טוֹב יוֹתֵר מִמֶּנּוּ?

מוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ סִפּוּר עַל רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי וּבְנוֹ שֶׁהָלְכוּ בַּדֶּרֶךְ וּפָגְשׁוּ מַלְאָךְ שֶׁבָּא לְהַשְׁחִית כִּי יֵשׁ חֲרוֹן אַף בָּעוֹלָם. כְּשֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן שָׁאַל לְסִבַּת הַדָּעַם, עָנָה לוֹ הַמַּלְאָךְ כִּי הַשֵּׁם הִבְטִיחַ לְאַבְרָהָם שֶׁכָּל עוֹד יֵשׁ לְפָחוֹת 30 צַדִּיקִים בָּעוֹלָם הוּא לֹא יַחֲרִיב אוֹתוֹ וְכָעֵת נִמְצָא שֶׁאֵין 30 צַדִּיקִים בָּעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לַמַּלְאָךְ שֶׁיָּשׁוּב לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְיֹאמַר לוֹ שֶׁיֵּשׁ אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי בָּעוֹלָם וְלָכֵן אֵין לְהַחֲרִיבוֹ. הַמַּלְאָךְ אָכֵן עָלָה חֲזָרָה אַךְ שׁוּב שָׁב לְמָטָּה וְאָמַר לְרַבִּי שִׁמְעוֹן כִּי הַשֵּׁם אָמַר לוֹ לֹא לְהַשְׁגִּיחַ בְּבַר יוֹחַאי וּבִדְבָרָיו. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר לַמַּלְאָךְ שֶׁיָּשׁוּב בַּשֵּׁנִית לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְפָנֵי שֶׁהוּא יַעֲנִישׁוֹ, וְיֹאמַר לְבוֹרֵא עוֹלָם כִּי אִם אֵין 30 צַדִּיקִים יְקַיֵּם עֲבוּר 20 וְאִם אֵין 20 יְקַיֵּם עֲבוּר 10, כְּפִי שֶׁהִבְטִיחַ לְאַבְרָהָם בִּסְדוֹם, וְאִם גַּם זֶה אֵין, אָז יְקַיֵּם עֲבוּרוֹ וַעֲבוּר בְּנוֹ, וְאִם זֶה לֹא אָז יְקַיֵּם רַק עֲבוּרוֹ שֶׁהָעוֹלָם קַיָּם בִּזְכוּת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא הַיְסוֹד שֶׁעָלָיו הָעוֹלָם עוֹמֵד, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם". יָצְאָה בַּת קוֹל וְאָמְרָה: אַשְׁרֵי חֶלְקְךָ, רַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר לְמַעְלָה, וְאַתָּה מְבַטֵּל לְמַטָּה. בְּוַדַּאי עָלֶיךָ כָּתוּב: "רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה".

אָכֵן רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי הִצִּיל אֶת כָּל הָעוֹלָם מִן הַדִּין! מֵהֵיכָן הַכֹּחַ הַזֶּה? בַּמֶּה שׁוֹנֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי מִכָּל הַתַּנָּאִים הַקְּדוֹשִׁים הָאֲחֵרִים שֶׁרָאִינוּ, שֶׁאָנוּ מְצַיְּנִים אֶת הַהִלּוּלָא שֶׁלּוֹ דַּוְקָא בְּשִׂמְחָה וּבְיוֹם טוֹב? וּמַדּוּעַ אֲנַחְנוּ מְצַיְּנִים יוֹם זֶה דַּוְקָא בְּהַדְלָקַת מְדוּרוֹת?

יֵשׁ אוֹמְרִים כִּי הָאֵשׁ שֶׁאָנוּ מַדְלִיקִים בְּיוֹם זֶה הִיא אֵשׁ הַתּוֹרָה שֶׁיָּרְדָה לָעוֹלָם בְּיוֹם זֶה, כְּשֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי גִּילָה סוֹדוֹת גְּדוֹלִים בְּיוֹם פְּטִירָתוֹ, כְּפִי שֶׁמּוֹפִיעַ בָּ"אִדְּרָא זוּטָא". רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי כִּנֵּס אֶת תַּלְמִידָיו הַנֶּאֱמָנִים, עָצַר אֶת הַשֶּׁמֶשׁ מִלִּשְׁקֹעַ וְהֵחֵל לְסַפֵּר לָהֶם סוֹדוֹת נוֹרָאִים בִּזְמַן שֶׁאֵשׁ גְּדוֹלָה יָרְדָה מִן

הַשָּׁמַיִם וְסָבְבָה אֶת הַבַּיִת בּוֹ נִמְצָאוּ, וְלֹא הָיָה לְאִישׁ רְשׁוּת לְהִכָּנֵס וּלְהַפְרִיעַ, אֲפִילוּ לְמַלְאָךְ הַמָּוֶת!

הַמְעַנְיֵן הוּא שֶׁבְּשׁוֹנָה מִשְּׁאֵר חֶלְקֵי הַתּוֹרָה, כֹּחוֹ שֶׁל סֵפֶר "הַזֹּהַר" הוּא כֹּה חָזָק, עַד שֶׁמִּי שֶׁגּוֹרֵס אֶת דַּפֵּי הַזֹּהַר מִבְּלִי לְהָבִין אֲפִילוּ אֶת פְּשָׁט הַמִּלִּים שֶׁיּוֹצְאוֹת מִפִּיו נֶחְשָׁב לוֹ הַדָּבָר לְמוּפְת שָׁלֵם! לָכֵן הַזֹּהַר הוּא חֵלֶק חָשׁוּב בַּזֶּרֶז הַגְּאוּלָה, כִּי עַל יָדוֹ אֶפְשָׁר לְהַרְבּוֹת תּוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁכֵּן בְּכָל שְׁאָר חֶלְקֵי הַתּוֹרָה צָרִיךְ לִלְמֹד וּלְהָבִין כְּדֵי שֶׁיֶּחָשֵׁב לִמּוּד, וְכָאן כָּל מִי שֶׁגּוֹרֵס נֶחְשָׁב לוֹ שֶׁלָּמַד תּוֹרָה וְהוּא עוֹשֶׂה תִּקּוּנִים גְּדוֹלִים לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וּבְכָךְ מְקָרֵב אֶת הָעוֹלָם לְתַכְלִיתוֹ וְתִקּוּנוֹ! מֵהֵיכָן הָיָה לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי אֶת הַכֹּחַ לְהוֹרִיד סֵפֶר כָּזֶה לָעוֹלָם?

כַּאֲשֶׁר הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי הִכְשִׁיל אֶת אָדָם וְחַוָּה, כָּתוּב בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהוּא הֵטִיל זֻהֲמָתוֹ בְּחַוָּה. כְּלוֹמַר בְּמַעֲשֵׂה הֶעֲבֵירָה שֶׁעָשְׂתָה חַוָּה נִכְנְסָה בָּהּ קְלִפָּה שֶׁל טֻמְאָה שֶׁהִתְעַבְּרָה בְּכָל הַיְלָדִים הַיּוֹצְאִים מִמֶּנָּה. כָּךְ קְלִפָּה זוֹ עָבְרָה בְּכָל צֶאֱצָאֵיהֶם עַד מַעֲמָד הַר סִינַי.

בְּמַקְבִּיל הָיָה בּוֹרֵא עוֹלָם מוֹרִיד לָעוֹלָם נְשָׁמוֹת אֱלֹקִיּוֹת שֶׁהָיוּ מִצְטָרְפוֹת לַאֲנָשִׁים עַל פִּי מַעֲשֵׂיהֶם. נֶפֶשׁ אֱלֹקִית הִיא חֵלֶק מֵאֱלוֹקַ מֵעַל וְלָכֵן אֵינָהּ יְכוֹלָה לְעוֹלָם לְהִתְקַלְקֵל אוֹ לְהִטָּמֵא, בְּשׁוֹנָה מֵהַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית שֶׁמְּקַבֵּל כָּל אָדָם. וְכָךְ הָיָה שֶׁכָּל צֶאֱצָאָיו שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן נָשְׂאוּ בְּתוֹכָם קְלִפָּה שֶׁל טֻמְאָה שֶׁל זְהֲמַת הַנָּחָשׁ בְּכָל חַיֵּיהֶם, וְרַק יְחִידֵי סְגוּלָה שֶׁעָבְדוּ עַל עַצְמָם וְקִדְּשׁוּ אֶת עַצְמָם זָכוּ גַּם לִנְשָׁמָה אֱלֹקִית. אֲבָל אָז מִיַּד הֵחֵלָּה מִלְחָמָה בֵּין הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית לַנְּשָׁמָה הָאֱלֹקִית, וְאִם אוֹתָם אֲנָשִׁים כָּשְׁלוּ בְּמַעֲשֵׂיהֶם, הַנְּשָׁמָה הָאֱלֹקִית הָיְתָה עוֹזֶבֶת אוֹתָם וְהֵם הָיוּ נוֹתָרִים עִם נַפְשָׁם הַבְּהֵמִית בִּלְבַד.

לְאַחַר חֵטְא הָעֵגֶל בִּקֵּשׁ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְכַפֵּס אֶת בּוֹרֵא עוֹלָם שֶׁיִּסְלַח לָהֶם עַל מַעֲשֵׂיהֶם וְיִבְחַר בָּהֶם בַּשֵּׁנִית לִהְיוֹת לְעַמּוֹ. אִם בְּמַעֲמַד הַר סִינַי הֵם קִבְּלוּ כֻּלָּם נְשָׁמָה אֱלֹקִית וְנָקוּ מִזֻּהֲמַת הַנָּחָשׁ, הֲרֵי שֶׁלְּאַחַר חֵטְא הָעֵגֶל הֵם הָיוּ בְּסַכָּנָה לַחְזֹר לְקַדְמוּתָם. כָּאן בִּקֵּשׁ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ: "וּבַמֶּה יִוָּדַע אֵפוֹא כִּי מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲנִי וְעַמֶּךָ הֲלוֹא בְּלֶכְתְּךָ עִמָּנוּ **וְנִפְלִינוּ אֲנִי וְעַמְּךָ** מִכֹּל הָעָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה".

מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּקֵשׁ וְנַעֲנָה וְשִׂנְאָה סִדְרֵי עוֹלָם: עַם יִשְׂרָאֵל יֶפְלֶה לְעוֹלָם מִשְׁאָר אֻמּוֹת הָעוֹלָם, כִּי רַק בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְקַבְּלוּ נְשָׁמוֹת אֱלֹקִיּוֹת וּלְלֹא קֶשֶׁר לְמַעֲשֵׂיהֶם, כְּלוֹמַר גַּם אִם יִכָּשְׁלוּ וְיִפְּלוּ הַנְּשָׁמָה הָאֱלֹקִית לֹא תִּסְתַּלֵּק מֵהֶם, וְלָכֵן תָּמִיד יוּכְלוּ לָשׁוּב חֲזָרָה לְצִדְקוּתָם כִּי הַחֵלֶק הָאֱלֹקִי וְהַמְתֻקָּן שֶׁבָּהֶם לְעוֹלָם יִהְיֶה שָׁם בְּתוֹכָם. לְעֻמַּת זֹאת גַּם הַגּוֹיִם הַצַּדִּיקִים בְּיוֹתֵר לֹא יְכוֹלִים לְקַבֵּל נְשָׁמָה אֱלֹקִית, וְיִצְטָרְכוּ לְהִתְגַּיֵּר גֵּרוּת אֱמֶת עַל מְנָת לְקַבֵּל נְשָׁמָה כָּזוֹ.

הֵבִין רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי שֶׁמְּצִיאוּת זוֹ פֵּרוּשָׁהּ שֶׁכָּל יְהוּדִי שֶׁהוּא פּוֹגֵשׁ יֵשׁ לוֹ נְשָׁמָה אֱלֹקִית בְּתוֹכוֹ שֶׁלֹּא עוֹזֶבֶת אוֹתוֹ עַד יוֹם מוֹתוֹ, וְגַם אִם אוֹתוֹ יְהוּדִי לֹא מוּדָע לָהּ כְּלָל וְחַי כְּגוֹי וְכוֹפֵר גָּמוּר, עֲדַיִן יֵשׁ בּוֹ חֵלֶק טָהוֹר הַמְּחֻבָּר יְשִׁירוֹת לְבוֹרֵא עוֹלָם וְיֵשׁ לוֹ יְכֹלֶת לִבְחֹר לָשׁוּב לֶאֱלֹקִים שֶׁבַּשָּׁמַיִם. יִתָּכֵן שֶׁלֹּא יִבְחַר בְּכָךְ כִּי יֵשׁ לוֹ בְּחִירָה חוֹפְשִׁית, אֲבָל יֵשׁ לוֹ אֶת הַיְכֹלֶת אִם יִרְצֶה, עַד נִשְׁמָתוֹ הָאַחֲרוֹנָה! אִם רַק נִמְצָא כֵּיצַד לְהַגִּיעַ אֶל אוֹתָהּ נְשָׁמָה אֱלֹקִית שֶׁבְּתוֹכוֹ, אֶפְשָׁר לְהָאִיר וּלְהָעִיר כָּל יְהוּדִי.

רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב כּוֹתֵב כִּי לְכָל יְהוּדִי יֵשׁ נְקוּדָה טוֹבָה בְּתוֹכוֹ, שֶׁאִם נְחַפֵּשׂ וְנִמְצָא אוֹתָהּ וּנְלַמֵּד עַל הַיְּהוּדִי כַּף זְכוּת, אוֹתָהּ נְקוּדָה תָּאִיר לוֹ וְיִמָּצְאוּ עוֹד נְקוּדוֹת טוֹבוֹת עַד שֶׁאוֹתוֹ אָדָם יַחְזֹר לַדָּרֶךְ הַיָּשָׁר גַּם אִם נָפַל לְאָן שֶׁנָּפַל. וְכָךְ יֵשׁ לְחַפֵּשׂ נְקוּדָה טוֹבָה גַּם בְּתוֹכֵנוּ, כִּי גַּם אֲנַחְנוּ יְהוּדִים וְלָכֵן חַיֶּבֶת לִהְיוֹת נְקוּדָה זוֹ בְּתוֹכֵנוּ. וְאִם לֹא מָצָאנוּ שׁוּם נְקוּדָה, נִשְׂמַח בְּכָךְ שֶׁנּוֹלַדְנוּ יְהוּדִים, וְזוֹ נְקוּדָה טוֹבָה שֶׁיֵּצֶר הָרַע לֹא יָכוֹל לָקַחַת וּלְהַסְתִּיר מֵאִתָּנוּ, וּבְשִׂמְחָה זוֹ נִמְצָא אֶת שְׁאָר הַנְּקֻדּוֹת.

וּמַדּוּעַ חַיֶּבֶת לִהְיוֹת נְקוּדָה טוֹבָה בְּכָל יְהוּדִי? אוּלַי יֵשׁ אֶחָד שֶׁאֵין בּוֹ כְּלוּם טוֹב? אֶלָּא שֶׁהַטּוֹב הַזֶּה הִיא הַנְּשָׁמָה הָאֱלֹקִית שֶׁלּוֹ, שֶׁהִיא חֵלֶק מִבּוֹרֵא עוֹלָם שֶׁהוּא רַק טוֹב, לָכֵן אִם נִמְצָא אוֹתָהּ וּנְלַמֵּד עַל הַיְּהוּדִי כַּף זְכוּת, אוֹתוֹ יְהוּדִי יִתְעוֹרֵר. כֵּיוָן שֶׁכָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁלָּנוּ מְחֻבָּרוֹת, וְהַנְּשָׁמָה נִמְצֵאת בַּמֹּחַ, עַל יְדֵי מַחֲשָׁבָה אֲנַחְנוּ מְעוֹרְרִים אֶת הַנְּשָׁמָה הָאֱלֹקִית שֶׁלָּנוּ, וְעַל יְדֵי חֲשִׁיבָה עַל אַחֵר לְטוֹבָה, הַנְּשָׁמָה שֶׁלָּנוּ מִתְחַבֶּרֶת לַנְּשָׁמָה שֶׁל אוֹתוֹ יְהוּדִי שֶׁתִּתְעוֹרֵר בְּפָנִים וְתִלָּחֵם בַּנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית שֶׁלּוֹ.

רַבִּי שִׁמְעוֹן יוֹצֵא מֵהַמְּעָרָה בָּהּ לָמַד תּוֹרָה 13 שָׁנָה רָצוּף וְרוֹאֶה יְהוּדִי עוֹבֵר עִם שְׁנֵי הֲדַסִּים בְּיָדוֹ בְּעֶרֶב שַׁבָּת. מִיַּד יֵצֵר הָרַע לוֹבֵשׁ אֶת מְעִיל הָרַבָּנוּת חוֹבֵשׁ אֶת מִגְבַּעְתּוֹ וְצוֹעֵק: "וְכִי זֶה מָה שֶׁיֵּשׁ לְךָ לַעֲשׂוֹת בְּשָׁעוֹת אֵלֶּה? שְׁעַת רָצוֹן הָרְצוֹנוֹת? זֶה הַזְּמַן הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר לִלְמֹד תּוֹרָה חֲתִיכַת בַּטְלָן"! אֲבָל רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי מִתְבּוֹנֵן וְאוֹמֵר: "רְאוּ אֵיזֶה יְהוּדִי יָפֶה וְטָהוֹר! רְאוּ כַּמָּה הוּא אוֹהֵב אֶת הַשַּׁבָּת וּמְחַפֵּשׂ כֵּיצַד לְהַבִּיעַ אֶת הַעֲרָכָתוֹ וְהַכָּבוֹד שֶׁהוּא רוֹכֵשׁ לַיּוֹם הַקָּדוֹשׁ. רְאוּ אֵיךְ הוּא מְהַדֵּר בַּהֲדַסִּים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם מִצְוָה שֶׁל בִּרְכַּת הָרֵיחַ, אַשְׁרָיו וְאַשְׁרֵי חֶלְקוֹ".

יָדוּעַ כִּי בִּרְכוֹת הָרֵיחַ הֵן בְּרָכוֹת גְּבוֹהוֹת מְאֹד כִּי הָרֵיחַ הוּא חוּשׁ שֶׁהַנְּשָׁמָה נֶהֱנֵית מִמֶּנּוּ לְבַדָּהּ לְלֹא הַגּוּף. הַיְּהוּדִי הַזֶּה מֵבִיא הֲדַסִּים, מְחַפֵּשׂ מִצְוָה וּבְרָכָה לַנְּשָׁמָה, יֵשׁ לוֹ נְשָׁמָה אֱלֹקִית! זֶה יְהוּדִי רָשָׁע חַס וְשָׁלוֹם? זֶה עוֹזֵב חַיֵּי עוֹלָם וְעוֹסֵק בְּחַיֵּי שָׁעָה? נַהֲפוֹךְ הוּא. יְהוּדִי כָּזֶה לֹא מְבַקְּרִים אֶלָּא מְרִימִים עַל נֵס, מַדְלִיקִים אֶת הַנְּשָׁמָה הָאֱלֹקִית שֶׁבְּתוֹכוֹ שֶׁתִּבְעַר בְּכָל עָצְמָתָהּ.

אִם הַלֵּב וְהַמֹּחַ שֶׁלִּי מְנֻחִים בְּטוֹב, אֲנִי רוֹאֶה טוֹב בְּכָל מָקוֹם, וְאִם חָלִילָה הָפוּךְ אָז אֲנִי אֶמְצָא גַּם הָפוּךְ. בְּעִקָּר לְאַחַר חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁטּוֹב וְרַע הִתְעָרְבְבוּ יַחְדָּיו, וְנִמְצָא שֶׁבְּכָל דָּבָר וּבְכָל אָדָם יֵשׁ טוֹב וְרַע מְעֹרְבָּבִים (אֲמִתָּם בְּמִנּוּנִים שׁוֹנִים) וְלָכֵן אִם אֶרְאֶה בְּאַחֵר רַק רַע אוֹ רַק טוֹב, זֶה מַצְבִּיעַ בְּעִקָּר הֵיכָן הַלֵּב וְהַמֹּחַ שֶׁלִּי מְנֻחִים, וְלָאו דַּוְקָא עַל מְצִיאוּתוֹ שֶׁל הַשֵּׁנִי.

לְהִסְתַּכֵּל טוֹב זֶה דָּבָר נִרְכָּשׁ, בְּעִקָּר שֶׁרֹב הַסְּבִיבָה לֹא מֻרְגֶּלֶת בְּכָךְ. רַבִּי נַחְמָן כּוֹתֵב כִּי הַמַּצָּב הַטִּבְעִי שֶׁל אָדָם הוּא לִשְׁקֹעַ בְּמָרָה שְׁחוֹרָה, נִמְצָא שֶׁלְּהִיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד הוּא לֹא רַק מִצְוָה גְּדוֹלָה אֶלָּא עֲבוֹדָה שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת, הַשִּׂמְחָה לֹא בָּאָה מֵעַצְמָהּ אֶלָּא צָרִיךְ לַעֲמֹל לְהַשִּׂיגָהּ. וְלָכֵן אִם לֹא נַעֲבֹד עַל עַצְמֵנוּ נִרְאֶה מִתּוֹךְ הַמָּרָה הַשְּׁחוֹרָה שֶׁלָּנוּ וְהַכֹּל יֵרָאֶה שָׁחֹר. אֲבָל כְּשֶׁדְּבֵקִים בַּצַּדִּיקִים שֶׁנִּמְצָאִים תָּמִיד בְּשִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה, הֵם כְּבָר יְלַמְּדוּ אוֹתָנוּ לִרְאוֹת אֶת הַטּוֹב בְּכָל דָּבָר.

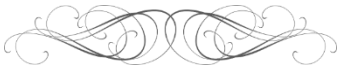
אוֹמֵר לָנוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי תַּדְלִיקוּ אֶת הָאֵשׁ! הָאֵשׁ שֶׁל הַתּוֹרָה. אִם נִלְמַד בַּתּוֹרָה וְנִתְעַדֵּן בַּמִּדּוֹת נִזְכֶּה לִבְנוֹת אֶת הַקּוֹמָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל לִהְיוֹת בֶּן אָדָם, וְאָז נַעֲלֶה קוֹמָה לִהְיוֹת יְהוּדִי וּמִשָּׁם לַקּוֹמָה הַבָּאָה שֶׁנִּהְיֶה קְדוֹשִׁים. לְאַט

וְיַצִּיב. בָּאנוּ לָעוֹלָם הַזֶּה לְתַקֵּן אֶת עַצְמֵנוּ וְלַעֲזֹר לַאֲחֵרִים. עִם עַיִן טוֹבָה אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת זֹאת טוֹב יוֹתֵר, קַל וּמַהֵר יוֹתֵר, וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת יָבִיאוּ לָנוּ שִׂמְחָה וְנַרְגִּישׁ הַשְׂרָאַת שְׁכִינָה מַמָּשׁ. זוֹ הָאֵשׁ שֶׁצְּרִיכָה לִדְלוֹק בַּיְהוּדִי.

אִם נְסַתֵּכֵּל כָּךְ עַל עַצְמֵנוּ וְעַל אֲחֵרִים, הֲרֵי נָבִין בְּכָל נְפִילָה שֶׁלֹּא אָבַדְנוּ אֶלָּא הַבְּהֵמָה שֶׁרָכַבְנוּ עָלֶיהָ הִשְׁתּוֹלְלָה וְהֵעִיפָה אוֹתָנוּ, וְלָכֵן כָּל הַמֶּטֶל עָלֵינוּ זֶה לַעֲלוֹת עָלֶיהָ בַּחֲזָרָה. וְכַאֲשֶׁר חָבֵר שֶׁלָּנוּ נָפַל מֵהַבְּהֵמָה שֶׁלּוֹ, עָלֵינוּ לְעוֹדֵד אוֹתוֹ לַחְזֹר לְטַפֵּס עַל הַסּוּס שֶׁלּוֹ, וְלֹא לְהִתְבַּלְבֵּל שֶׁהוּא עַצְמוֹ הַסּוּס שֶׁנָּפַל, הוּא לֹא סוּס, הוּא רוֹכֵב אֲצִילִי שֶׁנִּשְׁלַח עַל יְדֵי הַמֶּלֶךְ לְאָלֵף אֶת סוּס הַפֶּרֶא, וְאִם הַמֶּלֶךְ מַאֲמִין בּוֹ שֶׁהוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת זֹאת אָז הוּא יַצְלִיחַ. אֲבָל כְּשֶׁהוּא נוֹפֵל הוּא מְאַבֵּד מֵעַט מִבִּטְחוֹנוֹ וְיָכוֹל לְהִתְיָאֵשׁ, וְכָאן תַּפְקִידֵנוּ לְסַיֵּעַ בְּיָדוֹ לְחַזְּקוֹ, כְּדֵי שֶׁיִּתְרוֹמֵם וְיַעֲלֶה עָלָיו, כִּי אִם מִישֶׁהוּ מַאֲמִין בְּךָ יוֹתֵר קַל לְךָ לְהַאֲמִין בְּעַצְמְךָ. זֶה כֹּחַ שֶׁל מַחֲשָׁבָה חִיּוּבִית, שֶׁל מִילָה טוֹבָה, שֶׁל לָדוּן לְכַף זְכוּת, לִרְאוֹת בְּעַיִן טוֹבָה, לְפַרְגֵּן.

הַיְהוּדִי הוּא קָדוֹשׁ תָּמִיד בִּפְנִים, בַּחוּץ זוֹ קְלִפָּה שֶׁל יֵצֶר הָרַע, וְאִם נַדְלִיק אֶת הָאֵשׁ שֶׁל אוֹתוֹ יְהוּדִי מִבִּפְנִים מִמֵּילָא הִיא תִּשְׂרֹף אֶת הַקְּלִפָּה מִבַּחוּץ וְנִרְאֶה אֶת הַיְהוּדִי הַקָּדוֹשׁ הַנִּמְצָא שָׁם עוֹמֵד מוּל עֵינֵינוּ. אִם נְסַתֵּכֵּל כָּךְ עַל כָּל יְהוּדִי נִפְטֹר אֶת כָּל הָעוֹלָם מֵהַדִּין. אֵין שִׂנְאַת חִנָּם, אֵין אַכְזָבוֹת וְתִסְכּוּל, יֵשׁ אֵשׁ שֶׁל תּוֹרָה שֶׁל שִׂמְחָה שֶׁל אַהֲבַת חִנָּם, כָּכָה פּוֹטְרִים אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ מִן הַדִּין וְזוֹכִים לַגְּאֻלָּה הַשְׁלֵמָה.

יום ירושלים

יוֹם כ״ח בְּאִיָּר הוּא תַּאֲרִיךְ מְיֻחָד בּוֹ הִתְרַכְּזוּ כַּמָּה אֵרוּעִים חֲשׁוּבִים בַּהִסְטוֹרְיָה שֶׁל עַמֵּנוּ הַקְּשׁוּרִים זֶה בָּזֶה, וּמִתּוֹכָם עוֹלֶה שִׁעוּר חָשׁוּב לָנוּ וְלַעֲבוֹדַת ה׳ שֶׁלָּנוּ. בְּכ״ו בְּאִיָּר תשכ״ז, פָּרְצָה מִלְחָמָה שֶׁכָּפוּ עָלֵינוּ אֲרָצוֹת עֲרַב בְּמַטָּרָה לְכַלּוֹתֵינוּ. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה עִמָּנוּ נִסִּים עַל גַּבֵּי נִסִּים וּבְשִׁשָּׁה יָמִים שִׁחְרְרָנוּ אֶת כָּל הַמְּקוֹמוֹת הַקְּדוֹשִׁים לְעַמֵּנוּ, וּבְכ״ח בְּאִיָּר, בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לַמִּלְחָמָה בִּלְבַד, נִשְׁמַע קוֹלוֹ שֶׁל מִפְקַד הַצַּנְחָנִים: ״הַר הַבַּיִת בְּיָדֵינוּ״, וְהַשְּׁאָר הִסְטוֹרְיָה. כֻּלָּם בָּכוּ וְהִתְרַגְּשׁוּ כַּאֲשֶׁר נִתְקְלוּ מוּל קְדֻשַּׁת הַכֹּתֶל, גַּם הֵם לֹא יָכְלוּ לְהִתְפַּחֵשׂ לְהַשְׁגָּחַת ה׳.

כְּ-800 שָׁנִים לִפְנֵי כֵּן הִכְרִיז הָרַמְבַּ״ם הַקָּדוֹשׁ בְּמִצְרַיִם כִּי כ״ח בְּאִיָּר הוּא יוֹם שֶׁל שִׂמְחָה. הָיָה זֶה לְאַחַר שֶׁהִגִּיעַ לְמִצְרַיִם סֵפֶר תּוֹרָה עָתִיק וּמוּגֶה שֶׁל עֶזְרָא הַסּוֹפֵר מִתְּקוּפַת בַּיִת שֵׁנִי. סְפָרָיו שֶׁל עֶזְרָא הַסּוֹפֵר הָיוּ סְפָרִים מְדֻיָּקִים, וְלָכֵן הָרַמְבַּ״ם מֵהַר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּסֵפֶר זֶה עַל מְנָת לְבַדֵּק אֶת הַסְּפָרִים בְּמִצְרַיִם וְאֶת כָּל הַפָּרָשׁוֹת הַסְּתוּמוֹת וְהַפְּתוּחוֹת, הַאִם הֵן כְּמוֹ בְּסִפְרוֹ שֶׁל עֶזְרָא. לְאַחַר שֶׁמָּצָא כִּי כֵּן הַדָּבָר וְסִפְרֵי מִצְרַיִם זֵהִים לְסֵפֶר עֶזְרָא, הִכְרִיז עַל אוֹתוֹ יוֹם כְּיוֹם שֶׁל שִׂמְחָה

וְאִם נֵלֵךְ עוֹד יוֹתֵר אֲחוֹרָה, הֲרֵי בִּשְׁנַת 2,882 שָׁנָה לִבְרִיאַת הָעוֹלָם, נִפְטַר שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא שֶׁהָיָה הַשּׁוֹפֵט הָאַחֲרוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְהוּא בְּגִיל 52 בִּלְבַד. יוֹם פְּטִירָתוֹ כ״ח בְּאִיָּר הוּא יוֹם הַהִלּוּלָא שֶׁל אוֹתוֹ צַדִּיק, שֶׁהָיָה גָּדוֹל בְּדוֹרוֹ כְּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּדוֹרָם, וְהוּא שֶׁמָּשַׁח אֶת דָּוִד הַמֶּלֶךְ בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, וְהִבְטִיחַ בְּכָךְ אֶת הַמְּלוּכָה לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ עַד עוֹלָם.

גַּם שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא קָשׁוּר לִירוּשָׁלַיִם, שֶׁכֵּן כַּאֲשֶׁר שָׁאוּל הַמֶּלֶךְ קִבֵּל לָשׁוֹן הָרַע עַל חֲתָנוֹ דָּוִד וְרָדַף אַחֲרָיו לְהָרְגוֹ, דָּוִד הִסְתַּתֵּר אֵצֶל שְׁמוּאֵל וְהֵם עָסְקוּ כָּל הַלַּיְלָה לְחַפֵּשׂ אֶת הַמָּקוֹם בּוֹ צָרִיךְ לִבְנוֹת אֶת בֵּיתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכָךְ בְּעוֹדוֹ נָס עַל חַיָּיו יָשַׁב דָּוִד יָחַד עִם שְׁמוּאֵל וְהֵם מָצְאוּ כִּי הַר הַבַּיִת הוּא הַמָּקוֹם בּוֹ צָרִיךְ לִבְנוֹת אֶת הַבַּיִת. וְאָכֵן שָׁנִים אַחֲרֵי, דָּוִד הַמֶּלֶךְ קוֹנֶה אֶת הַמָּקוֹם מִיָּדֵי אֲרַוְנָה הַיְבוּסִי וּמַתְחִיל אֶת הַהֲכָנוֹת לִבְנִיַּת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהֻשְׁלְמוּ עַל יְדֵי שְׁלֹמֹה בְּנוֹ.

אָז עוֹשִׂים חֲגִיגוֹת בְּיוֹם זֶה וְעִירִיַּת יְרוּשָׁלַיִם מְבַזְבֶּזֶת כֶּסֶף רַב עַל זִקּוּקֵי דִּינוּר וְאַרוּעֵי בָּמוֹת, אֲבָל בְּמַהֲלַךְ הַשָּׁנָה יִשְׂרְאֵלִים רַבִּים מַעֲדִיפִים לְטַיֵּל בְּטוּרְקִיָּה מֵאֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַיִם, כִּי הֵם מַרְגִּישִׁים שֶׁשָּׁם זֶה יוֹתֵר בָּטוּחַ. הֲרֵי ה׳ עָשָׂה לָנוּ נֵס כֹּה אַדִּיר וְהֶחְזִיר לָנוּ אֶת יְרוּשָׁלַיִם לְיָדֵינוּ, מַדּוּעַ אָנוּ לֹא מַרְגִּישִׁים זֹאת? אֵיךְ זֶה שֶׁנּוֹצְרִים וְיִשְׂמְעֵאלִים מִסְתּוֹבְבִים שָׁם כְּבַעֲלֵי הַבַּיִת וְאִלּוּ אֲנַחְנוּ מַעֲדִיפִים לְסַיֵּר בְּחוּץ לָאָרֶץ בִּמְקוֹם בְּעִיר הַקֹּדֶשׁ? מָה בְּדִיּוּק פִּסְפַּסְנוּ?

לְשֵׁם כָּךְ צָרִיךְ לְהִתְבּוֹנֵן עַל שְׁתֵּי הַסִּבּוֹת הָאֲחֵרוֹת שֶׁתַּאֲרִיךְ כ״ח בְּאִיָּר הוּא יוֹם מְיֻחָד וְלִלְמֹד מִשָּׁם מָה הַמַּרְכִּיב הֶחָסֵר.

יוֹם מְיֻחָד זֶה הוּא יוֹם הַהִלּוּלָא שֶׁל שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא. שְׁמוּאֵל הָיָה הַשּׁוֹפֵט הָאַחֲרוֹן וּבְיָמָיו נִפְתָּחוּ שַׁעֲרֵי הַנְּבוּאָה וּפָרְצוּ בְּקֶרֶב עַם יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁרַק בָּעֲיָרָה שֶׁל אָבִיו הָיוּ 200 נְבִיאִים! הוּא הָיָה אָדָם קָדוֹשׁ וְנָקִי בְּמִדּוֹתָיו וְאַף זָכָה שֶׁתֵּצֵא בַּת קוֹל וְתָעִיד עָלָיו בְּצִבּוּר עַל יֹשְׁרוֹ!

וְהִנֵּה בְּיָמָיו בָּאוּ אֵלָיו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּבַקָּשָׁם מִמֶּנּוּ שֶׁיַּמְלִיךְ עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ. מֵאָז נִפְטְרוּ יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן וְהַזְּקֵנִים כְּ-300 שָׁנָה לִפְנֵי כֵּן, לֹא הָיְתָה הַנְהָגָה מְסֻדֶּרֶת לְעָם יִשְׂרָאֵל. בְּכָל פַּעַם הֵם חָטְאוּ וְקִלְקְלוּ וְה׳ שִׁעְבְּדָם לְגוֹי אַכְזָר, אָז עָשׂוּ תְּשׁוּבָה וְזָכוּ שֶׁה׳ יִשְׁלַח לָהֶם שׁוֹפֵט שֶׁיַּנְהִיגָם וְיִגְאָל אוֹתָם וְיִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם עַד מוֹתוֹ, וּלְאַחַר מִכֵּן שׁוּב הָיוּ שָׂבִים לְמַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים וְקָם גּוֹי אַכְזָר חָדָשׁ וְחוֹזֵר חָלִילָה.

לָכֵן הָיְתָה זוֹ לִכְאוֹרָה בַּקָּשָׁה סְבִירָה מִצַּד עַם יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁבָּאוּ וּבִקְשׁוּ שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם שִׁלְטוֹן מְסָדָּר, מָה גַּם שֶׁזּוֹ מִצְוָה מִן הַתּוֹרָה לְהַמְלִיךְ עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ כְּשֶׁגִּיעוּ אֶל אַרְצָם, וְכָעֵת שֶׁהֵם כְּבָר גָּרִים בָּהּ כְּבָר מֵעַל לִ-300 שָׁנָה, הִגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם מֶלֶךְ.

תְּגוּבָתוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל הָיְתָה אַכְזָבָה וְכַעַס עַל עַם יִשְׂרָאֵל, בְּטַעֲנָה כִּי מָאְסוּ בְּשִׁלְטוֹנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכִיצַד הֵעֵזּוּ לַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה עִוְלָה שֶׁכָּזֶה לִדְרוֹשׁ לָהֶם מֶלֶךְ. הוּא אַף הֶרְאָה לָהֶם סִימָן שֶׁאֵין זֶה רָצוֹן ה' כְּשֶׁגָּרַם שֶׁיֵּרֵד גֶּשֶׁם לַמְרוֹת שֶׁהָיוּ אָז בִּזְמַן קְצִיר חִטִּים וְאָז גֶּשֶׁם הוּא קְלָלָה. עַל מָה הָיָה כַּעֲסוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל? הֲרֵי זוֹ מִצְוָה מִן הַתּוֹרָה לְהַמְלִיךְ מֶלֶךְ וּרְצוֹן שֶׁיִּהְיֶה שִׁלְטוֹן מְסָדָּר, מָה רַע בְּכָךְ? מַדּוּעַ זֶה לֹא רְצוֹן ה'?

הַכַּעַס לֹא הָיָה עַל שֶׁדָּרְשׁוּ לָהֶם מֶלֶךְ, נַהֲפוֹךְ הוּא דִּרְישָׁה לְמֶלֶךְ הָיְתָה צְרִיכָה לָבוֹא מִזְּמַן, שֶׁהֲרֵי זוֹ מִצְוָה מִן הַתּוֹרָה. הַכַּעַס הָיָה עַל הַצּוּרָה בָּהּ דָּרְשׁוּ מֶלֶךְ שֶׁהִצְבִּיעָה עַל כַּוָּנָה לֹא טְהוֹרָה: "עַתָּה שִׂימָה לָנוּ מֶלֶךְ לְשָׁפְטֵנוּ **כְּכָל הַגּוֹיִם... וְהָיִינוּ גַּם אֲנַחְנוּ כְּכָל הַגּוֹיִם** וּשְׁפָטָנוּ מַלְכֵּנוּ וְיָצָא לְפָנֵינוּ וְנִלְחַם אֶת מִלְחֲמֹתֵנוּ". הֵם רוֹצִים מֶלֶךְ כְּמוֹ כָּל אֻמּוֹת הָעוֹלָם, בַּיִת לָבָן וָרֶכֶב נְשִׂיאוּתִי, דְּגָלִים וּטְקָסִים, נִהְיֶה כְּמוֹ כֻּלָּם...

מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֹא יָכוֹל לִהְיוֹת כְּמוֹ כָּל הַגּוֹיִם. מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ לִהְיוֹת מְבֻטָּל לְגַמְרֵי כְּכֵלִי ה' יִתְבָּרַךְ, בְּשׁוֹנֶה מִמַּלְכֵי אֻמּוֹת הָעוֹלָם הַסְּרוּחִים מִגַּאֲוָה וְכָבוֹד. הַתּוֹרָה מְצַוָּה עַל מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לִכְתֹּב שְׁנֵי סִפְרֵי תּוֹרָה, אֶחָד בְּתוֹר יְהוּדִי מִן הַשּׁוּרָה, שֶׁכֵּן כָּל יְהוּדִי מְצֻוֶּה לִכְתֹּב סֵפֶר תּוֹרָה, וְהַשֵּׁנִי בְּתוֹר מֶלֶךְ. הַסֵּפֶר שֶׁל הַמֶּלֶךְ הוּא סֵפֶר קָטָן הַקָּשׁוּר לִזְרוֹעוֹ וְעִמּוֹ הוּא הוֹלֵךְ לְכָל מָקוֹם כְּדֵי לְהַזְכִּיר לוֹ כִּי הוּא שְׁלִיחוֹ שֶׁל ה' וְלֹא מִישֶׁהוּ בִּכְּנֵי עַצְמוֹ. כַּאֲשֶׁר מֶלֶךְ מִתְפַּלֵּל הוּא מִשְׁתַּטֵּחַ עַל הָרִצְפָּה בִּתְחִלַּת הַבְּרָכָה הָרִאשׁוֹנָה וְנִשְׁאָר כָּךְ כָּל הַתְּפִלָּה עַד הַחֲתִימָה שֶׁל הַבְּרָכָה הָאַחֲרוֹנָה וְרַק אָז מִתְרוֹמֵם! כְּנִיעָה מֻחְלֶטֶת וְהִתְבַּטְּלוּת שְׁלֵמָה לִכְּנֵי הַמֶּלֶךְ הָאֱמִתִּי שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת שֶׁהִמְלִיךְ אוֹתוֹ עַל עַם יִשְׂרָאֵל.

שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא בִּקֵּשׁ לְהַסְבִּיר לָהֶם כִּי רַק מֶלֶךְ הַמְּבֻטָּל לַה' וּלְתוֹרָתוֹ וּמֵבִין שֶׁאֵין מִמֶּנּוּ כְּלוּם וְהַכֹּל מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא מְשַׁנֶּה אַף בְּאוֹת אַחַת מִמַּה

שֶׁכָּתוּב בָּהּ, רַק הוּא יָכוֹל לְהוֹבִיל אוֹתָם. אֲבָל אִם הוּא וְהֵם יִנָּהֲגוּ "כְּכָל הַגּוֹיִם", הֵם יֹאבְדוּ הַכֹּל.

יְסוֹד זֶה אָנוּ לְמֵדִים מֵהָרַמְבַּ"ם שֶׁמָּצָא לְנָכוֹן לְצַיֵּן יוֹם זֶה כָּחָג כִּי הוּא מָצָא שֶׁכָּל הַפָּרָשׁוֹת הַסְּתוּמוֹת וְהַפְּתוּחוֹת בְּסִפְרֵי הַתּוֹרָה בְּמִצְרַיִם שָׁוִים לְאֵלֶּה שֶׁבְּסֵפֶר עֶזְרָא. מַדּוּעַ הוּא הִתְקִין עַל זֶה יוֹם שִׂמְחָה? כִּי הַדָּבָר מוֹכִיחַ אֶת הָאֱמִתּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁלָּנוּ שֶׁלֹּא מִשְׁתַּנָּה אַף בְּהִתְרַחֲקוּת הַזְּמַן וְהַמָּקוֹם מִיּוֹם קַבָּלָתָהּ.

לֹא רַק שֶׁלֹּא הִשְׁתַּנְּתָה אוֹת אַחַת, אֶלָּא אֲפִילוּ הָרְוָחִים בֵּין הַפָּרָשִׁיּוֹת לֹא שָׁנוּ! אַחֲרֵי אַלְפֵי שָׁנִים שֶׁל הַעְתָּקָה בִּכְתָב יָד מִסֵּפֶר לְסֵפֶר. אֲפִילוּ הָרְוָחִים נוֹתְרוּ עַל כַּנָּם! לֹא מְשַׁנִּים!

וְהִנֵּה בְּדוֹרֵנוּ קָמִים כָּל מִינֵי חֲכָמִים בְּעֵינֵי עַצְמָם וּמְבַקְּשִׁים לְשַׁנּוֹת לְסַלֵּף וְלַחְתּוֹךְ בַּבָּשָׂר הָחַי שֶׁל תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה עַל מְנָת לְטַהֵר אֶת תַּאֲוֹות לִבָּם, וְכָךְ קָמִים כָּל מִינֵי כַּתּוֹת כְּמוֹ הָרֶפוֹרְמִים וְהַקּוֹנְסֶרְבָּטִיבִים שֶׁרְצוֹנָם לְהִתְחַתֵּן עִם גּוֹיִם וְלֶאֱכֹל טְרֵפוֹת וּנְבֵלוֹת וּלְחַלֵּל שַׁבָּת וּמַפְרִיעַ לָהֶם שֶׁהַתּוֹרָה אוֹסֶרֶת, אָז הֵם מַחְלִיטִים לְפָרֵשׁ אוֹתָהּ כִּרְצוֹנָם וְלָתֵת חוֹתֶמֶת בָּדָ"צ לַשֶּׁרֶץ שֶׁבִּרְצוֹנָם לֶאֱכֹל!

וְכָךְ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם הַקְּדוֹשָׁה רוֹצוֹת אוֹתָן כַּתּוֹת לִנְעֹץ אֶת צִפּוֹרְנֵיהֶם עִם תְּפִלּוֹת מְעוֹרָבוֹת שֶׁל נָשִׁים וּגְבָרִים, נָשִׁים בִּתְפִלִּין, בִּרְכַּת כֹּהֲנוֹת... זוֹ לֹא יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל הָעָם הַיְּהוּדִי. לֹא עֲבוּר זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֶחֱזִיר אוֹתָהּ לָנוּ.

הַתַּאֲרִיךְ כ"ח בְּאִיָּר הוּא הַיּוֹם הַ-43 בִּסְפִירַת הָעֹמֶר. סְפִירַת הָעֹמֶר בֵּין פֶּסַח לְשָׁבוּעוֹת מְחֻלֶּקֶת לְשִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת. כְּנֶגֶד כָּל אֶחָד מֵהַיָּמִים הִתְקִינוּ עַל פִּי הַסּוֹד כַּמָּה וְכַמָּה עִנְיָנִים. לְדֻגְמָא, כָּל אֶחָד מִשִּׁבְעַת הַשָּׁבוּעוֹת הוּא כְּנֶגֶד אַחַת מִ-7 הַסְּפִירוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת: חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת נֵצַח הוֹד יְסוֹד וּמַלְכוּת. וְכָל יוֹם בַּשָּׁבוּעַ הוּא כְּנֶגֶד הַסְּפִירָה הַפְּנִימִית, כְּלוֹמַר הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן לָעֹמֶר הוּא כְּנֶגֶד הַחֶסֶד שֶׁבַּחֶסֶד, הַיּוֹם הַשֵּׁנִי הוּא כְּנֶגֶד הַגְּבוּרָה שֶׁבַּחֶסֶד, הַיּוֹם הַשְּׁמִינִי שֶׁהוּא הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַשָּׁבוּעַ הַשֵּׁנִי הוּא הַחֶסֶד שֶׁבַּגְּבוּרָה וְכֵן הָלְאָה. כ"ח בְּאִיָּר הוּא הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן בַּשָּׁבוּעַ הַשְּׁבִיעִי, וְהוּא כְּנֶגֶד הַ"חֶסֶד שֶׁבַּמַּלְכוּת".

כְּמוֹ כֵּן יֵשׁ אֶת מִזְמוֹר "אֲנָא בְּכֹחַ" שֶׁחִבֵּר רִבִּי נְחֶמְיָה בֶּן הַקָּנָה וְטָמַן בְּרָאשֵׁי הַתֵּבוֹת שֵׁמוֹת קְדוֹשִׁים. כְּנֶגֶד כָּל יוֹם בִּסְפִירַת הָעֹמֶר יֵשׁ תֵּבָה אַחֶרֶת מִן הַמִּזְמוֹר עַל פִּי הַסֵּדֶר. בְּכ"ח בְּאִיָּר הַתֵּבָה הִיא "שַׁוְעָתֵנוּ". וְכֵן יֵשׁ אֶת מִזְמוֹר ס"ז בִּתְהִלִּים "לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מִזְמוֹר שִׁיר", שֶׁגַּם מִסְפַּר תֵּבוֹתָיו חֹפֶף לִימֵי הַסְּפִירָה וְכָל תֵּבָה מִמֶּנּוּ הִיא כְּנֶגֶד יוֹם אַחֵר. כְּנֶגֶד יוֹם כ"ח בְּאִיָּר עוֹמֶדֶת הַתֵּבָה "יְבָרְכֵנוּ" מִתּוֹךְ הַמִּזְמוֹר.

כ"ח בְּאִיָּר הוּא הַחֶסֶד שֶׁבְּמַלְכוּת, אָנוּ רוֹצִים לְהִתְקָרֵב חֲזָרָה אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלָכֵן הַמִּלִּים כְּנֶגֶד יוֹם זֶה הֵן "שַׁוְעָתֵנוּ" שֶׁפֵּרוּשָׁהּ תְּפִלָּה, וְ"יְבָרְכֵנוּ" שֶׁהִיא הַמַּתָּנָה שֶׁה' מְבָרֵךְ אוֹתָנוּ כְּנֶגֶד הַתְּפִלָּה שֶׁהִתְפַּלַּלְנוּ וְזָעַקְנוּ שֶׁיְּקָרְבֵנוּ אֵלָיו. כְּדֵי שֶׁשַּׁוְעָתֵנוּ תִּתְקַבֵּל וְיִשְׁמַע צַעֲקָתֵנוּ, צָרִיךְ לְהָאִיר בַּיּוֹם הַזֶּה הָאוֹר שֶׁל שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא וְשֶׁל הָרַמְבַּ"ם, שֶׁל קַנָּאוּת לַה' מִבְּלִי לְקַבֵּל שִׁנּוּיִים בְּתוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה, אֲפִילוּ בָּרָוָחִים בֵּין הַמִּלִּים. אוֹר שֶׁמּוֹחֶה עַל רָצוֹן לִהְיוֹת "כְּכָל הַגּוֹיִם" וְצֹרֶךְ לְהַכִּיר בַּיִּחוּד שֶׁלָּנוּ. אֲנַחְנוּ לֹא רוֹצִים לִהְיוֹת כְּכָל הַגּוֹיִם, אָנוּ מְבַקְּשִׁים לִהְיוֹת אוֹר לַגּוֹיִם שֶׁיְּבַקְּשׁוּ לִהְיוֹת כָּמוֹנוּ!

כְּדֵי לְעַצֵּב אֶת הֶעָתִיד שֶׁלָּנוּ אֲנַחְנוּ חַיָּבִים לְחַבֵּר אוֹתוֹ אֶל הֶעָבָר וְלִשְׁאֹב מִשָּׁם אֶת הַכֹּחַ. מֵאָז שֶׁהוּקְמָה הַמְּדִינָה עַל יְדֵי אֲנָשִׁים שֶׁכָּפְרוּ בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְווֹת, גֶּדֶל כְּבָר דּוֹר שְׁלִישִׁי וּרְבִיעִי שֶׁל יְלָדִים שֶׁמּוֹנְעִים מֵהֶם מָשָׁגֵי יְסוֹד בַּיַּהֲדוּת, לֹא יוֹדְעִים אֲפִילוּ קְרִיאַת שְׁמַע, לֹא שָׁמְעוּ מֵעוֹלָם עַל הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים וּמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל, אֵין לָהֶם מָשָׁג עַל הֶעָבָר הַמִּפְאָר שֶׁל עַמָּם, וּבְטוּחִים שֶׁהַהִסְטוֹרִיָּה שֶׁלָּנוּ מַתְחִילָה בְּכַמָּה חֲלוּצִים מִפּוֹלִין שֶׁהִגִּיעוּ לִפְנֵי מֵאָה שָׁנָה לְמִדְבַּר עֲרָבִי בַּמִּזְרָח הַתִּיכוֹן וְיִבְּשׁוּ בְּצוֹת! וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר הָעֲרָבִים טוֹעֲנִים כִּי אֲנַחְנוּ כּוֹבְשִׁים זָרִים מֵאֵירוֹפָּה וְזֶה הַבַּיִת שֶׁלָּהֶם, אָנוּ מִתְנַצְּלִים שֶׁזֶּה נָכוֹן רַק שֶׁאֵין לָנוּ בְּרֵירָה.

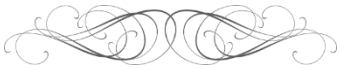
הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֶחְזִיר אוֹתָנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁלָּב נוֹסַף לְהַגָּעָה לַמַּלְכוּת שֶׁל הַגְּאֻלָּה הָשְׁלֵמָה, בָּהּ נִזְכֶּה לְבֵית שְׁלִישִׁי. אָנוּ אֲמוּרִים לַחְגֹּג וְלִשְׂמֹחַ שֶׁהַגָּלוּת נִגְמְרָה חָזַרְנוּ הַבָּיְתָה. אֲבָל אָנוּ רוֹאִים בָּעֵינַיִם שֶׁהַמַּלְכוּת רַק הִתְרַחֲקָה מֵאִתָּנוּ. אָנוּ מְצַיְּנִים אֶת 'יוֹם יְרוּשָׁלַיִם' אֲבָל מְטַיְּלִים בְּטוּרְקִיָּה, כִּי זֶה נִרְאָה פַּחוֹת מְסֻכָּן!

גַּם כָּאן בְּכ״ח בְּאִיָּר אָנוּ עוֹמְדִים בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן לַשָּׁבוּעַ הָאַחֲרוֹן שֶׁל הַסְּפִירָה, וְכָאן עָלֵינוּ לְשַׁוֵּעַ לְבִרְכָתוֹ שֶׁל ה׳, תְּפִלָּה שֶׁנִּזְכֶּה לְחַבֵּר אֶת יְרוּשָׁלַיִם מִבְּחִינָה רוּחָנִית כְּשֵׁם שֶׁחִבַּרְנוּ אוֹתָהּ מִבְּחִינָה גַּשְׁמִית. שֶׁתַּחֲזֹר לִהְיוֹת מְקֻוֶּנֶת כְּנֶגֶד יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה כַּבִּירָה שֶׁל הָעָם הַיְהוּדִי, שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְשֶׁל מַלְכוּת בֵּית דָּוִד. עִיר בָּהּ יֵשׁ תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְאַחְדוּת, שֶׁאֵין בָּהּ שִׂנְאַת מְמַסֹּרֶת אֲבוֹתֵינוּ וְיֵשׁ לָהּ חֵלֶק בֵּאלֹקֵי יִשְׂרָאֵל, וּלְסַלֵּק מֵרְחוֹבוֹתֶיהָ אֶת אֵלֶּה שֶׁרוֹצִים לִפְגֹּעַ בְּכָל הַקָּדוֹשׁ, כַּתּוֹת שֶׁרוֹצוֹת לְהַמְצִיא תּוֹרָה חֲדָשָׁה, זָרִים שֶׁרוֹצִים לְסַפֵּחַ לְעַצְמָם אֶת הַמְּקוֹמוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁלָּנוּ, אֲנָשִׁים שֶׁרוֹצִים לַהֲפֹךְ שַׁבְּתוֹתֵינוּ לְחוֹל וּלְנַהֵל מִסְחָר כָּרָגִיל חַס וְשָׁלוֹם, וּפְרוּצִים שֶׁרוֹצִים לְנַהֵל מִצְעֲדֵי תּוֹעֵבָה וּלְסַלֵּק אֶת הַשְּׁכִינָה מֵהַמָּקוֹם הָאַחֲרוֹן שֶׁהִיא עֲדַיִן נוֹתָרָה שָׁם, חַס וְשָׁלוֹם.

כַּאֲשֶׁר אָנוּ אוֹחֲזִים בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹתֶיהָ וְשׁוֹבְרִים אֶת הַיְצָרִים אָנוּ הוֹפְכִים מֵחַיּוֹת אָדָם לִגְדוֹלִים יוֹתֵר מִמַּלְאָכִים! וְזֶה מָה שֶּׁה׳ חָפֵץ בְּיוֹתֵר, שֶׁנִּהְיֶה עֲמֵלִים בַּתּוֹרָה וְנַמְשִׁיךְ בִּלְמוּדָהּ וְקִיּוּמָהּ כְּפִי שֶׁקִּבַּלְנוּ אוֹתָהּ מִדּוֹר לְדוֹר וְכָל רַב מֵרַבּוֹ עַד לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, כָּל אֶחָד כְּפִי יְכָלְתּוֹ וְכֹחוֹתָיו שֶׁחָנַן אוֹתוֹ ה׳.

זוֹ הַמַּלְכוּת שֶׁבְּמַלְכוּת! וְאֵלֶיהָ מַגִּיעִים עַל יְדֵי הַחֶסֶד שֶׁבַּמַּלְכוּת, הַחֶסֶד שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ ה׳ בְּכ״ח בְּאִיָּר שֶׁהֶחְזִיר לָנוּ אֶת יְרוּשָׁלַיִם הַגַּשְׁמִית, עַל מְנָת שֶׁאָנוּ נַעֲשֶׂה אֶת חֶלְקֵנוּ וְנַחֲזִיר אֶת הָרוּחַ לְאוֹתוֹ מָקוֹם, שֶׁנַּמְשִׁיךְ אֶת הָאוֹר שֶׁיִּצְּגוּ שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא וְהָרַמְבַּ״ם, שֶׁנְּקַדֵּשׁ וּנְטַהֵר אֶת חִנּוּךְ יְלָדֵינוּ וְחִנּוּכֵנוּ שֶׁלָּנוּ, שֶׁנִּתְחַבֵּר אֶל הֶעָבָר כְּדֵי לְהַצִּיל אֶת הֶעָתִיד, שֶׁנִּלְמַד בְּאוֹתָהּ תּוֹרָה שֶׁיֵּשׁ לָנוּ מֵאָז קַבָּלָתָהּ מֵהַר סִינַי שֶׁלֹּא הִשְׁתַּנְּתָה בָּהּ אוֹת אַחַת וַאֲפִילוּ לֹא הָרְוָחִים בֵּין הָאוֹתִיּוֹת! שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ אֶת הַחֵלֶק שֶׁלָּנוּ בַּתּוֹרָה לְפִי כֹּחֵנוּ, הַחֵלֶק שֶׁלָּנוּ בֵּאלֹקֵי יִשְׂרָאֵל, וְאָז ה׳ יִשְׁמַע אֶת שַׁוְעָתֵנוּ וִיבָרֵךְ אוֹתָנוּ בִּבְרָכַת הַגְּאֻלָּה הָשְׁלֵמָה.

שבועות

שְׁמוֹת הַחַגִּים בַּתּוֹרָה מְרַמְּזִים עַל הַדְּבָרִים בָּהֶם אָנוּ אֲמוּרִים לְהִתְבּוֹנֵן וְהַמִּצְוֹת שֶׁאָנוּ אֲמוּרִים לַעֲשׂוֹת. חַג הַשָּׁבוּעוֹת יָדוּעַ בְּאַרְבָּעָה שֵׁמוֹת שׁוֹנִים בַּתּוֹרָה. הַשֵּׁם הָרִאשׁוֹן הוּא "חַג הַשָּׁבוּעוֹת", עַל שֵׁם שִׁבְעַת הַשָּׁבוּעוֹת שֶׁסּוֹפְרִים מִפֶּסַח עַד לָחָג.

שֵׁם אַחֵר שֶׁיֵּשׁ לַחַג הוּא "עֲצֶרֶת". הַשֵּׁם עֲצֶרֶת עַל שׁוּם שֶׁעוֹצְרִים מִמְּלָאכוֹת אֲסוּרוֹת, כְּמוֹ בְּכָל יָמִים טוֹבִים, שֶׁחַג הוּא כְּמוֹ שַׁבָּת (לְמַעֵט אֹכֶל נֶפֶשׁ), וּכְמוֹ שֶׁרָאִינוּ שֶׁבַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי שֶׁל סֻכּוֹת יֵשׁ יוֹם טוֹב הַנִּקְרָא "שְׁמִינִי-עֲצֶרֶת", כָּךְ גַּם שָׁבוּעוֹת נִקְרָא "עֲצֶרֶת". יֵשׁ הַמִּתְיַחֲסִים לְיוֹם זֶה כִּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת שֶׁל פֶּסַח וּלְכָל יְמֵי סְפִירַת הָעֹמֶר כְּמֵעֵין חוֹל הַמּוֹעֵד אָרוֹךְ.

תֹּאַר נוֹסָף שֶׁיֵּשׁ לַחַג הוּא "חַג הַקָּצִיר", כִּי בְּתִקוּפָה זוֹ קוֹצְרִים אֶת הַחִטִּים. בְּעֶרֶב הֶחָג קוֹצְרִים מִן הַחִטִּים וְאוֹפִים אֶת "שְׁתֵּי הַלֶּחֶם", שְׁנֵי לְחָמִים הַמּוּבָאִים עִם שְׁנֵי קָרְבָּנוֹת וְרַק לְאַחַר הַקְרָבָתָם מֻתָּר לְהָבִיא בִּכּוּרִים לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ.

הַשֵּׁם הָרְבִיעִי בַּתּוֹרָה הוּא "חַג הַבִּכּוּרִים", כֵּיוָן שֶׁהִקְרֵב קָרְבַּן שְׁתֵּי הַלֶּחֶם מִכָּאן וָהָלְאָה הָיָה מֻתָּר לְהָבִיא בִּכּוּרִים, שֶׁנֶּאֱמַר: "רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית ה' אֱלֹקֶיךָ" וְגוֹ'. אָדָם הָיָה צָרִיךְ לְהָבִיא מִבִּכּוּרֵי אַדְמָתוֹ, מִשִּׁבְעַת הַמִּינִים, וַעֲלֵיהֶם הָיָה מוֹסִיף עַד שֶׁיָּצָר טֶנֶא נָאֶה וְאוֹתוֹ הָיָה מַעֲלֶה לִירוּשָׁלַיִם, לְהוֹדוֹת לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל שֶׁנָּתַן לוֹ אֲדָמָה וּפֵרוֹת.

כַּאֲשֶׁר אָנוּ קוֹרְאִים אֶת אַרְבַּעַת הַשֵּׁמוֹת שֶׁל הֶחָג: חַג הַשָּׁבוּעוֹת, עֲצֶרֶת, חַג הַקָּצִיר וְחַג הַבִּכּוּרִים, קָשֶׁה לָנוּ לְהִתְעַלֵּם מֵהֶעְדֵּרוֹ שֶׁל הַשֵּׁם הֲכִי חָשׁוּב שֶׁאָמוּר

לִהְיוֹת לַחַג הַזֶּה: חַג מַתָּן תּוֹרָה! וְכִי הַאִם בְּיָמֵינוּ אָנוּ מְצַיְּנִים אֶת הַקָּצִיר אוֹ אֶת הַבִּכּוּרִים? לְמִי שֶׁרָחוֹק מִתּוֹרָה וּמִצְווֹת חַג זֶה מִתְקַשֵּׁר עִם יְלָדִים שֶׁזּוֹרְקִים בַּלּוֹנֵי מַיִם וַאֲכִילַת עוּגוֹת גְּבִינָה, אֲבָל אָנוּ מַאֲמִינִים בְּנֵי מַאֲמִינִים מְצַיְּנִים יוֹם זֶה כֶּחָג מַתָּן תּוֹרָה.

אָנוּ אַף עוֹשִׂים בַּלַּיְלָה לִפְנֵי אֶת "תִּקּוּן לֵיל שָׁבוּעוֹת", בּוֹ לוֹמְדִים תּוֹרָה כָּל הַלַּיְלָה עַד לִתְפִלַּת שַׁחֲרִית בְּנֵץ הַחַמָּה, "לְתַקֵּן" אֶת מַעֲשֶׂה אֲבוֹתֵינוּ בַּמִּדְבָּר שֶׁיָּשְׁנוּ בְּבָקְרוֹ שֶׁל יוֹם מַתַּן תּוֹרָה וְהָיָה צָרִיךְ לְהָעִירָם, וְאָנוּ נוֹתָרִים עֵרִים כָּל הַלַּיְלָה לְקַבֵּל אוֹתָהּ בְּשִׂמְחָה עִם תְּחִלַּת הַבֹּקֶר. זֶה הַיּוֹם שֶׁל קַבָּלַת הַתּוֹרָה מִן ה׳ יִתְבָּרַךְ. כֵּיצַד יִתָּכֵן שֶׁהַתּוֹרָה לֹא קָרְאָה לְחַג זֶה "חַג מַתָּן תּוֹרָה"?

אֶלָּא שֶׁהַתּוֹרָה לֹא נִתְּנָה כָּךְ סְתָם בְּיוֹם בָּהִיר אֶחָד. אָמְנָם כָּל הַדִּבְּרוֹת נֶאֶמְרוּ בְּדִבּוּר אֶחָד, מָה שֶׁפִּיו שֶׁל הָאָדָם לֹא יָכוֹל לוֹמַר וְאָזְנוֹ לֹא יְכוֹלָה לִשְׁמוֹעַ, אֲבָל כְּדֵי לְקַבֵּל אוֹתָהּ נִדְרְשָׁה הֵכָנָה. 49 יָמִים שְׁלֵמִים שֶׁל הֵכָנָה.

גַּם הַשֵּׁם "שָׁבוּעוֹת" הוּא לֹא רַק עַל סְפִירַת הַיָּמִים וְהַשָּׁבוּעוֹת בֵּין פֶּסַח לַעֲצֶרֶת, אֶלָּא מֵכִיל בְּתוֹכוֹ אֶת הָעֲבוֹדָה שֶׁנַּעֲשֵׂית בַּזְּמַן הַזֶּה. צָרִיךְ שָׁבוּעוֹת שְׁלֵמִים, צָרִיךְ זְמַן, צָרִיךְ הֵכָנָה. נִמְצָא שֶׁהָעִקָּר בָּחַג הוּא לֹא הָרֶגַע בּוֹ נִתְּנָה הַתּוֹרָה, אֶלָּא הֶעָמָל וְהָעֲבוֹדָה הָעַצְמִית הָאֲרֻכָּה וְהַמִּתְמַשֶּׁכֶת שֶׁהֵכָפָה אוֹתָם לִרְאוּיִים לְקַבָּלָה בְּאוֹתוֹ יוֹם. לְלֹא הֵכָנָה זוֹ לֹא הָיָה מַתָּן תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל. תּוֹרָה נִתְּנָה לָהֶם מִשָּׁמַיִם, לֹא הֻשְׁלְכָה לְעֻבָּרָם כִּלְאַחַר יָד. כְּדֵי לָתֵת אוֹתָהּ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת מִישֶׁהוּ שֶׁיָּכוֹל לְקַבְּלָהּ.

אָדָם שֶׁנִּמְצָא בַּחֹשֶׁךְ בְּמֶשֶׁךְ זְמַן רַב וְהִנֵּה יָדְלַק זַרְקוֹר עֲנָק לְעֵבֶר פָּנָיו, רְאִיָּתוֹ תִּנָּזֵק בְּצוּרָה בִּלְתִּי הֲפִיכָה. וּבְעוֹד שֶׁאָדָם שֶׁנִּמְצָא בְּכֶנֶס עֲנָק יִשְׂמַח לְאוֹר כָּזֶה שֶׁיָּאִיר לוֹ אֶת כָּל הָאוּלָם, אָדָם שֶׁנִּמְצָא בַּחֹשֶׁךְ וְהָאוֹר מוּאָר לְעֶבְרוֹ, יִתָּכֵן שֶׁבְּעִקְבוֹת כָּךְ לֹא יִרְאֶה שׁוּם אוֹר אַחֵר כָּל שְׁאָר יְמֵי חַיָּיו... אֶלָּא יֵשׁ לְהַרְגִּיל אוֹתוֹ חֲזָרָה לָאוֹר בִּשְׁלַבִּים. בַּתְּחִלָּה לִתְקוּפוֹת קְצָרוֹת וְלֵאוֹר חַלָּשׁ וְאַף לֹא יָשִׁיר, וּלְאַט לְאַט יִתְחַזֵּק עַד שֶׁיִּהְיֶה יָכוֹל לַעֲמֹד גַּם בְּנוֹכְחוּת זַרְקוֹר עֲנָק וְלֹא לְהִתְעַוֵּר. וְלָכֵן עִקַּר הַצִּיּוּן שֶׁל מַתָּן תּוֹרָה הוּא צִיּוּן הָעֲבוֹדָה שֶׁקָּדְמָה לוֹ.

הָעֲבוֹדָה שֶׁקָּדְמָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה הִיא עֲבוֹדַת הַמִּדּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר: דֶּרֶךְ אֶרֶץ קָדְמָה לַתּוֹרָה. לָכֵן יֵשׁ הַלּוֹמְדִים בְּשִׁשׁ הַשַּׁבָּתוֹת בֵּין פֶּסַח לַעֲצֶרֶת אֶת שִׁשָּׁת פִּרְקֵי מַסֶּכֶת אָבוֹת, הַמְכִילִים אֶת דִּבְרֵי הַמּוּסָר שֶׁל רַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהִתְקַבְּלוּ בְּסִינַי, שֶׁכֵּן הָעֲבוֹדָה עַל הַמִּדּוֹת נֶאֱמְרָה יָחַד עִם שְׁמִירַת הַשַּׁבָּת, הַכַּשְׁרוּת וְטָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה. אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת יְהוּדִי מִבְּלִי לִהְיוֹת בֶּן אָדָם, וְגַם בֶּן אָדָם אֲמִתִּי עִם מִדּוֹת טְהוֹרוֹת אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת מִבְּלִי לִהְיוֹת יְהוּדִי.

לִשְׁבֹּר אֶת הַמִּדּוֹת הָרָעוֹת זֶה דָּבָר קָשֶׁה מְאֹד, וְיֵשׁ אֲנָשִׁים שֶׁעוֹבְדִים שָׁנִים לְהִפָּטֵר מִמִּדָּה רָעָה אַחַת שֶׁדָּבְקָה בָּהֶם, כְּמוֹ כַּעַס אוֹ צָרוּת עַיִן, שֶׁלֹּא לְדַבֵּר עַל כָּאֵלֶּה שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כַּמָּה וְכַמָּה מִדּוֹת רָעוֹת בּוֹ זְמַנִּית. וְהִנֵּה בְּדוֹר הַמִּדְבָּר לֹא הָיָה כָּךְ. זָכוּ לְזֵרוּז לֹא מוּבָן בַּתַּהֲלִיךְ. וְעוֹד בְּשִׁנּוּי חַד מִקָּצֶה לְקָצֶה.

כְּשֶׁעַם יִשְׂרָאֵל יָצָא מִמִּצְרַיִם הוּא הָיָה שָׁקוּעַ בְּ-49 שַׁעֲרֵי טֻמְאָה. 80 אֲחוּזִים מֵהֶם לֹא הָיוּ רְאוּיִם לַגְּאֻלָּה כְּלָל וּמֵתוּ בְּמַכַּת חֹשֶׁךְ. וְאֵלֶּה שֶׁכֵּן יָצְאוּ הָיוּ שְׁקוּעִים בְּטֻמְאָה שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה, וְשָׁכְחוּ מִזְּמַן אֶת אֲבוֹתֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים וְהָאֲצִילִים שֶׁחָיוּ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן רַק כַּמָּה דּוֹרוֹת קוֹדֶם לָכֵן.

כַּאֲשֶׁר ה׳ רָצָה לְהוֹצִיאָם מִמִּצְרַיִם וְקִטְרְגָה עֲלֵיהֶם מִדַּת הַדִּין, לֹא הָיוּ לָהֶם זְכֻיּוֹת מַסְפִּיקוֹת בִּשְׁבִיל לָצֵאת. וְלָכֵן הוּא צִוָּה אוֹתָם בִּשְׁתֵּי מִצְוֹוֹת: מִצְוַת הַמִּילָה וּמִצְוַת שְׁחִיטַת הַפֶּסַח, וְעַל זֶה נֶאֱמַר הַפָּסוּק: "וָאֶעֱבֹר עָלַיִךְ וָאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמָיִךְ וָאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי וָאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי", שֶׁבִּזְכוּת דָּם הַקָּרְבָּן וְדַם הַמִּילָה בָּהֶם "הִתְבּוֹסְסוּ" בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֶרֶב יְצִיאַת מִצְרַיִם, נִמְצָאָה לָהֶם הַזְכוּת שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיִם לִיצִיאָה.

אֲבָל הֵם הָיוּ כָּל כָּךְ שְׁקוּעִים בְּטֻמְאָה, שֶׁגַּם הַזְּכוּת הַזּוֹ הִסְפִּיקָה לָהֶם רַק לָצֵאת, אֲבָל לֹא לִקְרוֹעַ אֶת יָם סוּף עֲבוּרָם! מְסַפֵּר הַזֹּהַר כִּי הַשָּׂר שֶׁל מִצְרַיִם, הַמַּלְאָךְ הַמְמֻנֶּה עַל הָאֻמָּה הַמִּצְרִית, קִטְרֵג בִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא לִפְתֹּחַ אֶת הַיָּם בִּפְנֵי עַם יִשְׂרָאֵל וְטָעַן: "הַלָּלוּ (הַמִּצְרִים) עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה וְהַלָּלוּ (בְּנֵי יִשְׂרָאֵל) עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, מַדּוּעַ אֵלֶּה יִנָּצְלוּ וְאֵלֶּה יִטְבְּעוּ"?

אֵין הֶבְדֵּל בֵּין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְבֵין הַמִּצְרִים, וְכִי עַל מָה יְשַׁנֶּה אֶת טִבְעוֹ עֲבוּרָם?! אוֹמֵר הַמִּדְרָשׁ כִּי הַיָּם (הַכַּוָּנָה לְשַׂר הַיָּם, הַמַּלְאָךְ הַמְמֻנֶּה עַל הַיַּמִּים בָּעוֹלָם) סֵרַב לְהִפָּתֵחַ בִּפְנֵי מֹשֶׁה, עַד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִצַּב לִימִינוֹ וְהַיָּם נָסוֹג מִפְּנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַחֶרֶת לֹא הָיָה נִפְתָּח. עַד כְּדֵי כָּךְ הָיוּ רְחוֹקִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִדֶּרֶךְ אֲבוֹתֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים.

וְהִנֵּה רַק עָבְרוּ 49 יָמִים, וְהִנֵּה הֵם חוֹנִים לְמַרְגְּלוֹת הַר סִינַי לִקְרַאת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, וְהֵם יָצְאוּ כְּבָר מִ-49 שַׁעֲרֵי טֻמְאָה וְנִכְנְסוּ לְ-49 שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה, טְהוֹרִים וּקְדוֹשִׁים כְּמוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן לִפְנֵי הַחֵטְא! וְגַם בַּפִּיּוּט בַּהַגָּדָה אָנוּ אוֹמְרִים: "אִלּוּ קֵרְבָנוּ לִפְנֵי הַר סִינַי, וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה - דַּיֵּנוּ", כְּלוֹמַר גַּם אִם לֹא הָיָה נוֹתֵן לָנוּ ה' אֶת הַתּוֹרָה, רַק עַל הַמַּצָּב שֶׁהִגִּיעוּ אֵלָיו עֶרֶב הַקַּקָּבָלָה, 49 שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה, עַל זֶה לְבַד צָרִיךְ לְהוֹדוֹת וְלוֹמַר "דַּיֵּנוּ".

אֵיךְ הֵם עָשׂוּ זֹאת? אֵיךְ הִגִּיעוּ מִמַּצָּב שֶׁל 49 שַׁעֲרֵי טֻמְאָה, עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁהָיוּ צְרִיכִים מִצְווֹת גְּדוֹלוֹת כְּמוֹ בְּרִית מִילָה וּפֶסַח רַק שֶׁתִּהְיֶה לָהֶם זְכוּת לָצֵאת בִּכְלָל, תּוֹךְ 7 שָׁבוּעוֹת לְמַצָּב שֶׁהֵם גְּדוֹלִים מִמַּלְאָכִים, טְהוֹרִים כְּאָדָם הָרִאשׁוֹן לִפְנֵי הַחֵטְא, מְסֻלָּקֶת מֵהֶם טֻמְאַת הַנָּחָשׁ שֶׁהֵטִיל בְּחַוָּה וּבְכָל בְּנֵי הָאָדָם שֶׁיָּצְאוּ מִמֶּנָּה לְדוֹרוֹת? אֵיךְ אֶפְשָׁר לְהִטָּהֵר כָּל כָּךְ הַרְבֵּה וְכָל כָּךְ מַהֵר?

אִם הָיָה מְדֻבָּר בְּיָמֵינוּ, אֵין זֶה חִדּוּשׁ כָּזֶה גָּדוֹל. הַיּוֹם בָּרוּךְ ה' אֲנַחְנוּ אַחֲרֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה, וְיֵשׁ לָנוּ אֶת אוֹר הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁמְּטַהֵר אֶת כָּל מִי שֶׁעוֹסֵק בָּהּ וְעָמֵל עַל לִמּוּדָהּ. וְכָךְ אֶפְשָׁר לִרְאוֹת אֲנָשִׁים שֶׁיְּכוֹלִים לִהְיוֹת פִּרְאֵי אָדָם מַמָּשׁ, הוֹפְכִים תּוֹךְ כַּמָּה חֳדָשִׁים שֶׁל עָמָל וְשִׁעוּרֵי תּוֹרָה לִבְנֵי אָדָם עֲדִינִים וּמִתְחַשְּׁבִים, בְּרִיָּה חֲדָשָׁה בָּאָה לָעוֹלָם.

אֲבָל אוֹתָם יוֹצְאֵי מִצְרַיִם הָיוּ לִפְנֵי מַתַּן תּוֹרָה, הֵם עוֹד לֹא קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁיְּכוֹלָה לְהוֹצִיא אֶת הָאָדָם אַף מִשַּׁעַר הַטֻּמְאָה הַ-50. מָה הֵם כְּבָר יָכְלוּ לַעֲשׂוֹת בְּאוֹתָם 49 יָמִים חוּץ מִלְּסַפֵּר אוֹתָם? וְהַתְּשׁוּבָה הִיא שֶׁהֵם הִסְתַּכְּלוּ לְמַעְלָה.

כְּשֶׁבְּנֵי יִשְׂרָאֵל יָצְאוּ מִמִּצְרַיִם הֵם הָיוּ בְּתוֹךְ 49 שַׁעֲרֵי טֻמְאָה, עֲבָדִים בְּנֵי עֲבָדִים עַל פְּנֵי כַּמָּה דּוֹרוֹת, שְׁפוּפִים וְכוֹאֲבִים, וְאָז הֵם הִגִּיעוּ אֶל יָם סוּף. כַּאֲשֶׁר

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קָרַע אֶת הַיָּם לִגְזָרִים, הוּא גַּם קָרַע אֶת הַשָּׁמַיִם, וְאָז בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵרִימוּ אֶת הָרֹאשׁ לְמַעְלָה, וְרָאוּ אֶת כָּל צְבָאוֹת הַשָּׁמַיִם עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד, טוּרִים טוּרִים שֶׁל מַלְאָכִים, כָּל צְבָא שָׁמַיִם, וְהֵם נוֹשְׂאִים בְּיָדָם דְּגָלִים. וְאָז בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִתְאַווּ לַדְּגָלִים הָאֵלֶּה. הַמַּלְאָכִים הָיוּ חֲיָלוֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּלְכָל חַיִל דֶּגֶל מִשֶּׁלוֹ. גַּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתוֹ רֶגַע הִתְאַווּ לִהְיוֹת חֲיָלִים שֶׁל ה׳.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָכֵן זָכָר אֶת כִּסּוּפָם, וּבַמִּדְבָּר סִדֵּר אוֹתָם לְפִי מַחֲנוֹת כְּשֶׁלְכָל שֵׁבֶט יֵשׁ דֶּגֶל מִשֶּׁלוֹ, בִּצְפוֹן הַמַּחֲנֶה הָלְכוּ שְׁלוֹשָׁה שְׁבָטִים (רְאוּבֵן, שִׁמְעוֹן, גָּד), בַּדָּרוֹם הָלְכוּ שְׁלוֹשָׁה אֲחֵרִים (דָּן, נַפְתָּלִי, אָשֵׁר), בַּמִּזְרָח (יְהוּדָה, יִשָּׂשכָר, זְבוּלוּן) וּבַמַּעֲרָב (אֶפְרַיִם, מְנַשֶּׁה, בִּנְיָמִין). מָה עִנְיַן הַדְּגָלִים? הֵם סֵמֶל לְכִסּוּפִים שֶׁגִּלּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵרִימוּ אֶת הָרֹאשׁ לְמַעְלָה וְרָאוּ אֶת מַלְאֲכֵי ה׳ וּבִקְּשׁוּ לִהְיוֹת גַּם הֵם קְרוֹבִים אֵלָיו כְּמַלְאָכִים.

מָה לָהֶם וְלַמַּלְאָכִים? הֵם עֲבָדִים בְּנֵי עֲבָדִים שֶׁנּוֹלְדוּ וְגָרוּ בְּתוֹךְ חַיֵּי טֻמְאָה, לִפְנֵי שָׁבוּעַ לֹא הָיְתָה לָהֶם זְכוּת לָצֵאת מִמִּצְרַיִם, לִפְנֵי כַּמָּה דַּקּוֹת לֹא הָיְתָה לָהֶם זְכוּת שֶׁיִּקְרַע לָהֶם הַיָּם, וְהַכֹּל בְּשֶׁל הַטֻּמְאָה וְהַתַּחְתִּית בָּהֶן הֵם נִמְצָאִים, וְהֵם מְבַקְּשִׁים לִדְבֹּק בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּמַלְאָכִים? מֵהֵיכָן הֵם חוֹשְׁבִים בְּכָלָל שֶׁהֵם יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת זֹאת? אֶלָּא שֶׁהֵם לֹא חָשְׁבוּ מָה הֵם **יְכוֹלִים** לַעֲשׂוֹת, הֵם הֵרִימוּ אֶת הָרֹאשׁ וְיָדְעוּ מָה הֵם **רוֹצִים** לַעֲשׂוֹת, לִדְבֹּק בַּה׳ יִתְבָּרַךְ.

וְאָז כְּשֶׁהֵרִימוּ אֶת הָרֹאשׁ, כָּל הַזִּכְרוֹנוֹת שֶׁל הָעֲבוֹדָה הַקָּשָׁה הַהִתְעַלְּלוּת וְהַיִּסּוּרִים שֶׁעָבְרוּ, כָּל הַצַּלָּקוֹת עַל הַגּוּף מֵהַמַּכּוֹת שֶׁל מִצְרַיִם, כָּל קִרּוּבֵי הַמִּשְׁפָּחָה שֶׁקָּבְרוּ בְּמַצַּת חֹשֶׁךְ, הַכְּאֵב שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים הַלָּלוּ נֶעְלָם בְּאַחַת. הַכֹּל הָפַךְ לִשְׁלוּלִית רְדוּדָה שֶׁלֹּא הִגִּיעָה לְקַרְסוּלֵיהֶם. הֵם הַבִּיטוּ מַעְלָה וְהִתְרוֹמְמוּ. הֵם בִּקְּשׁוּ לִהְיוֹת כְּמַלְאָכִים. הֵם הִתְאַווּ לְקִרְבַת הַמֶּלֶךְ וְהִרְגִּישׁוּ שַׂיָּכִים לַשָּׁמַיִם.

הַאִם עִם כִּסּוּפִים כָּאֵלֶּה שַׂיָּךְ לִבְכּוֹת עַל הַשָּׁכֵן שֶׁחָסַם אוֹתִי בַּחֲנָיָה אוֹ הַבּוֹס שֶׁצָּעַק עָלַי בַּבֹּקֶר, עַל הַבָּחוּר הֶחָצוּף שֶׁעָקַף אוֹתִי בַּתּוֹר אוֹ עַל צֵ׳ק שֶׁנִּתְנוּ לִי וְלֹא הָיָה לוֹ כִּסּוּי? עַל זֶה נְבַזְבֵּז אֶת הַחַיִּים שֶׁלָּנוּ? זוֹ שְׁלוּלִית! אָנוּ רוֹצִים לִדְבֹּק בַּה׳. בִּזְכוּת הַכִּסּוּפִים הָאֵלֶּה הֵם זָכוּ שֶׁה׳ טֹהֵר אוֹתָם עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְמַעֲמַד שֶׁל

אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְעַל זֶה אָמְרוּ חֲזַ״ל הַבָּא לְהִטָּהֵר מְסַיְּעִין אוֹתוֹ. אֲנַחְנוּ נָבִיא אֶת הָרָצוֹן וְה׳ יְסַפֵּק לָנוּ אֶת הַיְּכֹלֶת.

לָנוּ יֵשׁ כְּבָר אֶת כְּלִי הָעֲזָר הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר שֶׁיָּכֹלְנוּ לְקַבֵּל מֵה׳ יִתְבָּרַךְ, אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. מִי שֶׁיּוֹשֵׁב וּבוֹכֶה עַל כַּמָּה שֶׁהַחַיִּים קָשִׁים וְיֵשׁ לוֹ הַרְבֵּה נִסְיוֹנוֹת וְהוּא נִשְׁבַּר כָּל הַזְּמַן, הוּא דּוֹמֶה לְמִי שֶׁדָּחֲפוּ אוֹתוֹ לִשְׁלוּלִית רְדוּדָה עַל פָּנָיו וְהוּא זָז מִצַּד לְצַד וְנֶחְנַק וּמִשְׁתַּעֵל, וְלֹא מֵבִין שֶׁכָּל מָה שֶׁעָלָיו לַעֲשׂוֹת זֶה רַק לְהָרִים אֶת הָרֹאשׁ וְהַכֹּל נִגְמָר. לְהָרִים אֶת הָרֹאשׁ זֶה לִלְמֹד תּוֹרָה, לְהִתְפַּלֵּל, לְבַקֵּשׁ עֶזְרָה מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְאִם נִרְצֶה בֶּאֱמֶת אָז גַּם נְקַבֵּל.

אֶת הַהֲבָנָה הַזּוֹ לֹא צָרִיךְ לִלְמֹד וְלִשְׁמוֹר רַק לְיָמִים שֶׁבֵּין פֶּסַח לַעֲצֶרֶת, אֶלָּא בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ עַל הַיְּהוּדִי לָלֶכֶת עִם הַהֲבָנָה וְהַהַרְגָּשָׁה שֶׁכָּל עוֹלָמוֹ יָכוֹל לְהִשְׁתַּנּוֹת לְטוֹבָה בִּשְׁנִיָּה אַחַת, בְּרֶגַע אֶחָד שֶׁל כִּסּוּפִים אֲמִתִּיִּים, שֶׁל רָצוֹן עָז לְהִטָּהֵר.

כַּמָּה הִשְׁתַּדְּלוּיוֹת צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת לְאַרְגֵּן פְּגִישָׁה עִם אֵיזֶה סְגָן מְנַהֵל מַחְלָקָה בָּעִירְיָה, וְכָאן מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים מְקַבֵּל אוֹתָנוּ 3 פְּעָמִים בְּיוֹם. בּוֹאוּ נֹאמַר לוֹ כָּל מָה שֶׁאָנוּ רוֹצִים, וְאִם זֶה טוֹב עֲבוּרֵנוּ וּנְקַבֵּשׁ עַל זֶה בֶּאֱמֶת אָז נְקַבֵּל זֹאת, כִּי הַבָּא לְהִטָּהֵר מְסַיְּעִין אוֹתוֹ.

בין המצרים

כְּמוֹ בְּכָל שָׁנָה אָנוּ שׁוֹמְעִים אֶת הַמִּדְרָשׁ הַמְּפָרְסָם מֵהַגְּמָרָא: "עַל קַמְצָא וּבַר קַמְצָא חָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם". כָּל שָׁנָה שׁוֹמְעִים אֶת אוֹתָם דְּבָרִים עַד שֶׁזֶּה כְּבָר נִהְיָה נָדוֹשׁ, וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים דִּבְרֵי מוּסָר וְדִבְרֵי אֱמֶת, כָּל דָּבָר שֶׁאָדָם דָּשׁ בַּעֲקֵבָיו כְּבָר לֹא מַשְׁפִּיעַ עָלָיו! כַּמָּה פְּעָמִים אֲנִי אֶשְׁמַע עַל הַחֻמְרָה שֶׁל שְׁנַאת חִנָּם? שֶׁל לְשׁוֹן הָרַע? עַל שֶׁחָטְאוּ בִּפְשָׁעִים נוֹרָאִים? כַּמָּה? כַּמָּה פְּעָמִים יַשְׁמִיעוּ לָנוּ הַדַּרְשָׁנִים: "כָּל דּוֹר שֶׁלֹּא נִבְנָה (בֵּית הַמִּקְדָּשׁ) בְּיָמָיו, כְּאִלּוּ נֶחְרַב בְּיָמָיו"? כְּאִלּוּ לֹא מַסְפִּיקִים לָנוּ כָּל הַצָּרוֹת שֶׁיֵּשׁ לָנוּ גַּם כָּךְ בְּחַיֵּינוּ, גַּם לְהַאֲשִׁים אוֹתָנוּ שֶׁאֵין בָּיִת לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? שֶׁאָנוּ אֲשֵׁמִים בְּחָרְבָּנוֹ? זֶה קָשֶׁה! וְזֶה כָּךְ כְּבָר 2,000 שָׁנָה! 2,000 שָׁנָה! אָז אֵיךְ אֲנִי יָכוֹל לִהְיוֹת אוֹפְטִימִי וּלְחַכּוֹת לַמָּשִׁיחַ?

כָּל הַדִּבּוּרִים שֶׁל חֲזַ"ל נִכְתְּבוּ לִפְנֵי 2,000 שָׁנָה. 2,000 שָׁנָה עָבְרוּ וְהַגָּלוּת לֹא נִגְמְרָה! כַּמָּה אֲנִי כְּבָר יָכוֹל לְחַכּוֹת? כַּמָּה אֲנִי כְּבָר יָכוֹל לְהַאֲמִין? בְּכָל שָׁנָה אוֹמְרִים לִי: "שִׂנְאַת חִנָּם", תֹּאמְרוּ לִי אֵיךְ מְתַקְּנִים? מָה אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת? אֵיזֶה כֹּחַ יֵשׁ בְּיָדַי?

אֵין לָנוּ מֶשֶׁג, וְאָנוּ לֹא מַסְפִּיק מַפְנִימִים מָה שֶׁמְּנַסִּים לְהַסְבִּיר לָנוּ, עַל הַיָּמִים הָאֵלֶּה שֶׁל בֵּין הַמְּצָרִים, כָּל הַשִּׂנְאַת חִנָּם, לְשׁוֹן הָרַע. הַקּוֹ הַמְּחַבֵּר בֵּינֵיהֶם הוּא שֶׁהַקִּלְקוּל הָיָה בַּדִּבּוּר, וְלָכֵן הַתִּקּוּן יִהְיֶה בַּדִּבּוּר. דִּבּוּר שֶׁל אָדָם אֶחָד יָכוֹל לְשַׁנּוֹת עוֹלָמוֹת. זֶה הַתִּקּוּן הָאֲמִתִּי.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְגַלֶּה לָנוּ, זֶה הַתִּקּוּן שֶׁל הַיָּמִים הָאֵלֶּה. יְהוּדִים יְקָרִים, הַאִם אֲנַחְנוּ יוֹדְעִים מָה יֵּשׁ לָנוּ בַּפֶּה? אִם הָיֵינוּ רוֹאִים יֶלֶד קָטָן רָץ בָּרְחוֹבוֹת עִם אֶקְדָּח טָעוּן, הָיֵינוּ מְפַחֲדִים! מִי נוֹתֵן אֶקְדָּח טָעוּן לְיֶלֶד קָטָן? הוּא יָכוֹל לַהֲרוֹג

מִישֶׁהוּ, אֵין לוֹ דַּעַת, זֶה מְסָכָּן! וַאֲנַחְנוּ צְרִיכִים לַעֲצֹר אֶת הַיֶּלֶד... גַּם לָנוּ יֵשׁ רוֹבֶה טָעוּן, זֶה הַפֶּה שֶׁלָּנוּ. וַאֲנַחְנוּ, כְּמוֹ הַיֶּלֶד, לֹא מוּדָעִים לְמָה שֶׁיֵּשׁ לָנוּ "בַּיָּד", לְמָה שֶׁאָנוּ מוֹצִיאִים מֵהַפֶּה! כַּמָּה אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לִבְנוֹת וְלַהֲרוֹס עִם דִּבּוּר אֶחָד! אֵיזֶה כֹּחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לָנוּ!

אֶבָל אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לִלְמֹד אֵיךְ מְתַקְּנִים עִם הַפֶּה. רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב כּוֹתֵב עַל הַפָּסוּק: "וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע וְהִתְבּוֹנַנְתָּ עַל מְקוֹמוֹ וְאֵינֶנּוּ", שֶׁיֵּשׁ עִנְיָן וְאַף חוֹבָה עַל כָּל יְהוּדִי לִשְׁפּוֹט כָּל אָדָם לְכַף זְכוּת. מִכֵּיוָן שֶׁבְּכָל אָדָם יֵשׁ נְקוּדָה טוֹבָה, וְגַם אִם הוּא נִרְאֶה כְּרָשָׁע גָּמוּר, אֵין מְצִיאוּת שֶׁאֵין בּוֹ וְלוּ נְקוּדָה טוֹבָה אַחַת. וְאִם נְחַפֵּשׂ אֲנַחְנוּ נִמְצָא, וְאִם מָצָאנוּ, מִמֵּילָא הוּא כְּבָר לֹא רָשָׁע גָּמוּר! וְאִם נַחְשֹׁב עַל הַמְעַט טוֹב הַזֶּה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, הַנְּקֻדָּה הַטּוֹבָה הַקְּטַנָּה הַזּוֹ, וְנִשְׁפֹּט אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת בִּגְלַל הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ, אֲנַחְנוּ בֶּאֱמֶת נַעֲלֶה אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת, וְהַבֵּן אָדָם יַתְחִיל לְהִשְׁתַּנּוֹת, רַק מֵהַכֹּחַ שֶׁל הַמַּחְשָׁבָה וְהַדִּבּוּר שֶׁלָּנוּ. אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לְשַׁנּוֹת בֶּן אָדָם!

רַבִּי נַחְמָן אוֹמֵר, גַּם אִם יְפַשְּׁפֵּשׁ בֶּן אָדָם בְּמַעֲשָׂיו, וְיִמְצָא שֶׁהוּא עָשָׂה רַק מַעֲשֶׂה אֶחָד טוֹב, אֶחוּז אֶחָד מִסַּךְ מַעֲשָׂיו, וּכְשֶׁיְּפַשְּׁפֵּשׁ בַּמַּעֲשֶׂה הַטּוֹב הַזֶּה עַצְמוֹ, הוּא יְגַלֶּה שֶׁ-99 אֲחוּזִים מִתּוֹךְ הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה הָיוּ בָּהֶם נְגִיעוֹת, יְזִכּוֹר שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֵדַיִן אָחוּז אֶחָד שֶׁל אָחוּז אֶחָד שֶׁל מַעֲשֶׂה טוֹב... הֶאָחוּז שֶׁל הֶאָחוּז הַזֶּה הוּא עֵדַיִן טוֹב. זוֹ הַנְּקֻדָּה הַלְּבָנָה. וּמָה בֵּית הַדִּין אוֹמְרִים עָלָיו? "מְקֻדָּשׁ! מְקֻדָּשׁ! מְקֻדָּשׁ"! וְלֹא סְתָם, אֶלָּא לְמַפְרֵעַ! תְּקַנְּנוּ אֶת הַבֵּן אָדָם! הֶחְיֵינוּ אוֹתוֹ עִם מִלָּה טוֹבָה! וְכַאֲשֶׁר דָּנִים אָדָם בְּבֵית דִּין שֶׁל מַטָּה, אֵין דָּנִים אוֹתוֹ בְּבֵית דִּין שֶׁל מַעְלָה, וְהֵם לֹא נִפְרָעִים מִמֶּנּוּ. כַּמָּה כֹּחַ יֵשׁ לָנוּ לְהַצִּיל בֶּן אָדָם עַל יְדֵי דִּבּוּר חִיּוּבִי אֶחָד, מַחֲשָׁבָה חִיּוּבִית אַחַת!

עַל אוֹתוֹ עִקָּרוֹן, אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְלַמֵּד גַּם כַּף זְכוּת עַל עַצְמֵנוּ. יֵצֶר הָרַע גּוֹרֵם לִי כָּל הַזְּמַן לְהִתְרַכֵּז בְּמַה שֶׁרַע לִי, בְּמַה שֶׁחָסֵר לִי. 10 יָמִים מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ אַב וְעַד י' בְּאָב הֵם גַּם כֵּן **עֲשָׂרָה יְמֵי תְּשׁוּבָה!** הֵם הַשִּׂיא שֶׁל הַיָּמִים הַקָּשִׁים וּבִמְקוֹם לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, אֲנַחְנוּ נִכְנָסִים לְדִכָּאוֹן, אֲנַחְנוּ לֹא בְּסֵדֶר, הַתְּפִלּוֹת שֶׁלָּנוּ לֹא תְּפִלּוֹת, הַתּוֹרָה שֶׁלָּנוּ לֹא מַסְפֶּקֶת, הֲצוֹם שֶׁלָּנוּ? עֲדַיִן שֶׁלֹּא הָיִינוּ צָמִים! לְשׁוֹן

הָרַע שֶׁלָּנוּ, אֲנַחְנוּ הוֹרְסִים הַכֹּל! וְאִם בֵּית מִקְדָּשׁ לֹא קַיָּם סִימָן שֶׁאֲנַחְנוּ הֶחְרַבְנוּ אוֹתוֹ! הַכֹּל מַפִּילִים עָלֵינוּ, עַל הַכְּתֵפַיִם הַמִּסְכְּנוֹת שֶׁלָּנוּ! זֶה יֵצֶר הָרַע!

הַאִם מִישֶׁהוּ אִי פַּעַם נִגַּשׁ אֵלֵינוּ, אַחֲרֵי שֶׁצַּמְנוּ בְּי"ז בְּתַמּוּז, וְאָמַר: "כָּל הַכָּבוֹד שֶׁצַּמְתֶּם"? לֹא! בָּרוּר שֶׁצַּמְנוּ. מַדּוּעַ זֶה בָּרוּר? מַדּוּעַ זֶה בָּרוּר?! לָמָּה בַּדְּבָרִים הַטּוֹבִים שֶׁאֲנַחְנוּ כְּבָר כֵּן עוֹשִׂים, אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא וְלוֹמַר מִלָּה טוֹבָה?

מַדּוּעַ לוֹמַר "אַיִי הִתְפַּלַּלְתָּ כָּכָה כָּכָה"? הֲרֵי הִתְפַּלַּלְנוּ! יֵשׁ אֲנָשִׁים שֶׁבְּשָׁעָה כָּזוֹ עֲדַיִן מִתְהַפְּכִים בַּמִּטָּה, הֵם לֹא בָּאִים בִּכְלָל לַתְּפִלָּה! יֵשׁ אֲנָשִׁים שֶׁבִּכְלָל לֹא מִתְפַּלְּלִים! אֲנִי מַכִּיר הַרְבֵּה אֲנָשִׁים שֶׁבָּאִים לְהִתְפַּלֵּל שַׁחֲרִית, וְהֵם אוֹמְרִים לִי: "מִנְחָה וְעַרְבִית אֲנִי לֹא מִתְפַּלֵּל, תְּפִלָּה אַחַת בַּיּוֹם מַסְפִּיק".

4 אָדָם בָּא לְמִנְחָה וְעַרְבִית, "אַיִי אַתָּה מְהַרְתָּ, בְּמָקוֹם 5 דַּקּוֹת הִתְפַּלַּלְתָּ 4 דַּקּוֹת". מָה רוֹצִים מִמֶּנּוּ? הוּא הִתְפַּלֵּל! נִסְתַּכֵּל עַל הַנְּקֻדָּה הַחִיּוּבִית, נָרִים אֶת הַבֵּן אָדָם! מַדּוּעַ לְהוֹרִיד אוֹתוֹ?

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא בָּא בִּטְרוּנְיָה עִם בְּרִיּוֹתָיו, מָה שֶּׁאָדָם יָכוֹל לַעֲשׂוֹת שֶׁיַּעֲשֶׂה, טִפָּה טִפָּה, יִבְנֶה אֶת עַצְמוֹ. יֵצֶר הָרַע אוֹהֵב לִדְרֹךְ עָלֵינוּ: "אַתָּה כְּלוּם! מָה שֶׁעָשִׂיתָ לֹא שָׁוֶה! מָה שֶׁתַּעֲשֶׂה לֹא שָׁוֶה! תֵּשֵׁב בַּבַּיִת כְּבָר, עָדִיף". זֶה מָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה? נִשְׁפֹּט אֶת עַצְמֵנוּ לְכַף זְכוּת, נָרִים אֶת עַצְמֵנוּ.

יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ בַּדִּבּוּר. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לָנוּ פֶּה, אִתּוֹ יְכוֹלִים לִבְנוֹת עוֹלָמוֹת! כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ מֻרְכָּב מִצֵּרוּפֵי אוֹתִיּוֹת. כָּל הַתּוֹרָה, כָּל הָעוֹלָמוֹת, הַכּוֹכָבִים. הַכֹּל זֶה אוֹתִיּוֹת. הַכֹּל זֶה צֵרוּפִים שֶׁל שְׁמוֹת ה'. גְּדוֹלֵי הַקַּבָּלָה לְאוֹרְךְ הַשָּׁנִים גַּם שָׁלְטוּ בְּצֵרוּפֵי אוֹתִיּוֹת, הָיוּ יוֹדְעִים לִבְרֹא דְּבָרִים חִיּוּבִיִּים, הַמַּהֲרַ"ל מִפְּרָאג בָּרָא אֶת הַגּוֹלֶם, אָדָם עֲנָק נָטוּל נְשָׁמָה שֶׁהֵגֵן עַל הַיְהוּדִים מֵהָעֲרִלִים!

אֲנַחְנוּ מַשְׁפִּיעִים עַל צֵרוּפֵי הָאוֹתִיּוֹת בַּדִּבּוּרִים וּבַמַּעֲשִׂים שֶׁלָּנוּ, אֲבָל מִבְּלִי לָדַעַת. כְּמוֹ אוֹתוֹ יֶלֶד קָטָן שֶׁרָץ עִם אֶקְדָּח טָעוּן. אָז לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה עִם הַכַּוָּנוֹת שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זֶה לֹא שַׁיָּךְ, אֲבָל כֵּן צָרִיךְ לָדַעַת מָה אֲנִי כֵּן יָכוֹל לַעֲשׂוֹת עִם הַפֶּה שֶׁלִּי, גַּם בְּלִי כַּוָּנָה. כְּשֶׁאֲנִי מוֹצִיא דִּבּוּר רַע מֵהַפֶּה, כְּשֶׁאֲנִי עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה רַע (כִּי הַמַּעֲשִׂים גַּם הֵם מֻרְכָּבִים מֵאוֹתָן אוֹתִיּוֹת), כְּשֶׁאֲנִי מְדַבֵּר אוֹ פּוֹעֵל רָעוֹת, אֲנִי מְיַצֵּר צֵרוּף

אוֹתִיּוֹת רַע, שֶׁמִּתְחַבֵּר לְצִרוּפֵי הָאוֹתִיּוֹת שֶׁמַּרְכִּיבִים אֶת הָעוֹלָם, וַאֲנִי מְשַׁנֶּה אֶת כָּל הַצֵּרוּף שֶׁל כָּל הָעוֹלָם לְרָע!

וְגַם הַהֵפֶךְ הוּא נָכוֹן, כְּשֶׁאֲנִי מוֹצִיא דִּבּוּר טוֹב מִפִּי, וּמְדַבֵּר בְּאֹפֶן חִיּוּבִי עַל הַזּוּלַת, כְּשֶׁאֲנִי מְבָרֵךְ, אוֹ לוֹמֵד, אוֹ מִתְפַּלֵּל, כְּשֶׁאֲנִי עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה טוֹב, מְחַיֵּךְ לַזּוּלַת, תּוֹרֵם צְדָקָה, עוֹשֶׂה חֶסֶד, אֲנִי מְיַצֵּר צֵרוּף אוֹתִיּוֹת חִיּוּבִי שֶׁמִּתְחַבֵּר לַצֵּרוּף הָעוֹלָמִי, וַאֲנִי מַשְׁפִּיעַ עַל כָּל הָעוֹלָם לְטוֹבָה!

אֲנִי הַקָּטָן שֶׁיּוֹשֵׁב לִי בְּבֵיתִי, בִּמְקוֹם לְקַנֵּא בַּחֲבֵרִי אֲנִי שָׂמֵחַ בְּשִׂמְחָתוֹ, מְחַיֵּךְ אֵלָיו, לוֹחֵץ לוֹ יָד, מְחַזֵּק אוֹתוֹ, מְרוֹמֵם אֶת רוּחוֹ, אֲנִי אוֹמֵר לוֹ דְּבַר תּוֹרָה קָטָן, עַל יְדֵי זֶה יָצַרְתִּי צֵרוּף אוֹתִיּוֹת חִיּוּבִי! הַצֵּרוּף הַזֶּה מִתְחַבֵּר לַחֲלַל כֻּלּוֹ, וּמִתְגַּלְגֵּל וּמִתְגַּלְגֵּל, וְיָכוֹל לְהַגִּיעַ עַד לְהוֹדוּ וּלְנֶפָּאל, שָׁם יֵשׁ אֵיזֶה יְהוּדִי שֶׁהָלַךְ לְאִבּוּד, הוּא חַי שָׁם חֲדָשִׁים עַל פִּטְרִיּוֹת, לֹא זוֹכֵר אֵיךְ קוֹרְאִים לוֹ, וּפִתְאוֹם צֵרוּף אוֹתִיּוֹת הַחִיּוּבִי שֶׁלִּי מַגִּיעַ לְתוֹךְ הַמֹּחַ שֶׁלּוֹ, הוּא נִכְנַס לְבֵית חַבַּ״ד, וְחוֹזֵר לְיִשְׂרָאֵל בְּתוֹר יְהוּדִי שׁוֹמֵר תּוֹרָה וּמִצְווֹת אַחֲרֵי חֲדָשִׁים!

וַאֲנִי שֶׁלֹּא שָׁמַעְתִּי עָלָיו בְּחַיָּי. אַחֲרֵי הַ-120 שָׁלִּי, יִשְׁאֲלוּ אוֹתִי: ״אַתָּה מַכִּיר אֶת הַחוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה הַגָּדוֹל שֶׁפָּתַח יְשִׁיבָה וְכֻלָּם שׁוֹמְעִים עָלָיו? אַתָּה הֶחְזַרְתָּ אוֹתוֹ בִּתְשׁוּבָה״. אֲנִי הֶחְזַרְתִּי אוֹתוֹ? אֵיךְ? מָתַי? הוֹצֵאתִי דִּבּוּר חִיּוּבִי קָטָן, עָשִׂיתִי מַעֲשֶׂה חִיּוּבִי קָטָן, זֶה הַכֹּל.

מָה אֲנַחְנוּ לְמֵדִים מִכָּאן? לֹא לְהוֹצִיא דִּבּוּר רַע עַל אַף אֶחָד! מִישֶׁהוּ מַרְגִּיז אוֹתָנוּ? לֹא נִסְתַּכֵּל עַל אֵלֶּה שֶׁמַּשְׁנִיאִים, שֶׁמַּכְעִיסִים, שֶׁמְּדַבְּרִים לְשׁוֹן הָרַע, שֶׁמְּסִיתִים, לֹא נְדַבֵּר רַע עֲלֵיהֶם. נְדַבֵּר טוֹב עַל הַמֻּסָּתִים! נְדַבֵּר טוֹב עַל הַצַּדִּיקִים! נְחַזֵּק אוֹתָם בַּצּוּרָה הַחִיּוּבִית, כִּי כָּל דִּבּוּר רַע, אֲפִילּוּ נֶגֶד הָאוֹיֵב שֶׁלָּנוּ, זֶה נוֹתֵן לוֹ כֹּחַ, כִּי אֲנַחְנוּ מוֹסִיפִים כֹּחַ לַטֻּמְאָה! יֵשׁ לְקַדֵּשׁ אֶת הַפֶּה שֶׁלָּנוּ בַּתְּפִלָּה, בַּדִּבּוּר, בַּמַּחְשָׁבָה, וּבְעֶזְרַת ה׳ לְהַשְׁפִּיעַ כָּךְ עַל כָּל הָעוֹלָם לְטוֹבָה.

אֲנַחְנוּ לֹא מַאֲמִינִים כָּל כָּךְ בִּיכֹלֶת שֶׁל אָדָם אֶחָד לְשַׁנּוֹת וּלְהַשְׁפִּיעַ. אֲנַחְנוּ כָּל הַזְּמַן מְצַפִּים לְחִזּוּקִים, רוֹצִים לִהְיוֹת חֵלֶק מִמַּשֶּׁהוּ יוֹתֵר גָּדוֹל. כְּשֶׁאֲנַחְנוּ לְבַד אֲנַחְנוּ כְּבָיְכוֹל לֹא יְכוֹלִים לְתַקֵּן שׁוּם דָּבָר. וְזֶה גַּם תַּרְגִּיל שֶׁל יֵצֶר הָרַע. כָּל

הַגְּאֻלּוֹת הַגְּדוֹלוֹת שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל, לְאֹרֶךְ כָּל הַשָּׁנִים, נַעֲשׂוּ תָּמִיד עַל יְדֵי יְהוּדִי אֶחָד אוֹ שְׁנַיִם, מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר וְכוּ'.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לוֹמַר לָנוּ מַדּוּעַ בָּרָאתִי אֶת הָעוֹלָם רַק עֲבוּר אָדָם אֶחָד, לְלַמֵּד אוֹתָנוּ שֶׁ"כָּל אֶחָד וְאֶחָד חַיָּב לוֹמַר בִּשְׁבִילִי נִבְרָא הָעוֹלָם" (סנהדרין לז.), פֵּרוּשׁ שֶׁכָּל הָעוֹלָם הָיָה רָאוּי לְהִבָּרֵא רַק בִּשְׁבִיל אָדָם אֶחָד.

אָז לֹא נֹאמַר: "מָה אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת"? כִּי אִם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָיָה אוֹמֵר: "מָה אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת" (וְהוּא נִיסָּה לוֹמַר אֶת זֶה שִׁבְעָה יָמִים לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּסְּנֶה, אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא קִבֵּל מִמֶּנּוּ), וְהָיָה מִתְעַקֵּשׁ בְּכָל זֹאת שֶׁהוּא לֹא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת הַרְבֵּה, עַד הַיּוֹם הָיִינוּ בְּמִצְרַיִם.

לִפְנֵי שֶׁחָזַ"ל הִתְקִינוּ אֶת הַתְּפִלָּה, הָיָה תָּמִיד חִיּוּב לְתִפְלָה אַחַת בְּיוֹם לְפָחוֹת, אֲבָל לֹא הָיָה נָסֹחַ לַתְּפִלָּה. כָּל אֶחָד דִּבֵּר עִם ה' בַּמִּלִּים שֶׁלּוֹ. רַק שֶׁהַכֹּחַ שֶׁל הַתְּפִלָּה הָלַךְ וְנֶחְלַשׁ, אָז רַבָּנָן הִתְקִינוּ אֶת נֻסָּח הַתְּפִלָּה וּזְמַנֶּיהָ. הָיָה זֶה צַו הַשָּׁעָה, כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹחֵר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּתְּפִלּוֹת שֶׁלָּנוּ לְהַפְעִיל אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, מִלְבַד זֶה שֶׁלָּנוּ, מֵאַחַר וְהַתְּפִלָּה הִיא צֵרוּף שֶׁל דִּבּוּרִים חִיּוּבִים, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה אֶת צֵרוּפֵי הָאוֹתִיּוֹת הָאֵלּוּ לְגַלְגֵּל וּלְהָזִיז אֶת הָעוֹלָמוֹת.

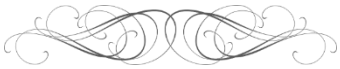
נֻסָּח הַתְּפִלָּה שֶׁהִתְקִינוּ אַנְשֵׁי הַכְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה נִכְתַּב בְּחָכְמָה רַבָּה וּבְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְהַתְּפִלָּה פּוֹעֶלֶת גַּם בְּלִי לְכַוֵּן כַּוָּנוֹת הָאֲרִיזַ"ל, מַסְפִּיק שֶׁנָּבִין פֵּרוּשׁ פְּשָׁט הַמִּלִּים, שֶׁנָּשִׂים לֵב מָה אָנוּ אוֹמְרִים, וּכְבָר הַתְּפִלָּה פּוֹעֶלֶת בְּעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים. וְגַם אִם לֹא הִצְלַחְנוּ לְכַוֵּן כָּל הַתְּפִלָּה, וְרַק בְּקֹשִׁי בַּבְּרָכָה הָרִאשׁוֹנָה, הַתְּפִלָּה גַּם כֵּן מַשְׁפִּיעָה לְמַעְלָה (וְכַמּוּבָן שֶׁמִּדַּת הַהַשְׁפָּעָה תִּלּוּיָה בְּמִדַּת הַכַּוָּנָה).

אֲבָל אֶת עִקַּר הָעִקָּרִים, לְחַבֵּר אוֹתָנוּ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לְהָזִיז אֶת הַחַיִּים שֶׁלָּנוּ לַכִּוּוּן הַנָּכוֹן, אֶת זֶה אֲנַחְנוּ לִפְעָמִים מְפַסְפְּסִים. בֶּן אָדָם צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת אֶת הַשְּׁבִיל הַצָּדְדִי הַזֶּה, חוּץ מֵאָשֵׁר הַתְּפִלּוֹת, שֶׁעוֹשׂוֹת אֶת הָעֲבוֹדָה שֶׁלָּהֶן, לְהִתְפַּלֵּל עוֹד תְּפִלָּה אַחַת, בַּמִּלִּים שֶׁלָּנוּ, בַּזְּמַן שֶׁלָּנוּ, בַּקֶּצֶב שֶׁלָּנוּ, בְּלִי שָׁעוֹן, בְּלִי לָחַץ לְהַדְבִּיק אֶת הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר...

נַתְחִיל בִּשְׁתֵּי דַּקּוֹת דִּבּוּר עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּמִּלִּים שֶׁלָּנוּ. נוֹצִיא דִּבּוּר חִיּוּבִי מֵהַפֶּה. אֵין לָנוּ מָה לוֹמַר? נֹאמַר שְׁתֵּי דַּקּוֹת "תּוֹדָה", כִּי תּוֹדָה יֵשׁ לָנוּ עַל מָה לְהַגִּיד. נָגִיד מִלִּים חִיּוּבִיּוֹת. נְצָרֵף אוֹתָם לָעוֹלָם. בַּדָּבָר הַזֶּה אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת כָּל כָּךְ הַרְבֵּה נִפְלָאוֹת, לָנוּ וּלְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ.

יְהִי רָצוֹן שֶׁנִּמְצָא אֶת הַכֹּחַ לְהַרְבּוֹת בְּדִבּוּרִים וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, לְתַקֵּן אֶת חֶטְאוֹ שֶׁל קַמְצָא, וּלְהָבִיא אֶת מָלֵךְ הַמָּשִׁיחַ בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן.

ט"ו באב

הַתַּאֲרִיךְ ט״ו בְּאָב מָכָר בִּלְשׁוֹן הָרִחוּב כְּ״חָג הָאַהֲבָה״. אֶת הַשֵּׁם הִדְבִּיקוּ לוֹ חֲנֻיּוֹת הַפְּרָחִים, הַתַּכְשִׁיטִים וְהַמַּמְתַּקִים שֶׁל אַרְצֵנוּ הַקְּטַנָּה. לְאַחַר שֶׁהֶעֱתַקְנוּ אֶת כָּל יְמֵי הַמְּכִירוֹת שֶׁל הַגּוֹיִם, דְּגְמַת ׳יוֹם הָאִשָּׁה הַבֵּינְלְאוּמִי׳, וְ׳יוֹם הַמִּשְׁפָּחָה הַבֵּינְלְאוּמִי׳ וְכָל שְׁאָר ׳הַבֵּינְלְאוּמִי׳ שֶׁלָּהֶם, חִפַּשְׂנוּ מַשֶּׁהוּ מְקוֹמִי מִשֶּׁלָּנוּ. הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ גַּם ׳חַג אַהֲבָה׳ בֵּינְלְאוּמִי, שֶׁחָל בְּ־14 בְּפֶבְרוּאָר לְמִנְיָנָם, וְהוּא מְכֻנֶּה ׳יוֹם וָלֶנְטַיְין הַקָּדוֹשׁ׳ עַל שֵׁם הַכֹּמֶר וָלֶנְטִינוּס שֶׁחַי כִּבְיָכוֹל לִפְנֵי 1,500 שָׁנָה. הַכְּנֵסִיָּה הוֹדִיעָה לִפְנֵי כַּמָּה שָׁנִים כִּי שָׁלְלָה לוֹ אֶת הַתֹּאַר ״קָדוֹשׁ״ כֵּיוָן שֶׁלֹּא מָצְאָה רְאָיוֹת שֶׁהוּא הָיָה קַיָּם בִּכְלָל.

מַדּוּעַ דַּוְקָא ט״ו בְּאָב? כָּאן כְּבָר קָמוּ מוֹכְרֵי הַפְּרָחִים וְהֵבִיאוּ מְקוֹרוֹת, שֶׁהֲרֵי הַמִּשְׁנָה בְּתַעֲנִית אוֹמֶרֶת: אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: לֹא הָיוּ יָמִים טוֹבִים לְיִשְׂרָאֵל כַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב וּכְיוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁבָּהֶן בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם יוֹצְאוֹת בְּכְלֵי לָבָן שְׁאוּלִין, שֶׁלֹּא לְבַיֵּשׁ אֶת מִי שֶׁאֵין לוֹ... וּבְנוֹת יְרוּשָׁלַיִם יוֹצְאוֹת וְחוֹלוֹת בַּכְּרָמִים. וּמֶה הָיוּ אוֹמְרוֹת, בָּחוּר, שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה, מָה אַתָּה בוֹרֵר לָךְ. אַל תְּתֵּן עֵינֶיךָ בַּנּוֹי, תֵּן עֵינֶיךָ בַּמִּשְׁפָּחָה. שֶׁקֶר הַחֵן וְהֶבֶל הַיֹּפִי, אִשָּׁה יִרְאַת יְיָ הִיא תִּתְהַלָּל...

וְכָךְ הָיוּ יוֹצְאוֹת בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם בְּיוֹם זֶה אֶל הַכְּרָמִים, וְאַחֲרֵיהֶם מַגִּיעִים הַגְּבָרִים לִבְחֹר מִי נִרְאֵית לָהֶם יוֹתֵר, וְהַנָּשִׁים אַף צוֹעֲקוֹת לִמְכוֹר אֶת סְחוֹרָתָן, וְכָךְ מוּבָא בַּגְּמָרָא: יְפֵיפִיּוֹת שֶׁבָּהֶן מָה הָיוּ אוֹמְרוֹת? ׳תְּנוּ עֵינֵיכֶם לַיֹּפִי, שֶׁאֵין הָאִשָּׁה אֶלָּא לַיֹּפִי׳. מְיֻחָסוֹת שֶׁבָּהֶן מָה הָיוּ אוֹמְרוֹת? ׳תְּנוּ עֵינֵיכֶם לַמִּשְׁפָּחָה, לְפִי

שֶׁאֵין הָאִשָּׁה אֶלָּא לְבָנִים'. מִכֹּעֲרוֹת שֶׁבָּהֶן מָה הָיוּ אוֹמְרוֹת? 'קְחוּ מִקְחֲכֶם לְשׁוּם שָׁמַיִם, וּבִלְבַד שֶׁתַּעֲטִרוּנוּ בִּזְהוּבִים'.

הַיָּפוֹת מְבַקְּשׁוֹת שֶׁיִּקְחוּ אוֹתָן לְשֵׁם יָפְיָן, שֶׁלְּשֵׁם כָּךְ נִבְרְאָה הָאִשָּׁה (אָז עוֹד לֹא הָיוּ אַרְגּוּנִים פֶּמִינִיסְטִיִּים שֶׁיִּתְלְשׁוּ אֶת שַׂעֲרָם מִזַּעֲזוּעַ), הַמְּיֻחָסוֹת יוֹתֵר (וּנְאוֹת פַּחוֹת) הָיוּ מַזְכִּירוֹת אֶת הַכָּבוֹד וְהַיִּחוּס שֶׁיִּהְיוּ לַיְלָדִים, שֶׁהֲרֵי הָאִשָּׁה נוֹעֲדָה לְהָבִיא יְלָדִים... הַמְּכֹעָרוֹת, הָעֲנִיּוֹת וְהַלֹּא-מְיֻחָסוֹת בִּקְּשׁוּ שֶׁהַגְּבָרִים יַעֲשׂוּ מִצְוָה לְשֵׁם שָׁמַיִם, אַךְ לֹא עַל חֶשְׁבּוֹן הַתַּכְשִׁיטִים כַּמּוּבָן...

מָה זֶּה "הַיָּרִיד" הַזֶּה? עַם קָדוֹשׁ מְנַהֵל כָּזֶה עֶרֶב? הֲרֵי אִם נִרְכֵּז הַיּוֹם נָשִׁים רַוָּקוֹת בְּמָקוֹם אֶחָד שֶׁיִּצְעֲקוּ וַיַּצִּיעוּ עַצְמָן, וְיָבוֹאוּ גְּבָרִים לְהִסְתַּכֵּל וְלִבְחֹר, כָּל הָרַבָּנִים יֵצְאוּ נֶגֶד הַתּוֹעֵבָה הַזּוֹ, פַּשְׁקְווִילִים, עֲצָרוֹת מְחָאָה: 'תּוֹעֵבָה'! 'תַּרְבּוּת גּוֹיִם'! 'פְּרִיצוּת'! וְהַמִּשְׁנָה אוֹמֶרֶת שֶׁמֵּעוֹלָם לֹא הָיוּ יָמִים טוֹבִים יוֹתֵר מֵאֵלֶּה...

הַגְּמָרָא שׁוֹאֶלֶת מַדּוּעַ הִזְכִּירוּ אֶת יוֹם הַכִּפּוּרִים וְט"וּ בְּאָב בְּאוֹתָהּ נְשִׁימָה? בִּשְׁלָמָא יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא יוֹם טוֹב לְיִשְׂרָאֵל כִּי הוּא יוֹם שֶׁל סְלִיחָה. בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הוֹרִיד אֶת הַלּוּחוֹת הַשְּׁנִיִּים וְנִסְלַח לָהֶם חֵטְא עֵגֶל הַזָּהָב. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָאָה כִּי בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא אָכְלוּ וְלֹא שָׁתוּ, לֹא יָשְׁנוּ וְלֹא יָשְׁבוּ, רַק עָמְדוּ וְהִתְפַּלְּלוּ וְהֵרְבּוּ בְּתַחֲנוּנִים עַד שֶׁיָּרַד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לִפְנֵי הַשְּׁקִיעָה עִם הַלּוּחוֹת הַשְּׁנִיִּים. אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בְּכָל שָׁנָה שֶׁיְּבוֹאוּ לְפָנָיו בְּיוֹם זֶה וַיַּעֲשׂוּ כַּמַּעֲשִׂים הַלָּלוּ לְפָנָיו, הוּא יִסְלַח וְיִמְחֹל לְכֻלָּם עַל תְּשׁוּבָתָם הַמְּלֵאָה וְכִסּוּפָם לִדְבֹק בּוֹ וּבְתוֹרָתוֹ.

אֶפְשָׁרוּת לִפְתֹּחַ דַּף חָדָשׁ! כָּל שָׁנָה! זֶה יוֹם אַדִּיר. וַדַּאי שֶׁזֶּה יוֹם טוֹב לְיִשְׂרָאֵל, זֶה הַיּוֹם הֲכִי טוֹב שֶׁיֵּשׁ לְיִשְׂרָאֵל (שֶׁכֵּן בְּעוֹד שֶׁרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא יוֹם הַדִּין לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא מַתָּנָה מְיֻחֶדֶת אַךְ וְרַק לְעַם יִשְׂרָאֵל, שֶׁיּוּכְלוּ לְכַפֵּר עַל עַוֹנוֹתֵיהֶם).

אַחֲרָיו בַּסֵּדֶר הָיֵינוּ חוֹשְׁבִים לִמְנוֹת אֶת פֶּסַח בּוֹ ה' הוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם, שָׁבוּעוֹת בּוֹ קִבַּלְנוּ אֶת הַתּוֹרָה, סֻכּוֹת בּוֹ הַשְׁכִּינָה דָּרָה עִמָּנוּ בַּסֻּכָּה. וְהִנֵּה אֶת מִי הַמִּשְׁנָה מוֹנָה לְצַד יוֹם הַכִּפּוּרִים? ט"וּ בְּאָב! מָה מְיֻחָד בְּט"וּ בְּאָב? מִי מַרְגִּישׁ אֶת

הַמְּיֻחָדוּת שֶׁל הַיּוֹם הַנַּ"ל? הַדָּבָר הַיָּחִיד שֶׁשּׁוֹנֶה בְּיוֹם זֶה מִיּוֹם חוֹל רָגִיל הוּא שֶׁלֹּא אוֹמְרִים תַּחֲנוּן בַּתְּפִלּוֹת.

אִם אֲנִי רוֹצֶה לִבְחֹר יוֹם לְ"חַג הָאַהֲבָה", מַדּוּעַ אֶבְחַר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה? וְאִם נִקְרָא אֶת הַמִּשְׁנָה בְּיֶתֶר עִיּוּן, הַתְּמִימָה גּוֹבֶרֶת שֶׁכֵּן כָּתוּב: אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, לֹא הָיוּ יָמִים טוֹבִים לְיִשְׂרָאֵל כַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב וּכְיוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁבָּהֶן בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם יוֹצְאוֹת וְגוֹ'.

מָתַי הָיוּ הַמְּחוֹלוֹת וּיְרִידֵי הַשִּׁדּוּכִים הָאֵלֶּה? בְּט"וּ בְּאָב וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים! גַּם בַּיּוֹם הַקָּדוֹשׁ בְּיוֹתֵר בַּשָּׁנָה הָיָה יָרִיד שֶׁל שִׁדּוּכִים! וְזֶה בִּכְלָל לֹא מוּבָן! יוֹם הַדִּין! קוֹבְעִים אִם יִחְיֶה אוֹ יָמוּת! הוּא אָמוּר לְהִתְחָרֵט עַל כָּל הַחֲטָאִים וְהָעֲוונוֹת שֶׁעָשָׂה, לְבַקֵּשׁ עוֹד שְׁנַת חַיִּים, 40 יוֹם שֶׁל הֵיכָנָה הָיוּ לוֹ לַיּוֹם הַזֶּה! כָּל חֹדֶשׁ אֱלוּל קָם לַסְּלִיחוֹת בְּאֶמְצַע הַלַּיְלָה, רֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּלוֹ פַּחַד שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ מָה גָּזְרוּ עָלָיו, 10 יָמִים נוֹרָאִים בָּהֶם הוּא מְנַסֶּה לְתַקֵּן וּלְשַׁפֵּר אֶת מָה שֶׁחָלִילָה קָבְעוּ עֲבוּרוֹ, מַגִּיעַ לִפְנֵי תְּפִלּוֹת הַמִּנְחָה וְהַנְּעִילָה, וְהִנֵּה יוֹצֵא בַּהַפְסָקָה מִבֵּית הַכְּנֶסֶת, "לְאָן אַתָּה הוֹלֵךְ?", "לְחַפֵּשׂ לִי שִׁדּוּךְ"! "אַתָּה נוֹרְמָאלִי, בַּיּוֹם הֲכִי קָדוֹשׁ? עַכְשָׁו"?

וְהַתְּשׁוּבָה הִיא: בְּוַדַּאי! אֵצֶל הַגּוֹיִם הַקֶּשֶׁר בֵּין אִישׁ לְאִשָּׁה הוּא גּוּפָנִי בִּלְבַד, פְּרִיצוּת וַעֲרָיוֹת, אֲבָל בַּיַּהֲדוּת אֵין פְּרִישׁוּת! קֶשֶׁר בֵּין אָדָם לְאִשְׁתּוֹ הַטְּהוֹרָה וְהַמְּתֻרֶת לוֹ הוּא הַדָּבָר הֲכִי קָדוֹשׁ שֶׁיָּכוֹל לִהְיוֹת.

כְּשֶׁשָּׁרְתָה עַל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְהוּא רָצָה לִכְתֹּב עַל הַקֶּשֶׁר בֵּין עַם יִשְׂרָאֵל לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא הִמְשִׁיל וְדִמָּה אוֹתוֹ לַקֶּשֶׁר בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, זוֹ מְגִלַּת שִׁיר הַשִּׁירִים. הַגּוֹיִם הַפְּרוּצִים בַּעֲרָיוֹת לֹא הֵבִינוּ אֶת מְגִלַּת שִׁיר הַשִּׁירִים, וְאַף בְּקֶרֶב חֲכָמִים הָיְתָה מַחְלֹקֶת הַאִם מְגִלָּה זוֹ נִכְתְּבָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אוֹ לֹא, עַד שֶׁקָּם רַבִּי עֲקִיבָא וְאָמַר: "חַס וְשָׁלוֹם לוֹמַר כָּךְ עַל מְגִלָּה זוֹ, כָּל הַסְּפָרִים קֹדֶשׁ וְזֶה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים"! אִישׁ וְאִשָּׁה הַנִּשָּׂאִים לְשֵׁם שָׁמַיִם יְכוֹלִים לִהְיוֹת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים!

וְזוֹ הַסִּבָּה שֶׁדַּוְקָא בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים (שֶׁנֶּחְשָׁב לַיּוֹם הֲכִי קָדוֹשׁ בַּשָּׁנָה) יָצְאוּ לְחַפֵּשׂ שִׁדּוּךְ. הָרֵי הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת שֶׁחָתָן מוֹחֲלִים לוֹ עַל כָּל עֲוונוֹתָיו, וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא מְבַקֵּשׁ סְלִיחָה הוּא מְחַפֵּשׂ לְעַצְמוֹ מְצִוּוֹת וּזְכֻיּוֹת, הוּא מְחַפֵּשׂ אִשָּׁה שֶׁיּוּכַל לְבַקֵּשׁ

מֵה׳ עוֹד שָׁנָה שֶׁיּוּכַל לְהָקִים בָּיִת, לְקַיֵּם מִצְוַת פְּרִיָּה וְרִבְיָה, וּבְרִית מִילָה וּפִדְיוֹן הַבֵּן וְתַלְמוּד תּוֹרָה לַיְלָדִים, כַּמָּה מִצְוֹות הוּא רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת.

וְגַם ה׳ צִוָּה: ״נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אֶחָת וְשִׂמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר לָקָח״, לָקַחְתִּי אִשָּׁה וְאַתָּה ה׳ יִתְבָּרַךְ אָמַרְתָּ שֶׁבְּמֶשֶׁךְ שָׁנָה צָרִיךְ לְהִשָּׁאֵר עִם אִשְׁתּוֹ וּלְשַׂמְּחָהּ, אָז תַּשְׁאִיר אוֹתִי... אִם כָּךְ, וַדַּאי שֶׁיִּחַפֵּשׂ אִשָּׁה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, זֶה הַיּוֹם הֲכִי טוֹב לְחַפֵּשׂ אִשָּׁה.

אֲבָל לָמָּה ט״ו בְּאָב? מָה כָּל כָּךְ קָדוֹשׁ בּוֹ? מָה הַקֶּשֶׁר לְזִוּוּג? כָּתוּב בַּגְּמָרָא שֶׁ-40 יוֹם לִפְנֵי שֶׁנּוֹצַר הַוָּלָד יוֹצֵאת בַּת קוֹל וּמַכְרֶזֶת בַּת פְּלוֹנִי לִפְלוֹנִי, בָּיִת פְּלוֹנִי לִפְלוֹנִי, שָׂדֶה פְּלוֹנִי לִפְלוֹנִי. כְּלוֹמַר עוֹד לֹא נוֹלָד, וּכְבָר אוֹמְרִים לוֹ מִי תִּהְיֶה אִשְׁתּוֹ, אֵיפֹה יָגוּר וּבַמֶּה יַעֲבֹד. אָדָם שֶׁקָּנָה עַכְשָׁו בָּיִת, זֶה לֹא כִּי מָצָא מְצִיאָה בָּעִתּוֹן, אֶלָּא כָּךְ נִגְזַר עָלָיו 40 יוֹם לִפְנֵי שֶׁנּוֹלַד. הָעֲבוֹדָה שָׁאַתָּה עוֹבֵד בָּהּ לֹא קְשׁוּרָה לְכָךְ שֶׁאַבָּא שֶׁלְּךָ הוּא גַּם הַבּוֹס, כָּךְ נִקְבָּע 40 יוֹם לִפְנֵי שֶׁנּוֹלַדְתָּ. וְגַם הָאִשָּׁה שֶׁנָּשָׂאתָ אֵינָהּ שִׁדּוּךְ שֶׁל אַחוֹת שֶׁל חָבֵר, אֶלָּא כָּךְ נִקְבָּע 40 יוֹם לִפְנֵי שֶׁנּוֹלַדְתָּ!

זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁ-40 יוֹם לִפְנֵי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה, הוּא כְּבָר גּוֹזֵר שֶׁכָּךְ יִהְיֶה בְּעוֹד 40 יוֹם. וְלָכֵן עוֹשִׂים הַתָּרַת נְדָרִים 40 יוֹם לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, ו-40 יוֹם לִפְנֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁאִם בְּיָמִים אֵלֶּה סוֹלְחִים לָנוּ וּמְתַקְּנִים אוֹתָנוּ לְפִי הַתְּשׁוּבָה שֶׁאָנוּ אֲמוּרִים לַעֲשׂוֹת, הַמַּחְשָׁבָה עַל כָּךְ הִיא 40 יוֹם קוֹדֵם, וְשָׁם נְבַקֵּשׁ לְהֵרָאוֹת שֶׁאָנוּ רוֹצִים לְהַתְחִיל לְתַקֵּן אֶת הַמַּעֲשִׂים שֶׁלָּנוּ

אִם הָאָדָם נִבְרָא בְּא׳ בְּתִשְׁרֵי, וְהוּא נִבְרָא בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי לַבְּרִיאָה, הֲרֵי שֶׁהַיּוֹם הָרִאשׁוֹן לַבְּרִיאָה הָיָה 5 יָמִים קוֹדֵם. נִמְצָא שֶׁה׳ יִתְבָּרַךְ הֵחֵל אֶת בְּרִיאַת הָעוֹלָם בְּכ״ה בֶּאֱלוּל. וּכְבָר אָמַרְנוּ שֶׁהַמַּחְשָׁבָה לַעֲשׂוֹת (הַתְּכְנוּן) קוֹדֵם 40 יוֹם לְמַעֲשֶׂה עַצְמוֹ, וְאִם הָעוֹלָם נִבְרָא בְּכ״ה בֶּאֱלוּל, הֲרֵי שֶׁהַדָּבָר עָלָה בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁל ה׳ יִתְבָּרַךְ 40 יוֹם קוֹדֵם, שֶׁזֶּה... ט״ו בְּאָב! זֶה הַיּוֹם שֶׁבּוֹ עָלָה בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם.

וּמִכַּיָּן שֶׁזִּווּגוֹ שֶׁל אָדָם נִגְזַר מִשָּׁמַיִם, הֲרֵי שֶׁזֶּה יוֹם שֶׁמּוֹעִיל מְאֹד לְזִיווּגִים. כִּי זֶה יוֹם הַקָּשׁוּר לְתִכְנוּן בְּרִיאַת הָעוֹלָם. אִם הָאָדָם הוּא עוֹלָם קָטָן הֲרֵי כָּאן עוֹלָה בַּתִּכְנוּן גּוֹרָלֵנוּ, וְיִשְׂרָאֵל לֹא נִקְרָא אָדָם עַד שֶׁהוּא מִתְחַתֵּן, וְזוֹ הַסִּבָּה שֶׁבִּשְׁתַּיִם מִשֶּׁבַע הַבְּרָכוֹת שֶׁל הֶחָתָן מְבָרְכִים וְחוֹתְמִים "יוֹצֵר הָאָדָם", כָּאן הוּא נוֹצַר לְאָדָם שָׁלֵם בֶּאֱמֶת, וְלֹא חֲצִי נְשָׁמָה, כְּפִי שֶׁהָיָה בְּרַוָקוּתוֹ.

יֵשׁ הַיּוֹם הַרְבֵּה בִּלְבּוּל, עִכּוּבִים בַּזִּווּג, אֲנָשִׁים מְחַפְּשִׂים בֶּן זוּג מִכָּל הַסִּבּוֹת הֲלֹא נְכוֹנוֹת. לְכָל אֶחָד יֵשׁ חָבֵר אוֹ קָרוֹב שֶׁמַּגִּיעִים כְּבָר לְגִיל 30 אוֹ 40, שֶׁנּוֹתְרוּ רַוָקִים, וְכוֹאֵב הַלֵּב. וְאָנוּ רוֹצִים לַעְזוֹר אֲבָל הֵם עֲדַיִן בַּסַּקְטְנוּנִיּוּת שֶׁלָּהֶם, כָּל אֶחָד חוֹשֵׁב שֶׁהוּא בַּקְבּוּק יַיִן שֶׁמַּשְׁבִּיחַ עִם הַשָּׁנִים, וְלֹא יוֹדֵעַ שֶׁאִם נִכְנַס בַּיַּיִן רוּחַ אָז הוּא מַחְמִיץ. וְהֵם מַעֲלִים אֶת מְחִירָם "בְּגִיל 20 לֹא הִתְפַּשַׁרְתִּי, אֲנִי אֶתְפַּשֵׁר בְּגִיל 40"? וְנִשְׁאָרִים לְבַד. צָרִיךְ לְהָסִיט אוֹתָם חֲזָרָה לַדֶּרֶךְ הַנְּכוֹנָה, לְדָחֹף אוֹתָם בְּכֹחַ אִם צָרִיךְ.

כָּל הַמִּתְפַּלֵּל עַל חֲבֵרוֹ נַעֲנֶה קוֹדֶם! יֵשׁ הַרְבֵּה רַוָקִים שֶׁמְּחַפְּשִׂים סְגוּלָה לְשִׁדּוּךְ, הוֹלְכִים לַעֲמוּקָה, קוֹנִים טַלִּית לֶחָתָן הַמִּיֹּעָד, טַבַּעַת לַכַּלָּה שֶׁעוֹד לֹא בָּאָה, וְהַסְּגֻלָּה הָאֲמִתִּית הִיא שֶׁאִם יֵשׁ לְךָ עוֹד חָבֵר רַוָק תִּדְאַג לוֹ. דְּאַג לוֹ וְיִדְאֲגוּ לְךָ. מִישֶׁהִי שֶׁפָּגַשְׁתָּ בְּשִׁדּוּךְ וְלֹא מָצְאָה חֵן בְּעֵינֶיךָ, אֲבָל יְכוֹלָה לְהַתְאִים לַחֲבֵרְךָ, חַבֵּר בֵּינֵיהֶם. אַל תַּשְׁלִיךְ אֶבֶן לִבְאֵר שֶׁאֲחֵרִים יְכוֹלִים לִשְׁתּוֹת מִמֶּנָּה. הִתְפַּלְּלוּ אֶחָד עַל הַשֵּׁנִי.

סְגוּלָה לְשִׁדּוּךְ הִיא לְשַׁדֵּךְ אֲחֵרִים. סְגוּלָה לִישׁוּעוֹת רַבּוֹת וּבְרָכָה מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הִיא שִׁדּוּךְ שֶׁל אֲנָשִׁים מְבֻגָּרִים. פְּנוּיִם וּפְנוּיוֹת הַנּוֹשְׂקִים לְ-40 וּ-50, שִׁדּוּךְ שֶׁלָּהֶם יָכוֹל לַחֲסֹךְ לָנוּ נְסִיעוֹת לְהַרְבֵּה קִבְרוֹת צַדִּיקִים וַחֲצֵרוֹת שֶׁל רַבָּנִים. זוֹ מִצְוָה שֶׁקָּשֶׁה לַעֲשׂוֹתָהּ וּשְׂכָרָהּ בְּצִדָּהּ.

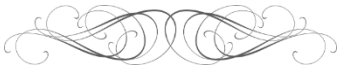
לְמִי שֶׁמְּחַפֵּשׂ סְגוּלוֹת לִישׁוּעוֹת, בִּמְקוֹם לָלֶכֶת לְכָל מִינֵי בַּאבּוֹת וְלִקְנוֹת "מַפְתֵּחַ הַפַּרְנָסָה" שֶׁמְּפַרְנֵס אֶת הַמּוֹכְרִים בִּלְבַד, שֶׁיִּקַּח עַל עַצְמוֹ אֶת הַמְּשִׁימָה הַזּוֹ. יֵשׁ לְךָ בֶּן דּוֹד אוֹ חָבֵר בְּגִיל מְבֻגָּר וְהוּא עֲדַיִן פָּנוּי תַּתְחִיל לְדַאֵג לוֹ.

יֵשׁ לְיַשֵּׁר לָהֶם אֶת הָרֹאשׁ, "עַל מָה אַתָּה מְבַזְבֵּז אֶת זְמַנְּךָ? מָה אַתָּה מְחַפֵּשׂ יוֹפִי? כֶּסֶף? אֵלֶּה דְּבָרִים חוֹלְפִים! מָה תַּעֲשׂוּ כְּשֶׁתַּעֲלוּ בַּמִּשְׁקָל וּתְמָטְרוּ מֵעֲבוֹדָה, תִּתְגָּרְשׁוּ"? אִם עַל זֶה בּוֹנִים זוּגִיּוֹת, הַבִּנְיָן נֶהֱרָס עוֹד לִפְנֵי שֶׁהוּא נִבְנָה, זֶה כְּמוֹ לְתַכְנֵן בְּנַיִת גּוֹרֵד שְׁחָקִים עַל חוֹל טוֹבְעָנִי.

פַּעַם הִשְׁתַּדְּכוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם. כָּל כָּךְ לְשֵׁם שָׁמַיִם עַד שֶׁחִפְּשׂוּ אֶת הַשִּׁדּוּךְ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לִפְנֵי תְּפִילַת הַנְּעִילָה! סִפֵּר לִי חָבֵר שֶׁסָּבוֹ שֶׁחַי בְּלוּב, סִפֵּר לוֹ כִּי אֵצֶל הַיְהוּדִים בְּעִירוֹ הָיָה מִנְהָג שֶׁבְּמוֹצָאֵי אֶחָד הַחַגִּים הָרָוָקוֹת הָיוּ עוֹמְדוֹת בְּפֶתַח הַבַּיִת וְהָרָוָקִים הָיוּ עוֹבְרִים מִשָּׁם, וּמִי שֶׁמְּצָאָהּ חֵן בְּעֵינָיו הָיָה נִכְנָס אֶל בֵּיתָהּ, שָׁם יָשַׁב אָבִיהָ בַּסָּלוֹן וְהָיָה מְנַסֶּה לְסַגּוֹר עִמּוֹ אֶת הַשִּׁדּוּךְ, מִבְּלִי לְהַחְלִיף מִילָה עִם הָעַלְמָה, לְשֵׁם שָׁמַיִם! וּרְאוּ רַק בְּרָכָה!

מִי שֶׁעוֹשֶׂה לְשֵׁם שָׁמַיִם לֹא מַפְסִיד! רַק בְּרָכָה! יְהִי רָצוֹן שֶׁנְּנַצֵּל אֶת הָאוֹרוֹת שֶׁל ט"ו בְּאָב לְהִתְפַּלֵּל לְבַטֵּל גְּזֵרוֹת, וְלֹא רַק עַל עַצְמֵנוּ, אֶלָּא עַל חֲבֵרֵנוּ! וְנִזְכֶּה כֻּלָּנוּ לְכָל הַיְשׁוּעוֹת, כִּי בַּיּוֹם הַזֶּה שֶׁל ט"ו בְּאָב עָלָתָה בְּרִיאַת הָעוֹלָם בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּדְבָרִים שֶׁעוֹלִים בַּמַּחְשָׁבָה בְּיוֹם זֶה נִגְזָרִים אַחַר כָּךְ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים, וּבְעִקָּר זְוּוּגוֹ שֶׁל אָדָם, שֶׁאָז הוּא נֶהְפַּךְ לְאָדָם שָׁלֵם. זֶה יוֹם בּוֹ צְרִיכִים מְעֻכְּבֵי הַשִּׁדּוּךְ לַעֲזוֹר זֶה לָזֶה, וַאֲנַחְנוּ לָהֶם, וּבְכָךְ לְהָבִיא לִישׁוּעוֹת וּלְזָרֵז אֶת בּוֹא הַגְּאוּלָה הָשְׁלֵמָה.

אֱלוּל

חֹדֶשׁ אֱלוּל הֱיָדוֹעַ כְּחֹדֶשׁ הָרַחֲמִים וְהַסְּלִיחוֹת הוּא בְּעֶצֶם הֱכָנָה אֱרֻכָּה לְיוֹם אֶחָד גּוֹרָלִי שֶׁמַּגִּיעַ בְּסוֹפוֹ, וְהוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה. בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִדּוֹן הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, הָאֲנָשִׁים, בַּעֲלֵי הַחַיִּים, הַצּוֹמֵחַ וְהַדּוֹמֵם, הַכֹּל מֻכְרָע בַּיּוֹם הַזֶּה. אֲבָל אֶת הַזְּכוּת לָדַעַת שֶׁיֵּשׁ בְּכָלָל יוֹם כָּזֶה הַנִּקְרָא "רֹאשׁ הַשָּׁנָה" בּוֹ דָּנִים אֶת כָּל הָעוֹלָם וּמָתַי הוּא חַל, בָּחַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְשַׁתֵּף רַק עִם אָמָּה אַחַת, כַּאֲשֶׁר גַּם בְּתוֹכָהּ יֵשׁ לֹא מְעַטִּים שֶׁהֵם בְּעַצְמָם לֹא מְבִינִים אֶת חֲשִׁיבוּת הַיּוֹם הַזֶּה, וְנִמְצָא שֶׁמִּי שֶׁבֶּאֱמֶת מֵבִין מָה קוֹרֶה בַּיּוֹם הַזֶּה וְיָכוֹל לְהִתְכּוֹנֵן אֵלָיו כָּרָאוּי הוּא פְּסִיק אֶחָד מִתּוֹךְ סַךְ הָאֱנוֹשׁוּת וְהַנִּדּוֹנִים בַּיּוֹם הַזֶּה, קַמְצוּץ שֶׁל אֲנָשִׁים שֶׁזָּכוּ לְהָבִין אֶת הַחֲשִׁיבוּת וְכֹבֶד הָאַחֲרָיוּת שֶׁל הַיָּמִים הַגְּדוֹלִים הָאֵלֶּה.

כָּל הַחָכְמָה שֶׁלָּנוּ הִיא לָנוּעַ מֵעֵבֶר לַמִּישׁוֹר בּוֹ אָנוּ נְעִים בָּעוֹלָם הַזֶּה. כְּשֶׁאֲנַחְנוּ בָּאִים לְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְכּוֹנֵן, וּמִשְׁתַּתְּפִים בַּסְּלִיחוֹת, אֲנַחְנוּ מְבַקְּשִׁים לְהַגִּיעַ לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּדַרְגָּה רוּחָנִית גְּבוֹהָה יוֹתֵר, כִּי אֲנַחְנוּ מְבַקְּשִׁים לַעֲשׂוֹת מַשֶּׁהוּ מֵעֵבֶר לַמִּישׁוֹר הַזֶּה, לֹא רוֹצִים לִהְיוֹת עִם הַדּוֹמֶה לַחֲמוֹר, רוֹצִים לְהַרְגִּישׁ בְּהַשְׁגָּחָה הַפְּרָטִית הַשְּׁמוּרָה לְעוֹבְדֵי ה'. בָּעוֹלָם הַזֶּה כָּל אָדָם חַי וּפוֹעֵל בְּמָקוֹם שֶׁיִּעֵד לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אֶחָד יָכוֹל לִהְיוֹת מְנַהֵל חֶבְרָה שֶׁמַּרְוִיחַ 300 אֶלֶף בְּחֹדֶשׁ, וְאַחֵר יָכוֹל לִהְיוֹת מֻבְטָל אוֹ עוֹבֵד 3 מִשְׁרוֹת מְלֵאוֹת וְ"לֹא סוֹגֵר" אֶת הַחֹדֶשׁ, כָּל אֶחָד בַּמָּקוֹם שֶׁהִגְדִּירוּ לוֹ, וְלֹא תָּמִיד הוּא יָכוֹל לַעֲבוֹר לְמָקוֹם אַחֵר גַּם אִם יִרְצֶה.

כָּל זֶה הוּא בַּמִּישׁוֹר הַגַּשְׁמִי. אֲבָל בְּרוּחָנִיּוּת אַף אֶחָד לֹא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת אֶת הַתַּפְקִיד שֶׁלָּנוּ, יֵשׁ לָנוּ חֵלֶק חִיּוּנִי בַּמַּעֲרֶכֶת וְאֵין לָנוּ תַּחֲלִיף. יוֹם הַהֻלֶּדֶת שֶׁל

הַיְהוּדִי הוּא תַּאֲרִיךְ מְיֻחָד, כִּי בַּיּוֹם הַזֶּה הֶחְלִיט הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כִּי הָעוֹלָם כְּבָר לֹא יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ אֶת תִּקּוּנוֹ בִּלְעֲדֵי אוֹתוֹ יְהוּדִי. הַבְּעָיָה הִיא שֶׁאָנוּ לֹא רוֹאִים אֶת הַחֵלֶק הָרוּחָנִי שֶׁל עֲבוֹדָתֵנוּ. וְכָךְ אָנוּ גַּם לֹא רוֹאִים אֶת הַחֵלֶק הָרוּחָנִי הָאַדִּיר שֶׁל הַיָּמִים הַקְּדוֹשִׁים הָאֵלּוּ שֶׁלִּפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְלָכֵן יְכוֹלָה לְהִוָּצֵר מְצִיאוּת מְעֻוָּתֶת שֶׁאָנוּ אַף נָחוּשׁ מוּעָקָה.

וַאֲנַחְנוּ גַּם נִצָּפֶה שֶׁיָּבִינוּ אוֹתָנוּ שֶׁאָנוּ חָשִׁים מוּעָקָה. הֲרֵי יֵשׁ לָנוּ מִשְׁפָּט, זֶה יוֹם הַדִּין, כָּל הַשָּׁנָה הַבָּאָה וּלְעִתִּים גַּם אֵלּוּ שֶׁאַחֲרֶיהָ כֻּלָּן תְּלוּיוֹת בַּתּוֹצָאָה שֶׁל הַיּוֹם הַזֶּה. אָדָם שֶׁשּׁוֹמֵעַ דָּבָר כָּזֶה יָכוֹל לְהִתְמוֹטֵט מֵהַלַּחַץ, לֹא יָכוֹל לַעֲמֹד מוּל כָּל הָאַחֲרָיוּת. וּכְשֶׁמִּישֶׁהוּ רוֹאֶה אוֹתָנוּ וּמְנַסֶּה לְנַחֵם אוֹתָנוּ, שֶׁעַל יָמִים אֵלֶּה אָמְרוּ: "וְגִילוּ בִּרְעָדָה", בְּמָקוֹם שֶׁל גִּילָה שָׁם תִּהְיֶה רְעָדָה, אֲבָל צָרִיךְ לִזְכֹּר שֶׁיֵּשׁ גַּם גִּילָה, לִשְׁמוֹחַ, אָנוּ מַבִּיטִים עַל אֶחָד כָּזֶה כְּאִלּוּ נַחַת מִן הַיֶּרַח: "שֶׁאֲנִי אֶהְיֶה שָׂמֵחַ? עַל מָה? אִם לֹא הָיִיתִי יוֹדֵעַ עַל קִיּוּמוֹ שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הָיִיתִי שָׂמֵחַ, כְּמוֹ הַגּוֹיִם, נֶהֱנָה מִכַּדּוּרֶגֶל, מִסְעָדוֹת, קוֹלְנוֹעַ, הָיִיתִי יוֹצֵא 'לְבַלּוֹת', אֲבָל כְּשֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְהַכֹּל מוּבָא לַמִּשְׁפָּט, אֲנִי מְפַחֵד פַּחַד מָוֶת מֵהַיּוֹם הַזֶּה".

הַאִם אָנוּ לֹא מִסְתַּכְּלִים הָפוּךְ עַל יְמֵי הָרַחֲמִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לָנוּ? אֲנָשִׁים חָשִׁים לָחַץ וּמוּעָקָה, כֵּן קָם לַסְּלִיחוֹת אוֹ לֹא קָם לַסְּלִיחוֹת, הַאִם הוּא הִרְהֵר תְּשׁוּבָה מַסְפִּיק, כַּמָּה קַבָּלוֹת עָלָיו לָקַחַת עַל עַצְמוֹ, וּמָה עִם אֵלּוּ מִשָּׁנָה שֶׁעָבְרָה שֶׁנִּשְׁאֲרוּ עַל הַנְּיָר, לָחַץ! וְאַף אֶחָד לֹא מִסְתַּכֵּל עַל הַהַפְקָדָה הַגְּדוֹלָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְכַּוֵּן לְהַפְקִיד לָנוּ בַּחֶשְׁבּוֹן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, אֶלָּא עַל הֶעָמְלָה שֶׁהִיא מְגֹחֶכֶת בְּיַחַס לַמַּתָּנָה שֶׁנְּקַבֵּל.

אֵיזוֹ מַתָּנָה קִבַּלְנוּ! חֹדֶשׁ שָׁלֵם הֻכָנָה לַמִּשְׁפָּט שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹדִיעַ לָנוּ עַל קִיּוּמוֹ מֵרֹאשׁ. חֲזַ"ל אָמְרוּ כִּי דָּוִד הַמֶּלֶךְ הִתְקִין שֶׁאֲנָשִׁים יְבָרְכוּ 100 בְּרָכוֹת בְּיוֹם. כָּל הַבְּרָכוֹת מַתְחִילוֹת בַּמִּלִּים "בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹקֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם". כָּל יְהוּדִי שׁוֹמֵר תּוֹרָה וּמִצְוֹות אוֹמֵר אֶת הַמִּלִּים הָאֵלּוּ לְפָחוֹת 100 פְּעָמִים בְּיוֹם, לְהַשְׁרִישׁ בְּתוֹכֵנוּ אֶת הַהֲבָנָה כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא הָאֱלֹקִים שֶׁלָּנוּ וְהוּא מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא נִשְׁכַּח. אֲבָל אֲנַחְנוּ שׁוֹכְחִים לָשִׂים לֵב לְמִילָה אַחַת חֲשׁוּבָה מִתּוֹךְ שֵׁשׁ הַמִּלִּים הַפּוֹתְחוֹת אֶת כָּל הַבְּרָכוֹת: "בָּרוּךְ **אַתָּה** ה' אֱלֹקֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם".

אָנוּ אוֹמְרִים 100 פַּעַם בְּיוֹם "ה' אֱלֹקֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם", אֲבָל שׁוֹכְחִים לָשִׂים לֵב לְ"**אַתָּה**", כְּלוֹמַר "אַתָּה אָמְנָם ה' אֱלֹקֵינוּ וְאַתָּה גַּם מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲבָל **אַתָּה** גַּם אַבָּא שֶׁלָּנוּ"! אָז אֲנַחְנוּ מִתְכּוֹנְנִים לַעֲמֹד לְדִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְיִשְׁפְּטוּ אוֹתָנוּ וְיַחְלִיטוּ עֲבוּרֵנוּ הַחְלָטוֹת חֲשׁוּבוֹת עֲבוּר כָּל הַשָּׁנָה, אֲבָל בַּל נִשְׁכַּח מִי הַשּׁוֹפֵט: אַבָּא שֶׁלָּנוּ! אָז אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא לִהְיוֹת שָׂמֵחַ? זוֹ הַהֶבְנָה הָאֱמִתִּית שֶׁל הַיָּמִים הָאֵלֶּה.

כֻּלָּנוּ מְבִינִים כָּעֵת כִּי עָלֵינוּ לִפְעֹל לְנַצֵּל אֶת הַיָּמִים הָאֵלֶּה שֶׁהֵם יָמִים טוֹבִים לָנוּ וְהֵם לְטוֹבָתֵנוּ. אֲבָל מָה עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת? אָנוּ רוֹצִים לְהִתְחַזֵּק בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה וּלְקַבֵּל עַל עַצְמֵנוּ כָּל מִינֵי קַבָּלוֹת שֶׁיְּהוּדִי בָּסִיס לְדֶרֶךְ וְהַתְחָלָה חֲדָשָׁה, אֲבָל אָנוּ גַּם מַכִּירִים אֶת עַצְמֵנוּ שֶׁהֲרֵי זֶה לֹא הָאֵלּוּל הָרִאשׁוֹן שֶׁאָנוּ עוֹבְרִים. כַּמָּה קַבָּלוֹת לָקַחְנוּ עַל עַצְמֵנוּ בְּחָדְשֵׁי אֱלוּל הַקּוֹדְמִים וֶרֶבֶן נֶעֱלְמוּ קְצָת אַחֲרֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים, וְאִם אֲנַחְנוּ מַכִּירִים אֶת עַצְמֵנוּ, הֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַכִּיר אוֹתָנוּ אַף טוֹב יוֹתֵר, אָז עַל מִי אֲנַחְנוּ עוֹבְדִים? לָכֵן רַבֵּנוּ מִתְיָאֲשִׁים עוֹד לִפְנֵי שֶׁהִתְחַלְנוּ.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא זֶה שֶׁבָּרָא אוֹתָנוּ, הוּא יוֹדֵעַ שֶׁאֲנַחְנוּ בָּשָׂר וְדָם שֶׁנִּלְחָם מוּל מַלְאַךְ שֶׁל אֵשׁ, הוּא יוֹדֵעַ שֶׁהַקְּרָב קָשֶׁה וְכוֹלֵל הַרְבֵּה מַפָּלוֹת בַּדֶּרֶךְ בְּטֶרֶם הַנִּצָּחוֹן הַסּוֹפִי, וְהוּא מְבַקֵּשׁ שֶׁנַּעֲשֶׂה הִשְׁתַּדְּלוּת לְפָחוֹת בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה, מַאֲמָץ לְהַגִּיעַ לַמִּשְׁפָּט בְּמַצָּב טוֹב יוֹתֵר מִבְּדֶרֶךְ כְּלָל, אַף עַל פִּי שֶׁאֲנַחְנוּ חוֹשְׁשִׁים מֵהַמְצַפֶּה לָנוּ אַחֲרֵי הַחַגִּים, כְּמוֹ בְּשָׁנִים קוֹדְמוֹת. וְאִלּוּ אָנוּ שׁוֹאֲלִים, לְמָה מוֹעִיל הַמַּאֲמָץ הַזֶּה? הַהִשְׁתַּדְּלוּת הַזּוֹ לְמֶשֶׁךְ חֹדֶשׁ אֶחָד? כַּמָּה זֶה כְּבָר יָכוֹל לַעְזוֹר, אִם חָלִילָה נִפּוֹל אַחֲרֵי יוֹם הַדִּין בַּשֵּׁנִית? כַּמָּה הַחֹדֶשׁ הַזֶּה יָכוֹל לְהַשְׁפִּיעַ עַל הֶמְשֵׁךְ הַדֶּרֶךְ? שֶׁבֶּאֱמֶת נוּכַל לְהַתְמִיד אַחַר כָּךְ, וְלֹא רַק לַעֲשׂוֹת "הַצָּגָה" לַשּׁוֹפֵט?

יֵשׁ דִּין בְּדִינֵי כְּתוּבוֹת וְגִיטִּין, שֶׁצָּרִיךְ לִכְתֹּב אֶת שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים וְהַכִּנּוּיִים בָּהֶם הֵם יְדוּעִים, עַל מְנָת שֶׁהַשְּׁטָר לֹא יִפָּסֵל. וְכָךְ אִישׁ אוֹ אִשָּׁה שֶׁהוֹסִיפוּ שָׁם לִשְׁמָם, הַאִם לִכְתֹּב אוֹתוֹ בַּכְּתָבָה אוֹ לֹא? הַהֲלָכָה אוֹמֶרֶת כִּי אִם "יָצָא קוֹל" לַשֵּׁם הֶחָדָשׁ, כְּלוֹמַר הוּא נוֹדַע כְּבָר עִם הַשֵּׁם הֶחָדָשׁ אָז כּוֹתְבִים אוֹתוֹ וְאִם לָאו, לֹא כּוֹתְבִים. וְכַמָּה זְמַן צָרִיךְ לַעֲבוֹר מֵרֶגַע שֶׁהוֹסִיפוּ שָׁם לִשְׁמָם וְעַד שֶׁנֶּאֱמַר כִּי "יָצָא

קוֹל״ וְשֵׁם זֶה יָדוּעַ בַּצִּבּוּר? הַהֲלָכָה אוֹמֶרֶת 30 יוֹם הֵם זְמַן מַסְפִּיק לוֹמַר שֶׁ״יָּצָא קוֹל״, אַךְ מִתַּחַת לְ-30 יוֹם לֹא מוֹסִיפִים שֵׁם זֶה לַשִּׁטָּר.

נִמְצָא שֶׁ-30 יוֹם הֵם זְמַן מַסְפִּיק עַל מְנָת שֶׁ״יֵּצֵא קוֹל״ עַל אָדָם מְסֻיָּם שֶׁהוּא כְּבָר מִישֶׁהוּ חָדָשׁ. 30 יוֹם לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, בְּבוֹא אֵלֵינוּ חֹדֶשׁ אֱלוּל, אֲנַחְנוּ מַתְחִילִים לְקַבֵּל עַל עַצְמֵנוּ קַבָּלוֹת לְפָחוֹת לַחֹדֶשׁ הַזֶּה, אָנוּ מִתְחַזְּקִים בַּמִּצְווֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וּפוֹרְשִׂים מֵעֲבֵרוֹת וְתַאֲווֹת, וְכַאֲשֶׁר מַגִּיעַ רֹאשׁ הַשָּׁנָה אַחֲרֵי 30 יוֹם כָּאֵלֶּה, כְּבָר ״יָּצָא קוֹל״ שֶׁאֲנַחְנוּ כְּבָר מִישֶׁהוּ אַחֵר.

אָמְנָם כָּל הַשָּׁנָה לֹא הָיִינוּ כָּאֵלֶּה, וּבֵינֵינוּ רַבִּנוּ גַּם לֹא נַצְלִיחַ לְהַתְמִיד בְּכָל הַקַּבָּלוֹת אַחֲרֵי סֻכּוֹת, אֲבָל בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה ״יָּצָא קוֹל״. וְכַאֲשֶׁר אֲנִי מַגִּיעַ לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיָּצָא עָלַי קוֹל שֶׁיֵּשׁ לִי פּוֹטֶנְצִיָאל וַאֲנִי כֵּן יָכוֹל לְהִשְׁתַּנּוֹת אָז חֲלִים שְׁנֵי דְּבָרִים. הַדָּבָר הָרִאשׁוֹן הוּא מִיָּדִי, שֶׁכּוֹתְבִים אוֹתָנוּ לְשָׁנָה טוֹבָה יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר אִם לֹא הָיָה יוֹצֵא הַקּוֹל הַזֶּה.

אֲבָל הַדָּבָר הַשֵּׁנִי וְהֶחָשׁוּב יוֹתֵר, מִתְחַשְּׁבִים בָּנוּ לָתֵת לָנוּ חוֹפֶן שֶׁל סִיּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא. אַחֲרֵי שֶׁחֹדֶשׁ מַרְחֶשְׁוָן יַגִּיעַ וּנְגַלֶּה כִּי חֵלֶק מֵהַקַּבָּלוֹת שֶׁלָּקַחְנוּ ״עָפוּ מִן הַחַלּוֹן״, נָפְתַּע לְגַלּוֹת כִּי חֵלֶק כֵּן נוֹתְרוּ, וְנִשְׁאַל מָה נִשְׁתַּנָּה? וְהַתְּשׁוּבָה הִיא שֶׁכֵּיוָן שֶׁלֹּא הִתְיָאַשְׁנוּ וְהוֹכַחְנוּ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁאָנוּ כֵּן רוֹצִים לְהִשְׁתַּנּוֹת וְטָרַחְנוּ לְהוֹצִיא עָלֵינוּ קוֹל, קִבַּלְנוּ עֶזְרָה. עֶזְרָה שֶׁבָּאָה כִּמְעַנֶּה לַבַּקָּשָׁה שֶׁלָּנוּ, שֶׁאָמַרְנוּ בְּמִלִּים וּבְמַעֲשִׂים בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה: ״רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, יֵשׁ לִי יֵצֶר רַע וּלְבַדִּי אֲנִי לֹא אוּכַל לְגָבְרוֹ עָלָיו, אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת הִשְׁתַּדְּלוּת, לְהִתְאַמֵּץ לִנְשׁוֹךְ שְׂפָתָיִם לְמִשּׁוֹךְ לְחֹדֶשׁ חָדְשַׁיִם, אָנָּא עֶזֹר לִי, כְּדֵי שֶׁאוּכַל לְהַמְשִׁיךְ יוֹתֵר, כִּי אִם אַתָּה לֹא תַּעֲזֹר לִי, מִי כֵּן? אֲנִי לֹא יָכוֹל לְבַדִּי״.

כַּאֲשֶׁר אָנוּ מִתְבַּטְּלִים בִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמוֹדִים כִּי אֵין בְּכֹחֵנוּ לַעֲשׂוֹת דָּבָר לְלֹא עֶזְרָתוֹ, אָז אָנוּ מְקַבְּלִים אֶת הַסִּיּוּעַ הַמְּבֻקָּשׁ כָּל כָּךְ. הַהִשְׁתַּדְּלוּת שֶׁלָּנוּ מַרְאָה כִּי יֵשׁ בָּנוּ אֶת הָרָצוֹן, אַךְ הָאֱמוּנָה וְהַהֲבָנָה כִּי הַיְכֹלֶת תְּלוּיָה בּוֹ הִיא שֶׁתָּבִיא אֶת הַמְּתָנָה הַמְיֻחֶלֶת שֶׁמַּעֲנִיקָה לָנוּ הַכֹּחוֹת לְהַגְשִׁים אֶת רְצוֹנוֹתֵינוּ.

עַל הַפָּסוּק "וְגִילוּ בִּרְעָדָה" נֶאֱמַר בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ גִּילָה שָׁם תִּהְיֶה רְעָדָה, וְאִלּוּ בֶּאֱלוּל נֶאֱמַר הָפוּךְ בְּמָקוֹם שֶׁבּוֹ יֵשׁ רְעָדָה, שָׁם תִּהְיֶה גִּילָה. כִּי הָרְעָדָה אֵינָהּ אֵימָה וּפַחַד מֵאִרְגּוּן טֵרוֹר שֶׁרוֹצֶה אֶת רֹאשֵׁנוּ וְלִרְצֹחַ אוֹתָנוּ בְּדָם קַר, אֶלָּא זוֹ צְרִיכָה לִהְיוֹת יִרְאַת הָרוֹמֵמוּת, יִרְאָה שֶׁנּוֹבַעַת מִכָּבוֹד וְהִתְפַּעֲלוּת, כְּפִי שֶׁאָנוּ חָשִׁים כְּשֶׁאָנוּ עוֹמְדִים עַל הַר גָּבוֹהַּ וּמַרְגִּישִׁים עַד כַּמָּה אָנוּ קְטַנִּים אֶל מוּל הָעוֹמֵד מוּלֵנוּ וּמְגַדְּלוֹ שֶׁלּוֹ מֶטֶלֶת עָלֵינוּ אֵימָה שֶׁל כָּבוֹד.

אִם אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לְקַבֵּל יִרְאַת רוֹמְמוּת מִדָּבָר דּוֹמֵם כְּמוֹ בִּנְיָן גָּבוֹהַּ, הַר מִפְלַצְתִּי אוֹ מַפַּל מַיִם עֲנָק, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁצְּרִיכָה לִהְיוֹת לָנוּ יִרְאָה שֶׁל כָּבוֹד מִפְּנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים. יִרְאָה כָּזוֹ לֹא מַעְצִיבָה אוֹתָנוּ, הִיא מַעֲצִימָה אוֹתָנוּ.

מִי שֶׁשּׁוֹפֵט אוֹתָנוּ הוּא גַּם אַבָּא שֶׁלָּנוּ וְהוּא גַּם מֶלֶךְ כָּל יָכוֹל שֶׁ"כֹּחוֹ וּגְבוּרָתוֹ מַלֵּא עוֹלָם", וְכָל רְצוֹנוֹ שֶׁנִּתְקָרֵב אֵלָיו וְנִתְבַּטֵּל אֵלָיו מִכָּל הַשְּׁטוּיוֹת וְהַהֶבְלִים שֶׁאָנוּ מִתְעַסְּקִים בָּהֶם בְּחַיֵּי הַיּוֹם יוֹם, עַל מְנָת שֶׁיּוּכַל לְהוֹרִיד לָנוּ שֶׁפַע אֱמִתִּי לֵהָנוֹת מִמֶּנּוּ כְּבָר בָּעוֹלָם הַזֶּה, חוּץ מֵהַשָּׂכָר בָּעוֹלָם הַבָּא.

אָמְרוּ חֲכָמִים כִּי יָפֶה פַּעַם אַחַת (שֶׁל תּוֹרָה וּמִצְוֹות) בְּצַעַר מִמֵּאָה פְּעָמִים שֶׁלֹּא בְּצַעַר (על פי שיר השירים רבה ח, יד), וְכֵן "לְפוּם צַעֲרָא אַגְרָא", כְּלוֹמַר שֶׁהַשָּׂכָר הוּא לְפִי הַצַּעַר, אַךְ יָחַד עִם זֹאת בְּפָרָשַׁת "כִּי תָבוֹא" נֶאֱמְרוּ 98 קְלָלוֹת נוֹרָאִיוֹת עַל מִי שֶׁלֹּא עוֹבֵד אֶת ה' בְּשִׂמְחָה, וְאִם כֵּן לֹא מוּבָן לָנוּ, כֵּיצַד מְשַׁבְּחִים אֶת הַצַּעַר אַךְ מַעֲנִישִׁים אִם לֹא שְׂמֵחִים? אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ לָנוּ אִי הֲבָנָה וְטָעוּת יְסוֹדִית בְּהַגְדָּרוֹת שֶׁל "צַעַר".

פֵּרוּשׁ הַמִּילָה "צַעַר" הוּא קֹשִׁי, מַאֲמָץ. אָדָם שֶׁמִּצְטַעֵר, פֵּרוּשׁוֹ שֶׁקָּשֶׁה לוֹ, הוּא מִתְאַמֵּץ. אֲבָל כַּאֲשֶׁר הַדָּבָר שֶׁהוּא עוֹסֵק בּוֹ יָנִיב לוֹ רֶוַח וְהַתּוֹצָאָה הַסּוֹפִית הִיא רְצוּיָה לוֹ, הוּא לֹא עָצוּב מֵהַקֹּשִׁי הַזֶּה, הוּא מִתְאַמֵּץ לְמַעַן הַמַּטָּרָה וְהוּא אַף שָׂמֵחַ בַּדֶּרֶךְ כְּשֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁבַּרְגָעִים הָאֵלֶּה שֶׁהוּא מִצְטַעֵר וּמִתְקַשֶּׁה הוּא מִתְקָרֵב אֶל הַמָּקוֹם אֵלָיו הוּא רוֹצֶה לְהַגִּיעַ.

הַקְּשָׁיִים וְהַצַּעַר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵבִיא עָלֵינוּ מַטְרָתָם שֶׁנַּגִּיעַ דַּרְכָּם לְמָקוֹם טוֹב יוֹתֵר, בְּצַעַר וּבְקֹשִׁי עַצְמוֹ מִתְבַּטֵּאת כְּבָר הָאַהֲבָה וְהַדְּאָגָה שֶׁל ה׳ יִתְבָּרַךְ אֵלֵינוּ, וְלָכֵן אָנוּ לֹא עֲצוּבִים מִצַּעַר זֶה, אֶלָּא לְהֵפֶךְ. לְפוּם צַעֲרָא אַגְרָא, פֵּרוּשׁוֹ שֶׁיֵּשׁ לָנוּ קֹשִׁי וְנִסָּיוֹן, שֶׁהוּא עַצְמוֹ הַשָּׂכָר כְּשֶׁנַּעֲבֹר אוֹתוֹ, כִּי הוּא מְחַשֵּׁל אוֹתָנוּ וְעוֹשֶׂה אוֹתָנוּ לְטוֹבִים וַחֲזָקִים יוֹתֵר. וְכַאֲשֶׁר אֲנַחְנוּ יוֹדְעִים זֹאת, אֲנַחְנוּ שְׂמֵחִים כְּבָר בִּזְמַן הַצַּעַר עַצְמוֹ.

וְגַם אִם לֹא הִסְפַּקְנוּ לְהוֹצִיא קוֹל וְלֹא נִצַּלְנוּ אֶת כָּל אֵלּוּל וְרֹאשׁ הַשָּׁנָה בָּרַח לָנוּ מְעַט בֵּין אֶצְבְּעוֹתֵינוּ, עֲדַיִן יֵשׁ אֶת עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, אֶת יוֹם הַכִּפּוּרִים, אֶת שְׂמְחַת הַחַגִּים, אֶת הוֹשַׁעְנָא רַבָּה, עוֹד הַזְּמָנוֹת וְעוֹד אַחַת, וְעוֹד אַחַת, רַק לֹא לִפּוֹל לְעַצְבוּת, לְהַחֲזִיק בְּשִׂמְחָה וְלִזְכּוֹת לְשֶׁפַע רַב שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לָתֵת לָנוּ, הַרְבֵּה יוֹתֵר אֲפִילּוּ מִמַּה שֶׁאָנוּ רוֹצִים לְקַבֵּל.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא אַבָּא שֶׁלָּנוּ, נוֹתֵן לָנוּ שֶׁפַע, הִזְדַּמְּנוּת לְהִתְכּוֹנֵן לַיּוֹם הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא, כְּדֵי שֶׁנָּבוֹא אֵלָיו מוּכָנִים, בַּיּוֹם הַזֶּה לֹא נַחְשֹׁב עַל הַמַּזְגָּן וְהֵיכָן קָנִינוּ כִּפָּא וּמִי יָעֵז לָשֶׁבֶת עָלָיו זוֹ לֹא הַמַּשְׁמָעוּת שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה. רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא גַּם לֹא הַסִּימָנִים שֶׁאֲנָשִׁים טוֹרְחִים לִקְנוֹת בְּכָל מְחִיר כְּאִלּוּ הָיוּ אֵלֶּה 3 מַצּוֹת וְ-4 כּוֹסוֹת יַיִן שֶׁל לֵיל הַסֵּדֶר. רֹאשׁ הַשָּׁנָה זוֹ תְּפִלָּה אַחַת אֲרֻכָּה. וְצָרִיךְ 30 יוֹם הֲכָנָה וְתִרְגּוּל כְּדֵי שֶׁבַּיּוֹם הַזֶּה נוּכַל לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה אַחַת כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ.

אֵלּוּל הוּא מַתָּנָה. חֹדֶשׁ שָׁלֵם כְּדֵי שֶׁנֵּצֵא לְאַט לְאַט מֵהַמֵּרוֹץ הַמְטֹרָף שֶׁל חַיֵּי הַיּוֹם יוֹם, בָּהֶם רוֹדְפִים אַחֲרֵי הַמְּזוֹנוֹת וְהַתַּשְׁלוּמִים הַשּׁוֹטְפִים, שֶׁמְּשַׁגְּעִים אוֹתָנוּ וְרוֹדְפִים אוֹתָנוּ בַּעֲבוֹדַת ה׳ הַיּוֹם יוֹמִית. נִדְאַג שֶׁ״יֵּצֵא עָלֵינוּ קוֹל״ וּבְעִקְבוֹתָיו נִזְכֶּה לַעֲבוֹר בַּדִּין וּלְסַיֵּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא עִמּוֹ נַצְדִּיק עָלֵינוּ אֶת הַקּוֹל שֶׁהוֹצֵאנוּ לְכָל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ.